

KSIĘGA PAMIĄTKOWA

POLSKIEJ ADMINISTRACJI SKARBOWEJ

NA GÓRNYM ŚLĄSKU

1929

NAKŁADEM STOWARZYSZENIA URZĘDNIKÓW SKARBOWYCH RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ W KATOWICACH.

7511 5

351 (438) (091)

KOMITET REDAKCYJNY:

ANTONI KANKOFER

PAWEŁ GATZKA

JAN BADOŃ

ANTONI DZIUBIŃSKI

CZESŁAW WINIEWSKI

LEOPOLD WOJNA

ROMAN GRUPKA

ZBIORY ŚLĄSKIE

Ignacy Mościcki,
Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej.

Akc V Nr 800 / 74 S

OD WYDAWNICTWA.

Dziesięciolecie niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej obchodził cały Naród.

W okresie jubileuszu Rzeczypospolitej Polskiej milionowy gród, czy kilkunastutysięczne miasteczko, potężna instytucja czy z paruset członków złożone stowarzyszenie, wszyscy jak jeden mąż niezależnie od przynależności partyjnej, niezależnie od zaboru, każdy mieszkaniec 30-miljonowej Polski, czcił jak umiał i mógł uroczystość Dziesięciolecia.

Śląsk jako jedna z najstarszych dzielnic Polski, a zarazem najdłużej znajdująca się pod rządami obcemi, trwałemi pomnikami uczcił radosną chwilę dziesięciolecia odrodzonej Ojczyzny.

Koło Katowickie Stowarzyszenia Urzędników Skarbowych Rzeczypospolitej Polskiej na Górnym Śląsku z okazji i dla uczczenia dziesięciolecia odrodzonej Ojczyzny postanowiło wydać niniejszą Księgę Pamiątkową.

Komitet redakcyjny złożony z członków Stowarzyszenia, zamierzał początkowo nadać Księdze Pamiątkowej wartość dzieła o daleko większem znaczeniu.

Nie szczędząc więc pracy i wysiłków w walce z piętrzącemi się przeszkodami, które okazały się nie do przewyciężenia, doszliśmy do przekonania, że w podobnych warunkach ustąpić będziemy zmuszeni z szeroko i z zapamiętanych zamierzeń.

To, co było w naszej z wielu względów ograniczonej możliwości dostępnej, postaraliśmy się troskliwie zebrać i jako treść księgi łaskawym Czytelnikom do użytku praktycznego podać.

Szanowni Czytelnicy uwzględnią więc warunki w jakich nam przyszło pracować, oraz środki jakimi rozporządzaliśmy i w ocenie rezultatu naszych wysiłków zechcą być pobłażliwi.

SKARB.

Państwo — potężna życia maszyna —
zasobów żąda! od nich zaczyna,
i na nich całość swoją buduje,
buduje rozwój, przyszłość gotuje! —
Bez skarbu nie ma wiedzy i rządów,
niema obrony i niema sądów —
i niema państwa lecz tej przyczyny,
łączącej w zgodny akord sprężyny
działań i pracy — a skarbu włodarz,
ów skrzętny, czynny, wielki gospodarz,
waży bez przerwy dwie czułe szale:
wpływ i wydatek — i czuwa stale,
czuwa jak żuraw na swojej straży —
zbiera, wydaje i waży, waży ...
by całość państwa utrzymać w ładzie
i wszędzie pracę i trud swój kładzie.
Więc skarb to pierwszy urząd i władza,
a chociaż w parze z drugimi chadza,
nad resztą braci ma tą przewagę,
że reguluje puls: równowagę!

FELIKS TYSKI.

Część I.

Historja Administracji Skarbowej w Polsce dawnej.

Rzeczpospolitej - Polskiej Okręg Śląski.

**Monografia Stowarzyszenia Urzędników Skarbowych
Rzeczpospolitej - Polskiej Okręg Śląski.**

**Monografia Wydziału Skarbowego Śląskiego Urzędu
Wojewódzkiego i podległych mu urzędów I. instancji.**

STANISŁAW OBRZUD.

HISTORIA ADMINISTRACJI SKARBOWEJ W POLSCE DAWNEJ.

(SKRÓT)

I. ADMINISTRACJA SKARBOWA W POLSCE KRÓLEWSKIEJ.

1) ZA PIERWSZYCH PIASTÓW CHRZEŚCIJAŃSKICH (r. 962 do 1034)

Do historii wchodzi Polska za Mieszka I. który w r. 966 przyjął wraz z ludem swoim chrześcijaństwo rzymskie.

Król w powyższej epoce był wyłącznym źródłem prawa; pisanego prawa nie było. Państwo swoje uważał jakby własność prywatną; wszelka ziemia, niezagospodarowana przez rody wolnych ludzi, była ziemią królewską.

Administracją Państwową była administracja grodowa typu wojskowo-gospodarczego. Dla obrony od nieprzyjaciela istniały wzdłuż granic Państwa i wewnątrz kraju na miejscach strategicznie albo handlowo ważnych, obronne grody, obsadzone drużynami grodowymi (armia stała).

Na utrzymanie drużyn służyły dobra królewskie i nałożona przez króla na całą ludność wolną, stała danina grodowa. Był to najstarszy podatek polski.

Ponieważ wówczas istniało gospodarstwo naturalne (pieniężne było wtedy wogóle w pierwszych zaczątkach), więc daninę grodową opłacano dostawą, usługami i robocizną.

Każdy gród, graniczny czy niegraniczny miał okręg z jednego lub więcej opoli, jako okręg grodowy (wojskowo-gospodarczy), którego ludność była obowiązana do utrzymywania grodu i drużyny.

Urzędnikiem królewskim, który w imieniu i z rozkazu króla grodem i drużyną rządził, a przychodami i rozchodami wyżej wymienionymi admi-

nistrował, był kasztelan. On dowodził drużyną swego okręgu, gospodarował majątkiem królewskim w okręgu i daniną grodową.

Kasztelan wyznaczał sumarycznie daninę grodową w swoim okręgu, stosownie do potrzeby, na opola.

Starszyzna opolna rozdzielała ją, już autonomicznie, na ujazdy i osady, a tam rozdziałem trudniła się starszyzna rodowa.

Społeczność wolnych ludzi, posiadających wówczas minimalną ilość uprawnej ziemi, była zorganizowana w rodach i istniała jeszcze starosłowiańska wspólnota rodowa.

Wobec gospodarki naturalnej po grodach ani Skarbu w dzisiejszym rozumieniu przy królu, ani dzisiejszego ministra Skarbu być nie mogło. Nie było też tego, co dziś nazywamy budżetem państwowym.

Kasztelan był dobry, skoro z dóbr królewskich i z daniny grodowej wyciągnął w naturaljach tyle, ile na potrzeby grodu i drużyny, następnie na stały zapas wojenny i na utrzymanie króla z orszakiem, gdy zajechał do grodu, było potrzeba.

Gospodarka ta żywiła także i kasztelana z rodziną oraz pomocnikami (włódarze), którzy nie byli urzędnikami królewskimi, lecz najmitami kasztelana.

Kontrolę nad kasztelanami wykonywał król sam, lub przez wysłanych ad hoc przybocznych żupanów (comites) — kontrolę nad gospodarką w do-

brach królewskich wykonywał dygnitarz dworski, zwany podkomorzym (subcamerarius).

Skarbnik przy królu (Thesaurarius) był tyl-

ko strażnikiem klejnotów koronnych (korona, berło itd.), oraz kosztowności króla i jego rodziny, relikwii i ubogiego wówczas archiwum królewskiego.

2) OD RESTAURACJI POLSKI PRZEZ KAZIMIERZA ODNOWICIELA (1039) DO OSTATNIEGO PIASTA NA TRONIE KRÓLEWSKIM T. J. DO ŚMIERCI KAZIMIERZA WIELKIEGO (1370)

Stworzone przez pierwszych Piastów, a przez Bolesława Chrobrego do potęgi mocarstwa słowiańskiego doprowadzone absolutne państwo wojkowe, zagrażało interesom cesarstwa niemieckiego i ościennych narodów. Koalicja, którą stworzył przeciw Polsce cesarz niemiecki, Konrad II, w skład której udało mu się włączyć cały świat, sąsiadujący z Polską, następnie samą rodzinę Piastowską, w związku z reakcją pogaństwa i zaburzeniami socjalnymi w Polsce, obaliły Polskę Mieczysława II, syna i następcy Bolesława Chrobrego, a rodzinę królewską zredukowały do jednego Kazimierza, któremu przyszło Polskę odnawiać z korzenia.

Wysiłkami następców Kazimierza Odnowiciela utrzymała się jeszcze czas jakiś jedność zmniejszonego terytorjalnie Państwa — testament Bolesława Krzywoustego (r. 1138), który Polskę podzielił między synów swoich z zasadą pryncypatu księcia dzielniczyci krakowskiej, z biegiem czasu nieuznawana, rozbił Polskę na luźną gromadę księstw dzielnicowych.

W okresie od Mieczysława II († 1034) aż do śmierci Władysława Niezłomnego (1329) uległa Polska zagładzie i zniszczeniu najpierw za Mieczysława II i w czasie bezkrólewia po nim wskutek zalewu przez nieprzyjaciół zewnętrznych, oraz reakcji pogaństwa wewnątrz kraju; następnie za Polski dzielnicowej wskutek trzykrotnego najazdu Tatarów. (1241, 1259 i 1287). Po dwóch pierwszych najazdach „nie został się kamień na kamieniu i nawet trawa nie wyrosła“ (słowa kroniki).

Z chaosu tego, w jakim Polska prawie 170 lat jęczała, wyrębał ją walkami i trudem całego życia, Władysław Niezłomny, a zmontował na stałe syn jego Kazimierz Wielki, ze stratą jednak całej bezmała dzielniczyci śląskiej, która weszła w orbitę Niemców, oraz z czasową stratą Pomorza.

Wobec tego wszystkiego nie mogła się ostać ani wojskowa organizacja państwowa Polski pierwszych Piastów chrześcijańskich, ani organizacja społeczna, oparta na wspólnocie rodowej.

Z Polski absolutnej i żołnierskiej, w której obok króla, absolutnego władcy, naczelnego wodza i najwyższego sędziego, byli zależni zupełnie od niego

naczelnicy rodów i zresztą wolni i nie wolni ludzie, tworzy się Polska Stanowa.

Władza królewska (książęca) kurczy się przez przywileje, które królowie (księżęta) musieli wystawiać: 1) dla jednania sobie wielmożów i biskupów, od których książęta dzielnicowi byli zależni, 2) dla kolonizacji kraju, 3) dla organizowania i uzupełnienia siły zbrojnej wobec rozpadania się i zaniku organizacji drużynowej.

Przywilejem uszczuplał król (książę), zakres swych praw i władzy, także władzy sędziowskiej, gdyż zapewniał obdarzonym przywilejem, w regule wolność od ciężarów i świadczeń na rzecz swoją, tj. na rzecz Państwa, najczęściej wolność od usług i danin, oraz ograniczał albo całkiem usuwał w odniesieniu do ziemi i ludzi obdarzonego przywilejem władzę administracji państwowej, włącznie z sędziowską, przelewając tę władzę na uprzywilejowanego pana ziemi.

Taki pełny przywilej nazywał się *immunitatem*. Były także przywileje niepełne. Zasadniczą jednak cechą tak immunitetów jak innych przywilejów, była ich nieodwołalność. Z początku były przywileje ważne na okres życia księcia, który przywilej wystawił i uprzywilejowani musieli się starać o potwierdzenie u następnego księcia. Z czasem zmieniały się przywileje faktyczne na wieczne, nabrały znamienia stałego prawa. Wskutek tego jednolity niegdyś stosunek poddanych do księcia zmienił się na sumę zróżniczkowanych stosunków prawnych, które to stosunki według ówczesnych wyobrażeń prawnych — bez zgody każdego z uprzywilejowanych nie mogły ulec zmianie.

Zubożeli książęta dzielnicowi nie mogli też wobec braku łupów wojennych i rozpadu organizacji grodowej, wskutek przedewszystkiem zniszczenia grodów, utrzymać wojsk „kurjalnych“, jak to czynili pierwsi Piastowie. Dla zapewnienia zatem siły zbrojnej a odciążenia skarbu książęcego zaczęli książęta wydawać przywileje na własność działów ziemi państwowej na t. zw. *prawie rycerskim* (*ius militare*).

Obdarzony taką ziemią, z początku dożywotnio, potem dziedzicznie żołnierz (*miles*), zwany „wo-

Józef Piłsudski,
Pierwszy Marszałek Polski i Minister Spraw Wojskowych.

je m“ miał za to obowiązek stanąć na każde zawołanie księcia (wici), konno i zbrojno, sam albo z określonym poczem żołnierzy i luzaków, stosownie do obszaru darowanej ziemi i treści przywileju, na koszt własny, nie obcy i t. d.

Obok służby wojskowej zastrzegał przywilej dla księcia także świadczenia natury ekonomicznej i skarbowej — takie same, jakie ciążyły na dobrach ziemian zdawna osiadłych (t. zw. *nobiles*). Z czasem zacierały się i zatarły różnice między wielmożami dawnymi (*nobiles*), a nowymi (*milites*) i wytworzyła się zasada, że posiadanie ziemi obowiązuje do służby rycerskiej — a z obu warstw wytworzyła się przez przyjęcie *herbów* i dalsze przywileje, skarbowe i polityczne, t. zw. *szlachta*.

Dla zaludnienia ziemi, w celu zapewnienia tym ziemiom rolniczych i przemysłowych sił roboczych, wystawiali książęta przywileje osadnicze, które opiewały wprost na osadźcę tj. werbownika rozporządzającego kolonistami, jeżeli ziemia była królewska, a na obdarowanego przywilejem właściciela ziemi w innych wypadkach. Osadźca stawał się dziedzicznym sołtysem osadzonej przez siebie wsi, dostawał część szóstą gruntów tej wsi, prawo do części opłat i grzywien sądowych, nadto monopol karczmy i młyna. Sołtys był za to obowiązany do służby wojskowej konno i własnym kosztem, mógł jednak dać zastępcę. Inni osadnicy byli wolni zasadniczo od świadczeń wojskowych, płacili natomiast czynsze. Zresztą regulował to indywidualny przywilej lokacyjny króla, względnie kontrakt lokacyjny właściciela majątku. Tak powstałi kmiecie: królewscy, kościelni, klasztorni, ziemiani.

Dla zaludnienia wreszcie wyniszczonych miast i miasteczek, podniesienia w nich rękodziel, przemysłu i handlu wystawiali książęta przywileje lokacyjne miejskie — osadźca miejski zostawał dziedzicznym (w tych czasach) wójtem. Umowy te, typu dzierżawnego, były zawsze wystawiane na czas nieograniczony, czyli „wiecznie“. Stąd wyrobił się stan *mieszczański*.

Zatem w tej epoce występują obok króla, który pełnię władzy uszczuplił immunitetami i przywilejami, następujące stany: 1. duchowny, 2. Szlachta albo stan rycerski, 3. Mieszczaństwo (królewscy, duchowni, ziemiani), których prawa i obowiązki były różne — zależnie od tego, czy miasta były lokowane na ziemiach królewskich, duchownych lub szlacheckich, oraz od treści przywileju lokacyjnego i przywileju, względnie ograniczeń późniejszych.

4. Kmiecie (*cmethones*, *haeredes* itd.) t. j. włościanie (królewscy, duchowni, ziemiani), największą liczbą warstwa społeczeństwa, na którą we formie usług, świadczeń, czynszów etc. przerzucają uprzywilejowani coraz więcej ciężar żywienia i utrzymywania kraju i państwa, a którzy — zależnie od lat t. zw. *wolnizny*, to znaczy lat wolnych od czynszu i robocizny, oraz od tego, w czyich dobrach pracują, mają większe lub mniejsze quantum praw, a w szczególności osobowość prawną i prawo dziedzicznego użytkowania posiadanej ziemi, oraz prawo przekazywania tych praw krewnym i następcom. Nie był to jeszcze w tym okresie stan zwarty i zamknięty, ulegał fluktuacji i przejściu wwyż do mieszczan i szlachty, a także staczenie się w niżej do bezrolnych robotników, komorników itd., a nawet do ludzi niewolnych, będących rzeczą i przedmiotem transakcji.

SKARBOWOŚĆ W TYM OKRESIE

Podstawą Skarbu książęcego były dalej dochody naturalne z dóbr, które po upadku organizacji grodowo-kasztelańskiej zarządzali starostowie, zaprowadzeni przez Czechów w tym okresie, kiedy Wacław, król czeski, rządził Polską (1300—1308) a później przejęci w skład instytucji polskich. Starosta trzymał dobra królewskie albo „do wiernych rąk“, — albo tytułem dzierżawy — albo brał je w zastaw od księcia za pożyczoną mu sumę. W tych wszystkich wypadkach obowiązany był starosta dawać królowi t. zw. *stacje*, to znaczy utrzymywać króla z orszakiem, skoro do okręgu starosty przy-

był. Nadto musiał starosta utrzymywać potrzebną administrację gospodarczą i sędziowską w zakresie swej kompetencji.

Za Kazimierza Wielkiego rozdzielono dochody z dóbr królewskich między skarbem królewskim a starostami w ten sposób, że skarb otrzymywał czynsze z dóbr a starosta zabierał dochody w naturze z obowiązkiem utrzymywania administracji gospodarczej oraz stacji królewskich. W dzielnicach, w których instytucji starostów jeszcze nie było (Małopolska), dobra królewskie stały pod Zarządem Wielkorządców, zresztą stosunki były analogiczne.

Następnie opierał się Skarb Królewski na ciężarach ludności włościańskiej, wolnej i niewolnej, osiadłej w dobrach królewskich, a także w dobrach duchowieństwa i wojów (szlachty), o ile nie uzyskiwały immunitetu. Nazywało się to prawem książęcym (*ius ducale*), a były to posługi i daniny.

Daniny składano w zbożu i bydłe, rzadziej i później w pieniądzech.

Zależnie od jednostki, według której wybierano daninę, nazywała się ona: poradlnie jeżeli ją wybierano od jednostki gruntowej zwanej radło, podworowe, jeżeli ją pobierano od dworów, opole, jeżeli się na daninę składało całe opole.

Z czasem wiele posług i danin usunęły immunitety. Na rzecz książąt szły dalej w tym okresie, najprzód w naturze, potem (wiek XIII) w pieniądzech, dochody z ceł i myt. Były to cła przewozowe o charakterze fiskalnym.

Na wszelkich targach pobierano dla Skarbu Królewskiego opłaty targowe.

Z mennicy płynęły dla tego Skarbu dochody, w monecie wskutek tego, że monetę często zmieniano na gorszą, dając za monetę wycofaną z obiegu, nową w mniejszej ilości, po kursie przymusowym.

Prawo dobywanie kruszców i wszelkich kopalin z ziemi należało do księcia (regale). Najważniejszym źródłem dochodu Skarbu Królewskiego z tego tytułu były dochody z kopalń i warzelń soli, zwłaszcza z kopalń w Bochni i Wieliczce. Rychło jednak zaczęli się książęta wyzbywać częściowo i tego dochodu, obciążając kopalnie przywilejami (jak wyrąb soli, płacenie czynszów pieniężnych) na rzecz obdarowanych przywilejem osób lub warstw społecznych.

Nadzwyczajnym dochodem Skarbu Królewskiego w tym okresie była dziesięcina papieska (t. zw. Grosz Piotrowy), którą Polska opłacała na rzecz Kurji Rzymskiej, a którą ta Kurja na prośbę Króla w części odstępowała Skarbowi Królewskiemu (za Kazimierza Wielkiego).

W XIV wieku zmieniło się gospodarstwo naturalne na pieniężne; wskutek tego zaczęły napływać do skarbu większe ilości monet. Nie były one ani wysokie, ani ściśle (budżetowo) określone z tego powodu, że przychody w gotówce, wpływające do rąk starostów, celników i żupników, przekazywano przez asygnaty na bieżące potrzeby miejscowe i dopiero przy obrachunku dostawała się nadwyżka — jeżeli była — do rąk Skarbnika krakowskiego (przy królu).

Wydatki szły na utrzymanie księcia (króla) i dworu, o ile ich nie pokrywały wprost stacje starościńskie — następnie na budowę zamków, ko-

ściołów itd., zwłaszcza za rządów Kazimierza Wielkiego.

Wojsko utrzymywało się samo z mocy „prawa żołnierskiego“ tj. posiadania ziemi; tylko w razie wypraw za granicami Polski płacił (później) Skarb Królewski wynagrodzenie strat.

Urzednicy królewscy otrzymywali uposażenie w ziemi królewskiej.

Rozróżnienia wydatków na państwowe i królewskie nie było.

Każdy stan wywiązywał się ze swych obowiązków wobec Państwa stosownie do swych przywilejów, nawet w obrębie jednego i tego samego stanu były różnice znaczne, często przywileje ściśle indywidualne — książę, nakładając jakąś daninę, musiał się liczyć z tem, czy ona jakiego przywileju nie dotknie, a w konsekwencji zabiegać o uzyskanie zgody każdego z uprzywilejowanych.

Stan duchowny uważał się za wolnego od danin już z mocy prawa kanonicznego i podatki (poza świadczeniami z łąnów ziemskich) płacił zasadniczo „dobrowolnie“ jako „zapomogę łaskawą“ (*subsidium charitativum*) dla księcia.

Obowiązki podatkowe miast królewskich musiał książę z mocy przywilejów i immunitetów regulować indywidualnie dla każdego miasta.

Jedyną powszechną, jeżeli tak nazwać można, daniną było poradlnie z łąnu, czyli podatek łąnowy. Łan t. zw. mały obejmował dzisiejszych 30 morgów ziemi, płaciło się tę daninę na żądanie księcia i stosownie do faktycznej zgody płacących, oraz autorytetu i miru księcia. To znaczy, także stopa podatku nie była stałą. Zwyczajnie 2 grosze z łąnu.

Administracja Skarbowa w tym okresie nie była tak łatwa i sprawna, jak za pierwszych Piastów.

Każdy książę dzielnicowy musiał ją stworzyć dla siebie — pozostałością po Polsce dzielnicowej, trwała, był podział na województwa, bo każdy książę miał najwyższego urzędnika, który go zastępował i „wodził wojów“ na wojnę. Taksamo swego skarbnika itd.

Po zjednoczeniu Polski większa część urzędów książęcych zmieniła się na urzędy ziemskie (województwie) a część stała się honorowemi lub nawet tytularnemi dygnitarstwami.

Urzednikiem „skarbowym“ po kasztelanach został Starosta (w Wielkopolsce) bo on miał zarząd majątków królewskich, który wykonywał sam i przez najęty przez siebie i wynagradzany personel, tylko od niego zależny, nie mający charakteru państwowego. W Małopolsce funkcje kasztelanów objął jeden Wielkorządca (*Magnus procura-*

tor) z siedzibą w Krakowie, wyręczający się podobnymi po „ziemiach“.

Skarbnik, najwyższy urzędnik skarbowy, był urzędnikiem dworskim przy królu. Na brał on znaczenia po wprowadzeniu czynszów i danin w pieniądzu i zaczął się wynosić nad skarbników wojewódzkich, którzy z czasem zniknęli. Zre-

szą spełniał te same funkcje, co w okresie poprzednim.

Mincarz (monetarius) nie miał charakteru państwowego. Był to przedsiębiorca i fachowiec w biciu monety. Mincarzem mógł być i nierycerz a nawet cudzoziemiec lub żyd.

3) ZA POLSKI JAGIELLOŃSKIEJ (1370—1572)

W tym okresie i w początkach następnego stała Polska terytorjalnie na najwyższym szczycie potęgi wskutek odzyskania Rusi Czerwonej, Prus Królewskich, wcielenia kilku księstw śląskich, wcielenia Mazowsza a przede wszystkim unii z ogromnym terytorjalnie Państwem Litewsko - Ruskim, która to unia z czysto personalnej przeobraziła się za ostatniego Jagiellończyka na tronie polskim **t. j. za Zygmunta Augusta**, aktem Unii Lubelskiej z r. 1569 na unję realną. W orbitę Polski weszły nadto Inflanty i Kurlandja, a czasowo księstwo Mołdawskie.

Z potęgą zewnętrzną nie poszło jednak w parze skrzepienie wewnętrzne, a zwłaszcza Skarbu Państwa i administracji skarbowej.

Złożyły się na to rozliczne przyczyny, z których wymienić musimy, dla zrozumienia faktów, tylko najistotniejsze.

Jedną z nich był dalszy, stały upadek władzy królewskiej. Królowie z dynastji Jagiellońskiej nie byli dziedzicznymi władcami Polski (byli nimi w W. Ks. Litewskim, chociaż praktyka i tam to obaliła) — byli królami wybieralnymi, których wstąpienie na tron polski zależało od zgody stanów a zwłaszcza szlachty.

Zasada wybieralności króla wytworzyła się za Ludwika, króla węgierskiego i polskiego, siłą faktów i ówczesnych pojęć prawnych.

Kazimierz Wielki (nie mając męskich potomków) zapisał Koronę Polską temu Ludwikowi z pominięciem istniejących wówczas Piastów Mazowieckich i Śląskich.

Część jednak znaczną krain polskich zapisał także wnukowi, Kazimierzowi ks. Szczecińskiemu.

Ludwikowi powiodło się nie tylko pozbawić księcia Szczecińskiego jego schedy a temsamem zapobiedz nowemu rozpadnięciu się Polski, lecz także zapewnić u Polaków jednej ze swych córek wyjątkowe następstwo po sobie na tronie Polskim.

Przeprowadził jedno i drugie za zgodą i przyzwoleniem samych Polaków, a specjalnie szlachty polskiej. Za to musiał zapłacić przywilejami, już nie tylko jednostkowymi lecz powszechnymi

mi, których stany dla siebie zażądały.

Stało się to w przywileju Koszyckim z r. 1374, który stanowi także pierwsze prawo skarbowe polskie.

Przywilejem tym ustanowiono:

1. Szlachta ma na rzecz króla płacić rocznie tylko po dwa grosze z łanu osiadłego; (to jest obsadzonego kmieciami dla uprawy roli i eksploatacji produktów rolnych oraz wykonywania rękodzieł i przemysłu wiejskiego) folwarki szlacheckie są od tej daniny wolne.

2. Wszelkie inne ciężary znosi się i poza łanowem ma szlachta tylko obowiązek świadczeń wojennych; zasadniczo i bez specjalnego odškodowania przez króla, tylko wewnątrz kraju.

Za ten przywilej, którym szlachta uznana została za czynnik decydujący o następstwie na tronie, została młodsza córka Ludwika, Jadwiga, królem Polski.

W konsekwencji już nie Jadwiga decydowała, kto ma być jej mężem, lecz szlachta i tytuł prawny, na którym się opierał wybór Jagielly, W. Ks. Litewskiego, na męża Jadwigi a potem króla Polski wyszedł z woli szlachty. Stąd o każdym już następstwie na tronie polskim w rodzinie Jagiellonów decydowała elekcja szlachty i Jagiellonowie byli już królami wybieranymi.

Z elekcją szła konieczność kaptowania szlachty, a z nią konieczność dalszego kurczenia się władzy królewskiej przez przywileje i darowizny.

To też przywileje szły jedno po drugim, ograniczając rozwój skarbowości polskiej i tamując ufundowanie i wzrost Skarbu Państwa.

Ilekoć król, na wojnę lub inny konieczny wypadek państwowy potrzebował pieniędzy, ponad owe 2 grosze z łanu musiał uzyskać zgodę stanów a przede wszystkim Szlachty, a ponieważ obowiązki płatnicze szlachty były określone raz na zawsze przywilejem Koszyckim, musieli się według ówczesnych wyobrażeń prawnych i bezwzględnie poszanowania praw nabytych, zgodzić wszyscy

uprzywilejowani, co doprowadziło w ostateczności do zasady jednomyślności w sejmach polskich (*unanimitas i liberum veto*).

Dalszymi przywilejami uzyskała szlachta najprzód częściowe (r. 1454), potem powszechne z wolnienie od ceł wywozowych i przywozowych (1496) dla płodów i wytworów własnego gospodarstwa i wszelkich towarów dla własnego użytku — czem nietylko uszczuplono Skarb, lecz w związku z nakładaniem, na żądanie szlachty, ceł z urzędu na towary miejscowe i zagraniczne, założono kamień węgielny pod materialne zniszczenie miast i przemysłu oraz handlu krajowego.

Przywilejami z r. 1454, 1496 i 1520 zapewniono szlachcie prawo poboru soli z żup królewskich po cenach niższych.

Wobec utworzenia się niesłychanych horyzontów kolonizacyjnych na pustych i żyznych ziemiach litewsko-ruskich — zaczęła się gospodarka dotychczasowa, w zasadzie czynszowa, zamieniać na folwarczną, szlachcie z rycerza zmieniał się w rolnika, plantatora i exportera ziemiopłodów do Gdańska, Elbląga, zwolna odzwyczajał się od miecza i „pospolite ruszenie“ niekarnej i odwłkiej od broni szlachty nie mogło spełnić zadań wojskowych a królowie musieli uciekać się do wojsk zaciężnych, już dla najkonieczniejszej obrony granic na wschodnich rubieżach.

Z wieców piastowskich, następnie ze zjazdów i sejmów dzielnicowych, wytworzył się Sejm Polski (w r. 1493), a specjalnie Izba Poselska ze szlachty.

Parlament polski składał się z Senatu (dawniej Rady królewskiej) w którego skład wchodził (od Zygmunta I) z mocy urzędu arcybiskupi i biskupi, wojewodowie, kasztelanowie i ministrowie oraz z Izby Poselskiej, złożonej z posłów wybieranych na sejmikach ziemskich szlachty osiadłej. Posłowie byli związani instrukcjami sejmików i zasadniczo przedstawicielami swego sejmiku. Miasta miały również prawo wysyłania posłów na Sejm poza jednym Krakowem, jednak nadto z tego korzystały i głos miast wobec szlachty miał znaczenie tylko czysto postulatowe. Na decyzje sejmowe głosy miast wpływu nie miały.

Król zwoływał Senatorów na Sejm, oraz sejmiki ziemskie do wyboru posłów na Sejm. Tym sejmikom przedstawiał król przez swych wysłańców powody zwołania sejmiku i program obrad. Wobec tego na Sejmie walnym zabierali posłowie głos już w myśl otrzymanych od wyborców instrukcji i oddawali głosy (najpierw senatorowie, potem posłowie w porządku ziem). Obowiązywała nie zasada

większości głosów lecz zasada jednomyślności. Uchwały Sejmu ogłaszał król jako konstytucje sejmowe, uchwały w sprawach podatkowych jako uniwersały podatkowe.

Do kompetencji Sejmu należały przede wszystkim uchwały podatkowe (wobec wolności Stanów od podatków), oraz uchwały o wojnie z powodu związania z niemi kwestji podatkowych, Ustawa z r. 1496 przepisała, że król nie może zarządzić „pospolitego ruszenia“ (tj. powołania szlachty i sołtysów na wojnę) bez zgody sejmiku — mógł jednak prowadzić wojnę, ale własnym kosztem, to znaczy ze zwykłych dochodów Państwa albo z własnej kieszeni i wojskiem zaciężnem.

Wskutek konstytucji „Nihil novi“ (nic nowego bez nas) z r. 1505, która postanowiła, że król nie może nic nowego zarządzić bez zgody sejmiku tj. nic takiego, coby prawo istniejące albo wolności istniejące zmieniało, lub coby nowe ciężary nakładało — następnie wskutek dalszej konstytucji z r. 1538 rozszerzył sejm swoją kompetencję faktycznie na wszystko, co mu się spodobało i zajmował się nawet sprawami czystej administracji, często natury lokalnej.

Powstało stąd szlacheckie sejmowładztwo. Z duchowieństwem układał się król w sprawach nałożenia podatków osobno na synodach diecezjalnych lub prowincjonalnych — często wystarczała zgoda biskupów i kapituł.

SKARBOWOŚĆ.

Wszystkie podatki sejmowe tj. przez sejm uchwalane, były doraźowe, nie zaś stałe. Wynikiem były nietylko pustki w skarbie i brak określonego budżetu oraz ujemne następstwa w polityce wewnętrznej i w wojnach, — lecz także zamęt i zastój w przemyśle, handlu i wogóle w życiu gospodarczem, zwłaszcza miejskiem, ponieważ wobec niestałości podatków i niestałości stopy podatkowej sfery produkujące i handlujące nie mogły trafnie kalkulować kosztów.

Z tych przyczyn nie mogło być w tej epoce tego, co nazywamy budżetowaniem i budżetem, to znaczy planowej, na określonych dochodach i rozchodach opartej gospodarki państwowej.

Zaczątki budżetowania datują się w Polsce, dopiero od r. 1590 tj. w okresie następującym (w Anglii dopiero od końca wieku XVII).

Za to w tej epoce, a mianowicie od roku 1505 zaczęto w Polsce ważną reformę skarbową przez określenie, które dochody należą do Skarbu królewskiego w sensie ścisłym tj. „nadworne-

go „a które do skarbu państwowego, nazywanego „skarbem pospolitym“.

Zaprowadzono początki odrębnej księzkowości, odrębnego zarządu i odrębne skarbcie, jeden dla skarbu Nadwornego, drugi dla skarbu Państwowego — przystąpiono też do „zdawania liczby“ czyli do kontroli wydatków.

Zasadniczą różnicą między Skarbem Nadwornym a Pospolitym było, że Skarb Nadworny miał źródła dochodowe stałe i jeszcze od sejmu niezależne — Skarb Pospolity natomiast zależał od uchwał sejmowych. Następną różnicą było, że dochody Skarbu Pospolitego szły wyłącznie na potrzeby państwowe, w zasadzie wojenne, a dochody Skarbu Nadwornego, tak na potrzeby Państwa jak na wydatki króla.

Skarb Nadworny miał następujące dochody:
1. Dochody z królewszczyzn. W dobrach królewskich skarb sam nie gospodarzył.

Starostowie grodowi (urzędnicy państwowi) otrzymywali „oprawę“ tj. wynagrodzenie za służbę nie w pieniądzu, lecz w dobrach królewskich i to były „starostwa grodowe“. Dalszą część dóbr królewskich wypuszczano osobom prywatnym tytułem dzierżawnym i takie dzierżawy dużych kluczków nazywały się także „Starostami“ stąd, że ci dzierżawcy przedstawiali w oddanych im dobrach osobę króla i mieli władzę nad osiadłymi w tych dobrach mieszczanami i kmięciami. Były to Starostwa dzierżawne albo „tenuty“. Miejsce dzierżawy nazywano też „ekonomiami“. Czynsze tych wszystkich dzierżaw były bardzo niskie i wpływały bardzo nieregularnie i często wypuszczali królowie mniejsze dobra w dożywocie bez czynszu, jako dosłowny „chleb dobrze zasłużonych“.

Marnowanie dochodów z dóbr królewskich i wyrastające potrzeby króla i Państwa wołały o reformę.

Wystąpił z nią król Zygmunt August w r. 1562. Postanowiono, że czwarta część dochodów królewszczyzny (stąd „K w a r t a“) ma być użyta na utrzymanie małego stałego wojska zaciężnego, dla obrony kresów południowo-wschodnich przeciw najazdom tatarskim.

Faktycznie przelewano na tę kwartę nie czwartą lecz piątą część dochodów z królewszczyzn do skarbu, już nie nadwornego lecz „pospolitego“, albo koronnego, a $\frac{4}{5}$ dochodów z dzierżaw miały iść do skarbu nadwornego.

W r. 1567 postanowiono, że starostowie z dzierżaw mają oddawać: na „kwartę“ część piątą do skarbu nadwornego trzy piąte, a $\frac{1}{5}$ zostawiać dla siebie.

W r. 1574 postanowiono rozdzielić dochody z królewszczyzn jak następuje: a) w starostwach grodowych: na „kwartę“ 20 proc., na skarb nadworny 40 proc., dla starosty (który z tych dochodów oprócz zaopatrzenia swego i rodziny musiał utrzymywać administrację sądową i inną w swoim okręgu) także 40 proc. — b) w starostwach niegrodowych (ekonomjach): na kwartę 20 proc., na skarb nadworny 50 proc., dla starosty (t. j. zwykłego dzierżawcy) 30 proc.

Roczny dochód z królewszczyzn wynosił przeszło milion złp. — zato miało wpływać z tego na „kwartę“ tj. do skarbu pospolitego (później osobnego wojskowego w Rawie) około 200.000 złp. a do skarbu nadwornego również 200.000 złp. w rzeczywistości wpływ na kwartę i do skarbu nadwornego był niższy i nie przekraczał wiele kwot po 100.000 złp.

2. dochody z żup solnych wielickich i bocheńskich oraz z warzeł w woj. Ruskim i z kómór solnych tj. wielkich składów soli w różnych punktach Państwa były zasadniczo wydzierżawione.

Dochody z tego źródła były niskie wobec przywilejów solnych szlachty — około 30.000 złp. (za króla Stefana Batorego w następnym okresie wyniosły 66.000 złp. ze samych żup krakowskich tj. z Bochni i Wieliczki).

3. Dochody z celi i myt, zwyczajnie dzierżawionych. W r. 1507 i 1509 wprowadzono cło nowe, pobierane od przywozu i wywozu na granicach Państwa. Czasem oddawano cło do „wiernych rąk“ tj. w zarząd prywatny do wyliczenia się. Terytorjalne była administracja cel w Koronie Polskiej podzielona na 3 części; w każdej stał na czele „Główny Celnik“. Dochody z tego źródła włącznie z cłem wrocławskim, nie przewyższały w tym okresie rocznie sumy około 60.000 zł., za Stefana Batorego podwyższyły się te dochody o 16.000 złp.

4. dochody z łanowego normalnego podług przywileju Ludwikowego z r. 1374-go 2 grosze z łanu (duchowieństwo z dóbr swoich płaciło nieco wyższą stopę).

5. Olbora Olkuską tj. pobór $\frac{1}{10}$ ołowiu i srebra z kopalń Olkuskich od gwarków kopalnictwem się trudniących. Pobraną od gwarków rudę srebrną topił Skarb Narodowy we własnej hucie, czasem jednak czynili to i gwarkowie za stosownem obniżeniem olbory. Odbieranie olbory miało specjalną administrację (żupnik, podżupnik, ważnik) a srebro szło do mennicy Olkuskiej.

6. Funtcole Gdańskie i Elbląskie tj. opłata od kupców zawijających do przystani gdańskiej i elbląskiej, stosowana od wagi towaru

(cło od funtów) w r. 1586 dochód z funtcola gdańskiego przyniósł 30.000 złp., a z funtcola elbląskiego 8.000 złp. — w r. 1582 zaprowadzono funtcol w Rydze.

7. **Podwodne** płacone od r. 1564 przez miasta królewskie w zamian za zniesione dostarczanie podwód w naturze dla posłańców królewskich. Przychód roczny około 3.000 złp. — od r. 1590 już 4000 złp.

8. **Stacyjne**, płacone przez niektóre klasztory, miasta i żydów zamiast utrzymywania króla w przejeździe. Przychód roczny przeszło 3000 złp.

9. **koronacyjne**, płacone przez miasta królewskie w razie koronacji króla lub królowej. Przychód równy połowie „szosu“ (o czym niżej).

10. dochód z **mennicy** a właściwie z **bita monety**, o ile ją bito i czasem.

11. **daniny** i opłaty składane na rzecz papieża, którzy czasem część przekazywali Skarbowi królewskiemu.

Na skarbie tym, oprócz t. zw. „kwarty“, którą król oddawał skarbowi pospolitemu (tj. właściwie piątą część dochodów z królewszczyzn) na utrzymanie stałego wojska zaciężnego t. zw. kwarcianego, a którą to kwartę później wprost przelewano do skarbcza Rawskiego — ciążyły następujące obowiązki: Utrzymanie króla i dworu oraz urzędników dworskich, między nimi podskarbiego nadwornego i pisarza skarbowego, utrzymanie posłów i legacji państw obcych przybywających do króla — utrzymanie („strawne“) posłów sejmowych — utrzymanie i podróże posłów polskich wysyłanych na dwory zagraniczne; wogóle wszystkiego, czego nie mógł zaspokoić „Skarb Pospolity“, bowiem do pokrywania wszelkich potrzeb państwowych był obowiązany król.

SKARB „POSPOLITY“.

Dochody niestałe; uchwalane przez sejm przede wszystkim na wydatki wojenne, od wypadku do wypadku. Były to podatki:

1. t. zw. **pobór**. Było to łanowe, ale w wyższej nad 2 grosze z łanu stopie. W XV wieku uchwalano zwykle 12 groszy, przy końcu zaś okresu niniejszego do 1 złotego pol. z łanu. „Pobór“ płaciły tylko łany kmieci, folwarki były od niego wolne. Obok łanów płaciły „pobór“ młyny, wiatraki, tartaki itd., później nawet zagrodnicy i komornicy. Płaciły go także zajęcia nierolnicze.

Według obliczeń z początku następnego okresu, bo z r. 1578, było w Koronie (tj. bez W. Ks. Litewskiego) łanów 146.289 i wybrano podatku łanowe-

go zwanego „poborem“ tj. podwyższonego wraz z dodatkami od ludności nierolniczej 141.932 złp. (w r. 1579).

2. **Szos**. Był to wybitnie podatek miejski, płacony z początku na rzecz miast przez mieszczan od domów, od majątku ruchomego i od rzemiosł. W razie gdy szlachta płaciła „pobór“, opłacały miasta szos ryczałtowy. Od 1 połowy wieku XV zaczęło Państwo wybierać dla siebie zamiast ryczałtu szos indywidualny i ustaliła się pewna relacja między wysokością „poboru“ i „szosu“. W wieku XVI skontyngentowano szos, zostawiając miastom rozkład na mieszczan. Szos od żydów zmieniono w wieku XVI na pogłównne.

Ogólny przychód ze szosu wynosił w Koronie w r. 1579 sumę 25.162 złp..

3. Pomijając podatek przewozowy (od ryb z Gdańska i Królewca oraz od ryby wołoskiej via Lwów) podatek od wypożyczanych pieniędzy tj. podatek od kapitału, następnie t. zw. podatek **nogatowy** (ponieważ go pobierano nad Nogatem, ramieniem delty Wiślanej) pobierany od każdego łasztu zboża, spławianego do Gdańska i Elbląga, gdyż efekt finansowy tych podatków był nieznaczny — wymienić należy t. zw. **czwarty grosz celny**, który niósł prawie tyle co „szos“. W roku poborowym dopłacało się na komorach celnych granicznych do każdego 3 groszy cła czwarty grosz. Ten czwarty grosz nie wybierali dzierżawcy ceł, lecz umyślni poborcy sejmowi.

4. **Ciza** czyli **czopowe**. Był to podatek konsumpcyjny od piwa, wina, miodu a później i od wódki. Powstał w drugiej połowie XV wieku za przykładem Prus i uchwalony był razem z „poborem“. W Prusach nazywano ten podatek „akczyzą“.

Czopowe przynosiło rocznie około 200.000 złp..

5. **Pogłównne**. Zasadniczo ściągane od żydów po 1 złp. od głowy. W następnym okresie (r. 1580) wynosiło ryczałtowo 20.000 złp., z założenia, że jest tyle żydów. Rozkład i ściąganie zostawiono samorządowi żydowskiemu.

W r. 1520 uchwalił Sejm **pogłównne jednorazowe powszechne** na całą ludność Państwa według taksy, zróżniczkowanej w stosunku do zajęć, przyczem ustanowiono aż 240 klas podatkowych.

6. W razie uchwały „poboru“ dawało duchowieństwo zwyczajnie pewną ryczałtową sumę, jako łaskawy zasiłek (subsidiu charitativum).

Ogólna suma dochodów Skarbu Pospolitego Koronnego (tj. bez W. Ks. Litewskiego) wynosiła około 600.000 złp. rocznie i na czysto, już po strąceniu wydatków personalnych i rzeczowych.

Doliczywszy do tych dochodów „kwartę“, także na czysto, to znaczy w sumie przeciętnej 100.000 złp., otrzymamy łącznie przychód „Skarbu Pospolitego“.

Jako przychody nadzwyczajne tego Skarbu wymienić należy jeszcze składane niekiedy, w regule przez duchowieństwo, dobrowolne ofiary, następnie zasiłki od książąt lennych (Prusy Książęce i Kurlandja), wreszcie kontrybucje i łupy wojenne.

ADMINISTRACJA SKARBOWA.

Administracji podatkowej w sensie dzisiejszym tj. stałej maszyny urzędniczej i w tym okresie nie było — bo nie było jej wtedy nigdzie w całej Europie. Ta administracja ostała się prawie do ostatnich czasów Polski Królewskiej i nieznacznym tylko uległa zmianom.

Koszty tej administracji były minimalne, gdyż spoczywała przeważnie w rękach organizacji samorządowych i prawie wszystko było wydzierżawiane.

K w a r t a. Z niej opłacano podskarbiego, pisarza skarbowego i 4 deputatów z Senatu i Sejmu po dwóch, którzy ją odbierali. Nadto ponosił Skarb koszty przewożenia pieniędzy kwarcianych na miejsce, które wskazały władze wojskowe, koszty skrzyń itd. Koszty administracji kwarty wynosiły około 2 proc..

Zebranie dochodów Skarbu Nadwornego wymagało nieznaczej administracji. Dzierżawcy wpłacali wpływy wprost do skarbu ratami, w miarę wpływów, a potem zdawali rachunek przed urzędem podskarbiowskim.

Ż u p y i c ł a prawie zawsze wydzierżawiano i istniejący tam pisarze i dozorczy byli funkcjonariuszami „żupników“ względnie celników tj. dzierżawców tych dochodów.

P o d w o d n e, s t a c y j n e, k o r o n a c y j n e bywały natomiast z reguły wybierane przez urzędników królewskich. Żaden z nich nie był jednak mianowany na stałe ani na stałą miejscowość.

Dla pewnych podatków opłacanych przez wielkie ilości kontrybuentów (jak n. p. podatek łanowy lub szos) ustanawiano p o b o r c ó w zwanych e k z a k t o r a m i.

Nie byli to urzędnicy państwowi, lecz szlachta osiadła, których wybierał sejm na każdą ziemię z osobna i tylko do poboru podatków przez ten sejm uchwalonych (poborcy jednorocznici). Wybierano ich zwyczajnie 60.

Pieniądże odbierali od tych poborców p i s a r z e s k a r b o w i; oni załatwiali również wypłaty rzą-

dowe. Zwierzchnikiem ich był p o d s k a r b i k o r o n n y, najwyższy dygnitarz skarbu Pospolitego, któregooby można, tak z grubsza, porównać z dzisiejszym ministrem skarbu.

Podskarbi Koronny miał pracę, gdy w Skarbie Pospolitym były pieniądze i gdy sejmy podatek uchwalały.

Podskarbi Koronny był także strażnikiem klejnotów koronnych i insygniów koronacyjnych przechowywanych w specjalnym skarbcu — jednak władza jego nad tym skarbcem była ograniczona, gdyż obok jego pieczęci, na skarbcu nakładało pieczęcie siedmiu senatorów przez sejm wydelegowanych.

Podskarbi koronny w zakresie szafowania „kwartą“ a później całym de facto „Skarbem Pospolitym“ był krępowany i kontrolowany przez Sejm, który przydzielił do jego boku 4 d e p u t a t ó w mianowanych przez króla, dwóch z Senatu a 2 z Izby poselskiej. Kwity i rejestry czyli wykazy kasowe musiały być podpisane przez podskarbiego i deputatów.

Często ograniczał sejm także czysto administracyjny zakres podskarbiego, tworząc osobne czasowe urzędy sejmowe t. zw. s z a f a r z y. Szafarze mieli baczyć, aby pieniądze użyte były wyłącznie na ten cel, na jaki je przeznaczyła uchwała, czyli t. zw. Konstytucja Sejmowa. W tym celu zarządzono, aby pieniądze zebrane przez poborców nie były odwożone do skarbcu u podskarbiego, lecz do tych szafarzy. Bywało tych szafarzy zwyczajnie 4, dwóch z Korony a dwóch z W. Ks. Litewskiego; jeden odbierał gotówkę od poborców, drugi przebywał przy wojsku i wypłacał tam żołd do rąk rotmistrzów.

Pomocnikiem podskarbiego był p i s a r z s k a r b o w y, mianowany przez króla dygnitarz i zastępca podskarbiego.

Ten pisarz miał pod sobą kancelarię skarbową, złożoną z oficjalistów przez siebie najętych i od siebie tylko zależnych (pisarków i kancelistów).

Nadto był przy królu, mianowany także przez króla p i s a r z s k a r b o w y g ł ó w n y i posiadał on władzę kontrolującą. Wnet jednak obaj wymienieni p i s a r z e pomieszały swe czynności, bo obaj odbierali pieniądze, utrzymywali wykazy rachunkowe i wystawiali kwity.

Na tych 2 urzędnikach spoczywała cała akcja skarbu, bowiem podskarbi koronny, zwany czasem także „podskarbi wielki koronny“ stawał się coraz więcej dostojnikiem, któremu pisarze na to zdawali sprawę aby on „zdał liczbę“ sejmowi.

Z pisarza naczelnego skarbu wyrobił się z czasem drugi naczelny dygnitarz skarbowy, który w drugiej połowie wieku XV zaczął nosić tytuł p o d -

skarbiego nadwornego (*vicethesaurarius curiae*). Podskarbi nadworny zarządzał specjalnie mennicą.

Należności Skarbu Narodowego odsyłało tam, gdzie się znajdował król, albowiem urząd skarbowy nadworny podróżował z królem.

Za to Skarb Kwarciany miał od r. 1569 stałe miejsce na zamku w Rawie, stąd nazwa jego druga „Skarb Rawski“ (dla wojska).

Dochody „Koronne“ tj. Skarbu Pospolitego miały od r. 1576 zwozić do Warszawy, gdzie miała być Centralna Kasa Państwowa. Z utworzeniem jednak szafarzy (o czym była mowa) zaczęli poborcowie odsyłać pieniądze do nich i stąd utworzyły się 4 skarby prowincjonalne: w Wielkopolsce, Małopolsce, na Mazowszu i na Rusi. W r. 1581 przeprowadzono w tym reformę przez wybranie tylko 2 szafarzy, jeden rezydował w Warszawie i odbierał pieniądze od wszystkich poborców, którzy do niego je odwozili — drugi był przy wojsku i wypłacał należności, gdyż podatki sejmowe były prawie wyłącznie na cele wojskowe.

Ta zmiana utrzymała się. Były więc w Koronie trzy skarby: 1. nadworny przy królu 2. kwarciany w Rawie 3. podskarbiowski w Warszawie. W latach 1576 i 1577 złączono te 3 skarby w jeden.

Rachunkowość, a specjalnie porządek w rejestrach i księgach skarbowych był — jak na owe czasy — wzorowy i w porównaniu z ówczesnymi państwami zachodnimi (Niemcy, Anglia) wprost wyjątkowy.

Rewizję kasy i ksiąg miał prawo urządzać każdego czasu Podskarbi koronny. Rewizję rejestrów i Kasy Skarbu Nadwornego dokonywał sam król, wyręczając się niekiedy zaufanym senatorem duchownym lub świeckim. Przed sejmem musiał podskarbi (koronny wzgl. nadworny w zastępstwie) zdawać rachunki w sześć dni po otwarciu sejmu. Wybierano z łona senatu i sejmu komisję Rewizyjną („deputatów“) i na podstawie sprawozdania tej komisji udzielał sejm absolutorjum.

4) OD r. 1572 DO r. 1795.

Okres ten, jest okresem wszechwładztwa szlachty a później wszechwładztwa oligarchji rodów magnackich w stanowieniu praw i nadawaniu kierunku administracji państwowej.

Instrumentami tego wszechwładztwa są sejmy, sejmiki i konfederacje.

Od Henryka stanowisko króla oparte jest na umowie. Wyborcy, tj. cały stan szlachecki, bo zaczęto już wybierać „*viritem*“, określali władzę króla, który musiał to przyjąć i zaprzysiądz. Nazywało się to *pacta conventa*. Zasadniczą treścią tych paktów były artykuły Henrykowskie z r. 1573. Król musiał przyjąć istniejące zasady ustroju oraz te, które sejmy uchwalą, włącznie ze systemem podatkowym, oraz musiał zobowiązać się do różnych świadczeń, między którymi zawsze był obowiązek dostarczania środków pieniężnych na obronę kraju, na flotę, budowę zamków. Na wypadek niedotrzymania paktów przez króla ustalono zasadę horendalną, że szlachta może mu wypowiedzieć posłuszeństwo (*articulus de non praestanda oboedientia*). W konsekwencji uczyniono króla odpowiedzialnym przed szlachtą. Stało się to w paktach Henrykowskich z r. 1573, później tę zasadę mocniej zaakcentowano, jako jedną ze „źrenic wolności szlacheckiej“. Z tem wszelka już władza zwłaszcza ustawodawcza i podatkowa przeszła z króla na szlachtę

— taksamo kierunek władzy wykonawczej wszelkiej, wojskowej i cywilnej, skoro normowanie zasad administracji należało do sejmu a urzędnicy królewscy od Batorego począwszy byli dożywotni i zasadniczo nieusuwalni.

W artykułach Henrykowskich z r. 1573 zniesiono regale królewskie od kruszców, wszelkich soli i siarki i oddano prawo dobywania właścicielom gruntu.

Grunty folwarczne były wolne od wszelkich podatków, płaciły je tylko łany kmiecie.

Obowiązki szlachty wobec Państwa wyczerpywało: 1. płacenie podatku łąnowego po 2 grosze z łąnu kmiecego — z tem, że podatek płacili faktycznie pracą i czynszami dla panów włościanie i że od w. XVII owo łąnowe wskutek dewaluacji pieniądza już nic nie warthało i w tej wysokości już go nie ściągano — 2. obowiązek służby wojskowej w pospolitem ruszeniu, który, jakkolwiek obostrzony surową karą konfiskaty dóbr za niestawienie się, tracił coraz więcej na znaczeniu, gdyż pospolite ruszenie zawsze było połączone z niepomyślnym skutkiem pod względem wojskowym, a z wielkim kosztem, płaconym przywilejami ekonomicznymi i politycznymi.

Dr. Michał Grażyński,
Wojewoda śląski.

Kompetencje Sejmu — poza zawieraniem traktatów pokoju i przymierzy, decyzją o wojnie itd. — obejmowały uchwalanie podatków oraz kontrolę nad szafowaniem dochodów państwowych. W r. 1717 uchwalił sejm pierwszy budżet w rozumieniu dzisiejszym, ale tylko dochody i rozchody na wojsko. W r. 1768 uchwalono już pełny budżet. Uchwały sejmowe nazywały się konstytucjami. „Konstytucje“ były wpisywane w księgi i stanowiły zbiór praw (volumina legum).

2. Sejmiki były również źródłem prawa i władzy a od końca XVI wieku nabierają coraz więcej znaczenia wobec sejmów.

Uchwały sejmikowe zwały się landami i były oblatowane tj. wpisane w księgach grodzkich.

Nieraz zdarzało się, że posłowie zgadzali się w sejmie na pewną sumę podatku, ale sposób i możliwość zebrania tej sumy zastrzegali zgodzie szlachty swego okręgu wyborczego. Stąd nawet zaczęły się z biegiem czasu wytwarzać oddzielne podatki wojewódzkie, nakładane przez da-

ny sejmik na pokrycie sum podatkowych zadeklarowanych w sejmie dla Państwa. Z nadwyżek nad te sumy wytworzyły się specjalne skarby wojewódzkie do dyspozycji sejmiku. Z biegiem czasu proceder ten popadł w zwyrodnienie; sejmiki przywłaszczały sobie władzę także szafowania zebranymi pieniędzmi, nie oddawały ich Skarbowi Państwa, wybierały sobie własnych szafarzy wojewódzkich, tworzyły wojewódzkie komisje kontroli, a nawet zaciągały za te pieniądze żołnierzy (t. zw. żołnierz powiatowy), co oczywiście odbijało się ujemnie na Skarbie Państwa oraz jednolitości siły zbrojnej Państwa.

Na sejmikach obowiązywała również zasada jednomyślności aż do r. 1768.

Kres tym rządowi sejmikowemu w zakresie podatkowym położyła konstytucja sejmowa z r. 1717, a resztki uzurpacji podatkowych zniósł sejm z r. 1768 przez zakaz uchwalania na sejmikach wszelkich tj. także czysto powiatowych podatków. Tem zarządzeniem podcięto jednak egzystencję samorządu powiatowego.

KONFEDERACJE

Konfederacje, pojawiające się po przerwie wiekowej, już stale od bezkrólewia po Zygmuncie Augustie do końca Polski Królewskiej, zapełniały lukę w ustroju państwowym.

Występowały zawsze w czasie bezkrólewia konfederacje kapturowe, często także w czasie panowania królów i były legalne, skoro król się do konfederacji przyłączył a nielegalne (rokosz) w razie przeciwnym.

Reprezentując ogół szlachty, uważały się za źródło wszelkiej władzy i prawa — raz nawet w roku 1669 uznawała się konfederacja za sejm i jako sejm obradowała.

W tem zrozumieniu nakładała nawet podatki zwłaszcza w czasie bezkrólewia.

W konfederacjach obowiązywała zasada większości głosów.

SKARBOWOŚĆ.

W r. 1590 ustalono ostatecznie dochody na utrzymanie króla i dworu, a dochody Państwa.

Królowi zostawiono część dóbr państwowych i nazywano je odtąd ekonomjami, następnie żupy solne, olborę Olkuską, niektóre cła, opłaty za podwodne i dochody z mennicy.

Zygmunt III zrzekł się w r. 1632 tego ostatniego dochodu na rzecz Państwa (tj. dochodu z mennicy).

Na tem stało aż do Stanisława Augusta. W r. 1768 przyznano królowi ponadto 1 1/2 miliona złp., ze skarbu Państwa (nigdy tego nie wypłacono). Wskutek pierwszego rozbioru Polski odpadły główne źródła dochodów królewskich a mianowicie niektóre bogate ekonomje i żupy solne.

W zamian przydzielono królowi 4 starostwa i roczną pensję w sumie 7.000.000 złp.. W r. 1776 obniżono ją na 4.000.000 złp.. Nadto płacił Skarb Państwa kilkakrotnie długi Stanisława Augusta.

Zarząd Skarbu królewskiego objął w r. 1590 podskarbi nadworny — za Sasów przemieniono ten zarząd w Kamerę (Izbę) Skarbową z podskarbin jako prezesem, a w r. 1781 w osobną Komisję Ekonomiczną skarbu królewskiego.

Przy Skarbie Państwa zostały się częściowo: 1. dobra koronne jako starostwa i tenuty (dzierżawy), które szły w części na uposażenie urzędników państwowych, częścią jako dożywocie dla „dobrze zasłużonych“ — z obu opłacano t. zw. kwartę (tj. 1/3 część dochodów według oszacowania) na wojsko wpływała ona do Skarbu Rawskiego. W wieku XVII tę kwartę znacznie podwyższono. Był to główny stały dochód Państwa. 2. drugim stałym dochodem Państwa był t. zw. czwarty grosz celny tj. dodatek w wysokości 1/3 cła królewskiego, oraz jako cło wodne pobierano na Wiśle i innych rzekach spław-

nych, odstąpione Państwu przez króla. W r. 1629 dodano nowe cło wywozowe t. zw. *evecta*. W drugiej połowie w. XVII nakładano często t. zw. cło generalne w wysokości 3.3 proc. wartości. Cła były często podwyższane lub zniżane, utrzymały one jednak cechę cel fiskalnych. 3. Od r. 1649 przybyło trzecie stałe źródło dochodu Państwa t. zw. *liberna* tj. opłata według łanów zamiast istniejącego dotąd obowiązku dawania stacyj wojsku Rzeczypospolitej przez dobra królewskie i duchowne — duchowieństwo składało te opłatę „zimową“ w ryczałtowych sumach. 4. Od r. 1717 przybyły nowe źródła stałych dochodów państwowych, a mianowicie: *pogłównie* chrześcijańskie i żydowskie, oraz *łaskawa z a p o m o g a* (*subsidium charitativum*) duchowieństwa.

Inne dochody były niestałe, płynęły z podatków, które uchwalał sejm w razie potrzeby na jeden raz, względnie najwyżej na kilka lat. Głównym podatkiem był podatek wybierany od łanów (w nim rozplynęło się w XVII wieku t. zw. łanowe po 2 grosze z łanu) w podwyższonej stopie. Za Stefana Batorego (1576—1586) normą poboru było 30 groszy z łanu i taką stopę uważano za jednostkę i zwano *sympłą*. W razie potrzeby uchwalano pobór podwójny (*duplę*), potrójny itd. aż do 50 krotnej wysokości.

Podatek ten płaciły tylko łany kmiecy, (tj. kmiecie), szlachta zaś tylko wtedy, gdy sama, jako biedota (t. zw. *szaraczki* albo szlachta zagrodowa) uprawiała ziemię.

Był to podatek gruntowy — uzupełniano go jednakże podatkami od ludności przemysłowo-handlowej, bezrolnej i małorolnej, od duchowieństwa obrządku dysunickiego a we wsiach t. zw. *wołowskich* od bydła. Podatek ten, zwany inaczej „*pobór*“ wybierano według taryf, które raz sporządzone służyły długo, nawet kilkadziesiąt lat.

Od roku 1629 miejsce „poboru“ zastąpiło *podymne*. Różnica leżała w tem, że zamiast od łanów wybierano podatek od „*dymów*“, tj. domów, chat według wielkości.

Sumę ustaloną na wieś rozkładał i ściągał pan od kmieci według ich zamożności. W końcu wieku XVII i „*pobór*“ i „*podymne*“ znikły, a miejsce ich zajęło *pogłównie*.

Z „*poborem*“ łączył się „*szos*“, jako podatek od mieszczan, uzupełniony podatkiem od *z a r o b k ó w*. Potem zniknął jeden i drugi, ustępując miejsce *podymnemu*, który po miastach uzupełniono podatkiem od kupców t. zw. *donatywą* kupiecką, oraz osobny podatek od rzemieślników, komorników i wyrobników. Na żydów we wsiach

i w miastach nakładano *pogłównie* (żydowskie), zmieniane często na sumy ryczałtowe, rozkładane przez żydów autonomicznie. Od r. 1717 zmieniło się *pogłównie* żydowskie na coroczne.

C z o p o w e zostało jako podatek od napojów, bądź pośredni, bądź bezpośredni wybierany od produkujących lub sprzedających oraz od win węgierskich jako *s k ł a d n e* w 12 miastach, gdzie utworzono składy tych win.

Od połowy XVII wieku przeszło *czopowe* do sejmików. W drugiej połowie XVII wieku pojawiła się „*a k c y z a*“ kilka razy tylko uchwalona, jako podatek od obrotu (klejnotów, zboża itd.). Tę t. zw. *akcyzę* uzupełniano *s z e ł ą ż n e m*. Utrzymało się ono do r. 1717.

W końcu w. XVI zjawiało się raz jeden *pogłównie* generalne, od wszystkich, tj. także duchowieństwa i szlachty, jednak przed zaplaceniem podatek ten cofnięto wskutek oporu szlachty.

Od r. 1717 stało się *pogłównie* podatkiem stałym od szlachty pod nazwą „*subsidium charitativum*“ (ponieważ nazwa „*pogłównie*“ drażniła honor szlachecki — tak dosłownie w motywach tej konstytucji sejmowej). Wyjątkowo zjawiały się także podatki, jak od rzezi bydła (r. 1605), młynne (1703 i 1710) od kół młyńskich.

Duchowieństwo płaciło tylko „*ł a s k a w ą z a p o m o g ę*“ (*subsidium charitativum*) i to do r. 1717 w razie uchwały podatków, a od r. 1717 corocznie.

Była to znaczna suma ryczałtowa, rozkładana autonomicznie wewnątrz stanu duchownego.

Jak wspomniano już wyżej zaczęły sejmiki w w. XVII zabierać także na swoją rzecz podatki państwowe, a mianowicie *czopowe*, oraz tworzyć nowe podatki. Kwotę bowiem zdeklarowaną dla Skarbu Państwa pokrywały już swobodnie, tj. bez względu, z jakiego ją otrzymały źródła. Stąd powstał system podatków wojewódzkich i tworzyły się osobne skarby wojewódzkie pod zarządem sejmiku. Z tego skarbu szafowały sejmiki i także na własne cele, na dżety dla posłów itd..

W r. 1717 zostawiono skarbowi wojewódzkiemu tylko *czopowe* i *s z e ł ą ż n e* i to na pokrycie wydatków samorządu wojewódzkiego.

Natomiast podatki państwowe i wydatki (zatem pierwszy *b u d ż e t p a i ń s t w o w y*) określono dokładnie i wybierano oraz szafowano. Do Skarbu Państwa wpływały odtąd stale: *pogłównie* chrześcijańskie i żydowskie oraz *subsidium charitativum* od duchowieństwa i te podatki przeznaczono głównie dla wojska, które sobie je wybierało po województwach,

W tych granicach utrzymały się dochody Skarbu Państwa od r. 1717 do 1764, ponieważ za królów z dynastji saskiej żaden sejm już podatków nie uchwalił.

REFORMY z r. 1764.

W ramach budżetu przychodowego z r. 1717 nie mogło Państwo zaspokoić swych potrzeb i dopiero ze wstąpieniem na tron Stanisława Augusta zaczęło dorywczo łączyć budżet.

W r. 1764 nakazano nową lustrację królew-szczyzn w celu podniesienia dochodu z kwarty. Pogłównie żydowskie z ryczałtowego zamieniono na podatek po 2 złp. od głowy.

Zniesiono wolność szlachty od cel, ustanawiając cło generalne. Zajęto się lepszym ściąganiem hiberny. Pogłównie szlacheckie miało być zniesione, gdy zaczęła cel wpływać stosowne sumy.

Cła generalnego nie dało się przeprowadzić, wskutek tego musiano utrzymać dalej pogłównie chrześcijańskie. Sejm z r. 1766 cofnął formalnie cło generalne, utrzymując cło pobierane dawniej (tj. od nieszlachty) a znosząc cła wewnętrzne.

Na nowo wprowadzono czopowe i szelągne jako podatek bezpośredni od propinacji i wyszynku napojów wysokowych, w wysokości 10 proc. czystego zysku — a to, aby zastąpić pogłównie.

Sejm z r. 1768 ułożył nowy budżet, który został „na papierze“, jak i inne reformy tego sejmu. Udało się jedynie zaprowadzić loterię jako przedsiębiorstwo prywatne, mające za to opłacać się Skarbowi. Sejm rozbiorowy (I. rozbiór) z r. 1773—1775 zniósł pogłównie chrześcijańskie a wprowadził podymne od dymów kmiecych i miejskich, we wszystkich dobrach a w różnej wysokości (miasta: 4 klasy — wsie: 2 klasy). Zamiast hiberny wprowadzono pół podymnego z tych dóbr, które dotąd hiberne płaciły. Kwartę podwyższono na 1 1/2 kwarty a na Litwie do podwójnej („kwarta sowita“).

Postanowiono starostw po zawakowaniu nie rozdawać, lecz wypuszczać emfiteutycznie za czynszem na lat 50 w drodze licytacji. Podwyższono pogłównie żydowskie na 3 złp. od głowy, wskrzeszono cło generalne znosząc wszelkie swobody celne; wprowadzono cło od soli, podatek od tabaki, wprowadzono papier stemplowy oraz stempel od kalendarzy i ksiąg żydowskich i zreformowano loterię. Duchowieństwo podniosło swoje „subsidiū charitativum“ na 600.000 złp. rocznie.

To wszystko utrzymało się nieco zmodyfikowane w r. 1776, do Sejmu Czteroletniego, który

wobec naglających potrzeb Państwa, a zwłaszcza dla fundowania większego stałego wojska uznał za konieczne powiększyć obowiązki podatkowe obywateli.

W r. 1788 uchwalono na wojsko nadzwyczajną daninę t. zw. „dobrowolną ofiarę na naglące potrzeby ojczyzny“. W r. 1789 nakazał ten sejm przymusową pożyczkę wewnętrzną dla państwa w formie złożenia drugiego podymnego „tymczasowo“ (protunk, stąd t. zw. protunkowe).

Ta pożyczka miała być zwrócona po uchwale-niu innych podatków. W znacznej mierze później zwrotu tego się zrzeczono. Ustanowiono wysoką takse stemplową od wszelkich nominacji i odznaczeń. Podwyższono kwartę podwójnie, a w pewnych wypadkach trzy i pół dotychczasowej wysokości.

Na duchowieństwo nałożono podatek w wysokości 20 proc. od dochodu przenoszących 2000 złp.. Te były wolne.

Na szlachtę nałożono „ofiarę wieczystą“ w wysokości 10 proc. stałego rocznego dochodu — z wyraźnym zastrzeżeniem, że tej ofiary „nie wolno przerzucać na poddanych“ t. j. na włościan i mieszczan miast prywatnych.

Lecz z tej pięknej uchwały nie było groszy, bowiem rzecz utonęła w komisjach lustracji intrat a czynności te skończyły się w r. 1792, zatem nie miały już praktycznego znaczenia, bo nastąpił drugi i trzeci rozbiór.

W Y D A T K I.

Z dochodów państwowych pokrywano przeważnie wydatki na wojsko zaciężne — z kwarty specjalnie na wojsko kwarciane. Dalej utrzymywano z tego poselstwa zagranicą i podejmowano poselstwa państw obcych.

Urzednicy państwowi mieli przeważnie uposażenie w ziemi i to albo jako związane z urzędem, jak starostowie grodowi, albo też w ten sposób, że król oddawał urzędnikom starostwa niegrodowe lub tenuty. Pewne urzędy (np. sądowe) utrzymywały się przeważnie z opłat za czynności urzędowe.

Niżsi urzednicy pobierali zwyczajnie stałe płace. Płace w pieniądzech wchodziły coraz więcej w użycie, także dla wyższych urzędników i były stosunkowo bardzo wysokie.

Podstawą do wydatków od r. 1717 był budżet, uchwalany przez sejm jako stały i zawierający określone pozycje wydatków, zwłaszcza na wojsko. Nową podstawą wydatków państwowych stał się budżet, wcielony w konstytucję z r. 1775.

Sejm czteroletni powiększył tak wydatki na wojsko jak i na płace urzędników — budżetu jednak nowego nie ułożono.

Odrębne dochody miała t. zw. Komisja Edukacyjna dla reformy nauczania i podniesienia oświaty w Polsce — miała je z majątków Zakonu Jezuitckiego, który po skasowaniu Jezuitów w r. 1773 został jej przekazany.

Kontrolę nad skarbem a zwłaszcza nad szafowaniem pieniędzy płynących z podatków i w zasadzie na cele wojskowe wykonywał sejm. Od r. 1613 wybierano w tym celu na sejmach osobną Komisję, która miała nazwę Trybunału Skarbowego, albo Radomskiego, od miasta, w którym ten „Trybunał“ zwykle się zbierał. „Trybunał Skarbowy“ obliczał też i wypłacał rachunki wojskowe chorągwiom i pułkom, a nadto sądził i karał ostro tych, co omieszkali powinności wojskowej.

Po województwach od połowy XVII wieku tj. od wprowadzenia przez sejmiki Skarbów wojewódzkich sprawowały kontrolę osobne władze sejmikowe noszące nazwę Komisyj, Izb lub Sądów Skarbowych. Zniesiono je, jak już wyżej opowiedziano, w roku 1717, lecz pojawiały się one i później pod innemi nazwami.

ADMINISTRACJA SKARBOWA.

Do drugiej połowy XVIII wieku nie przeprowadzono żadnej zasadniczej reformy w urzędach koronnych i nadwornych (centralnych). Zarząd Skarbu Państwa od r. 1590 należał do podskarbiego (wielkiego). Zastępcą podskarbiego był podskarbi nadworny, mający od powyższej daty wyłączny zarząd Skarbu Króla; za Sasów atrybucje jego co do skarbu królewskiego przekazano władzy kolegalnej zwanej Kamerą nadworną.

Podskarbi (wielki) obok właściwego skarbu państwowego miał pod sobą także skarb rawski (wojenny). Władza podskarbiego w zakresie szafowania pieniędzmi z podatków uchwalonych przez sejm była ograniczoną często przez ustanawianych osobnych szafarzy sejmowych lub przez upoważnienie sejmików do wyboru tych podatków.

Ważne zmiany w administracji skarbowej zamierzały i dokonały reformy Czartoryskich (1764—1766) i ta administracja ostała się prawie bez zasadniczej zmiany aż do końca niepodległej Rzeczypospolitej.

Strażnik koronny Lubomirski wystąpił z wnioskiem utworzenia dwóch komisyj skarbowych (jedna dla korony, druga dla Litwy), na co sejm się zgodził.

Komisja Skarbu Koronnego składała się z 9 komisarzy wybieranych, 3 z senatu, 6 z posłów na lat dwa, jako rada obradująca nad spra-

wami skarbu pod przewodnictwem podskarbiego. Dziesiątym członkiem był instygator koronny z 2 zastępcami i kilku „plenipotentami“ i ci tworzyli sądownictwo skarbowe.

Komisja skarbu była zrazu ministerstwem finansów, z czasem rozszerzyła zakres działania tak dalece, że stała się oprócz ministerstwa skarbu jeszcze ministerstwem handlu, robót publicznych i komunikacji.

Koronę podzielono na 7 prowincyj skarbowych: Małopolską, Wieluńską, Wielkopolską, Mazowiecką, Kujawską, Ruską i Ukraińską — w r. 1767 złączono prowincję wieluńską z mazowiecką, więc zostało 6 prowincyj. Prusy Królewskie nie weszły w skład żadnej z tych prowincyj, ponieważ miały autonomiczny zarząd skarbowy, niezależny od Komisji skarbowej.

Komisja posiadała „biuro przyboczne“ do przygotowania referatów na posiedzenia i do wykonania uchwał na nich powziętych. Sekretarzem głównym Komisji był „pisarz Komisji“. Do pomocy miał zastępcę, który zwał się „Sekretarzem Komisji“.

Następnym urzędnikiem Komisji był regent komisji (coś jak dzisiejszy kierownik dziennika podawczego i ekspedytu w jednej osobie).

Do pomocy miał ten suto opłacony pan pisarczyka, który musiał być kaligrafem.

Nadto byli w biurach aplikanci, młodzież szlachecka, garnąca się z zapałem do służby w ministerstwie za minimalnem wynagrodzeniem.

Wydział Kasowy Komisji Skarbowej stanowił „superintendent Kasy Generalnej“, był obowiązany utrzymywać potrzebny personel pomocniczy. Kontrolę wykonywał „Kontraregistrant“, któremu do pomocy przydało buchaltera i dwóch kontrolerów.

Każdy z tych „oficjalistów“ miał do pomocy jednego lub dwóch aplikantów i aspirantów. Administracja dochodów stałych i niestałych należała do specjalnych regentów i do kontraregistranta, który kontrolował wpisy. Od r. 1768 zwiększono etat regentów o 3 nowych regentów: kwarcianego „dla kwatry“ czopowego i dla pogłównego żydowskiego.

Obrachunki z zarządami prowincjonalnymi odbywały się co kwartał, w lutym, maju, sierpniu i listopadzie — po złożeniu liczby i oddaniu pieniędzy strącał każdy oficjalista należne sobie i swemu personelowi „salarjum“ czyli płacę.

Wszyscy oficjaliści celni, stemplowi, czopowi i t. d. podlegali superintendentowi (do r. 1765) który także miał prawo ich nominacji i wydalania. W tym

roku te prawa przejęła komisja skarbową a superintendentowi zostało się ich kwalifikowanie.

Dla poboru cel i innych podatków niestałych (cyfrowo ściśle nie określonych) istniały w każdej prowincji skarbowej kasy prowincjonalne i kancelarie naczelnego urzędnika skarbowego prowincji, zwanego także „superintendentem”.

Zresztą zaś ściągali podatki „stałe” poborcy podatków zwani exaktorami. Exaktor zjeżdżał do prowincji co pół roku na jeden miesiąc i przyjmował daniny w swem mieszkaniu a potem odwoził do Warszawy. Exakcje t. j. odbieranie podatków przez exaktorów odbywały się w oznaczonych miastach, których było 33 w Koronie, a 29 w W. Ks. Litewskim.

Komory celnych było w Koronie (stan z r. 1767), głównych 82, przykomorków i obserwatorów 56 — z tego w prowincji skarbowej krakowskiej komor 13, w wieluńskiej komer 12, w wielkopolskiej 18, mazowieckiej z kujawską 12, ruskiej 9, ukraińskiej 16 — z łącznym personelem: 126 urzędników, 82 pisarzy, 40 rewizorów, 3 pisarzy poborowych i 1 substytut. Nadto byli strażnicy celni.

Akcyza od napojów, jeżeli nie była wydzierżawiona (jak czopowe), miała administrację nie przenoszącą 50 osób, ponieważ wybieraniem czopowego trudnili się oficjaliści skarbowi innych gałęzi dochodów za honorarium 5 proc. od sum zebranych.

Departament Stemplowy komisji skarbowej nie miał na prowincji żadnych urzędników, ponieważ papier stemplowy, karty, kalendarze i księgi żydowskie oddawano do sprzedaży prywatnym kontrahentom po grodach za prowizją.

Wydział Sądowy komisji skarbowej składał się z instygatora koronnego, komisarzy, instygatora komisji, z 3 plenipotentów, subalterna dekretowego i archiwisty i osądzał sprawy o fałszowanie monety, o przemytnictwa, o fałszywe zeznania do wymiaru podatków, o przestępstwa przy zarządzie kasy, dzierżawie danin, a nawet rozstrzygał procesy wekslowe.

Wskutek konfederacji radomskiej i barskiej i wynikłych stąd w Polsce walk i niepokojów, wskutek następnie buntów na Ukrainie (Hajdamaczyna), wreszcie pierwszego rozbioru Polski (r. 1772) owa administracja nie zdołała się ustalić ani udoskonalić. Nie pozwoliła już na to Rosja, pod której egidą zawiązała się konfederacja radomska.

W traktacie rozbiorowym z r. 1772 nie pozwolono na reformy Czartoryskich, które też sejm z r. 1768 musiał odwołać.

Naczelną władzę w Polsce, za wpływem i „pod gwarancją” Rosji od sierpnia 1774 stanowiła t. zw. Rada Nieustająca z królem, jako faktycznie tylko prezesem, na czele.

Rada Nieustająca dzieliła się na 5 departamentów, na czele każdego stał minister. Był między temi departamentami także „departament skarbu”, z podskarbisem jako ministrem na czele. Wskutek uszczuplenia państwa przez pierwszy rozbiór musiano na nowo organizować prowincje skarbowe. Było ich już tylko pięć: krakowska, wielkopolska, mazowiecka, ruska i ukraińska.

Departament Skarbu zaczął swe czynności w maju 1775 od zagarnięcia pod swe zwierzchnictwo obu komisji skarbowych koronnej i litewskiej. Zmieniono też i administrację wskutek konieczności podwyższenia podatków na wydatki zwłaszcza wojskowe i ustanowienie nowych podatków.

Przybyło 3 nowych regentów: od podymnego, od papieru stemplowego i od „tabaki”. Dla kontroli dochodów z cel i rewizji sprawozdań przedkładanych Komisji ustanowiono „Kontraregistranta Generalnego” z małym personelem pomocniczym. Kancelaria tego urzędnika prowadziła buchalterię ogólną i układała rachunki sejmowe.

Skoro Sejm 4-letni zaprowadził monopol tytoniu przeobrażono urząd regenta tabacznego na departament dyrekcji tabaczej z 4 naczelnikami wydziałów i personelem pomocniczym. Dla monopolu loteryjnego istniała (już od r. 1768) Dyrekcja Loterii z 6 wyższymi urzędnikami i 9 aplikantami.

Monopol tytoniu (sprowadzanie surowca, zakładanie fabryk, wyrobu towaru i urządzenie magazynów) był wydzierżawiony spółce prywatnej na 6 lat (Dekert, Rafałowicz i Blank), sprzedaż fabrykatu dystrybutorom po cenach wyznaczonych prowadzili oficjaliści skarbowi — dochód dzielił się między spółkę i skarb. W roku 1790 wykupiono monopol od spółki za 1.000.000 zł., przejęto fabryki w Warszawie i Poznaniu z całym personelem i robotnikami i utworzono własną administrację (jak wyżej) z inspektorami i rewizorami.

Wyprzedziliśmy nieco wypadki. Sejm Wielki albo Czteroletni (1788—1792) rzuciwszy „gwarancję” czyli supremację rosyjską wykonywaną przez ambasadora rosyjskiego i wojsko rosyjskie, zniósł 19. I. 1789 Radę Nieustającą, ustanawiając w miejsce tej władzy najwyższej t. zw. Straż tj. gabinet złożony z prymasa, marszałka sejmowego,

i 5 ministrów — w tem minister skarbu („podskarbi“).

Komisje skarbowe, odrębne dla korony i dla Litwy, zostały połączone w jedną „Komisję skarbową obojga narodów“, zostawiając zresztą niemal wszystkie poprzednie urzędy administracyjne dla „utrzymania stałości prac skarbowych“, a także dlatego, że administracja skarbową była w danych warunkach bardzo dobra.

Wracając do „Komisji Skarbowej obojga narodów“ — wchodziło w zakres jej kompetencji wykonywanie wszelkich uchwał podatkowych sejm i wydawanie zarządzeń podatkowych — a że pojawiać się zaczęły pożyczki państwowe, administracja tych pożyczek. Stopniowo objęła ta Komisja Skarbowa, jedna dla zjednoczonego Państwa, oprócz spraw

podatkowych, mennicy i pieniądza, sprawy dotyczące handlu zagranicznego, statystyki tego handlu, statystyki cen produktów, statystyki importu i eksportu, układanie bilansu importu i eksportu — słowem rzeczy, które dziś są decydujące dla polityki skarbowej, co chlubnie świadczy o naukowem już przygotowaniu się ówczesnych ludzi do zawiadywania skarbem państwowym.

Komisja Skarbowa obojga narodów, do której wskutek uchwały Sejmu Wielkiego od r. 1792 wchodzi, oprócz podskarbi i komisarzy poprzednich (wskutek Konstytucji 3 maja) jeszcze pełnomocnicy stanu miejskiego, zdążyła zrobić niejedno, pomimo warunków reformom niesprzyjających.

II. WIELKIE KSIĘSTWO LITEWSKIE.

II. W Wielkiem Księstwie Litewskim, które od aktu Unji Lubelskiej z r. 1569 stanowiło drugą część „Rzeczypospolitej Polskiej“, to jest mocarstwa obejmującego Koronę i Litwę, z jednym królem, jednym sejmem, jedną monetą, i polityką zewnętrzną, były od tej daty, skarbowość i administracja

skarbową, odrębne ale takie same jak w Koronie. Od Konstytucji 3 Maja r. 1791 została Litwa zespolona z Koroną.

To uwalnia od specjalnego zobrazowania skarbowości W. Ks. Litewskiego, które do Unji Lubelskiej podążało i tak wzorem skarbowości w Koronie.

III. SKARB I ADMINISTRACJA ZA KSIĘSTWA WARSZAWSKIEGO I POLSKI KONGRESOWEJ.

ZA KSIĘSTWA WARSZAWSKIEGO (1807—1813).

Księstwo Warszawskie utworzył Napoleon I pokojem Tylżyckim z 9. 7. r. 1807, odłączywszy część ziem polskich z pod panowania pruskiego, z Warszawą jako stolicą. Był to obszar 1850 klm. z 2.319.396 mieszkańców, połączony według konstytucji z 22. 7. 1807 r. unią personalną z Saksonią i z królem saskim na czele.

W r. 1809 dołączono do Księstwa Warszawskiego t. zw. Zachodnią Galicję z Krakowem, odebraną Austriakom. Kraj był podzielony wzorem francuskim, najprzód na 6 a od r. 1809 na 10 departamentów (Poznański, Kaliski, Bydgoski, Warszawski, Płocki, Łomżyński, Krakowski, Radomski, Lubelski i Siedlecki), departamenty zaś były podzielone na powiaty, których na całe księstwo było ostatecznie 100.

Wszelka władza, więc także i ustawodawcza była skupiona w rządzie. — Sejm, złożony ze senatu i izby poselskiej, nie posiadał prawa inicjatywy ustawodawczej i miał znaczenie raczej dekoracyjne gdyż prowadzony przez marszałka izby poselskiej względnie prezesa senatu, mianowanych z władzą

dyskrecjonalną przez króla, musiał każde przedłożenie rządu uchwalić.

Rząd stanowiła mianowana przez króla Rada Stanu złożona z ministrów, sekretarza i referendarzy stanu i od r. 1810 podzielona na 4 sekcje, z których jedną stanowiła sekcja finansów i skarbu.

Minister Skarbu miał tytuł ministra przychodów i skarbu, i posiadał — jak inni ministrowie — kancelarię, złożoną z „konsyliarzy“ ministerjalnych, audytorów, sekretarzy i aplikantów. Wszyscy byli zawodowcami urzędnikami, mianowanymi przez rząd.

Wskutek braku kodyfikacji podatkowej i z przyczyn nagłości, bowiem Napoleon przez swych przedstawicieli żądał rekruta, pieniędzy, naturaljów na wystawienie, ubranie, uzbrojenie, wyżywienie wojska itd., — sejm uchwalał potrzebną lub wymaganą sumę, którą ma zapłacić całe „Księstwo Warszawskie“, a tę sumę rozkładał rząd (rada stanu) na departamenty, rady zaś departamentowe na powiaty a rady powiatowe na gminy miejskie i wiejskie, oznaczając, ile z ryczałtu powiatowego ma przypaść na miasta, ile na plebanję, dwory i wsie

(gromady) i rozkładając podatek we wsiach, które rad gminnych nie miały, wprost na jednostki.

Repartycją zaś indywidualną podatków w miastach trudniły się rady miejskie pod przewodnictwem prezydentów, w miastach większych (Warszawa, Poznań, Kalisz i Toruń), a burmistrzów w innych miastach.

Na czele departamentów stali, bezpośrednio podlegli Radzie Stanu, prefektowie, którzy przewodniczyli równocześnie radzie prefekturalnej i radzie departamentowej. Pierwsza było to kolegium urzędnicze, decydujące w pewnych sprawach przez głosowanie a częściowo mające charakter sądu administracyjnego. Zastępczo decydowały rady prefekturalne także o rozkładzie ciężarów podatkowych w departamencie i ulgach podatkowych — bowiem należało to od r. 1809 do kompetencji rad departamentowych, z wyboru na sejmikach oraz z nominacji rządu.

W siedzibie każdego departamentu była dyrekcja skarbową, podległa ministrowi „przychodów i skarbu“, a nadzorowana bezpośrednio przez prefekta. W skład takiej dyrekcji wchodził: inspektor podatkowy, poborca, kontroler i sekretarze.

Na czele powiatów stali podprefektowie, zarazem przewodniczący rad powiatowych, o których roli w dziedzinie podatków już wspomnieliśmy.

Zasługą tej administracji było, że wprowadziła ona obowiązkowe kształcenie się urzędników państwowych w swoim zawodzie na podłożu naukowem, dając tem podstawę do wytworzenia własnej, polskiej biurokracji. W tym celu założono nawet specjalną szkołę administracyjną przy szkole nauk prawniczo-politycznych w Warszawie, po której ukończeniu aspirant na urzędnika zdawał egzamin i zależnie od wyniku był przyjęty na służbę. Nadto wydano przepis, że każdy urzędnik po sześciu latach nienagannego urzędowania musi się poddać egzaminowi wyższemu, uprawniającemu do kandydowania o posady wyższe.

Tworzono pierwszy raz w Polsce zawodowo wykształconą brygadę urzędników administracyjnych — bez czego niema wogóle administracji, a w dalszej konsekwencji, państwa.

Twórczości w zakresie systemu skarbowego i prawa skarbowego kierowana przez dyplomatów i generałów Napoleona, Rada Stanu, wykazać nie

mogła. Wszak szło właściwie o kontrybucje na potrzeby armji i o rekruta.

Podatki bowiem normalne, jak: gruntowe, domowe, cła, stemple, akcyzy etc. nie starczyły — nie starczyły też nowe podatki, jak: rekrutowe, lazaretowe, pogłównne, extraordinaryjne itd..

Wszystko było za mało, więc pompowano, co się dało; a także we formie operacji finansowych, a mianowicie:

w zamian za zapłacenie w 3 latach z 5 proc. od 7. I. 1808 r., sumy 20 milionów franków „odstał wspaniałomyślnie“ Napoleon Księstwu Warszawskiemu pretensje rządu pruskiego do właścicieli dóbr z tytułu hipotecznych pożyczek na te dobra udzielonych, obliczywszy te pretensje na 47 milionów a zatem „darując“ Księstwu Warszawskiemu 27 milionów. Są to t. zw. „sumy bajońskie“, ponieważ dekret o tej operacji finansowej wydał Napoleon w mieście Bayonne. Kraj musiał zapłacić owe 20 milionów z procentami — a pretensje do obywateli zostały „sumami bajońskimi“, taksamo realnie, jak swojego czasu „sumy neapolitańskie“ królowej Bony.

Następnie pod zastaw „dóbr narodowych“ wypompowano obligacjami ziemskimi około 4 i pół miliona złotych w drodze przeważnie przymusowego kupna tych obligacji, względnie w drodze „dobrowolnej ofiary“ na rzecz ojczyzny — jak się to eufonicznie nazywało, ponieważ do tych obligacji nikt nie miał zaufania i de facto nie przedstawiały wartości.

ZA „POLSKI KONGRESOWEJ“ (1815—1832).

Księstwo Warszawskie zaraz po odwróceniu Napoleona z Moskwy zajęły wojska pruskie i rosyjskie i o podział łupu trwały targi dyplomatyczne przez r. 1814 i 1815. Ostatecznie Kongresem Wiedeńskim przyznano część Księstwa Warszawskiego Prusom, a z reszty utworzono dwa państwa „niepodległe“ tj. „Wolne Miasto Kraków“ pod protektora-tem Prus, Rosji i Austrii, oraz „Królestwo Polskie (stąd „kongresowe“) z carem rosyjskim jako „konstytucyjnym“ królem polskim na czele.

Ustawa konstytucyjna Królestwa Polskiego była ułożona tak, aby każdej chwili mogło nastąpić wcielenie tego królestwa do Rosji. Wszelka bowiem najważniejsza władza i prerogatywa należała do „króla“ — reszta była dekoracja

Król miał prawo nominacji nietylko wszelkich dostojników świeckich i duchownych, ale także wszystkich innych urzędników, a dalej, miał prawo ułożenia budżetu i wydawania „statutów organi-

cznych“, któremi mógł każdy artykuł konstytucji zmienić i unicestwić.

Jednym z pierwszych takich „statutów“ zastrzegł „król“ prawo kontroli wydatków budżetowych dla siebie — a do rządu tj. Rady Stanu wydelegował senatora tajnego radcę Nowosilcowa, jako stałego kontrolera wszelkich zamierzeń i czynów tej Rady bez którego zgody nic faktycznie stać się nie mogło, bowiem (słowa dekretu cesarskiego) on „był wiadomy zamiarów cesarskich“.

To też nie będziemy się zajmować tutaj ani Rada Stanu z namiestnikiem, ani sejmem, któremu żadnego budżetu do uchwały nie przedłożono i który był zaledwie 4 razy zwołany przez 15 lat istnienia Kongresówki, ani samorządem, który był na papierze, bo nie miał własnych funduszy ani prawa nakładania lokalnych podatków — lecz wspomnimy o jasnej karcie dziejów administracji Kongresówki, którą były rządy w „komisji przychodów i skarbu“ ministra skarbu K s a w e r e g o L u b e c k i e g o (od 31. 7. 1821).

W chwili, kiedy Lubecki obejmował zarząd finansów Kongresówki, położenie Skarbu państwowego było beznadziejne — nie było czem opłacić administracji i wojska. Czychali na to Rosjanie, a zwłaszcza Nowosilcow, który, między innymi, miał poruczone od cara Aleksandra I także „czuwanie“ nad finansami Królestwa w tym sensie, aby deficytowość tych finansów wykazała konieczność przyłączenia Królestwa do Rosji, z powodu niemożności utrzymania bytu państwowego z własnych funduszy. Nowosilcow spowodował nominację rosyjanina Okołowa na dyrektora generalnej komisji skarbu, który dopuścił do naruszenia depozytów na kilka milionów i spowodował, że udano się do Petersburga o 2 miliony zasiłku. Na to czekano tam skwapliwie i wystąpiono z projektem redukcji płac o 40 proc., a wojska o 10.000 żołnierza.

I oto Lubecki w takiej czarnej chwili objawszy rządu Skarbu, zasiłku nie przyjął i Skarb na nogi postawił tak, że z początkiem r. 1825 było już w Głównej Kasie gotówki 11 i pół miliona i wszystko nadto było zapłacone tj. administracja, wojsko i t. d.. — W dzień wybuchu powstania listo-

padowego tj. dnia 29. 11. 1830 przewyżka aktywów nad pasywami wynosiła przeszło 89 milionów, a zapasy kasowe przeszło 34 miliony. Wojnę z Rosjanami w latach 1830/1831 prowadziliśmy za własne fundusze i właściwie przeważnie z powodu braku własnych fabryk broni, czego Lubecki nie zdążył już przeprowadzić, tę wojnę przegraliśmy.

Jak się odbył ten finansowy „Cud nad Wisłą“, i czy Lubecki był czarnoksiężnikiem?

Nic podobnego.

Miał Lubecki wielki, mądry patriotyzm, miał żelazną wolę, przenikliwe oczy, program i metodę. Oto wszystko.

I była jeszcze konjunktura, bez której nic wielkiego się nie uda. Z jednej strony tj. u płatników „moment psychologiczny“ — z drugiej tj. u Lubecckiego pełnia władzy.

Oto cała tajemnica.

Bo zresztą szedł Lubecki, jak i musiał iść po linii najmniejszego oporu.

Powiększał stale podatki pośrednie, zmniejsza powoli podatki bezpośrednie, kaptując tych, którzy mieli największe prawa i największą zdolność oporu tj. przedewszystkiem sfery szlacheckie.

Ściągał najbezwzględniej stare zaległości podatkowe, a nie dopuszczał do nowych — nawet pod zagrożeniem wyjęcia z pod opieki prawnej.

W rubryce wydatków budżetowych gospodarował oszczędnie i produktywnie. Stworzył wreszcie instytucję kredytu długoterminowego dla rolnictwa tj. T o w a r z y s t w o K r e d y t o w e, która to instytucja przyczyniła się do rozkwitu rolnictwa, z nadwyżek budżetowych i ofiar ufundował B a n k P o l s k i, czem wpłynął na ustalenie kursu pieniądza i papierów wartościowych, a z zasobów Banku popierał tworzenie przemysłu i handlu, to jest tworzył nowe źródła mocy i dochodów.

Wystarcza, aby go nazwać wielkim ministrem finansów.

Wypadki nie pozwoliły Lubeckiemu na ukoronowanie swego dzieła tj. na sprzedaż dóbr koronnych w celu podniesienia górnictwa i przemysłu, zwłaszcza wojennego, oraz założenia własnych fabryk broni i amunicji.

Antoni Kankofer,
Naczelnik Wydziału Skarbowego śl. Urzędu Wojewódzkiego.

J. MACURA.

ROZWÓJ ADMINISTRACJI SKARBOWEJ W WOJEWÓDZTWIE ŚLĄSKIEM.

Województwo Śląskie składa się z dwóch obszarów: części Śląska Cieszyńskiego, który należał do monarchii austro-węgierskiej i części Górnego Śląska, należącego dawniej do Prus względnie Rzeszy Niemieckiej. Część Śląska Cieszyńskiego przypadła Polsce na mocy rozstrzygnięcia głównych mocarstw sprzymierzonych w Spa z 28 lipca 1920 roku. Część Górnego Śląska przyznały Polsce główne mocarstwa sprzymierzone w Paryżu 20 października 1921 r. Z tych przyczyn organizowanie administracji skarbowej na obszarze Województwa Śląskiego odbywać się musiało w dwóch okresach: najpierw w cieszyńskiej części, a następnie w górnośląskiej części.

W chwili rozpadania się monarchii austro-węgierskiej, Rada Narodowa Księstwa Cieszyńskiego proklamowała 30 października 1918 r. przynależność Księstwa Cieszyńskiego do Państwa Polskiego i objęła nad nim władzę państwową. Umowa z 5 listopada 1918 r. między Radą Narodową Ks. Cieszyńskiego, a Zémskym Národním Wyborem pro Slezsko ustaliła, że powiaty polityczne Bielsko i Cieszyn, oraz gminy o polskim zarządzie z powiatu politycznego Frysztat podlegać będą Radzie Narodowej Ks. Cieszyńskiego, zaś powiat polityczny Frydek, oraz gminy o czeskim zarządzie z powiatu politycznego Frysztat podlegać mają Zémskiemu Národnímu Wyborovi pro Slezsko.

Do pierwszych trosk Rady Narodowej Ks. Cieszyńskiego należało uruchomienie na terytorjum polskim normalnego urzędowania całego aparatu administracyjnego. Przy Naczelnej Radzie Ks. Cieszyńskiego utworzony został Wydział Skarbowy, mający posiadać zakres działania władzy skarbowej II. instancji. Na kierownika Wydziału Skarbowego powołano z Krakowa A. Pawlitę, jedynego

wyższego urzędnika skarbowego, pochodzącego ze Śląska Cieszyńskiego, który zajął się organizowaniem administracji skarbowej na Śląsku Cieszyńskim. W przejętej po austriakach administracji skarbowej zatrudnionych było około 190 urzędników skarbowych i celnych. Wśród nich znajdowało się zaledwie 4 Polaków, resztę stanowili Niemcy i Czesi, którzy niezwłocznie przeszli do służby czeskiej. Nie chcąc w żadnym wypadku dopuścić do unieruchomienia administracji skarbowej, a z drugiej strony chcąc pozyskać obcy element urzędniczy dla sprawy polskiej, Rada Narodowa Ks. Cieszyńskiego zatrzymała w służbie wszystkich urzędników, którzy chcieli pozostać. Odbiło się to niekorzystnie na interesie służby, ponieważ obcy element urzędniczy sabotował częstokroć zarządzenia władz polskich. Jednocześnie zwrócono się do Polskiej Komisji Likwidacyjnej w Krakowie i do Dyrekcji Skarbu we Lwowie o przydzielenie fachowych urzędników skarbowych.

Prace organizacyjne przerwał zbrojny najazd Czechów, którzy 23 stycznia 1919 r. złamali umowę i zajęli Śląsk Cieszyński aż do rzeki Wisły. Ugoda paryska z 3 lutego 1919 r. zawarta między Dmowskim i Beneszem, przywróciła w Ks. Cieszyńskim stan rzeczy, unormowany umową czesko-polską z 5 listopada 1918 r. Ugoda paryska została przez Czechów częściowo zignorowana, gdyż powiat polityczny Frysztat pozostał w całości pod administracją czeską.

Po zlikwidowaniu najazdu czeskiego Rada Narodowa Ks. Cieszyńskiego przystąpiła do dalszego organizowania własnego aparatu skarbowego. Organizowanie to napotykało na wielkie trudności natury prawnej i technicznej. Z jednej strony brak władzy skarbowej II. instancji z zakresem działa-

nia dyrekcji skarbu, która pozostała w Opawie, z drugiej zaś strony brak fachowych urzędników Polaków, utrudniał urzędowanie i sprawiał Radzie Narodowej Ks. Cieszyńskiego wiele kłopotów. W marcu 1919 r. Dyrekcja Skarbu we Lwowie przysłała do Cieszyna 4 urzędników referendarskich i 3 urzędników rachunkowych. Pomoc ta umożliwiła przygotowanie i wyszkolenie miejscowych kandydatów, którzy do służby skarbowej się zgłaszali. Z wielkimi więc trudnościami udało się zmontować aparat skarbowy na terytorjum Ks. Cieszyńskiego, który przedstawiał się następująco:

Władza skarbową II. instancji: Wydział Skarbowy Rady Narodowej Ks. Cieszyńskiego w Cieszynie, przemieniony 8 listopada 1919 r. na Dyrekcję Skarbu w Cieszynie.

Władza skarbową I. instancji dla podatków pośrednich: Dyrekcja okręgu skarbowego w Cieszynie.

Kontrola skarbową: Techniczna Kontrola skarbową w Cieszynie.

Nadzór kontroli skarbowej w Cieszynie

"	"	"	w Bielsku
"	"	"	w Skoczowie
"	"	"	w Strumieniu
"	"	"	w Zebrzydowicach

Oddział kontroli skarbowej w Bielsku

"	"	"	w Cieszynie
"	"	"	w Czechowicach
"	"	"	w Czechowicach fabryka zapalek
"	"	"	w Dziedzicach, dworzec
"	"	"	w Dziedzicach, wieś
"	"	"	w Istebnej
"	"	"	w Jaworzynce
"	"	"	w Lesznej Górnej
"	"	"	w Pogwizdowie
"	"	"	w Rychłudzie
"	"	"	w Skoczowie
"	"	"	w Strumieniu
"	"	"	w Ustroniu
"	"	"	w Zabrzegu
"	"	"	w Zebrzydowicach
"	"	"	w Wiśle

Urzędy celne: Urząd cłowy w Bielsku

"	"	"	w Cieszynie
"	"	"	w Dziedzicach
"	"	"	w Strumieniu
"	"	"	w Zebrzydowicach

Ekspozytura urzędu cłowego w Goleszowie [ku

"	"	"	w Cieszynie-Bohr-
---	---	---	-------------------

Ekspozytura urzędu cłowego w Cieszynie, most główny

"	"	"	w Cieszynie, most jubileuszowy
"	"	"	w Markłowicach
"	"	"	w Kaczycach, wieś
"	"	"	w " Raj
"	"	"	w Zebrzydowicach
"	"	"	granica

Władza skarbową I. instancji dla podatków bezpośrednich:

Inspektorat skarbowy w Bielsku

" " w Cieszynie

Kasy: Urząd podatkowy w Bielsku

"	"	"	w Cieszynie
"	"	"	w Skoczowie
"	"	"	w Strumieniu

Ewidencje katastru:

Ewidencja katastru podatku gruntow. w Bielsku

" " " " w Cieszynie

Władza skarbową I. instancji dla opłat stempłowych i danin pokrewnych:

Urząd wymiaru należności w Cieszynie.

W wymienionych urzędach zatrudnionych było w dniu 1. stycznia 1921 r. 332 urzędników.

Sejm Ustawodawczy Rzeczypospolitej Polskiej ustawą z dnia 8 kwietnia 1919 r. (Dz. Pr. Rz. P. Nr. 31, poz. 261) podporządkował całą administrację skarbową na ziemiach polskich, które wchodziły w skład monarchii austro-węgierskiej, Ministerstwu Skarbu w Warszawie, zatrzymując jednocześnie dotychczasowe przepisy, dotyczące zakresu działania i toku czynności władz i urzędów skarbowych. W związku z tem Ministerstwo Skarbu zwróciło się do Dyrekcji Skarbu we Lwowie i do Rady Narodowej Ks. Cieszyńskiego, celem porozumienia się w sprawie organizacji władz i urzędów skarbowych na Śląsku Cieszyńskim. Na wspólnej konferencji Rady Narodowej Ks. Cieszyńskiego i delegacji Dyrekcji Skarbu ze Lwowa ustalono, że kierownictwo administracji skarbowej na obszarze Śląska Cieszyńskiego, oraz orzecznictwo w sprawach podatków bezpośrednich i pośrednich, aż do definitywnego uregulowania stosunków, pozostawia się Wydziałowi Skarbowemu. Sprawy personalne należą do kompetencji Rady Narodowej. Organizacja władz i urzędów skarbowych I. instancji z małymi wyjątkami została zaakceptowana. Zalecono utworzenie przy Wydziale Skarbowym komisji kwalifikacyjnej, natomiast sprawy dyscyplinarne uchwalono przekazać delegacji lwowskiej komisji dyscyplinarnej. Określono wreszcie zakres działania Wydziału Skarbowego, do którego czynności należało likwidować

nie i wypłata uposażeń funkcjonariuszów państwowych, zajętych w władzach i urzędach na obszarze Ks. Cieszyńskiego, oraz emerytur, pensyj wdowich i sierocych, osobom, przynależnym do Ks. Cieszyńskiego.

Konsekwencją powyższych narad było przekształcenie Wydziału Skarbowego Rady Narodowej Ks. Cieszyńskiego na Dyрекję Skarbu w Cieszynie, posiadającej identyczny zakres działania jak posiadała Dyrekcja Skarbu we Lwowie.

Cześć Śląska Cieszyńskiego pod rządami Rady Narodowej Ks. Cieszyńskiego stanowiła samoistną jednostkę gospodarczą i celną, rządzącą się według obowiązujących ustaw austriackich. W tych warunkach, pomimo małego obszaru, koszty administracyjne były dosyć znaczne. Gospodarka finansowa nie była ujęta w formalny budżet, ponieważ pierwotnie liczone się z szybkim uregulowaniem granicy między Czechami a Polską. Rada Narodowa Ks. Cieszyńskiego obejmując rządy, zastała kasy skarbowe puste. Za miesiąc listopad i grudzień 1918 roku udało się kierownikowi Wydziału Skarbowego A. Pawlicie wydostać z Dyrekcji Skarbu w Opawie milionową dotację, co zresztą świadczy o dezorientacji władz czeskich. Ministerstwo Skarbu w Warszawie przekazało Radzie Narodowej Ks. Cieszyńskiego po zlikwidowaniu najazdu czeskiego 5,000,000 kor. austr.; dalszych jednak dotacji nie było. Rada Narodowa Ks. Cieszyńskiego musiała pomyśleć o znalezieniu własnych dochodów. Oprócz zwykłych wpływów podatkowych, które były stosunkowo niewielkie, wprowadzono reglementowaną sprzedaż spirytusu i tytoniu, które to źródła przyniosły znaczne dochody. Rezultat był taki, że po zapłaceniu wszystkich wydatków administracyjnych, w chwili połączenia administracji skarbowej w cieszyńskiej i górnośląskiej części Województwa Śląskiego, Śląsk

Cieszyński posiadał nadwyżkę kasową w wysokości 1,725,114.441,80 Mk. pol.

Rokowania czesko-polskie, odbyte w Krakowie 22 lipca 1919 r. w sprawie ustalenia granicy między Czechami a Polską na Śląsku Cieszyńskim nie przyniosły rezultatu, wobec czego 27 września 1919 roku postanowiły mocarstwa sprzymierzone i stowarzyszone przeprowadzić plebiscyt na Śląsku Cieszyńskim, pod egidą Komisji Międzysojuszniczej. Rada Narodowa Ks. Cieszyńskiego złożyła 3 lutego

1920 r. władzę w ręce Komisji Międzysojuszniczej, która 12 lutego 1920 r. przybyła do Cieszyna. Teren plebiscytowy podzielono na dwie prefektury: polską i czeską. Terytorjalny zakres działania prefektury polskiej i czeskiej utrzymywany był w granicach umowy czesko-polskiej z 5 listopada 1918 r. Na czele prefektury polskiej stanął Z. Żurawski, obecny Wicewojewoda Śląski.

Organizacja administracji skarbowej pod rządami Komisji Międzysojuszniczej przedstawiała się następująco: Trzecią i ostatnią instancją była Komisja Międzysojusznicza. Drugą instancją był prefekt, któremu podlegała Dyrekcja Skarbu. Władze skarbowe I. instancji pozostały niezmienione. Prawo mianowania urzędników skarbowych należało do prefekta. Prawo przenoszenia urzędników skar-

Antoni Pawlita
pierwszy naczelnik Wydziału Skarbowego Śl. Urz. Wojew.

bowych przysługiwało Dyrekcji Skarbu. Do zakresu działania Dyrekcji Skarbu należał wymiar i pobór danin publicznych, według norm obowiązujących. Orzecznictwo w sprawach podatkowych w drugiej i trzeciej instancji przysługiwało Dyrekcji Skarbu. Wydatki osobowe jak i wydatki opierające się na istniejących tytułach prawnych, likwidować miała Dyrekcja Skarbu. Likwidowanie innych wydatków zastrzeżone było aprobachie prefekta. Jednocześnie Komisja Międzysojusznicza ustaliła, że termin wniesienia zażalenia przeciwko

orzeczeniu Dyrekcji Skarbu do Trybunału Kasacyjnego, wstrzymuje się na jeden tydzień po dniu, w którym ogłoszone zostanie terytorjalne rozgraniczenie Śląska Cieszyńskiego.

Za rządów Komisji Międzysojuszniczej przeprowadzono w części podległej prefekturze polskiej wymianę koron austriackich na marki polskie, zwłaszcza, że Czesi w prefekturze czeskiej korony austriackie za pomocą osteplowania wymienili na korony czeskie. Wymiana koron austriackich na marki polskie nie spotkała na sprzeciw ze strony Komisji Międzysojuszniczej. Jednak Niemcy i Czesi nie chcąc dopuścić do wymiany, która byłaby poniekąd zewnętrznym objawem suwerenności Państwa Polskiego na Śląsku Cieszyńskim, zdołali nakłonić Ministerstwo Skarbu w Warszawie do telegraficznego odwołania terminu wymiany, który był naznaczony na dzień 20-go kwietnia 1920 r. Wobec niedoręczenia telegramu przez majora Czackę-Rucińskiego, wymiana odbyła się bez trudności w przeciągu 6 dni, pod kierownictwem Dr. M. Bielaka. Dzięki temu, z dniem 1 maja 1920 r. marka polska w polskiej części Śląska Cieszyńskiego stała się wyłącznym środkiem płatniczym.

Na konferencji w Spaa, Polska zrezygnowała z przeprowadzenia plebiscytu w Ks. Cieszyńskim i oddała uregulowanie granicy czesko-polskiej głównym mocarstwom sprzymierzonym, które rozstrzygnięciem z 28 lipca 1920 r. ustaliły granicę czesko-polską na Śląsku Cieszyńskim. Komisja Międzysojusznicza 10 sierpnia 1920 r. złożyła rządy. Jednocześnie Rzeczpospolita Polska objęła oficjalnie władzę nad częścią Śląska Cieszyńskiego, która jej została przyznana.

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej władzę objął Komisarz Rządowy Z. Żurawski i Komisja Tymczasowa złożona z 5 członków. W administracji skarbowej, połączenie Ks. Cieszyńskiego z Rzeczpospolitą Polską wywołało zmianę o tyle, że Dyrekcja Skarbu w Cieszynie podporządkowana została jako władza II. instancji, Ministerstwu Skarbu w Warszawie.

Okres rządów Rady Narodowej Ks. Cieszyńskiego charakteryzuje dążenie do rychłego i ścisłego połączenia Ks. Cieszyńskiego z Rzeczpospolitą Polską. Dążenie to objawia się również w stworzeniu polskiej administracji skarbowej, któraby była w zupełności przygotowana do objęcia administracji skarbowej na Górnym Śląsku. To też gdy nastąpiła chwila objęcia części Górnego Śląska przez Rzeczpospolitą Polską, Dyrekcja Skarbu w Cieszynie mogła znaczną część kwalifikowanych urzędników skarbowych wysłać na Górny Śląsk.

Odmienne były drogi połączenia części Górnego Śląska z Rzeczpospolitą Polską. Na konferencji pokojowej w Versailles mocarstwa sprzymierzone i stowarzyszone przyznały pierwotnie cały Górny Śląsk Polsce. Wskutek zabiegów niemieckich, w traktacie pokoju z 28 czerwca 1919 r. mocarstwa sprzymierzone i stowarzyszone zarządziły plebiscyt na Górnym Śląsku, który miał zadecydować o przynależności Górnego Śląska. Władzę zwierzchnią nad obszarem plebiscytowym objęła 11 lutego 1920 r. Komisja Międzysojusznicza, Rządząca i Plebiscytowa z siedzibą w Opolu. Komisja Międzysojusznicza rozporządzeniem z 14 maja 1920 r. (*Journal Officiel de Haute Silésie* Nr. 3) ustaliła, że na terenie plebiscytowym obowiązują wszystkie ustawy, ogłoszone przed dniem 11 lutego 1920 r., z wyjątkiem ustaw wojskowych o rekrutowaniu i organizacji, wskutek czego ustawodawstwo skarbowe niemieckie, względnie pruskie utrzymane zostało w mocy. Przez cały czas rządów Komisji Międzysojuszniczej, które trwały do 15 lipca 1922 roku nie wprowadzono na Górnym Śląsku nowych ustaw skarbowych. Władza administracyjna pozostała wyłącznie w rękach urzędników niemieckich, wskutek czego Polacy nie mieli żadnego dostępu do przygotowania własnej administracji w ramach istniejącego aparatu administracyjnego.

Jeszcze przed odbyciem plebiscytu na Górnym Śląsku Sejm Ustawodawczy uchwalił 15 lipca 1920 roku, ustawę konstytucyjną, zawierającą statut organiczny Województwa Śląskiego (*Dz. U. R. P.* Nr. 73, poz. 497), przewidujący dla Śląska w ramach Rzeczypospolitej Polskiej szeroką autonomię i samorząd, szczególnie w dziedzinie skarbowej.

Plebiscyt odbył się 21 marca 1921. Pomimo opowiedzenia się 2/3 części całego terenu plebiscytowego za połączeniem z Polską, zanosilo się na przyznanie Polsce tylko 2 powiatów: Pszczyna i Rybnik. Lud śląski rozgorączkowany takim rozstrzygnięciem, chwycił 3 maja 1921 r. po raz trzeci za broń i zajął teren plebiscytowy aż do tak zwanej linii Korfantego.

Na okupowanym przez powstańców terenie władzę objęła Naczelna Władza na Górnym Śląsku z siedzibą w Szopienicach. Problemu skarbowego Naczelna Władza w żaden sposób rozwiązać nie mogła. Nie mając do dyspozycji aparatu urzędniczego, nie mogła pobierać danin publicznych, względnie regulować kwestyj podatkowych. Rekwirowania podatków sposobem bolszewickim nie chciano przeprowadzać, ponieważ mogłoby to skompromitować akcję powstańczą zagranicą. Wydano jedynie zarządzenia o wpłacaniu podatku węglowego,

oraz różnicy pomiędzy ceną wewnętrzną a zagraniczną za węgiel do kasy powstańczej. Zarządzono również, że należność za węgiel górnośląski należy pobierać z góry w markach niemieckich. Zarządzenia walutowe były spowodowane wstrzymaniem wysyłki marek niemieckich przez rząd niemiecki na teren objęty powstaniem, który brakiem obiegowych środków płatniczych, spodziewał się zadać powstaniu śmiertelny cios. Sytuacja walutowa była z tego powodu tak trudna, że kopalnie i huty nie posiadając dostatecznej ilości środków płatniczych na wypłatę zarobków dla robotników; przewidywały wydanie bonów pieniężnych za przykładem szeregu zarządów związków komunalnych, które puściły w obieg własne bony pieniężne. Naczelna Władza, uważając za konieczne przyjęcie całej administracji na terytorjum obsadzonym przez wojska powstańcze, przez urzędników o przekonaniach polskich, dążyła do reorganizacji władz i urzędów, oraz zmiany urzędników. Napotymano jednak w tym kierunku na bardzo liczne i poważne trudności polityczne i techniczne.

Naczelna Władza ogłosiła 25 czerwca 1921 r. zaprzestanie działań wojennych i 5 lipca 1921 r. nastąpiło rozwiązanie formacji powstańczych. Reprezentację interesów polskich objęła Naczelna Rada Ludowa na Górnym Śląsku, składająca się z przedstawicieli wszystkich stronnictw polskich. Na czele Naczelnej Rady Ludowej stanął J. Rymer, powołany później na pierwszego Wojewodę Śląskiego.

Zbrojny czyn ludu górnośląskiego zdecydował w głównej mierze na gruncie międzynarodowym o losach Górnego Śląska. Główne mocarstwa sprzymierzone decyzją z 20 października 1921 r. zapadłą w Paryżu, przyznały Polsce część Górnego Śląska i oznaczyły granicę polsko-niemiecką.

Wiedząc w jakich granicach przyjdzie Państwu

Polskiemu objąć władzę na ziemi śląskiej, wdrożył Rząd Polski szeroko zakrojone prace przygotowawcze do objęcia administracji w tej dzielnicy. Prace przygotowawcze toczyły się jednocześnie w Naczelnej Radzie Ludowej i w poszczególnych Ministerstwach w Warszawie. Naczelna Rada Ludowa zorganizowała stosownie do swych zadań szereg wydziałów, które miały być zawiązkami przyszłych wydziałów Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego. Do organizowania administracji skarbowej powołano

z Cieszyna A. Pawlitę i Dr. M. Bielaka, którzy w pierwszej linii zajęli się organizowaniem Wydziału Skarbowego Naczelnej Rady Ludowej. Koszty organizacyjne pokrywał Skarb Państwa, albowiem Naczelna Rada Ludowa nie posiadała żadnych własnych dochodów. Daniny publiczne pobierane w tym czasie na Górnym Śląsku, wpływały na rzecz Komisji Międzysojuszniczej Rządzącej i Plebiscytowej w Opolu. Gospodarka finansowa Naczelnej Rady Ludowej, odbywała się na zasadzie zapotrzebowań, ułożonych w formie preliminarzy i ujęta była w formę szczegółowej rachunkowości. Z gospodarki finansowej składała Naczelna Rada Ludowa Rządowi Polskiemu okresowe sprawozdania, dotyczące dochodów i wydatków. Łączne koszty organizowania administracji w Województwie Śląskiem przez Naczelną Radę Ludową wy-

Dr. Michał Bielak

drugi Naczelnik Wydziału Skarbowego Śl. Urzędu Wojew.

noszą okragło 180.000.000 Mk. pol.

Przygotowanie objęcia administracji państwowej w Województwie Śląskiem nie było zadaniem łatwym i prostym. Podczas gdy na Śląsku Cieszyńskim na krótki okres przejściowy nie wymagał system administracji żadnej zasadniczej zmiany, to z chwilą objęcia władzy w całym Województwie Śląskiem, wobec natychmiastowego wprowadzenia w życie postanowień statutu organicznego Województwa Śląskiego, oraz konieczności zorganizowa-

nia poszczególnych jednostek administracyjnych i braku fachowych sił urzędniczych, prace organizacyjne napotykały na niemałe trudności. Pod przewodnictwem przyszłego Wojewody Śląskiego J. Rymera odbyła się w Bytomiu 28 lipca 1921 r. konferencja między delegatami Rządu Polskiego a Naczelną Radą Ludową. Delegat Rządu A. Schultis przedstawił opracowany przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych projekt ustroju władz i urzędów w przyszłym Województwie Śląskiem. Według tego projektu przewidywano utworzenie Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego, dzielącego się na wydziały: prezydalny, samorządowy, administracyjny, bezpieczeństwa publicznego, zdrowia publicznego, przemysłu i handlu, rolnictwa, robót publicznych i komunikacji, oświecenia publicznego, oraz skarbowy. Śląska Rada Wojewódzka przewidziana była jako kolegialny organ uchwalający, pozbawiony cech urzędu i nieposiadający osobnych departamentów. Do zakresu działania Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego należeć miały oprócz spraw dotyczących administracji państwowej, również sprawy zastrzeżone statutem organicznym dla samorządu śląskiego. Przedstawiony projekt nie przewidywał w Województwie Śląskiem oddzielenia zadań państwowych od zadań samorządu śląskiego, jednocząc agendy te w rękach Wojewody Śląskiego. Projekt rządowy nie napotkał na sprzeciw ze strony Naczelnej Rady Ludowej i przyszłego Wojewody Śląskiego J. Rymera. Obawiano się bowiem stworzenia chaosu, jakiby powstał przez zatargi kompetencyjne przy dwutorowości władz w Województwie Śląskiem, z drugiej zaś strony pragniono celowo podnieść autorytet władzy Wojewody Śląskiego. Wszelkie prace organizacyjne poszły zatem w kierunku zaprojektowanego przez Rząd.

Chociaż przygotowanie objęcia administracji państwowej w Województwie Śląskiem poruciła Rada Ministrów Ministerstwu Spraw Wewnętrznych, niemniej Ministerstwo Skarbu nawiązało ścisły kontakt z Naczelną Radą Ludową przez wysłanie osobnego delegata Dr. Cyrusa Sobolewskiego dla uzgodnienia szeregu problemów z zakresu organizacji władz i urzędów skarbowych, rozgraniczenia budżetu śląskiego i państwowego, spraw walutowych, kredytowych, bankowych i aprowizacyjnych. Ministerstwo Skarbu starało się zatem o uzgodnienie swych zamierzeń w dziedzinie organizowania skarbowości w Województwie Śląskiem z czynnikami miejscowymi, dążąc do wyszukania z pośród Górnoszlazaków kandydatów na poszczególne posterunki administracyjne w przyszłych

urzędach skarbowych, jak również do przeszkolenia kandydatów do służby wykonawczej (straży skarbowej i celnictwa).

W międzyczasie Rząd Polski zawarł z Niemcami 15 maja 1922 r. konwencję genewską (Dz. U. R. P. Nr. 44, poz. 371), regulującą stosunek mniejszości narodowej niemieckiej na tej części Górnego Śląska, która miałaby być odstąpioną Polsce, oraz mniejszości narodowej polskiej na obszarze Górnego Śląska, który miał pozostać przy Niemczech, do władzy suwerennej, tudzież zapewniającą całemu terenowi plebiscytowemu ciągłość życia gospodarczego w czasokresie przejściowym. Po zakończeniu rokowań między Komisją Międzysojuszniczą i Rządzącą, a pełnomocnikiem Rządu Polskiego Z. Sejda, w których ustalono program oddania Polsce przyznanych jej obszarów, wkroczyło wojsko polskie na Górną Śląsk pod dowództwem generała St. Szepetyckiego. Dnia 20 czerwca 1922 r. obsadzono miasto i powiat Katowice, 23 czerwca miasto Królewska Huta i okolicę, 26 czerwca powiaty Tarnowskie Góry i Lubliniec, 29 czerwca powiat Pszczynę, 4 lipca powiat Rybnik. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej władzę w Województwie Śląskiem objął Wojewoda Śląski Józef Rymer.

Jakkolwiek przedstawiciele administracji politycznej, kolejowej, pocztowej, celnej, górnictwa, i wymiaru sprawiedliwości zostali przez Komisję Międzysojuszniczą i Rządzącą w Opolu dopuszczeni przed objęciem Górnego Śląska przez Państwo Polskie do poszczególnych władz i urzędów, celem zapoznania się z agendami, oraz dla przygotowania przejęcia, to jednakowoż przedstawiciele administracji skarbowej nie zostali dopuszczeni do niemieckich władz i urzędów skarbowych, rzekomo ze względu na konieczność zatrzymania tajemnicy podatkowej. Następstwem tego było, że Państwo Polskie odebrało kasy skarbowe próżne bez archiwów i ksiąg wymiarowych. Inwentarz w urzędach skarbowych pozostawili Niemcy w takim stanie, że nie nadawał się zupełnie do użytku.

Wszystkie władze i urzędy skarbowe, poczynszy od najniższych jednostek administracyjnych, musiały być obsadzone nowymi urzędnikami, ponieważ urzędnicy niemieccy z chwilą zmiany suwerenności na Górnym Śląsku, wyprowadzili się do Niemiec. Wskutek systemu rządów pruskich, nie było na Górnym Śląsku omal wcale urzędników Polaków (nie licząc administracji komunalnej). Dla braku kwalifikowanych urzędników Ślązaków, na wszystkie wybitniejsze stanowiska musiano sprowadzać urzędników z innych dzielnic, a ci musieli się do

oczekujących ich zadań specjalnie przygotować, to jest przede wszystkim zapoznać się ze stanem prawnym w Województwie Śląskim.

Statut organiczny w art. 2. postanawia, że dotychczasowe prawa i rozporządzenia, obowiązujące w dniu wejścia w życie statutu organicznego w granicach Województwa Śląskiego tj. w dniu 15 czerwca 1922 r. pozostaną w mocy nadal, o ile nie zostaną zniesione, zgodnie z przepisami tego statutu. W dziedzinie skarbowości obowiązywał zatem w chwili przejścia władzy na obszarze Województwa Śląskiego:

jemny stosunek administracji skarbowej państwowej i śląskiej nstalone zostaną definitywnie przez przewidziane w tym artykule równobrzmiące ustawy: państwową i śląską. Z przyznaných autonomicznemu Województwu Śląskiemu praw w art. 4 i 5 statutu organicznego, w szczególności do ustalania budżetu śląskiego, oraz do „prowadzenia administracji podatkowej“, wynikało, że Województwo Śląskie posiadać winno własną administrację skarbową, której stosunek do niewątpliwie również potrzebnej państwowej administracji skarbowej miał być dopiero w przyszłości uregulowany, gdy tym-

Wydział Skarbowy Wojew. Śl. (zdjęcie z roku 1925).

1) w cieszyńskiej części — system podatkowy i należnościowy austriacki, oraz austriacka organizacja władz skarbowych;

2) w górnośląskiej części — system podatkowy Rzeszy Niemieckiej i pruski, oraz niemiecka organizacja władz skarbowych.

Art. 4 statutu organicznego zastrzegł Sejmowi Śląskiemu, prawo ustalania dorocznego budżetu śląskiego, zatwierdzanie rocznych zamknięć rachunkowych, zaciąganie pożyczek wojewódzkich, zbywanie, zamianę i obciążanie majątku wojewódzkiego. Tam też statut organiczny przewiduje utworzenie „Skarbu Śląskiego“, którego atrybucje nie są nigdzie bliżej określone. Wreszcie art. 5 statutu organicznego zawiera szereg postanowień przejściowych, które mają obowiązywać aż do czasu, gdy zakres praw Sejmu Śląskiego w dziedzinie skarbowości, a zwłaszcza stosunek systemu podatkowego śląskiego do systemu podatkowego państwowego i wza-

czasem powstanie dwóch odrębnych administracji skarbowych mogło wywołać chaos przez zatargi kompetencyjne i wogóle w najwyższej mierze niepożądaną dwu — torowość w organizacji władz skarbowych I. instancji.

W rezultacie wprowadzono system administracji skarbowej, który — o charakterze prowizorycznym coprawda, a to ze względu na postanowienia art. 5 statutu organicznego, — okazał się jednak na tyle przemyślanym, że mógł przetrwać przeszło 7 lat, usprawniając swe funkcje i dochodząc do znakomitych rezultatów finansowych i gospodarczych. Cała organizacja administracji skarbowej powołana została do życia rozporządzeniem Wojewody Śląskiego z 10 lipca 1922 r. (Dz. U. Śl. Nr. 6, poz. 22), wydanem w porozumieniu z Tymczasową Radą Wojewódzką. Legalność powyższego rozporządzenia kwestionowaną była przez niektóre czynniki tem rozumowaniem, że Wojewoda w porozumieniu

z Tymczasową Radą Wojewódzką mógł na zasadzie art. 40 statutu organicznego wydawać rozporządzenia tylko w tych dziedzinach, w których prawa ustawodawcze przysługują Sejmowi Śląskiemu. Sejm Śląski zaś nie jest kompetentny do samowładnego organizowania administracji skarbowej w Województwie Śląskiem. W odpowiedzi na ten zarzut da się powiedzieć, że jedynym kompetentnym czynnikiem do kwestjonowania legalności powyższego rozporządzenia był Rząd Polski. Ponieważ Wojewoda Śląski objął rozporządzeniem organizację, uzgodnioną w szczegółach z Ministerstwem Skarbu, przeto brakło wszelkiej rzeczowej podstawy do występowania przeciw temu rozporządzeniu. Ostatecznie można przyznać temu rozporządzeniu tylko moc deklaratywną, mającą na celu publiczne ogłoszenie o organizacji władz skarbowych w Województwie Śląskiem, zaprowadzonej przez Państwo Polskie, z chwilą objęcia władzy nad całym Województwem Śląskiem.

Organizacja władz i urzędów skarbowych na obszarze Województwa Śląskiego, unormowana rozporządzeniem Wojewody Śląskiego z dnia 10 lipca 1922 r. przedstawiała się następująco:

1) Administrację wpływów celnych z obszaru Województwa Śląskiego sprawuje wyłącznie Ministerstwo Skarbu przez podległą sobie bezpośrednio Dyрекcję Cel w Mysłowicach. Zajęto bowiem stanowisko, że dochody z cel, jako w teorii skarbowości całkiem samoistne, nie podpadają pod pojęcie ani „podatków“ ani „opłat“, mających w myśl statutu organicznego wpływać do Skarbu Śląskiego.

Należy tutaj stwierdzić, że z chwilą powstania Dyrekcji Cel w Mysłowicach i wydzielenia spraw celnych z zakresu działania Wydziału Skarbowego, administracja celna posiadała dzięki staraniom Naczelnej Rady Ludowej, odpowiednio przygotowany aparat urzędniczy. Wydział Skarbowy Naczelnej Rady Ludowej dla przygotowania kandydatów do służby celnej, urządził w Cieszynie kursy, na które uczęszczało około 300 Górnoślązaków.

2) Dla administracji podatków bezpośrednich, pośrednich, opłat stemplowych i innych dochodów, oraz dla administrowania budżetem, stworzono jednostkę II. instancji o ustroju Izb Skarbowych, nazwaną jednak ze względu na przepis art. 24 statutu organicznego „Wydziałem Skarbowym Województwa Śląskiego“, względnie „Wydziałem Skarbowym Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego“. Różnica między „Wydziałem Skarbowym Województwa Śląskiego“, a każdą inną Izbą Skarbową leży — poza odmienną nazwą — tylko i wyłącznie w tem, że Wydział Skarbowy administruje wydatkami i do-

chodami dwóch budżetów, to jest budżetu ogólnopństwowego i budżetu śląskiego, prowadzi zatem osobną rachunkowość dla budżetu ogólnopństwowego i budżetu śląskiego. Ponadto Wydział Skarbowy podporządkowany jest bezpośrednio Wojewodzie Śląskiemu, a to w myśl art. 24 statutu organicznego.

Wydział Skarbowy podzielony został na 5 oddziałów:

I. Oddział ogólny dla spraw personalnych i ogólnogospodarczych wszystkich podległych władz i urzędów skarbowych;

II. Oddział dla podatków bezpośrednich, opłat stemplowych i danin pokrewnych, z urzędem katastralnym podatku gruntowego;

III. Oddział dla podatków pośrednich;

IV. Oddział budżetowo-kasowy dla spraw budżetowych, oraz ewidencji wydatków i dochodów z główną księgowością;

V. Oddział walutowo-kredytowy.

Z chwilą zorganizowania Wydziału Skarbowego Województwa Śląskiego, Dyrekcja Skarbu w Cieszynie została rozwiązana, gdyż agendy jej przejął Wydział Skarbowy.

3. W I. instancji działają w Województwie Śląskiem zupełnie tak samo, jak w okręgach innych Izb Skarbowych:

a) dla administracji podatków bezpośrednich — Urzędy skarbowe podatków i opłat skarbowych;

b) dla administracji podatków bezpośrednich — Urzędy skarbowe akcyz i monopolów;

c) dla opłat stemplowych i danin pokrewnych — Urząd skarbowy dla podatku spadkowego i stemplowego.

Urzędy skarbowe utworzone zostały w Pszczynie dla powiatu, pszczyńskiego, w Rybniku dla powiatu rybnickiego, w Tarnowskich Górach dla powiatu tarnogórskiego, w Lublińcu dla powiatu lublinieckiego, w Świętochłowicach dla powiatu świętochłowickiego, w Katowicach, Mysłowicach i Siemianowicach dla powiatu katowickiego, w Królewskiej Hucie dla miasta Królewskiej Huty, oraz w Rudzie dla powiatu rudzkiego. Z chwilą zniesienia powiatu rudzkiego, tj. z dniem 22 lutego 1924 r., został również zniesiony Urząd skarbowy w Rudzie. Na Śląsku Cieszyńskim Inspektoraty skarbowe w Bielsku i Cieszynie zostały zatrzymane, przejęły jednak później nazwę Urzędów skarbowych. W Katowicach zorganizowany został 7 lutego 1927 r. drugi Urząd skarbowy.

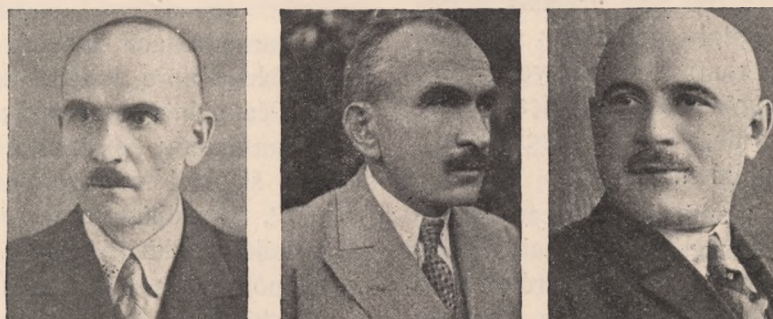
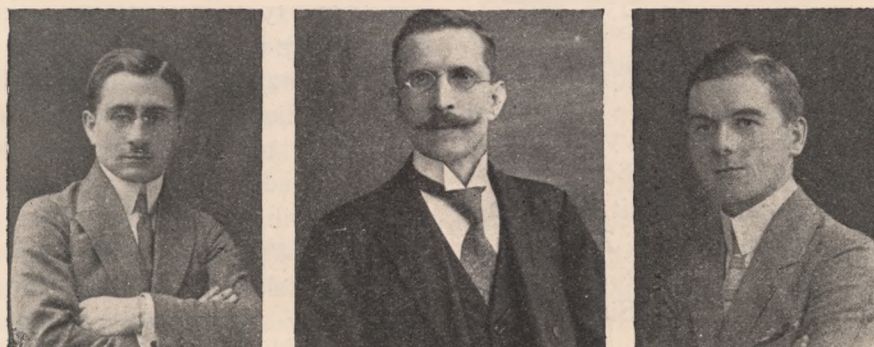
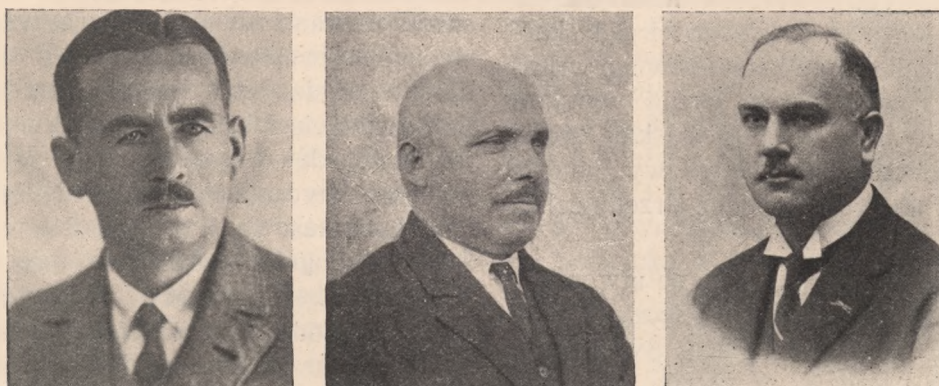
Urzędy akcyz i monopolów utworzono w Mysłowicach dla powiatów: katowickiego, świętochło-

Województwo Śląskie.

Krużganek II piętra w Wojew. Śląskiem.

Wydział Skarbowy b. Naczelnej Rady Ludowej na Górnym Śląsku w roku 1921.

Pierwszy rząd u góry:

od lewej ku prawej:

Ryszard Szefer, Franciszek Gajdzica, Winfried Gruszka.

Drugi rząd:

Paweł Kłysek, Antoni Pawlita, naczelnik wydziału skarbowego b. Rady Ludowej na Górnym Śląsku, Dr. Michał Bielak zastępca naczelnika.

Trzeci rząd:

Roman Grupka, Konrad Jesionek, Konrad Simka.

Czwarty rząd:

Alojzy Waleczko, Józef Okoń, Leon Lamla.

wickiego, oraz dla miast Katowice i Królewska Huta, w Rybniku dla powiatu rybnickiego i pszczyńskiego i w Tarnowskich Górach dla powiatów tarnogórskiego i lublinieckiego. Na Śląsku Cieszyńskim istniejąca Dyrekcja okręgu skarbowego w Cieszynie została zamieniona na Urząd akcyz i monopolów. Urząd akcyz i monopolów w Tarnowskich Górach zwinięty został 28 lutego 1925 r., agendy przejął Urząd akcyz i monopolów w Mysłowicach.

Dla wymiaru podatku spadkowego od nieruchomości i podatku stemplowego utworzony został dla całego obszaru Województwa Śląskiego Urząd skarbowy dla podatku spadkowego i stemplowego w Katowicach. Jednocześnie zwinięto Urząd wymiaru należności w Cieszynie. W górnośląskiej części Województwa Śląskiego podatek stemplowy, administrowany za rządów niemieckich przez Urzędy celne, został uchylony.

Dla poboru opłat i danin publicznych utworzone zostały Kasy skarbowe z siedzibą w Pszczynie, Rybniku, Tarnowskich Górach, Lublińcu, Świętochłowicach, Katowicach i Rudzie. Z chwilą zniesienia Urzędu skarbowego w Rudzie, Kasa skarbową w Rudzie została zlikwidowana. Na Śląsku Cieszyńskim Kasy skarbowe w Bielsku i Cieszynie zostały zatrzymane.

Oprócz wymienionych Kas skarbowych, utworzono w Katowicach Główną Kasę skarbową, przeznaczoną tylko do uskuteczniania wypłat i udzielania dotacji innym Kasom skarbowym. Z dniem 1 października 1922 r. utworzono Kasy skarbowe w Mysłowicach, Królewskiej Hucie i Siemianowicach.

Dla wykonywania kontroli nad przedsiębiorstwami, obowiązanymi do opłaty podatków spożywczych, utworzono Urzędy kontroli skarbowej w Mysłowicach, Królewskiej Hucie, Siemianowicach, Rybniku, Mikołowie, Pszczynie, Żorach, Czerwionce, Tarnowskich Górach i Lublińcu.

Istniejące za czasów niemieckich Urzędy katastralne w Rybniku, Pszczynie, Katowicach, Mikołowie, Tarnowskich Górach, Lublińcu, Królewskiej Hucie i Wodzisławiu zostały zatrzymane w tych samych miejscowościach, jak również Urzędy katastralne w Bielsku i Cieszynie na Śląsku Cieszyńskim.

W dniu 1 lipca 1922 r. w administracji skarbowej Województwa Śląskiego zatrudnionych było 431 pracowników; 108 pracowników pochodziło z Górnego Śląska, 196 z Śląska Cieszyńskiego i 127 z innych dzielnic. Niewykazani są tutaj urzędnicy, którzy byli delegowani do służby skarbowej na Górny

Śląsk z innych Województw, a następnie po kilku miesiącach zostali odwołani.

Na Śląsku Cieszyńskim stosowano do 31 grudnia 1922 r. dawne przepisy rachunkowo-kasowe austriackie. Na Górnym Śląsku stosowano od 15 czerwca 1922 r. przepisy rachunkowo-kasowe, będące przeróbką przepisów ogólnopństwowych, które od 1 stycznia 1923 roku zaczęły obowiązywać także na Śląsku Cieszyńskim. Ponieważ Wydział Skarbowy administrował również sumami, będącymi własnością Skarbu Państwa, z konieczności stosować musiano również przepisy rachunkowo-kasowe ogólnopństwowe. Stan ten sprawiał niemało kłopotu Wydziałowi Skarbowemu, będącemu w stałym kontakcie z kasami skarbowymi w innych Województwach, wskutek czego Wojewoda Śląski z dniem 1 stycznia 1924 r. zniósł śląskie przepisy rachunkowo-kasowe i wprowadził w Województwie Śląskiem ogólnopństwowe przepisy rachunkowo-kasowe. (Dz. U. Min. Sk. Nr. 45 i 46 z 1921 r.).

Z powodu zamieszczenia etatów urzędników skarbowych łącznie z etatami innych resortów w budżecie śląskim, nasunęła się wątpliwość co do charakteru tych urzędników, a zwłaszcza, czy są to urzędnicy państwowi, czy też śląscy. Argumentowano w następujący sposób: Skoro o ilości etatów decyduje Sejm Śląski, skoro uposażenie tych urzędników płacone jest z budżetu śląskiego, przeto odnośni urzędnicy nie są urzędnikami państwowymi, lecz śląskimi. Zauważyć trzeba, że statut organiczny w art. 34 przewiduje urzędników śląskich, przeto wydawały się wymienione momenty dość decydującymi, by wszystkich urzędników, opłacanych z budżetu śląskiego chcieć uważać za urzędników śląskich. Jednakowoż statut organiczny, wspominając o urzędnikach śląskich, nigdzie nie określił bliżej ich charakteru, tudzież nie wymienił władz i urzędów zatrudniających urzędników śląskich. Przyjąć zatem należy, że statut organiczny mówi o urzędnikach śląskich w rozumieniu urzędników „krajowych“, zatrudnionych w zakładach „krajowych“, czyli wojewódzkich.

Dopóki nie zostanie ustalony zakres spraw Sejmowi Śląskiemu w dziedzinie skarbowości, to jest do chwili ustalenia stosunku systemu podatkowego śląskiego do systemu podatkowego państwowego w Województwie Śląskiem, budżet śląski nie był i nie jest właściwym budżetem autonomicznego Województwa Śląskiego w rozumieniu art. 4 punkt 16 statutu organicznego, lecz tylko terytorjalnie odrębnie ułożoną częścią budżetu państwowego, zawierającym również wydatki samorządu śląskiego. Potrzeby życiowe złożyły się na to, że skoro budżet

śląski składa się po stronie dochodów z państwowych podatków i opłat, pobieranych na Śląsku, musiał po stronie wydatków obejmować te wydatki, które związane są z niezbędnymi czynnościami normalnej administracji państwowej Województwem Śląskiem. Fakt ustalania takiego budżetu przez Sejm Śląski z punktu widzenia racji stanu jest niewłaściwością, lecz praktyka wykazała, że ta teoretyczna niewłaściwość, nie powodowała dotychczas w rzeczywistości żadnych trudności. Wojewoda Śląski w porozumieniu z Śląską Radą Wojewódzką przedstawiał Sejmowi Śląskiemu preliminarz budżetowy i bronił potrzeb tak śląskich, jak i państwowych w tym budżecie w toku dyskusji budżetowych w Sejmie Śląskim. W ostateczności, gdyby Sejm Śląski był kiedy istotnie skreślił z budżetu śląskiego wydatki niezbędne z punktu widzenia potrzeb państwowych, a więc n. p. na niezbędne etaty urzędnicze w administracji skarbowej, mógł Rząd Polski zawsze otworzyć potrzebne kredyty z budżetu ogólnopolskiego. A zatem, ani sam fakt pozornego decydowania Sejmu Śląskiego o etatach urzędników Województwa Śląskiego, ani fakt opłacania tych urzędników z budżetu śląskiego, nie zmienił charakteru ich jako urzędników państwowych. Powyższe uprawnienia Sejmu Śląskiego są tylko przejściowe i skończą się z chwilą wydania ustaw skarbowych, przewidzianych w art. 5 statutu organicznego.

Według art. 4 punkt 17 statutu organicznego Sejm Śląski nie może nakładać podatków śląskich i opłat publicznych śląskich aż do chwili wydania ustaw skarbowych, przewidzianych w art. 5 statutu. Natomiast w myśl art. 5 punkt 3 Sejm Śląski może nakładać dodatki śląskie do państwowych podatków bezpośrednich na potrzeby Województwa, które bez zgody Ministra Skarbu nie mogą przekraczać 100%. Wreszcie w myśl art. 5 Sejm Śląski może ujednolicić podatki pobierane na ziemiach śląskich i zatrzymać te systemy podatkowe, które w czasie objęcia władzy przez Polskę na tych ziemiach obowiązywały, o ile nie będzie się to sprzeciwiało postanowieniom art. 5 punkt 4 statutu, które przewidują, że Rząd Rzeczypospolitej jest uprawniony rozciągnąć na obszar Województwa Śląskiego moc obowiązującą ustaw państwowych o podatkach i opłatach, regulujących jednolicie w całym Państwie daniny publiczne.

Opierając się na powyższych przepisach, Sejm Śląski w latach 1923 i 1924 przystąpił do ujednolicenia ustawodawstwa podatkowego. Ujednolicono podatki konsumcyjne od piwa, wina, spirytusu, cukru, drożdży, olejów mineralnych i węgla. Unormo-

wano podatek dochodowy, podatek od obrotu, podatek od przyrostu wartości i podatek od nieruchomości. Zniesiono podatek od wód mineralnych i sztucznie wyrabianych napojów, oraz pruską ustawę o grze w loterię. Unormowano wreszcie grzywny, kary i odsetki za zwłokę w ordynacji podatkowej, oraz opłaty katastralne.

W wykonaniu rezolucji Sejmu Śląskiego z dnia 28 listopada 1922 r., Rada Ministrów rozporządzeniem z 21 grudnia 1922 r., (Monitor Polski Nr. 294 z 28. XII. 1922 r.) wprowadziła z dniem 1 listopada 1923 r. w górnośląskiej części Województwa Śląskiego w miejsce waluty niemieckiej, walutę polską, jako jedyny prawny środek płatniczy. Poprzednio już, bo od 26 lutego do 31 października 1923 r. ustanowił Minister Skarbu rozporządzeniem z dnia 12 lutego 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 18, poz. 117) markę polską równorzędnym środkiem płatniczym z marką niemiecką w górnośląskiej części Województwa Śląskiego. Zarządzenie walutowe wydał Rząd Polski na podstawie art. 9 i 10 statutu organicznego, wykonując przepis art. 306 konwencji genewskiej z dnia 14 maja 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 44, poz. 371). Wprowadzenie waluty złotowej nastąpiło na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 14 kwietnia 1924 r. o zmianie ustroju pieniężnego (Rz. U. R. P. Nr. 34, poz. 351).

Wprowadzenie marki polskiej w górnośląskiej części Województwa Śląskiego odbyło się bez trudności, gdyż marka niemiecka z powodu dewaluacji traciła z dnia na dzień na wartości (styczeń 1923 r. 1 mk. niem. = 1.09 mk. pol.; październik 1923 r. 1 mk. niem. = 0,00045 mk. pol.) Z chwilą zaprowadzenia waluty polskiej w Województwie Śląskiem, Państwo ujęło ustawodawstwo podatkowe w swoje ręce, rozciągając moc obowiązującą państwowych ustaw o monopolu soli, tytoniu sacharyny, zapalek, loterii państwowej i spirytusu oraz ustaw z opodatkowaniem piwa, wina i miodu syconego, olejów mineralnych, cukru, również na obszar Województwa Śląskiego. Z końcem 1923 r. i w r. 1924 w miejsce obowiązujących ustaw niemieckich wprowadzono ustawę polską o podatku dochodowym oraz ustawę o podatku przemysłowym, a nadto weszła w życie ustawa o podatku majątkowym.

Na wniosek Śląskiej Rady Wojewódzkiej, Sejm Śląski w styczniu 1924 r. powierzył Najwyższej Izbie Kontroli rewizję wydatków i dochodów, preliminowanych w budżecie śląskim, z obowiązkiem przedkładania Sejmowi Śląskiemu sprawozdań z czynności kontrolnych. Aż do czasu utworzenia przez Sejm Śląski własnego organu kontrolnego, przewi-

dzianego w art. 14 statutu organicznego, Najwyższa Izba Kontroli upoważniona została do rozciągnięcia swej działalności na te działy administracji, które zgodnie ze statutem organicznym, podlegałyby takiemu organowi kontroli. Urząd Kontroli Państwowej w Katowicach zorganizowany został 1 czerwca 1924 r. Prezesem Urzędu Kontroli Państwowej zamianowany został A. B a j d a, a zastępcą prezesa Dr. Cyrus Sobolewski. Z dniem 1 października 1924 r. Urząd Kontroli Państwowej objął kontrolę nad wydatkami i dochodami budżetu śląskiego i nad majątkiem Skarbu Śląskiego.

Ustawą z 26 listopada 1924 r. (Dz. U. Śl. Nr. 26, poz. 98) powierzył Sejm Śląski zastępstwo prawne Skarbu Śląskiego Prokuratorji Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej. W Katowicach ustanowiono osobnego Delegata Prokuratorji Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, zastępującego na obszarze Województwa Śląskiego interesy Skarbu Państwa i Skarbu Śląskiego. Delegatem Prokuratorji Generalnej zamianowany został Dr. W. S a h a n e k.

Z dniem 8 października 1923 r. podporządkowane zostały Wydziałowi Skarbowemu Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego, Główny Urząd rent wojskowych, wraz z Urzędami rent wojskowych. Wobec rozciągnięcia mocy obowiązującej ustaw o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i ich rodzin na część górną Śląska Województwa Śląskiego, istniejący przy Wydziale Skarbowym Główny urząd rent wojskowych z podległymi Urzędami rent wojskowych 27 lipca 1926 r. został zniesiony. W miejsce Głównego Urzędu rent wojskowych utworzony został przy Wydziale Skarbowym Oddział rent i emerytur jako VI. oddział Wydziału Skarbowego. Do kompetencji tego Oddziału przekazane zostały sprawy wymiaru i likwidowania zaopatrzeń inwalidów wojennych, sprawy emerytur państwowych i wojewódzkich oraz darów z łaski.

Oddział V. opłat stemplowych przy Wydziale Skarbowym utworzony został 1 stycznia 1927 r., to jest z chwilą wejścia w życie ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o opłatach stemplowych (Dz. U. R. P. Nr. 98, poz. 579). Jednocześnie dawniejszy oddział V. walutowo-kredytowy został zniesiony.

Zarządzeniem Wojewody Śląskiego z dnia 6 kwietnia 1927 r. L. I. 4505/27 utworzony został przy Wydziale Skarbowym „Oddział VII. finansów komunalnych”. Do zakresu działania tego oddziału należą:

1) sprawy budżetowe Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego,

2) wykonywanie ustawy z 1 grudnia 1926 r. o Śląskim funduszu gospodarczym (Dz. U. Śl. Nr. 28, poz. 50),

3) ewidencja pożyczek udzielanych ze Skarbu Śląskiego,

4) ewidencja pożyczek udzielonych związkom komunalnym z pożyczki amerykańskiej,

5) ewidencja bezprocentowych i krótkoterminowych pożyczek, udzielonych inwalidom wojennym na cele inwestycyjne,

6) administracja majątkiem nieruchomym, będącym własnością Skarbu Państwa i Skarbu Śląskiego,

7) kontrola wymiaru podatku od kopalni, pobieranego na rzecz związków komunalnych,

8) współdziałanie z Wydziałem Samorządowym Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w sprawach dotyczących finansów związków komunalnych.

Oddział VII. finansów komunalnych przy Wydziale Skarbowym Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego jest urzędem, którego żadna inna Izba Skarbowa nie posiada. Utworzony został z uwagi na ustawę o Śląskim funduszu gospodarczym, który przewiduje pobieranie przymusowych opłat na rzecz tego funduszu i udzielanie długoterminowych i niskoprocentowych pożyczek budowlanych. Wobec braku osobnej śląskiej instytucji finansowej, w oddziale finansów komunalnych koncentrują się sprawy polityki kredytowej i gospodarczej Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego. Ponadto oddział finansów komunalnych czuwa nad opracowaniem preliminarza budżetowego Województwa Śląskiego i nad jego wykonaniem.

W dniu 31 marca 1929 r. organizacja władz i urzędów skarbowych na obszarze Województwa Śląskiego przedstawiała się jak następuje:

Wydział Skarbowy Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego dzieli się na oddziały:

I. ogólny	ilość zatrudn. funkcyj.	35
II. podatków bezpośrednich	„	64
III. rachunkowo-kasowy	„	67
IV. podatków pośrednich	„	17
V. opłat stemplowych	„	5
VI. emerytur i rent	„	33
VII. finansów komunalnych	„	11
Ilość zatrudnionych funkcjonariuszów		232

Władze i urzędy skarbowe podległe Wydziałowi Skarbowemu:

o ustroju wewnętrznym Województwa Śląskiego, zapowiedzianej w art. 14 statutu organicznego. Ustawa ta określić ma szczegółowo organizację i kompetencję naczelných władz administracyjnych Województwa Śląskiego. Ustawa ta będzie również fundamentem dla administracji skarbowej Województwa Śląskiego.

Przedstawiając w krótkim szkicu przebieg organizowania administracji skarbowej we Województwie Śląskiem, nie można pominąć faktu, że współpracownikiem przy tworzeniu tej organizacji był urzędnik skarbowy. Z całym zapałem i niezłomną wytrwałością stanął urzędnik skarbowy przy bu-

dowie administracji skarbowej we Województwie Śląskiem, którą trzeba było od samych podstaw na nowo budować. Z zadania tego wywiązał się chlubnie, oddając z poświęceniem wszystkie siły, nabyte doświadczenie i wiedzę odrodzonej Ojczyźnie. Pomimo lichego wynagrodzenia, pomimo skomplikowanych stosunków prawnych, gospodarczych, społecznych i narodowościowych, urzędnik skarbowy świadomy swych zadań i obowiązków, służył ofiarnie Rzeczypospolitej Polskiej.

Katowice w lipcu 1929 r.

J. Macura.

OKRĘG ŚLĄSKI STOWARZYSZENIA URZĘDNIKÓW SKARBOWYCH RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ.

W początkach Administracji Skarbowej na Śląsku, w okresie mrówczej i gorączkowej pracy organizacyjnej, kiedy urzędnik skarbowy musiał wyteńczyć wszystkie swe siły i zapał, by ten bodaj najważniejszy dział służby państwowej stanął na wysokości swego zadania, trudno było myśleć jeszcze o organizowaniu własnego związku zawodowego.

Dopiero w drugiej połowie 1923 r. napotykały na pierwsze próby zorganizowania się urzędników skarbowych we własnym związku. Inicjatywa wyszła z pośród urzędników zamieszkałych w Królewskiej Hucie, którzy we wrześniu 1923 r. zawiązali stowarzyszenie pod nazwą „Towarzystwo Urzędników Skarbowych” z własnym statutem, mające na celu urządzenie perjodycznych zebrań towarzyskich i omawianie na nich aktualnych zagadnień z życia urzędniczego oraz wygłaszanie odczytów z dziedziny skarbowości.

Na czele Towarzystwa stanął Zarząd z kol. Czesławem Winiewskim jako prezesem.

Towarzystwo to dało początek Okręgowi Śląskiemu — Stowarzyszenia Urzędników Skarbowych, zwołując w październiku 1923 r. I. Zjazd urzędników skarbowych Województwa Śląskiego, który dokonał wyboru pierwszego Zarządu Okręgowego, w skład którego weszli: kol. Kosma Józef jako prezes, oraz kol.

Gendaszyk, Rolnik, Winiewski i Czerwiński jako członkowie Zarządu.

Odtąd zaczął Okręg Śląski działać, zastępując interesy materialne urzędników skarbowych u władz, w okresie ciężkim dla stanu urzędniczego, dewaluacji marki polskiej i stagnacji gospodarczej w kraju.

W roku 1924 odbył się II. Zjazd urzędników skarbowych, na którym został wybrany nowy zarząd w osobach:

1. Dr. Bielak Michał, prezes;
2. Winiewski Czesław, wiceprezes;
3. Czerwiński Edward, sekretarz;
4. Gendaszyk Józef, skarbnik;
5. Dr. Bóbr Adam i Wańczura Maksymilian, ławnicy.

Następny Zjazd został zwołany w październiku 1926 roku.

Dotychczas istniał Zarząd Okręgowy Stowarzyszenia, który reprezentował urzędników skarbowych, natomiast nie przeprowadzono prawie wcale organizacji kół miejscowych, przewidzianych statutem.

Dlatego też na zjeździe 1926 r. zapada uchwała, by nowo wybrany Zarząd zajął się zorganizowaniem kół S. U. S. w powiatowych miastach Województwa Śląskiego.

Nowowybrany zarząd w osobach: Kol. Winiewskiego, jako prezesa i członków kol. Faski, Heilmana,

Władysław Kozłowski,
prezes Zarządu Centralnego Stowarzyszenia Urz. Skarb. Rzeczypospolitej Polskiej

Gendaszyka, Grupki i Czempisza, przystąpił energicznie do spełnienia swego zadania, bo stosunkowo w niedługim czasie powstały Koła S. U. S. we wszystkich powiatowych miastach Śląska.

Ze sprawozdania złożonego przez Zarząd Okręgowy na Zjeździe Prezesów Kół miejscowych w dniu 15. grudnia 1927 r. dowiadujemy się, że Okręg Śląski liczył już wtedy 9 kół i 457 członków.

Oprócz czynności organizacyjnych Zarząd Okręgowy podjął się realizacji myśli, rzuconej przez Koło Katowickie, by przystąpić do założenia spółdzielni, mającej na celu niesienie pomocy materialnej swym członkom i budowę domu uzdrowiskowego.

Zarząd ten, kontynuując pracę poprzedniego zarządu zajął się zbieraniem funduszy na zakupno parceli i częściowo zrealizował uchwałę zjazdu Delegatów, zakupując we Wiśle za cenę 10 020 zł. parcelę розміrów 3340 m², wystarczającą na wybudowanie domu wypoczynkowego oraz założenie dużego ogrodu. Sprawa samej budowy została przekazana obecnemu zarządowi Okręgowemu, urzędującemu od 27. X. 1929 r. t. j. od Walnego Zjazdu Delegatów.

Do Zarządu należą koledzy:

Gatzka Paweł, prezes;

Winiewski Czesław, wiceprezes;

Zarząd Okręgu i Koła S. U. S. w Katowicach

Wybrano komitet, składający się z kol. Kawy, Stan-kiewicza, Wlassaka i Strigla, którego zadaniem było wyszukanie odpowiedniej parceli pod budowę uzdrowiska i opracowanie statutu spółdzielni.

W lutym 1928 r. odbył się z kolei czwarty zjazd delegatów, tym razem już Kół Stowarzyszenia Urzędników Skarbowych Rzeczypospolitej Polskiej, na którym złożył sprawozdanie z dotychczasowej działalności ustępujący Zarząd Okręgowy oraz komitet do budowy uzdrowiska. Na zjeździe uchwalono upoważnić Zarząd do zakupu parceli oraz do budowy uzdrowiska, przyczem wybór miejscowości pozostawiono istniejącemu Komitetowi.

W skład nowego Zarządu Okręgowego weszli kol.: Batycki Stanisław prezes, Winiewski Czesław wiceprezes, Gendaszyk Józef sekretarz, Glogus Henryk zastępca sekretarza, Mazurek Edmund skarbnik, Czerwiński Edward i Jan Badoń, ławnicy.

Gałaszka Rudolf, sekretarz;

Czerwiński Edward, zastępca sekretarza;

Mazurek Edmund, skarbnik;

Kawa Józef i Glogus Henryk, ławnicy.

Budowa uzdrowiska w Wiśle będzie zależała przede wszystkim od możliwości uzyskania taniego kredytu, gdyż fundusze pochodzące ze sprzedanych na ten cel cegiełek, jak również datki członków i inne dochody są za szczupłe, by przeprowadzić budowę, zakrojoną na większą miarę.

W powyższych kilku zdaniach skreśliliśmy krótko rozwój Okręgu Śląskiego S. U. S., ograniczając się do podania Zarządów Okręgowych i działalności organizacyjnej, przyczem nie poruszaliśmy bliżej innych sta-

rań Okręgu o uregulowanie spraw urzędniczych, które znajdowały swój wyraz w licznych delegacjach i interwencjach u miejscowych władz i na terenie Warszawy, gdzie rzecznikiem naszych postulatów jest Zarząd Główny S. U. S. z prezesem kol. Kozłowskim na czele.

O działalności Okręgu i potrzebie jego istnienia świadczy liczna korespondencja, prowadzona z członkami, Kołami S. U. S. i Zarządem Głównym.

Niema prawie dziedziny życia stanu urzędniczego, którejby nie poruszono w Związku i nie przedstawiono miarodajnym czynnikom.

Pozostaje jeszcze wiele do zrobienia. Zarząd Okręgowy, w którego ręce urzędnicy skarbowi całego Województwa złożyli z zaufaniem obronę swych praw, nie może ustawać w pracy, lecz winien ciągle dążyć naprzód, by mógł się poszczycić jaknajwiększymi sukcesami, kiedy przypadnie mu złożyć przed Walnem Zebraniem rachunek ze swych prac.

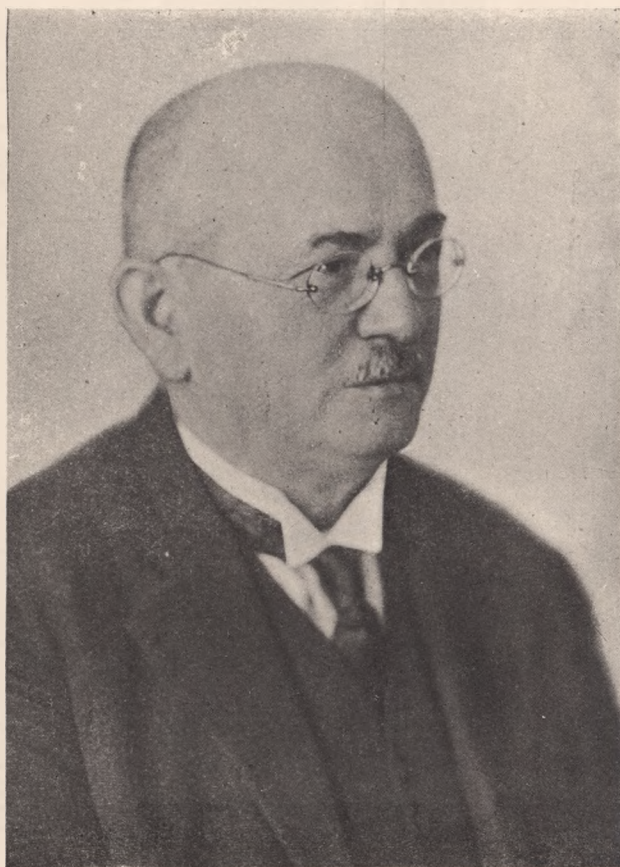

Wycieczka Okręgu Śląskiego Stowarzyszenia Urzędników skarbowych Rzeczypospolitej Polskiej na Powszechną Wystawę Krajową w Poznaniu.

Wycieczka skarbowców była pierwszą wycieczką z Górnego Śląska i jedną z pierwszych w ogóle w Poznaniu.

MONOGRAFJA WYDZIAŁU SKARBOWEGO ŚL. URZĘDU WOJEWÓDZKIEGO I PODLEGŁYCH MU URZĘDÓW I. INSTANCJI.

Oddział I. Ogólny.

Paweł Gatzka,
Naczelnik Oddz. I. Śl. Urzędu Wojewódzkiego.

Równocześnie z wprowadzeniem w życie rozporządzenia Wojewody Śląskiego z 10 lipca 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 6, poz. 22) powstał przy Wydziale Skarbowym Oddział I. Osobowy-Gospodarczy, który później wskutek rozporządzenia Ministra Skarbu z 20. czerw-

ca 1927 r. (Dz. U. R. P. nr. 66(poz. 588) otrzymał nazwę: Oddział I. Ogólny.

Do kompetencji powyższego Oddziału należy załatwianie spraw osobowych, organizacyjnych, gospodarczych i budżetowych podległych urzędów i władz

skarbowych, dyscyplinarnych i innych, niezastrzeżonych kompetencji innych Oddziałów Wydziału Skarbowego.

Oddział I. dzieli się na 2 referaty:

ków skarbowych reskryptem Ministerstwa Skarbu z dnia 5. maja 1922 r. Służbę na tem stanowisku pełnił do dnia 6. września 1926 r. to jest do chwili śmierci. — Od dnia 6 września 1926 r. pełnił funkcję kierownika

Oddział I. Wydz. skarb. śl. Urzędu Wojew.

1. osobowy,
2. gospodarczy.

Pierwszym Naczelnikiem Oddziału I. był ś. p. Wiktor Towarnicki, przeniesiony na etat śląskich urzędni-

tego Oddziału radca skarbowy Józef Kawa, aż do powołania na to stanowisko dekretem Ministerstwa Skarbu z dnia 17 grudnia 1926 r. Naczelnika Pawła Gatzki, który po dziś dzień pełni swe obowiązki.

Oddział II. Podatków Bezpośrednich.

Po objęciu władzy zwierzchniej przez Polskę na Górnym Śląsku kierownictwo oddziału II. poruczono starszemu radcy skarbowemu Dr. Franciszkowi Wolańickiemu, przeniesionemu z Dyrekcji Skarbu w Cieszynie.

Do zakresu działania tego Oddziału należało załatwianie w II. instancji spraw z działu podatków bezpośrednich i opłat stemplowych. Terytorjalnie działalność oddziału obejmowała obszar cieszyńskiej części Województwa Śląskiego oraz nowo przyłączony obszar gór-

nośląskiej części tegoż Województwa. Pod względem organizacyjnym oddział II. podzielono wówczas na 4 referaty a to:

1. podatku dochodowego, opłat stemplowych i podatku obrotowego dla części cieszyńskiej województwa, z kierownikiem, radcą skarbowym, Franciszkiem Szwakopfm;

2. podatku obrotowego dla górnośląskiej części Województwa, z kierownikiem, inspektorem podatkowym,

Z początkiem grudnia 1923 r. objął kierownictwo Oddziału II. starszy referent Ministerstwa Skarbu, Stanisław Batycki.

Z końcem roku 1923 i w r. 1924 nastąpiła zmiana ustawodawstwa podatkowego, a w szczególności w miejsce obowiązujących ustaw niemieckich wprowadzono ustawę polską o podatku dochodowym oraz ustawę o podatku przemysłowym, a nadto weszła w życie ustawa o podatku majątkowym.

Antoni Dziubiński,
Naczelnik Oddz. II. Śl. Urzędu Wojew.

Maksymiljanem Wańczurą;

3. podatku gruntowego i budynkowego, z kierownikiem, inspektorem ewidencyjnym, Wacławem Paczkowskim.

Wszystkie inne sprawy w zakresie podatków bezpośrednich objął, rada skarbowy, Oswald Danielski.

Naczelnik Oddziału II., Dr. Franciszek Wolaniecki, zmarł nagle w dniu 1 sierpnia 1923 r.

Po jego śmierci sprawował tymczasowe kierownictwo rada skarbowy Franciszek Szwakopf do końca listopada 1923 r.

Likwidacja spraw wedle poprzednich ustaw niemieckich i wprowadzenie ustaw nowych zwiększyły bardzo działalność oddziału i spowodowały konieczność wewnętrznej reorganizacji w ten sposób, że oddział podzielono na 6 następujących referatów:

Referat I.: wprowadzenie w życie polskiej ustawy o państwowym podatku przemysłowym w górnośląskiej części Województwa, wymiar podatku przemysłowego dla osób prawnych, oraz rachunkowość dla tychże osób, stosowanie ulg w spłacie podatku przemysłowego, organizowanie w Urzędach Skarbowych oddziałów dla pań-

stwowego podatku przemysłowego, oraz sprawowanie nadzoru nad temi oddziałami, sprawy odwołań od wymiaru państwowego podatku przemysłowego.

Kierownictwo tego referatu poruczono zarządcy podatkowemu, Janowi Beniszowi.

Referat II.: wprowadzenie w życie polskiej ustawy o podatku dochodowym na obszar górnośląskiej części Województwa, stosowanie ulg podatkowych w zakre-

udziałów w państwowym podatku przemysłowym i w podatku dochodowym.

Kierownictwo tego referatu poruczono radcy podatkowemu, Edwardowi Czerwińskiemu.

Referat IV.: wymiar podatku dochodowego i majątkowego dla osób prawnych sprawozdawczych, badanie ksiąg odnośnych firm przy pomocy buchalterów i sprawy odwołań, od wymiaru podatku dochodowego

Oddział II. Wydz. skarbowego śl. Urzędu Wojew.

sie podatku dochodowego, organizowanie w Urzędach Skarbowych oddziałów dla podatku dochodowego, oraz sprawowanie nadzoru nad temi oddziałami, sprawy odwołań od wymiaru podatku dochodowego osób fizycznych i osób prawnych niesprawozdawczych.

Kierownictwo tego referatu poruczono radcy skarbowemu, Franciszkowi Szwakopfowi.

Referat III.: organizacja oddziałów rachunkowych w Urzędach Skarbowych i nadzór nad czynnościami tych oddziałów, asygnowanie zaliczek gminom na poczet

osób prawnych sprawozdawczych.

Kierownictwo tego referatu poruczono Karolowi Surówce, a z początkiem r. 1925 buchalterowi Marjanowi Wenelowi.

Referat V.: orzecznictwo w sprawach podatku od nabycia nieruchomości, oraz załatwianie wszelkich innych spraw nie należących do fachowych referatów.

Załatwianie spraw powyższych poruczono radcy skarbowemu, Oswaldowi Danielskiemu, a następnie Dr. Rudolfowi Questowi.

Naczelnicy Urzędów skarbowych.

Pierwszy rząd u góry:

od lewej ku prawej

Henryk Tomica w Siemianowicach, Jan Klimczyk w Cieszynie, Jan Waja w Lublińcu.

2-gi rząd:

Artur Mader w Bielsku, Ludwik Malik (Urząd Oplat Stemplowych) Katowice, Stanisław Chmura Katowice I, Marjan Herz Katowice II.,

3 rząd:

Jan Benisz w Mysłowicach, Michał Jurkiewicz w Pszczynie, Rudolf Szymeczek w Świętochłowicach, Czesław Winiewski w Tarn. Górach.

4-ty rząd:

Władysław Nawratil w Rybniku, Jerzy Heczko w Król. Hucie.

Referat VI. dla spraw podatku gruntowego i budynkowego pozostał bez zmiany.

W roku 1924 utworzono osobny referat dla spraw egzekucyjnych, a organizację i kierownictwo tego referatu poruczono Kazimierzowi Stankiewiczowi, urzędnikowi VII. stopnia służbowego.

Referat ten zorganizował oddziały egzekucyjne w Urzędach Skarbowych, zajął się sprawami ściągania zaległych podatków za pośrednictwem gmin i magistratów w górnośląskiej części Województwa, objął sprawy dotyczące stosowania ulg podatkowych, sprawy umarzania podatków; z końcem 1927 r. odebrano gminom egzekucję i od tego czasu prowadzono ją własnymi organami egzekucyjnymi.

W czerwcu 1928 r. został przeniesiony naczelnik Oddziału II. Stanisław Batycki do Brześcia nad Bugiem, a kierownictwo Oddziału II objął po nim Naczelnik Wydziału Antoni Dziubiński, który urząd ten sprawuje dotychczas.

W drugiej połowie r. 1928 przeprowadzono reorganizację oddziału według przepisów zawartych w rozporządzeniu Ministra Skarbu z dnia 20 czerwca 1927 r. (Dz. U. nr. 66, poz. 588) w następujący sposób:

Oddział podzielono pod względem rzeczowym na 5 referatów.

1. referat administracyjny, który załatwia sprawy orzecznictwa i nadzoru w zakresie egzekucji podatków bezpośrednich, sprawy ulg dotyczące tychże podatków, sprawy zwrotu nadpłat, prowadzi statystykę podatkową i załatwia sprawy ogólne, nie należące do zakresu działania innych referatów.

Kierownikiem referatu jest od maja 1929 r. radca skarbowy Leon Wojtowicz.

2. Referat podatku przemysłowego, który załatwia sprawy dotyczące orzecznictwa i nadzoru w zakresie tego podatku.

Kierownikiem referatu jest od listopada 1929 r. referendarz Dr. Józef Fihel.

3. Referat podatku dochodowego, wojskowego i majątkowego oraz od kapitałów i rent, który załatwia sprawy dotyczące orzecznictwa i nadzoru w zakresie tych podatków.

Kierownikiem referatu jest radca skarbowy Franciszek Szwakopf.

4. referat bilansowy, który załatwia sprawy dotyczące wymiaru podatków:

- a) przemysłowego — dla spółek akcyjnych,
- b) majątkowego i od kapitałów i rent dla wszystkich osób prawnych, obowiązanych do publicznego skła-

dania sprawozdań,

- c) dochodowego — dla spółek akcyjnych oraz tych wszystkich towarzystw i zakładów, obowiązanych do publicznego składania sprawozdań, których kapitał zakładowy przekracza kwotę 100 000 zł.; ponadto prowadzi księgowość dla wymienionych wyżej podatków i ich egzekucję, oraz sprawy ulg podatkowych.

Kierownikiem referatu jest od sierpnia 1928 r. kontraktowy urzędnik Dr. Albin Zajac.

5. referat katastralny, który załatwia sprawy orzecznictwa i nadzoru w zakresie podatku gruntowego, tudzież załatwia sprawy nadzoru nad administracją mierniczo-katastralną w okręgu Wydziału Skarbowego.

Kierownikiem referatu jest radca miernictwa Wacław Paczkowski.

I. Urząd Skarbowy Podatków i Opłat Skarbowych w Katowicach.

Dnia 22 czerwca 1922 r. kreowany został w Katowicach Urząd Skarbowy Podatków i Opłat Skarbowych.

Pod względem terytorjalnym należały do tego Urzędu następujące miejscowości:

Katowice miasto, Bogucice, Załęże z obszarem dworskim Załęże, Nowa Wieś, Kochłowice, Kłodnica, Bykowina, Halemba, Halemba obszar dworski, Wirek obszar dworski i Brynów.

Pierwszymi kierownikami Urzędu byli: Brzezina i ś. p. Erazm Lazarewicz.

Po nich zamianowany został naczelnikiem Urzędu starszy radca skarbu Andrzej Nawrocki.

Po zlikwidowaniu Urzędu Skarbowego w Rudzie w roku 1924, przyłączone zostały do Urzędu Skarbowego w Katowicach gminy: Bielszowice, Kończyce, Makoszowy i Pawłów.

Na podstawie uchwały Sejmu Śląskiego z dnia 7 stycznia 1927 r. zniesiony został dotychczasowy Urząd Skarbowy Podatków i Opłat Skarbowych w Katowicach, — a nowoutworzone zostały dwa nowe Urzędy Skarbowe t. j. I. Urząd Skarbowy i II. Urząd Skarbowy.

Do Okręgu I. Urzędu Skarbowego Podatków i Opłat Skarbowych należą Katowice miasto (śródmieście).

Naczelnikiem I. Urzędu mianowany został st. radca skarbowy Andrzej Nawrocki.

Dnia 22 czerwca 1928 r. objął kierownictwo Urzędu Skarbowego inspektor skarbowy Stanisław Chmura, w miejsce przeniesionego do Krakowa naczelnika Andrzeja Nawrockiego.

Personel Urzędu składa się: z naczelnika, 4 urzędników referendarskich, 25 urzędników rachunkowych i kancelaryjnych, 4 buchalterów, 1 stenotypistki, 6 sekwestratorów, 3 woźnych i 1 gońca; razem 45 osób.

I. Urząd Skarbowy w Katowicach.

Gmach Urzędu Skarbowego i Kasy Skarbowej w Katowicach.

II. Urząd Skarbowy w Katowicach.

Na podstawie ustawy z 7. stycznia 1927 r. (Dz. U. Śl. nr. 2, poz. 4), utworzono w Katowicach dla administracji podatków bezpośrednich drugi Urząd Skarbowy, który rozpoczął swą czynność w dniu 15 lutego 1927 roku.

Pod względem wymiaru podatku należą do Urzędu

Skarbowego w Katowicach: miasto Katowice o 60 000 mieszkańców oraz 9 gmin wiejskich: Makoszowy, Hałęmba, Kłodnica, Bykowina, Kończyce, Pawłów, Kochłowice, Bielszowice i Nowa Wieś o 105 000 mieszkańców.

Naczelnikiem Urzędu mianowany został Marjan Herz, który pełni służbę do chwili obecnej wraz z 22 urzędnikami.

II. Urząd Skarbowy w Katowicach.

Urząd Skarbowy Podatków i Opłat Skarbowych w Bielsku.

Za czasów austriackich sprawy wymiaru podatków bezpośrednich załatwiał w powiecie bielskim t. zw. „referat podatkowy” przy Starostwie w Bielsku, któremu podlegały Urzędy Podatkowe w Bielsku, Skoczowie i Strumieniu.

W czasie wojny przeistoczono go na samodzielny Inspektorat Skarbowy i podlegał on krajowej Dyrekcji Skarbu w Opawie.

Ostatnim naczelnikiem tego austriackiego Urzędu był st. radca skarbowy dr. Juljusz Knöpfelmacher.

Po rozpadnięciu się Austrii Inspektorat podporządkowany został Dyrekcji Skarbu Księstwa Cieszyńskiego w Cieszynie, a jako kierownik fungował dr. Eryk Zabysztzan.

Z chwilą podziału Śląska Cieszyńskiego dotychczasowy kierownik dr. Zabysztzan przeszedł do służby czechoskiej i jego agendy sprawował od dnia 1 sierpnia 1920 r. starszy zarządca podatkowy Karol Sikora.

Z końcem września 1920 r. objął kierownictwo tegoż

Urzędu st. radca skarbowy Stanisław Chmura jako pierwszy polski urzędnik skarbowy i zaprowadził w krótkim czasie w tymże Urzędzie wzorowe urzędowanie. Od lipca 1928 r. obowiązki kierownika Urzędu objął referendarz Artur Mader, który urzęduje do chwili obecnej. Od roku 1922 podlega Urząd Wydziałowi Skarbowemu Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach i nosi nazwę „Urząd Skarbowy Podatków i Opłat Skarbowych w Bielsku”.

Reskryptem Wydziału Skarbowego z 5 maja 1929 r. L II — 13401/29 przeprowadzono wewnętrzny podział dotychczasowego Urzędu na dwie samoistne jednostki administracyjne a mianowicie utworzono:

- a) Urząd Skarbowy Podatków i Opłat Skarbowych „Bielsko miasto”,
- b) Urząd Skarbowy Podatków „Bielsko powiat”.

Naczelnikiem Urzędu Skarbowego Podatków i Opłat Skarbowych dla miasta Bielska pozostał referendarz Artur Mader, kierownictwo zaś Urzędu Skarbowego podatków na powiat Bielsko poręczono referendarzowi Oskarowi Śladkiemu.

Urząd Skarbowy w Bielsku.

Gmach Urzędu Skarb. i Kasy Skarbowej w Bielsku.

Urząd Skarbowy Podatków i Opłat Skarbowych w Cieszynie.

Po rozpadnięciu się Austrii i objęciu władzy przez Radę Narodową Księstwa Cieszyńskiego, powołana zo-

Gmach Urzędu skarbowego w Cieszynie.

stała do życia Dyrekcja Skarbu w Cieszynie. Pierwszym zadaniem tej Dyrekcji było usamodzielnienie referatów

skarbowych od władz politycznych.

W ten sposób powołany został do życia Inspektorat Skarbowy jako władza skarbową I. instancji w Cieszynie, który był zaczątkiem dzisiejszego Urzędu Skarbowego Podatków i Opłat Skarbowych. Naczelnikiem Urzędu mianowany został dawniejszy kierownik referatu, starszy radca skarbowy Alfred Sommer.

Okręg podlegający kompetencji Urzędu obejmował cały powiat Cieszyński, liczący około 90 gmin, w tem 2 miasta i 1 miasteczko.

Przez krótki okres czasu z początkiem 1919 r. Inspektorat Skarbowy znajdował się pod inwazją czeską, w czasie pamiętnego najazdu czeskiego.

W następstwie tego najazdu, na skutek uchwały Rady Ambasadorów, powiat cieszyński rozdarty został na dwie części, przyczem granicę wytknięto przez środek powiatu, przepołowiając i samo miasto Cieszyn.

Bogatszą część powiatu pozostawiono Czechom, wraz z sąsiadującymi ogniskami przemysłowemi, — po stronie polskiej pozostawiono wioski — ubogie i rolnicze.

W związku z temi wypadkami Inspektorat Skarbowy przechodził różne koleje.

Zaraz po przeprowadzeniu granicy Naczelnik Urzędu i przeważna część urzędników przeszła do służby skarbowej w Czechosłowacji, a tymczasowe kierownictwo Inspektoratu w Cieszynie, objął Jerzy Heczko, starszy zarządca podatkowy, który z garstką niewykwalifikowanych i na prędece zebranych urzędników, przystąpił do zorganizowania i uruchomienia Urzędu.

W październiku 1920 r. naczelnikiem Urzędu mianowany został Wojciech Ogorzałek z Oświęcimia, który po niespełna miesiącu przeniesiony został z powrotem na poprzednie swoje stanowisko służbowe. Tymczasowe kierownictwo Urzędu objął Artur Scholtis, starszy radca skarbowy, który funkcje pełnił do 31 marca 1921 r. do czasu objęcia Urzędu przez mianowanego Naczelnika Józefa Golonkę, st. radcę skarbowego.

Urząd skarbowy w Cieszynie.

Po podziale Śląska Cieszyńskiego tylko nieznaczna ilość gmin podlegała kompetencji Inspektoratu. W ciągu 1921 roku przydzielono do powiatu Cieszyńskiego najpierw 5 gmin dawnego powiatu Frysztackiego, potem przydzielono z powiatu Bielskiego cały okręg sądowy Skoczowski.

Obecnie kompetencji Urzędu Skarbowego Podatków i Opłat Skarbowych w Cieszynie podlega 54 gmin politycznych, w tem 2 miasta: Cieszyn i Skoczów, i jedna gmina Ustroń o charakterze miejskim.

Powierzchnia powiatu wynosi 664 km, mieszkańców liczy około 76 tysięcy.

Po ś. p. Józefie Golonce, który z dniem 28 lutego 1929 r. przeszedł w stan spoczynku, objął kierownictwo Urzędu Mr. Jan Klimezyk, inspektor skarbowy.

Urząd zatrudnia oprócz naczelnika 19 sił urzędniczych, 2 sekwestratorów, 1 woźnego.

Przy Urzędzie funkcjonują nadto 2 Komisje szacunkowe dla spraw państw. podatku dochodowego w składzie 10 osób, dla podatku przemysłowego w składzie 12 osób.

Urząd Skarbowy Podatków i Opłat Skarbowych w Królewskiej Hucie.

Urząd Skarbowy Podatków i Opłat Skarbowych w Królewskiej Hucie istniejący już za czasów niemiec-

kich został przejęty w czasie objęcia polskiej części Górnego Śląska przez siedmiu urzędników, zaś obecnie jest w tymże zatrudnionych urzędników wraz z funkcyjnymi 31.

Przestrzeń okręgu wynosi 11,04 km.², ludność całego okręgu liczy 123 263 mieszkańców (stan z 30 czerwca 1929 r.) a obejmuje 3 gminy, w tem 1 miasto t. j. Królewską Hutę, oraz 2 gminy wiejskie t. j. Hajduki Wielkie oraz Hajduki Nowe.

Miasto Królewska Huta jest miastem wyłączonem z powiatu i liczy 88 601 mieszkańców. Dwie pozostałe gminy należą do powiatu Świętochłowickiego, z czego Hajduki Wielkie liczą 28 554 mieszkańców, a Hajduki Nowe 6108 mieszkańców, zatem na gminy wiejskie przypada 34 662 mieszkańców. Około 80% ludności okręgu żyje z najmniej pracy fizycznej i umysłowej, pracując w przedsiębiorstwach:

1. Polskie Kopalnie Skarbowe na Górnym Śląsku,
2. „Huta Bismarka”
3. Zjednoczone Huty „Królewska i Laura”.

Reszta 20% przypada na handel, rzemiosło oraz wolne zawody.

Urząd skarbowy w Król. Hucie.

Urząd Skarbowy Podatków i Opłat Skarbowych w Mysłowicach.

Bezpośrednio po objęciu Śląska przez władze polskie, utworzono Urząd Skarbowy Podatków i Opłat Skarbowych w Mysłowicach, powierzając kierownictwo Kośmiej.

W pierwszym stadium funkcjonowania Urzędu przeważał element urzędniczy górnośląski, z biegiem czasu uzupełniono stan urzędniczy siłami z innych dzielnic. Na skutek objęcia stanowiska naczelnika gminy w Małej Dąbrówce przez ówczesnego naczelnika Urzędu Kosmę, został tenże zwolniony w 1926 r. z zajmowanego stanowiska, zaś kierownictwo Urzędu powierzono Dudzikowi, który na tem stanowisku pozostał do października 1927 r.

Wakujące kierownictwo przejął Krysa, przeniesiony do Mysłowic bezpośrednio z Izby Skarbowej we Lwowie.

Krysa pozostał na stanowisku Naczelnika Urzędu do 1 listopada 1929 r. i na skutek przeniesienia do Urzędu Skarbowego w Katowicach zdał kierownictwo Urzędu do rąk Jana Benisza. Stan personalny oprócz naczelnika Urzędu wynosi 12 urzędników, łącznie z 4 praktykantami, 2 sekwestratorami, 1 stenotypistką i 1 woźnym.

Okręg Urzędu obejmuje 7 gmin t. j. miasto Mysłowice, gminy: Roździeń, Janów, Szopienice, Mała Dąbrówka, Brzezinka i Brzęczkowice.

Urząd Skarbowy Podatków i Opłat Skarbowych w Lublińcu.

Urząd Skarbowy w Lublińcu został przejęty od władz niemieckich w dniu 24 czerwca 1922 r. w stanie

niekompletnym przez Jana Waję, naczelnika Urzędu Skarbowego, oraz Emanuela Ogórka, prowizorycznego młodszego sekretarza podatkowego, gdy brakowało kompletu akt, biblioteki, urządzenia biurowego i t. p.

Gotówki przejęto 180,20 mk. niem. Zaległości nieściągnięte przez władze niemieckie wynosiły 987 210,14 mk. niem. Podatku obrotowego nie wymierzyły władze niemieckie od roku 1920.

Pierwszymi urzędnikami poza obejmującymi Urząd od Niemców byli: sekretarz podatkowy Kempka, prowizoryczny starszy sekretarz Wojciech Piotrowski, prowizoryczny pomocnik kancelaryjny Paweł Waja, prowizoryczna stenotypistka Wiktorja Wajówna.

Po przejęciu z rąk niemieckich przeniesiono Urząd Skarbowy do okazałego gmachu obok Starostwa.

Pierwszą czynnością Urzędu było odrobienie zaległości, pochodzących z czasów niemieckich. W ciągu 3 miesięcy sporządzono 1300 wymiarów podatku od obrotu za lata ubiegłe i 160 wymiarów podatku od nabycia nieruchomości.

W następnych miesiącach zostali przyjęci dalsi urzędnicy: prowizoryczny sekretarz podatkowy Sylwester Szypuła, prowizoryczny pomocnik sekretarza podatkowego Jerzy Bock, prowizoryczny woźny Jan Cyganek, prowizoryczny sekretarz podatkowy Józef Mucha, prowizoryczny asystent kancelaryjny Teofil Maniecki, sekretarz podatkowy Bernard Wojtacha, prowizoryczny sekretarz podatkowy Karol Spyra, prowizoryczny urzędnik podatkowy służby zewnętrznej Karol Franek i inspektor podatkowy Teofil Guszuł.

Obeenie skład urzędników — łącznie z sekwestratorem i woźnym — wynosi 10 osób.

Urząd skarbowy w Mysłowicach.

Urząd skarbowy w Lublińcu.

Gmach Urzędu skarb. i Kasy skarbowej w Lublińcu.

Urząd skarbowy w Pszczynie.

Urząd skarbowy w świętochłowicach.

Urząd Skarbowy Podatków i Opłat Skarbowych w Pszczynie.

Agendy dawniejszego niemieckiego „Finanzamt” w Mikołowie przejął Urząd Skarbowy w Pszczynie. Akta przejęto w Mikołowie i przeprowadzono w lipcu 1922 r. do Pszczyny. Pierwszym naczelnikiem Urzędu był Juljusz Kulik, później do roku 1923 Ernest Dombek, do maja 1925 r. Augustyn Dudzik, do maja 1928 r. Rudolf Szymeczek, a od maja 1928 r. po czas obecny Michał Jurkiewicz.

Początkowy stan personelu wynosił 7 osób, później 10 — a w miarę wzrostu agend podniósł się dziś do ilości 24. Do okręgu Urzędu Skarbowego należy 94 gmin wiejskich i 3 miasta.

Urząd Skarbowy Podatków i Opłat Skarbowych w Świętochłowicach.

Urząd skarbowy w Świętochłowicach uruchomiony został w dniu 1 lipca 1922 r. Do jego okręgu włączono wszystkie gminy powiatu świętochłowieckiego z wyjątkiem Nowych i Wielkich Hajduk, a po zniesieniu powiatu rudzkiego również i gminę Rudę. Pierwszym kierownikiem Urzędu był dyrektor podatkowy Paweł Winezowski, po nim objął kierownictwo asesor Jerzy Heczko. Od 4 maja 1928 r. kieruje Urzędem inspektor skarbowy Rudolf Szymeczek.

Urząd Skarbowy Podatków i Opłat Skarbowych w Siemianowicach Śl.

Urząd Skarbowy w Siemianowicach został objęty przez władze polskie dnia 17 czerwca 1922 r. Objęcie to z rąk niemieckich przeprowadził jako komisarz szeregów i pierwszy naczelnik Urzędu Skarbowego Maksymilian Żyła.

Okręg Urzędu obejmował w tym czasie następujące gminy: 1. Bańgów, 2. Bytków, 3. Chorzów, 4. Dąb, 5. Laury Huta, 6. Maciejkowice, 7. Michałkowice, 8. Przełajka, 9. Siemianowice, oraz obszary dworskie: 10. Antonienhof, 11. Chorzów, 12. Siemianowice — Hutę Jerzego, 13. Maciejkowice, 14. Michałkowice I i II, 15. Wełnowiec.

Dnia 1. lipca 1922 r. gmina Laury Huta i Siemianowice zostały połączone w jedną gminę Siemianowice.

Dnia 15 kwietnia 1926 r., Urząd Skarbowy przeprowadził się do gmachu dawniejszego urzędu gminnego Laury Huty przy ul. Jana Sobieskiego 2.

W listopadzie 1926 r., objął kierownictwo Urzędu inspektor skarbowy Henryk Tomica. Okręg Urzędu, liczący 80 460 mieszkańców, obejmuje obecnie 8 gmin, a to:

Bańgów, Bytków, Chorzów, Maciejkowice, Michałkowice, Przełajka, Siemianowice Śl., Wełnowiec, Chorzów. Michałkowice i Siemianowice Śl. posiadają charakter miejski.

Urząd skarbowy w Siemianowicach Śl.

Gmach Urzędu skarbowego w Siemianowicach śl.

Gmach Urzędu skarbowego w Rybniku.

Urząd Skarbowy Podatków i Opłat Skarbowych w Rybniku.

Urząd Skarbowy w Rybniku został utworzony na zasadzie rozporządzenia Wojewody Śląskiego z dnia 10 lipca 1922 r. w przedmiocie organizacji władz i urzędów skarbowych na obszarze Województwa Śląskiego.

Przejęcie agend od niemieckiego Urzędu Skarbowego (Finanzamt) nastąpiło w dniu 30 czerwca 1922 r. przez delegata Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego. — Umieszczony został Urząd Skarbowy w lokalach dawniejszego niemieckiego Urzędu, a następnie w Hotelu Śląskim. W marcu 1923 r. zakupił Skarb Śląski od Urzędniczej Spółki Budowlanej (Beamtenwohnungsverein) własny dom, w którym Urząd został ulokowany i gdzie obecnie jeszcze się znajduje.

Pierwszym kierownikiem Urzędu do marca 1923 r. był starszy inspektor podatkowy Smolarezyk. Następnie do maja 1927 r. inspektor skarbowy dr. Aleksander Krywyj, obecnie naczelnik Urzędu Skarbowego w Sosnowcu, i do czerwca 1929 r. inspektor skarbowy Karol Krukurka, teraz naczelnik Urzędu Skarbowego w Końskim. Obecnie naczelnikiem Urzędu jest inspektor skarbowy Władysław Nawratil.

Okręg Urzędu Skarbowego Rybnik jest największy na terenie Województwa Śląskiego. Obejmuje bowiem cały powiat rybnicki o powierzchni 900 klm², 3 miasta Rybnik, Wodzisław i Żory oraz 119 gmin wiejskich, liczących razem 208 000 mieszkańców.

Obecny stan urzędników jest 32.

Urząd Skarbowy Podatków i Opłat Skarbowych w Tarnowskich Górach.

Z polecenia Naczelnej Rady Ludowej na Górnym Śląsku z dnia 26 maja 1922 r. L. 4611/22/I objął agendy Urzędu Skarbowego oraz Kasy Skarbowej w Tarnowskich Górach dnia 21 czerwca 1922 r. b. sekretarz Jerzy Danecki od władzy niemieckiej.

Objęty okręg wzgl. powiat składa się z 2 miast — Tarnowskie Góry i Miasteczko — i 26 gmin, w tem 1 gmina (Radzionków) o charakterze miejskim. Jedna czwarta gmin dawnego okręgu pozostała po niemieckiej stronie. Ogólna ilość mieszkańców wynosi obecnie 77 811 w tem przypada na Tarn. Góry 14 380, Miasteczko 2324. Przestrzeń wynosi ogółem 254 klm². Oprócz naczelnika było zatrudnionych początkowo 4 urzędników.

Przy objęciu znajdował się Urząd Skarbowy w gmachu Sądu Powiatowego przy ul. Lublinieckiej, natomiast Kasa Skarbowa w gmachu Wydziału Powiatowego przy ul. Piastowskiej. W sierpniu 1922 r. przeniesiono biura Urzędu Skarbowego na ulicę Hugona nr. 36, a od 1 października 1923 r. znajduje się Urząd Skarbowy przy ul. Piastowskiej nr. 8 w domu Wydziału Powiatowego.

Po zwolnieniu ze służby Jerzego Daneckiego objął kierownictwo Urzędu Skarbowego w dniu 9 lutego 1924 r. Czesław Winiewski, przeniesiony z Rudy, który kieruje Urzędem po czas ostatni przy składzie osobowym 15 urzędników.

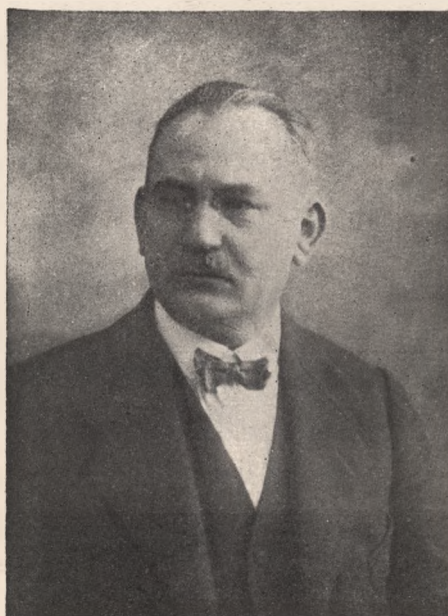

Urząd skarbowy w Rybniku.

Urząd skarbowy w Tarn. Górach.

URZĘDY KATASTRALNE.

Wacław Paczkowski,
Dyrektor Katastru Śląskiego.

Naczelnicy Urzędów Katastralnych.

U góry: Maksymiljan Olszar Wodzisław.

Pierwszy rząd od lewej ku prawej:

Szałek Wilhelm Tarn. Góry, Inż. Feliks Tyski Rybnik, Piotr Pach Pszczyna.

2 rząd:

Inż. Albin Janicki Bielsko, Inż. Nickelmann Herman Król. Huta, Inż. Leonard Szeliga Cieszyn.

3 rząd:

Alojzy Piecuch Mikołów, Inż. Jan Simon Katowice, Feliks Piecuch Lubliniec.

Urząd Katastralny w Bielsku

utworzony został w roku 1882 jako Ewidencja Katastru podatku gruntowego, zaś w roku 1829 przemianowany na Urząd katastralny. Obejmuje swoją działalnością cały powiat miejski i wiejski Bielsko, składający się z jednego miasta i 40 gmin o ogólnym obszarze 349 km².

Urząd mieści się w sądzie Grodzkim. Kierownikiem Urzędu jest referendarz mierniczy inż. Albin Janicki, zaś jedynym pracownikiem mierniczy Franciszek Krampus.

Urząd Katastralny w Bielsku.

Urząd Katastralny w Cieszynie

mieści się w gmachu Sądu Okręgowego w Cieszynie. Działalność Urzędu rozciąga się na powiat cieszyński z 66 gminami i miastem Cieszyn o powierzchni 663 km².

Kierownictwo Urzędu sprawuje referendarz miernictwa inż. Leonard Szeliga. Personel Urzędu składa się z 3 funkcjonariuszy.

Urząd Katastralny w Cieszynie.

Urząd Katastralny w Katowicach

utworzony został w r. 1872. przy podziale okręgu urzędu katastralnego Bytom. Urząd ten pomieszczony był do października 1929 r. w gmachu Sądu Grodzkiego w Katowicach, obecnie zaś znajduje się przy ul. Wojciechów-

skiego 25, w dzielnicy Załęże. Do okręgu tego urzędu należy cały powiat miejski Katowice oraz część powiatu wiejskiego Katowice i to miasto Mysłowice i 17 gmin. Ogólna powierzchnia okręgu obejmuje około 161 km².

Od objęcia Urzędu przez władze polskie kierował urzędem Ernest Hofrichter. Po jego śmierci w kwietniu 1929 r. objął kierownictwo w zastępstwie asystent mier-

niezy Filipezyk. Obecnie kieruje urzędem referendarz miern. Jan Simon. W Urzędzie zatrudnionych jest 6 funkcjonariuszy.

Urząd Katastralny w Katowicach.

Urząd Katastralny w Królewskiej Hucie

powstał w roku 1893 z części obszarów należących do okręgów katastralnych w Katowicach i Bytomiu. Ubikacje urzędu znajdują się przy ul. Głowackiego nr. 5. Okręg urzędowy obejmuje cały powiat miejski Król. Huta, cały powiat Świętochłowice i 6

gmin powiatu wiejskiego Katowice z ogólną powierzchnią 138 km².

Kierownictwo urzędu sprawuje od objęcia przez władze polskie referendarz miernictwa Hermann Nickemann. Personel urzędu składa się z 6 funkcjonariuszy.

Urząd Katastralny w Król. Hucie.

Urząd Katastralny w Lublińcu

istnieje od założenia katastru w roku 1865. Lokale urzędu znajdują się w gmachu Sądu Grodzkiego. Do okręgu tego urzędu należy cały powiat Lubliniecki, składający się z dwóch miast i 42 gmin. Cała powierzchnia okręgu wynosi 693 km².

Kierownikiem urzędu jest, od objęcia w roku 1922, mierniczy Feliks Piecuch. W urzędzie zatrudnionych jest 4 funkcjonariuszy.

Urząd Katastralny w Mikołowie

powstał w roku 1875. Urząd ten pomieszczony jest w gmachu Sądu Grodzkiego. Okręg urzędu składa się z dwóch miast i 47 gmin powiatu pszczyńskiego i 3 gmin powiatu rybnickiego. Ogólna powierzchnia okręgu urzędu obejmuje 576 km².

Kierownikiem Urzędu jest od roku 1922 mierniczy Alojzy Piecuch. Personel urzędu składa się z 5 sił.

Urzędy katastralne

1. w Lublińcu
2. w Mikołowie
3. w Pszczynie

Urząd Katastralny w Pszczynie

istnieje od roku 1865 czyli od założenia katastru. Ubikacje urzędu znajdują się w Sądzie Grodzkim. Okręg urzędu obejmuje miasto Pszczynę i 47 gmin powiatu pszczyńskiego, o ogólnej powierzchni 522 km².

Od objęcia przez władze polskie w roku 1922 aż do roku 1927 był kierownikiem urzędu ś. p. referendarz mierniczy Paweł Honezyk. Obecnie sprawuje kierownictwo tego urzędu mierniczy Piotr Pach.

Urząd ten zatrudnia 4 funkcjonariuszy.

Urząd Katastralny w Rybniku

założony został w roku 1865. Lokal tego urzędu mieścił się w Sądzie Grodzkim. Do okręgu tego Urzędu należały 2 miasta — Rybnik i Żory, oraz 68 gmin powiatu rybnickiego. Ogólna powierzchnia okręgu urzędu wynosi 536 km².

Pierwszym kierownikiem Urzędu po objęciu przez władze polskie był sekretarz katastralny Adolf Rinke. Z 1 stycznia 1924 r. objął kierownictwo Urzędu obecny kierownik referendarz miernictwa inż. Feliks Tyski. W urzędzie zatrudnionych jest 10 funkcjonariuszów.

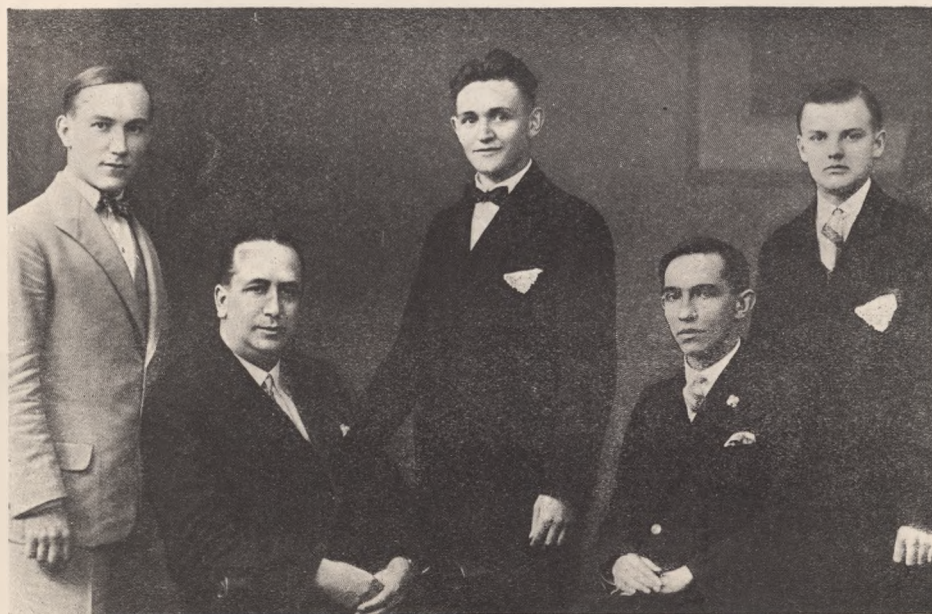
Urząd Katastralny w Rybniku.

Urząd Katastralny w Tarnowskich Górach

założony został w roku 1872 z obszarów należących do okręgu urzędu w Bytomiu. Do okręgu działania urzędu należy cały powiat Tarnowskie Góry, składający się

z dwóch miast i 26 gmin wiejskich. Obszar powiatu wynosi ogółem 254 km².

Ubikacje urzędu znajdują się w Sądzie Grodzkim.

Urząd Katastralny w Tarn. Górah.

Od objęcia urzędu przez władze polskie aż do kwietnia 1924 r. sprawował funkcje kierownika Urzędu Pa-

weł Sobie. Po nim objął kierownictwo referendarz miernictwa Franciszek Ciupka. Po wystąpieniu Ciupki

z służby państwowej, objął kierownictwo mierniczy Robert Sikora, kierując urzędem do września 1929 r.

Obeenyim kierownikiem jest Wilhelm Szałek. Personel urzędu składa się z 4 funkcjonarjuszy.

Urząd Katastralny w Wodzisławiu

istnieje od roku 1872. Ubikacje Urzędu znajdują się w Sądzie Grodzkim. Okręg urzędu obejmuje miasto Wodzisław i 48 gmin powiatu rybnickiego o ogólnej powierzchni 325 km².

Kierownikiem Urzędu jest od objęcia w roku 1922 mierniczy Maksymiljan Olszar. W urzędzie tym zatrudnionych jest 3 funkcjonarjuszy.

Urząd Katastralny w Wodzisławiu.

Oddział III. Rachunkowo-Kasowy.

Organizację Oddziału III. rachunkowo-kasowego rozpoczęto jeszcze z końcem 1918 r. a mianowicie przez utworzenie Oddziału Rachunkowego przy Wydziale Skarbowym Rady Narodowej ks. Cieszyńskiego w Cieszynie. Oddział ten, składający się z szczupłego personelu (trzech urzędników), zajęty był w przeważnej części likwidowaniem poborów urzędniczych i emerytur. Po zlikwidowaniu Rady Narodowej ks. Cieszyńskiego, a utworzeniu Dyrekcji Skarbu w Cieszynie, Oddział ten został zmieniony na Departament Rachunkowy. Zakres działania tegoż Departamentu był już większy. Personel został znacznie powiększony przez przeniesienie urzędników z Małopolski oraz przez wyszkolenie miejscowych kandydatów. Oprócz likwidatury poborów i emerytur, Departament przeprowadzał merytoryczną i rachunkową cenzurę dowodów kasowych, przesyłanych przez Urzędy podatkowe i Urzędy celne do Dyrekcji Skarbu, układał preliminarze budżetowe, zestawiał miesięczne przychody i wydatki i t. d. Kierownikiem Departamentu był starszy zarządca podatkowy Maksymiljan Sienkiewicz. Przy Wydziale Skarbowym Naczel-

nej Rady Ludowej na Górnym Śląsku powstał Oddział Rachunkowy. W Oddziale Rachunkowym asygnowano wydatki wszystkich wydziałów Naczelnej Rady Ludowej i jednocześnie uskutecziano wypłatę tych wydatków. Pozatem Oddział Rachunkowy prowadził rachunkowość Naczelnej Rady Ludowej i sporządzał miesięczne zestawienia przychodów i wydatków.

Krótko przed utworzeniem Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego miarodajne czynniki wypracowały projekt połączenia rachunkowości i kasowości w jednym oddziale, a mianowicie w Głównej Księgowości Województwa Śląskiego.

Zaraz po objęciu Górnego Śląska przez władze polskie powstała Główna Księgowość, a dyrektorem Głównej Księgowości zamianowany został Jan Knobloch. Dość prędko jednak pokazało się, że system ten jest w wysokim stopniu niepraktyczny. Z powodu organizowania nowych urzędów, przyjmowania nowych urzędników i nauczycieli, oraz zakładania różnych ksiąg, praca nie posuwała się wiele naprzód. Okazało się więc, że Główna Księgowość nie jest w stanie podołać nałożo-

nym na nią zadaniom. Już w wrześniu 1922 r. przyszło do podziału Głównej Księgowości. Rachunkowość skarbową została w Wydziale Skarbowym, rachunkowość szkolną przydzielono Wydziałowi Oświecenia Publicznego, a resztę przydzielono Wydziałowi Prezydjalnemu. Rachunkowość skarbową została w ten sposób podzielona, że czynności rachunkowe wynikające z agend Wydziału Skarbowego jako władzy asygnującej, zostały przydzielone Oddziałowi Prezydjalnemu, zaś reszta Oddziałowi Budżetowo-Kasowemu.

Do zakresu działania tego Oddziału należało:

1. Układanie budżetu dla całego Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego,
2. Prowadzenie i kontrola kredytów,
3. Wypłata emerytur i rent,
4. Nadzór nad kasami i sprawy kasowo-administracyjne.

Integralną część Oddziału stanowiła Główna Księgowość, do której należało:

- a) Otwieranie kredytów w kasach dla wszystkich władz i prowadzenie ogólnej księgi kredytów,
- b) prowadzenie ogólnej księgi przychodów,
- c) prowadzenie sum obrotowych,
- d) prowadzenie sum depozytowych,
- e) prowadzenie rachunku stanu gotowizny w kasach skarbowych,
- f) prowadzenie rachunków przychodu i rozchodu znaków stemplowych,
- g) wstępna cenzura rachunkowa wykazów i dowodów kasowych.

Zadanie Oddziału Budżetowo-Kasowego było w wysokim stopniu utrudnione przez różne okoliczności. Z powodu inflacji musiały być uposażenia i emerytury natychmiast zlikwidowane, co niekiedy miało miejsce kilka razy w miesiącu. Przytem należy jeszcze uwzględnić ten fakt, że urzędnicy na Śląsku Cieszyńskim pobierali uposażenia wymierzone według ustawy uposażeniowej polskiej, urzędnicy zaś na Górnym Śląsku we-

dług ustawy uposażeniowej niemieckiej. Ponieważ Władze Wojewódzkie czerpały z kredytów ogólnopństwowego budżetu i budżetu śląskiego, przeto Oddział musiał prowadzić podwójne księgi kredytów i wydatków budżetowych, podwójną ogólną księgę kredytów i podwójne księgi przychodowe, oraz sporządzać podwójne sprawozdania miesięczne i roczne.

Nadzwyczaj utrudniał też pracę ten fakt, że prawnym środkiem płatniczym na Górnym Śląsku była marka niemiecka, na Cieszyńskim Śląsku zaś marka polska.

W księgach rachunkowych i kasowych zostało to uwidocznione przez wpisywanie czerwonym atramentem marek niemieckich. Postępowanie takie wymagało nadzwyczajnej dokładności i uwagi. Jedno bowiem mylne użycie atramentu, kosztowało dużo trudu i czasu przy sporządzaniu miesięcznych zamknięć.

Pozatem stosowano na Śląsku Cieszyńskim do końca r. 1922 dawne austriackie przepisy rachunkowo-kasowe, będące przeróbką ogólnopństwowych przepisów rachunkowo-kasowych.

Wszelkie te momenty wpływały na normalny tok urzędowania nadzwyczaj ujemnie. Mimo tego, w dość krótkim stosunkowo czasie, usprawniono urzędowanie tego Oddziału dzięki staraniom pierwszego Naczelnika Oddziału, Dr. Michała Bielaka, który będąc doskonałym znawcą prawa budżetowego i przepisów rachunkowych, przeprowadził porządek i ład, a był wzorem i pomocą dla swych urzędników.

Jan Badoń,
Naczelnik Oddziału III. (rach.-kas.).

Z dniem 1 marca 1928 r. nastąpiła reorganizacja Oddziału Budżetowo-Kasowego, a to w myśl rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 20 czerwca 1927 r. o organizacji i zakresie działania Izb Skarbowych. Sprawy budżetowe zostały wyłączone z zakresu działania Oddziału i przydzielone Oddziałowi I. Ogólnemu. Oddziałowi Kasowemu przydzielono zaś likwidaturę poborów oraz likwidaturę emerytur i rent, która przez kilka lat

była przydzielona do Oddziału Emerytur i Rent. Nazwa została zmieniona na „Oddział III. Rachunkowo-Kasowy”, a jako taki, odpowiada w zupełności Wydziałowi III. Rachunkowo-Kasowemu Izby Skarbowych, z tą małą różnicą, że nie jest Wydziałem, lecz Oddziałem, a dzieli się nie na oddziały, lecz na działy.

Do Oddziału III. Rachunkowo-Kasowego należy:

1. Ogólny nadzór nad czynnościami i bezpieczeństwem kas skarbowych w okręgu Województwa Śląskiego i zaspakajanie potrzeb tych kas,

wy oraz rozehodów, asygnowanych przez Wydział Skarbowy,

6. sprawdzanie i zaświadczenie zgodności sprawozdań rachunkowych, sporządzanych przez władze i urzędy, administrujące dochodami, względnie asygnujące wydatki,
7. likwidatura emerytur i rent.

Oddział III. Rachunkowo-Kasowy dzieli się na 5 działów, a mianowicie:

Oddział III. (Rachunkowo-Kasowy) Wydz. skarb. Śl. Urzędu Wojew.

2. systematyczna cenzura dzienników i dowodów kasowych, przedkładanych przez kasy skarbowe,
3. prowadzenie kontroli kredytów na wydatki budżetowe władz i urzędów, znajdujących się w obrębie Województwa Śląskiego,
4. prowadzenie ogólnej rachunkowości wszelkich obrotów kasowych,
5. prowadzenie systematycznej rachunkowości przychodów, administrowanych przez Wydział Skarbo-

ział asygnowań,

- „ dochodów budżetowych,
- „ rozehodów budżetowych,
- „ sum obcych i obrotowych,
- „ emerytur i rent.

Personel Oddziału III. Rachunkowo-Kasowego składa się z 55 osób, z których posiadają:

VI stopień służbowy	1
VII „ „	4

Były Oddział rachunkowy
Wydziału Skarbowego
obecnie Dział Asygnowań.

Likwidatura
rent
wojskowych
przy
Oddziale III.

Naczelnicy Kas skarbowych.

Pierwszy rząd u góry od lewej ku prawej:
Franciszek Kufa Rybnik, Wiktor Pohl Lubliniec, Alojzy Pasz Siemianowice.

2-gi rząd:

Teofil Piechaczek Cieszyn, Wiktor Klapetek Katowice (Gł. Kasa), Jan Biały Bielsko.

3-ci rząd:

Wilhelm Harlos Pszczyna, Henryk Glogus Katowice, Jan Mrozek Król. Huta.

4-ty rząd:

Konrad Simka Tarn. Góry, Konrad Jesionek Świętochłowice, Antoni Małolepszy Mysłówice.

VIII stopień służbowy	3
IX " "	10
X " "	16
XI " "	19
XII " "	1
XIV " "	1

Pierwszym Naczelnikiem Oddziału był Dr. Miał Bielak. Po objęciu przez niego stanowiska Naczelnika Wydziału Skarbowego, funkcję Naczelnika Oddziału III. pełnił Dyrektor Głównej Księgowości Karol Krasieński, urzędnik z bogatym doświadczeniem w dziedzinie rachunkowości i kasowości, po jego zaś odejściu w stan spoczynku z dniem 30 kwietnia 1928 r., radca rachunkowy Jan Badoń. Jest on jednym z tych nie-

wielu urzędników rachunkowych, którzy od początku pracują w administracji skarbowej śląskiej, a to najpierw w Cieszynie, a później na Górnym Śląsku.

Kierownikami działów są księgowi:

Rudolf Soroczyński, Franciszek Gajdzica, Oskar Groyecki, Jan Błędowski i Henryk Koniar.

Urzędnikami pracującymi bez przerwy w rachunkowości skarbowej na Śląsku są księgowi Franciszek Gajdzica i Roman Grupka oraz Rudolf Soroczyński i Oskar Groyecki. Wszyscy wyżej wymienieni swą gorliwą i sumienną pracą przyczynili się w wielkiej mierze do zorganizowania i usprawnienia Oddziału Rachunkowo-Kasowego.

Główna Kasa Skarbowa Woj. Śląskiego w Katowicach.

Główna Kasa Skarbowa Województwa Śląskiego, uruchomiona dnia 2 sierpnia 1922, zajmuje specjalne stanowisko między wszystkimi Kasami Skarbowymi na obszarze Województwa Śląskiego, ze względu na spełnianie przez siebie funkcje, wypływające z organizacji Województwa na zasadach autonomii z odrębnym bu-

dżetem, nie podlegającym kontroli ani zatwierdzeniu przez Władze Centralne. W wyniku tego zadaniem Głównej Kasy Skarbowej Woj. Śl. jest skupienie wszelkich zbędnych zapasów pieniędzy skarbowych ze wszystkich Kas Skarbowych, położonych na terenie Województwa, które to nadwyżki nie podlegają odprowadzaniu do

Główna Kasa skarbową w Katowicach.

Centralnej Kasy Państwowej, następnie zasilanie Kas Skarbowych w razie potrzeby gotówką, dokonywanie wypłat, dokonywanie wszelkich operacji bankowych, a od 1 kwietnia 1929 r. również pobór podatków od Spółek Akcyjnych, mających siedzibę na obszarze Województwa Śląskiego.

Równolegle z rozwojem organizacji administracji państwowej w Województwie Śl. postępował rozwój i rozrost zadań Głównej Kasy Skarbowej to też ze skrom-

nych początków powstała instytucja, której obroty roczne sięgają setek milionów.

Lokal Głównej Kasy Skarbowej mieści się obecnie w gmachu Województwa i Sejmu Śląskiego.

Kierownictwo tejże spoczywa od chwili powstania w rękach dyr. Wiktora Klapetka.

Personel Głównej Kasy Skarbowej wynosi obecnie 14 urzędników nie licząc dyrektora, podczas gdy w r. 1922 pracowały 3 osoby.

Kasa Skarbowa w Katowicach.

Kasa Skarbowa w Katowicach rozporządzała swą działalność z dniem 18 czerwca 1922 r.

Działalność Kasy rozciąga się na obszar podległy Urzędowi Skarbowemu P. i O. Sk. I i II w Katowicach oraz Urzędowi Opłat Stemplowych w Katowicach. W szczególności rozciąga się właściwość terytorjalna tej Kasy na miasto Katowice oraz następujące miejscowości powiatu Katowickiego.

1. gm. Nowa Wieś
2. „ Bielszowice
3. „ Kochłowice
4. „ Makoszowy

5. gm. Halemba
6. „ Pawłów
7. „ Kończyce
8. „ Bykowina
9. „ Kłodnica.

K. Skarb. mieści się w gmachu Wydziału Powiatowego.

Naczelnikami Kasy Skarb. w Katowicach byli kolejno: 1. Antoni Czempisz, 2. Jan Persowski i obecnie Henryk Glogus.

Kasa zatrudnia obecnie 13 urzędników, nie licząc naczelnika.

Kasa skarbową w Katowicach.

Kasa Skarbowa w Bielsku.

Kasa Skarbowa w Bielsku przejęła z dniem 11 listopada 1918 funkcje byłego austr. K. K. Steueramt pod pierwotną nazwą Urzędu Podatkowego.

Zakres działania Kasy rozciąga się na terytorjum 2 miast i 35 gmin i pokrywa się terenem, podległym Urzędowi Skarbowemu Pod. i Opłat w Bielsku.

Lokal Kasy mieści się w budynku rządowym, wzniesionym przez rząd austriacki.

Pierwszym naczelnikiem Kasy był Karol Śliwka po którym funkcję tę objął Jan Biały, pozostający dotychczas na tem stanowisku.

Poza naczelnikiem jest zatrudnionych obecnie w Kasie Skarbowej 9 urzędników.

Kasa skarbową w Bielsku.

Kasa skarbową w Cieszynie.

Kasa Skarbowa w Cieszynie.

Kasa Skarbowa w Cieszynie powstała z chwilą objęcia Władzy na Śląsku Cieszyńskim przez Radę Narodową Księstwa Cieszyńskiego, w miejsce byłego „K. K. Steueramt” pod pierwotną nazwą „Urząd podatkowy w Cieszynie” i spełniała zadania Kasy zasilającej aż do chwili przejścia Górnego Śląska przez Władze Polskie. Z końcem roku 1918 i na początku roku 1919 w czasie najazdu czeskiego podlegała przez krótki zresztą przeciąg czasu Władzom czeskim.

Terytorjalnie obejmuje Kasa Skarbowa w Cieszynie swoją działalnością dwa miasta i 52 gmin. Kasa Skarbowa jest pomieszczona w gmachu rządowym, zajmowanym również przez szereg innych Urzędów.

Naczelnikami Kasy skarbowej byli kolejno:

Paweł Sikora, Wilhelm Relitz, Mieczysław Nowak i Teofil Piechaczek, który dotychczas zajmuje to stanowisko.

Personel Kasy składa się obecnie z 8 urzędników oprócz Naczelnika.

Kasa Skarbowa w Król. Hucie.

Kasa Skarbowa w Król. Hucie została uruchomiona dnia 2 października 1922 r. i obejmuje swą działalnością miasto Król. Hutę oraz gminy Wielkie Hajduki i Nowe Hajduki, podległe poprzednio Kasie Skarbowej w Świętochłowicach.

Lokal Kasy mieści się w gmachu Magistrackim, zajmowanym również przez Urząd Skarbowy I. i II., jednakże w najbliższej przyszłości zostanie przeniesiona

do rządowego gmachu Urzędu Skarbowego podatków i opłat w Król. Hucie, którego budowa jest na ukończeniu.

Kierownictwo Kasy spoczywa obecnie w rękach Jana Mrozka. Poprzednio obowiązki te pełnili: Kalita Paweł i Joniec Piotr. Kasa zatrudnia obecnie 7 urzędników, nielicząc Naczelnika.

Kasa skarbową w Król. Hucie.

Kasa Skarbowa w Mysłowicach.

Kasa skarbową w Mysłowicach rozpoczęła swe prace dnia 2 października 1922 r. Okręg Kasy skarbowej obejmuje 1 miasto i 6 gmin i pokrywa się z okręgiem, podlegającym Urz. Skarb. Pod. i Opł. w Mysłowicach.

słowicach.

Kasa zajmuje potrzebne ubikacje w budynku prywatnym, jednakże osobny gmach, przeznaczony dla Urzędu Skarbowego podatków i opłat oraz Kasy skar-

bowej buduje się już z funduszków Województwa Śląskiego.

Obowiązki Naczelnika Kasy pełnili kolejno:

Józef Kaczmarczyk, Józef Piotrowski i obecny Naczelnik Antoni Małolepszy. Pozatem pracuje w Kasie 5 urzędników.

Kasa skarbowa w Mysłowicach.

Kasa Skarbowa w Lublińcu.

Kasa Skarbowa w Lublińcu rozpoczęła swe czynności z dniem 28 czerwca 1922 r. — t. j. z chwilą objęcia Górnośląskiej części Województwa Śląskiego przez władze państwowe polskie.

Działalność Kasy rozciąga się na 2 miasta i 43 gminy wiejskie i pokrywa się z okręgiem, podległym

Urzędowi Skarbowemu podatków i opłat skarbowych w Lublińcu.

Pomieszczenie znalazła Kasa w budynku Magistrackim. Naczelnikiem Kasy jest Aleksy Mrozek, który funkcję tę przejął z rąk Wiktora Pohla. Prócz Naczelnika zatrudnionych jest w kasie skarbowej 3 urzędników.

9. Kasa Skarbowa w Rybniku.

Kasa Skarbowa w Rybniku została uruchomiona z dniem 1 lipca 1922 r.

Działalność Kasy rozciąga się na obszar 3 gmin miejskich i 124 gmin wiejskich, podlegający Urzędowi Skarbowemu Podatków i Opłat Skarbowych w Rybniku.

Lokal Kasy mieści się w budynku prywatnym.

Kierownictwo Kasy Skarbowej spoczywało kolejno w rękach Kazimierza Stankiewicza, Henryka Golimontowicza oraz Franciszka Kufy, który obowiązki te pełni do dnia dzisiejszego.

Personel Kasy liczy pozatem 8 urzędników.

Kasa skarbową w Lublińcu.

Kasa skarbową w Rybniku.

Kasa Skarbowa w Pszczynie.

Kasa Skarbowa w Pszczynie rozpoczęła działalność dnia 30 czerwca 1922 r. z chwilą objęcia Górnego Śląska przez Władze polskie. Okręg Kasy skarbowej w Pszczynie obejmuje 3 gminy o charakterze miejskim oraz 94 gmin o charakterze wiejskim i pokrywa się z terenem działania Urzędu Skarbowego podatków i opłat skar-

bowych w Pszczynie.

Lokal Kasy mieści się w centrum miasta w budynku Wydziału Powiatowego. Naczelnikiem Kasy Skarbowej w Pszczynie jest obecnie Wilhelm Harlos, który stanowisko to przejął z rąk Augustyna Faski. Ponadto zatrudnia Kasa 6 rzędników.

Kasa skarbową w Pszczynie.

Kasa skarbową w świętochłowicach.

11. Kasa Skarbowa w Świętochłowicach.

Kasa Skarbowa w Świętochłowicach rozpoczęła swe czynności z dniem 1 lipca 1922 r., t. zn. zaraz po objęciu Górnośląskiej części Województwa przez władze polskie.

Do okręgu kasy należy 14 gmin.

Lokal kasy mieści się w budynku gminnym.

Obowiązki naczelnika kasy pełnili kolejno: Karol Brzezina, Henryk Glogus oraz Konrad Jesionek który obowiązki te pełni dotychczas. Personel kasy liczy obecnie 6 osób, nie licząc naczelnika.

10. Kasa Skarbowa w Siemianowicach Śląskich.

Kasa Skarbowa w Siemianowicach Śl. istnieje od 1 października 1922 r.

Okręg Kasy Skarbowej obejmuje 7 gmin i pokrywa się z okręgiem podległym Urzędowi Skarb. Pod. i Opł. Sk. w Siemianowicach Śląskich.

Kasa Skarbowa mieści się w budynku gminnym.

Naczelnikiem Kasy jest obecnie Alojzy Pasz, poprzednio zaś funkcję tę pełnili Józef Zubik, Konrad Raczek, Rudolf Gałuszka i Konrad Simka.

Poza naczelnikiem jest w Kasie Skarb. w Siemianowicach zatrudnionych 4 urzędników.

Kasa Skarbowa w Siemianowicach.

Kasa Skarbowa w Tarn. Górach.

Kasa Skarbowa w Tarnowskich Górach.

Działalność swoją rozpoczęła Kasa Skarbowa w Tarnowskich Górach z dniem 4 lipca 1922 r.

Do okręgu Kasy Skarbowej należą 2 miasta i 26 gmin wiejskich, który to okręg podlega równocześnie Urzędowi Skarbowemu Podatków i Opłat w Tarnowskich Górach.

Pomieszczenie znalazła Kasa Skarbowa w budynku prywatnym.

Kierownictwo Kasy było powierzone kolejno:

1. Jerzemu Krügerowi, 2. Konstantemu Grupińskiemu, 3. Alojzemu Ruskiewiczowi, 4. Franciszkowi Święchowiecowi, 5. Józefowi Zubikowi, 6. Józefowi Starczkowi, 7. Ryszardowi Szeferowi i 8. Konradowi Simce, który funkcję tę spełnia do dnia dzisiejszego. Pozatem liczy Kasa Skarbowa w Tarnowskich Górach 4 urzędników.

Oddział IV. Akcyz i Monopolów Państwowych.

Rozporządzenie Wojewody Śląskiego z 10 lipca 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 6, poz. 22) określiło zakres działania Wydziału Skarbowego oraz podzieliło go na 5 oddziałów, z których trzeci otrzymał nazwę „Oddział dla Akcyz i Monopolów Skarbowych” z uprawnieniami władzy skarbowej II. instancji w zakresie podatków pośrednich i monopolów skarbowych.

Jako władze skarbowe I. instancji w zakresie podatków pośrednich, powołało to rozporządzenie do życia na górnośląskiej części Województwa Śląskiego trzy Urzędy Skarbowe Akcyz i Monopolów: w Mysłowicach, Rybniku i Tarnowskich Górach.

Natomiast co do Śląska Cieszyńskiego, rozporządzenie to zniósł Dyrekcję Skarbu w Cieszynie, sprawującą władzę skarbową drugiej i zarazem ostatniej instancji w sprawach skarbowych, a agendy jej powierzyło Wydziałowi Skarbowemu. Dyrekcję Okręgu Skarbowego w Cieszynie zamieniło na Urząd Skarbowy Akcyz i Monopolów, o podobnym zakresie działania jak Urzędy Skarbowe Akcyz i Monopolów, utworzone na górnośląskiej części Województwa Śląskiego.

Dla wykonywania bezpośredniej kontroli nad przedsiębiorstwami obowiązkanymi do opłaty podatków spożywczych zostały powołane do życia Urzędy Kontroli

Skarbowej, oraz Inspektorowie Kontroli Skarbowej, jako organy wykonawcze Urzędów Skarbowych Akcyz i Monopolów.

Ustawą z dnia 4 marca 1925 r. (Dz. U. Śl. nr. 3, poz. 10) został zwinięty Urząd Skarbowy Akcyz i Monopolów w Tarnowskich Górach, a agendy jego zostały powierzone Urzędowi Skarbowemu Akcyz i Monopolów w Mysłowicach.

Dalsze większe zmiany w organizacji Władz skarbowych wprowadziło rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 20 czerwca 1927 r. (Dz. U. R. P. nr. 66, poz. 588).

Wskutek tego rozporządzenia nastąpiła zmiana numeracji i nazw poszczególnych oddziałów Wydziału Skarbowego, przyczem dotychczasowy Oddział III otrzymał nazwę „Oddział IV. Akcyz i Monopolów Państwowych” i został podzielony na 4 pod-oddziały: 1. administracyjny, 2. akcyzowo-monopolowy, 3. karny i 4. kontroli.

Do zakresu działania Oddziału Akcyz i Monopolów Państwowych należą następujące sprawy:

1. sprawy nadzoru, orzecznictwa i poboru podatków

pośrednich, sprawy akcyzowe związane z przywozem i wywozem artykułów podlegających akcyzie, sprawy orzecznictwa w zakresie monopolów,

Dr. Adam Bobr,
Naczelnik Oddz. IV. Wydz. Skarb. śl. Urz. Wojew.

2. inspekcja Urzędów Skarbowych Akcyz i Monopolów, oraz organów kontroli skarbowej przez Naczelnika Oddziału oraz rewizorów akcyzowych,
3. sprawy podatków pośrednich i monopolów, wszczęte przy sposobności lustracji dokonanych przez organa lustracyjne O. IV., względnie Ministerstwa Skarbu, lub Najwyższej i Okręgowej Izby Kontroli,
4. ewidencja i kontrola udzielonych kredytów,
- no-administracyjnem, odroczenie płatności należycie zabezpieczonych podatków pośrednich, oraz należności monopolowych.
7. umarzanie dowodnie nieściągalnych należności skarbowych do pewnej wysokości, oraz kredytowanie wszelkich podatków pośrednich,
8. sprawy nadawania koncesyj na detaliczną i hurtową sprzedaż napojów alkoholowych, oraz na hur-

Oddział IV. Wydz. Skarb. śl. U. Wojew.

5. czuwanie nad zgodnem z przepisami załatwianiem spraw karnych skarbowych,
6. sprawdzanie pod względem merytorycznym rachunków kosztów podróży i diet urzędników zatrudnionych w Urzędach Skarbowych Akcyz i Monopolów i Kontroli Skarbowej, sprawy dotyczące rozkładania na raty grzywien, nakładanych w postępowaniu kar-
- towną sprzedaż wszelkich wyrobów monopolowych,
9. udzielanie zezwoleń na urządzenie loteryj fantowych, na pobór spirytusu, soli oraz olejów mineralnych dla pewnych celów przemysłowych.

Powyższy zakres działania został odpowiednio rozdzielony między 4 wyżej wymienione pod-oddziały Oddziału IV.

Również nastąpiła zmiana w organizacji Kontroli Skarbowej, przeprowadzona rozporządzeniem Ministra Skarbu z dnia 4 listopada 27 r. (Dz. U. Min. Sk. nr. 36, poz. 379).

Dotychczas istniejące Urzędy Kontroli Skarbowej zostały rozporządzeniem tem zniesione, a w miejsce ich utworzone rejony służbowe.

Do każdego rejonu służbowego został przydzielony rejonowy urzędnik kontroli skarbowej, który jest osobiście odpowiedzialny za tok służby w rejonie służbowym, w szczególności za należyte wykonywanie otrzymanych poleceń.

Rejonowi urzędnicy kontroli skarbowej podlegają Inspektorom Kontroli Skarbowej, a wszyscy razem Urzędowi Skarbowym Akcyz i Monopolów, jako Władzom Skarbowym I. instancji.

Sprawowanie administracji skarbowej w zakresie podatków pośrednich w Województwie Śląskiem natrafiało z powodu niejednolitego ustawodawstwa, oraz braku fachowego aparatu urzędniczego na wielkie trudności, zwłaszcza w pierwszych latach po objęciu Górnego Śląska przez władze polskie.

Województwo Śląskie jako powstałe z części byłego zaboru niemieckiego i austriackiego posiadało na Górnym Śląsku ustawodawstwo niemieckie, na Cieszyńskim Śląsku ustawodawstwo austriackie. Stopniowo rozciągały władze polskie na Województwo Śląskie moc obowiązującą polskich ustaw podatkowych względnie monopolowych, przyczem na Górnym Śląsku nie małe znaczenie posiada konwencja genewska z dnia 15 maja 1922 r., chroniąca t. zw. prawa nabyte.

Z polskich ustaw, dotyczących podatków pośrednich względnie monopolów, których moc obowiązującą roz-

ciągnięto na Województwo Śląskie, są najważniejsze:

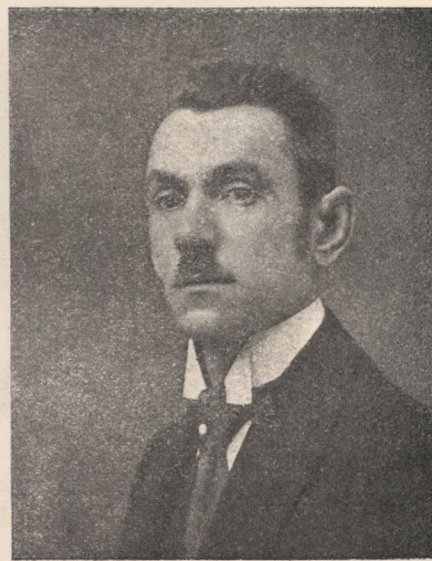
Ustawa o monopolu spirytusowym z dnia 31 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. nr. 102, poz. 720 ex 1925), a następnie rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 26 marca 1927 r. o monopolu spirytusowym (Dz. U. R. P. nr. 32, poz. 289); ustawa o monopolu tytoniowym z dnia 1 czerwca 1922 r. (Dz. U. R. P. nr. 47, poz. 409); ustawa karno-skarbowa z dnia 2 sierpnia 1926 r. (Dz. U. R. P. nr. 105, poz. 609); ustawa o opodatkowaniu piwa z dnia 12 czerwca 1924 r. (Dz. U. R. P. nr. 65 poz. 65); ustawa o opodatkowaniu wina i miodu syconego z dnia 1 lipca 1925 r. (Dz. U. R. P. nr. 75, poz. 525); rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 grudnia 1924 r. o wprowadzeniu jednolitego monopolu solnego na obszarze całej Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. R. P. nr. 117, poz. 1043); ustawa z dnia 26 marca 1920 r. w przedmiocie urządzenia loterii i założenia Polskiej Państwowej Loterii Klasowej (Dz. U. R. P. nr. 31, poz. 180); ustawa z dnia 15. lipca 1925 r. o monopolu zapalczanym (Dz. U. R. P. nr. 83, poz. 561); rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 7 marca 1928 r. o podatku od olejów mineralnych (Dz. U. R. P. nr. 27, poz. 252); rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 7 października 1927 o sztucznych środkach słodzących (Dz. U. R. P. nr. 89, poz. 797), wreszcie ustawa z dnia 22 lipca 1925 r. o uregulowaniu obrotu cukrem na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. R. P. nr. 90, poz. 630); a następnie w miejsce tej ustawy rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 13 września 1927 r. o opodatkowaniu cukru (Dz. U. R. P. nr. 81, poz. 700).

w Katowicach Lucjan Zawadzi

Naczelnicy Urzędów Akcyz i Monopolów
w Rybniku Cichocki

w Cieszylinie Szeiweł.

Inspektorowie Kontroli Skarbowej.

Pierwsza kolumna (od lewej strony w dół):
Władysław Leber Tarn. Góry, Ludwik Kołodziejczyk Katowice, Józef Trzeciak Mysłowice.

Środkowa kolumna:
Franciszek Trzaskowski Król. Huta, Jan Bogacz Strumień, Izajasz Habich Pszczyna,
Andrzej Białoskórski Rybnik.

Ostatnia kolumna:
Bolesław Wydrzyński Bielsko, Tadeusz Januszkiewicz Skoczów, Adolf Kossowski Cieszyn.

W miarę ogłoszenia tych ustaw, względnie rozciągania ich mocy obowiązującej na Województwo Śląskie, zmniejszał się chaos ustawodawczy, panujący w tem Województwie, zanikały różnice, istniejące dotychczas między ustawodawstwem Województwa Śląskiego a resztą Państwa Polskiego, tak, że obecnie nie ma już większych różnic między temi ustawodawstwami.

Wprowadzenie w życie niektórych ustaw polskich w Województwie Śląskiem, n. p. wspomnianej wyżej ustawy o monopolu spirytusowym, natrafiało na wielki opór ze strony społeczeństwa śląskiego, które powołując się na artykuł 8 ustawy konstytucyjnej, zawierającej statut organiczny Województwa Śląskiego z dnia 15 lipca 1920 r. (Dz. U. R. P. nr. 73, poz. 497), nie chciało uznać mocy obowiązującej ustawy o monopolu spirytusowym, z powodu niewyrażenia przez Sejm Śląski zgody na jej obowiązywanie w Województwie Śląskiem.

Wydział Skarbowy miał ciężkie zadanie, by społeczeństwo śląskie przekonać, że ustawa ta obowiązuje

również w Województwie Śląskiem. Dopiero wyrok Sądu Najwyższego w Warszawie z dnia 25 czerwca 1928 r. L. cz. V. L. 208/28 orzekający, że ustawa ta obowiązuje w Województwie Śląskiem, usunął wątpliwości społeczeństwa w tym względzie i doprowadził do zaprzestania ustawicznych sprzeciwów przeciw tej ustawie.

Naczelnikiem Oddziału III. względnie Oddziału IV. był do lipca 1925 r. Stanisław Bogdanowicz, a od lipca 1925 r. do obecnej chwili jest Dr. Adam Bóbr, który łącznie z swoim zastępcą rewizorem Stanisławem Persowskim, doprowadził w dużej mierze do usprawnienia administracji skarbowej w Województwie Śląskiem w zakresie podatków pośrednich, oraz przyczynił się do podniesienia poziomu moralnego i wykształcenia fachowego podległego personelu.

Do urzędników, którzy od powstania Urzędu Wojewódzkiego pracują w Oddziale Akcyz i Monopolów Państwowych należą rewizor akcyzowy Henryk Konecki, oraz asesor Alfred Kowalski.

Urząd Skarbowy Akcyz i Monopolów Państwowych w Mysłowicach obecnie w Katowicach.

Równocześnie ze zmianą suwerenności na Górnym Śląsku rozpoczęto organizowanie Urzędu Skarbowego Akcyz i Monopolów w Mysłowicach, celem przejęcia agend właściwych Urzędowi.

Początki tej organizacji były bardzo trudne z uwagi na brak jakiegokolwiek ewidencji przedsiębiorstw, podlegających Kontroli Skarbowej, oraz z powodu konieczności stosowania co do tych przedsiębiorstw obowiąz-

Urząd Skarbowy Akcyz i Monopolów w Katowicach (dawniej w Mysłowicach).

jących wówczas ustaw niemieckich, z którymi nie byli początkowo obznajomieni przybyli na Śląsk urzędnicy z innych dzielnic Polski.

Za pośrednictwem Kontroli Skarbowej Urząd zbierał potrzebne dane o istniejących przedsiębiorstwach, na których właściciele nałożono później obowiązek zgłaszania tych przedsiębiorstw Urzędowi i wykazywania się dokumentami, wydanymi przez b. władze niemieckie, a uprawniającymi przedsiębiorców do uruchomienia zakładów.

W stosunkowo krótkim czasie uregulowano zupełnie działalność Urzędu i podległych organów Kontroli Skarbowej.

W skład Urzędu wchodzi: naczelnik Urzędu, pięciu urzędników pełniących funkcje referendarskie, jeden urzędnik rachunkowy, jeden praktykant II kategorii, czterech urzędników pełniących funkcje kancelaryjne, dwie stenotypistki, oraz jeden woźny.

Pierwszym naczelnikiem Urzędu był dyrektor podatkowy Edward Petecki, który urzędował do dnia

30 czerwca 1927 r. Następnie po nim objął kierownictwo Urzędu Franciszek Jarosz starszy inspektor podatkowy. Później naczelnikiem Urzędu był Mieczysław Klug inspektor skarbowy od 6 września 1927 r. do 21 marca 1929 r. Obecnie naczelnikiem Urzędu jest Lucjan Zawadzki, rada skarbowy.

Okręg skarbowy Urzędu obejmuje powiaty:

Katowicki, Świętochłowicki, Tarnogórski i Lubliński oraz miasta wyłączone z powiatów, Katowice i Królewska Huta, ogółem liczące razem 787 818 mieszkańców.

W okręgu Urzędu znajduje się 6 czynnych gorzelń, 19 fabryk wódek, dwa browary, trzy octownie, rafinerja olejów mineralnych, wolne składy wina i soli, cztery hurtownie P. M. S., hurtownie tytoniowe, hurtownie solne i t. p.

Dla kontroli wyżej wymienionych przedsiębiorstw istnieją w obrębie Urzędu 4 inspektoraty Kontroli Skarbowej z 26 rejonami.

Urząd Skarbowy Akcyz i Monopolów Państwowych w Cieszynie.

Przy Radzie Narodowej ks. Cieszyńskiego utworzono dla spraw skarbowych Wydział Skarbowy, któremu zrazu podlegał Inspektorat Skarbowy w Cieszynie, jako władza skarbową I. instancji, obejmująca podatki pośrednie, monopole i cła. — Z tego Inspektoratu Skarbowego powstał tutejszy Urząd Skar-

bowy Akcyz i Monopolów Państwowych a koleje tego przekształcenia się były następujące:

W roku 1919 przemianowano Inspektorat Skarbowy na Dyрекcję Okręgu Skarbowego i pozostawiono jej poprzedni zakres działania.

W roku 1920 Rada Ambasadorów orzekła podział

Urząd Skarbowy Akcyz i Monopolów w Cieszynie.

Gmach Urzędu Sk. Akcyz i Monopolów w Cieszynie.

Śląska Cieszyńskiego na dwie części między Polskę i Czechosłowację — wobec czego przeniesiono dokumenta dotyczące polskiej części Śląska Cieszyńskiego do gmachu Sądu Okręgowego w Cieszynie, gdzie umieszczono biura Dyrekcji Okręgu Skarbowego. — Zakres działania tej Dyrekcji pozostał niezmieniony, a podlegały jej tylko Nadzory i oddziały Kontroli Skarbowej oraz Urzędy Celne polskiej części Śląska Cieszyńskiego.

W roku 1922 po zorganizowaniu Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach przemianowano Dyrekcję Okręgu Skarbowego na Urząd Skarbowy Akcyz i Monopolów, któremu przydzielono sprawy podatków pośrednich, akcyz i monopolów państwowych, z pozostawieniem załatwiania spraw skarbowo-karnych w dziedzinie celi, w zakresie działania władzy skarbowej I instancji, oraz zniesiono podległe jej poprzednio organy wykonawcze t. j. Nadzory i Oddziały Kontroli Skarbowej, tworząc w miejsce tych ostatnich Urzędy Kontroli Skarbowej z siedzibą w Cieszynie, Bielsku, Skoczowie, Czechowicach i Zebrzydowicach.

Od 1 stycznia 1927 r. na podstawie ustawy karnej skarbowej z dnia 2 sierpnia 1926 r. (Dz. U. Rz. P. nr. 105, poz. 609) przeszły wszystkie sprawy skarbowo-celne do Urzędów Celnych, przeto tutejszy Urząd Skarbowy Akcyz i Monopolów Państwowych obejmuje obecnie tylko sprawy akcyzowe i monopolowe jako władza skarbową I instancji.

Od 1 kwietnia 1928 r. na podstawie rozporządzenia Ministerstwa Skarbu z dnia 4 listopada 1927 r. (Dz. U. M. S. 36/27 p. 379) w miejsce Urzędów Kontroli Skarbowej utworzono jako organy wykonawcze władzy skarbowej cztery Inspektoraty Kontroli Skarbowej z siedzibą: w Cieszynie, Skoczowie, Bielsku i Strumieniu, którym przydzielono odpowiednią ilość urzędników rejonowych.

Ten stan pozostał niezmieniony do obecnego czasu.

Urząd Skarbowy Akcyz i Monopolów Państwowych w Rybniku.

Urząd Skarbowy Akcyz i Monopolów Państwowych w Rybniku obejmuje swą kompetencją powiaty: Rybnicki i Pszczyński. Utworzony zaraz po przyłączeniu Górnego Śląska do Polski znajdował się najpierw w Pszczynie, następnie w Rybniku.

Od chwili utworzenia Urzędu Naczelnikiem tegoż był Zygmunt Lercel, który sprawował swe funkcje aż do 1. sierpnia 1927 r., kiedy przeniesiony został do Urzędu w Mysłowicach. Następnie funkcje Naczelnika Urzędu objął Stefan Cichocki, który do dzisiaj je sprawuje.

Urząd zatrudnia 10 urzędników, ponadto podlega mu 22 urzędników Kontroli Skarbowej, rozmieszczonych w okręgu, a zorganizowanych w dwa inspektoraty: w Rybniku i Pszczynie.

Gmach Urzędu Sk. Akcyz i Monopolów w Rybniku.

Urząd Skarbowy Akcyz i Monopolów w Rybniku.

Inspektorat Kontroli Skarbowej w Cieszynie.

Inspektor Kontroli Skarbowej w Cieszynie.

Inspektorat Kontroli Skarbowej w Cieszynie składa się z trzech rejonów i siedmiu urzędników Kontroli Skarbowej. Obejmuje 24 gminy powiatu cieszyńskiego w tem jedno miasto Cieszyn. W obwodzie kontrolnym tego Inspektoratu znajduje się 636 przedsiębiorstw pod-

legających Kontroli Skarbowej, a w tem 34 przedsiębiorstwa przemysłowe.

Kierownikiem Inspektoratu jest Inspektor Kontroli Skarbowej Adolf Kossowski.

Inspektorat Kontroli Skarbowej w Bielsku.

Inspektor Kontroli Skarbowej w Bielsku.

Urząd Kontroli Skarbowej w Bielsku powstał z „Nadzoru Straży Skarbowej”, podległego w okresie plebisytowym na Śląsku Cieszyńskim Radzie Narodowej.

Ówczesnym kierownikiem „Nadzoru Straży Skarbowej” był Gustaw Röhrich, a po jego spensjonowaniu kierownictwo objął pierwszy urzędnik polak, inspektor VIII. st. sł. Kuśnierzewski Bronisław.

Ze względu na wprowadzenie nowej organizacji Kontroli Skarbowej na terenie całej Polski w roku 1925, przemianowano Urzędy Kontroli Skarbowej na Oddziały Kontroli Skarbowej, które podlegały bezpośrednio Inspektorowi Kontroli Skarbowej.

Inspektorowi Kontroli Skarbowej z siedzibą w Bielsku podlegały Oddziały Kontroli Skarbowej w Bielsku, Czechowicach, Chybiu i Zebrzydowicach.

Przy ponownej reorganizacji Kontroli Skarbowej w Bielsku stworzono okręgi dla Inspektorów Kontroli Skarbowej, zaś Oddziały Kontroli Skarbowej zamieniono i podzielono na rejony. Inspektorowi Kontroli Skarbowej podlegają rejony względnie urzędnicy rejonowi bezpośrednio.

Do okręgu Inspektora Kontroli Skarbowej w Bielsku należą przedsiębiorstwa przemysłowe jak: gorzelnie, rafinerie olejów mineralnych, fabryki wódek, wytwórnie win i miodu syconego, perfumerie, browary oraz cały szereg przedsiębiorstw handlowych w miejscowo-

ściach: Bielsko, Bystra, Aleksandrowice, Wapienica, Jasienica, Jaworze, Mikuszowice, Kamienica, Komorowice, Mazańcowice, Międzyrzecze Górne i Dolne, Czechowice-Grabowice i Dziedzice.

W ostatnich latach życie gospodarcze i przemysłowe na terenie Bielska i powiatu wzrosło niepomniernie, o czym świadczy przyrost poważnych przedsiębiorstw, między innymi Państwowej Wytwórni Wódek nr. 13 i Hurtowej Sprzedaży Wódek, gdzie ustanowiono stały dozór Kontroli Skarbowej, którą to czynność spełnia od chwili powstania komisarz Gajer Rudolf.

Obejny stan Inspektoratu Kontroli Skarbowej w Bielsku przedstawia się następująco:

1. inspektor Kontroli Skarbowej Wydrzyński Boleśław,
2. zastępcę inspektora komisarz Jagło Piotr,
3. pomocnik inspektora komisarz Kaczur Henryk,
4. Rejon nr. 47 komisarz Broda Adolf,
5. Rejon nr. 48 komisarz Gąsiorek Karol,
6. Rejon nr. 49 i stały dozór przedsiębiorstwa prywatnego w Kamienicy komisarz Antoni Wala,
7. rejon nr. 50 komisarz Wywiół Bernard,
8. rejon nr. 50a komisarz Kopiec Ignacy,
9. stały dozór w P. W. W. nr. 13 komisarz Gajer Rudolf,
10. stały dozór w rafinerji olejów mineralnych „Vacuum Oil Comp.” komisarz Schmidt Rudolf,

11. stały dozór w rafinerji olejów mineralnych „Vacuum Oil Comp.” komisarz Gottfried Paweł,
12. stały dozór w rafinerji olejów mineralnych „Vacuum Oil Comp.” komisarz Urban Karol,
13. stały dozór w rafinerji olejów mineralnych „Vacuum Oil Comp.” rewident Huczała Alojzy,
14. stały dozór w rafinerji olejów mineralnych „Vacuum Oil Comp.” rewident Jagosz Szczepan.

Inspektor Kontroli Skarbowej w Katowicach.

Obwód kontrolny Inspektora Kontroli Skarbowej w Katowicach obejmuje Katowice miasto i obwody: Katowice-Bogucice, Katowice-Brynów, Katowice-Dąb, Katowice-Ligota, Katowice-Zależę, oraz wieś Wełnowiec i dzieli się na sześć rejonów kontrolnych.

W obwodzie kontrolnym Inspektora Kontroli Skarbowej w Katowicach znajduje się 1600 przedsiębiorstw, podlegających kontroli skarbowej.

Funkcje Inspektora Kontroli Skarbowej pełni Ludwik Kołodziejczyk, któremu przydzieleni są następujący urzędnicy kontroli skarbowej:

1. Karol Szczepański, starszy kontroler podatkowy,
2. Leopold Uhlig, komisarz kontroli skarbowej,
3. Maurycy Kołodziej, sekretarz podatkowy,
4. Jan Szczok, sekretarz podatkowy,
5. Piotr Juzof, komisarz kontroli skarbowej,
6. Tomasz Szeja, komisarz kontroli skarbowej,
7. Antoni Kajzerek, młodszy sekretarz podatkowy,
8. Wawrzyniec Blaschke, komisarz kontroli skarbowej,
9. Ryszard Siwezyk, komisarz kontroli skarbowej,
10. Maksymiljan Baetz, rewident kontroli skarbowej,
11. Stanisław Kos, komisarz kontroli skarbowej,
12. Marjan Piłaciński, praktykant kontroli skarbowej,
13. Jan Staś, praktykant kontroli skarbowej,
14. Karol Miśkiewicz, praktykant kontroli skarbowej.

Inspektorat Kontroli Skarbowej w Katowicach.

Inspektorat Kontroli Skarbowej w Król. Hucie.

Inspektor Kontroli Skarbowej w Królewskiej Hucie.

Rozporządzeniem Wydziału Skarbowego w Katowicach z 19 marca 1928 r. L. IV-2939/28 został okręg Urzędu Skarbowego Akcyz i Monopolów w Mysłowicach podzielony na 4 Inspektoraty Kontroli Skarbowej z siedzibą w Królewskiej Hucie, Katowicach, Tarnowskich Górach i Mysłowicach.

Inspektorat Kontroli Skarbowej w Królewskiej Hucie przy ul. Moniuszki 1/I. p. przydzielony został

Inspektorowi Kontroli Skarbowej Franciszkowi Trzaskowskiemu, przy równoczesnem zamianowaniu 1 zastępcy Inspektora i 1 pomocnika kancelaryjnego.

Obwód kontrolny Inspektoratu Kontroli Skarbowej w Królewskiej Hucie obejmuje 7 rejonów, do których należą 1 miasto i 19 miejscowości o ogólnej ilości mieszkańców 291 000 i 2814 przedsiębiorstw kontroli podległych.

Rej. VII.	z siedzibą w Królewskiej Hucie,	rewident	Parańska	1 urzęd.	przedsięb.	286	mieszk. 90.000
„ VIII.	„	komisarz	Kochański	1	„	185	
„ IX.	„	rewident	Kisielewicz	1	„	202	
„ X.	„	komisarz	Chybidziura	1	„	304	
„ XI.	„	Wielkie Hajduki	komisarz Fajkier	2	„	432	51.000
	„	praktykant	Korpanty				
„ XII.	„	Świętochłowice	komisarz Bugła	2	„	781	87.700
	„	praktykant	Gwóźdź				
„ XIII.	„	Nowy Bytom	komisarz Słodczyk	2	„	624	62.700
	„	praktykant	Heczko				
Razem urzędników				10	przedsięb.	2814	291.560

Ogólny skład 1 Inspektor i 12 urzędników.

Inspektorat Kontroli Skarbowej w Mysłowicach.

Inspektor Kontroli Skarbowej w Mysłowicach.

Z chwilą objęcia Górnego Śląska przez władze polskie, utworzony został w Mysłowicach Urząd Kontroli Skarbowej i pierwszym jego kierownikiem został Sobotowski. Do czasów zmiany nazwy Urzędu Kontroli Skarbowej na Oddział Kontroli Skarbowej wskutek przeprowadzonej reorganizacji rozporządzeniem ministra Skarbu z dnia 24 czerwca 1925 r. (Dz. U. M. S. nr. 27. Eks. 25 poz. 581), kierownikami Urzędu byli kolejno wspomniany Sobotowski, Szoski, Neuster, Świdziński i Ziemia.

Kierownikiem zaś Oddziału Kontroli Skarbowej był sekretarz podatkowy Leopold Uehlig. Z chwilą wprowadzenia w życie na obszarze Województwa Śląskiego, rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 4 listopada 1929 r.,

o organizacji Kontroli Skarbowej (Dz. U. M. S. 36. poz. 380), zlikwidowany został z dniem 1 kwietnia 1928 r., Oddział Kontroli Skarbowej i w miejsce jego po zwiększeniu obwodu kontrolnego został utworzony obwód kontrolny Inspektora Kontroli Skarbowej z siedzibą w Mysłowicach, z równoczesnym podziałem na sześć rejonów kontrolnych z siedzibą: Mysłowice 2 rejon, Szopienice, Siemianowice, Brzeziny Śląskie i Chorzów.

Inspektorem Kontroli Skarbowej w Mysłowicach jest Józef Trzeciak, Inspektor K. S. VIII. stop. służb.

Obwód Inspektoratu pokrywa terytorjalnie obszar miasta Mysłowice i 21 wsi, na którym rozmieszczonych jest 6 przedsiębiorstw przemysłowych i 794 przedsiębiorstw handlowych, podlegających kontroli skarbowej.

Inspektor Kontroli Skarbowej w Skoczowie.

Inspektorat Kontroli Skarbowej w Skoczowie utworzony został w dniu 1 kwietnia 1928 r. i obejmuje około 270 km².

W obwodzie znajduje się 7 gorzelń, 1 rektyfikacja spirytusu, 1 fabryka wódek gatunkowych, 1 fabryka octu, 1 wytwórnia wina owocowego, 4 fabryki polityry, perfum i t. p., oraz około 500 przedsiębiorstw handlowych, podlegających kontroli skarbowej.

W obwodzie znajdują się 4 rejonu służbowe a to: nr. 40, 41, 42 i 43. W skład osobowy wchodzi: inspektor

Kontroli Skarbowej Tadeusz Januszkiewicz, 4 komisarzy Kontroli Skarbowej i 2 rewidentów Kontroli Skarbowej.

Pod względem krajobrazu jest to jeden z najładniejszych Inspektoratów: pokrywa bowiem południową część Śląska Cieszyńskiego z jej malowniczym Beskidem Śląskim. Na tym obszarze rozciąga się uzdrowisko Ustroń, cały szereg górskich uroczysk wiosek jak Istebna, Jaworzynka i Wisła z zameczkiem p. Prezydenta R. P. i Baranią Górą z źródłami Wisły.

Inspektorat Kontroli Skarbowej w Skoczowie.

Inspektor Kontroli Skarbowej w Pszczynie.

Rozporządzeniem Wydziału Skarbowego w Katowicach z dn. 2 marca 1926 r. L:12550/III/2118 utworzono Inspektorat Kontroli Skarbowej przy Urzędzie Skarbowym Akcyz i Monopolów w Rybniku z siedzibą służbową w Pszczynie.

Obwód służbowy Inspektoratu obejmował powiaty: pszczyński i rybnicki, w których istniało 5 Oddziałów Kontroli Skarbowej i 3 Ekspozytury z obsadą ogółem 20 urzędników Kontroli Skarbowej.

W tym samym roku Wydział Skarbowy rozporządzeniem z dn. 5 października 1926 r. L:985/4 T/26 kreował Inspektorat Kontroli Skarbowej w Rybniku, wskutek czego przy Inspektoracie na powiat pszczyński pozostało tylko 3 Oddziały Kontroli Skarbowej z 10 urzędnikami.

Od dn. 1 kwietnia 1928 r. zniesiono Oddziały Kontroli Skarbowej a ustanowiono w Inspektoracie pszczyńskim 5 rejonów służbowych z niezmiennym stanem osobowym urzędników Kontroli Skarbowej.

W obwodzie tego Inspektoratu znajduje się 12 przedsiębiorstw przemysłowych i 901 przedsiębiorstw handlowych, rozmieszczonych w 3 miastach (Pszczyna, Mikołów, Nowy Bieruń) i 95 wsiach.

W tym Inspektoracie i podległych mu pięciu rejonach zatrudnionych jest 10 urzędników z Inspektorem Kontroli Skarbowej Izajaszem Habichem.

Inspektor Kontroli Skarbowej w Strumieniu.

Inspektorat Kontroli Skarbowej w Strumieniu utworzony został dnia 1. maja 1928 r.

Do niego należą 3 rejony służbowe z 20 miejscowościami, 6 gorzelniami, fabryką cukru, 65 wyszynkami i 32 sprzedażami wódek oraz fabryką octu. W Inspektoracie Kontroli Skarbowej w Strumieniu zatrudnionych jest 6 urzędników z inspektorem Kontroli Skarbowej Bogaczem na czele.

Inspektor Kontroli Skarbowej w Rybniku.

Inspektorat Kontroli Skarbowej w Rybniku, utworzony w roku 1926 obejmuje obszar byłych Urzędów Kontroli Skarbowej w Rybniku, Żorach i Czerwionce i terytorjalnie pokrywa się z powiatem rybnickim.

Ten obwód kontrolny podzielony został na 5 rejonów służbowych, a to: nr. 27. Rybnik, nr. 28. Rydułtowy, nr. 29. Wodzisław, nr. 30. Czerwionka i nr. 31. Żory. Na obszarze tego Inspektoratu znajduje się 16 przedsiębiorstw przemysłowych i 1642 przedsiębiorstw handlowych, podlegających kontroli skarbowej.

Skład osobowy Inspektoratu jest następujący: Inspektor Kontroli Skarbowej Andrzej Białoskórski, komisarze kontroli skarbowej: Hołysz Adam, Mikoś Julian i urzędnicy rejonowi: kom. Łotuszko Sabin, rew. Połomski Wilhelm, kom. Zieleźny Wojciech, kom. Szezuka Paweł, kom. Michajłów Michał, kom. Wasy-

łowski Dymitr, kom. Gabryel Józef i kom. Łukaszczyk Ignacy.

Czynności służbowe tych urzędników rozciągają się na obszar tych miast, a to: Rybnik, Żory i Wodzisław i 121 wsi.

Inspektor Kontroli Skarbowej w Tarnowskich Górach.

Obwód Inspektoratu obejmuje północną część Województwa Śląskiego, należącą do powiatów Tarnowskie Góry i Lubliniec, oraz część powiatu Świętochłowice. Cały ten obwód podzielony jest na 7 rejonów służbowych: Wielkie Piekary, miasto Tarnowskie Góry, Tarnowskie Góry powiat, Woźniki z okolicą, Koszęcin z okolicą, Lubliniec miasto i powiat.

Od czasu objęcia Górnego Śląska przez władze polskie aż do 1 maja 1928 r. był obwód ten podzielony między 2 oddziały Kontroli Skarbowej w Tarnowskich Górach i Lublińcu. Ostatnimi kierownikami tych oddziałów byli komisarze: Jan Kamiński w Tarnowskich Górach i Karol Gąsiorek w Lublińcu.—Od 1 maja 1928 r. nastąpił podział na wyżej wyszczególnione rejonory służbowe. — Kierowników Inspektoratu było dotąd 4: Hobot, Grosser, Trzaskowski a od 1 grudnia 1927 r. Leber. — Na obszarze tego Inspektoratu znajduje się 11 przedsiębiorstw przemysłowych i 820 przedsiębiorstw handlowych, podlegających Kontroli Skarb. a rozmieszczonych w miastach (Tarn. Góry, Miałeczko, Lubliniec, Woźniki) i 93 wsiach.

Inspektorat Kontroli Skarbowej w Strumieniu.

Inspektorat Kontroli Skarbowej w Tarn. Górach.

Oddział V. Opłat Stemplowych.

Oddział V. Wydziału Skarbowego, powołany do załatwiania spraw opłat stemplowych, należności sądowych, oraz podatku spadkowego i od darowizn, został utworzony z dniem 1 stycznia 1927 r. Oddziałowi V. podlegały z powyższym dniem następujące urzędy I. instancji: Urząd Opłat Stemplowych w Katowicach dla obszaru całej górnośląskiej części Województwa Śląskiego, oraz Urzędy skarbowe podatków i opłat skarbowych w Bielsku i Cieszynie dla powiatów bielskiego i cieszyńskiego Województwa Śląskiego.

Zarządzeniem Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego z 4 kwietnia 1927 r., obwieszczone w Gazecie Urzędowej Woj. Śl. nr. 11 z r. 1927., utworzono na obszarze górnośląskiej części Województwa Śląskiego z dniem 9 kwietnia 1927 r. osobne referaty opłat stemplowych w Urzędach skarbowych podatków i opłat skarbowych w Królewskiej Hucie, Lublińcu, Mysłowicach, Pszczynie, Rybniku, Siemianowicach, Świętochłowicach i Tarnowskich Górach, ograniczając równocześnie terytorjalny zakres działania Urzędu opłat stemplowych w Katowicach.

Od wskazanej daty t. j. od 9 kwietnia 1927 r., zakres działania urzędów I. instancji przedstawia się następująco:

Urząd opłat stemplowych w Katowicach załatwia

sprawy opłat stemplowych dla swego okręgu, sprawy podatku od spadków i darowizn dla całego obszaru górnośląskiej części Województwa Śląskiego, oraz sprawy, związane z wymiarem podatku od pojazdów mechanicznych dla całego obszaru Województwa Śląskiego.

Urzędy skarbowe podatków i opłat skarbowych w Bielsku i Cieszynie załatwiają sprawy opłat stemplowych, należności sądowych, oraz podatku od spadków i darowizn, dla swych okręgów. Osiem innych, zaznaczonych wyżej Urzędów, załatwia sprawy opłat stemplowych

dla swych okręgów. Pod względem ustawodawstwa obowiązują następujące zasadnicze przepisy:

a) na całym obszarze Województwa Śląskiego — ustawa o opłatach stemplowych z 1 lipca 1926 r. (Dz. U. R. P. nr. 98, poz. 570) z przepisami wykonawczymi i późniejszymi przepisami zmieniającymi, oraz ustawa z 7 listopada 1923 r. w przedmiocie podatku od pojazdów mechanicznych (Dz. U. Śl. nr. 41, poz. 201);

b) na obszarze górnośląskiej części Województwa Śląskiego — niemiecka ustawa o podatku spadkowym z 10 września 1919 r. (Dz. Pr. str. 1543) z przepisami wykonawczymi z 11 października 1919 r. i ordynację podatkową z 13 grudnia 1919 r. (Dz. Pr. str. 1993), oraz z późniejszymi polskimi przepisami;

c) na obszarze powiatów bielskiego i cieszyńskiego Województwa Śląskiego — austr. ces. rozp. z 15 września 1915 r. o należnościach sądowych (Dz. P. P. nr. 279) i austr. ces. rozp. z 15 września 1915 roku o należnościach

od przeniesień majątku pod tytułem darmym (Dz. P. P. nr. 278), wraz z przepisami wykonawczymi i późniejszymi polskimi przepisami.

Stan osobowy urzędników, pracujących w dziale opłat stemplowych i danin pokrewnych, ulegał ciągłym zmianom, przeciętnie jednak wynosił 30 urzędników z czego przypadało 5 na Oddział V. Wydziału Skarbowego, a 25 na Urzędy I. instancji. Naczelnikiem Oddziału V. jest Leopold Wojna.

Leopold Wojna,
Naczelnik Oddz. V. Wydz. Skarb. Śl. Urz. Wojew.

Oddział V. Wydz. Skarb. Śl. Urz. Wojew.

**Urząd Opłat Stemplowych przedtem Urząd Skarbowy dla Podatku Spadkowego i Stemplow.
w Katowicach.**

Organizację Urzędu rozpoczęto jeszcze za czasów Naczelnej Rady Ludowej a mianowicie w lutym 1922 r., którą Ministerstwo Skarbu poruczyło obecnemu naczelnikowi Ludwikowi Malikowi. Na obszarze Górnego Śląska za czasów pruskich były dwa systemy opłat stemplowych, a to na podstawie ustawy stemplowej Rzeszy Niemieckiej i pruskiej ustawy o podatku stemplowym. Pierwszy zwano Reichsstempel, drugi Landesstempel. Ustawa stemplowa Rzeszy Niemieckiej została przed objęciem polskiego Górnego Śląska znacznie zmieniona a mianowicie w miejsce niektórych pozycji taryfy wprowadzono nowe obszerne ustawy jak np. o podatku od przewozu osób i towarów, od ubezpieczeń, pojazdów mechanicznych i loteryj. Wymiar i administracja tych opłat były podzielone między Urzędy Celne i Urzędy

Skarbowe. W tych ostatnich były odrębne oddziały dla podatku stemplowego i spadkowego. Trzeci rodzaj opłat t. zw. „należności sądowe” na podstawie odrębnej pruskiej ustawy były i są administrowane przez sądy.

Znaczki stemplowe sprzedawały Urzędy Celne, a po za ich siedzibą dystrybutorzy, natomiast urzędowe blankiety wekslowe i odrębne znaczki stemplowe do weksli sprzedawały Urzędy Pocztowe.

Ze względu na brak kwalifikowanych urzędników musiano się ograniczyć do utworzenia tylko jednego urzędu pod nazwą „Urząd Skarbowy dla Podatku Spadkowego i Stemplowego” z siedzibą w Katowicach z zakresem działania na całe Województwo Śląskie. Dalszą przyczyną utworzenia tylko jednego urzędu co do Górnego Śląska była okoliczność, że przed reformą po-

Urząd Opłat Stemplowych w Katowicach.

datkową w Rzeszy Niemieckiej istniał taki urząd na całą prowincję Śląska w Wrocławiu pod nazwą „Erb-schafts- u. Stempelsteueramt” — zaś co do Śląska Cieszyńskiego istniał Urząd Wymiaru Należytości w Cieszynie.

Zorganizowanie Urzędu było w porównaniu z organizacją Urzędów Skarbowych dla Podatków bezpośrednich o tyle trudniejsze, że co do Górnego Śląska trzeba było stworzyć całkiem coś nowego, na co nie było wzoru, podczas gdy Urzędy Skarbowe dla Podatków Bezpośrednich po przejęciu zwierzchnictwa polskiego kontynuowały czynności dawnych urzędów pruskich. Trudności były tem większe, że z dziedziny pruskiego podatku stemplowego nie było żadnych aktów, na którychby się można było wzorować, ponieważ wymiar tego podatku dokonywano doraźnie bez sporządzania nakazów płatniczych. Z dziedziny opłat na podstawie ustawy stemplowej Rzeszy Niemieckiej to wprowadzić pozostały akta wymiarowe, lecz tu trzeba było zaprowadzić znaczne uproszczenia zwłaszcza, że rozporządzenie wykonawcze do tej ustawy zawierało 48 formularzy. Również brak był zupełny egzemplarzy ustaw, rozporządzeń wykonawczych i druków, które jeszcze w jesieni r. 1921 zostały przez władze zaborcze wywiezione z obszaru polskiego Górnego Śląska. Trzeba było zatem sprowadzać egzemplarze ustaw z Poznańskiego i Pomorskiego, zaś w miejsce dawnych druków niemieckich sporządzać nowe polskie. Wielką pracę wymagało zorganizowanie wymiaru podatku od spadków i darowizn, bo w tym celu trzeba było sporządzić kataster wszystkich urzęd-

dów stanu cywilnego, uporządkować listy zmarłych, wydać polski nakład druków i t. p.

Urząd rozpoczął swą działalność zaraz po przejęciu zwierzchnictwa t. j. z końcem czerwca 1922 r. Rozporządzenie Wojewody Śląskiego, ogłoszone w nr. 6 Dziennika Ustaw Śląskich z r. 1922 zawierało w artykule 3 organizację Urzędu. W połowie lipca 1922 r. przeniesiono wszystkich urzędników i funkcjonariuszy, z rozwiązanego Urzędu Wymiaru Należytości w Cieszynie do tutejszego Urzędu. Zakres działania obejmował od-tąd: 1. opłaty stemplowe, należytości sądowe, tudzież podatek od spadków i darowizn dla cieszyńskiej części, 2. opłaty stemplowe tudzież podatek od spadków i darowizn dla górnośląskiej części. W stosunku do pozostałych Urzędów Podatkowych w Bielsku i Cieszynie otrzymał Urząd w przedmiocie opłat stemplowych stanowisko oddziału należytościowego Dyrekcji Okręgu Skarbowego w byłym zaborze austriackim, t. j. był drugą instancją, trzecią instancją był Wydział Skarbowy Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego. Taki stan trwał do połowy roku 1926, w którym to czasie agendy tutejszego Oddziału Cieszyńskiego zostały przydzielone Urzędowi Skarbowemu w Bielsku i Cieszynie. Po wejściu w życie nowej ustawy stemplowej z dniem 1 stycznia 1927 r., otrzymał Urząd obecną nazwę z zakresem działania na cały Górny Śląsk. Z początkiem kwietnia 1927 r. przydzielono agendy opłat stemplowych do istniejących Urzędów Skarbowych tak, że terytorjalny zakres działania Urzędu ograniczył się w tej dziedzinie do Wielkich Katowic oraz tej części powiatu katowickiego,

która znajduje się poza terytorjalnym zakresem działania Urzędów Skarbowych w Mysłowicach i Siemianowicach. Natomiast wymiar podatku spadkowego i od darowizn na podstawie niemieckiej ustawy z 1919 r., znowelizowanej polską ustawą z 1924 r. na całym Gór-

nym Śląsku, należy nadal do kompetencji Urzędu.

Bez przerwy pracują w Urzędzie od jego utworzenia, po dzień dzisiejszy, asesorowie: Gaudnik i Legerski, adjunkt kancelaryjny Śliwka i rejestrator Polok, którzy gorliwie współpracowali przy organizacji Urzędu.

Oddział VI. Emerytur i Rent.

Zadaniem tego Oddziału jest orzecznictwo, uzgadnianie przyznania i wymiaru zaopatrzeń emerytalnych cywilnych funkcjonariuszów państwowych, osób wojskowych i ich rodzin, oraz przyznawanie, wymierzanie i wypłata rent inwalidom wojskowym i pozostałym po nich rodzinom.

Oddział Emerytur i Rent, który w roku 1926 został utworzony z byłego Głównego Urzędu Rent Wojskowych i z Referatu Emerytalnego przy Oddziale Budżetowym Wydziału Skarbowego, składa się obecnie z trzech referatów, a mianowicie:

- a) z referatu emerytalnego,
- b) z „ inwalidzkiego,
- c) z „ pozostałych.

Referat emerytalny powstał w łonie b. Wydziału Finansowego Rady Narodowej dla Księstwa Cieszyńskiego w Cieszynie, bezpośrednio po przyłączeniu tej części obszaru Śląska Austriackiego do Państwa polskiego. W lipcu roku 1920 włączony został do b. Dyrekcji Skarbu dla Księstwa Cieszyńskiego w Cieszynie, a po likwidacji tejże w lipcu 1922 r. do Wydziału Skarbowego Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego.

Na obszarze górnośląskiej części Województwa Śląskiego, zaopatrzenie inwalidów wojennych i przedwojennych, oraz pozostałych po nich rodzin należało za czasów niemieckich do Urzędów Rent (Versorgungsamt), podległych Głównemu Urzędowi Rent (Hauptversorgungsamt) w Wrocławiu. Na odstąpionej Polsce części Górnego Śląska istniały wówczas tylko 2 Urzędy Rent, mianowicie w Katowicach i w Rybniku.

Urzędy te przejęte zostały przez Polskę w połowie czerwca 1922 r.

Dla powiatów lublinieckiego i tarnogórskiego utworzono nowy Urząd Rent Wojskowych z siedzibą w Tar-

nowskich Górach, zaś w miejsce Głównego Urzędu Rent we Wrocławiu utworzono Główny Urząd Rent Wojskowych z siedzibą w Król-Hucie. W skład Głównego Urzędu Rent Wojskowych w Król-Hucie wszedł, jako referat istniejący przy Naczelnej Radzie Ludowej od roku 1921, Urząd Rent dla spraw powstańczych.

W chwili przejęcia Górnego Śląska przez Polskę, t. j. w połowie czerwca 1922, ilość aktów płatniczych wynosiła:

a) inwalidzi — nie licząc dzieci inwalidów i sierot po nich i po poległych	16 019
b) wdowy	8 928
c) rodzice	8 371

Razem: 33 318

Jakkolwiek niemiecka ustawa inwalidzka z dnia 12 maja 1920 (R. G. Bl. str. 989) obowiązywała na Górnym Śląsku już 2 lata, to w dniu przejęcia tych urzędów przez Polskę z 33 318 spraw przerachowanych według wspomnianej ustawy inwalidzkiej było dopiero 11 196 spraw. Resztę zaś w ilości 22 122 spraw przerachowały urzędy polskie.

Zaznaczyć wypada, że w chwili objęcia Górnego

Śląska brakowało w urzędach polskich ponad 26 000 aktów zaopatrzeniowych, które należało dopiero sprowadzić z niemieckich Urzędów Rent w Raciborzu, Gliwicach, Bytomiu, Kluczborku i Wrocławiu, oraz z sądów dla spraw rent wojskowych w Opolu i Berlinie. Akta te odebrano do końca roku 1925 za pośrednictwem Komisarzy Zdawczych obu stron.

Pomimo takiego stanu rzeczy, wypłata rent nie ulegała żadnej przerwie. Nawet inwalidzi uchodzący ze Śląska Opolskiego otrzymywali tu bezzwłocznie swą rentę, mimo braku aktów.

Lisowski,

Naczelnik Oddz. VI. Wydz. Skarb. Śl. Urz. Wojew.

Oddział VI. Wydz. Skarb. śl. Urz. Wojew.

Ustawą z dnia 3. marca 1925 r. (Dz. U. R. P. nr. 30, poz. 209) roześcięgnięto na górnośląską część Województwa Śląskiego moc obowiązującą ustaw o zaopatrzeniu inwalidów wojennych, oraz pozostałych po nich rodzin z dnia 18 marca 1921 r., z dnia 4 sierpnia 1922 r. i z dnia 12 lutego 1924 r.

Na skutek tego zniesione zostały w roku 1926 dotychczasowe Urzędy Rent Wojskowych i wcielone do Powiatowych Komend Uzupełnień jako referaty inwalidzkie.

Główny Urząd Rent Wojskowych natomiast przeszedł do Wydziału Skarbowego, gdzie złączony z referatem emerytalnym tworzy Oddział VI. Emerytur i Rent.

Zadaniem referatu emerytalnego jest uzgadnianie wymiarów emerytalnych wszystkich funkcjonariuszów państwowych i samorządowych (w rozumieniu dawn. krajowych lub prowincjonalnych) ze wszystkich gałęzi

administracji śląskiej z wyjątkiem kolejowych, oraz uzgadnianie wymiarów funkcjonariuszów b. komory cieszyńskiej, nadzór nad wypłatą tych zaopatrzeń, ewidencja i nadzór nad wypłatą pensji honorowych uczestników powstań narodowych, „Virtuti Militari”, krzyża „Za dzielność”, darów z łaski, pośmiertne i odprawy, legitymacje kolejowe, wreszcie współpraca legislacyjna na terenie Sejmu Śląskiego w zakresie zaopatrzenia emerytalnego. Z końcem roku 1918, posiadano w ewidencji około 400 osób pobierających zaopatrzenie, cyfra ta wzrosła obecnie do 1922 osób (grudzień 1929 r.). Wspomnieć należy również o dość skomplikowanym tu ustawodawstwie emerytalnym. Oprócz państwowego ustawodawstwa emerytalnego trzech dawnych zaborów oraz ustaw emerytalnych polskich a to: z 28 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. nr. 70, poz. 466) i z 11 grudnia 1923 r. (Dz. U. R. P. nr. 6/24, poz. 46) oraz z wprowadzonymi później nowelami, wchodzi tu w rachubę dwie różne ustawy krajowe (inna dla cieszyńskiej, a inna dla gór-

nośląskiej części Województwa Śląskiego), śląska ustawa emerytalna z 20 kwietnia 1926 r. (Dz. U. Śl. nr. 11, poz. 19), oraz odrębne dla każdej niemal gałęzi administracyjnej ustawodawstwo pragmatyczne.

Pierwszym kierownikiem tego Oddziału był Naczelnik Wydziału Dr. Bielak, zaś zastępcą jego referendarz Dr. Gańczarezyk.

Po powołaniu Naczelnika Wydziału Dr. Bielaka na stanowisko Naczelnika Wydziału Skarbowego powierzono

no kierownictwo Oddziału VI. Radey Skarbowemu Jabłonowskiemu. Obecnie kierownikiem Oddziału VI. jest Naczelnik Wydziału Karol Lisowski, jego zastępcą zaś Dr. Gańczarezyk.

Kierownikami referatów są:

- a) referatu emerytalnego asesor Matyka Władysław,
- b) „ inwalidzkiego asesor Ryszkowski Stefan,
- c) „ pozostałych asesor Nawrot Hieronim.

Oddział VII. Finansów Komunalnych.

Oddziału VII. Finansów Komunalnych nie posiadają inne Izby Skarbowe. Został on utworzony na podstawie zarządzenia Wojewody Śląskiego z dnia 6 kwietnia 1927 r. L. Sk. I/4505/27.

Do zakresu działania Oddziału Finansów Komunalnych należy:

1. współdziałanie z Wydziałem Samorządowym Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego przy opracowywaniu ustaw, rozporządzeń, dotyczących finansów komunalnych,

2. wykonywanie ustawy z dnia 1 grudnia 1926 r. o Śląskim Funduszu Gospodarczym (Dz. U. Śl. nr. 28, poz. 50),

3. Z dniem 1 kwietnia 1929 r. został przydzielony do Oddziału Finansów Komunalnych referat budżetowy Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego, do którego zakresu działania należy opracowywanie preliminarzy budżetowych, otwieranie kredytów, przeniesienia kredytów itd.

4. Z dniem 15 kwietnia 1928 r. został przydzielony do Oddziału Finansów Komunalnych referat podatku od kopalni, do którego zakresu działania należy wykonywanie kontroli przy obliczeniu przez kopalnie podatku od kopalni.

5. Na podstawie zarządzenia Wojewody Śląskiego z dnia 7 listopada 1928 r. L. VII. 5178/29 został zorganizowany pododdział pożyczek. Do zakresu działania tego pododdziału należy ewidencja oraz ściąganie na-

leżnych rat od wszystkich pożyczek, udzielanych ze Skarbu Śląskiego.

6. W związku z zrealizowaniem pożyczki amerykańskiej, którą zaciągnął Skarb Śląski w wysokości 10.200.000.— dol. zostało utworzone przy Oddziale VII. „Biuro pożyczek”. — Do zakresu działania tego Biura należy ewidencja pożyczek udzielonych związkowi komunalnym z pożyczki amerykańskiej, prowadzenie rozrachunku z konsorcjum amerykańskim i ściąganie rat oraz odsetek od udzielonych pożyczek z powyższych kredytów.

7. Na podstawie zarządzenia z dnia 3 lutego 1929 r. L. VII-5601/28 został przydzielony do Oddziału Finansów Komunalnych referat pożyczek inwalidzkich. Do zakresu działania tego referatu należy udzielanie inwalidom wojennym krótkoterminowych, bezprocentowych pożyczek na cele inwestycyjne.

8. Zarządzeniem Wojewody Śląskiego z dnia 20 czerwca 1929 r. L. Prez. 3171/29 została przydzielona do Oddziału Finansów Komunalnych również administracja domów skarbowych. Do zakresu działania tego referatu należy:

- a) inwentaryzacja i ewidencja budynków skarbowych,
- b) administracja budynków skarbowych mieszkalnych,
- c) przydział mieszkań w domach skarbowych i w domach opróżnionych przez urzędników państwowych,

Dr. Władysław Chrzanowski,
Naczelnik Oddz. VII. Wydz. Skarb. Śl. Urz. Wojew.

- d) ściąganie należnych czynszów mieszkalnych z domów skarbowych,
- e) przeprowadzanie remontów w domach skarbowych mieszkalnych,
- f) administracja domami uchodźców,

- g) najem lokali dla Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego i podległych władz i urzędów.

W chwili obecnej jest zatrudnionych w Oddziale Finansów Komunalnych 24 urzędników. Naczelnikiem tego Oddziału jest Dr. Władysław Chrzanowski.

Oddz. VII. Wydz. Skarb. śl. Urz. Wojew.

Część II.

ADMINISTRACJA SKARBOWA
w WOJEWÓDZTWIE ŚLĄSKIM.

WYDATKI I DOCHODY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO ZA CZAS OD 1 LIPCA 1922 R. DO 31 MARCA 1929 R.

Podstawą prawną ustroju Województwa Śląskiego jest ustawa konstytucyjna z dnia 15 lipca 1920 r., zawierająca statut organiczny Województwa Śląskiego (Dz. U. R. P. nr. 73 poz. 497). Statut organiczny zastrzega dla autonomicznego ustawodawstwa śląskiego prawo ustalania dorocznego budżetu śląskiego i zatwierdzania rocznych zamknięć rachunkowych. Sejm Śląski uchwała co rok ustawę skarbową, zawierającą szczegółowy preliminarz wydatków i dochodów, w ramach których obraca się gospodarka finansowa Województwa Śląskiego.

— Jedynie w okresie od 1 lipca do 31 grudnia 1922 r. budżet nie został uchwalony, ponieważ pierwszy Sejm Śląski zwołany został 10 października 1922 r.

Zestawienia zawarte w niniejszej rozprawie obejmują budżety Województwa Śląskiego za lata 1923, 1924, 1925, 1926/27, 1927/28 i 1928/29. W pierwszych trzech latach okres budżetowy identyczny jest z rokiem kalendarzowym. W roku 1926/27 okres budżetowy trwał od 1 stycznia 1926 r. do 31 marca 1927 r. W latach następnych okresy budżetowe rozpoczynają się 1 kwietnia i trwają do 31 marca. Budżety za lata 1922 i 1923 zestawione są w mk. niem. i mk. pol. Złoty wprowadzony został w kwietniu 1924 r. Wydatki i dochody uskutecznione w okresie od 1 stycznia do 30 kwietnia 1924 r. w markach polskich, zwaloryzowane zostały na złote po kursie 1,800 000,— mk. pol. za 1,— zł., wskutek czego budżet za rok 1924 zestawiony jest w całości w złotych. W zestawieniach uwidocznione są najpierw preliminarzowane wydatki i dochody, z uwzględnieniem kredytów dodatkowych i przeniesień kredytów, dokonanych przez Śląską Radę Wojewódzką, oraz Sejm Śląski. Następnie figurują sumy wykonania budżetu, według zamknięć rocznych, sporządzonych przez Wydział Skarbowy.

Dla lepszej przejrzystości wydatki § 1 „uposażenie” i § 2 „różne wydatki osobowe” zestawione

sa razem pod nazwą: wydatki osobowe. Wydatki § 3 „podróże służbowe i przesiedlenia”, § 4 „środki lokomocji”, § 5 „pomieszczenie”, § 6 „wydatki biurowe”, § 7 „wydawnictwa”, § 8 „inne wydatki” i § 9 „remont i konserwacja budowli” połączone są również w osobną grupę jako wydatki rzeczowo-administracyjne. Szczegółowo wymienione są wydatki resortowe i inwestycyjne. Wydatki resortowe dotyczą indywidualnych właściwości danego resortu i obejmują wydatki poczynawszy od § 10. Wydatki inwestycyjne obejmują wydatki na nowe budowle, kapitalny remont, drogi i mosty, regulację rzek i budowę wałów, budowę kolei krajowych, melioracje i t. p.

Oprócz budżetów śląskich, w zestawieniach uwidocznione są osobno wydatki i dochody poszczególnych ministerstw, uskutecznione na obszarze Województwa Śląskiego. Są to wydatki i dochody państwowe, zarachowane na budżet Rzeczypospolitej Polskiej. Powyższe obroty nie obejmują kolei, poczty, wojska i administracji celnej, posiadających własną administrację i rachunkowość.

Oprócz sum budżetowych śląskich i państwowych, Wydział Skarbowy administruje sumami obrotowymi (t. j. sumami pozabudżetowymi jak n. p. sumami skarbowymi, komunalnymi, specjalnymi, depozytowymi i rachunkami bieżącymi poszczególnych władz i urzędów. W związku z tem, figuruje w zestawieniach na końcu każdego okresu budżetowego, zamknięcie sum pozabudżetowych. Ponieważ nadwyżki i niedobory budżetowe w myśl obowiązujących przepisów nie są budżetowane jako dochody lub wydatki nadzwyczajne w latach następnych, przeto nadwyżki i niedobory budżetowe tak śląskie, jak i państwowe, figurują osobno w zamknięciach sum pozabudżetowych. Ponadto zamknięcia sum pozabudżetowych obejmują w wydatkach nadwyżki kasowe, przelane do Centralnej Kasy Państwowej w War-

szawie i dotacje wypłacone Dyrekcji Cei w Mysłowicach. W dochodach sum pozabudżetowych figurują nadwyżki kasowe przekazane przez Dyrekcję Cei w Mysłowicach, dochody państwowe pobrane w Województwie Śląskiem na rachunek innych Izb Skarbowych, oraz dotacje przekazane przez Centralną Kasę Państwową w Warszawie administracji skarbowej w Województwie Śląskiem.

Ponieważ nadwyżki kasowe przekazywane do Centralnej Kasy Państwowej w Warszawie nie są oddzielnie prowadzone jako nadwyżki kasowe śląskie i nadwyżki kasowe państwowe, przeto trudno dokładnie określić sumę nadwyżek kasowych śląskich, które obok udziału Skarbu Państwa w dochodach śląskich, wpłynęły do Skarbu Państwa. Dotacje z Centralnej Kasy Państwowej również nie są specyfikowane jako osobne dotacje dla Skarbu Śląskiego i państwowej administracji skarbowej na obszarze Województwa Śląskiego. Dopóki Skarb Śląski nie posiadał wystarczających dochodów własnych, służyły dotacje z Centralnej Kasy Państwowej na pokrycie wydatków związanych z organizowaniem Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego. Od roku 1925 dochody budżetowe państwowe za wyjątkiem wymiaru sprawiedliwości, urzędów górniczych, urzędów miar i wag oraz administracji kolejowej, pocztowej i celnej nie pokrywają wydatków budżetowych państwowych w Województwie Śląskiem, wskutek czego przekazywane dotacje służą przeważnie na pokrycie niedoboru w budżecie władz centralnych. Przekazane przez Dyrekcję Cei w Mysłowicach nadwyżki kasowe, tudzież inne dochody państwowe, odprowadzane są w formie nadwyżek kasowych do Centralnej Kasy Państwowej w Warszawie.

Tytułem dotacji przekazała Centralna Kasa Państwowa:

w roku 1922	(nie ustalone)
„ „ 1923	470 000 000 000,— mk. pol.
„ „ 1924	4 500 000,— zł.
„ „ 1925	28 890 500,91 „
„ „ 1926/27	21 906 700,— „
„ „ 1927/28	4 500 000,— „
„ „ 1928/29	15 000 000,— „
Razem	74 797 200,91 zł.

(Rok 1923 nie jest wliczony).

Tytułem nadwyżek kasowych przekazano Centralnej Kasie Państwowej:

w roku 1922	(nie ustalone)
„ „ 1923	161 637 020 836,— mk. pol.
„ „ 1924	29 087 219,82 zł.
„ „ 1925	35 496 881,28 „
„ „ 1926/27	54 712 231,18 „
„ „ 1927/28	17 850 000,— „
„ „ 1928/29	8 500 000,— „
Razem	145 646 332,28 zł.

(Rok 1923 nie jest wliczony).

Udział Skarbu Państwa w dochodach śląskich (tangenta) oblicza się corocznie na podstawie specjalnego klucza, ułożonego według czynnika ludności i siły podatkowej. Skarb Śląski oddaje na potrzeby ogólnopaństwowe część równającą się: $\frac{c}{2} - \frac{d}{2} \times \frac{a}{b}$; przyczem „c“ oznacza dochód ogólny Skarbu Śląskiego z podatków i opłat, „d“ dochód ogólny Skarbu Państwa i Skarbu Śląskiego z podatków i opłat (w obydwu razach bez uwzględnienia dodatków do podatków bezpośrednich, uchwalonych przez Sejm Śląski na potrzeby Województwa Śląskiego), „a“ ludność cywilną Województwa Śląskiego, zaś „b“ ludność cywilną Rzeczypospolitej Polskiej wraz z Województwem Śląskiem.

Tytułem tangenty przekazano Skarbowi Państwa:

w roku 1922	—,—
„ „ 1923	5 129 968 623 100,— mk. niem.
„ „ 1924	3 570 497 616 920,— mk. pol.
„ „ 1925	34 000 000,— zł.
„ „ 1926/27	1 500 000,— „
„ „ 1927/28	17 350 000,— „
„ „ 1928/29	—,— „
Razem	52 850 000,— zł.

(Rok 1923 nie jest wliczony).

W roku 1925 z powodu ogólnego przesilenia gospodarczego, wpływy podatkowe nie dopisały. — Budżet Województwa Śląskiego skończył się niedoborem, wskutek czego tangenta nie została oddana. Począwszy od roku 1926 nie prelinowano w budżetach śląskich udziału Skarbu Państwa w dochodach śląskich. W ustawie skarbowej na rok 1926 z 30 marca 1926 r. (Dz. U. Śl. nr. 10, poz. 15) przewidziano pokrycie tangenty z nadwyżek kaso-

wych w drodze kompensaty za wydatki poniesione za Państwo przez Skarb Śląski. Ustawy skarbowe na rok 1927/28 z 30 marca 1927 r. (Dz. U. Śl. nr. 11, poz. 23) i na rok 1928/29 z 18 kwietnia 1928 r. (Dz. U. Śl. nr. 13, poz. 27) przewidują pokrycie udziału Skarbu Państwa w dochodach śląskich z nadwyżek budżetowych śląskich. Pomimo tego, tytułem tangenty przekazano: w roku 1926/27 1 500 000,— zł. i w roku 1927/28: 17 350 000,— zł.

Na tego rodzaju ukształtowanie się sprawy wpłynęły dwa czynniki: zniesienie państwowego podatku od węgla (który w r. 1924 przyniósł 29 365 936,60 zł.) i wprowadzenie monopolów państwowych od tytoniu, soli, spirytusu i zapalek. — Z tych przyczyn dla Skarbu Śląskiego odpadły dochody z podatku od węgla, tytoniu, soli, spirytusu i zapalek, a wpływy z podatków pośrednich zaczęły gwałtownie maleć.

Wpływy z podatków pośrednich wynosiły:

w roku 1922	7 762 025 355,62 mk. niem.	= 93,6%	łącznej sumy danin publicznych
	309 400,— mk. pol.	= 43,8%	„ „ „ „
„ „ 1923	16 340 945 480 528,95 mk. niem.	= 96,3%	„ „ „ „
	317 287 689 328,68 mk. pol.	= 90,2%	„ „ „ „
„ „ 1924	45 931 953,52 zł.	= 54,7%	„ „ „ „
„ „ 1925	9 666 221,52 „	= 12,7%	„ „ „ „
„ „ 1926/27	9 360 947,58 „	= 10,5%	„ „ „ „
„ „ 1927/28	6 835 026,09 „	= 6,8%	„ „ „ „
„ „ 1928/29	9 029 555,18 „	= 6,9%	„ „ „ „

Ponieważ opłaty monopolowe pobierane są przez Skarb Państwa na miejscu produkcji, a wytwórcie produktów monopolowych leżą przeważnie poza granicami Województwa Śląskiego, przeto figurujące w zestawieniach dochody z monopolów (pobrane tylko w Województwie Śląskim) są znikome i nie mogą w żadnym wypadku dać obrazu o wysokości opłat monopolowych od produktów skonsumowanych w Województwie Śląskim.

Podatek majątkowy oraz danina lasowa na obszarze Województwa Śląskiego pobierana jest w całości przez Skarb Państwa. Wpływy z podatku majątkowego w poszczególnych latach wynosiły:

w r. 1923	167.657.456.269,— mk. pol.
„ „ 1924	20.553.951,20 zł.
„ „ 1925	9.974.880,36 „
„ „ 1926/27	26.527.684,97 „
„ „ 1927/28	12.097.122,67 „
„ „ 1928/29	5.834.670,41 „
Razem	74.988.309,61 zł. (Rok 1923 nie jest wliczony).

Wpływy z daniny lasowej w poszczególnych latach wynosiły:

w r. 1924	1.804.058,73 zł.
„ „ 1925	1.628.705,20 „
„ „ 1926/27	1.657.393,65 „
„ „ 1927/28	38.102,91 „
„ „ 1928/29	19.108,31 „
Razem	5.147.368,80 zł.

Niezależnie od tego, począwszy od roku 1926 Skarb Państwa pobiera 10%-wy dodatek od wszelkich danin publicznych, pobieranych w Województwie Śląskim, aczkolwiek art. 5 statutu organicznego wyraźnie określa, że dochód z podatków i opłat, pobieranych w Województwie Śląskim, wpływać będzie do Skarbu Śląskiego. Tytułem 10%-wego dodatku do danin publicznych wpłynęło do Skarbu Państwa z Województwa Śląskiego:

w roku 1926/27	3 773 837,84 zł.
„ „ 1927/28	8 838 037,96 „
„ „ 1928/29	11 819 111,98 „
Razem	24 430 987,78 zł.

Z drugiej zaś strony Skarb Śląski ponosił i ponosi szereg wydatków, do ponoszenia których, według obowiązujących ustaw, zobowiązane jest Państwo. Są to wydatki dla kościoła katolickiego, wydatki na opiekę i pomoc połogową, dodatki państwowe do rent socjalnych, oraz emerytury funkcjonariuszów państwowych i wojskowych. Ponadto Skarb Śląski wybudował i buduje własnym kosztem koleje krajowe, które oddał Państwu do eksploatacji. Wydatki te są dosyć pokaźne i przedstawiają się w poszczególnych latach jak następuje:

Wydatki kościoła katolickiego:		Opieka i pomoc połogowa:	Dodatek do rent socjalnych:	Budowa kolei krajowych:
1922	18 000 000,— mk. pol.	(nie ustalone)	(nie ustalone)	—,—
1923	50 288 841,51 mk. niem.	(nie ustalone)	(nie ustalone)	—,—
	25 387 882 291,— mk. pol.			—,—
1924	1 029 025,42 zł.	270 684,29 zł.	889 954,44 zł	9 500,— zł.
1925	1 110 186,94 „	810 816,70 „	784 253 75 „	1 113 487,32 „
1926/27	1 484 718,59 „	1 328 545,30 „	2 930 820,— „	3 460 500,— „
1927/28	1 053 646,84 „	948 000,— „	2 145 120,— „	1 891 000,— „
1928/29	979 911,74 „	899 937,43 „	4 000 000,— „	5 440,36 „
Razem	5 657 489,53 zł.	4 257 983,72 zł.	10 750 148,19 zł	6 479 927,68 zł.

(Lata 1922 i 1923 nie są wliczone).

Jakkolwiek zmniejszenie wpływów z podatków pośrednich odbiło się niekorzystnie na Skarbie Śląskim, to z drugiej strony należy podkreślić znaczny

wzrost podatków bezpośrednich, co jest zdrowym objawem polityki skarbowej.

Tytułem podatków bezpośrednich wpłynęło w poszczególnych latach:

w roku 1922		łącznej sumy danin publicznych	
	424 151 116,73 mk. niem. = 5,1%		
	168 391,— mk. pol. = 23,8%	„	„
„ „ 1923	335 933 601 186,89 mk. niem. = 2%	„	„
	514 188 021 974,73 mk. pol. = 7,3%	„	„
„ „ 1924	32 650 577,57 zł. = 38,9%	„	„
„ „ 1925	39 174 031,50 „ = 70,0%	„	„
„ „ 1926/27	69 700 680,79 „ = 78,2%	„	„
„ „ 1927/28	79 015 097,30 „ = 78,4%	„	„
„ „ 1928/29	104 993 418,54 „ = 80,3%	„	„

W związku z rozwojem podatków bezpośrednich daje się zauważyć począwszy od roku 1927/28 większy wpływ z podatku dochodowego niż z podatku przemysłowego, który w latach poprzednich

był wyższy od podatku dochodowego. Również dochód z opłat stemplowych i danin pokrewnych objawia z roku na rok tendencję wzrostu.

Wydatki i dochody budżetowe śląskie przedstawiają się w poszczególnych okresach budżetowych jak następuje:

	wydatki:	dochody:
1922 *)	2 873 280 255,87 mk. niem. 1 120 372 212,91 mk. pol.	8 319 974 730,54 mk. niem. 815 718,— mk. pol.
*) bez cieszyńskiej części Województwa Śląskiego.		
1923	24 723 273 461 167,41 mk. niem. 6 192 504 256 580,34 mk. pol.	16 967 864 128 507,79 mk. niem. 7 036 487 068 580,14 mk. pol.
1924	95,560 625,71 zł.	85 705 482,58 zł.
1925	61 546 781,35 „	58 616 961,36 „
1926/27	86 062 195,29 „	92 143 328,56 „
1927/28	102 692 936,41 „	103 638 734,47 „
1928/29	94 977 221,12 „	137 350 039,57 „
Razem	24 726 146 741 423,28 mk. niem. 6 193 624 628 793,25 mk. pol. 440 839 759,88 zł.	16 976 184 103 238,33 mk. niem. 7 036 487 884 298,14 mk. pol. 477 454 546,54 zł.

Okres budżetowy 1926/27 obejmuje:

Wydatki od 1/I 1926 do 31/III 1927 *	79 060 641,49 zł.
pozostałość kredytów z tego okresu budżetowego, wydatkowana po dniu 31/III 1927	7 001 553,80 „
Razem:	86 062 192,29 zł.

Okres budżetowy 1927/28 obejmuje:

Wydatki od 1/IV 1927 do 31/III 1928 r.	86 506 949,36 zł.
pozostałość kredytów z tego okresu budżetowego, wydatkowana po dniu 31/III 1928 r.	16 185 987,05 „
Razem:	102 692 936,41 zł.

Pozostałe kredyty z okresu budżetowego, a wydane dopiero w następnym okresie budżetowym, uważać należy jako kredyty wypłacone w okresie ulgowym, należącym organicznie do tego samego okresu budżetowego. Wskutek tego wydatki tego rodzaju zaliczone są w zestawieniach do tego okresu budżetowego, którego dotyczą i do którego organicznie należą. Jednakowoż Wydział Skarbowy, nie mogąc czekać z rocznym zamknięciem rachunkowym aż do chwili zrealizowania tych wydatków, zarachował je na następny okres budżetowy, aczkolwiek prelininowane były w poprzednim okresie budżetowym. Wskutek takiego zarachowania różnią się zestawienia za lata 1926/27, 1927/28 i 1928/29 z zamknięciami Wydziału Skarbowego, lecz końcowy rezultat jest jednakowy, ponieważ pozostałość kasowa, wykazana w zestawieniach, jest zgodna z pozostałością kasową, wykazaną przez Wydział Skarbowy.

Z wydatków budżetowych Województwa Śląskiego przypada na:

Okres budżetowy	Sejm Śląski	W stosunku do ogółu wydatków danego okresu	Administrację ogólną	W stosunku do ogółu wydatków danego okresu
1922	92 967 477,24 mk. niem. 103 963 450,— mk. pol.	3,2% 9,4%	1 537 933 152,19 mk. niem. 916 647 174,33 mk. pol.	54,1% 81,1%
1923	1 028 328 372,61 mk. niem. 122 783 556 990,— mk. pol.	— 2,0%	6 420 719 079,80 mk. niem. 1 428 076 068 420,55 mk. pol.	— 88,5%
1924	648 715,58 zł.	0,7%	31 320 941,53 zł.	32,8%
1925	696 019,40 „	1,1%	33 711 989,52 „	54,8%
1926/27	930 332,11 „	1,1%	50 606 134,17 „	58,8%
1927/28	917 497,91 „	0,9%	49 790 631,46 „	48,5%
1928/29	1 062 782,56 „	1,1%	42 389 094,08 „	44,6%
Razem	1 121 295 849,85 mk. niem. 122 887 520 440,— mk. pol. 4 255 347,56 zł.		7 958 652 231,99 mk. niem. 1 428 992 715 594,88 mk. pol. 207 818 790,76 zł.	

Okres budżetowy	Administrację skarbową	W stosunku do ogółu wydatków danego okresu	Szkolnictwo	W stosunku do ogółu wydatków danego okresu
1922	474 377 884,77 mk. niem. 63 133 061,18 mk. pol.	16,4% 5,8%	768 001 741,67 mk. niem. 36 628 527,40 mk. pol.	26,3% 3,7%
1923	24 713 366 816 900,74 mk. niem. 3 945 706 951 250,51 mk. pol.	99,9% 63,9%	2 457 596 814,26 mk. niem. 695 937 679 919,44 mk. pol.	— 11,5%
1924	46 683 094,67 zł.	49,0%	16 907 873,93 zł.	17,5%
1925	3 783 327,48 „	6,2%	23 355 444,94 „	37,9%
1926/27	6 301 501,37 „	7,3%	28 224 227,64 „	32,8%
1927/28	22 021 379,33 „	21,4%	29 963 427,71 „	29,2%
1928/29	11 868 010,38 „	12,5%	36 170 114,30 „	38,1%
Razem	24 713 841 194 785,51 mk. niem. 3 945 770 084 311,69 mk. pol. 90 657 313,23 zł.		3 225 598 555,93 mk. niem. 695 974 308 446,84 mk. pol. 134 621 088,53 zł.	

Okres budżetowy	Długi Skarbu Śląskiego	W stosunku do ogółu wydatków danego okresu	Razem:	
1922	—		2 873 280 255,87 mk. niem. 1 120 372 212,91 mk. pol.	
1923	—		24 723 273 461 167,41 mk. niem. 6 192 504 256 580,50 mk. pol.	
1924	—		95 560 625,71 zł.	
1925	—		61 546 781,35 „	
1926/27	—		86 062 195,29 „	
1927/28	—		102 692 936,41 „	
1928/29	3 487 219,80 zł.	3,7%	94 977 221,12 „	
Razem:	3 487 219,80 zł.		24 726 146 741 423,28 mk. niem. 6 193 624 628 793,41 mk. pol. 440 839 739,88 zł.	

Powyższe wydatki dzielą się na:

Okres budżetowy	Wydatki osobowe	W stosunku do ogółu wydatków danego okresu	Wydatki rzeczowo-administracyjne	W stosunku do ogółu wydatków danego okresu
1922	1 834 712 116,89 mk. niem. 165 606 500 93 mk. pol.	63,8% 14,8%	395 328 159,42 mk. niem. 321 831 451,50 mk. pol.	13,8% 28,6%
1923	7 483 420 526,45 mk. niem. 1 770 618 681 266,11 mk. pol.	— 28,6%	3 046 780 099,75 mk. niem. 329 175 013 151,06 mk. pol.	— 5,3%
1924	25 837 958,87 zł.	27,0%	2 681 906,40 zł.	2,9%
1925	33 469 239,39 „	54,4%	2 374 481,37 „	3,9%
1926/27	38 891 265,83 „	45,1%	3 976 374,63 „	4,6%
1927/28	38 668 754,69 „	37,6%	3 807 569,62 „	3,7%
1928/29	50 277 526,09 „	52,9%	3 672 133,47 „	3,9%
Razem	9 318 132 643,34 mk. niem. 1 770 618 681 266,11 mk. pol. 187 144 744,87 zł.		3 442 108 259,17 mk. niem. 329 496 844 602,56 mk. pol. 16 512 465,49 zł.	

Okres budżetowy	Wydatki resortowe	W stosunku do ogółu wydatków danego okresu	Wydatki inwestycyjne	W stosunku do ogółu wydatków danego okresu
1922	155 680 840,21 mk. niem. 589 729 561,12 mk. pol.	5,5% 52,7%	351 202 077,44 mk. niem. 36 385,935,86 mk. pol.	12,2% 3,3%
1923	19 577 121 218 383,98 mk. niem. 129 798 912 017,76 mk. pol.	79,9% 2,1%	1 825 826 592,23 mk. niem. 311 596 838 145,50 mk. pol.	— 5,1%
1924	21 505 023,63 zł.	22,5%	9 030 858,41 zł.	9,4%
1925	11 144 769,93 „	18,1%	12 056 581,87 „	19,5%
1926/27	18 303 477,70 „	21,3%	15 610 863,66 „	18,1%
1927/28	13 134 524,24 „	12,7%	24 497 089,97 „	23,9%
1928/29	18 354 009,87 „	19,3%	7 474 505,06 „	7,9%
Razem	19 577 276 899 224,19 mk. niem. 130 388 641 578,88 mk. pol. 82 441 805,37 zł.		2 177 028 669,67 mk. niem. 311 633 224 081,36 mk. pol. 69 669 898,97 zł.	

Okres budżetowy	Subwencje i pożyczki	W stosunku do ogółu wydatków danego okresu	Udział Skarbu Państwa w dochodach śląskich	W stosunku do ogółu wydatków danego okresu
1922	136 357 061,91 mk. niem. 6 818 763,50 mk. pol.	4,7% 0,6%	— —	
1923	3 827 592 465,— mk. niem. 80 817 195 080,— mk. pol.	— 1,3%	5 129 968 623 100,— mk. niem. 3 570 497 616 920,— mk. pol.	20,7% 57,6%
1924	2 504 878,40 zł.	2,6%	34 000 000,— zł.	35,6%
1925	2 501 708,79 „	4,1%	— „	
1926/27	5 880 213,47 „	6,9%	1 500 000,— „	1,8%
1927/28	5 234 997,89 „	5,2%	17 350 000,— „	16,9%
1928/29	9 061 826,83 „	9,5%	— „	
Razem	3 963 949 526,91 mk. niem. 80 824 013 843,50 mk. pol. 25 183 625,38 zł.		5 129 968 623 100,— mk. niem. 3 570 497 616 920,— mk. pol. 52 850 000,— zł.	

Okres budżetowy	Udział Skarbu Śląskiego w przedsiębiorstwach	W stosunku do ogółu wydatków danego okresu	Amortyzacja długu	W stosunku do ogółu wydatków danego okresu
1922	—		—	
1923	—		—	
1924	—		—	
1925	—		—	
1926/27	1 900 000,— zł.	2,2%	—	
1927/28	—		—	
1928/29	2 650 000,— „	2,8%	3 487 219,80 zł.	3,7%
Razem	4 550 000,— zł.		3 487 219,80 zł.	

Tytułem wydatków inwestycyjnych wyasygnowano z budżetu Województwa Śląskiego w poszczególnych latach:

1922	1923	1924	1925
Nieruchomości (łącznie z akcją pożyczkowo-budowlaną)			
351 165 398,04 mk. niem.	1 825 826 592,23 mk. niem.	6 184 314,12 zł.	7 949 866,81 zł.
32 885 935,86 mk. pol.	159 700 643 866,50 mk. pol.		
Drogi i mosty			
20 679,40 mk. niem.	88 807 302 908,— mk. pol.	1 846 316,66 zł.	1 276 234,69 zł.
3 500 000,— mk. pol.			
Regulacja rzek			
16 000,— mk. niem.	63 088 891 371,— mk. pol.	990 727,63 zł.	1 716 993,05 zł.
Koleje krajowe			
		9 500,— zł.	1 113 487,32 zł.
351 202 077,44 mk. niem.	1 825 826 592,23 mk. niem.		
36 385 935,86 mk. pol.	311 596 838 145,50 mk. pol.	9 030 858,41 zł.	12 056 581,87 zł.
1926/27	1927/28	1928/29	Razem (Lata 1922 i 1923 nie są wliczone)

Nieruchomości (łącznie z akcją pożyczkowo-budowlaną)			
9 075 274,14 zł.	18 541 971,12 zł.	5 321 615,57 zł.	47 073 041,76 zł.
Drogi i mosty.			
1 791 288,06 zł.	3 074 196,— zł.	1 048 799,72 zł.	9 036 835,13 zł.
Regulacja rzek.			
1 283 801,46 zł.	989 922,85 zł.	1 098 649,41 zł.	6 080 094,40 zł.
Koleje krajowe.			
3 460 500,— zł.	1 891 000,— zł.	5 440,36 zł.	6 479 927,68 zł.
15 610 863,66 zł.	24 497 089,97 zł.	7 474 505,06 zł.	68 669 898,97 zł.

Niezależnie od powyższych inwestycji, dokonanych z budżetu Województwa Śląskiego, władze centralne przekazały również znaczne fundusze na

na budowę kolonji robotniczych	5 392 662,— zł.	cele inwestycyjne i socjalne w Województwie Śląskiem. — Wydatki te wynosiły w latach 1927/28 i 1928/29:	
„ „ katedry w Katowicach	299 000,— „	na zaopatrz. bezrob. w ziemniaki	3 000 000,— zł.
„ „ lotniska w Katowicach	60 000,— „	„ wsparcia dla uchodźców	2 400 000,— „
piekarni mech. w W. Hajdukach	500 000,— „	„ dożywianie dzieci szkolnych	1 000 000,— „
		„ pomoce nauk. i urządz. lok. szkol.	1 500 000,— „
	6 152 662,— zł.		7 900 000,— zł.

Ustawą z 28 lutego 1928 r. (Dz. U. Śl. nr. 7, poz. 14) upoważnił Sejm Śląski Śląską Radę Wojewódzką do zaciągnięcia pożyczki na cele inwestycyjne w wysokości 100 000 000,— zł. Pożyczkę sfinansowały banki amerykańskie w czerwcu 1928 r. w wysokości 11 200 000,— \$, (po kursie realizacyjnym 8,914 zł. za 1 \$), za oprocentowaniem 7%, spłacalną w ratach półrocznych, w przeciągu lat 30. Kurs emisyjny pożyczki wynosi 89,25. Z powyższej pożyczki przeznaczono 40 250 000,— zł. na cele inwestycyjne Województwa Śląskiego, 34 652 000,— zł. wypożyczono związkowi komunalnym, 1 250 000,— zł. związkowi celowemu oraz 2 000 000,— zł. gminom wyznaniowym w Województwie Śląskiem na własne inwestycje.

Z 40 250 000,—zł. przeznaczyła Śląska Rada Wojewódzka:

na budowę dróg	12 000 000,— zł.
„ „ kolei krajowych	5 000 000,— „
„ „ cegielni w Lublińcu	500 000,— „
„ „ szkoły technicznej w Katowicach	12 000 000,— „

na budowę gimnazjów w Mikołowie i Lublińcu	3 300 000,— „
„ „ szkoły dla głuchoniemych i ociemniałych w Lublińcu	1 200 000,— „
„ „ bursy dla akademików śląskich w Krakowie	250 000,— „
„ „ sanatorium dla chorych na gruźlicę w Istebnej	1 500 000,— „
„ „ pawilonów w szpitalu śląskim w Cieszynie	500 000,— „
„ wykończenie gmachu Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach	4 000 000,— „

Razem: 40 250 000,— zł.

Powyższe wydatki, mające pokrycie w pożyczce inwestycyjnej, objęte są osobnym planem, nie figurują przeto w preliminarzu budżetowym za rok 1928/29.

Z budżetu Województwa Śląskiego wypłacono w poszczególnych latach na:

S z k o l n i c t w o:

1922	768 001 741,67 mk. niem. = 26,7%	wszystkich wydatków budżetowych.
	36 628 527,40 mk. pol. = 3,4%	„ „ „
1923	2 457 596 814,26 mk. niem. = —	„ „ „
	695 937 679 919,44 mk. pol. = 11,5%	„ „ „
1924	16 907 873,93 zł. = 17,5%	„ „ „
1925	23 355 444,95 „ = 37,9%	„ „ „
1926/27	28 224 227,64 „ = 32,8%	„ „ „
1927/28	29 963 427,71 „ = 29,2%	„ „ „
1928/29	36 170 114,30 „ = 38,1%	„ „ „
Razem:	134 621 088,53 zł. (Lata 1922 i 1923 nie są wliczone).	

Opiekę socjalną:

1922	300 248 552,88 mk. niem. = 10,4%	wszystkich wydatków budżetowych.
	138 946 527,— mk. pol. = 12,4%	„ „ „
1923	19 574 745 604 555,34 mk. niem. = 79,2%	„ „ „
	276 493 828 912,44 mk. pol. = 4,4%	„ „ „
1924	16 146 143,84 zł. = 16,9%	„ „ „
1925	8 537 954,77 „ = 13,8%	„ „ „
1926/27	15 325 514,45 „ = 17,8%	„ „ „
1927/28	9 443 018,42 „ = 9,2%	„ „ „
1928/29	14 295 594,43 „ = 15,0%	„ „ „
Razem:	63 748 225,91 zł. (Lata 1922 i 1923 nie są wliczone).	

Popieranie rolnictwa:

	12 649 566,20 mk. niem. = 0,4%	wszystkich wydatków budżetowych.
1922	7 018 891,50 mk. pol. = 0,6%	„ „ „
	42 866 969,85 mk. niem. = —	„ „ „
1923	9 754 540 153,25 mk. pol. = 0,1%	„ „ „
1924	121 162,04 zł. = 0,1%	„ „ „
1925	517 882,73 „ = 0,8%	„ „ „
1926/27	640 146,11 „ = 0,7%	„ „ „
1927/28	1 339 440,94 „ = 1,3%	„ „ „
1928/29	1 000 098,07 „ = 1,0%	„ „ „
Razem:	3 618 689,89 zł. (Lata 1922 i 1923 nie są wliczone).	

Bezpieczeństwo publiczne:

	819 439 927,36 mk. niem. = 28,5%	wszystkich wydatków budżetowych.
1922	666 155 496,83 mk. pol. = 59,4%	„ „ „
	3 933 262 392,28 mk. niem. = —	„ „ „
1923	740 615,519 326,05 mk. pol. = 11,9%	„ „ „
1924	9 838 707,97 zł. = 10,3%	„ „ „
1925	10 927 624,97 „ = 17,7%	„ „ „
1926/27	11 661 068,04 „ = 13,5%	„ „ „
1927/28	11 078 338,83 „ = 10,7%	„ „ „
1928/29	13 159 663,79 „ = 13,8%	„ „ „
Razem:	56 665 403,60 zł. (Lata 1922 i 1923 nie są wliczone).	

Wydatki na administrację ogólną (wydatki osobowe i administracyjno-rzeczowe) bez policji wojewódzkiej i szkolnictwa (szkoły powszechne, semi-

narja nauczycielskie, szkoły średnie i szkoły zawodowe) wynosiły w poszczególnych latach:

	704 654 545,43 mk. niem. = 24,5%	wszystkich wydatków budżetowych.
1922	254 826 025,30 mk. pol. = 22,7%	„ „ „
	2 247 854 725,08 mk. niem. = —	„ „ „
1923	479 521 047 606,71 mk. pol. = 7,7%	„ „ „
1924	6 127 083,58 zł. = 6,4%	„ „ „
1925	7 614 454,57 „ = 12,3%	„ „ „
1926/27	9 226 533,17 „ = 10,7%	„ „ „
1927/28	9 914 724,71 „ = 9,6%	„ „ „
1928/29	13 094 712,12 „ = 13,7%	„ „ „

Skarb Śląski posiadał 31 marca 1929 r. następujące udziały w przedsiębiorstwach:

w Tow. osadniczym „Ślązak” w Katowicach	3 000 000,— zł.
w Tow. Akc. „Żegluga Polska” w Warszawie	650 000,— „
w Tow. Akc. „Radio Polskie” (Bu- dowa stacji nadawczej w Ka- towicach)	500 000,— „
w Sp. udziałowej „Lot” w War-	400 000,— „
Razem:	4 550 000,— zł.

Majątek Skarbu Śląskiego wynosił 31 marca 1929 r. bez pożyczki inwestycyjnej:

1. nieruchomości	54 035 981,— zł.
2. place zabudowane i niezabudo- wane	7 068 196,— „
3. ruchomości	11 859 144,— „
4. koleje krajowe	6 479 927,68 „
5. udziały w przedsiębiorstwach	4 550 000,— „
6. wierzytelności w formie udzie- lonych pożyczek (łącznie ze Śląskiem funduszem gospodar- czym)	19 906 392,62 „
7. pozostałość nadwyżek budże- towych	16 701 114,06 „
Razem:	120 600 755,36 zł.

Wpływ z pożyczki amerykańskiej
(netto) 82 217 189,53 zł.

(Aktywa ad 1—3 przyjęto według obliczeń szacunkowych. Pozostałość nadwyżek budżetowych wstawiono w pełnej wysokości do majątku Skarbu Śląskiego).

Stan wierzytelności w formie udzielonych pożyczek w dniu 31 marca 1929 r.:

Spółdzielnie budowlane	8 339 017,18 zł.
Instytucje publiczne	115 687,21 „
Osoby fizyczne	191 416,61 „
Związki komunalne	3 830 471,62 „
Razem	12 476 592,62 zł.

Pożyczki ze Śląskiego funduszu gospodarczego	7 429 800,— „
Ogółem	19 906 392,62 zł.

Ważniejsze objawy polityki finansowej Województwa Śląskiego za lata 1922—1928/29 ilustrują załączone wykresy współrzędnych ortogonalnych.

Gospodarka finansowa Województwa Śląskiego wykazuje rozkwit Śląska w łączności z Rzeczypospolitą Polską. Z jednej strony bogactwa naturalne ziemi śląskiej i znoyny trud jej mieszkańców, z drugiej strony mądra i dobra gospodarka, stwarzają dla Województwa Śląskiego warunki wielkiego rozwoju, z korzyścią dla ludu śląskiego i potęgi Państwa Polskiego.

BUDŻET ŚLĄSKI.

Okres od 1/VII do 31/XII 1922 r. (Preliminarza budżetowego nie było).

R o d z a j w y d a t k ó w:	W y d a n o:	
	Mk. niem. f.	Mk. pol. f.
Sejm Śląski	92 967 477,24	103 963 450,—
wydatki osobowe	890 767,—	22 425 879,—
„ rzeczowo-administracyjne	15 313 117,24	3 480 550,—
diety poselskie i wynagrodzenie ekspertów	14 500,—	77 653 021,—
stenogramy i druki	614 197,—	404 000,—
nowe budowle	76 134 896,—	—,—
Prezydium Urzędu Wojewódzkiego	132 433 140,82	41 235 016,—
Rada Wojewódzka	1 281 447,—	4 310 190,—
wydatki osobowe	44 397,—	—,—
„ rzeczowo-administracyjne	1 550,—	—,—
diety członków Rady Wojewódzkiej	3 500,—	3 810 190,—
fundusz na cele kulturalno-oświatowe	1 232 000,—	500 000,—
Wydział Prezydjalny Urzędu Wojewódzkiego	110 884 241,14	36 453 831,—
wydatki osobowe	33 054 982,14	345 964,—
„ rzeczowo-administracyjne	70 815 822,79	34 402 734,—
fundusz dyspozycyjny Wojewody	5 622 214,90	1 084 643,—
koszty reprezentacyjne	1 381 221,31	620 490,—
Wojewódzki Sąd Administracyjny	12 760 092,91	60 977,—
wydatki osobowe	2 050 985,—	—,—
„ rzeczowo-administracyjne	10 709 107,91	60 977,—
Dziennik Ustaw Śląskich i Gazeta Urzędowa	7 507 359,77	410 018,—
wydatki osobowe	2 849 531,—	—,—
„ rzeczowo-administracyjne	4 657 828,77	410 018,—
Administracja wewnętrzna	1 041 196 132,98	715 348 958,33
Zarząd centralny	28 619 429,46	2 710 131,—
wydatki osobowe	9 344 763,97	—,—
„ rzeczowo-administracyjne	19 274 665,49	2 710 131,—
Starostwa	31 247 972,55	9 409 094,—
wydatki osobowe	25 226 534,21	—,—
„ rzeczowo-administracyjne	6 021 438,34	9 409 094,—

R o d z a j w y d a t k ó w :	W y d a n o :	
	Mk. niem. f.	Mk. pol. f.
Urzędy robót publicznych	149 239 237,41	30 055 345,—
wydatki osobowe	7 934 886,36	10 000,—
„ rzeczowo-administracyjne	1 859 959,61	26 545,345,—
remont i konserwacja budowli	3 295 119,41	—,—
nowe budowle	59 400 000,—	—,—
pożyczki budowlane	76 712 592,63	—,—
drogi i mosty	20 679,40	3 500 000,—
regulacja rzek i budowa wałów	16 000,—	—,—
Policja Województwa Śląskiego	819 439 927,36	666 155 496,83
wydatki osobowe	713 141 177,99	21 011 907,93
„ rzeczowo-administracyjne	94 317 442,60	178 190 597,80
umundurowanie	5 161 311,40	337 893 938,60
skoszarowanie	1 799 015,72	174 502 012,50
wyszkolenie	55 293,—	12 146 080,—
uzbrojenie	3 892 031,90	42 306 800,—
psy policyjne	133 456,25	—,—
wydatki śledcze	416 686,—	104 160,—
utrzymanie aresztów policyjnych	523 512,50	—,—
Kultura krajowa	12 649 566,20	7 018 891,50
wydatki osobowe	9 430 647,34	—,—
„ rzeczowo-administracyjne	1 460 481,86	733 328,—
utrzymanie szkół rolniczych	1 743 437,—	6 264 793,50
popieranie rolnictwa	15 000,—	20 770,—
Administracja skarbowa	474 377 884,77	63 133 061,18
Władze i urzędy skarbowe	231 100 188,50	29 414 409,30
wydatki osobowe	136 084 029,64	6 577 750,—
„ rzeczowo-administracyjne	33 529 492,19	22 836 659,30
nowe budowle	61 486 666,67	—,—
Emerytury i zaopatrzenia	8 871 720,25	832 716,02
emerytury i zaopatrzenia	1 713 621,—	832 716,02
renty powstańcze	7 158 099,25	—,—
Ogólny zarząd skarbowy	234 309 423,01	32 885 935,86
pożyczki dla związków samorządowych	63 674 652,91	—,—
udział związków samorządowych w podatkach	46 702 575,52	—,—
pożyczki dla spółdzielni	50 000 000,—	—,—
dotacje dla drukarni Województwa Śląskiego	73 926 123,33	32 288 545,86
różne	6 071,25	597 390,—
Zwrot danin publicznych	96 553,01	—,—
zwrot podatków	94 849,46	—,—
inne zwroty	1 703,55	—,—
Administracja przemysłu i handlu	34 092 763,28	2 337 915,—

R o d z a j w y d a t k ó w:	W y d a n o:	
	Mk. niem. f.	Mk. pol. f.
Zarząd centralny	30 319 208,26	1 596 774,—
wydatki osobowe	17 327 164,09	—,—
„ rzeczowo-administracyjne	2 752 044,17	1 596 774,—
pożyczka dla Izby Handlowej	2 200 000,—	—,—
„ „ „ Rękodzielniczej	8 040 000,—	—,—
Kontrola obrotu zagranicznego	2 685 110,50	52 310,—
wydatki rzeczowo-administracyjne	2 685 110,50	52 310,—
Inspekcje przemysłowe	239 910,40	105 664,—
wydatki osobowe	3 000,—	—,—
„ rzeczowo-administracyjne	236 910,40	105 664,—
Przedsiębiorstwa górniczo-przemysłowe	4 702,68	84 780,—
wydatki osobowe	2 719,33	—,—
„ rzeczowo-administracyjne	1 983,35	84 780,—
Szkolnictwo zawodowe i przemysłowe	773 977,—	—,—
wydatki osobowe	73 977,—	—,—
„ rzeczowo-administracyjne	700 000,—	—,—
Urzędy miernicze	69 854,44	498 387,—
wydatki osobowe	17 406,94	75 000,—
„ rzeczowo-administracyjne	52 447,50	423 387,—
Wyznania religijne i oświecenie publiczne	790 812 790,09	54 628 714,40
Zarząd centralny	24 091 202,10	3 175 346,—
wydatki osobowe	21 407 903,88	—,—
„ rzeczowo-administracyjne	2 678 178,22	3 175 346,—
subwencje i stypendja	5 120,—	—,—
Wyznania religijne	22 811 048,42	18 000 187,—
wydatki osobowe	2 450 102,45	—,—
„ rzeczowo-administracyjne	20 360 945,97	187,—
„ dla kościoła katolickiego	—,—	18 000 000,—
Inspektoraty szkół powszechnych	11 928 944,28	10 560,—
wydatki osobowe	9 231 539,76	—,—
„ rzeczowo-administracyjne	2 697 404,52	10 560,—
Szkoły powszechne	606 580 235,26	22 580 950,40
wydatki osobowe	586 672 454,70	—,—
„ rzeczowo-administracyjne	19 897 780,56	22 580 950,40
subwencje na budowę szkół powszechnych	10 000,—	—,—
Seminarja nauczycielskie	29 660 904,40	6 227 527,—
wydatki osobowe	21 888 390,20	—,—
„ rzeczowo-administracyjne	6 729 104,20	6 227 527,—
subwencje i stypendja	1 043 410,—	—,—

R o d z a j w y d a t k ó w :	W y d a n o :	
	Mk. niem. f.	Mk. pol. f.
Wychowanie pozaszkolne	170 000,—	—,—
wydatki osobowe	500,—	—,—
„ rzeczowo-administracyjne	165 000,—	—,—
subwencje	4 500,—	—,—
Szkoły średnie ogólnokształcące	95 545 455,63	4 600 944,—
wydatki osobowe	45 070 215,—	—,—
„ rzeczowo-administracyjne	37 503 655,63	4 600 944,—
pomoce naukowe	5 302 000,—	—,—
subwencje dla szkół średnich komunalnych	7 430 000,—	—,—
„ „ „ „ prywatnych	214 585,—	—,—
stypendja dla uczniów	25 000,—	—,—
Oświata pozaszkolna	25 000,—	33 200,—
Zdrowie publiczne	174 762 743,83	136 849 665,—
Zarząd centralny	14 554 226,14	961 015,—
wydatki osobowe	8 906 048,98	—,—
„ rzeczowo-administracyjne	5 648 177,16	961 015,—
Szpitalnictwo	150 751 561,20	135 607 260,—
wydatki osobowe	108 388 014,—	115 160 000,—
„ rzeczowo-administracyjne	2 736 783,50	—,—
wyżywienie chorych	37 193 763,70	20 447 260,—
gospodarstwo szpitalne	2 150 000,—	—,—
subwencje	283 000,—	—,—
Instytut higieniczny	9 456 956,49	281 390,—
wydatki osobowe	1 661 142,—	—,—
„ rzeczowo-administracyjne	7 795 814,49	281 390,—
Praca i opieka społeczna	132 637 322,86	2 875 433,—
Zarząd centralny	70 048 127,31	2 218 451,—
wydatki osobowe	18 193 362,91	—,—
„ rzeczowo-administracyjne	15 492 190,90	2 194 201,—
opieka nad dziećmi i młodzieżą	5 857,—	—,—
wsparcia dla inwalidów	18 190 000,—	—,—
różne wsparcia	17 916 716,50	24 250,—
pożyczki dla kas chorych	250 000,—	—,—
Urzędy ubezpieczeń	10 337 403,05	51 400,—
wydatki osobowe	7 373 101,70	—,—
„ rzeczowo-administracyjne	2 964 301,35	51 400,—
Urzędy rent	52 251 792,50	605 582,—
wydatki osobowe	45 982 372,30	—,—
„ rzeczowo-administracyjne	6 269 420,20	605 582,—

R o d z a j d o c h o d ó w :	W p ł y n ę ł o :	
	Mk. niem. f.	Mk. pol. f.
Sejm Śląski	1 044,—	—,—
Prezydjum Urzędu Wojewódzkiego	310,—	—,—
Administracja wewnętrzna	2 963 127,12	5 960,—
Starostwa	2 832 715,07	—,—
opłaty za paszporty	2 739 622,50	—,—
kary administracyjne	948,—	—,—
inne dochody	92 144,57	—,—
Urzędy robót publicznych	107 470,25	—,—
sprzedaż materiałów	61 000,—	—,—
zwrot pożyczek meljoracyjnych	13 970,25	—,—
inne dochody	32 500,—	—,—
Policja Województwa Śląskiego	1 660,—	1 960,—
Kultura krajowa	21 281,80	4 000,—
Administracja skarbową	8 295 503 916,82	808 408,—
Władze i urzędy skarbowe	339 374,30	32 750,—
sprzedaż druków	1 233,25	32 750,—
opłaty katastralne	285 811,55	—,—
różne dochody	52 329,50	—,—
Ogólny zarząd skarbowy	961 659,02	69 517,—
zwrot pożyczek udzielonych związkom samorządowym	100 178,20	—,—
odsetki od pożyczek	6 901,40	—,—
kasy i dochód z konfiskat	336 250,—	—,—
różne dochody	518 329,42	—,—
Daniny publiczne	8 294 202 883,50	706 141,—
Podatki bezpośrednie	424 151,116,73	168 391,—
podatek przemysłowy	396 594 431,63	87 478,—
„ dochodowy	15 004 682,31	77 613,—
„ od przyrostu wartości	5 432 762,26	3 300,—
„ od kapitałów i rent	291 623,87	—,—
zaległości podatków zniesionych	6 221 128,40	—,—
odsetki za zwłokę, kary i koszty egzekucyjne	606 488,26	—,—

R o d z a j d o c h o d ó w :	W p ł y n ę ł o :	
	Mk. niem. f.	Mk. pol. f.
Podatki pośrednie	7 762 025 355,62	309 400,—
podatek od spirytusu	401 813 486,39	152 720,—
„ od wina	18 157 474,31	—,—
„ od piwa	17 190 434,84	—,—
„ od cukru	17 306,80	10 500,—
„ od oleju mineralnego	—,—	38 440,—
„ od zapalek	4 365,—	—,—
„ od tytoniu	56 232 698,08	—,—
„ od soli	149 189,—	7 740,—
„ od węgla	7 267 392 608,05	—,—
opłaty od kart do gry	29 002,—	—,—
zaległości podatków zniesionych	25 231,09	—,—
odsetki za zwłokę, kary i koszty egzekucyjne	1 013 560,06	100 000,—
Opłaty stemplowe i daniny pokrewne	108 026 411,15	228 350,—
opłaty stemplowe od przejęcia własności nieruchomości	52 495 980,51	—,—
„ „ od dokumentów przewozowych	1 409,—	—,—
„ „ niewymienione	48 016 780,74	228 150,—
„ „ uiszczone znaczkami stemplowymi	7 107 574,30	200,—
podatek spadkowy	342 897,—	—,—
podwyżki, odsetki za zwłokę, kary i koszty egzekucyjne	61 769,60	—,—
Administracja przemysłu i handlu	21 219 618,20	—,—
Wyznania religijne i oświecenie publiczne	286 673,—	1 350,—
Praca i opieka społeczna	41,40	—,—

Z e s t a w i e n i e :	Wydano względnie wpłynęło:			
	Mk. niem. f.	%	Mk. pol. f.	%
Wydatki	2 873 280 255,87		1 120 372 212,91	
Sejm Śląski	92 967 477,24	3,2	103 963 450,—	9,4
Prezydjum Urzędu Wojewódzkiego	132 433 140,82	4,9	41 235 016,—	3,8
Administracja wewnętrzna	1 041 196 132,98	36,2	715 348 958,33	64,0
„ skarbowa	474 377 884,77	16,4	63 133 061,18	5,8
„ przemysłu i handlu	34 092 763,28	1,1	2 337 915,—	0,2
Wyznania religijne i oświecenie publiczne	790 812 790,09	27,5	54 628 714,40	5,0
Praca i opieka społeczna	132 637 322,86	4,6	2 875 433,—	0,3
Zdrowie publiczne	174 762 743,83	6,1	136 849 665,—	11,5
Dochody	8 319 974 730,54		815 718,—	
Sejm Śląski	1 044,—	—	—,—	—
Prezydjum Urzędu Wojewódzkiego	310,—	—	—,—	—
Administracja wewnętrzna	2 963 127,12	—	5 960,—	0,7
„ skarbowa	8 295 503 916,82	99,8	808 408,—	99,2
„ przemysłu i handlu	21 219 618,20	0,2	—,—	—
Wyznania religijne i oświecenie publiczne	286 673,—	—	1 350,—	0,1
Praca i opieka społeczna	41,40	—	—,—	—
Wydatki	2 873 280 255,87		1 120 372 212,91	
Dochody	8 319 974 730,54		815 718,—	
Nadwyżka budżetowa w mk. niem.; niedobór budżetowy w mk. pol.	5 446 694 474,67		1 119 556 494,91	

Zestawienie powyższe nie obejmuje wydatków i dochodów cieszyńskiej części Województwa Śląskiego, które prowadzone były osobno i wynoszą:

Wydatki	4 446 307 052,94	Mk. pol
Dochody	6 171 421 494,74	„ „
Nadwyżka budżetowa	1 725 114 441,80	„ „

Z łącznej sumy wydatków budżetowych przypada na:

wydatki osobowe	1 834 712 116,89	63,8	165 606 500,93	14,8
„ rzeczowo-administracyjne	395 328 159,42	13,8	321 831 451,50	28,6
„ resortowe	155 680 840,21	5,5	589 729 561,12	52,7
„ inwestycyjne	351 202 077,44	12,2	36 385 935,86	3,3
subwencje i pożyczki	136 357 061,91	4,7	6 818 763,50	0,6
Razem:	2 873 280 255,87		1 120 372 212,91	

Z łącznej sumy dochodów budżetowych przypada na:

daniny publiczne	8 294 202 883,50	99,7	706 141,—	86,6
inne dochody	25 771 847,50	0,3	109 577,—	13,4
Razem:	8 319 974 730,54		815 718,—	

Z łącznej sumy danin publicznych przypada na:

podatki bezpośrednie	424 151 116,73	5,1	168 391,—	23,8
„ pośrednie	7 762 025 355,62	93,6	309 400,—	43,8
opłaty stemplowe i daniny pokrewne	108 026 411,15	1,3	228 350,—	32,4
Razem:	8 294 202 883,50		706 141,—	

BUDŻET WŁADZ CENTRALNYCH.

Okres budżetowy od 1. VII. do 31. XII. 1922 r.

W y d a t k i :	Mk. niem. f.		Mk. pol. f.	
Ogółem	1 578 464 161,52		1 303 853 617,38	
Administracja	1 578 464 161,52		1 303 853 617,38	
Prezydjum Rady Ministrów	2 388 161,10		—,—	
Ministerstwo Spraw Zagranicznych	370 236,—		—,—	
„ „ Wewnętrznych	12 151 825,—		3 620 000,—	
„ „ Skarbu	1 012 891 786,98		972 402 172,60	
„ „ Sprawiedliwości	216 921 811,81		251 671 931,—	
„ Przemysłu i Handlu	27 306 085,42		12 261 413,78	
„ Rolnictwa	8 674 200,76		198 100,—	
„ Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego	—,—		10 000 000,—	
„ Pocht i Telegrafów	4 642,45		—,—	
„ Robót Publicznych	164 796,—		49 700 000,—	
„ Pracy i Opieki Społecznej	14 338 600,—		4 000 000,—	
Wydatki na rachunek państwa niemieckiego	283 252 016,—		—,—	
D o c h o d y :	Mk. niem. f.		Mk. pol. f.	
Ogółem	13 969 135,18		2 514 906,68	
Administracja	13 969 135,18		2 514 906,68	
Prezydjum Rady Ministrów	—,—		577 500,—	
Ministerstwo Skarbu	7 280,—		1 911 964,68	
Władze i Urzędy skarbowe	1 280,—		584 890,—	
Ogólny zarząd skarbowy	6 000,—		689 773,35	
daniny publiczne	—,—		637 301,33	
podatki bezpośrednie (podatek dochodowy)	—,—		632 751,33	
opłaty stemplowe	—,—		4 550,—	
Ministerstwo Sprawiedliwości	5 089 380,88		25 442,—	
„ Rolnictwa i Dóbr Państwowych	8 872 474,30		—,—	
Wydatki	1 578 464 161,52		1 303 853 617,38	
Dochody	13 969 135,18		2 514 906,68	
Niedobór budżetowy	1 564 495 026,34		1 301 338 710,70	

ZAMKNIĘCIE SUM POZABUDŻETOWYCH ZA ROK 1922.

W y d a t k i :	Mk. niem. f.	Mk. pol. f.
Wydatki cieszyńskiej części Województwa Śląskiego za r. 1922	—,—	4 446 307 052,94
Niedobór budżetowy śląski z 1922 r. górnośląskiej części Wo-		
jewództwa Śląskiego	—,—	1 119 556 494,91
Niedobór budżetowy władz centralnych z 1922 r.	1 564 495 026,34	1 301 338 710,70
Sumy obce	934 481 864,95	1 073 686 625,87
Sumy obrotowe	8 503 048 675,79	17 563 508 420,85
Razem:	11 002 025 567,08	25 504 397 305,27

Budżet śląski (górnośląska część Województwa Śląskiego) 1922 r.

Wydatki		2 873 280 255,87		1 120 372 212,91
---------	--	------------------	--	------------------

Budżet władz centralnych 1922 r.

Wydatki		1 578 464 161,52		1 303 853 617,38
---------	--	------------------	--	------------------

D o c h o d y	Mk. niem. f.	Mk. pol. f.
Stan początkowy	101 936,41	375 583 821,36
Dochody cieszyńskiej części Województwa Śląskiego za r. 1922	—,—	6 171 421 494,74
Nadwyżka budżetowa śląska z 1922 górnośląskiej części Woje-		
wództwa Śląskiego	5 446 694 474,67	—,—
Sumy obce	1 170 696 382,18	1 047 676 458,47
Sumy obrotowe	7 594 572 405,64	18 768 290 480,78
Razem:	14 212 065 198,90	26 362 972 255,35
Wydatki	11 002 025 567,08	25 504 397 305,27
Pozostałość	3 210 039 631,82	858 574 950,08

Budżet śląski (górnośląska część Województwa Śląskiego) 1922 r.

Dochody		8 319 974 730,54		815 718,—
---------	--	------------------	--	-----------

Budżet władz centralnych 1922 r.

Dochody		13 969 135,18		2 514 906,68
---------	--	---------------	--	--------------

BUDŻET ŚLĄSKI.

Okres budżetowy od 1/I do 31/XII 1923 r.

Rodzaj wydatków:	Preliminowano:		W y d a n o:	
	Mk. pol.	f.	Mk. niem. f.	Mk. pol. f.
Sejm Śląski	17.710,976,184,—		1.028,328.372,61	122.783,556.990,—
wydatki osobowe	393,792.184,—		—,—	5.234,157.616,—
„ rzeczowo-administracyjne	267,384.000,—		16,147.499,85	367,504.273,50
djety poselskie i wynagrodzenie ekspertów	895,000.000,—		14,074.613,—	19.404,888.910,—
fundusz dyspoz. Marszałka Sejmu	30,000.000,—		—,—	—,—
stenogramy i druki	124,800.000,—		—,—	403,616.750,—
nowe budowle	16.000,000.000,—		998,106.259,76	97.364,389.440,50
Prezydjum Urzędu Wojewódzkiego	1.808,073.812,—		264,945.078,21	48.489,077.986,16
Rada Wojewódzka	487,070.000,—		6,885.297,90	6.371,095.303,—
wydatki osobowe	45,290.000,—		5,147.316,—	1.463,553.069,—
„ rzeczowo-administracyjne	178,580.000,—		1,737.981,90	82,989.049,—
djety członków Rady Wojewódzkiej	43,200.000,—		—,—	1.921,387.185,—
fundusz na cele kulturalno-oświatowe	220,000.000,—		—,—	2.903,166.000,—
Wydział Prezydjalny Urz. Wojewódzkiego	993,590.640,—		210,987.246,99	37.726,929.595,54
wydatki osobowe	584,958.640,—		89,257.570,—	16.771,681.715,—
„ rzeczowo-administracyjne	365,432.000,—		89,455.618,99	13.773,664.755,54
fundusz dyspozycyjny Wojewody	—,—		15,961.105,—	2.669,217.908,—
koszty reprezentacyjne	43,200.000,—		7,412.953,—	645,213.217,—
subwencje	—,—		8,900.000,—	3.867,152.000,—
Wojewódzki Sąd Administracyjny	80,290.172,—		21,342.185,90	2.059,536.465,83
wydatki osobowe	54,290.172,—		7,222.407,—	1.049,983.344,—
„ rzeczowo-administracyjne	26,000.000,—		14,119.778,90	1.009,553.121,83
Dziennik Ustaw Śl. i Gazeta Urzędowa	247,123.000,—		25,730.347,42	2.331,516.621,79
wydatki osobowe	85,437.000,—		9,054.122,—	1.680,616.826,—
„ rzeczowo-administracyjne	161,686.000,—		16,676.225,42	650,899.795,79
Administracja wewnętrzna	36.440,671.000,—		4.894,848.258,59	1,087.530,706.444,86
Zarząd centralny	1.898,856.000,—		97,630.576,65	76.546,374.550,62
wydatki osobowe	418,256.000,—		49,038.539,—	5.124,731.821,—
„ rzeczowo-administracyjne	503,500.000,—		42,336.848,75	35.188,760.587,20
zakład wychowawczy w Cieszynie	262,000.000,—		30.378,—	6.504,642.845,—
„ „ w Bogucicach	135,500.000,—		921.939,—	1.645,710.110,—
wyszkolenie głuchoniemych i ociemniałych	28,800.000,—		180.910,—	903,403.766,—
utrzymanie matołków i korygendów	246,000.000,—		26.000,—	28.776,—
utrzymanie krajowo-ubogich	292,800.000,—		5,095.961,90	27.079,534.779,50
wydatki śląskiego funduszu krajowego i domestykalnego	12,000.000,—		—,—	99,561.865,92

Rodzaj wydatków:	Preliminowano:		W y d a n o:	
	Mk. pol.	f.	Mk. niem. f.	Mk. pol. f.
Starostwa	1.991,400.000,—		404,346.835,32	49.482,864.797,94
wydatki osobowe	1.690,000.000,—		174,206.439,05	43.464,410.810,—
„ rzeczowo-administracyjne	301,400.000,—		230,140.396,27	6.018,453.987,94
Urzędy robót publicznych	2.997,025.000,—		416,741.484,49	211.131,407.617,—
wydatki osobowe	459,500.000,—		29,536.461,—	7.814,830.213,—
„ rzeczowo-administracyjne	196,925.000,—		43,144.417,05	541,062.218,—
remont i konserwacja budowli	196,000.000,—		7,241.163,80	6.705,001.847,—
drogi i mosty	1.264,600.000,—		—,—	88.807,302.908,—
regulacja rzek i budowa wałów	680,000.000,—		—,—	63.088,891.371,—
budowa kolei krajowych	200,000.000,—		—,—	—,—
nowe budowle	—,—		336,819.442,64	43.964,319.033,—
kupno realności	—,—		—,—	210,000.000,—
Policja Województwa Śląskiego	28.490,900.000,—		3.933,262.392,28	740.615,519.326,05
wydatki osobowe	25.611,000.000,—		1.952,840.578,49	348.580,229.819,—
„ rzeczowo-administracyjne	2.336,600.000,—		1.895,727.612,39	96.425,234.244,05
umundurowanie	57.000.000,—		5,942.220,10	225.511,023.298,40
skoszarowanie	48.000.000,—		29,931.839,50	52.268,483.632,—
wyszkolenie	30.000.000,—		169.037,60	676,364.200,—
uzbrojenie	216,000.000,—		40,897.596,90	16.743,326.846,60
psy policyjne	19,500.000,—		441.499,80	20,857.958,—
wydatki śledcze	134,400.000,—		5,314.188,—	97,047.885,—
utrzymanie aresztów policyjnych	38,400.000,—		1,997.819,50	292,951.443,—
Kultura krajowa	1.062,490.000,—		42,866.969,85	9.754,540.153,25
wydatki osobowe	491,150.000,—		23,595.627,—	4.492,205.170,—
„ rzeczowo-administracyjne	32,440.000,—		3,409.264,85	567,042.115,25
popieranie wytwórczości rolnej	287,900.000,—		38.000,—	588,608.811,—
utrzymanie szkół rolniczych	1,000.000,—		626.758,—	998,073.234,—
pożyczka dla Izby Rolniczej	200,000.000,—		2,781.322,—	1.852,964.055,—
krajowy fundusz odszkodowawczy	50,000.000,—		12,415.998,—	912,315.547,—
dzierzawione majątki	—,—		—,—	343,331.231,—
Administracja skarbowa	25.950,339.000,—		24,713.366,816.900,74	3,945.706,951.250,51
Władze i urzędy skarbowe	12.093,139.000,—		921,917.301,40	173.818,997.359,27
wydatki osobowe	9.325,539.000,—		501,430.480,24	137.962,059.172,57
„ rzeczowo-administracyjne	1.595,600.000,—		174,962.045,63	32.837,679.356,70
nowe budowle	1.172,000.000,—		245,524.775,53	3.019,258.830,—
Emerytury i zaopatrzenia	1.748,200.000,—		19,573.614,093.088,05	27.100,526.315,16
emerytury i zaopatrzenia	1.025,000.000,—		15.017.259,—	8.162,651.450,85
renty powstańcze	723,200.000,—		19,573.599,075.820,05	18.937,874.864,31
Ogólny zarząd skarbowy	10.640,000.000,—		5,138.370,967.035,86	3.743,214,640.108,01
pożyczki dla związków samorządowych	—,—		2.252,915.625,—	17.226,030.000,—
udział związk. samorząd. w podatkach	8.840,000.000,—		4.427,939.225,86	104.170,688.164,28
pożyczki dla spółdzielni	—,—		1.476,000.000,—	13.569,500.000,—
dotacje dla drukarni Wojew. Śl.	1.600,000.000,—		245,376.115,—	767,399.962,—
udział Skarbu Państwa w dochodach śl.	—,—		5,129.968,623.100,—	3.570,497,616.920,—
różne	20,000.000,—		112.970,—	36.983,405.061,73
zwrot zaliczek otrzym. od władz centr.	180,000.000,—		—,—	—,—

Rodzaj wydatków:	Preliminowano:		W y d a n o:	
	Mk. pol.	f.	Mk. niem. f.	Mk. pol. f.
Zwrot danin publicznych	1.469,000.000,—		459,839.475,43	1.572,787.468,07
zwrot podatków	1.423,000.000,—		459,839.475,43	1.533,688.133,80
inne zwroty	46,000.000,—		—,—	39,099.334,27
Administracja przemysłu i handlu	3.239,588.000,—		124,814.117,—	61.111,582.601,—
Zarząd centralny	515,801.000,—		83,248.465,—	11.355,018.032,—
wydatki osobowe	150,625.000,—		60,153.474,—	5.056,322.503,—
„ rzeczowo-administracyjne	45,176.000,—		5,094.991,—	203,695.529,—
pożyczki dla Izby Handlowej	320,000.000,—		18,000.000,—	6.095,000.000,—
Kontrola obrotu zagranicznego	126,839.000,—		30,376.424,—	16.183,516.552,—
wydatki osobowe	84,951.000,—		13,318.170,—	2.064,407.899,—
„ rzeczowo-administracyjne	41,888.000,—		17,058.254,—	823,108.653,—
fundusz na „Cieszyniankę”	—,—		—,—	13.296,000.000,—
Inspekcje przemysłowe	116,948.000,—		11,189.228,—	1.788,512.936,—
wydatki osobowe	77,312.000,—		9,597.976,—	1.682,535.071,—
„ rzeczowo-administracyjne	39,636.000,—		1,591.252,—	105,977.865,—
Szkołnictwo zawodowe i przemysłowe	2.480,000.000,—		—,—	31.784,535.081,—
wydatki osobowe	brak preliminar. szczeg.		—,—	21.263,429.070,—
„ rzeczowo-administracyjne	„ „ „		—,—	10.402,823.630,—
pomoce naukowe	„ „ „		—,—	14,430.740,—
urządzenia warsztatów	„ „ „		—,—	18,672.144,—
stypendja dla uczniów	„ „ „		—,—	4,800.000,—
kursy dokształcające dla nauczycieli	„ „ „		—,—	60,120.000,—
subwencje dla zawod. szkół dokształc.	„ „ „		—,—	20,259.497,—
Wyznania religijne i oświecenie publiczne	39.359,213.400,—		2.511,940.140,77	726.967,179.159,44
Zarząd centralny	873,203.000,—		72,007.697,09	15.804,616.324,—
wydatki osobowe	737,027.000,—		57,308.123,—	11.567,446.484,—
„ rzeczowo-administracyjne	136,176.000,—		14,699.574,09	3.965,169.840,—
stypendja dla uczniów	—,—		—,—	272,000.000,—
Wyznania religijne	1.414,320.000,—		54,343.326,51	31.029,499.240,—
wydatki osobowe	88,200.000,—		3,958.855,—	2.504,944.911,—
„ rzeczowo-administracyjne	3,400.000,—		95.630,—	461,641.038,—
„ dla kościoła katolickiego	1.059,720.000,—		50,288.841,51	25.387,882.291,—
„ dla kościołów niekatolickich	263,000.000,—		—,—	2.675,031.000,—
Inspektoraty szkół powszechnych	457,195.400,—		44,366.469,—	17.217,686.405,—
wydatki osobowe	250,885.000,—		36,944.714,—	6.681,728.519,—
„ rzeczowo-administracyjne	106,310.400,—		7,421.755,—	594,707.886,—
pomoce naukowe	100,000.000,—		—,—	9.941,250.000,—
Szkoły powszechne	27.713,203.000,—		1.988,409.457,—	495.179,941.151,04
wydatki osobowe	24.028,317.000,—		1.961,997.034,—	459.471,054.370,04
„ rzeczowo-administracyjne	1.340,166.000,—		20,112.423,—	10.736,806.638,—
pomoce naukowe	1.074,720.000,—		—,—	21.202,250.000,—
pożyczki na budowę szkół powszechn.	680,000.000,—		—,—	2.331,779.560,—
subwencje dla szkół prywatnych	510,000.000,—		6,300.000,—	1.205,720.000,—
kursy dokształcające dla nauczycieli	80,000.000,—		—,—	232,330.583,—

Rodzaj wydatków:	Preliminowano:		W y d a n o:	
	Mk. pol.	f.	Mk. niem. f.	Mk. pol. f.
Seminarja nauczycielskie	3.873,643.000,—		128,109.896,07	52.021,773.890,—
wydatki osobowe	2.532,819.000,—		53,564.193,60	23.051,096.010,—
„ rzeczowo-administracyjne	1.017,944.000,—		56,514.942,47	21.721,302.843,—
subwencja dla seminarjów prywatnych	20,000.000,—		—,—	—,—
stypendja dla uczniów	174,880.000,—		18,030.760,—	1.840,931.653,—
kupno budynków i gruntów	128,000.000,—		—,—	5.338,444.593,—
kursy dokształcające dla nauczycieli	—,—		—,—	69,998.791,—
Wychowanie przedszkolne	49,744.000,—		2.160,885.822,07	565.944,710.283,04
wydatki osobowe	49,744.000,—		2.160,885.822,07	565.944,710.283,04
Szkoły średnie ogólnokształcące	4.899,185.000,—		224,703.295,10	112.666,730.312,40
wydatki osobowe	2.734,865.000,—		144,407.152,—	55.355,604.248,50
„ rzeczowo-administracyjne	1.086,800.000,—		36,296.143,10	38.986,607.354,90
pomoc naukowa	133,520.000,—		—,—	4.171,882.500,—
stypendja dla uczniów	64,000.000,—		—,—	594,000.000,—
subwencja dla średn. szkół komunaln.	640,000.000,—		44,000.000,—	12.558,585.625,—
kupno budynków	240,000.000,—		—,—	50.584,—
Oświata pozaszkolna	78,200.000,—		—,—	1.521,623.600,—
subwencje	78,200.000,—		—,—	1.521,623.600,—
Zdrowie publiczne	2.847,060.000,—		568,972.868,85	170.517,398.109,10
Zarząd centralny	203,700.000,—		32.870.140,20	19.062,888.785,—
wydatki osobowe	118,300.000,—		24,962.813,—	5.339,031.144,—
„ rzeczowo-administracyjne	85,400.000,—		7,907.327,20	13.467,029.641,—
pomoc lekarska dla urzędników	—,—		—,—	256,828.000,—
Szpitalnictwo	2.524,960.000,—		464,229.211,—	144.052,158.097,—
wydatki osobowe	267,900.000,—		36,091.436,—	27.455,242.324,—
„ rzeczowo-administracyjne	661,160.000,—		1,617.525,—	32.101,713.606,—
wyżywienie chorych	1.383,000.000,—		424,519.850,—	72.194,120.610,—
gospodarstwo szpitalne	156,000.000,—		2,000.000,—	7.080,024.710,—
inne wydatki szpitalne	56,900.000,—		400,—	5.221,056.847,—
Instytut higieniczny	118,400.000,—		71,873.517,—	7.402,351.227,—
wydatki osobowe	24,510.000,—		5,548.901,—	1.104,272.838,—
„ rzeczowo-administracyjne	93,590.000,—		66,324.616,—	6.298,078.389,—
Praca i Opieka społeczna	350,613.000,—		512,795.430,64	29.397,804.039,43
Zarząd centralny	194,577.000,—		479,154.847,75	24.359,224.802,52
wydatki osobowe	179,999.000,—		47,585.136,—	3.789,171.993,—
„ rzeczowo-administracyjne	14,578.000,—		276,314.581,—	1.445,151.519,52
opieka nad uchodźcami	—,—		—,—	3.000,000.000,—
wsparcia dla inwalidów	—,—		155,255.130,—	1.074,091.550,—
zwalczanie gruźlicy	—,—		—,—	350,000.000,—
subwencja dla zakład. humanitarnych	—,—		—,—	2.003,000.000,—
komisja dla spraw pracy	—,—		—,—	697,809.740,—
dożywianie ludności	—,—		—,—	13.000,000.000,—
Urzędy ubezpieczeń	156,036.000,—		33,640.582,89	5.038,579.236,91
wydatki osobowe	100,041.000,—		25,767.187,—	4.649,224.023,—
„ rzeczowo-administracyjne	55,995.000,—		7,873.395,89	389,355.213,91

Rodzaj wydatków:	Preliminowano:		Wy d a n o:	
	Mk. pol.	f.	Mk. niem. f.	Mk. pol. f.
Prezydjum Urzędu Wojewódzkiego	150,300.000,—		20.162,50	304,417.822,—
Wydział Prezydjalny	300.000,—		1.162,50	3,023.000,—
Dziennik Ustaw Śl. i Gazeta Urzędowa	150,000.000,—		19.000,—	301,394.822,—
Administracja wewnętrzna	1.814,425.000,—		73,996.153,12	3.886,104.567,40
Zarząd centralny	6,000.000,—		876,70	5.400,—
Starostwa	1.783,000.000,—		72,010.281,—	3.552,518.265,90
opłaty za paszporty i świadectwa	1.650,000.000,—		69,446.857,—	3.256,107.361,—
kary administracyjne	80,000.000,—		2,563.424,—	231,506.325,30
inne dochody	53,000.000,—		—,—	64,904.579,60
Urzędy robót publicznych	20.000,—		795.124,52	37,364.053,—
Policja Województwa Śląskiego	11,505.000,—		1,280.992,50	264,878.647,—
sprzedaż koni	5.000,—		320.992,50	—,—
inne dochody	11,500.000,—		960.000,—	638.647,—
udział w dochodach targowicy w Mysłowicach	—,—		—,—	264,240.000,—
Kultura krajowa	14,000.000,—		208.878,40	31,338.201,50
Administracja skarbowa	3,235.978,575.000,—		16,967.427,606.511,71	7,013.687,473.731,49
Władze i Urzędy skarbowe	52,500.000,—		3,139.901,02	410,847.831,55
sprzedaż druków	8,000.000,—		40.757,50	21,054.406,—
opłaty katastralne	40,000.000,—		2,484.896,29	276,780.284,67
różne dochody	4,500.000,—		614.147,23	113,013.140,88
Ogólny zarząd skarbowy	3.131,075.000,—		3.034,057,638,51	15.592,244.011,69
zwrot pożyczek udzielonych związkom samorządowym	578,075.000,—		161,732.888,—	3.506,738.429,30
zwrot pożyczek udzielonych spółdzielni.	2.000,000.000,—		2.718,790.222,94	4.544,153.015,—
odsetki od pożyczek	400,000.000,—		117,743.890,27	562,971.272,62
różne dochody	103,000.000,—		35,790.637,30	6,978,381.294,77
Daniny publiczne	3,232.795.000.000,—		16,964.390,409.077,18	6.997,684.381.888,25
Podatki bezpośrednie	217.310,000.000,—		335.933,601.186,89	514.188,021.974,73
podatek gruntowy	7.000,000.000,—		—,—	29.534,119.656,81
„ przemysłowy	190.010,000.000,—		331.237,437.939,72	401.591,604.860,48
„ dochodowy	15.100,000.000,—		772,589.548,76	45.184,689.324,64
„ łoż kapitałów i rent	1.000,000.000,—		430,116.487,27	2.879,173.738,—
zaległości podatków zniesionych	2.200,000.000,—		80,248.524,04	177,668.587,81
odsetki za zwłokę, kary i koszty egzek.	2.000,000.000,—		3.413,208.687,10	34.460,765.806,99
Podatki pośrednie	2,963.865,000.000,—		16,340.945,480.528,95	6,317.287,689.328,68
podatek od spirytusu	200.000,000.000,—		334,678.793,31	721.156,955.925,69
„ „ wina	3.000,000.000,—		39,401.014,19	7.068,692.893,39
„ „ piwa	19.000,000.000,—		106,861.308,56	56.474,884.033,25
„ „ cukru	15.000,000.000,—		22.049,95	14.705,750.722,75
„ „ drożdży	40,000.000,—		7.343,80	814,709.963,—
„ „ oleju mineralnego	5.000,000.000,—		287.423,21	62.881,560.924,—
„ „ zapalek	8.000,000.000,—		585.532,80	21.092,123.364,30
„ „ tytoniu	25.000,000.000,—		336,652.571,97	18.506,853.569,83

Rodzaj wydatków:	Preliminowano:		W y d a n o:	
	Mk. pol.	f.	Mk. niem. f.	Mk. pol. f.
podatek od soli	1.000.000.000,—		591.317,54	1.134,472.668,—
„ „ węgla	2,685.000.000.000,—		16,339.225,712.208,43	5,405.503,879,457,—
„ „ kwasu octowego	805.000.000,—		409.362,—	1.582,166.360,—
opłaty od kart do gry	20.000.000,—		48.778,—	10,493.380,—
odsetki za zwłokę, kary i koszty egzek.	2.000.000.000,—		900,162.825,19	6.335,136.747,47
Opłaty stemplowe i daniny pokrewne	51.620.000.000,—		287.511,327.361,34	166.208,670.584,84
opłaty stemplowe od przejęcia własności nieruchomości	5.000.000.000,—		551,038.548,15	18.101,221.633,06
opłaty stempl. od rachunków	4.300.000.000,—		—,—	8.104,759.586,62
„ „ „ obrotu papierami wartościowymi	15.000.000.000,—		275.903,994.808,76	12.279,512.292,62
„ „ „ najmu skrzynek depozytowych	100.000.000,—		—,—	2.252.275,—
„ „ „ ubezpieczeń	100.000.000,—		42,338.723,50	717,337,967,81
„ „ „ spółek	—,—		1.234,388.003,53	5.035,370.754,40
„ „ „ weksli	1.000.000.000,—		1.818,431.804,40	9.971,853.045,—
„ „ niewymienione wyżej	3.000.000.000,—		7.951,508.825,50	87.383,797.718,69
„ „ uiszczone znaczkami stemplowymi	10.000.000.000,—		—,—	18.038,000.153,28
należności sądowe	100.000.000,—		—,—	202,488.831,13
podatek spadkowy	3.000.000.000,—		—,—	5.728,389.678,80
„ od darowizn	20.000.000,—		—,—	46,649.290,48
podwyżki, odsetki za zwłokę, kary i koszty egzekucyjne	10.000.000.000,—		9,626.647,50	597,037.357,95
Administracja przemysłu i handlu	4.008,600.000,—		352,075.550,—	18.415,259.690,—
Zarząd centralny	1,500.000,—		578.825,—	5,954.000,—
Kontrola obrotu zagranicznego	4.007,000.000,—		351,496.725,—	18.387,444.500,—
Szkolnictwo zawodowe i przemysłowe	100.000,—		—,—	21,861.190,—
Wyznania religijne i oświecenie publiczne	40.000.000,—		9,994.486,46	116,000.417,—
Zarząd centralny	—,—		—,—	421.800,—
Szkoły powszechne	20.000.000,—		7,500.300,—	58,640.372,—
Szkoły średnie ogólnokształcące	20.000.000,—		2,494.186,46	56,938.245,—
Zdrowie publiczne	8,000.000.—		435.644,—	77,812.358,25
Zarząd centralny	1,000.000.—		26.193,—	2,711.190,—
Szpitalnictwo	5,000.000.—		380.451,—	74,714.588,25
zwrot kosztów leczenia	5,000.000.—		365.451,—	74,597.588,25
dochody gospodarstwa szpitalnego	—,—		15.000,—	117.000,—
Instytut higieniczny	2,000.000.—		29.000,—	386.580,—

Zestawienie:	Preliminowano:			Wydano względnie wpłynęło :					
	Mk. pol.	f.	%	Mk. niem.	f.	%	Mk. pol.	f.	%
Wydatki	127.706,534.396,—			24,723.273,461.167,41			6,192.504,256.580,50		
Sejm Śląski	17.710,976.184,—	13,9		1.028,328.372,61	—		122.783,556.990,—	2,0	
Prezjdj. Urzędu Wojewódzkiego	1.808,073.812,—	1,4		264,945.078,21	—		48.489,077.986,16	—	
Administracja wewnętrzna	36.440,671.000,—	28,6		4.894,848.258,59	—		1,087.530,706.444,86	17,7	
„ skarbowa	25.950,339.000,—	20,3		24,713.366,816.900,74	99,9		3,945.706,951.250,51	63,9	
„ przemysłu i handlu	3.239,588.000,—	2,5		124,814.117,—	—		61.111,582.601,—	1,0	
Wyznania religijne i oświecenie publiczne	39.359,213.400,—	30,8		2,511,940.140,77	—		726.967,179.159,44	12,0	
Zdrowie publiczne	2.847,060.000,—	2,2		568,972.868,85	—		170.517,398.109,10	2,8	
Praca i opieka społeczna	350,613.000,—	0,3		512,795.430,64	—		29.397,804.039,43	0,6	
Dochody	3,242.000,000.000,—			16,967.864,128.507,79			7,036.487,068.586,14		
Prezjdj. Urzędu Wojewódzkiego	150,300.000,—	—		20.162,50	—		304,417.822,—	—	
Administracja wewnętrzna	1.814,425.000,—	—		73,996.153,12	—		3.886,104.567,40	0,5	
„ skarbowa	3,235.978,575.000,—	99,8		16,967.427,606.511,71	99,9		7,013.687,473.431,49	96,9	
„ przemysłu i handlu	4.008,600.000,—	0,1		352,075.550,—	—		18.415,259.690,—	2,6	
Wyznania religijne i oświecenie publiczne	40,000.000,—	—		9,994.486,46	—		116,000.417,—	—	
	8,000.000,—	—		435.644,—	—		77,812.358,25	—	
Wydatki	127.706,534.396,—			24,723.273,461.167,41			6.192,504,256.580,50		
Dochody	3,242.000,000.000,—			16,967.864,128.507,79			7.036,487,068.586,14		
Niedobór budżetowy w mk. niem.									
nadwyżka budżetowa w mk. polsk.				7,755.409,332.659,62			843.982,812.005,64		
Z łącznej sumy wydatków budżetowych przypada na									
wydatki osobowe				7.483,420.526,45	—		1,770.618,681.266,11	28,6	
„ rzeczowo-administracyjne				3.046,780.099,75	—		329.175,013.151,13	5,3	
„ resortowe				19,577.121,218.383,98	79,3		129.798,912.017,76	2,1	
„ inwestycyjne				1.825,826.592,23	—		311.596,838.145,50	5,1	
subwencje i pożyczki				3.827,592.465,—	—		80.817,195.080,—	1,3	
udział Skarbu Państwa w dochodach śląskich				5,129.968,623.100,—	20,7		3,570.497,616.920,—	57,6	
Razem :				24,723.273,461.167,41			6,192.504,256.580,50		
Z łącznej sumy dochodów przypada na :									
daniny publiczne				16,964.390,409.077,18	99,9		6,997.684,381.888,25	99,4	
inne dochody				3.473,719.430,61			38.802,686.697,89	0,6	
Razem :				16,967.864,128.507,79			7,036.487,068.586,14		
Z łącznej sumy danin publicznych przypada na :									
podatki bezpośrednie				335.933,601.186,89	2,0		514.188,021.974,73	7,3	
„ pośrednie				16,340.945,480.528,95	96,3		6,317.287,689.328,68	90,2	
opłaty stemplowe i daniny pokrewne				287.511,327.361,34	1,7		166.208,670.584,84	2,5	
Razem :				16,964.390,409.077,18			6,997.684,381.888,25		

BUDŻET WŁADZ CENTRALNYCH.

Okres budżetowy od 1. I. do 31. XII. 1923.

W y d a t k i :	Mk. niem. f.	Mk. pol. f.
Ogółem	1.285,018.910,22	284.996,364.011,23
Administracja	1.285,018.910,22	284.996,364.011,23
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych	2,800.000,—	945,034.260,—
„ Skarbu	12,318.409,—	72.096,808.706,18
„ Sprawiedliwości	869,182.619,22	186.074,116.919,90
„ Przemysłu i Handlu	89,475.190,—	15.161,195.076,—
„ Rolnictwa i Dóbr Państwowych	1,447.019,—	1.190,419.367,—
„ Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego	—,—	7.580,604.085,—
„ Zdrowia Publicznego	—,—	8,383.451,15
„ Robót Publicznych	1,289.898,—	339,505.500,—
„ Pracy i Opieki Społecznej	308,505.775,—	1.485.676.391,—
„ Reform Rolnych	—,—	114,620.255,—
D o c h o d y :	Mk. niem. f.	Mk. pol. f.
Ogółem	146,517.212,59	259.378,910.828,29
Administracja	146,317.212,59	195.641,902.875,79
Prezydjum Rady Ministrów	326.000,—	91,553.000,—
Ministerstwo Spraw Zagranicznych	—,—	2,860.450,—
„ Spraw Wojskowych	—,—	1,580.225.393,67
„ Spraw Wewnętrznych	—,—	140.375,—
„ Skarbu	40,393.336,12	181.067,364.625,66
Zarząd centralny	250.000,—	1,618.354,75
władze i urzędy skarbowe	—,—	201,016.171,—
ogólny zarząd skarbowy	40,143.336,12	1.625,929.070,37
daniny publiczne	—,—	179.238,801.029,54
podatki bezpośrednie (podatek dochod. oraz od rent i kapitałów)	—,—	7.249,199.571,50
podatki pośrednie (podatek od oleju, spirytusu i soli)	—,—	3.970,502.238,—
opłaty stemplowe	—,—	361,642.951,04
podatek majątkowy	—,—	167.657,456.269,—
Ministerstwo Sprawiedliwości	82,298.647,27	10.259,505.001,46
„ Przemysłu i Handlu	40.000,—	1,161.275,—
„ Kolei Żelaznych	—,—	20,—
„ Rolnictwa i Dóbr Państwowych	23,048.739,—	2.556,601.530,—
„ Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego	—,—	20,000.000,—
„ Zdrowia Publicznego	13.000,—	28.500,—
„ Robót Publicznych	197.490,20	62,307.780,—
„ Reform Rolnych	—,—	154.925,—
Monopole	200.000,—	63.737,007.952,50
sól	—,—	2.528,157.610,—
tytoń	200.000,—	61.208,850.342,50
Wydatki	1.285,018.910,22	284.996,364.011,23
Dochody	146,517.212,59	259.378,910.828,29
Niedobór budżetowy	1.138,501.697,63	25.617,453.182,94

ZAMKNIĘCIE SUM POZABUDŻETOWYCH ZA ROK 1923.

W y d a t k i:	Mk. niem. f.	Mk. pol. f.
Niedobór budżetowy śląski z 1923 r.	7,755.409,332.659,62	—,—
Niedobór budżetowy władz centralnych z 1923 r.	1.138,501.697,63	25.617,453.182,94
Nadwyżki kasowe przełane do Centralnej Kasy Państwowej	—,—	161.637,020.836,—
Sumy obce	14.011,623.295,75	107.098,441.352,91
Sumy obrotowe	9,389.272,051.337,42	4,415.174,658.805,34
Razem :	17,159.831,508.990,42	4,439.527,574.177,19

Budżet śląski 1923 r.

Wydatki	24,723.273,461.167,41	6,192.504,256.580,50
---------	-----------------------	----------------------

Budżet władz centralnych 1923 r.

Wydatki	1.285,018.910,22	284.996,364.011,23
---------	------------------	--------------------

D o c h o d y:	Mk. niem. f.	Mk. pol. f.
Pozostałość z 1922 r.	3.210,039.631,82	858,574.950,08
Dotacje z Centralnej Kasy Państwowej	—,—	470.000,000.000,—
Nadwyżki kasowe z Dyrekcji Cei w Mysłowicach	—,—	163,256.175,50
Dochody pobrane w Województwie Śląskiem na rachunek innych Izb Skarbowych	55.487,30	17.177,118.703,25
Nadwyżka budżetowa Śląska z 1923 r.	—,—	843.982,812.005,64
Sumy obce	13.796,103.221,94	152.050,927.546,95
Sumy obrotowe	17,142.825,310.649,36	4,032.481,719.005,05
Razem :	17,159.831,508.990,42	5,516.714,406.386,47
Wydatki	17,159.831,508.990,42	
Pozostałość	—,—	1,077.186,832,209,23

Budżet śląski 1923 r.

Dochody	16,967.864,128.507,79	7,036.487,068.586,14
---------	-----------------------	----------------------

Budżet władz centralnych 1923 r.

Dochody	146,517.212,59	259,378.910,828,29
---------	----------------	--------------------

BUDŻET ŚLĄSKI.

Okres budżetowy od 1. I. do 31. XII. 1924 r.

R o d z a j w y d a t k ó w:	Preliminowano: zł.	Wydano: zł.
Sejm Śląski	609.877,86	648.715,58
wydatki osobowe	107.526,39	106.605,38
„ rzeczowo-administracyjne	64.600,—	61.626,26
dłety poselskie i wynagrodzenie ekspertów	422.751,47	470.647,87
fundusz dyspozycyjny Marszałka Sejmu	10.000,—	9.836,07
Administracja wewnętrzna	30,296.192,50	31,320.941,53
Rada Wojewódzka	201.949,92	211.687,87
wydatki osobowe	14.844,89	16.575,17
„ rzeczowo-administracyjne	109.929,03	109.255,75
dłety członków Rady Wojewódzkiej	38.076,—	47.173,18
fundusz dyspozycyjny Rady Wojewódzkiej	10.000,—	10.000,—
„ fundusz na cele kulturalno-oświatowe	25.000,—	24.600,—
wydatki śląskiego funduszu krajowego i domestykalnego	4.100,—	4.083,77
Urząd Wojewódzki, Starostwa, Dyrekcje Policji i Powiatowe Urzędy Zdrowia	2,684.620,13	2,575.788,55
wydatki osobowe	1,711.845,81	1,733.021,84
„ rzeczowo-administracyjne	334.589,27	437.386,01
pomoc lekarska dla urzędników	111.212,40	103.191,38
różne wydatki sanitarne	8.400,—	6.128,80
fundusz dyspozycyjny Wojewody	251.180,65	251.179,93
koszty reprezentacyjne	34.892,—	19.669,89
wydawnictwa	20.000,—	15.710,70
budowa kolei krajowych	9.500,—	9.500,—
Wyznania religijne	1,036.400,14	1,036.256,29
wydatki dla kościoła katolickiego	529.164,01	529.025,42
„ dla kościołów akatolickich	7.236,13	7.230,87
pożyczka na ufundowanie biskupstwa	500.000,—	500.000,—
Policja Województwa Śląskiego	8,517.093,94	9,838.707,97
wydatki osobowe	6,268.528,12	7,609.879,99
„ rzeczowo-administracyjne	1,154.512,34	1,141.928,05
umundurowanie	847.132,65	844.157,12
skoszarowanie	67.991,79	67.896,84
wyszkolenie	27.639,44	27.614,26
uzbrojenie	54.516,52	54.425,29
psy policyjne	2.053,88	1.450,56
wydatki śledcze	15.519,20	12.133,67
utrzymanie aresztów policyjnych	24.500,—	24.571,69
nowe budowle	254.700,—	254.650,50

R o d z a j w y d a t k ó w :	Preliminowano : zł.	Wydano : zł.
Kultura krajowa	111.795,45	121.162,04
wydatki osobowe	48.576,15	48.740,85
„ rzeczowo-administracyjne	18.816,30	20.586,36
poieranie hodowli bydła	2.050,—	1.005,51
krajowy fundusz odszkodowawczy	2.000,—	2.044,67
utrzymanie szkół rolniczych	40.353,—	48.784,65
Urzędy robót publicznych	4.778.710,98	4.676.113,63
wydatki osobowe	166.367,32	168.648,87
„ rzeczowo-administracyjne	14.079,84	12.731,85
remont i konserwacja budowli	21.884,31	21.096,28
nowe budowle	1.678.128,72	1.636.592,34
drogi i mosty	1.847.679,82	1.846.316,66
regulacja rzek i budowa wałów	11.050.570,97	990.727,63
Wojewódzki zakład badania żywności i przedmiotów użytku	43.001,—	42.915,85
wydatki osobowe	25.966,—	26.465,77
„ rzeczowo-administracyjne	17.035,—	16.450,08
Urzędy ubezpieczeń	101.171,16	101.178,58
wydatki osobowe	84.760,—	86.034,13
„ rzeczowo-administracyjne	16.411,16	15.144,45
Wojewódzki Sąd Administracyjny	25.788,83	23.970,25
wydatki osobowe	17.128,83	17.037,57
„ rzeczowo-administracyjne	8.660,—	6.932,68
Zakłady krajowe i humanitarne	12.727.095,95	12.629.248,73
dotacje na pokrycie niedoboru w zakładach krajowych	2.619.325,65	2.616.806,18
ustawowy obowiązek pokrywania kosztów leczenia ubogich	41.814,—	41.672,88
dom pracy przymusowej	20.850,—	20.782,82
utrzymanie i wyszkolenie głuchoniemych i ociemniałych	31.950,34	31.950,34
zasiłki i subwencje dla instytucyj humanitarnych	116.000,—	114.486,66
opieka nad młodzieżą	180.000,—	180.000,—
opieka nad uchodźcami i emigrantami	3.000.000,—	2.999.999,99
zapomogi wojewódzkie dla najbiedniejszej ludności	348.152,44	348.151,65
pożyczki budowlane dla spółdzielni budowlanych	3.500.000,—	3.490.000,—
renty wojewódzkie	1.560.000,—	1.555.468,98
opieka i pomoc połogowa	333.200,—	270.684,29
dodatek państwowy dla ubezpieczeń społecznych	890.000,—	889.954,44
inne wydatki na cele opieki społecznej	70.000,—	59.000,—
Komisarz dla spraw pracy na G. Śl.	15.803,52	10.290,50

R o d z a j w y d a t k ó w :	Preliminowano : zł.	Wydano : zł.
Inspekcje przemysłowe	68.565,—	63.911,77
wydatki osobowe	30.660,—	30.574,79
„ rzeczowo-administracyjne	7.905,—	3.336,98
Komisje pojednawcze i arbitrażowe	30.000,—	30.000,—
Administracja skarbową	40,685.594,80	46,683.094,67
Władze i urzędy skarbowe	2,977.361,49	2,911.802,20
wydatki osobowe	2,620.951,29	2,620.541,98
„ rzeczowo-administracyjne	356,410,20	291.260,22
Emerytury i zaopatrzenia	4,410.065,50	7,369.753,68
emerytury i zaopatrzenia cywilne	368.781,68	625.061,88
emerytury i zaopatrzenia wojskowe	40.759,26	55.123,07
renty powstańcze	4,000.524,56	6,689.568,73
Ogólny zarząd skarbowy	30,751.011,06	34,063.090,70
udział Skarbu Państwa w dochodach śląskich	30,636.202,—	34.000.000,—
część kosztów utrzymania Urzędu Kontroli Państwowej	71.323,85	44.912,68
różne	43.485,21	18.178,02
Zwroty danin publicznych	2,547.156,75	2,338.448,09
zwrot podatków	2,447.156,75	2,337.451,90
inne zwroty	100.000,—	996,19
Szkolnictwo	19,351.297,19	16,907.873,93
Władze szkolne II instancji	99.550,—	86.557,03
wydatki osobowe	76.550,—	71.166,95
„ rzeczowo-administracyjne	23.000,—	15.390,08
Inspektoraty szkół powszechnych	212.842,18	221.504,61
wydatki osobowe	156.104,18	171.580,95
„ rzeczowo-administracyjne	46.738,—	39.988,61
pomoc naukowe	10.000,—	9.935,05
Szkoły powszechne	13,980.159,19	11,762.443,57
wydatki osobowe	12,869.309,85	10,699.465,31
„ rzeczowo-administracyjne	31.091,21	23.313,56
pomoc naukowe	71.500,—	71.499,09
subwencja i pożyczki na budowę szkół powszechnych	533.019,78	502.975,—
subwencja i zasiłki dla prywatnych szkół powszechnych i ochronek	115.000,—	102.613,59
kursy dokształcające dla nauczycieli	85.248,35	57.220,44
oświata pozaszkolna	275.000,—	287.356,58

R o d z a j w y d a t k ó w :	Preliminowano : zł.	Wydano : zł.
Seminarja nauczycielskie	1,030.191,88	918.523,32
wydatki osobowe	621.477,28	598.556,72
„ rzeczowo-administracyjne	169.258,55	137.174,81
pomoc naukowe	30.000,—	29.146,90
subwencje dla seminarjów prywatnych	25.000,—	21.500,—
kursy dokształcające dla nauczycieli	5.706,05	5.522,41
stypendja dla uczniów	100.750,—	97.622,48
kupno budynków i gruntów	78.000,—	29.000,—
Szkoly średnie ogólnokształcące	3,150.761,72	3,259.685,62
wydatki osobowe	1,197.057,81	1,389.346,39
„ rzeczowo-administracyjne	355.003,91	298.600,33
subwencje dla średnich szkół komunalnych	133.500,—	107.441,50
pomoc naukowe i urządzenie lokali szkolnych	1,200.000,—	1,199.657,40
stypendja dla uczniów	10.200,—	9.640,—
kursy dokształcające dla nauczycieli	5.000,—	5.000,—
nowe budowle	250.000,—	250.000,—
Szkoly zawodowe	877.792,22	659.159,78
wydatki osobowe	581.302,02	443.716,21
„ rzeczowo-administracyjne	79.490,20	50.800,32
pomoc naukowe i urządzenie lokali szkolnych	30.000,—	29.979,—
zasiłki i subwencje dla zawodowych szkół dokształcających	150.000,—	115.185,58
stypendja dla uczniów	4.000,—	660,—
kursy dokształcające dla nauczycieli	16.000,—	11.208,68
szkolne warsztaty wytwórcze	6.000,—	5.943,33
fundusz obrotowy dla warsztatów w szkołach zawodowych	11.000,—	1.666,66

R o d z a j d o c h o d ó w:	Preliminowano :	Wydano :
	zł.	zł.
Administracja wewnętrzna	3,238.629,—	907.162,91
Urząd Wojewódzki, Starostwa, Dyrekcje Policji i Powiatowe Urzędy zdrowia	769.600,—	788.996,62
wydawnictwa	95.000,—	9.399,40
opłaty za paszporty i świadectwa	630.000,—	608.598,86
kary administracyjne	800,—	72.052,31
zwrot pożyczki udzielonej Izbie Handlowej i Rękodzielniczej w Katowicach	40.000,—	—,—
inne dochody	3.800,—	98.946,05
Policja Województwa Śląskiego	2,111.884,—	4.987,46
sprzedaż koni, środków lokomocji i nawozu	12.000,—	979,04
sprzedaż znoszonych mundurów	10.000,—	2.500,—
inne dochody	23.480,—	1.508,42
udział związków samorządowych w utrzymaniu policji	2,066.404,—	—,—
Kultura krajowa	23.850,—	18.856,21
dochody szkółki leśnej	1.000,—	531,32
krajowy fundusz odszkodowawczy	12.000,—	—,—
dochód z targowicy w Mysłowicach	9.000,—	14.073,71
inne dochody	1.850,—	4.251,18
Urzędy robót publicznych	8.000,—	27.509,01
czynsz z domów będących własnością Skarbu Śląskiego	4.000,—	1.726,35
inne dochody	4.000,—	25.782,66
Wojewódzki zakład badania żywności i przedmiotów użytku	40.000,—	4.353,02
Urzędy ubezpieczeń	20.235,—	—,—
Zakłady krajowe i humanitarne	265.060,—	62.460,59
zwrot kosztów leczenia i utrzymania chorych, wychowanków i kalek	265.060,—	62.460,59
Administracja Skarbowa	86,573.412,—	84,581.925,27
Władze i urzędy skarbowe	37.800,—	47.805,07
sprzedaż druków	1.500,—	1.568,64
opłaty katastralne	30.000,—	36.639,27
różne dochody	6.300,—	9.597,16
Emerytury i zaopatrzenia	671.174,—	450.068,71
opłaty emerytalne	671.174,—	450.068,71

R o d z a j d o c h o d ó w:	Preliminowano:	Wydano:
	zł.	zł.
Ogólny zarząd skarbowy	5,992.034,—	75.904,18
zwrot pożyczek udzielonych związkom samorządowym	466.814,—	6.828,44
zwrot pożyczek udzielonych spółdzielniom	10.000,—	6.003,75
odsetki od pożyczek	177,—	2,53
zwrot od Skarbu Państwa wydatków na uchodźców i inwalidów	5.460.000,—	—,—
kary i dochód z konfiskat	5.000,—	13.040,10
różne dochody	50.043,—	50.029,36
Daniny publiczne	79,872.404,—	84,008.147,36
Podatki bezpośrednie	35,316.704,—	32,650.577,57
podatek gruntowy	1,085.704,—	1,113.357,27
„ przemysłowy	20,080.000,—	23,086.923,31
„ dochodowy	14,000.000,—	7,646.186,18
„ od kapitałów i rent	50.000,—	239.505,76
zaległości podatków zniesionych	1.000,—	452,09
odsetki za zwłokę, kary i koszty egzekucyjne	100.000,—	564.152,96
Podatki pośrednie	39,608.250,—	45,931.953,52
podatek od spirytusu	7,500.000,—	9,582.449,87
„ od wina	215.000,—	257.081,41
„ od piwa	1,375.000,—	2,185.710,18
„ od cukru	300.000,—	1,853.218,37
„ od drożdży	20.000,—	59.480,11
„ od oleju mineralnego	2,000.000,—	1,149.731,37
„ od zapalek	750.000,—	613.031,66
„ od kwasu octowego	5.730,—	9.617,27
„ od węgla	27,000.000,—	29,365.936,60
akcyzowe opłaty patentowe	290.520,—	656.449,07
opłaty od kart do gry	2.000,—	5.509,50
odsetki za zwłokę, kary, koszty egzekucyjne	150.000,—	193.738,11

R o d z a j d o c h o d ó w:	Preliminowano:	Wydano:
	zł.	zł.
Opłaty stemplowe i daniny pokrewne	4,947.450,—	5,425.616,22
opłaty stemplowe od przejęcia własności nieruchomości	1,500.000,—	1,303.362,19
„ od rachunków	600.000,—	656.675,18
„ od obrotu papierami wartościowymi	500.000,—	641.287,90
„ od najmu skrzynek depozytowych	450,—	219,12
„ od ubezpieczeń	80.000,—	133.854,20
„ od weksli	400.000,—	230.684,65
„ niewymienione wyżej	1,025.000,—	1,153.771,67
„ uiszczone znaczkami stemplowymi	750.000,—	1,166.337,70
należności sądowe	6.000,—	7.241,66
podatek spadkowy	30.000,—	51.545,90
podatek od darowizn	6.000,—	13.034,56
podwyżki, odsetki za zwłokę, kary i koszty egzekucyjne	50.000,—	67.601,49
Szkolnictwo	229.960,—	216.394,40
Inspektoraty szkół powszechnych	600,—	3.299,70
Szkoły powszechne	6.200,—	4.334,97
zwrot pożyczek udzielonych na budowę szkół powszechnych	6.000,—	4.332,97
inne dochody	200,—	2,—
Seminarja nauczycielskie	450,—	150,05
Szkoły średnie ogólno-kształcące	153.950,—	194.655,84
zwrot kosztów za zużycie materiałów	150.000,—	157.316,68
opłaty uczniów	2.800,—	37.024,34
inne dochody	1.150,—	314,82
Szkoły zawodowe	68.760,—	13.953,84
szkolne warsztaty wytwórcze	56.200,—	13.875,—
opłaty uczniów	870,—	11,11
zwrot funduszu obrotowego	11.000,—	—,—
inne dochody	690,—	67,73

Z e s t a w i e n i e:	Preliminowano :		Wydano wzgl. wpłynęło :	
	zł.	%	zł.	%
Wydatki	90,942.962,35		95,560.625,71	
Sejm Śląski	609.877,86	0,6	648.715,58	0,7
Administracja wewnętrzna	30,296.192,50	33,3	31,320.941,53	32,8
„ skarbowa	40,685.594,80	44,7	46,683.094,67	49,0
Szkolnictwo	19,351.297,19	21,4	16,907.873,93	17,5
Dochody	90,042.001,—		85,705.482,58	
Administracja wewnętrzna	3,238.629,—	3,6	907.162,91	1,0
„ skarbowa	86,573.412,—	96,2	84,581.925,27	98,7
Szkolnictwo	229.960,—	0,2	216.394,40	0,3
Wydatki	90,942.962,35		95,560.625,71	
Dochody	90,042.001,—		85,705.482,58	
Niedobór budżetowy			9,855.142,13	
Po potrąceniu zwrotów wynoszą wydatki netto			94,837.346,41	
Z łącznej sumy wydatków budżetowych przypada na :				
wydatki osobowe			25,837.958,87	27,0
„ rzeczowo-administracyjne			2,681.906,40	2,9
„ resortowe			21,505.023,63	22,5
„ inwestycyjne			9,030.858,41	9,4
subwencje i pożyczki			2,504.878,40	2,6
Udział Skarbu Państwa w dochodach śląskich			34,000.000,—	35,6
		Razem :	95,560.625,71	
Z łącznej sumy dochodów budżetowych przypada na :				
daniny publiczne			84,008.147,31	98,0
inne dochody			1,697.335,27	2,0
		Razem :	85,705.482,58	
Z łącznej sumy danin publicznych przypada na :				
podatki bezpośrednie			32,650.577,57	38,9
podatki pośrednie			45,931.953,52	54,7
opłaty stemplowe i daniny pokrewne			5,425.616,22	6,4
		Razem :	84,008.147,31	

BUDŻET WŁADZ CENTRALNYCH.

Okres budżetowy od 1. I. do 31. XII. 1924 r.

W y d a t k i :	zł.
Ogółem	6,670.569,77
Administracja	6,670.569,77
Ministerstwo Spraw Wojskowych	221.982,55
„ Spraw Wewnętrznych	26.059,35
„ Skarbu	132.450,83
„ Sprawiedliwości	3,897.580,38
„ Przemysłu i Handlu	364.313,22
„ Rolnictwa i Dóbr Państwowych	57.628,61
„ Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego	151.521,11
„ Robót Publicznych	11.035,96
„ Pracy i Opieki Społecznej	1,785.532,60
„ Reform Rolnych	22.395,41
„ - Kolei Żelaznych	69,75
D o c h o d y :	zł.
Ogółem	24,988.738,66
Administracja	24,076.610,07
Prezydjum Rady Ministrów	21,37
Ministerstwo Spraw Zagranicznych	1.043,42
„ Spraw Wewnętrznych	89,71
„ Skarbu	20,832.707,01
władze i urzędy skarbowe	68.339,33
zarząd celi	47,30
ogólny zarząd skarbowy	169.318,72
daniny publiczne	20,595.001,66
opłaty stemplowe	41.050,46
podatek majątkowy	20,553.951,20
Ministerstwo Sprawiedliwości	1,430.480,87
„ Przemysłu i Handlu	2.752,46
„ Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego	2.847,76
„ Zdrowia Publicznego	28,56
„ Robót Publicznych	1,806.608,37
„ Pracy i Opieki Społecznej	30,43
Przedsiębiorstwa	146.108,82
Ministerstwo Rolnictwa i Dóbr Państwowych	119.832,54
„ Przemysłu i Handlu	26.276,28
Monopole	766.019,77
sacharyna	37,—
sól	3.122,91
tytoń	762.854,86
loteria państwowa	5,—
Wydatki	6,670.569,77
Dochody	24,988.738,66
Nadwyżka budżetowa	18,318.163,89

ZAMKNIĘCIE SUM POZABUDŻETOWYCH

za okres od 1/I. do 30/IV. 1924 r.

W y d a t k i:	Mk. niem. f.	Mk. pol. f.
Nadwyżki kasowe przelane do Centralnej Kasy Państwowej	—,—	14,251.118,068,655,—
Sumy obce	—,—	3,778.868,600.852,97
Sumy obrotowe	—,—	79,087.697,758.053,58
Razem :	—,—	97,117.684,427.561,55

D o c h o d y:	Mk. niem. f.	Mk. pol. f.
Pozostałość z 1923 r.	—,—	1,077.186,832.209,28
Nadwyżki kasowe z Dyrekcji Cei w Mysłowicach	—,—	6,288.365,914.557,—
Dochody pobrane w Województwie Śląskiem na rachunek innych Izb Skarbowych	—,—	782.669,061.039,42
Nadwyżka budżetowa śląska (1. I. — 30. IV. 1924.)	—,—	2,234.672,877.347,54
Nadwyżka budżetowa władz centralnych (1. I. — 30. IV. 1924)	—,—	16,489.543,727.230,92
Sumy obce	—,—	6,699.858,374.044,93
Sumy obrotowe	—,—	70,440.661,152.729,46
Razem :	—,—	104,012.957,939.158,55
Wydatki	—,—	97,117.684,427.561,55
Pozostałość	—,—	6,895.273,511.597,—
Pozostałość zwaloryzowana (po kursie 1 zł = 1,800.000,— mk. pol.)	—,—	3,830.707,50

ZAMKNIĘCIE SUM POZABUDŻETOWYCH

za okres od 1/V. do 31/XII. 1924 r.

W y d a t k i:	zł.
Niedobór budżetowy śląski (1. V. — 31. XII. 1924 r.*)	11,096.629,17
Dotacje dla Dyrekcji Cei w Mysłowicach	469.410,—
Nadwyżki kasowe przebrane do Centralnej Kasy Państwowej	28,295.487,56
Sumy obce	26,613.119,92
Sumy obrotowe	146,912.949,97
Razem :	213,387.596,62

*) Niedobór budżetowy śląski za okres od 1. I. do 31. XII. 1924 r. wynosi 9.855,13 zł, ponieważ w okresie od 1. I. do 30. IV. 1924 była nadwyżka budżetowa 2,234.672,877.347,54 mk. pol. = 1,241.144,24 zł.

Budżet śląski 1924 r.

Wydatki	95,560.625,71
Budżet władz centralnych 1924 r.	
Wydatki	6,670.569,77

D o c h o d y:	zł.
Pozostałość w dniu 30. IV. 1924 r.	3,830.707,50
Dotacje z Centralnej Kasy Państwowej	4,500.000,—
Nadwyżki kasowe z Dyrekcji Cei w Mysłowicach	26,485.047,82
Dochody pobrane w Województwie Śląskiem na rachunek innych Izb Skarbowych	1,147.073,60
Nadwyżka budżetowa władz centralnych (1. V. — 31. XII. 1924)	9,177.617,13
Sumy obce	30,616.227,66
Sumy obrotowe	140,472.638,42
Razem :	216,229.312,13
Wydatki	213,387.596,62
Pozostałość	2,841.715,51
Budżet śląski 1924 r.	
Dochody	85,705.482,58
Budżet władz centralnych 1924 r.	
Dochody	24,988.738,66

BUDŻET ŚLĄSKI.

Okres budżetowy od 1/I. do 31/XII. 1925 r.

R o d z a j w y d a t k ó w:	Preliminowano: zł.	Wydano: zł.
Sejm Śląski	705.556,12	696.019,40
wydatki osobowe	96.089,—	96.106,10
„ rzeczowo-administracyjne	23.244,94	22.966,95
diety poselskie i wynagrodzenie ekspertów	561.222,18	560.261,—
fundusz dyspozycyjny Marszałka Sejmu	14.000,—	11.000,—
stenogramy i druki	11.000,—	5.685,35
Administracja wewnętrzna	37,984.780,98	33,711.989,52
Rada Wojewódzka	237.687,13	195.327,89
wydatki osobowe	17.874,—	17.640,25
„ rzeczowo-administracyjne	9.130,—	4.847,54
diety członków Rady Wojewódzkiej	56.894,—	56.394,60
fundusz dyspozycyjny Rady Wojewódzkiej	10.051,13	7.900,—
fundusz na cele kulturalno-oświatowe	25.000,—	2.000,—
subwencje	20.000,—	8.000,—
wydatki śląskiego funduszu krajowego i domestykalnego	2.140,—	1.947,50
częściowe koszty utrzymania Urzędu Kontroli Państwowej	96.598,—	96.598,—
Urząd Wojewódzki, Starostwa, Dyrekcje Policji i Powiatowe		
Urzędy Zdrowia	5,908.972,91	4.383.535,92
wydatki osobowe	1,954.078,93	1,932.104,25
„ rzeczowo-administracyjne	763.736,44	712.012,54
fundusz zapomogowy i remuneracyjny dla urzędników	19.480,26	19.319,50
pomoc lekarska dla urzędników	310.170,91	309.378,67
różne wydatki sanitarne	13.658,37	7.437,07
fundusz dyspozycyjny Wojewody	251.050,—	251.050,—
koszty reprezentacyjne Wojewody	27.498,—	26.552,92
wydawnictwa	15.300,—	12.193,65
budowa kolei krajowych	2,554.000,—	1,113.487,32
Wyznania religijne	1,010.111,58	860.186,94
wydatki dla kościoła katolickiego	752.111,58	610.186,94
wydatki dla kościołów akatolickich	8.000,—	—,—
pożyczka na budowę katedry w Katowicach	250.000,—	250.000,—
Policja Województwa Śląskiego	11,111.066,14	10,927.624,97
wydatki osobowe	8,961.666,83	8,938.500,34
„ rzeczowo-administracyjne	733.807,42	803.882,97
fundusz zapomogowy i remuneracyjny dla policji	87.095,—	87.095,—
umundurowanie	507.915,15	412.183,61
skoszarowanie	55.348,10	55.050,67
wyszkolenie	28.500,—	28.486,83
uzbrojenie	120.792,25	111.789,64
psy policyjne	2.040,—	1.238,34

R o d z a j w y d a t k ó w :	Preliminowano: zł.	Wydano: zł.
wydatki śledcze	98.651,39	58.269,17
utrzymanie aresztów policyjnych	15.249,73	14.431,88
nowe budowle	500.000,27	416.696,52
Kultura krajowa	621.198,35	517.882,73
wydatki rzeczowo-administracyjne	19.400,35	5.868,34
popieranie wytwórczości rolnej	206.650,—	155.790,51
„ leśnej	5.722,—	2.736,75
stacja ochrony roślin	21.000,—	12.436,99
dotacja dla śląskiego funduszu meljoracyjnego	330.000,—	329.999,92
częściowe koszty utrzymania służby weterynaryjnej	13.426,—	6.462,42
krajowy fundusz odszkodowawczy	25.000,—	4.587,80
Urzędy robót publicznych	5.526.027,68	5.215.105,16
wydatki osobowe	264.868,56	264.476,94
„ rzeczowo-administracyjne	39.540,99	22.004,84
remont i konserwacja budowli	50.000,—	41.071,07
nowe budowle	1.921.400,—	1.894.324,57
drogi i mosty	1.473.000,—	1.276.234,69
regulacja rzek i budowa mostów	1.777.218,13	1.716.993,05
Wojewódzki zakład badania żywności i przedmiotów użytku	65.576,91	60.321,99
wydatki osobowe	45.420,—	44.484,20
„ rzeczowo-administracyjne	20.156,91	15.837,79
Urzędy ubezpieczeń	132.987,01	124.860,30
wydatki osobowe	107.242,61	103.491,78
„ rzeczowo-administracyjne	25.744,40	21.368,52
Wojewódzki Sąd Administracyjny	34.447,46	32.686,88
wydatki osobowe	21.607,46	20.830,86
„ rzeczowo-administracyjne	12.840,—	11.856,02
Zakłady krajowe i humanitarne	13.225.923,29	11.301.810,59
dotacje na pokrycie niedoboru w zakładach krajowych	1.413.450,—	1.413.445,86
ustawowy obowiązek pokrywania kosztów leczenia ubogich	951.687,—	515.314,60
utrzymanie krajowo-ubogich, matolek i kalek	978.021,78	953.095,57
dom pracy przymusowej	210.000,—	209.461,50
utrzymanie i wyszkolenie głuchoniemych i ociemniałych	73.466,—	36.320,78
zasiłki i subwencje dla zakładów humanitarnych	271.450,—	271.350,—
opieka nad młodzieżą	60.000,—	59.166,—
zapomogi wojewódzkie dla najbiedniejszej ludności	2.862.720,—	2.702.331,98
pożyczki budowlane dla spółdzielni budowlanych	3.500.000,—	3.358.500,—
renty wojewódzkie	200.346,51	175.971,85
opieka i pomoc połogowa	1.009.082,—	810.816,70
dodatek państw. dla ubezpieczeń społecznych	1.670.000,—	784.253,75
Komisarz dla spraw pracy na G. Śląsku	15.700,—	11.782,—
renty od wypadków w instytucjach państwowych	10.000,—	—,—

R o d z a j w y d a t k ó w:	Preliminowano: zł.	Wydano: zł.
Inspekcje przemysłowe	110.782,52	92.646,15
wydatki osobowe	41.688,—	39.632,56
„ rzeczowo-administracyjne	8.930,40	3.986,09
komisje pojednawcze i arbitrażowe	60.164,12	49.027,50
Administracja skarbową	22,287.819,58	3 783 327,48
Władze i urzędy skarbowe	3,753.894,99	3,459.748,81
wydatki osobowe	3,378.879,99	3,113.568,76
„ rzeczowo-administracyjne	375.015,—	346.180,05
Emerytury i zaopatrzenia	168.368,68	25.710,86
emerytury i zaopatrzenia funkcjonariuszów wojewódzkich	168.368,68	25.710,86
Ogólny zarząd skarbowy	43.555,91	27.572,15
różne	43.555,91	27.572,15
zwroty danin publicznych	322.000,—	270.295,66
zwroty podatków	307.000,—	267.964,75
inne zwroty	15.000,—	2.330,91
Udział Skarbu Państwa w dochodach śląskich	18,000.000,—	—,—
Szkolnictwo	27,385.047,36	23,355.444,95
Władze szkolne II instancji	885.033,58	813.618,86
wydatki osobowe	295.616,11	317.896,15
„ rzeczowo-administracyjne	100.016,46	29.678,60
fundusz zapomogowy i remuneracyjny dla urzędników	3.243,—	3.243,—
stypendja i zasiłki dla młodzieży szkolnej	486.158,01	462.801,11
Inspektoraty szkół powszechnych	327.484,—	294.038,50
wydatki osobowe	250.711,—	236.582,13
„ rzeczowo-administracyjne	74.773,—	57.396,37
pomoce naukowe	2.000,—	60,—
Szkoły powszechne	19,374.726,79	16,827.909,63
wydatki osobowe	17.000.042,47	14,913.999,82
„ rzeczowo-administracyjne	50.313,90	20.382,35
fundusz zapomogowy i remuneracyjny	100.485,—	55.520,97
pomoce naukowe	120.000,—	78.233,39
subwencje i pożyczki na budowę szkół powszechnych	1,550.000,—	1,420.886,78
subwencje i zasiłki dla prywatnych szkół i ochronek	183.151,75	95,023,66
kursy dokształcające dla nauczycieli	90.608,47	62,282,23
oświata pozaszkolna	280.125,20	181.580,43

R o d z a j w y d a t k ó w:	Preliminowano: zł.	Wydano: zł.
Seminaria nauczycielskie	1,605.783,61	968.431,24
wydatki osobowe	899.496,27	834.604,94
„ rzeczowo-administracyjne	165.582,34	111.733,51
fundusz zapomogowy i remuneracyjny	7.705,—	—,—
pomoce naukowe	25.000,—	9.646,67
kursy dokształcające dla nauczycieli	5.000,—	2.500,—
ogrody szkolne	3.000,—	—,—
nowe budowle	500.000,—	19.946,12
Szkoły średnie ogólnokształcące	3,955.289,66	3,442.415,57
wydatki osobowe	1,885.110,96	1,816.525,42
„ rzeczowo-administracyjne	187.480,98	116.694,52
fundusz zapomogowy i remuneracyjny	16.771,—	8.458,47
pomoce naukowe	85.046,30	42.605,89
subwencje dla średnich szkół komunalnych i stypendja dla młodzieży szkolnej	924.000,—	655.309,10
kursy dokształcające dla nauczycieli	6.880,42	4.380,42
nowe budowle	850.000,—	798.441,75
Szkoły zawodowe	1,236.729,72	1,009.031,15
wydatki osobowe	653.787,87	605.157,95
„ rzeczowe-administracyjne	111.040,—	67.784,37
pomoce naukowe	100.100,—	34.259,74
zasiłki i subwencje dla zawodowych szkół dokształcających	349.601,85	296.311,42
fundusz obrotowy dla warsztatów w szkołach zawodowych	12.000,—	—,—
kursy dokształcające dla nauczycieli	10.200,—	5.517,67

R o d z a j d o c h o d ó w :	Preliminowano: zł.	Wpłynęło: zł.
Administracja wewnętrzna	3,676.407,—	1,976,318,19
Urząd Wojewódzki, Starostwa, Dyrekcje Policji i Powiatowe		
Urzędy Zdrowia	569.185,—	1,170.037,95
wydawnictwa	8.000,—	8.180,80
opłaty za paszporty i świadectwa	400.000,—	868.604,70
kary administracyjne	—,—	141.751,56
inne dochody	61.185,—	151.500,89
Policja Województwa Śląskiego	2,716.572,—	17.769,59
sprzedaż koni, środków lokomocji i nawozu	5.000,—	3.015,07
sprzedaż znoszonego umundurowania	5.750,—	7.038,48
inne dochody	2.750,—	7.716,04
zaległe udziały związków samorządowych w utrzymaniu		
policji wojewódzkiej	2,703.072,—	—,—
Kultura krajowa	11.450,—	16.839,47
dochody szkółki leśnej	1.000,—	—,—
krajowy fundusz odszkodowawczy	7.000,—	3.937,94
inne dochody	3.450,—	12.901,53
Urzędy robót publicznych	17.100,—	89.728,07
czynsz z domów, będących własnością Skarbu Śląskiego	13.500,—	23.073,72
inne dochody	3.600,—	66.654,35
Wojewódzki zakład badania żywności i przedmiotów użytku	40.000,—	4.129,45
Urzędy ubezpieczeń	20.300,—	98,07
Wojewódzki Sąd Administracyjny	300,—	948,32
Zakłady krajowe i humanitarne	301.500,—	667.767,27
zwrot kosztów utrzymania chorych, wychowanków i kalek	301.500,—	167.767,27
zwrot pożyczki na akcję zaopatrzenia biednej ludności w		
ziemniaki	—,—	500.000,—
Administracja skarbowa	65,795.000,—	56,351.005,37
Władze i urzędy skarbowe	47.000,—	98.284,32
sprzedaż druków	1.500,—	4.196,27
opłaty katastralne	44.000,—	92 235,62
różne dochody	1.500,—	1.852,43
Emerytury i zaopatrzenia	678.000,—	24.056,38
opłaty emerytalne	678.000,—	24.056,38
Ogólny zarząd skarbowy	75.000,—	321.428,41
zwrot pożyczek udzielonych związkom komunalnym	—,—	1.000,—
zwrot pożyczek udzielonych spółdzielniom	—,—	98,96
kary i dochód z konfiskat	15.000,—	50.370,67
różne dochody	60.000,—	269.958,78
Daniny publiczne	64,995.000,—	55,907.236,26
Podatki bezpośrednie	52,646.256,—	39,174.031,50
podatek gruntowy	871.000,—	1,306.000,61
„ przemysłowy	26,500.000,—	24,830.993,15
„ dochodowy	25,000.000,—	11,378.905,87
„ od kapitałów i rent	150.000,—	559.036,25

R o d z a j d o c h o d ó w :	Preliminowano: zł.	Wpłynęło: zł.
zaległości podatków zniesionych	5.256,—	5 792,98
odsetki za zwłokę, kary i koszty egzekucyjne	120.000,—	1,093.302,64
Podatki pośrednie	7,121.244,—	9,666.221,52
podatek od wina	313.000,—	467.372,31
„ od piwa	2,489.277,—	2,125.668,23
„ od cukru	1,089.293,—	1,090.100,—
„ od drożdży	48.000,—	141.890,44
„ od oleju mineralnego	1,569.366,—	3,081.418,66
„ od zapalek	500.000,—	896.636,86
„ od zapalniczek	—,—	9.581,52
„ od kwasu octowego	10.308,—	2.075,23
akcyzowe opłaty patentowe	400.000,—	900.322,02
opłaty od kart do gry	2.000,—	2.716,50
zaległości podatków zniesionych	500.000,—	761.176,62
odsetki za zwłokę, kary i koszty egzekucyjne	200.000,—	187.263,13
Opłaty stemplowe i daniny pokrewne	6,227.500,—	7,066.983,24
opłaty stemplowe od przejęcia własności nieruchomości	1,000.000,—	1,005.449,34
„ „ od rachunków	800.000,—	364.193,26
„ „ od obrotu papierami wartościowymi	500.000,—	484.053,79
„ „ od najmu skrzynek depozytowych	500,—	234,—
„ „ od ubezpieczeń	105.000,—	185.277,38
„ „ od weksli	400.000,—	97.207,65
„ „ niewymienione wyżej	1,340.000,—	2,333.638,10
„ „ uiszczone znaczkami stemplowymi	2,000.000,—	2,427.843,99
podatek spadkowy	24.000,—	88.705,19
„ od darowizn	7.000,—	15.462,71
podwyżki, odsetki za zwłokę, kary i koszty egzekucyjne	50.000,—	64.917,83
Szkolnictwo	245.708,—	298.637,80
Władze szkolne II instancji	2.460,—	—,—
Inspektoraty szkół powszechnych	2.790,—	8.690,46
Szkoły powszechne	27.159,—	32.450,58
zwrot pożyczek na budowę szkół powszechnych	26.959,—	32.450,58
inne dochody	200,—	—,—
Seminarja nauczycielskie	4.551,—	1,077,77
Szkoły średnie ogólnokształcące	134.898,—	194.644,21
zwrot kosztów za zużycie materiałów	30.546,—	185.277,75
opłaty uczniów	3.114,—	6.714,—
inne dochody	101.238,—	2.652,46
Szkoły zawodowe	73.850,—	61.774,78
szkolne warsztaty wytwórcze	15.000,—	15.794,69
opłaty uczniów	21.000,—	43.506,37
inne dochody	37.850,—	2.473,72
Drukarnia Województwa Śląskiego	4.600,—	—,—
czysty zysk	4.600,—	—,—

Z e s t a w i e n i e :	Preliminowano:		Wypłacono wzgl. wpłynęło:	
	zł.	%	zł.	%
Wydatki	88,363.204,04		61,546.781,35	
Sejm Śląski	705.556,12	0,8	696.019,40	1,1
Administracja wewnętrzna	37,984.780,98	42,9	33,711.989,52	54,8
„ skarbowa	22,287.819,58	25,3	3,783.327,48	6,2
Szkolnictwo	27,385.047,36	31,—	23,355.444,95	37,9
Dochody	69,721.715,—		58,616.961,36	
Administracja wewnętrzna	3,676.407,—	5,3	1,967.318,19	3,4
„ skarbowa	65,795.000,—	94,4	56,351.005,37	96,1
Szkolnictwo	245.708,—	0,3	298.637,80	0,5
Drukarnia Województwa Śląskiego	4.600,—		—,—	
Wydatki	88,363.204,04		61,546.781,35	
Dochody	69,721.715,—		58,616.961,36	
Niedobór budżetowy			2,929.819,99	
Po potrąceniu zwrotów wynoszą wydatki netto			61,183.018,31	

Z łącznej sumy wydatków przypada na:

wydatki osobowe	33,469.239,39	54,4
„ rzeczowo-administracyjne	2,374.481,37	3,9
„ resortowe	11,144.769,93	18,1
„ inwestycyjne	12,056.581,87	19,5
subwencje i pożyczki	2,501.708,79	4,1
Razem:	61,546.781,35	

Z łącznej sumy dochodów budżetowych przypada na:

daniny publiczne	55,907.236,26	95,4
inne dochody	2,709.725,10	4,6
Razem:	58,616.961,36	

Z łącznej sumy danin publicznych przypada na:

podatki bezpośrednie	39,174.031,50	70,—
„ pośrednie	9,666.221,52	17,3
opłaty stemplowe i daniny pokrewne	7,066.983,24	12,7
Razem:	55,907.236,26	

BUDŻET WŁADZ CENTRALNYCH.

Okres budżetowy od 1. I. do 31. XI. 1925 r.

W y d a t k i :	zł.
Ogółem Administracja Najwyższa Izba Kontroli Państwowej Ministerstwo Spraw Wojskowych „ Spraw Wewnętrznych „ Sprawiedliwości „ Przemysłu i Handlu „ Rolnictwa i Dóbr Państwowych „ Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego „ Robót Publicznych „ Pracy i Opieki Społecznej „ Reform Rolnych „ Skarbu	32,779.624,18 32,779.624,18 119.628,15 9,214.993,08 595.098,32 4,582.732,37 423.769,62 100.953,29 320.832,03 54.034,19 2,162.454,73 118.995,66 15,086.132,74
D o c h o d y :	zł.
Ogółem Administracja Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Ministerstwo Skarbu Władze i Urzędy skarbowe emerytury i renty ogólny zarząd skarbowy daniny publiczne opłaty stemplowe podatek majątkowy Ministerstwo Sprawiedliwości „ Przemysłu i Handlu „ Rolnictwa i Dóbr Państwowych „ Robót Publicznych „ Pracy i Opieki Społecznej „ Reform Rolnych Monopole sól tytoń spirytus loteria państwowa Wydatki Dochody Niedobór budżetowy	17,149.319,61 16,000.934,55 278,50 11,178.198,28 83.598,96 939.399,23 88.665,59 10,066.534,50 91.654,14 9,974.880,36 2,403.186,63 707.476,12 65.377,29 1,640.238,78 1,— 6.177,95 1,148.385,06 200,50 16.827,84 1,131.324,72 32,— 32,779.624,18 17,149.319,61 15,630.304,57

ZAMKNIĘCIE SUM POZABUDŻETOWYCH ZA ROK 1925.

W y d a t k i	zł.
Niedobór budżetowy śląski z 1925 r.	2,929.819,99
„ „ „ władz centralnych z 1925 r.	15,630.304,57
Dotacje dla Dyrekcji Cei w Mysłowicach	3,079.535,—
Nadwyżki kasowe przebrane do Centralnej kasy Państwowej	35,496.881,28
Sumy obce	44,664.707,84
Sumy obrotowe	191,696.277,86
Razem:	293,497.526,54
Budżet śląski 1925 r.	
Wydatki	61,546.781,35
Budżet władz centralnych 1925 r.	
Wydatki	32,779.624,18

D o c h o d y	zł.
Pozostałość z 1924 r.	2,841.715,51
Dotacje z Centralnej Kasy Państwowej	28,890.500,91
Nadwyżki kasowe z Dyrekcji Cei w Mysłowicach	31,025.076,65
Dochody pobrane w Województwie Śląkiem na cachunek innych Izb Skarbowych	762.926,53
Sumy obce	43,851.951,52
Sumy obrotowe	189,745.152,74
Razem:	297,117.323,86
Wydatki	293,497.526,54
Pozostałość	3,619.797,32
Budżet śląski 1925 r.	
Dochody	58,616.961,36
Budżet władz centralnych 1925 r.	
Dochody	17,149.319,61

BUDŻET ŚLĄSKI.

Okres budżetowy od 1. I. 1926 do 31. XII 1927 r.

Rodzaj wydatków:	Preliminowano: zł.	Wydano: zł.
Sejm Śląski	931.921,97	930.332,11
wydatki osobowe	113.843,76	113.843,76
„ rzeczowo-administracyjne	75.087,83	73.639,66
djety poselskie i wynagrodzenie eksportów	636.613,38	636.414,19
fundusz dyspozycyjny Marszałka Sejmu	95.000,—	95.057,50
stenogramy i druki	11.377,—	11.377,—
Administracja wewnętrzna	51,286.659,11	50,606.134,17
Rada Wojewódzka	3,738.169,45	3,699.450,67
wydatki osobowe	24.850,68	24.641,68
„ rzeczowo-administracyjne	17.490,—	14.166,40
djety członków Rady Wojewódzkiej	69.204,75	65.216,—
fundusz dyspozycyjny Rady Wojewódzkiej	14.600,—	14.585,93
„ na cele kulturalno-oświatowe	28.750,—	28.750,—
fundusz rezerwowy	1,201.289,02	1,201.315,—
wydatki funduszu krajowego i domestykalnego	4.407,—	2.306,96
subwencje	311.444,—	311.444,—
częściowe koszty utrzymania Urzędu Kontroli Państwowej	142.134,—	128.200,—
częściowe koszty utrzymania Prokuratury Generalnej	24.000,—	8.824,70
udziały Skarbu Śląskiego w przedsiębiorstwach	1,900.000,—	1,900.000,—
Urząd Wojewódzki, Starostwa, Dyrekcje Policji i Powiatowe Urzędy Zdrowia	4,713.027,15	4,573.424,39
wydatki osobowe	2,197.417,88	2,103.506,56
„ rzeczowe-administracyjne	1,119.073,34	1,078.591,53
fundusz zapomogowy i remuneracyjny dla urzędników	200.843,90	200.843,90
pomoc lekarska dla urzędników	395.743,03	395.194,08
różne wydatki sanitarne	338.813,—	330.515,40
fundusz dyspozycyjny Wojewody	375.000,—	375.000,—
koszty reprezentacyjne Wojewody	34.881,—	39.331,84
wydawnictwa	51.255,—	50.441,08
Wyznania religijne	1,545.372,04	1,518.175,93
wydatki kościoła katolickiego	1,304.122,04	1,284.718,59
„ kościołów akatolickich	41.250,—	33.457,34
subwencje dla kościoła katolickiego	200.000,—	200.000,—
Policja Województwa Śląskiego	11,685.883,03	11,661.068,04
wydatki osobowe	9,840.486,92	9,837.849,73
„ rzeczowe-administracyjne	1,561.970,74	1,555.443,65
nowe budowle	448.623,—	448.147,40
umundurowanie	388.729,80	388.469,71
skoszarowanie	39.651,45	38.503,85
wyszkolenie	17.501,—	17.374,58
uzbrojenie	9.598,70	9.594,25
psy policyjne	2.550,—	2.236,16

Rodzaj wydatków:	Preliminowano: zł.	Wydano: zł.
wydatki śledcze	62.636,76	54.816,—
utrzymanie aresztów policyjnych	14.134,66	8.632,71
Kultura krajowa	663.411,89	640.146,11
wydatki rzeczowo-administracyjne	12.416,96	4.437,14
popieranie wytwórczości rolnej	80.732,35	79.723,81
„ „ leśnej	3.042,—	3.042,—
stacja ochrony roślin	114.375,—	114.778,—
dotacja dla śląskiego funduszu melioracyjnego	100.000,—	100.000,—
krajowy fundusz odszkodowawczy	15.750,—	7.575,16
utrzymanie szkół rolniczych	224.375,—	224.375,—
doraźna pomoc dla rolników	112.720,58	106.215,—
Urzędy robót publicznych	14.134.872,89	13.868.454,17
wydatki osobowe	383.056,93	334.658,10
„ rzeczowo-administracyjne	68.945,44	37.593,66
remont i konserwacja budowli	77.200,—	75.729,04
nowe budowle	4.759.904,51	4.759.883,85
drogi i mosty	1.791.242,—	1.791.288,06
regulacja rzek i budowa wałów	1.284.024,01	1.283.801,46
budowa kolei krajowych	3.460.500,—	3.460.500,—
pożyczki dla spółek budowlanych	3.280.000,—	2.185.000,—
szkody elementarne	30.000,—	—,—
Wojewódzki zakład badania żywności i środków użytku	87.409,62	85.686,09
wydatki osobowe	63.066,—	62.008,26
„ rzeczowe-administracyjne	24.343,62	23.677,83
Urzędy ubezpieczeń	195.548,21	188.376,62
wydatki osobowe	151.450,58	150.000,34
„ rzeczowo-administracyjne	44.097,63	38.376,28
Wojewódzki Sąd Administracyjny	46.417,—	45.609,89
wydatki osobowe	39.954,—	39.103,89
„ rzeczowo-administracyjne	6.463,—	6.506,—
Zakłady krajowe i humanitarne	14.386.315,87	14.270.548,27
dotacja dla pokrycia niedoboru w zakładach krajowych	262.458,—	260.520,—
ustawowy obowiązek pokrywania kosztów leczenia ubogich	1.702.549,—	1.702.272,95
utrzymanie krajowo ubogich, matolek i kalek	364.444,64	351.899,29
dom pracy przymusowej	70.000,—	69.063,49
utrzymanie i wyszkolenie głuchoniemych i ociemniałych	341.175,94	335.952,68
zasiłki i subwencje dla zakładów humanitarnych	343.316,67	339.166,67
zapomogi wojewódzkie dla najbiedniejszej ludności	6.795.691,62	6.724.377,89
renty wojewódzkie	227.930,—	227.930,—
opieka i pomoc połogowa	1.347.930,—	1.328.545,30
dodatek państwowy do ubezpieczeń społecznych	2.930.820,—	2.930.820,—
Inspekcje przemysłowe	90.231,96	55.193,99
wydatki osobowe	53.863,—	47.289,71
„ rzeczowo-administracyjne	11.368,96	7.904,28
inspekcja przemysłowa w Rybniku	25.000,—	—,—
Administracja skarbową	5.040.983,46	6.301.501,37

Rodzaj wydatków:	Preliminowano: zł.	Wydano: zł.
Władze i urzędy skarbowe	4,142.983,84	4,077.583,08
wydatki osobowe	3,612.508,18	3,572.684,92
„ rzeczowo-administracyjne	530.475,66	504.898,16
Emerytury i zaopatrzenia	118.688,05	33.360,95
emerytury i zaopatrzenia funkcjonariuszów wojewódzkich	118.688,05	33.360,95
Ogólny zarząd skarbowy	84.530,70	1,542.043,37
amortyzacja długu	30.000,—	—,—
udział Skarbu Państwa w dochodach śląskich	—,—	1,500.000,—
różne	54.530,70	42.043,37
Zwroty danin publicznych	694.780,87	648.513,97
zwroty podatków	689.030,87	648.180,96
inne zwroty	5.750,—	333,01
Szkolnictwo	28,586.806,77	28,224.227,64
Władze szkolne II instancji	1,389.903,63	1,341.013,60
wydatki osobowe	368.370,41	360.434,74
„ rzeczowo-administracyjne	139.327,05	105.824,06
centralna biblioteka pedagogiczna	500,—	306,10
stypendja i zasiłki dla młodzieży szkolnej	881.706,17	874.448,70
Inspektoraty szkół powszechnych	342.400,41	323.565,59
wydatki osobowe	249.622,26	249.603,30
„ rzeczowo-administracyjne	90.778,15	72.299,01
pomoce naukowe	2.000,—	1.663,28
Szkoły powszechne	19,287.465,43	19,477.377,71
wydatki osobowe	17,464.267,13	17,694.983,25
„ rzeczowo-administracyjne	34.516,28	19.087,32
pomoce naukowe	180.000,15	159.488,68
subwencje i pożyczki na budowę publicznych szkół powsz.	320.000,—	317.112,17
subwencje na dożywianie dzieci i zasiłki dla ochronek	887.023,67	886.974,72
kursy dokształcające dla nauczycieli	35.728,20	33.879,72
oświata pozaszkolna	365.930,—	365.851,85
Seminarja nauczycielskie	1,252.496,34	1,168.488,29
wydatki osobowe	979.681,78	983.271,39
„ rzeczowo-administracyjne	239.964,47	155.031,39
pomoce naukowe i urządzenia lokali szkolnych	19.000,09	19.885,51
subwencja dla seminarjów prywatnych	13.000,—	10.000,—
ogrody szkolne	850,—	300,—
Szkoły średnie-ogólnokształcące	4,922.667,13	4,620.209,97
wydatki osobowe	2,295.953,48	2,093.420,61
„ rzeczowo-administracyjne	211.352,30	173.041,49
pomoce naukowe i urządzenie lokali szkolnych	67.010,02	64.097,19
subwencja dla średnich szkół komunalnych	1,005.319,80	1,000.249,—
nowe budowle	1,343.031,53	1,289.401,68
Szkoły zawodowe	1,391.873,83	1,293.572,48
wydatki osobowe	1,086.060,83	1,023.121,69
„ rzeczowo-administracyjne	127.791,15	105.856,77
pomoce naukowe i urządzenia lokali szkolnych	130.021,85	129.160,66
zasiłki i subwencje dla zawodowych szkół dokształcając.	33.000,—	32.433,36
fundusz obrotowy dla warsztatów w szkołach zawodowych	15.000,—	3.000,—

R o d z a j d o c h o d ó w :	Preliminowano: zł.	Wpłynęło: zł.
Administracja wewnętrzna	2,035.883,54	1,651.792,84
Urząd Wojewódzki, Starostwa, Dyrekcje Policji i Powiatowe		
Urzędy Zdrowia	1,018.848,21	1,189.217,42
wydawnictwa	97.413,05	126.427,58
opłaty za paszporty i świadectwa	772.544,69	894.041,76
kary administracyjne	135.282,83	141.535,72
inne dochody	13.607,64	27.212,36
Policja Województwa Śląskiego	697.012,68	50.701,82
sprzedaż koni, środków lokomocji i nawozów	8.216,50	14.784,35
sprzedaż znoszonego umundurowania	6.856,02	16.874,19
inne dochody	5.424,16	18.620,03
zaległe udziały związków samorządowych w kosztach utrzymania policji 1922/24	676.546,—	423,25
Kultura krajowa	6.306,53	13.922,09
dochody szkółki leśnej	928,53	103,53
krajowy fundusz odszkodowawczy	5.000,—	13.194,97
inne dochody	378,—	623,59
Urzędy robót publicznych	109.243,60	127.202,61
czynsz z domów będących własnością Skarbu Śląskiego	74.429,04	55.866,78
inne dochody	34.814,56	71 335,83
Wojewódzki zakład badania żywności i przedmiotów użytku	34.827,65	14.141,52
Urzędy ubezpieczeń	200,—	198,58
Wojewódzki Sąd Administracyjny	1.720,04	1.701,04
Zakłady krajowe i humanitarne	167.724,83	254.707,76
zwrot kosztów opieki nad kalekami	167.724,83	254.707,76
Administracja skarbowa	77,735.874,31	90,018.438,35
Władze i urzędy skarbowe	94.068,24	121.468,36
sprzedaż druków	10.441,03	4.125,23
opłaty katastralne	70.105,74	107.834,09
różne dochody	13.521,47	9.509,04
Emerytury i zaopatrzenia	1.890,13	15.476,71
opłaty emerytalne	1.890,13	15.476,71
Ogólny zarząd skarbowy	543.579,03	729.493,84
zwrot pożyczek udzielonych związkom samorządowemu	154.238,69	154.238,69
zwrot pożyczek udzielonych spółdzielniom	196.952,85	142.366,94
odsetki od pożyczek	57.061,73	57.061,73
kary i dochód z konfiskat	88.176,40	169.342,86
różne dochody	47.149,36	206.483,62
Daniny publiczne	77,096.336,91	89,151.999,44
Podatki bezpośrednie	56,458.314,18	69,700.680,79
podatek gruntowy	1,727.610,05	2,120.924,14
„ przemysłowy	29,097.201,71	32,308.872,83
„ dochodowy	23,567.997,58	30,244.521,94
„ od kapitału i rent	882.486,64	1,278.969,62
zaległości podatków zniesionych	1.764,92	1.764,92
odsetki za zwłokę, kary i koszty egzekucyjne	1,181.253,28	3,745.627,34

R o d z a j d o c h o d ó w:	Preliminowano: zł.	Wydano: zł.
Podatki pośrednie	10,066.712,51	9,360.947,58
podatek od wina	489.889,47	513.837,45
„ „ piwa	2,533.654,23	2,389.167,70
„ „ cukru	1,731.004,02	1,637.989,79
„ „ drożdży	227.285,47	224.779,94
„ „ oleju mineralnego	3,618.942,64	2,771.331,97
„ „ kwasu octowego	6.000,—	29,85
akcyzowe opłaty patentowe	967.063,46	985.582,02
opłaty od kart do gry	3.052,50	96,79
zaległości podatków zniesionych	254.034,50	637.704,41
odsetki za zwłokę, kary i koszty egzekucyjne	235.786,22	200.427,66
Opłaty stemplowe i daniny pokrewne	10,571.310,22	10,090.371,07
opłaty stemplowe od przejęcia własności nieruchomości	1,850.028,13	1,455.858,38
„ „ „ rachunków	1,043.015,66	1,094.826,23
„ „ „ obrotu papierami wartościowymi	424.145,44	420.275,21
„ „ „ najmu skrzynek depozytowych	505,55	202,80
„ „ „ ubezpieczeń	285.845,94	578.913,39
„ „ „ weksli	280.091,53	71.955,53
„ „ nie wymienione wyżej	3,169.280,61	1,683.118,18
„ „ uiszczone znaczkami stempłowymi	3,199.973,95	4,214.563,39
należności sądowe	89.937,13	225.506,17
podatek spadkowy	113.459,16	208.072,57
„ od darowizn	16.863,50	4.354,55
podwyżki, odsetki za zwłokę, kary i koszty egzekucyjne	98.163,62	132.724,67
Szkolnictwo	476.876,38	473.097,37
Władze szkolne II instancji	20,—	—,—
Inspektoraty szkół powszechnych	3.094,45	8.079,79
Szkoły powszechne	88.503,85	84.556,25
zwrot pożyczek udzielonych gminom na budowę szkół	88.433,85	84.556,25
inne dochody	70,—	—,—
Seminarja nauczycielskie	232,90	411,35
Szkoły średnie ogólnokształcące	236.630,78	317.067,17
zwrot kosztów za użycie materiałów szkolnych	228.558,43	298.164,—
opłaty uczniów	6.398,50	16.888,—
inne dochody	1.673,85	2.015,17
Szkoły zawodowe	148.394,40	62.982,81
zwrot funduszu obrotowego	34.666,67	4.666,67
szkolne warsztaty wytwórcze	86.870,—	—,—
opłaty uczniów	24.545,96	53.081,23
inne dochody	2.311,77	5.234,91
Drukarnia Województwa Śląskiego	25.762,—	26.323,96
czysty zysk	25.762,—	26.323,96

Z e s t a w i e n i e :	Preliminowano:		Wypłacono wzgl. wpłynęło:	
	zł.	%	zł.	%
Wydatki	85,846.371,31		86,062.195,29	
Sejm Śląski	931.921,97	1,1	930.332,11	1,1
Administracja wewnętrzna	51,286.659,11	59,8	50,606.134,17	58,8
„ skarbowa	5,040.983,46	5,8	6,301.501,37	7,3
Szkolnictwo	28,586.806,77	33,3	28,224.227,64	32,8
Dochody	80,274.396,23		92,143.328,56	
Administracja wewnętrzna	2,035.883,54	2,5	1,651.792,84	1,8
„ skarbowa	77,735.874,31	96,9	90,018.438,35	97,7
Szkolnictwo	476.876,38	0,6	473.097,37	0,5
Drukarnia Województwa Śląskiego	25.762,—	—	—,—	—
Wydatki	85,846.371,31		86,062.195,29	
Dochody	80,274.396,23		92,143.328,56	
Nadwyżka budżetowa			6,081.133,27	
Po potrąceniu zwrotów wynoszą wydatki netto			84,886.452,45	
Wydatki budżetowe w okresie od 1. I 1926 do 31. III 1927			79,060.641,49	
Niewyczerpane kredyty w okresie od 1. I. 1926 do 31. III. 1927 r. a wydane w okresie budżetowym 1927/28			7,001.553,80	
		Razem:	86,062.195,29	

Z łącznej sumy wydatków budżetowych przypada na:

wydatki osobowe	38,891.265,83	45,1
„ rzeczowo-administracyjne	3,976.374,63	4,6
„ resortowe	18,303.477,70	21,3
„ inwestycyjne	15,610.863,66	18,1
subwencje i pożyczki	5,880.213,47	6,9
udział Skarbu Śląskiego w przedsiębiorstwach	1,500.000,—	1,8
udział Skarbu Śląskiego w przedsiębiorstwach	1,900.000,—	2,2
	Razem:	86,062.195,29

Z łącznej sumy dochodów budżetowych przypada na:

daniny publiczne	89,151.999,44	96,9
inne dochody	2,991.329,12	3,1
	Razem:	92,143.328,56

Z łącznej sumy danin publicznych przypada na:

podatki bezpośrednie	69,700.680,79	78,2
„ pośrednie	9,360.947,58	10,5
opłaty stemplowe i daniny pokrewne	10,090.371,07	11,3
	Razem:	89,151.999,44

BUDŻET WŁADZ CENTRALNYCH.

Okres budżetowy od 1. I. do 31. III. 1927 r.

W y d a t k i :	zł.
Ogółem	42,905.260,51
Administracja	42,905.260,51
Najwyższa Izba Kontroli Państwowej	166.129,76
Ministerstwo Spraw Wojskowych	7,012.084,83
„ „ Wewnętrznych	187.772,89
„ „ Skarbu	578.672,34
Renty inwalidzkie i zaopatrzenia	16,252.383,33
Emerytury	1,895.349,36
Długi państwowe	57.942,65
Ministerstwo Sprawiedliwości	5,186.489,19
„ Przemysłu i Handlu	839.828,74
„ Rolnictwa i Dóbr Państwowych	582.380,18
„ Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego	475.023,10
„ Robót Publicznych	5,293.926,75
„ Pracy i Opieki Społecznej	4,229.260,54
„ Reform Rolnych	148.016,85
D o c h o d y :	zł.
Ogółem	39,661.008,32
Administracja	39,206.065,80
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych	489,83
„ Skarbu	30,857.388,86
władze i urzędy skarbowe	6.709,50
ogólny Zarząd skarbowy	349.036,95
daniny publiczne	30,501.642,41
podatki bezpośrednie (podatek wojskowy)	7.185,24
opłaty stemplowe	192.934,36
podatek majątkowy	26,527.684,97
10% dodatek do danin publicznych	3,773.837,84
Ministerstwo Sprawiedliwości	4,323.174,67
„ Przemysłu i Handlu	705.390,90
„ Rolnictwa i Dóbr Państwowych	201.759,42
„ Robót Publicznych	2,052.079,91
„ Pracy i Opieki Społecznej	445,—
„ Reform Rolnych	892,01
Emerytury	1,064.445,20
Monopole	454.942,52
sól	1,—
tytoń	493,56
spirytus	454.447,96
Wydatki	42,905.260,51
Dochody	39,661.008,32
Niedobór budżetowy	3,244.252,19

ZAMKNIĘCIE SUM POZABUDŻETOWYCH

za okres od 1. I. 1926 do 31. III. 1927 r.

W y d a t k i :		zł.
Niedobór budżetowy władz centralnych z r. 1926/27		3,244.252,19
Dotacje dla Dyrekcji Ceł w Mysłowicach		4,734.150,—
Nadwyżki kasowe przebrane do Centralnej Kasy Państwowej		54,712.231,18
Sumy obce		77,545.345,69
Sumy obrotowe		276,466.644,37
	Razem:	416,702.623,43
Dochody		414,631.219,95
Niedobór		2,071.403,48
Budżet śląski 1926/27.		
Wydatki		86,062.195,29
Budżet władz centralnych 1926/27.		
Wydatki		42,905.260,51
D o c h o d y :		zł.
Pozostałość z 1925 r.		3,619.797,32
Dotacje z Centralnej Kasy Państwowej		21,906.700,—
Nadwyżki kasowe z Dyrekcji Ceł w Mysłowicach		32,415.558,19
Dochody pobrane w Województwie Śląskiem na rachunek in- nych Izb Skarbowych		2,321.425,93
Nadwyżka budżetowa śląska z r. 1926/27		6,081.133,27
Sumy obce		80,031.813,08
Sumy obrotowe		268,254.792,16
	Razem:	414,631.219,95
Budżet śląski 1926/27.		
Dochody		92,143.328,56
Budżet władz centralnych 1926/27.		
Dochody		39,661.008,32

BUDŻET ŚLĄSKI.

Okres budżetowy od 1. IV. 1927 do 31. XII. 1928 r.

R o d z a j w y d a t k ó w :	Preliminowano: zł.	Wydano: zł.
Sejm Śląski	917.708,—	917.497,91
wydatki osobowe	111.136,54	111.136,54
„ rzeczowo-administracyjne	131.015,99	131.907,26
djęty poselskie i wynagrodzenie ekspertów	587.743,47	587.562,11
fundusz dyspozycyjny Marszałka Sejmu	78.920,—	78.000,—
stenogramy i druki	8.892,—	8.892,—
Administracja wewnętrzna	49.112.129,—	49.790.631,46
Rada Wojewódzka	1.008.844,—	967.451,34
wydatki osobowe	21.598,—	24.738,86
„ rzeczowo-administracyjne	315.505,—	305.453,92
djęty członków Rady Wojewódzkiej	85.600,—	64.569,36
pensje honorowe i dary z łaski	10.246,—	7.754,20
fundusz dyspozycyjny Rady Wojewódzkiej	158.000,—	147.535,—
fundusz dyspozycyjny na cele kulturalno-oświatowe	15.000,—	15.000,—
subwencje	284.500,—	284.000,—
częściowe koszty utrzymania Urzędu Kontroli Państwowej	118.400,—	118.400,—
Urząd Wojewódzki, Starostwa, Dyrekcje Policji i Powiatowe		
Urzędy Zdrowia	4.381.372,—	4.254.997,09
wydatki osobowe	2.062.016,—	2.016.436,45
„ rzeczowo-administracyjne	1.220.234,—	1.138.662,56
fundusz zapomogowy i remuneracyjny dla urzędników	232.600,—	232.600,—
pomoc lekarska dla urzędników	260.784,—	260.752,87
różne wydatki sanitarne	210.300,—	208.004,80
fundusz dyspozycyjny Wojewody	325.000,—	325.000,—
koszty reprezentacyjne	23.580,—	26.535,18
wydawnictwa	46.858,—	47.005,23
Wyznanie religijne	1.086.719,—	1.086.646,84
wydatki dla kościoła katolickiego	713.719,—	713.646,84
wydatki dla kościołów ałatolickich	33.000,—	33.000,—
subwencja dla kościoła katolickiego	340.000,—	340.000,—
Policja Województwa Śląskiego	10.030.581,—	11.078.338,83
wydatki osobowe	8.359.445,—	9.465.131,85
„ rzeczowo-administracyjne	1.054.539,—	1.006.710,74
umundurowanie	473.415,—	473.282,55
skoszarowanie	28.572,—	26.834,26
wyszkolenie	27.000,—	26.898,13
uzbrojenie	10.110,—	10.054,54
psy policyjne	2.600,—	1.653,99
wydatki śledcze	60.000,—	59.890,98
utrzymanie aresztów policyjnych	14.900,—	7.881,79

R o d z a j w y d a t k ó w :	Preliminowano: zł.	Wydano: zł.
Kultura krajowa	1,372.730,—	1,339.440,94
wydatki rzeczowo-administracyjne	51.290,—	33.176,79
popieranie wytwórczości rolnej	64.000,—	63.984,05
„ spółek mleczarskich	10.000,—	10.000,—
„ wytwórczości leśnej	2.500,—	2.500,—
stacja ochrony roślin	9.500,—	7.479,07
dotacja dla Śląskiego funduszu melioracyjnego	150.000,—	150.000,—
utrzymanie biura melioracyjnego	45.940,—	45.912,68
krajowy fundusz odszkodowawczy	15.000,—	5.289,64
utrzymanie szkół rolniczych	124.500,—	122.500,—
doraźna pomoc dla rolników	100.000,—	98.598,71
kredyt rolny	800.000,—	800.000,—
Urzędy robót publicznych	22,083.571,—	22,039.489,05
wydatki osobowe	421.692,—	407.773,85
„ rzeczowo-administracyjne	63.082,—	110.495,59
remont i konserwacja budowli	331.600,—	316.100,76
nowe budowle	3,345.000,—	3,345.000,—
drogi i mosty	3,074.197,—	3,074.196,—
regulacja rzek i budowa wałów	997.000,—	989.922,85
budowa kolei krajowych	1,891.000,—	1,891.000,—
popieranie ruchu budowlanego	2,900.000,—	2,900.000,—
udział Skarbu Śląskiego w Sp. Akc. Żegluga Polska i pożyczka dla Spółdzielni „Neptun“	9,060.000,—	5.000,—
budowa kolonji robotniczych	—,—	9,000.000,—
Wojewódzki Zakład badania żywności przedmiotów użytku	80.516,—	83.244,62
wydatki osobowe	59.075,—	65.236,37
„ rzeczowo-administracyjne	21.441,—	18.008,25
Urzędy ubezpieczeń	189.099,—	189.334,13
wydatki osobowe	143.929,—	153.455,29
„ rzeczowo-administracyjne	45.170,—	35.878,84
Wojewódzki Sąd Administracyjny	45.493,—	50.006,62
wydatki osobowe	38.643,—	43.627,27
„ rzeczowo-administracyjne	6.850,—	6.379,35
Zakłady krajowe i humanitarne	8,749.933,—	8,645.208,71
dotacja na pokrycie niedoboru w zakładach krajowych	448.045,—	493.502,07
ustawowy obowiązek pokrywania kosztów leczenia	1,368.477,—	1,290.132,20
utrzymanie krajowo-ubogich, matolek i kalek	291.705,—	291.704,78
utrzymanie i wyszkolenie głuchoniemych i ociemniałych	186.480,—	186.480,—
zasiłki i subwencje dla zakładów humanitarnych	305.000,—	305.000,—
zapomogi wojewódzkie dla najbiedniejszej ludności	2,965.384,—	2,893.939,66
renty wojewódzkie	91.722,—	91.330,—
opieka i pomoc połogowa	948.000,—	948.000,—
dodatek państwowy dla ubezpieczeń społecznych	2,145.120,—	2,145.120,—

R o d z a j w y d a t k ó w :	Preliminowano: zł.	Wydano : zł.
Inspekcje przemysłowe	83.271,—	56.473,29
wydatki osobowe	48.934,—	48.617,92
„ rzeczowo-administracyjne	9.337,—	7.855,37
utworzenie inspekcji przemysłowej w Rybniku	25.000,—	—,—
Administracja skarbowa	4.711.684,—	22.021.379,33
Władze i urzędy skarbowe	4.233.904,—	4.214.533,59
wydatki osobowe	3.688.172,—	3.680.493,80
„ rzeczowo-administracyjne	545.732,—	534.039,79
Emerytury i zaopatrzenia	28.780,—	39.235,81
emerytury i zaopatrzenia funkcjonariuszów	28.780,—	39.235,81
Ogólny zarząd skarbowy	74.000,—	17.401.738,10
udział Skarbu Państwa w dochodach śląskich	—,—	17.350.000,—
różne	74.000,—	51.738,10
Zwrot danin publicznych	375.000,—	365.871,83
zwrot podatków	373.000,—	365.871,83
inne zwroty	2.000,—	—,—
Szkolnictwo	29.198.377,—	29.963.427,71
Władze szkolne II instancji	1.364.711,—	1.267.681,71
wydatki osobowe	379.991,—	319.889,90
„ rzeczowo-administracyjne	87.220,—	65.029,73
centralna biblioteka pedagogiczna	2.500,—	1.950,30
stypendja i zasiłki dla młodzieży szkolnej	815.000,—	800.831,18
pomoc naukowe i przybory szkolne	50.000,—	49.980,60
nagrody literackie	25.000,—	25.000,—
subwencje	5.000,—	5.000,—
Inspektoraty szkół powszechnych	319.619,—	324.712,71
wydatki osobowe	253.559,—	259.628,47
„ rzeczowo-administracyjne	65.060,—	64.202,54
pomoc naukowe	1.000,—	881,70
Szkoły powszechne	21.364.642,—	22.240.432,73
wydatki osobowe	16.517.162,—	17.423.479,27
„ rzeczowo-administracyjne	22.250,—	21.659,42
pomoc naukowe	300.000,—	300.000,—
subwencja dla szkół powszechnych i ochronek	270.000,—	256.287,08
subwencje i pożyczki na budowę publicznych szkół po- wszechnych	2.980.900,—	2.980.870,36
kursy dokształcające dla nauczycieli szkół powszechnych	28.700,—	19.501,94
oświata pozaszkolna i wychowanie fizyczne	1.245.630,—	1.238.634,66

R o d z a j w y d a t k ó w :	Preliminowano: zł.	Wydano: zł.
Seminarja nauczycielskie	1,033.220,—	1,152.175,31
wydatki osobowe	864.570,—	995.243,30
,, rzeczowo-administracyjne	124.850,—	114.226,38
pomoc naukowe i urządzenia lokali szkolnych	21.800,—	20.755,63
subwencje dla seminarjów prywatnych	20.000,—	20.000,—
ogrody szkolne	2.000,—	1.950,—
Szkoły średnie ogólnokształcące	3,323.920,—	3,301.361,75
wydatki osobowe	2,367.580,—	2,403.934,82
,, rzeczowo-administracyjne	190.740,—	132.185,05
pomoc naukowe i urządzenia lokali szkolnych	115.600,—	115.473,36
subwencje dla średnich szkół komunalnych	650.000,—	649.768,52
Szkoły zawodowe	1,732.265,—	1,567.680,85
wydatki osobowe	1,115.260,—	1,017.330,73
,, rzeczowo-administracyjne	92.340,—	81.698,04
pomoc naukowe i urządzenia lokali szkolnych	233.975,—	198.994,28
zasiłki i subwencje dla zawodowych szkół dokształcających	250.690,—	229.657,80
fundusz obrotowy dla warsztatów w szkołach zawodowych	40.000,—	40.000,—
Urząd konserwatorski i muzeum Śląskie	60.000,—	59.382,65

R o d z a j d o c h o d ó w :	Preliminowano: zł.	Wpłynęło: zł.
Administracja wewnętrzna	2,308.737,—	1,881.388,—
Urząd Wojewódzki, Starostwa, Dyrekcje Policji i Powiatowe		
Urzędy Zdrowia	911.365,—	1,281.233,70
wydawnictwa	65.980,—	83.416,97
opłaty za paszporty i świadectwa	700.000,—	1,025.060,90
„ z obrotu uszlachetniającego	20.000,—	37.549,34
kary administracyjne	110.000,—	108.272,01
inne dochody	15.375,—	26.934,48
Policja Województwa Śląskiego	709.650,—	23.756,30
sprzedaż koni, środków lokomocyjnych i nawozu	1.000,—	13.553,30
inne dochody	8.650,—	9.459,71
zaległe udziały związków samorządowych w kosztach		
utrzymania policji 1922/24	700.000,—	743,29
Kultura krajowa	12.400,—	9.496,97
dochody szkółki leśnej	200,—	973,57
krajowy fundusz odszkodowawczy	12.000,—	7.586,45
inne dochody	200,—	936,95
Urzędy robót publicznych	321.422,—	437.026,46
czynsze z domów będących własnością Skarbu Śląskiego	129.705,—	51.483,30
dochody z funduszu budowlanego	170.217,—	274.217,88
inne dochody	21.500,—	111.325,28
Wojewódzki zakład badania żywnością i przedmiotów użytku	1.050,—	20,—
Urzędy ubezpieczeń	341.310,—	83.635,87
Wojewódzki Sąd Administracyjny	1.000,—	3.683,45
Zakłady krajowe i humanitarne	7.500,—	29.446,77
zwrot kosztów opieki nad kalekami	7.500,—	29.446,77
Administracja skarbowa	65,620.155,—	101,283.860,79
Władze i urzędy skarbowe	97.462,—	122.660,52
sprzedaż druków	3.000,—	2.875,39
opłaty katastralne	90.000,—	110.424,37
różne dochody	4.462,—	9.360,76
Emerytury i zaopatrzenia	14.000,—	11.824,33
opłaty emerytalne	14.000,—	11.824,33
Ogólny zarząd skarbowy	241.463,—	332.267,13
zwrot pożyczek udzielonych związkom samorządowym	60.463,—	36.020,52
odsetki od pożyczek	1.000,—	11.948,75
kary i dochód z konfiskat	80.000,—	177.720,76
różne dochody	100.000,—	106.577,10
Daniny publiczne	65,267.230,—	100,817.108,81
Podatki bezpośrednie	50,250.000,—	79,015.097,30
podatek gruntowy	1,450.000,—	1,395.223,20
„ przemysłowy	24,300.000,—	36,522.875,48
„ dochodowy	22,000.000,—	37,230.150,81
„ od kapitałów i rent	1,000.000,—	1,109.379,92
odsetki za zwłokę, kary i koszty egzekucyjne	1,500.000,—	2,757.467,89

R o d z a j d o c h o d ó w :	Preliminowano:	Wpłynęło:
	zł.	zł.
Podatki pośrednie	6,742.030,—	6,835.026,09
podatek od wina	300.000,—	528.011,62
„ „ piwa	1,900.000,—	2,314.110,66
„ „ cukru	1,100.000,—	1,369.392,29
„ „ drożdży	130.000,—	332.825,49
„ „ oleju mineralnego	2,050.000,—	1,708.594,92
„ „ zapalniczek	1.000,—	5.839,—
„ „ kwasu octowego	30,—	—,—
akcyzowe opłaty patentowe	500.000,—	426.285,18
opłaty od kart do gry	1.000,—	69,80
zaległości podatków zniesionych	650.000,—	34.231,43
odsetki za zwłokę, kary i koszty egzekucyjne	110.000,—	115.665,70
Opłaty stemplowe i daniny pokrewne	8,275.000,—	14,966.985,42
opłaty stemplowe od przejęcia własności nieruchomości	900.000,—	1,591.857,60
„ „ od rachunków	940.000,—	3,721.713,87
„ „ od obrotu papierami wartościowymi	40.000,—	28.951,85
„ „ od najmu skrzynek depozytowych	200,—	1.279,70
„ „ od dokumentów przewozowych	650.000,—	640.972,42
„ „ od ubezpieczeń	400.000,—	123.656,21
„ „ od spółek	150.000,—	444.824,63
„ „ od weksli	140.000,—	895.932,70
„ „ niewymienione wyżej	1,200.000,—	1,399.200,52
„ „ uiszczone wskutek nakazów płatniczych	1,400.000,—	1,326.610,79
„ „ uiszczone znaczkami stemplowymi	2,000.000,—	3,956.222,47
należności sądowe	150.000,—	168.433,87
podwyżki, odsetki za zwłokę, kary i grzywny	80.000,—	165.082,15
podatek spadkowy	200.000,—	431.395,32
„ od darowizn	10.000,—	37.506,64
podwyżki, odsetki za zwłokę, kary i koszty egzekucyjne	15.000,—	33.344,68
Szkolnictwo	445.690,—	444.435,68
Władze szkolne II instancji	20,—	—,—
Inspektoraty szkół powszechnych	10.000,—	3.423,57
Szkół powszechnych	70.070,—	71.573,92
zwrot pożyczek udzielonych gminom na budowę szkół po-		
wszechnych	70.000,—	71.573,92
inne dochody	70,—	—,—
Seminarja nauczycielskie	600,—	277,98
Szkół średnie ogólnokształcące	260.000,—	299.057,18
zwrot kosztów za zużycie materiałów szkolnych	250.000,—	266.478,67
opłaty uczniów	8.000,—	29.392,20
inne dochody	2.000,—	3.186,31
Szkół zawodowe	105.000,—	70.103,03
zwrot funduszu obrotowego	30.000,—	35.000,—
szkolne warsztaty wytwórcze	30.000,—	7.938,32
opłaty uczniów	35.000,—	24.891,51
inne dochody	10.000,—	2.273,20
Drukarnia Województwa Śląskiego	24.600,—	29.050,—
czysty zysk	24.600,—	29.050,—

Z e s t a w i e n i e:	Preliminowano :		Wydano wzgl. wpłynęło :	
	zł.	%	zł.	%
Wydatki	83,939.898,—		102,692.936,41	
Sejm Śląski	917.708,—	1,1	917.497,91	0,9
Administracja wewnętrzna	49,112.129,—	58,5	49,790.631,46	48,5
„ skarbowa	4,711.684,—	5,6	22,021.379,33	21,4
Szkolnictwo	29,198.377,—	34,8	29,963.427,71	29,2
Dochody	68,399.182,—		103,638.734,47	
Administracja wewnętrzna	2,308.737,—	3,4	1,881.388,—	1,8
„ skarbowa	65,620.155,—	95,9	101,283.860,79	97,8
Szkolnictwo	445.690,—	0,7	444.435,68	0,4
Drukarnia Województwa Śląskiego	24.600,—	—	29.050,—	—
Wydatki	83,939.898,—		102,692.936,41	
Dochody	68,399.182,—		103,638.734,47	
Nadwyżka budżetowa			945.798,06	
Wydatki budżetowe w okresie od 1. IV 27 do 31. III 1928			86,506.949,36	
niewyczerpane kredyty w okresie od 1. IV 1927 do 31. III 1928 a wydane w okresie budżet. 1928/29			16,185.987,05	
Razem:			102,692.936,41	

Z łączności sumy wydatków budżetowych przypada na:

wydatki osobowe	38,668.754,69	37,6
„ rzeczowo-administracyjne	3,807.569,62	3,7
„ resortowe	13,134.524,24	12,7
„ inwestycyjne	24,497.089,97	23,9
subwencje i pożyczki	5,234.997,89	5,2
udział Skarbu Państwa w dochodach śląskich	17,350.000,—	16,9
Razem:	102.692.936,41	

Z łączności sumy dochodów budżetowych przypada na:

daniny publiczne	100.817.108,81	97,3
inne dochody	2,821.625,66	2,7
Razem:	103,638.734,47	

Z łącznej sumy danin publicznych przypada na:

podatki bezpośrednie	79,015.097,30	78,4
„ pośrednie	6,835.026,09	6,8
opłaty stemplowe i daniny pokrewne	14,966.985,42	14,8
Razem:	100,817.108,81	

BUDŻET WŁADZ CENTRALNYCH.

Okres budżetowy od 1. IV. 1927 do 31. III. 1928 r.

W y d a t k i :	zł.
Ogółem	48,664.561,89
Administracja	48,664.561,89
Najwyższa Izba Kontroli Państwowej	192.511,41
Ministerstwo Spraw Wojskowych	5,070.713,63
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych	1,086.602,69
Ministerstwo Skarbu	543.024,02
Renty inwalidzkie i zaopatrzenia	18,741.793,83
Emerytury	2,144.978,37
Długi państwowe	71.188,42
Ministerstwo Sprawiedliwości	5,751.564,37
„ Przemysłu i Handlu	490.613,22
„ Rolnictwa	637.597,40
„ Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego	2,204.274,41
„ Robót Publicznych	5,094.229,46
„ Pracy i Opieki Społecznej	6,460.164,58
„ Reform Rolnych	175.306,58
D o c h o d y :	zł.
Ogółem	27,729.676,02
Administracja	27,497.350,52
Najwyższa Izba Kontroli Państwowej	22,50
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych	625,60
„ Skarbu	21,232.123,26
władze i urzędy skarbowe	147,17
ogólny zarząd skarbowy	253.758,76
daniny publiczne	20,978.217,33
podatki bezpośrednie (podatek wojskowy)	43.056,70
podatek majątkowy	12,097.122,67
10% dodatek do danin publicznych	8,838.037,96
Ministerstwo Sprawiedliwości	4,217.071,20
„ Przemysłu i Handlu	457.861,67
„ Rolnictwa	217.436,44
„ Robót Publicznych	252.613,29
„ Pracy i Opieki Społecznej	13.196,43
„ Reform Rolnych	9.966,10
Emerytury	1,096.434,03
Monopole	232.325,50
sól	558,33
tytoń	5.232,18
spirytus	226.526,59
zapalki	8,40
Wydatki	48,664.561,89
Dochody	27,729.676,02
Niedobór budżetowy	20,934.885,87

ZAMKNIĘCIE SUM POZABUDŻETOWYCH

za rok 1927/28.

W y d a t k i :	zł.
Niedobór z r. 1926/27	2,071.403,48
Niedobór budżetowy władz centralnych z r. 1927/28	20,934.885,87
Dotacje dla Dyrekcji Ceł w Mysłowicach	4,891.192,71
Nadwyżki kasowe przelane do Centralnej Kasy Państwowej	17,850.000,—
Sumy obce	88,536.015,46
Sumy obrotowe	295,673.226,63
Razem :	429,956,724,15
Dochody	419.406.201,—
Niedobór	10,550.523,15

Budżet śląski 1927/28.

Wydatki	102,692.936,41
---------	----------------

Budżet władz centralnych 1927/28.

Wydatki	48,664.561,89
---------	---------------

D o c h o d y :

Dotacje z Centralnej Kasy Państwowej	4,500.000,—
Nadwyżki kasowe z Dyrekcji Ceł w Mysłowicach	35,451.001,77
Dochody pobrane w Wjewództwie Śląskiem na rachunek in- nych Izb Skarbowych	2,227.430,43
Nadwyżka budżetowa śląska z r. 1927/28.	945.798,06
Sumy obce	90,865.727,36
Sumy obrotowe	285,416.243,38
Razem :	419,406.201,—

Budżet śląski 1927/28.

Dochody	103,638.734,47
---------	----------------

Budżet władz centralnych 1927/28.

Dochody	27,729.676,02
---------	---------------

BUDŻET ŚLĄSKI.

Okres budżetowy od 1. IV. 1928 do 31. III. 1929 r.

R o d z a j w y d a t k ó w:	Preliminowano: zł.	Wydano: zł.
Sejm Śląski	1,226.838,—	1,062.782,56
wydatki osobowe	124.938,—	135.769,04
„ rzeczowo-administracyjne	217.682,—	207.218,50
djety poselskie i wynagrodzenie ekspertów	610.936,—	582.367,44
fundusz dyspozycyjny Marszałka Sejmu	100.000,—	99.078,10
stenogramy i druki	32.900,—	20.854,17
zwrot kosztów utrzymania Urzędu Kontroli Państwowej	132.382,—	—
różnica dodatku mieszkaniowego dla urzędników U. K. P.	8.000,—	17.495,31
Administracja wewnętrzna	50,354.297,—	42,389.094,08
Rada Wojewódzka	7,631.050,—	4,830.554,12
wydatki osobowe	32.642,—	36.874,02
„ rzeczowo-administracyjne	12.600,—	11.835,33
djety członków Rady Wojewódzkiej	70.308,—	68.014,80
pensje honorowe i dary z łaski	14.096,92	14.096,92
fundusz dyspozycyjny Rady Wojewódzkiej	23.903,08	23.902,94
„ na cele kulturalno-oświatowe	265.000,—	265.000,—
subwencje i pożyczki	2,111.500,—	1,660.990,62
opracowanie projektów ustaw	6.000,—	6.000,—
udziały Skarbu Śląskiego w przedsiębiorstwach	4,695.000,—	2,650.000,—
budowa zamku dla Prezydenta Rz. P. we Wiśle	400.000,—	93.839,49
Urząd Wojewódzki, Starostwa, Dyrekcje Policji i Powiatowe Urzędy Zdrowia	4,958.357,—	4,990.332,83
wydatki osobowe	2,346.652,—	2,707.303,95
„ rzeczowo-administracyjne	1,001.462,—	714.083,01
fundusz zapomogowy i remunuracyjny dla urzędników	375.802,—	375.678,41
pomoc lekarska dla urzędników	437.560,—	436.776,61
różne wydatki sanitarne	401.400,—	351.491,70
fundusz dyspozycyjny Wojewody	300.000,—	300.000,—
koszty reprezentacyjne Wojewody	29.911,—	39.435,35
wydawnictwa	65.570,—	65.563,80
Wyznania religijne	1,085.000,—	1,008.911,74
wydatki kościoła katolickiego	210.000,—	139.911,74
„ kościołów akatolickich	35.000,—	29.000,—
subwencje dla kościoła katolickiego	840.000,—	840.000,—

R o d z a j w y d a t k ó w:	Preliminowano: zł.	Wydano: zł.
Policja Województwa Śląskiego	11,512.598,—	13,159.663,79
wydatki osobowe	9,575.872,—	11,265.134,69
„ rzeczowo-administracyjne	1,298.300,—	1,283.198,35
umundurowanie	439.355,—	439.052,52
skoszarowanie	28.799,—	26.087,98
wyszkolenie	66.372,—	66.350,22
uzbrojenie	8.700,—	8.690,04
psy policyjne	5.700,—	5.285,86
wydatki śledcze	75.800,—	57.443,36
utrzymanie aresztów policyjnych	13.700,—	8.420,77
Kultura krajowa	1,101.696,—	1,000.098,07
wydatki osobowe	43.206,—	44.358,94
„ rzeczowo-administracyjne	19.990,—	16.533,58
koszty parcelacji dzierżawnej domen państwowych	30.000,—	29.759,13
popieranie wytwórczości rolnej	77.500,—	77.350,—
„ hodowli zwierząt	40.000,—	39.782,78
zwalczanie gruźlicy mlecznej	15.000,—	553,77
popieranie spółek mleczarskich	50.000,—	45.000,—
„ wytwórczości leśnej i rybackiej	8.000,—	7.045,39
stacja ochrony roślin	17.500,—	12.325,—
dotacja dla Śląskiego funduszu meljoracyjnego	450.000,—	450.000,—
utrzymanie biura meljoracyjnego	7.500,—	5.677,19
krajowy fundusz odszkodowawczy	12.000,—	—,—
utrzymanie szkół rolniczych	101.000,—	101.000,—
doraźna pomoc dla rolników	230.000,—	170.712,29
Urzędy robót publicznych	10,447.873,—	3,834.610,46
wydatki osobowe	355.755,—	368.225,98
„ rzeczowo-administracyjne	99.981,—	79.300,28
remont i konserwacja budowli	232.687,—	230.747,42
nowe budowle	6,783.450,—	1,003.447,29
drogi i mosty	1,050.000,—	1,048.799,72
regulacja rzek i budowa wałów	1,100.000,—	1,098.649,41
budowa kolei krajowych	576.000,—	5.440,36
obniżenie odsetki od pożyczek budowlanych	250.000,—	—,—
Wojewódzki Zakład badania żywności i przedmiotów użytku	91.156,—	101.361,79
wydatki osobowe	70.006,—	81.598,92
„ rzeczowo-administracyjne	21.150,—	19.762,87
Urzędy ubezpieczeń	211.108,—	222.237,66
wydatki osobowe	153.699,—	174.665,98
„ rzeczowo-administracyjne	57.409,—	47.571,68

R o d z a j w y d a t k ó w :	Preliminowano :	Wydano :
	zł.	zł.
Wojewódzki Sąd Administracyjny	52.509,—	57.596,95
wydatki osobowe	43.279,—	49.511,28
„ rzeczowo-administracyjne	9.230,—	8.085,67
Zakłady krajowe i humanitarne	13,177.750,—	13,121.734,50
dotacje na pokrycie niedoboru w zakładach krajowych	642.902,—	642.902,—
dotacje inwestycyjne dla zakładów krajowych	577.000,—	572.261,74
ustawowy obowiązek pokrywania kosztów leczenia ubogich	1,513.485,—	1,513.485,—
utrzymanie krajowo-ubogich, matołków i kalek	276.800,—	273.572,33
wychowanie zapobiegawcze	239.400,—	225.630,36
utrzymanie i wyszkolenie głuchoniemych i ociemniałych	272.683,—	266.416,—
zasiłki i subwencje dla zakładów humanitarnych	686.280,—	286.280,—
subwencje dla szpitalnictwa i inne	70.000,—	54.300,—
zapomogi wojewódzkie dla najbiedniejszej ludności	3,869.200,—	3,856.949,64
renty wojewódzkie	130.000,—	130.000,—
opieka i pomoc położowa	900.000,—	899.937,43
dodatek państwowy do ubezpieczeń społecznych	4,000.000,—	4,000.000,—
Inspekcje przemysłowe	85.200,—	61.992,17
wydatki osobowe	71.055,—	51.099,05
„ rzeczowo-administracyjne	14.145,—	10.893,12
Administracja skarbowa	11,332.062,—	11,868.010,38
Władze i urzędy skarbowe	4,641.020,—	4,944.515,40
wydatki osobowe	3,943.658,—	4,349.943,72
„ rzeczowo-administracyjne	697.362,—	594.571,68
Emerytury i zaopatrzenia	1,546.100,—	880.382,45
emerytury i zaopatrzenia funkcjonariuszów cywilnych	1,546.100,—	40.585,73
emerytury i zaopatrzenia funkcjonariuszów wojskowych	—,—	839.796,72
Ogólny zarząd skarbowy	2,035.000,—	2,022.273,54
fundusz zaliczkowy na uposażenia	2,000.000,—	2,000.000,—
różne	35.000,—	22.273,54
Zwroty danin publicznych	702.500,—	607.184,91
zwrot podatków	701.500,—	607.181,91
inne zwroty	1.000,—	3,—
Śląski fundusz gospodarczy	2,407.442,—	3,413.654,08
dotacje dla funduszu	1,990.000,—	3,003.550,17
zwrócone pożyczki budowlane	407.442,—	407.442,—
różne wydatki	10.000,—	2.661,91
Szkolnictwo	35,309.841,—	36,170.114,30
Władze szkolne II instancji	3,770.936,—	3,421.151,01
wydatki osobowe	423.436,—	474.688,44
„ rzeczowo-administracyjne	183.500,—	154.472,42
centralna biblioteka pedagogiczna	8.000,—	4.775,50
stypendja i zasiłki dla młodzieży szkolnej	2,520.000,—	2,151.843,54
pomoc naukowe i przybory szkolne	100.000,—	99.842,56

R o d z a j w y d a t k ó w :	Preliminowano : zł.	Wydano : zł.
urząd konserwatorski i muzeum śląskie	381.000,—	380.528,55
nagrody literackie	5.000,—	5.000,—
popieranie szkół muzycznych	150.000,—	150.000,—
Inspektoraty szkół powszechnych	386.942,—	374.628,01
wydatki osobowe	280.142,—	304.140,16
„ rzeczowo-administracyjne	102.800,—	66.526,09
pomoce naukowe	4.000,—	3.961,76
Szkoły powszechne	23.900.925,—	24.421.357,15
wydatki osobowe	21.445.375,—	22.078.085,81
„ rzeczowo-administracyjne	43.550,—	42.611,93
pomoce naukowe	300.000,—	299.900,—
subwencje dla prywatnych szkół powszechnych i ochronek	530.000,—	419.444,16
subwencje na remont i budowę publicznych szkół powszechnych	580.000,—	579.927,29
kursy dokształcające dla nauczycieli szkół powszechnych	25.000,—	24.889,25
oświata pozaszkolna	977.000,—	976.498,71
Seminarja nauczycielskie	1.154.962,—	1.485.872,63
wydatki osobowe	937.462,—	1.294.433,89
„ rzeczowo-administracyjne	129.500,—	123.679,04
pomoce naukowe i urządzenie lokali szkolnych	40.000,—	19.759,70
subwencje dla seminarjów prywatnych	40.000,—	40.000,—
kursy metodyczne dla nauczycieli	3.000,—	3.000,—
ogrody szkolne	5.000,—	5.000,—
Szkoły średnie-ogólnokształcące	4.005.277,—	4.446.695,47
wydatki osobowe	2.708.277,—	3.151.979,83
„ rzeczowo-administracyjne	217.000,—	214.857,70
pomoce naukowe i urządzenia lokali szkolnych	175.000,—	174.857,94
subwencja dla komunalnych szkół średnich	900.000,—	900.000,—
kursy metodyczne dla nauczycieli	5.000,—	5.000,—
Szkoły zawodowe	1.900.799,—	1.830.410,03
wydatki osobowe	1.355.299,—	1.334.033,98
„ rzeczowo-administracyjne	81.500,—	76.932,22
pomoce naukowe i urządzenie lokali szkolnych	174.000,—	140.472,93
zasiłki i subwencje dla zawodowych szkół dokształcających	250.000,—	248.970,90
fundusz obrotowy dla warsztatów w szkołach zawodowych	40.000,—	30.000,—
Długi Województwa Śląskiego	1.320.124,—	3.487.219,80
splata kapitału	742.570,—	742.570,—
odsetki	577.554,—	2.744.649,80

R o d z a j d o c h o d ó w :	Preliminowano: zł.	Wpłynęło: zł.
Administracja wewnętrzna	1,448.354,—	1,823.712,70
Urząd Wojewódzki, Starostwa, Dyrekcje Policji i Powiatowe Urzędy Zdrowia	1,111.814,—	1,454.638,81
wydawnictwa	67.000,—	63.932,73
opłaty za paszporty i świadectwa	810.000,—	1,192.516,23
„ z obrotu uszlachetniającego	78.000,—	36.961,19
kary administracyjne	110.000,—	122.004,70
inne dochody	46.814,—	39.223,96
Policja Województwa Śląskiego	5.050,—	12.956,93
sprzedaż koni, środków lokomocyjnych i nawozu	2.500,—	5.251,95
sprzedaż starego umundurowania	500,—	3.062,50
inne dochody	2.050,—	4.642,48
Kultura krajowa	38.200,—	29.534,54
dochód szkółki leśnej	500,—	1.586,—
krajowy fundusz odszkodowawczy	15.000,—	4.908,01
odsetki od kredytu rolnego	22.500,—	22.029,34
inne dochody	200,—	1.011,19
Urzędy robót publicznych	163.665,—	268.975,—
czynsze z domów będących własnością Skarbu Śląskiego	142.565,—	94.728,47
inne dochody	21.100,—	174.246,53
Wojewódzki Zakład badania żywności i przedmiotów użytku	15.100,—	21.001,85
Urzędy ubezpieczeń	59.725,—	24.038,—
Wojewódzki Sąd Administracyjny	1.500,—	2.637,15
Zakłady krajowe i humanitarne	53.300,—	9.930,42
zwrot kosztów opieki nad kalekami	53.300,—	9.930,42
Administracja skarbowa	84,299.727,—	135,154.881,88
Władze i urzędy skarbowe	98.547,—	168.345,93
sprzedaż druków	3.500,—	2.762,72
opłaty katastralne	88.000,—	160.500,10
różne dochody	7.047,—	5.083,11
Emerytury i zaopatrzenia	8.700,—	495.059,68
opłaty emerytalne funkcjonariuszów krajowych	8.700,—	16.535,07
opłaty emerytalne funkcjonariuszów wojskowych	—,—	478.524,61
Ogólny zarząd skarbowy	246.000,—	270.952,62
kary i dochód z konfiskat	126.000,—	70.864,76
różne dochody	120.000,—	200.087,86
Daniny publiczne	81,946.480,—	130,801.654,58
Podatki bezpośrednie	62,286.700,—	104,993.418,54
podatek gruntowy	1,360.000,—	1,364.005,67
„ przemysłowy	26,676.000,—	46,641.694,32
„ dochodowy	31,750.000,—	52,861.412,24
„ od kapitału i rent	1,000.000,—	1,189.193,69
zaległości podatków zniesionych	700,—	1.212,32
odsetki za zwłokę, kary i koszty egzekucyjne	1,500.000,—	2,935.900,30

R o d z a j d o c h o d ó w:	Preliminowano : zł.	Wpłynęło: zł.
Podatki pośrednie	6,273.780,—	9,029.555,18
podatek od wina	318.500,—	536.652,75
„ „ piwa	2,080.000,—	2,607.055,85
„ „ cukru	1,365.000,—	2,468.602,57
„ „ drożdży	280.000,—	330.585,50
„ „ oleju mineralnego	1,500.000,—	2,100.785,80
„ „ zapalniczek	3.000,—	4,083,—
„ „ kwasu octowego	30,—	801,55
akcyzowe opłaty patentowe	490.000,—	641.491,48
opłaty od kart do gry	250,—	28,50
zaległości podatków zniesionych	157.000,—	240.915,40
odsetki za zwłokę, kary i koszty egzekucyjne	80.000,—	98.552,78
Opłaty stemplowe i daniny pokrewne	13,386.000,—	16,778.680,86
opłaty stemplowe od przejęcia własności nieruchomości	1,300.000,—	2,034.503,64
„ „ „ rachunków	4,400.000,—	4,669.633,83
„ „ „ obrotu papierami wartościowymi	35.000,—	21.531,11
„ „ „ najmu skrzynek depozytowych	600,—	1.133,28
„ „ „ dokumentów przewozowych	650.000,—	728.341,49
„ „ „ ubezpieczeń	25.000,—	95.258,04
„ „ „ spółek	80.000,—	366.990,47
„ „ „ weksli	800.000,—	1,262.066,39
„ „ niewymienione wyżej	800.000,—	1,222.952,45
„ „ uiszczone wskutek nakazów płatnicz.	80.000,—	821.749,70
„ „ uiszczone znaczkami stemplowymi	4,500.000,—	4,414.274,12
należności sądowe	100.000,—	266.194,04
podwyżki, odsetki za zwłokę, kary i grzywny	80.000,—	149.170,84
podatek spadkowy	500.400,—	637.093,23
„ od darowizn	20.000,—	39.833,64
podwyżki, odsetki za zwłokę, kary i koszty egzekucyjne	15.000,—	47.954,59
Śląski fundusz gospodarczy	2,000.000,—	3,418.869,07
opłaty na rzecz śląskiego funduszu gospodarczego	2,000.000,—	3,418.869,07
Szkolnictwo	404.740,—	340.844,99
Władze szkolne II instancji	120,—	—,—
Inspektoraty szkół powszechnych	10.000,—	2.910,30
Szkoły powszechne	20,—	1,459,90
Seminarja nauczycielskie	600,—	839,84
Szkoły średnie-ogólnokształcące	272.000,—	245.093,35
zwrot kosztów za zużycie materiałów szkolnych	250.000,—	229.711,03
opłaty uczniów	20.000,—	14.049,—
inne dochody	2.000,—	1.333,32
Szkoły zawodowe	122.000,—	90.541,60
zwrot funduszu obrotowego	30.000,—	30.000,—
szkolne warsztaty wytwórcze	30.000,—	23.168,55
opłaty uczniów	50.000,—	36.381,57
inne dochody	12.000,—	991,48
Drukarnia Województwa Śląskiego	30.600,—	30.600,—
czysty zysk	30.600,—	30.600,—

Z e s t a w i e n i e :	Preliminowano:		Wypłacono wzgl. wpłynęło:	
	zł.	%	zł.	%
Wydatki	99,543.162,—		94,977.221,12	
Sejm Śląski	1,226.838,—	1,2	1,062.782,56	1,1
Administracja wewnętrzna	50,354.297,—	50,6	42,389.094,08	44,6
„ skarbowa	11,332.062,—	11,4	11,868.010,38	12,5
Szkolnictwo	35,309.841,—	35,5	36,170.114,30	38,1
Długi Skarbu Śląskiego	1,320.124,—	1,3	3,487.219,80	3,7
Dochody	86,182.421,—		137,350.039,57	
Administracja wewnętrzna	1,448.354,—	1,7	1,823.712,70	1,3
„ skarbowa	84,299.727,—	97,8	135,154.881,88	98,4
Szkolnictwo	404.740,—	0,5	340.844,99	0,3
Drukarnia Województwa Śląskiego	30.600,—	—	30.600,—	—
Wydatki	99,543.162,—		94,977.221,12	
Dochody	86,182.421,—		137,350.039,57	
Nadwyżka budżetowa			42,372.818,45	

Z łącznej sumy wydatków budżetowych przypada na:

wydatki osobowe (łącznie z zwrotnym funduszem zaliczkowym na uposażenie w wysokości 2.000.000 zł.)	50,277.526,09	52,9
wydatki rzeczowo-administracyjne	3,672.133,47	3,9
wydatki resortowe	18,354.009,87	19,3
„ inwestycyjne	7,474.505,06	7,9
subwencje i pożyczki	9,061.826,83	9,5
udział Skarbu Śląskiego w przedsiębiorstwach	2,650.000,—	2,8
amortyzacja długu Skarbu Śląskiego	3,487.219,80	3,7
Razem:	94,977.221,12	

Z łącznej sumy dochodów budżetowych przypada na:

daniny publiczne	130,801.654,58	95,3
inne dochody	6,548.384,99	4,7
Razem:	137,350.039,57	

Z łącznej sumy danin publicznej przypada na:

podatki bezpośrednie	104,993.418,54	80,3
„ pośrednie	9,029.555,18	6,9
opłaty stemplowe i daniny pokrewne	16,778.680,86	12,8
Razem:	130,801.654,58	

BUDŻET WŁADZ CENTRALNYCH.

Okres budżetowy od 1. IV. 1928 do 31. III. 1929 r.

W y d a t k i :		zł.
Ogółem		50,197.943,15
Administracja		50,197.943,15
Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej		622,—
Najwyższa Izba Kontroli Państwowej		240.102,60
Ministerstwo Spraw Wojskowych		12,050.506,73
„ „ Wewnętrznych		341.208,91
„ Skarbu		5,571.580,—
Renty inwalidzkie i zaopatrzenia		17,261.650,54
Emerytury		1,996.892,72
Długi państwowe		98.628,96
Ministerstwo Sprawiedliwości		6,366.869,78
„ Przemysłu i Handlu		539.717,76
„ Rolnictwa		958.860,92
„ Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego		1,133.824,37
„ Robót Publicznych		839.602,60
„ Pracy i Opieki Społecznej		2,400.868,34
„ Reform Rolnych		397.006,92
D o c h o d y :		zł.
Ogółem		23,568.476,25
Administracja		23,441.662,27
Najwyższa Izba Kontroli Państwowej		35,—
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych		11.177,—
„ Skarbu		18,065.615,06
władze i urzędy skarbowe		8,61
ogólny zarząd skarbowy		343.920,14
daniny publiczne		17,721.686,31
podatki bezpośrednie (podatek wojskowy)		67.903,92
podatek majątkowy		5,834.670,41
10% dodatek do danin publicznych		11,819.111,98
Ministerstwo Sprawiedliwości		3,535.052,44
„ Przemysłu i Handlu		440.885,48
„ Rolnictwa		236.580,21
„ Robót Publicznych		311.860,83
„ Pracy i Opieki Społecznej		6,792,17
„ Reform Rolnych		8.652,51
Emerytury		825.011,57
Monopole		126.813,98
sól		10,40
tytoń		1,740,39
spirytus		124,559,19
zapałki		504,—
Wydatki		50,197.943,15
Dochody		23,568.476,25
Niedobór budżetowy		26,629.466,90

ZAMKNIĘCIE SUM POZABUDŻETOWYCH

za rok 1928/29.

W y d a t k i:		zł.
Niedobór		10,550.523,15
Niedobór budżetowy władz centralnych z 1927/28 r.		26,629.466,90
Dotacje dla Dyrekcji Ceł w Mysłowicach		1,850.703,08
Nadwyżki kasowe przelane do Centralnej Kasy Państwowej		8,500.000,—
Sumy obce		183,754.837,20
Sumy obrotowe		326,233.033,67
Razem:		557,518.564,—
Budżet śląski 1928/29.		
Wydatki		94,977.221,12
Budżet władz centralnych 1928/29.		
Wydatki		50,197.943,15
D o c h o d y:		zł.
Dotacje z Centralnej Kasy Państwowej		15,000.000,—
Nadwyżki Kasowe z Dyrekcji Ceł w Mysłowicach		17,297.396,31
Dochody pobrane w Województwie Śląskiem na rachunek in- nych Izb Skarbowych		2,569.955,81
Nadwyżka budżetowa śląska za rok 1928/29		42,372.818,45
Sumy obce		182,519.758,70
Sumy obrotowe		322,879.811,51
Razem:		582,639.740,78
Wydatki		557,518.564,—
Pozostałość		25,121.176,78
Budżet śląski 1928/29.		
Dochody		137,350.039,57
Budżet władz centralnych 1928/29.		
Dochody		23,568.476,25

Według zamknięć Wydziału Skarbowego pozostałość gotowizny wynosiła w dniu 31. III 1929 r.

25,616.240,98 zł.

Od powyższej kwoty należy odliczyć:

wydatki budżetowe władz centralnych w okresie ulgowym 1928/29	418.154,22	zł.
wydatki budżetowe władz centralnych zrealizowane przez inne Izby Skarbowe w okresie budżetowym 1928/29—	76.909,98	„
	<u>495.064,20</u>	zł.

Pozostaje 25,121.176,78 zł.

W kwocie tej mieści się:

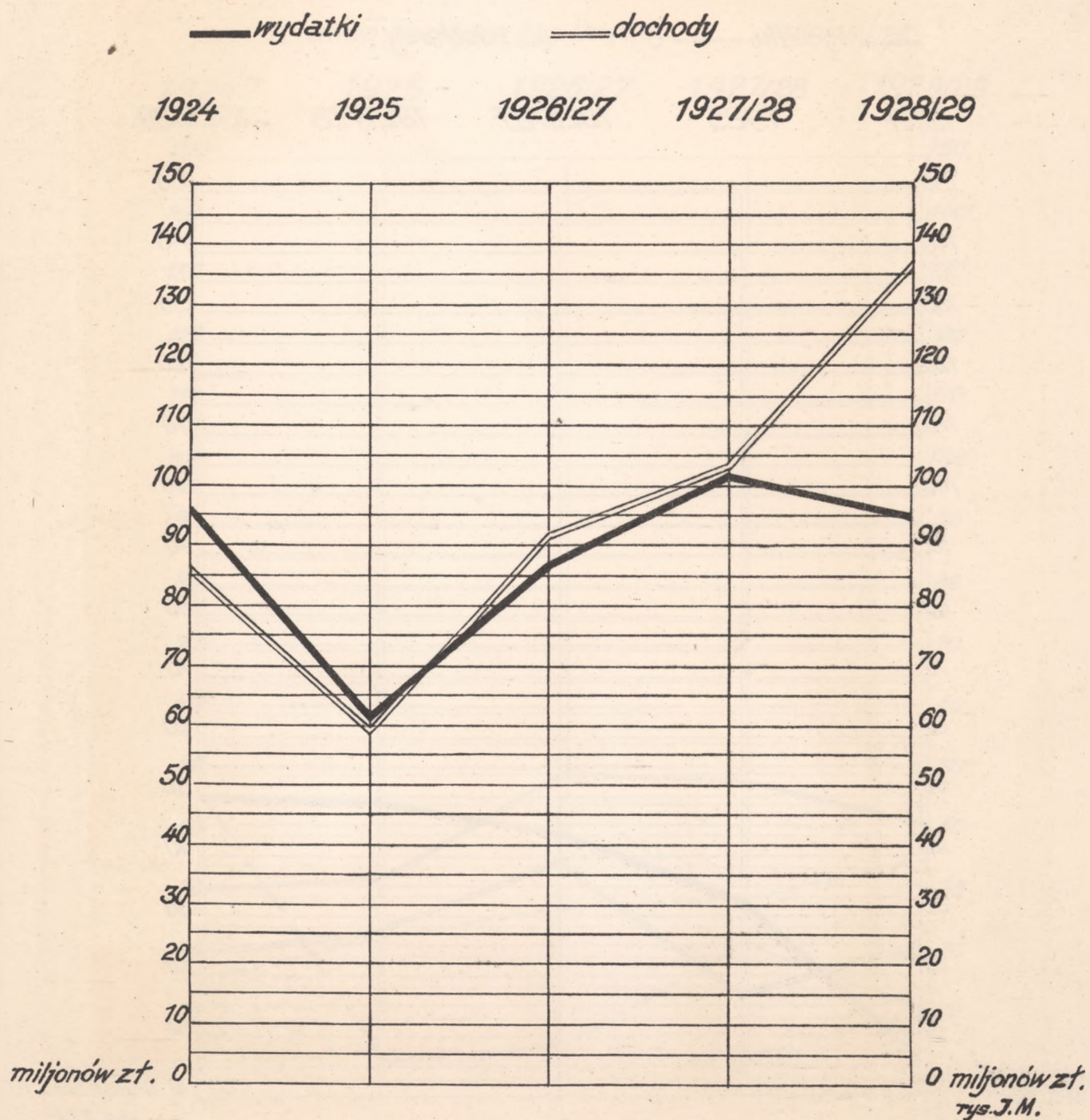
pozostałość sum komunalnych	4,929.485,37	zł.
„ „ specjalnych	1,279.264,55	„
„ „ depozytowych	2,090.765,39	„
„ rachunków bieżących	<u>120.547,41</u>	„
Razem:	8,420.062,72	zł.
Pozostałość nadwyżek budżetowych (śląskich i państwowych)	<u>16,701.114,06</u>	„
Ogółem	25,121.176,78	zł.

Katowice w lipcu 1929 r.

J. Macura.

Wydatki i dochody budż. Woj. Śląskiego

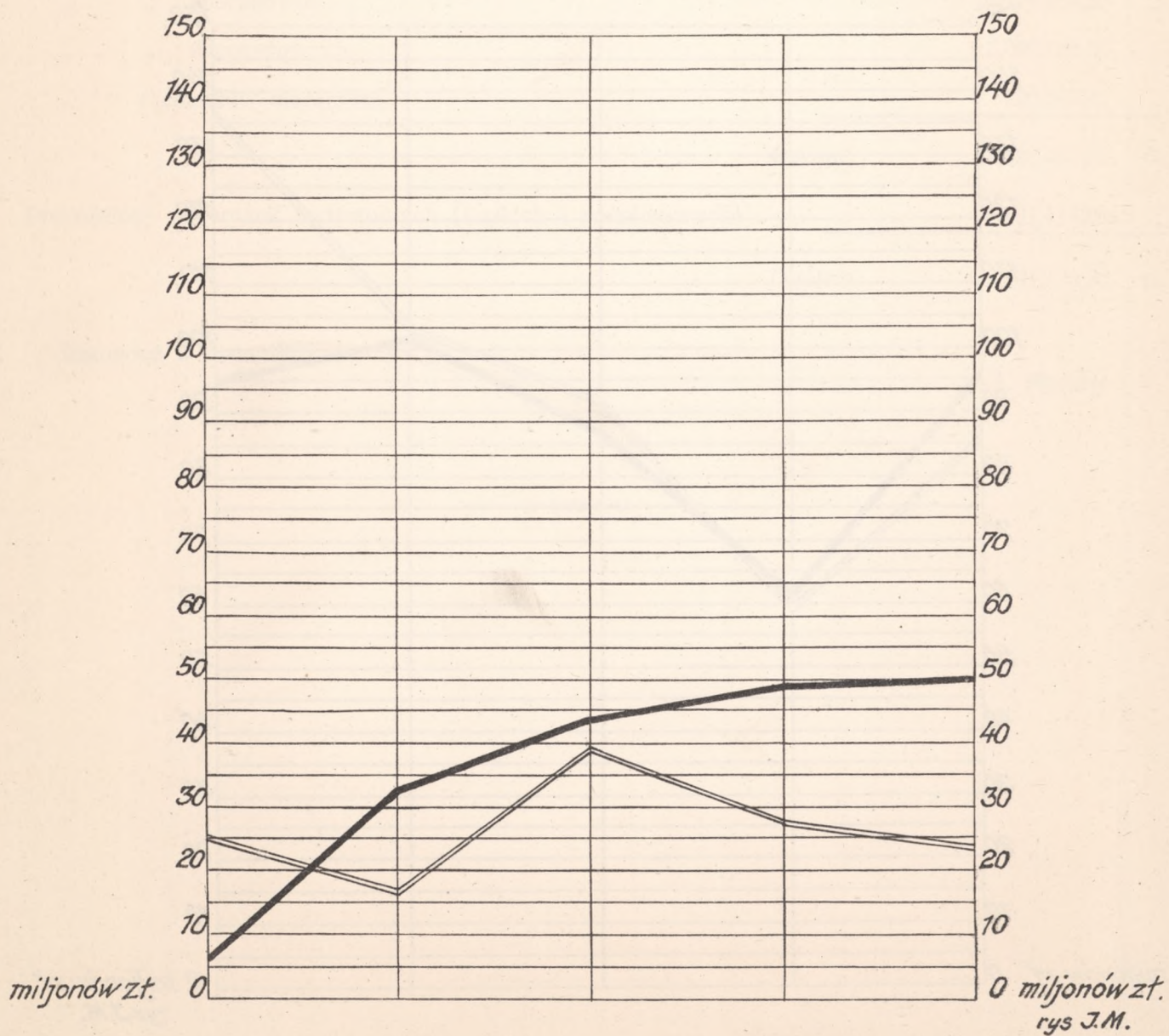

Wydatki i dochody budż. państw. na Śląsku

— wydatki

— dochody

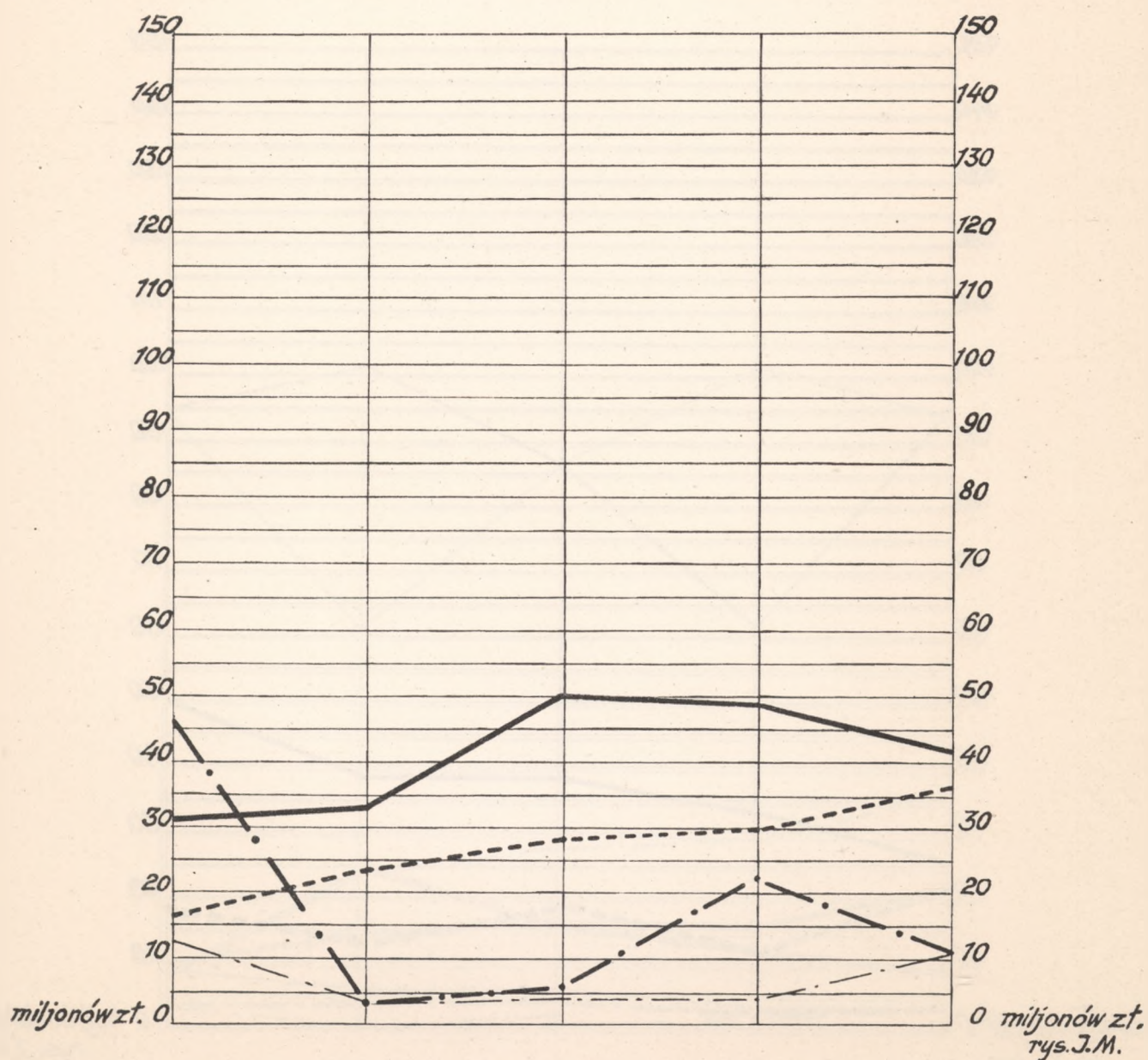
1924 1925 1926/27 1927/28 1928/29

Wydatki budżetowe Woj. Śląskiego

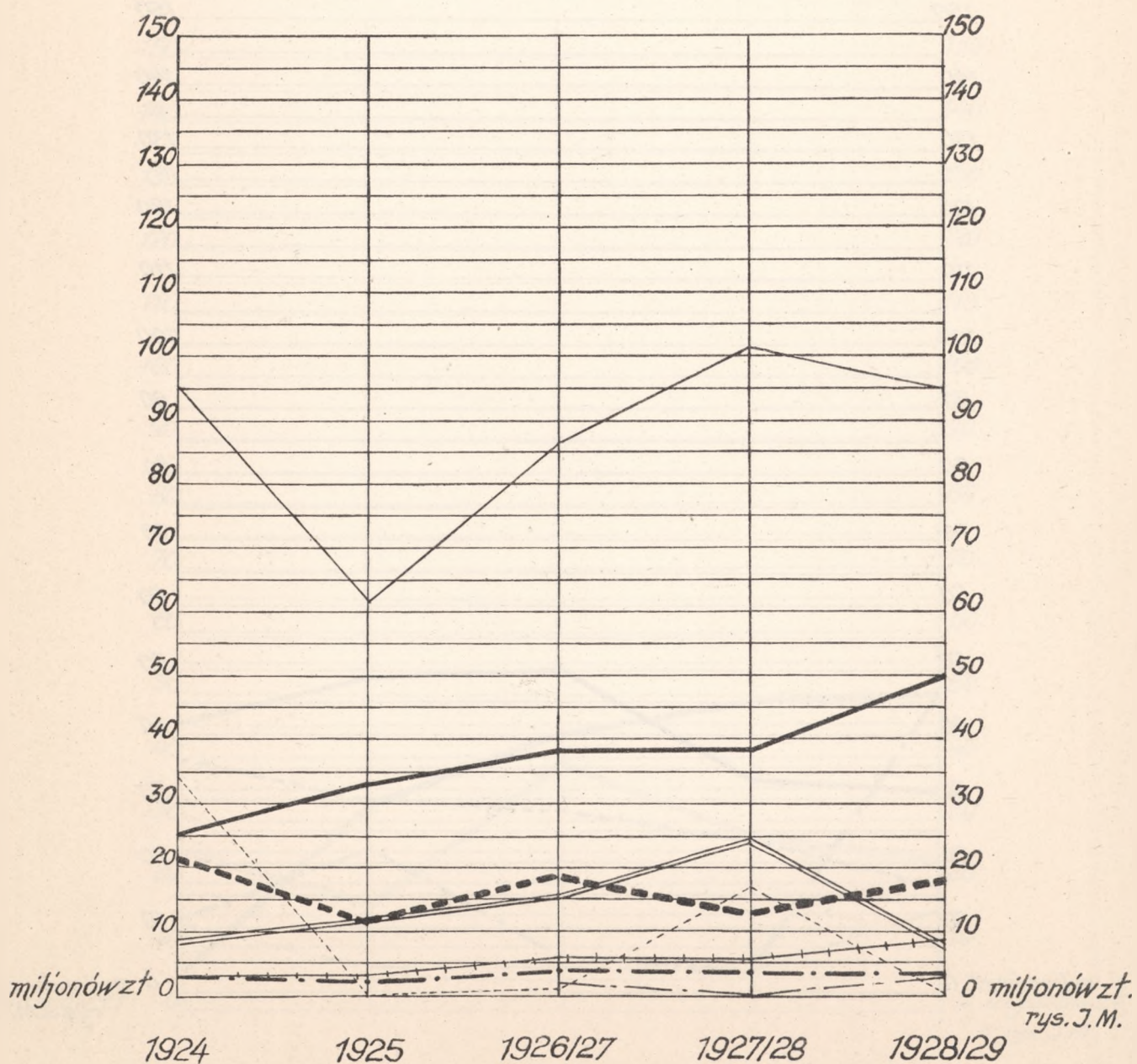
—— admin. wewnętrzna —. — admin. skarbową
 — — — admin. skarbową bez tangenty - - - - - szkolnictwo

1924 1925 1926/27 1927/28 1928/29

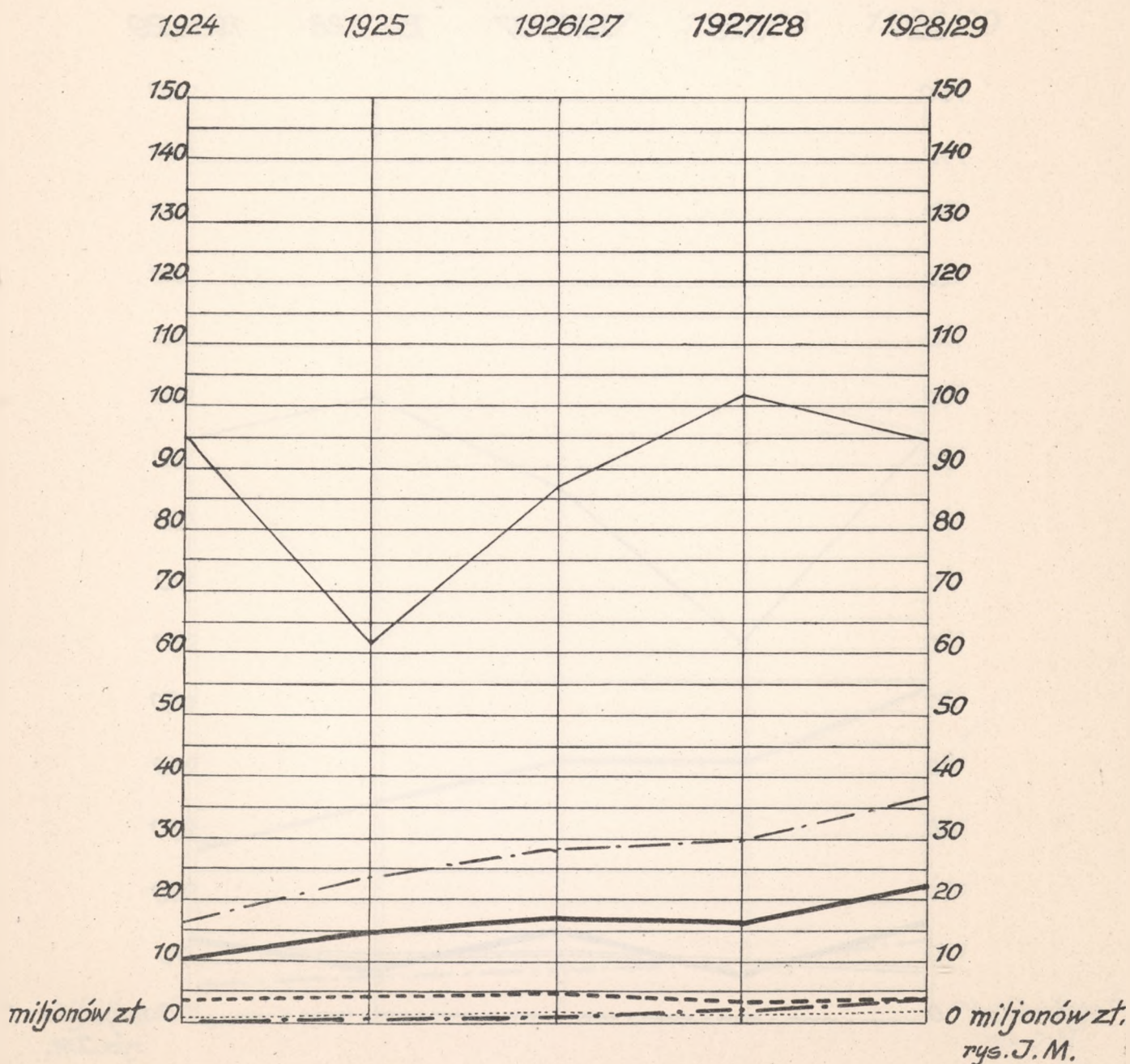
Wydatki budżetowe Woj. Śląskiego.

— wydatki osobowe — wydatki inwestycyjne
 - - - " rzeczowo-administr. + + + subwencje i pożyczki
 - - - " resortowe — udział w przedsiębiorstwach
 tangenta — łączna suma wydatków

Wydatki na szkolnictwo.

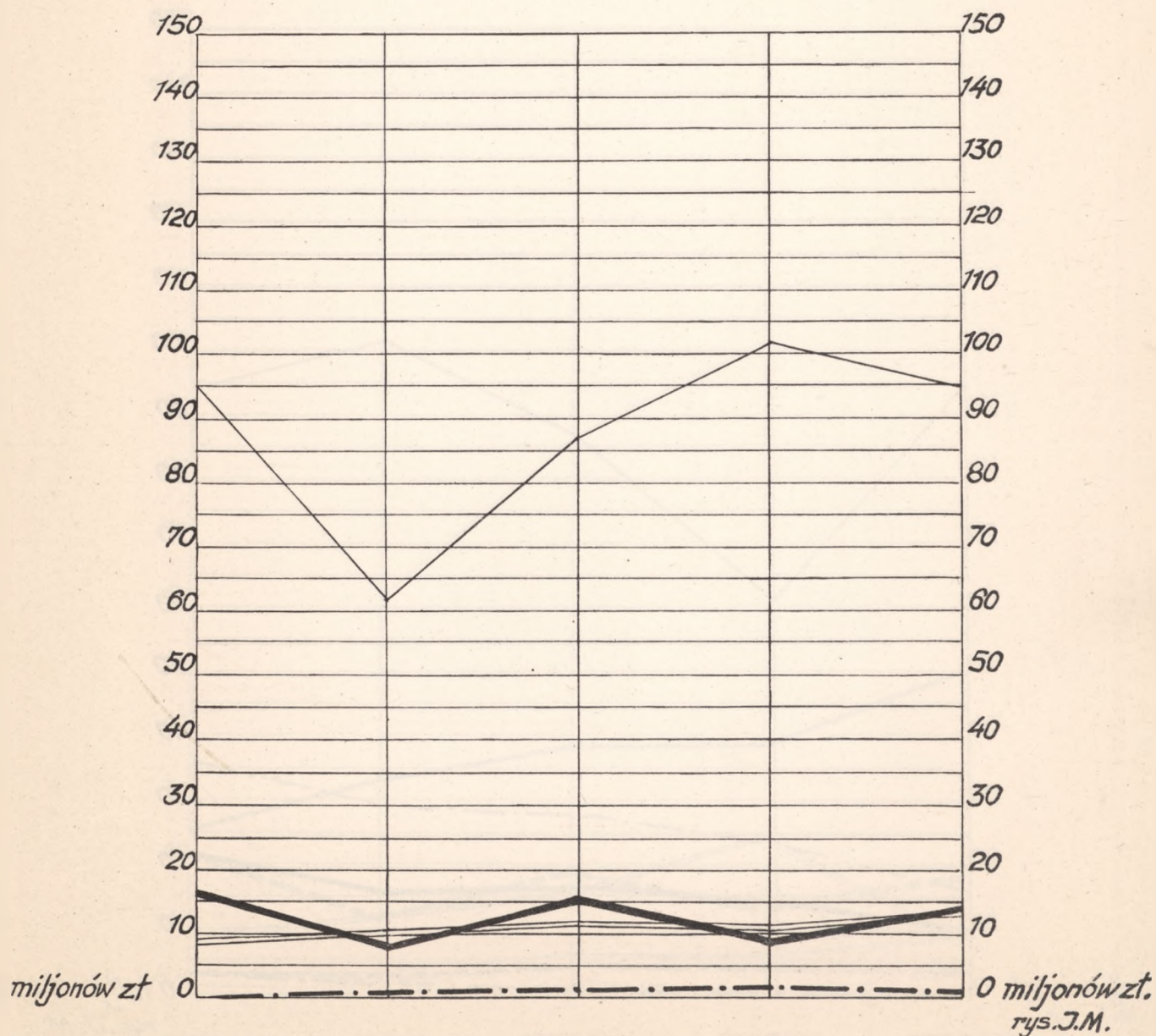
— szkoły powszechne ---- szkoły średnie
 seminarja nauczycielskie -.-.- szkoły zawodowe
 —..- wydatki na szkolnictwo — łączna suma wydatków

Wydatki budżetowe Woj. Śląskiego

— opieka socjalna — bezpieczeństwo publ.
 -.- popieranie rolnictwa — łączna suma wydatków

1924 1925 1926/27 1927/28 1928/29

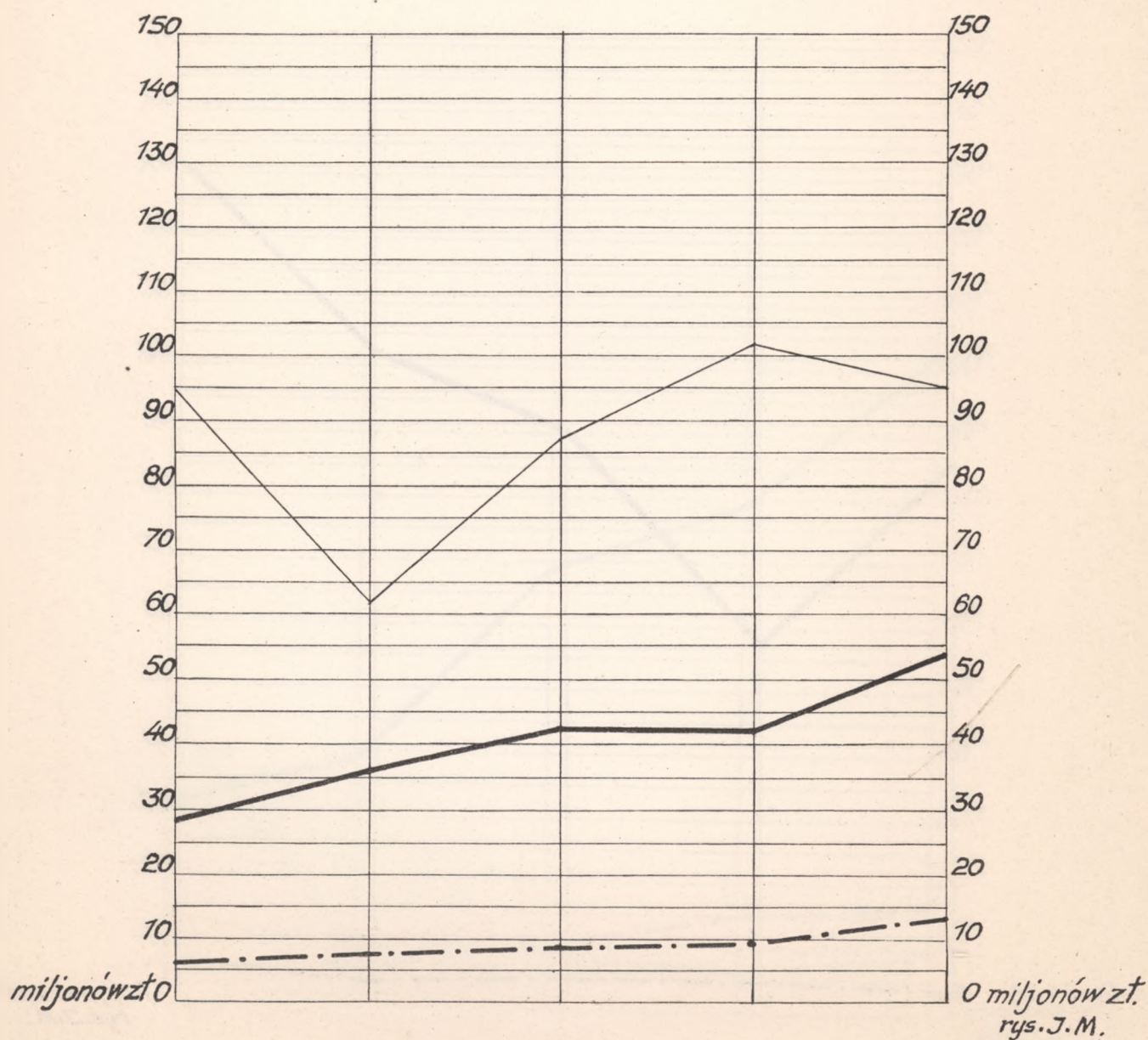
Wydatki administracyjne Woj. Śląskiego

— wyd. osobowe i admin. rzeczowe z policją i szkolnictwem

- - - " " " " " " bez policji i szkolnictwa

— łączna suma wydatków

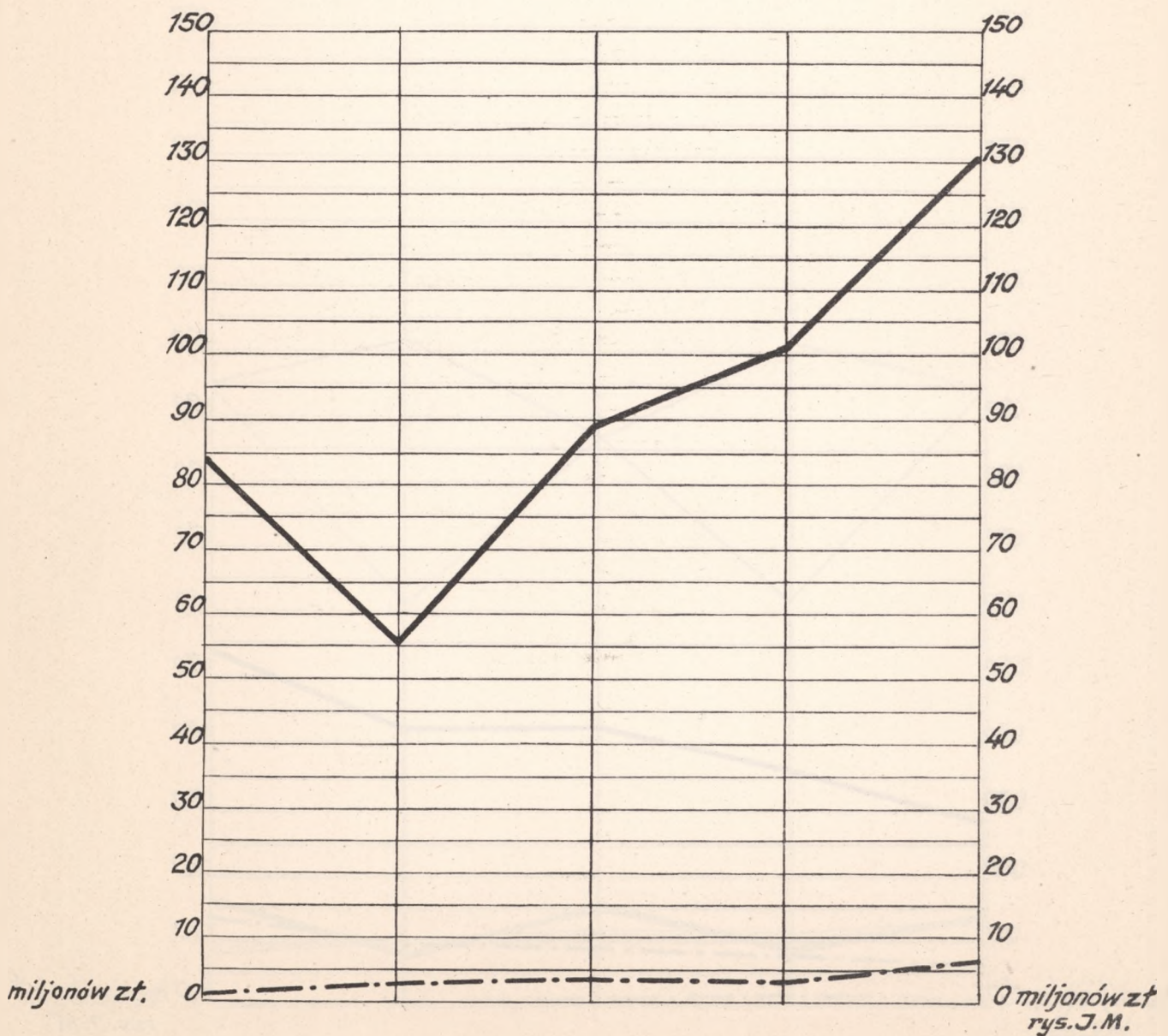
1924 1925 1926/27 1927/28 1928/29

Dochody budżetowe Woj. Śląskiego

—— daniny publiczne - - - - - inne dochody

1924 1925 1926/27 1927/28 1928/29

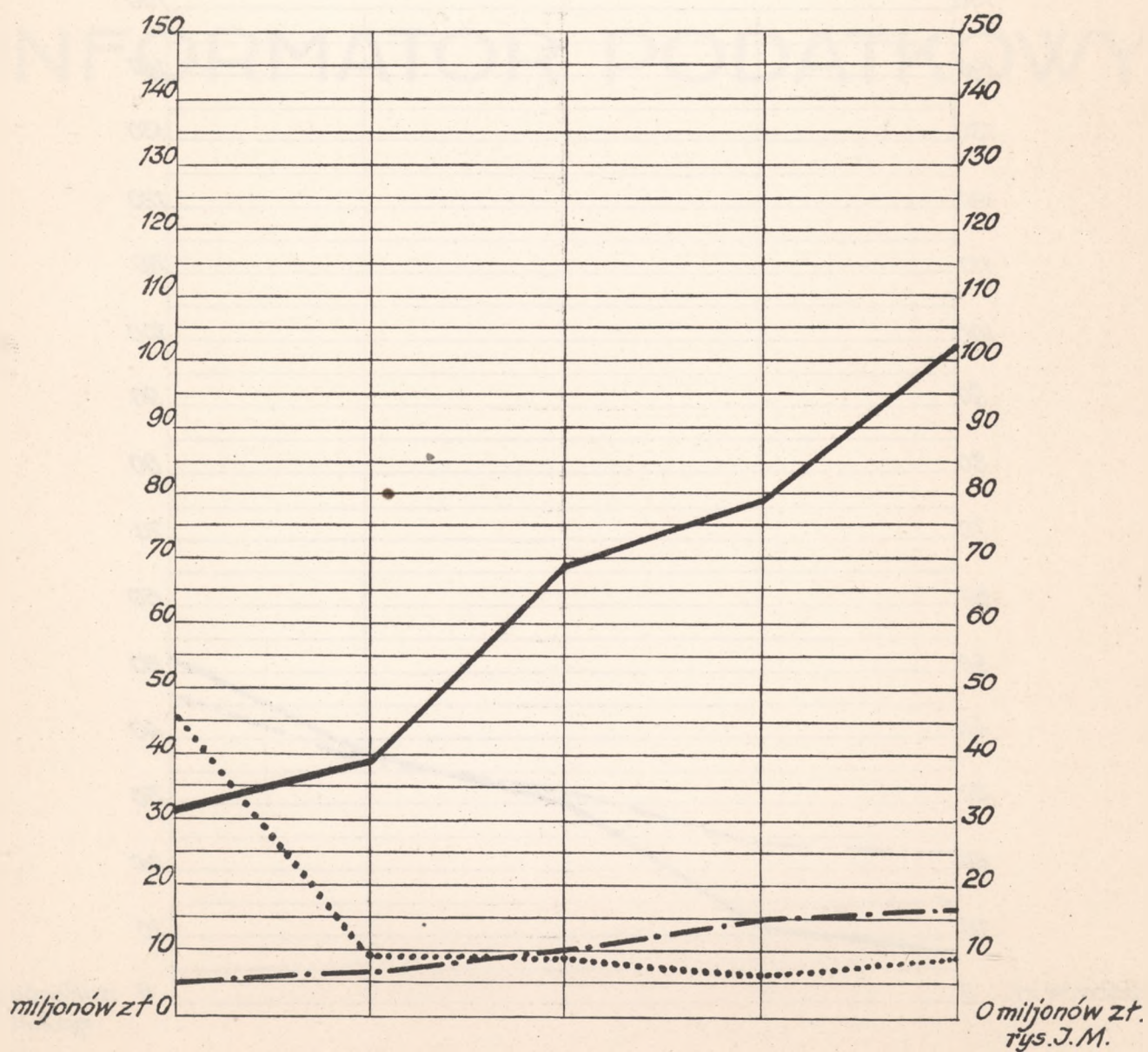

Wpływy z danin publicznych

—— podatki bezpośrednie podatki pośrednie

— · — · — opłaty stemplowe

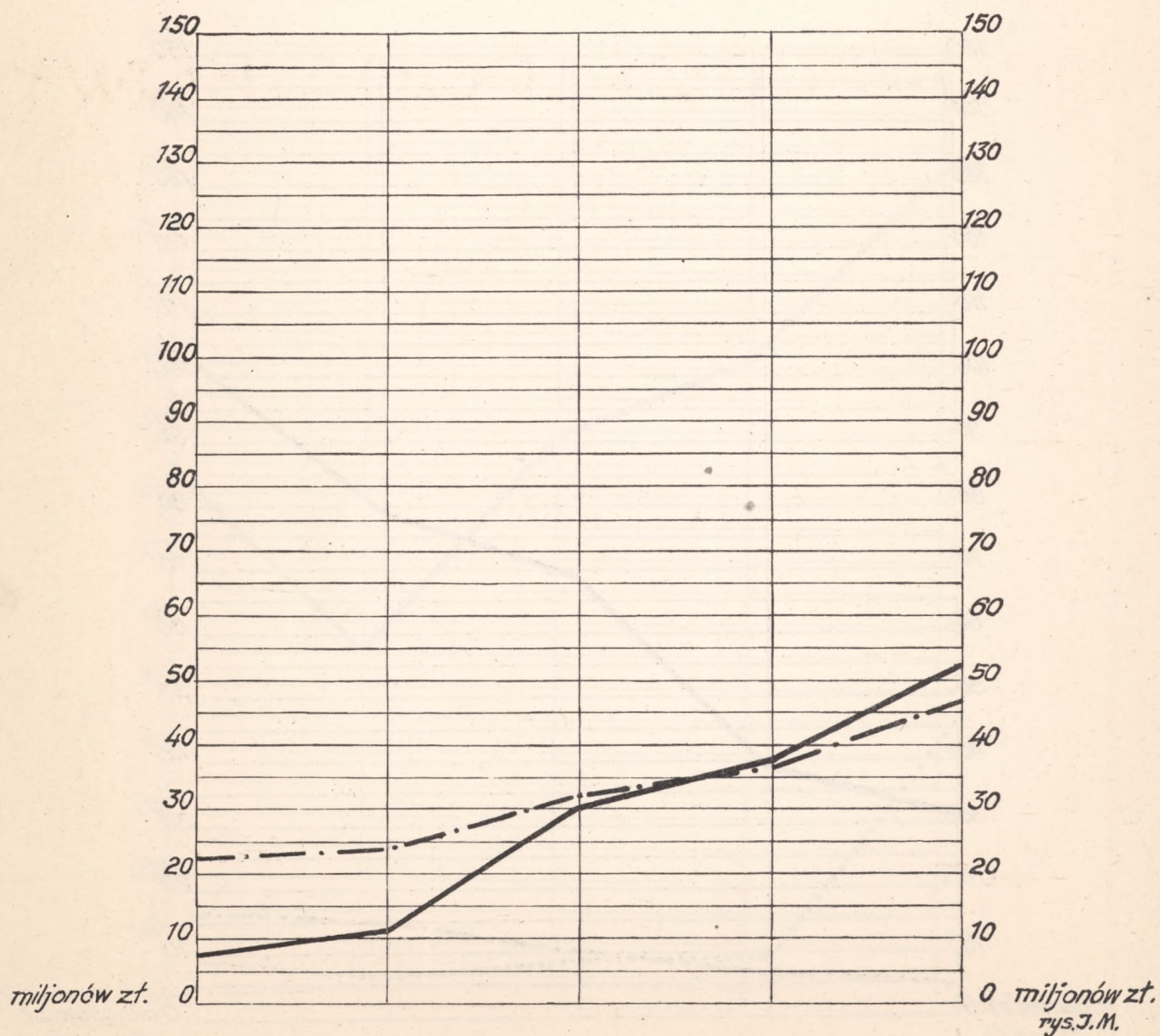
1924 1925 1926/27 1927/28 1928/29

Podatek dochodowy i przemysłowy

—— podatek dochodowy —. — podatek przemysłowy

1924 1925 1926/27 1927/28 1928/29

Część III.

INFORMATOR PODATKOWY

PODATEK DOCHODOWY

UWAGI OGÓLNE.

Kto płaci podatek dochodowy?

Zasady poboru tego podatku określa ustawa o podatku dochodowym według brzmienia ustalonego rozporządzeniem Ministra Skarbu z dnia 30 kwietnia 1925 (Dz. U. R. P. nr. 58 poz. 411). Podatek dochodowy opłacają wszystkie osoby (z wyjątkami podanymi w art. 5 ustawy) a więc osoby fizyczne, prawne i spadki wakujące, o ile mieszkają względnie mają siedzibę na obszarze Rzeczypospolitej lub o ile tylko czerpią dochód z obszaru Rzeczypospolitej bez względu na miejsce zamieszkania czy siedziby.

Od czego płaci się podatek dochodowy?

Podatek dochodowy opłaca się od wszelkiego rodzaju dochodów a więc podlegają mu:

1. dochody z majątku wszelkiego rodzaju (nieruchomości i ruchomości) i z wykonywania wolnych zawodów i zatrudnień o celach zarobkowych;
2. dochody z uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę, o ile płyną ze stosunku służbowego jaki zachodzi między pracodawcą a pracownikiem.

Ponieważ ustawa reguluje odmiennie pobór podatku od tych dwóch grup dochodów, przeto zajmujemy się każdą z tych grup osobno.

Opodatkowanie dochodów osób fizycznych i spadków wakujących z wszelkiego rodzaju majątków (nieruch. i ruch.) i z wykonywania wolnych zawodów i zatrudnień o celach zarobkowych.

Rodzaje dochodów.

Do dochodów tego rodzaju należą dochody z majątku ulokowanego w gruntach, budynkach, przedsiębiorstwach handlowych i przemysłowych, kapitałach, papierach wartościowych, wreszcie dochody z praw majątkowych, nadto dochody z wykonywania wolnych zawodów

i wszelkich innych zatrudnień o celach zarobkowych, wreszcie dochody z tantjem jakoteż z wszelkich innych źródeł, np. z interesów spekulacyjnych.

Podstawa wymiaru.

Dochody z tych źródeł podlegają podatkowi w łącznej sumie. Podstawą wymiaru jest więc suma dochodów osiągniętych ze wszystkich źródeł w ostatnim roku kalendarzowym, operacyjnym lub gospodarczym, poprzedzającym rok podatkowy, czyli innymi słowy, dochody osiągnięte w jednym roku podlegają podatkowi w roku następnym. Podstawę wymiaru stanowią więc dochody rzeczywiste t. zn. bez względu na to czy dochody te płynęły cały rok bez przerwy, czy z przerwami, czy płyną jeszcze w roku podatkowym czy też przestały płynąć przed 1 stycznia roku podatkowego.

Zeznanie o dochodzie.

Corocznie w styczniu władze podatkowe wzywają publicznie obwieszczeniem wszystkie osoby prawne i fizyczne, których dochód w roku poprzedzającym rok podatkowy przewyższył 1.500 zł, do złożenia zeznania o dochodzie, zaznaczając przytem, które osoby są zwolnione od tego obowiązku, a są zobowiązane dopiero na osobne wezwanie władzy podatkowej. Złożenie zeznania w terminie wyznaczonym przez obwieszczenie, zapewnia podatnikowi możność współdziałania z władzami w ustaleniu tak dochodu jak podatku i to nie tylko w postępowaniu wymiarowym lecz także w postępowaniu odwoławczym. Natomiast zaniechanie złożenia zeznania lub złożenie go po terminie, naraża podatnika na stratę tego cennego prawa, a władzom zezwala:

- a) na pominięcie jego oświadczeń czy zarzutów, podniesionych czy to w spóźnionym zeznaniu czy też kiedykolwiek później w jakimkolwiek piśmie, wystosowanym do władzy na jej wezwanie czy bez wezwania, jakoteż

b) na ustalenie dochodu i podatku na podstawie własnych wiadomości, czyli na przeprowadzanie wymiaru zaoecnego.

Płatnika, który zeznania w terminie nie złożył mimo obowiązku, względnie wezwania osobnego, spotyka jeszcze drugi ujemny skutek, mianowicie grzywna od 3 do 100 zł, względnie 5 do 250 zł.

Formularz.

Zeznanie trzeba złożyć na przepisany formularz. Podatnicy, którzy chcą donieść władzy, że dochód ich nie przekroczył kwoty 1500,— zł nie są zobowiązani używać przepisanego formularza, choćby nawet zostali osobno wezwani do złożenia zeznania. Doniesienie, o którym mowa w poprzednim zdaniu jest bardzo wskazane, o czem niżej.

Zaliczka na podatek.

Płatnicy, którzy zeznali dochód ponad 1500 zł winni opłacić w terminie do 1 maja połowę podatku, przypadającego od zeznanego dochodu, a o ile zeznania nie złożyli, połowę podatku wymierzonego za rok ubiegły. Zaliczki te mogą być przez władze przymusowo ściągane. Podatnik więc, opodatkowany w roku poprzednim, którego dochód nie przekroczył 1500 zł winien zawiadomić o tem władzę, aby się nie narażać na przymusowe ściąganie zaliczki według wymiaru zeszłorocznego.

Skalę podatkową podajemy przy końcu artykułu.

Zniżka podatku z powodu utrzymywania rodziny.

Podatnikowi, który utrzymuje więcej niż jednego członka rodziny a roczny jego dochód nie przekracza 7200 zł, przysługuje **zniżka podatku o 2 stopnie** na każdego następnego członka rodziny. Do członków rodziny zalicza się małżonków, dzieci ślubne, nieślubne i przysposobione, krewnych męża i żony w linii wstępnej i zstępnej, rodzeństwo męża i żony oraz dzieci rodzeństwa tychże. Prawo do zniżki ma więc każdy, kto utrzymuje przynajmniej 2 osoby z wyżej wymienionych, musi to jednak zaznaczyć w zeznaniu o dochodzie, w przeciwnym bowiem razie zniżka nie zostanie przyznana. Zaliczkę na podatek można obliczyć z uwzględnieniem co dopiero objaśnionej zniżki.

Perjodyczne świadczenia na rzecz członków rodziny mogą być uwzględnione tylko wówczas, gdy otrzymujący te świadczenia członek rodziny jest opodatkowany odrębnie podatkiem dochodowym.

Opodatkowanie członków rodziny.

Dochody członków rodziny, którymi podatnik rozporządza lub je użytkuje na podstawie ustawy lub umowy, powinien doliczyć w zeznaniu do dochodu, od innych będą członkowie rodziny osobno opodatkowani. Ten niekorzystny dla podatnika przepis łagodzi ustawa, sta-

nowiając, że dochody członków rodziny z pracy fizycznej czy umysłowej, tak najemnej jak i samodzielnej, będą opodatkowane zawsze odrębnie.

Opodatkowanie wspólników i uczestników.

Przy wspólnej własności, wspólnem posiadaniu lub użytkowaniu, obowiązek opłacania podatku ciąży na każdym z uczestników z osobna. Dochód więc winien być podzielony pomiędzy uczestników w stosunku do wysokości ich udziałów i odrębnie przez każdego z nich zeznany.

Te same zasady stosuje ustawa do uczestnictwa w spółkach firmowych (jawnych) oraz komandytowych.

Co to jest dochód?

Za dochód uważa się sumę wszystkich perjodycznych przychodów w pieniądzu lub wartościach pieniężnych, otrzymanych z poszczególnych źródeł wymienionych wyżej, po strąceniu:

1. kosztów osiągnięcia,
2. kosztów zachowania,
3. kosztów zabezpieczenia tych przychodów,
4. łącznie z corocznem, prawidłowem odpisaniem na zużycie budynków, maszyn i wszelkiego rodzaju martwego inwentarza, oraz
5. po strąceniu strat częściowych lub całkowitych w przedmiotach, podlegających zużyciu i służących do osiągnięcia dochodu, pod warunkiem, że odpisać na zużycie oraz tych ostatnich strat nie uwzględniono w kosztach wyżej wymienionych.

Czego nie uważa się za dochód?

Ponieważ dochód jest sumą przychodów perjodycznych, więc przychody nadzwyczajne nieperjodyczne **nie należą do dochodu**.

Zatem podatkwowi nie podlegają:

1. nadzwyczajne przychody w postaci spadków, legatów, darowizn, posagów, kapitałów za ubezpieczenie życiowe;
2. wpływy, powstałe wskutek częściowego lub całkowitego spieniężenia majątków;
3. zyski, wynikające ze sprzedaży przedmiotów majątkowych, o ile sprzedaż nie nastąpiła w wykonywaniu przedsiębiorstwa zarobkowego lub interesu spekulacyjnego;
4. wygrane loteryjne i losowe;
5. wpłaty z tytułu umorzenia wierzytelności i
6. takie wpływy, które stanowią zwiększenie lub wzrost majątku, lecz nie stanowią dochodu.

Co nie należy do kosztów?

Do kosztów nie należą:

1. wydatki na powiększenie lub ulepszenie źródła dochodu (np. wydatki na inwestycje, kapitalne re-

monty, nowe budowle, założenie nowych drenów itp.);

2. wydatki na umorzenie długów, własnego kapitału włożonego w przedsiębiorstwo na spłatę spółników, udziałowców oraz wydatki na pokrycie strat za ubiegłe lata;
3. wydatki na prowadzenie gospodarstwa domowego podatnika i na utrzymanie członków jego rodziny z wyjątkiem kosztów wyżywienia tych członków rodziny podatnika, którzy stale pracują w jego gospodarstwie lub przedsiębiorstwie;
4. procenty od własnego kapitału, włożonego w gospodarstwo lub przedsiębiorstwo podatnika;
5. wydatki na osiągnięcie dochodu ze źródeł zagranicą położonych, a nie podlegających opodatkowaniu w Polsce i
6. wszelkie inne wydatki i straty, niezwiązane z osiągnięciem dochodu, lecz raczej ze źródłem dochodu, czyli majątkiem, dającym przychody (np. koszt zaciągnięcia i zabezpieczenia hipotecznej pożyczki, przeprowadzenia parcelacji części majątku w gruntach itp.).

Odpisanie na zużycie.

Odpisywanie na zużycie czyli amortyzowanie trwa przez cały czas trwania normalnej używalności przedmiotu (np. budynku, maszyny itd.) i ma odpowiadać stopniowemu ubytkowi wartości, którego przedmiot doznaje wskutek używania wpływów atmosferyczn., starości lub innych przyczyn, chodzi więc tutaj o ubytek wartości, któremu nie można zapobiec przez najstaranniejsze utrzymanie. Przed amortyzacją niema czystego dochodu, a po jej potrąceniu może wyniknąć nawet strata. Prawo amortyzowania przysługuje tylko właścicielowi przedmiotu, a więc nie mają tego prawa dzierżawca, najemca, użytkowca w odniesieniu do przedmiotów dzierżawionych, najmowanych, użytkowanych. Ustawa zezwala na amortyzację budynków, maszyn i wszelkiego rodzaju martwego inwentarza a rozporządzenie wykonawcze dopuszcza jeszcze do amortyzacji prawa patentowe, autorskie itp., nadto zapasy kopalniane. Maksymalne stopy amortyzacji oznacza rozporządzenie

1. przy budynkach mieszkalnych na 2%,
 2. przy budynkach gospodarczych na 3%,
 3. przy budynkach fabrycznych na 4%,
 4. przy nieruchomościach na 5%,
 5. przy maszynach, narzędziach itp. na 10%
- wartości przedmiotu.

Potrącanie strat.

Straty w przedmiotach, podlegających zużyciu i służących do osiągnięcia przychodu uwzględnia się tylko pod warunkiem, gdy nie zostały pokryte sumą ubezpieczeniową i odpisami z powodu zużycia. Potrącać jednak

te straty można tylko z dochodu, osiągniętego z tego samego źródła, które poniosło stratę i z dochodu tego roku, w którym strata rzeczywiście nastąpiła; potrącanie takich strat z dochodu lat następnych jest niedopuszczalne.

Dochód ogólny.

Suma dochodów z poszczególnych źródeł wyraża ogólny dochód.

Obliczenia od ogólnego dochodu.

Od ogólnego dochodu należy obliczyć:

1. odsetki od długów;
2. renty i trwałe ciężary oparte na tytułach prawnych;
3. premje ubezpieczenia na wypadek śmierci lub na dożywocie;
4. bezpośrednie podatki państwowe i komunalne.

Ograniczenie co do wysokości wydatków pod 3 i 4 podaje formularz zeznania o dochodzie.

Obliczenie dochodu ogólnego.

Aczkolwiek opodatkowaniu podlega ogólny dochód czysty, to obliczenie i zeznanie dochodu należy uskuteczyć odrębnie z każdego poszczególnego źródła, w myśl zasad, przedstawionych w następnych ustępach. Tu należy jednak rozróżnić osoby prowadzące prawidłowe książki (handlowe lub gospodarcze) od osób, które takich ksiąg nie prowadzą. Przy ustalaniu dochodu osób pierwszych nie może być stosowana zasada (patrz ustęp „Co to jest dochód?”), że do opodatkowania przyjmuje się przychody rzeczywiście osiągnięte i koszty rzeczywiście poniesione lecz należy się kierować zasadami buchalterji, tj. uwzględniać również takie zaksięgowane przychody, które mają dopiero wpłynąć oraz zaksięgowane koszty jeszcze nie poniesione, o ile odnoszą się do danego roku operacyjnego wzgl. gospodarczego. Zasada ta stosuje się również do odliczeń, o których wyżej wspominaliśmy.

Dochody w naturze.

Dochody w naturze (np. mieszkanie we własnym domu, mieszkanie dożywotnie, płody rolne zużyte przez rolnika w gospodarstwie domowym, płody rolne otrzymane tytułem dożywocia itp.) winny być zeznane według przeciętnych cen z tego okresu czasu, w którym płynęły i z tego miejsca, w którym znajduje się źródło dochodu.

Dochody z poszczególnych źródeł: a) z gruntu.

Dochód z nieruchomości gruntowej składa się z następujących przychodów:

1. kwota uzyskana za sprzedane produkty, za wypożyczenie maszyn itp. i tytułem odszkodowania za szkody żywiołowe (grad, pożar itp.);
2. wartość produktów zużytych na potrzeby podatnika, jego rodziny, służby osobistej i koni zbytkownych;

3. czysta wartość mieszkania podatnika i jego rodziny;
4. wartość uprawnień do cudzych gruntów;
5. wartość zapasów z końcem roku;
6. otrzymany czynsz dzierżawny za grunta wypuszczone w dzierżawę.

Do kosztów należą:

1. koszty konserwacji budynków (prócz zajętego na mieszkanie podatnika i jego rodziny) i wszelkich urządzeń;
2. koszty uzupełnienia inwentarza żywego i martwego do pierwotnego stanu;
3. składki ubezpieczeniowe rzeczowe (prócz składek ubezpieczenia domu zajętego na mieszkanie podatnika i jego rodziny i ubezpieczenia ruchomości gospodarstwa domowego);
4. koszt opału i światła w budynkach gospodarczych;
5. koszty nasion dokupionych;
6. uposażenia, zarobki, emerytury osób zajętych w gospodarstwie rolnem (nie domowym) jakoteż ich ubezpieczenie;
7. podatki pośrednie i procenty od długów bieżących;
8. odpisy na zużycie;
9. wartość zapasów przejętych z poprzedniego roku;
10. czynsz dzierżawny zapłacony.

Dochód z gospodarstw rolnych niżej 15 ha. użytkowego gruntu (bez nieużytków), położonych w odległości ponad 5 km. od miast wyżej 100.000 mieszkańców, przyjmuje się w wysokości najwyżej 4 kwintali żyta z 1 ha. po cenach przeciętnych z roku osiągnięcia dochodu. Przez gospodarstwo rolne należy rozumieć zwykłe gospodarstwo rolne, gospodarstwa rolne wyspecjalizowane w pewnym kierunku produkcji nie mają tego przywileju.

Dochód z przemysłu ubocznego, związanego z gospodarstwem rolnem (np. gorzelnia) należy zeznać łącznie z dochodem z gospodarstwa rolnego.

Dochód z lasu stanowią przychody z wyrębów prawidłowych i zaoszczędzonych w latach poprzednich oraz z wszelkich innych użytków, pomniejszone o koszty zarządu, kultury, ochrony, wyrębów, obróbki, zbiórki, wywozu i konserwacji budynków leśnych.

Dla ustalenia dochodu z wyrębów nadzwyczajnych zawiera ustawa odrębne postanowienia.

Podatnicy, którzy prowadzą książki gospodarcze prawidłowe czy nieprawidłowe, znajdują bliższe wskazówki co do obliczenia dochodu, który winien być zeznany do dnia 1 maja 1929 r. w protokole spisany na wspólnym posiedzeniu przedstawicieli podatników i Izby Skarbowej. Wskazówki te dotyczą w szczególności wartości mieszkania we własnym domu, cen przeciętnych z roku 1927-28 dla ustalenia wartości produktów zużytych na potrzeby podatnika, jego rodziny, służby osobi-

stej i koni zbytkowych, cen dla obliczenia wartości zapasów itp. Tekst protokołu podaje się na końcu artykułu.

Dołączenie do zeznania bilansu czy wyciągu z bilansu lub tylko powołanie się na księgi lub zapiski w zeznaniu lub później w odpowiedzi na przedstawienie wątpliwości lub nawet w odwołaniu, o ile niema zaoczności, ma ten skutek, że władza nie może podatku wymierzyć względnie rozstrzygnąć odwołania bez zbadania ofiarowanych ksiąg czy zapisków.

Płatnicy, którzy ksiąg ani zapisków nie prowadzą, mogą swój dochód z gruntu własnego obliczyć w następujący sposób według okólnika Min. Skarbu z 11. 4. 1924 L. D. P. O. 244/11.:

1. obliczyć rentę gruntową z 1 ha w kwintalach żyta, która ma się do czynszu dzierżawnego jak 100:70;
2. doliczyć do niej wartość pracy na 1 ha na podstawie poniższej tabeli:

O B S Z A R W ha

Wartość pracy na 1 ha w kwintalach żyta	15	25	25	30	60	180	500	5000
	1.50	1.36	1.08	0.90	0.75	0.50	0.43	0.27

Przykład.

Obszar gospodarstwa 200 ha, czynsz dzierżawny osiągalny 2 kwintale żyta z 1 ha.

Renta gruntowa z 1 ha 2 kw. $\times 100 =$. 2,86 kwintali
 wartość pracy według tabelki 0,50 „
 Razem dochód z 1 ha 3,36 kwintali
 Ogólny dochód z 200 ha $(3,36 \times 200)$. 672,— kwintali

Tak obliczony dochód przelicza się na złote po cenie przeciętnej z roku osiągnięcia dochodu ustalonej przez Min. Skarbu. Tak obliczony dochód jest dochodem czystym z gruntu t. zn. można od niego odliczyć tylko odsetki od długów, renty i trwałe ciężary jakoteż premje ubezpieczenia życiowego, a więc wydatki związane ściśle z osobą podatnika a nie gruntem.

Dzierżawca oblicza dochód w taki sam sposób, z tą zmianą, że z renty gruntowej bierze tylko 30%.

Zauważa się, że do obszaru gospodarstwa nie wlicza się nieużytków, z pastwisk bierze się dochód tylko w połowie a z obszarów pod lasem należy dochód obliczyć osobno i indywidualnie.

Celem utrzymania równomierności w opodatkowaniu gospodarstw rolnych Ministerstwo Skarbu wydaje corocznie normy orjentacyjne, które stosuje się przy szacowaniu dochodów z gospodarstw rolnych wówczas, gdy niema żadnych innych materiałów wymiarowych, któreby mogły służyć za podstawę do ustalenia dochodu. Normy te jednak nie mogą być mechanicznie stosowane, a zasada indywidualnego szacowania dochodów musi w całej pełni być utrzymana.

b) Z budynków.

Dochód z budynków wynajętych stanowi rzeczywiście osiągnięte komorne łącznie z świadczeniami ubocznymi, pomniejszony o koszty naprawy i utrzymania budynków w dobrym stanie i w porządku, wynagrodzenie administratora i dozorey, premje ubezpieczenia od ognia i procent zużycia.

Za dochód z budynków niewynajętych lecz zajętych przez właściciela, jego rodzinę lub odstąpionych bezpłatnie do używania danym osobom uważa się czystą wartość użytkową, którą należy ustalić przez porównanie z komornem płaconem za domy czy lokale wynajęte.

c) Z przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych, oraz zajęć zawodowych.

Dochód z przedsiębiorstw składa się z następujących przychodów:

1. kwota otrzymana ze sprzedaży towarów, fabrykatów, półfabrykatów, surowców i odpadków łącznie z wartością produktów i towarów wziętych do gospodarstwa domowego podatnika;
2. otrzymane prowizje, komisowe, odsetki i inne świadczenia;
3. zapasy z końcem roku.

Od tych przychodów należy potrącić:

1. kwoty wydane na nabycie surowców, towarów i materiałów pomoen.;
2. koszty handlowe, administracyjne i fabrykacji;
3. koszty ubezpieczenia rzeczowego;
4. koszty remontu budynków, urządzeń technicznych i biurowych, oraz koszty uzupełnienia martwego i żywego inwentarza;
5. odpisy na zużycie;
6. podatki pośrednie;
7. procenty od długów bieżących;
8. zapasy przejęte z roku poprzedniego.

Podatnicy, którzy prowadzą prawidłowe książki winni dla obliczenia dochodu wziąć za podstawę zysk wykazany bilansem i ewentualnie poczynić w nim odpowiednie sprostowania. Remanenty winny być wycenione według osiągalnej ceny sprzedaży.

Dołączenie do zeznania bilansu czy wyciągu z bilansu lub tylko powołanie się na księgi lub zapiski w zeznaniu lub później w odpowiedzi na przedstawienie wątpliwości lub nawet w odwołaniu, o ile niema zaoczności, ma ten skutek, że władza nie może podatku wymierzyć względnie rozstrzygnąć odwołania odmiennie od zeznania bez zbadania ofiarowanych ksiąg czy zapisków.

Podatnicy, którzy ksiąg ani zapisków nie prowadzą, mogą obniżyć swój dochód z przedsiębiorstwa lub zajęć zawodowych szacunkowo procentowo do osiągniętego obrotu.

Normy podaje się na końcu artykułu.

Dochód z tantjem.

Przez dochód z tantjem należy rozumieć wynagrodzenie procentowe w pieniądzu lub naturze wypłacane z zysku lub obrotu przedsiębiorstwa lub instytucji osobom należącym do rad nadzorezych, komitetów itp., a nie stojącym w stosunku służbowym do tych instytucji.

Dochód z kapitałów i praw majątkowych.

Do dochodów z kapitałów należą:

1. procenty od pożyczek, wkładów, rachunków bieżących i innych lokat kapitałów pieniężnych, kary konwencyjne za niezwrócony w terminie kapitał lub niezapłacony w terminie procent;
2. procenty od wszelkich papierów procentowych;
3. dywidendy i inne udziały w zyskach otrzymane z powodu uczestnictwa w towarzystwach akcyjnych, spółdzielniach itp. Od dochodów tych należy potrącić koszty przechowania i administracji łącznie z opłatami stemplowymi itp. Straty względnie zyski z powodu różnic kursowych na papierach wartościowych mogą uwzględniać przy obliczeniu dochodu tylko ci podatnicy, których przedmiotem obrotu są te papiery.

Do dochodów z rent i innych praw majątkowych należą:

1. renty wypłacane przez różne zakłady a oparte na darowiźnie, fundacji, rozporządzeniu ostatniej woli lub kupnie;
2. renty z tytułu wykupu lub odszkodowania, odstepnego, dożywocia itp.;
3. alimentacje.

OPODATKOWANIE DOCHODÓW OSÓB PRAWNYCH.

Co to jest dochód osób prawnych?

Dochód osób prawnych, nieprowadzących prawidłowych ksiąg, należy obliczyć jak dochód osób fizycznych. Dochód osób prawnych, prowadzących prawidłowe księgi, oblicza się na odrębnych zasadach. Na dochód ten składają się:

1. zyski rozdzielone,
2. kwoty przeznaczone z zysków bilansowych na umorzenie długów lub kapitału zakładowego, na rozszerzenie lub ulepszenie przedsiębiorstwa i na utworzenie rezerw.

Gdzie składa się zeznania o dochodzie?

Towarzystwa akcyjne i spółdzielnie o kapitale udziałowym przekraczającym 100.000 zł, jakoteż spółki z ogr. odpow., które trudnią się czynnościami bankowymi, winny je złożyć w Izbie Skarbowej, której Wydział II (Odział bilansowy) jest władzą kompetentną do wymiaru. Wszelkie inne osoby prawne a więc spółdzielnie o kapitale udziałowym nie przekraczającym 100 000 zł, jakoteż pozostałe spółki z ogr. odpow. winny je złożyć

siedziba. Za spółdzielnie mogą to czynić również związki rewizyjne.

Formularze.

Potrzebne formularze, inne dla spółdzielni a inne dla pozostałych osób prawnych, wydają właściwe wyżej wymienione władze.

Co należy dołączyć do zeznania?

Do zeznania należy dołączyć odpis sprawozdania rocznego zawierającego bilans oraz rachunek strat i zysków, odpis protokołu zatwierdzającego sprawozdanie roczne i odpis aktu organu rewizyjnego.

To co powiedziano w ustępie dotyczącym osób fizycznych pod nagłówkami „podstawa wymiaru”, „zeznanie o dochodzie”, „zaliczka na podatek”, „co to jest dochód”, „co nie należy do kosztów”, „odpisanie na zużycie”, „potrącenie strat” i „odliczenie od ogólnego dochodu” (prócz punktu 3) odnosi się również do osób prawnych.

Specjalne odliczenie od dochodu spółdzielni.

Spółdzielnie należące do związku, o ile faktycznie i statutowo działają tylko wśród swych członków są wolne od obowiązku podatkowego i nie potrzebują wcale składać zeznania o dochodzie bez osobnego wezwania władzy. Natomiast spółdzielnie należące do związku, które rozszerzają swą działalność również na nieczłonków, mogą w zeznaniu o dochodzie odliczyć sobie od dochodu obliczonego ostatecznie według wyżej przedstawionych zasad taką część, która proporcjonalnie odpowiada stosunkowi obrotu z członkami do obrotu z nieczłonkami pod warunkiem, że przelew (dotacja) do funduszu niepodzielonego w ciągu roku i z zysku bilansowego wynosi przynajmniej tyle, ile wynoszą nadpłaty i zwroty towarowe (rabat) przypadające na nieczłonków. O ile pozostały dochód nie przekracza kwoty 1500 złotych, няма również obowiązku złożenia zeznania bez osobnego wezwania władzy. O ile rabatu nie wypłacono, prawo do odliczenia odpowiedniej części dochodu nie doznaje określonego ograniczenia.

POSTĘPOWANIA WYMIAROWE I ODWOŁAWCZE.

Wyjaśnienia na wezwanie władzy.

Przez złożenie zeznania o dochodzie w przepisany terminie, zapewnia sobie płatnik możliwość współdziałania z władzą przy ustaleniu dochodu i wymiarze podatku, wskutek tego władza nie może przyjąć dochodu odmienne od złożonego zeznania, jeżeli przedtem nie dała płatnikowi sposobności do udzielenia wyjaśnień władzy. Wyjaśnień takich należy udzielić w wyznaczonym terminie, w przeciwnym razie popada podatnik w zaoczność t. zn. traci tę możliwość współdziałania z władzą w postępowaniu wymiarowym, którą sobie zapewnił przez złożenie zeznania.

Środki obronne przeciw krzywdzącemu wymiarowi.

Po otrzymaniu nakazu płatniczego przysługują płatnikowi następujące środki obrony:

1. prawo przeglądania aktów w lokalu Urzędu;
2. prawo żądania w terminie 30 dni na jego koszt odpisu uchwały, dotyczącej określenia dochodu i obliczenia podatku jak również odpisów protokołów, spisanych ze świadkami i znawcami, na których się powołał w postępowaniu wymiarowym;
3. prawo wniesienia w terminie 30 dni odwołania;
4. prawo żądania zawiadomienia go o dniu posiedzenia komisji, aby mógł złożyć ustne wyjaśnienia.

W odwołaniu winien podatnik ofiarować dowody na postawione zarzuty, a władza musi je rozpatrzyć, o ile podatnik już w postępowaniu wymiarowym nie popadł w zaoczność. O ile bowiem to nie zaszło, płatnik ma prawo współdziałania z władzą przy wymiarze podatku również w postępowaniu odwoławczym.

O ile podatnik wnosi odwołanie po upływie terminu, winien spóźnienie w samym odwołaniu usprawiedliwić, takie bowiem odwołanie musi być przedłożone Komisji Odwoławczej, natomiast odwołanie bez usprawiedliwienia będzie odrzucone przez władzę wymiarową.

Skarga.

Orzeczenie, wydane na odwołanie przez Komisję Odwoławczą, jest ostateczne w postępowaniu przed władzami administracyjnymi, pozostaje tylko skarga do Najwyższego Trybunału Administracyjnego, która może być wniesioną w przeciagu 2 miesięcy od daty doręczenia orzeczenia. Skarga musi być podpisana przez adwokata, o ile płatnik sam nie ma wykształcenia prawniczego.

TERMINY PŁATNOŚCI PODATKU.

Zaliczka.

Do dnia 1 maja winien każdy, który złożył zeznanie z obowiązku, wpłacić połowę podatku, przypadającego od zeznanego dochodu. Kto zeznania nie złożył mimo obowiązku, winien zapłacić w tym samym terminie połowę podatku wymierzonego za poprzedni rok podatkowy.

Reszta podatku.

Do dnia 1 listopada winni wszyscy uiścić różnicę między zaliczką a podatkiem wymierzonym, o ile nakaz płatniczy otrzymali przed 15 października, w przeciwnym razie w ciągu 30 dni po otrzymaniu nakazu płatniczego. Osoby zwolnione od obowiązku złożenia zeznania, winne wpłacić podatek wymierzony w całości (gdyż zaliczki nie płacili) do dnia 1 listopada, ewentualnie w terminie 30 dni, o ile nakaz płatniczy otrzymali po 15 października.

OPODATKOWANIE DOCHODÓW Z UPOSAŻEŃ SŁUŻBOWYCH, EMERYTUR I WYNAGRODZEŃ ZA NAJEMNĄ PRACĘ.

Wynagrodzenia określone, podlegają podatkowi dochodowemu na zupełnie innych zasadach niż poprzednio omówione.

Kto go płaci?

Podatek ten oblicza bowiem i potrąca służbodawca przy wypłacie wynagrodzenia według osobnej skali, počawszy od dochodu przekraczającego w rocznej kwocie 2 500 zł i wpłaca do Kasy Skarbowej w ciągu 7 dni przy dołączeniu listy pracowników, sporządzonej według przepisanej wzoru (formularze wydają Urzędy Skarbowe). Obowiązek określony ciąży na pracodawcy tylko o tyle, o ile między nim a pracownikiem zachodzi stosunek służbowy. Czy stosunek ten zachodzi, zależy przede wszystkim od rodzaju wynagrodzenia wypłacanego.

W szczególności wynagrodzenie za pewien okres czasu (bieżące) będzie wytwarzało stosunek służbowy, natomiast wynagrodzenie za wynik pracy, nie będzie go wytwarzało z reguły, wyjątek może zachodzić tam, gdzie kontrakt o pracę wyraźnie stanowi, że stosunek służbowy zachodzi mimo to, że wynagrodzenie oblicza się za wynik pracy (np. w formie prowizji).

Ustalenie stopy procentowej i podatku.

W celu ustalenia stopy procentowej podatku, mnoży się wypłacone wynagrodzenie kwartalne przez 4, miesięczne przez 12, tygodniowe przez 52, dla obliczenia rocznej kwoty wynagrodzenia gotówkowego, a do kwoty tej dolicza się ewentualnie wydawane pracownikowi wynagrodzenia w naturze (np. roczną wartość mieszkania, roczną wartość deputatu itp.). Następnie według stopy procentowej, przypadającej na tę sumę według skali przepisanej oblicza się i potrąca podatek od wypłaconego w gotówce wynagrodzenia kwartalnego, miesięcznego czy tygodniowego. Skalę podaje się przy końcu artykułu. Wartość wynagrodzenia w naturze oblicza się według cen z 1 stycznia roku podatkowego. W wypadku wypłacenia wynagrodzenia w złotych, jednak według kursu obcej waluty lub według ceny żyta, za podstawę wyżej przedstawionego obliczenia należy przyjąć wypłaconą sumę złotych.

Dla obliczenia podatku od wynagrodzenia jednorazowego dolicza się je do obliczonej w stosunku rocznym sumy ostatniego perjodycznego (bieżącego) wynagrodzenia. Wynagrodzenie za nadgodziny uważa się za perjodyczne (bieżące) wzgl. jednorazowe, zależnie od tego czy wypłaca się je stale czy sporadycznie.

NORMY ŚREDNIEJ ZYSKOWOŚCI PRZEDSIĘBIORSTW HANDLOWYCH, PRZEMYSŁOWYCH, WOLNYCH ZAJĘĆ ZAWODOWYCH I ZATRUDNIEŃ O CELACH ZAROBKOWYCH.

A. PRZEDSIĘBIORSTWA HANDLU TOWAROWEGO.

L. p.	Rodzaj przedsiębiorstwa	Procent średniej dochodowości w stosunku do sumy obrotu określony przez Kom. Odwoławczą do podatku przemysł		UWAGI.
		w hurcie	detalu i drobnej sprzedaży	
1	Apteki	—	30	
2	Apteczne składy	8	20	
3	Mydlarnie	—	12	
4	Specjalna sprzedaż: artykułów chemicznych	6	12	
5	mydła i świece	5	10	
6	nafty, olejów mineraln. i smarów	5	10	
7	perfum i kosmetyki	8	25	
8	Składy opałów	5	10	
9	Składy materj. budowl.	5	10	
10	Sprzedaż wyrobów drzewn.	8	12	
11	Sprzedaż wyr. koszykarsk.	8	15	
12	Składy mebli luksusowych	—	20	
13	Składy mebli pierwszej potrzeby	5	15	
14	Sprzedaż futer	9	20	
15	" konfekcji futrz.	9	18	
16	" skór	5	10	
17	" cholewek	7	10	
18	" obuwia	7	12	
19	" przyb. szewckich	7	12	
20	" wyrob. rymarsk.	7	12	
21	" galanterji skór.	7	13	
22	" włosia i szczece.	8	15	
23	" wyrobów z włosia i szczeceiny	7	12	
24	Sprzedaż pierza i puchu	8	12	
25	" żelaza	4	8	
26	" galanterji żelaznej i wyrob. emaljowan.	6	12	
27	Sprzedaż szkła	6	12	
28	" wyrob. ze szkła, fajansu, porcel. i majol.	8	15	
29	Sprzedaż maszyn i narzędzi rolniczych	5	10	
30	Sprzedaż instrum. optyczn. i chirurgicznych	9	18	
31	Sprzedaż przyb. fotograf.	9	18	
32	" przybor. elektro-technicznych	7	15	

L. P.	Rodzaj przedsiębiorstwa	Procent średniej dochodowości w stosunku do sumy obrotu określony przez Kom. Odwoławczą do podatku przemysł.		UWAGI.
		w hurcie	detalu i drobnej sprzedaży	
34	Sprzedaż przyrządów technicznych	7	12	
35	Sprzedaż automobili, motocykli, rower., i części składowych do tychże	15	—	
36	Sprzedaż powozów i wszelkiego rodzaju pojazdów	—	12	
37	Sprzedaż wyrobów gum.	7	15	
38	" manufaktury	5	10	
39	" gotowych ubrań	6	12	
40	" konfekcji męsk. i damskiej	6	15	
41	Sprzedaż tiulu, koronek i haftów	8	18	
42	Sprzedaż przyb. krawieck.	5	12	
43	" czapek i kapel.	7	15	
44	" kapel. damskich	8	20	
45	Sklepy galanteryjne	7	12	
46	Sprzedaż papieru i przyb. kancelaryjnych	5	12	
47	Sprzedaż tapet	6	15	
48	Sklepy jubilerskie	—	18	
49	" zegarmistrzowskie	8	15	
50	Sprzedaż starożytności	—	25	
51	" wyrobów powroźniczych i jutowych	5	12	
52	Sprzedaż instr. muzyczn.	8	18	
53	" fortep. i pianin	—	15	
54	Sklepy spożywcze	5	10	
55	" kolonialne	4	10	
56	" kolonialno - gastro-nomiczne	5	12	
57	Sklepy kolonial. ze sprzedażą wódek i win	6	15	
58	Sprzedaż wódek i win	7	12	
59	" mięsa	4	10	
60	" wyrob. masarsk.	7	15	
61	" ryb	7	15	
62	" warzywa	4	12	
63	" wody sodowej, owoców i bakalji	7	15	
64	Sprzedaż jaj i nabiału	8	3	
65	" chleba	12	5	
66	" wszelkiego rodz. pieczywa	20	10	
67	Sprzedaż wyrob. cukiern.	4	10	
68	" zboża	3	7	
69	" mąki i kaszy	5	10	
70	" paszy	8	18	
71	" nasion	2	6	
	" kwiatów żywych	3	6	

B. INNE PRZEDSIĘBIORSTWA HANDLOWE.

L. P.	Rodzaj przedsiębiorstwa	Procent średniej dochodowości w stosunku do sumy obrotu określony przez Kom. Odwoławczą do podatku przemysł.		UWAGI.
		w hurcie	detalu i drobnej sprzedaży	
1	Hotele	—	25	
2	Pokoje umebłowane	—	25	
3	Pensjonaty	—	20	
4	Restauracje z wyszynkiem wódki	—	25	

L. P.	Rodzaj przedsiębiorstwa	Procent średniej dochodowości w stosunku do sumy obrotu określony przez Kom. Odwoławczą do podatku przemysł.		UWAGI.
		w hurcie	detalu i drobnej sprzedaży	
5	Restauracje bez wyszynku wódki	—	15	
6	Jadłodajnie	—	10	
7	Cukiernie	—	18	
8	Kawiarnie, mleczarnie i herbaciarnie	—	15	
9	Łaźnie i wanny	—	15	
10	Bilardy	—	30	
11	Teatry świetlne*)	—	20	*) Od obrotu bez wliczenia podatku widowiskowego
12	Zakłady pogrzebowe	—	30	
13	Biura prośb	—	60	
14	" ogłoszeń	—	20	
15	" pośrednictwa pracy	—	50	
16	Domy i kantory agenturo-wo-komisowe	—	60	
17	Domy i kantory ekspedycyjno-przewozowe	—	20	

C. PRZEDSIĘBIORSTWA PRZEMYSŁOWE.

L. P.	Rodzaj przedsiębiorstwa (zajęcia)	Procent średniej dochodowości w stosunku do sumy obrotu określony przez Kom. Odwoławczą do podatku przemysł.		UWAGI.
1	Wypiek chleba		6	
2	" wszelkiego rodzaju pieczywa		8	
3	Zakłady wyrobów cukiern.		12	
4	Fabryki pierników		12	
5	Masarnie		12	
6	Fabryki konserw		9	
7	Gorzelnie		6	
8	Rektyfikacje		8	
9	Fabryki wódek i likierów		10	
10	" drożdży		10	
11	Miodosytnie		12	
12	Browary		9	
13	Octownie		10	
14	Zakłady wód sztucznych		18	
15	Krochmalnie		9	
16	Olejarnie		6	
17	Młyny wodne przy przemiale:			
	własnego zboża		8	
	cudzego zboża		30	
18	Młyny parowe przy przemiale:			
	własnego zboża		4	
	cudzego zboża		20	
19	Cegielnie		10	
20	Zakłady wapienne		12	
21	Huty szklane		10	
22	Zakłady szewskie		15	
	Fabryka obuwi mechanicznego		8	
23	Pracownia cholewek		15	
24	Garbarnie		10	
25	Zakłady krawieckie		15	
26	Kuśnierskie		25	
27	Fabryki trykotaży		12	
28	Pracownie bielizny		15	
29	" czapek i kapel.		15	
30	" gorsetów		18	
31	" kapel. damsk.		25	
32	" piór i kwiatów sztucznych		25	
33				

L. p.	Rodzaj przedsiębiorstwa (zajęca)	Procent średniej dochodowości w stosunku do sumy obrotu określony przez Kom. Odwoławczą do podatku przemysł.	UWAGI.
33	Szarparnie	12	
34	Przędzalnie	8	
35	Tkalnie	10	
36	Wykończalnie	10	
37	Farbiarnie	10	
38	Pralnie	20	
39	Zakłady wyrobów powro- źniczych	12	
40	Zakłady bednarskie i ko- łodziejskie	12	
41	Zakłady stolarskie meblo- we	20	
42	Zakłady budowlane	10	
43	Tartaki	10	
44	Zakłady wyrob. chemiczn.	12	
45	Pracownie wyrobów ry- marskich	15	
46	Pracownie galanterji skó- rzanej	18	
47	Zakłady kowalskie i ślu- sarskie	12	
48	Zakłady blacharskie	12	
49	Warsztaty mechaniczne	15	
50	Zakłady fryzjerskie	12	
51	Drukarnie	12	
52	Przemysł dorożkarski	20	
53	Zakłady introligatorskie	12	
54	Zakłady wyrobów cera- micznych	10	

D. OSOBISTE ZAJĘCIA PRZEMYSŁOWE.

L. p.	Rodzaj przedsiębiorstwa (zajęca)	Procent średniej dochodowości w stosunku do sumy obrotu określony przez Kom. Odwoławczą do podatku przemysł.	UWAGI.
1	Ekspedytorzy	60	
2	Maklerzy giełdowi	60	
3	Pośrednicy handlowi	70	

E. WOLNE ZAJĘCIA ZAWODOWE.

1	Lekarze	75
2	Dentyści	50
3	Weterynarze	70
4	Felczerzy	70
5	Adwokaci	70
6	Notariusze	60
7	Obrońcy sądowi	75
8	Artyści	50
9	Architekci	60
10	Inżynierowie	60
11	Technicy	60

SKALA PODATKU DOCHODOWEGO

od dochodów z majątku wszelkiego rodzaju (ruch. i nieruchom.)
i z wykon. wolnych zawodów i zatrudnień o celach zarobkowych.

Stopień dochodu	Wysokość dochod. w złotych	Podatek w złotych	Stopień dochodu	Wysokość dochod. w złotych	Podatek w złotych
1	1 500 do 1 550	31	6	1 900 " 2 000	50
2	1 550 " 1 600	33	7	2 000 " 2 100	54
3	1 600 " 1 700	37	8	2 100 " 2 200	59
4	1 700 " 1 800	41	9	2 200 " 2 400	67
5	1 800 " 1 900	45	10	2 400 " 2 600	75

Stopień dochodu	Wysokość dochod. w złotych	Podatek w złotych	Stopień dochodu	Wysokość dochod. w złotych	Podatek w złotych
11	2 600 do 2 800	84	43	28 000 do 30 000	2 760
12	2 800 " 3 000	93	44	30 000 " 32 000	3 040
13	3 000 " 3 200	102	45	32 000 " 34 000	3 366
14	3 200 " 3 400	112	46	34 000 " 36 000	3 708
15	3 400 " 3 600	122	47	36 000 " 38 000	4 066
16	3 600 " 3 800	133	48	38 000 " 40 000	4 440
17	3 800 " 4 000	144	49	40 000 " 44 000	5 060
18	4 000 " 4 400	162	50	44 000 " 48 000	5 712
19	4 400 " 4 800	182	51	48 000 " 52 000	6 396
20	4 800 " 5 200	202	52	52 000 " 56 000	7 112
21	5 200 " 5 600	224	53	56 000 " 60 000	7 860
22	5 600 " 6 000	246	54	60 000 " 64 000	8 704
23	6 000 " 6 600	283	55	64 000 " 68 000	9 588
24	6 600 " 7 200	324	56	68 000 " 72 000	10 512
25	7 200 " 7 800	366	57	72 000 " 76 000	11 476
26	7 800 " 8 400	411	58	76 000 " 80 000	12 480
27	8 400 " 9 200	469	59	80 000 " 88 000	14 168
28	9 200 " 10 000	530	60	88 000 " 96 000	15 936
29	10 000 " 11 000	605	61	96 000 " 104 000	17 888
30	11 000 " 12 000	684	62	104 000 " 112 000	19 936
31	12 000 " 13 000	767	63	112 000 " 120 000	22 080
32	13 000 " 14 000	854	64	120 000 " 128 000	24 320
33	14 000 " 15 000	945	65	128 000 " 136 000	26 656
	15 000 " 16 000	1 040	66	136 000 " 144 000	29 088
35	16 000 " 17 000	1 156	67	144 000 " 152 000	31 616
36	17 000 " 18 000	1 278	68	152 000 " 160 000	34 400
37	18 000 " 19 000	1 406	69	160 000 " 168 000	37 296
38	19 000 " 20 000	1 540	70	168 000 " 176 000	40 304
39	20 000 " 22 000	1 760	71	176 000 " 184 000	43 424
40	22 000 " 24 000	1 992	72	184 000 " 192 000	46 656
41	24 000 " 26 000	2 236	73	192 000 " 200 000	50 000
42	26 000 " 28 000	2 492			

Przy dochodzie ponad 200 000 zł podatek wynosi 50 000 zł i oprócz tego 2 000 zł od każdego pełnych 8 000 zł ponad 200 000 zł.

Do podatku dodaje się ponadto, o ile chodzi o dochody osób fizycznych i spadków nieobjętych:

Ponad	200 000 zł	do	300 000 zł	1½%
"	300 000 "	"	400 000 "	2½%
"	400 000 "	"	500 000 "	4%
"	500 000 "	"	600 000 "	5½%
"	600 000 "	"	800 000 "	7%
"	800 000 "	"	1 100 000 "	9%
"	1 100 000 "	"	1 500 000 "	11%
"	1 500 000 "	"	2 000 000 "	13%
"	2 000 000 "	"	—	15%

od całego podlegającego podatkowi dochodu.

Zwyżka. Stopę podatkową podwyższa się o 20% dla samotnych, niezonatych i niezamężnych, a nie mających na utrzymaniu żadnego członka rodziny, lecz osiągających dochód ponad 3 600 zł.

Na terenie b. dzielnicy pruskiej i górnośląskiej części Województwa Śląskiego pobiera się dodatki na rzecz gmin i powiatów. Związków komunalnych w wysokości od dochodu ponad 1 500 do 24 000 zł — 4% dochodu,
" " " 24 000 " 88 000 " — 4,5% " "
" " " 88 000 " — " — 5% " "

SKALA PODATKU DOCHODOWEGO
od uposażeń, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę.

L p.	Wysokość wypłaconego wynagrodzenia obliczona w stosunku rocznym w zł.		Stopa procent. podatku	L. p.	Wysokość wypłaconego wynagrodzenia obliczona w stosunku rocznym w zł.		Stopa procent. podatku
	ponad	do			ponad	do	
1	2 500	2 600	1,5	34	18 000	19 000	7,4
2	2 600	2 700	1,6	35	19 000	20 000	7,7
3	2 700	2 800	1,7		20 000	22 000	8
4	2 800	2 900	1,8	37	22 000	24 000	8,3
5	2 900	3 000	1,9	38	24 000	26 000	8,6
6	3 000	3 100	2	39	26 000	28 000	8,9
7	3 100	3 200	2,1	40	28 000	30 000	9,2
8	3 200	3 400	2,2	41	30 000	32 000	9,5
9	3 400	3 600	2,3	42	32 000	34 000	9,9
10	3 600	3 800	2,4	43	34 000	36 000	10,3
11	3 800	4 000	2,5	44	36 000	38 000	10,7
12	4 000	4 200	2,6	45	38 000	40 000	11,1
13	4 200	4 400	2,7	46	40 000	44 000	11,5
14	4 400	4 800	2,8	47	44 000	48 000	11,9
15	4 800	5 200	2,9	48	48 000	52 000	12,3
16	5 200	5 600	3	49	52 000	56 000	12,7
17	5 600	6 000	3,1	50	56 000	60 000	13,1
18	6 000	6 400	3,2	51	60 000	64 000	13,6
19	6 400	6 800	3,3	52	64 000	68 000	14,1
20	6 800	7 200	3,4	53	68 000	72 000	14,6
21	7 200	7 600	3,5	54	72 000	76 000	15,1
22	7 600	8 000	3,6	55	76 000	80 000	15,6
23	8 000	8 800	3,9	56	80 000	88 000	16,1
24	8 800	9 600	4,1	57	88 000	96 000	16,6
25	9 600	10 400	4,3	58	96 000	104 000	17,2
26	10 400	11 200	4,6	59	104 000	112 000	17,8
27	11 200	12 000	4,9	60	112 000	120 000	18,4
28	12 000	13 000	5,3	61	120 000	128 000	19
29	13 000	14 000	5,7	62	128 000	136 000	19,6
30	14 000	15 000	6,1	63	136 000	144 000	20,2
31	15 000	16 000	6,5	64	144 000	152 000	20,8
32	16 000	17 000	6,8	65	152 000	160 000	21,5
33	17 000	18 000	7,1				

PROTOKÓŁ

z posiedzenia, które odbyło się dnia 29 września 1928 r. w Wielkopolskiej Izbie Skarbowej — w sprawie ustalenia norm do bilansów gospodarczych za rok 1927/28, które mają być wytyczną dla Urzędów Skarbowych przy badaniu ksiąg gospodarczych.

Obecni byli:

1. p. Janowicz — Naczelnik Wydziału II. W. I. Sk.
2. p. Żrański — Radea W. I. Sk.
3. p. Drynkowski — Buchalter W. I. Sk.
4. p. Lipski — Przewodniczący Wydz. III. W. Z. Z.
5. p. Jasnorzewski — Naczelnik Wydz. Książk. W. I. Rolniczej.
6. p. Majchrzak — Kierownik Biura Rach. Pozn. Banku Ziemian.
7. p. Szumski — Przedstawiciel Związku Ziemian.
8. p. Turno — Członek Zarządu Związku Ziemian.
9. p. Marciniak — Przedstawiciel firmy „Powiernik”.
10. p. Dr. Klusak — Przedstawiciel Zach. Pol. Tow. Rolniczego.

Wzorując się na protokole z dnia 10 września 1927 roku w sprawie norm dla bilansów gospodarczych za rok 1926/27, ustalono normy do bilansu za rok gospodarczy 1927/28 do podatku na rok 1929, a mianowicie:

I. Wartość użytkowa własnego domu.

Przyjęto podział domów mieszkalnych na pięć kategorii z czystą wartością użytkową domu, to jest bez amortyzacji, remontów i asekuracji:

Gr. I. Mieszkania do 4 pokoi liczone będą po 150 zł od pokoju.

Gr. II. Mieszkania od 4 do 6 pokoi 1 000 zł.

Gr. III. Mieszkania od 6 do 12 pokoi 1 600 zł.

Gr. IV. Mieszkania od 12 do 20 pokoi 2 000 zł.

Gr. V. Ponad 20 pokoi 3 000 zł.

Uzasadnienie: Ponieważ mieszkania wiejskie wymagają specjalnego kosztu utrzymania, a z drugiej strony nie mogą być należycie zamieszkane, przez co wyzyskałoby się ich wielkość, ustalone normy uważa się za maksimum opłaty właściciela, jako ekwiwalent za używalność mieszkania.

Wartość mieszkania dla właściciela w resztówkach po rozparcelowanych majątkach, posiadających nadmierne duże mieszkania, należy obliczać indywidualnie jak grupa I. lub II.

II. Określenie wartości naturalji pobranych dla własnego domu.

a) Dla płatnika, który wykaże się prawidłowo prowadzonymi ksiązkami gospodarczymi, stwierdzającymi ilość produktów zużytych na własne potrzeby, bierze się cyfry, które wykazują księgi gospodarcze, po cenie przeciętnej giełdy z 52-eh tygodni. Właścicielowi, stołującemu osoby zatrudnione w gospodarstwie, wolno pobierać za utrzymanie dziennie na stół 1-szej klasy 6,— zł (inżynier lub równorzędny), za stół 2-giej klasy 5,— zł (urzędnik, kasjerka), za stół 3-ciej klasy 4,— zł (majstrzy i monterzy). Służba domowa niższa 2,— złote dziennie.

b) Podatnik nie mogący się wykazać takimi ksiązkami gospodarczymi obłożony będzie za osoby przebywające w domu, a nie należące do gospodarstwa według norm o 1,— zł, a służba domowa 50 groszy niższych niż pod a), o ile bierze się wszystko z majątku — ceny jednak należy wziąć o 2,— zł niższe, a przy 4-tej kategorii 1,— zł niższe, o ile się nie wlicza inwentarza żywego i opału. Za ekwiwalent nabytych towarów kolonialnych, które obciążają konta właściciela, oblicza się po 1,— zł dziennie za każdego stołownika, czynnego w gospodarstwie i 50 gr. od osoby za służbę niższego rzędu.

Przeciętne ceny artykułów spożywczych zostały wypośredkowane z cen giełdy poznańskiej z 52 tygodni, a mianowicie:

żyto	za 100 kg	42,— zł
pszenica	„	49,— „
jęczmień	„	34,— „
owies	„	37,— „
mąka pszenna	„	72,— „
mąka żytnia	„	63,— „
osipa żytnia i pszenna	„	28,— „
groch	„	65,— „
słoma	„	3,— „
siano	„	8,— „
ziemniaki	„	6,— „
śrut	„	32,— „
mieszanka	„	32,— „
tatarka i proso	„	32,— „

węgiel po przeciętnej cenie zakupu danego majątku, drzewo po 10,— zł za metr.

Od powyższych cen właścicielowi przysługuje prawo potrącić 15% wartości produktów, przyjmując pod uwagę nabywanie takowych z pierwszej ręki bez dostawy, z uwzględnieniem, że notowanie wzięte jest z giełdy po-
znańskiej.

Dorośla sztuka bydła rogatego	330,— zł
jałówka lub wolec do 2 lat	200,— „
cielęta od 1-go roku	80,— „
cielęta II-giej klasy	40,— „
owce	20,— „
tuczniaki wielkie	210,— „
tuczniaki średnie	160,— „
tuczniaki małe	80,— „
prosięta	20,— „
masło za 1 kg	6,— „
mleko za 1 litr	0,24 „

Od wymienionych cen ustalonych za sztukę inwentarza, strąca się 10% zniżki tytułem możliwości uboju sztuk chorych.

III. Koszty utrzymania koni cugowych.

Przy wydatkach na utrzymanie koni cugowych należy uwzględnić, że konie te służą nie tylko dla wygody właściciela, lecz również dla potrzeby gospodarstwa, mianowicie w tych wypadkach, gdzie właściciel sam prowadzi gospodarstwo i koni tych używa do objazdu majątków i na inne wyjazdy, związane z gospodarstwem. Postanowiono wobec tego zastosować następujące wytyczne: Przy gospodarstwach począwszy od 500—1000 morgów = 2 konie, od 1000 — 2000 mg obciąża koszty administracyjne utrzymanie 3-eh koni, przy gospodarstwach do 3000 i więcej mórg — 4 konie. Utrzymanie stangreta wzgl. jego pomocnika idzie na koszty gospodarstwa, o ile właściciel sam gospodarstwo prowadzi i to: jeden stangret do 3-eh koni, 2 ludzi do 4-eh koni. O ile więcej osób ponad tę normę zajętych jest w stajni,

natenczas odnośny wydatek obciąża osobisty dochód właściciela i nie jest potrącalny od ogólnego dochodu. Reprodukatorów nie zalicza się do koni cugowych.

Za utrzymanie konia cugowego ponad powyższą normę oblicza się rocznie równowartość 18 q owsa, 18 q siana i 9 q słomy po cenach jak wyżej pod II b. Za samochód wolno potrącić tyle samo, co za odpowiednią ilość koni, o ile się koni cugowych nie trzyma.

IV. Podróże na cele gospodarstwa.

Do wydatków, które potrąca się na cele administracyjne, należy również kwota, którą wydatkuje właściciel na podróże, o ile nie posiada rządcy, z prawami kupna i sprzedaży. Pod tym względem ustalono przyjąć na podróże właściciela w roku 1927/28 po 60 gr od morgi, jednakże nie mniej jak 1.200,— zł, a nie więcej jak 2.500,— zł rocznie.

V. Amortyzacja budynków.

Amortyzacja budynków przyjmuje się w myśl ustawy:

na budynki mieszkalne	do 2%
na budynki gospodarcze	do 3%
na budynki fabryczne	do 4%

Przyjęcie amortyzacji na mocy polis Krajowego Ubezpieczenia Ogniwego przez płatników w wysokości:

na budynki mieszkalne	1½%
na budynki gospodarcze	2½%
na budynki fabryczne	3½%

nie podlegałyby kwestjonowaniu wysokości w Urzędach.

Dla majątków dzierżawnych, jeżeli dzierżawca kontraktem udowodni, że w przeciągu trwania umowy zmuszony jest odbudować budynki gospodarcze lub mieszkalne, przysługuje dzierżawcy prawo potrącenia od dochodów rzeczywistych kosztów za wystawione budynki nowe. Koszty takie uważa się za część czynszu dzierżawnego, który winien być potrącony od dochodów dzierżawcy, a dodany do dochodów właściciela. Właściciel zaś ma prawo w takim przypadku potrącać sobie od dochodu odpowiednią amortyzację budynków od następnego roku.

Wszelkie wydatki na reperacje budynków gospodarczych podpadają pod rozchód właściciela lub dzierżawcy.

VI. Odpisy od maszyn.

Na zużycie maszyn jak lokomobile, kolejki polowe, pługi, brony itp., ustala się amortyzację w sposób przez ustawę określony na podstawie sporządzonej inwentury. Na zużycie wszelkich silników oraz żniwiarek i kosiarek możliwą jest wyższa amortyzacja za udowodnieniem przez rzeczoznawców. Wobec tego, że większość maszyn jest już dawno zamortyzowana, przeto wszelkie maszyny

— znajdujące się na majątkach, przyjmuje się do amortyzacji z 10% ich wartości, tj. ze zdolnością do pracy jeszcze na przeciąg 1 roku z tem, że w następnym roku będzie odpisane 10% ich pierwszej wartości i w ten sposób w ciągu 1 roku wyjdą z amortyzacji kompletnie, a maszyny nabyte po roku gospodarczym 1922/23 wejdą do amortyzacji w ciągu 10 lat po 10% ich wartości rocznie. Po zamortyzowaniu w ciągu 1 roku maszyn starych pozostaną tylko nowe maszyny, które obciążą konto amortyzacji.

Wydatki na konserwacje i utrzymanie maszyn liczą się do rozchodu.

Naprawa maszyn uskutecznioma przez zastąpienie zużytych części nowymi częściami celem utrzymania maszyny w pierwotnym stanie, jest potrącalna.

VII. Odpisy od drenów i meljoracje.

Przyjmuje się 5% od drenów wykonanych w ciągu roku gospodarczego 1923/24 i w następnych według ostatniego bilansu.

Wydatki na konserwację, naprawę i utrzymanie drenów i meljoracji liczą się do rozchodów.

VIII. Stwierdzenie inwentury oraz dyferencji inwentarza w bilansach gospodarczych.

Podatnik winien przedstawić wszelkie remanenty, pozostające przy końcu roku gospodarczego, przyczem wartość zapasów inwentury:

a) o ile zostały nabyte lub sprzedane, winno określić się w sumie, która była podana w dochodzie lub rozchodzie tegoż roku;

b) o ile zostały wyprodukowane we własnem gospodarstwie należy ocenić:

I. Przy ziemiopłodach po cenach rynkowych w dniu zamknięcia roku gospodarczego bez zniżenia cen niżej podanych. Poniższe ceny winny być stosowane do pozostałości zboża z 1 lipca 1928 po strąceniu remanentu zboża z 1-go lipca 1927, czyli przy zwiększeniu remanentu zboża należy stosować ceny niżej przytoczone, a przy zmniejszeniu remanentu zboża należy obliczyć w cenie na 1-go lipca 1927 r.

II. Przy inwentarzu żywym przyjmuje się tylko różnicę sztuk na początku roku gospodarczego, ceniąc sztukę według cen unormowanych dla poszczególnych klas inwentarza żywego przez Wielkopolską Izbę Rolniczą w porozumieniu z Wielkopolskim Związkiem Ziemian.

Ceny zboża na 1 lipca 1928 r. ustalono:

pszenica	za 100 kg	51,— zł
jęczmień	„	46,— „

owies	za 100 kg	44,— „
śrut	„	34,— „
mąka pszenna 65%	„	72,— „
seradela	„	31,— „
groch	„	50,— „
wytloki suche	„	23,— „
konieczyna w ziarnie		
czerwona	„	265,— „
biała	„	230,— „
inkarnatka	„	230,— „
przelot	„	230,— „
bastard i szw.	„	320,— „
wyka	„	37,— „
żyto	„	47,— „
mieszanka	„	32,— „
mąka żytnia 65%	„	70,— „
ospa żytnia i pszenna	„	30,— „
płatki ziemniaczane	„	50,— „
łubin	„	24,— „
mak	„	200,— „
siemie lniane	„	100,— „
gorczyca	„	100,— „
rzepak	„	70,— „
peluszk	„	40,— „
tatarka i proso	„	46,— „
bobik	„	36,— „

Ceny inwentarza żywego na 1-go lipca 1928 r. ustalono:

półroczne źrebaki	za sztukę	90,— zł
1-roczone	„ „	180,— „
2-letnie	„ „	270,— „
3-letnie	„ „	400,— „
4-letnie	„ „	450,— „
koń z chowu oprzęgany	„ „	550,— „
koń cugowy	„ „	700,— „
cielaki tegoroczne	„ „	60,— „
cielaki 1-roczone	„ „	120,— „
cielaki 2-letnie	„ „	220,— „
krowy i cielne jałowice	„ „	500,— „

(opasy po 100, — zł za ctr. metr. =
= przy wadze 6—8 ctr.)

wolce 3-letnie	za sztukę	500,— zł
wół roboczy	„ „	600,— „
owce jagnięta	„ „	15,— „

owce pierwiastki	za sztukę	20,— zł
owce stare	„ „	30,— „
prosiaki	„ „	20,— „
warchlaki	„ „	60,— „
tuezniki małe	„ „	80,— „
tuezniki średnie	„ „	160,— „
tuezniki duże	„ „	220,— „
maciory	„ „	350,— „

U w a g a : knury, stadniki i ogiery według ceny kupna.

Powyższe ceny inwentarza żywego winny być stosowane w sposób następujący:

Różnice zwiększenia remanentu oblicza się po cenach jak wyżej, zmniejszenie remanentu po cenach bilansowych, ubiegłego roku.

Ceny zboża na 1-go lipca 1927 roku ustalono:

pszenica	za 100 kg	52,— zł
jęczmień	„	42,— „
owies	„	41,— „
śrut	„	35,— „
mąka pszenna 65%	„	80,— „
seradela	„	19,— „
groch Wiktorja	„	50,— „
wytloki suche	„	23,— „
konieczyna w ziarnie:		
czerwona	„	250,— „
biała	„	200,— „
żyto	„	47,— „
mieszanka	„	30,— „
mąka żytnia 65%	„	70,— „
ospa żytnia i pszenna	„	29,— „
płatki ziemniaczane	„	40,— „
groch polny	„	50,— „
łubin	„	23,— „

mak	za 100 kg	150,— zł
siemie lniane	„	95,— „
inkarnatka	„	150,— „
przelot	„	150,— „
Bastard i szw.	„	200,— „
wyka	„	30,— „
bobik	„	35,— „
gorczyca	„	60,— „
rzepak	„	70,— „
peluszka	„	30,— „
tatarka i proso	„	30,— „

.Inwentarz żywy na 1-go lipca 1927 r.

półroczne źrebaki	za sztukę	60,— zł
1-roczne	„ „	120,— „
2-letnie	„ „	180,— „
3-letnie	„ „	310,— „
4-letnie	„ „	400,— „
koń z chowu oprzeg.	„ „	450,— „
koń eugowy	„ „	600,— „
cielaki tegoroczne	„ „	40,— „
cielaki 1-roczne	„ „	80,— „
cielaki 2-letnie	„ „	160,— „
krowy	„ „	400,— „

opasy po 100 zł za ctr. metr.

wół roboczy	„ „	450,— „
owce jagnięta	„ „	10,— „
owce stare	„ „	20,— „
prosiaki	„ „	15,— „
warchlaki	„ „	45,— „
tuezniki średnie	„ „	150,— „
tuezniki duże	„ „	210,— „
tuezniki małe	„ „	75,— „
maciory	„ „	250—300,— zł

Poznań, dnia 29 września 1928 roku.

Podpisy:

Janowicz — Żrański — Drynkowski — Lipski — Jasno-
rzewski — Majchrzak — Szumski — Turno — Marciniak
Klusak.

Ministerstwo Skarbu

L. D. V. 2155/2

Warszawa, dn. 19 kwietnia 1929 r.

Normy orientacyjne dla szacowania dochodowości gospodarstw rolnych przy wymiarze podatku dochodowego za rok 1929.

Do

Wszystkich Urzędów Skarbowych Podatków i Opłat Skarbowych.

Ministerstwo Skarbu, mając na uwadze, że stosowanie norm przeciętnej dochodowości gospodarstw rolnych przyczynia się do osiągnięcia równomierności przy wymiarze podatku dochodowego zarządza, aby tak jak w latach poprzednich również i przy wymiarze na rok 1929 stosowane były normy orientacyjne, wydane dla szacowania dochodów z gospodarstw rolnych, zarządzeniami Ministerstwa Skarbu z dnia 11 kwietnia 1924 r. L. DPO. 244/II i z dnia 10 maja 1924 r. L. DPO 569/II.

Ponieważ istota podatku dochodowego nie dopuszcza w zasadzie mechanicznego ustalenia podstawy wymiarowej, a raczej przemawia za indywidualnym szacowaniem dochodu poszczególnych płatników — Ministerstwo Skarbu zwraca uwagę władz skarbowych, że ustalanie dochodu na podstawie norm orientacyjnych może mieć miejsce jedynie w wypadkach, kiedy nie będzie można zużytkować do tego celu rachunków i zapisków płatnika, lub też innych dowodów, które płatnik przedstawi, względnie materiałów wymiarowych, któremi władza wymiarowa rozporządza.

Przy stosowaniu norm orientacyjnych należy postępować bardzo ostrożnie, unikać szablonowego traktowania sprawy i — o ile możliwości — indywidualizować poszczególne jednostki gospodarcze z uwagi na różnorodność warunków produkcji.

Na specjalne indywidualizowanie zasługują gospodarstwa rolne, dotknięte w czasie miarodajnym do wymiaru podatku klęską nieurodzaju. Odnosnie takich gospodarstw należy bezwzględnie stosować zasady, podane w okólniku Ministerstwa Skarbu z dnia 23 marca 1925 r. L. DPO. 794/II.

Normy nie mogą mieć zastosowania do właścicieli gospodarstw wydzierżawionych, których dochód stanowi pobrana renta dzierżawna, po potrąceniu wydatków, obciążających właściciela, natomiast należy je stosować, gdy chodzi o ustalenie dochodu dzierżawcy, przy czym z ustalonego na podstawie norm dochodu, winien być potrącony umowny czynsz dzierżawny oraz wartość pieniężna innych świadczeń na rzecz właściciela nieruchomości.

W wypadkach stosowania norm, dochodowość 1 ha gruntu zasadniczo nie powinna być określana wyżej

4½ q metr. żyta, z wyjątkiem drobnych rolników, o których mowa w ustępie drugim art. 15 ustawy o podatku dochodowym, dla których norma 4q z 1 ha nie może być przekroczona. Przekroczenie granicy (4½ q metr. żyta) może mieć miejsce tylko w wypadkach wyjątkowo pomyślnej koniunktury gospodarczej, tudzież w gospodarstwach, posiadających wysoką kulturę rolną, jak np. specjalnie uprawiających plantacje buraków cukrowych itp., co winno być wyczerpująco uzasadnione w protokole posiedzenia Komisji Szacunkowej.

W związku z powyższem uchyla się zarządzenia okólnika Ministerstwa Skarbu z dnia 3 lipca 1928 r. L. D. V. 8787/1, dotyczące odrębnego szacowania dochodów z części gruntów, zajętych pod uprawę buraków cukrowych.

Cechy zewnętrzne, rzekomo świadczące o ogólnie pomyślnym ekonomicznym stanie właścicieli gospodarstw rolnych, jak np. posiadanie samochodu, nie mogą uzasadniać jeszcze podwyższenia dochodu z gospodarstw rolnych, gdyż już obecnie samochód nie może być uważany za przedmiot zbytku, a winien być uważany za zwykły środek komunikacyjny, kalkulujący się nieraz lepiej niż konie wyjazdowe.

O ile chodzi o potrącenie od dochodu, ustalonego na podstawie norm, odsetek od długów — należy mieć na uwadze postanowienia okólnika Ministerstwa Skarbu z dnia 10 września 1928 r. L. D. V. 3821/2. Zauważa się przytem, że żądanie władz wymiarowych udowodnienia, iż dług zaciągnięty został na cele gospodarcze, jest zbyteczne.

W końcu dla zachowania równomierności w opodatkowaniu gospodarstw rolnych, Ministerstwo Skarbu określa na podstawie urzędowych danych statystycznych, przeciętną cenę za 100 kg. żyta z okresu gospodarczego 1927/1928 — na kwotę 41 zł, zaś z roku kalendarzowego 1928 — na kwotę 40 zł. — Według tych cen należy przeliczać na złote dochód, określony w centnarach metrycznych żyta, na podstawie norm orientacyjnych. Zastosowanie jednej z podanych cen zależnem powinno być od tego, czy opodatkowanie następuje według wyników roku gospodarczego, czy też wedle wyników roku kalendarzowego.

Wobec znacznych wahań cen żyta w zależności od momentu spieniężenia plonów — pozostaje w mocy zarządzenie Ministerstwa Skarbu z dnia 27 czerwca 1928 r. L. D. V. 3647/2, zawierające polecenie, aby w wypadkach, gdy płatnik zmuszony był do spieniężenia plonów po cenach niższych od przeciętnych cen rocznych, przyjmowane były ceny, według których spieniężył urodzaje, przy czym podatnik powinien mieć możliwość udowodnienia tego faktu wszelkimi dostępnymi mu dowodami.

PODATEK GRUNTOWY

Wymiar podatku gruntowego w Państwie Polskiem oparty jest dotychczas na 3 różnych systemach i odrębnych ustawach, jakie obowiązywały w chwili powstania Państwa Polskiego w b. trzech zaborach.

W b. zaborze pruskim oparty jest wymiar i pobór podatku na ustawach pruskich: z dnia 21 maja 1861 r. o rewizji podatku gruntowego (Zb. Ust. str. 253), królewskim rozporządzeniu z dnia 12 grudnia 1864 (Zb. Ust. str. 673); na ustawie z dnia 8 lutego 1867 (Zb. Ust. str. 185), następnie na ustawach z dnia 14 lipca 1893 r. o uchyleniu bezpośrednich podatków państwowych (Zb. Ust. Pr. str. 119); z dnia 14 lipca 1893 r. o daninach komunalnych (Zb. Ust. Pr. str. 152); z dnia 23 kwietnia 1906 r. o daninach komunalnych i prowincjonalnych (Zb. Ust. Pr. str. 159); tudzież na ustawach polskich z dnia 17 czerwca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 59 poz. 372); z dnia 15 czerwca 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 65, poz. 505) i rozporządzeniach Ministra Skarbu z dnia 29 września 1923 (Dz. U. R. P. Nr. 101) o ulgach w podatku gruntowym z powodu klęsk żywiołowych i z dnia 31 maja 1924 (Dz. U. R. P. Nr. 48) o uprawnieniach Izby Skarbowej do odpisywania podatku z powodu klęsk żywiołowych.

Do roku 1861 obejmował podatek gruntowy nietylko grunta właściwe, lecz również wszystkie na gruntach znajdujące się budynki, tak mieszkalne, jak i gospodarcze i fabryczne; dopiero ustawa z 1861 roku wprowadziła podatek budynkowy od budynków i należących do nich podwórz i ogrodów — tudzież właściwy podatek gruntowy od nieruchomości gruntowych.

Skontyngentowany podatek gruntowy wynosił, począwszy od roku 1865, kwotę 10 milionów talarów dla całego państwa; między poszczególne prowincje został rozdzielony proporcjonalnie do obliczonego czystego dochodu nieruchomości gruntowych. Zmiana w wyznaczonym kontyngencie podatku gruntowego mogła na-

stąpić tylko wskutek przybytku gruntów, dotychczas wolnych od tego podatku lub odwrotnie wskutek ubytku gruntów dotychczas opodatkowanych, które na podstawie przepisów ustawowych zostały z obowiązku podatkowego zwolnione, następnie także w wypadku, gdy zwiększone względnie zmniejszone potrzeby państwa wymagały zwiększenia względnie dozwalały zmniejszenia powyższego podatku. — W granicach poszczególnych prowincyj dzielono wyznaczony kontyngent podatku gruntowego między pojedyncze obwody (powiaty), w poszczególnych obwodach między gminy i samoistne obszary dworskie — a w granicach tychże nakładano podatek równomiernie na podlegające temu podatkowi nieruchomości gruntowe.

W § 4 ustawy o podatku gruntowym wyliczone są grunta wolne od podatku gruntowego, jak: grunta należące do państwa, grunta dominjalne należące do panów udzielnych, grunta należące do prowincji, związków komunalnych, gmin, albo samoistnych obszarów dworskich, o ile przeznaczone są do publicznego użytku, dalej mosty, drogi bite, grunta zajęte pod szyny kolejek żelaznych i spławne kanały, które za zezwoleniem państwa zostały urządzone przez osoby lub spółki prywatne dla publicznego użytku, wreszcie grunta dotychczas zwolnione od podatku gruntowego, które w chwili ukazania się w mowie będącej ustawy o podatku gruntowym należały do majątku ewangelickich lub rzymskokatolickich kościołów, kaplic, publicznych szkół, wyższych zakładów naukowych lub fundacji przeznaczonych na utrzymanie tych zakładów, jakoteż grunta stanowiące dotację księży, sług kościelnych i nauczycieli.

Podstawę wypośrodkowania czystego dochodu celem wymiaru podatku gruntowego stanowił opis powiatu, sporządzony przez specjalnie do tego wybraną komisję. Opis powiatu zawierał w szczególności następujące dane:

spis gmin i obszarów dworskich powiatu — tudzież gruntów podlegających opodatkowaniu i zwolnionych od opodatkowania; wykaz cen produktów rolnych w powiecie z lat 1837 do 1860 r., następnie położenie, wielkość i granice powiatu, ogólną strukturę ziemi, warunki klimatyczne, stan nawodnienia i odwodnienia tudzież drenów, środki ruchu, stan ludności, bogactwa naturalne w minerałach, świecie roślinnym i zwierzęcym, podział gruntów, sposób uprawy, przeciętne ceny sprzedaży i dzierżawy większych, średnich i małych gospodarstw rolnych, jakoteż pojedynczych parcel, jakie były płacone w ostatnim 10-leciu.

Jako czysty dochód przyjmowano nadwyżkę dochodu pozostałą po odejęciu kosztów gospodarki od przychodu surowego, jaką dowodnie można było osiągnąć z posiadłości gruntów użytkowych. — Przy oszacowaniu pojedynczych parcel gruntowych brano stan kultury tychże, jako średni, nie uwzględniano zaś weale ani służebności ani serwitutów i innych ciężarów realnych ciężających na gruncie.

Ustalenie czystego dochodu z nieruchomości gruntowych następowało według rodzajów uprawy i klas dobroci ziemi. Rozróżniano następujące rodzaje uprawy ziemi: rola, ogrody, łąki, pastwiska, lasy, wody, grunta paryfikacyjne tj. takie, których na podstawie ich głównego użytkowania nie można było zaliczyć do żadnego z wyżej wymienionych rodzajów uprawy, lecz wykorzystywano je w inny sposób, jak np. przez wydobywanie piasku, gliny, kopanie torfu itd. Inne grunta nie przynoszące żadnego przychodu zaliczono do nieużytków. Każdy rodzaj uprawy dzielono na klasy, zależnie od różnych właściwości ziemi i dochodowości, jednak najwyżej przyjmowano 8 klas dobroci ziemi. Przy ustalaniu czystego dochodu z lasów uwzględniano tylko dobroć gleby a nie brano weale pod uwagę wartości drzewostanu; przy wodach zysk roczny z rybołówstwa osiągnięty przeciętnie w ciągu kilkunastu lat.

Kierując się powyższymi zasadami obliczano czysty dochód z 1 morga dla każdego rodzaju uprawy i każdej klasy dobroci ziemi, tworząc dla każdego właściciela nieruchomości gruntowej kataster gruntowy, obejmujący wszystkie grunta do niego należące z podziałem na rodzaje uprawy i klasy dobroci — tudzież wyliczeniem czystego dochodu i wypadającego podatku gruntowego w talarach.

Przeciw dokonaniem w powyższy sposób oszacowaniu przysługiwało każdemu podatnikowi prawo odwołania się w ciągu 5 tygodni do Komisji Odwoławczej — z powodu mylnego zaliczenia gruntów do pewnego rodzaju uprawy, mylnego obliczenia powierzchni parcel gruntowych, mylnego zaliczenia do klas dobroci i wresz-

cie z powodu błędów w obliczeniu czystego dochodu względnie podatku. — Zmiany w czystym dochodzie katastralnym, które zaszły po 1 styczniu 1865 r. a zostały spowodowane zmianą gruntów nieurodzajnych na urodzajne lub odwrotnie, polepszeniem lub pogorszeniem kultury rolnej itp., nie pociągały za sobą zmiany w wymierzonym podatku gruntowym. Te same postanowienia obowiązują do dziś dnia.

Ustawą z dnia 14 lipca 1893 o zniesieniu bezpośrednich podatków państwowych (Zb. Ust. str. 119), został uchylony pobór podatku gruntowego i budynkowego na rzecz państwa, jednakże postanowienia dotyczące tych podatków, zawarte w ustawach z dnia 21 maja 1861 i następnych ustawach bądź to uzupełniających, bądź to zmieniających ustawy wyżej cytowane, pozostały w mocy co do całego trybu postępowania przy wymiarze i poborze tych podatków na rzecz związków komunalnych, o ile ustawa z dnia 14 lipca 1893 o daniach komunalnych postanowień tych nie zmieniła.

Urzędy katastralne, prowadzące ewidencję podatku gruntowego i budynkowego zostały nadal w zarządzie państwowym.

O ile gminy nie zaprowadziły samoistnego podatku gruntowego i budynkowego, wówczas opodatkowanie mogło nastąpić w stosunku procentowym od wymierzonych państwowych podatków: gruntowego i budynkowego.

Zmiana w podatkach państwowych, spowodowana wniesieniem środków prawnych przeciw dotyczącym wymiarom, spowodowała z mocy samej ustawy zmianę w podatkach na rzecz związków komunalnych.

Ustawą z dnia 17 czerwca 1921 został przywrócony pobór podatku gruntowego na rzecz państwa w formie dodatku do podatku gruntowego, pobieranego przez samorządy. Organami poborowemi są gminy, względnie dla obszarów dworskich Wydziały Powiatowe. — Organa te za czynności związane z poborem i ściąganiem należności z tytułu dodatku państwowego do podatku gruntowego, otrzymują wynagrodzenie w wysokości 3% kwot, wpłaconych przez nie do Kas Skarbowych.

Ustawa z dnia 15 czerwca 1923 r. o wyrównaniu podatków gruntowych, wprowadziła do podatku gruntowego regresję oraz progresję, tą ostatnią w formie oddzielnego dodatku. Dodatek progresywny pobiera się od płatników, opłacających więcej niż 53 fr. szw. rocznego podatku. Skala jest następująca:

przy podatku ponad	600 000 mk.	do	1 000 000 mk.	czyli ponad	53 fr.	do	88 fr.	progresja	10%
„ „ „	1 000 000 mk.	„	3 000 000 mk.	„ „	88 fr.	„	264 fr.	„	20%
„ „ „	3 000 000 mk.	„	7 000 000 mk.	„ „	264 fr.	„	616 fr.	„	30%
„ „ „	7 000 000 mk.	„	15 000 000 mk.	„ „	616 fr.	„	1 320 fr.	„	40%
„ „ „	15 000 000 mk.	„	25 000 000 mk.	„ „	1 320 fr.	„	2 199 fr.	„	50%
„ „ „	25 000 000 mk.	„	35 000 000 mk.	„ „	2 199 fr.	„	3 079 fr.	„	60%
„ „ „	35 000 000 mk.	„	50 000 000 mk.	„ „	3 079 fr.	„	4 398 fr.	„	80%
„ „ „	50 000 000 mk.			„ „	4 398 fr.			„	100%

Podstawą do obliczenia skali procentowej oddzielnego dodatku jest łączna suma należności podatków gruntowych od wszystkich jednostek podatkowych danego płatnika, położonych w granicach jednego powiatu.

Degresja jest dwójakiego rodzaju, a mianowicie: od płatników opłacających z tytułu dodatku państwowego do podatku gruntowego do 50 000 mk. czyli 4,40 franków zł. pobiera się 50% należności; od płatników opłacających podatek ponad 50 000 mk. do 200.000 mk. czyli ponad 4,40 fr. zł. do 17,60 fr. zł. pobiera się 80% należności.

Płatnikom korzystającym z degresji uwzględnia się takową przy płaceniu drugiej półrocznej raty.

Za podstawę wymiaru za rok 1924 wzięto wymierzony podatek gruntowy na rok 1924, czyli sumę podatku katastralnego — pomnożoną przez 20 000 w myśl rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 18 grudnia 1923 roku (Dz. U. R. P. Nr. 134 poz. 1117), a otrzymaną w ten sposób sumę podatku w markach polskich zamieniono na franki złote, dzieląc ją przez kurs franka złotego, tj. 11 369 (§ 1 rozp. z dnia 18 grudnia 1923).

Rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 12 kwietnia 1924 (Dz. U. R. P. Nr. 33 poz. 339), podwyższono o 10%, poczynając od roku podatkowego 1924, kwoty państwowych podatków gruntowych, dodatków państwowych do tych podatków tudzież kwotę oddzielnego dodatku (progresja) z tem, że kwoty powstałe z powyższej podwyżki nie służą za podstawę do obliczenia dodatków na rzecz związków samorządowych, w myśl art. 14 ustawy z dnia 15 czerwca 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 65 poz. 505).

Według rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10. 12 1926 r. (Dz. U. R. P. 121/697) pobie-

rano w okresie od 1. 1. 1927 do 31. 12. 1927 na cele równowagi budżetowej nadzwyczajny dodatek w wysokości 10%. Pobór tego podatku przedłużono rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19. 12 1927 (Dz. U. R. P. 114/972) na okres od 1 stycznia 1928 do 31 marca 1929 r.

Art. 12 ustawy z dnia 15 czerwca 1923 r. postanawia, że Minister Skarbu ma prawo wszelkie sumy podatków i dodatków państwowych do podatków gruntowych zniżać, rozkładać na raty i umarzać tym jednostkom podatkowym, które poniosły szkody wskutek działań wojennych lub klęsk żywiołowych.

Na mocy uprawnień wynikających z powyższego, Minister Skarbu wydał dnia 29 września 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 101 poz. 797) rozporządzenie o ulgach w podatkach gruntowych, obowiązujące na całym obszarze Państwa.

Rozporządzenie to przyznało płatnikom, którzy ponieśli szkody i straty wskutek działań wojennych — prawo do korzystania z ulg w postaci zniżenia podatków gruntowych, tudzież oddzielnego dodatku do podatku gruntowego (progresja), w wypadkach, jeżeli szkody poniesione wskutek działań wojennych uniemożliwiły osiągnięcie z ich gospodarstw przychodu naturalnego w wysokości przedwojennej.

Płatnicy podatków gruntowych, których posiadłości ziemskie ucierpiały z powodu klęsk żywiołowych, mogą zwracać się do miejscowego urzędu skarbowego podatków i opłat skarbowych z podaniem o umorzenie, odroczenie lub rozłożenie na raty bieżących i zaległych należności z tytułu podatku gruntowego względnie dodatku państwowego do podatku gruntowego.

Przedewszystkiem jednak poszkodowani płatnicy winni o każdym uszkodzeniu ziemiopłodów lub lasów za-

wiadomić miejscowy urząd skarbowy w ciągu dni 14 po klęsce żywiołowej. Po otrzymaniu takiego zawiadomienia urzędy skarbowe mają natychmiast zbadać bliższe okoliczności klęski i jej rozmiary. Dochodzenie takie urząd skarbowy przeprowadza za pośrednictwem organów gminnych i policyjnych, a w wyjątkowych wypadkach przez urzędników urzędu skarbowego.

W sprawie ulg podatkowych urząd skarbowy posiada prawo własną decyzją:

- a) zezwalać na ratalną spłatę wszelkich zaległości w państwowych podatkach gruntowych na okres czasu nieprzekraczający 3-ech miesięcy do kwoty 5 000 zł dla poszczególnych płatników w ciągu roku, nie licząc dodatków samorządowych, kar za zwłokę i kosztów egzekucyjnych,
- b) odrazać spłatę zaległości na przeciąg 1-go miesiąca, a to do kwoty 2 000 zł dla poszczególnych płatników w ciągu roku.

Izba Skarbowa we własnym zakresie działania załatwia sprawy:

- a) umorzeń zaległości z powodu klęsk żywiołowych, które nie przewyższają 500 zł od właściciela majątku lub gromady wiejskiej,
- b) zezwoleń na ratalną spłatę zaległości w podatku gruntowym na okres czasu nieprzekraczający 6-ciu miesięcy do kwoty 30 000 złotych dla poszczególnych płatników w ciągu roku, nie licząc dodatków samorządowych, kar za zwłokę i kosztów egzekucyjnych,
- c) odroczeń spłaty zaległości w podatku gruntowym, nieprzekraczających kwoty 30 000 zł na przeciąg czasu do 2-ech miesięcy.

Terminy płatności państwowych podatków gruntowych względnie państwowych dodatków wraz z oddzielnym dodatkiem progresywnym są jednakowe dla całego Państwa. Należności powyższe winny być wpłacane w dwóch równych ratach półrocznych: między 15 lutego a 15 marca, tudzież między 15 października a 15 listopada (Dz. U. R. P. 7/27 poz. 40).

Nieuiszczone z winy płatnika w terminie płatności podatku gruntowego kwoty, uważa się za zaległości. Od tych zaległości pobiera się kary za zwłokę w wysokości 1% miesięcznie. Minister Skarbu może obniżyć kary do ½% miesięcznie, jeżeli stwierdzonem zostanie, że płatnik nie był w możności uiścić podatku w przepisany terminie.

Od zaległości, których spłata została odroczone lub rozłożona na raty, decyzją właściwej władzy skarbowej, pobiera się odsetki za zwłokę w wysokości ½% miesięcznie.

Od kwot państwowego podatku gruntowego, odroczonych lub rozłożonych na raty z powodu klęsk żywiołowych, odsetek za zwłokę wcale się nie pobiera.

Regulacja podatków gruntowych przy parcelacji.

W powyższej sprawie wydał Minister Skarbu okólnik dnia 30 sierpnia 1927 r. L. D. P. O. 391/IV, według którego mają urzędy skarbowe w wypadkach częściowej sprzedaży lub parcelacji majątku ziemskiego, możliwie niezwłocznie po dokonanej transakcji kupna sprzedaży przeprowadzać podział sumy podatków gruntowych pomiędzy zbywcą a nabywcą, wzgl. nabywców gruntu, chociażby dotyczący stan faktyczny odnośnie obszaru i klasyfikacji gruntów oddzielonych nie został z tych lub innych względów udowodniony w sposób najbardziej miarodajny, a mianowicie drogą przedłożenia wyciągu z ksiąg hipotecznych, rejestru pomiarowo-klasyfikacyjnego itp.

W tym celu można uznać za dowód tymczasowy umowne określenie przez strony podatkowej klasyfikacji gruntów, zawarte w akcie kupna — sprzedaży, o ile oczywiście dotyczący akt wymienia poszczególne ilości jednostek gruntów (w hektarach lub morgach), będących przedmiotem tytułu własności, z podziałem na klasy podatkowe; przytem takie umowne określenie mieć się winno w granicach podziału klasyfikacyjnego, dotychczas przyjmowanego dla wymiaru podatku z gruntu macierzystego.

Dokonany w powyższy sposób prowizoryczny podział podatku pomiędzy zbywcą a nabywcą z ustaleniem nowych jednostek podatkowych, winien być sprawdzony przez władze skarbowe w swoim czasie tj. po otrzymaniu wyżej za cytowanych dokumentów (wyciąg hip. rejestr. pomiar), ewentualnie w razie powstania w tym przedmiocie wątpliwości, ustalony na miejscu drogą bezpośredniego stwierdzenia przez komisję klasyfikacyjną (§ 11 Rozp. Min. Sk. z dnia 10 września 1920 r.) faktycznej klasyfikacji odnośnych gruntów.

O ileby wyżej wspomniane akty kupna — sprzedaży nie zawierały danych, dotyczących podziału klasyfikacyjnego gruntów odsprzedanych, należy z akcją podziału podatku gruntowego wstrzymać się do czasu otrzymania przez władze skarbowe dokumentów miarodajnych (wyciąg hip. rejestr. pomiar. lub tp.).

Podatek katastralny w mkn. oblicza się w ten sposób, że czysty dochód katastralny ze sprzedanych parcel, obliczony w talarach, mnoży się przez współczynnik 0,287 227 a otrzymany iloraz daje nam podatek katastralny. Sposób obliczania podatku w złotych z podatku katastralnego w mkn. podano wyżej.

PODATEK OD NIERUCHOMOŚCI

Państwowy podatek od nieruchomości, tudzież państwowy podatek od lokali na obszarze Województwa Śląskiego nie jest pobierany. Dla ciągłości w przedstawieniu polskiego systemu podatkowego, podajemy treść odnośnych ustaw w przekonaniu, że wiadomości o tychże ustawach będą przez Czytelników z uznaniem przyjęte.

Podatek od nieruchomości w gminach miejskich oraz od niektórych budynków w gminach wiejskich (Rozp. Prez. Rzeczp. z dnia 17 czerwieca 1924 r. Dz. U. R. P. Nr. 51 poz. 523).

Podatek państwowy od nieruchomości pobiera się:

a) w gminach miejskich: 1. od domów mieszkalnych wraz z należącymi do nich zabudowaniami gospodarczymi, podwórzami, ogrodami i sadami, od fabryk, teatrów, łaźni i wogóle od wszelkiego rodzaju budowli, położonych na gruntach miejskich; 2. od placów zajętych na przedsiębiorstwa handlowe i składy towarowe.

b) W gminach wiejskich: od budynków o charakterze dochodowym lub zarobkowym, a nie związanych z produkcją rolną, zarówno od domów mieszkalnych, jak od budowli przeznaczonych na pomieszczenie zakładów przemysłowych i handlowych.

Wolne są od podatku: nieruchomości stanowiące własność Państwa, związków samorządowych oraz prawnie uznanych instytucyj i związków wyznaniowych, dobroczynnych, naukowych i oświatowych, o ile nie przynoszą dochodu przez oddanie ich w najem, budynki kolei prywatnych, następnie nieruchomości lub części tychże, zwolnione od podatku na mocy ustawy z dnia 22 września 1922 r. o ulgach dla nowowznoszonych budowli (Dz. U. R. P. Nr. 88 poz. 786);

nieruchomości w gminach miejskich i budynki w gminach wiejskich, gdy komorne względnie wartość czynszowa nieruchomości nie przekracza rocznie 25 zł, dochód ten dla nieruchomości podpadającej pod przepisy o ochronie lokatorów, będzie obliczony według norm art. 6 ust. o ochronie lokatorów zgodnie ze stawkami obowiązującymi w dniu 1 czerwieca 1924;

budynki z powodu ich złego stanu niezamieszkałe, względnie nieużytkowane na zakład przemysłowy lub handlowy;

domy mieszkalne znajdujące się na gruntach gmin wiejskich, przeznaczone na mieszkania dla osób prowadzących gospodarstwo rolne lub leśne w charakterze właścicieli względnie dzierżawców, dla rodzin i domowników tych osób, tudzież dla służby, oficjalistów i robotników zatrudnionych w produkcji rolnej, względnie przedsiębiorstwach, związanych z produkcją rolniczą;

zabudowania przeznaczone na zakłady przemysłowe, związane z produkcją rolną, oraz magazyny i składy dla przechowywania zapasów ziemiopłodów, produktów przemysłu rolnego tudzież inwentarzy.

Nie korzystają jednak ze zwolnienia od podatku wszelkiego rodzaju budynki i pomieszczenia w całości lub części wynajęte za czynszem, bez jednoczesnego wydzierżawienia posiadłości gruntowej lub z wydzierżawieniem takiej tylko ilości gruntów, które nie nadają wynajętym budynkom i pomieszczeniom charakteru rolniczego; nie korzystają również z uwolnienia od podatku domy osób, nie trudniących się zawodowo rolnictwem i mieszkających w tych domach tylko sezonowo, chociażby przy budynkach znajdowała się pewna przestrzeń gruntu, przeznaczona dla produkcji rolniczej lub ogrodniczej.

Podstawa wymiaru.

Par. 3. Przy ustalaniu podstawy opodatkowania należy rozróżniać:

1. nieruchomości lub ich części, podlegające przepisom ustawy o ochronie lokatorów z dnia 11 kwietnia 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 39 poz. 406);
2. nieruchomości lub ich części, niepodlegające przepisom powyższej ustawy.

„W myśl art. 2 cytowanej ustawy o ochronie lokatorów, przepisom tejże ustawy nie podlegają między innymi: budynki, będące w dniu 1 kwietnia 1924 r. własnością państwa lub związku samorządowego i przeznaczone na cele wojskowe, w których zamieszkiwanie osób cywilnych jest niedopuszczalne ze względu na interes obrony Państwa; domy, których budowa była lub będzie ukończona po 1 lipca 1919 r.; mieszkania stanowiące uposażenia służbowe lub części jego, z wyjątkiem mieszkań,

zajmowanych przez rządów lub administratorów domu; od dnia 1 stycznia 1926 r. począwszy, budynki, będące z przeznaczenia fabrykami i pomieszczenia w takich budynkach, wynajęte wraz z urządzeniem pędni na wykonywanie przemysłu przy użyciu siły mechanicznej (nie dotyczy to pracowni rzemieślniczych), ogrody i place, wynajęte jako przynależność mieszkania itd.

W myśl art. 3 powyższej ustawy wolno wynajmującemu i lokatorowi zawrzeć na zasadzie wzajemnego porozumienia umowę co do wysokości i sposobu zapłaty komornego, nie inaczej jednak, jak na piśmie i na czas nie krótszy, niż na jeden rok. Nie dotyczy to atoli mieszkań do 4 pokoi włącznie."

§ 4. Podstawę wymiaru podatkowego od nieruchomości, względnie od ich części oznaczonych w § 3 pkt. 1 stanowi ogólna suma komornego, ustalona w myśl art. 3 względnie w myśl art 5 i 6 ustawy o ochronie lokatorów, z wyłączeniem opłat dodatkowych, względnie ustalona w taki sam sposób wartość czynszowa nieoddawanych w najem nieruchomości lub części (tj. pewien procent od komornego płaconego w czerwcu 1914 r. — podstawowe komorne).

§ 5. Podstawę wymiaru podatku od nieruchomości, względnie ich części, oznaczonych w par. 3 pkt. 2 stanowi pełne umowne komorne (czynsz) lub pełna wartość czynszowa nieruchomości, albo ich części, nieoddanych w najem.

§ 6. Jeżeli za podstawę wymiaru podatku pewnej kategorii niewynajmowanych nieruchomości (fabryk, teatrów, willi, łaźni itp.) nie może być przyjęta suma czynszu z powodu niemożności jej ustalenia, to wartość czynszowa oblicza się w wysokości 5% od obiegowej wartości takiej nieruchomości. Wartość obiegową ustala się na zasadzie cen płaconych w miarodajnym okresie czasu za takie same lub podobne nieruchomości, położone w tej samej miejscowości i znajdujące się w analo-

gicznych warunkach, ewent. przy pomocy rzeczoznawców.

Wysokość podatku.

Podatek w roku 1924 wynosił 20%, w 1925 r. — 12%, w 1926 r. — 10%, w 1927 r. — 8% i w 1928 r. — 7% sumy, stanowiącej podstawę wymiaru, obliczonej w myśl par. 4, względnie §§ 5 lub 6 powyższego rozporządzenia.

Wymiar i pobór tego podatku przeprowadzają magistraty na obszarze gmin miejskich, a poza obszarem gmin miejskich Wydziały Powiatowe przy współudziale zwierzchności gmin wiejskich i obszarów dworskich, otrzymując za te czynności 5% kwot wpłaconych tytułem tego podatku do kas skarbowych (wliczając odsetki i kary za zwłokę).

Od wymiaru przysługuje podatnikowi prawo odwołania w terminie dni 14 od dnia doręczenia nakazu płatniczego do Izby Skarbowej, która rozstrzyga w ostatniej instancji.

Terminy płatności:

Podatek od nieruchomości płatny jest w każdym drugim miesiącu następnego kwartału, a więc:

- Za I kwartał z końcem miesiąca maja;
- za II kwartał z końcem miesiąca sierpnia;
- za III kwartał z końcem miesiąca listopada;
- za IV kwartał z końcem miesiąca lutego następnego roku.

Jeżeli wskutek pożaru, powodzi lub innych nadzwyczajnych wydarzeń, nastąpi całkowite lub częściowe zniszczenie nieruchomości, wtedy na prośbę płatnika, wniesioną w ciągu 30 dni po wypadku — umorzą podatek władze wymiarowe całkowicie lub częściowo stosownie do stopnia zniszczenia — po dokonaniem sprawdzenia szkód na miejscu.

PODATEK OD LOKALI

Podatek od lokali wprowadzony ustawą z dnia 2-go sierpnia 1926 r. o podatku od lokali (Dz. U. R. P. Nr. 94 poz. 550) i rozporządzeniem wykonawczem z dnia 29 grudnia 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 12/27 poz. 95) pobiera się tylko w gminach miejskich: na rzecz gmin miejskich 4%, na rzecz państwowego funduszu rozbudowy miast 2% i na rzecz kwaterunkowego funduszu wojaskowego 2%, — począwszy od dnia 1 sierpnia 1926 r. do 31 grudnia 1933 r.

Do zapłaty tego podatku obowiązane są osoby fizyczne i prawne, zajmujące lokale tak mieszkalne, jak i handlowe i pomieszczenia przemysłowe.

Podatkowi podlegają wszelkiego rodzaju lokale na obszarze gmin miejskich z wyjątkiem kościołów, świątyń i lokali przeznaczonych wyłącznie na stałe domy modlitwy, należące do uznanych w Państwie wyznań religijnych, następnie wolne są budynki fabryczne, przeznaczone na cele przemysłowe, z wyłączeniem budynków mieszkalnych, lokale zajmowane przez urzędy i instytucje naukowe, oświatowe, dobroczynne i wyznaniowe, z wyjątkiem części tych lokali, odnajmowanych lub oddawanych bezpłatnie do użytku osobom trzecim, lokale w domach nowobudowanych, nadbudowanych lub odbudowanych po dniu 1 stycznia 1919 r. przez lat 10 od wprowadzenia lokatorów, tudzież budowle, zwolnione od podatków w myśl art. 1 ustawy z dnia 22 września 1922 roku o ulgach dla nowowznoszonych budowli (Dz. U. R. P. Nr. 88 poz. 786), — przepis powyższy nie odnosi się do gmin miejskich, zaliczonych do uzdrowisk o charakterze użyteczności publicznej po myśli ustawy z dnia 23 marca 1922 r. o uzdrowiskach (Dz. U. R. P. Nr. 31 poz. 254), — lokale, zajęte przez cudzoziemskich przedstawicieli dyplomatycznych, uwierzytelnionych przy Rządzie Polskim, i inne osoby, należące do składu poselstw i misyj, przez konsulów generalnych, konsulów, wicekonsulów i agentów konsularnych, będących poddanymi tego państwa, które ich mianowało, albo jeżeli przedstawiciele polscy w tych państwach korzystają z podobnych ulg; oraz lokale, służące na potrzeby tych

poselstw, misyj lub konsulatów; lokale czasowo niezamieszkane lub nieużytkowane na cele przemysłowe, handlowe itp.; mieszkania jedno- i dwupokojowe, zajmowane przez bezrobotnych, o ile nie mają sublokatorów; lokale jedno- i dwuizbowe, zamieszkałe przez inwalidów, wdowy i sieroty tychże, pobierające rentę inwalidzką i osoby, pobierające wsparcie na starość i niemoc oraz wsparcia z ubezpieczeń społecznych; lokale zajmowane przez dozorców domowych.

Podstawę wymiaru podatku stanowi roczne przedwojenne komorne, płacone w czerwcu 1914 r. a przerahowane na złote stosownie do postanowienia art. 6 pkt 4 ustawy z dnia 11 kwietnia 1924 r. o ochronie lokatorów (Dz. U. R. P. Nr. 39 poz. 406), względnie wartość czynszowa z czerwca 1914 r. lokali, nieoddawanych wówczas w najem lub odstąpionych do bezpłatnego użytku, w ten sam sposób przerahowana:

Przykład: lokator płacił tytułem komornego za miesiąc czerwiec 1914 r. kwotę 100 mkn., roczna wartość zatem komornego $100 \times 12 = 1200$ mkn., przeliczone na złote polskie po kursie 1 mkn. = 1,23 złote = 1476 zł; ta kwota stanowi podstawę wymiaru.

Podatek od lokali płatny jest 15 lutego, 15 maja, 15 sierpnia i 15 listopada każdego roku w równych ratach kwartalnych, płatnych za bieżący kwartał kalendarzowy.

Wymiar i pobór tego podatku uskuteczniają miejskie związki komunalne, pobierając tytułem wynagrodzenia 3% sum, wpłaconych do Kas Skarbowych z tytułu pobranego podatku od lokali na rzecz państwowego funduszu rozbudowy miast i na rzecz funduszu kwaterunku wojaskowego wraz z karami (odsetkami) za zwłokę; od wymiaru tego podatku przysługuje płatnikom prawo wniesienia odwołania w ciągu dni 14-tu, po doręczeniu nakazu płatniczego za pośrednictwem władzy wymierzającej ten podatek, do Wydziału Powiatowego względnie Województwa, a na terenie b. zaboru niemieckiego do magistratu, od orzeczenia magistratu do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego.

Uwaga: Interpretacja art. 3 pkt. 2. — W myśl powyższego artykułu wolne są od podatku od lokali budynki, przeznaczone na cele przemysłowe, będące z przeznaczenia, względnie z konstrukcji swej budowy — budynkami fabrycznymi.

Natomiast budynki, będące z przeznaczenia czyli ze swej konstrukcji budowy domami mieszkalnymi, a tylko w części zajęte na pomieszczenia przemysłowe — podlegają w całości podatkowi od lokali.

Dla kwalifikacji obowiązku podatkowego lokali przemysłowych miarodajnym jest zatem przeznaczenie budynku, jako całości.

Jeżeli więc w budynku mieszkalnym, części jego zajęte są na cele przemysłowe, to te pomieszczenia przemysłowe podlegają podatkowi od lokali.

Pomieszczenia takie jednak w budynku, będącym z przeznaczenia budynkiem fabrycznym, tj. budynkiem w całości lub w przeważnej części niemieszkalnym, wolne są od podatku od lokali; części zaś tych budynków przeznaczone na mieszkania, podlegają podatkowi od lokali na ogólnych zasadach (okólnik M. Sk. z dn. 24 maja 1927 roku. L. D. P. O. 1602/IV).

PODATEK OD KAPITAŁÓW I RENT

Ustawa o podatku od kapitałów i rent z dnia 16 lipca 1920 ogłoszona w Dz. U. R. P. Nr. 76 poz. 517 i wydane do niej rozporządzenie wykonawcze Ministerstwa Skarbu z dnia 8 marca 1921 ogłoszone w Dz. U. R. P. Nr. 33 poz. 199 obowiązują od 1 stycznia 1921 roku, lecz mimo upływu dłuższego czasu okazuje się, że instytucje i osoby obowiązane do stosowania tej ustawy i wpłacenia tego podatku, jeżeli nawet zaznałomiły się z obowiązującymi ich postanowieniami ustawy i rozporządzenia wykonawczego, stosują te postanowienia w sposób niewłaściwy i nieścisły, narażając się wskutek tego na liczne korespondencje z władzami skarbowymi, na dodatkowe — nieraz mozolne obliczenia podatku za ubiegłe okresy i na grzywny, lub wpłacają nieraz podatek w kwocie większej jak należało.

Wobec tego wyjaśnia się poniżej najczęściej zachodzące wątpliwości.

I. Co podlega podatkowi od kapitałów i rent, jest dokładnie oznaczone w artykule 2, w ustępach 1—6 — a mianowicie:

1 ustęp: — przychody z wartościowych papierów — podatek 10% od procentów ma wpłacać do Kasy Skarbowej nie ta instytucja lub osoba, która odnośne papiery posiada, lecz ta instytucja, która odnośny papier wydała (art. 29 i 30 ustawy) a zapłacony podatek potrąca sobie od pobierających procenty. Przychody z akcji są uwolnione od tego podatku.

2 ustęp: — przychody z wkładów na rachunek bieżący i z innych wkładów procentowych ulokowanych w bankach państwowych, publicznych i prywatnych, w kasach oszczędności, w instytucjach i przedsiębiorstwach kredytowych, w domach bankowych i w kantorach wymiany wszelkiego rodzaju.

Podatek 10% od przychodów ma wpłacać nie ta osoba lub instytucja, która pobiera procenty, wogóle przychody od wkładów, lecz te instytucje wyżej wymienione, które przyjęły takie wkłady (art. 31 i 33 ustawy), natomiast zapłacony podatek potrącają sobie od uprawnionych do pobrania przychodów przy wypłacie im procentów lub przy dopisaniu procentów do kapitału.

3 ustęp — nie dotyczy wcale przedsiębiorstw kredytowych, lecz tylko przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych, o czym poniżej osobne wyjaśnienie,

4 ustęp — o podatku z kapitałów na hipotekach, stracił swe zastosowanie, gdyż ustawa z dnia 1 maja 1923 r. ogłoszona w Dz. U. R. P. Nr. 54 poz. 376 zawiesiła od dnia 1 stycznia 1923 r., pobór takiego podatku z hipotek.

Jeżeli jednak hipoteka stanowi tylko podkładkę względnie kaucję dla kredytu na rachunku bieżącym, to podatek należy się na podstawie ustępu 6 tego artykułu, jak poniżej wyjaśnienie o rachunkach on'callowych.

5 ustęp: — Obowiązek potrącania podatku ciąży na przedsiębiorstwach górniczych, wypłacających t. zw. „procenty brutto”. Podatek wynosi 20% względnie 10% wartości świadczenia w naturze. Podatek ten obowiązane są przedsiębiorstwa górnicze obliczyć do końca miesiąca kalendarzowego i wpłacić do kasy skarbowej za każdy ubiegły kalendarzowy miesiąc produkuje.

Na przedsiębiorstwach górniczych ciąży obowiązek dostarczania władzom skarbowym danych potrzebnych do sprawdzenia obliczeń podatku. Dane te winny być przez przedsiębiorstwa górnicze według przepisowego wzoru (vide art. 35 ust. oraz § 2, wyżej ogł. rozporządzenia wykonawczego).

6 ustęp — podatkowi podlegają specjalne rachunki bieżące (on'callowe) zabezpieczone, a otwarte w państwowych publicznych lub prywatnych instytucjach kredytowych, oraz domach bankowych.

Podatek od takich rachunków obliczony według odrębnej stawki podatkowej (jak w wyjaśnieniu poniżej) wpłacać ma do Kasy Skarbowej nie ta instytucja lub osoba, która korzysta z kredytu otwartego w wyżej wymienionych instytucjach i domach bankowych, lecz te instytucje i domy bankowe — a zapłacony podatek ściągają od odnośnych dłużników (art. 31 i 32 ustawy).

Ze wzajemnego zestawienia powołanych wyżej artykułów ustawy wynika, że ustawa nie nałożyła tego podatku od kapitałów i rent na banki, kasy oszczędności, instytucje kredytowe, domy bankowe, kantory wymiany, przedsiębiorstwa handlowe i przemysłowe, tudzież górnicze, jako podatku, który one miałyby płacić z własnych funduszy lub dochodów, lecz tylko nałożyła na nich obowiązek obliczania podatku i wpłacania go do kas skarbowych, zastrzegając im w każdym odnośnym

artykule (30—34) prawo potrącania sobie zapłaconego podatku z procentów wypłaconych lub dopisywanych do kapitału właściwym podatnikom, to jest deponentom, klientom, korespondentom, właścicielom kapitałów, wierzycielom itp. A uczyniła to ustawa ze względu na to, że wszystkie wymienione instytucje i przedsiębiorstwa, prowadzą w swoich księgach takie rachunki i obliczając od nich procenty, mogą z łatwością, w zastępstwie Skarbu Państwa same przeprowadzać obliczenia podatku, potrącać go z procentów wypłacanych i dopisywanych, i tak zebrane w ciągu roku, czy półroczu, czy kwartału kwoty podatku wpłacać do kasy skarbowej.

II. Wyjaśnienie dla instytucji drobnego przemysłu.

Ustawa o podatku od kapitałów i rent w art. 3 ustęp B, punkt 3 postanawia, że podatкови nie podlegają przychody z wkładów lokowanych w instytucjach drobnego kredytu, rozporządzenie zaś Ministra Skarbu z dnia 4 czerwca 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 59 poz. 434) określa, kto może być uważany za instytucję drobnego kredytu.

Zatem to uwolnienie odnosi się tylko do podatku, jaki po myśli ustępu 2 w artykule 2 należałby się w wysokości 10% od procentów, wypłacanych lub dopisanych przy wkładach oszczędności (depozyty), wkładach na rachunkach bieżących, lub innych wkładach procentowych, ulokowanych w instytucji drobnego kredytu.

To postanowienie nie może być rozszerzane na inne wypadki podatku a w szczególności na podatek należny w myśl ustępu 6 artykułu 2, to jest, gdy spółdzielnia prowadzi rachunki bieżące debetowe zabezpieczone (tak zwane on'callowe, których szczegółowe wyjaśnienie następuje poniżej), odnośnie do podatku z takich rachunków nie może powoływać się na to, że zachowuje wszelkie znamiona instytucji drobnego kredytu (a w szczególności, że granica kredytu udzielonego jednej osobie nie przekracza 800 zł) lecz musi od tych rachunków podatek według stawki 0.540 obliczać, odnośnym dłużnikom potrącać i do kasy skarbowej wpłacać, mimo, że równocześnie (będąc instytucją drobnego kredytu) nie uskutecznia obliczenia podatku według stawki 10% od procentów z wkładów.

Ponieważ Izba Skarbowa prowadzi ewidencję wszystkich instytucji obowiązanych do obliczania i wpłacania podatku od kapitałów i rent, przeto instytucja drobnego kredytu, która stosuje u siebie postanowienie artykułu 3 ustęp B punkt 3, celem uniknięcia korespondencji i grzywnien powinna sama po upływie każdego roku operacyjnego, osobnym pismem powiadomić Izbę Skarbową o tem, że jako instytucja drobnego kredytu nie obliczała i nie potrącała podatku od kapitałów i rent według stawki 10% od procentów z wkładów według artykułu 2 ustęp 2 należnego i przytem odpowiednio wykazać, że w ciągu tego ubiegłego roku zachowywała wszystkie

warunki do uznania jej jako instytucji drobnego kredytu.

Jeżeli ta spółdzielnia nie udzielała wcale kredytu na rachunkach bieżących zabezpieczonych (on'callowych), lecz udzielała go w inny sposób, to również i o tem powinna Izbę Skarbową powiadomić w celu wyjaśnienia, dlaczego od tej spółdzielni żadna wpłata tytułem podatku od kapitałów i rent nie wpłynęła.

III. Wyjaśnienie o rachunkach on'callowych w przeciwstawieniu do bieżących.

Ustawa o podatku od kapitałów i rent odróżnia w artykule 2 osobne rachunki bieżące (w ustępie 2) od specjalnych rachunków bieżących on'callowych (w ustępie 6) i w ślad za tem poddaje te ostatnie specjalnemu sposobowi opodatkowania.

Odnosnie do tych rachunków Ministerstwo Skarbu udzieliło następujących wyjaśnień:

za specjalne rachunki bieżące (on'callowe) zabezpieczone i otwarte w instytucjach finansowych lub domach bankowych a podpadające pod postanowienia ustępu 6 art. 2 ustawy — uważa się rachunki bieżące debetowe — otwarte klientom za podkładem papierów wartościowych, towarów lub zapisu kaucji hipotecznej.

Za rachunki on'callowe nie uważa się rachunków debetowych otworzonych in blanco, na podstawie soloweksli, lub za poręką osób trzecich, czy skryptową, czy wekslową.

Zatem to, co ustawa nazywa „rachunki on'callowe” musi mieć następujące znamiona: 1. rachunek otwarty jako bieżący, 2. debetowy, 3. zabezpieczony w sposób jak powyżej opisano.

Tylko powyższe rachunki podlegają specjalnemu podatкови, który według art. 28 ustawy wynosi 0.540% rocznie w stosunku do czasu i sumy pożyczek (czyli od liczb procentowych) a według par. 13 powołanego na wstępie rozporządzenia wykonawczego, oblicza się w ten sposób, że debetowe saldo liczb procentowych każdego takiego rachunku mnoży się przez stały mnożnik 15 a rezultat dzieli się przez 10 000.

Ponieważ spółdzielnie ten podatek nieraz mylnie obliczają, przeto podaje się następujący przykład obliczenia prawidłowego.

Janowi N. na rachunku bieżącym zabezpieczonym zapisem kaucji hipotecznej udzielono kolejno pożyczek: dnia 2 kwietnia 1924 r. — 14 000 zł, dnia 2 maja 1924 r. — 20 000 zł, dnia 11 czerwca 1924 r. — 39 430 zł. Przy tego rodzaju rachunkach procenty oblicza się zwyczajnie zapomocą rachunkowej metody staflowania, według której oblicza się najpierw tak zwane liczby procentowe w ten sposób, że kwotę pożyczki mnoży się przez ilość dni a rezultat dzieli się przez 100.

Zatem w powyższym przykładzie przy zamknięciu rachunku na dniu 30 czerwca 1924 wypadnie obliczyć:

od dnia	2. 4. 1924	(14.000 zł × 90 dni): 100 = 12 600	liczba procentowa
„ „	2. 5. „	(20 000 zł × 60 „): 100 = 12 000	„ „
„ „	11. 6. „	(39 430 zł × 20 „): 100 = 7 896	„ „
więc od całej sumy 73 430 zł wynosi		32 486	saldo liczb pro-

centowych, od którego podatek Jana N. obliczony wedł. § 13 rozp. wyk. wynosi
 $(32\,486 \times 15) : 10\,000 = 48,73$ zł.

tak samo wychodzi według formułki artykułu 28:

$$\frac{32\,486 : 360}{0,540} = \frac{32\,486 \times 0,540}{360} = 48,73$$

Każdy inny rachunek bieżący debetowy, więc taki, który nie posiada znamion rachunków on'callowych, a w szczególności nie jest zabezpieczony przez papiery wartościowe, towary lub zapis kaucji hipotecznej, nie podlega podatkowi według ustępu 6 artykułu 2, lecz jeżeli u tego samego klienta łączy się z rachunkiem bieżącym kredytowym, podlegającym podatkowi w myśl ustępu 2 art. 2, to podatek w myśl artykułu 33 pobiera się w wysokości 10% od nadwyżki przyznanych klientowi odsetek kredytowych ponad zaliczone mu odsetki debetowe, jeżeli zaś odsetki debetowe zupełnie pochłaniają odsetki kredytowe, to podatku się nie pobiera. Jeżeli dla tego samego klienta prowadzi się kilka oddzielnych rachunków, to podatek oblicza się od ostatecznej nadwyżki odsetek kredytowych ze wszystkich tych rachunków klienta, jednakże bez uwzględnienia odsetek debetowych, zaliczanych klientowi na tym z rachunków, który ma znamiona on'callowego.

Należy bowiem pamiętać o tem, że rachunek on'callowy jest rachunkiem tylko debetowym, który ma w całości podlegać osobnemu opodatkowaniu, przeto przy obliczaniu podatku, mogą w nim być zaliczone tylko odsetki debetowe, które z odsetkami kredytowymi **kompenzowane być nie mogą**. Te odsetki kredytowe podlegają oczywiście 10%-mu podatkowi, o ile nie są pochłonięte przez odsetki debetowe, pochodzące z **innych** rachunków **nie on'callowych** tego samego klienta.

Przy otwieraniu rachunków, podlegających podatkowi w myśl art. 2 ustępu 6 czyli on'callowych, powinny banki względnie instytucje kredytowe to wyraźnie zaznaczyć, aby saldokontysta wiedział, że dotyczące konto podlega temu specjalnemu podatkowi, płatnemu najdalej po upływie każdego półrocza roku operacyjnego.

Przepis artykułu 32 wymaga, aby dla obliczenia podatku specjalne rachunki bieżące, czyli on'callowe, były zamykane w terminach najdalej półrocznych. Zatem obliczenie i uiszczenie tego podatku z jednego półrocza winno obejmować nie tylko rachunki on'callowe w ciągu

półrocza już zlikwidowane, lecz i te wszystkie, które z końcem danego półrocza są jeszcze otwarte.

IV. Wyjaśnienie ustępu 3 w artykule 2 ustawy dla przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych.

Przedsiębiorstwa handlowe i przemysłowe, które podlegają opłacie państwowego podatku przemysłowego według przepisów, ustanowionych dla przedsiębiorstw **obowiązanych do publicznego składania rachunków**, zatem i spółdzielnie o celach handlowych i przemysłowych, mają obowiązek obliczania i wpłacania do kasy skarbowej podatku od kapitałów i rent (art. 2 ustęp 3 art. 34 ustęp 1, art. 28 ustęp 1) w takich wypadkach, gdy obliczają i wypłacają procenty należne osobom prywatnym, lub instytucjom i przedsiębiorstwom takim, które **nie mają obowiązku do publicznego składania rachunków** — od należnych im kapitałów. Według rozporządzenia Min. Skarbu z dnia 23. II. 1925 r. L. D. P. O. 1792/III podatkowi od kapitałów i rent podlegają tylko przychody z kapitałów pieniężnych, natomiast nie podlegają temu podatkowi przychody od należności, wynikających z operacji towarowych bez różnicy, czy wierzycielami są firmy krajowe, czy też zagraniczne.

Podatek wynosi 10% od procentów wypłaconych lub dopisanych wierzycielowi do jego należności.

Te przedsiębiorstwa handlowe i przemysłowe zatem i takie spółdzielnie o celach handlowych lub przemysłowych, obowiązane do obliczania i wpłacania podatku od kapitałów i rent, nie mogą naturalnie powoływać się na przepis art. 3 ustęp B punkt 3 o uwolnieniu od obowiązku obliczania podatku, ponieważ ten przepis przysługuje tylko spółdzielniom kredytowym, jak też nie mogą się powoływać na ulgi przyznane spółdzielniom w podatku przemysłowym, a to z powodu, że podatku od kapitałów i rent nie mają one płacić z własnych funduszy lub dochodów, lecz przez potrącanie kwot podatkowych z procentów wypłacanych swoim wierzycielom.

Uwagi ogólne.

Podatkowi podlegają tak procenty w ciągu roku operacyjnego wypłacone, jak też z końcem roku dopi-

sane, a przy rachunkach on'callowych takie rachunki w ciągu półrocza zlikwidowane i z końcem półrocza zamknięte.

Z tego wynika, że spółdzielnia powinna przy każdym zlikwidowaniu do wypłaty odsetek kredytowych lub zlikwidowaniu rachunku on'callowego, zaraz policzyć podatek od kapitałów i rent i potrącić kwotę podatku z wypłaconych odsetek, względnie ściągnąć kwotę podatku od dłużnika (przy rachunku on'callowym).

Zbierane w ten sposób w ciągu roku względnie półrocza kwoty podatkowe może spółdzielnia zarachować na razie na przychód u siebie w osobnej księdze dla podatku od kapitałów i rent, uwidaczniając przy zarachowanej kwocie podstawę jej obliczenia, więc sumę wypłaconych odsetek względnie liczby procentowe przy rachunku on'callowym, tudzież okres czasu, za jaki obliczenie nastąpiło i oznaczenie rodzaju rachunku i wysokości zastosowanej stawki podatkowej.

Prowadzenie takiej księgi dla podatku od kapitałów i rent ogromnie ułatwi oddanie podatku do kasy skarbowej po upływie roku względnie półrocza, gdyż wtedy pozostanie tylko jeszcze doliczenie podatku od procentów dopisanych do kapitału i podatku od zamkniętych z końcem półrocza rachunków on'callowych, zesumowanie takiej księgi tego podatku i wypłacenie całej sumy podatku do kasy skarbowej.

Również i wypełnianie wykazów obliczonego i wpłaconego podatku (według wzoru przepisanego w par. 15 rozp. wykon.) przeznaczonych do wysłania, jeden do kasy skarbowej, drugi do Izby Skarbowej, będzie ułatwione, gdyż nastąpi tylko wpisanie do tych wykazów ostatecznych sum podatkowych z tej księgi według rodzajów rachunków i stawek podatkowych.

Z uwagi na sposób poboru podatku, ustawa nie wymaga składania formalnych zeznań przez płatników, opłacających podatek od kapitałów i rent w myśl ustępów 1, 2, 3 i 6 art. 2 ani wystawiania dla tych płatników nakazów płatniczych przez odnośną władzę skarbową. Płatnicy ci obowiązani są jedynie w ciągu 8 dni po wpłaceniu podatku — złożyć właściwej władzy skarbowej wykaz, który ma zawierać wszelkie szczegóły, dotyczące obliczenia podatku oraz dowód uiszczenia podatku, władza zaś skarbową, w razie wątpliwości co do prawidłowego obliczenia podatku, może zażądać od płatnika udzielenia w oznaczonym terminie dodatkowych wyjaśnień. Jeśli po sprawdzeniu okaże się, że podatek obliczono i zapłacono w kwocie niższej od przepisanej ustawą, władza skarbową winna wezwać płatnika pisemnie, aby dodatkową kwotę podatku wpłacił w terminie 14-dniowym, licząc od dnia doręczenia wezwania. Przeciwnie wezwaniu do zapłacenia dodatkowego podatku — płatnikowi przysługuje prawo wniesienia rekursu w ciągu 4 tygodni,

Nadto trzeba pamiętać o następujących zmianach ustawy o podatku od kapitałów i rent wprowadzonych późniejszymi ustawami i rozporządzeniami.

I. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 8 marca 1921 r. Dz. U. R. P. Nr. 33 poz. 99 w przedmiocie wykonania w mowie będącej ustawy postanawia w § 15, ustęp czwarty, że za władzę skarbową I instancji powołaną do nadzoru nad prawidłowym obliczaniem podatku od kapitałów i rent uważa się wobec przedsiębiorstw obowiązanych do publicznego składania rachunków, tę władzę skarbową, która powołaną jest do wymiaru podatku przemysłowego dla takich przedsiębiorstw.

Według art. 57 ustęp 2 ustawy o państw. podatku przemysłowym z dnia 15 lipca 1925 r. Dz. U. R. P. Nr. 79 poz. 556 stał się urząd skarbowy właściwą pierwszą instancją, powołaną do wymiaru przemysłowego od obrotu dla przedsiębiorstw obowiązanych do publicznego składania rachunków — z wyjątkiem spółek akcyjnych. Przeto stosownie do powyższych przepisów przekazano z dniem 1 kwietnia 1928 do właściwych urzędów skarbowych obowiązki wynikające z postanowień powołanej ustawy o podatku od kapitałów i rent do nadzoru nad prawidłowym obliczaniem i terminowem wpłacaniem tego podatku, a w szczególności obowiązki wynikające z postanowień art. 40, 46 tej ustawy, o ile chodzi o spółdzielnie i towarzystwa z o. p., natomiast spółki akcyjne pozostają nadal w zakresie działania Izby Skarbowej.

II. Ustawa z dnia 1 maja 1923 Dz. U. R. P. Nr. 54 poz. 376 i rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 10 czerwca 1923 Dz. U. R. P. Nr. 63 poz. 479 w celu wykonania tejże ustawy.

Najważniejsze postanowienia tej ustawy dotyczą: 1. zawieszenia wymiaru i poboru 1% podatku na zasadzie art. 1 ustawy z dnia 10 lipca 1920 r. od kapitałów ponad 2000 mk. zabezpieczonych bezpośrednio na nieruchomościach i od skapitalizowanych wartości rent i innych powtarzających się świadczeń pieniężnych zabezpieczonych na nieruchomości — zatem zawieszone pozostają wszelkie czynności objęte działem II tej ustawy, obejmującym artykuły 4 do 27 włącznie, tudzież z rozporządzenia wykonawczego z dnia 8 marca 1921 r. paragrafy 1 i 3 do 9 włącznie, następnie — 2. zawieszenia poboru podatku na zasadzie artykułu 2 ustęp 4 i artykułu 34 ustęp 2 ustawy z dnia 16 lipca 1920 r. Natomiast — 3. gdy chodzi o wydanie przez urząd skarbowy poświadczenia, o jakim mowa w artykule 20 ustawy z dnia 16 lipca 1920 r., należy przy zastosowaniu powyższych zawieszonych postanowień wymiar podatku skutecznie za wszystkie lata ubiegłe i rok bieżący a po zapłaceniu podatku bez kar za zwłokę wydać petentowi

żądane poświadczenie zaopatrzone opłatą stemplową. Ponieważ podatek ten nie podlegał waloryzacji, a tylko w zamian 1 800 000 mk. równe 1 złoty, przeto o ileby wymiar podatku roczny wynosił mniej jak 0.05 zł, należy wymiaru podatku zaniechać, lecz mimo to petentowi wydać odpowiednie poświadczenie; — 4. zmiany terminu płatności określonego w artykule 34 ustęp pierwszy ustawy z dnia 16 lipca 1920 r. na termin 2 miesięczny po upływie roku sprawozdawczego.

III. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 18-go grudnia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 133 poz. 1106) o zastosowaniu stałej jednostki waloryzacyjnej do podatku od kapitałów i rent.

§ 1. Kwoty wymienione w markach polskich przelicza się na franki złote według przeciętnej (1 frank = 8 303,33 mk) wartości franka złotego z miesięcy lutego, marca i kwietnia 1923 r., poprzedzających ogłoszenie ustawy z dnia 1 maja 1923 r. w przedmiocie zmiany niektórych postanowień ustawy z dnia 16 lipca 1920 r. o podatku od kapitałów i rent.

W szczególności przelicza się:

1. kwotę — od 5 000 do 500 000 mk. na kwotę od 0.60 do 60 franków złotych;
2. kwotę — od 250 000 do 2 500 000 mk. na kwotę od 30 do 320 franków złotych.

Przytem zauważa się, że w powyższem rozporządzeniu z 18. 12. 1923 przeliczenia wysokości grzywien pieniężnych z art. 42 i 43 ustawy z dnia 16. 7. 1920 i art. 6 ustawy z dnia 1. 5. 1923 na franki złote, obowiązują w tych wysokościach do dziś dnia a mianowicie 1 frank równy 1 złotemu.

IV. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczyp. z dnia 29 stycznia 1924 r. Dz. U. R. P. Nr. 11 poz. 94 w przedmiocie przyspieszenia terminów płatności podatku od kapitałów i rent.

Art. 1. Miesięczny termin, oznaczony w art. 30 część druga ustawy z dnia 16 lipca 1920 r. o podatku od kapitałów i rent (Dz. U. R. P. z roku 1920 Nr. 76 poz. 517) skracą się do dni czternastu.

Art. 2. Dwumiesięczny termin przewidziany w art. 31 powołanej ustawy z dnia 16 lipca 1920 r. zmienia się na dni czternaście.

Art. 3. Zamiast terminu, oznaczonego w części drugiej art. 33 powołanej ustawy z dnia 16 lipca 1920 r. ustala się obowiązek wpłacania podatku od rachunków kontokorrentowych najpóźniej w ciągu dwóch miesięcy po upływie roku operacyjnego.

Przyspieszone terminy płatności obowiązują do dziś dnia; odnośnie do terminu 14-dniowego Ministerstwo Skarbu zezwoliło na ulgę rozporządzeniem z dnia 28 października 1924 D. P. O. 5007/III. które brzmi następująco:

Wskutek memorjału Związku Banków w Polsce, Ministerstwo Skarbu zezwala, aby podatek od kapitałów i rent, o którym mowa w art. 31 ustawy z dnia 16. 7. 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 76 poz. 517) był wpłacany w terminie, oznaczonym w art. 2 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 29. 1. 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 11 poz. 94).

Z przyznanej niniejszem ulgi nie mogą jednak korzystać ci płatnicy, którzy w czternastodniowym (ustawowym) terminie nie wpłacą do kasy skarbowej prowizorycznie obliczonego podatku.

V. Ustawa z dnia 20 lipca 1925 Dz. U. R. P. Nr. 83 poz. 564 o ulgach podatkowych przy podatku od kapitałów i rent.

Art. 1. Zwalnia się od podatku od kapitałów i rent wymienione w art. 2 w ustępach 2 i 3 ustawy z dnia 16 lipca 1920 r. przychody z kapitałów pieniężnych, należących do osób fizycznych i prawnych, mających za granicą miejsce stałego zamieszkania, względnie siedzibę. — Zwalnia się również od tego podatku, przypadającego w myśl ust. 1 art. 2 ustawy z dnia 16 lipca 1920 r. obligacje, emitowane przez związki samorządowe, instytucje kredytowe, tudzież przedsiębiorstwa przemysłowe.

VI. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 17 maja 1927 r. Dz. U. R. P. Nr. 46 poz. 403 o zwolnieniu od podatku listów zastawnych, emitowanych przez instytucje kredytowe.

VII. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 kwietnia 1927 r. Dz. U. R. P. Nr. 38 poz. 339, w szczególności artykuł 28 ustęp drugi o zwolnieniu od podatku wkładów na książeczki oszczędności w komunalnych kasach oszczędności.

VIII. Odnośnie do artykułu 3 ustęp B. punkt 2 ustawy z dnia 16 lipca 1920 o ulgach dla instytucji drobnego kredytu, obowiązuje obecnie rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 30 września 1927 r. Dz. U. R. P. Nr. 92 poz. 827. — § 1. Paragraf 12 rozporządzenia Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem b. dzielnicy pruskiej z dnia 8 marca 1921 r. w przedmiocie wykonania ustawy o podatku od kapitałów i rent (Dz. U. R. P. Nr. 33 poz. 199) otrzymuje następujące brzmienie:

„Za instytucje drobnego kredytu uważa się spółdzielnie, które odpowiadają następującym warunkom:

- a) za podstawowy przedmiot przedsiębiorstwa mają udzielanie członkom pożyczek i przyjmowanie wkładów pieniężnych;
- b) w zakresie podstawowego przedmiotu przedsiębiorstwa działają wyłącznie wśród członków lub też, rozciągając działalność i na osoby, nie będące członkami, przelewają przypadające na te osoby nadpłaty i zwroty do funduszy, niepodlegających we-

dług ustawy o spółdzielniach lub statutu podziałowi między członków;

- e) należą do związków rewizyjnych, wymienionych w art. 66, 68 i 70 ustawy z dnia 29 października 1920 r. o spółdzielniach (Dz. U. R. P. Nr. 111 poz. 733);
- d) czynności bankowe ograniczają do zakresu, przewidzianego w § 81 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 grudnia 1924 r. o warunkach wykonywania czynności bankowych i nadzorze nad temi czynnościami (Dz. U. R. P. Nr. 114, poz. 1018);
- e) udzielają członkom pożyczek w granicach kredytu nie przekraczającego zł 1 200 dla osób fizycznych i zł 8 000 dla spółdzielni, związków samorządowych i innych zrzeszeń, posiadających osobowość prawną.

Za podstawowy przedmiot przedsiębiorstwa uważane będą te czynności spółdzielni, które w statucie umieszczone są na pierwszym miejscu i faktycznie wykazują największe obroty."

§ 2. Paragraf 89 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 8 sierpnia 1925 r. w celu wykonywania ustawy z dnia 15 lipca 1925 r. o państwowym podatku przemysłowym (Dz. U. R. P. Nr. 82 poz. 560) otrzymuje następujące brzmienie:

„Za spółdzielcze instytucje drobnego kredytu uważa się spółdzielnie kredytowe, określone w rozporządzeniu Ministra Skarbu z dnia 30 września 1927 r. w sprawie zmiany przepisów dotyczących ulg podatkowych dla instytucji drobnego kredytu w dziedzinie niektórych danin publicznych (Dz. U. R. P. Nr. 82 poz. 827)."

§ 3. W paragrafie 152 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 20 listopada 1926 r. zawierającym przepisy wykonawcze do ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o opłatach stemplowych (Dz. U. R. P. Nr. 123 poz. 713) kwotę 800 zł zastępuje się kwotą 1 200 zł.

Istniejące w powiecie spółdzielnie, spółki z ogr. odp. i towarzystwa z o. o., mają od dnia 1 kwietnia 1928 r. w sprawach podatku od kapitałów i rent, a w szczególności z przedłożeniem wykazu obliczonego i wpłaconego podatku zwracać się do właściwego terytorjalnie urzędu skarbowego — nie do Izby Skarbowej.

PAŃSTWOWY PODATEK PRZEMYSŁOWY

Ustawa z dnia 15 lipca 1925 (Dz. U. R. P. nr. 79 poz. 550) rozporządzenie wykonawcze z 8 sierpnia 1925 (Dz. U. R. P. nr. 82 poz. 560).

PRZEDMIOT PODATKU

Państwowemu podatkowi przemysłowemu podlegają:

- a) handlowe, przemysłowe i inne na zysk obliczone przedsiębiorstwa,
- b) zajęcia przemysłowe:
 1. ekspedytorów nie utrzymujących biur i pomocników trudniących się cleniem towarów w urzędach celnych na polecenie osób trzecich,
 2. pośredników giełdowych (maklerów),

3. innych pośredników handlowych nie utrzymujących biur,
4. inspektorów i agentów przedsiębiorstw ubezpieczeniowych, przewozowych, komunikacyjnych i instytucji kredytowych nie utrzymujących biur,
5. komiwojażerów,
 - i samodzielne wolne zajęcia zawodowe — lekarzy, dentystów, weterynarzy, felczerów, adwokatów, notariuszy, obrońców sądowych, architektów, inżynierów i innych techników.

WYJĄTKI

Państwowego podatku przemysłowego nie opłacają jednak (w myśl art. 2):

1. gospodarstwa rolne i leśne oraz związane z nimi: hodowla inwentarza, mleczarstwo, sadownictwo, ogrodnictwo, pszczelarstwo i gospodarstwo rybne; opłacają jednak podatek:
 - a) gorzelnie, browary, krochmalnie, cukrownie, destylarnie drzewa i inne tym podobne zakłady przemysłowe, przerabiające chociażby tylko produkty miejscowego gospodarstwa;
 - b) przemysłowe mleczarstwo, ogrodnictwo, sadownictwo i rybołówstwo, prowadzone zawodowo, jako wyłączny lub przeważający rodzaj gospodarstwa;
 - c) wyřeby leśne, dokonywane przez właścicieli obszarów leśnych nawet na ich własny rachunek w tych wypadkach, gdy właścicielami takich obszarów są spółki o charakterze przemysłowym lub handlowym lub osoby, które kodeks handlowy za handlujące uznaje;
2. sprzedaż i dostawa wytworów własnego lub dzierżawionego gospodarstwa rolnego oraz własnego gospodarstwa leśnego dokonywana bez utrzymywania w tym celu osobnych zakładów

handlowych i oddzielnych składów poza obrębem własnych lub dzierżawionych gruntów;

3. eksploatawanie w obrębie własnych lub dzierżawionych gruntów: pokładów torfu, piasku, wapna, kamieni, kredy, fosforytów i t. p. wyłącznie na potrzeby własnego gospodarstwa, oraz połączone z eksploatacją cegielnie, piece wapienne i tym podobne zakłady, znajdujące się w obrębie wyżej oznaczonych gruntów, a zaspakajające również tylko potrzeby własnego gospodarstwa;
4. młyny i tartaki, znajdujące się w obrębie własnych lub dzierżawionych gruntów a zaspakajające wyłącznie potrzeby gospodarcze właścicieli względnie dzierżawców tych gruntów, oraz zwolnione są od tegoż podatku:
 1. wszelkie przedsiębiorstwa, prowadzone przez Państwo na podstawie praw zwierzchniczych, prawa monopolu lub wyłącznie na potrzeby administracji państwowej;
 2. państwowe koleje żelazne łącznie ze wszelkimi urządzeniami i przedsiębiorstwami państwowymi, związanymi z eksploatacją lub budową tych kolei;

3. przedsiębiorstwa użyteczności publicznej, prowadzone przez związki samorządowe we własnym zarządzie i na własny rachunek, oraz utrzymywane przez te związki lombardy i kasy pożyczkowe i oszczędności, których działalność ogranicza się do przyjmowania wkładów i udzielanie pożyczek;
4. kasy pomocy (emerytalne, oszczędnościowo-pożyczkowe, pogrzebowe i t. p.) pracowników instytucji państwowych, komunalnych i społecznych, pracowników handlowych, przemysłowych i rolnych tudzież inteligencji zawodowej;
5. związki pracownicze, mające na celu dostarczanie odpowiedzialnych pracowników;
6. zakłady naukowe tak publiczne jak i prywatne;
7. zakładane lub utrzymywane przy pomocy państwa, związków zawodowych lub instytucji społecznych, oświatowych i dobroczynnych: zakłady wychowawcze i poprawcze, przytulki i schroniska noclegowe, biblioteki, czytelnie, muzea, galerie i wystawy, warsztaty szkolne, wzorowe ogrody i sady, mające na celu podniesienie ogrodnictwa i sadownictwa, oraz utrzymywane przez stowarzyszenia sportowe i przeznaczone wyłącznie dla członków stowarzyszenia sale gimnastyczne lub szermiercze, boiska, cykłodromy i ślizgawki;
8. nieobliczone na zysk stałe i ruchome przedsiębiorstwa kinematograficzne, prowadzone we własnym zarządzie i na własny rachunek przez instytucje państwowe, samorządowe i społeczne w celach oświatowo-kulturalnych;
9. teatry państwowe i komunalne, o ile nie są oddane w dzierżawę;
10. urządzone w celach filantropijnych i oświatowo-kulturalnych widowiska, zabawy, kiermasze i t. p.;
11. przemysł ludowy i rzemiosła, wykonywane ubocznie przez drobnych gospodarzy rolnych lub bezrolnych bez obcych sił pomocniczych;
12. wykonywanie przez przedsiębiorców robót i dostaw, jeżeli ogólny obrót roczny (art. 5 p. 4) nie przekracza dwóch tysięcy złotych;
13. utrzymywanie pokoiów umeblowanych i stołownię, lecz bez sprzedaży napojów wysokowych, jeżeli ilość odnajmowanych pokoiów nie przekracza czterech, a ilość stołowników dziecięciu;
14. operacje kredytu długoterminowego;
15. eksport wszelkiego rodzaju półfabrykatów i gotowych wyrobów oraz transakcje z firmami zagranicznymi, wynikające z obrotu uszlachetniającego czynnego;

Przedsiębiorstwo eksportowe zobowiązane jest jednak do wykupienia świadectwa przemysłowego.

Oprócz półfabrykatów i gotowych wyrobów zwolniło Ministerstwo Skarbu osobnymi zarządzeniami od podatku od obrotu eksport następujących produktów: kopalniaków, słupów telegraficznych, węgla kamiennego i brykietów, soli kamiennej, wosku ziemnego, dolomitu surowego i palonego oraz nasion buraków cukrowych, traw, warzyw i zbóż. Przy eksporcie zboża eksporter winien przedstawić zaświadczenie Izby Rolniczej, że eksportuje nasiona selekcyjne.

Oprócz tego komisje szacunkowe mogą zwalniać od podatku od obrotu ubogich płatników, których podatek nie przekracza rocznej kwoty 50 zł.

O P Ł A T A P O D A T K U

Podatek przemysłowy opłaca się:

1. w formie świadectw przemysłowych,
 2. w formie podatku od obrotu,
- przyczem niektóre przedsiębiorstwa i zajęcia opłacają podatek tylko w jednej formie a mianowicie:

a) tylko w formie świadectw przemysłowych (art. 8 ust.); przedsiębiorstwa handlu wędrownego za który uważa się:

1. a) handel obnośny t. j. sprzedaż towarów ze skrzyni, kufra, walizy, kosza i t. p. opakowania, przenoszonego z miejsca na miejsce przez kupca;
1. b) handel rozwoźny t. j. sprzedaż towarów z wozu, łodzi i t. p. pomieszczenia przewożonego

z miejsca na miejsce przy pomocy siły zwierzęcej;

Nieodpowiadający powyższym warunkom handel przenośny został zaliczony do przedsiębiorstw handlowych i opłaca podatek przemysłowy w obu formach t. j. formie świadectw przemysłowych i podatku od obrotu;

2. przedsiębiorstwa handlu jarmarcznego t. j. sprzedaż na jarmarkach towarów, należących do przedsiębiorstwa, które nie przedstawi dowodu wykupienia świadectwa przemysłowego na zakład handlowy, przemysłowy lub zakład górniczy;

3. pomocnicy podróżujący (komiwojażerowie), inspektorzy i agenci towarzystw ubezpieczeniowych, przedsiębiorstw komunikacyjnych, przewozowych, kredytowych, z wyjątkiem pomocników podróżujących w imieniu lub na rachunek firm, nieopłacających podatku przemysłowego w myśl niniejszej ustawy;
4. przedsiębiorstwa prowadzące wydawnictwa dzienników i innych pism periodycznych;
5. pracowni i zajęcia rzemieślnicze, rękodzielnicze, dorożkarstwo, furmaństwo, rybołówstwo, o ile są prowadzone przez właścicieli przy współudziale najwyżej jednego członka rodziny, lub jednej najemnej siły pomocniczej.

Za pracowni i zajęcia rzemieślnicze, podlegające przepisom powyższego artykułu uważa się następujące rodzaje przemysłu, o ile nie są wykonywane sposobem fabrycznym t. j. nie używające silników mechanicznych: bandażownictwo, rękawicznictwo, bednarstwo, białoskórnictwo, blacharstwo, brązownictwo, mosiężnictwo, brukarstwo, ciesielstwo, cukiernictwo, dekarstwo, farbiarstwo, wyrób fortepianów, organów, instrumentów muzycznych, szkieł i narzędzi optycznych, fryzjerstwo, golarstwo, perukarstwo, garbarstwo, grzebieniarnictwo, introligatorstwo, jubilerstwo i złotnictwo, grawerstwo, kamieniarstwo, kapelusznictwo, czapkarstwo, kołodziejstwo, kopyciarstwo, koszykarstwo, kotlarstwo, kowalstwo, krawiectwo, kuśnierstwo, lakiernictwo, malarstwo, pozłotnictwo, murarstwo, odlewnictwo, konwisarstwo, piekarstwo, powroźnictwo, piernikarstwo, pilnikarstwo, rymarstwo, siodlarstwo, rzeźbiarstwo, ślusarstwo, stolarstwo, studniarstwo, szczotkarstwo, szewstwo, cholewkarstwo, szklarstwo, szmuklerstwo, wyrób frendzli, sznurków i taśm do lamowania, wyrób przedmiotów z drucików złotych i srebrnych, przedzarnictwo materji ze złota i srebra, sztukatorstwo, tapicerstwo, tokarstwo, zegarmistrzostwo, zduństwo i garncarstwo.

Do innych rzemiosł, wymienionych w ustawie przemysłowej, nie stosuje się przepis art. 8. p. 5 ustawy tak, że n. p. mydlarstwo, rzeźnictwo, fotografowanie, opłacają zawsze podatek w obu formach t. j. muszą wykupić świadectwa przemysłowe i opłacać podatek od obrotu.

Przy zastosowaniu powyższej ulgi do osób zatrudnionych w przedsiębiorstwie, dolicza się członków rodziny właściciela, chociażby tylko z przerwami zatrudnieni byli w przedsiębiorstwie oraz wszystkich pracowników bez względu na ich wiek t. j. pracowników poniżej lat 17 względnie powyżej 55 nie można liczyć dwóch za jednego.

Również nie bierze się względu na to czy pra-

cownicy ci zatrudnieni byli przez cały rok czy tylko przez część roku.

Jeżeli właściciel pracowni rzemieślniczej sprzedaje swoje wyroby w odrębnym przedsiębiorstwie handlowym, prowadzonym poza pracownią wtedy opłaca podatek od obrotu bez względu na ilość zatrudnionych pomocników.

- b) **Tylko w formie podatku od obrotu** opłacają samodzielne wolne zajęcia zawodowe, — lekarzy, dentystów, weterynarzy, felerów, adwokatów, notariuszy, obrońców sądowych, architektów, inżynierów i innych techników.

Świadectwa przemysłowe.

Świadectwa przemysłowe tudzież karty rejestracyjne winny być nabywane w miesiącach listopadzie i grudniu, poprzedzających rok podatkowy.

Cenę świadectwa przemysłowego, względnie opłatę za karty rejestracyjne, uiszcza się w pełnej kwocie za cały rok podatkowy z góry.

Niewykupienie świadectwa w tym terminie naraża płatnika na grzywnę z art. 98 ustawy a 14-dniowy termin ulgowy, dotyczy tylko kar za zwłokę od należności za świadectwo.

Świadectwa przemysłowe i karty rejestracyjne nabywa się w okręgu właściwej władzy podatkowej I instancji. Właściwa jest ta władza, w której okręgu znajdują się zakłady handlowe i przemysłowe lub należące do nich składy, albo w którym wykonywa się osobiste zajęcie przemysłowe.

Świadectwa przemysłowe dla robót i dostaw, wykonywanych jako samoistne przedsiębiorstwa, winny być nabywane w tym okręgu (art. 27), w którym te przedsiębiorstwa są wykonywane; jeżeli wykonanie odbywa się w kilku okręgach, świadectwo winno być nabyte w okręgu zawarcia umowy.

Świadectwa przemysłowe dla handlu wędrownego nabywa się w okręgu stałego miejsca zamieszkania, względnie pobytu przedsiębiorcy.

Świadectwa przemysłowe i karty rejestracyjne wydaje kasa skarbową właściwego okręgu.

Świadectwa przemysłowe nabywa się z reguły na cały rok, tylko dla przedsiębiorstw, których działalność rozpoczęła się po 1. lipca, nabywa się świadectwa półroczne (za połowę ceny taryfowej) oraz dla przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych, wykonywanych sezonowo w miejscowościach klimatycznych i leczniczych, mogą być nabywane półroczne świadectwa przemysłowe nawet przed 1. lipca, lecz ważność takich świadectw upływa w sześć miesięcy po ich wydaniu.

Ceny świadectw przemysłowych zależne są od kategorii, do której według taryfy zaliczone jest przedsiębiorstwo oraz od klasy miejscowości, w której jest wykonywane.

Z A Ł A C Z N I K D O A R T. 23

T a r y f a

zawierająca podział miejscowości na klasy, a przedsiębiorstw i zajęć na kategorie, tudzież ceny świadczeń przemysłowych.

C Z Ę Ś Ć I.

Podział miejscowości na klasy.

A. M. st. Warszawa.

B. **Klasa I.** Miasta: Bydgoszcz, Katowice, Kraków, Królewska Huta, Lublin, Lwów, Łódź, Poznań, Sosnowiec.

C. **Klasa II.** Miasta: Biała (woj. krakowskie), Białystok, Bielsk, Borysław, Chrzanów, Czechowice, Częstochowa, Drohobycz, Dziedzice, Gniezno, Grodno, Grudziądz, Inowrocław, Jarosław, Jasło, Kalisz, Kamienica, Kielce, Kołomyja, Krosno, Lipnik, Lubliniec, Mysłowice, Nowy Sącz, Pabjanice, Piotrków, Przemyśl, Pszczyna, Radom, Równo, Rzeszów, Rybnik, Siedlce, Stanisławów z Knihinem wsią i Knihinem kolonją, Stryj, Tarnów, Tarnopol, Tarnowskie Góry, Tomaszów (woj. łódzkie), Toruń, Wilno, Włocławek, Zgierz.

Powiaty: będziński, drohobycki, katowicki z wyłączeniem gmin: Końcyc, Makoszowych i Pawłowa, krakowski, lwowski, świętochłowicki (woj. śląskie), poznański i warszawski.

Gminy i obszary dworskie: Pszczyński Zamek, Radzionków, Tychy (woj. śląskie).

D. **Klasa III.** Na obszarze Izb Skarbowych:

Białostockiej: Miasta i miasteczka: Augustów, Łomża, Ostrów, Suwałki, Wołkowysk. Powiat białostocki.

Brzeskiej: Miasta i miasteczka: Brześć, Baranowice, Kobryń, Lida, Łuniniec, Nieśwież, Nowogródek, Pińsk, Prużany, Sarny, Słonim, Stołpce.

Kieleckiej: Miasta i miasteczka: Busk, Końskie, Miechów, Opatów, Opoczno, Ostrowiec, Sandomierz, Szydłowiec.

Powiaty: częstochowski, olkuski, radomski.

Krakowskiej: Miasta i miasteczka: Andrychów, Bochnia, Dębica, Gorlice, Kęty, Limanowa, Mielec, Myślenice, Nowy Targ, Oświęcim, Poronin, Rabka, Ropczyce, Szczawnica Wyżna, Szczawnica Niżna (pow. nowotarski), Wadowice, Wieliczka, Wilamowice, Zakopane, Żywiec z Zabłociem.

Powiaty: chrzanowski, gorlicki, nowosądecki, oraz gminy: Helenów, Komorowice, Mikuszowice powiatu bialskiego.

Lubelskiej: Miasta i miasteczka: Biała Podlaska, Chełm, Hrubieszów, Krasnystaw, Lubartów, Łuków, Międzyrzec, Puławy, Radzyń, Sokołów, Tomaszów, Węgrów, Włodawa, Zamość.

Powiat lubelski.

Lwowskiej: Miasta: Borszczów, Brody, Brzeżany, Buczac, Czortków, Dolina, Gródek Jagielloński, Jaworów, Kałusz, Kamionka Strumiłowa, Łańcut, Mościska, Podhajce, Przemyślany, Przeworsk, Rawa Ruska, Rohatyn, Rymanów, Sambor, Sanok, Śniatyn, Sokal, Trembowla, Zaleszczyki, Złoczów, Żółkiew.

Powiaty: krośnieński i rzeszowski.

Łódzkiej: Miasta: Koło, Konin, Łęczyca, Ozorków, Radomsko, Turek, Wieluń, Zduńska Wola.

Powiaty: brzeziński, kaliski, łódzki.

Łuckiej: Miasta: Dubno, Kowel, Krzemieniec, Łuck, Ostróg, Włodzimierz Wołyński, Zdołbunowo.

Pomorskiej: Miasta: Brodnica, Chełmno, Chojnice, Działdowo, Gdynia, Gniew, Kartusy, Kościerzyna, Nowe Miasto, Puck, Sępólno, Starogard, Świecie, Tczew, Tuchola, Wąbrzeźno, Wejherowo.

Poznańskiej: Miasta: Chodzież, Czarnków, Gostyń, Grodzisk, Jarocin, Kępno, Koźmin, Kościan, Krotoszyn, Leszno, Międzychód, Mogilno, Nakło, Nowy-Tomyśl, Oborniki, Odolanów, Ostrów, Ostrzeszów, Pleszew, Rawicz, Śmigiel, Śrem, Środa, Strzelno, Szamotuły, Szubin, Wągrówiec, Witkowo, Wolsztyn, Września, Wyrzysk, Żnin.

Powiat bydgoski.

Warszawskiej: Miasta: Ciechanów, Ciechocinek, Góra Kalwaria, Grójec, Kałuszyn, Łowicz, Mława, Mińsk Mazowiecki, Płock, Płońsk, Pułtusk, Rawa, Radzymin, Sierpc, Skierniewice.

Powiaty: błoński, kutnowski, włocławski.

Wileńskiej: Miasta i miasteczka: Głębokie, Holszany, Mejszagoła, Oszmiana, Święciny, Świr, Troki.

Na obszarze województwa śląskiego: Miasta: Aleksandrowice, Bobrek, Cieszyn, Chybi, Golezów, Jasienica, Jaworze, Komorowice, Mikołów, Mikuszewice, Olszówka Dolna, Skoczów, Stare Bielsko, Ustroń, Wapienica, Wodzisław, Żory.

Gminy i obszary dworskie: Kończyce, Ligota Pszczyńska, Łaziska Górne, Łaziska Średnie, Makoszowy, Murcki, Paniów, Pawłów.

Powiaty: rybnicki z wyjątkiem Rybnika, tarnogórski z wyłączeniem Tarnowskich Gór i Radzionkowa.

• **E. Klasa IV.** Wszystkie inne miejscowości i powiaty.

U w a g a: Miasta i miasteczka, nie wymienione osobno w powyższej klasyfikacji, zalicza się do tej samej klasy, do której zaliczono odnośny powiat.

C Z Ę Ś Ć II.

Podział przedsiębiorstw na kategorie.

A. Przedsiębiorstwa handlowe.

I. Prowadzące handel towarowy (art. 5 p. 1.)

Kategoria pierwsza.

Handel hurtowy czyli zbył wszelkiego rodzaju towarów, przeważnie w większych ilościach (partiami), głównie kupcom i przemysłowcom.

U w a g a. Zakłady, w których sprzedaje się towary konsumentom i przemysłowcom w ilościach większych lecz nie partjach zalicza się do II. kat.

Kategoria druga.

1. Handel detaliczny, czyli sprzedaż wszelkiego rodzaju towarów w mniejszych ilościach, zarówno drobnym kupcom, jak i spożywcem.
2. Drobną sprzedaż (p. kategoria III) nawet wyłącznie spożywcem towarów, posiadających cechy produkcji wytworniejszej, jako to:
 - a) kamieni szlachetnych, pereł i koralów prawdziwych, przedmiotów, wyrobionych w całości, lub w części ze złota lub platyny, oraz wyrobów srebrnych z wyjątkiem drobnej biżuterii, oraz z wyjątkiem zegarków kieszonkowych w oprawie srebrnej;
 - b) wyrobów z kości słoniowej, bursztynu, masy perłowej i szyldkretu, oraz artykułów toaletowych i galanteryjnych, których przeważną część składową stanowią: masa perłowa, szyldkret, kość słoniowa, emalia i kamienie półszlachetne, jakoteż pozłacane lub posrebrzane, metale i stopy;
 - c) bronzów, majolik i platerowanych zastaw stołowych;
 - d) wyrobu z kryształu i porcelany;
 - e) antyków z wyjątkiem książek;
 - f) mebli wyściełanych, rzeźbionych, politurowanych i woskowanych, oraz wytwornych mebli i trumien metalowych, pianin i fortepianów, dywanów, kobierców i gobelinów, portjer i tkanin meblowych;
 - g) ekwipaży, rowerów, motocykli i samochodów;
 - h) skór meblowych i galanteryjnych, skórzaných przyborów podróżnych, wyrobów siodlarskich i rymarskich, z wyjątkiem zwykłej uprząży dla sprzężaju roboczego; ubrań skórzaných, futer i ubiorów futrzanych z wyjątkiem: zwykłych skór, kozuchów i czapek baranich, wykwinnego obuwia gemzowego, zamszowego, lakierowanego, oraz wykwinnego obuwia z tkanin;

i) zagranicznych i krajowych towarów włóknistych, prócz krajowych towarów bawełnianych i półbawełnianych, oraz prócz samodziółów i innych materiałów, używanych na ubiory ludowe;

j) ubiorów gotowych, prócz ludowych i robotniczych, używanych do pracy codziennej, bielizny jedwabnej i webowej oraz strojnej z cienkich materiałów, kapeluszy zagranicznych i strojnych kapeluszy damskich, parasoli i parasolek, krytych tkaniną jedwabną lub półjedwabną, tiulu jedwabnego, tkanin haftowanych i wyrobów dzianych jedwabnych;

U w a g a 1. Za ubrania ludowe uważa się ubrania, sporządzone z takich materiałów, których sprzedaż nie wymaga nabycia świadectwa II kategorii.

- k) win winogronowych, koniaków, wódek, likierów, kawioru, ostryg, homarów, pasztetów, łososi, turbot, jesiotrów, sielaw i t. p. wyszukanych towarów gastronomicznych.
3. Handel specjalny, nawet drobny, następującymi towarami:
 - a) pachnidłami i kosmetyką;
 - b) dziełami sztuk plastycznych;
 - c) bronią;
 - d) aparatami fotograficznymi, przyborami optycznymi, chirurgicznymi, fizycznymi i t. p. armaturą elektryczną, przyborami do wodociągów i łazienek, kasami ogniotrwałymi, lustrami, wyrobami gumowymi i gutaperkowymi;

U w a g a 2. Specjalny handel nawet drobny aparatami radiowymi i przyborami do radia wymaga wykupna świad. handl. II kat.

Tylko sprzedaż aparatów detektorowych i przyborów, z których nie można zmontować kompletnego aparatu lampowego, można prowadzić za świadectwem III kat.

- e) kawą i herbata;
- f) materiałami aptecznymi w stolicy, oraz miejscowościach pierwszej i drugiej klasy;
- g) lakierami i farbami olejnymi;
- h) obiciami papierowymi;
- i) lampami;
- j) przędzą i koronkami;
- k) wszelkiego rodzaju silnikami i maszynami, w tej liczbie maszynami do szycia, do pisanina, do rachowania oraz ich częściami składowymi.

U w a g a 3. Narzędzia rolnicze bez silników, można sprzedawać za świadectwem przemysłowym III kat.

U w a g a 4. Zakłady, prowadzące handel towarowy na podstawie świadectw przemysłowych II kategorii, mogą utrzymywać nieograniczoną ilość oddzielnych składów (art. 22), tylko w obrębie tej miejscowości, w której zakład się znajduje.

Kategoria trzecia.

1. Drobną sprzedaż czyli sprzedaż wszelkich towarów, z wyjątkiem wymienionych w punkcie 2 kategorii drugiej, wyłącznie spójwcom z zakładów, składających się z jednego pokoju.

Zakłady, prowadzące handel towarowy na podstawie świadectw przemysłowych trzeciej kategorii mogą zatrudniać, prócz właściciela lub zastępowającego go dorosłego członka jego rodziny, najwyżej jednego dorosłego najemnego subiekta handlowego i utrzymywać nie więcej niż dwa oddzielne składy (art. 22) przy zakładzie handlowym.

2. Zakłady handlu towarowego, należące do spółdzielni, bez względu na rodzaj prowadzonego handlu.

U w a g a 1. Zakład handlowy III. kat. może zatrudniać najwyżej jednego dorosłego subiekta.

U w a g a 2. Specjalna sprzedaż kosmetyków i perfumerji, prowadzona w jednym pokoju z zakładem fryzjerskim może być wykonywana za świadectwem handlow. III. kat. o ile obrót nie przekracza 20 000 zł. rocznie.

U w a g a 3. Sprzedaż wyrobów tytoniowych, prowadzona ubocznie w księgarniach, przedsiębiorstwach handlu towarowego, jak również sprzedaż domowa tychże wyrobów w restauracjach, może być dokonywana bez oddzielnego świadectwa przemysłowego, o ile odbywa się w jednym i tym samym lokalu.

U w a g a 4. Garaże automobilowe mają wykupić świadectwo III. kategorii, gdy mogą pomieścić na raz więcej niż dziesięć automobili, IV. kategorii, gdy mogą pomieścić naraz ponad 2 do 10 automobili. Garaże, które mogą równocześnie pomieścić najwyżej dwa automobile nie opłacają podatku przemysłowego. Garaże wynajmowane na miesiące lub dłuższe terminy, jako lokale nie opłacają również podatku przemysłowego.

Kategoria czwarta.

Drobną sprzedaż towarów, z wyjątkiem wymienionych w punkcie 2 kategorii drugiej, wyłącz-

nie spójwcom — dokonywana z niewielkich pomieszczeń, nie posiadających ani wyglądu, ani charakteru pokoju.

Zakłady, prowadzące handel towarowy na podstawie świadectw czwartej kategorii, nie mogą utrzymywać oddzielnych składów (art. 22); w zakładach tych nie może być zatrudniony prócz właściciela lub zastępowającego go dorosłego członka jego rodziny, żaden dorosły najemny subiekta handlowy.

U w a g a 1. Zajazdy, służące tylko za postój furmanek zalicza się do kategorii IV.

U w a g a 2. Automaty zalicza się do kategorii IV., każdy automat osobno. O ile jednak znajduje się wewnątrz w lokalu zakładu handlowego, jest wolny od wykupna świadectwa przemysłowego.

U w a g a 3. Uliczną sprzedaż wyrobów tytoniowych ze skrzynek oraz pism i gazet z koszyków, można prowadzić za świadectwem IV. kategorii handlowej.

Kategoria piąta.

Handel wędrowny (domokrażny art. 8 punkt 1).

1. Kategoria V a handel rozwożny (art. 19 lit. b).
2. Kategoria V b handel obnośny (art. 19 lit. a).

W b. dzielnicy rosyjskiej świadectwa przemysłowe na handel wędrowny uprawniają w granicach obowiązujących w tym względzie przepisów administracyjnych do sprzedaży poza obrębem miast i miasteczek wszelkiego rodzaju towarów z wyjątkiem towarów, wymienionych w punkcie 2 kategorii drugiej.

W obrębie zaś miast i miasteczek dozwolony jest na tych samych zasadach tylko handel obnośny a to: artykułami spójwczemi, napojami chłodzącymi, wyrobami tytoniowymi i zapalkami, tudzież gazetami i książkami.

Do handlu wędrownego (art. 19), wykonywanego na obszarze b. dzielnicy austriackiej i pruskiej mają zastosowanie przepisy, zawarte w odnośnych ustawach przemysłowych, obowiązujących w tych dzielnicach.

U w a g a 1. Nie wolno wystawiać świadectw przemysłowych na handel wędrowny i w pociągach.

II. Skup zawodowy (art. 5 punkt 1).

Skup w celu odsprzedaży wewnątrz państwa lub na wywóz za granicę surowców krajowych, produktów rolnictwa i leśnictwa oraz zwierząt domowych, drobiu tudzież innych towarów bez utrzymywania w tym celu zakładów handlowych.

Kategoria pierwsza.

Na sumę ponad pięćset tysięcy (500 000) złotych rocznie.

Kategoria druga.

Na sumę ponad sto tysięcy (100 000) do pięciuset tysięcy (500 000) złotych rocznie.

Kategoria trzecia.

Na sumę ponad dwadzieścia tysięcy (20 000) złotych do stu tysięcy (100 000) złotych rocznie.

Kategoria czwarta.

Na sumę do dwudziestu tysięcy (20 000) złotych.

Przedsiębiorstwa skupu surowców krajowych, produktów rolnictwa i leśnictwa oraz zwierząt domowych i drobiu mogą utrzymywać oddzielne składy:

1. w nieograniczonej ilości na obszarze całej Rzeczypospolitej, o ile nabyły świadectwa przemyślowe kategorii pierwszej;
2. nie więcej niż pięć składów w obrębie powiatu, w którym przedsiębiorca zamieszkuje lub w granicach powiatów sąsiednich, o ile nabyto świadectwo drugiej kategorii;
3. nie więcej niż dwa składy w obrębie tej miejscowości, gdzie przedsiębiorca stale mieszka, o ile nabyto świadectwo trzeciej kategorii;
4. nie więcej niż jeden skład w tej miejscowości, gdzie przedsiębiorca stale mieszka, o ile nabyto świadectwo czwartej kategorii.

U w a g a 1. Przy skupie zawodowym można używać do czynności handlowych tylko spółnika; inni pomocnicy mogą być używani tylko do ubocznych czynności t. j. sortowania, rozwożenia i t. d.

U w a g a 2. Przy skupie zawodowym zakupione artykuły mogą być odsprzedawane tylko w stanie nieprzerobionym, dozwolone jest tylko przesuszanie, oczyszczanie, sortowanie i brakowanie.

III. Instytucje kredytu krótkoterminowego (art. 5. punkt 2).

Kategoria pierwsza.

1. Instytucje kredytu krótkoterminowego z kapitałem zakładowym ponad pięćset tysięcy zł.
2. Domy bankowe.

Kategoria druga.

1. Instytucje kredytu krótkoterminowego z kapitałem zakładowym ponad pięćdziesiąt (50 000) do pięciuset tysięcy (500 000) złotych).
2. Kantory wymiany i lombardy.

U w a g a. Agentury bankowe, które nie stanowią samodzielnej jednostki administracyjnej i nie prowadzą operacji kredytowych, a spełniają tylko funkcje pomocnicze z polecenia głównych Oddziałów — mogą być prowadzone za świadectwem II. kategorii.

Kategoria trzecia.

Instytucje kredytu krótkoterminowego z kapitałem zakładowym do pięćdziesięciu tysięcy (50 000) złotych.

Kategoria czwarta.

Zakłady kredytowe, należące do spółdzielni, bez względu na wysokość kapitału zakładowego.

U w a g a. Spółdzielcze instytucje drobnego kredytu mogą prowadzić komisową sprzedaż nawozów sztucznych na rachunek państwowego Banku Rolnego bez obowiązku wykupienia osobnego świadectwa przemysłowego.

IV. Przedsiębiorstwa ubezpieczeniowe (art. 5 punkt 3).

Kategoria pierwsza.

Przedsiębiorstwa ubezpieczeniowe, nie oparte na wzajemności.

Kategoria druga.

1. Oddziały przedsiębiorstw ubezpieczeniowych, nie opartych na wzajemności.
2. Przedsiębiorstwa ubezpieczeniowe, oparte na wzajemności i ich oddziały.

V. Roboty i dostawy (art. 5 punkt 4).

Kategoria pierwsza.

Na sumę ponad czterysta tysięcy (400 000) zł.

Kategoria druga.

Na sumę ponad osiemdziesiąt tysięcy (80 000) do czterystu tysięcy (400 000) złotych.

Kategoria trzecia.

Na sumę ponad dwadzieścia tysięcy (20 000) do osiemdziesięciu tysięcy (80 000) złotych.

Kategoria czwarta.

Na sumę ponad dwa tysiące (2000) do dwudziestu tysięcy (20 000) złotych.

VI. Przedsiębiorstwa pośrednictwa handlowego, ekspedycyjne i przewozowe (art. 5 punkt 5).

Kategoria pierwsza.

1. Przedsiębiorstwa komisowe, ekspedycyjne, przewozowe oraz ekspedycyjno-przewozowe, utrzymujące oddziały.
2. Przedsiębiorstwa, przyjmujące towary na skład z wydawaniem na nie pożyczek lub bez wydawania.

Kategoria druga.

1. Oddziały i filje przedsiębiorstw, wymienionych w punkcie 1 kategorii pierwszej.
2. Przedsiębiorstwa komisowe, ekspedycyjne i przewozowe, nie utrzymujące oddziałów i filji.
3. Biura techniczne.

U w a g a. Biura techniczne, które sporządzają tylko projekty i plany nie przyjmując obowiązku wykonania robót i nie sprzedając materiałów, mogą być prowadzone za świadectwem II kategorii handl. Jeżeli wykonują roboty, powinny wykupić świadectwa przemysłowe według ilości zatrudnionych robotników. Jeżeli zaś sprzedają materiały, powinny mieć osobne świadectwo handlowe na handel towarowy.

4. Biura wywiadowcze, informacyjne, pogrzebowe i wszelkie biura pośrednictwa handlowego.
5. Biura prośb i porad prawnych, zatrudniające więcej niż dwóch pracowników.

U w a g a. 1. Właściciele dorożek samochodowych mogą nabywać na rok 1929 świadectwa przemysłowe:

- a) w IV. kategorii handlowej dla przedsiębiorstw, posiadających jedną najwyżej sześćosobową dorożkę samochodową,
- b) III. kategorii handlowej dla przedsiębiorstw, posiadających nie więcej niż trzy dorożki samochodowe (najwyżej 6 osobowych) względnie jeden autobus (najwyżej 20 osobowych).

Inne przedsiębiorstwa wynajmu dorożek samochodowych, względnie autobusowe muszą nabyć świadectwa II. kategorii handl., przyczem przedsiębiorstwa autobusowe wykupują świadectwo przem. według najwyższej klasy miejscowości między którymi kursują.

U w a g a 2. Ustawa rozróżnia:

1. pośrednictwo handlowe, prowadzone jako zajęcie przemysłowe bez utrzymywania biur i składów;
2. biura pośrednictwa handlowego, nie rozporządzające towarami i nieposiadające składów oraz
3. przedsiębiorstwa komisowe.

Kategoria trzecia.

1. Biura prośb i porad prawnych, zatrudniające najwyżej dwóch pracowników.

U w a g a. Biura rewizyjno-buchalteryjne wykupują świadectwa analogicznie jak biura prośb i porad prawnych.

2. Biura pośrednictwa pracy.

Kategoria czwarta.

Biura tłumaczeń i przepisywania na maszynie.

VII. Zakłady gastronomiczne, restauracyjne, cukiernie, kawiarnie i mleczarnie (art. 5. punkt 6).

Kategoria pierwsza.

Zakłady gastronomiczne ze sprzedażą lub nawet bez sprzedaży trunków, zatrudniające ponad 20 osób, licząc w tem właściciela i członków jego rodziny w tych zakładach pracujących.

Kategoria druga.

1. Zakłady, zatrudniające ponad 10 do 20 osób licząc w tem właściciela i członków jego rodziny, w tych zakładach pracujących;
2. Zakłady gastronomiczne z wyszynkiem trunków, zatrudniające nawet mniej niż 10 osób, licząc w tem właściciela i członków jego rodziny, w tych zakładach pracujących.

Kategoria trzecia.

Wszelkie inne mniejsze zakłady gastronomiczne i jadalnie — bez wyszynku trunków.

VIII. Sale bilardowe (art. 5 punkt 6).

Kategoria trzecia.

Salę bilardowe, utrzymywane oddzielnie od zakładów gastronomicznych.

IX. Zakłady dla sprzedaży napojów chłodzących (art. 5 punkt 6).

Kategoria czwarta.

Zakłady, sprzedające wyłącznie wodę selcerską, limonadę i t. p. napoje chłodzące.

X. Hotele, pokoje umeblowane, zajazdy, gospody i domy noclegowe (art. 5 punkt 6).

Kategoria pierwsza.

Hotele i pokoje umeblowane, posiadające do wynajęcia ponad 100 pokoi (numerów).

Kategoria druga.

Hotele i pokoje umeblowane, posiadające do wynajęcia 20 do 100 pokoi.

Kategoria trzecia.

Hotele i pokoje umeblowane, posiadające do wynajęcia ponad sześć do 20 pokoi; zajazdy i gospody w miastach i miasteczkach, bez wyszynku trunków.

Kategoria czwarta.

Hotele i pokoje umeblowane, posiadające do wynajęcia ponad 4 do 6 pokoi, zajazdy i gospody w osadach wiejskich, bez wyszynku trunków oraz domy noclegowe.

XI. Pensjonaty — pokoje umeblowane ze stołowaniem (art. 5 punkt 6).

Kategoria pierwsza.

Pensjonaty, w których ilość wynajmowanych pokoi przewyższa pięćdziesiąt.

Kategoria druga.

Pensjonaty, posiadające do wynajęcia ponad 12 do 50 pokoi.

Kategoria trzecia.

Pensjonaty, posiadające do wynajęcia ponad 2 do 12 pokoi.

XII. Księgarnie (art. 5 punkt 6).**Kategoria druga.**

Księgarnie, zatrudniające ponad 5* osób, licząc w tym właściciela i członków jego rodziny, w księgarni pracujących.

Kategoria trzecia.

Wszystkie inne księgarnie.

U w a g a. Wypożyczalnie książek, mieszczące się w jednym lokalu z księgarniami i należące do tego samego właściciela mogą być prowadzone za jednym świadectwem przemysłowym.

Biblioteki i czytelnie nie odpowiadające warunkowi art. 3 p. 7 zalicza się w miejscowościach I klasy do kategorii III. przedsiębiorstw handlowych, w innych miejscowościach do kategorii V. bez względu na ilość zatrudnionych pracowników.

XIII. Zakłady lecznicze (art. 5 punkt 6).**Kategoria druga.**

Posiadające łóżek dla chorych ponad 10.

Kategoria trzecia.

Posiadające łóżek dla chorych do 10, oraz wszelkie zakłady lecznicze, przeznaczone wyłącznie dla chorych przychodnich (ambulatorja).

XIV. Apteki (art. 5 punkt 6).**Kategoria pierwsza.**

Zatrudniające ponad 8 osób, licząc w tym właściciela i członków jego rodziny, w aptece pracujących.

Kategoria druga.

Zatrudniające ponad 3 do 8 osób, licząc w tym właściciela i członków jego rodziny, w aptece pracujących.

Kategoria trzecia.

Zatrudniające najwyżej trzy osoby, licząc w tym właściciela i członków jego rodziny, w aptece pracujących.

XV. Zakłady kąpielowe (art. 5 punkt 6).**Kategoria druga.**

1. Łaźnie z oddzielnymi kabinami lub łazienki z ilością wanien ponad 20.
2. Kąpiele na wodach morskich i słodkich z ilością kabin powyżej 40.

Kategoria trzecia.

1. Łaźnie ogólne i łazienki z ilością wanien do 20.
2. Kąpiele na wodach morskich i słodkich z ilością kabin od 10 do 40.

Kategoria czwarta.

Kąpiele na wodach morskich i słodkich ogólne z ilością kabin poniżej 10.

XVI. Przedsiębiorstwa kinematograficzne (art. 5 punkt 6).**Kategoria pierwsza.**

Stałe kinematografy, posiadające widownię, obliczone na ilość osób ponad 500.

Kategoria druga.

Stałe kinematografy, posiadające widownię, obliczone na ilość osób ponad 150 do 500.

Kategoria trzecia.

Stałe kinematografy, posiadające widownię, obliczone na ilość osób do 150.

Wędrownie przedsiębiorstwa kinematograficzne, winny nabywać świadectwa kategorii V przedsiębiorstw handlowych.

XVII. Przedsiębiorstwa teatralne, cyrki, ogródki i sale z zamkniętymi lub otwartymi scenami (art. 5 punkt 6).**Kategoria pierwsza.**

Stałe teatry, cyrki, ogródki i sale z otwartymi lub zamkniętymi scenami, posiadające widownię, obliczone na ilość osób ponad 750.

Kategoria druga.

Stałe teatry, cyrki, ogródki i sale z otwartymi lub zamkniętymi scenami, posiadające widownię, obliczone na ilość osób ponad 300 do 750.

Kategoria trzecia.

Stałe teatry, cyrki, ogródki i sale z otwartymi lub zamkniętymi scenami, posiadające widownię, obliczone na ilość osób do 300.

Wędrownie przedsiębiorstwa teatralne, wędrownie cyrki i inne wędrownie zespoły artystyczne, winny nabywać świadectwa przemysłowe kategorii V przedsiębiorstw handlowych.

XVIII. Źródła naturalnych wód mineralnych (art. 5 punkt 6).**Kategoria druga.**

Sprzedaż wód mineralnych ze źródeł.

U w a g a: Wszelkie inne przedsiębiorstwa, prowadzone przez zarządy zdrojowe (pensjonaty, kąpiele, ambulatorja), podlegają oddzielnemu opodatkowaniu na zasadach ogólnych.

XIX. Wrotniska i ślizgawki (art. 5 punkt 6).**Kategoria trzecia.**

Wszystkie przedsiębiorstwa tego rodzaju.

U w a g a. Przedsiębiorstwa wynajmu łódek bez silników oraz rowerów zalicza się do III. kategorii o ile posiadają więcej niż 10 łódek lub rowerów do

wynajmu. Poniżej 10 łódek lub rowerów zalicza się do IV. kat. handl. Przedsiębiorstwa wynajmu łódek uważa się za przedsiębiorstwa sezonowe.

XX. Magle i maszyny do czesania wełny
(art. 5 punkt 6).

Kategoria czwarta.

Utrzymywane jako oddzielne przedsiębiorstwa zarobkowe: magle i maszyny do czesania wełny.

XXI. Wydawnictwa utworów drukowanych.

Kategoria druga.

Wydawnictwa pism codziennych w stolicy i miejscowościach pierwszej klasy.

Kategoria trzecia.

Wydawnictwa pism codziennych w miejscowościach II., III. i IV. klasy, wydawnictwa innych utworów drukowanych bez względu na klasę miejscowości.

B. PRZEDSIĘBIORSTWA KOMUNIKACYJNE

I. Przedsiębiorstwa kolei żelaznych, tak normalnych, jak i wąskotorowych, tudzież tramwajów oraz przedsiębiorstwa telefonów zalicza się do kategorii pierwszej przedsiębiorstw handlowych.

II. Główne zakłady przedsiębiorstw żeglugi zalicza się do kategorii drugiej przedsiębiorstw handlowych; inne zakłady tych przedsiębiorstw zalicza się do kategorii trzeciej przedsiębiorstw handlowych.

Nadto od każdego statku uiszcza się opłatę za świadectwo przemysłowe w następującej wysokości:

1. statki parowe, według powierzchni ogrzewalnej kotłów parowych po 0,80 zł. za jeden metr² tej powierzchni;

2. statki motorowe, według siły motorów po 0,40 zł. za każdą jednostkę siły (H. P.);
3. żaglowce metalowe, według powierzchni pokładu po 0,03 zł. za jeden m² powierzchni pokładu;
4. żaglowce z drzewa z pokładem, według powierzchni pokładu po 0,03 zł. za jeden m² tej powierzchni;
5. żaglowce z drzewa bez pokładu (berlinki) według powierzchni, obliczonej przez pomnożenie długości żaglowca (berlinki) przez jego szerokość, po 0,01 zł. za jeden m² tej powierzchni.

C. PRZEDSIĘBIORSTWA PRZEMYSŁOWE

I. Kopalnie węgla kamiennego.

Kategoria pierwsza.

Produkujące ponad 2 000 000 ctn. m.

Kategoria druga.

Produkujące ponad 1 500 000 do 2 000 000 ctn. m.

Kategoria trzecia.

Produkujące ponad 500 000 do 1 500 000 ctn. m.

Kategoria czwarta.

Produkujące ponad 200 000 do 500 000 ctn. m.

Kategoria piąta.

Produkujące ponad 50 000 do 200 000 ctn. m.

Kategoria szósta.

Produkujące do 50 000 ctn. m.

II. Kopalnie rudy.

Kategoria pierwsza.

Produkujące ponad 2 500 000 ctn. m.

Kategoria druga.

Produkujące ponad 2 000 000 do 2 500 000 ctn. m.

Kategoria trzecia.

Produkujące ponad 1 000 000 do 2 000 000 ctn. m.

Kategoria czwarta.

Produkujące ponad 500 000 do 1 000 000 ctn. m.

Kategoria piąta.

Produkujące ponad 100 000 do 500 000 ctn. m.

Kategoria szósta.

Produkujące do 100 000 ctn. m.

III. KOPALNIE NAFTY LUB GAZÓW ZIEMNYCH.

Kategoria pierwsza.

Produkujące ropy naftowej ponad 3 000 000 ctn. m.

Kategoria druga.

Produkujące ropy naftowej ponad 2 000 000 do 3 000 000 ctn. m.

Kategoria trzecia.

Produkujące ropy naftowej ponad 1 000 000 do 2 000 000 ctn. m.

Kategoria czwarta.

Produkujące ropy naftowej ponad 250 000 do 1 000 000 ctn. m.

Kategoria piąta.

Produkujące ropy naftowej ponad 100 000 do 250 000 ctn. m.

Kategoria szósta.

Produkujące ropy naftowej do 100 000 ctn. m.

U w a g a. Przy kopalniach, produkujących gazy ziemne, jeden metr sześcienny gazu liczy się za jeden kilogram ropy naftowej.

IV. MŁYNY MACZNE.**Kategoria pierwsza.**

Młyny, w których suma średnic wszystkich par żaren przekracza 150 metrów.

Kategoria druga.

Młyny, w których suma średnic wszystkich par żaren wynosi ponad 100 do 150 metrów.

Kategoria trzecia.

Młyny, w których suma średnic wszystkich par żaren wynosi ponad 50 do 100 metrów.

Kategoria czwarta.

Młyny, w których suma średnic wszystkich par żaren wynosi ponad 15 do 50 metrów.

Kategoria piąta.

Młyny, w których suma średnic wszystkich par żaren wynosi ponad 8 do 15 metrów.

Kategoria szósta.

Młyny, w których suma średnic wszystkich par żaren wynosi ponad 4 do 8 metrów.

Kategoria siódma.

Młyny, w których suma średnic wszystkich par żaren wynosi ponad 1½ do 4 metrów.

Kategoria ósma.

Wiatraki i inne młyny, w których suma średnic wszystkich par żaren nie przekracza półtora metra.

U w a g a. O ile w młynach używane są do mielenia walce wyłącznie lub łącznie z żarnami, to 1 ctm. długości pary walców liczy się za trzy ctm. średnicy pary żaren, a zespół trzech walców liczy się za dwie pary walców.

U w a g a. Wiatraki zalicza się zawsze do kategorii VIII. bez względu na sumy średnic wszystkich par żaren.

V. GORZELNIE.**Kategoria trzecia.**

Produkujące ponad 900 000 stopni hektolitrowych alkoholu.

Kategoria czwarta.

Produkujące ponad 400 000 do 900 000 stopni hektol. alkoholu.

Kategoria piąta.

Produkujące ponad 200 000 do 400 000 stopni alkoholu.

Kategoria szósta.

Produkujące do 200 000 stopni hektol. alkoholu.

VI. BROWARY.**Kategoria pierwsza.**

Wyrabiające ponad 60 000 hektol. gorącej brzezki.

Kategoria druga.

Wyrabiające ponad 30 000 do 60 000 hektol. gorącej brzezki.

Kategoria trzecia.

Wyrabiające ponad 18 000 do 30 000 hektol. gorącej brzezki.

Kategoria czwarta.

Wyrabiające ponad 6000 do 18 000 hektol. gorącej brzezki.

Kategoria piąta.

Wyrabiające ponad 2000 do 6000 hektol. gorącej brzezki.

Kategoria szósta.

Wyrabiające do 2000 hektol. gorącej brzezki.

VII. CUKROWNIE.**Kategoria pierwsza.**

Produkujące ponad 30 000 ctn. m. kryształu.

Kategoria druga.

Produkujące ponad 20 000 do 30 000 ctn. m. kryształu.

Kategoria trzecia.

Produkujące ponad 10 000 do 20 000 ctn. m. kryształu.

Kategoria czwarta.

Produkujące do 10 000 ctn. m. kryształu.

VIII. OLEJARNIE PAROWE.**Kategoria pierwsza.**

Posiadające ponad 20 czynnych pras.

Kategoria druga.

Posiadające ponad 13 do 20 czynnych pras.

Kategoria trzecia.

Posiadające ponad 7 do 13 czynnych pras.

Kategoria czwarta.

Posiadające do 7 czynnych pras.

IX. ZAKŁADY DROŻDŻOWO GORZELNICZE.**Kategoria pierwsza.**

Wyrabiające ponad 4000 ctn. m. drożdży prasowanych.

Kategoria druga.

Wyrabiające ponad 3000 do 4000 ctn. m. drożdży prasowanych.

Kategoria trzecia.

Wyrabiające ponad 1200 do 3000 ctn. m. drożdży prasowanych.

Kategoria czwarta.

Wyrabiające ponad 400 do 1200 ctn. m. drożdży prasowanych.

Kategoria piąta.

Wyrabiające do 400 ctn. m. drożdży prasowanych.

X. FABRYKI DROŻDŻY PRASOWANYCH.**Kategoria druga.**

Wyrabiające ponad 4000 ctn. m. drożdży prasowanych.

Kategoria trzecia.

Wyrabiające ponad 2000 do 4000 ctn. m. drożdży prasowanych.

Kategoria czwarta.

Wyrabiające ponad 600 do 2000 ctn. m. drożdży prasowanych.

Kategoria piąta.

Wyrabiające ponad 200 do 600 ctn. m. drożdży prasowanych.

Kategoria szósta.

Wyrabiające do 200 ctn. m. drożdży prasowanych.

XI. FABRYKI WÓDEK.**Kategoria pierwsza.**

Produkujące ponad 12 000 hektol. wyrobów wódczanych.

Kategoria druga.

Produkujące ponad 8000 do 12 000 hektol. wyrobów wódczanych.

Kategoria trzecia.

Produkujące ponad 4000 do 8000 hektol. wyrobów wódczanych.

Kategoria czwarta.

Produkujące ponad 1000 do 4000 hektol. wyrobów wódczanych.

Kategoria piąta.

Produkujące do 1000 hektol. wyrobów wódczanych.

XII. REKTYFIKACJA OKOWITY.**Kategoria druga.**

Produkujące ponad 2 400 000 stopni hektol. oczyszczonej okowity.

Kategoria trzecia.

Produkujące ponad 1 200 000 do 2 400 000 stopni hektol. oczyszczonej okowity.

Kategoria czwarta.

Produkujące ponad 350 000 do 1 200 000 stopni hektol. oczyszczonej okowity.

Kategoria piąta.

Produkujące do 350 000 stopni hektol. oczyszczonej okowity.

XIII. RAFINERJE CUKRU.**Kategoria pierwsza.**

Produkujące ponad 30 000 ctn. m. rafinady.

Kategoria druga.

Produkujące ponad 20 000 do 30 000 ctn. m. rafinady.

Kategoria trzecia.

Produkujące do 20 000 ctn. m. rafinady.

XIV. MIODOSYTNI, ZAKŁADY, WYRABIAJĄCE LAKIER SPIRYTUSOWY I POLITURĘ.**Kategoria pierwsza.**

Zatrudniające ponad 1000 robotników.

Kategoria druga.

Zatrudniające ponad 500 do 1000 robotników.

Kategoria trzecia.

Zatrudniające ponad 200 do 500 robotników.

Kategoria czwarta.

Zatrudniające ponad 50 do 200 robotników, przy zastosowaniu zaś silników mechanicznych ponad 25 do 200 robotników.

Kategoria piąta.

Zatrudniające ponad 15 do 20 robotników, przy stosowaniu zaś silników mechanicznych ponad 10 do 20 robotników.

Kategoria szósta.

Wszystkie inne tego rodzaju zakłady.

XV. FABRYKI ZAPALEK.**Kategoria trzecia.**

Zatrudniające powyżej 500 robotników.

Kategoria czwarta.

Zatrudniające przy fabrykacji ręcznej ponad 200 do 500 robotników, przy stosowaniu zaś silników mechanicznych ponad 100 do 500 robotników.

Kategoria piąta.

Zatrudniające przy fabrykacji ręcznej do 200 robotników, przy stosowaniu zaś silników mechanicznych do 100 robotników.

XVI. PRZEDSIĘBIORSTWA WODOCIĄGOWE, GAZOWNIE, ELEKTROWNIE.**Kategoria trzecia.**

Wszystkie tego rodzaju zakłady.

XVII. PRZEDSIĘBIORSTWA WYKONYWANIA FILMÓW DLA KINEMATOGRAFÓW.**Kategoria trzecia.**

Wszystkie przedsiębiorstwa tego rodzaju.

XVIII. PRZEDZALNIE, Blicharnie, farbiarnie i apretury, walcownie żelaza, stali, cynku i miedzi; fabryki dru-

tu, rur, wagonów i maszyn; odlewnie miedzi i brązu, zakłady wytapiania tłuszczów, fabryki ekstraktów z tłuszczów i olejów, margaryny, mydła, stearyny, oraz garbarnie, fabryki artykułów chemicznych, kosmetycznych, aptecznych, farb, ekstraktów farbiarskich, lakierów terpentynowych, laku, szuwaksu, rafinerji nafty, olejów mineralnych, gazoliny i smarów, asfaltu, gudronitu, parafiny i cerezyny.

Kategoria pierwsza.

Zatrudniające ponad 500 robotników.

Kategoria druga.

Zatrudniające ponad 200 do 500 robotników.

Kategoria trzecia.

Zatrudniające ponad 100 do 200 robotników.

Kategoria czwarta.

Zatrudniające robotników:

- przy fabrykacji ręcznej ponad 50 do 100;
- przy stosowaniu silników mechanicznych ponad 25 do 100.

Kategoria piąta.

Zatrudniające robotników:

- przy fabrykacji ręcznej ponad 15 do 50;
- przy stosowaniu silników mechanicznych ponad 10 do 25.

Kategoria szósta.

Zatrudniające robotników:

- przy fabrykacji ręcznej ponad 9 do 15;
- przy stosowaniu silników mechanicznych ponad 7 do 10.

Kategoria siódma.

Zatrudniające robotników:

- przy fabrykacji ręcznej ponad 4 do 9;
- przy stosowaniu silników mechanicznych ponad 4 do 7.

Kategoria ósma.

Zatrudniające robotników tak przy fabrykacji ręcznej jak i przy stosowaniu silników mechanicznych od 1 do 4, licząc w tem właściciela przedsiębior-

stwa i członków jego rodziny, zatrudnionych w przedsiębiorstwie.

XIX. Wszelkie przedsiębiorstwa przemysłowe, nie wymienione w poprzednich ustępach, tudzież zajęcia rzemieślnicze, rękodzielnicze, dorożkarstwo i furmaństwo.

Kategoria pierwsza.

Zatrudniające robotników ponad 1000.

Kategoria druga.

Zatrudniające robotników ponad 500 do 1000.

Kategoria trzecia.

Zatrudniające robotników ponad 200 do 500.

Kategoria czwarta.

Zatrudniające robotników:

- przy fabrykacji ręcznej ponad 50 do 200;
- przy stosowaniu silników mechanicznych ponad 25 do 200.

Kategoria piąta.

Zatrudniające robotników:

- przy fabrykacji ręcznej ponad 15 do 50;
- przy stosowaniu silników mechanicznych ponad 10 do 25.

Kategoria szósta.

Zatrudniające robotników:

- przy fabrykacji ręcznej ponad 9 do 15;
- przy stosowaniu silników mechanicznych ponad 7 do 10.

Kategoria siódma.

Zatrudniające robotników:

- przy fabrykacji ręcznej ponad 4 do 9;
- przy stosowaniu silników mechanicznych 4 do 7.

Kategoria ósma.

Zatrudniające tak przy fabrykacji ręcznej, jak i przy stosowaniu silników mechanicznych ponad 1 do 4 robotników.

U w a g a. Według powyższego ustępu wykupują świadectwa zakłady wytwarzające wino z owoców krajowych.

C Z Ę Ś Ć III CENY ŚWIADECTW PRZEMYSŁOWYCH.

A. DLA PRZEDSIĘBIORSTW HANDLOWYCH.

Kategoria		We wszystkich miejscowościach	W Warszawie	w miejscowościach klasy			
				I	II	III	IV
				w z ł o t y c h			
I	Dla Zakładów handlowych	2 000	—	—	—	—	—
II	" " "	—	400	330	270	200	130
III	" " "	—	80	65	50	40	25
IV	" " "	—	30	25	20	15	10
V-a	" handlu rozwożnego	50	—	—	—	—	—
V-b	" " obnożnego	15	—	—	—	—	—

B. DLA PRZEDSIĘBIORSTW PRZEMYSŁOWYCH.

Kategoria		We wszystkich miejscowościach	W Warszawie	w miejscowościach klasy			
				I	II	III	IV
				w z ł o t y c h			
I		6 000	—	—	—	—	—
II		4 000	—	—	—	—	—
III		2 000	—	—	—	—	—
IV		600	—	—	—	—	—
V		200	—	—	—	—	—
VI		—	120	100	80	60	40
VII		—	60	50	40	30	20
VIII		—	15	12	10	6	4

C. DLA HANDLU JARMARCZNEGO.

	Dla handlu hurtownego	Dla handlu detalicznego
	w z ł o t y c h	

Na jarmarkach trwających:

ponad 21 dni	250	70
„ 7 „ do 21 dni	125	35
„ 3 „ „ 7 „	100	25

D. DLA ZAJĘĆ PRZEMYSŁOWYCH.

Kategoria Oznaczenie zajęcia przemysłowego Cena w zł

I. Ekspedytorzy, nie utrzymujący oddzielnych biur i pomocników handlowych, lecz trudniący się osobiście z polecenia osób trzecich cleniem w urzędach celnych towarów, wysyłanych zagranicę lub otrzymywanych z zagranicy.

1. Przy urzędach celnych, znajdujących się przy głównych liniach kolei żelaznych . . . 400
2. Przy urzędach celnych, znajdujących się przy bocznych liniach kolei żelaznych . . . 300
3. Przy urzędach celnych, nie położonych przy liniach kolejowych 250

II. a) Pośrednicy giełdowi (maklerzy):

1. Na giełdzie warszawskiej 400
2. Na innych giełdach 250

Wszelkiego rodzaju inni pośrednicy handlowi:

1. W Warszawie i w miejscowościach I. kl. 150
2. W miejscowościach II. klasy 100
3. W miejscowościach III. i IV. klasy . . . 30

III. Inspektorzy i agenci przedsiębiorstw ubezpieczeniowych, przewozowych, komunikacyjnych oraz instytucji kredytowych, o ile prowadzą operacje bez utrzymywania biur:

1. W Warszawie i w miejsc. I. klasy . . . 50
 2. W miejscowościach II. klasy 40
 3. W miejscowościach III. i IV. klasy . . 20
- IV. Pomocnicy podróżujący (komiwojażer) 100

Do podanej w powyższej tabeli cen świadectw dolicza się nast. dodatki:

- a) 30% na rzecz związków komunalnych,
- b) 25% na rzecz szkół zawodowych,
- c) 15% na rzecz Izby Handlowych i przemysłowych i Izby rzemieślniczych,
- d) 10% jako dodatek nadzwyczajny na cele budżetowe.

Ulgi w nabywaniu świadectw.

Na podstawie art. 94 ustawy Ministerstwo Skarbu upoważniło Izby Skarbowe do zezwalania na indywidualne prośby na prowadzenie przedsiębiorstw za wykupnem świadectw niższych kategorii handlowych, a mianowicie:

1. wyszynków na podstawie świadectw III. kategorii handlowej dla tych przedsiębiorstw, których obrót za r. 1927 nie przewyższał:

w I klasie miejscowości	20 000 zł.
II „ „	15 000 zł.
III „ „	10 000 zł.
IV „ „	8 000 zł.

pod warunkiem sprzedawania tylko trunków pochodzenia krajowego;

2. przedsiębiorstw, prowadzących sprzedaż towarów produkcji wytworniejszej na podstawie świadectw przemysłowych III. kategorii handlowej, o ile obrót za rok 1928 nie przekraczał kwotę 30 000 zł., a wartość towarów posiadających cechy produkcji wytworniejszej stanowi nie więcej niż 5% ogólnej wartości towarów, znajdujących się w przedsiębiorstwie, pod wa-

- runkiem sprzedaży towarów wyłącznie pochodzenia krajowego;
3. księgarniom mogą Izby zezwalać na drobną sprzedaż materiałów piśmiennych za jednym świadectwem przemysłowym III. kategorii handlowej, o ile w całym przedsiębiorstwie oprócz właściciela lub zastępującego go dorosłego członka rodziny, zatrudniają najwyżej jednego dorosłego najemnego subiekta, a roczny obrót z całego przedsiębiorstwa z r. 1927 nie przekraczał 30 000 zł.;
 4. drogerjom można zezwalać na nabycie świadectw III. kategorii handlowej, o ile obrót z roku 1927 nie przewyższał 30 000 zł. pod warunkiem sprzedawania towarów wyłącznie pochodzenia krajowego z wyjątkiem specyfików, nie wyrabianych w kraju.

Oprócz tego Izby Skarbowe mają prawo przeklasowywać przedsiębiorstwa z III. do IV. kategorii handlowej, względnie zwalniać od wykupna świadectw przemysłowych płatników IV. kategorii handlowej wyjątkowo ubogich, którym wykupno właściwego świadectwa mogłoby zagrozić egzystencji ekonomicznej.

Prośby o понижение категории świadectw przemysłowych należy wносить do właściwego Urzędu Skarbowego przed 1. stycznia roku podatkowego, a jeżeli przedsiębiorstwo rozpoczęło w ciągu roku, przed rozpoczęciem przedsiębiorstwa, a to pod rygorem odrzucenia prośby wniesionej po terminie.

Zniżenie kategorii świadectwa z II. do III. handlowej, względnie z V. do VI. przemysłowej nie zwalnia płatnika od obowiązku składania zeznań.

PODATEK OD OBROTU

Stawki podatkowe.

Podatek od obrotu wynosi zasadniczo 2% z następującymi wyjątkami:

Art. 7 a.

a) 1% od obrotów, osiągniętych przez przedsiębiorstwo przemysłowe ze sprzedaży wydobytych surowców, lub wyprodukowanych towarów, o ile artykuły te zostały nabyte również przez przedsiębiorstwa przemysłowe, przerabiające je względnie zużywające w prowadzonym przemyśle. Sprzedaż wydobytych surowców lub wyprodukowanych towarów przedsiębiorstwom przemysłowym, przerabiającym je względnie zużywającym w prowadzonym przemyśle, winna być należycie udowodniona bądź to księgami handlowymi, bądźto kopiałami rachunków i t. p.

Obrót osiągnięty przez przedsiębiorstwa przemysłowe ze sprzedaży swych wytworów względnie wydobytych surowców przedsiębiorstwom komunikacyjnym, podlega opodatkowaniu z zastosowaniem normalnej (2%) stawki podatkowej.

Nie tracą prawa do korzystania z ulgowej (1% stawki podatkowej) te przedsiębiorstwa przemysłowe, które z zachowaniem warunków, wymienionych w art. 7 lit. a ustawy, sprzedają swe towary innym przedsiębiorstwom przemysłowym za pośrednictwem komisantów lub z własnych przedsiębiorstw handlowych, obsługujących zakład przemysłowy.

Za zużyte w wykonywanym przemyśle uważa się tylko takie artykuły, które faktycznie w zupełności się zużywają lub przerabiają, a które nie mo-

gą być w tej samej formie powtórnie użyte do tego samego celu względnie nie mogą być przedmiotem handlu w swej pierwotnej niezmienionej formie.

Nie należy zatem uważać za zużyte: butelek zakupionych przez fabrykę wódek, worków nabytych przez młyny, dostarczanych zakładom przemysłowym, maszyn, pasów transmisyjnych, kranów do kotłów (inwestycje) i t. p. natomiast uważa się za zużyte: lak, korki, papier, szpagat zużyty do opakowania, węgiel na opał do maszyn, smary do tychże i t. p.

Dla przedsiębiorstw pragnących korzystać z ulgi w myśl przepisów art. 7 lit. a nie ma przymusu prowadzenia prawidłowych ksiąg handlowych, jednak płatnik prawo swe do tej ulgi winien udowodnić w sposób wiarogodny.

Warunkiem istotnym przerobu jest nadanie wytworowi innej formy aniżeli tej, w której nabyty został.

Nie może przeto korzystać z ulgi, przewidzianej w art. 7 lit. a. ustawy sprzedaż gotowych wyrobów przez przedsiębiorstwo przemysłowe drugiemu przedsiębiorstwu przemysłowemu, o ile sprzedane artykuły nie zostają w tem drugim przedsiębiorstwie przerobione względnie zużyte, a służą tylko jako części składowe innych wyrobów tego drugiego przedsiębiorstwa, w tym samym stanie, w jakim zostały nabyte.

Przewidziana w art. 7 lit. a. ulgowa stawka podatkowa ma przeważnie zastosowanie przy przeróbce chemicznej. Można ją jednak również w niektórych wypadkach stosować i przy przeróbce mecha-

nicznej, pod warunkiem jednak, że pierwotna forma danego artykułu, aczkolwiek nie zatraciła swych właściwości, to jednak została w znacznym stopniu zmieniona n. p. przeróbka blachy na garnek, skóry na buciki, deski na biurko i t. p.

Sprzedaż wszelkich artykułów budowlanych przez przedsiębiorstwa przemysłowe podlega opodatkowaniu wedle 2% stawki bez względu na nabywcę.

Tutejsze krajowe przedsiębiorstwo przemysłowe, odstępujące swój produkt do dalszej przeróbki względnie zużycia innemu przedsiębiorstwu, położonemu na obszarze Wolnego Miasta Gdańska, winno opłacać normalną (2%) stawkę podatkową, ponieważ ulga z art. 7 lit. a ustawy o podatku przemysłowym może być przyznawana tylko wówczas, gdy dany produkt nabyty został przez krajowe przedsiębiorstwo przemysłowe, obowiązane do opłacenia podatku przemysłowego.

Od obrotów gorzelni osiągniętych ze sprzedaży surówki Dyrekcji Państwowego Monopoli Spirytusowego, należy pobierać, poczynając od 1. VII. 1925 roku podatek przemysłowy od obrotu w wysokości 1%.

Ponieważ wyroby ogniotrwałe (szamotowe), pozbywane dla celów przemysłowych hutom żelaza, hutom szkła, fabrykom karbidu, cementu i t. p. ulegają zużyciu w wykonywanym przemyśle, przeto do tego rodzaju wyrobów należy stosować stawkę podatkową 1%, o ile zostały przez producenta odstąpione powyższym przedsiębiorstwom do zużycia w wykonywanym przemyśle.

Sprzedaż wyrobów przemysłowych do zużycia lub przerobu rzemieślnikom, zwolnionym od podatku przemysłowego z art. 8 p. 5. korzysta również z ulgi t. j. podlega podatkowi o stawce 1%.

Art. 7. b.

$\frac{1}{2}\%$ od obrotów dokonanych artykułami pierwszej potrzeby oraz surowcami niezbędnymi do rozwoju rolnictwa i przemysłu krajowego przez przedsiębiorstwa handlowe przy sprzedaży hurtowej, przez przedsiębiorstwa skupu zawodowego, jak również przez samoistne przedsiębiorstwa wykonywania dostaw.

Za sprzedaż hurtową uważa się zbyć wszelkiego rodzaju towarów wyłącznie kupcom i przemysłowcom oraz przedsiębiorstwom państwowym i komunalnym, celem odsprzedaży, dalszej produkcji lub

eksploatacji, zaś kółkom rolniczym i producentom rolnym w ładunkach wagonowych.

Sprzedaż hurtowa winna być wykazywana prawidłowo prowadzonymi księgami handlowymi.

Sprzedaż sklepom kółek rolniczych winna być traktowana jednakowo ze sprzedażą innym kupcom.

Natomiast sprzedaż kółkom rolniczym, nie utrzymujących stałych zakładów handlowych, uważa się za hurtową, o ile dokonana została w pełnych ładunkach wagonowych.

Niniejsze określenie sprzedaży hurtowej ma jedynie zastosowanie do wymiaru podatku od obrotu i w niczem nie narusza postanowień o zaklasowaniu przedsiębiorstw.

Z ulg przewidzianych w art. 7 lit. b i c, mogą korzystać tylko samoistne przedsiębiorstwa handlowe, przytem nieodzownym warunkiem dla ulgi, przewidzianej w punkcie b. jest prowadzenie prawidłowych ksiąg handlowych, obowiązek ten nie ciąży na samoistnych przedsiębiorstwach wykonywania dostaw i na przedsiębiorstwach skupu zawodowego.

Skup zawodowy musi jednak prowadzić prawidłowe księgi handlowe w razie żądania ulg z tytułu eksportu. O ile nie prowadzi ksiąg, obrót z eksportu opodatkowuje się tak jak obrót wewnątrz kraju.

Zniżona stawka $\frac{1}{2}\%$ może być stosowana tylko do samoistnych przedsiębiorstw handlowych. Przedsiębiorstwa przemysłowe opłacają zawsze stawkę 2% niezależnie od tego czy sprzedają towary z zakładu przemysłowego, czy za pośrednictwem własnego zakładu handlowego.

Istota samoistnego handlu polega na tem, że sprzedaje się zawsze towary w tej samej formie, w jakiej one zostały nabyte.

Skoro drzewo nabyte w lesie, zostanie oddane do cudzego tartaku na przetarcie, to sprzedaż przetartego materiału podlega 2% stawce podatkowej.

Zauważa się również, że restauracje, kawiarnie, mleczarnie i t. p. zakłady gastronomiczne opłacają 2% stawkę nie tylko od artykułów spożywanych na miejscu, lecz również od artykułów spożywczych pierwszej potrzeby, sprzedawanych do spożycia poza obrębem lokalu — o ile nie posiadają odrębnego świadectwa przemysłowego na handel towarowy.

Na zasadzie art. 94 ustawy upoważniono prezesów Izby Skarbowych wyjątkowo, o ile chodzi o wy-

miary podatku od obrotu za rok 1926, 1927 i 1928 do zniżania 2% stawki podatkowej do 1% przedsiębiorstwom handlu hurtowego (§ 24 rozp. wyk.) od obrotu, osiągniętego ze sprzedaży artykułów, wymienionych w załączniku do art. 7 ustawy ustęp ostatni i § 26 rozporządzenia wykonawczego lit. A. i B. oraz w rozporządzeniu Ministra Skarbu z 7. X. 1925 r. (Dz. U. R. P. nr. 106 poz. 756), nawet w wypadkach nieprowadzenia prawidłowych ksiąg handlowych.

Zniżka ta może być stosowana tylko na indywidualne podania płatników po uprzednim stwierdzeniu niewątpliwego charakteru handlu hurtowego przez naczelników Urzędów Skarbowych, których upoważniono również ograniczać egzekucję do wysokości kwot podatku, przypadających w myśl wniosków przesłanych Izbie Skarbowej. Ulga ta nie dotyczy przedsiębiorstw, prowadzących handel towarów luksusowych.

Od 1. I. 1927 zniżyło Ministerstwo Skarbu do 1% stawkę podatkową od obrotu wszelkiego rodzaju towarami przy handlu hurtowym, skupie zawodowym i przedsiębiorstwach samoistnego wykonywania dostaw.

Rozporządzenie to nie zniosło wcale obowiązku prowadzenia prawidłowych ksiąg handlowych przez przedsiębiorstwa, ubiegające się o zastosowanie ulgowych stawek podatkowych.

Rozporządzenie to rozszerzyło jedynie ulgową stawkę odnośnie do wszelkiego rodzaju towarów, a więc i pochodzenia zagranicznego przy samoistnej sprzedaży hurtowej, skupie zawodowym oraz przy samoistnych przedsiębiorstwach wykonywania dostaw, sam zaś obowiązek prowadzenia prawidłowych ksiąg handlowych unormowany jest w postanowieniach przedostatniej części art. 7 ustawy — nadal więc obowiązuje.

W wypadkach braku prawidłowych ksiąg handlowych względnie, w razie stwierdzenia nieprawidłowego kontowania towarów lub nieprawidłowego sporządzania wykazów towarów, podlegających ulgowym stawkom podatkowym, należy podatek obliczyć z zastosowaniem normalnej stawki 2%.

Art. 7. c.

1% od obrotów przedsiębiorstw prowadzących detaliczną lub drobną sprzedaż artykułów spożywczych pierwszej potrzeby.

U w a g a. Sprzedaż mięsa surowego tak hurtowa, jak i detaliczna, o ile nawet wykonywujący tej sprzedaży zaopatrują swe składki handlowe w mięso otrzymywane z uboju na rzeźni zakupionych przez siebie w tym celu żywych sztuk bydła względnie trzody, winna być uważana za przedsiębiorstwo handlowe, wobec czego do obrotów tych przedsiębiorstw należy stosować w całej rozciągłości ulgowe stawki podatkowe wymienione pod lit. b i c art. 7 ustawy.

Ubój bydła na rzeźni sam przez się nie stanowi oddzielnego przedsiębiorstwa. Obiektem podatkowym w danym wypadku może być tylko eksploatacja rzeźni.

Z powyższych względów do obrotów osiągniętych z hurtowej sprzedaży mięsa surowego, a wykazanych prawidłowo prowadzonymi księgami handlowymi, winna być zastosowana 1/2% stawka podatkowa (art. 7 lit. b) do obrotów zaś osiągniętych z detalicznej i drobnej sprzedaży 1% stawka podatkowa (art. 7 lit. e).

Przytem nadmieniam, że za sprzedaż hurtową w myśl § 24 rozporządzenia wykonawczego winna być uważana sprzedaż wszelkiej ilości mięsa (nawet ćwiartki), o ile nabywcami są kupcy i przemysłowcy i nabywają to mięso w celu odsprzedaży względnie dalszej produkcji.

Inaczej rzecz się ma, o ile chodzi o zakłady masarskie (przerób mięsa surowego na wędliny), które należy zaliczyć do kategorii przedsiębiorstw przemysłowych, wobec czego przedsiębiorstwa te w myśl § 23 rozporządzenia wykonawczego opłacają podatek od obrotu zawsze w wysokości 2%, a to niezależnie od tego, czy obroty te zostały osiągnięte ze sprzedaży dokonanej bezpośrednio z samego zakładu masarskiego, czy też z zakładów handlowych, należących do tego samego właściciela i obsługujących zakład masarski.

W wypadku, gdy w zakładzie handlowym, obsługującym zakład masarski dokonywa się oprócz sprzedaży wyrobów własnego zakładu masarskiego, jednocześnie sprzedaż nieprzerobionego mięsa surowego względnie wędlin cudzego wyrobu, to do obrotów osiągniętych ze sprzedaży tych ostatnich artykułów mają być zastosowane ulgowe stawki podatkowe, wyszczególnione pod lit. b i c. art. 7. ustawy.

O ile w przedsiębiorstwie prowadzi się handel hurtowy obok drobnego towarami korzystającymi z 1/2% względnie 1% stawki podatkowej, to do obro-

tów uzyskanych ze sprzedaży hurtowej należy stosować $\frac{1}{2}\%$ stawkę podatkową, o ile sprzedaż została wykazaną prawidłowo prowadzonymi księgami handlowymi, do obrotów zaś handlu detalicznego i drobnego 1%.

Przedsiębiorca, który posiada świadectwo przemysłowe II kat. handlowej, nie prowadzi ksiąg handlowych, sprzedaje przeważnie spożywcom i tylko czasami w mniejszych ilościach drobnym kupcom i przemysłowcom może korzystać z 1% stawki podatkowej.

W y k a z

artykułów, do których mają zastosowanie stawki podatku wymienione pod lit. b i c art. 7 ustawy.

A. Artykuły spożywcze pierwszej potrzeby (art. 7 ustawy lit. c):

1. zboże, ziemniaki oraz jadalne produkty spożywcze pochodzenia krajowego (mąka, pieczywo, kasza, sól, cukier, nabiał, mięso, tłuszcze jadalne, roślinne i zwierzęce, wyroby masarskie, kawa zbożowa i t. p.) z wyjątkiem ryb, drobiu, dziczyzny, wszelkiego rodzaju konserw, pasztetów i majonezów oraz wyrobów cukierniczych i trunków z zawartością alkoholu;
2. śledzie solone, wędzone i opiekane, tak krajowe, jak i zagraniczne, wymienione pod lit. b i c punkt 4 pozycja 37 taryfy celnej z dnia 26 czerwca 1924 r. (Dz. U. R. P. nr. 54 poz. 540).

B. Artykuły pierwszej potrzeby oraz surowce niezbędne dla rozwoju rolnictwa i przemysłu krajowego (art. 7 ustawy lit. b):

1. artykuły spożywcze wymienione pod A. oraz bydło i nierogaczyna;
2. pasza wszelka: siano, słoma, otręby i makuchy;
3. artykuły opałowe, a mianowicie: drzewo opałowe i odpadki drewna (szczapy, wióry i opłuki), węgiel kamienny, brykiety, koks, torf, nafta, gaz ziemny, węgiel drzewny i torfowy;
4. mydło wyrobu krajowego z wyjątkiem toaletowego i leczniczego;
5. surowce:
 - a) mineralne, a mianowicie: wszelkie rudy i piryty, wapień, dolomit, gliny, piasek, żwir, kamienie nieobrobione, wosk ziemny, żużle wszelkie, wypalki piritowe, grafit, ropa naftowa i jej odpadki oraz wszelkie inne ciała kopalne;
 - b) roślinne, a mianowicie: drewno wszelkie nieobrobione, kora drzewna, bawełna, odpadki i wyczoski bawełnianie, juta i wyczos-

ki jutowe, len i konopie, wyczoski lniane i konopne, żywice naturalne, kauczuk, trzcina, wiklina, trawa morska, lyko lipowe, nasiona wszelkie;

- c) zwierzęce, a mianowicie: skóry surowe, futra surowe, wełna, wyczoski i odpadki wełniane, włosie, szczecina, sierść, puch, pierze, kości surowe, rogi i kopyta, żołądki i jelita, krew i inne zwierzęce surowe organy i produkty odpadowe.

6. artykuły zastępujące surowce i odpadki: szmelc (wszelkiego rodzaju złom żelazny), stłuczki szklane, guma używana i odpadki gumowe, szmaty i makulatura, melasa.

Hurtowa sprzedaż chmielu pochodzenia krajowego, wykonywana przez samoistne przedsiębiorstwo handlowe, korzysta z $\frac{1}{2}\%$ ulgowej stawki podatkowej.

Drożdże zalicza się do jadalnych produktów spożywczych, krajowego pochodzenia.

Ryż przechodzący nawet przez łuszczenie krajowe jest artykułem zagranicznego pochodzenia.

Skup zawodowy względnie hurtowa sprzedaż koni nie może korzystać z $\frac{1}{2}\%$ stopy podatkowej na zasadzie postanowień, zawartych w punkcie 1 lit. B. załącznika do art. 7 ustawy oraz § 26 rozporządzenia wykonawczego; natomiast wyżej wymienioną ulgę przyznawać należy dla „paszy wszelkiej“, a nie tylko dla siana, słomy, otrąb i makuchów, wymienionych w punkcie 2 lit. B. tegoż załącznika.

Art. 7 lit. d i e.

5% stawka od obrotów przedsiębiorstw komisyjnych i pośrednictwa handlowego (punkt 5 art. 5) oraz od obrotów pośredników handlowych (kat. II b zajęć przemysłowych).

Od 1. VII. 1925 r. należy stosować 5% stawkę podatkową do wszystkich bez wyjątku przedsiębiorstw, którym podatek oblicza się w myśl art. 7 lit. d i e, a między innymi także do przedsiębiorstw sprzedaży wyrobów Państwowego Monopolu Tytoniowego i Spirytusowego, za obrót zaś uważa się tylko faktycznie otrzymaną prowizję.

Sprzedaż jednak wyrobów monopolu spirytusowego w naczyniach zamkniętych w zakładach gastronomicznych, można opodatkować od prowizji tylko w tych miejscowościach, w których niema sklepów detalicznej sprzedaży wódek, w innych miejscowościach za podstawę podatku należy brać cały obrót towarowy i opodatkować stawką 2%.

2. POJĘCIE OBROTU.

Art. 5 punkt 1.

Za obrót podlegający opodatkowaniu, uważa się:

1. w przedsiębiorstwach handlu towarowego, względnie skupu zawodowego w celu odsprzedaży wewnątrz państwa, sumę przychodu brutto za towary: sprzedane za gotówkę, wymienione lub sprzedane na kredyt, łącznie z przychodem brutto, uzyskanym z handlu na jarmarkach, względnie targach oraz z wykonania dostaw, w przedsiębiorstwach zaś skupu zawodowego, prowadzonego celem wywozu zagranicę, wartość wywiezionych towarów.

Skup zawodowy, prowadzony bądźto bezpośrednio przez firmy zagraniczne bądź też za pośrednictwem agentów lub firm, mających siedzibę w kraju, podlega opodatkowaniu na zasadach ogólnych, przyczem za obrót przyjmuje się wartość towarów wywiezionych zagranicę.

Umowy o dostawy bez względu na to, czy zawierane są bezpośrednio przez firmy zagraniczne, czy też firmy zagraniczne za pośrednictwem firm krajowych, względnie osób zamieszkałych w granicach Rzeczypospolitej Polskiej, podlegają opodatkowaniu na zasadach ogólnych.

Do sum obrotu zalicza się przychód brutto, uzyskany zarówno ze sprzedaży bezpośredniej jakoteż ze sprzedaży za pośrednictwem komisantów.

Art. 5 p. 2.

W instytucjach kredytu krótkoterminowego, jako też w domach bankowych i kantorach wymiany — sumę pobranych i należnych procentów, prowizji, komisowego, tudzież innych tym podobnych wynagrodzeń za świadczenia oraz zysk brutto z operacji obcemi walutami, dewizami, czekami zagranicznymi, tudzież wszelkiego rodzaju papierami wartościowymi.

Art. 5 p. 3.

W instytucjach ubezpieczeniowych:

- A. w instytucjach nie opartych na wzajemności:
 - a) całkowitą sumę pobranych składek od ubezpieczeń rzeczowych;
 - b) $\frac{1}{10}$ część pobranych składek od ubezpieczeń na życie i od wypadków;
 - c) od ubezpieczeń pośrednich (reasekuracji) w działach rzeczowych $\frac{1}{4}$ część pobranych

składek, a w działach ubezpieczeń na życie i od wypadków $\frac{1}{40}$ część pobranych składek.

- B. w instytucjach opartych na wzajemności a ograniczających swoją działalność w ubezpieczeniach bezpośrednich tylko do swoich członków połowę składek, wymienionych pod lit. A. a), b), c), nie wlicza się do obrotu składek na rzecz straży ogniowych.

Art. 5 p. 4.

Dla robót i dostaw, wykonywanych jako samostne przedsiębiorstwa — sumę przychodu brutto za roboty względnie dostawy.

Przy dostawach i antrepryzach podlegają podatkowi przemysłowemu (od obrotu) w danym roku podatkowym tylko sumy faktycznie otrzymane.

W wypadkach więc, gdy wykonanie umowy o dostawę, względnie roboty ukończone wprowadzie w danym roku podatkowym, jednak tytułem wynagrodzenia wypłaconą została tylko część sumy umownej, wówczas podstawę opodatkowania za dany rok podatkowy stanowi tylko faktycznie w tym roku pobrana kwota, pozostała zaś reszta podlegać będzie opodatkowaniu w miarę uskutecznianych wypłat w następnych okresach wymiarowych.

W razie, gdyby wykonywujący umowę o dostawę lub roboty przestał być płatnikiem podatku przemysłowego w latach następnych, to opodatkowanie reszty wypłat należy traktować, jako dodatkowe wymiary za ostatni rok podatkowy, na który nabyte zostało świadectwo przemysłowe.

W tym celu urzędy skarbowe obowiązane są prowadzić dokładną ewidencję tego rodzaju przedsiębiorstw.

Kwoty (zaliczki), otrzymane na poczet robót i dostaw przed rozpoczęciem wykonywania danego przedsiębiorstwa, winny być opodatkowane przy pierwszym wymiarze podatku od obrotu.

Art. 5 p. 5.

Komis.

W przedsiębiorstwach komisowych, pośrednictwa handlowego, w przedsiębiorstwach ekspedycyjnych oraz w przedsiębiorstwach przewozowych i komunikacyjnych — sumę prowizji, komisowego oraz wszelkich innych wynagrodzeń za wykonane świadczenia i usługi.

Za komisowe uważa się tylko takie przedsiębiorstwa, które udowodnią stosunek komisowego, w razie przeciwnym winny być traktowane jako działające na rachunek własny.

Stosunek komisu nie zachodzi, jeżeli sprzedawca, występując w charakterze działającego na rachunek osoby trzeciej, otrzymuje niezależnie od umówionego wynagrodzenia komisowego, lub zamiast tego wynagrodzenia różnicę lub część różnicy między ceną istotnie osiągniętą, a ceną zastrzeżoną w drodze umowy na rzecz komitenta, jako właściciela towaru.

Nie uważa się za komisową sprzedaż towarów na rachunek firm, nie opłacających podatku przemysłowego w myśl niniejszej ustawy. Obrót z tego rodzaju sprzedaży ustala się w myśl ustępu pierwszego niniejszego artykułu.

Dowód stosunku komisowego stanowi umowa zawarta między komisantem i komitentem, wyraźnie określająca cenę sprzedażną towaru oraz wysokość wynagrodzenia komisowego.

Suma prowizji oraz innych wynagrodzeń otrzymanych przez komisanta, winna być wykazywana prawidłowo prowadzonymi księgami handlowymi.

Stosunek „del credere“ nie stanowi przeszkody do uznania komisu.

Obrót ze sprzedaży towarów na rachunek firm zagranicznych ustala się w myśl punktu 1 art. 5 ustawy t. j. podstawę opodatkowania stanowi całkowity przychód — brutto za sprzedane towary.

Pośrednicy handlowi, reprezentujący firmy zagraniczne, o ile nie utrzymują zakładów handlowych, ani też składów dla przechowywania towarów i nie fakturują towarów w swoim imieniu lub w charakterze przedstawicieli reprezentowanych firm oraz nie inkasują należności za towar — opłacają podatek tylko od prowizji.

Obrót firmy zagranicznej, mającej w kraju stałego przedstawiciela należy doliczyć do obrotu przedstawiciela.

Subkomis traktuje się narówni z komisem.

Nie stoi na przeszkodzie do uznania komisu warunek umowy komisowej, że sprzedaż ma być uskuteczniata według „cen rynkowych“ lub „cen maksymalnych“, o ile cała suma sprzedażna wpływa na rachunek komitenta, komisant zaś pobiera tylko umówione wynagrodzenia komisowe.

Również nie stoi na przeszkodzie do uznania komisu sam fakt, że komisant z uszczerbkiem swego umówionego wynagrodzenia komisowego zniża cenę towaru.

Bezwzględny jednak warunkiem do uznania komisu jest prowadzenie przez komisanta prawidłowych ksiąg handlowych oraz umowa.

W razie zatem nieprowadzenia tych ksiąg istnienie komisu nie może być uznane, chociażby ko-

misant ofiarowywał, jako dowód księgi handlowe komitenta, otrzymane od tegoż wyciągi prowizyjne, zaświadczenia o komisie i t. p.

Za zakłady handlowe, uważa się zakłady handlu towarowego, przeto pośrednicy, utrzymujący biura pośrednictwa handlowego, nie tracą prawa do ulgi, t. j. obliczenia obrotu według prowizji, jeżeli nie mają składów do przechowywania towarów i nie fakturują towarów.

Operacje komisowe, dokonywane w przedsiębiorstwie handlu towarowego temi samemi towarami, co i na rachunek własny, nie wymagają nabycia odrębnego świadectwa przemysłowego, o ile przedsiębiorstwo handlu towarowego zaopatrzone jest w świadectwo przemysłowe conajmniej drugiej kategorii handlowej, przyczem płatnik obowiązany jest w zeznaniu o obrocie wykazać osobno zarobek brutto, uzyskany z handlu komisowego, a to na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg handlowych.

Komitent winien opłacać podatek w miarę otrzymywania od komisanta powiadomień, względnie rachunków o dokonanych sprzedażach tak za gotówkę, jak i na kredyt.

O ile na podstawie ksiąg akcyzowych, prowadzonych przez przedsiębiorstwa hurtowej sprzedaży soli, można niezbitie ustalić wysokość obrotu i charakter sprzedaży hurtowej, wówczas upoważnia się stosować przepis art. 7 lit. b nawet w tych wypadkach, gdy rzeczzone przedsiębiorstwa prawidłowych ksiąg handlowych nie prowadzą, nie można jednak obliczać podatku tylko od prowizji.

Sprzedaż znaczków stemplowych, pocztowych oraz weksli, dokonywana przez przedsiębiorstwa handlowe na podstawie udzielonych przez właściwe władze koncesyj, podlega opodatkowaniu podatkiem od obrotu jedynie od otrzymanego z tego tytułu wynagrodzenia komisowego.

Działalność biur ogłoszeniowych polega z jednej strony na pośredniczeniu w przyjmowaniu projektów anonsów od osób wzgl. firm, mających się zamiar ogłosić, a z drugiej strony na umieszczaniu takowych w odpowiednim wydawnictwie.

Rację bytu tych biur ogłoszeniowych stanowi umowa istniejąca pomiędzy przedsiębiorstwem ogłoszeniowym a wydawnictwem, w myśl której pośrednik (biuro) za swe czynności otrzymuje od wydawnictwa pewne wynagrodzenie, zwykle procentowe.

Wynagrodzenie to w praktyce równe jest różnicy pomiędzy oficjalną ceną za ogłoszenia, pobraną od ogłaszającego się zgodnie z taksą uwidocznioną w tekście danego wydawnictwa (ogłaszający się

w żadnym bowiem wypadku nie płaci za ogłoszenie wyższej ceny ponad normalną), a sumą rzeczywiste wpłaconą z tego tytułu wydawnictwu przez biuro.

Z uwagi na powyższe polecono stosować obliczenie podatku tylko od prowizji względem tych biur ogłoszeniowych, które w sposób nie wzbudzający żadnych wątpliwości zdołają udowodnić, że działają jako pośrednicy w myśl zasad wyżej wyliczonych.

Prowadzenie przez przedsiębiorstwa handlowe obok handlu na rachunek własny, względnie obok uskuteczniania transakcyj komisowych (na rzecz komitentów krajowych), również i operacji pośrednictwa handlowego na rzecz firm zagranicznych przy zachowaniu zastrzeżeń z ustępu ostatniego wspomnianego § 16 rozp. wyk. nie stanowi przeszkody do obliczenia obrotu według prowizji, o ile charakter operacji poszczególnych działów zostanie stwierdzony wymaganymi dowodami t. j. przedłożeniem odnośnej umowy oraz księgami handlowymi.

Przy tej sposobności Ministerstwo Skarbu zaznacza, że o ile przedsiębiorstwo handlu towarowego, prowadzące również sprzedaż tych samych towarów na zasadach komisowych, może być zaopatrzone w jedno świadectwo przemysłowe (co najmniej jednak II. kat. handl.), to uskutecznianie przez te same przedsiębiorstwa również operacji o charakterze pośrednictwa handlowego wymaga nabycia osobnego świadectwa przemysłowego II. kat. handlowej.

Postanowienia p. 5 art. 5 ustawy winny być stosowane względem tych tylko z pośród przedstawicieli (agentów) handlowych firm zagranicznych, którzy odpowiadają wszystkim warunkom, wymienionym w ustępie ostatnim wspomnianego rozp. wykon., oraz przedłożą na stwierdzenie istnienia przedstawicielstwa (pośrednictwa) odnośne umowy oraz księgi handlowe.

Natomiast nie należy pozbawiać przedstawicieli firm zagranicznych korzyści z p. 5 art. 5 ustawy z tego tylko powodu, że prócz reprezentowania firm zagranicznych, prowadzą nadto przedsiębiorstwa handlu towarowego na rachunek własny względnie handlu komisowego na rachunek firm krajowych temi samymi artykułami.

Jednocześnie nadmieniamy się, że przypadkowe, sporadyczne zainkasowanie przez przedstawiciela firmy zagranicznej należności, nie powinno stać na przeszkodzie do zastosowania p. 5 art. 5 ustawy oczywiście pod warunkiem, że przypadkowość ta wywołana została specjalnymi okolicznościami,

w sposób niewątpliwy przez władze skarbowe stwierdzonemi.

Pomocnik podróżujący (komiwojażer), może za jednym świadectwem dla zajęć przemysłowych zastępować kilka firm po udowodnieniu wierzytelnym odpisem, że zastępowana firma nabyła świadectwo przemysłowe. Za komiwojażera należy uważać osobę, zbierającą na podstawie próbek zamówienia dla pewnej oznaczonej firmy lub kilku firm i otrzymującą tytułem wynagrodzenia bądź stałe pobory, bądź ściśle oznaczoną prowizję. Komiwojażer musi posiadać pełnomocnictwo od zastępowanej firmy do zbierania zamówień natomiast pośrednicy handlowi pośredniczą bez specjalnego pełnomocnictwa przy wszelkiego rodzaju transakcjach handlowych między obustronnie nieograniczoną ilością przedsiębiorstw. Komiwojażer jest związany z zastępowaną firmą pewnego rodzaju stosunkiem służbowym gdyż na podstawie umowy ciąży na nim obowiązek zbierania jak największej ilości zamówień, co nie zachodzi przy pośrednictwie handlowem. Zbieranie zamówień nawet poza siedzibą zakładu przez właściciela przedsiębiorstwa lub zarejestrowanego w rejestrze handlowym współwłaściciela nie wymaga nabycia świadectwa przemysłowego.

Art. 5 p. 6.

We wszystkich innych przedsiębiorstwach handlowych za obrót uważa się sumę przychodu brutto.

Art. 5 p. 7 i 8.

W przedsiębiorstwach przemysłowych, wydobywających lub przetwarzających surowce, albo produkujących wyroby z wydobytych lub zakupionych na własny rachunek materiałów — sumę przychodu brutto za surowce, półfabrykaty i gotowe wyroby, tak sprzedane za gotówkę jak i wymienione lub sprzedane na kredyt oraz użyte do wykonania umów o roboty i dostawy, łącznie z przychodem brutto, uzyskanym ze sprzedaży na jarmarkach, względnie targach.

W przedsiębiorstwach przemysłowych, wytwarzających wyroby z cudzych materiałów — zarobek brutto t. j. całkowitą sumę wynagrodzenia, pobranego za przerób.

Istniejące w przemyśle włókienniczym farbiarnie i wykończalnie, które się zajmują farbowaniem i wykończaniem tylko cudzych towarów, opłacają państwowy podatek przemysłowy od zarobku brutto.

W powyższych przedsiębiorstwach za zarobek brutto należy uznać całkowitą sumę przypadającego do pobrania wynagrodzenia, przyczem nie włącza się do zarobku brutto, uwidacznianych na wydawanych fakturach (rachunkach) z tytułu udzielonych

przez firmę rabatów, zwrotów i bonifikacji. Poza-tem zezwolono przy wymiarze dla powyższych przedsiębiorstw podatku przemysłowego, aby poza bonifikacjami, o których mowa w poprzednim ustępie, uwzględniano również dalsze bonifikacje i zwroty, wynikłe n. p. z tytułu wadliwego wykonania towaru, oficjalnego obniżenia cennika i t. p., o ile będą one niezbicie udowodnione prawidłowo prowadzonymi księgami handlowymi względnie innymi wiarygodnymi dokumentami handlowymi.

Jeżeli przedsiębiorstwo przemysłowe wzamian za oddane mu do przemiału zboże lub do przeróbki inny produkt, wydaje z posiadanych zapasów równowartość mąki gotowej względnie innego produktu, to czynność ta nosi charakter wymiany i podatkowi od obrotu winna podlegać wartość wymienionych towarów.

Art. 5 punkt 9.

Dla zajęć przemysłowych i samodzielnych wolnych zajęć zawodowych za obrót uważa się zarobek brutto.

Przy ustalaniu zarobku brutto dla wolnych zajęć zawodowych, kwoty wynagrodzenia należne a nie otrzymane, mogą być potrącone tylko w tym wypadku, o ile płatnika opodatkowuje się z roku na rok na podstawie wiarygodnych zapisków.

Wynagrodzenie państwowych lekarzy weterynaryjnych za oględziny zwierząt i mięsa na stacjach kolejowych oraz za szczepienia ochronne, traktować należy jako zarobek brutto, płynący z wykonania samodzielnego wolnego zajęcia zawodowego w tym wypadku, gdy uiszczane jest bezpośrednio do rąk lekarza weterynaryjnego i tenże nie jest obowiązany ani zdawać przełożonej władzy rachunku z pobranych kwot ani składać ich do kasy państwowej.

OBROTY WEWNĘTRZNE.

Art. 5.

Obrotów wewnętrznych przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych t. j. wydania jakiegokolwiek artykułu z jednego oddziału, czy też z jednego zakładu, względnie przedsiębiorstwa do drugiego, należącego do tego samego przedsiębiorcy, nie uważa się za obrót.

Za obroty wewnętrzne wolne od podatku przemysłowego uważać należy wartość towarów, przekazanych z jednego zakładu przemysłowego, wzgl. handlowego do innych zakładów handlowych wzgl. przemysłowych, należących do tegoż samego właściciela.

W przedsiębiorstwach przemysłowych wydanie jakiegokolwiek artykułu z jednego oddziału do drugiego, stanowiących kolejno stopnie obróbki nawet

o ile z tych działów pomocniczych, dokonywana jest sprzedaż ich wytworów, uważa się za obrót wewnętrzny i nie może stanowić podstawy opodatkowania.

Nie mogą być uznawane za obroty wewnętrzne takie n. p. obroty, jak przesłanie wzgl. wydanie jakiegokolwiek artykułu z przedsiębiorstwa, położonego na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej do przedsiębiorstwa, znajdującego się na obszarze W. M. Gdańska, a należącego do tego samego przedsiębiorcy. Do obrotu podlegającego podatkowi przemysłowemu, nie wlicza się wartości towarów, po-branych w naturze z przedsiębiorstwa przez jego właściciela dla osobistych celów konsumpcyjnych.

Również nie wlicza się do obrotów danego przedsiębiorstwa t. zw. deputatów robotniczych, stanowiących część wynagrodzenia pracowników, wynikającego z umownego stosunku służbowego.

Przykłady.

1. Płatnik posiada przedsiębiorstwo przemysłowe oraz prowadzi zakład handlowy celem sprzedaży w nim wyrobów własnej produkcji, dla którego w myśl ustępu pierwszego art. 14 ustawy wymagane jest osobne świadectwo przemysłowe. Przekazania wytworów z zakładu przemysłowego do zakładu handlowego nie dolicza się do obrotu zakładu przemysłowego, albowiem osiągnięty ze sprzedaży tych wytworów przychód — brutto stanowi obrót zakładu handlowego, podlegający opodatkowaniu w miejscu wykonywania sprzedaży.

2. Płatnik posiada przedsiębiorstwo przemysłowe oraz prowadzi zakład hurtowej sprzedaży wyrobów własnej produkcji względnie detalicznej i drobnej, nie stanowiący w myśl ustępu drugiego i ostatniego art. 14 ustawy oddzielnego przedsiębiorstwa. Obrót osiągnięty ze sprzedaży wytworów, przekazanych do zakładu hurtowej sprzedaży, względnie detalicznej i drobnej uważa się w tym wypadku za obrót przedsiębiorstwa przemysłowego i winien być doliczony do obrotu osiągniętego ze sprzedaży, dokonanej bezpośrednio z samego przedsiębiorstwa przemysłowego.

WYŁĄCZENIE Z PODSTAW OBROTU.

Art. 5.

Nie dolicza się do obrotu przedsiębiorstw przemysłowych wszelkich bezpośrednio inkasowanych przez nie podatków konsumpcyjnych państwowych i komunalnych, opłacanych od towarów produkowanych przez te przedsiębiorstwa, jak również podatku od widowisk i podatku hotelowego.

Wyłącza się z podstaw opodatkowania po należytem udowodnieniu — koszty przewozu i ubez-

pieczenia towarów wyłożone za nabywcę, zwroty towarów, bonifikacje i skonta.

Podatki konsumpcyjne państwowe i komunalne, o ile nie są przez przedsiębiorstwa przemysłowe bezpośrednio inkasowane, a mieszczą się już w cenie towaru, nie mogą być wyłączone z podstaw opodatkowania.

Przepis przedostatniego tego ustępu dotyczy jedynie przedsiębiorstw przemysłowych i nie odnosi się do przedsiębiorstw handlowych, chociażby takowe w zastępstwie przedsiębiorstw przemysłowych opłacały akcyzę.

Wyłączenie z podstaw opodatkowania kosztów przewozu i ubezpieczenia towarów wyłożonych za nabywcę, zwrotów towarów, bonifikacji i skont może nastąpić po wykazaniu tychże prawidłowo prowadzonymi księgami handlowymi.

Wynikłe na dłużnikach straty w żadnym wypadku nie mogą być wyłączone z podstaw opodatkowania.

W instytucjach kredytowych nie należy włączać do obrotu, podlegającego opodatkowaniu pozycji kredytowych z rachunku „kosztów handlowych”, zawierających zwroty od klientów za książeczki czekowe, porto i depesze, po należytem udowodnieniu przez płatnika, że stanowią one zwrot faktycznie poniesionych wydatków w zastępstwie klientów.

Podatek miejski od zużycia elektryczności, pobierany z mocy statutu miejskiego przez elektrownię od konsumentów i wpłacany przez nią do kasy miejskiej, nie może być uznany za część składową przychodu brutto przedsiębiorstwa, bowiem wpływy z niego stanowią w elektrowni tylko pozycję przechodnią.

Do obrotu przedsiębiorstw przemysłowych nie należy doliczać państwowych względnie komunalnych podatków konsumpcyjnych (od spożycia), które zostały w jakiejkolwiek bądź formie przez te przedsiębiorstwa uiszczone od wyprodukowanych przez nie towarów.

Przepis ten odnosi się tylko do przedsiębiorstw przemysłowych (nigdy zaś do handlowych) i dotyczy on w szczególności: cukrowni, rafinerji cukru i nafty, browarów, miodosytni, fabryk drożdży, wina, kwasu octowego i t. p.

O ile zaś chodzi o przedsiębiorstwa handlowe, to nie dolicza się do ich obrotów tylko podatku od widowisk i podatku hotelowego.

Przedsiębiorstwa przemysłowe, nabywające do dalszej przeróbki produkty (półfabrykaty, surowce), od których już został opłacany podatek konsumpcyj-

ny, nie mogą żądać obliczenia tegoż podatku przy ustalaniu swego obrotu (n. p. fabryki wódek).

Nie dolicza się również do obrotu podatków komunalnych.

WYMIAR PODATKU.

Zeznania.

Art. 52.

Po upływie każdego roku kalendarzowego w terminie do 15. lutego należy złożyć właściwym władzom podatkowym pisemne zeznanie o obrocie według ustanowionego wzoru, a to odrębnie:

1. co do każdego oddzielnego zakładu, względnie przedsiębiorstwa handlowego, zaliczonego w taryfie do kategorii I. i II. przedsiębiorstw handlowych;
2. co do każdego oddzielnego zakładu, względnie przedsiębiorstwa przemysłowego, zaliczonego w taryfie do pierwszych pięciu kategorii przedsiębiorstw przemysłowych;
3. co do każdego zajęcia przemysłowego, zaliczonego w taryfie do kategorii pierwszej i drugiej a) i b) zajęć przemysłowych;
4. co do każdego samodzielnego wolnego zajęcia zawodowego.

Przedsiębiorstwa handlowe i przemysłowe, należące do kategorii niższych, niż wskazane w p. 1 i 2, mogą także składać zeznania o obrocie, w takim razie korzystają z uprawnienia, przysługującego płatnikom podatku przemysłowego na mocy ust. 3 art. 76.

Spółki akcyjne i przedsiębiorstwa obowiązane do publicznego składania sprawozdań o swych operacjach, obowiązane są do składania zeznań bez względu na kategorię wykupionego świadectwa przemysłowego.

Zeznania składa się właściwym władzom podatkowym I. instancji prócz spółek akcyjnych, które składają zeznania tej Izbie Skarbowej, w której okręgu znajduje się siedziba zarządu spółki.

Między innymi do poparcia wykazanego obrotu są księgi handlowe, prowadzone w myśl przepisów kodeksu handlowego, obowiązującego w danej dzielnicy.

Jeżeli na poparcie wykazanego w zeznaniu obrotu, płatnik wyraził gotowość przedstawienia ksiąg handlowych wraz z dokumentami i rachunkami, to władza podatkowa, względnie komisja szacunkowa, nie może ustalić obrotu odmiennie od zeznania, o ile księgi nie zostały uznane przez komisję za nieprawidłowe lub za nierzetelne. Przy badaniu ksiąg ma prawo być obecny płatnik lub jego zastępca.

Nieprzyjęcie obrotu, wykazanego w księgach winno być protokolarnie stwierdzone i uzasadnione. Odpis tego uzasadnienia doręcza się płatnikowi.

O ile w księgach handlowych nie są prowadzone oddzielne konta towarów, podlegających różniczkowanym stawkom podatkowym, odnośnie przedsiębiorstwa obowiązane są po upływie każdego roku kalendarzowego i nie później niż do dnia 15. lutego roku następnego, sporządzić szczegółowe wykazy osiągniętych obrotów, wymienionych w art. 7 lit. a, b, c i w ust. 2 tegoż art., jak również wykazy wytworów względnie towarów, przekazanych do innych zakładów przemysłowych względnie handlowych, należących do tegoż właściciela.

W wypadkach stwierdzenia przy sprzedaży hurtowej nieprawidłowego kontowania towarów względnie nieprawidłowego sporządzania wykazów towarów, podlegających niższym stawkom podatkowym, przedsiębiorstwo traci prawo do korzystania z ulg, a podatek winien być obliczony z zastosowaniem normalnej stawki podatkowej w wysokości 2% od całego osiągniętego ze sprzedaży hurtowej obrotu.

W wypadkach, gdy detaliczna i drobna sprzedaż artykułów spożywczych pierwszej potrzeby nie została należycie udowodniona względnie nawet wykazana w zeznaniu, komisja szacunkowa ustala obrót osiągnięty za sprzedaży tych artykułów oddzielnie na podstawie materiałów, jakimi rozporządza.

Również na podstawie posiadanych materiałów ustala się oddzielnie obroty, osiągnięte ze sprzedaży artykułów spożywczych pierwszej potrzeby przez przedsiębiorstwa handlowe, nie obowiązane do składania zeznań.

TERMINY PŁATNOŚCI.

Art. 81, 83 i 84.

Podatek przemysłowy, obliczony przez komisję szacunkową należy płacić do 15. maja roku, bezpośrednio następującego po roku podatkowym. Natomiast podatek obliczony przez władze skarbowe dla osób sprawozdawczych winien być opłacany w ciągu dni 14 od dnia następnego po doręczeniu zawiadomienia. Również do dnia 14 winien być wpłacony podatek po uwiadomieniu o dodatkowym wymiarze.

ZALICZKI NA PODATEK OD OBROTU.

Art. 56.

Obok należitości, wypływających z nakazów płatniczych winne są przedsiębiorstwa opłacać w ciągu roku zaliczki na podatek od obrotu a mianowicie: przedsiębiorstwa I. i II. kat. handlowej i I. do V. kat. przemysłowej, prowadzące prawidłowe

księgi handlowe oraz przedsiębiorstwa sprawozdawcze, winny po upływie każdego miesiąca kalendarzowego, najpóźniej do dnia 15. następnego miesiąca, płacić do kasy skarbowej zaliczkę na podatek przemysłowy, w wysokości podatku, przypadającego od obrotu, osiągniętego w ubiegłym miesiącu.

Inni płatnicy winni najpóźniej do dnia 15. miesiąca po upływie każdego kwartału kalendarzowego wpłacić do kasy skarbowej zaliczkę na podatek w wysokości co najmniej $\frac{1}{5}$ kwoty podatku, wymierzonego za ubiegły rok kalendarzowy. Zaliczka ta, za pierwszy kwartał każdego roku jest płatną w terminie do 15. maja. Płatnicy ci jednak mogą wpłacać tę zaliczkę także w terminach miesięcznych w wysokości jednej piętnastej części podatku, wymierzonego za ubiegły rok podatkowy.

Dowody wpłat, zarówno miesięcznych, jak i kwartalnych należy w oryginałach lub w odpisach dołączyć do zeznania.

Przedsiębiorstwa nowopowstałe są obowiązane do kwartalnych wpłat zaliczek na podstawie rzeczywistego obrotu.

Od niewpłaconych w terminie kwot zaliczek, pobierane będą kary za zwłokę, jak od zaległości podatkowych.

Równocześnie z zaliczką na państwowy podatek od obrotu, należy wpłacać dodatek na rzecz związków samorządowych.

U w a g a. Na rzecz związków samorządowych opłaca się dodatki w wysokości do najwyżej $\frac{1}{4}$ części obliczonego podatku od obrotu, zależnie od uchwał związków samorządowych.

Za nowopowstałe przedsiębiorstwo uważa się takie, które faktycznie nie istniało w ubiegłym okresie wymiarowym, a nie takie, które zaopatrzone w świadectwa przemysłowe, wystawione na imię innej osoby, względnie takie, które przeszło do nowego właściciela.

ODWOŁANIA.

Art. 85.

Od ustalonych sum obrotów i obliczonych kwot podatku, mogą być wnoszone odwołania w następujących terminach:

1. Przez osoby sprawozdawcze oraz przedsiębiorstwa, którym dodatkowo wymierzono podatek od obrotu, w ciągu dni czternastu licząc od dnia następnego po doręczeniu zawiadomienia;
2. przez wszystkich innych płatników, najpóźniej do dnia 15. maja roku bezpośrednio następującego po roku podatkowym.

Wniesienie odwołania nie wstrzymuje obowiązku uiszczenia podatku w przepisany terminie.

Spóźnione odwołania przewodniczący komisji szacunkowej względnie władza skarbowa pozostawia bez rozpatrzenia.

Prawo wniesienia odwołania nie przysługuje temu płatnikowi, który bez udowodnienia ważnej a nie uchronnej przyczyny, będąc obowiązany do złożenia zeznania bądź wcale nie złożył zeznania o obrocie, bądź złożył je po terminie.

Odwołanie takiego płatnika nie podlega rozpoznaniu, o czym należy go zawiadomić.

O zaistnieniu ważnej a nieuchronnej przyczyny niezłożenia zeznania rozstrzyga władza, powołana do rozstrzygnięcia odwołania.

Odwołanie, przesyłane pocztą za recepisem (kwitem), uważa się za wniesione w tym dniu, w którym nadano je na pocztę.

Za miarodajną w danych wypadkach datę, przyjmuje się datę nadawczego stempla pocztowego. W razie niemożności ustalenia daty z powodu słabej i niewyraźnej odbitki stempla pocztowego, obowiązek ustalenia tej daty ciąży na płatniku.

Celem umożliwienia płatnikowi należytego uzasadnienia odwołania należy mu udzielać informacji o kompletnych danych, dotyczących obrotów, na których ten wymiar był oparty. Za konkretne dane nie uważa się materiału, zebranego w drodze urzędowych dochodzeń z rzeczownikami, lecz wyłącznie materiał zebrany w myśl art. 44 do 47 ustawy o podatku przemysłowym. Informacji tych nie może płatnik domagać się pisemnie, lecz urzędy skarbowe będą ich udzielać w krótkiej drodze na ustne żądanie płatnika.

O ile płatnik, lub jego pełnomocnik wyraził w odwołaniu życzenie złożenia ustnych wyjaśnień, należy go zawiadomić o terminie, wyznaczonym do rozpatrzenia odwołania, przynajmniej na osiem dni przed posiedzeniem komisji.

Od decyzji instancji odwoławczej przysługuje płatnikowi prawo wniesienia skargi do Najwyższego Trybunału Administracyjnego w terminie 2 miesięcy od dnia otrzymania zawiadomienia o decyzji władzy odwoławczej.

ULGI.

Art. 94.

W wyjątkowych wypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie, gdyby uiszczenie podatku mogło narazić egzystencję gospodarczą płatnika, służy Ministrowi Skarbu prawo odraczania, rozkładania na raty, jakoteż częściowego lub całkowitego umarzania zaległych kwot podatku przemysłowego, wreszcie darowania skutków niedotrzymania wszelkich przewidzianych w ustawie niniejszej terminów.

Ministrowi Skarbu służy prawo przeniesienia powyższych uprawnień na izby skarbowe.

Przeciw orzeczeniom wydanym przez izby skarbowe względnie Ministerstwo Skarbu na podstawie art. 94 nie przysługuje płatnikom żaden środek prawny.

ULGI DLA SPÓŁDZIELNI.

Art. 95.

Spółdzielnie działające na zasadzie ustawy z dn. 29. października 1920 r. o spółdzielniach (Dz. Ust. Rz. P. nr. 111 poz. 733), należące do związków rewizyjnych, w rozumieniu art. 68 i 70 tejże ustawy, korzystają z następujących ulg:

- Jeżeli statutowo i faktycznie działają wśród swych członków lub jeżeli rozszerzają wprawdzie działalność swoją i na osoby nie będące członkami, ale przelewają przypadające od nieczłonków nadpłaty i zwroty w całości do funduszy, nie podlegających podług statutu podziałowi między członków:
- a) zwalnia się od podatku przemysłowego spółdzielnie mieszkaniowe dla budowy nowych domów oraz spółdzielcze instytucje drobnego kredytu;
- b) w spółdzielniach, prowadzących handel towarowy lub przedsiębiorstwa przemysłowe, za obrót przyjmuje się jedną czwartą część sum, przyjmowanych jako obrót w innych przedsiębiorstwach w myśl przepisów ustawy o podatku przemysłowym.

Warunek należenia do związku rewizyjnego nie dotyczy spółdzielni, zorganizowanych w myśl art. 70, wyżej powołanej ustawy o spółdzielniach, a posiadających przyznane im przez radę spółdzielczą prawo rewizji.

W innych spółdzielniach za obrót przyjmuje się połowę sum ustalonych w myśl przepisów ustawy.

Ustawa upoważnia Ministra Skarbu do zezwalania związkom rewizyjnym, wymienionym w art. 68 i 70, powołanej ustawy o spółdzielniach, na składanie deklaracji, zeznań o obrocie w imieniu spółdzielni, do tych związków należącej, oraz na uiszczanie podatku przemysłowego, przypadającego od spółdzielni związkowych.

Z ulg powyższych korzystają również spółdzielnie, względem których nie upłynęły jeszcze terminy, przepisane dla uzgodnienia statutu z obowiązującą ustawą o spółdzielniach, w myśl przepisów art. 117 tejże ustawy.

Sklepy kółek rolniczych, należących do wymienionych wyżej związków rewizyjnych, a prowadzone we wsiach na własny rachunek i we własnym zarządzie tych kółek, opłacają podatek od $\frac{1}{4}$ obrotu.

Centralna kasa spółek rolniczych opłaca podatek od połowy ustalonego obrotu.

Za spółdzielnię mieszkaniową uważać należy taką tylko spółdzielnię dla budowy nowych domów mieszkalnych, której majątek pozostaje wyłącznie jej własnością, członkowie zaś korzystają jedynie z mieszkań w charakterze wyłącznych lokatorów. Natomiast spółdzielnię, która buduje domy mieszkalne dla swych członków z przepisaniem na nich tytułu własności, zaliczać należy do spółdzielni budowlanych (przemysłowych lub handlowych).

Za spółdzielcze instytucje drobnego kredytu uważa się spółdzielnie kredytowe, określone w rozporządzeniu Ministra Skarbu z dnia 30. września 1927 r. (Dz. U. R. P. nr. 92 poz. 827), udzielające członkom pożyczek w granicach kredytu nieprzekraczającego kwoty 1200 zł. dla osób fizycznych i zł. 8000 dla spółdzielni, związków samorządowych i innych zrzeszeń, posiadających osobowość prawną.

Pożyczek udzielanych przez spółdzielnię ze specjalnych kredytów (na cele poparcia rolnictwa i t. d.), nie wlicza się do norm kredytu określonego dla spółdzielni drobnego kredytu.

Za związek rewizyjny uważać należy taki związek lub taką spółdzielnię, które na podstawie art. 68 względnie 70 ustawy o spółdzielniach, otrzymały od rady spółdzielczej prawo dokonywania rewizji.

Spółdzielnie, które do związku rewizyjnego przystępują po dniu ogłoszenia ustawy z dnia 15. lipca 1925 r. o państwowym podatku przemysłowym, korzystają z ulg podatkowych od 1. dnia najbliższego miesiąca, następującego po zapadnięciu decyzji związku o przyjęciu ich w poczet członków związku, a tracą ulgę od 1 dnia najbliższego miesiąca po ich wykreśleniu ze związku.

Stwierdzenie przynależności spółdzielni do związku rewizyjnego należy do związku, który przysłała izbom skarbowym wykazy należących doń spółdzielni w miesiącu styczniu każdego roku z oznaczeniem daty przyjęcia każdej z nich do związku.

Obroty spółdzielni, wychodzące poza ramy jej właściwej działalności z ulg przewidzianych nie korzystają.

Przykłady:

Niewłaściwą działalnością będzie dostawa butów dla armii przez spółdzielnię spożywców lub rolników, właściwą natomiast będzie ta sama czynność, dokonywana przez spółdzielnię szewców.

Niewłaściwą działalnością będzie skup bydła i eksport jego zagranicę, dokonywany przez spółdzielnię spożywców, natomiast czynność ta będzie

właściwą dla spółdzielni rolników względnie hodowców bydła.

Sklepy spółdzielni wojskowych, prowadzone przy poszczególnych oddziałach, zwalnia się od obowiązku nabywania odrębnych świadectw przemysłowych względnie od obowiązku zgłoszenia o zmianie miejsca wykonywania w tych wypadkach, gdy z powodu ćwiczeń wojskowych lub manewrów zmieniają one chwilowo swoją siedzibę, przenosząc się równocześnie ze swym oddziałem na parotygodniowy okres nawet poza obręb powiatu, w którym stale są prowadzone. Jeżeli statut spółdzielni przewiduje równocześnie czynności bankowe i handel towarowy, a przeważającą część jej obrotu stanowią pożyczki, udzielane członkom w granicach drobnego kredytu, to spółdzielnia ta winna być uważana za instytucję drobnego kredytu, a wówczas handel towarowy, jako wychodzący poza ramy jej właściwej działalności, ulegnie opodatkowaniu od połowy obrotu, przyczem świadectwo przemysłowe winno być nabyte wedle kategorii trzeciej przedsiębiorstw handlowych.

Jeżeli na odwrót handel towarowy stanowi przeważającą część obrotu spółdzielni, powinna ona być uważana za spółdzielnię handlową i obroty handlowe ulegną opodatkowaniu od $\frac{1}{4}$ obrotu, czynności zaś bankowe, jako wychodzące poza ramy właściwej działalności, ulegną opodatkowaniu od $\frac{1}{2}$ obrotu.

W tym ostatnim wypadku spółdzielnia winna nabyć dwa świadectwa, a mianowicie:

- a) IV. kategorii handlowej na operacje bankowe oraz
- b) III. kategorii handlowej na czynności handlowe.

O ile należące do związków rewizyjnych spółdzielcze instytucje drobnego kredytu prowadzą komisowo handel towarowy na rachunek innych spółdzielni, opodatkowanych w myśl art. 95 ustawy, to obrót takich spółdzielni z tytułu transakcji komisowych obliczać należy od prowizji i podatek wymierzać według stawki 5%.

Takie spółdzielnie zwalnia się na zasadzie art. 94 ustawy od obowiązku nabywania świadectw przemysłowych, o ile obrót (prowizja), uzyskany z handlu komisowego w roku poprzedzającym rok podatkowy nie przekracza kwoty 6000 zł., w przeciwnym zaś razie winny one nabywać świadectwa III. kategorii handlowej.

Spółdzielcze instytucje drobnego kredytu zwolnione od podatku przemysłowego na zasadzie art. 95 ustęp 1 lit. a ustawy, winny jednorazowo przesłać właściwej władzy wymiarowej odpis zarejestrowanego statutu względnie wyciąg z rejestru są-

dowego, oraz odpis protokołu walnego zgromadzenia, potwierdzający charakter danej spółdzielni, jako instytucji drobnego kredytu.

Niezależnie od tego winny te spółdzielnie w terminie od 1. stycznia do 15. lutego każdego roku przysyłać władzy wymiarowej wykaz udzielonych w roku ubiegłym pożyczek z podaniem wysokości wypłaconej kwoty z wymienieniem osoby, która pożyczkę otrzymała, oraz z wyszczególnieniem, czy rzeczona osoba jest członkiem danej spółdzielni.

Przesłanie tych danych zwalnia spółdzielnię od obowiązku składania zeznań o obrocie.

Związki rewizyjne, przysyłając izbom skarbowym wykazy należących do nich spółdzielni, mogą równocześnie stwierdzać, która spółdzielnia jest instytucją drobnego kredytu, a stwierdzenie takie zwalnia daną spółdzielnię od obowiązku składania wykazów udzielonych pożyczek i zeznań o obrocie za odnośny rok podatkowy pod warunkiem jednak, że odpis tego wykazu (stwierdzenia) zostanie również przez związek rewizyjny przesłany tej władzy skarbowej, która jest kompetentna do wymiaru podatku dla danej spółdzielni.

Na zasadzie art. 122 wyżej powołanej ustawy zezwala się spółdzielniom, posiadającym swą siedzibę poza miejscowością, w której znajduje się kasa skarbową, wpłacać zaliczki na podatek przemysłowy w terminach kwartalnych z tem, że pierwsza zaliczka jest płatna dnia 15. maja każdego roku.

Wszystkie spółdzielnie, które, oprócz innych artykułów, sprzedają także artykuły pierwszej potrzeby, mogą wpłacać zaliczki na podatek przemysłowy w przybliżeniu, a ściśle obliczenia oraz ewent. dopłatę należnego podatku bez kar za zwłokę uskutecznić dopiero po upływie roku gospodarczego, najpóźniej jednak do dnia 15. lutego roku następnego.

Spółdzielnie, posiadające kilka zakładów handlowych (sklepów) w tej samej gminie położonych, w której sprzedaje się obok artykułów pierwszej potrzeby także takie towary, które nie korzystają z ulgowej stawki podatkowej, mogą przy składaniu zeznań na każdy sklep odrębnie wykazać tylko ogólne sumy obrotów, dokonanych w każdym poszczególnym sklepie, bez wyszczególnienia, jaką sumę z tego ogólnego obrotu uzyskano ze sprzedaży artykułów pierwszej potrzeby; ponadto winna każda spółdzielnia przedstawić ogólny wykaz obrotu, uzyskany we wszystkich sklepach ze sprzedaży artykułów pierwszej potrzeby i obrót ten odliczyć od zestawionego — jak wyżej — ogólnego obrotu, uzyskanego we wszystkich sklepach, a następnie obliczyć odrębnie podatek, przypadający od sprzeda-

nych artykułów pierwszej potrzeby wedle stawki ulgowej, odrębnie zaś podatek wedle stawki normalnej od obrotu, uzyskanego ze sprzedaży artykułów, w którym ulgowa stawka nie przysługuje.

Podatek dla tych spółdzielni od wszystkich prowadzonych przez nich przedsiębiorstw oblicza się na podstawie ogólnego zestawienia, a wpłaty do kas skarbowych przyjmuje się w łącznej sumie.

Tak samo w jednej sumie przyjmuje się wpłaty miesięczne względnie kwartalne na podatek przemysłowy za wszystkie zakłady, prowadzone przez taką spółdzielnię.

Przykład.

Spółdzielnia, która utrzymuje dla sprzedaży artykułów pierwszej potrzeby sześć sklepów, składa odrębne zeznania dla każdego sklepu i wykazuje ogólne sumy obrotu:

sklep	I	—	zł.	50 000
„	II	—	„	30 000
„	III	—	„	25 000
„	IV	—	„	35 000
„	V	—	„	20 000
„	VI	—	„	40 000
razem			zł.	200 000

Do powyższych zeznań spółdzielnia dołącza wykaz, w którym wykazuje, że w sumie ogólnych obrotów 200 000 złotych, obrót ze sprzedaży artykułów pierwszej potrzeby wyniósł 160 000 złotych z czego obrót podatkowy w myśl art. 95 ustawy wynosi 40 000 złotych, a od tej sumy podatek 1% wynosi 400 złotych.

Obrót ze sprzedaży innych artykułów wynosił 40 000 złotych, z czego obrót podatkowy, w myśl art. 95 ustawy wynosi 10 000 złotych a podatek od tej sumy 2% wynosi zł. 200
razem podatek od wszystkich sklepów . zł. 600.

Spółdzielnia wpłaciła zaliczkami zł. 500, w terminie do dnia 15. lutego obowiązana jest dopłacić zł. 100.

Ten sposób obliczania podatku nie może mieć jednak zastosowania wówczas, gdy sklepy, należące do spółdzielni są położone w różnych gminach politycznych.

Wreszcie zaznacza się, że przepis niniejszy zastosować należy tylko względem spółdzielni, należących do związków rewizyjnych.

Powyżej wymienione ulgi dla handlu komisowego należy stosować od 1. I. 1927 r. również i w tych wypadkach, gdy spółdzielcze instytucje drobnego kredytu prowadzą komisowo handel towarowy nie tylko na rachunek innych spółdzielni, lecz

także i na rachunek wszystkich innych przedsiębiorstw, opłacających podatek przemysłowy, przy czym obrót takich spółdzielni z transakcji komisowych ustalić należy od prowizji i wymierzyć podatek według stawki 5%.

Spółdzielczym instytucjom drobnego kredytu zezwolono w latach 1926, 1927, 1928 i 1929 prowadzić bez nabywania oddzielnych świadectw przemysłowych komisową sprzedaż sztucznych nawozów na rachunek Państwowego Banku Rolnego, przy czym obrót należy ustalać od prowizji i podatek wymierzać według stawki 5% pod warunkiem przedstawienia zaświadczeń Państwowego Banku Rolnego o wysokości wypłaconego względnie należnego wynagrodzenia komisowego.

W zakres statutowej działalności spółdzielni o typie rolniczo-handlowym z reguły nie wchodzi transakcje sprzedażne wyrobami tytoniowymi bez względu na charakter tych transakcji (hurt, detal, sprzedaż drobna). Z uwagi na to sprzedaż wyrobów czy to monopolu tytoniowego, czy to spirytusowego, winna być opodatkowana odrębnie i na zasadach ogólnych, w szczególności bez stosowania ulg.

O ile w lokalu spółdzielni rolniczo-handlowej, obok przewidzianych statutowo transakcji, prowadzi się koncesjonowaną sprzedaż wyrobów tytoniowych, to zakład ten może być jednak prowadzony na podstawie jednego świadectwa przemysłowego III. kategorii handlowej.

Skup zawodowy celem odsprzedaży, prowadzony przez spółdzielnie rolniczo-handlowe nawet zgodnie ze statutowo przewidzianym zakresem działania, winien być zawsze traktowany w myśl przepisów ustawy, jako odrębne przedsiębiorstwo.

Postanowienia karne.

Ustawa przemysłowa naznacza rozmaite kary za naruszenie jej przepisów a mianowicie:

Art. 90.

Za niedopuszczenie osób delegowanych do lustracji przedsiębiorstw do wykonania czynności — pozbawienie wolności do trzech miesięcy lub karę pieniężną do 1000 zł.

Art. 97.

Za nieokazanie osobom dokonyującym lustracji ksiąg lub zapisków — karę pieniężną od 50 do 500 zł.

Art. 98.

Za prowadzenie przedsiębiorstwa bez świadectwa przemysłowego — karę pieniężną od 3- do 20-krotnej kwoty nieuiszczonej za świadectwo.

Za prowadzenie przedsiębiorstwa za nienależytym świadectwem względnie składu bez karty rejestracyjnej, — karę do wysokości 3-krotnej kwoty, stanowiącej różnicę między ceną właściwego a posiadanego świadectwa przemysłowego, względnie stanowiącej należną opłatę za kartę rejestracyjną.

Kara nie zwalnia od obowiązku nabycia właściwego świadectwa przemysłowego, względnie karty rejestracyjnej.

Art. 99.

Za nieumieszczenie świadectwa względnie karty rejestracyjnej w składzie na miejscu widocznym lub nieokazanie przy lustracji — karę od 5 — 100 zł.

Art. 100.

Za nieposiadanie szyldu — karę od 5 do 100 zł.

Art. 101.

Za nieprzedstawienie świadectwa do adnotacji w razie zmiany osoby przedsiębiorcy lub miejsca wykonywania — karę od 5 do 100 zł.

W razie zmiany w osobie przedsiębiorcy, karze tej podlega zarówno poprzedni, jak i nowy właściciel przedsiębiorstwa.

Art. 102.

Za nieządanie duplikatu do dwu tygodni w razie zagubienia świadectwa — karę od 5 do 50 zł.

Art. 103.

Za niezłożenie zeznania lub podanie w zeznaniu niezupełnych danych — karę od 50 do 500 zł.

Art. 104.

Za nieudzielenie wyjaśnień na żądanie władzy lub nieprzedłożenie na wezwanie ksiąg handlowych wyciągów — karę od 10 do 500 zł.

Art. 105.

Za świadome fałszywe zeznanie o obrocie względnie fałszywe wyjaśnienie, mogące się przyczynić do udaremnienia wymiaru albo do uszczuplenia ustawowo należącego się podatku, niezależnie od obowiązku uiszczenia należności podatkowej nakłada ustawa karę pieniężną od dwukrotnej do dwudziestokrotnej sumy uszczuplonego, względnie narażonego na zmniejszenie lub uszczuplenie podatku a w razie okoliczności obciążających — nadto karę pozbawienia wolności do trzech miesięcy.

Art. 106.

Kto w celu uszczuplenia dochodu skarbowego prowadzi nierzetelnie księgi handlowe — ulegnie karze pieniężnej od dwukrotnej do dwudziestokrotnej sumy uszczuplonego względnie narażonego na

uszczipienie lub zmniejszenie podatku, ponadto w razie okoliczności obciążających — karze pozbawienia wolności do 6 miesięcy.

Tej samej karze ulegają osoby, które świadomie z polecenia innych lub dla innych prowadzą nierzetelnie rachunkowość, o której mowa w ustępie 1 niniejszego artykułu.

Winni kilku wykroczeń przeciwko przepisom niniejszej ustawy, podlegają karze pieniężnej za każde z tych wykroczeń z osobna, co do kary pozbawienia wolności należy stosować odnośne przepisy ustaw karnych powszechnych.

Oprócz grzywny za prowadzenie przedsiębiorstwa bez świadectwa przemysłowego władza skarbowa ma zarządzić zamknięcie zakładu handlowego względnie przemysłowego, prowadzonego bez świadectwa, o ile w ciągu dni 14 po sporządzeniu protokołu świadectwo nie zostanie nabyte.

Orzecznictwo co do kar należy do naczelników władz podatkowych I. instancji, komisji szacunkowych względnie władz skarbowych. W razie przestępstwa zagrożonego karą pozbawienia wolności orzecznictwo należy do powszechnych sądów karnych.

Przeciw orzeczeniom karnym przysługuje obwinionemu prawo wniesienia na ręce władzy, która orzeczenie wydała, odwołania w terminie 14-dniowym, licząc od dnia następnego po doręczeniu mu zawiadomienia, do władzy administracyjno-skarbo-

wej drugiej instancji, albo też żądania rozpatrzenia sprawy przez sąd.

Obwiniony, który wybierze drogę odwołania do władz skarbowych, traci drogę odwołania do sądu.

Odwołanie do władz skarbowych i do sądu nie wstrzymują wykonania kary, z wyjątkiem pozbawienia wolności, oraz z wyjątkiem kary pieniężnej, przewidzianej w art. 98. Ta ostatnia kara jest ściągana po wydaniu orzeczenia przez władzę skarbową II. instancji lub o ile płatnik odwoła się do sądu, po zapadnięciu wyroku sądu I. instancji.

Orzeczenia władz administracyjno-skarbowych II. instancji są ostateczne.

Odpowiedzialność za przestępstwa gaśnie po upływie 2 względnie 3 lat, licząc od dnia popełnienia czynu przestępnego.

Karygodność czynu fałszywego zeznania gaśnie, gdy winny sprostuje lub uzupełni swe zeznanie lub wyjaśnienie wobec właściwej władzy skarbowej, za nim władza skarbowa otrzyma wiadomość o przestępstwie.

Odwołanie, wniesione przeciw orzeczeniom karnym z art. 98 ustawy, wstrzymuje jedynie egzekucję grzywny, natomiast należność za świadectwo przemysłowe względnie różnicę ceny świadectwa, szczególnie w wypadkach odmownego opinjowania odwołania, podpadają egzekucji po upływie trzech tygodni.

P O D A T K I P O S R E D N I E

1. W I N O

(Ustawa z dnia 1 lipca 1925 r. o opodatkowaniu wina i miodu syconego. (Dz. Ustaw Nr. 75, poz. 525))

Podatek wynosi:

1) od win gronowych, stołowych, zawierających do 16% alkoholu po 1 zł., a od win mocnych, zawierających ponad 16% alkoholu — 2 zł. od litra. Przy odprawie celnej przyjmuje się do opodatkowania 1 kg. wagi brutto za 0,8 l. wina.

2) od napojów, podobnych do wina — po 80 gr., od win rodzynkowych — 40 gr., od wina owocowego i miodu syconego — po 20 gr. od litra.

3) od moszczu winnego po 50 gr., od moszczu owocowego — po 10 gr. od litra.

4) od wina musującego:

a) gronowego — 4 zł. 50 gr. od całej butelki i 2 zł. 25 gr. od półbutelki,

b) owocowego — 2 zł. od butelki i 1 zł. od półbutelki.

Półbutelka zawierać powinna najwyżej 425 centymetrów, a cała butelka 425—850 cm³.

W butelkach, w których pojemność przekracza 850 cm³ stopa podatkowa oblicza się na każde, chociażby tylko rozpoczęte, 425 cm³.

Podatek uiszcza się:

a) od napojów, sprowadzonych z zagranicy — przy odprawie celnej,

b) od napojów, wyrobionych w kraju — przed wywiezieniem produktu do wolnego obrotu.

c) od napojów, sprowadzonych z Gdańska — przy odbiorze.

Podatek ma uiszczać:

a) od napojów wprowadzonych przez linię celną — odbiorca przy odprawie celnej,

b) od napojów, wyrobionych w kraju — wytwórca,

c) od napojów, sprowadzonych z Gdańska — odbiorca.

Podatek od wina musującego uiszcza się przez umieszczenie na butelkach opasek, zakupionych w kasie skarbowej, względnie w urzędzie celnym na mocy zaświadczenia właściwego urzędu akcyz i monopolów lub urzędu celnego, a podatek od innych napojów, wyszczególnionych w niniejszej ustawie, w gotówce we właściwej kasie skarbowej.

2. P I W O

(Ustawa z dnia 12 czerwca 1924 r. Dz. Ustaw Nr. 65/24, poz. 635).

Podatek pobiera się od wyrobu i od spożycia.

Podatek od wyrobu pobiera się zgóry:

a) w postaci opłaty zasadniczej w wysokości 40 zł. za wyrób 1.500 hl. brzezki gorącej w chwili ukończenia warki i

b) opłaty dodatkowej w wysokości 40 zł. za wyrób każdego następnego 1.500 hl.

Podatek od spożycia wynosi: za każdy hektolitr piwa pełnego, wyrobionego w browarze w ciągu roku rachunkowego:

od pierwszych	2.000 hl.	.	6. zł. — gr.
„ następnych	8.000 „	.	6 „ 30 „
„ ponad	10.000 „	.	6 „ 60 „

Piwo przywożone z obszaru wolnego miasta Gdańska lub z zagranicy opłaca stawkę podatku 6 zł. 60 gr. od hektolitra. Za piwo krajowe i importowane dubeltowe płaci się podatek, o połowę wyższy od pełnego, a za piwo mocne — dwa razy wyższy od pełnego.

Za piwo pełne uważa się piwo z brzezki podstawowej o zawartości ekstraktu do 13%, zaś za dubeltowe — piwo o zawartości ekstraktu 13—20%. a za piwo mocne — piwo o zawartości ekstraktu większej niż 20%. Od podatku spożywczego wolne jest piwno, wywiezione zagranicę.

Podatek spożywczy od piwa powinien być uiszczony we właściwej kasie skarbowej najpóźniej w siódmym dniu następnego miesiąca, w którym piwo wywieziono z browaru.

3. CUKIER

(Rozporządzenie Prezydenta z 13 września 1927 r. Dz. U. Nr. 81, poz. 700).

Podatek spożywczy od cukru pobiera się: 1) w wysokości złotych trzydziestu pięciu od stu kilogramów wagi netto cukru, wyrobionego w cukrowniach krajowych w granicach kontyngentu, wyznaczonego na mocy ustawy z dnia 22 lipca 1925 r. o obrocie cukrem (Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 630), 2) w wysokości złotych siedemdziesięciu pięciu od stu kilogramów wagi netto cukru, wprowadzonego do wolnego obrotu ponad ilość, określona kontyngentem.

Cukrownie czynne na obszarze Rzeczypospolitej, uiszczają oprócz podatku spożywczego opłatę specjalną (opłatę patentową) od każdej tonny wyprodukowanego buraczanego cukru białego lub surowego, nadto zaś taką samą opłatę od każdej tonny wyrobionej rafinady. Wysokość opłaty specjalnej (patentowej) wynosi 0,40 złotych od każdej wyprodukowanej względnie rozpoczętej tonny cukru białego lub surowego oraz taką samą kwotę od każdej wyprodukowanej względnie rozpoczętej tonny rafinady. Do uiszczenia podatku spożywczego obowiązana jest osoba, wprowadzająca cukier do wolnego obrotu.

4. OLEJE MINERALNE

Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 7 marca 1928 (Dz. U. R. P. Nr. 27/28 poz. 252).

Podatek wynosi przy plus 15 C.:

- od 100 kg. oleju skalnego o gęstości do 790 Ar. 14,00 zł.
- od 100 kg. oleju skal. o gęstości ponad 790—865 Ar. 10,50 zł.
- od 100 kg. oleju skal. o gęstości ponad 865—890 Ar. 1,80 zł.
- od 100 kg. oleju skalnego o gęstości ponad 890 —
tudzież
- od ropy i waseliny 7,00 zł.
- od 100 kg. parafiny i świec parafinowych 10,50 zł.
- od 100 kr. gudronu poolejowego (mazi) o gęstości do 975 Ar. włącznie, smarów wozowych i smaru Tavotta (t. zw. smarów stałych) oraz odpadków produktów olejowych, pochodzących ze specjalnych systemów rozkładowych (Cracking), o gęstości do 965 Ar. włącznie 1,80 zł.

Przetwory naftowe, przywożone z Gdańska i z zagranicy, podlegają takiemu samemu podatkowi.

Do uiszczenia podatku jest obowiązana osoba, wprowadzająca olej do wolnego obrotu.

Przy sprowadzaniu oleju mineralnego z zagranicy do uiszczenia podatku jest obowiązana osoba, na której rachunek odbywa się odprawa celna, przy sprowadzaniu zaś olejów z wolnego miasta Gdańska, obowiązek powyższy ciąży na osobie, dla której według dowodów przekazowych przesyłka jest przeznaczona.

Wolne od podatku są następujące produkty:

a) pozostałość destylacyjna (gudron) o gęstości powyżej 975 Ar., odpadowe produkty olejowe, pochodzące ze specjalnych systemów rozkładowych (Cracking), o gęstości powyżej 965 Ar., oraz odpadki po procesie rafinacyjnym, np. ziemia okrzemkowa (sylikat) o zawartości mniejszej, aniżeli 15% parafiny, kwasy naftenowe, sulfokwasy, koks, asfalt itp.;

b) ropa surowa;

c) gaz ziemny jako gaz i wosk ziemny w stanie surowym;

d) wszystkie produkty, wymienione w art. 2 (wyżej wymienione) jako podlegające podatkowi, wywożone pod kontrolą skarbową z rafinerji lub wolnego składu zagranicę lub na obszar wolnego miasta Gdańska.

Oleje dla celów oświetlenia oraz dla prywatnych samochodów osobowych nie mogą być zwalniane w całości ani w części od podatku.

Zwalniane być mogą według uznania władzy skarbowej:

I. oleje przeznaczone na następujące cele przemysłowe:

- a) do poruszania silników w przemyśle i rolnictwie,
- b) do oczyszczania szybów naftowych,
- c) do nawęglania gazu świetlnego,
- d) do naprawy (oraz spryskiwania) dróg,
- e) jako środek opałowy, rozczyniający, zmniejszający lub wyciągowy w przemyśle;

II. oleje na potrzeby wojska, władz i przedsiębiorstw państwowych.

Pod określeniem „przemysł“ należy rozumieć najszerze jego znaczenie, a zatem również przemysł rolny, młynarski, wytwarzanie energii elektrycznej, **poruszanie samochodów ciężarowych**, należących do przedsiębiorstw przemysłowych itd.

Urzędy Skarbowe Akcyz i Monopolów Państwowych mają prawo przyznawać opust od olejów o ciężarze gatunkowym do 865 przy plus 15% C.

w wysokości 80%, zatem podatek ma wynosić tylko 20%, a przy ciężarze gatunkowym ponad 865 do 890 do wysokości 50%, zatem podatek ma wynosić tylko 50%.

Zwalnianie od podatku na inne cele, jak również zwalnianie w całości lub części od podatku olejów o ciężarze gatunkowym ponad 890 przy plus 15% C. służy Ministrowi Skarbu.

Przeciw nieudzieleniu zezwolenia na opust podatkowy przez Urząd Skarbowy I. instancji służy prawo odwołania się do Izby Skarbowej w terminie 14 dni, licząc od dnia doręczenia orzeczenia.

Podania o zwolnienie olejów od podatku w całości lub w części należy wnosić do Urzędu Skarbowego Akcyz i Monopolów Państwowych, w którego okręgu znajduje się przedsiębiorstwo, mające używać olej.

W podaniu ma być wyszczególnione:

a) imię i nazwisko oraz miejsce zamieszkania proszącego jako też siedziba i rodzaj przedsiębiorstwa przemysłowego,

b) do jakiego celu ma być użyty olej,

c) roczne zapotrzebowanie oleju, a o ile przedsiębiorstwo ma być prowadzone krócej — zapotrzebowanie na ten czas krótszy, tudzież w jakiej ilości ma być olej każdorazowo pobierany w wytwórni, względnie w wolnym składzie,

d) nazwa i siedziba wytwórni, w której olej ma być pobierany,

e) sposób zabezpieczenia podatku od oleju mineralnego.

Co do oleju do poruszania silników — należy podać także ustrój i moc (w koniach na godzinę) silnika, zapotrzebowanie oleju na godzinę lub na konia na podstawie poświadczenia fabryki silników lub innego źródła wiarogodnego, ilość godzin, w których silnik będzie w ruchu.

Uprawnieni do poboru oleju zwolnionego od podatku w całości lub części, podlegają kontroli i obowiązani są na każde żądanie dozwolić urzędnikom kontroli wstępu do zakładu przemysłowego, przedstawić zapiski i rachunki, dotyczące poboru i zużycia olejów oraz ich zapisków.

O każdorazowym użyciu oleju mineralnego do oczyszczania szybów naftowych — należy conajmniej na 12 godzin naprzód donieść piśmiennie właściwej Kontroli, a użycie to może nastąpić jedynie w obecności wyznaczonego urzędnika skarbowego.

Oleje bezbarwne lub słabo zabarwione, przeznaczone do poruszania silników mają być barwione barwnikiem Sudan IV.

Każdy uprawniony do poboru oleju mineralnego za niższym podatkiem musi posiadać legalizowaną wagę i legalizowane odważniki, tudzież legalizowany areometr do mierzenia gęstości olejów mineralnych, ponadto ma prowadzić książkę poboru i zużycia tegoż oleju według wskazówek władzy skarbowej i odpowiedniego wzoru, zakładając konta dla każdego rodzaju oleju. Do książki tej należy wpisywać natychmiast po dokonanych odbiorze pobór oleju, zwolnionego w całości lub w części od podatku.

W razie używania oleju do poruszania silników, należy ilość oleju wziętą każdorazowo z zapasu ogólnego wciągnąć do książki zaraz po napełnieniu zbiornika zasilającego silnik. Przy zasilaniu silnika wprost ze zbiornika, przeznaczonego do magazynowania oleju, należy wciągnąć do książki dzień i godzinę otwarcia i zamknięcia połączenia rurowego. Ponadto należy uwidocznnić w zapisku chwilę puszczenia silnika w ruch oraz chwilę zatrzymania go.

Inne warunki przy używaniu wolnego od podatku oleju mineralnego lub tylko częściowo zwolnionego są ogłoszone w rozporządzeniu wykonawczym do ustawy o opodatkowaniu olejów mineralnych, z dnia 13/10 1928 (Dz. U. R. P. Nr. 97/28 poz. 862).

5. DROŻDŻE

(Ustawa z dn. 31 lipca 1924 r. Dz. Ustaw Nr. 78/24, pozycja 756).

Drożdże prasowane, wyrobione w krajowych fabrykach, podlegają podatkowi spożywczemu w wysokości 1 zł., a sprowadzone z zagranicy 1 zł. 30 gr. za 1 kg. wagi.

Podatek pobiera się przez oklejenie cegiełek drożdżowych opaskami podatkowymi, nabywanymi w kasach skarbowych.

Drożdży, nieoklejonych opaskami podatkowymi nie wolno wypuszczać do wolnego obrotu.

Podatek od drożdży importowanych uiszcza się w chwili odprawy celnej.

6. K W A S O C T O W Y

(Ustawa z dn. 31 lipca 1924 r. Dz. Ustaw Nr. 78/24, poz. 756).

Kwas octowy, wyrobiony z octu drzewnego albo z soli kasu octowego, podlega opodatkowaniu w wysokości 40 gr. za 1 kg. kwasu bezwodnego.

Podatek od kwasu octowego, wyrobu krajowego, płatny jest w chwili wywozu z wytwórni, a od importowanego w chwili odprawy celnej.

7. Patenty.

(Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 26/3 27 i Dz. U. R. P. Nr. 31/27 poz. 289).

I. Opłaty od patentów za wyrób i przerób spirytusu:

1) od gorzelni i fabryk drożdżowo-gorzelnicznych:

a) opłata zasadnicza za wypęd pierwszych 100.000 litrów spirytusu 100% . . . 100 zł.

b) opłata dodatkowa za każde następne 100.000 litrów 10 zł.

2) od wytwórni drożdży prasowanych — bez pędzenia spirytusu opłata stała 15 zł.

3) od rektyfikacji spirytusu:

a) opłata zasadnicza za pierwsze 100.000 litrów spirytusu surowego, przyjętego do magazynu dla oczyszczania . . . 520 zł.

b) opłata dodatkowa za każde następne 100.000 litrów spirytusu surowego . . . 52 zł.

4) od przerobu spirytusu w octowniach, politurniach, lakierniach, fabrykach chemicznych, perfumeryjnych, zakładach denaturacyjnych:

a) opłata zasadnicza od przerobu pierwszych 10.000 litrów spirytusu . . . 10 zł.

b) opłata dodatkowa przy przerobie dalszych następnych 10.000 litr. spirytusu . . . 10 zł.

5) od fabryk wódek:

a) opłata zasadnicza 2500 zł.

b) opłata dodatkowa za każde 1.000 litrów przerobionego 1000% spirytusu ponad 20.000 litrów 150 zł.

II. Opłaty od zakładów sprzedaży trunków:

(Ustawa z dnia 1 lipca 1925 r. Dz. Ustaw Nr. 75/25, załącznik do art. 15).

1) od zakładów restauracyjnych z uprawnieniem do sprzedaży wszelkich napojów wysokowych w naczyniach zamkniętych i na kieliszki.

w miejscowościach
I kl. II. kl. III. kl.

I rzędu, zatrudniających
ponad 20 pracowników . . . 900 zł. 600 zł. 300 zł.

II rzędu, zatrudniających
poniżej 20 pracowników . . . 400 zł. 200 zł. 100 zł.

2) od zakładów, uprawnionych do sprzedaży

wszelkich trunków w naczyniach zamkniętych:

a) detalicznie 200 zł. 100 zł. 50 zł.

b) hurtowo i hurtowo-fabrycznych 450 zł. 400 zł. 350 zł.

3) od bufetów ze sprzę-

a) stałych przy teatrach, cyrkach, kinach, wyścigach, wystawach, klubach, lokalach stowarzyszeń itp. . . . 100 zł. 75 zł. 50 zł.

b) czasowych przy teatrach, cyrkach, kinach, wyścigach, wystawach, klubach, lokalach stowarzyszeń itp. tudzież na zabawach publicznych, nie wyłączając dobrowolnych, na dobie 10 zł. 7 zł. 5 zł.

4) Od cukierni bez podawania potraw kuchennych, od karczmi i domów zajazdnych, uprawnionych do sprzedaży wszelkich trunków 200 zł. 100 zł. 50 zł.

5) od zakładów, trudniących się zawodowo ekspedycją spirytusu i napojów spirytusowych . . . 200 zł. 100 zł. 50 zł.

6) od winiarni i piwiarni, uprawnionych do detalicznej sprzedaży i wyszynku wyłącznie wina, miodu i piwa 100 zł. 50 zł. 25 zł.

7) Od winiarni i piwiarni, uprawnionych do sprzedaży wyłącznie wina, miodu i piwa w naczyniach zamkniętych, bez prawa spożycia na miejscu . . . 50 zł. 25 zł. 15 zł.

8) od hurtownych składów wina, piwa i miodu . . . 100 zł. 50 zł. 25 zł.

9) od bufetów ze sprzedażą wyłącznie wina i piwa:

a) stałych przy teatrach, cyrkach, kinach, wyścigach, wystawach, klubach, lokalach stowarzyszeń i t. p. 25 zł. 12 zł. 6 zł.

b) czasowych przy teatrach, cyrkach, kinach, wy-

ścigach, wystawach, klubach, lokalach stowarzyszeń i t. p. tudzież na zabawkach publicznych, nie łącząc dobroczynnych, na dobę 5 zł. 3 zł. 2 zł.

Pod względem wymiaru opłat patentowych zalicza się do I klasy miejscowości miasta: Warszawa, Kraków, Lwów, Poznań i Wilno; do II klasy — miasta, liczące ponad 10.000 mieszkańców; do III klasy — wszystkie inne miejscowości.

III. Opłaty patentowe za wyrób wina:

- 1) od wytwórni wina musującego . 400 zł.
- 2) od wytwórni wina gronowego, napojów podobnych do wina rodzynkowego 60 zł.
- 3) od wytwórni wina owocowego i miodu syconego 30 zł.

ULGI W SPŁACIE PODATKÓW POŚREDNICH.

Urzędy Skarbowe Akcyz i Monopolów Państwowych upoważnione są rozporządzeniem Min. Skarbu z 20 czerwca 1927 (Dz. R. P. Nr. 66 poz. 588) do:

a) rozkładania na raty grzywien, nałożonych w drodze administracyjnej lub karno-skarbowej na okres 3 miesięcy, zaś do 6 miesięcy, gdy chodzi o zaległość podatkową powstałą wskutek podwyższenia akcyzy lub opłaty monopolowej, od stwierdzonych zapasów, o ile przeprowadzona egzekucja byłaby połączona ze szkodą płatnika, a nie zachodzi niebezpieczeństwo nieściągalności;

b) umarzanie tych samych zaległości, które stały się dowodnie nieściągalnymi, o ile zaległość nie przekracza kwoty 50 zł.;

c) nadzwyczajnego łagodzenia kar w myśl postanowień ustawy karnej skarbowej;

d) ostatecznego nadawania koncesyj pod nadzorem władz skarbowych II instancji na detaliczną sprzedaż wyrobów monopolu tytoniowego, a po przeprowadzeniu redukcji i rewizji koncesyj alkoholowych również na detaliczną sprzedaż wyrobów alkoholowych, a nadto tymczasowe nadawanie z wolnej ręki zezwoleń na hurtową sprzedaż wyrobów monopolu tytoniowego aż do przeprowadzenia przepisanej postępowania i decyzji władzy wyższej, o ile utrzymanie opróżnionego chwilowo miejsca sprzedaży leży w interesie monopolu i konsumentów, a kandydat posiada wszelkie, wymagane przepisami, warunki. O każdym opróżnieniu hurtowej sprzedaży wyrobów monopolu tytoniowego i o ewentualnem tymczasowem nadaniu ma urząd donieść przełożonej izbie skarbowej;

e) zwalniania oleju mineralnego od podatku w całości lub w części w wypadkach niezastrzeżonych wyraźnie decyzji wyższej instancji;

f) przyznawania za przepisaniem zabezpieczeniem w ramach ustawowych okresów kredytowania podatków pośrednich i należności monopolowych do wysokości 5.000 zł.;

g) udzielania zezwoleń na loterię fantową do kwoty 1.000 zł. kapitału gry przy zastosowaniu się zresztą do obowiązujących w tej mierze przepisów;

h) wydawania zezwoleń na pobór spirytusu do preparatów leczniczych i naukowych oraz dla aptek i szpitali.

Wydziały IV Izb Skarbowych mają natomiast prawo do:

a) rozkładania na raty wszelkich grzywien, nałożonych w drodze administracyjnej i karno-skarbowej bez względu na łączną kwotę zaległości na okres do 6 miesięcy, zaś do 12 miesięcy, o ile chodzi o zaległości powstałe wskutek podwyższenia podatku pośredniego lub opłaty monopolowej od stwierdzonych zapasów;

b) zezwalania jedynie za zgodą Ministerstwa Skarbu na odroczenie płatności pokredytowanych i należycie zabezpieczonych podatków pośrednich i należności monopolowych;

c) umarzania dowodnie nieściągalnych należności skarbowych wymienionych pod a), o ile zaległość w podatku względnie należności monopolowej nie przekracza kwoty 1.000 zł. a w grzywnach kwoty 5.000 zł.;

d) przyznawania w ramach ustawowych okresów kredytów wszelkich podatków pośrednich i należności monopolowych ponad 5.000 zł.;

e) załatwiania próśb o zwroty nadpłat, wynikłych w podatkach pośrednich i należnościach monopolowych i wydawanie odpowiednich orzeczeń;

f) nadawania koncesyj na hurtowe sprzedaże przedmiotów monopolowych oraz wszelkich wyrobów alkoholowych, a do czasu przeprowadzenia rewizji i redukcji koncesyj alkoholowych również sprawy nadania koncesyj na detaliczne sprzedaże wszelkich wyrobów alkoholowych, — we wszystkich wypadkach przy zachowaniu ustawowych warunków co do osób oraz co do potrzeby danego miejsca sprzedaży;

g) udzielania zezwoleń na urządzenie loteryj fantowych do kwoty 3.000 zł. kapitału gry przy zastosowaniu się zresztą do obowiązujących w tej mierze przepisów;

h) wydawania pozwoleń na pobór spirytusu do wyrobów kosmetycznych oraz dla instytucji wojskowych (środki wybuchowe na cele wojenno-techniczne);

8. KONCESJE MONOPOLOWE.

Część ogólna.

1. Koncesja skarbową nie jest zjawiskiem nowym, powojennym, istniała już przed wojną na ziemiach polskich, chociaż w rozmiarach znacznie szerszych. Mianowicie w b. zaborze rosyjskim istniały koncesje skarbowe z zakresu monopolu spirytusowego, a w b. zaborze austriackim, z zakresu monopolu tytoniowego. Z chwilą rozszerzenia obydwu monopolu na całe Państwo, również nadawanie koncesyj z zakresu tych monopolu objęły władze skarbowe na obszarze całego Państwa. Nie koniec na tem. Wprowadza się monopol sprzedaży soli, a nadawanie koncesyj na hurtową sprzedaż soli przekazuje się władzom skarbowym. W końcu wypada wspomnieć o koncesjach na sprzedaż sacharyny i innych sztucznych środków słodzących.

W ten sposób władze skarbowe uzyskały daleko idące uprawnienia do regulowania ważnych gałęzi przemysłu i handlu, a nawet do wkraczania w dziedzinę opieki społecznej. Uprawnienia te niezupełnie są zgodne z zasadniczym zadaniem władz skarbowych, mianowicie czuwaniem nad należyтым wpływem podatków pośrednich i opłat monopolowych, a wykonywanie tych uprawnień może odbywać się tylko z uszczerbkiem dla właściwego zadania władz skarbowych.

Sprawę nadawania koncesyj skarbowych normują poszczególne ustawy i rozporządzenia o podatkach pośrednich i monopolach. Są jednak pewne sprawy wspólne wszystkim koncesjom skarbowym i nad temi sprawami wypadnie na początku się zastanowić. Koncesje dzielą się na 2 zasadnicze grupy: 1) koncesje na wyrób, 2) koncesje na sprzedaż pewnych artykułów. Tu zajmujemy się tylko koncesjami na sprzedaż pewnych artykułów, będących przedmiotem monopolu lub obłożonych podatkiem pośrednim.

Na sprzedaż tych artykułów może być potrzebna koncesja skarbową z dwojakiego powodu: 1) albo sprzedaż danego artykułu jest wyłącznym przywilejem (monopolem) Skarbu Państwa, a Państwo ustępuje (concedere) część swego uprawnienia na rzecz osób prywatnych; wtedy możemy mówić o koncesji we właściwym tego słowa znaczeniu; 2) albo przy sprzedaży pewnych artykułów jest

zasadniczo dopuszczona wolna konkurencja, a Państwo, z pewnych względów zastrzegło sobie prawo wyboru osób, które mogą zajmować się tą sprzedażą, czyli prawo udzielania zezwoleń na sprzedaż tych przedmiotów. Względy te mogą być różne. Ilość miejsc sprzedaży jest zazwyczaj ograniczona przepisami skarbowymi lub innymi, sprzedaż przynosi stałe zyski, nieraz nawet duże a przy systemie koncesyjnym można powierzać sprzedaż osobom, zasługującym na pomoc i potrzebującym wsparcia. Z drugiej strony obawa przed nadużyciami i potrzeba skutecznej kontroli wymagają, aby sprzedażą zajmowały się tylko osoby, dające pełną rękojmię stosowania się do przepisów. W tym drugim wypadku będą to koncesje w obszerniejszym znaczeniu tego wyrazu. Właściwiej byłoby w tych wypadkach używać wyrazu „zezwoleń”. W dalszym ciągu wyraz „koncesja” będzie używany na oznaczenie obydwu rodzajów koncesyj skarbowych.

II. Pierwszeństwo przy nadawaniu koncesyj skarbowych mają **osoby t. zw. uprzywilejowane**, a to na podstawie postanowień rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 27 grudnia 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 114 poz. 1022). Rozporządzenie to zalicza do osób uprzywilejowanych:

a) inwalidów wojennych oraz wdowy i sieroty po inwalidach wojennych, tudzież po osobach wojskowych, zaginionych w toku i skutkiem działań wojennych, lub pozostałych po osobach wojskowych, poległych lub zmarłych wskutek służby wojskowej, o ile te osoby byłyby zostały jedynymi żywicielami swych rodziców;

b) emerytów państwowych i wojskowych, weteranów z powstania r. 1863 oraz zasłużonych żołnierzy zdemobilizowanych Wojska Polskiego i innych uczestników walk o niepodległość w latach 1914—1921;

c) wdowy i sieroty po funkcjonariuszach państwowych i samorządowych oraz osoby, które utraciły możność samodzielnego bytu skutkiem swej ofiarnej działalności dla sprawy polskiej na polu społecznym, politycznym i kulturalno-oświatowym;

d) stowarzyszenia spożywcze, kooperatywy, kółka rolnicze i t. p. instytucje społeczne oraz instytucje humanitarne.

Do tych osób zaliczają się również związki osób, wymienionych wyżej w punktach a—c, jeżeli posiadają one osobowość prawną.

Pierwszeństwo osób uprzywilejowanych polega na obowiązku właściwych władz koncesyjnych uwzględniania przede wszystkim osób uprzywilejowanych, posiadających wszelkie wymagane przez dotyczące przepisy warunki dla nadania koncesji.

W kole osób i instytucyj uprzywilejowanych, ubiegających się o koncesję, przysługuje władzy koncesyjnej swobodny wybór. Rozporządzenie powyższe upoważnia zarazem Ministra Skarbu do pozostawienia w mocy starej lub nadania nowej koncesji osobie nieuprzywilejowanej w indywidualnych wypadkach, zasługujących na uwzględnienie. Do wniosków Izby Skarbowej powinna być wtedy dołączona opinia komisji, złożonej z prezesa Izby Skarbowej, jako przewodniczącego, naczelnika W. IV Izby, naczelnika urzędu akcyz i monopolów, dwóch delegatów wojewody, delegata Izby handlowej i przemysłowej względnie związku kupców. Dopiero w braku osób uprzywilejowanych, lub gdy ubiegającym się o daną koncesję osobom uprzywilejowanym brak przepisanych warunków do uzyskania koncesji, może władza skarbową nadać koncesję osobie nie uprzywilejowanej.

Powyższe rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej poleca także przeprowadzenie **rewizji** koncesyj, t. zn. cofnięcie koncesyj na przedsiębiorstwa sprzedaży wyrobów monopolowych osobom nieuprzywilejowanym, a nadanie ich osobom uprzywilejowanym.

III. Sprawy nadawania koncesyj należą do władz skarbowych I i II instancji. Rozporządzenie Ministra Skarbu z 20 czerwca 1927 r. (poz. 588 Dz. U. R. P. Nr. 66) przeprowadza podział kompetencji w następujący sposób: a) do wydziału IV izb skarbowych należą sprawy, nadawania koncesyj na hurtowe sprzedaże przedmiotów monopolowych oraz wszelkich wyrobów alkoholowych, a do czasu przeprowadzenia rewizji i redukcji koncesyj alkoholowych, również sprawy nadawania koncesyj na detaliczne sprzedaże wyrobów monopolu spirytusowego oraz wszelkich innych wyrobów alkoholowych.

b) do urzędów skarbowych akcyz i monopolów państwowych należy ostateczne nadawanie koncesyj pod nadzorem władz skarbowych II instancji na detaliczną sprzedaż wyrobów monopolu tytoniowego, a po przeprowadzeniu redukcji i rewizji koncesyj alkoholowych również na detaliczną sprzedaż wyrobów monopolu spirytusowego, oraz wszelkich wyrobów alkoholowych, a nadto tymczasowe nadawanie z wolnej ręki zezwoleń na hurtową sprzedaż wyrobów monopolu tytoniowego aż do przeprowadzenia przepisane go postępowania i decyzji władzy wyższej, o ile utrzymanie opróżnionego chwilowo miejsca sprzedaży leży w interesie monopolu i konsumentów, a kandydat posiada wszelkie, wymagane przepisami warunki.

Przy nadawaniu koncesyj przysługuje władzy skarbowej swobodne uznanie, z wyjątkiem nadawa-

nia koncesyj na hurtową sprzedaż wyrobów tytoniowych.. Swobodne uznanie nie jest jednak zupełne, władza koncesyjna jest związana przepisami o pierwszeństwie pewnych osób (uprzywilejowanych), o wykluczeniu pewnych osób od możliwości otrzymania koncesji i innemi. Od decyzji władz skarbowych mogą zainteresowane osoby wnosić zażalenia do bezpośrednio przełożonej władzy. Skargi do Najwyższego Trybunału Administracyjnego są dopuszczalne tylko wtedy, jeżeli władza koncesyjna przekroczyła granice swobodnego uznania.

Koncesja jest przywiązana do osoby, na której imię opiewa, nie może być przedmiotem transakcji, oraz do lokalu, w którym ma być wykonywana, a w razie śmierci koncesjonariusza wygasa. Uprawniony powinien wykonywać koncesję osobiście, w wyjątkowych wypadkach, może władza koncesyjna zezwolić na prowadzenie przedsiębiorstwa przez zastępcę. Zastępcą może być w zasadzie tylko taka osoba, która mogłaby sama otrzymać koncesję.

Część szczegółowa.

I. Koncesje spirytusowe.

(Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 26 marca 1927 r. o monopolu spirytusowym poz. 289 Dz. U. R. P. Nr. 32).

Należą tu koncesje na sprzedaż napojów alkoholowych, koncesje na sprzedaż spirytusu skażonego ogólnym środkiem i zezwolenia na komisową sprzedaż wyrobów monopolu spirytusowego.

A. Sprzedaż napojów alkoholowych może być hurtowa i detaliczna. Za sprzedaż hurtową uważa się sprzedaż ilości nie mniejszej od 15 litrów objętościowych jednorazowo, a za sprzedaż detaliczną sprzedaż w ilości poniżej 15 litrów.

a) **Hurtowa sprzedaż** może obejmować: 1) wszystkie napoje alkoholowe, 2) wino i miód i 3) piwo. Koncesja na hurtową sprzedaż napojów alkoholowych uprawnia do sprzedaży wódek gatunkowych, piwa, wszelkiego rodzaju win i miodu. Natomiast koncesja na hurtową sprzedaż wina i miodu lub piwa uprawnia do sprzedaży tych napojów. Z hurtowej sprzedaży można wydawać napoje alkoholowe w ilości przynajmniej 15 litrów i to do zakładów detalicznej sprzedaży napojów alkoholowych lub wprost konsumentom.

Wytwórnice napojów alkoholowych, tj. fabryki wódek gatunkowych, browary, fabryki win i miodosytnie, mogą prowadzić hurtową sprzedaż własnych wyrobów przy wytwórni bez osobnej koncesji i bez obowiązku wykupywania osobnego patentu akcyzowego. Na t. zw. hurtowo-fabryczną sprzedaż tj. hurtową sprzedaż własnych tylko

wyrobów poza wytwórnią, potrzebna jest osobna koncesja. W hurtowych sprzedażach piwa, wina i miodu można ściągać te napoje do butelek; czynność ta winna odbywać się w oddzielnym pomieszczeniu, z zachowaniem należytej czystości, a na etykietach butelek, prócz przepisanych napisów, ma być oznaczone miejsce rozlewu, pojemność naczynia i nazwisko właściciela hurtowego składu.

b) Detaliczna sprzedaż napojów alkoholowych może być z wyszynkiem lub bez wyszynku.

Do zakładów ze sprzedażą napojów bez prawa wyszynku należą: 1) handle win i wódek, 2) handle win i wyrobów kolonialnych ze sprzedażą wszelkich napojów alkoholowych, 3) handle piwa, 4) handle win.

Pierwsze dwa rodzaje zakładów mają prawo sprzedaży wszelkich napojów alkoholowych w naczyniach zamkniętych i oznaczonych w sposób przepisany, w takim stanie, w jakim te napoje i naczynia wyszły z wytwórni. Handle piwa i handle wina mają prawo sprzedaży piwa względnie win w naczyniach zamkniętych; zakłady te mogą uzyskać zezwolenie na rozlew piwa lub wina do butelek, na tych samych warunkach, jak hurtowe sprzedaże.

W zakładach ze sprzedażą napojów bez prawa wyszynku nie wolno tych napojów podawać do spożycia na miejscu, ani też nie wolno mieć żadnych urządzeń, które mogłyby służyć do wyszynku.

Do zakładów ze sprzedażą napojów alkoholowych z wyszynkiem należą: 1) restauracje (jadłodajnie) wszelkiego rodzaju, 2) bufety, 3) cukiernie, 4) karczmy i domy zajezdne, 5) winiarnie, 6) piwiarnie.

Restauracją w rozumieniu ustawy o monopolu spirytusowym jest każdy zakład, uprawniony do sprzedaży wszelkich napojów alkoholowych z wyszynkiem, którego nie można podciągać pod jeden z niżej wymienionych zakładów. Restauracje mogą być I rzędu, jeżeli zatrudniają ponad 20 pracowników, lub II rzędu, jeżeli zatrudniają do 20 pracowników. Restauracje I rzędu są uprawnione do sprzedaży napojów alkoholowych również w naczyniach zamkniętych, ale nie są obowiązane do sprzedaży tych napojów w naczyniach zamkniętych do spożycia na miejscu. Natomiast restauracje II rzędu jak i wszystkie inne zakłady z wyszynkiem są obowiązane do sprzedaży napojów w naczyniach zamkniętych również do spożycia na miejscu.

Bufety mogą być stałe lub czasowe, mogą być uprawnione do sprzedaży wszelkich napojów alkoholowych, lub tylko wina i piwa. Za bufet uważa się sprzedaż napojów alkoholowych, przeznaczoną

w zasadzie nie dla wszystkich, lecz tylko dla osób, które są członkami danej instytucji, czy zakładu, lub odwiedzają je, korzystając równocześnie z ich usług. Tu należą więc bufety przy teatrach, cyrkach, kinach, wystawach stałych lub czasowych, wyścigach, klubach, lokalach stowarzyszeń, na zabawach publicznych itp.

Zakłady, uznane za cukiernie, nie wymagają bliższego wyjaśnienia.

Za karczmy i domy zajezdne uważa się te zakłady ze sprzedażą wszelkich napojów alkoholowych, które znajdują się na peryferiach miast, w miasteczkach, przy gościńcach lub po wsiach, mają jeden lub kilka pokoi gościnnych dla podróżnych, przygotowują gorące potrawy dla podróżnych, nadto mają kryte pomieszczenie dla koni i pojazdów.

Winiarnie i piwiarnie mają prawo wyszynku wina, miodu i piwa.

Wszystkie zakłady z wyszynkiem napojów alkoholowych są uprawnione również do sprzedaży tych napojów w naczyniach zamkniętych.

c) Każdy zakład ze sprzedażą napojów alkoholowych powinien mieć nad głównym wejściem umieszczone godło (szyld) z oznaczeniem rodzaju zakładu i nazwiska właściciela. Lokal powinien być urządzony odpowiednio do przeznaczenia i nie może mieć wewnętrznego połączenia z innym przedsiębiorstwem handlowym lub z mieszkaniem prywatnym. Lokal i jego urządzenie powinny czynić zadość przepisom sanitarnym, obowiązującym dla zakładów wytwarzania i sprzedaży oraz konsumowania artykułów spożywczych

d) Zanim przejdziemy do dalszych szczegółów, musimy przytoczyć najpierw postanowienia **ustawy t. zw. antyalkoholowej** czyli ustawy z 23. IV. 1920 r. o ograniczeniach w sprzedaży i spożyciu napojów alkoholowych (Dz. U. R. P. Nr. 35 z r. 1922 poz. 299). Ustawa ta ciąży bardzo silnie na handlu napojami alkoholowymi i wszyscy sprzedawcy napojów alkoholowych muszą we własnym interesie dobrze zapoznać się z nią.

Ustawa ta ogranicza sprzedaż i spożycie napojów, zawierających więcej niż 2 i pół % alkoholu wagowo. Napoje, zawierające do 2 i pół % alkoholu włącznie, t. zw. napoje niskoprocentowe, jak piwo, moszcz winny, napoje podobne do wina, czyli wina sztuczne, są wolne od ograniczeń tej ustawy, z wyjątkiem postanowienia z art. 7, według którego bezwzględnie zakazana jest sprzedaż lub podawanie napojów, zawierających jakiejkolwiek ilości alkoholu, osobom nieletnim do skończonego 21 roku, uczniom szkół niższych lub średnich ze względu na wiek, innym zaś konsumentom na kredyt, pod za-

staw jakichkolwiek przedmiotów lub za wykonaną pracę. Na naczyniach, zawierających napoje t. zw. niskoprocentowe, powinno być zaznaczone przez producenta, że napoje te zawierają do 2 i pół % alkoholu wagowo. Sprzedaż tych napojów, z wyszynkiem lub bez wyszynku, może się odbywać bez koncesji, tylko na podstawie zgłoszenia w urzędzie akcyz i monopolów i wykupienia patentu akcyzowego. Pozatem zakłady te podlegają kontroli skarbowej i sanitarnej na równi z innymi zakładami. W zakładach tych nie wolno sprzedawać ani przechowywać nie tylko wódek, ale również piwa lub wina o wyższej zawartości alkoholu, aniżeli 2 i pół %, pod rygorem odebrania patentu akcyzowego.

Do spożycia nie wolno podawać napojów o zawartości ponad 45% alkoholu (objętościowo).

Gminy miejskie i wiejskie mogą uchwalić całkowity zakaz sprzedaży napojów alkoholowych na swym obszarze. Głosowanie ma się wtedy odbywać na zasadach, obowiązujących przy wyborach do Sejmu. Rewizja powziętej uchwały może nastąpić nie wcześniej, jak po upływie lat 3-ich od wejścia w życie zakazu. Po uprawomocnieniu się takiej uchwały koncesje na sprzedaż napojów alkoholowych w odnośnych gminach wygasają same przez się. Zakaz ma być ogłoszony przynajmniej na 2 miesiące przed nastaniem tego roku kalendarzowego, z którego początkiem ma obowiązywać.

Ustawa ogranicza ilość miejsc detalicznej sprzedaży napojów alkoholowych do 1 na 2.500 mieszkańców, przyczem najwyżej połowa może być z wyszynkiem, a reszta bez wyszynku. Przy obliczaniu ilości miejsc sprzedaży bierze się powiat lub miasto wydzielone jako całość. Ponieważ w chwili wejścia w życie ustawy zakładów tych było znacznie więcej, więc ustawa nakazała przeprowadzenie redukcji, t. j. doprowadzenie ilości detalicznych sprzedaży do przepisanych granic. Termin do przeprowadzenia redukcji minął już dawno, mimo tego przeprowadzono redukcję tylko w b. zaborze rosyjskim, gdzie sprawy tych koncesyj należały oddawna do władz skarbowych; w b. zaborach austriackim i pruskim redukcja dotychczas nie jest przeprowadzona. O liczbie i rozmieszczeniu zakładów detalicznej sprzedaży napojów alkoholowych decydują komisje do walki z alkoholizmem przy władzach administracji ogólnej I i II instancji. Oprócz tego komisje te wydają opinie o karach administracyjnych za naruszenie przepisów ustawy antyalkoholowej. Naczelnym nadzór w tych sprawach wykonuje Ministerstwo Spraw Wewnętrznych.

Miejsca sprzedaży (hurtowej i detalicznej) nie mogą mieścić się w promieniach krótszych od 50 m.

od fabryk, zatrudniających ponad 50 robotników, a krótszych od 100 m. od zewnętrznych granic budynków, w których mieszczą się kościoły, domy modlitwy wyznań w Państwie uznanych, szkoły, sądy, więzienia, dworce i stacje kolejowe, przystanki statków parowych, koszar oraz zakłady, zatrudniające więcej niż 100 robotników. Po wsiach odległość ta winna wynosić przynajmniej 300 m. Na wyjątki co do odległości może zezwolić Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Sprzedaż napojów alkoholowych jest zupełnie zabroniona w pewnych miejscach, jak w obrębie zabudowań stacyj kolejowych, w koszarach wojskowych, zabudowaniach fabrycznych i w pewnym czasie, jak podczas trwania poboru wojskowego lub głosowania, w niedziele i święta urzędowe, przyczem zakaz trwa od godziny 15 dnia poprzedniego do godziny 10 dnia poświęconego, w końcu w czasie jarmarków, odpustów i t. p. poza obrębem miast powiatowych i wojewódzkich.

Karanie za przekroczenie ustawy antyalkoholowej należy do władz administracji ogólnej. Dwukrotne ukaranie pociąga za sobą utratę koncesji na podstawie orzeczenia władzy skarbowej.

e) Koncesje wydaje władza skarbowa oznaczonej osobie i na ściśle oznaczone miejsce sprzedaży na czas nieograniczony, lecz z prawem odwołania zezwolenia bez żadnego odszkodowania. Podania o koncesje, należycie ostatecznie, mają być wnoszone zawsze do urzędu akcyz i monop., niezależnie od tego, która instancja jest właściwą do nadania koncesji. Ilość miejsc hurtowej sprzedaży nie jest ograniczona, zatem można zawsze ubiegać się o koncesję. O koncesję na detaliczną sprzedaż można ubiegać się tylko wtedy, jeżeli jest wolne miejsce do obsadzenia. Do podania mają być dołączone następujące dowody i dokumenty: 1) dowód obywatelstwa, 2) świadectwo moralności, oraz 3) ewentualne dowody uprzywilejowania (w odpisach). W szczególności należy wskazać dokładnie lokal, w którym zamierza się wykonywać koncesję. Lokal ten powinien odpowiadać wymogom ustawy antyalkoholowej. Stwierdzenie tego należy do władzy skarbowej I. instancji. Lokal można zmienić z zezwoleniem władzy koncesyjnej.

Sprzedaż ma być uruchomiona w przeciągu trzech miesięcy po otrzymaniu koncesji, w przeciwnym razie koncesja wygasa. Przed rozpoczęciem sprzedaży lokal ma być poddany oględzinom, czy jest urządzony stosownie do przepisów skarbowych i sanitarnych; następnie przedsiębiorca ma wykupić świadectwo przemysłowe i patent akcyzowy.

Patent akcyzowy może być wykupywany półrocznie.

Nie mogą utrzymywać t. zn. otrzymywać nowych, ani prowadzić istniejących już zakładów detalicznej sprzedaży, na swoje nazwisko, lub jako zastępcy: 1) osoby, skazane sądownie za przestępstwa pochodzące z chęci zysku na karę pozbawienia wolności ponad 3 miesiące, 2) osoby, skazane sądownie za nadużycia podatkowe, 3) osoby, którym cofnięto koncesję na podstawie art. 8 ustawy z dnia 23/IV. 1920 r., 4) osoby, zamieszkałe stale zagranicą względnie na obszarze, na którym rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 26 marca 1926 r. nie obowiązuje, 5) osoby, nie posiadające obywatelstwa polskiego, o ile istniejące traktaty lub konwencje nie zawierają odrębnych w tym względzie postanowień, 6) urzędnicy państwowi i komunalni w czynnej służbie oraz ich żony.

Sprzedaż ma być prowadzona osobiście przez uprawnioną osobę lub przez odpowiedzialnego zastępcę, zatwierdzonego przez władzę koncesyjną. Władza koncesyjna może wypowiedzieć koncesję bez podania powodu. W tym wypadku przysługuje przedsiębiorcy 6-miesięczny termin do likwidacji przedsiębiorstwa. Odszkodowanie nie należy się.

Każdy zakład sprzedaży ma być czynny bez przerwy. Przerwa, dłuższa od 3-ch miesięcy, powoduje utratę koncesji, o ile nie uzyskano na to pozwolenia władzy koncesyjnej.

Zakłady sprzedaży napojów alkoholowych nabywają te napoje w wytwórniach lub hurtowniach prywatnych (wódki gatunkowe, piwa, wina) i w wytwórniach lub hurtowniach państwowych albo komisowych (wódki czyste).

Co do cen, to przy wyrobach prywatnych istnieje wolna konkurencja; w zakładach sprzedaży z wyszynkiem mają być wywieszone cenniki, nie tylko napojów, ale także potraw i zakąsek. Wódki czyste, tj. monopolowe, należy sprzedawać po cenach, oznaczonych na etykiecie, rozumie się przy sprzedaży w naczyniach zamkniętych. Koncesjonowane miejsca sprzedaży są obowiązane posiadać wódki monopolowe w ilości, dostatecznie zabezpieczającej pokrycie miejscowego zapotrzebowania.

Sprzedaż **spirytusu skażonego ogólnym środkiem** (denaturatu) może być hurtowa lub detaliczna. Sprzedaż hurtową wykonywują rozlewnie lub hurtownie Dyrekcji Państwowego Monopolu Spirytusowego, hurtownie komisowe, a w czasie przejściowym również prywatne hurtownie, na które wydano koncesje przed 6 kwietnia 1927 roku. Nowych koncesyj na hurtową sprzedaż władze skarbowe nie udzielają. Hurtownie prywatne zakupuja denaturat

już rozlany do naczyń. Hurtownie mają również prawo sprzedaży detalicznej. Detaliczna sprzedaż jest dozwolna tylko w butelkach i w bańkach, zamkniętych znakiem rozlewni monopolowej. W miejscach detalicznej sprzedaży spirytusu skażonego ma być wywieszone zezwolenie w miejscu widocznym, a obok niego zakazy, zabraniające odkażania i używania spirytusu skażonego od innych celów, aniżeli przepisanych.

Komisowe hurtownie wyrobów monopolowych obsadza Dyrekcja P. M. S. W końcu wypadnie nadmienić, że Dyrekcja P. M. S. prowadzi w ważniejszych ośrodkach własne hurtownie, a nadto na pograniczu rumuńskim również kilkanaście detalicznych sprzedaży wyrobów monopolowych we własnym zarządzie.

II. Koncesje tytoniowe.

(Ustawa z 1. VI. 1922 r. Dz. U. R. P. Nr. 47 poz. 409).

Sprzedaż wyrobów tytoniowych jest wyłącznym przywilejem (monopolem) Skarbu Państwa.

Pod wyrobami tytoniowymi rozumie ustawa artykuły, służące do palenia, jakoto cygara, cygarетки, tytoń krajany, papierosy itp., dalej do zażywania, jak tabaka, do żucia, oraz do celów rolniczych lub lekarskich, jeżeli są sporządzone wyłącznie z części składowych rośliny tytoniowej lub przy użyciu oprócz tytoniu również przymieszki innych materiałów. Sprzedaż wyrobów tytoniowych odbywa się w sklepach monopolowych lub za pośrednictwem koncesjonowanych sprzedawców. Zasadą jest sprzedaż przez koncesjonowanych sprzedawców, własnych sklepów ma monopol tytoniowy niewielką ilość, głównie dla sprzedaży t. zw. specjalnych wyrobów tytoniowych. Sprzedaż detaliczna, t. j. konsumentom, odbywa się po cenach, wskazanych w taryfie, którą ustala Minister Skarbu.

A. Hurtownie tytoniowe pobierają materiały tytoniowe w Państwowych Fabrykach lub w Państwowych Magazynach Wyrobów Tytoniowych zależnie od tego, gdzie zostaną przydzielone przez Dyrekcję Polskiego Monopolu Tytoniowego. Pobór w innem miejscu nie jest dopuszczalny. Wynagrodzeniem hurtowni jest rabat hurtowy, tj. różnica pomiędzy ceną, płaconą w Państwowej Fabryce lub Magazynie, a ceną, po której hurtownie sprzedają wyroby tytoniowe detalistom. Rabat ten może być różny dla każdej hurtowni, zależnie od warunków nadania koncesji. Ponadto każda hurtownia ma sklep tytoniowy (dochód z tego sklepu bywa zwykle większy od dochodu z hurtowni). Hurtownie sprzedają wyroby tytoniowe sklepom tytoniowym i innym detalicznym sprzedacom, które znajdują się w rejonie, przydzielonym do danej hurtowni.

Nadanie hurtowni może być tymczasowe lub stałe. Władza skarbową II instancji może nadać hurtownię tymczasowo z wolnej ręki wtedy, gdy przedstawiła Dyrekcji P. M. T. wniosek o utworzenie nowej hurtowni tytoniowej i uzna za konieczne natychmiastowe uruchomienie przedsiębiorstwa. W razie opróżnienia się hurtowni tytoniowej Urząd Akcyz i Monopolów jest obowiązany obsadzić hurtownię tymczasowo, przyczem przede wszystkim powinien nadać ją jednemu z miejscowych detalicznych sprzedawców lub jednemu ze spadkobierców zmarłego hurtownika, a dopiero, gdyby wymienieni kandydaci byli nieodpowiedni, również innym ukwalifikowanym osobom.

Stałe nadanie hurtowni z wolnej ręki może nastąpić tylko w dwu wypadkach: 1) małżonce lub wdowie (małżonkowi lub wdowcowi) względnie synowi lub córce hurtownika (hurtowniczką), gdy hurtownik zmarł lub stał się niezdolnym do prowadzenia przedsiębiorstwa; 2) osobie uprzywilejowanej.

Lokal na umieszczenie hurtowni tytoniowej musi mieć szczególne kwalifikacje z uwagi na wrażliwość materiałów tytoniowych i na wygodę odbiorców: musi mieć wejście frontowe od ulicy, musi być suchy i odpowiednio obszerny.

Ilość hurtowni tytoniowych jest ograniczona. Obecnie hurtowni tych jest stosunkowo za dużo, dlatego nowych hurtowni nie tworzy się wcale, a opróżnione hurtownie bywają często zwijane. Leży to w interesie tak hurtowników jak i Monopoli Tytoniowej. Przy większym obrocie hurtownik może otrzymać mniejszy rabat, a mimo to mieć dostateczny dochód.

B. Ilość sklepów tytoniowych jest ograniczona, mianowicie minimalnie do jednego na 600 mieszkańców, a w gminach handlowych i przemysłowych i w gminach rozlegle położonych na 500 mieszkańców. Ilość sklepów na każdą gminę ustala urząd akcyz i monopolów.

Nadawanie wolnych koncesyj odbywa się w ten sposób, że urząd akcyz ogłasza na swej tablicy urzędowej i w urzędzie gminnym o wakującej koncesji. Prośby nieostępowane mają być wnoszone do terminu, wyznaczonego w ogłoszeniu. Do prośb należy dołączyć: 1) świadectwo, stwierdzające osiągnięcie pełnoletności; 2) świadectwo przynależności lub obywatelstwa polskiego; 3) świadectwo moralności, wystawione nie dawniej, jak przed dwoma miesiącami; 4) poświadczenie co do lokalu; 5) dowód uprzywilejowania.

Przy rozpatrywaniu podań urząd akcyz i monopolów odrzuca najpierw podania, nie odpowiadające przepisom z tych powodów, z których należy wyłączyć ofertę na hurtownię, z wyjątkiem formalnych wad oferty. Osobie, której podanie uwzględniono, wystawia urząd akcyz dokument koncesyjny.

Sklepy tytoniowe, jak i inne detaliczne sprzedaże wyrobów tytoniowych, mogą nabywać wyroby tytoniowe tylko w hurtowniach, do których są przydzielone z poborem. Wynagrodzenie detalicznych sprzedawców stanowi rabat. Wysokość rabatu dla hurtownych i detalicznych sprzedawców ustala Minister Skarbu.

C. Czasowe sklepy tytoniowe są nadawane stosownie do chwilowego zapotrzebowania np. na czas trwania Targów Wschodnich.

D. Domowa sprzedaż wyrobów tytoniowych mogą otrzymywać restauracje, cukiernie, kawiarnie itp. przedsiębiorstwa. W domowych sprzedażach mogą nabywać wyroby tytoniowe tylko osoby, będące gośćmi danego przedsiębiorstwa. Sprzedaż innym osobom (na ulicę) nie jest dozwolona.

E. Koszarowe sprzedaże nadają władze skarbowe na życzenie władz wojskowych; sprzedaże te są przeznaczone dla żołnierzy.

F. Uliczne sprzedaże nadaje się wyłącznie inwalidom.

G. Za naruszenie przepisów ustawy o monopolu tytoniowym ulegają sprzedawcy karom, przewidzianym w ustawie karnej skarbowej (art. 57—68). Za inne naruszenie przepisów o sprzedaży podlegają sprzedawcy karom umownym.

Kary umowne mogą być następujące: 1) kara pieniężna (grzywna konwencjonalna), 2) utrata koncesji a) natychmiastowa, b) za wypowiedzeniem.

Grzywnę wymierza władza skarbową wtedy, gdy za dane przekroczenie nie jest przewidziana surowsza kara. Wysokość grzywny — 5 do 100 zł., w razie powtórzenia tego samego przekroczenia — do 200 zł.

Natychmiastowe cofnięcie koncesji następuje, gdy koncesjonariusz 1) wydzierżawi lub odstąpi przedsiębiorstwo, lub wejdzie w stosunek niedozwolonej spółki, 2) prowadzi fałszywie księgi, 3) pobiera wyroby tytoniowe w innym miejscu, aniżeli w wyznaczonym, lub gdy hurtownik wydaje te wyroby osobom, do niego nieprzydzielonym z poborem, 4) nie zastosuje się do kilkakrotnych poleceń władzy, 5) nie uiści w terminie prawomocnej grzywny, 6) popełni przekroczenie, za które był już 3-krotnie karany. Zamiast natychmiastowego cofnięcia może władza orzec wypowiedzenie koncesji

z jednomiesięcznym terminem lub też nałożyć grzywnę 200—1000 zł.

H. Przez nadanie i przyjęcie koncesji powstaje **stosunek umowy** między koncesjonariuszem a Dyrekcją Polskiego Monopolu Tytoniowego.

Stosunek ten może być rozwiązany: 1) przez cofnięcie koncesji w drodze karnej; 2) przez natychmiastowe rozwiązanie; 3) przez wypowiedzenie.

Natychmiastowe rozwiązanie następuje samo przez się: 1) w razie śmierci koncesjonariusza, 2) w razie niewykonywania koncesji przez przeciąg dwóch miesięcy.

W innych wypadkach władza skarbowa **powinna** zarządzić natychmiastowe rozwiązanie stosunku umownego, np. jeśli wyjdzie na jaw, że już przy nadawaniu koncesji zachodził jeden z powodów, wykluczających koncesjonariusza od nadania koncesji. W końcu władza **może** zarządzić rozwiązanie stosunku umownego w przewidzianych wypadkach, np. jeśli na dochód koncesjonariusza, jako sprzedawcy, lub na gotówkę kasową, wdrożono egzekucję. Wypowiedzenie z terminem trzymiesięcznym może nastąpić, gdy np. sprzedawca zaniedbuje swe obowiązki lub gdy wymagają tego zarządzenia administracyjne, jak zmiana w organizacji sprzedaży.

III. Koncesja na sprzedaż soli.

(Rozp. Prezydenta Rzplitej z 30. XII. 1924 r. Dz. U. R. P. Nr. 117 poz. 1043).

A. Stosownie do postanowień § I powyższego rozporządzenia sprzedaż soli jadalnej jest wyłącznym przywilejem (monopolem) Skarbu Państwa. Solą jadalną jest wszelka sól, tak warzonka, jak i sól kamienna, bez względu na to, czy jest czysta, czy też zmieszana z innymi ciałami. Koncesja jest potrzebna na hurtową sprzedaż soli. Drobną sprzedaż soli ma być zgłoszona władzy skarbowej; koncesji na nią nie potrzeba. Ilość hurtowych sprzedaży jest zależna od potrzeb miejscowych.

Nie mogą otrzymać koncesji na hurtową sprzedaż osoby: 1) nie posiadające obywatelstwa polskiego; 2) skazane prawomocnie za przemytnictwo, defraudację podatkową, za oszustwo, lichwę żywno-

ściową lub inne przekroczenia, popełnione z chęci zysku; 3) do których majątku ogłoszono konkurs; 4) które z innych słusznych powodów nie zasługują na zaufanie władz skarbowych.

Podania z potrzebnymi załącznikami mają być wnoszone do urzędu akcyz i monopolów, który po zasięgnięciu opinii władzy administracji ogólnej I. instancji przedstawia podanie Izbie skarbowej. Izba wydaje pozwolenie (koncesję). Hurtowy sprzedawca jest uprawniony do nabywania soli w wolnych składach soli względnie Biurze Sprzedaży Soli i do sprzedaży jej drobnym sprzedawcom, po cenie, ustanowionej przez Izbę skarbową. Hurtowy sprzedawca jest obowiązany posiadać stale zapas soli, odpowiadający co najmniej miesięcznemu zapotrzebowaniu.

Pozwolenie na hurtową sprzedaż soli wydaje się zasadniczo na czas nieograniczony. Pozwolenie to wygasa wskutek śmierci uprawnionego, zrzeczenia się i wskutek odebrania przez władzę skarbową. Władza koncesyjna powinna odebrać pozwolenie gdy hurtownik zaniedbuje swoje obowiązki, gdy odstąpi swe uprawnienie innej osobie, w końcu, jeżeli zajdą co do niego wymienione wyżej okoliczności, które wykluczałyby go od możliwości otrzymania koncesji.

B. Rozporządzenie Ministra Skarbu z 5. VII. 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 69 poz. 613) wprowadziło nowy typ przedsiębiorstwa w dziedzinie handlu solą, mianowicie **wolne składy soli**. Hurtownie soli nie spełniają należycie swej roli pośredniczenia między Biurem Sprzedaży Soli a drobnymi kupcami. Są na to przeważnie za słabe, jest ich za dużo. Te lukę mają wypełnić wolne składy. Z założenia mają to być przedsiębiorstwa poważne, zapas soli przy otwarciu ma wynosić przynajmniej 1,000 tonn a stały zapas ma odpowiadać wysokości dwumiesięcznego zapotrzebowania. Wolne składy są komisantami Biura Sprzedaży Soli. Otrzymują sól z salin na zlecenie tego Biura i sprzedają odbiorcom tylko za gotówkę według cennika, podanego przez Biuro Sprzedaży Soli. Zezwoleń na prowadzenie wolnego składu udziela Ministerstwo Skarbu na wniosek Izby Skarbowej i Biura Sprzedaży Soli.

PODATEK SPADKOWY I OD DAROWIZN

Na obszarze powiatów: bielskiego i cieszyńskiego Województwa Śląskiego zachowało moc obowiązującą austriackie cesarskie rozporządzenie z dn. 15 września 1915 (Dz. p. p. nr. 278) o należnościach od przeniesień majątku pod tytułem darmym (w drodze spadku i darowizny) w brzmieniu ustalonym w art. 43 i 44 ustawy z dnia 29 maja 1920 (Dz. U. R. P. nr. 49 poz. 299), zaś na obszarze reszty Województwa Śląskiego t. j. na górnośląskiej części obowiązuje niemiecka ustawa od spadków i darowizn z dn. 10 IX 1919 Dz. Pr. str. 1543.

Ustawa polska z dn. 18 VII 1924 (Dz. U. R. P.

nr. 72 poz. 699) wprowadziła zmiany niektórych powyższych przepisów o opodatkowaniu spadków i darowizn w szczególności wprowadziła jednolitą taryfę opodatkowania spadków i darowizn dla całego Państwa.

Do wykonywania wymiaru podatku spadkowego i od darowizn są powołane: a) na obszarze górnośląskiej części Województwa Śląskiego — Urząd Opłat Stemplowych w Katowicach, b) na obszarze powiatów bielskiego i cieszyńskiego Urzędy Skarbowe podatków i opłat skarbowych: w Bielsku względnie w Cieszynie.

Taryfa opodatkowania spadków i darowizn.

Określenie podatnika według jego znamion osobistych w szczególności według jego stosunku do spadkodawcy lub darującego	Pozycja	1 Małżonek Zstępny	2 Wstępny Przysposob. Zięć lub synowa	3 Rodzeństwo rodzime lub przyrodnie. Dzieci rodzeństwa. Pasierb.	4 Krewni do 4 stopnia wyżej nie wymienieni (rodzeństwo rodziców, rodzeństwo dziadków, wnukowie, rodzeństwo stryjeczne lub cioteczne)	5 I n n i
Podatek wymierza się według niżej podanej stopy procentowej.						
do 3.000	a	—	—	—	—	—
ponad 3.000 do 5.000	b	—	6	10	14	20
ponad 5.000 do 10.000	c	—	7	12	16	22
ponad 10.000 do 20.000	d	2	8	14	18	25
ponad 20.000 do 50.000	e	4	9	16	20	28
ponad 50.000 do 100.000	f	6	10	18	22	31
ponad 100.000 do 200.000	g	7	11	20	24	34
ponad 200.000 do 500.000	h	8	12	22	26	37
ponad 500.000 do 1.000.000	i	9	13	24	28	40
ponad 1.000.000 do 2.000.000	j	10	15	26	30	43
ponad 2.000.000 do 5.000.000	k	11	17	28	33	46
ponad 5.000.000 do 10.000.000	l	12	19	30	36	49
ponad 10.000.000 do 20.000.000	m	13	21	32	39	52
ponad 20.000.000 do 50.000.000	n	14	23	34	42	56
ponad 50.000.000	o	15	25	36	45	60

Należności sądowe.

Na obszarze powiatów bielskiego i cieszyńskiego Województwa Śląskiego obowiązuje dotychczas jeszcze austriackie cesarskie rozporządzenie z dnia 15 września 1915 Dz. P. P. nr. 279 o należnościach sądowych

w brzmieniu, ustalonym ustawą z dn. 12 czerwca 1924 (Dz. U. R. P. nr. 56 poz. 562) — ze zmianami przewidzianymi w art. 173 ust. z dn. 17 1926 (Dz. U. R. P. nr. 98 poz. 570).

OPŁATA STEMPOWA

Ustawa z dnia 1 lipca 1926 roku o opłatach stemplo-
wych ogłoszona w Dz. U. R. P. nr. 98 pod poz. 570.

(Skróty: art. = artykułem ustawy, r. w. s. = rozporządzeniami wykonawczymi, cyfry przy wykładniach oznaczają numery wy-
kładni, ustalonej przez Ministerstwo Skarbu).

CZĘŚĆ PIERWSZA

POSTANOWIENIA OGÓLNE.

ROZDZIAŁ PIERWSZY.

PRZEDMIOTY OPŁAT STEMPOWYCH.

Art. 1.

Opłatom stempłowym podlegają pisma, wymienione w części drugiej niniejszej ustawy oraz czynności prawne, wymienione w art. 71, 75, 89, 96, 103 i 109.

Ilekroć w ustawie niniejszej jest mowa o piśmie, stwierdzającym umowę, należy przez to rozumieć nie tylko pismo, podpisane przez obie strony, lecz także podpisane przez jedną stronę, jeżeli zostało bądź wręczone stronie drugiej, bądź przedstawione sądowi celem dokonania wpisu w księdze wieczystej, bądź sporządzone albo uwierzytelnione sądownie lub notarialnie.

Patrz nowelę.

Patrz wykładnię № 82 VI. przy art. 139.

Art. 2.

Jedno pismo, stwierdzające kilka czynności prawnych, podlega opłacie od każdej czynności z osobna.

Jeżeli jednak czynności prawne między temi samymi osobami, stwierdzone tem samem pismem, pozostają w tak ścisłym z sobą związku, że jedna z tych czynności (uboczna) nie mogłaby istnieć sama przez się bez drugiej (głównej), to opłatę oblicza się tylko według czynności głównej. Do czynności ubocznych zalicza się w szczególności: ustalenie sposobu spłacenia ceny sprzedaży, potwierdzenie odbioru ceny, ustanowienie kary umownej, postanowienia o zabezpieczeniu hipotecznem i t. p.

Patrz wykładnię № 86 przy art. 114 i № 214 przy art. 130.

Art. 3.

W razie sporządzenia wtóropisów, t. j. pism równobrzmiących, lub choćby tylko co do treści zgodnych z pi-

smem pierwszym, albo odpisów lub tłumaczeń, opłata należy się tylko raz jeden, a mianowicie od pisma pierwszego. Wyjątki są przewidziane: co do pełnomocnictw w art. 111, a co do weksli w art. 122.

W razie wątpliwości, zachodzących co do uiszczenia opłaty od pisma pierwszego, uiszczenie winno być udowodnione.

Ustęp drugi stosuje się do odpisu i tłumaczenia tylko w przypadkach następujących:

- a) jeżeli zgodność z pierwopisem zaświadczyła osoba, która podpisała pierwopis, lub
- b) jeżeli osoba, obowiązana do uiszczenia opłaty od pierwopisu, przedstawiła odpis lub tłumaczenie sądowi, notariuszowi lub innemu urzędowi państwowemu.

r. w. s. § 2.

Jeżeli osoba, przedstawiająca sądowi, notariuszowi lub innemu urzędowi państwowemu pismo, podlegające opłacie stempłowej, ale nieopłacone, usprawiedliwia nieuiszczenie tem, że przedstawione pismo jest wtóropisem, to celem usunięcia wątpliwości powinna udowodnić, że uiszczono opłatę od pisma pierwszego (art. 27 punkt 2 oraz art. 35, ustęp drugi; § 3).

To samo tyczy się odpisów i tłumaczeń, zaopatrzonych w zaświadczenie zgodności z pierwopisem przez osobę, która podpisała pierwopis (art. 3 punkt a) lub przedstawionych przez osobę, obowiązana do uiszczenia opłaty od pierwopisu, albo przez jej ustawowego zastępcę lub pełnomocnika (art. 3 punkt b) — jeżeli te odpisy lub tłumaczenia nie są zaopatrzone w dowód uiszczenia opłaty.

W razie nieudowodnienia: notariusz, mający siedzibę poza obszarem, na którym obowiązuje kodeks cywilny austriacki, postąpi w sposób wskazany w art. 27 (punkcie 2) i w art. 28 (ustępach: drugim i trzecim); notariusz zaś, mający siedzibę na obszarze, na którym obowiązuje kodeks cywilny austriacki, jak również sąd lub inny urząd państwowy (na całym obszarze Państwa) zawiadomi urząd skarbowy (art. 35 ustawy oraz

§ 75 niniejszego rozporządzenia). Urząd skarbowy wymierzy na podstawie takiego zawiadomienia opłatę od pisma pierwszego (art. 33 punkt 3) oraz — o ile zachodzą warunki, wymienione w art. 42 — podwyżkę stemplową.

Odroczenie płatności (art. 22 i 177) ma przy stosowaniu art. 3 znaczenie takie samo, jak uiszczenie opłaty.

r. w. s. § 3.

Za dowód uiszczenia opłaty (§ 2 uważa się przede wszystkim przedstawienie pierwopisu. Można też uiszczenie opłaty udowodnić w inny sposób n. p. zaświadczeniem notarialnem lub sądowem i t. p.

Celem uprzedniego zapewnienia sobie dowodu uiszczenia opłaty można też przedstawić urzędowi skarbowemu (§ 16) pismo pierwsze wraz z wtóropisami względnie odpisami. Urząd skarbowy — jeżeli stwierdzi, że pismo pierwsze jest zaopatrzone w dowód uiszczenia opłaty oraz że opłatę uiszczono w należnej wysokości — umieści na każdym wtóropisie oraz na każdym odpisie odpowiednie poświadczenie. Wykonania powyższej czynności urzędowej można zażądać od urzędu skarbowego bądź zapomocą podania, bądź ustnie; podanie jest walne od opłaty stemplowej (art. 142, punkt 26). Poświadczenie podlega zasadniczo opłacie stemplowej w wysokości 3,— zł. (art. 154); opłata od poświadczenia nie może jednak wynosić więcej niż opłata od pierwopisu.

r. w. s. § 182.

Art. 3 ustawy o opłatach stemplowych, oraz §§ 2 i 3 niniejszego rozporządzenia stosuje się również wówczas, jeżeli pismo pierwsze sporządzono przed wejściem w życie ustawy o opłatach stemplowych, a pismo drugie — lub jeszcze późniejsze — w czasie obowiązywania tej ustawy. W takim przypadku strona ma (w razie wątpliwości) udowodnić uiszczenie od pisma pierwszego opłaty, obliczonej według przepisów, które obowiązywały w czasie sporządzania pisma pierwszego.

Wkl. 75. (Art. 3). Urząd Skarbowy, mający siedzibę na obszarze, na którym obowiązuje kodeks cywilny austriacki, jest obowiązany — w przypadkach, w których od notariusza lub od sądu otrzymał odpis, przewidziany w art. 29, względnie w ustępie przedostatnim art. 31 u. o. s. — umieścić na żądanie strony na przedstawionym przez nią wtóropisie lub odpisie poświadczenie uiszczenia opłaty (§ 3 r. w. s.), nawet wówczas, gdy strona nie przedstawiła jednocześnie pisma pierwszego (względnie wtóropisu lub odpisu), zaopatrzonego w dowód uiszczenia opłaty. Urząd Skarbowy udziela poświadczenia na podstawie porównania wtóropisu lub odpisu z odpisem, otrzymanym od notariusza lub od sądu oraz na podstawie kolumn 7—11 rejestru wymiarów doraźnych, prowadzonego w myśl §§ 68—71 instrukcji, ogłoszonej w nr. 33 (poz. 353) Dziennika Urzędowego Ministerstwa Skarbu z 1926 r. (L. D. P. O. 5769/VII/27).

Wkl. 107. (Art. 3). Ustęp drugi artykułu 3. u. o. s. oraz §§ 2 i 3 r. w. s. mają na celu zapobiec uchyleniu się od uiszczenia opłaty przez sporządzenie pisma, podlegającego opłacie, tylko w jednym egzemplarzu i zaopatrzenie tego jedynego egzemplarza w oznaczenie „wtóropis”. Wobec tego od osoby, posiadającej pismo, zaopatrzone w podpis oryginalny i w oznaczenie „wtóro-

pis” (ale niezaopatrzone w dowód uiszczenia opłaty), należy żądać udowodnienia, iż uiszczono opłatę od pisma pierwszego — tylko wówczas, gdy co do tego wtóropisu zachodzą warunki, przy których dane pismo podlegałoby opłacie, gdyby było pierwopisem.

Jeżeli więc stwierdzono pisemnie umowę, zawartą między osobami A i B, to od osoby A, posiadającej „wtóropis” tej umowy, niezaopatrzonej w dowód uiszczenia opłaty, należy żądać udowodnienia, iż uiszczono opłatę od pisma pierwszego: a) gdy „wtóropis” jest zaopatrzone w oryginalne podpisy obu stron, b) gdy jest zaopatrzone w oryginalny podpis osoby B (w obu tych przypadkach zachodzą co do wtóropisu warunki, od których zależy wymagalność opłaty w myśl ustępu pierwszego art. 1). Natomiast nie można żądać owego dowodu od osoby A, gdy „wtóropis”, znajdujący się w jej posiadaniu, jest zaopatrzone tylko w podpis osoby A.

Ponieważ w myśl art. 72 (ustępu trzeciego) u. o. s. (względnie w myśl art. 90) odpis rachunku uważa się za wtóropis i ponieważ opłata od rachunku staje się wymagalna dopiero z chwilą doręczenia rachunku osobie, do której jest wystosowany (patrz wykładnię nr. 44 umieszczoną przy art. 74), przeto w razie znalezienia odpisu rachunku u jego wystawcy, jak również w przypadku, gdy wystawca rachunku złożył odpis rachunku sądowi, nie należy żądać udowodnienia, iż uiszczono opłatę od pierwopisu (L. D. V. 11195/VI/27).

Patrz wykładnię przy art. 72 nr. 4, 82 II i 217.

„	„	„	„	74	„	44.
„	„	„	„	92	„	11.
„	„	„	„	93	„	82 IV.
„	„	„	„	82	„	98.
„	„	„	„	95	„	143, 166 i 192
„	„	„	„	118	„	15 i 37.
„	„	„	„	136	„	153.
„	„	„	„	139	„	181.

Art. 4.

Pismo, stwierdzające umowę o zniesienie istniejącego między stronami stosunku prawnego i powstania natomiast stosunku nowego, podlega opłacie, odpowiadającej treści stosunku nowego. Wyjątek jest przewidziany co do konwersji wierzytelności w art. 121.

Pismo, tylko zmieniające istniejący już stosunek, przy którego zawianiu lub pisemnem stwierdzeniu uiszczono należną opłatę stemplową, podlega:

- w razie zwiększenia przedmiotu zobowiązania — opłacie od nadwyżki;
- w razie innych zmian — opłacie, przewidzianej w art. 139, jeżeli zachodzą warunki, wymienione w tym artykule.

r. w. s. § 4.

Postanowienia ulgowe, zawarte w ustępie drugim art. 4 (w punkcie „a” lub w punkcie „b”) stosuje się tylko pod warunkiem, że sporządzono pismo, stwierdzające pierwotny stosunek prawny i że opłata, należna od tego pisma została bądź uiszczona bądź odroczone na mocy art. 22 lub 177. Co do udowodnienia tego warunku obowiązują zasady, podane w §§ 2 i 3.

r. w. s. § 5.

Postanowienie zawarte w art. 4 — w ustępie drugim, w punkcie b), — tyczy się w szczególności pism, stwierdzających: 1) zmianę terminu płatności długu (prolongacji pożyczki, resztującej ceny sprzedaży i t. p.), 2) obniżenie lub podwyższenie stopy procentowej, 3) zmianę miejsca, w którym zobowiązanie ma być wykonane.

Pisma wyżej wymienione — w razie istnienia warunków, określonych w § 4:

a) podlegają opłacie, przewidzianej w art. 139, gdy zostały sporządzone, albo uwierzytelnione sądownie lub notarialnie, albo zgłoszone do rejestracji (art. 1531, prawa cywilnego rosyjskiego, tom X, część I. Zb. pr. ces. ros. wyd. z 1914 r.; art. 146 i 147 rosyjskiej ustawy notarialnej);

b) w innych wypadkach są wolne od opłaty.

r. w. s. § 6.

Do pisma, stwierdzającego umowę o przedłużenie stosunku prawnego, który gaśnie na skutek upływu czasu — n. p. do przedłużenia umowy o wydobywanie ciał kopalnych (art. 64), umowy o dostawę (art. 66, punkt 1; art. 67, punkt 1), dzierżawy lub najmu (art. 88), umowy o świadczenie usług (art. 90), umowy składu (art. 95), — nie stosuje się art. 4. Pismo takie podlega opłacie według zasad, dotyczących się umowy pierwotnej; wyjątek stanowi przedłużenie terminu trwania spółki; wówczas bowiem stosuje się art. 105 (ustęp przedostatni).

Patrz wykładnię przy art. 12 nr. 194.

„ „ „ „ 134 „ 152.

Art. 5.

Pisma, sporządzone zagranicą, podlegają przepisom niniejszej ustawy tylko wówczas, gdy stwierdzają czynność prawną, dotyczącą się przedmiotu, znajdującego się w Polsce, lub gdy zobowiązanie, z czynności prawnej wynikające, ma być wykonane albo jest wykonywane w Polsce. Pisma, sporządzone w Polsce przed konsulem obcego państwa, uważane będą — pod warunkiem wzajemności — za sporządzone zagranicą.

r. w. s. § 183.

Od pism, sporządzonych zagranicą przed dniem 1. stycznia 1927 r., nie pobiera się opłaty, jeżeli przed tym dniem uiszczono opłatę według przepisów dotychczasowych.

ROZDZIAŁ DRUGI.**SPOSÓB OBLICZENIA OPŁATY.****Art. 6.**

Opłatę stemplową oblicza się stosownie do rodzaju czynności prawnej, którą stwierdza pismo; nazwa niezgodna z treścią nie ma znaczenia.

Jeżeli według części drugiej niniejszej ustawy należy wziąć za podstawę wymiaru wartość rzeczy, to wartość tę ma podać podatnik. Opłatę wymierza się od wartości podanej; wyjątki są przewidziane w art. 7—12 oraz w ustępie trzecim art. 70.

Za podstawę wymiaru opłaty od pisma, stwierdzającego umowę, bierze się wartość całego przedmiotu umowy, choćby z treści pisma wynikało, że umowa została już częściowo albo całkowicie wykonana przed sporządzeniem pisma.

Patrz wykładnię przy art. 52 nr. 245.

„ „ „ „ 82 „ 185.

„ „ „ „ 131 „ 157.

Art. 7.

Jeżeli według treści pisma dłużnik ma wykonać jedno z dwu lub więcej świadczeń różnej wartości, to za podstawę wymiaru służy wartość najwyższa.

Jeżeli strona, otrzymująca rzecz, obowiązana jest do świadczeń wzajemnych, to wartości rzeczy (art. 6) nie można przyjąć w sumie niższej, niż łączna wartość wszystkich świadczeń wzajemnych. Za świadczenia wzajemne uważa się: przyjęcie długu do zapłaty, ustanowienie użytkowania, potrącenie wierzytelności z ceny sprzedaży, zrzeczenie się prawa majątkowego i t. p.

Wartość świadczeń wzajemnych ma być podana przez podatnika.

Patrz wykładnię przy art. 12 nr. 194.

„ „ „ „ 52 „ 216.

„ „ „ „ 56 „ 212.

„ „ „ „ 66 „ 160.

Art. 8.

Papiery wartościowe ocenia się poza przypadkami sprzedaży (art. 78, punkt a) — jeżeli kwota, podana przez podatnika (art. 6), nie jest wyższa — według najniższego kursu giełdowego z dnia, poprzedzającego sporządzenie czynności prawnej, jeżeli w miejscowości, w której sporządzono czynność prawną, względnie w której zobowiązanie ma być wykonane (art. 5), znajduje się giełda; jeżeli w owej miejscowości giełdy nie ma, jak również, gdy dany papier wartościowy nie był w dniu poprzedzającym, notowany na giełdzie miejscowej, bierze się za podstawę wymiaru najniższy kurs, notowany na najbliższej terytorjalnie giełdzie polskiej w ostatnich trzech dniach, poprzedzających sporządzenie czynności prawnej. Wartość papierów, nienotowanych w sposób powyższy, może być ustalona zgodnie z opinią izby handlowo-przemysłowej lub innej organizacji gospodarczej, którą wskaże rozporządzenie.

Aż do czasu rozpoczęcia przez Bank Polski wymiany banknotów na złoto, złoty w złocie ocenia się według równowartości, ostatnio ogłoszonej w Monitorze Polskim przed sporządzeniem czynności prawnej (art. 16 rozporządzenia P. R. z dnia 5. listopada 1927 r. (Dz. U. R. P. nr. 97, poz. 855)).

Przepisy powyższe stosuje się również do walut zagranicznych; wyjątek jest przewidziany co do ubezpieczeń w art. 99.

r. w. s. § 7.

Jeżeli papier wartościowy w ostatnich trzech dniach poprzedzających sporządzenie czynności prawnej, nie był notowany na żadnej giełdzie polskiej, to podatnik winien podać wartość papieru (art. 6, ustęp drugi oraz art. 7, ustęp ostatni). Urząd skarbowy przyjmie jed-

nak wartość w kwocie wyższej od podanej przez podatnika i wymierzy opłatę dodatkową (art. 33, punkt 3), jeżeli wartość wyższą stwierdza opinia izby handlowo-przemysłowej, przez urząd skarbowy zasiągnięta.

Opinia którejkolwiek izby handlowo-przemysłowej, mającej siedzibę w Polsce, przedstawiona przez podatnika, a stwierdzająca wartość z daty, która poprzedza dzień sporządzenia czynności prawnej nie więcej jak na miesiąc, obowiązuje wszystkie organa urzędowe, powołane do ustalania wysokości opłat stemplowych (art. 17 i 33).

r. w. s. § 8.

Przepis art. 8, według którego wartość papierów wartościowych i walut zagranicznych oblicza się na podstawie kursu giełdowego z dnia, poprzedzającego sporządzenie czynności prawnej (względnie na podstawie kursu najniższego z trzech dni, poprzedzających sporządzenie czynności prawnej), stosuje się również do papierów wartościowych i walut, wymienionych w pismach, sporządzonych zagranicą (art. 5). Data wprowadzenia pisma (względnie odpisu lub tłumaczenia) do Polski (art. 21) nie ma znaczenia przy obliczeniu wartości.

Patrz wykładnię przy art. 72 nr. 28.

„ „ „ „ 137 „ 31.

Art. 9.

Jeżeli świadczenie, którego wartość ma służyć za podstawę wymiaru, nie może być co do ilości oznaczone przy sporządzeniu pisma, to ustalenie podstawy wymiaru następuje w miarę wykonywania zobowiązania (art. 22; 28, ustęp piąty; 29, ustępy: pierwszy i drugi; 30, punkt 3; 31 ustęp przedostatni; 32).

Jeżeli jednak znana jest najniższa ilość świadczenia, albo zostaje wypłacona zaliczka, to za podstawę wymiaru należy przyjąć narazie tę ilość najniższą lub zaliczkę, zależnie od tego, która z nich jest wyższa. Kwotę opłaty, uiszczoną na tej podstawie, potrąca się następnie od sumy kwot, obliczonych w miarę wykonywania zobowiązania.

r. w. s. § 9.

Jeżeli rozmiar świadczenia, którego wartość ma służyć za podstawę wymiaru, nie może być przy sporządzeniu pisma oznaczony za cały czas trwania zobowiązania, ale jest oznaczony za jednostkę czasu (rok, miesiąc i t. p.), to nie stosuje się art. 9, lecz ma zastosowanie art. 10.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 15. XI. 1927 r. (Dz. U. R. P. nr. 106, poz. 914):

§ 1. Do umowy, wymienionej w art. 9 u. o. s., zawartej przed dniem 1 stycznia 1927 r., a wykonywanej w czasie obowiązywania powołanej ustawy, stosuje się tę ustawę, o ile chodzi o świadczenia, które na mocy umowy mają być wykonane w czasie od dnia 1 stycznia 1928 r.

Zasadę powyższą stosuje się również do tych umów, niewymienionych w powołanym art. 9, a zawartych przed dniem 1 stycznia 1927 r., co do których w myśl przepisów, które obowiązywały w dniu zawarcia umowy, ustalenie podstawy wymiaru opłaty stemplowej następuje w miarę wykonywania zobowiązania.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 31 marca 1927 r., w sprawie opłat stemplowych od umów o dzierżawę lub najem przedmiotów, znajdujących się na obszarze, na którym obowiązuje kodeks cywilny niemiecki (Dz. U. R. P. nr. 34, poz. 303) nie ulega zmianie. (Patrz przy art. 88).

Patrz wykładnię przy art. 52 nr. 245.

„ „ „ „ 88 „ 90.
„ „ „ „ 134 „ 69.

Art. 10.

Jeżeli pismo zawiera zobowiązanie do świadczeń perjodycznych, to celem ustalenia podstawy wymiaru należy roczną wartość świadczeń pomnożyć:

- a) w razie ustanowienia świadczeń na wieczne czasy — przez 17;
- b) w razie ustanowienia świadczeń na czas, ściśle ograniczony co do ilości lat lub ich części, — przez tę ilość lat lub ich części;
- c) przy ustanowieniu świadczeń na czas życia jednej osoby w wieku do lat 50 włącznie — przez 10, w wieku ponad lat 50 — przez 5;
- d) w razie uzależnienia terminu trwania świadczeń od czasu życia dwu lub więcej osób — przez mnożnik e)
- e) odpowiedni do wieku osoby najstarszej lub najmłodszej, stosownie do tego, czy świadczenia mają trwać do śmierci osoby, która umrze pierwsza, czy do śmierci osoby, która umrze ostatnia;
- e) w razie ustanowienia świadczeń na czas, nieokreślony w sposób wyżej podany, — przez 5, a następnie dokonywać ponownie co pięć lat wymiaru opłaty na dalsze pięciolecie, o ile zobowiązanie trwa dalej (art. 22).

W razie ustanowienia świadczeń na czas nieokreślony (punkt e), z oznaczeniem jednak pewnego terminu, do którego zobowiązanie trwać będzie niewątpliwie, podstawę wymiaru opłaty za czas ściśle określony ustala się w sposób, przewidziany w punkcie b), a za czas dalszy — w sposób, przewidziany w punkcie e).

Przepisy artykułu niniejszego stosuje się również do służebności, do użytkowania, prawa używania lub mieszkania, ciężarów rzeczowych, oraz długu rentowego (§§ 1199—1203 kodeksu cywilnego niemieckiego).

Roczną wartość użytkowania bierze się w sumie, wynoszącej 6% wartości rzeczy, poddanej użytkowaniu, chyba, że wartość wyższa lub niższa jest niewątpliwa.

r. w. s. § 10.

Jeżeli przy długu rentowym (art. 10, ustęp przedostatni) suma wykupu (§ 1199, ustęp drugi, kodeksu cywilnego niemieckiego) jest wyższa od kwoty, obliczonej według ustępów pierwszego i drugiego art. 10, to za podstawę wymiaru bierze się sumę wykupu (jako wartość podaną przez podatnika; art. 6, ustęp drugi).

Wkł. 231. (Art. 10, 11, 42). Jeżeli pismo, stwierdzające zobowiązanie do świadczeń perjodycznych na czas, ściśle ograniczony co do ilości lat, a dłuższy niż 5 lat — np. na 8 lat — (art. 10, punkt „b” u. o. s.) zostało przedstawione urzędowi skarbowemu celem wymiaru opłaty stemplowej (art. 23, punkt „b”; art. 24, punkt „b”) **po upływie terminu** trzechtygodniowego, przewidzianego w art. 20 i zarazem podatnik oświadczył, że nie korzysta

z prawa, które mu służy na mocy art. 11, a wobec tego urząd skarbowy bierze za podstawę wymiaru iloczyn z pomnożenia rocznej wartości świadczeń perjodycznych przez ilość lat, na które zostały ustanowione (w przypadku, przytoczonym wyżej dla przykładu: przez 8), to za podstawę wymiaru **podwyżki stemplowej**, należnej w myśl art. 42 z powodu nieuiszczenia opłaty we właściwym terminie, bierze się tylko sumę, wynikającą z pomnożenia rocznej wartości świadczeń perjodycznych **przez 5**. Tylko bowiem ta suma — ze względu na prawo, przyznane podatnikowi w art. 11 — nie została uiszczona we właściwym terminie (L. D. V. 6075/6/29).

Patrz wykładnię przy art. 114 nr. 144.

"	"	"	"	88	"	244.
"	"	"	"	12	"	194.

Art. 11.

W przypadkach, wymienionych w ustępie drugim art. 9 oraz w punkcie b) art. 10, — jeżeli zobowiązanie ma trwać dłużej, niż przez pięć lat — bierze się na żądanie podatnika za podstawę wymiaru sumę, obliczoną za pierwszy okres pięcioletni; po upływie tego okresu ustala się podstawę wymiaru na drugi okres pięcioletni i tak postępuje się w dalszym ciągu, aż do wygaśnięcia zobowiązania. Tak samo należy postąpić na żądanie podatnika, w przypadku, przewidzianym w ustępie drugim art. 10.

r. w. s. § 11.

Postanowienie art. 11, powołujące ustęp drugi art. 9, stosuje się do przypadków, w których znana jest najniższa ilość świadczenia, przypadająca za jeden rok. W takim razie podatnik może żądać, aby opłatę tymczasową pobrano narazie od iloczynu wynikającego z pomnożenia minimum rocznego przez 5.

Jeżeliby jednak w ciągu pewnego roku wykonano więcej, niż umówione minimum roczne, to podatnik ma po upływie tego roku (w terminie, ustalonym przez urząd skarbowy w myśl art. 22) zapłacić odpowiednią kwotę, uzupełniającą opłatę tymczasową.

Po upływie pierwszego pięciolecia należy uiszczyć — w terminie, ustalonym przez urząd skarbowy — drugą ratę opłaty tymczasowej i t. d.

Patrz wykładnię przy art. 10 nr. 231.

"	"	"	"	88	"	244.
---	---	---	---	----	---	------

Art. 12.

Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrami: Sprawiedliwości, Rolnictwa i Dóbr Państwowych oraz Róbt Publicznych władny jest wydawać normy o najniższym szacunku („szacunku prawnym”), rzeczy nieruchomości, który ma być wzięty za podstawę wymiaru, jeżeli jest wyższy od sum, ustalonych według postanowień art. 6—11.

Szacunek prawny może być oparty na podatkach gruntowym i budynkowym oraz na ustalonych po raz ostatni przed dniem 1 sierpnia 1914 r.: cenie sprzedaży lub oszacowaniu, dokonaniem przez instytucję kredytową celem udzielenia długoterminowej pożyczki hipotecznej. Mnożnik, przez który ma być pomnożona kwo-

ta podatku gruntowego, względnie budynkowego, oraz sposób przewalutowania wyżej wymienionych ocen przedwojennych mają być ustalane corocznie.

Jeżeli przedmiotem przeniesienia własności jest nieruchomości, stanowiąca gospodarstwo rolne, wraz z przynależnościami, to szacunek prawny nieruchomości ma być wzięty w kwocie, równąjącej się dziewięciu dziesiątym częściom podanych przez podatnika wartości: rzeczy nieruchomości i przynależności razem wziętych (art. 6, ustęp drugi i art. 13, ustęp pierwszy). Jeżeli jednak wartość takiej nieruchomości ustalono na podstawie prawnego szacunku, przewidzianego w ustępie pierwszym i drugim niniejszego artykułu, to szacunek prawny przynależności ma być wzięty w kwocie, równąjącej się jednej dziewiątej części wartości nieruchomości.

Przepisy niniejszej ustawy o rzeczach nieruchomości (nieruchomościach) stosuje się jedynie do:

1. gruntu oraz przedmiotów, z nim związanych (budynków, roślin od gruntu nieoddzielonych i t. p.);
2. prawa wieczystej dzierżawy;
3. prawa zabudowy;
4. prawa żądania, aby rzecz nieruchoma (punkty 1, 2, 3, 5) została oddana na własność;
5. prawa do majątku spadkowego — o tyle, o ile składa się z rzeczy nieruchomości.

r. w. s. § 12.

Normy o szacunku prawnym, przewidziane w ustępie pierwszym artykułu 12, zostaną wydane osobnym rozporządzeniem.

Stosowanie przepisów, zawartych w pierwszym zdaniu ustępu trzeciego oraz w ustępie ostatnim, nie jest uzależnione od wydania rzeczonych norm.

r. w. s. § 13.

Punkt 4 ustępu ostatniego artykułu 12 nie dotyczy się prawa, wynikającego z umowy przygotowawczej (art. 134) lub z oferty.

Jeżeli więc właściciel nieruchomości (A) zawarł z osobą B umowę przygotowawczą, w której zobowiązał się sprzedać swą nieruchomość w przyszłości osobie B i następnie B sprzedaje osobie C swe prawo, wynikające z umowy przygotowawczej, to umowa między B i C podlega — jako umowa o sprzedaż rzeczy ruchomej — opłacie w wysokości 1% (art. 53, punkt 3 i art. 66, punkt 1).

Również gdy właściciel nieruchomości (A) złożył osobie B wiążącą go do pewnego terminu ofertę w przedmiocie sprzedaży nieruchomości i następnie B sprzedaje osobie C swoje prawo, wynikające z oferty, to sprzedaż ta podlega opłacie w wysokości 1%.

r. w. s. § 14.

Znaczenie punktu 5 ustępu ostatniego art. 12 wyjaśnią następujące przykłady:

1) Cały spadek, obejmujący między innymi nieruchomości, przeszedł na jednego spadkobiercę, ustawowego lub testamentowego (w zakresie kodeksu cywilnego francuskiego: na jednego legatarjusza ogólnego). Następnie spadkobierca (legatarjusz ogólny) sprzedaje nieruchomości spadkową.

Od tej sprzedaży należy się opłata w wysokości 4% (art. 52 punkt 1 i art. 58).

2) Spadkodawca testamentem zapisał (legował) komuś pewną oznaczoną nieruchomości oraz pewne oznaczone ruchomości. Następnie zapisobierca (legatarjusz) sprzedaje ową nieruchomość.

Również od tej sprzedaży należy uiścić opłatę w wysokości 4% (art. 52, punkt 1 i art. 58).

3) Spadek składa się z trzech nieruchomości, których wartość ogólna wynosi 200 000 zł., oraz z rzeczy ruchomych wartości 100 000 zł. Spadek ten przeszedł na cztery osoby jako na spadkobierców ustawowych. Następnie jeden z tych spadkobierców, którego udział w spadku wynosi $\frac{1}{4}$, sprzedaje cały swój udział osobie, która nie należy do współspadkobierców.

Umowa sprzedaży zostaje zawarta przed dokonaniem działu majątku spadkowego; przedmiotem sprzedaży jest zatem $\frac{1}{4}$ idealna część.

Od tej sprzedaży należy uiścić: opłatę w wysokości 4% od 50 000 zł., t. j. od czwartej części wartości rzeczy nieruchomości (art. 52, punkt 1 i art. 58) oraz w wysokości 1% od 25 000 zł., t. j. od czwartej części wartości rzeczy ruchomych (art. 66, punkt 1).

Przy wszystkich trzech przykładach jest bez znaczenia, czy w chwili zawarcia umowy sprzedaży jest jeszcze spadkodawca zapisany w księdze wieczystej (art. 165) jako właściciel lub czy w księdze tej uwidoczniło się już przejście na spadkobierców.

Również jest bez znaczenia: a) na obszarze obowiązywania prawa cywilnego rosyjskiego (tom X cz. I zb. pr. ces. ros.) — czy sprzedaż nastąpiła po zatwierdzeniu spadkobrania z prawa (art. 1408 ros., ustawy postępowania sądowego cywilnego) wzgl. po zatwierdzeniu testamentu (art. 1060 — 1066/14, prawa cywilnego rosyjskiego), czy przed nim; b) na obszarze obowiązywania kodeksu cywilnego austriackiego — czy sprzedaż nastąpiła po wydaniu dekretu dziedzictwa (§ 174 ces. patentu o postępowaniu niespornem z dnia 9 sierpnia 1854 r. austr. Dz. P. P. nr. 208), czy przedtem; c) na obszarze obowiązywania kodeksu cywilnego niemieckiego — czy sprzedawca posiada poświadczenie dziedziczenia (§ 2353 powołanego kodeksu), czy go jeszcze nie otrzymał.

Wkl. 150. (Art. 12). W kwestji, w jakiej mierze części składowe przedsiębiorstwa fabrycznego mają być przy stosowaniu u. o. s. uważane za rzeczy nieruchome, należy trzymać się zasad następujących:

Za rzeczy nieruchome uważa się w myśl art. 12 (ustępu ostatniego, punktu 1) u. o. s. oprócz gruntu wszelkie przedmioty z gruntem związane, a zatem w szczególności: budynki, mury, parkany, słupy wbite w ziemię, wszelkie urządzenia techniczne, związane fundamentami z ziemią — bez względu na to, czy znajdują się w budynku czy poza nim — (jako to: zbiorniki, kotły, piece, kominy), dalej: bruki, tory kolejowe, rury wodociągowe lub gazowe, umieszczone w ziemi, urządzenia kanalizacyjne, tunele.

Przedmiot, który nie da się oddzielić od budynku bez uszkodzenia tego przedmiotu lub części budynku, w której on się mieści, jest — jako część składowa budynku — nieruchomością.

Maszyny, przymocowane do podłogi, ścian lub sufitu tylko zapomocą śrub, zalicza się do rzeczy ruchomych. (L. D. V. 19288/VII/28).

Wkl. 194. (Art. 12).

W myśl art. 12 (ustępu ostatniego) punktu 2) u. o. s., należy prawo wieczystej dzierżawy uważać w zakresie powołanej ustawy za rzecz nieruchomą. Wobec tego pismo, stwierdzające umowę o przeniesienie tego prawa podlega w myśl art. 52 (punktu 1) oraz art. 58 (ustępu pierwszego) w związku z art. 7 (ustępem drugim) powołanej ustawy opłacie w wysokości 4% od ceny, za którą następuje przeniesienie prawa wieczystej dzierżawy.

Zazwyczaj osoba, która zamierza nabyć prawo wieczystej dzierżawy, zawiera w tym celu dwie umowy: jedną z dotychczasowym dzierżawcą wieczystym, na mocy której ten ostatni przenosi swe prawo na nowonabywcę, drugą z właścicielem nieruchomości, obciążonej dzierżawą wieczystą (dominus directus), na mocy której ten ostatni udziela „konsensu”, t. j. zezwala na zawarcie umowy o przeniesienie prawa wieczystej dzierżawy lub umowę taką, po jej zawarciu, zatwierdza. Nie tylko pismo, stwierdzające umowę pierwszą, ale także to, które stwierdza umowę drugą, jako niezbędne do przeniesienia prawa wieczystej dzierżawy — jest „pismem stwierdzającym umowę o nabycie nieruchomości” (art. 52, punkt 1, u. o. s.); teza ta wynika również stąd, że w przypadkach, w których istnieje stosunek wieczysto-dzierżawny, własność jest podzielona między wieczystym dzierżawcą, a dominus directus i właśnie ten podział czyni koniecznym zawarcie wymienionych wyżej dwóch umów.

Z powyższych zasad podstawowych wynikają następujące normy szczegółowe:

1) a) Pismo, stwierdzające umowę między dotychczasowym dzierżawcą wieczystym a nowonabywcą, podlega opłacie w wysokości 4% od sumy, którą nabywca zobowiązuje się zapłacić dotychczasowemu dzierżawcy wieczystemu,

b) Jeżeli w tem piśmie nabywca zobowiązuje się do spełniania tych obowiązków wobec dominus directus, do których na mocy stosunku dotychczasowego jest obowiązany dzierżawca wieczysty, to celem obliczenia podstawy wymiaru należy do kwoty, wymienionej pod a), doliczyć (na mocy art. 7, ustępu drugiego, u. o. s.) skapitalizowaną wartość zobowiązań, przejętych przez nowonabywcę i od sumy, w ten sposób ustalonej, uiścić opłatę w wysokości 4%.

Pod względem kapitalizacji zobowiązań wobec dominus directus należy odróżnić, czy wysokość czynszu jest ustanowiona w kwocie niezmiennej, czy też kwota, obowiązująca w dniu zawarcia umowy o przeniesienie prawa wieczystej dzierżawy, została ustanowiona do pewnego terminu (n. p. „do końca roku 1939”) z zastrzeżeniem ponownego ustalenia wysokości czynszu po upływie owego terminu. W pierwszym przypadku (w razie niezmienności) kapitalizacja polega na pomnożeniu rocznej kwoty czynszu przez 17 (art. 10, punkt „a” u. o. s.); w drugim na pomnożeniu rocznej kwoty czynszu przez tę ilość lat lub ich części, która wyraża czasokres od dnia zawarcia umowy o przeniesienie prawa wieczystej dzierżawy do końcowego terminu obowiązywania czynszu współczesnego (art. 10, punkt „b” u. o. s.); jeżeli n. p. w kontrakcie o przeniesienie prawa wieczystej dzierżawy, zawartym w dniu 1 lipca 1928 r., nabywca zobowiązuje się dopełnić obowiązku płacenia

czynszu, którego wysokość jest ustanowiona do końca r. 1939, to należy roczną kwotę czynszu pomnożyć przez $11\frac{1}{2}$.

2) Umowa między dominus directus a nowonabywcą prawa wieczystej dzierżawy bywa stwierdzana bądź tylko jednym pismem bądź dwoma: w tym drugim przypadku pierwszym pismem nabywca zobowiązuje się — na wypadek otrzymania konsensu — do świadczeń na rzecz dominus directus, drugim pismem dominus directus udziela konsensu.

Pismo pierwsze lub jedyne, stwierdzające umowę między dominus directus a nabywcą prawa wieczystej dzierżawy, podlega — na mocy art. 4 (ustępu drugiego), art. 7 (ustępu drugiego) oraz art. 58 (ustępu pierwszego) u. o. s. — opłacie w wysokości 4%:

a) od laudemium, t. j. od świadczenia jednorazowego na rzecz dominus directus, b) od skapitalizowanej wartości czynszu, który nabywca prawa wieczystej dzierżawy zobowiązuje się płacić lub którego płacenie dominus directus zastrzega w konsensie. Co do kapitalizacji obowiązują zasady, podane wyżej pod 1) — przy czym w razie ustanowienia nowego terminu należy czynsz roczny pomnożyć przez ilość lat lub ich części, wyrażającą czasokres od sporządzenia pisma, stwierdzającego umowę między dominus directus a nabywcą prawa wieczystej dzierżawy, do upływu nowego terminu.

Jeżeli jednak (w myśl zasad, podanych wyżej pod 1.) przy obliczeniu opłaty od pisma, stwierdzającego umowę między dotychczasowym dzierżawcą wieczystym a nowonabywcą, wliczono do podstawy wymiaru skapitalizowaną wartość czynszu, to przy ustaleniu wysokości opłaty od pisma, stwierdzającego umowę między dominus directus a nowonabywcą prawa wieczystej dzierżawy, należy wliczyć do podstawy wymiaru oprócz laudemium tylko nadwyżkę, o którą wartość skapitalizowana według danych, zawartych w umowie między nabywcą a dominus directus, przewyższa wartość, skapitalizowaną według danych, zawartych w umowie między nabywcą a dotychczasowym dzierżawcą wieczystym.

Przykład: W umowie, zawartej w dniu 1 lipca 1928 r. między dotychczasowym dzierżawcą wieczystym a nowonabywcą, ten ostatni zobowiązuje się do dopełnienia obowiązków, ciążących na zbywcy, t. j. do płacenia czynszu w rocznej kwocie 100 zł., ustanowionego w tej wysokości do końca 1939 r. Skapitalizowana wartość tego zobowiązania (t. j. kwota 1150 zł.) zostaje wliczona do podstawy wymiaru opłaty stemplowej, należnej od powyższej umowy. Następnie na mocy umowy, zawartej w dniu 31 grudnia 1928 r. między nowonabywcą prawa wieczystej dzierżawy a dominus directus, zostaje ustanowiony czynsz w rocznej kwocie 200 zł. za czas od dnia 1 stycznia 1929 r. do końca 1949 r. Ponieważ skapitalizowana wartość tego zobowiązania wynosi 4200 zł. (iloczyn z pomnożenia 200 zł. przez 21), a zatem o 3100 zł. więcej niż skapitalizowana wartość świadczeń, przypadających za czas od dnia 1 stycznia 1929 r. do końca 1939 r., obliczona według danych, zawartych w umowie pierwszej, przeto do podstawy wymiaru opłaty od umowy drugiej należy, oprócz laudemium, wliczyć kwotę 3100 zł.

Jeżeli umowa między nowonabywcą prawa wieczystej dzierżawy a dominus directus zostaje stwierdzona

dwoma pismami: — a) pismem, którym nabywca zobowiązuje się do świadczeń na rzecz dominus directus oraz b) konsensem — to pismo drugie tylko w takim razie podlega opłacie w wysokości 4%, jeżeli w niem są przewidziane świadczenia inne lub obszerniejsze, niż w piśmie pierwszym; opłatę oblicza się od nadwyżki (art. 4, ustęp drugi, punkt „a” u. o. s.).

3) Pismo, stwierdzające umowę między wieczystym dzierżawcą a dominus directus, zawartą ze względu na upływ czasokresu, na który została oznaczona po raz ostatni wysokość czynszu, a ustalającą ponownie wysokość czynszu i termin, do którego ona ma obowiązywać, podlega — w myśl art. 4 (ustępu drugiego punktu „a”) oraz art. 58 (ustępu pierwszego) opłacie w wysokości 4% od iloczynu z pomnożenia rocznej kwoty czynszu przez ilość lat (i ich części), wyrażającą nowy czasokres.

4) Jeżeli wieczysty dzierżawca i dominus directus nie czekając upływu czasokresu, na który została oznaczona po raz ostatni wysokość czynszu, zawierają umowę, na mocy której roczną kwotę czynszu podwyższają — bądź tylko do końca okresu, ostatnio ustalonego, bądź poza ten okres (a zatem z ustanowieniem nowego czasokresu) — to pismo, stwierdzające taką umowę podlega — w myśl art. 4 (ustępu drugiego, punkt „a”) oraz art. 58 (ustępu pierwszego) u. o. s. — opłacie w wysokości 4% od nadwyżki.

Przykłady: a) Czynsz został ustalony po raz ostatni w rocznej kwocie 100 zł. do końca 1939 r. Umowę z dnia 1 lipca 1928 r. czynsz zostaje podwyższony na czas do końca 1939 r. na kwotę 200 zł. Należy uiścić 4% od 1150 zł. t. j. od iloczynu z pomnożenia nadwyżki rocznej (100 zł.) przez $11\frac{1}{2}$.

b) Czynsz, ustalony ostatnio w rocznej kwocie 100 zł. do końca 1939 r., zostaje umową z dnia 1 lipca 1928 r. podwyższony na kwotę 200 zł. na czas do końca 1949 r. Należy uiścić 4% od 3150 zł. t. j. od kwoty, wymienionej w przykładzie „a”, plus iloczynu z pomnożenia 200 zł. przez 10.

5) Pismo, stwierdzające umowę między dominus directus a wieczystym dzierżawcą, na mocy której część wieczystej dzierżawy zostaje wyodrębniona w osobną jednostkę wieczysto-dzierżawną:

a) podlega opłacie w maksymalnej wysokości 3 zł. według zasad, podanych w art. 139 u. o. s. — jeżeli pismo to bądź nie zawiera żadnych postanowień o laudemium ani też o czynszu, bądź też — nie zmieniając czasokresu, na który wysokość czynszu została ustalona po raz ostatni — jedynie ustala proporcjonalny rozdział czynszu, należnego dotychczas od całości w ten sposób, że łączna kwota czynszów należnych według nowej umowy od każdej z nowo utworzonych jednostek, nie przewyższa dotychczasowego czynszu od całości;

b) podlega opłacie w wysokości 4% od skapitalizowanej wartości nadwyżki — według zasad, podanych wyżej w punktach 3 i 4 — jeżeli roczna suma obu czynszów przewyższa roczną kwotę dotychczasowej należności za całość lub wprawdzie różnicy między temi kwotami niema, ale termin obowiązywania nowo ustalonych kwot proporcjonalnych jest dłuższy od dotychczasowego.

6) Konsens, wydany przez urząd państwowy imieniem Skarbu Państwa, będącego dominus directus

w przypadku konkretnym, nie podlega opłacie, przewidzianej w art. 154 u. s. o., jako dotyczący sprawy gospodarczej (art. 154, ustęp drugi w związku z punktem 13 art. 141 u. o. s. (I. D. V. 2382/6/28)).

Patrz wykładnię przy art. 52 nr. 105, 216, 226 i 225.

Patrz wykładnię przy art. 65 „ 171.

Art. 13.

Jeżeli pismo, podlegające opłacie, dotyczy dwu lub więcej przedmiotów, które według przepisów części drugiej ustawy niniejszej podlegają różnym pod względem stopy opłatom stemplowym, to podatnik jest obowiązany podać wartość każdego przedmiotu oddzielnie: bądź w treści pisma, bądź przy przedstawieniu go organowi, powołanemu do wymierzenia opłaty, bądź w podaniu o zwrot nadpłaty (art. 45), lub w odwołaniu (art. 46).

Gdy tego nie uczyniono i podano tylko wartość w sumie ogólnej, to tę sumę bierze się jako podstawę wymiaru i stosuje się do niej stopę, przypadającą od tego przedmiotu, który podlega opłacie najwyższej.

r. w. s. § 15.

Art. 13 stosuje się również, gdy pismo tyczy się dwu lub więcej przedmiotów, z których jedno podlega opłacie, inne są wolne od opłaty.

Patrz wykładnię przy art. 90 nr. 149 i 186.

Art. 14.

Nie pobiera się opłaty stemplowej, wynoszącej mniej niż 10 groszy.

(Groszową końcówkę opłaty, obliczonej według właściwej stopy, przewidzianej w części drugiej ustawy niniejszej, jeżeli przewyższa 10 groszy, a jest niepodzielna przez 10, zaokrągla się wzwyż do kwoty w ten sposób podzielnej.

ROZDZIAŁ TRZECI.

OSOBY, OBOWIĄZANE DO UISZCZANIA OPŁATY.

Art. 15.

O ile w części drugiej ustawy niniejszej nie postanowiono na kim ciąży obowiązek uiszczenia opłaty stemplowej, są wobec Skarbu Państwa solidarnie obowiązani:

1. co do pism, stwierdzających umowę:

- a) osoby, będące stronami w umowie,
- b) osoba, która zawarła umowę, prowadząc interes cudzy bez zlecenia (negotiorum gestor),
- c) każdy posiadacz pisma (art. 3), albo urzędownie uwierzytelnionego odpisu lub tłumaczenia, jeżeli jest prawonabywcą osoby, która zawarła umowę;

2. co do orzeczeń — wszystkie osoby, które na mocy orzeczenia nabywają prawo.

Patrz wykładnię przy art. 138 nr. 100.

Art. 16.

Wolne od obowiązku uiszczenia procentowej opłaty stemplowej od pisma, stwierdzającego umowę obustron-

nie obowiązującą, fundacje, zakłady i zrzeszenia, prawnie istniejące i posiadające siedzibę w Polsce, których zadanie stanowi wyłącznie wykonywanie kultu religijnego albo działalność naukowa, oświatowa lub dobroczynna.

Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Zagranicznych może przyznać powyższe uwolnienie również fundacjom, zakładom i zrzeszeniom tego rodzaju, mającym siedzibę zagranicą.

Kontrahent, zawierający umowę z osobą wolną od obowiązku uiszczenia opłaty, ma uiścić połowę opłaty, jeżeli sam nie jest zwolniony od obowiązku uiszczenia.

Wkł. 1. (Art. 16). Towarzystwa ochotniczych straży pożarnych jako zrzeszenia, których zadanie stanowi wyłącznie działalność dobroczynna, są zwolnione od opłat stemplowych w granicach, określonych w art. 16, 86 (ustępie drugim), 112 (p. 3), 120 (p. 1 i 2), 137 (p. 8), 139 (p. 1), 144 (p. 1), 160 (p. 3 i ustęp ostatni) u. o. s. (I. DPO 74/VII/27).

Wkł. 84. (Art. 16). Fundacja „tanie mieszkania w Warszawie im. Hipolita i Ludwiki małżonków Wawelbergów”, jako fundacja, której zadanie stanowi wyłącznie działalność dobroczynna, jest zwolniona od opłat stemplowych w granicach, określonych w art. 16, 86 (ustępie 2), 112 (punkt 3), 120 (punkt 1 i 2), 137 (punkt 8), 139 (p. 1), 144 (p. 1), i 160 (p. 3 i ustęp ostatni) u. o. s. (L. DPO 6870/VII/27 r.).

Wkł. 113. (Art. 16, 140, 154). Podania, wnoszone do urzędów państwowych przez korporacje, związki korporacyj, cechy i związki cechów (art. 69, 100, 160 i 167) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7. czerwca 1927 roku o prawie przemysłowym (Dz. U. R. P. Nr. 53, poz. 468), jak również świadectwa wydawane dla nich przez urzędy państwowe, podlegają opłatom stemplowym według przepisów ogólnych: osobom tym nie przysługuje również osobiste uwolnienie w zakresie opłat stemplowych od umów, przewidziane w art. 16. (L. D. V. 11283/6/27).

Wkł. 114. (Art. 16, 120, 140, 144 punkt 2, 160). Podania, wnoszone do urzędów państwowych przez Izby rzemieślnicze (art. 168 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7. czerwca 1927 r. o prawie przemysłowym Dz. U. R. P. Nr. 53, poz. 468), jak również świadectwa, wydawane im przez urzędy państwowe, z wyjątkiem świadectw, wymienionych w art. 157 u. o. s. — są wolne od opłat stemplowych.

Nie podlegają również opłatom stemplowym podania, wnoszone do izb rzemieślniczych.

Obligii izb rzemieślniczych są wolne od opłaty (art. 120, punkt 1. u. o. s.). Nie służy izhom rzemieślniczym uwolnienie osobiste od opłat stemplowych w zakresie umów, obustronnie obowiązujących, przewidziane w art. 16 u. o. s. (L. D. V. 11283/6/27).

Wkł. 184. (Art. 16). W statutach stowarzyszeń zazwyczaj jeden z początkowych paragrafów podaje: jakie są cele stowarzyszenia, a paragraf następny: jakimi środkami ono zamierza cele swe osiągnąć. Aby ustalić, czy do pewnego stowarzyszenia ma zastosowanie art. 16 u. o. s., należy zbadać nie tylko postanowienia statutu, które określają cele, lecz także te, które tyczą się środków.

Jeżeli według statutu zadaniem stowarzyszenia lub fundacji jest wykonywanie kultu religijnego albo działalność naukowa, oświatowa lub dobroczynna, to zastosowaniu art. 16 nie przeszkadza okoliczność, iż dane stowarzyszenie lub fundacja — chcąc osiągnąć środki materialne, umożliwiające wykonywanie właściwej działalności — nie ogranicza się do składek, darowizn i zapisów, lecz nadto wykonywa przedsiębiorstwa zarobkowe n. p. prowadzi gospodarstwo rolne, zakład przemysłowy lub handlowy (drukarnię, księgarnię) urządza koncerty lub zabawy i t. p. (L. D. V 7037/VI/28).

Wkł. 195. (Art. 16). „Działalnością dobroczynną” jest ta, która posiada łącznie następujące dwie cechy:

1) Działalność ta ma na celu przyjsć z pomocą ludziom, którzy bądź na skutek działania sił przyrody (jak pożar, powódź, choroba), bądź na skutek koniunktury gospodarczych (jak brak pracy, niedostateczny dochód), bądź na skutek przestępczości innych ludzi, znaleźli się w położeniu, które im uniemożliwia lub bardzo utrudnia spełnianie normalnych funkcji życiowych.

Także wtedy, istnieje cecha dobroczynności, gdy ktoś niesie pomoc człowiekowi, który wprawdzie jeszcze nie znajduje się w stanie wyżej określonym, ale któremu — na skutek ujawnienia się sił, wymienionych w ustępie poprzednim — stan taki bezpośrednio grozi.

2) Działalność ta jest zupełnie bezpłatna, a zatem uniezależniona od jakiegokolwiek świadczeń wzajemnych ze strony człowieka, któremu pomoc zostaje udzielona, ani też ze strony osób, które bądź na skutek ciężącego na nich obowiązku prawnego, bądź w poczuciu obowiązku moralnego, dbają o owego człowieka. (L. D. V. 4930/6/28).

Patrz wykładnię przy art. 145 nr. 23.

ROZDZIAŁ CZWARTY.

UISZCZENIE OPŁATY STEMPLOWEJ.

A. Postanowienia ogólne.

Art. 17.

Uiszczenie opłaty stempłowej następuje bądź według obliczenia podatnika — bez wymiaru urzędowego — bądź na zasadzie wymiaru, dokonanego przez właściwy organ urzędowy. Organami urzędowymi, właściwymi do wymierzania opłat stempłowych, są: notariusze (art. 27), organa sądowe (art. 30), urzędy skarbowe (art. 23, 24, 33, 60, 102, 110, 124) i inne urzędy państwowe (art. 32, 61, 71, 109).

Opłatę stempłową uiszcza się bądź przez użycie papieru stempłowego lub znaczków stempłowych, bądź przez wpłacenie gotówką do kasy skarbowej lub do rąk innego organu, uprawnionego do poboru (specjalnego poborey).

Wybór sposobu uiszczenia opłaty należy do podatnika, o ile przepisy art. 18, 22, oraz 25—33, jakoteż właściwych rozdziałów części drugiej ustawy niniejszej nie wskazują, jaki z powyższych sposobów uiszczenia ma być zastosowany w przypadku poszczególnym.

a) Urzędy skarbowe.

r. w. s. § 16.

(normuje, które urzędy skarbowe powołane są do wymierzania opłat stempłowych).

b) Sposób uiszczenia opłat stempłowych.

r. w. s. § 17.

Opłatę stempłową bez względu na jej wysokość należy uiścić gotówką:

- a) w razie wymierzenia przez notariusza, mającego siedzibę poza obszarem, na którym obowiązuje kodeks cywilny austriacki (art. 27, 28 i 161) albo
- b) przez sekretariat sądowy (art. 30 i 31);
- c) w razie wymierzenia przez urząd skarbowy (§ 16) zapomocą nakazu płatniczego (art. 33, punkty 2 i 3);
- d) gdy świadczenie, którego wartość ma służyć za podstawę wymiaru, nie może być co do ilości oznaczone przy sporządzeniu pisma i nie jest też znana najniższa ilość świadczenia ani też nie zostaje wypłacona zaliczka (art. 9, ustęp pierwszy, oraz art. 22);
- e) o ile chodzi o drugą i każdą następną ratę opłaty w przypadkach, w których przy wartości nieokreślonej (punkt d niniejszego paragrafu) obliczono pierwszą ratę według ilości najniższej lub według zaliczki (art. 9 ustęp drugi), jak również w przypadkach, w których ustalenie podstawy wymiaru następuje co pięć lat (art. 10, punkt e oraz art. 11);
- f) od aktu wywłaszczenia, jeżeli suma odszkodowania została ustalona orzeczeniem sądu lub władzy administracyjnej (art. 61);
- g) od karty umowy, sporządzonej przez maklera przysięgłego, a dotyczącej się transakcji giełdowej, zawartej na giełdzie towarowej (art. 67 ustęp ostatni; art. 71, ustęp trzeci; art. 25);
- h) od licytacji, dokonanej przez przedsiębiorcę, zawodowo zajmującego się licytacjami (art. 71, ustępy: drugi i trzeci; art. 25);
- i) od obrotu papierów wartościowych (art. 75, 76, 78 i 79, o ile do uiszczenia jest zobowiązany makler przysięgły lub osoba, wykonywająca czynności bankierskie (art. 80 ustęp trzeci; art. 25);
- j) od umowy o najem skrzynki depozytowej (art. 89 i 25);
- k) od biletów lub innego dokumentu, uprawniającego do jazdy statkiem morskim (art. 92 i 25);
- l) od wpłat i wypłat z tytułu stosunku ubezpieczeniowych (art. 96, 100 i 25);
- m) od uchwały o powiększeniu kapitału zakładowego, spółki akcyjnej lub komandytowo-akcyjnej (art. 102, ustęp przedostatni);
- n) od wpłat na udziały, dokonanych przez członków spółdzielni (art. 103 i 25);
- o) od obligacji, wypuszczonych w Polsce (art. 114, ustęp drugi; art. 25);
- p) w przypadkach w których władza skarbową zezwoliła na uiszczenie opłat stempłowych gotówką (art. 25, ustęp trzeci; art. 116, ustęp drugi).

r. w. s. § 18.

Poza przypadkami, wymienionymi w § 17 uiszcza się opłatę w sposób następujący:

- a) w razie wymierzenia przez sądowy organ wykonawczy (komornika; art. 30 i 31) — przez złożenie do rąk tego organu bądź gotówki bądź znaczków stemplowych;
- b) od kolejowych dokumentów przewozowych — gotówką lub znaczkami stemplowymi, według zasad, podanych w § 124 (umieszczono przy art. 94);
- c) od zagranicznych papierów obiegowych (art. 110 i 114) znaczkami stemplowymi lub gotówką według zasad, podanych w §§ 147 i 149 (umieszczono przy art. 110 i 114);
- d) od pierwszego indosu na składowym dowodzie zastawniczym (warrancie; art. 115, ustęp ostatni) — znaczkami stemplowymi lub gotówką, według zasad, podanych w § 151 (umieszczono przy art. 115);
- e) od weksli — przez użycie blankietu urzędowego, względnie też zapomocą znaczków stemplowych lub gotówką, według zasad, podanych w §§ 155—157 (umieszczono przy art. 122 —125);
- f) opłaty od podań i świadectw — bez względu na wysokość — bądź znaczkami stemplowymi bądź gotówką (art. 151 i 161);
- g) wszystkie inne opłaty mają być uiszczone znaczkami stemplowymi — gdy nie przewyższają 50 zł. Wyższe niż 50 zł. lecz nie przewyższające 100 zł., mogą być uiszczone bądź znaczkami stemplowymi, bądź gotówką; przewyższające 100 zł. tylko gotówką.

Celem stwierdzenia czy opłata przewyższa 50 zł. względnie 100 zł. oblicza się kwotę, należną według ustawy o opłatach stemplowych, nie doliczając dodatku 10%-owego.

r. w. s. § 19.

Jeżeli w przypadku, wymienionym w punkcie „g” § 18, opłata ma być uiszczoną znaczkami stemplowymi, lub zostaje uiszczona w ten sposób na skutek wyboru, dokonanego przez podatnika, to zasadniczo podatnik może bądź sam skasować znaczki stemplowe (kasowanie prywatne; art. 23, punkt a; § 33), bądź żądać skasowania urzędowego.

Celem skasowania urzędowego należy pismo przedstawić urzędowi skarbowemu (§ 16; art. 23 punkt „b” oraz art. 29). Skasowania urzędowego mogą dokonać notariusze w przypadkach następujących: na całym obszarze państwa — co do weksli (art. 124), przekazów, wystawionych w Polsce, a przenośnych zapomocą indosu (art. 127, ustęp pierwszy) oraz czeków (art. 128, ustęp pierwszy), notariusze zaś, mający siedzibę na obszarze, na którym obowiązuje kodeks cywilny austriacki, nadto — co do aktów notarialnych (nie wyłączając dokumentów prywatnych, którym nadano formę aktu notarialnego) oraz tych pism, na których notariusz uwierzytelnia podpis lub znak ręczny (art. 29, ustęp ostatni).

O ile zaś w przypadku, wymienionym w punkcie „g” § 18, opłata ma być uiszczona gotówką lub zostaje uiszczona gotówką na skutek wyboru, dokonanego przez podatnika, to zasadniczo podatnik może bądź wnieść do

kasy skarbowej sumę, którą sam obliczył (art. 24, punkt a oraz § 38), bądź przedstawić pismo urzędowi skarbowemu (§ 16), celem dokonania wymiaru urzędowego (art. 24, punkt b oraz § 37).

Od zasad powyższych zachodzą następujące wyjątki: 1) Podatnik winien obliczyć opłatę sam, (a zatem nie może przedstawić pisma urzędowi skarbowemu celem dokonania wymiaru urzędowego), gdy chodzi o opłatę:

- a) od pisma, wydanego z księgi grzbietowej (§§ 46 i 47), (umieszczono przy art. 26);
- b) od pełnomocnictwa (art. 111, ustęp przedostatni);
- c) od pisma, stwierdzającego przyjęcie pieniędzy na oprocentowanie przez przedsiębiorstwo, trudniące się czynnościami bankierskimi (art. 118);
- d) od wyciągu z rachunku bieżącego (art. 119);
- e) od przekazu, który nie może być przeniesiony zapomocą indosu oraz od przekazu przenośnego zapomocą indosu, a wystawionego zagranicą (art. 127, zdanie ostatnie);
- f) od zlecenia wypłaty, która ma być wykonana przez samego wystawcę lub przez inny oddział przedsiębiorstwa wystawcy (art. 128, zdanie ostatnie);
- g) od pokwitowania (art. 138).

2) Podatnik winien przedstawić pismo urzędowi skarbowemu celem dokonania wymiaru urzędowego (a zatem nie może obliczyć opłaty sam), gdy chodzi o opłatę: a) od orzeczenia sądu polubownego (art. 60 oraz art. 132, ustęp ostatni); b) od zagranicznych papierów wartościowych (art. 110; art. 114, ustęp przedostatni).

r. w. s. § 19 a.

Celem uiszczenia opłaty zapomocą znaków stemplowych należy użyć znaczków stemplowych, względnie urzędowego blankietu wekslowego, których wartość nominalna równa się kwocie, należnej według ustawy o opłatach stemplowych, bez dodatku 10%-owego.

c) Znaki stemplowe.**r. w. s. § 20.**

ustala kategorie i wygląd znaczków stemplowych.

r. w. s. § 21.

Znaczki stemplowe oraz urzędowe blankiety wekslowe (§ 155) sprzedają kasy skarbowe oraz (dystrybutorzy znaków stemplowych) — po cenie, która równa się wartości nominalnej znaku stemplowego, zwiększonej o 10%. Znaczki stemplowe sprzedają nadto urzędy celne.

Dystrybutorami są: 1) sklepy tytoniowe (§ 3 rozporządzenia z dnia 20 marca 1923 Dz. U. R. P. Nr. 42 poz. 285), na które urząd skarbowy (§ 16) nałożył obowiązek prowadzenia sprzedaży znaków stemplowych (§ 12 powołanego rozporządzenia), lub których właściciele oświadczyli urzędowi skarbowemu, że zamierzają znaki stemplowe sprzedawać i otrzymali od urzędu skarbowego stwierdzenie tego oświadczenia;

2) osoby, którym urząd skarbowy (§ 16) udzielił zezwolenia na tę sprzedaż.

Zezwolenie na sprzedaż znaków stemplowych (punkt 2) nie może być udzielone:

a) obcokrajowcom,

b) osobom, które według prawa cywilnego nie posiadają zdolności do zobowiązania się lub którym nie służy prawo rozporządzania swym majątkiem,

c) osobom, przeciw którym toczy się postępowanie karno-sądowe z powodu przestępstwa, popełnionego w celu zysku albo postępowanie karno-skarbowe z powodu naruszenia przepisów o cłach lub o monopolach państwowych lub z powodu sprzedaży znaków stemplowych po cenie wyższej niż oznaczona przez władzę skarbową (art. 39, ustęp pierwszy, oraz § 26), jak również osobom, skazanym za którekolwiek z przestępstw wyżej wymienionych, jeżeli od czasu wykonania kary nie upłynęły jeszcze trzy lata,

d) osobom, którym z powodu nieprawidłowości lub niedbalstwa odebrano prawo prowadzenia przedsiębiorstwa, do którego wymagane jest zezwolenie władzy skarbowej — jeżeli od czasu odebrania nie upłynęły jeszcze trzy lata.

Do podania o zezwolenie osoby fizycznej na sprzedaż znaków stemplowych należy załączyć: świadectwo, stwierdzające, że petent jest pełnoletni, świadectwo, z którego wynika, że petent jest obywatelem Państwa Polskiego oraz świadectwo moralności, wystawione nie dawniej, jak przed dwoma miesiącami przez organ policyjny lub gminny, właściwy według miejsca zamieszkania petenta.

r. w. s. § 22.

Dystrybutor znaków stemplowych ma oznaczyć lokal sprzedaży na zewnątrz wyraźnym i łatwo dostrzegalnym napisem, którego treść ma odpowiadać zakresowi sprzedaży (np. „Sprzedaż znaczków stemplowych” względnie „Sprzedaż blankietów wekslowych”, lub „Sprzedaż znaczków stemplowych i blankietów wekslowych”). Dystrybutor jest obowiązany mieć na składzie poszczególne rodzaje i kategorie znaków stemplowych w ilości, odpowiadającej zapotrzebowaniu; jest obowiązany przestrzegać wskazówek urzędu skarbowego, dotyczących się sprzedaży znaków stemplowych.

Jeżeli dystrybutor nie przestrzega postanowień niniejszego paragrafu, a upomnienie ze strony urzędu skarbowego nie wywarło skutku, to urząd skarbowy może bądź nałożyć na dystrybutora karę pieniężną, przewidzianą w art. 43(bądź odebrać mu prawo sprzedaży (§ 24).

r. w. s. § 23.

Dystrybutor zaopatruje się w znaki stemplowe w tej kasie skarbowej w której okręgu wykonywa sprzedaż. Jeżeli w danej miejscowości dwie lub więcej kas skarbowych wydają znaki stemplowe, to urząd skarbowy wskazuje dystrybutorowi jedną z nich.

Kasa skarbową wydaje dystrybutorowi znaki stemplowe za gotówkę, po potrąceniu prowizji w wysokości 3% od nominalnej wartości znaków stemplowych. W tym celu dystrybutor względnie osoba, przezeń wysłana, składa kasie skarbowej zamówienie, sporządzone na formularzu według załączonego wzoru 1; kasa skarbową wydaje dystrybutorowi formularz bezpłatnie. W razie jednoczesnego poboru dwóch lub trzech rodzajów znaków stemplowych (znaczków stemplowych), blankietów weksli trasowanych, blankietów weksli wła-

snych) należy co do każdego rodzaju sporządzić osobne zamówienie. Dystrybutor, składający zamówienie — jeżeli nie jest znany właściwemu funkcjonariuszowi kasy skarbowej — ma okazać zamówienie o decyzji urzędu skarbowego przewidzianej w § 21 (decyzji bądź nakładającej obowiązek sprzedaży znaków stemplowych, bądź stwierdzającej oświadczenie właściciela sklepu tytoniowego o zamiarze sprzedawania znaków stemplowych, bądź zezwalającej na sprzedaż osobie, która nie prowadzi sklepu tytoniowego). Jeżeli zamówienie składa nie dystrybutor, ale osoba przezeń wysłana, to wydanie znaków stemplowych nastąpi tylko za okazaniem owego zamówienia.

Okólnik.

W myśl § 23 r. w. s. dystrybutorzy powinni zaopatrywać się w znaki stemplowe w tej Kasie Skarbowej, w której okręgu wykonywują sprzedaż. Ponieważ jednak zdarza się, że Kasa, właściwa według siedziby dystrybutora, nie jest zarazem Kasą, położoną najbliżej tej siedziby dystrybutora lub, iż komunikacja z Kasą właściwą jest dla dystrybutora o wiele trudniejsza, niż z inną Kasą, przeto Ministerstwo Skarbu upoważnia Izby Skarbowe (Wydział Skarbowy) do udzielania w razie stwierdzenia wspomnianych wyjątkowych okoliczności odnośnym dystrybutorom, na ich prośbę, zezwolenia na zaopatrywanie się w znaki stemplowe nie w Kasie Skarbowej, wskazanej w § 23 r. w. s. lecz w innej.

Jeżeli ta inna Kasa znajdowała się poza okręgiem tej Izby skarbowej, w której dystrybutor ma siedzibę, to ta Izba może udzielić powyższego zezwolenia tylko w porozumieniu z Izbą skarbową, właściwą według siedziby owej Kasy.

O każdym takim wyjątkowym zarządzeniu Izba Skarbowa, właściwa według siedziby tej Kasy Skarbowej, w której dystrybutor ma się zaopatrywać w znaki stemplowe zawiadomi tę Kasę; Kasa zapisze to zawiadomienie do skorowidza (§ 126 i. s.).

Nadzór nad dystrybutorami (§51 i. s.) wykonywa również w przypadkach, o których mowa, urząd skarbowy, właściwy według siedziby dystrybutora. — (L. DPO. 1633/VII/27).

W a r s z a w a, dnia 29 marca 1927 r.

r. w. s. § 24.

Prawo sprzedaży znaków stemplowych gaśnie:

- 1) co do sklepów tytoniowych (§ 21, punkt 1):
 - a) gdy ustało prawo prowadzenia sklepu tytoniowego,
 - b) jeżeli urząd skarbowy na wniosek właściciela sklepu tytoniowego zwolnił go od obowiązku sprzedaży znaków stemplowych;
- 2) co do innych dystrybutorów:
 - a) w razie śmierci dystrybutora,
 - b) z chwilą otwarcia konkursu do majątku dystrybutora (ogłoszenia upadłości dystrybutora),
 - c) z chwilą wydania orzeczenia sądowego, uznającego dystrybutora niewłasnowolnym,
 - d) na skutek wypowiedzenia (bez podania powodów) ze strony urzędu skarbowego lub ze strony dystrybutora. W tym przypadku prawo sprzedaży ustaje

z upływem miesiąca od dnia doręczenia wypowiedzenia; jeżeli wypowiedział urząd skarbowy, to może na wniosek dystrybutora przedłużyć termin, w którym prawo sprzedaży ustaje, do trzech miesięcy,

e) na skutek odebrania prawa sprzedaży.

Urząd skarbowy odbiera prawo sprzedaży, jeżeli zasła lub ujawniła się okoliczność, która w myśl § 21 stanowi przeszkodę zezwolenia na sprzedaż; może też zarządzić odebranie prawa sprzedaży, gdy dystrybutor mimo upomnienia nie przestrzega postanowień § 22, lub gdy z innych przyczyn nie zasługuje na zaufanie. Decyzja, odbierająca prawo sprzedaży, ma być umotywowana. Prawo sprzedaży ustaje z dniem doręczenia zaawizowania o decyzji.

r. w. s. § 25.

Od decyzji Urzędu skarbowego, odmawiającej zezwolenia na sprzedaż znaków stemplowych lub odbierającej uprawnienie do sprzedaży § 24, punkt 2 e), można wnieść odwołanie (art. 46 i 47).

r. w. s. § 26.

Znaczki stemplowe oraz blankiety wekslowe nie mogą być sprzedawane po cenie wyższej od kwoty, wyrażającej wartość nominalną znaku stemplowego zwiększoną o 10%. Winni naruszenia tego przepisu ulegają karze pieniężnej, przewidzianej w ustępie pierwszym art. 39.

r. w. s. § 27.

Osobom, niewymienionym w ustępie pierwszym § 21, nie wolno trudnić się sprzedażą znaków stemplowych. Winni naruszenia tego przepisu ulegają karze pieniężnej, przewidzianej w art. 43.

Wkł. 135 I. (Art. 17, 45 i 142). Urząd celny — poza przypadkami, wymienionymi w art. 32 i 71 (ustępie czwartym) u. o. s. — nie jest organem, właściwym do wymierzania opłat stemplowych. W szczególności więc w przypadkach, wymienionych w ustępie 11 wykładni nr. 82, (umieszczonej przy art. 72) urząd celny nie wymierza opłat stemplowych lecz jedynie, jako organ administracji celnej, oraz w związku z art. 35 u. o. s., czuwa nad uiszczeniem opłaty stemplowej przez stronę.

Jeżeli więc strona, uiszczy opłatę od rachunku, dołączonego do deklaracji celnej i następnie jej przez urząd celny wydane, jest zdania, że opłata się nie należy, lub należy się w kwocie niższej niż uiszczona, to do podania strony o zwrot nadpłaty stosuje się art. 4b (ustęp pierwszy) u. o. s. oraz §§ 81 i 82 r. w. s.

Podanie to zatem należy wnieść:

- a) w razie uiszczenia opłaty stemplowej znaczkami stemplowymi — do tego urzędu skarbowego, (§ 16 r. w. s. w brzmieniu ustalonym w § 3 rozp. z dnia 17 marca 1927 r., Dz. U. R. P. Nr. 31, poz. 274), w którego okręgu petent ma mieszkanie lub siedzibę (a zatem nie do urzędu celnego), załączając do podania odnośny rachunek,
- b) w razie uiszczenia opłaty gotówką — do tego urzędu skarbowego, w którego okręgu ma siedzibę kasa skarbową względnie urząd celny, które opłatę w gotówce pobrały, załączając odnośny rachunek oraz

kwit kasy skarbowej względnie kwit urzędu celnego.

Podanie, o którym mowa, jest wolne od opłaty stemplowej na mocy art. 142 (punktu 8) u. o. s.

Art. 18.

Minister Skarbu określa rodzaje papieru stemplowego i znaczków stemplowych, sposób ich wyrobu, sprzedaży, użycia i urzędowego kasowania; określa również najwyższą kwotę opłaty, która może być uiszczona przez użycie papieru stemplowego lub znaczków stemplowych, tudzież najniższą kwotę, do której użycie papieru stemplowego lub znaczków stemplowych jest obowiązujące.

Patrz r. w. s. 16 do 27 przy art. 17.

Art. 19.

O ile w części drugiej ustawy niniejszej, ani też w art. 25, 28, 29, 30, 32 i 33 nie wskazano, w jakim terminie należy uiszczyć opłatę stemplową, obowiązują postanowienia ogólne, zawarte w art. 20—22.

Art. 20.

Opłatę od pisma sporządzonego w Polsce, należy uiszczyć w ciągu trzech tygodni od dnia, w którym pismo sporządzono.

Posiadacz takiego pisma, albo urzędownie uwierzytelnionego odpisu lub tłumaczenia, będący prawna-bywcą osoby, która zawarła umowę (art. 15, punkt 1, lit. c), ma uiszczyć opłatę, przez poprzednich posiadaczy nieuiszczoną, w ciągu trzech tygodni od dnia otrzymania pisma (odpisu, tłumaczenia).

Jeżeli jednak przed upływem terminu, przewidzianego w ustępie pierwszym lub drugim, ma być wykonana umowa, którą stwierdza pismo, lub jeżeli przed tym terminem pismo zostaje złożone sądowi lub innemu urzędowi publicznemu celem dokonania jakiegokolwiek czynności urzędowej, to opłatę należy uiszczyć przed rozpoczęciem wykonania umowy lub przed złożeniem pisma. Wyjątek co do sądowego uwierzytelnienia podpisu lub znaku ręcznego jest przewidziany w art. 31 (zdanie drugie ustępu przedostatniego).

W razie złożenia pisma notariuszowi stosuje się art. 28, względnie 29.

Wkł. 53. (Art. 20). W myśl ustępu trzeciego art. 20 u. o. s. normalny termin trzech tygodniowy (przewidziany w ustępie pierwszym, względnie drugim tegoż artykułu), ulega przyspieszeniu, jeżeli przed upływem terminu normalnego „ma być wykonana umowa, którą stwierdza pismo”; w tym przypadku należy uiszczyć opłatę przed rozpoczęciem wykonania umowy. Z przepisu tego nie można wysnuwać wniosku, że od pisma, które stwierdza umowę (a do którego nie stosuje się artykułów 27 i 28 lub ustępu trzeciego art. 30) opłata musi być uiszczona przy sporządzeniu pisma (lub jeszcze przed jego sporządzeniem) a zatem w sposób podany w punkcie „a” artykułu 23 lub w punkcie „a” artykułu 24 — gdy według treści pisma umowa została wykonana cał-

kowiecie lub częściowo przed sporządzeniem pisma (art. 6 ustęp ostatni).

Jeżeli przed sporządzeniem pisma umowa została wykonana w całości — np. gdy przy sprzedaży sprzedawca potwierdza, że przed podpisaniem umowy lub przy jej podpisaniu otrzymał cenę kupna w całości i zarazem kupujący poświadcza, że rzecz sprzedana została mu już oddana w posiadanie albo gdy rzecz (zostaje oddana w posiadanie symbolicznie przez podpisanie kontraktu), to normalny termin trzech tygodniowy nie ulega żadnej zmianie. Tak samo ma się rzecz, gdy w kontrakcie (stwierdzającym zupełne uiszczenie ceny) postanowiono, że oddanie w posiadanie ma nastąpić w dniu podpisania umowy.

Jeżeli zaś pismo stwierdza częściowe wykonanie umowy (np. oddanie w posiadanie bez uiszczenia ceny lub po uiszczeniu części ceny) to termin uiszczenia tylko w takim razie ulega przyspieszeniu, jeżeli przed jego upływem następuje wykonanie bądź całej reszty świadczenia bądź znowu wykonanie części, nie wypełniającej jeszcze całości (L. DPO. 3880/VII/27).

Wkł. 54. (Art. 20 i 177). Jeżeli pismo, podlegające opłacie stemplowej, złożono przed upływem terminu tygodniowego (przewidzianego w ustępie pierwszym względnie drugim art. 20) sądowi mającemu siedzibę na obszarze, na którym obowiązuje kodeks cywilny austriacki, celem wpisania treści tego pisma do księgi wieczystej (art. 165 u. o. s.), to opłata ma być uiszczona zasadniczo w ciągu dwóch tygodni od dnia wniesienia pisma do sądu.

Na skutek niniejszego zarządzenia termin trzech tygodniowy, przewidziany w ustępie pierwszym względnie drugim art. 20 nie ulega przedłużeniu. Jeżeli np. pismo, podlegające opłacie, sporządzone w dniu 1 czerwca, wniesiono do sądu w dniu 2 czerwca, to opłatę należy uiścić najpóźniej w dniu 16 czerwca. Jeżeli zaś pismo sporządzone w dniu 1 czerwca, wniesiono do sądu w dniu 15 czerwca, to nie obowiązuje termin dwutygodniowy, lecz opłatę należy uiścić w ciągu trzech tygodni od dnia sporządzenia pisma t. j. najpóźniej w dniu 22 czerwca.

Również nie ulega zmianie przepis art. 20 dotyczący się przyspieszenia terminu płatności na skutek wykonania umowy przed upływem normalnego terminu trzech tygodniowego (L. DPO. 3880/VII/27).

Patrz wykładnię przy art. 88 nr. 90.

„ „ „ „ 10 „ 231.

Art. 21.

Opłatę od pisma, sporządzonego zagranicą (art. 5), należy uiścić w ciągu trzech tygodni od dnia, w którym osoba, obowiązana do uiszczenia opłaty (art. 15), albo jej ustawowy zastępca lub pełnomocnik, pismo lub urzędowo uwierzytelniony odpis bądź z zagranicy do Polski wprowadzili, bądź w Polsce otrzymali. Opłatę od pisma, którego niewuierzytelniony odpis został przez te osoby złożony sądowi lub innemu urzędowi publicznemu, należy uiścić przed złożeniem odpisu. Przepisy powyższe, o ile dotyczą odpisów, stosuje się również do tłumaczeń.

W razie wprowadzenia do Polski pisma, sporządzonego zagranicą, które podlega opłacie dopiero na skutek wykonywania zobowiązania w Polsce, (albo urzędowo uwierzytelnionego odpisu lub tłumaczenia), należy uiścić opłatę zanim rozpoczęło się wykonywanie zobowiązania.

Ustawowy zastępca lub pełnomocnik w razie nieuiszczenia w przepisany termin opłaty od pisma, sporządzonego zagranicą, winien w ciągu tygodnia po upływie terminu złożyć urzędowi skarbowemu odpis pisma, podlegającego opłacie, podając adresy osób, obowiązanych do jej uiszczenia (art. 15).

Ustępy drugi i następne art. 20 stosuje się odpowiednio do pism, sporządzonych zagranicą.

r. w. s. § 28.

Jeżeli ustawowy zastępca lub pełnomocnik osoby, obowiązanej do uiszczenia opłaty stemplowej od pisma, sporządzonego zagranicą, złożył odpis w myśl ustępu przedostatniego art. 21 i zarazem przedstawił oryginał owego pisma lub drugi odpis, to na jego żądanie urząd skarbowy umieści na oryginale, względnie na drugim odpisie, zaświadczenie o zgłoszeniu. To zaświadczenie polega na umieszczeniu pieczęci wpływu i zaopatrzenia jej w podpis z wymienieniem stanowiska służbowego.

Zaświadczenie takie jest wolne od opłaty stemplowej (art. 160, punkt 2).

Ustawowy zastępca lub pełnomocnik, który nie spełnił obowiązku, przewidzianego w ustępie przedostatnim art. 21 ulega karze pieniężnej w myśl art. 43.

r. w. s. § 183.

Od pism, sporządzonych zagranicą przed dniem 1 stycznia 1927 r., nie pobiera się opłaty, jeżeli przed tym dniem uiszczono opłatę według przepisów dotychczasowych.

Patrz wykładnię przy art. 171 nr. 46.

„ „ „ „ 72 „ 82 II.

Art. 22.

W przypadkach, przewidzianych w art. 9 jak również w punkcie e) i w ustępie drugim artykułu 10 oraz w art. 11, terminy, w których mają być uiszczone poszczególne raty opłaty stemplowej, oznacza urząd skarbowy. W tym celu osoby, obowiązane do uiszczenia opłaty stemplowej, winny zgłosić urzędowi skarbowemu pismo, podlegające opłacie, a mianowicie złożyć mu pierwopis albo odpis (poświadczony lub niepoświadczony) w terminie, przewidzianym w art. 20, względnie 21.

Na żądanie podatnika w razie złożenia bądź pierwopisu i odpisu, bądź dwóch odpisów, urząd skarbowy zaświadcza zgłoszenie na pierwopisie lub na jednym z odpisów.

W razie sporządzenia pisma przed notariuszem lub sądem odpis przesyła notariusz lub sąd (art. 28 i 29, względnie 31). Jeżeli zaś jedną ze stron umawiających się jest urząd państwowy, to stosuje się art. 32.

Poszczególne raty (ustęp pierwszy niniejszego artykułu) należy uiszczać gotówką bez wymiaru urzędowego (art. 24, punkt a).

r. w. s. § 29.

Jeżeli świadczenie, którego wartość ma służyć za podstawę wymiaru, nie może być co do ilości oznaczone przy sporządzeniu pisma, ale jest znana najniższa ilość świadczenia albo zostaje wypłacona zaliczka (art. 9, ustęp drugi), to opłatę tymczasową, obliczoną według ilości najniższej lub według zaliczki, należy uiścić w myśl zasad ogólnych, stosowanych przy opłatach, których wysokość może być ustalona ostatecznie już przy sporządzaniu pisma (art. 20, 21, 23, 24, 27, 28, 9, art. 30, punkt 3; art. 31, 32). Od obowiązku tego nie zwalnia zgłoszenie, dokonane w myśl art. 22.

To samo dotyczy opłaty stemplowej za pierwsze pięciolate — w przypadku, przewidzianym w punkcie e) artykułu 10, jak również gdy podatnik skorzysta z prawa, które mu służy na mocy art. 11.

Uiszczenie opłaty tymczasowej — o ile następuje drogą skasowania znaczków stemplowych przez urząd skarbowy (art. 23, punkt b) lub za gotówką na mocy wymiaru dokonanego przez urząd skarbowy (art. 24, punkt b) — może być dokonane jednocześnie ze zgłoszeniem w myśl art. 22.

r. w. s. § 30.

Jeżeli podatnik — przy zgłoszeniu w myśl art. 22 — złożył pierwopis i odpis lub dwa odpisy (bez pierwopisu), to urząd skarbowy zaświadcza — na pierwopisie względnie na jednym z odpisów — zgłoszenie oraz odroczenie płatności.

Następnie urząd skarbowy zwraca podatnikowi pierwopis względnie ten odpis, na którym umieścił zaświadczenie.

Zaświadczenie to jest wolne od opłaty stemplowej (art. 160 punkt 2).

r. w. s. § 31.

Zarówno w przypadku, gdy pismo zgłosił podatnik, jak również w razie zgłoszenia przez notariusza (art. 28, ustęp piąty oraz art. 29), lub przez kancelarię sądową (art. 30, punkt 3, art. 31) urząd skarbowy sporządza i doręcza podatnikowi pisemną decyzję co do terminów, w których mają być uiszczone poszczególne raty, oraz co do sposobu obliczenia rat i zawiadomienie o tej decyzji doręcza podatnikowi.

Podatnik winien poszczególne raty uiszczać gotówką, bez wymiaru urzędowego (§ 38) w terminach, wyznaczonych w decyzji urzędu skarbowego.

W ciągu tygodnia po uiszczeniu (względnie po przesłaniu zapomocą przekazu pocztowego), ma podatnik zawiadomić o uiszczeniu raty urząd skarbowy — pisemnie lub ustnie — powołując się na jego decyzję oraz określając czynność prawną, stwierdzoną pismem, którego dotyczy się opłata.

W zawiadomieniu tem podatnik ma podać:

1. sposób uiszczenia (czy uiścić bezpośrednio w kasie skarbowej, a mianowicie w której, czy przez Pocztową Kasę Oszczędności względnie zapomocą przekazu pocztowego i na rachunek której kasy), 2. datę uiszczenia względnie wysłania przekazem, 3. w razie uiszczenia bezpośrednio w kasie skarbowej: pozycję dziennika przychodu, wymienioną w pokwitowaniu, 4. na

podstawie jakich danych obliczył odnośną ratę oraz 5. czy i w jakiej wysokości dokonał potrącenia opłaty tymczasowej (§ 29).

Podanie do urzędu skarbowego, którym podatnik zawiadamia o uiszczeniu raty, jest wolne od opłaty stemplowej (art. 142, punkt 1).

r. w. s. § 32.

Jeżeli podatnik w przypadku, przewidzianym w art. 9, nie zgłosił urzędowi skarbowemu w przepisany termin pisma, podlegającego opłacie, to należy wymierzyć:

- a) podwyżkę stemplową (art. 42), jeżeli w dniu, w którym władza skarbową dowiedziała się o tem piśmie (art. 35, 36 i 38) było już możliwe ustalenie podstawy wymiaru w całości lub w części.
- b) karę pieniężną, przewidzianą w art. 43, jeżeli w owym dniu ustalenie podstawy wymiaru nie było możliwe nawet w części.

Ani podwyżka stemplowa, ani kara pieniężna, nie będą wymierzone, gdy chodzi o pismo, sporządzone przed notariuszem lub sądem (gdyż pismo takie ma zgłosić urzędowi skarbowemu notariusz względnie kancelarja sądowa) lub o pismo, stwierdzające umowę, zawartą przez urząd państwowy (gdyż pismo takie wogóle nie ma być zgłoszone). Podatnikowi, który nie uiścił raty w terminie, oznaczonym decyzją urzędu skarbowego (§ 31), należy wymierzyć podwyżkę stemplową (art. 42), bez względu na to, czy pismo zgłosił podatnik, czy notariusz lub kancelarja sądowa.

Patrz wykładnię przy art. 88 nr. 90.

„ „ „ „ 52 „ 245.

B. Uiszczenie opłaty z inicjatywy podatnika.**Art. 23.**

Celem uiszczenia opłaty zapomocą znaczków stemplowych lub papieru stemplowego winien podatnik — o ile w części drugiej ustawy niniejszej nie postanowiono inaczej:

- a) bądź skasować znaczki stemplowe przez przepisanie ich początkowymi lub końcowymi wyrazami pisma lub stwierdzającymi zawarcie umowy podpisami stron, względnie użyć papieru stemplowego;
- b) bądź przedstawić pismo w oryginale lub w odpisie urzędowi skarbowemu celem urzędowego skasowania.

r. w. s. § 33.

Skasowanie znaczków stemplowych przez samego podatnika (kasowanie prywatne) ma być dokonane zasadniczo drogą przepisania znaczków początkowymi lub końcowymi wyrazami pisma.

W tym celu należy przed podpisaniem pisma nakleić znaczki stemplowe w niezapisanym jeszcze miejscu, przeznaczonym dla wiersza pierwszego lub ostatniego; o ileby znaczki, w ten sposób umieszczone, a zajmujące całą szerokość wiersza pierwszego względnie ostatniego, nie wystarczały do uiszczenia opłaty, należy nakleić dalsze znaczki poniżej wiersza pierwszego, względnie powyżej wiersza ostatniego — w miejscu jeszcze niezapisanym.

Przepisanie zapomocą podpisów jest dopuszczalne tylko wówczas, gdy pismo, które podlega opłacie, stwierdza umowę i jest zaopatrzone w dwa lub więcej podpisów stron; przepisane ma nastąpić temi podpisami, które stwierdzają umowę; jest prawidłowe tylko wówczas, gdy każdy podpis przechodzi przez wszystkie znaczki.

Nie jest dopuszczalne: a) przepisanie zapomocą jednego tylko podpisu, b) przepisanie zapomocą podpisów osób, które nie są stronami w umowie, c) przepisanie zapomocą takich podpisów stron, które nie stwierdzają zawarcie umowy, lecz umieszczone zostały dodatkowo (poza podpisami, stwierdzającymi zawarcie umowy), jedynie celem skasowania znaczków stemplowych. (Jeżeli pismo jest zaopatrzone tylko w jeden podpis, to skasowanie znaczków stemplowych może nastąpić przez przepisanie ich początkowymi lub końcowymi wyrazami pisma).

W niektórych przypadkach dozwolone jest również kasowanie prywatne znaczków stemplowych, umieszczonych poza tekstem pisma, — a mianowicie przepisanie datą skasowania oraz nazwiskiem albo firmą. Ten sposób kasowania może być zastosowany, gdy chodzi o opłatę; od rachunku lub innego pisma, stwierdzającego wykonanie umowy o sprzedaż rzeczy ruchomej (art. 74 ustęp trzeci), albo wykonanie umowy o świadczenie usług (art. 90, ustęp drugi); od dokumentów przewozowych, dotyczących się przesyłek kolejowych do stacji zagranicznych oraz przesyłek niekolejowych (art. 93 oraz ustęp ostatni § 124 i § 125); od pełnomocnictwa (art. 111, ustęp przedostatni); od pisma, stwierdzającego przyjęcie pieniędzy na oprocentowanie (art. 118); od wyciągu z rachunku bieżącego (art. 119); od przekazu, który nie może być przeniesiony zapomocą indosu oraz od przekazu, przenośnego zapomocą indosu, a wystawionego zagranicą (art. 127, zdanie ostatnie); od przewidzianego w art. 128 (ustępie drugim), zlecenia wypłaty, która ma być wykonana przez samego wystawcę lub przez inny oddział przedsiębiorstwa wystawcy; od pokwitowania (art. 138) — wreszcie od obliżu, stwierdzającego otrzymanie pożyczki od spółdzielni, której Minister Skarbu zezwolił na kasowanie znaczków stemplowych w sposób powyższy (art. 116, ustęp ostatni).

r. w. s. § 34.

Celem wymierzenia opłaty stemplowej przez urząd skarbowy (art. 33, punkt 1; art. 23, punkt b; art. 24, punkt b) należy przedstawić temu urzędowi pismo, podlegające opłacie, już podpisane lub, odpis tego pisma.

Nie będzie dokonany wymiar urzędowy w razie przedstawienia papieru niezapisanego albo papieru, zaopatrzonego jedynie w podpis tekstu niepodpisanego albo tekstu (choćby podpisanego), w którym pozostawiono luki.

Urząd skarbowy umieszcza na przedstawionym mu piśmie, pieczęć wpływu, jeżeli pismo składa się z dwu lub więcej arkuszy, to pieczęć wpływu ma być umieszczona na każdym arkuszu. Urząd skarbowy nie umieszcza pieczęci wpływu na zagranicznych papierach obiegowych, obligacjach na zlecenie, warrantach, wekslach, przekazach i czekach (§§ 147, 150, 151, 156 i 159).

r. w. s. § 35.

Funkcjonariusz, który dokonał wymiaru, oznajmia płatnikowi ustnie wysokość opłaty i ewentualnie też podwyżki (art. 42) i zarazem w myśl punktu „g” § 18 (względnie w myśl §§ 147 i 149):

a) wzywa płatnika do dostarczenia znaczków stemplowych — jeżeli kwota wymierzona nie przewyższa 50 zł. (przy zagranicznych papierach obiegowych — 100 zł.);

b) zapytuje płatnika, czy chce uiścić opłatę znaczkami stemplowymi czy gotówką — jeżeli kwota wymierzona (nie od zagranicznego papieru obiegowego, lecz od pisma innego) wynosi więcej niż 50 zł., ale nie przewyższa 100 zł. — a następnie, stosownie do odpowiedzi, bądź wzywa płatnika do dostarczenia znaczków stemplowych bądź skierowuje go do kasy skarbowej;

c) skierowuje podatnika do kasy skarbowej — jeżeli opłata przewyższa 100 zł.

W razie skierowania płatnika do kasy skarbowej funkcjonariusz, który wymierzył opłatę, wręcza płatnikowi „kartę wymiarową”, która służy kasie jako dowód przychodowy.

W razie wymierzenia opłaty wraz z podwyżką uiszcza się opłatę i podwyżkę w sposób jednakowy (t. zn. jedną i drugą bądź tylko znaczkami stemplowymi, bądź tylko gotówką); sposób uiszczenia zależy zatem od tego, czy suma ogólna opłaty i podwyżki nie przewyższa 50 zł., względnie 100 zł., lub czy wynosi więcej.

Jeżeli od pisma, przedstawionego urzędowi skarbowemu, uiszczono już jakąś kwotę na poczet opłaty, ale nie całą opłatę (np. zapomocą znaczków stemplowych, przepisanych tekstem), to kwestja, czy reszta należnej opłaty ma być uiszczona znaczkami stemplowymi czy gotówką lub czy można użyć sposobu jednego lub drugiego według wyboru podatnika — rozstrzyga się stosownie do wysokości należnej reszty.

r. w. s. § 36.

Po dostarczeniu znaczków stemplowych (§ 35, punkty a, b) funkcjonariusz, który dokonał wymiaru, stwierdza, czy wartość ich równa się kwocie wymierzonej, czy znaczki nie są uszkodzone i czy niema na nich śladów, wskazujących że już zostały użyte. W razie wyniku dodatniego nakleja znaczki na przedstawionym piśmie (odpisie), kasuje znaczki i umieszcza, bezpośrednio pod znaczkami stemplowymi, zaświadczenie o wymiarze, zaopatrzone w datę, podpis funkcjonariusza, który wymierzył opłatę, z wymienieniem jego stanowiska służbowego, oraz w pieczęć urzędową.

r. w. s. § 37.

Jeżeli opłata ma być uiszczona gotówką (§ 35, punkty b, c), to kasa skarbową, pobrawszy kwotę, określonej przez urząd skarbowy w karcie wymiarowej (§ 35), wydaje płatnikowi pokwitowanie, a nadto umieszcza na piśmie, podlegającym opłacie, zaświadczenie o wymiarze, stwierdzające wymierzenie opłaty przez urząd skarbowy, kwotę wymierzoną i kwotę uiszczoną oraz datę uiszczenia. W razie wymierzenia podwyżki stemplowej (art. 42) należy w zaświadczeniu o wymiarze wymienić również kwotę podwyżki; przepisu tego nie stosuje się, jeżeli uiszczono w całości opłatę

wraz z podwyżką, wymierzone od zagranicznego papieru obiegowego, od obligu na zlecenie, weksłu, przekazu lub czeku.

Patrz wykładnia przy art. 20 nr. 53.

Art. 24.

Celem uiszczenia opłaty gotówką podatnik:

a) może wnieść do kasy skarbowej sumę, którą sam obliczył, i kwit kasowy załączyć do pisma, podlegającego opłacie;

b) może również przedstawić pismo, podlegające opłacie, w oryginale lub odpisie urzędowi skarbowemu, a ten określa sumę opłaty i wydaje polecenie jej przyjęcia przez kasę skarbową.

r. w. s. § 38.

Podatnik, chcąc wnieść gotówką do kasy skarbowej opłatę stemplową, którą sam obliczył, ma złożyć kasie skarbowej reklamację, sporządzoną według załączonego wzoru 2. W deklaracji po wyrazie „od” ma być dokładnie określone pismo, od którego uiszcza się opłatę, a mianowicie mają być wymienione: jego data, rodzaj i przedmiot oraz nazwiska i imiona osób, będących według owego pisma stronami.

Kasa Skarbowa w pokwitowaniu powtarza dosłownie określenie pisma, podane w deklaracji.

Patrz r. w. s. §§ 34—37 przy art. 23.

Patrz wykładnię przy art. 20 nr. 53.

Art. 25.

Przypadki, w których uiszczenie opłaty bez względu na jej sumę ma być dokonane gotówką, bez wymiaru urzędowego są przewidziane w art. 71, 80, 89, 92, 94, 100, 103 i 114.

Osoby, obowiązane do uiszczenia opłat w sposób powyższy, winny przed rozpoczęciem działalności, obejmującej sporządzanie pism, względnie czynności prawnych, które podlegają opłatom, unormowanym w powyższych artykułach, zawiadomić o tem urząd skarbowy.

Poza temi przypadkami władza skarbową może zezwolić poszczególnym osobom na uiszczenie opłat stemplowych gotówką; zezwolenie to jednak może w każdym czasie odwołać, a podatnik może w każdym czasie zrzec się udzielonego mu prawa.

Rozporządzenie postanowi, czy i w jakiej formie ma podatnik prowadzić rejestr opłat stemplowych, w jakich terminach ma nastąpić wpisanie opłat do rejestru i wniesienie ich do kasy skarbowej, oraz ustali formę poświadczeń na pismach, od których opłata została uiszczona w sposób, przewidziany w niniejszym artykule.

r. w. s. § 39.

Osoba, która na mocy ustawy (art. 25 ustęp pierwszy) jest obowiązana do uiszczenia opłat stemplowych gotówką, bez urzędowego wymiaru (do „bezpośredniego uiszczenia” opłat stemplowych), ma w zawiadomieniu, — przewidzianem w ustępie drugim art. 25, wymienić swoje nazwisko i imię, względnie firmę, oraz rodzaje pism lub

czynności prawnych, których tyczy się obowiązek uiszczenia bezpośredniego.

r. w. s. § 40.

Władzą, powołaną do udzielania poszczególnym osobom zezwolenia na bezpośrednie uiszczenie opłat stemplowych (art. 25, ustęp trzeci), jest izba skarbową.

Izba Skarbowa może w każdym czasie odwołać zezwolenie, a podatnik może w każdym czasie zrzec się udzielonego mu prawa. Dopóki nie nastąpiło ani odwołanie, ani zrzeczenie się, podatnik jest obowiązany do bezpośredniego uiszczenia opłaty we wszystkich bez wyjątku przypadkach, objętych decyzją izby skarbowej.

Jeżeli przedsiębiorstwo posiada zakłady filjalne, to zezwolenie na uiszczenie bezpośrednie, udzielone centrali, nie obejmuje samo przez się zakładów filjalnych. Jeżeli centrala i zakłady filjalne znajdują się w okręgach kilku izb skarbowych, to celem uzyskania zezwolenia na uiszczenie bezpośrednie dla wszystkich zakładów danego przedsiębiorstwa, należy zwrócić się do wszystkich izb skarbowych, właściwych według siedzib poszczególnych zakładów.

r. w. s. § 41.

Przepisy specjalne o rejestrach, które mają prowadzić podatnicy obowiązani na mocy ustawy do bezpośredniego uiszczenia opłat stemplowych (art. 25, ustęp pierwszy), zawierają §§ 107, 108, 116, 117, 121 i 122, (umieszczone przy art. 71, 80, 89 i 92).

Podatnik, któremu izba skarbową zezwoliła na uiszczenie bezpośrednie (art. 25, ustęp trzeci), winien prowadzić „rejestr opłat stemplowych, uiszczanych bezpośrednio”, według wzoru, który ustala izba skarbową.

Na każdym egzemplarzu pisma, podlegającego uiszczeniu bezpośredniemu na mocy zezwolenia izby skarbowej, ma podatnik stwierdzić uiszczenie według następującego schematu: „Opłatę stemplowązł. gr. uiszczył (ła) bezpośrednio(imię i nazwisko lub firma) w (miejscowość), poz. rej. z r.”, stwierdzenie to ma być zaopatrzone w podpis osoby, która je umieściła. Izba skarbową może zezwolić na niewymieniania pozycji rejestru jeżeliby konieczność wymienienia pozycji rejestru nie dała się pogodzić z normalnym tokiem czynności przedsiębiorstwa.

Izba Skarbowa może zwolnić od prowadzenia rejestru pod warunkiem utworzenia w jednej z ksiąg, które podatnik prowadzi dla swoich celów, kolumny, przeznaczonej do uwidocznienia opłaty stemplowej. W takim razie należy na pismach, podlegających uiszczeniu bezpośredniemu, wymieniać — zamiast pozycji rejestru — odpowiednie oznaczenie, umożliwiające odśledzenie odnośnej księgi i jej stronicy”.

r. w. s. § 42.

Postanowienia ogólne, zawarte w §§ 43—45, tyczą się obu rodzajów uiszczenia bezpośredniego t. j. zarówno uiszczenia bezpośredniego na mocy ustawy (art. 25 ustęp pierwszy) jako też uiszczenia bezpośredniego na mocy zezwolenia, udzielonego przez izbę skarbową (§ 40). Postanowienia te mają zastosowanie do uiszczenia bezpośredniego na mocy ustawy — o tyle, o ile

§§ 107, 108 i 122 (tyczące się: maklerów na giełdach towarowych, przedsiębiorców, którzy zajmują się zawodowo licytacjami oraz przedsiębiorców okrętowych) nie zawierają postanowień odmiennych.

r. w. s. § 43.

Jeżeliby z powodu rozmiaru przedsiębiorstwa prowadzenie jednego tylko rejestru było niedogodne, może podatnik prowadzić dwa lub więcej rejestrów — po uprzednim zawiadomieniu izby skarbowej. W tym razie należy na każdym rejestrze umieścić oznaczenie odnośnego działu przedsiębiorstwa.

Podatnik, prowadzący rejestr, ma każde pismo, względnie każdą czynność prawną, podlegającą uiszczeniu bezpośredniemu, zapisać do rejestru najpóźniej do 10 dnia po upływie tego miesiąca, w którym pismo, względnie czynność prawną, zostały sporządzone przez podatnika lub w którym podatnik otrzymał pismo, podlegające uiszczeniu bezpośredniemu, a sporządzone nie przez podatnika, ale przez inną osobę.

Numeracja w kolumnie 1 rejestru, zawierającej pozycję bieżącą, biegnie bez przerwy przez cały rok kalendarzowy.

Podatnik ma po zapisaniu do rejestru wszystkich pism, względnie czynności prawnych, za dany miesiąc podsumować kwoty opłat do sumy w ten sposób obliczonej, dodać 10% i sumę łączną wnieść do kasy skarbowej w terminie, podanym w ustępie drugim niniejszego paragrafu. Wpłata za każdy miesiąc ma obejmować wszystkie te opłaty, które w myśl ustępu drugiego niniejszego paragrafu należało zapisać do części rejestru, obejmującej dany miesiąc.

r. w. s. § 44.

Celem uiszczenia bezpośredniego podatnik przedstawia kasie skarbowej deklarację według wzoru nr. 2. W deklaracji tej należy po wyrazie „od” wymienić przedmiot opłaty, miesiąc za który się płaci, oraz artykuł ustawy o opłatach stemplowych, względnie datę i liczbę zezwolenia izby skarbowej (§ 40), z których wynika obowiązek uiszczenia bezpośredniego.

Podatnik ma datę uiszczenia oraz pozycję dziennika przychodu, prowadzonego przez kasę skarbową zapisać do rejestru, w przedziale „uwagi”, obok sumy miesięcznej (według pokwitowania, wystawionego przez kasę skarbową); winien przechowywać przez pięć lat rejestr i pokwitowania kasowe, uporządkowane według dat uiszczenia.

r. w. s. § 45.

Osoba, która rozpoczęła działalność, połączoną ze sporządzeniem pism, względnie czynności prawnych, podlegającym ustawowemu obowiązkowi bezpośredniego uiszczenia opłat stemplowych i o rozpoczęciu tej działalności nie zawiadomiła uprzednio urzędu skarbowego, ulega karze pieniężnej, przewidzianej w art. 43.

Tej samej karze ulega ten, kto będąc obowiązany do prowadzenia rejestru (§ 41), nie prowadzi go lub prowadzi nieprawidłowo.

r. w. s. § 186.

Osoby, którym władza skarbowa przed wejściem w życie ustawy o opłatach stemplowych zezwoliła na

bezpośrednie uiszczanie opłat stemplowych pewnego rodzaju, mają aż do dalszego zarządzenia izby skarbowej (względnie do czasu zrzeczenia się prawa, które wynika z owego zezwolenia) uiszczać opłaty, należące się według ustawy o opłatach stemplowych od przedmiotów objętych owym zezwoleniem — w terminach dotychczasowych i z zastosowaniem dotychczasowych norm o prowadzeniu rejestru.

Osoby te, mają w ciągu miesiąca stycznia 1927 r. donieść izbie skarbowej, w której okręgu mają mieszkanie lub siedzibę, o służącym im prawie bezpośredniego uiszczenia i przytem wymienić władzę, która udzieliła zezwolenia oraz datę i liczbę zezwolenia i załączyć wzory wszystkich rejestrów do których zapisują opłaty, uiszczane bezpośrednio.

Izba Skarbowa może odwołać zezwolenia dawniejsze lub uzależnić dalsze trwanie uiszczenia bezpośredniego od zmiany dotychczasowych norm formalnych.

r. w. s. § 187.

§ 186 nie tyczy się opłat, co do których ustawa o opłatach stemplowych wprowadza ustawowy obowiązek uiszczenia bezpośredniego (art. 25, ustęp pierwszy), w które według stanu dotychczasowego były uiszczane bezpośrednio na mocy zezwolenia władzy skarbowej. W tych przypadkach normy dotychczasowe, oparte na decyzji władzy skarbowej, przestają obowiązywać z dn. 1 stycznia 1927 r. i mają zastosowanie wyłącznie odnośne postanowienia ustawy o opłatach stemplowych.

Wkl. 50. (Art. 25). Izby Skarbowe mogą zezwalać, aby opłaty stemplowe od rachunków i innych pism, stwierdzających wykonanie umowy o sprzedaż rzeczy ruchomych, lub wykonanie umowy o świadczenie usług, jak również opłaty od pokwitowań (art. 72 oraz ustęp drugi art. 90 i art. 136 u. o. s.) były uiszczane gotówką (ustęp trzeci art. 25) przez odbiorcę pism wyżej wymienionych — nawet w wypadku wystawienia tych pism w Polsce.

Zezwolenie takie nie zmienia jednak weale sytuacji prawnej w kwestji, kto jest obowiązany do uiszczenia opłaty (art. 74, ustęp pierwszy oraz art. 138 ustęp pierwszy), oraz co do skutków nieuiszczenia (art. 33 punkt 3; art. 42). Jeżeli więc opłata nie została uiszczona ani przez wystawcę pisma ani przez odbiorcę (któremu Izba skarbowa udzieliła zezwolenia wyżej określonego (to opłata wraz z podwyżką ma być wymierzona wystawcy — (L. DPO. 2055/VII/27).

Wkl. 232. (Art. 25 i 142). Podanie o zezwolenie na bezpośrednie uiszczanie opłat stemplowych (art. 25, ustęp trzeci, u. o. s.; § 40 r. w. s.) jest wolne od opłaty stemplowej — na mocy art. 142 (punktu 1) u. o. s. (L. D. V. 6075/6/29).

Patrz wykładnię przy art. 134 nr. 69 II.

„ „ „ „ 72 nr. 92.

Art. 26.

Minister Skarbu może zarządzić, że pewne rodzaje pism, podlegających opłacie stemplowej, winny być wydawane z ksiąg grzbietowych z pozostawieniem talonu lub kopji, oraz określić sposób uiszczenia opłat stemplowych od pism, tak sporządzonych.

r. w. s. § 46.

Z ksiąg grzbietowych, z pozostawieniem talonu, winny być wydawane pisma następujące:

1) rachunki (art. 72 i art. 90 ustęp drugi) przedsiębiorstw telefonicznych oraz dostarczających prąd elektryczny, gaz, wodę wydawane klientom co pewien czas, stwierdzające wykonanie umowy i wymienające należności, oraz rachunki, wystawiane gościom przez przedsiębiorstwa hoteli, pensjonatów, restauracji i kawiarni,

2) pokwitowania, stwierdzające uiszczenie należności za ogłoszenie w wydawnictwie periodycznym (art. 90, ustęp drugi, w związku z ustępem piątym art. 72 oraz art. 136, ustęp trzeci),

3) pokwitowania komornego,

4) świadectwa depozytowe, składowe dowody posiadania i t. p. pisma, stwierdzające umowę składu, o ile podlegają opłacie w wysokości 50 gr., względnie 1 zł., przewidzianej w punkcie „b” art. 95.

Postanowienia niniejszego paragrafu, jak również § 47, nie mają zastosowania, jeżeli opłatę od pisma, wymienionego w niniejszym paragrafie, uiszcza się bezpośrednio, na mocy zezwolenia, udzielonego przez izbę skarbową (§ 40).

Pokwitowania komornego (punkt 3) nie muszą być wydane z ksiąg grzbietowych, lecz mogą być sporządzane w inny sposób, jeżeli ilość lokatorów w danym domu nie przewyższa dziesięciu, względnie (co do pokwitowań komornego dla sublokatorów), jeżeli ilość sublokatorów w danym mieszkaniu wynosi nie więcej niż dziesięć.

r. w. s. § 47.

Księgi grzbietowe, z których wydaje się pisma, wymienione w § 46, mają być przed wydaniem z nich pierwszego pisma zbroszurowane, a karty w ten sposób ponumerowane, aby pismo i talon oznaczone były temi samymi numerami. Treść talonu ma być co do istotnych punktów zgodna z wydanem pismem.

Uiszczenie opłaty stemplowej od pisma, wymienionego w § 46, odbywa się w sposób następujący: Znaczkę stemplową nakleja się na linji, oddzielającej talon od pisma, przeznaczonego do wycięcia. Znaczkę stemplową należy nakleić pionowo w ten sposób, aby jego część górna była zwrócona ku górnemu brzegowi księgi; po wycięciu pisma lewa połowa znaczka pozostaje na talonie, a prawa na wydanem piśmie.

Talony należy przechowywać do celów kontroli przez pięć lat licząc od upływu roku, w którym uiszczono opłatę.

Przepisy poprzednich ustępów niniejszego paragrafu mają być stosowane również wówczas, gdy osoba, która sporządza pisma, podlegające opłatom stemplowym, a niewymienione w § 46, wydaje te pisma z księgi grzbietowej z pozostawieniem talonu. W razie wydawania pism takich z księgi grzbietowej z pozostawieniem kopji stosuje się ustępy: pierwszy i trzeci niniejszego paragrafu, a zamiast ustępu drugiego postanowienia następujące: znaczki stemplowe nakleja się na kopji pozostającej w księdze i kasuje się je przez przepisanie początkowymi lub końcowymi wyrazami tekstu albo datą skasowania oraz nazwiskiem lub firmą kasującego. Na

wydanem piśmie należy (zapomocą pisma lub pieczęci) stwierdzić uiszczenie opłaty, wymienając jej kwotę (np. słowami: „Opłatę stemplową zł. gr. uiszczono znaczkami stemplowymi na kopji”).

C. Współudział notariuszów.**Art. 27.**

Notariusz, mający siedzibę poza obszarem, na którym obowiązuje kodeks cywilny austriacki, jest obowiązany wymierzyć opłatę stemplową:

1) od sporządzonych przed nim aktów notarialnych z wyjątkiem uchwał o powiększeniu kapitału zakładowego spółek akcyjnych i komandytowo-akcyjnych (art. 102);

2) od przedstawionych mu celem dokonania czynności urzędowej pism oryginalnych, ich wtóropisów, odpisów lub tłumaczeń (art. 3);

3) od sprzedaży drogą licytacji, przed nim odbytej.

Notariusz wymierza opłatę o tyle o ile nie została już poprzednio uiszczona w należnej kwocie, względnie nie podlega odroczeniu na mocy art. 9 albo punktu e) lub ustępu drugiego artykułu 10, albo na mocy art. 11. Notariusz nie bada jednak prawidłowości uiszczenia, gdy ono opiera się na wymiarze urzędowym (art. 17) lub gdy przedstawiono zaświadczenie urzędu skarbowego o uiszczeniu należnej opłaty.

r. w. s. § 48.

Jeżeli w kontrakcie sprzedaży, albo w kontrakcie dzierżawy kupujący, względnie dzierżawca, zobowiązał się nie tylko do uiszczenia ceny, względnie czynszu, w gotówce, lecz nadto do świadczeń innego rodzaju, to notariusz ma wezwać strony do podania wartości świadczeń podatkowych (art. 7).

r. w. s. § 49.

Jeżeli świadczenie, którego wartość ma służyć za podstawę wymiaru, nie może być co do ilości oznaczone przy sporządzaniu aktu notarialnego (art. 27, punkt 1), względnie nie mogło być oznaczone przy sporządzeniu pisma, przedstawionego notariuszowi celem dokonania czynności urzędowej (art. 27 punkt 2) ale na podstawie treści pisma da się ustalić najniższą ilość świadczenia lub jest w piśmie wymieniona zaliczka (art. 9 ustęp drugi) to notariusz ma (o ile nie zachodzi wyjątek, przewidziany w ustępie ostatnim § 51) wymierzyć i pobrać opłatę tymczasową, a mianowicie według najniższej ilości świadczenia, względnie według zaliczki.

Notariusz wymierza i pobiera opłatę tymczasową za pierwsze pięciolecie: w przypadku wymienionym w punkcie e) art. 10, jak również jeżeli strona — w przypadku, przewidzianym w ustępie pierwszym niniejszego paragrafu, lub w punkcie b) art. 10 — oświadczyła, że chce korzystać z art. 11.

W przypadku, wymienionym w ustępie drugim art. 10 notariusz wymierza i pobiera opłatę za czas, ściśle określony, oraz za pierwsze pięciolecie, następujące po upływie terminu, ściśle określonego. Na żądanie jednak strony, notariusz wymierza i pobiera w tym przypadku opłatę tylko za okres pięcioletni, liczony od chwili sporządzenia pisma, od którego należy się opłata.

r. w. s. § 50.

Notariusz wymierza opłatę od aktu notarialnego (art. 27 punkt 1) także w przypadku przedstawienia mu zawiadomienia o decyzji, zezwalającej na odroczenie płatności (art. 177), a to nawet wtedy, jeżeli według owej decyzji pierwsza rata ma być zapłacona dopiero w pewien czas po sporządzeniu aktu notarialnego.

Jeżeli według decyzji odraczającej pierwsza rata ma być uiszczona przy sporządzeniu aktu notarialnego, to notariusz od uiszczenia tej raty uzależnia sporządzenie aktu.

r. w. s. § 51.

Jeżeli notariuszowi przedstawiono pismo oryginalne albo wtóropis, odpis lub tłumaczenie, celem dokonania czynności urzędowej (art. 27, pkt. 2) i notariusz jest zdania, że co do przedstawionego pisma nastąpiło naruszenie ustawy o opłatach stemplowych, to jednak nie wymierza od przedstawionego pisma ani opłaty, ani podwyżki i nie jest też obowiązany do przesłania urzędowi skarbowemu odpisu pisma, podlegającego opłacie, ani do zawiadomienia urzędu skarbowego o dostrzeżonym ewentualnie naruszeniu ustawy o opłatach stemplowych, gdy zachodzą warunki następujące:

- a) gdy opłatę od przedstawionego pisma uiszczono uprzednio w kwocie, wymierzonej przez notariusza, mającego siedzibę poza obszarem, na którym obowiązuje kodeks cywilny austriacki (art. 27 i 28) albo przez kancelarię sądu, mającego siedzibę na obszarze, na którym obowiązuje kodeks cywilny niemiecki (art. 30 punkt 3) albo przez urząd skarbowy art. 23 punkt b; art. 24 punkt b; art. 33) lub przez inny właściwy urząd państwowy (art. 32);
- b) gdy urząd skarbowy zaświadczył na piśmie, przedstawionem notariuszowi celem dokonania czynności urzędowej, że od pisma tego uiszczono opłatę w należytej wysokości (§ 71);
- c) gdy strona, po oznajmieniu jej przez notariusza wysokości opłaty (względnie podwyżki), należnej od przedstawionego pisma, oświadcza, że nie żąda dokonania czynności urzędowej, dla której pismo przedstawiła.

To samo dotyczy się przypadku, gdy pismo, przedstawione notariuszowi jest zaopatrzone w zaświadczenie o odroczeniu płatności (§§ 30, 74 i 181).

r. w. s. § 52.

Jeżeli pismo, przedstawione notariuszowi celem dokonania czynności urzędowej (art. 27 punkt 2), zostało zaopatrzone przez urząd skarbowy w pieczęć wpływu (§ 34), to okoliczność ta, sama przez się nie zwalnia notariusza od powzięcia decyzji w zakresie opłaty stemplowej. Jeżeli więc pismo takie nie zostało zaopatrzone przez urząd skarbowy, względnie przez kasę skarbową, w zaświadczenie o wymiarze stwierdzające uiszczenia całej kwoty, wymierzonej przez urząd skarbowy (§§ 36 i 37) ani też w zaświadczenie, przewidziane w punkcie b) § 51 lub w ustępie ostatnim tegoż paragrafu, to notariusz ustala, czy pismo podlega opłacie, a jeżeli podlega: wymierza opłatę, ewentualnie też podwyżkę i uzależnia dokonanie czynności urzędowej od uiszczenia opłaty.

Jeżeli zaświadczenie o wymiarze stwierdza wymierzenie opłaty wraz z podwyżką, a uiszczenie tylko opłaty, to nieuiszczenie podwyżki nie jest przeszkodą dokonania czynności urzędowej.

r. w. s. § 53.

Jeżeli od pisma, przedstawionego notariuszowi (art. 27, punkt 2) uiszczono uprzednio opłatę w kwocie, którą podatnik sam obliczył, która jednak zdaniem notariusza jest niższa od należności ustawowej, to notariusz wymierza różnicę między kwotą należną a kwotą uiszczoną, ewentualnie też podwyżkę (art. 28, ustęp trzeci).

Jeżeli kwota, uprzednio uiszczona, a obliczona przez samego podatnika, jest zdaniem notariusza zgodna z należnością ustawową, ale uiszczenie nastąpiło po upływie właściwego terminu lub w sposób nieprawidłowy, to notariusz wymierza podwyżkę.

r. w. s. § 53 a.

Notariusz wymierza i pobiera dodatek 10%.

Dodatek ten oblicza się tylko przy opłacie pojedynczej, a nie przy podwyżce.

Celem obliczenia podwyżki mnoży się przez 5, względnie przez 25, tylko opłatę pojedynczą bez dodatku 10%-owego.

r. w. s. § 54.

Zaświadczenie notariusza o uiszczeniu opłaty, przewidziane w ustępie szóstym art. 28, ma być umieszczone — o ile chodzi o opłatę od aktu notarialnego (art. 27, punkt 1) — w tekście aktu.

O ile chodzi o opłatę od pisma, przedstawionego notariuszowi celem dokonania czynności urzędowej (art. 27, punkt 2), zaświadczenie ma być umieszczone w tekście świadectwa, stwierdzającego dokonanie czynności urzędowej, jeżeli świadectwo takie zostaje bądź wypisane na piśmie przedstawionem notariuszowi, bądź z pismem tem trwale związane (a zatem: w tekście świadectwa, stwierdzającego własnoręczność podpisu albo zgodność odpisu lub tłumaczenia z oryginałem albo datę okazania dokumentu; w proteście wekslowym; w zaświadczeniu o rejestracji trybem zgłoszeniowym w myśl prawa cywilnego rosyjskiego). Notariusz ma w świadectwie takim stwierdzić też uiszczenie opłaty od samego świadectwa, jeżeli w przypadku poszczególnym opłata taka się należy (art. 154, ustęp pierwszy; art. 157, 159 i 161). Jeżeli notariusz na przedstawionem mu piśmie nie umieszcza świadectwa o dokonaniu czynności urzędowej (np. w przypadku powołania się w akcie notarialnym na dokument inny), to ma na owym piśmie umieścić zaświadczenie, dotyczące się wyłącznie uiszczenia opłaty stemplowej; data tego zaświadczenia ma być zgodna z datą dokonania czynności urzędowej.

r. w. s. § 54 a.

Notariusz może wykonać czynność urzędową (art. 27, punkty 1 i 2) mimo nieuiszczenia opłaty stemplowej lub uiszczenia jej tylko w części, jeżeli opłata należy się od pisma, wymienionego w art. 52 albo w punktach 2 lub 3 art. 53, stwierdzającego umowę między małżonkami albo krewnymi lub powinowatymi w linii prostej albo między rodzeństwem, a z zachodzącymi okolicznościami

wynika, że niezwłoczne uiszczenie opłaty jest niemożliwe i że uzależnienie czynności urzędowej od uiszczenia opłaty (art. 28, ustęp drugi) może udaremnić tę czynność ze względu na grożące jednemu z kontrahentów niebezpieczeństwo życia.

W przypadkach powyższych strony są obowiązane uiścić opłatę stemplową, wymierzoną przez notariusza (lub nieuiszczoną resztę tej opłaty) w ciągu trzech tygodni od dnia sporządzenia pisma, stwierdzającego umowę. Opłatę należy wnieść do kasy skarbowej, w której okręgu notariusz ma siedzibę, przy deklaracji według wzoru 2; w tej deklaracji należy po wyrazie „od” dokładnie określić umowę, wymieniając imiona i nazwiska stron, przedmiot umowy, jej datę oraz nr. repertorium notariusza. Nieuiszczenie opłaty w ciągu pięciu tygodni od dnia sporządzenia pisma, stwierdzającego umowę, powoduje obowiązek uiszczenia kary za zwłokę (ustawa z dnia 31 lipca 1924 r., Dz. U. R. P. nr. 73, poz. 721).

Notariusz ma zwrócić uwagę stron na obowiązek określony w ustępie poprzednim i udzielenie tego pouczenia stwierdzić w tekście aktu notarialnego.

r. w. s. § 55.

Zaświadczenie, o którym mowa w § 54, ma zawierać w przypadku wymierzenia opłaty przez notariusza i uiszczenia do jego rąk wymierzonej kwoty (w całości lub w części):

- 1) pełną wymierzoną sumę,
- 2) (ewentualnie) podział tej sumy na poszczególne części składowe t. j. opłatę pojedynczą, dodatek 10%-owy i podwyżkę, a w razie wymierzenia kilku opłat — wymienienie każdej opłaty z osobna — (w szczególności: gdy pismo tyczy się dwu lub więcej przedmiotów lub gdy notariusz wymierzył opłatę od pisma, przedstawionego mu celem dokonania czynności urzędowej i zarazem opłatę od świadectwa, stwierdzającego czynność urzędową),
- 3) przy opłatach procentowych — podstawę wymiaru i zastosowaną stopę opłaty,
- 4) ewentualne potrącenie uiszczonej uprzednio kwoty, którą obliczył podatnik sam (art. 23, punkt a; art. 24, punkt a; § 53),
- 5) stwierdzenie, że uiszczono całą kwotę, wymierzoną przez notariusza lub, że uiszczono tylko opłatę pojedynczą bez podwyżki (art. 28, ustęp trzeci), albo tylko część opłaty z powodu zezwolenia na uiszczenie ratami (art. 177),
- 6) imię i nazwisko (firmę, nazwę) płatnika.

Jeżeli czynność urzędowa nie ma być zapisana do repertorium, to w zaświadczeniu należy podać również pozycję „wykazu wpływów na dochód Ministerstwa Skarbu” (§ 59).

W razie niepobrania opłaty notariusz zaświadcza powód niepobrania:

- a) gdy pismo nie podlega opłacie,
- b) gdy opłatę uiszczono uprzednio w kwocie, którą podatnik sam obliczył i ta kwota zdaniem notariusza nie jest niższa od należności ustawowej, a uiszczenie nastąpiło we właściwym terminie i w sposób prawidłowy,

c) gdy świadczenie, którego wartość ma służyć za podstawę wymiaru, nie może być co do ilości oznaczone przy sporządzeniu aktu notarialnego — lub nie mogło być oznaczone przy sporządzaniu pisma, przedstawionego notariuszowi — (art. 9, ustęp pierwszy) i zarazem w treści pisma nie jest podana ilość najniższa lub zaliczka,

d) gdy władza skarbową zezwoliła na odroczenie płatności całej opłaty albo na uiszczenie pierwszej raty dopiero w pewien czas po sporządzeniu pisma (art. 177) jak również w przypadkach, przewidzianych w § 54 a, w ustępie drugim § 100 oraz § 146 a,

e) gdy notariusz wymierzył tylko podwyżkę stemplową, a strona nie uiściła jej (art. 28, ustęp trzeci, zdanie drugie).

W przypadkach, wymienionych w punktach d), e), notariusz ma uzasadnić wymiar opłaty w sposób, podany wyżej w punktach 1—4.

W przypadkach, wymienionych w punktach c), d), zaświadczenie powodu niepobrania nie jest potrzebne, gdy pismo, przedstawione notariuszowi, jest już zaopatrzone w zaświadczenie o odroczeniu płatności (przewidziane w §§ 30, 74 i 181).

r. w. s. § 56.

Jeżeli przed notariuszem odbyła się sprzedaż drogą licytacji (art. 27, punkt 3), to notariusz wymierza opłatę (art. 52, punkt 2 i ustęp ostatni; art. 58; art. 64, punkt 4; art. 65; art. 66, punkt 2; art. 75, punkt b; art. 79 ustęp pierwszy: punkty a, b; art. 131, punkt 2; art. 132) wraz z dodatkiem 10% zaraz po zaoferowaniu najwyższej ceny i ten wymiar — po oznajmieniu go nabywcy — podaje w protokole licytacji w sposób, określony w punktach 1, 2 i 3 § 55.

r. w. s. § 57.

Jeżeli przedmiotem sprzedaży drogą licytacji (§ 56) jest rzecz nieruchoma (art. 12, ustęp ostatni) bądź bez przynależności, bądź z przynależnościami (art. 52, ustęp ostatni) albo prawo wydobywania ciał kopalnych lub prawo do części wydobytych ciał kopalnych, względnie do ich pieniężnej równowartości (art. 64, punkty 1 i 3) to opłatę, wymierzoną przez notariusza (§ 56), należy uiścić do jego rąk gotówką w ciągu trzech tygodni od dnia licytacji (art. 28, ustęp czwarty; art. 59, ustęp pierwszy; art. 65, ustęp ostatni).

W razie uiszczenia opłaty przed podpisaniem protokołu licytacji notariusz stwierdza uiszczenie w tymże protokole; w razie uiszczenia późniejszego notariusz na żądanie płatnika wydaje mu pokwitowanie, w którym wymienia pozycję „wykazu wpływów na dochód Ministerstwa Skarbu” (§ 59). W razie uiszczenia w kasie skarbowej podatnik ma złożyć notariuszowi pokwitowanie, wydane przez kasę skarbową lub uwierzytelniony odpis tego pokwitowania.

Nieuiszczenie opłaty w ciągu pięciu tygodni od dnia licytacji, powoduje obowiązek uiszczenia kary za zwłokę (ustawa z dnia 31 lipca 1924 r., Dz. U. R. P. nr. 73 poz. 721).

r. w. s. § 58.

O ile chodzi o sprzedaż drogą licytacji przedmiotów innego rodzaju, niż wymienione w § 57, opłata ma być

uiszczona gotówką do rąk notariusza niezwłocznie po dokonaniu sprzedaży (art. 28, ustęp czwarty; art. 71, ustęp czwarty; art. 80 ustęp trzeci); jeżeli nabywca nie zastosował się do tego przepisu, to notariusz stwierdza w protokóle licytacji, że sprzedaż nie doszła do skutku (art. 71, ustęp przedostatni).

Uiszczenie opłaty stwierdza notariusz w protokóle licytacji.

r. w. s. § 59.

Notariusz prowadzi „wykaz wpływów na dochód Ministerstwa Skarbu” według załączonego wzoru 3. Do wykazu tego zapisuje wszelkie kwoty, pobrane na mocy ustawy o opłatach stemplowych. Notariusze mający siedzibę na obszarach na których obowiązuje kodeks cywilny francuski lub prawo cywilne rosyjskie, zapisują nadto do wykazu wpływów kwoty, pobrane tytułem podatku od darowizn.

W kolumnie 1 rozpoczyna się z początkiem każdego okresu budżetowego nowa numeracja.

W kolumnie 5 należy podać zasadniczo tylko rodzaj pisma (wpisując np. wyrazy: „oblig”, „spółka”, „pełnomocnictwo”, „kwit” i t. p.). Przy czynnościach jednak, mających za przedmiot przeniesienie własności nieruchomości albo dzierżawę lub najem nieruchomości należy wymienić — oprócz rodzaju pisma — imiona i nazwiska osób działających, rodzaj rzeczy nieruchomości oraz miejscowość, w której ona się znajduje; co do nieruchomości ziemskiej również jej przestrzeń i budynki, na niej się znajdujące — jeżeli te dane są wymienione w piśmie, podlegającym opłacie.

W kolumnie 7 należy wpisywać opłaty od pism, wymienionych w art. 52 w wysokości 4%, 1%, 0,5%, 0,2% i 3 zł. (art. 58) oraz opłatę w wysokości 1% (art. 66) od przejścia własności przynależności rzeczy nieruchomości (art. 52, ustęp ostatni) i innych rzeczy ruchomych, które przechodzą na własność razem z nieruchomością (np. przenoszone razem z nieruchomością fabryczną surowce i gotowe towary). Natomiast innego rodzaju opłaty, wiążące się z przejściem własności nieruchomości, mają być wpisywane w odpowiednich innych kolumnach, a mianowicie: opłaty od pism, stwierdzających wniesienie nieruchomości do spółki tytułem wkładu rzeczowego (art. 106—108) — w kolumnie 8), opłaty zaś od pism, stwierdzających dział majątku wspólnego, w którego skład wchodzi nieruchomość (art. 131) albo umowy lub oferty (art. 53, punkt 3 i art. 66) — w kolumnie 9) albo przelew prawa, wynikającego z takiej umowy lub oferty (art. 53, punkt 3 i art. 66) — w kolumnie 10.

W kolumnach 7—10 oraz 12 wymienia się odnośne kwoty bez dodatku 10%-owego. Dodatek ten należy uwidocznnić oddzielnie, a mianowicie w kolumnie 13.

Zapisanie do wykazu wpływów ma nastąpić jaknajrychlej; na obszarze na którym obowiązuje kodeks cywilny niemiecki — jeżeli dana czynność urzędowa nie ma być zapisana do repertorium, to zapisanie do wykazu wpływów ma nastąpić tego samego dnia, w którym notariusz pobrał opłatę.

r. w. s. § 60.

Notariusz wnosi do kasy skarbowej kwoty, zapisane do „wykazu wpływów”, w terminach następujących:

- 1) za czas od dnia 1 do dnia 7 każdego miesiąca — w dniu 8 danego miesiąca;
- 2) za czas od dnia 8 do dnia 14 — w dniu 15 danego miesiąca;
- 3) za czas od dnia 15 do dnia 21 — w dniu 22 danego miesiąca;
- 4) za czas od dnia 22 do końca miesiąca — w dniu 1 miesiąca następnego.

Jeżeli termin przypada na dzień wolny od zajęć urzędowych, to wniesienie do kasy skarbowej ma nastąpić w najbliższym dniu powszednim.

Notariuszowi wolno też wpłacać częściej, niż podano w ustępie poprzednim; nie wolno jednak jedną sumą obejmować należności z miesiąca ubiegłego i z miesiąca bieżącego.

Notariusz przedstawia kasie skarbowej deklarację ułożoną według wzoru 4.

Notariusz może też przysyłać należności powyższe kasie skarbowej za pośrednictwem Pocztovej Kasy Oszczędności. Również w tym przypadku notariusz przysyła kasie skarbowej deklarację; w deklaracji tej należy wyrazić „przy niniejszem”, zastąpić wyrazami „za pośrednictwem P. K. O.”

Każda wpłata ma być uwidoczniiona w kolumnie 13 wykazu wpływów — przez wymienienie czasu, którego wpłata dotyczy, oraz daty wniesienia do kasy skarbowej, względnie przesłania za pośrednictwem P. K. O.

r. w. s. § 61.

Wykaz wpływów na dochód Ministerstwa Skarbu ma być po upływie danego miesiąca podsumowany i przesłany izbie skarbowej, w której okręgu notariusz ma siedzibę — w ciągu tygodnia po upływie danego miesiąca.

r. w. s. § 62.

W zawiadomieniu o nieuiszczeniu wymierzonej podwyżki (art. 28, ustęp trzeci) notariusz ma wymienić: datę pisma podlegającego opłacie; rodzaj czynności prawnej, pismem tem stwierdzonej; jej przedmiot; imiona i nazwiska (firmy, nazwy) — tudzież o ile to możliwe, adresy — osób działających; podstawę wymiaru opłaty stemplowej; ewentualnie: kwotę opłaty stemplowej, uiszczonej przed przedstawieniem pisma notariuszowi; ewentualnie: kwotę opłaty, wymierzoną przez notariusza i do jego rąk uiszczonej; kwotę podwyżki i powód wymierzenia jej; datę wymierzenia podwyżki; wreszcie: imię i nazwisko (firmę, nazwę) osoby, na której żądanie notariusz wykonał czynność urzędową.

Zawiadomienie powyższe notariusz sporządza niezwłocznie; przysyła je urzędowi skarbowemu dopiero po upływie miesiąca od dnia wymierzenia podwyżki, zaopatrzywszy w adnotację „Odwołanie wniesiono dnia ...” lub „Odwołania nie wniesiono”; adnotacja ta ma być zaopatrzona w podpis i pieczęć notariusza. Zawiadomienia, sporządzone w pierwszej połowie miesiąca, należy przesyłać urzędowi skarbowemu w czasie od dnia 16—20 miesiąca następnego; zawiadomienia zaś, sporządzone w drugiej połowie miesiąca, należy przesyłać w czasie od 1 do 5 miesiąca drugiego, następującego po upływie miesiąca danego (np. zawiadomienia, sporządzone

w czasie od dnia 1 do dnia 15 stycznia, należy przesłać w czasie od dnia 16 lutego do dnia 20 lutego; zawiadomienia zaś, sporządzone w czasie od dnia 16 do dnia 31 stycznia, należy przesłać w czasie od dnia 1 do dnia 5 marca).

r. w. s. § 63.

Notariusz, mający siedzibę na obszarze, na którym obowiązuje kodeks cywilny niemiecki, ma w każdym przypadku, w którym wymierzył opłatę od sprzedaży nieruchomości, albo prawa do ciał kopalnych drogą licytacji (§ 57) i w którym opłaty tej nie uiszczono w ciągu trzech tygodni od dnia licytacji (art. 59) zawiadomić urząd skarbowy niezwłocznie o nieuiszczeniu opłaty. W zawiadomieniu tem należy wymienić datę licytacji, jej przedmiot, imię i nazwisko (firmę, nazwę) i adres nabywcy (względnie wszystkich nabywców); podstawę wymiaru i kwotę wymierzonej opłaty.

r. w. s. § 64.

Odpisy, wymienione w ustępie piątym art. 28, ma notariusz przysłać urzędowi skarbowemu: za okres od dnia 1 do 15 każdego miesiąca — najpóźniej do dnia 20 tegoż miesiąca; za okres zaś od dnia 16 do końca miesiąca — w ciągu pierwszych dni miesiąca następnego.

Notariusz ma przysłać odpisy — w powyższych terminach — również w przypadkach, wymienionych w § 54 a, w ustępie drugim § 100 oraz § 106 a i 146 a.

Notariusz mający siedzibę na obszarze, na którym obowiązuje kodeks cywilny niemiecki ma — jak dotychczas — na mocy art. 60 (ustępu drugiego) pruskiej ustawy z dnia 21 września 1899 r. o postępowaniu w sprawach niespornych (Zb. Pr. prusk., str. 249) sporządzać i przechowywać uwierzytelnione odpisy tych dokumentów, na których zaświadczył własnoręczność podpisu, lub znaku ręcznego pod tekstem, który sam ułożył.

Postępowanie ze środkami odwoławczymi w przypadkach wymiaru opłat stemplowych, dokonanego przez notariusza, określają §§ 96 i 98.

Wkl. 55. (Art. 27—29). Notariusz, mający siedzibę poza obszarem, na którym obowiązuje kodeks cywilny austriacki, jest obowiązany wymierzyć i pobrać opłatę stemplową od sporządzonego przed nim aktu notarialnego (art. 27 punkt 1) oraz od pisma, przedstawionego mu celem dokonania czynności urzędowej (art. 27 punkt 2) również wówczas, gdy te pisma tyczą się przedmiotu, znajdującego się na obszarze na którym obowiązuje kodeks cywilny austriacki lub stwierdzają umowę, która ma być na tym obszarze wykonana.

Notariusz mający siedzibę na obszarze, na którym obowiązuje kodeks cywilny austriacki jest obowiązany przysłać urzędowi skarbowemu (§ 65 ustęp ostatni r. w. s. w brzmieniu ustalonym w § 8 rozporządzenia z dnia 17 marca 1927 r. Dz. U. R. P. nr. 31 poz. 274) odpis sporządzonego przed nim aktu notarialnego (art. 29 punkt 1) oraz pisma na którym ten notariusz uwierzytelnił podpis lub znak ręczny (art. 29, punkt 2), również wówczas, gdy te pisma tyczą się przedmiotu, znajdującego się poza obszarem, na którym obowiązuje kodeks cywilny austriacki lub stwierdzają umowę, która

ma być wykonana poza tym obszarem (L. DPO. 3994/VII/27).

Patrz wykładnię przy art. 20 nr. 53.

Art. 28.

Opłatę stemplową, wymierzoną przez notariusza, należy uiścić do jego rąk gotówką, o ile nie została odroczone na mocy art. 177.

W przypadkach, przewidzianych w punktach 1 i 2 art. 27, notariusz uzależnia dokonanie czynności urzędowej od uiszczenia opłaty.

Prócz tego w przypadku, przewidzianym w punkcie 2 art. 27 — jeżeli już upłynął termin uiszczenia opłaty lub gdy opłatę uiszczono nieprawidłowo — ma notariusz wymierzyć podwyżkę stemplową (art. 42) i przed dokonaniem czynności urzędowej wezwać strony, by podwyżkę do jego rąk uiściły. Jeżeli strony tego nie uczynią, to notariusz na żądanie stron dokona czynności urzędowej, ale zawiadomi urząd skarbowy o nieuiszczeniu wymierzonej podwyżki.

Co do terminu uiszczenia opłaty od sprzedaży drogą licytacji (art. 27 punkt 3) oraz skutków nieuiszczenia opłaty stosuje się postanowienia ustawy niniejszej, dotyczące opłaty od sądowej sprzedaży drogą licytacji (art. 59 i 71).

W przypadkach, przewidzianych w art. 9, jak również w punkcie e) i w ustępie drugim art. 10 oraz w art. 11 i 177, notariusz przysła urzędowi skarbowemu w terminie, który oznaczy rozporządzenie, uwierzytelniony odpis i zaświadcza to na pierwopisie.

Notariusz zaświadcza na akcie, względnie na dokumencie, przedstawionym mu celem dokonania czynności urzędowej, uiszczenie opłaty wraz z ewentualną podwyżką, ich sumę i sposób obliczenia lub powód niepobrania opłaty.

Opłaty stemplowe, wpłacone do rąk notariusza, wnosi notariusz do kasy państwowej w terminie i w trybie, które oznaczy rozporządzenie.

Rozporządzenie ustali również wzór ksiąg poborowych, które mają być prowadzone przez notariuszów, jakoteż rodzaj i treść sprawozdań okresowych z czynności notariuszów w zakresie opłat stemplowych.

Patrz r. w. s. przy art. 27 §§ 48—64.

Patrz nowele.

Patrz wykładnię przy art. 20 nr. 53.

„	„	„	„	27	„	55.
„	„	„	„	88	„	90.

Art. 29.

Na obszarze, na którym obowiązuje kodeks cywilny austriacki, notariusz jest obowiązany przysłać urzędowi skarbowemu uwierzytelnione odpisy:

- 1) sporządzonych przed nim aktów notarialnych — nie wyłączając dokumentów prywatnych, którym nadano formę aktu notarialnego (§ 54 ustawy z dn. 25 lipca 1871 r., austr. Dz. P. P. nr. 75);
- 2) tych pism, na których notariusz uwierzytelnił podpis lub znak ręczny;

- 3) aktów sprzedaży drogą licytacji, przed nim odbytej. Przesłanie odpisu ma nastąpić w ciągu trzech dni od daty czynności urzędowej.

Notariusz uzależnia nadanie dokumentowi prywatnemu formy aktu notarialnego, względnie uwierzytelnienie podpisu lub znaku ręcznego, od dostarczenia odpisu, przeznaczonego dla urzędu skarbowego.

Przepisów powyższych nie stosuje się:

- do pełnomocnictw, nie zawierających zarazem umowy o wynagrodzenie pełnomocnika (art. 113), jeżeli opłatę, przewidzianą w art. 111, uiszczono, lub jeżeli pełnomocnictwo jest wolne od opłaty stemplowej (art. 112);
- do zezwolenia na wykreślenie długu pieniężnego w księdze wieczystej, jeżeli dokument oprócz zezwolenia na wykreślenie oraz pokwitowania z uiszczenia długu, który ma być wykreślony, nie zawiera żadnych innych postanowień, a uiszczono opłatę, przewidzianą w art. 139, lub dokument jest w myśl tegoż artykułu wolny od opłaty;
- do pism, zaopatrzonych przez właściwy organ urzędowy (art. 17) w dowód uiszczenia opłaty lub odroczenia płatności (art. 22 i 177).

Przesłanie odpisu urzędowi skarbowemu nie zwalnia stron od obowiązku uiszczenia opłaty w przepisany terminie (art. 20, 21, 22, 59 i 138) w sposób, przewidziany w art. 23, względnie 24.

Jeżeli w przypadku poszczególnym opłata musi lub może być uiszczona znaczkami stemplowymi (art. 18), to uiszczenie może nastąpić również drogą skasowania znaczków stemplowych przez notariusza przed uwierzytelnieniem odpisu (art. 37).

r. w. s. § 65.

Na mocy punktu c) art. 9 notariusz przy nadawaniu dokumentowi prywatnemu formy aktu notarialnego, względnie przy uwierzytelnieniu podpisu lub znaku ręcznego, nie żąda dostarczenia odpisu, przeznaczonego dla urzędu skarbowego, w przypadkach następujących:

- gdy opłatę uiszczono uprzednio w kwocie wymierzonej przez notariusza, mającego siedzibę poza obszarem, na którym obowiązuje kodeks cywilny austriacki (art. 27) lub przez kancelarię sądową (art. 30, punkt 3), lub przez urząd skarbowy (art. 23, punkt b; art. 24, punkt b; art. 33), lub przez inny właściwy urząd państwowy (art. 32);
- gdy urząd skarbowy zaświadczył, że od pisma tego uiszczono opłatę w należnej wysokości (§ 71);
- gdy pismo jest zaopatrzone w zaświadczenie o odroczeniu płatności (§ 30; § 55, punkty c, d; §§ 74 i 187).

Notariusz przesyła odpis zasadniczo temu urzędowi skarbowemu (§ 16), w którego okręgu ma siedzibę. Jeżeli jednak pierwopis stwierdza czynność prawną, wymienioną w art. 52 lub 53, a dotyczącą nieruchomości, to notariusz ma zapytać strony, czy zamierzają celem uiszczenia opłaty stemplowej udać się do tego urzędu skarbowego, w którego okręgu nieruchomość jest położona, względnie uiścić opłatę bez wymiaru urzędowego (art. 24 punkt „a”) w tej kasie skarbowej, w której okręgu nieruchomość jest położona; w razie odpowiedzi twierdzącej, notariusz przesyła odpis urzędowi skarbo-

wemu, właściwemu według miejsca położenia nieruchomości.

r. w. s. § 66.

Jeżeli w przypadku poszczególnym opłata musi lub może być uiszczona znaczkami stemplowymi (§ 18 punkt g) i strona chce ją uiścić zapomocą skasowania znaczków stemplowych przez notariusza (art. 29, ustęp ostatni), to notariusz nakleja znaczki stemplowe, dostarczone przez stronę, na piśmie, podlegającym opłacie i kasuje te znaczki:

- bądź przez przepisanie początkowymi wyrazami aktu notarialnego, względnie dokumentu prywatnego, ułożonego przez notariusza, na którym on następnie uwierzytelnia odpis lub znak ręczny,
- bądź przez przepisanie początkowymi wyrazami klauzuli uwierzytelnienia,
- bądź — w razie umieszczenia znaczków poza tekstem pisma, podlegającego opłacie i poza tekstem klauzuli, uwierzytelnia — zapomocą pieczęci urzędowej, w ten sposób, aby na każdym znaczku znajdował się jeden odcisk pieczęci, przechodzący częściowo na papier lub na znaczek sąsiedni.

W tekście aktu notarialnego, względnie w klauzuli uwierzytelnienia podpisu (znaku ręcznego) notariusz stwierdza, że skasował znaczki stemplowe i w jakiej wysokości.

Skasowanie znaczków stemplowych przez notariusza nie uchyla zastosowania art. 42. Jeżeli więc kwota znaczków wynosi mniej, niż należna opłata, to zostanie wymierzona podwyżka, przewidziana w art. 42.

Wkł. 76. (Art. 29). Odpisy przesyłane urzędowi skarbowemu przez notariuszów w myśl art. 29 u. o. s., są wolne od opłaty stemplowej, a mianowicie na mocy art. 142 (punkt 1) u. o. s.

Urząd Skarbowy jest obowiązany poświadczyć notariuszowi, że przesłał Urzędowi skarbowemu odpis, przewidziany w art. 29 u. o. s. Poświadczenie to umieszcza urząd skarbowy bądź na oryginale pisma, podlegającego opłacie, bądź na dostarczonym przez notariusza drugim odpisie, bądź na kartce, na której notariusz uwidocznił treść pisma, podlegającego opłacie oraz listę repertorium, bądź w księdze doręczonej przez notariusza, w której notariusz co do poszczególnych pism uwidocznił treść pisma oraz listę repertorium. Poświadczenie, o którym mowa, jest wolne od opłaty stemplowej, a mianowicie na mocy art. 160 (punktu 1) u. o. s. w związku z punktem 23 art. 142.

Jeżeli w siedzibie notariusza nie znajduje się urząd skarbowy, to termin trzydniowy, przewidziany w ustępie drugim art. 29 u. o. s., uważa się za dotrzymany w razie wysłania pocztą przed upływem tego terminu (L. DPO. 5769/VII/27).

Patrz wykładnię przy art. 27 nr. 55.

„ „ „ „ 3 „ 75.

D. Współudział sądów.

Art. 30.

Kancelaria sądowa wymierza opłaty stemplowe:

- od aktów sprzedaży drogą licytacji, dokonanej przez sąd, oraz od dokonywanych w toku postępo-

wania egzekucyjnego sprzedaży z wolnej ręki; na obszarze jednak, na którym obowiązuje kodeks cywilny austriacki, kancelaria sądowa nie wymierza opłaty od licytacji celem zniesienia wspólności, przewidzianej w punkcie 2 art. 131;

- 2) od orzeczeń sądowych, wydawanych w toku postępowania egzekucyjnego, na mocy których przedmioty majątkowe, będące własnością dłużnika, przechodzą na własność wierzyciela; ponadto na obszarze, na którym obowiązuje kodeks cywilny niemiecki;
- 3) od pism sporządzonych w formie aktów sądowych, o ile opłata nie podlega odroczeniu na mocy art. 9, albo punktu e) lub ustępu drugiego art. 10, albo na mocy art. 11; kancelaria sądowa nie wymierza jednak opłat od uchwał o powiększeniu kapitału spółek akcyjnych i komandytowo-akcyjnych (art. 102);
- 4) od przewłaszczenia (powzdania) i innych oświadczeń zgody oraz od wniosków o wpis w księdze wieczystej lub w rejestrze okrętowym (art. 66, ustęp ostatni i art. 87); na obszarze zaś, na którym obowiązuje prawo cywilne rosyjskie (tom X., cz. I., Zb. pr. ces. ros.) — oprócz opłat, wymienionych w punktach 1 i 2;
- 5) od orzeczeń sądowych w przedmiocie wykupu majątków rodowych (art. 52, punkt 4).

Kancelaria sądowa wymierza opłaty, wymienione w punktach 1 i 2, za pomocą nakazu płatniczego, który doręcza podatnikowi; to samo dotyczy opłat od ugód (art. 133), wymierzanych przez kancelarię sądową na obszarze, na którym obowiązuje kodeks cywilny niemiecki (punkt 3).

Sporządzenie pism, wymienionych w punktach 3, 4 i 5 — z wyjątkiem ugód (art. 133) — jest uzależnione od uprzedniego uiszczenia opłaty stemplowej, wymierzonej przez kancelarię sądową — o ile opłata nie została odroczone na mocy art. 177.

Od sprzedaży, dokonywanych na polecenie sądu przez maklera przysięgłego (art. 67, ustęp ostatni i art. 75), kancelaria sądowa opłat nie wymierza.

Od pisma, stwierdzającego sprzedaż, dokonaną przez sądowy organ wykonawczy, organ ten wymierza opłatę.

r. w. s. § 67.

W przypadkach, w których zostało wydane orzeczenie w przedmiocie wykupu majątku rodowego, akt wykupu (zdanie ostatnie artykułu 1443 ros. ustawy postępowania cywilnego) może być wydany dopiero po uiszczeniu opłaty stemplowej, wymierzonej przez kancelarię sądową (art. 30 ustęp trzeci); opłata nie podlega więc przymusowemu ściągnięciu.

Patrz wykładnię przy art.	20 nr.	53.
„ „ „ „	88 „	90.
„ „ „ „	114 „	144.

Art. 31.

Opłatę, wymierzoną przez kancelarię sądową, należy wnieść do kasy sądowej.

Kancelaria zaświadcza uiszczenie opłaty na właściwym akcie sądowym.

Opłaty od pism, stwierdzających czynności, dokonane przez sądowy organ wykonawczy (art. 30, ustęp ostatni), pobiera ten organ i wnosi do kasy skarbowej; drogą rozporządzenia może być zarządzone uiszczenie opłat takich za pomocą znaczków stemplowych.

Odwolanie (art. 46) nie odraza terminu płatności.

O ile wymiar opłaty od pism, sporządzonych w sądzie, nie jest poręczony kancelarii sądowej, względnie sądowemu organowi wykonawczemu, kancelaria przesyła odpowiedni wyciąg z pisma urzędowi skarbowemu (art. 33) i czyni o tem zaświadczenie na właściwym akcie sądowym.

Jeśli sądowi przedstawiono celem uwierzytelnienia podpisu lub znaku ręcznego pismo, podlegające opłacie stemplowej, to sąd dokona uwierzytelnienia tylko w razie dostarczenia dowodu uiszczenia opłaty lub odroczenia płatności (art. 22 i 177). Na obszarze, na którym obowiązuje kodeks cywilny austriacki, może uwierzytelnienie nastąpić również bez takiego dowodu; w takim razie sąd uzależnia uwierzytelnienie podpisu (znaku ręcznego) od dostarczenia odpisu, przeznaczonego dla urzędu skarbowego i złożenia opłaty za uwierzytelnienie tego odpisu, poczem przesyła urzędowi skarbowemu ów odpis, zaświadczywszy zgodność z pierwowpisem.

Rozporządzenie określi sposób przymusowego ściągnięcia opłaty stemplowej, wymierzonej przez kancelarię sądową za pomocą nakazu płatniczego (art. 30, ustęp drugi), a nie uiszczonej w przepisany terminie, oraz wydane zostaną szczegółowe przepisy o dowodzie uiszczenia lub odroczenia w przypadku uwierzytelnienia podpisu lub znaku ręcznego (ustęp poprzedni).

a) **Postanowienia ogólne o współudziale sądów przy wymiarze i poborze opłat stemplowych.**

r. w. s. § 68.

Jeżeli opłaty stemplowej, wymierzonej przez kancelarię sądową za pomocą nakazu płatniczego nie uiszczono w przepisany terminie (art. 59; art. 71 ustęp ostatni; art. 133 ustęp ostatni), to urząd skarbowy zarządzi ściągnięcie przymusowe; w tym celu kancelaria sądowa przesyła urzędowi skarbowemu odpowiednie zaawiaczenia.

r. w. s. § 69.

Jeżeli sądowi przedstawiono celem uwierzytelnienia podpisu lub znaku ręcznego pismo, podlegające opłacie stemplowej, to sąd dokona uwierzytelnienia:

- a) gdy opłatę uiszczono uprzednio — bądź za pomocą znaczków stemplowych, bądź gotówką — w kwocie, wymierzonej przez Urząd Skarbowy (art. 23 punkt b; art. 24 punkt b; art. 33) lub przez inny właściwy urząd państwowy (art. 32),
- b) gdy urząd skarbowy na piśmie, przedstawionem sądowi celem uwierzytelnienia podpisu lub znaku ręcznego, zaświadczył, że od pisma tego uiszczono opłatę w należnej wysokości (§ 71),
- c) gdy pismo jest zaopatrzone przez Urząd skarbowy (§§ 30 i 187) lub przez inny właściwy urząd (§ 74) w zaświadczenie o odroczeniu płatności.

Jeżeli w przypadku wymienionym w punkcie a) lub b), wymierzono opłatę pojedynczą wraz z podwyżką, to uwierzytelnienie podpisu (znaku ręcznego) jest uzależnione jedynie od uiszczenia opłaty pojedynczej.

r. w. s. § 70.

Sąd dokona uwierzytelnienia mimo braku warunków, wymienionych w § 69, gdy podpis lub znak ręczny mają być uwierzytelnione:

- a) na pełnomocnictwie, nie zawierającym zarazem umowy o wynagrodzenie pełnomocnika (art. 113) jeżeli opłatę, przewidzianą w art. 111 uiszczono,
- b) na dokumencie, zawierającym zezwolenie na wykreślenie długu pieniężnego w księdze wieczystej, jeżeli dokument oprócz zezwolenia na wykreślenie oraz pokwitowania z uiszczenia długu, który ma być wykreślony, nie zawiera żadnych innych postanowień, a uiszczono opłatę, przewidzianą w art. 139.

r. w. s. § 71.

Urząd skarbowy obowiązany jest — w razie przedstawienia mu pisma, od którego uiszczono opłatę w kwocie, którą podatnik sam obliczył (art. 23 punkt a; art. 24 punkt a; art. 25; art. 29, ustęp ostatni) — na żądanie osoby, która pismo przedstawiła, zbadać, czy uiszczono opłatę w kwocie należnej. W razie stwierdzenia, że uiszczono kwotę należną, urząd skarbowy zaświadcza to na przedstawionym piśmie; w zaświadczeniu tem wymienia należną kwotę oraz sposób uiszczenia.

Przepisy powyższe stosuje się również, jeżeli w przypadku, przewidzianym w punkcie b) art. 24, strona po wręczeniu jej „kartki wymiarowej” (§ 35) nie udała się do Kasy Skarbowej, lecz uiściła opłatę za pomocą przekazu pocztowego, lub za pośrednictwem pocztowej Kasy oszczędności, albo uiściła w innej Kasie skarbowej, a nie w tej, którą wskazał urząd skarbowy, lub wreszcie udała się wprawdzie do właściwej kasy skarbowej, ale przedstawiła jej tylko kartkę wymiarową, a nie przedstawiła pisma, podlegającego opłacie, wobec czego umieszczenie pokwitowania, przewidzianego w § 37 na tem piśmie nie było możliwe.

- b) Postanowienia specjalne dla obszaru, na którym obowiązuje kodeks cywilny austriacki.

r. w. s. § 72.

Na obszarze, na którym obowiązuje kodeks cywilny austriacki, opłata stemplowa, wymierzona przez kancelarię sądową, ma być uiszczona do rąk urzędnika sądowego, prowadzącego księgę pieniężną (§ 113 instrukcji sądowej z dnia 5 maja 1897 r., austr. Dz. P. P. nr. 112).

r. w. s. § 73.

Jeżeli sądowi, mającemu siedzibę na obszarze, na którym obowiązuje kodeks cywilny austriacki, przedstawiono celem uwierzytelnienia podpisu lub znaku ręcznego pismo, podlegające opłacie stemplowej, to sąd dokona uwierzytelnienia nietylko w przypadkach, wymienionych w §§ 69 i 70, lecz także w razie złożenia sądowi odpisu przeznaczonego dla urzędu skarbowego oraz opłaty za uwierzytelnienie tego odpisu (art. 31, ustęp przedostatni, zdanie ostatnie); złożenie odpisu nie zwalnia stron od obowiązku uiszczenia opłaty w przepisany terminie (art. 20, 21, 22, i 138) w sposób, przewidziany w art. 23 względnie 24.

Patrz wykładnię przy art. 3 nr. 75.

E. Współudział innych urzędów państwowych.

Art. 32.

Od pisma, stwierdzającego umowę, zawartą przez urząd państwowy bez udziału notariusza lub sądu, wymierza opłatę tenże urząd.

Opłata winna być uiszczona przy podpisywaniu umowy; bądź przez użycie papieru stemplowego lub znaczków stemplowych, bądź przez wpłacenie gotówką (art. 18); w razie uiszczenia gotówką urząd zatrzymuje kwit kasowy i stwierdza uiszczenie na egzemplarzu umowy, wydanym współkontrahentowi. W przypadkach, przewidzianych w art. 9, jak również w punkcie e) i w ustępie drugim art. 10 oraz w art. 11, urząd ustala wysokość rat opłaty i czuwa nad ich uiszczeniem. Kwoty, nieuiszczone w terminie wyznaczonym przez urząd, ulegają przymusowemu ściągnięciu według przepisów o egzekucji podatków bezpośrednich, przez organa urzędowe, w przepisach tych wymienione.

Jeżeli urząd, który zawarł umowę, jest obowiązany na jej podstawie do wypłacenia kontrahentowi sum pieniężnych, to uzależnia wypłatę od uprzedniego uiszczenia odpowiedniej części opłaty stemplowej lub potrąca ratę opłaty od należności kontrahenta.

r. w. s. § 74.

Art. 32 stosuje się zarówno do umów, zawieranych przez Skarb Rzeczypospolitej albo przez będące odrębnymi osobami prawnymi państwowe zakłady i przedsiębiorstwa, jako też do umów, które zawiera urząd państwowy jako zarządca majątku niepaństwowego.

Jeżeli świadczenie, którego wartość ma służyć za podstawę wymiaru, nie może być co do ilości oznaczone przy sporządzeniu pisma i nie jest też znana najniższa ilość świadczenia ani nie zostaje wypłacona zaliczka (art. 9), to urząd, zawierający umowę, zaświadcza odroczenie płatności zarówno na egzemplarzu umowy, pozostającym w urzędzie, jako też na tym, który jest przeznaczony dla współkontrahenta.

Jednocześnie z doręczeniem egzemplarza, zaopatrzonego w takie poświadczenie, urząd doręcza współkontrahentowi pismo, w którym oznajmia mu, że opłata stemplowa ma być uiszczona ratami w miarę wykonywania zobowiązania. W piśmie tem należy podać: 1. terminy, w których mają być uiszczone poszczególne raty, 2. sposób obliczenia podstawy wymiaru każdej raty, 3. stopę opłaty (z powołaniem się na odpowiedni przepis ustawy o opłatach stemplowych), 4. sposób uiszczenia.

Patrz wykładnię przy art.	25 nr.	50.
„	„	17 „ 135 l.
„	„	42 „ 246.

Instrukcja,

wydana przez Ministra Skarbu w porozumieniu z Najwyższą Izbą Kontroli — w sprawie opłat stemplowych od pism, wiążących się z umowami, zawieraniem przez urzędy państwowe oraz przez zakłady i przedsiębiorstwa państwowe.

(Ogłoszona w Monitorze Polskim Nr. 287 z 1928 r.).

1. Objasnienia wstępne.

§ 1. Skrót „u. o. s.” oznacza ustawę o opłatach stemplowych z dnia 1 lipca 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 98, poz. 570); skrót „r. w. s.” oznacza rozporządzenie wy-

konawcze do powołanej ustawy z dnia 20 listopada 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 123, poz. 713).

Paragrafy, powołane w niniejszej instrukcji bez określenia, oznaczają postanowienia tej instrukcji.

W korespondencji między urzędami państwowymi instrukcja niniejsza będzie oznaczona skrótem i. s. u.

2. Zakres uwolnienia od opłat stemplowych, przyznawego Skarbowi Państwa oraz zakładom i przedsiębiorstwom państwowym.

§ 2. Skarb Rzeczypospolitej zasadniczo nie jest zwolniony od opłat stemplowych; również nie są zasadniczo zwolnione od opłat stemplowych państwowe zakłady i przedsiębiorstwa, będące odrębnymi osobami prawnymi. Pisma, wymienione w ustawie o opłatach stemplowych, jako podlegające opłacie, są tylko w przypadkach wyjątkowych zwolnione od opłat z tego tytułu, że wiążą się z czynnościami urzędów państwowych, względnie państwowych zakładów i przedsiębiorstw; mianowicie nie podlegają opłacie stemplowej:

a) obligacje oraz innego rodzaju obligi Skarbu Rzeczypospolitej oraz polskich państwowych zakładów i przedsiębiorstw, będących odrębnymi osobami prawnymi; jeżeli Skarb Rzeczypospolitej albo państwowy zakład lub państwowe przedsiębiorstwo, będące odrębną osobą prawną, zaciąga pożyczkę w obligacjach (listach zastawnych, obligacjach fundowanych), to nie tylko oblig (skrypt dłużny), stwierdzający otrzymanie pożyczki w obligacjach, ale również same obligacje, w których pożyczka została wypłacona, są wolne od opłaty stemplowej (art. 120, punkty 1 i 2 u. o. s.),

b) pełnomocnictwo, udzielone przez Skarb Rzeczypospolitej (art. 112, punkt 3 u. o. s.),

c) wystawione przez Skarb Rzeczypospolitej pokwitowania — z wyjątkiem pokwitowań, zastępujących rachunek, wymienionych niżej w § 21 — oraz zezwolenia na wykreślenie wpisu w księdze wieczystej t. j. w księdze hipotecznej, gruntowej, górniczej, kolejowej, naftowej (art. 137, punkt 8; art. 139 u. o. s.),

d) podania, wnoszone przez urzędy państwowe imieniem Skarbu Rzeczypospolitej (art. 144, punkt 1 u. o. s.),

e) świadectwa urzędowe, wydawane urzędom państwowym w sprawach, dotyczących się Skarbu Rzeczypospolitej (art. 160, punkt 3 w związku z punktem 1 art. 144 u. o. s.) — z wyjątkiem wtóropisów, odpisów i wyciągów (które podlegają opłatom, przewidzianym w art. 157).

W przypadkach, wymienionych wyżej w punkcie „a”, są zwolnione od opłaty: Skarb Rzeczypospolitej oraz polskie państwowe zakłady i przedsiębiorstwa, będące odrębnymi osobami prawnymi. Natomiast w przypadkach, wymienionych w punktach „b”, „c”, „d”, „e”, uwolnienie od opłaty jest przyznane tylko Skarbowi Rzeczypospolitej, a nie służy zakładom i przedsiębiorstwom państwowym, będącym odrębnymi osobami prawnymi (poza przypadkami, wymienionymi niżej w punktach „f”, „j”).

f) Dalszy wyjątek zachodzi co do państwowych zakładów naukowych i oświatowych, będących odrębnymi osobami prawnymi. Zakłady te — w szczególności: szkoły akademickie (art. 5 ustawy z dnia 13 lipca 1920 r.,

Dz. U. R. P. Nr. 72, poz. 494) — są zwolnione od opłat stemplowych we wszystkich przypadkach, wymienionych wyżej w punktach „a” — „e”, (a zatem są w tej dziedzinie zrównane ze Skarbem Rzeczypospolitej) a nadto są one osobiście zwolnione od opłaty, gdy zawierają umowę, obustronnie obowiązującą a podlegającą opłacie procentowej (art. 16 u. o. s.); kontrahent zaś, który z państwowym zakładem naukowym lub oświatowym, będącym odrębną osobą prawną, zawiera umowę, obustronnie obowiązującą, ma zapłacić tylko połowę opłaty procentowej.

g) Wolne są od opłaty stemplowej: pisma, dotyczące się nabycia nieruchomości — na zasadzie przepisów o reformie rolnej — przez Skarb Państwa lub przez Państwowy Bank Rolny (art. 54, punkt 2 u. o. s.).

h) Wolne są od opłaty stemplowej pisma, stwierdzające sprzedaż przedmiotów monopolu państwowego, tudzież rachunki i inne pisma, stwierdzające wykonanie takiej umowy (patrz niżej § 21) — jeżeli monopol jest bądź sprzedawcą bądź kupującym (art. 69, punkt 2 i art. 73, punkt 3 u. o. s.).

i) Wolne jest od opłaty stemplowej podanie zakładu państwowego lub przedsiębiorstwa państwowego do władzy przełożonej, jeżeli zostało wniesione do niej, jako do władzy nadzorczej (punkt niniejszy nie ma więc zastosowania, jeżeli wśród danych okoliczności podanie pewne musiałyby być wniesione nie tylko przez przedsiębiorstwo państwowe, ale też przez przedsiębiorstwo prywatne).

j) Przedsiębiorstwo państwowe „Żegluga Polska”, jest na mocy § 8 swego statutu („Monitor Polski” z 1927 r. Nr. 127, poz. 324) zwolnione na czas do dnia 3 czerwca 1942 r. włącznie od wszelkich opłat stemplowych. Nie należy się więc żadna opłata od tych pism, przy których — w braku powołanego przepisu — byłaby obowiązana do uiszczenia opłaty stemplowej jedynie „Żegluga Polska”, np. od rachunków, bądź wystawianych przez „Żeglugę Polską”, bądź przez nią otrzymywanych z zagranicy, od wystawianych przez nią pełnomocnictw, pokwitowań, od wnoszonych przez nią podań i wydawanych jej świadectw urzędowych. Przy pismach zaś stwierdzających umowę obustronnie obowiązującą, zawartą przez „Żeglugę Polską” (np. kupno, najem, dzierżawę), wprawdzie „Żegluga Polska” nie jest obowiązana do uiszczania opłaty, ale współkontrahent (o ile nie jest zwolniony od opłaty stemplowej z innego tytułu) ma uiścić opłatę w pełnej kwocie.

Poza przypadkami wyjątkowymi, wymienionymi wyżej w punktach „a” — „j”, Państwo Polskie, jako takie, nie jest zwolnione od opłat stemplowych.

W szczególności więc, gdy Skarb Rzeczypospolitej lub przedsiębiorstwo państwowe nabywa lub sprzedaje nieruchomość (poza przypadkiem, wymienionym w punkcie „g”) albo zawiera umowę najmu, ma być uiszczona pełna opłata.

3. Opłaty stemplowe od umów.

a) Postanowienia ogólne.

§ 3. Jeżeli bądź urząd państwowy, działający imieniem Skarbu Rzeczypospolitej lub jako zarządca majątku niepaństwowego, bądź zarząd państwowego za-

kładu lub przedsiębiorstwa zawiera umowę, która podlega opłacie stemplowej, to co do sposobu i terminu uiszczenia opłaty obowiązują zasady, podane w §§ 4—16.

§ 4. 1. W razie zawarcia umowy w formie aktu notarialnego przed notariuszem, mającym siedzibę na obszarze b. dzielnicy rosyjskiej lub pruskiej, opłatę wymierza i pobiera notariusz (art. 27 i 28 u. o. s.).

2. Notariusz, mający siedzibę na obszarze b. dzielnicy rosyjskiej lub pruskiej, wymierza i pobiera opłatę również wówczas, gdy pismo, stwierdzające zawarcie umowy, zostało przed notariuszem podpisane i przezeń uwierzytelnione (art. 27 i 28 u. o. s.).

3. W razie zawarcia umowy w formie aktu sądowego opłatę wymierza bądź sekretariat sądowy, bądź urząd skarbowy według zasad ogólnych, podanych w art. 30 i 31 oraz w punkcie 2 artykułu 33 u. o. s.

4. We wszystkich innych przypadkach opłatę stemplową wymierza urząd państwowy, względnie zarząd państwowego zakładu lub przedsiębiorstwa, który zawarł umowę¹⁾. Urząd ma zatem wymierzyć opłatę stemplową również wówczas, gdy umowę zawarto w formie aktu notarialnego przed notariuszem, mającym siedzibę na obszarze b. dzielnicy austriackiej lub w formie pisma, uwierzytelnionego przez notariusza, mającego siedzibę na tymże obszarze.

W przypadku zawarcia umowy bądź między urzędem państwowym a zarządem państwowego zakładu lub przedsiębiorstwa, będącego odrębną osobą prawną, bądź między dwoma zarządami państwowych zakładów lub przedsiębiorstw, będących odrębnymi osobami prawnymi, opłatę wymierza ten urząd, który na mocy umowy jest obowiązany do wypłacania należności umownej.

§ 5. Opłatę, wymierzoną przez urząd, który zawiera umowę, należy uiścić: z naczkami stemplowymi, jeżeli opłata nie przewyższa 50 zł.; gotówką, jeżeli opłata przewyższa 100 zł.; gdy zaś opłata wynosi więcej, niż 50 zł., lecz nie więcej, niż 100 zł., to może być uiszczona bądź znaczkami stemplowymi, bądź gotówką (§18, punkt „g” r. w. s.).

Opłata ma być uiszczona — przez dostarczenie znaczków stemplowych urzędowi, zawierającemu umowę, względnie przez zapłacenie gotówką w kasie skarbowej — zasadniczo przed podpisaniem umowy przez urząd.

Jeżeli ważność umowy zależy od zatwierdzenia przez władzę przełożoną, to opłatę można uiścić przed umieszczeniem klauzuli zatwierdzenia na piśmie, stwierdzającym zawarcie umowy.

§ 6. Jeżeli w przypadku poszczególnym opłata ma być uiszczona z naczkami stemplowymi, to urząd, zawierający umowę, nakleja znaczki na tym egzemplarzu pisma, stwierdzającego umowę, który ma pozostać w urzędzie. Znaczki mają być naklejone w ten sposób, aby między nimi możliwie nie było odstępów. Następnie należy skasować znaczki stemplowe zapomocą pieczęci urzędowej, a mianowicie

w ten sposób, aby na każdym znaczku był jeden odcisk, znajdujący się częściowo na znaczku, częściowo zaś przechodzący na papier lub na znaczek sąsiedni. Bezpośrednio po znaczkach stemplowych ma być umieszczone zaświadczenie o wymiarze, w formie następującej:

„Opłatę stemplową wymierzono w kwocie zł. gr. słowami a mianowicie od zł. gr. ...% (art. u. o. s.) i skasowano znaczki stemplowe w wymierzonej kwocie”.

Urząd, który zawarł umowę, umieszcza zaświadczenie o wymiarze również na tym egzemplarzu pisma, który jest przeznaczony dla współkontrahenta. Zaświadczenie to ma być ułożone w formie następującej:

„Opłatę stemplową wymierzono w kwocie zł. gr. słowami a mianowicie od zł. gr. % (art. u. o. s.) i uiszczono znaczkami stemplowymi, umieszczonymi na egzemplarzu przechowanym w aktach urzędowych.

..... dnia 19... r.”

§ 7. Jeżeli w przypadku poszczególnym opłata ma być uiszczona gotówką, to urząd, zawierający umowę, sporządza polecenie poboru w następującej formie:

„I.

Nazwisko i imię (firma, nazwa) płatnika
.....²⁾.

Kasa skarbową w pobierze opłatę stemplową w kwocie zł. gr., słowami wymierzoną przez³⁾ od umowy z⁴⁾ o⁵⁾.

..... dnia 19... r.

Pieczęć urzędowa:

Podpis i stanowisko służbowe.”⁶⁾

Urząd, zawierający umowę, skierowuje polecenie poboru do kasy skarbowej. Pokwitowanie tej kasy ma być załączone do tego egzemplarza umowy, który pozostaje w urzędzie zawierającym umowę. Urząd ten umieszcza zarówno na tym egzemplarzu umowy, który u niego pozostaje, jakoteż na owym, który jest przeznaczony dla współkontrahenta, zaświadczenie o wymiarze w następującej formie:

„Opłatę stemplową wymierzono w kwocie zł. gr., słowami a mianowicie od zł. gr. ...% (art. u. o. s.) i uiszczono w Kasie Skarbowej w dnia (poz. dz. przych.).
....., dnia”⁶⁾

Wszystkie zaświadczenia o wymiarze mają być zaopatrzone w pieczęć urzędową oraz w podpis, z wy-

²⁾ Jeżeli na mocy umowy wydatek na opłatę ma być poniesiony częściowo przez urząd a częściowo przez współkontrahenta, to należy w tem miejscu wymienić obu płatników, podając przy każdym jego udział w owym wydatku.

³⁾ Nazwa i siedziba urzędu, zawierającego umowę.

⁴⁾ Nazwisko i imię, wzgl. firma lub nazwa współkontrahenta.

⁵⁾ Przedmiot umowy.

⁶⁾ Na czas obowiązywania nadzwyczajnego dodatku 10% wogo wzór niniejszy ulega nieznacznej zmianie, o czem niżej w § 32.

¹⁾ W dalszym ciągu wyrażenie „urząd” oznacza również zarząd państwowego zakładu lub przedsiębiorstwa.

mieniem stanowiska służbowego — tudzież w datę tego dnia, w którym egzemplarz, przeznaczony dla współkontrahenta, zostaje mu wręczony; w razie przesłania pocztą należy zaświadczenie o wymiarze zaopatrzyć w datę, w której ów egzemplarz zostanie prawdopodobnie przez pocztę doręczony.

b) Postanowienia specjalne o umowach, przy których opłata stemplowa ma być uiszczana ratami.

§ 8. Jeżeli świadczenie, którego wartość ma służyć za podstawę wymiaru, nie może być co do nosci oznaczone przy sporządzeniu pisma, stwierdzającego umowę i nie jest też znana najniższa ilość świadczenia, ani nie zostaje wypłacona zaliczka (art. 9 u. o. s.), to urząd, zawierający umowę, o ile byłby powołany do wymierzenia opłaty stemplowej, gdyby wysokość jej dała się zgóry oznaczyć (§ 4, punkt 4) — umieszcza zarówno na egzemplarzu umowy, pozostającym w urzędzie, jakoteż na tym, który jest przeznaczony dla współkontrahenta, zaświadczenie następujące (zaopatrzone w pieczęć urzędową oraz w podpis, z wymienieniem stanowiska służbowego):

„Opłata stemplowa zostanie uiszczona ratami (art. 9 i 32 u. o. s.).

....., dnia 19... r.”

§ 9. W przypadku, wymienionym w § 8, urząd jednocześnie z doręczeniem egzemplarza umowy doręcza współkontrahentowi decyzję, w której oznajmia mu, że opłata stemplowa ma być uiszczona ratami w miarę wykonywania zobowiązania⁷⁾ 8). W decyzji tej (§ 74 r. w. s.) należy podać (oprócz dokładnego określenia umowy, stanowiącej przedmiot opłaty):

a) sposób obliczenia każdej raty (a zatem określenie podstawy wymiaru i wymienienie stopy opłaty — z powołaniem się na odpowiedni przepis ustawy o opłatach stemplowych),

b) terminy, w których mają być uiszczone poszczególne raty,

c) sposób uiszczenia.

⁷⁾ Załącznik 1 do niniejszej instrukcji zawiera wzór decyzji, przewidzianej w § 9, a załącznik 2 częściowy odpis konkretnej umowy, na podstawie której wzór 1 został sporządzony (w tym częściowym odpisie pominięto postanowienia nieistotne, spowodowane szczególnymi okolicznościami, wiążącymi się z daną umową, a nie z typem umowy, oraz postanowienia natury technicznej).

Od umowy ujawnionej w załączniku 2 należy się oprócz opłat wymienionych w decyzji według wzoru 1 jeszcze opłata od najmu lokomobili, przewidzianego w § 4 umowy. Podstawę wymiaru stanowi wartość cyrkularki (wynosząca w danym wypadku 3000 zł.); od tej wartości należy przed podpisaniem umowy (§ 5 niniejszej instrukcji) uiszczyć 1% w myśl art. 88 u. o. s., (a zatem 30 zł.). To uiszczenie ma być stwierdzone w zaświadczeniu o wymiarze (patrz niżej § 10, ustęp ostatni).

⁸⁾ Jeżeli na mocy umowy wydatek na opłatę stemplową ma ponieść w całości urząd, zawierający umowę, to urząd ten oczywiście nie doręcza współkontrahentowi decyzji, przewidzianej w § 9, ale decyzję taką mimo to sporządza — dla własnej orientacji.

Jeżeli zaś na mocy umowy wydatek na opłatę stemplową ma być poniesiony częściowo przez urząd zawierający umowę a częściowo przez współkontrahenta, to należy współkontrahentowi doręczyć decyzję, zawierającą specjalny ustęp (umieszczony przed ustępem ostatnim, dotyczącym się odwołania) następującej treści: „Wszystkie wyżej wymienione raty opłaty stemplowej ma Pan (macie Państwo) uiszczać tylko .../... części (częściach, np. „w połowie“ lub „w ¼ częściach“), gdyż resztę pokrywa podpisany urząd“.

Co do sposobu uiszczenia należy odróżnić, która ze stron umawiających się jest na mocy umowy obowiązana do wypłacania sum pieniężnych.

Jeżeli stroną, obowiązującą do wypłacania sum pieniężnych, jest urząd, zawierający umowę (np. jako kupujący), to urząd potrąca poszczególne raty opłaty od poszczególnych rat należności umownej. Współkontrahentowi wolno uiszczyć każdą ratę opłaty, o ile rata nie przekracza 100 zł., również w ten sposób, że umieszcza znaczki stemplowe, których wartość równa się racie opłaty, na rachunku, przedstawionym urzędowi, który zawarł umowę, a stwierdzającym odnośną ratę należności umownej.

Jeżeli przeciwnie współkontrahent urzędu ma na mocy umowy wpłacać sumy pieniężne do kasy państwowej, to przy każdej racie tego świadczenia pieniężnego ma wnieść do tej samej kasy państwowej odpowiednią ratę opłaty. Jeżeli kasą tą jest kasa skarbową (a nie własna kasa zakładu państwowego lub przedsiębiorstwa państwowego), to współkontrahent ma w ciągu tygodnia po każdym uiszczeniu raty opłaty stemplowej zawiadomić o tem uiszczeniu urząd, który zawarł umowę, załączając kwit kasy skarbowej lub odpis uwierzytelniony⁹⁾; urząd ma na żądanie współkontrahenta umieszczać na wręczonym mu egzemplarzu umowy adnotacje, stwierdzające uiszczenie poszczególnych rat.

§ 10. Jeżeli wprawdzie świadczenie, którego wartość ma służyć za podstawę wymiaru, nie może być co do ilości oznaczone przy sporządzeniu pisma, ale jest znana najniższa ilość świadczenia albo zostaje wypłacona zaliczka (art. 9, ustęp drugi u. o. s.), to urząd, zawierający umowę, wymierza na razie opłatę tymczasową według ilości najniższej, względnie według zaliczki, i zarazem zastrzega uiszczenie reszty opłaty ratami w miarę wykonania zobowiązań. Urząd ma zatem — stosownie do wysokości opłaty tymczasowej — bądź skasować znaczki stemplowe (§ 6), bądź zarządzić uiszczenie opłaty tymczasowej gotówką (§ 7) i zarazem sporządzić decyzję w przedmiocie uiszczenia reszty opłaty ratami. Decyzja ta ma być ułożona w sposób, podany w § 9. W decyzji należy umieścić ustęp specjalny (a mianowicie przed ustępem ostatnim, dotyczącym się odwołania) następującej treści: „Od umowy, której dotyczy niniejsza decyzja, uiszczono już opłatę tymczasową w wysokości zł. gr. Wobec tego należy wprawdzie jednocześnie z obliczeniem każdej raty należności umownej obliczyć ratę opłaty stemplowej, atoli rata opłaty stemplowej ma być uiszczona po raz pierwszy dopiero wówczas, gdy suma rat opłaty stemplowej przekroczy kwotę opłaty tymczasowej. Należy więc podaną wyżej kwotę opłaty tymczasowej potrącić od raty pierwszej; jeżeliby rata pierwsza wyniosła mniej, niż opłata tymczasowa, to należy resztę, niepokrytą drogą tego potrącenia, potrącić od raty drugiej, ewentualnie też od następnych”¹⁰⁾.

⁹⁾ Ten obowiązek zawiadamiania urzędu o każdym uiszczeniu raty opłaty stemplowej ma być wyraźnie zaznaczony w decyzji.

¹⁰⁾ Powyższy wzór ustępu specjalnego dotyczy się przypadku, w którym współkontrahent ma wpłacać raty należności umownej do kasy państwowej. W przeciwnym wypadku, t. j. gdy współkontrahent jest wierzycielem, uprawnionym do żądania należności umownej, wzór powyższy ulega odpowiedniej modyfikacji.

Na obu egzemplarzach pisma, stwierdzającego zawarcie umowy, urząd umieszcza zaświadczenie o wymiarze według zasad, podanych w §§ 6 względnie 7 — z tą zmianą, że po wyrazach „a mianowicie od” należy wstawić wyrazy: „ilości najniższej, wynoszącej” względnie „zaliczki, wynoszącej” oraz przy końcu dodać zdanie następujące: „Reszta opłaty zostanie uiszczona ratami (art. 9 i 32 u. o. s.)”.

§ 11. W niektórych przypadkach opłata może być uiszczona ratami, jakkolwiek świadczenie, które ma służyć za podstawę wymiaru, jest ściśle określone. W szczególności: Jeżeli rozmiar świadczenia jest oznaczony z a j e d n o s t k ę c z a s u (rok, miesiąc i t. p.), to podstawę wymiaru ustala się, mnożąc wartość świadczenia rocznego przez tę ilość lat (lub ich części), przez którą ma trwać zobowiązanie (art. 10, punkt „b” u. o. s.). Jeżeli w takim wypadku zobowiązanie ma trwać d ł u ż e j, n i ż p i ę ć l a t, to urząd zawierający umowę ma — bądź na żądanie współkontrahenta, bądź z własnej inicjatywy — wymierzyć na razie opłatę tymczasową z a p i e r w s z y o k r e s p i ę c i o l e t n i; po upływie tego okresu ma być uiszczona opłata za drugi okres pięcioletni i tak postępuje się w dalszym ciągu, aż do wygaśnięcia zobowiązania (art. 11 u. o. s.). Okres ostatni może być oczywiście krótszy, niż 5 lat, np. w razie zawarcia umowy na lat 8 lub 12. Postępowanie, o którym mowa, można zastosować np. w razie zawarcia umowy najmu lub dzierżawy na czas dłuższy, niż pięć lat.

W przypadkach, o których mowa w niniejszym paragrafie, urząd zawierający umowę ma — jednocześnie z wymierzeniem opłaty tymczasowej za pierwszy okres pięcioletni — sporządzić decyzję, wyjaśniającą zasady uiszczenia opłaty za resztę czasu obowiązywania umowy. Decyzja ta ma być ułożona według zasad, podanych w § 9; jako termin uiszczenia każdej raty należy podać ten sam termin, w którym jest płatna pierwsza z rat należności umownej, przypadających w okresie drugim, względnie w każdym następnym.

Na obu egzemplarzach pisma, stwierdzającego umowę, urząd zamieszcza zaświadczenie o wymiarze według zasad, podanych w §§ 6 względnie 7 — z tą zmianą, że po wyrazach „a mianowicie od” należy wstawić wyrazy: „należności za czas od do wynoszącej” oraz przy końcu dodać zdanie następujące: „Reszta opłaty zostanie uiszczona ratami (art. 11 i 32 u. o. s.)”.

§ 12. Ministerstwo Skarbu może — poza przypadkami, o których mowa w §§ 8—11 — na podstawie art. 177 u. o. s. (na wniosek urzędu, zawierającego umowę lub na wniosek współkontrahenta) zezwolić na uiszczenie opłaty stemplowej ratami. Zezwolenie to będzie zarazem zawierało decyzję o należności i wysokości odsetek za odroczenie (art. 3 ustawy z dnia 31 lipca

1924 r., Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 721) oraz o okresach, za które odsetki te należy obliczać. Ministerstwo Skarbu skierowuje swą decyzję — w przedmiocie uiszczenia opłaty ratami — do urzędu, zawierającego umowę, który następnie sporządza, według zasad, podanych w § 9, decyzję, wyjaśniającą (zgodnie z treścią decyzji Ministerstwa Skarbu) sposób uiszczenia opłaty.

Na obu egzemplarzach pisma, stwierdzającego umowę, urząd zamieszcza zaświadczenie o wymiarze w formie następującej:

„Opłatę stemplową wymierzono w kwocie zł. gr., słowami a mianowicie od zł. gr. ...% (art. u. o. s.). Ta opłata zostanie uiszczona ratami na mocy reskryptu Ministerstwa Skarbu z dnia L.”.

Jeżeli według decyzji Ministerstwa Skarbu pierwsza rata ma być uiszczona przed podpisaniem umowy lub przed umieszczeniem klauzuli zatwierdzenia przez władzę przełożoną (§ 5, ustęp ostatni), to powyższy tekst zaświadczenia o wymiarze ma być uzupełniony zdaniem następującym: „Pierwszą ratę uiszczono przez skasowanie znaczków stemplowych za zł.” względnie: „Pierwszą ratę w kwocie zł. uiszczono w Kasie Skarbowej w dnia (poz. dz. przych.)”.

§ 13. Jeżeli umowa, określona w §§ 8—12, została zawarta w formie a k t u n o t a r j a l n e g o przed notariuszem, mającym siedzibę na obszarze b. dzielnicy rosyjskiej lub pruskiej (§ 4, punkt 1), albo w formie pisma, podpisanego przed notariuszem, mającym siedzibę na tym obszarze i przezeń uwierzytelnionego (§ 4, punkt 2), lub w formie aktu sądowego (§ 4, punkt 3), to notariusz lub sąd w tekście aktu notarialnego lub sądowego, względnie w tekście uwierzytelnienia podpisów zaświadcza, że i z jakiego powodu żadnej opłaty nie wymierzono (w przypadkach, których dotyczy § 8, ewentualnie też § 12) względnie, że i w jakiej kwocie wymierzono opłatę tymczasową (w przypadkach, których dotyczą §§ 10 i 11) lub pobrano tylko część (pierwszą ratę) wymierzonej opłaty (§ 12).

Przy umowach tego rodzaju urząd, zawierający umowę, ma jaknajrychlej sporządzić decyzję, przewidzianą w §§ 9, wzgl. 10, 11 lub 12.

§ 14. Urzędy, które nie posiadają własnej kasy (posługują się kasami skarbowymi), a zatem prowadzą „pamiętnik należności biernych” (wzór 15 do § 75 Przepisów rachunkowo-kasowych — „Monitor Polski” Nr. 285 z 1921 r., Dz. Urz. Min. Skarbu z tegoż roku Nr. 45, poz. 564), oraz „księgę przychodów budżetowych” (wzór 12 do § 70 powołanych przepisów), mają uwiadożnić treść decyzji w przedmiocie uiszczenia opłaty stemplowej ratami (§§ 9—13):

a) w „pamiętniku należności biernych”, gdy współkontrahent urzędu jest wierzyicielem, uprawnionym do żądania należności umownej,

b) w „księdze przychodów budżetowych”, gdy współkontrahent urzędu jest obowiązany do wpłacania należności umownej.

Adnotacja, o której mowa, ma nastąpić w kolumnie „Uwagi”, pod tym samym numerem bieżącym, pod którym jest zapisana odnośna należność umowna. W razie trwania umowy przez czas dłuższy, niż do końca okresu budżetowego, w którym należność umowną

W szczególności zdanie drugie i trzecie będą brzmiały: „Wobec tego zostanie wprowadzone jednocześnie z obliczeniem każdej raty należności umownej obliczona rata opłaty stemplowej, atoli rata opłaty stemplowej zostanie potrącona po raz pierwszy dopiero wówczas, gdy suma rat opłaty stemplowej przekroczy kwotę opłaty tymczasowej. Podana wyżej kwota opłaty tymczasowej zostanie więc potrącona od raty pierwszej; jeżeliby rata pierwsza wynosiła mniej, niż opłata tymczasowa, to reszta, nie pokryta drogą tego potrącenia, zostanie potrącona od raty drugiej, ewentualnie też od następnych”.

zapisano po raz pierwszy do jednej z wymienionych dwóch ksiąg, adnotacja ma być dokonywana corocznie — (aż do czasu zupełnego uiszczenia opłaty stemplowej) — i to również w przypadku, o którym mowa w § 11.

W przypadku zanotowania treści decyzji w „pamiętniku należytości biernych”, urząd przy każdym asygnowaniu raty należności umownej zarządza potrącenie opłaty stemplowej i uwidocznia w kolumnie „Uwagi” kwotę, która ma być potrącona. Wyjątek zachodzi:

1) w przypadku wymierzenia i uiszczenia opłaty tymczasowej (§ 10); w tym bowiem razie potrącenie opłaty stemplowej rozpoczyna się dopiero wówczas, gdy kwota opłaty stemplowej, obliczona według płatnych już rat należności umownej, przekroczyła kwotę opłaty tymczasowej,

2) w przypadku, przewidzianym w § 11: wtedy bowiem potrącenie opłaty stemplowej następuje w terminach pięcioletnich,

3) w razie dozwoleń spłaty ratalnej przez Ministerstwo Skarbu (§ 12): wtedy potrącenie opłaty stemplowej odbywa się w terminach, podanych w decyzji Ministerstwa Skarbu,

4) w razie uiszczenia raty opłaty stemplowej znaczkami stemplowymi, umieszczonymi na rachunku (§ 9, ustęp przedostatni, zdanie drugie); wtedy bowiem urząd ogranicza się do umieszczenia w kolumnie „Uwagi” adnotacji: „Opłatę stemplową zł. gr. uiszczono znaczkami stemplowymi na rachunku”.

W przypadku zaś uwidocznienia treści decyzji w „księdze przychodów budżetowych” urząd uwidocznia wpłaty na poczet opłaty stemplowej w tejże księdze, w kolumnie „Uwagi”, a mianowicie na podstawie kwitów, przedstawianych przez współkontrahenta (§ 9, zdanie ostatnie); kwity te mają być załączone do akt, tyjących się danej umowy¹¹⁾.

§ 15. Urząd, posiadający własną kasę, prowadzi:

a) księgę ewidencyjną opłat stemplowych, według załączonego wzoru 3 (str. 400),

b) rejestr uiszczeń na poczet opłat stemplowych, według załączonego wzoru 4 (str. 401).

W „księdze ewidencyjnej” numeracja pozycji biegnie bez żadnej przerwy, a zatem nie stosuje się do okresów budżetowych lub kalendarzowych. Księga ta ma być zaopatrzona w skorowidz alfabetyczny, wymienia-

jący współkontrahentów oraz przy każdym: stronicę dla niego przeznaczoną.

W „rejestrze uiszczeń” numeracja w kolumnie 1 biegnie bez przerwy przez cały okres budżetowy.

Każdą sprawę, w której została wydana decyzja w przedmiocie uiszczenia opłaty stemplowej ratami (§§ 9—13), zapisuje się do „księgi ewidencyjnej”, wymieniając w nagłówku: pozycję i współkontrahenta oraz wypełniając kolumnę 1; w razie wymierzenia opłaty tymczasowej (§§ 10 i 11) wypełnia się nadto kolumny 2 i 3.

W przypadkach wymienionych w §§ 8—10, należy po upływie każdego terminu płatności raty należności umownej wypełnić kolumny 4—7; kolumn tych (i również kolumn 8—10) nie wypełnia się w przypadku wymierzenia opłaty tymczasowej za pierwszy okres pięcioletni (§ 11; patrz też niżej ustęp przedostatni niniejszego paragrafu).

Jeżeli nie było opłaty tymczasowej (§§ 10 i 11 oraz kolumny 2 i 3 księgi ewidencyjnej), to kwotę wpisaną do kolumny 7 zapisuje się również do „rejestru uiszczeń”, wypełniając kolumny 1—5; następnie wypełnia się kolumny 8 i 9 księgi ewidencyjnej, wpisując do kolumny 8 tę samą kwotę, która jest zapisana do kolumny 7.

Jeżeli uiszczono opłatę tymczasową, obliczoną według najniższej ilości świadczenia, albo według zaliczki (§ 10), to procedurę, opisaną w poprzednim ustępie, stosuje się dopiero od czasu, gdy suma kwot, zapisanych do kolumny 7 księgi ewidencyjnej, zrównała się z kwotą opłaty tymczasowej. Do tego czasu poszczególne kwoty, zapisane do kolumny 7, nie mają być przenoszone do rejestru uiszczeń; kolumny 8 i 9 księgi ewidencyjnej pozostają niewypełnione, a do kolumny 10 zapisuje się tę samą kwotę, która jest uwidoczniona w kolumnie 7.

Jeżeli po zapisaniu poszczególnej kwoty do kolumny 7 księgi ewidencyjnej okazuje się, że właśnie na skutek obliczenia tej raty opłaty stemplowej suma kwot, zapisanych do kolumny 7, (która po zapisaniu raty poprzedniej wynosiła mniej, niż opłata tymczasowa, uwidoczniona w kolumnie 2) przewyższyła opłatę tymczasową (obliczoną według najniższej ilości świadczenia albo według zaliczki), to należy zapisać: do kolumny 10 księgi ewidencyjnej — różnicę między opłatą tymczasową a osiągniętą na skutek raty poprzedniej sumą kwot, zapisanych do kolumny 7, a do kolumny 8 różnicę między ostateczną sumą kwot, zapisanych do kolumny 7, a opłatą tymczasową. Jeżeli np. opłata tymczasowa wynosi 1000 zł., rata ostatnia opłaty stemplowej 300 zł., a suma kwot, zapisanych do kolumny 7, z wyłączeniem raty ostatniej, 900 zł., to należy zapisać: do kolumny 7 — 300 zł., do kol. 8 (oraz do rejestru uiszczeń) — 200 zł. (t. j. 1200 minus 1000), a do kolumny 10 — 100 zł. (t. j. 1000 minus 900).

Jeżeli uiszczono opłatę tymczasową, obliczoną za pierwszy okres pięcioletni (§ 11), to należy: a) w kolumnie 11 księgi ewidencyjnej uwidocznnić najbliższy termin płatności raty opłaty stemplowej, b) uiszczenie każdej raty uwidocznnić w kolumnach 2 i 3, podając zarazem w kolumnie 11 termin płatności raty następnej.

W razie uiszczenia opłaty stemplowej zapomocą znaczków stemplowych, umieszczonych na rachunku (§ 9, ustęp przedostatni, zdanie drugie), nie uwidocznia

¹¹⁾ Jeżeli na mocy umowy wydatek na opłatę stemplową ma ponieść w całości lub w części Urząd, zawierający umowę, to postanowienia § 14 ulegają następującym modyfikacjom:

Zarówno w przypadku, gdy współkontrahent urzędu jest wierzycielem uprawnionym do żądania należności umownej, jako też, gdy współkontrahent urzędu jest obowiązany do wpłacenia należności umownej, należy w „pamiętniku należytości biernych” w odpowiednich kolumnach uwidocznnić — według treści decyzji (§§ 9 do 13 oraz odsyłacz 8 do § 9) — kwoty, które w danym okresie budżetowym mają być poniesione przez urząd, tytułem opłaty stemplowej.

Jeżeli urząd ma ponieść opłatę stemplową w całości, to nie należy już czynić żadnych adnotacji w kolumnie „uwagi” pamiętnika należytości biernych, ani też w księdze przychodów budżetowych; jeżeli zaś urząd ma ponieść opłatę tylko w części, to należy w kolumnie „Uwagi” pamiętnika należytości biernych, względnie w kolumnie „Uwagi” księgi przychodów budżetowych, umieścić adnotację, tyjącą się tej części opłaty, którą ma uiścić współkontrahent.

się tej raty w rejestrze uiszczeń; w kolumnie 9 księgi ewidencyjnej umieszcza się adnotację: „Opłatę stemplową zł. gr. uiszczono znaczkami stemplowymi na rachunku”.

Sposób prowadzenia ewidencji w razie zezwolenia przez Ministerstwo Skarbu na uiszczanie opłaty ratami (§ 12) ustali Ministerstwo Skarbu w każdym przypadku poszczególnym. Kwotę odsetek za odroczenie, obliczoną według wskazówek, zawartych w decyzji Ministerstwa Skarbu, należy uwidocznić w kolumnie 8 księgi ewidencyjnej oraz w kolumnie 5 rejestru uiszczeń czerwonym atramentem, poniżej kwoty opłaty stemplowej.

§ 16. Kwoty, wpisane do kolumny 5 rejestru uiszczeń (§ 15), należy za każdy miesiąc podsumować w ciągu pierwszych pięciu dni miesiąca następnego i w tymże terminie sumę w ten sposób obliczoną wnieść do kasy skarbowej przy deklaracji, w której należy podać, że wpłata następuje „tytułem opłat stemplowych od umów” oraz wymienić czasokres, za który wpłata następuje. W razie wpisania do kolumny 5 (czerwonym atramentem) odsetek za odroczenie (§ 15, zdanie ostatnie) należy podsumować oddzielnie opłaty stemplowe i oddzielnie odsetki i również w deklaracji wymienić obie te sumy, określając sumę odsetek wyrazami: „tytułem odsetek”.

Urząd może dokonywać podsumowania i wpłaty częściej, niż raz na miesiąc.

Po wniesieniu do kasy skarbowej, należy wypełnić kolumny 6—8 rejestru uiszczeń, uwidoczniając sumę odsetek za odroczenie w kol. 7 czerwonym atramentem.

c) Odwołania.

§ 17. Od wymiaru opłaty stemplowej, dokonanego przez urząd, który zawarł umowę (§ 4), jak również od wydanej przez ten urząd decyzji w przedmiocie uiszczenia opłaty stemplowej ratami (§§ 9—11) może współkontrahent wnieść — na ręce urzędu, który wymierzył opłatę lub wydał decyzję — o d w o ł a n i e, w ciągu miesiąca od daty zaświadczenia o wymiarze (§§ 6, 7, 10 — 12), względnie od daty doręczenia decyzji w przedmiocie uiszczenia opłaty stemplowej ratami (art. 46 i 47 u. o. s. oraz § 93, punkt „h” r. w. s.). Odwołujący się ma do odwołania załączyć doręczony mu egzemplarz umowy lub jego odpis uwierzytelniony; jeżeli odwołanie jest skierowane przeciw decyzji w przedmiocie uiszczenia opłaty stemplowej ratami, to należy do odwołania załączyć nadto ową decyzję lub jej odpis uwierzytelniony (art. 47 u. o. s.). Urząd, który zawarł umowę, przesyła odwołanie wraz ze swoją opinią tej izbie skarbowej, w której okręgu ma siedzibę (art. 47 u. o. s.). Izba skarbowa zawiadamia o swem rozstrzygnięciu odwołującego się oraz urząd, który wymierzył opłatę.

d) Szczegółowe objaśnienie przepisów o opłatach stemplowych od umów o dostawę lub robotę.

§ 18. Pismo, stwierdzające zawarcie umowy o dostawę (czyli o sprzedaż rzeczy ruchomych) lub o robotę, podlega opłacie stemplowej (w myśl punktu 4 art. 69 oraz w myśl punktu 4 art. 91 u. o. s.) tylko w przypadkach następujących:

1) gdy zostało sporządzone w formie aktu notarialnego lub sądowego albo notarialnie lub sądownie uwierzytelnionego,

2) gdy umowę zawarto w formie aktu ściśle prywatnego (t. j. nie sporządzonego ani w formie notarialnej, ani w formie sądowej, ani też nie uwierzytelnionego notarialnie lub sądownie) i pismo takie jest podpisane przez obie strony.

Jeżeli zaś akt ściśle prywatny jest podpisany tylko o p r z e z j e d n ą s t r o n ę, to podlega opłacie stemplowej tylko wówczas, gdy:

3) żadna ze strony umawiających się nie prowadzi przedsiębiorstwa, podlegającego podatkowi przemysłowemu, albo przedsiębiorstwa, które jest ustawowo zwolnione od tego podatku¹²⁾, np.: gdy urząd państwowy, nie sprawujący zarządu przedsiębiorstwa państwowego, zawiera umowę z rolnikiem o dostawę produktów rolnych,

4) gdy wprowadzie bądź jedna strona, bądź obie strony prowadzą przedsiębiorstwo, określone tylko co w punkcie 3, atoli dana umowa o dostawę lub robotę nie wchodzi w zakres owego przedsiębiorstwa.

Z powyższego wynika, że jeżeli choćby tylko jedna ze stron umawiających się prowadzi przedsiębiorstwo, określone w punkcie 3, a dana umowa o dostawę lub robotę wchodzi w zakres owego przedsiębiorstwa, to pismo, stwierdzające zawarcie umowy, a sporządzone w formie aktu ściśle prywatnego, tylko przez jedną stronę podpisanego, nie podlega opłacie stemplowej. Zasadę tę stosuje się nie tylko wówczas, gdy sporządzono tylko jedno pismo (podpisane przez jedną stronę, a wręczone stronie drugiej), lecz także wtedy, gdy umowa przysłała do skutku drogą wymiany pism (listów), z których każde jest podpisane tylko przez jedną stronę.

§ 19. Oferta zasadniczo nie podlega opłacie, gdyż sama przez się nie stwierdza zawarcia umowy. Podlega opłacie tylko wyjątkowo, a mianowicie, gdy jest sporządzona w formie, podanej wyżej w punkcie 1 § 18 i zarazem wartość przedmiotu przewyższa 100 zł.; w takim razie opłata przy wartości, nie przewyższającej 1000 zł., wynosi 1 zł., przy wartości wyższej, niż 1000 zł., opłata wynosi 3 zł. (art. 139 u. o. s.).

Przyjęcie oferty podlega opłacie, gdy zachodzi jeden z warunków, podanych wyżej w punktach 1, 3 lub 4 § 18. W braku tych warunków przyjęcie oferty podlega opłacie tylko wówczas, gdy jest umieszczone na tym samym papierze, na którym jest wypisana oferta (wtedy bowiem zachodzi warunek, podany wyżej w punkcie 2 § 18).

„Z a m ó w i e n i e” („zapotrzebowanie”), jeżeli następuje z powołaniem się na otrzymaną ofertę, podlega zasadom, podanym w ustępie poprzednim co do przyjęcia oferty. W braku takiego powołania się zamówienie należy uważać za ofertę.

Przyjęcie zamówienia stoi na równi z zamówieniem, dokonaniem z powołaniem się na otrzymaną ofertę.

§ 20. Od pism, stwierdzających zawarcie umowy (o ile podlegają opłacie stemplowej), należy uiścić opłatę procentową, która wynosi:

¹²⁾ Przedsiębiorstwa, ustawowo zwolnione od podatku przemysłowego, wymienią: art. 3 oraz art. 95, punkt 1a ustawy z dn. 15 lipca 1925 r. o państwowym podatku przemysłowym (Dz. U. R. P. Nr. 79, poz. 550).

a) w przypadkach kupna lasu na wyrąb — zawsze 1% od sumy należności,

b) w innych przypadkach: jeżeli którakolwiek ze stron umawiających się zawarła umowę w zakresie swego przedsiębiorstwa, podlegającego podatkowi przemysłowemu lub ustawowo zwolnionego od tego podatku — 0,2% od sumy należności,

c) jeżeli zaś dana umowa co do żadnego z kontrahentów nie wchodzi w zakres przedsiębiorstwa, podlegającego podatkowi przemysłowemu lub ustawowo zwolnionego od tego podatku — 1% od sumy należności.

Nie pobiera się opłaty, gdy należność za sprzedane towary lub za roboty, które mają być wykonane, nie przewyższa 20 zł.

4. Opłaty stemplowe od pism, stwierdzających wykonanie umowy o dostawę lub robotę.

§ 21. Najbardziej typowym pismem, stwierdzającym wykonanie umowy o dostawę lub robotę, jest rachunek, t. j. pismo, sporządzone przez sprzedawcę (dostawcę) lub przez osobę, która zobowiązała się do wykonania roboty, stwierdzające całkowite lub częściowe wykonanie umowy przez wystawcę rachunku i wymieniające należność za dostarczone rzeczy ruchome lub wykonane roboty (bez względu na to, czy wystawca rachunku podpisał go lub czy swe nazwisko albo firmę uwidocznił w inny sposób, np. zapomocą pieczętki lub przez wystawienie rachunku na papierze firmowym).

Do pism, stwierdzających wykonanie umowy, należą nadto:

a) potwierdzenie odbioru towarów, względnie potwierdzenie wykonania roboty, wymieniające zarazem należność za towary, względnie za robotę,

b) potwierdzenie odbioru ceny z zaznaczeniem, że otrzymano ją za dostarczone towary, względnie potwierdzenie odbioru wynagrodzenia, z zaznaczeniem, że otrzymano je za wykonane roboty; zaznaczenie to może nastąpić bądź wyraźnie: przez wymienienie towarów, względnie roboty, bądź pośrednio przez powołanie (w samym pokwitowaniu lub w asygnacji, na której ono jest wypisane) pozycji lub strony księgi, w której dana należność jest przypisana.

§ 22. Myślą przewodnią przepisów u. o. s., dotyczących się pism, które stwierdzają wykonanie umowy, jest zasada, że przy jednej transakcji, mającej za przedmiot dostawę lub robotę, opłata procentowa należy się tylko raz jeden bez względu na ilość pism, wiążących się z tą transakcją.

Zgodnie z tą zasadą przewodnią, a w myśl art. 72, 73 i 90 u. o. s., pismo, stwierdzające wykonanie umowy, podlega opłacie tylko w przypadkach następujących:

a) gdy nie zostało sporządzone żadne pismo, stwierdzające zawarcie umowy, t. j. gdy umowę zawarto ustnie,

b) gdy wprawdzie zostało sporządzone pismo, stwierdzające zawarcie umowy, ale pismo to — w braku warunków, wymienionych wyżej w punktach 1—4 § 18 nie podlega opłacie.

Jeżeli więc zachodzi przypadek, wymieniony wyżej w punktach „a” lub „b”, to opłacie stemplowej podlega przede wszystkim rachunek (§ 21, ustęp pierwszy).

Jeżeli w przypadku poszczególnym ani nie sporządzono pisma, stwierdzającego zawarcie umowy,

a) podlegającego opłacie, ani nie wystawiono rachunku, ale sporządzono potwierdzenie odbioru towarów, względnie potwierdzenie wykonania roboty, wymieniające zarazem należność za towary, względnie za robotę (§ 21, ustęp drugi, punkt „a”), w takim razie to potwierdzenie podlega opłacie procentowej.

Jeżeli wreszcie nie sporządzono ani pisma, podlegającego opłacie w myśl § 18, ani rachunku, ani potwierdzenia odbioru towarów, względnie potwierdzenia wykonania roboty, ale sporządzono potwierdzenie odbioru ceny z zaznaczeniem, że otrzymano ją za dostarczone towary, względnie potwierdzenie odbioru wynagrodzenia, z zaznaczeniem, że otrzymano je za wykonane roboty (§ 21, ustęp drugi, punkt „b”), w takim razie to potwierdzenie podlega opłacie procentowej.

Jeżeli nie sporządzono pisma, stwierdzającego zawarcie umowy i podlegającego opłacie procentowej, ale sporządzono co do tej samej należności kilka pism, stwierdzających wykonanie umowy (np. kilka rachunków równobrzmiących i nadto potwierdzenie odbioru towaru oraz potwierdzenie odbioru ceny), to opłata procentowa należy się tylko raz jeden, a mianowicie od pisma pierwszego (art. 72, ustęp czwarty, w związku z art. 3 u. o. s.).

§ 23. Wysokość opłaty procentowej od pisma, stwierdzającego wykonanie umowy, jest taka sama, jakaby się należała, gdyby przy danej transakcji podlegało opłacie pismo, stwierdzające zawarcie umowy (§ 20).

W razie wykonywania umowy częściami (częściowego dostarczania towarów, częściowego wykonywania roboty, częściowego płacenia ceny) i sporządzania pism (rachunków i t. p.), z których każde stwierdza wykonanie pewnej części zobowiązania należy przy każdym takim piśmie uiścić opłatę procentową, odpowiadającą odnośnej części.

§ 24. Rachunek bądź podlega opłacie procentowej, bądź nie podlega żadnej opłacie. To samo dotyczy potwierdzeń odbioru towarów oraz potwierdzeń wykonania roboty.

Natomiast od potwierdzenia odbioru ceny (wynagrodzenia), jeżeli ono nie podlega opłacie procentowej, a suma pokwitowania przewyższa 50 zł, należy uiścić opłatę w wysokości 20 gr. (art. 136 u. o. s.).

Pokwitowanie, umieszczone na rachunku, dotyczące się należności, stwierdzonej rachunkiem, nie podlega opłacie.

§ 25. Opłatę od pisma, stwierdzającego wykonanie umowy, należy uiścić bądź znaczkami stemplowymi, bądź gotówką — według zasady, podanej wyżej w § 5.

Uiszczenie z naczkami stemplowymi następuje (w myśl art. 74 i 138 u. o. s.) drogą skasowania ich przez przepisanie początkowymi lub końcowymi wyrazami pisma albo datą skasowania i nazwiskiem lub firmą kasującego. W razie jednak wydania rachunku lub pokwitowania z księgi grzbietowej z pozostawieniem talonu, nakleja się znaczki stemplowe na linji, oddzielającej talon od pisma, przeznaczonych do wycięcia; znaczek stemplowy należy nakleić pionowo w ten sposób, aby jego część górna była zwrócona ku górnemu brzegowi księgi; po wycięciu pisma lewa połowa znaczka pozostaje na talonie, a prawa na wydanym piśmie (§ 47 r. w. s.). W razie wydania ra-

chunku lub pokwitowania z księgi grzbietowej z pozostawieniem kopji nakleja się znaczki stemplowe na kopji, pozostającej w księdze i kasuje się je przez przepisanie początkowymi lub końcowymi wyrazami tekstu albo datą skasowania oraz nazwiskiem lub firmą kasującego; na wydanie piśmie należy (zapomocą pisma lub pieczęci) stwierdzić uiszczenie opłaty, wymieniając jej kwotę (np. słowami: „opłatę stemplową zł. gr. uiszczono znaczkami stemplowymi na kopji”).

Uiszczenie gotówką opłaty od pisma, stwierdzającego wykonania umowy, może nastąpić w sposób dowolny (art. 24 u. o. s. oraz §§ 34, 35, 37 i 38 r. w. s.):

a) przez przedstawienie owego pisma urzędowi skarbowemu i uiszczenie w kasie skarbowej kwoty, wskazanej w „poleceniu poboru”, które sporządza urząd skarbowy; w tym wypadku kasa skarbową (oprócz wydania płatnikowi pokwitowania na zwykłym blankiecie) umieszcza na piśmie, podlegającym opłacie, zaświadczenie o wymiarze;

b) przez wpłacenie odnośnej kwoty w kasie skarbowej bez poprzedniego udania się do urzędu skarbowego, a na podstawie deklaracji; w tym wypadku kasa skarbową nie umieszcza zaświadczenia o wymiarze na piśmie podlegającym opłacie, lecz wydaje na zwykłym blankiecie pokwitowanie, w którym powtarza dosłownie treść deklaracji.

§ 26. Jeżeli dostawca lub osoba, która wykonała robotę, przedstawia, celem uzyskania swej należności, rachunek nieopłacony, to urząd, powołany do sporządzenia asygnacji — o ile nie ma zastosowania § 31 punkt b) — wzywa wystawcę rachunku (w najkrótszej drodze) do uiszczenia opłaty w terminie, który urząd równocześnie wyznacza, nadmienając, że w razie niezastosowania się zostanie wymierzona nakazem płatniczym urzędu skarbowego opłata wraz z 25-krotną podwyżką. Aż do upływu wyznaczonego terminu, urząd wstrzymuje się ze sporządzeniem asygnacji; w razie bezskutecznego upływu terminu, sporządza asygnację, zarazem jednak przesyła Urzędowi Skarbowemu Podatków i Opłat Skarbowych (względnie Urzędowi Opłat Stemplowych), w którego okręgu urząd asygnujący ma siedzibę, „zawiadomienie o dostreżonym naruszeniu ustawy o opłatach stemplowych” według wzoru 5 do § 75 r. w. s..

§ 27. Każdy urząd, który sporządza asygnację należności za dostarczone towary lub za wykonane roboty, albo zlecenie wypłaty, tyżące się takiej należności, ma ustalić na podstawie §§ 22—25, czy i w jakiej wysokości należy się w przypadku poszczególnym opłata stemplowa od pokwitowania i w jaki sposób ma być uiszczona. Stosownie do wyniku urząd umieszcza na asygnacji i talonie, względnie na zleceniu wypłaty, odpowiednią klauzulę w formie następującej: „Opłatę od pokwitowania w kwocie zł. gr., należy uiścić znaczkami stemplowymi na asygnacji (zleceniu wypłaty) lub „od pokwitowania nie należy się opłata stemplowa (art. u. o. s.)”.

Asygnacji i zleceń wypłaty, niezaoopatrzonych w taką klauzulę, kasa skarbową nie realizuje, lecz zwraca natychmiast asygnację właściwemu urzędowi, a zlecenie wypłaty osobie, która je przedstawiła.

5. Opłata stemplowa od pokwitowania, niewymienione w § 21.

§ 28. Pokwitowanie z odbioru sumy pieniężnej lub papierów wartościowych (w szczególności też weksli), niewymienione w § 21 (np. pokwitowanie, stwierdzające uiszczenie komornego, albo zwrot wadium lub kaucji), podlega zasadniczo — w myśl art. 136 u. o. s. — opłacie w wysokości 20 gr.

Pokwitowania, zwolnione od opłaty w wysokości 20 gr., wymienia art. 137 u. o. s.. Najważniejszy wyjątek zawiera punkt 1 tego artykułu (w brzmieniu, ustalonym rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 7 października 1927 r., Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 804), według którego wolne są od opłaty pokwitowania, stwierdzające odbiór pieniędzy lub papierów wartościowych, których wartość nie przewyższa 50 zł.

Do pokwitowań, o których mowa, stosuje się §§ 25 i 27.

6. Bezpośrednie uiszczanie opłat stemplowych.

§ 29. Izba Skarbowa (jak również Śląski Urząd Wojewódzki, Wydział Skarbowy) może na mocy art. 25 u. o. s. oraz §§ 40—44 r. w. s. zezwalać poszczególnym podatnikom, co do poszczególnych rodzajów pism, podlegających opłatom stemplowym, na uiszczanie tych opłat nie znaczkami stemplowymi, lecz w ten sposób, że podatnik zapisuje każdą należną opłatę do specjalnego rejestru, rejestr ten w pewnych stałych terminach podsumowuje i kwotę tak obliczoną wnosi do kasy skarbowej. Ta procedura nazywa się „bezpośrednim uiszczaniem opłat stemplowych”.

Podatnik, któremu izba skarbową zezwoliła na uiszczanie bezpośrednio, winien prowadzić „rejestr opłat stemplowych, uiszczanych bezpośrednio” według wzoru, który ustala izba skarbową przy każdym zezwoleniu, stosownie do rodzaju opłat, których zezwolenie dotyczy. Na każdym egzemplarzu pisma, podlegającego uiszczeniu bezpośrednio na mocy zezwolenia izby skarbowej, ma podatnik stwierdzić uiszczenie według następującego schematu: „Opłatę stemplową zł. gr. uiścił (uiściła) bezpośrednio (imię i nazwisko lub firma) w (miejscowość), poz. rej. z r.”; stwierdzenie to ma być zaopatrzone w podpis osoby, którą je umieszcza. Izba skarbową może zezwolić na niewymienianie pozycji rejestru, jeżeliby konieczność wymieniania pozycji rejestru nie dała się pogodzić z normalnym tokiem czynności przedsiębiorstwa. Izba skarbową może zwolnić od prowadzenia rejestru, pod warunkiem utworzenia w jednej z ksiąg, które podatnik prowadzi dla swoich celów, kolumny przeznaczonej do uwidoczniania opłaty stemplowej. W takim razie należy na pismach, podlegających uiszczeniu bezpośrednio, wymieniać — zamiast pozycji rejestru — odpowiednie oznaczenie, umożliwiające odszukanie odnośnej księgi i jej strony.

Osoba, która od izby skarbowej uzyskała zezwolenie na bezpośrednie uiszczanie opłat stemplowych, nie tylko nie jest obowiązana, ale nawet nie ma prawa uiszczać znaczkami stemplowymi opłaty stemplowej od tych pism, które są objęte odnośną decyzją izby skarbowej (a zaniechać wpisania do „rejestru opłat stemplowych uiszczanych bezpośrednio”). Tyżczy się to w szczególności pism, wystosowywanych do urzędów państwo-

wych, względnie przedsiębiorstw państwowych (np. rachunków), jak również pism, stwierdzających zawarcie umowy z urzędem państwowym, względnie z przedsiębiorstwem państwowym, o ile jedne względnie drugie pisma są objęte decyzją izby skarbowej, zezwalającą na uiszczanie bezpośrednie. Jeżeli zatem izba skarbową zezwoliła na bezpośrednie uiszczanie opłat stemplowych od umów pewnego rodzaju, to w razie zawarcia umowy tego właśnie rodzaju z urzędem państwowym lub z przedsiębiorstwem państwowym, nie mają zastosowania art. 32 u. o. s. ani też §§ 3—16 oraz 26 niniejszej instrukcji.

§ 30. Izby skarbowe, o ile zezwolą na bezpośrednie uiszczanie opłat od pokwitowań z odbioru sumy pieniężnej (§ 21, punkt „b” oraz § 28), zaznaczą w decyzji, zawierającej to zezwolenie, że ono nie obejmuje pokwitowań, umieszczonych na asygnacjach (zleceniach wypłaty), sporządzanych przez urzędy państwowe (względnie zarządy przedsiębiorstw państwowych). Opłaty zatem od pokwitowań, umieszczonych na asygnacjach, nie mogą być uiszczane „bezpośrednio”.

Natomiast mogą być uiszczane „bezpośrednio” opłaty od umów, wymienionych w §§ 8—10. Jeżeli więc pewna osoba sporządza stale lub w regularnych odstępach czasu pisma, stwierdzające zawarcie umowy, mającej za przedmiot świadczenie, którego ilość nie może być oznaczona z góry przy zawarciu umowy, to izba skarbową może na prośbę tej osoby zezwolić na „bezpośrednie” uiszczanie poszczególnych rat opłaty stemplowej.

Jeżeli umowa tego rodzaju została zawarta z urzędem państwowym, to urząd ten — w razie okazania mu przez współkontrahenta decyzji izby skarbowej, zezwalającej na „bezpośrednie uiszczanie” rat opłaty stemplowej, ma ograniczyć się do umieszczenia na obu egzemplarzach umowy zaświadczenia następującej treści: „Opłata stemplowa zostanie uiszczona ratami (art. 9 i 25 u. o. s.) w sposób, wskazany w decyzji izby skarbowej w z dn.
L.”.

§ 31. „Bezpośrednie uiszczanie” opłat stemplowych jest dopuszczalne również:

a) co do rachunków, wystawianych przez urzędy państwowe lub zarządy przedsiębiorstw państwowych,

b) co do rachunków, niepłaconych przez wystawcę, a przedstawionych urzędowi państwowemu lub zarządowi przedsiębiorstwa państwowego.

Urzędy państwowe mogą wprowadzić u siebie ten sposób uiszczania — bądź co do obu rodzajów rachunków (określonych pod „a” i „b”), bądź tylko co do jednego rodzaju — bez uprzedniego zezwolenia izby skarbowej. Mają jednak:

1. o tem swoim postanowieniu zawiadomić izbę skarbową, w której okręgu urząd, wprowadzający u siebie bezpośrednie uiszczanie, ma siedzibę — podając dzień, od którego system, o którym mowa, będzie stosowany, oraz załączając wzór „rejestrów opłat stemplowych, uiszczanych bezpośrednio”,

2. stosować się ściśle do przepisów, zawartych w § 29,

3. zastosować się do ewentualnych wniosków izby skarbowej, dotyczących się układu „rejestru opłat stemplowych uiszczanych bezpośrednio”.

7. Nadzwyczajny dodatek 10%.

§ 32. Na czas obowiązywania nadzwyczajnego dodatku 10%-owego, unormowanego ostatnio rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 grudnia 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 114, poz. 972), należy przy uiszczaniu opłat stemplowych gotówką ustalać wysokość opłaty w ten sposób, że do kwoty, obliczonej według ustawy o opłatach stemplowych, dolicza się 10%.

Natomiast w razie uiszczenia zapomocą znaczków w stemplowych, ich wartość nominalna ma odpowiadać ściśle kwocie, obliczonej według ustawy o opłatach stemplowych. Uiszczenie bowiem nadzwyczajnego 10%-owego dodatku nastąpiło już przy zakupie znaczków.

W poleceniu poboru, przeznaczonem dla kasy skarbowej (p. wyżej § 7), należy po wyrazach „opłatę stemplową” wstawić wyrazy: „(wraz z dodatkiem 10%-owym)”. W tem poleceniu nie wymienia się oddzielnie opłaty właściwej i dodatku nadzwyczajnego; należy więc po wyrazach „w kwocie” oraz po wyrazie „słowami” wstawić kwotę łączną, wynikającą z zesumowania opłaty właściwej i dodatku 10%-owego.

W zaświadczeniu o wymiarze należy (oczywiście tylko w przypadku uiszczenia gotówką: §§ 7, 10—12):

a) po wyrazach „w kwocie” oraz po wyrazie „słowami” wpisać kwotę łączną, wynikającą z zesumowania opłaty właściwej i dodatku 10%-owego,

b) po nawiasie („art. u. o. s.”) wstawić wyrazy „oraz dodatek 10% zł. gr.”.

8. Postanowienia przejściowe.

§ 33. Jeżeli pismo, stwierdzające umowę, wymienioną w §§ 8 lub 10 lub 13, sporządzono przed wejściem w życie u. o. s., t. j. przed dniem 1 stycznia 1927 r., to do świadczeń, należnych na mocy takiej umowy od dnia 1 stycznia 1928 r., stosuje się nie te przepisy, które obowiązywały w dniu sporządzenia takiego pisma, ale nową ustawę o opłatach stemplowych (§ 1 rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 15 listopada 1927 r., Dz. U. R. P. Nr. 106, poz. 914). W szczególności więc, jeżeli stawka opłaty, ustanowiona, co do umów danego rodzaju w nowej ustawie, jest bądź wyższa, bądź niższa od stawki, przewidzianej w przepisach dawniejszych, stosuje się od dnia 1 stycznia 1928 r. stawkę nową.

Jeżeli sprawa tego rodzaju jest prowadzona w ewidencji na mocy przepisów dawniejszych w urzędzie skarbowym podatków i opłat skarbowych, względnie w urzędzie opłat stemplowych, to zasadniczo ten urząd ma dalej prowadzić ewidencję, a zatem czuwać nad prawidłowym uiszczeniem rat opłaty stemplowej, a urząd, który zawarł umowę, nie ma w tej mierze żadnych obowiązków. Atoli ewidencja może być przeniesiona do urzędu, który zawarł umowę i tam prowadzona według zasad, podanych w §§ 14—16, a mianowicie na mocy porozumienia między tym urzędem a owym, który prowadził ewidencję dotychczas; takie przeniesienie jest wskazane zwłaszcza wówczas, gdy stosunek umowny ma trwać jeszcze przez czas dłuższy.

W razie przeniesienia ewidencji urzęd przejmujący ma sporządzić i doręczyć współkontrahentowi decyzję, przewidzianą w §§ 9 i 10, oraz odpis jej przesłać urzędowi, który prowadził ewidencję dotychczas; ten ostatni wzywa następnie stronę, aby zastosowała się do nowej decyzji, a zaniechała dotychczasowego sposobu uiszczania rat opłaty stemplowej.

Jeżeliby propozycja jednego z zainteresowanych urzędów w przedmiocie przejęcia ewidencji nie została przyjęta przez urząd drugi, to urząd, który wystąpił z propozycją, może przedstawić sprawę Ministerstwu Skarbu; jeżeli urząd ten nie jest władzą centralną, to sprawa ma być skierowana do Ministerstwa Skarbu za pośrednictwem władzy centralnej, względnie — jeżeli urząd proponujący wchodzi w skład administracji skarbowej — za pośrednictwem władzy skarbowej drugiej instancji.

§ 34. Ustępy: drugi i następne § 33 stosuje się również wówczas, gdy pismo, stwierdzające umowę, wymienioną w §§ 8—11 lub 13 a sporządzone po wejściu w życie u. o. s., było dotychczas prowadzone w ewidencji w urzędzie skarbowym podatków i opłat skarbowych względnie w urzędzie opłat stemplowych (zostało zapisane przed wejściem w życie niniejszej instrukcji do „rejestrów uiszczeń bezpośrednich”).

§ 35. Wszystkie urzędy, zawierające umowy, mają sprawdzić, czy kwoty uiszczone gotówką tytułem opłat stemplowych od umów, zawartych w czasie od dnia 1 stycznia 1927 r., zostały wniesione do kasy skarbowej i przez nią zarachowane na rachunek budżetu Ministerstwa Skarbu (dział 6, § 13). Jeżeliby się okazało, że kwoty takie zostały wniesione nie do kasy skarbowej, ale do własnej kasy urzędu, zawierającego umowę, lub wprowdzone wpłynęły do kasy skarbowej, ale zostały przez nią zarachowane nie na rachunek budżetu Ministerstwa Skarbu, lecz na rachunek urzędu zawierającego umowę, to urząd zawierający umowę ma: a) sporządzić w dwóch egzemplarzach wykaz tych kwot, wymieniając przy każdej z nich przedmiot opłaty, b) spowodować wniesienie sumy kwot, w wykazie wymienionych, do kasy skarbowej przy deklaracji, wymieniającej ową sumę i określającej ją jako wpłaconą „tytułem opłat stemplowych w myśl § 35 i. s. u.”, względnie przerachowanie jej na rachunek budżetu Ministerstwa Skarbu (dział 6, § 13), c) jeden egzemplarz wykazu przesłać izbie skarbowej, w której okręgu urząd, zawierający umowę, ma siedzibę.

Czynności powyższe mają być wykonane w ciągu 6 miesięcy od wejścia niniejszej instrukcji w życie.

§ 36. Instrukcja niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w „Monitorze Polskim” (t. j. z dniem 13 grudnia 1928 r.).

Wzór 1 do § 9.

Dyrekcja Lasów Państwowych

w
L.

W każdym piśmie, dotyczącem się sprawy niniejszej, należy przytoczyć liczbę obok wymienioną.

DECYZJA W PRZEDMIOCIE OPŁATY STEMPLOWEJ,

wydana na mocy art. 32 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 98, poz. 570) oraz § 74 rozporządzenia wykonawczego z dnia 20 listopada 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 123, poz. 713).

Do

Spółki Akcyjnej „Zakłady Przemysłowo-Leśne

w

Przedmiot opłaty: Umowa z dnia 15 stycznia 1928 r. o dzierżawę tartaku państwowego w N. oraz kolejki i bocznic kolejowej, tudzież o sprzedaż drewna do przeróbki na tym tartaku.

Wysokość opłaty: 1. (na mocy art. 88 powołanej ustawy) 1% z 10% dodatkiem nadzwyczajnym:

od łącznej sumy tenut dzierżawnych za prawo korzystania z tartaku, kolejki i bocznic (§§ 13, 14 i 18 umowy), przypadających za cały czas trwania umowy, z doliczeniem wartości świadczeń, obciążających Spółkę, a wyszczególnionych w §§ 3, 5, 7, 8, 12 i 15 umowy;

2. (na mocy art. 67 powołanej ustawy) 0,2% z 10% dodatkiem nadzwyczajnym:

od łącznej ceny kupna za drewno (§§ 9 i 10 umowy).

Terminy i sposób uiszczania:

Ad 1. Raty opłaty stemplowej uiszczać należy co kwartał, w kasie Nadleśnictwa A, równocześnie z ratami dzierżawnymi za korzystanie z tartaku i z kolejki (§§ 13 i 14 umowy).

Podstawę do obliczenia każdej poszczegółnej raty opłaty stanowi suma rat dzierżawnych za tartak i kolejkę, wpłacana za poszczególny kwartał.

Do sumy tej należy:

a) stale doliczać:

przy ratach, płatnych dnia 15 września każdego roku, kwotę, przypadającą na Spółkę za użytkowanie przez nią bocznic kolejowej w N. w ubiegłym okresie obrachunkowym (§ 18 umowy),

przy ratach, płatnych dnia 15 grudnia każdego roku, kwoty, uiszczone tytułem premii ubezpieczeniowych (§ 7 umowy) oraz wartość roboty przetarcia drewna (§ 12 umowy) po potrąceniu kosztów własnych (zwróconych przez Dyрекję Lasów Państwowych);

b) jednorazowo doliczyć:

przy racie, płatnej dnia 15 czerwca 1928 r., koszty wykończenia budowy leśniczówki (§ 8, punkt 1 umowy) i dwóch gajówek (§ 8, punkty 2 i 3 umowy) — z wyłączeniem wartości materiału drzewnego, dostarczonego przez Dyрекję Lasów Państwowych;

przy racie, płatnej dnia 15 września 1928 r., koszty budowy trzech gajówek z zabudowaniami gospodarczymi i studniami betonowymi (§ 8, ustęp ostatni umowy);

przy racie, płatnej dnia 15 grudnia 1928 r., koszty budowy domu mieszkalnego dla administracji tartaku (z wyłączeniem wartości materiału drzewnego, dostarczonego przez Dyрекję Lasów Państwowych) — (§ 5 umowy) oraz koszty budowy kolejki leśnej (§ 15 umowy);

przy racie ostatniej wartość zakupionych przez Spółkę maszyn oraz ich części tudzież pasów transmisyjnych i pił trakowych (§ 3 umowy), jak również koszty budowy domów mieszkalnych dla robotników — z wyłączeniem materiału drzewnego, dostarczonego przez Dyрекję Lasów Państwowych (§ 5 umowy).

Ad 2. Raty opłaty stemplowej uiszczać należy w kasie Nadleśnictwa A, równocześnie z ratami należnościami za drewno. Należy zatem w dniu 1 października każdego roku uiścić opłatę od 10%-ej zaliczki (§ 10, punkt 1 umowy), a do dnia 1 lipca każdego roku opłatę od pozostałych 90% należności (§ 10, punkt 2 umowy).

„Odwołanie można wnieść — w ciągu miesiąca od doręczenia niniejszej decyzji — do Dyрекji Lasów Państwowych w

Data

Podpis:

Dyrektor Lasów Państwowych.

Wzór 2 do § 9.

Częściowy odpis umowy z dnia 15 stycznia 1928 r., zawartej między Dyрекją Lasów Państwowych w imieniem Skarbu Państwa a Spółką Akcyjną p. f. „Zakłady Przemysłowo-Leśne

§ 1.

Skarb Państwa oddaje Spółce w dzierżawę tartak państwowy w N. wraz z maszynami i urządzeniami technicznymi, budowlami i pomocniczymi instalacjami.

§ 2.

Czas trwania umowy ustanawia się od dnia 15 marca 1928 r. do dnia 1 lipca 1937 r. bez możliwości mileżącej prolongaty.

§ 3.

Przedmiot dzierżawy dzierżawca obowiązuję się utrzymywać w całości i konserwować w należyty sposób, zużyte maszyny i ich części zamienić na nowe, wszystko to swoim trudem i kosztem, aby w chwili ekspiracji umowy przekazać cały obiekt w stanie zupełnie zdającym do użytku i nie gorszym, niż został dzierżawcy przekazany w dniu objęcia dzierżawy. Wobec powyższego nie później, jak w kwietniu w ostatnim roku dzierżawy, stan tartaku zbadany będzie przez Dyrekcję i dzierżawca, o ile zajdzie tego potrzeba, obowiązany będzie przed opuszczeniem tartaku do dokonania remontu zwykłego (dzierżawnego i kapitałnego) tak budowli jak i urządzeń technicznych tartaku na koszt własny. Dyrekcja wymagać będzie, aby budynki i urządzenia tartaczne były bezwzględnie oddane po ekspiracji umowy w stanie nie gorszym od tego, jaki był w chwili przyjęcia. Wszystkie pasy transmisyjne bez względu na to, jakie i w jakim stanie były dzierżawcy przekazane, dzierżawca winien zwrócić wyłącznie skórzane i nowe. Również pily trakowe zgodnie z aktem przyjęcia, winny być zwrócone zupełnie nowe. Wszelkie uzupełnienia i remont, jakie Dyrekcja uzna za konieczne do prowadzenia normalnej pracy tartaku, dzierżawca obowiązuję się wykonać swoim staraniem i kosztem w terminie przez Dyrekcję określonym bezwzględnie po otrzymaniu odpowiedniego wezwania listownego. Materiał drzewny, potrzebny na remont hali tartacznej oraz budynków dla administracji tartacznej i robotników, Dyrekcja wyda dzierżawcy bezpłatnie na pniu w ilości, przewidzianej zatwierdzonym przez Dyrekcję kosztorysem. Wyżej wyszczególnione prace dzierżawca obowiązuję się prowadzić według wskazówek Dyrekcji, względnie miejscowego Nadleśnictwa. Gdyby dzierżawca do powyższego się nie zastosował, Nadleśnictwo ma prawo dokonać powyższych czynności własnym staraniem, lecz na koszt dzierżawcy, który kosztu te, bez względu na ich wysokość, powiększone o 25%, tytułem kosztów administracyjnych i kary konwencjonalnej, winien wraz z odsetkami zwrócić do kasy Nadleśnictwa w ciągu 10 dni, licząc od daty wystosowania doń wezwania i rachunku. W zabezpieczeniu tej ostatniej wpłaty przysługuje Nadleśnictwu prawo zajęcia odpowiedniej ilości materiałów drzewnych, stanowiących własność dzierżawcy, na zastaw, dzierżawca zaś zgóry na to się godzi i nie będzie rościł do skarbu Państwa żadnych z tytułu tego pretensyj.

§ 4.

Dla umożliwienia pełnej pracy tartaku Dyrekcja dodała dzierżawcy, tytułem najmu, dodatkową lokomobilę, o sile 60 HP, którą dzierżawca własnym kosztem i staraniem przewiózł, wyremontował i zainstalował na tartaku. Wzamin dzierżawca przekazał na rzecz Skarbu podwójną cyrkularkę, jako dodatkową do istniejących pojedynczych cyrkulari, bez żądania od Skarbu jakiegokolwiek odszkodowania.

§ 5.

Dzierżawca zobowiązuję się w terminie do dnia 1 października 1928 r. wybudować swoim kosztem i staraniem, zgodnie z planem zatwierdzonym przez Dyrekcję, dom mieszkalny dla administracji tartaku, w miejscu przez Dyrekcję wskazanym. W domu tym, przeznaczonym dla administracji tartacznej, Dyrekcja zastrzega sobie 3 (trzy) pokoje z kuchnią, bez zapłaty komornego dzierżawcy, na pomieszczenie tam kontrolera państwowego. Niezależnie od powyższego, o ile zajdzie potrzeba budowy domów mieszkalnych dla robotników, to dzierżawca winien te budowle wystawić własnym kosztem i staraniem według planów zatwierdzonych przez Dyrekcję. Materiał drzewny, przewidziany zatwierdzonym przez Dyrekcję kosztorysem, w stanie okrągłym na pniu będzie wydany dzierżawcy bezpłatnie, resztę zaś materiałów dzierżawca opłaca z własnych funduszy. Wzniesione przez dzierżawcę budynki, po ekspiracji umowy, względnie w razie jej rozwiązania, przechodzą bezpłatnie na rzecz Skarbu Państwa.

§ 6.

§ 7.

Dzierżawca obowiązany jest tartak, jakoteż wszystkie budowle objęte niniejszą umową zaasekurować własnym kosztem

i staraniem w Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych, lub na żądanie Dyrekcji w innym Towarzystwie Ubezpieczeniowym, przez nią wskazanym, lub też wreszcie w Dyrekcji Lasów Państwowych do wysokości, wskazanej przez Dyrekcję Lasów Państwowych. Polise asekuracyjne będą wystawiane na imię Dyrekcji i przesyłane oraz przechowywane w aktach Dyrekcji. O ile w trakcie wykonywania niniejszej umowy okazałoby się, iż pierwotny szacunek obiektu dzierżawnego jest za niski, dzierżawca obowiązany jest przeasekurować tartak do szacunku, jaki Dyrekcja Lasów Państwowych uzna za właściwy, dzierżawca zaś wszelkie związane z tem koszta i należne składki dodatkowe reguluje z własnych funduszy. W razie gdyby dzierżawca nie opłacił we właściwym czasie składki ogniowej, Dyrekcja przysługuje prawo dokonania odnośnie czynności asekuracyjnej na rachunek dzierżawcy, z zastosowaniem rygoru wskazanego w ostatnim ustępie § 3 niniejszej umowy i z żądaniem opłacenia jej przypadających odsetek. Na wypadek pożaru sumę ubezpieczenia otrzymuje Dyrekcja, dzierżawca zaś obowiązany jest spalony obiekt odbudować swoim staraniem i narazie własnym kosztem, niezależnie od wysokości sumy ubezpieczenia, według planów przez Dyrekcję zatwierdzonych i w terminie zgóry przez Dyrekcję określonym. Gdyby jednak Towarzystwo Asekuracyjne w razie pożaru odmówiło wskutek jakiegobądź uchybienia terminom wypłacenia odszkodowania, wówczas dzierżawca obowiązuję się odbudować spalony obiekt wyłącznie własnym kosztem. Koszty poniesione na odbudowę spalonego obiektu pokrywane będą przez Dyrekcję z otrzymanej sumy ubezpieczenia, wypłaconej w miarę postępowania odbudowy. W razie niewystarczalności wynagrodzenia, skutki niedoboru ponosi dzierżawca.

§ 8.

W pierwszym rzędzie dzierżawca obowiązany jest zakończyć własnym kosztem i staraniem budowę:

1. leśniczówki (kompletu), wzniesionej w Nadleśnictwie A,
2. gajówki (kompletu), wzniesionej w Nadleśnictwie B,
3. gajówki (kompletu), wzniesionej w Nadleśnictwie C.

Ostateczne wykończenie wyżej wyszczególnionych budowli dzierżawca obowiązany jest dokonać w nieprzekraczalnym terminie do dnia 1 maja 1928 r. i w tymże terminie zdać je miejscowym Nadleśnictwom do użytku.

Niezależnie od powyższego dzierżawca obowiązany jest wybudować swoim kosztem i staraniem, w miejscu wskazanym przez Dyrekcję według planów sporządzonych przez Dział Techniczny Ministerstwa Rolnictwa, nowe trzy gajówki wraz z zabudowaniami gospodarczymi i studiami betonowymi i przekazać je do użytku właściwym Nadleśnictwom w terminie do dnia 1 września 1928 r. bez potrzeby wzywania i stawiania w zwłocę. Materiał drzewny w stanie okrągłym na pniu w ilościach przewidzianych zatwierdzonym przez Dyrekcję kosztorysem, będzie wydany dzierżawcy bezpłatnie, kosztu zaś reszty materiałów budowlanych obciążają wyłącznie i całkowicie dzierżawcę.

§ 9.

Dyrekcja zobowiązuję się sprzedawać, a dzierżawca zobowiązuję się kupować corocznie w trakcie trwania niniejszej umowy drewno użytkowe sosnowe i świerkowe do przeróbki na tartaku w formie dłuższe lub wyżynków nie krótszych, jak 6 mb., wyrobionych w cieńszym końcu od 18 cm. włącznie i wyżej w ilości, corocznie mniej więcej po 16 000 m³.

§ 10.

Za drewno dzierżawca obowiązany jest płać należność w kasie Nadleśnictwa w po cenie taksy zasadniczej, obowiązującej Nadleśnictwa, z których drewno pochodzi, w dniu podpisania protokołu zdawczo-odbiorczego, przyczem należność tę dzierżawca obowiązany jest regulować w sposób następujący:

1) przed rozpoczęciem przyjmowania drewna w odnośnej kampanji, a mianowicie w dniu 1 października każdego roku, dzierżawca winien zapłacić 10% (dziesięć procent) przybliżonej ogólnej należności za mające być w danym roku przekazane drewno kontyngensowe,

2) pozostałe zaś 90% należności dzierżawca winien zapłacić gotówką w terminie do dnia 1 lipca następnego roku kalendarzowego, w zabezpieczenie czego dzierżawca winien składać w Dyrekcji dwa bankowe listy gwarancyjne z solidarnym poręczeniem, uznane przez Dyrekcję za wystarczające i zaakceptowane przez Ministerstwo Skarbu, przyczem jeden list poręczający uiszczenie 50% ogólnej należności dzierżawca winien złożyć jednocześnie

z uiszczeniem 10% ogólnej należności, t. j. 1 października każdego roku, drugi zaś list na zabezpieczenie reszty należności, t. j. 40% w terminie do dnia 1 kwietnia następnego roku kalendarzowego. Oba listy gwarancyjne winny być wystawione z terminem płatności do 1 lipca i ważności do 1 sierpnia odnośnego roku kalendarzowego. Przy obliczaniu należności za drewno, wydane dzierżawcy w poszczególnych latach, będą zarachowane odsetki w wysokości 15% w stosunku rocznym, liczone od dnia 1 kwietnia i rachunek w ten sposób obliczonych odsetek dzierżawca obowiązany jest pokryć w terminie do dnia 1 lipca każdego roku. Sumy stanowiące w przybliżeniu 10% należności za drewno, które w odnośnym roku będzie dzierżawcy przekazane, jak również sumy, na jakie opiewać mają żądane od dzierżawcy listy gwarancyjne, będą obliczone przez Dyrekcję i komunikowane dzierżawcy co najmniej na dwa tygodnie przed terminem uiszczenia należności, względnie złożenia listu gwarancyjnego.

§ 11.

W miarę postępu odbiórek i przyjmowania przez dzierżawcę drewna, dzierżawcy przysługuje prawo natychmiastowego wywozu drewna z lasu, z tem jednak, zastrzeżeniem, iż drewno wywożone będzie wyłącznie do tartaku państwowego w N. W razie gdyby sprzedawca chciał wywozić drewno poza wymieniony tartak, np. dla zrealizowania drewna w stanie okrągłym, musi uprzednio uzyskać na to zezwolenie Dyrekcji. Wywózkę drewna dzierżawca obowiązany jest prowadzić w takim tempie, by do dnia 1 kwietnia odnośnego sezonu eksploatacyjnego były z cięć lasu wywiezione wszystkie przezeń przyjęte dłużyce. W razie zwłoki w wywózie, dzierżawca może otrzymać półtoramiesięczny prekluzyjny termin, lecz tylko pod warunkiem, jeśli wszystkie niewywiezione przezeń dłużyce będą okorowane jego staraniem i kosztem w terminie do dnia 1 kwietnia odnośnego sezonu eksploatacyjnego. W razie nieokorowania przez dzierżawcę do dnia 1. IV. drewna niewywiezionego do tego terminu ze zrębów — Nadleśnictwu przysługuje prawo okorowania tego drewna na koszt dzierżawcy, który kosztu te powiększone o 25% tytułem kosztów administracyjnych i kary konwencjonalnej, bez względu na ich wysokość — winien wraz z odsetkami zwrócić do kasy Nadleśnictwa w ciągu 10 dni od daty wystosowania doń wezwania i przesłania rachunku. Po upływie prekluzyjnego terminu Nadleśnictwu przysługuje prawo wywozu drewna z cięć własnym staraniem i na koszt dzierżawcy, który kosztu te bez względu na ich wysokość winien wraz z odsetkami i z doliczeniem 25% kosztów administracyjnych i kary wadzałnej zwrócić do kasy Nadleśnictwa w ciągu 10 dni od daty wystosowania doń listownego wezwania i rachunku.

Zwiezione na plac tartaczny drewno dzierżawca może dowolnie przerabiać, a pozyskane materiały ekspedjować, trzymając się jednak tej zasady, iż drewno nieopłacone, względnie nie mające pokrycia w listach gwarancyjnych, nie może być przez dzierżawcę sprzedawane ani wyekspedjowane. Pod tym względem dzierżawca poddaje się kontroli miejscowego Nadleśnictwa, któremu przysługuje prawo wstrzymania ekspedycji materiałów tartych, o ile skonstatuje brak pokrycia należności skarbowej.

§ 12.

Dzierżawca obowiązany jest przecierać na żądanie Dyrekcji w wymiarach podanych przez Dyrekcję rok rocznie drewno, stanowiące własność Skarbu w ilości 1500 m³ (metrów sześciennych) za zwrotem faktycznie poniesionych przez dzierżawcę bezpośrednich kosztów przetarcia, bez doliczenia kosztów handlowych, amortyzacyjnych i oprocentowania kapitału. Wszystkie zamówienia Dyrekcji, względnie Nadleśnictwa w wyżej określonych granicach winny być wykonane przez dzierżawcę w terminach zgóry przez Dyrekcję ustalonych z pierwszeństwem przed innemi zamówieniami.

§ 13.

Tytułem rocznej tenuty dzierżawnej za prawo korzystania z tartaku państwowego w N. dzierżawca obowiązany jest płać gotówką do kasy Nadleśnictwa w A. poczynając od dnia 15 marca 1928 r. równowartość 5380,37 m³ (pięć tysięcy trzysta osiemdziesiąt całych i 37 setnych) drewna użytkowego grubszego sosnowego na pniu, o średnicy 21—30 cm, mierzonej w połomie długości ocenionej według ceny taksy zasadniczej, obowiązującej na terenie Dyrekcji Lasów Państwowych w w dniu płatności, w I (pierwszej) klasie wartościowej. W powyższy sposób określoną tenutę dzierżawną dzier-

żawca obowiązany jest płać w czterech równych ratach kwartalnych, płatnych zgóry bez wzywania i stawienia w zwłocę.

§ 14.

Łącznie z tartakiem, dzierżawcy zostaną przekazane protokólnie istniejące na terytorjum Nadleśnictwa A i B kolejki wraz z taborom kolejkowym. Opłata dzierżawna tak za kolejkę, jakoteż za korzystanie z taboru kolejkowego, według norm dzierżawnych, jakie będą w odnośnym czasie obowiązywały na terenie Dyrekcji, względnie dotyczących Nadleśnictwa, reguluje dzierżawca w kasie Nadleśnictwa A, okresami kwartalnymi zgóry, poczynając od dnia 15 marca 1928 r.

§ 15.

Dzierżawca obowiązany jest wybudować własnym staraniem i kosztem 15 klm. (15 kilometrów) kolejki leśnej dla trakeji konnej na terenie Nadleśnictwa B, najpóźniej do dnia 1 października 1928 r.

§ 16.

§ 17.

§ 18.

Za użytkowanie bocznic kolejowej w N. należności przypadające Ministerstwu Komunikacji, tytułem tenuty dzierżawnej, regulowane będą przez dzierżawcę i Dyrekcję, w stosunku proporcjonalnym do ilości ładowanego przez dzierżawcę i Dyrekcję drewna, przyczem wynikające z tego tytułu rachunki pokrywane będą narazie całkowicie przez dzierżawcę, przypadającą zaś ewentualną należność od Dyrekcji uznawany będzie rachunek firmy 1 lipca każdego roku jako w dacie zamykającej rok obrachunkowy z dzierżawcą.

§ 19.

Za wszelkie szkody przy wywózie drewna lub innej pracy w lesie zrządzone przez dzierżawcę lub jego robotników i pracowników, nie wyłączając szkód, wynikłych z pożaru, odpowiada dzierżawca. Wysokość szkody określa miejscowe Nadleśnictwo, a przypadające z tego tytułu należności dzierżawca obowiązany jest wnieść do kasy odnośnego Nadleśnictwa w ciągu 10 dni od daty wystosowania doń wezwania i rachunku. Oceniając zniszczone szkody, Nadleśnictwo będzie stosowało obowiązujące taryfy, przyczem przy ustaleniu zlej woli ze strony dzierżawcy, względnie jego funkcjonariuszy, zastosowana będzie podwójna taksa. Szkody, które nie będą mogły być oszacowane podług taksy dla braku stawek, będą oszacowane przez Nadleśnictwo i zatwierdzone przez Dyrekcję.

§ 20.

§ 21.

§ 22.

§ 23.

Na zabezpieczenie wszelkich pretensyj Skarbu Państwa, mogących wyniknąć z niniejszej umowy, dzierżawca złożył do kasy skarbowej w jako depozyt Dyrekcji Lasów Państwowych w tytułem kaucji 45 złotych (czterdzieści pięć złotych), w gotówce 13 100 (trzydzieści tysięcy sto złotych) nominalnej wartości w akcjach Banku Polskiego i 5 200 zł. (pięć tysięcy dwieście zł.) nominalnej wartości w 10% pożyczce kolejowej. Kaucja ta zwrócona będzie dzierżawcy po zadośćuczynieniu wszystkim warunkom niniejszej umowy. W razie uchybienia jakiegokolwiek bądź punktowi niniejszej umowy, kaucja ta, stosownie do wyboru Dyrekcji, bądź przechodzi na własność Skarbu Państwa, tytułem kary wadzałnej, bądź zarachowana będzie na poczet ewentualnych szkód i strat, zrządzonych Skarbowi Państwa przez dzierżawcę, bądź traktowana będzie jako zastaw, w razie żądania ze strony Dyrekcji wykonania zobowiązań zasadniczych, wypływających z niniejszej umowy.

§ 24.

§ 25.

§ 30.

§ 26.

§ 31.

§ 27.

Wszelkie opłaty stempłowe z tytułu niniejszej umowy obciążają wyłącznie i całkowicie dzierżawcę.

§ 28.

§ 32.

§ 29.

§ 33.

Wzór 3 do § 15.

Stronica

KSIĘGA EWIDENCYJNA OPŁAT STEMPLOWYCH OD UMÓW.

Pozycja niniejszej księgi

Nazwisko i imię (firma, nazwa) oraz siedziba współkontrahenta

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
Data, liczba i treść decyzji w przedmiocie uiszczania opłaty stempłowej ratami	Opłata tymcz.		Raty należności umowne			Raty opłaty stempłowej				U W A G I	
	kwota		czasokres za który należy się rata	kwota raty należności umownej		opłata stempłowa oblicz. w/g kwoty podanej w kol. 5	zł	gr	pozycja rejestru uiszczeń		kwota nienależna z powodu nieprzekroczenia kwoty opłaty tymczasowej
	zł.	gr.		zł.	gr.						

Wzór 4 do § 15.

REJESTR UISZCZEŃ NA POCZET OPŁAT STEMPLOWYCH.

1	2	3	4	5		6	7	8	U W A G I
Pozycja niniejszego rejestru	Pozycja księgi ewidencyjnej	Nazwisko i imię (firma, nazwa) oraz siedziba kontrahenta	Termin płatności raty należności umownej	Opłata stemplowa		Wniesiono do kasy skarbowej			
						za czas od do	kwota uiszczona	Data uiszczenia i pozycja uiszczenia przychodu kasy skarbowej	
				zł	gr				

F. Wymierzenie opłaty przez urząd skarbowy.

Art. 33.

Urząd skarbowy wymierza opłatę stemplową:

- 1) w przypadku przedstawienia mu pisma celem urzędowego skasowania znaczków stemplowych (art. 23, punkt b) lub celem uiszczenia opłaty gotówką (art. 24, punkt b);
- 2) w przypadku otrzymania od kancelarii sądowej wyciągu z pisma sporządzonego w sądzie (art. 31),
- 3) w przypadku ustalenia drogą nadzoru (art. 35 i 38), że opłaty nie uiszczone mimo upływu terminu płatności lub uiszczono mniej, niż się należy.

W przypadkach, przewidzianych w punktach 2 i 3, urząd skarbowy zawiadamia podatnika o wymiarze przez nakaz płatniczy; opłatę należy uiścić w ciągu trzech tygodni od doręczenia nakazu płatniczego. Kwoty, nieuiszczone w tym terminie, będą ściągane przymusowo według przepisów o egzekucji podatków bezpośrednich. Odwołanie (art. 46) nie odracza terminu płatności.

Patrz wykładnię przy art. 114 nr. 144.

ROZDZIAŁ PIĄTY.

PRZEDAWNIE NIE.

Art. 34.

Prawo państwa do żądania opłaty stemplowej przedawnia się z upływem lat pięciu. Termin pięcioletni biegnie od dnia, w którym opłata winna być uiszczona. Przedawnienie nie biegnie w czasie wykonywania umowy.

Bieg przedawnienia przerywa się przez wszelkie czynności urzędowe, odnoszące się do wymiaru lub uiszczenia opłaty, o ile podatnik został o tych czynnościach urzędowo zawiadomiony. Od dnia zawiadomienia liczy się nowy okres pięcioletni.

ROZDZIAŁ SZÓSTY.

PRZEPISY O NADZORZE.

Art. 35.

Jeżeli sąd lub inny urząd państwowy spostrzeże, że od pisma, przedstawionego mu celem dokonania czynności urzędowej, nie uiszczono należnej opłaty, albo że ją uiszczono w niedostatecznej kwocie, lub po upływie przepisanej terminu, lub w sposób nieprawidłowy, to zawiadamia o tem urząd skarbowy.

Przepis powyższy stosuje się również do wtóropisu, odpisu lub tłumaczenia (art. 3), jeżeli nie dostarczono dowodu prawidłowego uiszczenia opłaty.

Artykuł niniejszego nie stosuje się do notariuszów, mających siedzibę poza obszarem, na którym obowiązuje kodeks cywilny austriacki (art. 27, zdanie ostatnie, oraz art. 28, ustępy drugi i trzeci).

r. w. s. § 75.

Zawiadomienia o dostrzeżonych naruszeniach ustawy o opłatach stemplowych mają być przesyłane do tego urzędu skarbowego (§ 16), w którego okręgu ma siedzibę sąd, względnie inny urząd państwowy, który

stwierdził naruszenie ustawy.

Do zawiadomienia należy używać formularzy według załączonego wzoru 5, których na żądanie sądu, względnie innego urzędu państwowego dostarcza izba skarbową. Użycia formularza można zaniechać w razie przesłania urzędowi skarbowemu wierzytelnego odpisu zakwestjonowanego pisma; należy jednak na odpisie podać, na czym polega naruszenie ustawy i opinię tę uzasadnić.

Pismo należy zaopatrzyć w adnotację, stwierdzającą zakwestjonowanie w formie następującej:

„Zakwestjonowano z powodu nieuiszczenia (albo „niedostatecznego uiszczenia”, „spóźnionego uiszczenia”, „uiszczenia nieprawidłowego”) opłaty stemplowej. Zawiadomienie przesłano Urzędowi Skarbowemu w dnia

Pieczęć urzędowa — podpis”.

W razie przesłania urzędowi skarbowemu uwierzytelnionego odpisu zakwestjonowanego pisma należy na niem umieścić klauzulę powyższą z tą zmianą, że wyraz „Zawiadomienie” zastępują wyrazy „Odpis wierzytelny”.

Przepisy powyższe należy stosować również w przypadku zakwestjonowania wtóropisu, odpisu, lub tłumaczenia — z powodu niedostarczenia dowodu, iż uiszczono opłatę od pisma pierwszego (§ 2). W takim razie jednak adnotacja, stwierdzająca zakwestjonowanie (umieszczona na wtóropisie, względnie na odpisie, lub tłumaczeniu), ma brzmieć: „Zakwestjonowano z powodu niedostarczenia dowodu uiszczenia opłaty stemplowej od pisma pierwszego. Zawiadomienie przesłano Urzędowi Skarbowemu w dn.

Pieczęć urzędowa. — Podpis.

r. w. s. § 76.

Jeżeli zachodzi podejrzenie, że znaczek stemplowy został podrobiony, przerobiony lub powtórnie użyty (art. 39), to należy w adnotacji o zakwestjonowaniu (§ 75) wyraz „nieuiszczenia” zastąpić wyrazami: „nieprawdziwości znaczka stemplowego”. W takim razie należy do zawiadomienia o dostrzeżonym naruszeniu ustawy załączyć zakwestjonowane pismo; przepis ten nie tyczy się pism, przechowywanych u notariusza, w archiwum notarialnem, lub w zbiorze dokumentów księgi wieczystej.

r. w. s. § 188.

Art. 35—38 stosuje się również do danin publicznych, przewidzianych w przepisach prawnych, które ulegają uchyleniu na mocy art. 171.

Patrz wykładnię przy art. 17 nr. 135 I.

Art. 36.

Jeżeli urzędowi skarbowemu przedstawiono pismo celem wymierzenia opłaty stemplowej (art. 33 punkt 1) i zachodzi różnica zdań między urzędem a stroną co do wysokości opłaty, to urząd obowiązany jest przyjąć na razie kwotę, przez stronę obliczoną, a na przedstawionem piśmie wymienić wysokość należnej opłaty. Jeżeli termin uiszczenia już upłynął, względnie w razie nieuiszczenia żądanej przez urząd dopłaty przed upływem terminu, urząd wymierza nadto podwyżkę stemplową (art. 42).

r. w. s. § 188.

Art. 35—38 stosuje się również do danin publicznych, przewidzianych w przepisach prawnych, które ulegają uchyleniu na mocy art. 171.

Art. 37.

Przy urzędowym zaświadczeniu zgodności odpisu lub tłumaczenia z pierwopisem, jakoteż przy wydawaniu wypisu, względnie wtóropisu z akt notarialnych lub sądowych albo z innych akt urzędowych, organ, dokonywający zaświadczenia lub wydający wypis (wtóropis), ma zaświadczyć również, że opłata stemplowa została uiszczona, oraz w jakiej wysokości i w jaki sposób, lub że jej nie uiszczono, względnie że opłata została odroczone (art. 22 i 177).

r. w. s. § 77.

W zaświadczeniach o uiszczeniu opłaty stemplowej należy podać, w jaki sposób ją uiszczono, a mianowicie: czy znaczkami stemplowymi (względnie zapomocą papieru stemplowego) czy gotówką. W razie uiszczenia znaczkami należy podać, czy są przepisane początkowymi, względnie końcowymi, wyrazami tekstu (art. 23, p. a; § 33), lub stwierdzającymi zawarcie umowy podpisanymi stron (art. 23, punkt a; § 33) — czy też znajdującą się poza tekstem, a w tym ostatnim razie: czy i przez kogo zostały skasowane. W razie uiszczenia gotówką należy wymienić datę uiszczenia oraz kasę i pozycję dziennika kasowego, względnie pozycję rejestru opłat stemplowych, uiszczanych bezpośrednio (§ 41).

r. w. s. § 188.

Art. 35—38 stosuje się również do danin publicznych, przewidzianych w przepisach prawnych, które ulegają uchyleniu na mocy art. 171.

Art. 38.

Władze skarbowe celem wykonania nadzoru nad zachowaniem przepisów o opłatach stemplowych mają prawo i obowiązek badać:

1. te akta i księgi sądów, notariuszów oraz innych urzędów państwowych, jakoteż związków samorządowych, które wymieni rozporządzenie;
2. pisma i księgi, znajdujące się u osób, obowiązanych do płacenia państwowego podatku przemysłowego lub ustawowo zwolnionych od tego podatku, a dotyczące się ich przedsiębiorstwa;

Przepisu tego nie stosuje się do osób, wymienionych w art. 9 ustawy z dnia 15 lipca 1925 r. o państwowym podatku przemysłowym. (Dz. U. R. P. nr. 79 poz. 550), z wyjątkiem notariuszów (punkt 1).

Akta i księgi sądów, notariuszów oraz innych urzędów państwowych, jak również Banku Polskiego, bada izba skarbową.

Władze skarbowe mają prawo zabierania tych pism, znalezionych przy wykonywaniu nadzoru, co do których zachodzi uzasadnione podejrzenie użycia nieprawdziwych znaków stemplowych (art. 39), celem użycia tych pism jako dowodów rzeczowych. Przepis ten nie dotyczy pism, przechowywanych u notariusza, w archiwum notarialnym lub w zbiorze dokumentów księgi wieczystej. Szczegółowe przepisy o wykonywaniu nadzoru poda rozporządzenie.

Osoby, obowiązane do uiszczenia opłaty, są na żądanie władzy skarbowej obowiązane wyjaśnić okoliczności, których znajomość jest niezbędna do wymierzenia opłaty.

r. w. s. § 78.

Kontrolę celem stwierdzenia, czy przepisy o opłatach stemplowych są przestrzegane („kontrolę stemplową”) wykonywują:

1. w sądach, u notariuszów oraz w innych urzędach państwowych, w zakładach i przedsiębiorstwach państwowych, w wojewódzkich i powiatowych związkach komunalnych, w magistratach miast, których liczba mieszkańców przewyższa 50 000 oraz w Banku Polskim — urzędnicy, upoważnieni do tej czynności przez Izbę skarbową;
2. w innych przypadkach, przewidzianych w art. 38 — urzędnicy, upoważnieni bądź przez izbę skarbową, bądź przez naczelnika urzędu skarbowego (§ 16).

Z pomiędzy akt urzędów państwowych i samorządowych nie podlegają kontroli stemplowej:

a) akta, oznaczone jako „poufne”, lub „tajne” (w szczególności wszelkie akta, dotyczące się tajemnic wojсковых, choćby przechowywane w urzędach, nie podlegających Ministerstwu Spraw Wojskowych),

b) akta personalne, c) karno-sądowe, karno-administracyjne i dyscyplinarne, d) dotyczące się spraw bezpieczeństwa publicznego, e) rozporządzenia ostatniej woli — przed rozpoczęciem ich wykonania, f) wszelkie kategorie akt, dotyczące się wyłącznie przedmiotów, nie podlegających opłatom stemplowym.

r. w. s. § 79.

Kontrolę stemplową wykonywa się w godzinach urzędowych, względnie — o ile chodzi o przedsiębiorstwa, obowiązane do płacenia podatku przemysłowego, lub ustawowo zwolnione od tego podatku (art. 38, punkt 2) — w porze, wyznaczonej do prowadzenia przedsiębiorstwa. Kontrolę należy przeprowadzić w ten sposób, aby nie przeszkadzała w urzędowaniu, lub prawidłowemu prowadzeniu przedsiębiorstw.

Urzędnik, dokonywający kontroli stemplowej, winien stwierdzić dostrzeżone naruszenia przepisów o opłatach stemplowych w formie protokołu, ułożonego według wzoru 6.

W razie kontroli u notariusza winien urzędnik kontrolujący okazać protokół notariuszowi, w razie zaś kontroli w sądzie albo w innym urzędzie państwowym, lub samorządowym — kierownikowi urzędu, lub funkcjonariuszowi, wyznaczonemu w tym celu przez kierownika.

Notariusz, względnie kierownik urzędu, lub jego zastępca, winni potwierdzić na protokole, że został im przedstawiony do przejrzania; mogą dopisać, lub wnieść oddzielnie swoje uwagi.

W razie kontroli w przedsiębiorstwie, obowiązaniem do płacenia podatku przemysłowego, lub ustawowo zwolnionem od tego podatku (art. 38 punkt 2), ma urzędnik kontrolujący okazać protokół przedsiębiorcy lub jego zastępcy, jeżeli jeden lub drugi jest obecny w czasie zakończenia kontroli i wezwać do potwierdzenia podpisem, że protokół został udzielony do przejrzania. Nieobecność lub odmówienie podpisania winien urzędnik kontrolujący zaznaczyć na protokole z udziałem świadka.

Przedsiębiorca (lub jego zastępca) może dopisać lub oddzielnie wnieść swoje uwagi. O ileby z nich wynikało, że przedsiębiorca kwestjonuje prawdziwość twierdzeń urzędnika kontrolującego, dotyczących się stanu faktycznego, urzędnik ten winien załączyć do protokołu odpowiednie pisma zakwestjonowane. Pierwopisy można zastąpić odpisami, dostarczonymi przez przedsiębiorcę, na których urzędnik kontrolujący lub władza skarbową stwierdzi zgodność z pierwopisami; w razie niedostarczenia odpisu władza skarbową zwraca pierwopis najpóźniej przy ostatecznym załatwieniu sprawy w instancji pierwszej.

Jeżeli przy kontroli znaleziono pismo, zaopatrzone w znaczki stemplowe, co do których zachodzi podejrzenie, że są podrobione, albo że były już poprzednio użyte (art. 39), to pismo takie dołącza się do protokołu. Przepis ten nie dotyczy pism, przechowywanych u notariusza, w archiwum notarialnym lub w zbiorze dokumentów księgi wieczystej.

Urzędnik kontrolujący zaopatruje każde pismo zakwestjonowane w adnotację, stwierdzającą zakwestjonowanie, w formie następującej:

„Zakwestjonowano przy kontroli dn. r. ...

„Zapisano do protokołu pod poz.”.

Adnotacja ta ma być zaopatrzona w podpis urzędnika kontrolującego, z wymienieniem jego stanowiska służbowego.

Przy kontroli u notariusza — jeżeli zakwestjonowane pismo nie jest aktem notarialnym i notariusz nie posiada odpisu — umieszcza się adnotację w repertorium.

r. w. s. § 188.

Art. 35—38 stosuje się również do danin publicznych, przewidzianych w przepisach prawnych, które ulegają uchyleniu na mocy art. 171.

ROZDZIAŁ SIÓDMY.

NARUSZENIA PRZEPISÓW O OPŁATACH STEPL.

Art. 39.

Winny sprzedawania papieru stemplowego lub znaczków stemplowych po cenie wyższej niż oznaczona przez władzę skarbową, ulega karze pieniężnej w wysokości do 100 zł. Karę wymierza urząd skarbowy.

Osoba, która z niedbalstwa:

a) sporządza pismo, podlegające opłacie stemplowej, na papierze stemplowym, podrobionym bądź całkowicie, bądź przez przerobienie sumy na wyższą albo na papierze, który już był użyty do uiszczenia opłaty stemplowej, po wywabieniu poprzedniego tekstu;

b) używa znaczka stemplowego podrobionego, przerobionego albo już skasowanego, celem uiszczenia opłaty od innego pisma;

c) ofiarowuje na sprzedaż papier stemplowy lub znaczki stemplowe podrobione, przerobione albo już poprzednio użyte celem uiszczenia opłaty stemplowej — ulega karze pieniężnej w wysokości od 5 do 10-krotnej kwoty nieuiszczonej (punkty a, b), względnie sumy zna-

ków stemplowych, na sprzedaż ofiarowanych (punkt c). Karę wymierza urząd skarbowy.

Winny świadomego spełnienia czynów, wymienionych w ustępie drugim, — o ile czyn taki nie stanowi przestępstwa surowiej karanego — ulega karze pieniężnej w wysokości wyżej określonej, a nadto karze aresztu do sześciu miesięcy; na obszarze, na którym obowiązuje niemiecki kodeks karny, zamiast kary aresztu powyżej sześciu tygodni będzie orzeczona kara więzienia do sześciu miesięcy. Orzecznictwo należy do sądów okręgowych.

r. w. s. § 80.

W przypadkach, w których orzecznictwo z powodu naruszenia ustawy o opłatach stemplowych należy do sądu okręgowego, sąd ten ma po ukończeniu postępowania karnego przesłać akta urzędowi skarbowemu do przejrzenia. Właściwym jest ten urząd skarbowy, który przesłał prokuratorowi przy sądzie okręgowym doniesienie o naruszeniu ustawy.

Jeżeli postępowanie karne rozpoczęło się bez doniesienia ze strony urzędu skarbowego, to sąd okręgowy ma o rozpoczęciu postępowania zawiadomić ten urząd skarbowy, w którego okręgu została wymierzona opłata stemplowa od pisma, stanowiącego przedmiot przestępstwa, a w braku takiego wymiaru ten urząd skarbowy, w którego okręgu ma zamieszkanie obwiniony, względnie jeden z obwinionych. Temuż urzędowi skarbowemu należy przesłać akta po ukończeniu postępowania karnego.

Patrz nowele.

Art. 40.

Osoba, obowiązana do uiszczenia opłaty stemplowej, albo jej ustawowy zastępca lub pełnomocnik, jeżeli — bądź w piśmie, podlegającym opłacie stemplowej, bądź przy udzieleniu wyjaśnień (art. 38 ustęp ostatni) — poda świadomie stan faktyczny, niezgodny z rzeczywistością i przez to spowoduje niepobranie opłaty lub za niski jej wymiar, ulega karze pieniężnej w wysokości do piętnastokrotnej kwoty nieuiszczonej. Orzecznictwo należy do sądów okręgowych.

Patrz r. w. s. § 80 przy art. 39.

Patrz nowele.

Art. 41.

Kara pieniężna wymierzona przez sąd (art. 39, ustęp ostatni oraz art. 40), ulega zamianie na karę pozbawienia wolności według ogólnych przepisów ustaw karnych dzielnicowych, jednak nie wyżej sześciu miesięcy.

Na obszarze mocy obowiązującej austriackiej ustawy karnej z 1852 r. przestępstwo, określone w ustępie ostatnim art. 39 oraz w art. 40, jest występkiem.

Zastosowanie punktów a), b) art. 39, względnie ustępu ostatniego tegoż artykułu, oraz art. 40 nie uchyla obowiązku uiszczenia opłaty stemplowej, względnie części niedopłaconej.

Patrz nowele.

Art. 42.

Osoba, obowiązana do uiszczenia opłaty stemplowej, jeżeli poza przypadkami, przewidzianymi w art. 39 i 40, nie uiściła opłaty w należnej sumie, we właściwym terminie i w prawidłowy sposób, ma zapłacić podwyżkę stemplową w wysokości 5-krotnej kwoty nieuiszczonej, albo uiszczonej po upływie właściwego terminu lub w sposób nieprawidłowy.

W przypadkach, przewidzianych w artykułach 71, 74, 80, 90, 125, 129 i 138 podwyżkę stemplową oblicza się w wysokości 25-krotnej.

Izba Skarbowa na skutek odwołania (art. 46) obniży podwyżkę lub zarządzi wymierzenie podwyżki w kwocie zmniejszonej, jeżeli nieuiszczenie opłaty stemplowej albo uiszczenie niedostateczne lub po upływie właściwego terminu lub w sposób nie prawidłowy widocznie nie zostało spowodowane zamiarem uchylenia się od uiszczenia opłaty.

Jeżeli dwie lub więcej osób dopuściły się co do jednej i tej samej opłaty naruszenia ustawy, przewidzianego w niniejszym artykule, to wymierza się jedną podwyżkę stemplową, do której uiszczenia osoby te obowiązane są solidarnie.

Przepisy art. 34 o przedawnieniu mają zastosowanie również do podwyżek stemplowych.

Podwyżka stemplowa nie może być wymierzona w razie nieuiszczenia w przepisany terminie opłaty stemplowej, wymierzonej zapomocą nakazu płatniczego (art. 30, ustęp drugi; art. 33, ustęp ostatni; art. 61), jak również w razie niedotrzymania terminu, wyznaczonego w przypadku poszczególnym przy odroczeniu płatności na mocy art. 177. Nie może też być wymierzona w razie uiszczenia opłaty w przepisany terminie i w kwocie, ustalonej przez właściwy organ urzędowy (art. 17), jeżeliby się okazało, że należy się więcej.

Podwyżkę stemplową wymierza urząd skarbowy (art. 33, punkty 1, 3; art. 36), względnie notariusz (art. 28, ustęp trzeci).

Przymusowe ściąganie podwyżki stemplowej może nastąpić dopiero po uprawomocnieniu się wymiaru podwyżki w administracyjnym toku instancyj.

Zastosowanie artykułu niniejszego w przypadkach, w których opłaty nie uiszczone weale lub uiszczone ją tylko w części, nie uchyła obowiązku uiszczenia opłaty, względnie części niedopłaconej.

Patrz nowe.

Wkł. 2. (Art. 42 i 90). W razie nieuiszczenia (względnie niedostatecznego lub nieprawidłowego uiszczenia) opłaty stemplowej od pisma, stwierdzającego zawarcie umowy o świadczenie usług (art. 90 ustęp pierwszy), podwyżka stemplowa ma być wymierzona w wysokości 5-krotnej (art. 42 ustęp pierwszy).

W razie zaś nieuiszczenia (niedostatecznego, nieprawidłowego uiszczenia) opłaty od rachunku lub podobnego pisma, stwierdzającego wykonanie umowy o świadczenie usług (art. 90, ustęp drugi), podwyżka ma być wymierzona w wysokości 25-krotnej (art. 90 ustęp drugi w związku z art. 74).

Cytata art. 90 w ustępie drugim artykułu 42 dotyczy się jedynie pism, stwierdzających wykonanie umowy o świadczenie usług, a nie dotyczy się pism, stwierdzających zawarcie takiej umowy (L. DPO. 1031/VII/27).

OKÓLNIK.

Jeżeli pismo, stwierdzające umowę, a podpisane tylko przez jedną stronę (niesporządzone w formie uroczystej ani też nie uwierzytelnione sądownie lub notarialnie) nie zostało wręczone stronie drugiej, to nie należy się opłata stemplowa (art. 1 u. o. s.), jakkolwiek od dnia sporządzenia pisma upłynęły trzy tygodnie.

Jeżeli pismo takie zostało wręczone stronie drugiej po upływie trzech tygodni od dnia sporządzenia, to i w tym wypadku obowiązuje bez zmiany przepis art. 20 u. o. s., który głosi, że opłatę od pisma, sporządzonego w Polsce, należy uiścić w ciągu trzech tygodni od dnia, w którym pismo sporządzono. Jeżeli więc np. pismo sporządzone w Polsce w dniu 1 lipca 1927 r. zostało wręczone stronie drugiej w dniu 15 stycznia 1928 r., a opłaty od niego nie uiszczone do dnia 22 lipca 1927 r. lub uiszczone ją tylko w części albo nie w prawidłowy sposób, to należy wymierzyć podwyżkę stemplową, do której uiszczenia obowiązane są obie strony solidarnie; (w razie nieuiszczenia lub niedostatecznego uiszczenia opłaty należy wymierzyć nadto kwotę, której brakuje).

Kontrahent drugi może się uchronić od podwyżki tylko w ten sposób, że pisma nie przyjmie i tą drogą ewentualnie skłoni wystawcę do ponownego sporządzenia pisma (z nową datą wyrażającą dzień sporządzenia pisma nowego).

W przypadku, gdy dwie lub więcej osób są solidarnie obowiązane do uiszczenia podwyżki stemplowej, orzeczenie Izby Skarbowej, obniżające podwyżkę (art. 42 ustęp trzeci u. o. s.), ma skutek co do wszystkich solidarnie obowiązanych, a więc także w przypadku, gdy obniżenie podwyżki nastąpiło na skutek odwołania, wniesionego tylko przez jedną z tych osób.

Warszawa, dnia 19. lutego 1929 r. (L. D. V. 1522/6/29 i L. D. V. 4407/6/27).

Wkł. 246. (Art. 42). Jeżeli organ urzędowy, właściwy do wymierzenia opłaty stemplowej (art. 17 ustęp pierwszy u. o. s.), który sam sporządził pismo, podlegające opłacie stemplowej, lub któremu pismo takie zostało przedstawione, weale nie wymierzył opłaty stemplowej, to nie może być wymierzona podwyżka stemplowa. Skoro bowiem w myśl ustępu szóstego (zdania drugiego) art. 42 u. o. s. wymiar podwyżki jest niedopuszczalny „w razie uiszczenia opłaty w przepisany terminie i w kwocie ustalonej przez właściwy organ urzędowy (art. 17), jeżeliby się okazało, że należy się więcej”, to jest również niedopuszczalny, jeżeli dlatego nie uiszczone opłaty, ponieważ właściwy organ urzędowy był zdania, że opłata się należy lub, że on nie jest właściwy do jej wymierzania.

Teza powyższa ma zastosowanie w szczególności wtedy, jeżeli od pisma, stwierdzającego umowę, zawartą przez urząd państwowy, urząd ten nie wymierzył opłaty, jakkolwiek był do tego obowiązany w myśl art. 32 u. o. s. (L. D. V. 9558/6/29).

Patrz nowe.

Patrz wykładnię przy art.	10	„	231.
„	„	„	25 nr. 50.
„	„	„	76 „ 43.
„	„	„	142 „ 141.

Art. 43.

Winni innego rodzaju naruszeń ustawy lub przepisów wykonawczych, wydanych na jej podstawie i w jej granicach, ulegają karze pieniężnej w wysokości od 5 do 300 zł., którą wymierza urząd skarbowy. Kara ta może być powtarzana.

Przepisy art. 34 o przedawnieniu mają zastosowanie również do kary, przewidzianej w artykule niniejszym.

Przymusowe ściągnięcie kary może nastąpić dopiero po uprawomocnieniu się orzeczenia o wymierzeniu kary (art. 48).

Artykuł niniejszy nie dotyczy się organów urzędowych, powołanych do wymierzania opłat stemplowych (art. 17). Organa te w razie niespełnienia obowiązku, nałożonego na nie przez ustawę niniejszą lub przepisy wykonawcze, podlegają odpowiedzialności według przepisów ogólnych.

Patrz nowele.

Art. 44.

Za przyczynienie się do wykrycia naruszeń ustawy o opłatach stemplowych Minister Skarbu może ustanowić nagrody, oznaczyć ich wysokość i warunki przyznawania nagród.

ROZDZIAŁ ÓSMY.

ŚRODKI ODWOŁAWCZE.

Art. 45.

Kwoty uiszczone tytułem opłaty stemplowej nienależnie, a bez wymiaru urzędowego zostaną zwrócone na wniosek, złożony urzędowi skarbowemu; wniosek ten winien być przedstawiony w ciągu roku od dnia zapłażenia.

Przepisy o wymianie znaczków stemplowych i papieru stemplowego, uszkodzonych lub nieodpowiednio użytych, wydane będą rozporządzeniem.

r. w. s. § 81.

Zwrot opłaty stemplowej, uiszczonej nienależnie, nastąpi na skutek podania, złożonego urzędowi skarbowemu w ciągu roku od dnia uiszczenia, tylko w przypadkach następujących:

- a) gdy uiszczone opłatę wyłącznie zapomocą urzędowego papieru wekslowego (bez użycia nadto znaczków stemplowych),
- b) gdy znaczki stemplowe skasował sam podatnik,
- c) gdy znaczki stemplowe skasował notariusz, mający siedzibę na obszarze, na którym obowiązuje kodeks cywilny austriacki (art. 29, ustęp ostatni; art. 124),
- d) gdy znaczki stemplowe na wekslu skasował bank na mocy art. 124, lub na mocy zezwolenia, udzielonego bankowi przez Ministra Skarbu na mocy tegoż artykułu,
- e) w razie skasowania znaczków stemplowych na składowym dowodzie zastawniczym (warrancie) przez zarząd domu składowego (§ 151),
- f) gdy podatnik wniósł do kasy skarbowej sumę, którą sam obliczył (art. 22, ustęp ostatni; art. 24, punkt a; art. 25).

Jeżeli natomiast kwota, uiszczonej nienależnie, została ustalona drogą wymiaru urzędowego, to art. 45 nie ma zastosowania, a zwrot nadpłaty nastąpi tylko, jeżeli w ciągu miesiąca od dnia dokonania wymiaru wniesiono odwołanie, i ono zostało następnie uwzględnione (art. 46 i 47 oraz §§ 93—96).

r. w. s. § 82.

W razie uiszczenia opłaty zapomocą papieru stemplowego, lub zapomocą znaczków stemplowych, które skasował sam podatnik, albo bank, lub zarząd domu składowego (§ 81, punkty a — e), należy do podania, zawierającego wniosek o zwrot nadpłaty, załączyć pismo od którego opłatę uiszczone.

W razie uiszczenia — gotówką w kasie skarbowej — opłaty, którą podatnik sam obliczył, w przypadku przewidzianym w punkcie „a” artykułu 24, należy załączyć pismo, od którego opłatę uiszczone oraz kwit kasy skarbowej.

Podanie o zwrot nadpłaty należy wnieść w przypadkach, wymienionych w punktach a, b, d, e, § 81, do tego urzędu skarbowego, w którego okręgu petent ma mieszkanie lub siedzibę. W przypadkach wymienionych w punktach c, f, § 81, należy podanie o zwrot nadpłaty wnieść do tego urzędu skarbowego, w którego okręgu ma siedzibę odnośny notariusz względnie odnośna kasa skarbową.

r. w. s. § 83.

Wymiana znaczków stemplowych (§ 20) nastąpi:

- a) gdy znaczek nienaklejony uległ uszkodzeniu, np. złepieniu lub poplamieniu,
- b) gdy znaczek stemplowy naklejono na papierze, który nie jest zapisany, ale który (z powodu poplamienia, przedarcia lub t. p.) nie może być użyty do sporządzenia pisma,
- c) gdy znaczek stemplowy naklejono na papierze, na którym jest umieszczone pismo niepodpisane, albo
- d) na świadectwie urzędowym (art. 154 i następne) — jeżeli urząd, który świadectwo przygotował, zaświadczył na niem, że zostało unieważnione,
- e) na podaniu, wystosowanym do urzędu państwowego (art. 140 i następne), ale nie wniesionem.

Nie nastąpi wymiana w przypadku rozdarcia znaczka stemplowego na dwie lub więcej części.

r. w. s. § 84.

Wymiana, przewidziana w punktach b, c, § 83, nastąpi tylko w takim razie, gdy jest zupełnie niewątpliwem, że papier zaopatrzony w znaczek stemplowy, a przedstawiony do wymiany, nie jest częścią składową pisma, już podpisanego.

Nie nastąpi więc wymiana np. gdy przedstawiono jedynie papier, na którym niema początku pisma, lub który, zawierając początek pisma, jest zapisany w całości (wobec czego możliwe jest, że ciąg dalszy pisma — wraz z podpisem — znajduje się na innym papierze) — lub gdy, przekreślenie, skrobanie, zalanie atramentem, wywabienie tekstu i t. p. zmiany wywołują przypuszczenie, że w miejscu w ten sposób uszkodzonym, znajdował się podpis.

Również nie wymienia się znaczka stemplowego, zdjętego z papieru, na którym był już umieszczony.

r. w. s. § 85.

Zasadniczo nie jest dopuszczalna wymiana znaczków stemplowych, umieszczonych na piśmie, już podpisanem. Wyjątek od tej zasady stanowią: znaczki stemplowe, umieszczone na wekslu trasowanym, płatnym na własne zlecenie wystawcy, lub na jego rzecz, jak również na wekslu zaopatrzonym jedynie w indosy, a niezaopatrzonym ani w podpis wystawcy, ani w podpis akceptanta: w tych przypadkach stosuje się § 86.

Od zasady, wypowiedzianej w punkcie c) § 83, w myśl której zostaje wymieniony znaczek stemplowy, umieszczony na piśmie niepodpisanem, stanowią wyjątek znaczki stemplowe na rachunku, lub na innym piśmie, stwierdzającym wykonania umowy (art. 72 i art. 90, ustęp drugi); nie nastąpi wymiana znaczka stemplowego, umieszczonego na piśmie takim, jeżeli ono wprawdzie nie jest zaopatrzone w podpis (t. j. nazwisko lub firmę wystawcy, umieszczone pod tekstem rachunku), ale nazwisko lub firma wystawcy są na rachunku uwidocznione w inny sposób (w szczególności zapomocą druku lub pieczętki).

r. w. s. § 86.

Wymiana urzędowego blankietu wekslowego (§ 154) nastąpi:

- a) gdy blankiet taki (z powodu poplamienia, przedarcia lub t. p.) nie może być użyty do sporządzenia weksłu;
- b) gdy na blankiecie takim umieszczony jest tekst weksłu, ale niema żadnego podpisu;
- c) gdy na wekslu trasowanym, płatnym na własne zlecenie wystawcy lub na jego rzecz, znajduje się tylko podpis wystawcy (a niema ani podpisu akceptanta, ani indosu); petent ma w razie wątpliwości udowodnić, że blankiet urzędowy, przedstawiony do wymiany, zawierał — już w chwili zaopatrzenia go w podpis — tekst weksłu trasowanego, płatnego na własne zlecenie wystawcy lub na jego rzecz, oraz, że podpis, umieszczony na wekslu, jest podpisem wystawcy;
- d) gdy na wekslu nie są podpisani ani wystawca, ani akceptant, ale są indosy.

Nie wymienia się blankietu wekslowego w razie rozdarcia na dwie lub więcej części, jak również gdy przekreślenia, skrobania, zalanie atramentem, wywabienie tekstu i t. p. zmiany wywołują przypuszczenie, że w miejscu w ten sposób uszkodzonym znajdował się podpis.

r. w. s. § 87.

O wymianę znaczków stemplowych (§§ 83—85) i urzędowych blankietów wekslowych (§ 86) należy zwrócić się do urzędu skarbowego (§ 16) z podaniem, które jest wolne od opłaty stemplowej (art. 143, punkt 8).

W podaniu należy wymienić poszczególne rodzaje znaków stemplowych, kategorie wartości, ilość sztuk każdej kategorii i łączną wartość wszystkich sztuk danej kategorii. W razie przedstawienia do wymiany blankietu wekslowego z naklejonym na nim znaczkiem stemplowym należy ten blankiet oznaczyć w podaniu w formie następującej: „blankiet wekslowy z naklejonym znaczkiem stemplowym łącznej wartości zł.

gr.”. Podanie można też ułożyć w formie wykazu według załączonego wzoru 7.

Urząd skarbowy może przyjąć znaki stemplowe, przedstawione do wymiany, mimo niedołączenia podania, przewidzianego w ustępie poprzednim — jeżeli złożono niewielką ilość znaków stemplowych i urząd może sprawę załatwić natychmiast.

Jeżeli podanie (ustępy: pierwszy i drugi niniejszego paragrafu) nie może być załatwione natychmiast po wniesieniu, to na żądanie petenta urząd wyda mu pokwitowanie, wymieniające imię i nazwisko (firmę, nazwę) petenta oraz ogólną wartość znaków stemplowych, przedstawionych do wymiany. Jeżeli z powodu wielkiej ilości przedstawionych znaków stemplowych obliczenie ich wartości nie może nastąpić natychmiast, to urząd zaznacza w pokwitowaniu, że podaje wartość według oznajmienia petenta. Pokwitowanie podlega opłacie stemplowej w kwocie 20 gr. (art. 149).

r. w. s. § 88.

W razie przedstawienia do wymiany znaczków stemplowych nienaklejonych ma urząd skarbowy po powzięciu decyzji o dopuszczalności wymiany nakleić znaczki stemplowe na papierze, ale oddzielnie te, których wymiany dozwolił i oddzielnie te, których wymiany odmówił.

Na każdym papierze, na którym urząd skarbowy nakleił znaczki stemplowe, jak również na każdym przedstawionym przez petenta: papierze z naklejonym znaczkiem stemplowym lub blankiecie wekslowym, umieszcza urząd skarbowy zaświadczenie o dozwoleniu wymiany, względnie adnotację o odmowie — zaopatrzone w datę, pieczęć urzędową i podpis.

Jeżeli naklejenie znaczków stemplowych na papierze jest niemożliwe, gdyż są zlepione, to należy znaczki włożyć do koperty, opieczetować ją i umieścić na niej jedno z dwóch zaświadczeń wyżej wymienionych.

Jest też dopuszczalne zszyć i opieczetowanie wszystkich tych papierów, co do których urząd skarbowy dozwala wymiany oraz osobnej kartki, na której umieszcza się zaświadczenie o dozwoleniu wymiany.

Adnotacja o odmowie musi być umieszczona na każdym papierze osobna; nie należy zszywać papierów, co do których wymiany odmówiono.

r. w. s. § 89.

Znaczki stemplowe oraz blankiety wekslowe wymienia się zasadniczo na znaki stemplowe tego samego rodzaju. Na żądanie petenta urząd skarbowy dozwoli jednak w całości lub w części wymiany znaczków stemplowych na blankiety wekslowe, lub blankietów wekslowych na znaczki stemplowe.

Sposób dokonania wymiany blankietu wekslowego z naklejonym znaczkiem stemplowym jest pozostawiony uznaniu urzędu skarbowego.

r. w. s. § 90.

Jeżeli podanie (§ 87, ustępy: pierwszy i drugi) zostało załatwione natychmiast, w obecności petenta, jak również w przypadku wniosku ustnego (§ 87, ustęp trzeci), urząd skarbowy — w razie załatwienia przychylonego — doręcza petentowi niezwłocznie odnośne papiery

względnie koperty, zaopatrzone w zaświadczenie o dozwoleniu wymiany (§ 88) i skierowuje go do kasy skarbowej (§ 92).

Jeżeli przychylne załatwienie podania nastąpiło nie w obecności strony, ale dopiero później, to urząd skarbowy przesyła odnośne znaki stemplowe kasie skarbowej przy piśmie, wymieniając łączną sumę znaczków stemplowych i łączną sumę blankietów wekslowych, które mają być wydane przy wymianie. Zarazem urząd skarbowy zawiadamia petenta o tem zarządzeniu wymiany.

r. w. s. § 91.

W przypadku odmowy urząd skarbowy sporządza umotywowaną decyzję i, zawiadamiając o niej petenta, dołącza do zawiadomienia odnośne znaki stemplowe, zaopatrzone w adnotację o odmowie (§ 88) — z wyjątkiem znaczków stemplowych, zebranych (z powodu zlepiania się) w opieczętowanej kopercie (§ 88, ustęp trzeci), które pozostają w urzędzie skarbowym. Urząd skarbowy ma przedziurawić każdy znaczek stemplowy, którego wymiany odmówił, a który zwraca petentowi; nie dotyczy się to przypadków, w których odmówiono wymiany, ponieważ znaczki stemplowe są nieuszkodzone lub ponieważ są umieszczone na piśmie, podlegającym opłacie.

Od decyzji odmownej można wnieść odwołanie (art. 46 i 47).

r. w. s. § 92.

Kasa skarbową dokona wymiany, skoro petent przedstawi jej znaki stemplowe, zaopatrzone w zaświadczenie o dozwoleniu (w przypadku załatwienia natychmiastowego: § 90 ustęp pierwszy), względnie zawiadomienie o zarządzeniu wymiany (§ 90 ustęp drugi).

Wymiana nie nastąpi w razie zgłoszenia się do kasy skarbowej po upływie roku od doręczenia petentowi znaków stemplowych, zaopatrzonych w klauzulę dozwolenia, względnie od doręczenia zawiadomienia o decyzji, dozwolającej wymiany.

OKÓLNIK.

Przy wymianie znaków stemplowych (t. j. znaczków stemplowych i blankietów wekslowych §§ 83 — 92 r. w. s.) nie należy pobierać żadnej należności tytułem zwrotu kosztów produkcji znaków stemplowych, ani też potrącać z tego tytułu pewnej części znaków, należnych stronie na mocy zezwolenia na wymianę.

Warszawa, dn. 1 czerwca 1927 r. L. DPO. 3246/VII/27.

Patrz nowele.

Patrz wykładnię przy art. 17 nr. 135 I.

Art. 46.

W przypadkach wymierzania opłaty stemplowej lub podwyżki stemplowej przez właściwy organ urzędowy (art. 17, ustęp pierwszy; art. 42, ustęp pierwszy) można wnieść odwołanie w ciągu miesiąca od dnia dokonania wymiaru, w razie zawiadomienia o wymiarze drogą nakazu płatniczego (art. 30, ustęp drugi; art. 33, ustęp ostatni; art. 61) termin liczy się od dnia doręczenia nakazu.

Również można wnieść w ciągu miesiąca odwołanie od każdej innej decyzji, wydanej w zakresie ustawy niniejszej przez władzę skarbową w instancji pierwszej; termin miesięczny liczy się od dnia doręczenia decyzji.

Prawo odwołania się służy każdej osobie, która jest obowiązana do uiszczenia opłaty stemplowej (art. 15); związek rewizyjny (art. 68 i 70, ustawy z dnia 29 października 1920 r. Dz. U. R. P. nr. 111 poz. 733) może wnieść odwołanie w imieniu spółdzielni, należącej do związku rewizyjnego.

Patrz nowele.

r. w. s. § 93.

Termin jednego miesiąca, w ciągu którego można wnieść odwołanie, liczy się:

- a) w razie uiszczenia opłaty zapomocą znaczków stemplowych skasowanych przez urząd skarbowy (art. 23 punkt b) — od daty zaświadczenia o wymiarze (§ 36);
- b) w razie uiszczenia opłaty gotówką w kasie skarbowej na skutek wymiaru, dokonanego przez urząd skarbowy (art. 24 punkt b) — od daty uiszczenia, wymienionej w zaświadczeniu o wymiarze, które kasa skarbową umieściła na piśmie, podlegającym opłacie (§ 37);
- c) w razie wymierzenia opłaty zapomocą nakazu płatniczego, sporządzonego przez urząd skarbowy (art. 33 punkty 2 i 3) lub przez kancelarię sądową (art. 30) lub przez władzę administracyjną (art. 61 ustęp ostatni) — od dnia doręczenia nakazu płatniczego;
- d) przy opłacie od aktu notarialnego, wymierzonej przez notariusza (art. 27, punkt 1) — od daty aktu notarialnego;
- e) przy opłacie od pisma, przedstawionego notariuszowi celem dokonania czynności urzędowej (art. 27 punkt 2) — od daty świadectwa, stwierdzającego dokonanie owej czynności (§ 54 ustęp drugi, zdanie pierwsze), względnie od daty zaświadczenia, dotyczącego się wyłącznie uiszczenia opłaty stemplowej (§ 54 zdanie ostatnie);
- f) w razie wymierzenia przez notariusza opłaty od odbytej przed nim sprzedaży drogą licytacji (art. 27, punkt 3 oraz § 56) od dnia licytacji;
- g) w razie wymierzenia przez kancelarię sądową opłaty od aktu sądowego albo od przewłaszczenia, lub innego oświadczenia zgody (art. 30, punkty 3 i 4) — od daty aktu sądowego, względnie przewłaszczenia, lub oświadczenia zgody;
- h) w razie wymierzenia przez urząd państwowy opłaty od umowy, przez ten urząd zawartej (art. 32) — od daty zaświadczenia o uiszczeniu (art. 32 ustęp drugi, zdanie pierwsze).

Przepisy powyższe stosuje się również w przypadkach wymierzenia podwyżki stemplowej (art. 42).

OKÓLNIK.

W myśl § 93 (punktu „b”) r. w. s. w przypadku uiszczenia opłaty stemplowej gotówką w Kasie Skarbowej na mocy wymiaru doraźnego termin jednego miesiąca w ciągu którego można wnieść odwołanie liczy się od daty uiszczenia, wymienionej w zaświadczeniu o wymiarze. Podatnikowi wolno jednak wnieść odwołanie jeszcze przed uiszczeniem opłaty t. j. w czasie od doręczenia podatnikowi kartki wymiarowej (§ 14 i s.)

do uiszczenia opłaty. Izba Skarbowa nie może zatem odrzucić odwołania jako przedwczesnego, jeżeli zostało wniesione przed uiszczeniem opłaty.

Wniesienie odwołania oczywiście nie wstrzymuje obowiązku uiszczenia opłaty w normalnym terminie 3 tygodniowym przewidzianym w art. 20 względnie 21 u. o. s. Jeżeliby więc podatnik, który wniósł odwołanie przed uiszczeniem opłaty, nie uiścił jej w powyższym terminie, jakkolwiek do tego czasu odwołanie nie zostało załatwione w sposób przychylny, to należy drogą nakazu płatniczego wymierzyć opłatę wraz z podwyżką (art. 33 p. 3 oraz art. 42 u. o. s.).

Ten wymiar nie unieważnia wniesionego już odwołania: Izba skarbowa ma zatem rozpatrzyć odwołanie, a w razie decyzji przychylniej wymiar dokonany drogą nakazu płatniczego, ma być (zgodnie z treścią decyzji) w całości względnie w części uchylony. Jeżeliby jednak podatnik przed załatwieniem odwołania wniósł ponowne odwołanie, a mianowicie od nakazu płatniczego, to odwołanie pierwsze przestaje być aktualnym i należy załatwić jedynie odwołanie od nakazu płatniczego.

Warszawa, dnia 1 czerwca 1927 r. (L. DPO. 5108/VII/27.

r. w. s. § 94.

Jeżeli w przypadku, wymienionym w punkcie a) § 93, kwota znaczków stemplowych, skasowanych przez urząd skarbowy, stanowi tylko część kwoty, wymierzonej przez urząd skarbowy, a resztę skasowano później, to termin liczy się mimo to od daty zaświadczenia o wymiarze.

Jeżeli w przypadku wymienionym w punkcie b) § 93 kwotę, wymierzoną przez urząd skarbowy, uiszczone nie od razu, lecz częściami, to termin liczy się od daty pierwszego uiszczenia.

Zasady, wypowiedziane w punktach d), e) § 93 obowiązują również wówczas, gdy kwoty wymierzonej przez notariusza nie uiszczone do jego rąk przed sporządzeniem aktu notarialnego względnie przed dokonaniem czynności urzędowej, lub uiszczone tylko w części — z powodu odroczenia płatności w myśl art. 177, lub z powodu nieuiszczenia podwyżki (art. 28 ustęp trzeci, zdanie drugie).

Zasada podana w punkcie g) § 93, obowiązuje również wówczas, gdy kwoty, wymierzonej przez kancelarię sądową, nie uiszczone przed sporządzeniem aktu sądowego lub uiszczone w części — z powodu odroczenia płatności w myśl art. 177.

Art. 47.

Odwołanie należy złożyć temu organowi, który wymierzył opłatę lub podwyżkę albo wydał decyzję; organ ten przedstawia odwołanie wraz ze swoją opinią właściwej władzy skarbowej. Odwołujący się ma do odwołania załączyć pismo, podlegające opłacie, lub jego odpis uwierzytelniony, jeżeli owo pismo lub odpis uwierzytelniony nie znajduje się już w urzędzie skarbowym lub w Izbie Skarbowej.

Odwołanie rozstrzyga izba skarbowa. Jeżeli jednak decyzję wydała izba skarbowa w pierwszej instancji, rozstrzyga Minister Skarbu.

Gdy decyzję zaskarżoną wydała władza skarbowa, to może załatwić odwołanie we własnym zakresie działania, jeżeli uzna, że odwołanie jest całkowicie uzasadnione.

Instancja odwoławcza nie rozpoznaje odwołania, wniesionego po upływie przepisanej terminu (art. 46). W przypadkach jednak, zasługujących na uwzględnienie, Minister Skarbu może, mimo uchybienia terminu, zezwolić na rozpoznanie odwołania.

Od decyzji, wydanej na skutek odwołania, niema dalszego środka odwoławczego w administracyjnym toku instancyj.

r. w. s. § 95.

Władzą rozstrzygającą odwołania w zakresie opłat stemplowych (instancja odwoławcza), jest zasadniczo izba skarbowa, a mianowicie ta, w której okręgu ma siedzibę organ urzędowy, którego decyzja (w przedmiocie wymiaru opłaty, lub podwyżki lub decyzja innego rodzaju) zostaje zaskarżona odwołaniem. Od tej zasady zachodzi wyjątek:

- co do decyzji izby skarbowej, wydanych w myśl art. 49; w tych przypadkach instancją odwoławczą jest Ministerstwo Skarbu (o ile izba skarbowa nie zastosuje ustępu trzeciego art. 47);
- gdy odwołanie (wniesione w przepisany termin) skierowane jest przeciw wymiarowi (opłaty, podwyżki lub kary pieniężnej) dokonanemu przez urząd skarbowy, lub przeciw innej decyzji urzędu skarbowego i urząd ten uznał, że odwołanie jest całkowicie uzasadnione (art. 47, ustęp trzeci).

Jeżeli odwołanie wniesione po upływie terminu jednomiesięcznego, przewidzianego w art. 46 to organ urzędowy, któremu złożono odwołanie, nie odrzuca go z powodu spóźnienia, lecz przesyła je z odpowiednim wnioskiem instancji odwoławczej i ona dopiero orzeka o mownie.

Odwołania nie uważa się za spóźnione, jeżeli je wysłano pocztą przed upływem terminu jednomiesięcznego, przewidzianego w art. 46.

r. w. s. § 96.

Jeżeli wniesiono odwołanie od wymiaru opłaty lub podwyżki, dokonanego przez notariusza, to notariusz ma na odwołaniu wymienić datę, w której odwołanie otrzymał i tę adnotację zaopatrzyć w swój podpis i w pieczęć.

O rozstrzygnięciu odwołania od wymiaru dokonanego przez notariusza, izba skarbowa zawiadamia notariusza i odwołującego się.

Ustęp poprzedni stosuje się odpowiednio do orzeczeń Najwyższego Trybunału Administracyjnego w przedmiocie opłat stemplowych, wymierzonych przez notariusza.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 29 grudnia 1926 r.

zawierające postanowienia przejściowe w zakresie naruszeń przepisów o opłatach stemplowych (obowiązujące od 1 stycznia 1927 r. Dz. U. R. P. nr. 128, poz. 756).

Art. 1. Postanowienia ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o opłatach stemplowych (Dz. U. R. P. nr. 98 poz. 570) będą stosowane również do naruszeń przepisów, wymienionych w artykule 171 powołanej ustawy, o ile są od

przepisów tych łagodniejsze; jeżeli chodzi o postępowanie, stosowane będą zawsze przepisy powołanej ustawy z dnia 1 lipca 1926 roku.

Jednakowoż w sprawach, w których przed 1 stycznia 1927 r. nastąpiło rozstrzygnięcie w instancji pierwszej, należy stosować wyłącznie przepisy dotychczas obowiązujące.

Art. 2. Na obszarze, na którym obowiązuje kodeks cywilny niemiecki, postępowanie na skutek środków odwoławczych od wymiarów lub uiszczeń podatku stemplowego na mocy pruskiej ustawy o podatku stemplowym odbywa się według zasad, podanych w art. 45 — 47 ustawy o opłatach stemplowych z dnia 1 lipca 1926 r. (Dz. U. R. P. nr. 98 poz. 570) a nie ma zastosowania § 26 pruskiej ustawy o podatku stemplowym. Przepisy tego nie stosuje się do spraw, w których przed dniem 1 stycznia 1927 r. nastąpiło rozstrzygnięcie w instancji pierwszej.

Art. 3. Wykonanie niniejszego rozporządzenia powierza się Ministrom Skarbu i Sprawiedliwości.

Art. 4. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie na całym obszarze Rzeczypospolitej w dniu 1 stycznia 1927 roku.

Art. 48.

Osoba skazana przez urząd skarbowy na karę pieniężną, może wnieść odwołanie w terminie, wskazanym w art. 46, lub w tymże terminie zażądać od urzędu skarbowego przekazania sprawy właściwemu terytorjalnie sądowi powiatowemu (pokoju).

Na obszarze podległym mocy obowiązującej niemieckiej ustawy postępowania karnego z dnia 1 lutego 1877 r. stosuje się w tym wypadku §§ 460 — 469 tejże ustawy.

r. w. s. § 97.

Jeżeli osoba, skazana przez urząd skarbowy na karę pieniężną, wniosła — w ciągu miesiąca od dnia doręczenia orzeczenia o karze — odwołanie, a prócz tego w tymże terminie zażądała od urzędu skarbowego przekazania sprawy sądowi, to urząd skarbowy wyjaśni petentowi, że tylko jeden z tych dwóch środków odwoławczych będzie załatwiony oraz wezwie petenta, aby w ciągu tygodnia oznajmił, który środek odwoławczy wybiera. W braku odpowiedzi urząd skarbowy przekazuje sprawę sądowi.

Sąd powiatowy (pokoju), któremu urząd skarbowy przekazał sprawę na mocy art. 48 ma po ukończeniu postępowania karnego przesłać akta temu samemu urzędowi skarbowemu do przejrzenia.

Art. 49.

Izba Skarbowa na wniosek podatnika zarządzi zwrot opłaty stemplowej lub uchyli wymiar opłaty, jeżeli czynność prawna, stwierdzona pismem, od którego opłatę uiszczono lub wymierzono, była od początku nieważna lub na skutek zdarzenia późniejszego ma być uważana za nieważną od początku, jak również gdy stało się pewnem, że nie ziści się warunek zawieszający, od którego uzależniono czynność prawną. Przepis po-

wyższy stosuje się również do opłaty stemplowej od orzeczenia, uchylonego lub zmienionego późniejszym prawomocnem orzeczeniem.

Izba Skarbowa może orzec według swego uznania, że opłata stemplowa nie należy się lub ma być pobrana tylko w części, w przypadkach następujących:

a) jeżeli czynność prawna została w całości lub częściowo odwołana bądź za wzajemną zgodą stron, bądź na żądanie jednej strony z mocy służącego jej prawa;

b) gdy ziścił się warunek rozwiązujący.

Wniosek o zwrot opłaty, względnie o uchylenie wymiaru, należy złożyć do izby skarbowej w ciągu pięciu lat od dnia, w którym opłatę urzędownie wymierzono (art. 46, ustęp pierwszy) lub uiszczono bez wymiaru urzędowego. Jeżeli wniosek opiera się na orzeczeniu sądowym, wydanem w postępowaniu, rozpoczętem przed upływem powyższego pięcioletniego terminu, to należy go złożyć w ciągu trzech miesięcy od chwili uprawomocnienia się orzeczenia sądowego.

Od decyzji izby skarbowej w sprawach, objętych artykułem niniejszym, służy odwołanie, do którego stosuje się postanowienia art. 46 i 47.

r. w. s. § 98.

Za dowód nieważności (ustęp pierwszy art. 49) nie uważa się wyroku sądowego, opierającego się na przyznaniu, lub wydanego zaocznie, bez udowodnienia stanu faktycznego, na którym wyrok się opiera.

W przypadkach wymienionych w art. 49, w punkcie a) ustępu drugiego, petent ma podać dokładnie, z jakich powodów nastąpiło odwołanie czynności prawnej. O ile chodzi o umowę o nabycie nieruchomości (art. 52 punkt 1), albo prawa wydobywania ciał kopalnych (art. 64 punkt 1), dozwoleń zwrotu opłaty lub uchylenie wymiaru zależy od tego, aby nie nastąpiły ani oddanie przedmiotu umowy w posiadanie nabywcy, ani wpis prawa własności na jego rzecz w księdze wieczystej.

Jeżeli odwołanie czynności prawnej (punkt a) po- ciąga za sobą utratę zadatku, lub obowiązek zwrotu zadatku w podwójnej wysokości, albo uiszczenia kary za zawód (odstępnego), to może być dozwolone tylko obniżenie opłaty do kwoty, przypadającej według zadatku lub kary za zawód.

Ustęp przedostatni § 96 stosuje się również do orzeczeń wydanych na skutek wniosku, przewidzianego w art. 49, a tycejącego się opłaty, wymierzonej przez notariusza.

Patrz wykładnię przy art. 52 nr. 105 i 225.

” ” ” ” 147 ” 197.

ROZDZIAŁ DZIEWIĄTY.

DORĘCZENIA I CZASOKRESY.

Art. 50.

Doręczenie nakazów płatniczych, jakoteż innych decyzji, wydanych przez władzę skarbową w zakresie ustawy niniejszej, skutecznia się przez pocztę; może być jednak dokonywane także przez inne organa urzędowe, państwowe lub komunalne,

Odbiór powinien potwierdzić podatnik, ktokolwiek z jego domowników, albo zarządzający jego majątkiem lub przedsiębiorstwem.

Jeżeli odmówiono przyjęcia, to należy pismo pozostawić na miejscu doręczenia i uczynić o tem na potwierdzeniu odbioru odpowiednią adnotację, która zastąpi doręczenie.

Kancelarja sądowa doręcza pisma, dotyczące się opłat stemplowych, w sposób przepisany ustawą postępowania cywilnego dla doręczenia pism sądowych.

Art. 51.

Koniec czasokresu oznaczonego w ustawie niniejszej według tygodni, miesięcy lub lat, przypada w ostatnim tygodniu, względnie w ostatnim miesiącu czasokresu na ten dzień, który swą nazwą, względnie swą datą, odpowiada dacie rozpoczęcia czasokresu; jeżeli w ostatnim miesiącu takiego dnia niema, to koniec czasokresu przypada na ostatni dzień tego miesiąca.

Koniec czasokresu, przypadającego na dzień wolny od zajęć urzędowych, przesuwany się na najbliższy dzień powszedni.

ROZDZIAŁ DZIESIĄTY.

PISMA TYCZĄCE SIĘ PRZEJŚCIA WŁASNOŚCI RZECZY NIERUCHOMYCH.

Art. 52.

Opłacie stemplowej według rozdziału niniejszego podlegają:

1. pisma, stwierdzające umowę o nabycie nieruchomości (art. 12);
2. pisma, stwierdzające sprzedaż nieruchomości drogą licytacji;
3. orzeczenia sądowe, na mocy których w toku postępowania egzekucyjnego nieruchomości dłużnika przechodzi na własność wierzyciela lub zostaje sprzedana z wolnej ręki;
4. orzeczenia sądowe, zastępujące umowę o przejście własności rzeczy nieruchomej, wymienione w § 367 austriackiej ordynacji egzekucyjnej, w § 894 niemieckiej procedury cywilnej, w art. 1442 i 1443 rosyjskiej ustawy postępowania sądowego cywilnego (wyd. z r. 1914) i w art. 3 ustawy z dnia 2 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. nr. 69, poz. 669);
5. wyroki sądów polubownych, skutkujące przejściem własności rzeczy nieruchomej;
6. akty wywłaszczenia rzeczy nieruchomej ze względów publicznych oraz inne orzeczenia władz administracyjnych, przenoszące własność rzeczy nieruchomej, lub stanowiące tytuł prawny takiego przeniesienia;
7. pisma, stwierdzające wykonanie prawa odkupu, odsprzedaży lub pierwokupu nieruchomości.

W razie stwierdzenia tego samego przejścia tytułu własności kilkoma pismami wyżej wymienionemu, stosuje się art. 3.

Jeżeli osoba, która zawarła umowę o nabycie nieruchomości w imieniu własnym lub zaoferowała za nieruchomość najwyższą cenę na licytacji, oświadczy na-

stępnie, iż działała na rzecz innej osoby, to pismo, zawierające takie oświadczenie, uważa się za stwierdzenie przelewu prawa, nabytego drogą umowy, względnie licytacji i podlega opłacie w myśl rozdziału niniejszego.

W razie zawarcia umowy, na mocy której jeden z kontrahentów zbywa swoje prawo żądania, aby nieruchomości, położona na obszarze obowiązywania kodeksu cywilnego austriackiego, została mu oddana na własność (art. 12, punkt 4), uważa się za pisemne stwierdzenie tej umowy również dokument, którym właściciel tabularny zezwala na wpis w księdze wieczystej celem przeniesienia własności na ostatniego nabywcę.

Pisma wyżej wymienione podlegają opłacie według rozdziału niniejszego również wówczas, gdy tyczą się niewydzielonej (idealnej) części rzeczy nieruchomości.

O ile pisma wyżej wymienione mają za przedmiot nieruchomości (art. 12) wraz z przynależnościami, to postanowienia rozdziału niniejszego tyczą się również przynależności — z tym wyjątkiem że do przynależności zamiast stopy 4% (art. 58, ustęp pierwszy) stosuje się stopę 1% (art. 66).

Ustawa z dnia 13 marca 1929 r. o umowach sprzedaży lub przyrzeczenia sprzedaży nieruchomości ziemskich na obszarze sądów apelacyjnych w Warszawie, Lublinie i Wilnie (obowiązuje od dnia 17 kwietnia 1929 r. Dz. U. R. P. nr. 24, poz. 246).

Art. 7.

1. W razie uwzględnienia powództwa wyrok prawomocny podlega opłacie stemplowej na rzecz Skarbu Państwa, oraz opłacie komunalnej na ogólnych zasadach, stosowanych przy alienacji gruntów tak, jak gdyby wyrok ten stanowił treść umowy między sprzedawcą a nabywcą.

2. Sąd zawiadomi właściwy urząd skarbowy o wyroku prawomocnym i uzależni wydanie tytułu wykonawczego od wniesienia należnych opłat do kasy skarbowej.

Art. 11.

Ustawa niniejsza obowiązuje z dniem jej ogłoszenia na obszarze województwa białostockiego, kieleckiego, lubelskiego, łódzkiego, nowogródzkiego, poleskiego, warszawskiego, wileńskiego i wołyńskiego i ma zastosowanie do wszystkich powództw, wytoczonych po dniu 8 sierpnia 1927 r. Jednocześnie uchyla się ustawę z dnia 2 lipca 1924 r. w przedmiocie umów sprzedaży lub przyrzeczenia sprzedaży nieruchomości na terenie b. zaboru rosyjskiego (Dz. U. R. P. nr. 69, poz. 669); jednakże sprawy, wytoczone przed dniem 8 sierpnia 1927 r., będą rozstrzygane na podstawie przepisów rzeczzonej ustawy z dnia 2 lipca 1924 r.

r. w. s. § 189.

Jeśli umowę, wymienioną w punkcie 1 art. 52, zawarto ustnie przed wejściem w życie ustawy o opłatach stemplowych, a pisemne stwierdzenie nastąpiło w czasie obowiązywania tej ustawy, to opłatę uiszczoną według przepisów dotychczasowych zalicza się na poczet opłaty, która się należy według ustawy o opłatach stemplowych.

Jeśli opłata według przepisów dotychczasowych wynosi więcej niż przewidziana w ustawie o opłatach

stemplowych, to zwrot nadwyżki nie nastąpi.

Wkł. 105. (Art. 12, 52 i 58). Pismo, stwierdzające umowę sprzedaży budynku bez jednoczesnej sprzedaży placu, na którym budynek stoi, podlega opłacie w wysokości 4% — bez względu na to, czy takie ujęcie umowy zostało spowodowane tem, że ktoś wystawił budynek na cudzym gruncie czy też tem, że właściciel budynku, będący zarazem właścicielem placu, sprzedaje mimo to budynek bez placu.

Zawarte w takiej umowie postanowienie, iż właściciel budynku sprzedaje go (lub że go nabywca kupuje) „na rozbiórkę” nie ma znaczenia w kwestii wysokości opłaty. Jeżeli jednak udowodniono zaświadczeniem właściwej władzy, sprawującej nadzór nad budownictwem (§ 102 r. w. s.) że budynek został rozebrany w ciągu sześciu miesięcy od dnia sporządzenia pisma, stwierdzającego umowę, to izba skarbową, zastosowując analogicznie art. 49 (ustęp drugi) u. o. s. obniży opłatę na kwotę, obliczoną według stawki 1%, przewidzianej w art. 66 u. o. s. (L. D. V. 9192/6/26).

Wkł. 173. (Art. 52). Przewidziane w art. 5 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 października 1927 r. o ustalaniu prawa własności do gruntów nadanych włościanom przy uwłaszczeniu (Dz. U. R. P. nr. 92, poz. 822) uchwały zebrań wiejskich, stwierdzające prawo własności gruntów, nadanych włościanom przy uwłaszczeniu, jak równie decyzje sądów pokoju, zatwierdzające uchwały tego rodzaju (art. 8 powołanego rozporządzenia) nie podlegają opłacie stemplowej, gdyż nie są wymienione w punktach 1—7 artykułu 52 u. o. s.

Odpisy wymienionych decyzji sądowych, jako niewymienione w par. 19 Instrukcji do ustawy o opłatach stemplowych, zawierającej przepisy dla organów sądowych z dnia 14 grudnia 1926 r., ogłoszonej w nr. 33 Dziennika Urzędowego Ministerstwa Skarbu z r. 1926 pod poz. 354 i w nr. 24 a Dziennika Urzędowego Ministerstwa Sprawiedliwości z r. 1926 — nie mają być przesyłane urzędowi skarbowym (L. D. V. 4748/6/28).

Wkł. 194. (Art. 12). W myśl art. 12 (ustępu ostatniego) punktu 2) u. o. s., należy **prawo wieczystej dzierżawy** uważać w zakresie powołanej ustawy za rzecz nieruchomą. Wobec tego pismo, stwierdzające umowę o przeniesienie tego prawa podlega w myśl art. 52 (punktu 1) oraz art. 58 (ustępu pierwszego) w związku z art. 7 (ustępem drugim) powołanej ustawy opłacie w wysokości 4% od ceny, za którą następuje przeniesienie prawa wieczystej dzierżawy.

Zazwyczaj osoba, która zamierza nabyć prawo wieczystej dzierżawy, zawiera w tym celu **dwie** umowy: **jedną** z dotychczasowym dzierżawcą wieczystym, na mocy której ten ostatni przenosi swe prawo na nowonabywcę, **drugą** z właścicielem nieruchomości, obciążonej dzierżawą wieczystą (dominus directus), na mocy której ten ostatni udziela „konsensu”, t. j. zezwala na zawarcie umowy o przeniesienie prawa wieczystej dzierżawy lub umowę taką, po jej zawarciu, zatwierdza. Nietylko pismo, stwierdzające umowę pierwszą, ale także to, które stwierdza umowę drugą, jako **niezbędne** do przeniesienia prawa wieczystej dzierżawy — jest „pismem stwierdzającym umowę o nabycie nieruchomości” (art. 52, punkt 1, u. o. s.); teza ta wynika również stąd, że w przypad-

kach, w których istnieje stosunek wieczysto-dzierżawny, własność jest **podzielona** między wieczystym dzierżawcą, a dominus directus i właśnie ten podział czyni koniecznym zawarcie wymienionych wyżej **dwóch** umów.

Z powyższych zasad podstawowych wynikają następujące normy szczegółowe:

1. a) Pismo, stwierdzające umowę między dotychczasowym dzierżawcą wieczystym a nowonabywcą, podlega opłacie w wysokości 4% od sumy, którą nabywca zobowiązuje się zapłacić dotychczasowemu dzierżawcy wieczystemu,

b) Jeżeli w tem piśmie nabywca zobowiązuje się do spełniania tych obowiązków wobec dominus directus, do których na mocy stosunku dotychczasowego jest obowiązany dzierżawca wieczysty, to celem obliczenia podstawy wymiaru należy do kwoty, wymienionej pod a), doliczyć (na mocy art. 7, ustępu drugiego, u. o. s.) skapitalizowaną wartość zobowiązań, przejętych przez nowonabywcę i od sumy, w ten sposób ustalonej, uiszczyć opłatę w wysokości 4%.

Pod względem kapitalizacji zobowiązań wobec dominus directus należy odróżnić, czy wysokość czynszu jest ustanowiona w kwocie niezmiennej, czy też kwota, obowiązująca w dniu zawarcia umowy o przeniesienie prawa wieczystej dzierżawy, została ustanowiona do pewnego terminu (np. „do końca roku 1939”) z zastrzeżeniem ponownego ustalenia wysokości czynszu po upływie owego terminu. W pierwszym przypadku (w razie niezmienności) kapitalizacja polega na pomnożeniu rocznej kwoty czynszu przez 17 (art. 10, punkt „a” u. o. s.); w drugim na pomnożeniu rocznej kwoty czynszu przez tę ilość lat lub ich części, która wyraża czasokres od dnia zawarcia umowy o przeniesienie prawa wieczystej dzierżawy do końcowego terminu obowiązywania czynszu współczesnego (art. 10, punkt „b” u. o. s.); jeżeli np. w kontrakcie o przeniesienie prawa wieczystej dzierżawy, zawartym w dniu 1 lipca 1928 r., nabywca zobowiązuje się dopełnić obowiązku płacenia czynszu, którego wysokość jest ustanowiona do końca r. 1939, to należy roczną kwotę czynszu pomnożyć przez 11½.

2. Umowa między dominus directus a nowonabywcą prawa wieczystej dzierżawy bywa stwierdzana bądź tylko jednym pismem bądź dwoma: w tym drugim przypadku pierwszym pismem nabywca zobowiązuje się — na wypadek otrzymania konsensu — do świadczeń na rzecz dominus directus, drugim pismem dominus directus udziela konsensu.

Pismo pierwsze lub jedyne, stwierdzające umowę między dominus directus a nabywcą prawa wieczystej dzierżawy, podlega — na mocy art. 4 (ustępu drugiego), art. 7 (ustępu drugiego) oraz art. 58 (ustępu pierwszego) u. o. s. — opłacie w wysokości 4%.

a) od laudemium, t. j. od świadczenia jednorazowego na rzecz dominus directus, b) od skapitalizowanej wartości czynszu, który nabywca prawa wieczystej dzierżawy zobowiązuje się płacić lub którego płacenie dominus directus zastrzega w konsensie. Co do kapitalizacji obowiązują zasady, podane wyżej pod 1) — przy czym w razie ustanowienia **nowego** terminu należy czynsz roczny pomnożyć przez ilość lat lub ich części, wyrażającą czasokres od sporządzenia pisma, stwierdza-

jącego umowę między dominus directus a nabywcą prawa wieczystej dzierżawy, do upływu nowego terminu.

Jeżeli jednak (w myśl zasad, podanych wyżej pod 1) przy obliczeniu opłaty od pisma, stwierdzającego umowę między dotychczasowym dzierżawcą wieczystym a nowonabywcą, wliczono do podstawy wymiaru skapitalizowaną wartość czynszu, to przy ustaleniu wysokości opłaty od pisma, stwierdzającego umowę między dominus directus a nowonabywcą prawa wieczystej dzierżawy, należy wliczyć do podstawy wymiaru oprócz laudemium tylko **nadwyżkę**, o którą wartość skapitalizowana według danych, zawartych w umowie między nabywcą a dominus directus, **przewyższa** wartość, skapitalizowaną według danych, zawartych w umowie między nabywcą a dotychczasowym dzierżawcą wieczystym.

Przykład: W umowie, zawartej w dniu 1 lipca 1928 r. między dotychczasowym dzierżawcą wieczystym a nowonabywcą, ten ostatni zobowiązuje się do dopełnienia obowiązków, ciążących na zbywcy, t. j. do płacenia czynszu w rocznej kwocie 100 zł., ustanowionego w tej wysokości do końca 1939 r.. Skapitalizowana wartość tego zobowiązania (t. j. kwota 1150 zł.) zostaje wliczona do podstawy wymiaru opłaty stemplowej, należnej od powyższej umowy. Następnie na mocy umowy zawartej w dniu 31 grudnia 1928 r. między nowonabywcą prawa wieczystej dzierżawy a dominus directus, zostaje ustanowiony czynsz w rocznej kwocie 200 zł. za czas od dnia 1 stycznia 1929 r. do końca 1949 r. Ponieważ skapitalizowana wartość tego zobowiązania wynosi 4200 zł. (iloczyn z pomnożenia 200 zł. przez 21), a zatem o 3100 zł. więcej niż skapitalizowana wartość świadczeń, przypadających za czas od dnia 1 stycznia 1929 r. do końca 1939 r., obliczona według danych, zawartych w umowie pierwszej, przeto do podstawy wymiaru opłaty od umowy drugiej należy, oprócz laudemium, wliczyć kwotę 3100 zł.

Jeżeli umowa między nowonabywcą prawa wieczystej dzierżawy a dominus directus zostaje stwierdzona dwoma pismami: — a) pismem, którym nabywca zobowiązuje się do świadczeń na rzecz dominus directus oraz b) konsensem — to pismo drugie tylko w takim razie podlega opłacie w wysokości 4%, jeżeli w niem są przewidziane świadczenia inne lub obszerniejsze, niż w piśmie pierwszym; opłatę oblicza się od nadwyżki (art. 4, ustęp drugi, punkt „a” u. o. s.).

3. Pismo, stwierdzające umowę między wieczystym dzierżawcą a dominus directus, zawartą ze względu na upływ czasokresu, na który została oznaczona po raz ostatni wysokość czynszu, a ustalającą ponownie wysokość czynszu i termin, do którego ona ma obowiązywać, podlega — w myśl art. 4 (ustępu drugiego punktu „a”) oraz art. 58 (ustępu pierwszego) opłacie w wysokości 4% od iloczynu z pomnożenia rocznej kwoty czynszu przez ilość lat (i ich części), wyrażającą nowy czasokres.

4. Jeżeli wieczysty dzierżawca i dominus directus **nie czekając upływu czasokresu**, na który została oznaczona po raz ostatni wysokość czynszu, zawierają umowę, na mocy której roczną kwotę czynszu podwyższają — bądź tylko do końca okresu, ostatnio ustalonego, bądź poza ten okres (a zatem z ustanowieniem nowego czasu-

kresu) — to pismo, stwierdzające taką umowę podlega — w myśl art. 4 (ustępu drugiego, punkt „a”) oraz art. 58 (ustępu pierwszego) u. o. s. — opłacie w wysokości 4% od nadwyżki.

Przykłady: a) Czynsz został ustalony po raz ostatni w rocznej kwocie 100 zł. do końca 1939 r. Umową z dnia 1 lipca 1928 r. czynsz zostaje podwyższony na czas do końca 1939 r. na kwotę 200 zł. Należy uiścić 4% od 1150 zł. t. j. od iloczynu z pomnożenia nadwyżki rocznej (100 zł.) przez 11½.

b) Czynsz, ustalony ostatnio w rocznej kwocie 100 zł. do końca 1939 r., zostaje umową z dnia 1 lipca 1928 r. podwyższony na kwotę 200 zł. na czas do końca 1949 r. Należy uiścić 4% od 3150 zł. t. j. od kwoty, wymienionej w przykładzie „a”, plus iloczynu z pomnożenia 200 zł. przez 10.

5. Pismo, stwierdzające umowę między dominus directus a wieczystym dzierżawcą, na mocy której część wieczystej dzierżawy zostaje wyodrębniona w osobną jednostkę wieczysto-dzierżawną:

a) podlega opłacie w maksymalnej wysokości 3 zł. według zasad, podanych w art. 139 u. o. s. — jeżeli pismo to bądź nie zawiera żadnych postanowień o laudemium ani też o czynszu, bądź też — nie zmieniając czasokresu, na który wysokość czynszu została ustalona po raz ostatni — jedynie ustala proporcjonalny rozdział czynszu, należnego dotychczas od całości w ten sposób, że łączna kwota czynszów należnych według nowej umowy od każdej z nowo utworzonych jednostek, nie przewyższa dotychczasowego czynszu od całości;

b) podlega opłacie w wysokości 4% od skapitalizowanej wartości nadwyżki — według zasad, podanych wyżej w punktach 3 i 4 — jeżeli roczna suma obu czynszów przewyższa roczną kwotę dotychczasowej należności **za całość** lub wprawdzie różnicy między tymi kwotami niema, ale termin obowiązywania nowo ustalonych kwot proporcjonalnych jest dłuższy od dotychczasowego.

6. Konsens, wydany przez urząd państwowy imieniem Skarbu Państwa, będącego dominus directus w przypadku konkretnym, nie podlega opłacie, przewidzianej w art. 154 u. o. s., jako dotyczący sprawy gospodarczej (art. 154, ustęp drugi w związku z punktem 13 art. 141 u. o. s. (L. D. V. 2382/6/28).

Wkł. 198. (Art. 52 i 66). Uchwała, na mocy której sąd, mający siedzibę na obszarze obowiązywania kodeksu cywilnego austriackiego przyznaje spadek wierzycielom spadkodawcy (przyznanie spadku iure crediti, § 73 austr. ces. patentu z dnia 9 sierpnia 1854 r. Dz. P. P. nr. 208), nie podlega opłacie stemplowej jako niewymieniona w art. 52 i 66 u. o. s. (L. D. V. 10678/6/27).

Wkł. 211. (Art. 52, 58 i 139). Układ polubowy, przewidziany w art. 10 ustawy w sprawie uwłaszczenia b. czynszowników, b. wolnych ludzi i długoletnich dzierżawców (Dz. U. R. P. z r. 1929 nr. 24, poz. 254), jeżeli go sporządzono przed notariuszem, podlega opłacie w myśl art. 139 u. o. s. Układ polubowny, sporządzony na posiedzeniu Komisji uwłaszczeniowej lub przed Komisarzem Ziemi, nie podlega opłacie.

Orzeczenie Komisji uwłaszczeniowej, przewidziane w art. 11 powołanej ustawy w sprawie uwłaszczenia,

podlega opłacie w wysokości 4% od ceny wykupu na mocy art. 52 (p. 6) oraz art. 58 u. o. s. (L. D. V. 3551/6/29).

Wykładnia niniejsza dotyczy się umowy, na mocy której właściciel nieruchomości (A) oddaje ją na własność osobie B, nakładając na osobę B obowiązek do świadczeń bądź na rzecz zbywcy (A) bądź na rzecz osób trzecich (C (D, E), bądź zarówno na rzecz zbywcy jakoteż na rzecz osób trzecich; przytem zbywca nieruchomości (A) oraz jej nabywca (B) są złączeni węzłem rodzinnym lub do rodzinnego zbliżonym (łączy ich węzeł małżeński albo węzeł pokrewieństwa lub powinowactwa albo B został przysposobiony przez A lub jest jego wychowankiem). Wykładnia niniejsza ma na celu ustalenie, czy i w jakiej mierze kontrakt, o którym mowa, podlega opłacie stemplowej na mocy punktu 1 art. 52 u. o. s. oraz czy i w jakiej mierze podlega przepisom o opodatkowaniu darowizn.

I. Świadczenia na rzecz osób trzecich.

Jeżeli świadczenie na rzecz osoby trzeciej nie ma na celu umorzenia wierzytelności tej osoby, to zobowiązanie nabywcy nieruchomości do świadczenia na rzecz osoby trzeciej podlega przepisom o opodatkowaniu darowizn. Wysokość podatku od darowizn ustala się według stosunku między zbywcą nieruchomości (A) a osobą trzecią. Jeżeli nabywca nieruchomości (B) jest obowiązany do świadczeń na rzecz kilku osób trzecich, to podatek od darowizn ustala się co do każdej z tych osób oddzielnie.

II. Kwalifikacja prawna umowy o przejście własności nieruchomości z A na B.

1. Umowa, na mocy której nabywca nieruchomości (B) jest obowiązany do świadczeń wyłącznie na rzecz zbywcy (A).

Najczęściej zdarzające się świadczenia nabywcy wobec zbywcy są następujące:

a) wypłata — na rzecz zbywcy — ściśle oznaczonej kwoty pieniężnej, płatnej bądź przy podpisaniu umowy, bądź potem w oznaczonym terminie, bądź ratami (cechą charakterystyczną tego świadczenia jest okoliczność, że — w razie śmierci uprawnionego, t. j. zbywcy nieruchomości, A, przed wypłatą lub całkowitą wypłatą owej sumy pieniężnej — wierzytelność przechodzi na spadkobierców uprawnionego),

b) ustanowienie na rzecz zbywcy dożywotniego użytkowania bądź całej zbytej nieruchomości, bądź jej części fizycznej lub idealnej,

c) świadczenia perjodyczne na rzecz zbywcy, w pieniądzu lub w naturze, ustanowione na czas jego życia,

d) przejęcie przez nabywcę (B) długów i innych ciężarów (hipotekowanych lub niehipotekowanych), które istniały i obciążały zbywcę (A) przed sporządzeniem kontraktu, o którym mowa.

Ad a) Jeżeli nabywca (B) zobowiązuje się wyłącznie do wypłacenia zbywcy oznaczonej sumy pieniężnej i ta suma nie jest niższa od wartości nieruchomości, to umowa podlega (na mocy art. 52, punktu 1, u. o. s.), jako sprzedaż nieruchomości, opłacie stemplowej w myśl zasad, podanych w rozdziale dziesiątym u. o. s. Jeżeli

zaś suma pieniężna, do której wypłaty B jest zobowiązany wobec A, jest niższa od wartości nieruchomości, to umowa jest transakcją **mieszaną**, częściowo sprzedażą, a częściowo darowizną (negotium mixtum cum donatione) i podlega **dwom** daninom publicznym, a mianowicie — opłacie stemplowej w myśl rozdziału dziesiątego u. o. s.: od sumy pieniężnej, którą nabywca (B) jest obowiązany wypłacić zbywcy (A), oraz podatkowi od darowizn, przyzem przedmiotem darowizny jest różnica między wartością nieruchomości a ową sumą pieniężną.

Ad b) i c) Jeżeli zobowiązanie nabywcy nieruchomości (B) wobec zbywcy (A) obejmuje wyłącznie świadczenia, wymienione wyżej pod b) i c) (ustanowienie użytkowania nieruchomości lub świadczenia perjodyczne lub jedno i drugie), i wartość tych świadczeń, obliczona według przepisów o opodatkowaniu darowizn, wynosi **mniej**, niż wartość nieruchomości, to umowa podlega wyłącznie przepisom o opodatkowaniu darowizn. Jeżeli zaś wartość świadczeń ad b) i c) równa się wartości nieruchomości lub ją przewyższa, to umowa podlega wyłącznie opłacie stemplowej według zasad rozdziału dziesiątego u. o. s., przyzem podstawą wymiaru opłaty stemplowej nie może być przyjęta w kwocie niższej, niż wartość świadczeń ad b) i c), obliczona według rozdziału drugiego u. o. s. (art. 7 ustęp drugi u. o. s.).

Ad a), b), c). Jeżeli nabywca nieruchomości (B) jest obowiązany wobec zbywcy (A) do wypłacenia oznaczonej sumy pieniężnej (ad a), a nadto ustanawia na jego rzecz dożywotnie użytkowanie nieruchomości (ad b) i jest też obowiązany do świadczeń perjodycznych (ad c), to **w każdym razie** należy się **opłata stemplowa** według zasad rozdziału dziesiątego u. o. s. od kwoty sumy pieniężnej (ad „a”).

Co się dotyczy **różnicy** między wartością nieruchomości a sumą ad „a”, należy — zgodnie z zasadami, podanymi wyżej pod nagłówkiem „Ad b) i c)” — porównać kwotę, która wyraża ową różnicę z wartością świadczeń ad b) i c), obliczoną według przepisów o opodatkowaniu darowizn. Jeżeli ta wartość **równa** się owej różnicy lub ją **przewyższa** to także od owej różnicy należy się opłata stemplowa w myśl rozdziału dziesiątego u. o. s.; jeżeli zaś wartość świadczeń ad b) i c), obliczona według przepisów o opodatkowaniu darowizn, wynosi **mniej**, niż różnica między wartością nieruchomości, a oznaczoną sumą pieniężną, to do tej różnicy mają zastosowanie przepisy o opodatkowaniu darowizn.

Ad d) Jeżeli nabywca (B), nie zobowiązuje się do świadczeń, wymienionych wyżej pod a), b) i c), **jedynie** przejmując dług i ciężary, które istniały przed zawarciem umowy, będącej przedmiotem niniejszej wykładni, i zarazem suma tych długów i ciężarów wynosi **mniej** niż wartość nieruchomości, to umowa podlega przepisom o opodatkowaniu darowizn. Jeżeli zaś suma długów i ciężarów równa się wartości nieruchomości lub ją przewyższa, to umowa podlega wyłącznie opłacie stemplowej.

2. Umowa, na mocy której nabywca nieruchomości jest obowiązany do świadczeń wyłącznie na rzecz osób trzecich.

Umowa taka podlega wyłącznie przepisom o opodatkowaniu darowizn, a mianowicie nawet wtedy, gdy

wartość świadczeń na rzecz osób trzecich równa się wartości nieruchomości lub ją przewyższa. Jeżeli więc wartość świadczeń na rzecz osób trzecich jest niższa od wartości nieruchomości, to umowa o przejęcie własności nieruchomości z A na B podlega podatkowi od darowizny, a za podstawę wymiaru bierze się różnicę między wartością nieruchomości, a wartością świadczeń na rzecz osób trzecich. Ten podatek ma być uiszczony niezależnie od podatków, które w myśl zasad, podanych wyżej w dziale I, należą się od ustanowienia świadczeń na rzecz osób trzecich.

3. Umowa, na mocy której nabywca nieruchomości jest obowiązany do świadczeń zarówno na rzecz zbywcy jakoteż na rzecz osób trzecich.

Do umowy takiej — jeżeli zobowiązanie wobec zbywcy obejmuje świadczenia, wymienione wyżej w punkcie 1 pod a), b), c) — mają zastosowanie zarówno odpowiednie zasady, podane wyżej w punkcie 1 jak również podane w punkcie 2). Należy więc postąpić tak, jak gdyby zostały zawarte trzy umowy: umowa **pierwsza**, na mocy której osoba A oddaje osobie B na własność część odnośnej nieruchomości wzamian za oznaczoną sumę pieniężną (ad a), płatną na rzecz osoby A, przyczem wartość owej części równa się tej sumie pieniężnej; **druga**, na mocy której osoba A oddaje osobie B na własność dalszą część tejże nieruchomości wzamian za świadczenia, wymienione wyżej pod b) i c), przyczem wartość tej części nieruchomości równa się różnicy między wartością całej nieruchomości, a kwotą, wynikłą z zesumowania ściśle oznaczonej sumy pieniężnej (ad a) i wartości świadczeń na rzecz osób trzecich; **trzecia**, na mocy której osoba A oddaje resztę tejże nieruchomości osobie B a ta ostatnia zobowiązuje się wyłącznie do świadczeń na rzecz osób trzecich, przyczem wartość owej reszty równa się wartości świadczeń na rzecz osób trzecich.

Przykłady:

Osoba A oddaje na własność osobie B nieruchomość wartości 100 000 zł. Nabywca (B) jest obowiązany na rzecz zbywcy (A): do wypłacenia 20 000 zł. oraz do świadczeń perjodycznych na czas życia zbywcy, których wartość, obliczona według przepisów o opodatkowaniu darowizn, wynosi 15 000 zł.; nadto B jest obowiązany do wypłacenia osobom trzecim (C, D, E) łącznej kwoty 35 000 zł.

Należy uiszczyć (niezależnie od podatków od darowizn, które należą się od ustanowienia świadczeń na rzecz C, D, E): opłatę stemplową według rozdziału dziesiątego u. o. s. od 20 000 zł. (umowa „pierwsza”) oraz podatek od darowizn od 30 000 zł. (umowa „druga”). Ta ostatnia kwota została obliczona w sposób następujący: Od wartości całej nieruchomości t. j. 100 000 zł. została potrącona kwota 55 000 zł., wynikła z zesumowania należnej zbywcy ściśle oznaczonej sumy pieniężnej t. j. 20 000 zł. oraz wartości świadczeń na rzecz osób trzecich t. j. 35 000 zł. Różnica między 100 000 a 55 000 wynosi 45 000 i wyraża wartość brutto „części nieruchomości”, stanowiącej przedmiot fikcyjnej umowy „drugiej”. Potrąciwszy wreszcie od 45 000 zł. wartość świadczeń perjodycznych, ustanowionych na czas życia

zbywcy t. j. 15 000 zł., otrzymujemy 30 000 zł. jako sumę, o którą osoba B na skutek darowizny się wzbogaca, która więc ma służyć za podstawę wymiaru podatku od darowizny, zdziałanej przez osobę A na rzecz osoby B.

Od fikcyjnej umowy „trzeciej” nie należy się żadna danina publiczna, a mianowicie zgodnie z zasadą, podaną wyżej pod 2, gdyż wartość „reszty nieruchomości”, stanowiącej przedmiot umowy „trzeciej” równa się wartości świadczeń na rzecz osób trzecich.

Przykład drugi:

Osoba A oddaje na własność osobie B nieruchomość wartości 100 000 zł. Nabywca (B) jest obowiązany na rzecz zbywcy (A): do wypłacenia 20 000 zł. oraz do świadczeń perjodycznych na czas życia zbywcy, których wartość, obliczona według przepisów o opodatkowaniu darowizn, wynosi 50 000 zł.; nadto B jest obowiązany do wypłacenia osobom trzecim (C, D, E) łącznej kwoty 40 000 zł..

Należy uiszczyć (niezależnie od podatków od darowizn, które należą się od ustanowienia świadczeń na rzecz C, D, E) opłatę stemplową w myśl rozdziału dziesiątego, a mianowicie od kwoty 20 000 zł., wyrażającej świadczenia ad a) oraz od dalszej kwoty, wyrażającej — obliczoną w myśl rozdziału drugiego u. o. s. — wartość części nieruchomości, stanowiącej przedmiot fikcyjnej umowy drugiej. Gdy bowiem kwota, wynikająca z zesumowania świadczenia „ad a” (wynoszącego 20 000 złotych) i wartości świadczeń na rzecz osób trzecich, wynoszącej 40 000 zł. równa się 60 000 zł., przeto po potrąceniu tej sumy od wartości całej nieruchomości t. j. od 100 000 zł. otrzymujemy 40 000 zł. jako wartość brutto „części nieruchomości”, stanowiącej przedmiot fikcyjnej umowy „drugiej”. Gdy zaś wartość świadczeń „ad e” t. j. kwota 50 000 zł. jest **wyższa** od wartości brutto przedmiotu umowy „drugiej”, przeto w myśl zasady, podanej wyżej w dziale II 1), pod nagłówkiem „Ad b) i c)”, opłata stemplowa w myśl rozdziału dziesiątego u. o. s. należy się (nie tylko od fikcyjnej umowy „pierwszej”) lecz również od fikcyjnej umowy „drugiej”.

Od fikcyjnej umowy „trzeciej” nie należy się żadna danina publiczna, a mianowicie z przyczyn, podanych wyżej w przykładzie pierwszym.

III. Przejęcie długów i ciężarów.

Jeżeli nabywca (B) przejmuje długi i ciężary, które istniały przed zawarciem umowy, będącej przedmiotem niniejszej wykładni, i zarazem jest obowiązany do świadczeń na rzecz zbywcy, wymienionych wyżej w dziale II (punkcie 1) pod a), b), c), tudzież do świadczeń na rzecz osób trzecich, to może zająć kolizja między dwoma przepisami prawnymi: Z jednej strony art. 7 (ustęp drugi) u. o. s., głosi, że kwotę przejętych długów i ciężarów zalicza się do „świadczeń wzajemnych”, a wartość rzeczy, mająca służyć za podstawę wymiaru opłaty stemplowej, nie może być przyjęta w sumie niższej niż łączna wartość wszystkich świadczeń wzajemnych; z drugiej strony w myśl przepisów o opodatkowaniu darowizn podstawę wymiaru stanowi **czysta** wartość przedmiotu darowizny, a celem jej obliczenia należy od wartości brutto potrącić między innymi przejęte długi i ciężary.

Celem usunięcia tej kolizji należy ustalić proporcjonalną część długów i ciężarów, która ma być wliczona do podstawy wymiaru opłaty stemplowej, a mianowicie ułożyć proporcję według następującego schematu:

$$X : \text{dłt} = \text{st} : \text{wbr}.$$

W tej proporcji znak „dłt” oznacza długi i ciężary; „st” — kwotę, któraby stanowiła podstawę wymiaru opłaty stemplowej, gdyby długi i ciężary nie istniały; „wbr” — wartość brutto nieruchomości. Wynik proporcji dolicza się do kwoty, umieszczonej w proporcji w miejscu, wskazanym przez znak „st”; suma w ten sposób ustalona stanowi ostateczną podstawę wymiaru opłaty stemplowej.

Celem ustalenia podstawy wymiaru **podatku od darowizn** należy potrącić od wartości brutto:

1) kwotę, wymienioną w proporcji w miejscu, wskazanym przez znak „st”,

2) (oprócz innych pozycji potrącalnych) **całą** kwotę, wymienioną w proporcji w miejscu, wskazanym przez znak „dłt”.

Przykład: Wartość brutto nieruchomości wynosi 100 000 zł., świadczenia na rzecz zbywcy: ad a) (oznaczona suma pieniężna) 20 000 zł.; ad c) (świadczenia perjodyczne na czas życia zbywcy) 15 000 zł.; świadczenia na rzecz osób trzecich 30 000 zł.; długi 10 000 zł.. Proporcja według podanego wyżej schematu jest następująca:

$$\times : 10\,000 = 20\,000 : 100\,000.$$

Wynik proporcji, wynoszący 2 000 zł., doliczamy do „st” t. j. do kwoty 20 000 zł.; suma w ten sposób ustalona t. j. kwota 22 000 zł. stanowi ostateczną podstawę wymiaru **opłaty stemplowej**.

Następnie od wartości brutto (100 000 zł.) potrącamy 75 000 zł. t. j. 20 000 („st”) plus 15 000 (ad c) plus 30 000 (świadczenia na rzecz osób trzecich, plus 10 000 („dłt”). Różnica wynosząca 25 000 zł. stanowi podstawę wymiaru **podatku od darowizn**.

IV. Darowizna, której przedmiotem jest należna zbywcy cena sprzedaży.

Jeżeli właściciel nieruchomości (A) sprzedaje ją za oznaczoną sumę pieniężną osobie (B), która z osobą A jest połączona węzłem rodzinnym lub do rodzinnego zbliżonym i zarazem sprzedawca **zrzeka się** ceny sprzedaży w całości lub w części **bez odpłaty**, postanawiając, że kwotę, której się zrzeka, przekazuje bądź tylko kupującemu bądź osobom trzecim, to przyszyły do skutku dwie grupy umów: 1) umowa sprzedaży, która podlega opłacie stemplowej w myśl rozdziału dziesiątego u. o. s. według całej ceny sprzedaży, oraz 2) umowy o darowiznę na rzecz kupującego i osób trzecich, którym część ceny sprzedaży została przekazana. Grupa 2 podlega przepisom o opodatkowaniu darowizn.

Jeżeli sprzedawca, zrzekając się ceny sprzedaży lub jej części, zastrzega dla siebie **świadczenia wzajemne**, np. świadczenia perjodyczne na czas swego życia, a wartość tych świadczeń wzajemnych bądź równa się tej części ceny, którą sprzedawca przekazał kupującemu bądź ją przewyższa, to niema darowizny na rzecz kupującego; jeżeli wartość świadczeń na rzecz sprzedawcy przewyż-

sza część ceny, przekazaną kupującemu, to za podstawę wymiaru opłaty stemplowej w myśl rozdziału dziesiątego u. o. s. bierze się kwotę wynikającą z zesumowania: a) całej ceny sprzedaży i b) różnicy między wartością świadczeń, które sprzedawca sobie zastrzegł, a częścią ceny, przekazaną kupującemu (L. D. V. 11532/6/27).

Wkł. 225. (Art. 12, 49, 52 i 66). Jeżeli właściciel nieruchomości (A) sprzedał osobie B „na wyrąb” las, będący częścią składową tej nieruchomości, a w pewien czas potem — jeszcze przed rozpoczęciem wyrębu — te same osoby (A i B) zawarły umowę, na mocy której A sprzedaje B „ziemię podleśną” stanowiącą część składową tej samej nieruchomości (za cenę równającą się różnicy między całą wartością nieruchomości a wartością lasu, stanowiącego przedmiot umowy pierwszej), to tytułem opłat stemplowych należy uiścić: 1) od umowy pierwszej opłatę w wysokości 1% w myśl art. 66 (punkt 1), 2) od umowy drugiej opłatę w wysokości 4%, przewidzianą w art. 52 i 58 od łącznej sumy cen sprzedaży, wymienionych w obu umowach — z potrąceniem opłaty w wysokości 1% należnej od umowy pierwszej, a mianowicie z następujących powodów:

Na mocy umowy pierwszej przyszedł do skutku między kontrahentami stosunek obligatoryjny, na tem polegający, że B miał prawo ścinać i wywozić drzewa, rosnące na obcym gruncie (na nieruchomości będącej własnością osoby A), miał zatem prawo wymagać od osoby A, aby powyższe działania osoby B znosiła. Ten stosunek obligatoryjny przestał istnieć z chwilą zawarcia umowy drugiej. Do istoty bowiem stosunku obligatoryjnego należą dwie osoby: wierzyciel i dłużnik, temu też wymaganiu czyniła zadość umowa pierwsza. Na skutek jednak umowy drugiej, a mianowicie od chwili oddania ziemi podleśnej w posiadanie B ten ostatni rozporządza drzewami, rosnącymi na tej „ziemi podleśnej”, nie z tytułu prawa obligatoryjnego, ale z tytułu prawa rzeczowego, jako właściciel gruntu i drzew. Na skutek umowy drugiej zgasło prawo osoby B wobec osoby A, uzyskane na mocy umowy pierwszej, a temsamem zgasł też obowiązek osoby A, wynikający z tejże umowy; — osoba B nie potrzebuje już (i nawet nie może) wymagać od osoby A aby znosiła czynności osoby B, wykonywane na posiadłości osoby A; posiadłość bowiem, o której mowa, nie jest już własnością osoby A, a jest własnością osoby B. — Jednocześnie więc obowiązywanie obu umów nie da się pomyśleć, umowa pierwsza (mimo, że nie upłynął jeszcze czas na który została zawarta) przestała obowiązywać i obowiązuje jedynie umowa druga.

Ten oczywisty wynik może być tylko w ten sposób wytłumaczony, że umowa pierwsza „została w całości odwołana za wzajemną zgodą stron”, a natomiast strony zawarły umowę drugą, której przedmiotem jest cała odnośna nieruchomość: zarówno ziemia podleśna, jakoteż las na niej rosnący.

Od umowy drugiej zatem należy na mocy art. 12 (punkt 1) oraz na mocy art. 52 (punkt 1) uiścić opłatę w myśl rozdziału dziesiątego u. o. s., co do opłaty zaś od umowy pierwszej, Ministerstwo Skarbu uznaje na mocy art. 49 (ustępu drugiego) u. o. s. że ta opłata się nie należy, że zatem ma być policzona na poczet opłaty od umowy drugiej (L. D. V. 7917/6/29).

Wkł. 245. (Art. 52, 90, 114 i 6). Właściciel nieruchomości, chcąc ją sprzedać — bądź w całości, bądź drogą parcelacji — nieraz celem urzeczywistnienia tego zamiaru zawiera umowę, na mocy której kontrahent drugi zobowiązuje się wykonać w imieniu właściciela nieruchomości bądź wszystkie bądź niektóre z tych czynności, które są niezbędne, celem przeniesienia własności na nabywców, w szczególności: wyszukanie osób, mających chęć kupna, przeprowadzenie z nimi pertraktacji o wysokość ceny i sposób jej uiszczenia, dokonanie pomiarów, zawarcie umów z nabywcami, (w którym to celu właściciel nieruchomości wydaje drugiemu kontrahentowi odpowiednie pełnomocnictwo), wyjednanie odpowiednich zezwoleń władz ziemskich i t. d.

Dotychczas ujawniły się 4 typy umów, na mocy których właściciel nieruchomości powierza komuś skuteczzenie sprzedaży (t. zw. „sprzedaży komisowej”), a mianowicie:

1) Umowa zawiera ustanowienie **terminu**, do którego ma nastąpić zawarcie z nabywcami umów o przeniesienie własności. W razie bezskutecznego upływu tego terminu, umowa rozwiązuje się; o ileby zaś umowy, zawarte z nabywcami parcel przed upływem terminu, ustanowionego w umowie, objęły tylko część nieruchomości, to umowa rozwiązuje się, o ile chodzi o resztę, której nie zdołano rozsprzedać. Osoba, której właściciel nieruchomości powierzył skuteczzenie sprzedaży, otrzymuje za swoją pracę **wynagrodzenie** w wysokości pewnego, w umowie oznaczonego **procentu** wszystkich cen sprzedaży, ustanowionych w umowach, które zawarł w wykonaniu swego zobowiązania. Nadto nieraz właściciel nieruchomości zobowiązuje się do wypłacenia pewnej stałej kwoty od każdego hektara, tytułem zwrotu kosztów pomiaru; ta kwota ma być zapłacona także co do tej części nieruchomości, która nie została sprzedana.

Pismo, stwierdzające umowę wyżej opisaną, podlega opłacie, przewidzianej w art. 90 u. o. s., przy czym za podstawę wymiaru przyjmuje się należność z tytułu wynagrodzenia procentowego, obliczonego według faktycznie uzyskanych cen sprzedaży, ewentualnie z doliczeniem należności za prace pomiarowe. Mają przytem zastosowanie art. 9 i 22 u. o. s..

2) Typ drugi różni się tem od pierwszego, że wynagrodzenie nie zostaje ustanowione w kwocie, pozostającej w pewnym stosunku do cen sprzedaży, względnie do przestrzeni nieruchomości; natomiast strony postanawiają, że osoba, której właściciel nieruchomości powierza skuteczzenie sprzedaży, ma wpłacać właścicielowi kwoty, otrzymane tytułem cen sprzedaży tylko do chwili, w której suma ich osiągnie pewną, w kontrakcie oznaczoną wysokość oraz że kwota w tej wysokości musi być właścicielowi wypłacona także wówczas, jeżeliby łączna suma cen sprzedaży była niższą od tej kwoty.

Pismo, stwierdzające umowę typu drugiego, podlega opłacie, przewidzianej w art. 90 u. o. s., przy czym za podstawę wymiaru bierze się kwotę, o którą suma wszystkich cen sprzedaży **przewyższa** tę kwotę, która w myśl umowy ma być zapłacona właścicielowi nieruchomości. Jeżeliby zaś suma cen sprzedaży była **niższa** od kwoty, która według umowy ma być zapłacona właścicielowi nieruchomości, to umowa podlega opłacie w wysokości 0,5% wymienionej w art. 114 u. o. s. od

różnicy, o którą kwota, należna właścicielowi, przewyższa sumę cen sprzedaży. Mają zastosowanie art. 9 i 22 u. o. s..

Ad 1) i 2). Jeżeli w terminie, ustanowionym w umowie, umowa została wykonana tylko w części, ale mimo to, na skutek wyraźnie objawionej lub domniemanej woli stron, stosunek prawny, wynikający z umowy, trwa dalej, to ostateczne ustalenie wysokości opłaty ma nastąpić po dokonaniu całkowitej rozsprzedaży lub też po niewątpliwem stwierdzeniu, że stosunek prawny został za zgodną wolą stron ostatecznie rozwiązany.

3) Typ trzeci różni się tem od dwóch pierwszych, że a) osoba, podejmująca się sprzedaży, zobowiązuje się do wypłacenia właścicielowi nieruchomości pewnej, w umowie określonej, kwoty, (której część zazwyczaj płaci właścicielowi przy podpisaniu kontraktu) **bez względu** na to, czy i w jakiej mierze nastąpi sprzedaż nieruchomości, b) że na własność tej osoby przechodzą **w całości** wszystkie kwoty, należne od nabywców parcel tytułem cen sprzedaży.

W tym przypadku należy uiszczać: a) w myśl art. 114 u. o. s. opłatę w wysokości 0,5% od kwoty, którą osoba podejmująca się sprzedaży, zobowiązała się zapłacić właścicielowi nieruchomości; b) opłatę w myśl art. 90 u. o. s. od różnicy, o którą suma wszystkich cen sprzedaży przewyższy kwotę, określoną pod a).

Opłata, wymieniona pod a), ma być uiszczoną niezwłocznie (art. 28, ustęp drugi; art. 30, ustęp trzeci; art. 29, ustęp przedostatni; art. 20). Do opłaty, wymienionej pod b) stosuje się art. 9 i 22.

4) Typ czwarty: a) Umowa **nie zawiera terminu**, do którego ma nastąpić przeniesienie własności nieruchomości na nabywców; przeciwnie: strony postanawiają, że czas, w którym ma być dokonana parcelacja względnie sprzedaż, jest nieograniczony, a dotychczasowy właściciel zrzeka się prawa odwołania umowy, jak również zrzeka się prawa aljencji, przyznając to prawo wyłącznie osobie, podejmującej się sprzedaży nieruchomości. b) Osoba, podejmująca się sprzedaży, zobowiązuje się do wypłacenia dotychczasowemu właścicielowi nieruchomości pewnej kwoty, (której część zazwyczaj płaci przy podpisaniu kontraktu) bez względu na to, czy i w jakiej mierze nastąpi sprzedaż nieruchomości. c) Dotychczasowy właściciel oddaje nieruchomości niezwłocznie w posiadanie osobie, podejmującej się sprzedaży; osoba ta uzyskuje prawo pobierania na swoją korzyść wszelkich dochodów z nieruchomości od dnia zawarcia umowy, a zobowiązuje się do ponoszenia od tegoż dnia podatków państwowych i samorządowych, należnych od tej nieruchomości. d) Na własność tej osoby przechodzą **w całości** wszystkie kwoty, należne od nabywców parcel tytułem cen sprzedaży.

Ponieważ przy umowach, należących do typu czwartego, dotychczasowy właściciel nieruchomości zrzeka się już z dniem zawarcia umowy wszelkich swoich praw, jakie mu służą, jako właścicielowi, a mianowicie: prawa posiadania, prawa pobierania dochodów oraz prawa zbycia nieruchomości, (gdyż na skutek postanowień przytoczonych wyżej pod „a”, zbycie może nastąpić tylko za zgodą osoby, podejmującej się sprzedaży) i ponieważ prawa te traci na czas nieograniczony, przeto na mocy art. 6 u. o. s. należy ten typ uznać za umowę o nabycie

nieruchomości (art. 52, punkt 1 u. o. s.), podlegającą opłacie w myśl art. 58 u. o. s., zasadniczo w wysokości 4% od sumy (wymienionej wyżej pod „b”), do której uiszczenia zobowiązuje się osoba, podejmująca się sprzedaż; o ile zaś zachodzą warunki, wymienione w § 106 a) r. w. s. (§ 1, punkt 15 rozporządzenia z dnia 25 lutego 1929 r., Dz. U. R. P. Nr. 23, poz. 237), to opłata wynosi 0,2% od tej kwoty (art. 58, ustęp przedostatni, zdanie drugie u. o. s., w brzmieniu, ustalonym rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 7 lutego 1928 r., Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 126). (L. D. V. 5912/6/29).

Patrz wykładnię przy art. 54 nr. 77. . .
 „ „ „ „ 65 „ 171.
 „ „ „ „ 58 „ 180.

Art. 53.

Nie podlegają opłacie według rozdziału niniejszego, pisma stwierdzające:

- 1) wniesienie do spółki, nieruchomości, znajdującej się w Polsce jako wkładu rzeczowego (art. 106);
- 2) dział majątku wspólnego (art. 131 i 132);
- 3) umowę przygotowawczą (art. 134), dotyczącą się nieruchomości, jak również przelew prawa, wynikającego z takiej umowy albo z oferty (art. 66).

Patrz wykładnię przy art. 106 nr. 155.

Art. 54.

Wolne są od opłaty stemplowej pisma:

- 1) stanowiące tytuł przejęcia własności, który według przepisów o podatkach spadkowym i od darowizn bądź podlega jednemu z tych podatków, bądź jest od nich zwolniony;
- 2) dotyczące się nabycia nieruchomości przez Skarb Państwa lub przez Państwowy Bank Rolny na zasadzie przepisów o reformie rolnej;
- 3) mające na celu regulację struktury gospodarstw rolnych, jako to: scalenie gruntów, likwidację serwitutów, zamianę gruntów, jeżeli podlegają zatwierdzeniu przez władzę ziemskie;
- 4) dotyczące się przeniesienia własności nieruchomości, przewidzianego w art. 14 i 30 ustawy z dnia 2 marca 1920 r. o organizacji odbudowy technicznej wsi, miast i miasteczek (Dz. U. R. P. Nr. 24, poz. 143) oraz w art. 4, 5 i 11 ustawy z dnia 29 kwietnia 1925 r. o rozbudowie miast (Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 346; wyrazy: „oraz” do „pozycja 346” są bez znaczenia, a ma zastosowanie nowela Nr. I umieszczona niżej);
- 5) dotyczące się nabycia przez gminę — drogą kupna, zamiany lub wywłaszczenia — gruntów, niezbędnych do wykonania planu regulacji ulic, zatwierdzonego przez właściwą władzę, albo do budowy szkół i domów ludowych;
- 6) dotyczące się przeniesienia własności budynku niewykończonego, sporządzone w ciągu lat ośmiu od dnia rozpoczęcia budowy;
- 7) stwierdzające pierwszą po ukończeniu budowy umowę o przeniesienie własności budynku wykończonego, sporządzone w ciągu lat ośmiu od dnia, w którym zaczęto budynek używać.

Uwolnienie przewidziane w punktach 5 i 7, tyczy się budynków mieszkalnych oraz budynków, przeznaczonych do celów przemysłowych i handlowych; obejmuje również grunt, na którym budynek stoi, oraz podwórze; nie tyczy się nadbudówek i przybudówek. Osoba, powołująca się na uwolnienie od opłaty, przewidziane w punkcie 6 i 7, ma udowodnić warunki uwolnienia.

NOVELA NR. I.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 kwietnia 1927 r.

o rozbudowie miast (obowiązuje od dnia 9 maja 1927 r. Dz. U. R. P. Nr. 42, poz. 372).

Art. 4.

W celu poprawy stosunków mieszkaniowych, a przede wszystkim budowy małych mieszkań i wogóle pomnożenia liczby lokali mieszkalnych w mieście, magistrat względnie komitet rozbudowy popiera inicjatywę zarówno społeczną, jak i prywatną w zakresie ruchu budowlanego oraz prowadzi samodzielną akcję budowlaną.

Dla osiągnięcia powyższych celów magistrat względnie komitet rozbudowy, jako organ gminy miejskiej:

1) opracowuje program rozbudowy miasta, w którym określa tereny dla przewidywanej budowy mieszkań oraz rodzaj i zakres tej budowy, a nadto ustala kolejność akcji budowlanej;

2) nabywa grunty pod budowę domów i na inne potrzeby rozbudowy miasta drogą umów dobrowolnych oraz obejmuje grunty, leżące w granicach administracyjnych i w sferze interesów mieszkaniowych miasta, które na podstawie ustawy z dnia 28 grudnia 1925 r. o wykonaniu reformy rolnej (Dz. U. R. P. z 1926 r. Nr. 1, poz. 1) i rozporządzenia niniejszego będą odstąpione gminom miejskim;

3) pomaga spółdzielniom mieszkaniowym i mieszkaniowo-budowlanym, instytucjom społecznym oraz innym osobom fizycznym i prawnym w budowie domów mieszkalnych przez odstępowanie drogą sprzedaży lub na prawie zabudowy gruntów budowlanych oraz przez określone w p. 7 ułatwienie sfinansowania budowy; spółdzielniom mieszkaniowym ponadto przez udzielanie dotacji w granicach budżetu gminy;

4) buduje nowe domy mieszkalne;

5) gromadzi materiały budowlane drogą produkcji własnej lub zakupu;

6) nakazuje właścicielom domów mieszkalnych: a) niewykończonych, których budowa została przez właścicieli wstrzymana, — dokończenie budowy tych domów, b) niezamieszkałych z powodu zniszczenia — doprowadzenie ich do stanu mieszkalnego, c) wymagających naprawy lub odnowienia — dokonanie koniecznego remontu, d) grożących zawaleniem lub z innych względów zagrażających bądź bezpieczeństwu, bądź zdrowiu publicznemu — wykonanie robót koniecznych dla usunięcia niebezpieczeństwa lub też zburzenie tych domów i wniesienie na ich miejsce nowych budowli;

7) wyjednywa względnie udziela pożyczki budowlane z funduszy, przewidzianych niniejszym rozporządzeniem, bądź inną drogą uzyskanych, na cele wymienione w punktach 3 i 6;

8) w razie niewykonania w odpowiednim terminie robót, wyłuszczonej w p. 6 b) i p. 6 c), wykonywa

je na rachunek właściciela, ściągając koszty w drodze egzekucji administracyjnej.

Wymieniony w p. 1 program rozbudowy powinien być zgodny z planem zabudowania miasta. O ile program ten dla celów rozbudowy przewiduje zużytkowanie gruntów i zabudowań państwowych, podlega zatwierdzeniu przez Ministra Robót Publicznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu, o ile zaś chodzi o grunty położone w sferze interesów mieszkaniowych miasta — także w porozumieniu z Ministrem Reform Rolnych.

Art. 14.

Grunty i zabudowania państwowe, zbędne dla Państwa, leżące w granicach administracyjnych lub w sferze interesów mieszkaniowych miasta, a przeznaczone w planie zabudowania na ogólne potrzeby gminy miejskiej lub innych związków komunalnych, będą tej gminie względnie związkowi odstępowane bezpłatnie na podstawie zatwierdzonego w myśl art. 4 programu rozbudowy miasta lub części miasta.

Grunty, które przeszły lub przejdą na własność Skarbu Państwa na podstawie ustawy z dnia 28 grudnia 1925 r. o wykonaniu reformy rolnej (Dz. U. R. P. z 1926 r. Nr. 1, poz. 1), a leżą w sferze interesów mieszkaniowych miasta, będą odstępowane gminie miejskiej lub innym związkom komunalnym na powyższe cele za cenę nabycia z doliczeniem kosztów administracyjnych, a w szczególności pomiarowych.

Grunty i zabudowania państwowe, zbędne dla Państwa, leżące w granicach administracyjnych miasta lub w sferze jego interesów mieszkaniowych, oraz te grunty położone w sferze interesów mieszkaniowych miasta, które przeszły lub przejdą na własność Skarbu Państwa na zasadzie ustawy z dnia 28 grudnia 1925 r. o wykonaniu reformy rolnej, będą odstępowane gminie miejskiej na cele budowlano-mieszkaniowe, na tworzenie gospodarstw podmiejskich i osiedli dla urzędników, robotników, rzemieślników i t. p. Grunty te będą odstępowane w miarę wykonywania zatwierdzonego w myśl art. 4 programu rozbudowy miasta lub części miasta za wynagrodzeniem, ustalonym w myśl przepisu rozporządzenia wykonawczego.

Do odstępowania gruntów państwowych gminom miejskim i innym związkom komunalnym w poszczególnych wypadkach na cele powyżej wskazane uprawnioną jest w myśl art. 11 ust. 4 ustawy z dnia 29 kwietnia 1925 r. o rozbudowie miast (Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 346) Rada Ministrów.

Grunty, odstąpione gminie bezpłatnie w myśl ustępu 1 niniejszego artykułu, przechodzą napowrót na rzecz Skarbu Państwa na mocy uchwały Rady Ministrów w razie ustalenia, że zostały użyte nie na cele, na które je odstąpiono.

Art. 31.

Wolne są od opłat stemplowych:

1) pisma, dotyczące przeniesienia własności nieruchomości, przewidzianego w art. 4 i 14;

2) pisma, stwierdzające bądź umowy o zakup materiałów budowlanych na cele mieszkaniowo-budowlane, bądź wykonanie takich umów, nie wyłączając pokwitowań;

3) pisma, stwierdzające bądź umowy w przedmiocie robót potrzebnych dla wykonania budowy domu mieszkalnego, bądź wykonanie takich umów, nie wyłączając pokwitowań;

4) obligacje i innego rodzaju obligi, dotyczące pomocy kredytowej, przewidzianej w niniejszym rozporządzeniu; wszystkie pisma w sprawie poręki za zobowiązania, które powstały w ramach tej pomocy kredytowej; pokwitowania, stwierdzające spłatę kapitału lub odsetek z tytułu takich zobowiązań, tudzież wszelkie zezwolenia na dokonanie w księgach wieczystych (gruntowych) wpisów, dotyczących się tych zobowiązań;

5) weksle własne nie na zlecenie, wystawione w ramach kredytu budowlanego krótkoterminowego (art. 16);

6) podania, wnoszone w sprawach, objętych rozporządzeniem niniejszym, oraz świadectwa, wydawane na skutek tych podań, z wyjątkiem świadectw, wymienionych w art. 157 ustawy o opłatach stemplowych z dnia 1 lipca 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 98, poz. 570).

Upoważnia się Ministra Skarbu do wprowadzenia zmian, wynikających z niniejszego artykułu, do tekstu ustawy o opłatach stemplowych z dnia 1 lipca 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 98, poz. 570).

Art. 32.

Dotacje, przewidziane w art. 4 p. 3 oraz umowy o bezpłatne przeniesienie własności nieruchomości (art. 14) są wolne od podatku od darowizn.

Wpisy w księgach wieczystych (gruntowych), dotyczące przewidzianej w rozporządzeniu niniejszym bądź przeniesienia prawa własności, bądź pomocy kredytowej, oraz podania o dokonanie tych wpisów są wolne od opłat (należytości) sądowych.

Uwierzytelnienie podpisu (znaku ręcznego) na piśmie, zwolnionem od opłaty stemplowej w myśl art. 31 jest wolne od opłaty stemplowej, względnie od opłaty (należytości sądowej).

Art. 41.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej z wyjątkiem Województwa Śląskiego.

Prawa nabyte i zobowiązania zaciągnięte na zasadzie ustawy z dnia 29 kwietnia 1925 r. o rozbudowie miast (Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 346) pozostają nadal w mocy.

Art. 42.

Z chwilą ogłoszenia niniejszego rozporządzenia traci moc ustawa z dnia 29 kwietnia 1925 r. o rozbudowie miast (Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 346) z wyjątkiem art. 11, ust. 4.

Rozporządzenie Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrami Robót Publicznych, Spraw Wewnętrznych i Reform Rolnych z dnia 3 listopada 1927 r.

w sprawie wykonania rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 kwietnia 1927 r. o rozbudowie miast (Dz. U. R. P. Nr. 106, poz. 913).

§ 11. Krótkoterminowe kredyty budowlane, wymienione w art. 16 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o rozbudowie miast, udzielane będą na wniosek

odnośnych komitetów rozbudowy, względnie magistratów przez Bank Gospodarstwa Krajowego, oraz te instytucje finansowe, którym zastępczo za zezwoleniem Ministra Skarbu, Bank Gospodarstwa Krajowego powyższą czynność poruczy. Wspomniane wnioski winny opiewać na całkowitą sumę kredytu, który ma być przez komitet rozbudowy, względnie magistrat przyznany na zupełne wykończenie budowli.

Kredyty powyższe udzielane będą na podkład weksli, zabezpieczonych wpisem kaucyjnym na hipotece odnośnych nieruchomości lub w inny sposób przez bank ustalony.

Wnioski dotyczące przyznania krótkoterminowych kredytów budowlanych dla miejscowości podmiejskich będą przedkładane przez komitety rozbudowy większych miast, w pobliżu których te miejscowości są położone, w myśl końcowej części ustępu pierwszego, art. 17 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o rozbudowie miast.

§ 34. Uwolnienie od opłat stemplowych, określonych w punktach 2 i 3 art. 31 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o rozbudowie miast obejmuje w szczególności rachunki.

Uwolnienie od opłat stemplowych tyczy się zakupu materiałów budowlanych, względnie robót budowlanych, tylko w takim razie, gdy zakup lub roboty mają na celu budowę domu mieszkalnego. Niema więc uwolnienia od opłat stemplowych, gdy chodzi o budowę: fabryki, domu towarowego, dworca kolejowego, świątyni, szkoły, teatru i t. p.

Istnienie warunku, wymienionego w ustępie poprzednim, ma być udowodnione zaświadczeniem komitetu rozbudowy miasta względnie magistratu, stwierdzającym przyznanie krótkoterminowego kredytu budowlanego (art. 16 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o rozbudowie miast i § 11 rozporządzenia niniejszego).

Sporządzenie bez uiszczenia opłaty stemplowej, a na mocy punktu 2 lub punktu 3 art. 31 pisma, stwierdzające bądź zawarcie umowy o zakup materiałów budowlanych (art. 66 i 67 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r., o opłatach stemplowych Dz. U. R. P. Nr. 98, poz. 570) lub o roboty budowlane (art. 90 ustęp pierwszy tejże ustawy) bądź wykonanie takiej umowy (art. 12 oraz art. 90, ustęp drugi, tejże ustawy) jest dopuszczalne tylko w razie umieszczenia na tem piśmie adnotacji w formie następującej: „Wolne od opłaty stemplowej na mocy art. 31 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o rozbudowie miast, a na skutek przyznania kredytu budowlanego decyzją komitetu rozbudowy miasta (magistratu) w z dnia L.”. Wystawca rachunku lub innego pisma, stwierdzającego wykonanie umowy (art. 72, ustęp drugi ustawy o opłatach stemplowych), zaopatrzonego w powyższą adnotację, ma nadto sporządzić odpis tego pisma i przechowywać go przez trzy lata.

r. w. s. § 99.

Na mocy punktu 54 są wolne od opłaty:

- a) orzeczenia w przedmiocie wykupu przymusowego na rzecz Państwa lub przejścia na rzecz Państwa (art. 3, 7, 10, 20—24, 77 ustawy z dnia 28 grudnia

1925 r. o wykonaniu reformy rolnej, Dz. U. R. P. z 1926 r. 1 poz. 1),

- b) pisma, stwierdzające umowy, przewidziane w art. 8, 13, 15 (zdaniu drugim), 20 i 77 powołanej ustawy; o kupno nieruchomości przez Państwo lub Państwowy Bank Rolny, lub o zamianę nieruchomości na grunty państwowe, albo wykonanie prawa odkupu lub pierwokupu,
- c) pismo, stwierdzające oddanie gruntów na własność Państwa, przewidziane w art. 92 powołanej ustawy,
- d) pisma, stwierdzające licytację, sprzedaż nieruchomości ziemskiej na rzecz Państwa lub Państwowego Banku Rolnego, przewidzianą w art. 93 powołanej ustawy.

r. w. s. § 100.

Na mocy punktu 3 artykułu 54 są wolne od opłaty:

- a) orzeczenia okręgowej komisji ziemskiej, zatwierdzające projekt scalenia (art. 35 ustawy o scalaniu gruntów Dz. U. R. P. z 1927 r. Nr. 92, poz. 833);
- b) ugody, dotyczące się gruntów, położonych na obszarze scalenia, zatwierdzone przez komisje ziemskie w toku postępowania scaleniowego (art. 9 i 44 powołanej ustawy);
- c) pisma stwierdzające umowy o zamianę gruntów celem sprostowania granic albo celem zapewnienia dogodnych dojazdów lub usunięcia t. zw. enklaw i szachownic (art. 22, punkt „g” powołanej ustawy oraz art. 47, punkt „a” ustawy z dnia 28 grudnia 1925 r. o wykonaniu reformy rolnej Dz. U. R. P. z 1926 r. Nr. 1 poz. 1);
- d) pisma, stwierdzające umowę, na mocy której uczestnik scalenia celem powiększenia swego gospodarstwa karłowatego kupuje działkę lub jej część od innego uczestnika scalenia, przenoszącego się na osadę, nabytą gdzieindziej z parcelacji (art. 14, cz. 2, powołanej ustawy o scaleniu gruntów), natomiast podlegają opłacie w wysokości 1%, przewidzianej w ustępie trzecim art. 58 — pisma, stwierdzające umowę, na mocy której uczestnik scalenia celem uzupełnienia swego gospodarstwa karłowatego lub niepełnorolnego nabywa działkę drogą parcelacji zgodnie z postanowieniami ustawy o wykonaniu reformy rolnej (art. 7, cz. 2 oraz art. 16, cz. 2, powołanej ustawy o scaleniu gruntów);
- e) układy dobrowolne i orzeczenia, ustanawiające wynagrodzenie wzamian za zniesienie serwitutów;
- f) układy dobrowolne i orzeczenia, dotyczące się zamiany gruntów włościańskich w b. zaborze rosyjskim, a podlegające zatwierdzeniu przez władze ziemskie.

Celem zastosowania punktu d) niniejszego paragrafu notariusz, mający siedzibę poza obszarem, na którym obowiązuje kodeks cywilny austriacki niemiecki, ma sporządzić bez wymierzenia opłaty stemplowej akt, stwierdzający umowę o kupno działki, w razie przedstawienia przez strony zaświadczenia powiatowego urzędu ziemskiego, że kupno ma na celu powiększenie gospodarstwa karłowatego, znajdującego się na prawomocnym ustalonym obszarze scalenia (art. 17 i 18 powołanej ustawy o scaleniu gruntów), oraz, że zarówno sprzedawca jak

kupujący są uczestnikami scalenia. Notariusz względnie sekretarjat sądowy, przesyła urzędowi skarbowemu uwierzytelniony odpis takiego aktu wraz z wyżej wymienionem zaświadczeniem powiatowego urzędu ziemskiego.

Notariusz względnie sąd, mający siedzibę na obszarze, na którym obowiązuje kodeks cywilny austriacki, ma w razie złożenia przez strony zaświadczenia, wymienionego w ustępie poprzednim, przesłać to zaświadczenie urzędowi skarbowemu wraz z odpisem, o którym mowa w art. 29, względnie 31 (ustępie przedostatnim); zaświadczenie to może też być złożone przez strony bezpośrednio urzędowi skarbowemu.

Okręgowy urząd ziemski zawiadamia o każdym prawomocnym zatwierdzeniu projektu scalenia (art. 36 ustawy o scaleniu gruntów) jak również o każdym odrzuceniu projektu scalenia (art. 35 te same ustawy), ten urząd skarbowy, w którego okręgu znajduje się obszar scalenia. W przypadku zatwierdzenia projektu urzędu skarbowy, przesyła okręgowemu urzędowi ziemskiemu wszystkie zaświadczenia powiatowego urzędu ziemskiego, wymienione w dwóch poprzednich ustępach niniejszego paragrafu, a dotyczące się danego obszaru scalenia, okręgowy urząd ziemski stwierdza na każdym zaświadczeniu, czy wymienione w nim powiększenie gospodarstwa karłowatego jest objęte zatwierdzonym projektem scalenia.

W przypadku odrzucenia projektu scalenia, jak również, gdy powiększenie gospodarstwa karłowatego nie zostało objęte prawomocnie zatwierdzonym projektem scalenia, urząd skarbowy wymierza opłatę stemplową zapomocą nakazu płatniczego (art. 33, ustęp ostatni).

r. w. s. § 101.

Na mocy punktu 5 artykułu 54 są wolne od opłaty między innymi też pisma, stwierdzające zakupienie przez gminę nadwyżek gruntów w sferze interesów mieszkaniowych miast i osad przemysłowo-fabrycznych lub przekazanie gminie gruntów państwowych, położonych w owej sferze interesów (art. 7 ustawy z dnia 28. grudnia 1925 r. o wykonaniu reformy rolnej Dz. U. R. P. z 1926 r. Nr. 1 poz. 1).

r. w. s. § 102.

Warunki uwolnienia, przewidzianego w punkcie 6 lub 7 artykułu 54, mają być udowodnione zaświadczeniem właściwej władzy, sprawującej nadzór nad budownictwem (art. 382 — 393 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli, Dz. U. R. P. Nr. 23, poz. 202). Zaświadczenie ma stwierdzić:

- a) o ile chodzi o budynek niewykończony (punkt 6): datę rozpoczęcia robót technicznych celem położenia fundamentów,
- b) o ile chodzi o nową budowlę (punkt 7): datę, w której zaczęto budynek używać.

Zaświadczenie lub jego odpis uwierzytelniony ma pozostać w aktach notariusza (art. 27), względnie sądu (art. 30, punkty 3 i 4), jeżeli zaświadczenie przedstawiono w drodze odwołania (art. 46), to ma pozostać w aktach władzy skarbowej przy odwołaniu. Na obszarze, na którym obowiązuje kodeks cywilny austriacki, w przypadkach, w których notariusz (art. 29) lub sąd (art. 31, ustęp przedostatni) przesyłają urzędowi skar-

bowemu odpis umowy, należy zaświadczenie, o którym mowa w poprzednich ustępach niniejszego paragrafu, złożyć notariuszowi względnie sądowi, notariusz względnie sąd, przesyła zaświadczenie urzędowi skarbowemu przy odpisie umowy; strona może też złożyć zaświadczenie bezpośrednio urzędowi skarbowemu.

Wkł. 77. (Art. 54). Uwolnienie od opłaty, przewidziane w punkcie 7 artykułu 54, tyczy się tylko umowy o przeniesienie własności budynku. Licytacja tylko w takim razie jest umową, gdy jest dobrowolna; natomiast licytacja przymusowa, mająca za przedmiot budynek, a dokonana w czasie takim, że od dnia, w którym zaczęto budynek używać do dnia licytacji nie upłynęło więcej niż 8 lat, podlega opłacie w wysokości 4 proc. (art. 52, punkt 2 i art. 58, ustęp pierwszy u. o. s.). (L. DPO. 5646/VII/27).

Wkł. 91. (Art. 54). Ministerstwo Skarbu ustala — stosując analogicznie art. 176 (zdanie ostatnie) u. o. s. oraz art. 31 (punkt 1) Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 kwietnia 1927 r. o rozbudowie miast (Dz. U. R. P. Nr. 42 poz. 372) — że pisma, stwierdzające sprzedaż lub oddanie w wieczystą dzierżawę gruntów państwowych, położonych w Warszawie, a wymienionych w ustawach: z dnia 29 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 69 poz. 448) z dnia 28 lipca 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 67 poz. 601) i z dnia 22 września 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 89 poz. 801) są wolne od opłaty stemplowej (L. DPO. 8516/VII/27).

Wkł. 119. (Art. 54). Nabycie nieruchomości przez Skarb Państwa lub przez Państwowy Bank Rolny tylko w takim razie jest wolne od opłaty stemplowej na mocy art. 54 (p. 2) u. o. s., gdy następuje na zasadzie przepisów o reformie rolnej.

Skarbowi Rzeczypospolitej nie służy osobiste uwolnienie w zakresie opłat stemplowych od pism, stwierdzających umowę obustronnie obowiązującą.

Wkł. 210. (Art. 54 i 56). Pismo, stwierdzające umowę o zamianę budynku niewykończonego (art. 54, punkt 6) lub budynku nowozbudowanego (art. 54, punkt 7) na nieruchomość, co do której nie zachodzą warunki, wymienione w punkcie 6 lub 7 art. 54, jest wolne od opłaty:

- a) gdy wartości obu nieruchomości są równe,
- b) gdy wartość budynku niewykończonego lub nowozbudowanego jest wyższa.

Jeżeli zaś wartość budynku niewykończonego lub nowozbudowanego jest niższa, to pismo, wyżej określone, podlega opłacie. Za podstawę wymiaru przyjmuje się różnicę między wartością tej nieruchomości, co do której nie zachodzą warunki wymienione w punktach 6 i 7 art. 54, a wartością budynku niewykończonego, względnie nowozbudowanego (L. D. V. 2717/6/29).

Patrz wykładnię przy art. 106 nr. 155.

Art. 55.

Państwa obce są — z zastrzeżeniem wzajemności — wolne od obowiązku uiszczenia opłaty, przewidzianej w rozdziale niniejszym, w przypadku nabycia nieruchomości, znajdującej się w Polsce, dla celów urzędowania przedstawicielstwa dyplomatycznego lub konsularnego.

Kontrahent, zawierający z państwem obcą umowę, przewidzianą w artykule niniejszym, ma uiścić połowę opłaty, jeżeli sam nie jest zwolniony od obowiązku uiszczenia.

Art. 56.

Za podstawę wymiaru opłaty procentowej (art. 58, ustępy pierwszy do czwartego) bierze się wartość rzeczy nieruchomości (art. 6—10 oraz 12).

Przy zamianie nieruchomości na inną nieruchomość przyjmuje się za podstawę wymiaru:

- a) gdy zamieniane nieruchomości znajdują się w Polsce — wartość jednej z nich; jeżeli wartości nie są równe — kwotę wyższą;
- b) w razie zamiany nieruchomości, znajdującej się w Polsce, na nieruchomość zagraniczną — wartość rzeczy nieruchomości, znajdującej się w Polsce (art. 6—10 oraz 12).

Wkł. 212. (Art. 56). Pismo, stwierdzające umowę, na mocy której właściciel nieruchomości sprzedaje ją komuś, a nabywca nie tylko zobowiązuje się do uiszczenia ceny sprzedaży w oznaczonej sumie pieniężnej, lecz nadto bądź zobowiązuje się do perjodycznych świadczeń w naturze na rzecz sprzedawcy bądź ustanawia na rzecz sprzedawcy prawo użytkowania sprzedanej nieruchomości (bądź zobowiązuje się do świadczeń jednego i drugiego rodzaju), podlega opłacie stemplowej wyłącznie według zasad, podanych w rozdziale dziesiątym u. o. s.. Za podstawę wymiaru tej opłaty należy w myśl art. 56 u. o. s. wziąć wartość nieruchomości, a w myśl art. 7 u. o. s. (powołanego w art. 56) wartość nieruchomości nie może być przyjęta w kwocie niższej niż suma: a) ceny sprzedaży, którą w umowie wyrażono w pieniądzu, b) wartości wymienionych wyżej świadczeń perjodycznych w naturze względnie też prawa użytkowania.

Ministerstwo Skarbu stwierdziło, że niektóre organa urzędowe, powołane do wymiaru opłat stemplowych, wymierzają w przypadkach o których mowa — jeżeli kupujący oprócz zobowiązania do uiszczenia ceny sprzedaży, oznaczonej w pieniądzu ustanawia na rzecz sprzedawcy prawo użytkowania sprzedanej nieruchomości — dwie opłaty: jedną w myśl rozdziału dziesiątego, a mianowicie od ceny sprzedaży, wyrażonej w pieniądzu i drugą w wysokości 1% od wartości prawa użytkowania; przytem co do tej drugiej opłaty powołują się na art. 81 (punkt 2) u. o. s.. Takie ujęcie jest błędne. Sprzeciwia się bowiem wyraźnemu postanowieniu artykułu 7 (ustęp przedostatni, zdanie drugie) u. o. s., w myśl którego za świadczenie wzajemne uważa się również ustanowienie użytkowania. Przytem art. 81 ma zastosowanie tylko wówczas, gdy umowa o ustanowienie prawa użytkowania jest czynnością prawną samodzielną np. gdy ktoś ustanawia użytkowanie wzajemian za zapłacenie mu sumy pieniężnej; nie ma zaś zastosowania wówczas, gdy ustanowienie prawa użytkowania jest świadczeniem wzajemnym za nadanie innego prawa, podlegające opłacie stemplowej wyższej niż 1% (L. D. V. 1112/6/27).

Patrz wykładnię przy art. 54 nr. 210.

Art. 57.

Na obszarze, na którym obowiązuje austriacka ordynacja egzekucyjna z dnia 27 maja 1896 r. (Dz. P. P. Nr. 79), uważa się za świadczenie wzajemne (art. 7) w przypadku zwiększenia ceny, przewidzianego w § 197 powołanej ustawy z 1896 r. kwotę, do której cenę pierwotną podwyższono (cena zwiększona).

Jeżeli szacunek prawny (art. 12) nie przewyższa ceny zwiększonej, to oprócz opłaty, obliczonej pierwotnie, należy uiścić opłatę dodatkową według kwoty, o którą cena zwiększona przewyższa pierwotną podstawę wymiaru; do tej opłaty dodatkowej stosuje się art. 30 i 31, o ile dotyczą sprzedaży licytacyjnej.

Art. 58.

Opłata od pism, wyszczególnionych w art. 52, wynosi 4%.

Jeżeli jednak pismo stwierdza sprzedaż niewydzielonej (idealnej) części nieruchomości, nabytej przez sprzedawcę drogą dziedziczenia, zapisu lub darowizny — osobie, mającej udział w tejże nieruchomości z tych samych tytułów, to opłata wynosi 0,5%. Takiej samej opłacie podlega pismo, stwierdzające oddanie na własność nieruchomości celem spłacenia długu pieniężnego z tytułu zapisu lub z tytułu obowiązku, przyjętego w akcie darowizny przez obdarowanego.

Pisma, stanowiące tytuł przejścia własności przy parcelacji przeprowadzonej na zasadzie przepisów o reformie rolnej, podlegają opłacie w wysokości 1%. Takieże opłacie podlegają pisma, stwierdzające sprzedaż karłowatego gospodarstwa celem uzupełnienia innego karłowatego gospodarstwa, jeżeli przedstawiono zaświadczenie okręgowego urzędu ziemskiego, stwierdzające, że sprzedawcy przyznano kredyt na zasadzie ustępu 2 art. 74 ustawy z dnia 28 grudnia 1925 r. o wykonaniu reformy rolnej (Dz. U. R. P. w r. 1926 Nr. 1 poz. 1).

Przelew prawa, nabytego przez zaoferowanie najwyższej ceny na licytacji, sporządzony w ciągu trzech tygodni po licytacji, podlega opłacie w wysokości 0,2%.

Takieże opłacie podlega pismo, stwierdzające kupno nieruchomości przez instytucję, upoważnioną do parcelacji, zawarte pod warunkami, które określi rozporządzenie.

Pisma dotyczące się nieruchomości, położonej zagranicą, podlegają opłacie w wysokości 3 zł.

r. w. s. § 103.

Opłacie w wysokości 1%, przewidzianej w pierwszym zdaniu ustępu trzeciego art. 58, podlegają:

- a) orzeczenia urzędów ziemskich, ustalające przejście prawa własności przy parcelacji (art. 61 ustawy z dnia 28 grudnia 1925 r. o wykonaniu reformy rolnej. Dz. U. R. P. z 1926 r. Nr. 1 poz. 1);
- b) umowy o sprzedaż w formie parcelacji, wymienione w powołanej ustawie.

r. w. s. § 104.

Opłatę od orzeczenia, wymienionego w punkcie a) § 103 (punktu 6 art. 52), wymierza w myśl ustępu drugiego art. 61 okręgowy urząd ziemski zapomocą na-

kazu płatniczego, który doręcza nabywcy, wyznaczonemu w orzeczeniu (art. 15 punkt 2). Opłatę uiszcza się gotówką w kasie skarbowej, której w tym celu należy złożyć deklarację, wymieniając datę i numer nakazu płatniczego, oraz okręgowy urząd ziemski, od którego nakaz płatniczy pochodzi.

Okręgowy Urząd ziemski wyda zaświadczenie wykonania orzeczenia (art. 61, ustęp 2 ustawy o wykonaniu reformy rolnej dopiero po przedstawieniu mu pokwitowania kasy skarbowej z uiszczenia opłaty (art. 61, ustęp drugi).

Od nakazu płatniczego można wnieść odwołanie w ciągu miesiąca od daty doręczenia nakazu płatniczego (art. 46). Należy je złożyć okręgowemu urzędowi ziemskiemu, a ten przesyła je wraz ze swoją opinią izbie skarbowej, w której okręgu ma siedzibę.

r. w. s. § 105.

Do zaświadczenia okręgowego urzędu ziemskiego (o przyznaniu kredytu sprzedawcy gospodarstwa karłowatego) o którym mowa w zdaniu drugim ustępu trzeciego, artykułu 58 stosuje się postanowienia, zawarte w ustępie ostatnim § 102.

r. w. s. § 106.

§ 104, stosuje się również do orzeczeń przewidzianych w art. 11 i 17 ustawy z dnia 20 czerwca 1924 r. w sprawie uwłaszczania b. czynszowników, b. wolnych ludzi i długoletnich dzierżawców (Dz. U. R. P. Nr. 63 poz. 617) — z tą zmianą, że czynności, należące według powołanego § 104 do okręgowego urzędu ziemskiego, wykonywa Komisja uwłaszczeniowa.

r. w. s. § 106 a.

Celem zastosowania drugiego zdania ustępu przedostatniego artykułu 58 (art. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 lutego 1928 r. Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 126) należy — o ile chodzi o nieruchomości ziemskie — przedstawić organowi, właściwemu do wymierzenia opłaty stemplowej (art. 17) zezwolenie na nabycie nieruchomości, udzielone przez prezesa okręgowego urzędu ziemskiego w myśl § 7 (ustępu 3) rozporządzenia Ministra Reform Rolnych z dnia 19 stycznia 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 229), a zawierające zastrzeżenie, że w razie niewykonania parcelacji w terminie, oznaczonym w zezwoleniu na parcelację, ma być dopłacona różnica między kwotą, obliczoną według stawki, przewidzianej w ustępie pierwszym art. 58, a obliczoną według stawki ulgowej, przewidzianej w ustępie przedostatnim tegoż artykułu. Organ, właściwy do wymierzenia opłaty stemplowej, wymierza opłatę według stawki, przewidzianej w ustępie pierwszym art. 58, pobiera jednak (art. 28 ustęp pierwszy) — względnie poleca pobrać (art. 24, punkt „b”, art. 31, ustęp pierwszy) — tylko kwotę, obliczoną według stawki ulgowej, reszta ulega odroczeniu od dnia, w którym upłyną dwa miesiące po terminie wykonania parcelacji, oznaczonym w zezwoleniu na parcelację. Kwota odroczenia ulega umorzeniu w razie przedstawienia urzędowi skarbowemu — przed upływem terminu odroczenia — świadectwa okręgowego urzędu ziemskiego, stwierdzającego wykonanie parcelacji.

r. w. s. § 106 b.

W przypadku kupna terenu budowlanego (art. 53 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. Dz. U. R. P. Nr. 23, poz. 202) przez osobę prawną, która na mocy swego statutu lub na mocy umowy, normującej jej ustrój, jest uprawniona do zawodowego wykonywania parcelacji, organ, właściwy do wymierzenia opłaty stemplowej, wymierza ją według stawki, przewidzianej w ustępie pierwszym art. 58, pobiera jednak, względnie poleca pobrać, tylko kwotę, obliczoną według stawki, podanej w ustępie przedostatnim tegoż artykułu, jeżeli:

1) przedstawiono: a) bądź zatwierdzony plan parcelacji (art. 52 powołanego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej), uzupełniony decyzją właściwej władzy, wymienionej w art. 57 tegoż rozporządzenia, wydaną na wniosek strony, a oznaczającą termin, do którego parcelacja ma być wykonana pod rygorem utraty prawa do korzystania ze stawki ulgowej, przewidzianej w ustępie przedostatnim art. 58, b) bądź plan parcelacji jeszcze niezatwierdzony, ale zaopatrzony w zaświadczenie właściwej władzy — wydane nie wcześniej niż dwa tygodnie przed datą kontraktu kupna, od którego zostaje wymierzona opłata — o zawieszeniu rozpatrzenia planu (art. 58 tegoż rozporządzenia) i jeżeli zarazem:

2) z planu parcelacji wynika, że cały teren — poza obszarem, przeznaczonym na cele użyteczności publicznej, jak ulice, place, ogródki publiczne i t. p. — ma być podzielony na działki budowlane, a ilość tych działek wynosi co najmniej pięć.

Termin, o którym mowa pod „a”, nie może wynosić więcej niż trzy lata od daty decyzji, oznaczającej termin. W zaświadczeniu, o którym mowa pod „b”, ma być wymieniona data zgłoszenia planu parcelacji. W przypadku wymienionym wyżej pod „a”, reszta, niepobrana przez organ, właściwy do wymierzenia opłaty stemplowej, ulega odroczeniu do dnia, w którym upłyną dwa miesiące po terminie wykonania parcelacji, oznaczonym w decyzji, o której mowa pod „a”. Ta kwota ulega umorzeniu w razie przedstawienia urzędowi skarbowemu — przed upływem terminu odroczenia — świadectwa właściwej władzy (art. 57 powołanego rozporządzenia z dnia 16 lutego 1928 r.), stwierdzającego całkowite wykonanie parcelacji zgodnie z warunkiem, podanym w punkcie 2.

W przypadku, wymienionym wyżej pod „b”, niepobrana reszta opłaty stemplowej ulega odroczeniu zasadniczo do dnia, w którym upłyną trzy lata od dnia zgłoszenia planu parcelacji. Jeżeli jednak przed upływem tego terminu właściwa władza odmówiła zatwierdzenia planu parcelacji, to termin, do którego opłata ulega odroczeniu, kończy się z upływem trzech miesięcy od uprawomocnienia się owej decyzji, względnie od daty orzeczenia, którym owa decyzja została uchylona. Jeżeli zaś przed upływem terminów, wymienionych w dwóch zdaniach poprzednich przedstawiono urzędowi skarbowemu dokumenty, wymienione pod „a” i przytem zatwierdzony plan parcelacji odpowiada warunkowi podanemu w punkcie 2, to ma zastosowanie ustęp poprzedni niniejszego paragrafu.

§ 106 c. O ile kwota, której płatność została odroczone na mocy § 106 a lub § 106 b, nie uległa umorzeniu, to obie strony, które zawarły umowę (t. j. zbywca oraz instytucja uprawniona do parcelacji) mają uiścić tę kwotę przed upływem terminu odroczenia; nieuiszczenie w tym terminie spowoduje wymierzenie za pomocą nakazu płatniczego (art. 33, ustęp ostatni) kwoty należnej wraz z podwyżką w wysokości 5-krotnej (art. 42).

Notariusz, mający siedzibę poza obszarem, na którym obowiązuje kodeks cywilny austriacki, jak również sekretarjat sądu, mającego siedzibę na obszarze, na którym obowiązuje kodeks cywilny niemiecki, przesyłają urzędowi skarbowemu uwierzytelniony odpis aktu, co do którego płatność części opłaty jest odroczone na mocy § 106 a lub 106 b, wraz z zezwoleniem na nabycie nieruchomości (§ 106 a) względnie z dokumentami, wymienionymi w punkcie 1 § 106 b. Notariusz, względnie sąd, mający siedzibę na obszarze, na którym obowiązuje kodeks cywilny austriacki, ma w razie złożenia przez strony dowodów, wyżej wymienionych, przesłać je urzędowi skarbowemu wraz z odpisem, o którym mowa w art. 29, względnie 31 (ustępie przedostatnim).

Wkł. 122. (Art. 58). Do pisma stwierdzającego umowę na mocy której ktoś odstępuje niewydzieloną (idealną część nieruchomości, nabytą drogą dziedziczenia, zapisu lub darowizny, — osobie, mającej udział w tejże nieruchomości z tych samych tytułów i wzajem otrzymuje nie pieniądze, lecz rzeczy ruchome innego rodzaju, stosuje się analogicznie zdanie pierwsze ustępu drugiego art. 58 u. o. s., jeżeli wartość rzeczy ruchomych równa się wartości nieruchomości. W tym przypadku zatem opłata stemplowa wynosi 0,5% od wartości rzeczy ruchomej.

Jeżeli wartość rzeczy ruchomych przewyższa wartość nieruchomości i na skutek tego zbywca nieruchomości dopłaca drugiemu kontrahentowi różnicę pieniędzmi, to od tej różnicy należy się opłata w wysokości 1%, przewidziana w art. 66 i 70 u. o. s. (L. D. V. 12033/6/27).

Wkł. 179. (Art. 58, 131 i 132). W przypadku, gdy niektórzy z współwłaścicieli wywodzą swój udział we współwłasności z dziedziczenia, niektórzy z zapisu, a jeszcze inni z darowizny, należy stosować ustęp drugi art. 58 u. o. s., jak również art. 131 (ustęp drugi punkt a) i art. 132 (ustęp drugi) w ten sposób, jak gdyby wszyscy ci współwłaściciele wywodzili swe udziały z dziedziczenia. Ustawa bowiem w powołanych przepisach stawia wszystkie trzy sposoby zupełnie na równi. Jeżeli są ponadto współwłaściciele, którzy udziały swe wywodzą nie z dziedziczenia, ani z zapisu ani z darowizny, lecz z innych tytułów, to na tych współwłaścicieli teza, podana w ustępie poprzednim, oczywiście się nie rozciąga. (L. D. V. 8456/6/28).

Wkł. 180. (Art. 58). Stawka ulgowa w wysokości 1%, przewidziana w ustępie trzecim artykułu 58 u. o. s., tyczy się jedynie sprzedaży działek, które są przeznaczone na cele, wymienione w art. 50 i 51 ustawy z dnia 28 grudnia 1925 r. o wykonaniu reformy rolnej (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 1 z r. 1926).

Co się tyczy obszaru, pozostawionego właścicielowi posiadłości parcelowanej — obszarowi zatem, który nie podlega obowiązkowi parcelacyjnemu (art. 3, część 1, alinea pierwsza oraz art. 4 i 5 powołanej ustawy z 1925 r.) — to do niego stawka ulgowa ma zastosowanie tylko wówczas, gdy także ten obszar zostaje rozparcelowany; w tym wypadku zatem sprzedaż działek, utworzonych drogą parcelacji (choćby przekraczającej rozmiar ustawą nakazany) również podlega opłacie w wysokości 1%.

Jeżeli natomiast obszar, zwolniony od obowiązku parcelacyjnego zostaje sprzedany bądź w całości bądź częściami tak dużymi, że one nie mogą służyć dla celów, wymienionych w powołanych art. 50 i 51 ustawy o wykonaniu reformy rolnej, to sprzedaż taka, jako niedokonana przy parcelacji, lecz od niej zupełnie niezależna, podlega opłacie normalnej w wysokości 4%. — Okoliczność, że tego rodzaju umowa sprzedaży (która może być zawarta w rok lub w dwa lub w dziesięć lat po parcelacji) została w przypadku konkretnym zawarta jednocześnie ze sprzedażą działek, utworzonych drogą parcelacji, okoliczność ta — jako nieistotna i przypadkowa — nie ma żadnego znaczenia.

Stawka ulgowa w wysokości 1%, nie dotyczy również pism, stanowiących tytuł przejęcia własności „gospodarstw wzorowych”, utworzonych na podstawie art. 60, 62 lub 65 ust. o wyk. ref. rolnej. Tylko bowiem określenie obszaru gospodarstwa wzorowego — obszaru, który według wyraźnego brzmienia art. 60 (części 2) ust. o wyk. ref. roln. jest „wolny od parcelacji” — ma nastąpić według tegoż, art. 60 (cz. 2) już „przy parcelacji”. Natomiast sprzedaż gospodarstwa wzorowego jest aktem odrębnym od parcelacji i może nastąpić po upływie dłuższego czasu po ukończeniu parcelacji.

W szczególności więc orzeczenie okręgowych urzędów ziemskich o przeniesieniu prawa własności sprzedanego gospodarstwa wzorowego (§ 14 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 kwietnia 1927 r. Dz. U. R. P. Nr. 44, poz. 390) podlegają opłacie stemplowej w wysokości 4% ceny sprzedaży — w myśl art. 52 (punktu 6) i art. 58 (ustępu pierwszego u. o. s. (L. D. V. 8531/6/28).

Wkł. 207. (Art. 58). W związku z postępowaniem scaleniowym (unormowaniem w ustawie, ogłoszonej w nr. 92 Dz. U. R. P. z r. 1927 pod poz. 833) może nastąpić parcelacja obszaru, sąsiadującego z obszarem scalenia — a mianowicie w tym celu, aby znajdujące się na obszarze scalenia gospodarstwa karłowate uzupełnić do rozmiaru, odpowiadającego wymaganiom prawidłowej gospodarki rolnej. W myśl rozporządzenia z dnia 25 sierpnia 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 534) parcelacja, o której mowa, może być ujęta w dwojaką formę prawną: bądź w formę szeregu umów, zawieranych między właścicielem obszaru parcelowanego z poszczególnymi uczestnikami scalenia, bądź w formę jednej umowy, którą właściciel obszaru parcelowanego zawiera z wszystkimi uczestnikami scalenia i na mocy której ci uczestnicy nabywają obszar parcelowany w częściach idealnych.

Ministerstwo Skarbu wyjaśnia, że pismo, stwierdzające umowę o nabycie obszaru parcelowanego w czę-

ściach idealnych, należy w razie przedstawienia decyzji Okręgowego Urzędu Ziemskiego, stwierdzającej, że sprzedaż w częściach idealnych następuje w związku z postępowaniem scaleniowym, uważać za „tytuł przejęcia własności przy parcelacji, przeprowadzonej na zasadzie przepisów o reformie rolnej”. Pismo to zatem podlega w myśl art. 58, ustępu trzeciego, u. o. s. opłacie w wysokości 1%.

Natomiast nie można takiej umowy uważać za wolną od opłaty stemplowej na mocy art. 54 (punktu 3) u. o. s., który to przepis głosi, że wolne są od opłaty stemplowej pisma, mające na celu scalenia gruntów. Scalenie bowiem jest to w myśl art. 1. ustawy o scalaniu gruntów (Dz. U. R. P. z r. 1927 Nr. 92, poz. 833): z gospodarczego punktu widzenia — przekształcenie gospodarstwa rolnego, którego struktura jest nieracjonalna na skutek rozdrobnienia lub nadmiernego zwięźnienia gruntów albo rozmieszczenia ich w szachownicy, na gospodarstwo racjonalne, o ile to przekształcenie nastąpiło wyłącznie drogą usunięcia wymienionych tylko co wadliwości technicznych; z prawnego zaś punktu widzenia scalenie jest to wymiana gruntów, dotkniętych powyższymi wadliwościami, między ich właścicielami. Wykacza więc poza ramy scalenia — i może tylko pozostawać z niem w związku — usunięcie innej jeszcze wadliwości, którą gospodarstwa podlegające scaleniu, również mogą być dotknięte, a mianowicie ich karłowatości, o ile tę poprawę osiąga się przez powiększenie gospodarstwa karłowatego drogą dołączenia doń gruntu utworzonego na skutek parcelacji obszaru, sąsiadującego z obszarem scalenia (L. D. V. 2495/6/29).

Wkl. 229. (Art. 58). Przez „instytucję, upoważnioną do parcelacji” (art. 62 ustawy z dnia 28 grudnia 1925 r. o wykonaniu reformy rolnej, Dz. U. R. P. Nr. 1 z r. 1926 poz. 1; rozporządzenie Ministra Reform Rolnych z dnia 19 stycznia 1927 r. Dz. U. R. P. Nr. 28 poz. 229; ustęp przedostatni art. 58 u. o. s. w brzmieniu, ustalonym rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 lutego 28 Dz. U. R. P. Nr. 16 poz. 126) rozumieć należy tylko osoby prawne. Pismo, stwierdzające umowę, na mocy której osoba **fizyczna** nabywa na własność nieruchomości celem parcelacji, nigdy nie korzysta ze stawki ulgowej w wysokości 0,2%, przewidzianej w zdaniu drugim powołanego wyżej ustępu przedostatniego art. 58 u. o. s. (L. D. V. 7822/6/29).

Wkl. 233. (Art. 58). Stawka 0,5% przewidziana w zdaniu drugim ustępu drugiego art. 58, nie ma zastosowania, jeżeli celem spłacenia długu pieniężnego z tytułu zapisu lub z tytułu obowiązku, przyjętego w akcie darowizny przez obdarowanego, nieruchomości zostaje oddana na własność nie legatarjuszowi lub osobie, wskazanej w akcie darowizny, lecz osobie trzeciej, której legatarjusz lub wskazany w akcie darowizny cedeował swą wierzytelność pieniężną (L. D. V. 6075/6/29).

Patrz wykładnię przy art. 52 nr. 105, 194, 211, 225, 245.

Patrz wykładnię przy art. 54 „ 77.

„ „ „ „ 65 „ 171.

„ „ „ „ 131 „ 157.

Art. 59.

Opłatę od sprzedaży nieruchomości drogą licytacji (art. 52, punkt 2) należy uiścić w ciągu trzech tygodni od dnia licytacji.

Opłatę od orzeczenia sądowego, wymienionego w punkcie 3 art. 52, jak również opłatę dodatkową, przewidzianą w art. 57, należy uiścić w ciągu trzech tygodni od dnia zawiadomienia nabywcy o decyzji sądu, zawierającej przyjęcie jego wniosku.

Przepisy ustaw postępowania sądowego o skutkach nieuiszczenia ceny nabycia nieruchomości z licytacji lub z wolnej ręki stosuje się również w razie nieuiszczenia w przepisany termin opłaty stemplowej, przewidzianej w punkcie 2 względnie 3 z art. 52.

Na obszarze b. zaboru rosyjskiego w razie uznania licytacji za niedoszlą do skutku, a na obszarze b. zaboru austriackiego w razie dokonania relicytacji (§ 154 oraz § 204 zdanie ostatnie, ordynacji egzekucyjnej z dn. 27 maja 1896 r. Dz. P. P. Nr. 79) jak również w razie udzielenia przybicia nadoferentowi (§ 199 powołanej ustawy z 1896 r.) izba skarbowa zarządzi zwrot opłaty lub uchyli jej wymiar; stosuje się przytem przepisy art. 49.

W przypadkach, przewidzianych w art. 3 ustawy z dnia 2 lipca 1924 r. Dz. U. R. P. Nr. 69, poz. 669 (art. 52, punkt 4 ustawy niniejszej, sąd uzależnia wydanie tytułu wykonawczego do uiszczenia opłaty.

Art. 60.

Opłatę od wyroku sądu polubowego (art. 52, punkt 5) należy uiścić w ciągu sześciu tygodni od wydania wyroku. Jeżeli jednak przed upływem tego terminu wniesiono skargę o unieważnienie (uchylenie) wyroku, to termin płatności ulega odroczeniu do upływu trzech tygodni od daty uprawomocnienia się wyroku, oddalającego skargę o unieważnienie (uchylenie). W razie zawieszenia (spoczywania) postępowania za wzajemną zgodą stron, lub w razie odroczenia sprawy bez wyznaczenia nowego terminu, należy uiścić opłatę w ciągu 4 miesięcy od dnia, w którym postępowanie zostało zawieszone lub sprawa została odroczona, jeżeli przed upływem tego terminu jedna ze stron nie zażądała wznowienia lub wyznaczenia terminu. Celem uiszczenia opłaty mają osoby, obowiązane do jej uiszczenia (art. 15, punkt 2) przedstawić urzędowi skarbowemu oryginał lub odpis wyroku (art. 23, punkt b i art. 24, punkt b).

Art. 61.

Opłatę od aktu wywłaszczenia (art. 52, punkt 6) należy uiścić po ustaleniu sumy odszkodowania. Jeżeli to ustalenie następuje drogą umowy, to co do terminu i sposobu uiszczenia opłaty stosuje się przepisy o opłatach od pism, stwierdzających umowę o nabycie nieruchomości. W razie ustalenia sumy odszkodowania orzeczeniem sądu lub władzy administracyjnej ma osoba, na której rzecz następuje wywłaszczenie (art. 15, punkt 2) uiścić opłatę gotówką, bez wymiaru urzędowego (art. 24, punkt a) w ciągu trzech tygodni od

dnia, w którym orzeczenie o wysokości odszkodowania uprawomocniło się na skutek niewniesienia środka odwoławczego lub w którym osoba ta została zawiadomiona o decyzji, niepodlegającej zaskarżeniu.

Opłatę od innego rodzaju orzeczeń wymienionych w punkcie 6 art. 52 wymierza władza, która wydała orzeczenia, za pomocą nakazu płatniczego, który doręcza podatnikowi; opłata ma być uiszczona gotówką w kasie skarbowej przed wydaniem stronie orzeczenia.

Art. 62.

Do uiszczenia opłaty od pisma, stwierdzającego wykonanie prawa odkupu, odsprzedaży lub pierwokupu (art. 52, punkt 7) jest obowiązana osoba, która pismo sporządza. Opłata ma być uiszczona w ciągu trzech tygodni od sporządzenia pisma, o ile nie zachodzą wypadki współdziałania notariusza albo sądu (przewidziane w art. 27, 28, 30 i 31) lub sporządzenia pisma zagranicą (art. 21).

Na poczet opłaty od pisma, stwierdzającego wykonanie prawa pierwokupu, zalicza się opłatę uiszczoną od pisma, stwierdzającego umowę, która stała się bezskuteczną przez wykonanie prawa pierwokupu.

Art. 63.

Na obszarze, na którym obowiązuje kodeks cywilny niemiecki:

a) nie podlega opłacie stemplowej przewłaszczenie (powzdanie; § 925 kodeksu cywilnego) ani też wyrok, wymieniony w § 894 niemieckiej procedury cywilnej, mający za przedmiot przewłaszczenie, jeżeli już uiszczono należną opłatę od pisma, uzasadniającego obowiązek przewłaszczenia; nie podlega również opłacie przewłaszczenie na mocy darowiny lub zapisu (§ 2174 kodeksu cywilnego);

b) jeżeli po uprzednio dokonaniem przewłaszczeniu sporządza się pismo, stwierdzające czynność prawną, z której wynika obowiązek przewłaszczenia, to opłatę, uiszczoną od przewłaszczenia, zalicza się na poczet opłaty od owego późniejszego pisma;

c) jeżeli nabywca nie zawarł umowy, zobowiązującej zbywcę do przewłaszczenia, ale jest prawonabywcą osoby, która taką umowę zawarła, to opłaty od przewłaszczenia nie pobiera się (punkt a) lub zalicza się na poczet opłaty od pisma późniejszego (punkt b) tylko w tym przypadku, gdy zarówno pierwotna umowa jakoteż wszystkie umowy późniejsze są stwierdzone pismami i od pism tych uiszczono należne opłaty;

d) jeżeli po przewłaszczeniu nie zostanie dozwolony wpis do księgi wieczystej, to izba skarbowa zarządzi zwrot opłaty uiszczonej od przewłaszczenia; stosuje się przy tem przepisy art. 49;

e) art. 40 stosuje się do podatnika, który celem wymiaru opłaty od przewłaszczenia, opartego na umowie sprzedaży, podał wartość rzeczy nieruchomości (art. 6, ustęp drugi), względnie wartości rzeczy nieruchomości i przynależności (art. 52, ustęp ostatni) w sumie niższej od umówionej ceny sprzedaży albo przy określaniu wartości nie uwzględnił świadczeń wzajemnych, do których zobowiązał się kupujący oprócz ceny sprzedaży.

Przepisy niniejszego artykułu stosuje się odpowiednio do oświadczeń zgody (§ 873 kodeksu cywilnego) mających na celu przeniesienie własności nieruchomości.

r. w. s. § 190.

Przewłaszczenie — względnie wyrok, wymieniony w § 894 niemieckiej procedury cywilnej, mający za przedmiot przewłaszczenie — nie podlegają opłacie również wówczas, jeżeli przed wejściem w życie ustawy o opłatach stemplowych sporządzono pismo, stwierdzające czynność prawną, z której wynika obowiązek przewłaszczenia i bądź uiszczono daninę publiczną, należącą się według przepisów dotychczasowych, bądź pismo owo według przepisów dotychczasowych nie podlegało opodatkowaniu.

Przepis powyższy stosuje się odpowiednio do oświadczenia zgody (ustęp drugi art. 63).

ROZDZIAŁ JEDENASTY.

PISMA TYCZĄCE SIĘ PRAW DO CIAŁ KOPALNYCH

Art. 64.

Opłacie stemplowej w myśl rozdziału niniejszego podlegają pisma, stwierdzające umowę:

1) o ustanowienie lub przelew prawa wydobywania ciał kopalnych, a to zarówno minerałów, będących przedmiotem nadań górniczych, jak i wszelkich innych ciał kopalnych (np. żywice ziemnych, kamieni, piasku, gliny, wapna, marglu, gipsu, żwiru, torfu i t. p.) w szczególności także o przeniesienie kuksów dawnego typu (art. 228 i 229 powszechnej ustawy górniczej pruskiej);

2) o ustalenie wysokości odszkodowania należnego właścicielowi gruntu, jeżeli nadanie prawa wydobywania ciał kopalnych z tego gruntu nastąpiło drogą orzeczenia władzy;

3) o przelew prawa do liezbowo lub procentowo oznaczonej części wydobytych ciał kopalnych albo do ich pieniężnej równowartości (do olbory, procentów brutto i t. p.);

4) pisma, wymienione w punktach 2, 3, 4, 5 i 7, art. 52 o ile tyczą się praw do ciał kopalnych (punkty 1 i 3 artykułu niniejszego).

Do pism wymienionych w punkcie 1 względnie 3 zalicza się również pisma, stwierdzające ustanowienie lub przeniesienia prawa wydobywania ciał kopalnych drogą dzierżawy lub przelewu tego rodzaju praw dzierżawnych, względnie zezwolenie na wykreślenie w księdze wieczystej prawa, wymienionego w punkcie 3.

Patrz wykładnię przy art. 65. nr. 3 i 126.

Art. 65.

Podstawę wymiaru opłaty od pism, wymienionych w punktach 1, 3 i 4 art. 64, stanowi wartość prawa wydobywania ciał kopalnych, względnie prawa do części wydobytych ciał kopalnych (art. 6 do 10 oraz 12); od pism, wymienionych w punkcie 2 art. 64, wymierza się opłatę według wartości odszkodowania. W przypadkach wymienionych w punktach 1 i 2 art. 64, oraz co do tych pism, wymienionych w punkcie 4 tegoż artykułu, które mają za przedmiot prawo wydobywania ciał kopalnych

(punkt 1), nie zalicza się do podstawy wymiaru wynagrodzenia, które nabywca zobowiązał się zapłacić w stosunku do ilości wydobytych ciał kopalnych (olbory, procentów brutto), jakoteż wynagrodzenia uzależnionego od otwarcia ruchu kopalni lub jego rozmiarów (placowego, szybowego i t. p.).

Przy zamianie nieruchomości w Polsce na prawo do ciał kopalnych, wydobywanych w Polsce, którego wartość jest wyższa, należy uiścić oprócz opłaty, przewidzianej w rozdziale dziesiątym, nadto opłatę od różnicy wartości według rozdziału niniejszego.

Opłata wynosi: od pism, mających za przedmiot prawa, wymienione w punkcie 1 i 2 art. 64 — 2%; od pism, mających za przedmiot prawa, wymienione w punkcie 3 art. 64 — 1%.

O ile jednak zachodzą warunki, przewidziane w ustępie drugim art. 58, pobiera się opłatę w wysokości 0,5%, o ile zaś chodzi o pisma, wymienione w ustępie czwartym tegoż artykułu, w wysokości 0,2%, a przy pismach, wymienionych w ustępie piątym tegoż artykułu w wysokości 3 zł.

Do opłaty, przewidzianej w rozdziale niniejszym, stosuje się odpowiednio przepisy o opłatach od pism, dotyczących się przejęcia własności rzeczy nieruchomości, zawarte w ustępach: drugim i następnych art. 52 oraz w art. 53, 54 (w punkcie 1), 56 (w ustępie drugim), 57, 59, 60, 62 i 63.

Wkł. 3. (Art. 65). Jeżeli nadanie prawa wydobywania ciał kopalnych z cudzego gruntu nastąpiło drogą orzeczenia władzy i następnie zostaje zawarta umowa, ustalająca wysokość odszkodowania, należnego właścicielowi gruntu — a mianowicie ustalająca odszkodowanie w ten sposób, że uprawniony do wydobywania zobowiązuje się płacić właścicielowi gruntu wyłącznie liczbowo lub procentowo oznaczoną część wydobytych ciał kopalnych lub pieniędzy równowartość owej części — to od umowy takiej żadna opłata stemplowa się nie należy; w myśl bowiem art. 65 u. o. s. świadczeń oznaczonych w sposób powyższy, nie zalicza się do podstawy wymiaru opłaty, przewidzianej w art. 64. Nie należy się więc opłata np. gdy uprawniony do wydobywania zobowiązał się płacić właścicielowi gruntu wyłącznie 1% (lub $\frac{1}{100}$ część) wydobytych ciał kopalnych.

Również nie będzie pobrana opłata, jeżeli uprawniony do wydobywania zobowiązał się tytułem odszkodowania — bądź wyłącznie, bądź obok świadczeń, w poprzednim ustępie wymienionych — do świadczeń takich, których płatność lub rozmiar są uzależnione od otwarcia ruchu kopalni lub od jego rozmiarów.

Umowa zatem o ustalenie wysokości odszkodowania podlega opłacie, przewidzianej w art. 64 np. wówczas, jeżeli uprawniony do wydobywania zobowiązuje się do zapłacenia właścicielowi gruntu pewnej sumy pieniężnej jednorazowo i niezależnie do otwarcia ruchu kopalni albo do perjodycznego świadczenia pewnej zgóry oznaczonej sumy, bez względu na rozmiar ruchu kopalni. Jeżeli przytem zobowiązał się nadto do świadczeń, wymienionych w ustępach poprzednich, to tych ostatnich świadczeń nie wciąga się do podstawy wymiaru. (L. DPO. 203/VII/27).

Wkł. 126. (Art. 65). W umowach o ustanowienie lub przelew prawa wydobywania ciał kopalnych (art. 64,

punkt 1 u. o. s.) lub o ustalenie wysokości odszkodowania należnego właścicielowi gruntu (art. 64, punkt 2 u. o. s.) bywa nieraz ustanawiane wynagrodzenie wprowadzone w stosunku do ilości wydobytych ciał kopalnych, ale z zastrzeżeniem, że uprawniony do wydobywania obowiązany jest płacić rocznie conajmniej pewien w umowie oznaczony procent kwoty, wyrażającej przeciętną cenę sprzedażną pewnej, w umowie wymienionej ilości wydobytych ciał kopalnych. W takich przypadkach minimum, w powyższy sposób określone, zalicza się do podstawy wymiaru opłaty, przewidzianej w art. 64 i 65 u. o. s. To bowiem minimum jest oznaczone nie w stosunku do ilości wydobytych ciał kopalnych, ale w stosunku do ilości zgóry oznaczonej, bez względu na to, czy ta ilość w danym roku zostanie wydobyta i czy wogóle w danym roku kopalnia będzie czynna. (W przypadku konkretnym uprawniony do wydobywania zobowiązał się płacić tytułem olbory po 2,7% przeciętnej ceny sprzedaży wydobytego węgla, nie mniej jednak, niż 2,7% ceny sprzedaży 85 000 tonn węgla rocznie. Należy się więc opłata od olbory, przypadającej na 85 000 tonn węgla rocznie; nie należy się opłata od olbory, przypadającej na nadwyżkę ponad 85 000 tonn. (L. D. V. 203/6/28).

Wkł. 171. (Art. 12, 65 i 106). Jeżeli przedsiębiorstwo górnicze jest prowadzone nie na mocy prawa własności gruntu, z którego są wydobywane ciała kopalne, ale z tytułu prawa wydobywania ciał kopalnych, z cudzego gruntu, to w razie sporządzenia pisma, stwierdzającego umowę o przeniesienie własności takiego przedsiębiorstwa stosuje się stawkę w wysokości 2%, przewidzianą w art. 65 u. o. s. względnie w wysokości 1%, przewidzianą w art. 106 u. o. s., nie tylko do wartości prawa wydobywania ciał kopalnych, ale także do wartości budynków, wchodzących w skład przedsiębiorstwa górniczego, oraz tych wszystkich innych części składowych tego przedsiębiorstwa, które — w myśl wykładni Nr. 150 (ogłoszonej w Nr. 16 Dziennika Urzędowego Min. Skarbu z 1928 r.) — byłyby uważane za rzeczy nieruchome, gdyby stanowiły część składową nie przedsiębiorstwa górniczego, ale innego przedsiębiorstwa.

W przypadkach, o których mowa, nie ma zastosowania stawka w wysokości 4%, przewidziana w art. 58.

Z całej bowiem struktury rozdziału jedenastego u. o. s. a zwłaszcza z punktu 4 art. 64 oraz z dwóch ostatnich ustępów art. 65, wynika, że różnica między przypadkami, przewidzianymi w powołanym rozdziale, a temi, które są unormowane w rozdziale dziesiątym, polega jedynie na ustanowieniu w rozdziale jedenastym stawek niższych, że zatem stawka w wysokości 2%, przewidziana w art. 65 (a tem samem także stawka 1%, przewidziana w art. 106) ma być stosowana w tejże ciągłości, w jakiej do pism, wymienionych w art. 52, jest stosowana stawka w wysokości 4% (L. D. V. 7781/6/28).

ROZDZIAŁ DWUNASTY.

SPRZEDAŻ I ZAMIANA RZECZY RUCHOMYCH ORAZ PRZELEW (CESJA) PRAW.

A. Umowy i orzeczenia.

Art. 66.

Opłacie stemplowej w wysokości 1% podlegają pisma, stwierdzające:

1) umowę sprzedaży lub zamiany rzeczy ruchomych, nie wyłączając dostawy oraz przelewu (cesji) wierzytelności i innych praw;

2) sprzedaż rzeczy ruchomych drogą licytacji;

3) orzeczenia sądowe, na mocy których w toku postępowania egzekucyjnego rzecz ruchoma, będąca własnością dłużnika, przechodzi na własność wierzyciela lub zostaje sprzedana z wolnej ręki;

4) oddanie rzeczy ruchomej na własność celem spłacenia długu, jakoteż zrzeczenie się prawa do rzeczy ruchomej wzamian za sumę pieniężną lub za inną rzecz ruchomą.

Za stwierdzenie przelewu (punkt 1)) uważa się także pismo cedenta, zawiadamiające dłużnika o przelewie, lub pismo dłużnika, zawiadamiające o przyjęciu przelewu.

Na obszarze, na którym obowiązuje kodeks cywilny niemiecki, za stwierdzenie przelewu uważa się również wniosek o wpis przelewu w księdzę wieczystej lub w rejestrze okręgowym. Przepisu powyższego nie stosuje się, gdy wniosek opiera się na darowiźnie lub na zapisie (§ 2174 kod. cyw. niem.) albo gdy wnioskowi odmówiono. W razie stwierdzenia przelewu nie tylko przez wniosek, lecz także innego rodzaju pismem, stosuje się art. 3.

Wkł. 27, 108, 200, 220 i 227. (Art. 66, 67, 72 i 90). W myśl art. 66 i 67 ustawy o opłatach stemplowych podlegają opłacie pisma, stwierdzające zawarcie umowy o sprzedaż rzeczy ruchomych. W myśl art. 90 tejże ustawy podlegają opłacie pisma, stwierdzające zawarcie umowy o świadczenie usług. Wreszcie w myśl art. 72 i 90 podlegają opłacie rachunki i inne pisma, stwierdzające wykonanie umowy o sprzedaż, względnie o świadczenie usług.

Koniecznym zatem warunkiem wymagalności opłat, przewidzianych w art. 66, 67, 72 i 90 ustawy o opłatach stemplowych, jest istnienie umowy. Umowa jest zgodnym objawem woli dwóch (lub więcej) osób; osoba zawierająca umowę (kontrahent), wypowiada wolę bądź sama, bądź w ten sposób, że za nią działa inna osoba; ta inna osoba występuje w takim razie jako zastępca ustawowy, albo jako pełnomocnik lub jako organ kontrahenta (osoba prawna może zawrzeć umowę tylko w ten sposób, że za nią wypowiada wolę osoba fizyczna, będąca organem osoby prawnej).

Z powyższego wynika, że niema umowy, jeżeli wprowadzie dwie osoby fizyczne złożyły zgodne oświadczenia (w ten sposób, że jedna z nich przyjęła bez zmiany propozycję drugiej), ale obie uczyniły to w imieniu tej samej osoby, jako jej pełnomocnicy lub jej organa; wtedy bowiem mamy do czynienia z objawem woli jednej tylko osoby działającej za pośrednictwem dwóch osób, jako swych pełnomocników lub organów.

Niema więc umowy i nie należy się żadna z opłat, przewidzianych w art. 66, 67, 72 i 90, gdy tranzakcja, mająca za przedmiot odpłatne dostarczenie towarów lub odpłatne świadczenie usług, przysła do skutku między dwoma przedsiębiorstwami, będącymi własnością tej samej osoby fizycznej lub prawnej lub między dwoma oddziałami tego samego przedsiębiorstwa np.:

1) gdy spółka akcyjna jest właścicielką kopalni węgla i fabryki maszyn — jeżeli ta fabryka pobiera węgiel z owej kopalni, będącej własnością tej samej spółki

akcyjnej i za to płaci zarządowi owej kopalni lub jeżeli na odwrót kopalnia otrzymała maszynę z fabryki, będącej własnością tej samej spółki i za to płaci zarządowi fabryki,

2) gdy gmina jest właścicielką gazowni i elektrowni — jeżeli gazownia otrzymuje prąd elektryczny z elektrowni gminnej i jej za to płaci,

3) gdy tranzakcje, mające za przedmiot odpłatne dostarczenie towarów lub odpłatne świadczenie usług dokonywują się między organami tego samego przedsiębiorstwa: między centralą a oddziałem lub między dwoma oddziałami; także wtedy nie należy się opłata stemplowa, gdy centrala znajduje się zagranicą a oddział w kraju,

4) gdy przedsiębiorstwo państwowe, nie będące odrębną osobą prawną, a zatem będące własnością Skarbu Rzeczypospolitej, dostarcza towary bądź urzędowi państwowemu, nie będącemu przedsiębiorstwem lub innemu przedsiębiorstwu państwowemu, również nie będącemu odrębną osobą prawną; w tych bowiem przypadkach przedsiębiorstwo, będące własnością Skarbu Rzeczypospolitej, otrzymuje dopłatę za dostarczone towary z tegoż Skarbu.

Do punktu 4 wyjaśnia się, że obecnie następujące zakłady i przedsiębiorstwa państwowe są odrębnymi osobami prawnymi:

a): zakłady szkoły akademickie (art. 5, ustawy z dnia 13 lipca 1920 r. Dz. U. R. P. Nr. 72, poz. 494), Biblioteka Narodowa (art. 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczyposp. z dnia 24 lutego 1928 r. Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 183), Konserwatorium Muzyczne w Warszawie (art. 6 dekretu z dnia 7 lutego 1919 r. Dz. P. P. P. Nr. 15, poz. 214), Szkoła Sztuk Pięknych w Warszawie (art. 3 ustawy z dnia 23 marca 1922 r. Dz. U. R. P. Nr. 24, poz. 197), Liceum Krzemienieckie (art. 4 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 357), Instytut Naukowy Gospodarstwa Wiejskiego w Puławach (Dz. U. R. P. Nr. 66, poz. 586 z 1927 r. § 2 statutu), Państwowy Zakład Higieny (art. 2 rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10 czerwca 1927 r. Dz. U. R. P. Nr. 54, poz. 477), Fundusz Kwaterunku Wojskowego (§ 1 rozporządzenia z dnia 2 czerwca 1927 r. Dz. U. R. P. Nr. 56, poz. 496);

b) przedsiębiorstwa: Państwowy Monopol Tytoniowy (Dz. U. R. P. z 1923 r. Nr. 65, poz. 507 §§ 3 i 4), Państwowy Monopol Spirytusowy (art. 2 rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 26 marca 1927 r. Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 289), Państwowy Monopol Zapałczany (art. 11 ustawy z dnia 15 lipca 1925 r. Dz. U. R. P. Nr. 83, poz. 561), Bank Gospodarstwa Krajowego (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 382 z 1924, art. 31), Poczta Kasa Oszczędności (Dz. U. R. P. Nr. 55, poz. 545 z 1924 r., § 1), Państwowy Bank Rolny (Dz. U. R. P. Nr. 43, poz. 450 z 1924 r., § 2), Polska Poczta, Telegraf i Telefon (art. 2 rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 379), Państwowa Wytwórnia Aparatów Telegraficznych i Telefonicznych w Warszawie (§ 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 marca 1928 r., Dz. U. R. P. Nr. 45, poz. 428), Polskie Koleje Państwowe (Dz. U. R. P. Nr. 97, poz. 568 z 1926 r., art. 2), „Żegluga Polska” (§ 1 rozp. Rady Ministrów z dnia 13 maja 1927 r. Dz. U.

R. P. Nr. 49, poz. 440), Państwowe Zakłady Lotnicze w Warszawie (§ 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 1927 r. Dz. U. R. P. z r. 1928, Nr. 4, poz. 27), Państwowa Fabryka Związków Azotowych w Chorzowie (§ 2 statutu, ogłoszonego w Nr. 88 Monitora Polskiego z 1927 r.). Państwowa Fabryka Związków Azotowych w Tarnowie (§ 1 rozp. Rady Min. z dn. 22 kwietnia 1927 r. Dz. U. R. P. Nr. 39, poz. 348), Państwowe Zakłady Przemysłowo-Zbożowe w Lublinie (§ 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 czerwca 1928 r. Dz. U. R. P. Nr. 68, poz. 623), Państwowa Kopalnia Węgla Brzeszcze (§ 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 sierpnia 1928 r. Dz. U. R. P. Nr. 84, poz. 739), „Polmin” Państwowa Fabryka Olejów Mineralnych (§ 1 rozp. Rady Min. z dnia 8 kwietnia 1927 r. Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 341), Państwowa Wytwórnia Prochu i Materiałów Kruszących w Zagożdżoniu w powiecie kozienickim (§ 1 rozp. Rady Ministrów z dnia 22 kwietnia 1927 r., Dz. U. R. P. Nr. 43, poz. 382), Państwowe Wytwórnie Uzbrojenia w Warszawie (§ 2 tegoż rozporządzenia), Państwowe Zakłady Inżynierji w Warszawie (§ 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 marca 1928 r., Dz. U. R. P. Nr. 45, poz. 429), Państwowe Zakłady Umundurowania w Warszawie (§ 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 marca 1928 r. Dz. U. R. P. Nr. 45, poz. 430), Państwowe Zakłady Wodociągowe na Górnym Śląsku (Monitor Polski z 1928 r. Nr. 180, poz. 393), Państwowe Zakłady Przemysłowo-Szkolne dla inwalidów w Piotrkowie (Dz. U. R. P. Nr. 55 poz. 548 z 1924 r., § 1 statutu, Wydawnictwa Państwowe (§ 3 statutu, załączonego do rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10 lutego 1928 r. Dz. U. R. P. Nr. 17, poz. 140), Polska Agencja Telegraficzna (Dz. U. R. P. Nr. 55, poz. 547 z 1924 r., § 2 statutu), Państwowa Fundacja pod nazwą: „Wieś Kościuszkowska” (Dz. U. R. P. Nr. 24/29, poz. 248).

Dla orjentacji podaje się poniżej alfabetyczny wykaz powyższych przedsiębiorstw i zakładów państwowych, będących odrębnymi osobami prawnymi:

- Bank Gospodarstwa Krajowego.
- Biblioteka Narodowa.
- Fundusz Kwaterunku Wojskowego.
- Instytut Naukowy Gospodarstwa Wiejskiego w Puławach.
- Konserwatorium Muzyczne w Warszawie.
- Liceum Krzemienieckie.
- Państwowa Fabryka Związków Azotowych w Chorzowie.
- Państwowa Fabryka Związków Azotowych w Tarnowie.
- Państwowa Kopalnia Węgla Brzeszcze.
- Państwowa Wytwórnia Aparatów Telegraficznych i Telefonicznych w Warszawie.
- Państwowa Wytwórnia Prochu i Materiałów Kruszących w Zagożdżoniu.
- Państwowe Wytwórnie Uzbrojenia w Warszawie.
- Państwowe Zakłady Inżynierji w Warszawie.
- Państwowe Zakłady Lotnicze w Warszawie.
- Państwowe Zakłady Przemysłowo-Szkolne dla Inwalidów w Piotrkowie.
- Państwowe Zakłady Przemysłowo-Zbożowe w Lublinie.

Państwowe Zakłady Umundurowania w Warszawie.

Państwowe Zakłady Wodociągowe na Górnym Śląsku.

- Państwowy Bank Rolny,
- Państwowy Monopol Spirytusowy.
- Państwowy Monopol Tytoniowy.
- Państwowy Monopol Zapasowy.
- Państwowy Zakład Higieny.
- Pocztowa Kasa Oszczędności.
- „Polmin” Państwowa Fabryka Olejów Mineralnych.
- Polska Agencja Telegraficzna.
- Polska Poczta, Telegraf i Telefon.
- Polskie Koleje Państwowe.
- Szkoła Sztuk Pięknych w Warszawie.
- Szkoły akademickie państwowe.
- „Wieś Kościuszkowska”, fundacja państwowa.

„Wydawnictwa Państwowe” (przedsiębiorstwo, prowadzone na podstawie statutu, ogłoszonego w Nr. 17 poz. 140 Dz. U. R. P. z 1928 r. celem Wydawania Monitora Polskiego, Zbioru Wyroków Najwyższego Trybunału Administracyjnego oraz Gazety Lwowskiej).

„Żegluga Polska”.

Przedsiębiorstwa Państwowe wyżej niewymienione (np. lasy państwowe, uzdrowiska, drukarnie państwowe) nie są odrębnymi osobami prawnymi a przedmioty majątkowe z których składają się te przedsiębiorstwa, są majątkiem Skarbu Rzeczypospolitej.

Z powyższego wynika, że rachunki, wyżej wymienionych zakładów i przedsiębiorstw państwowych, będących odrębnymi osobami prawnymi — o ile nie są zwolnione od opłaty stempelowej na mocy art. 73 lub 91 — podlegają opłacie, choćby były wystosowane do urzędu państwowego reprezentującego pod względem majątkowym Skarb Rzeczypospolitej. Jeżeli natomiast przedsiębiorstwo państwowe niewyodrębnione zawiera transakcje o odpłatne dostarczenie towarów z urzędem państwowym, który nie reprezentuje przedsiębiorstwa państwowego lub jeżeli przedsiębiorstwo niewyodrębnione zawiera taką transakcję z innym przedsiębiorstwem niewyodrębnionem (np. gdy drukarnia państwowa zobowiązuje się dostarczać swe wyroby wojskowości lub rządowi lasów państwowych to niema umowy i nie należą się opłaty, przewidziane w art. 66, 67, 72 (L. DPO. 922/VII/27) ; (L. D. V. 318/VI/29).

Wkl. 56. (Art. 66). Jeżeli przedsiębiorstwo należące do zrzeszenia, które przedsiębiorstwom zrzeszonym wyznacza kontyngenty produkcji (do syndykatu kartelu), nie chce korzystać z kontyngentu, przyznanego mu na pewien okres i kontyngent ten ustępuje za wynagrodzeniem innemu przedsiębiorstwu, to pismo, stwierdzające tę transakcję, podlega — jako przelew prawa — opłacie w wysokości 1% od sumy wynagrodzenia (L. DPO. 4580/VII/27).

Wkl. 67. (Art. 66 i 72). Jeżeli cukrownia kupuje nasiona buraczane celem dostarczenia ich plantatorom buraków i te umowy kupna zawiera z rolnikiem-hodowcą, którego przedsiębiorstwo produkcji nasion nie podlega podatkowi przemysłowemu, to pismo stwierdzające tę umowę podlega opłacie w wysokości 1%, przewidzianej w art. 66 u. o. s. w braku pisemnego stwierdzenia umowy rachunek lub inne pismo, stwierdzające jej

wykonanie podlega opłacie w wysokości 1%, przewidzianej w punkcie b) artykułu 72 u. o. s. Stawka 0,2% przewidziana w punkcie 1) artykułu 67 względnie w punkcie a) artykułu 72 nie ma zastosowania, gdyż do prowadzenia cukrowni jest wprawdzie niezbędnym nabywanie buraków, ale nie jest niezbędnym nabywanie nasion buraczanych, które producent buraków może nabywać bezpośrednio od producenta nasion. Nabywanie nasion buraczanych przez cukrownię nie należy więc do zakresu jej przedsiębiorstwa. (L. DPO. 9236/27/VII).

Wkł. 78. (Art. 66). Wykładnia nr. 56 (ogłoszona w Nr. 15 Dz. U. Rz. na str. 280) patrz wyżej tyczy się również pism stwierdzających umowę o odstąpienie za wynagrodzeniem kontyngentu cukru (art. 7 ustawy z dn. 22 lipca 1925 r. Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 630) lub prawa odpędu spirytusu (art. 49 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 26 marca 1927 r. Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 289) (L. 5783/VII/27).

Wkł. 102. (Art. 66). Pismo stwierdzające sprzedaż udziału w spółce handlowej, podlega opłacie w wysokości 1% nawet wówczas, gdy majątek spółki składa się z nieruchomości (L. D. V. 9407/7).

Wkł. 160. (Art. 66). W przypadku konkretnym sporządzoną została dnia 10 marca 1926 r. umowa, na mocy której osoba A sprzedała osobie B 340 000 m³ drzewa sosnowego na pniu za cenę 5 szylingów angielskich za 1 m³. Przy podpisaniu umowy kupujący zapłacił sprzedającemu część ceny kupna a mianowicie 10 000 funtów ang. Według dalszej treści umowy powyższa zaliczka ulegać będzie amortyzacji przez odpowiednie zarachowanie na poczet ceny za drzewo przez nabywców odebrane, reszta zaś ceny będzie uiszczona przy miesięcznych obrachunkach.

Aktem z dnia 28 stycznia 1927 r. osoba B oświadczyła, że „podstawia” osobę C we wszystkie prawa i zobowiązania wypływające z powołanego kontraktu z dn. 10 marca 1926 r., a w szczególności przekazuje osobie C prawa, wypływające z wypłacenia zadatku w sumie 10 000 funtów ang. Osoba C oświadczyła, że „zna dokładnie osnovę kontraktu z dnia 10 marca 1926 r., zna stan eksploatacji nabytej partii drzewa oraz rachunkowości cedenta i cesję przyjmuje”.

„Cena cesyjna określona została na 10 000 funtów ang.”; osoba B potwierdziła odbiór tej sumy.

Powyższa umowa cesji z dnia 28 stycznia 1927 r. zawarta między B i C podlega opłacie stempłowej w wysokości 1% przewidzianej w art. 66 (punktu 1) u. o. s. W myśl art. 70 u. o. s. należy za podstawę wymiaru tej opłaty przyjąć wartość prawa, będącego przedmiotem cesji. W myśl art. 7 (ustępu drugiego) u. o. s. wartość ta ma być ustalona w kwocie, wyrażającej łączną wartość wszystkich świadczeń wzajemnych, do których zobowiązała się osoba C według treści aktu cesji. Temi świadczeniami wzajemnymi są: 1) kwota 10 000 funtów ang., które osoba C zapłaciła osobie B, 2) wartość zobowiązań, przyjętych przez osobę C, a więc w szczególności kwota, którą osoba C. jako cesjonariusz osoby B jest obowiązana zapłacić osobie A tytułem reszty ceny kupna za drzewo. Takie ujęcie uzasadnia się dalszym postanowieniem art. 7 u. o. s., według którego „za świadczenie wzajemne uważa się przyjęcie długu do zapłaty”. (L. D. V. 3297/6/28).

Wkł. 239. (Art. 66 i 6). W myśl § 40 (punktu 5) Regulaminu przewozu przesyłek towarowych na kolejach żelaznych (Dz. U. R. P. Nr. 89, poz. 783 z 1928 r. załącznik II), w razie wystąpienia z reklamacją (t. j. z roszczeniem, wynikającym z umowy o przewóz, np. z roszczeniem o odszkodowanie z powodu całkowitego lub częściowego zaginięcia lub uszkodzenia przesyłki, lub z roszczeniem o zwrot nadpłaty), jeżeli reklamację wnosi nie nadawca, względnie odbiorca przesyłki ale inna osoba, należy przedstawić kolei żelaznej oddzielne „oświadczenie, że osoba uprawniona zgadza się na wypłacenie odszkodowania osobie reklamującej”. Oświadczenie to podlega opłacie stempłowej na mocy art. 66 (ustępu pierwszego, punktu 1 oraz ustępu drugiego) u. o. s. jako „pismo cedenta, zawiadamiające dłużnika o przelew”. Opłata wynosi zasadniczo 1% (art. 66, ustęp pierwszy u. o. s.). Jeżeli jednak cesjonariusz jest biurem reklamacyjnym, które wykupiło świadectwo przemysłowe (art. 10 ustawy z dnia 15 lipca 1925 r. o państwowym podatku przemysłowym Dz. U. R. P. Nr. 79, poz. 550) za ten rok, w którym zostało sporządzone powyższe oświadczenie, to opłata wynosi 0,2% (art. 67, punkt 1, u. o. s.).

Za podstawę wymiaru przyjmuje się — na mocy art. 70 (ustępu ostatniego) u. o. s. „nominalną kwotę wierzytelności”, t. j. kwotę, której wypłacenia domaga się osoba reklamująca.

Opłatę stempłową, jeżeli nie przewyższa 100 zł., można uiścić zapomocą znaczków stempłowych, skasowanych przez przepisanie ich początkowymi lub końcowymi wyrazami tekstu oświadczenia (art. 23, punkt „a”, u. o. s.). Opłata przewyższająca 50 zł. może być uiszczona przez wniesienie należnej kwoty gotówką do kasy skarbowej i załączenie kwitu kasowego do oświadczenia (art. 24, punkt „a” u. o. s.). Może też być w każdym razie uiszczona na podstawie wymiaru, dokonego przez urząd skarbowy (art. 23, punkt „b” oraz art. 24, punkt „b” u. o. s.), w którym to celu należy urzędowi skarbowemu przedstawić oświadczenie w oryginale lub w odpisie, a zarazem podać mu kwotę odszkodowania względnie nadpłaty, którą cesjonariusz rości sobie wobec kolei żelaznej. Jeżeli oświadczenie zostaje uwierzytelnione przez notariusza, mającego siedzibę poza obszarem, na którym obowiązuje kodeks cywilny austriacki, to opłatę należy uiścić do rąk notariusza, któremu w tym celu należy podać kwotę odszkodowania względnie nadpłaty, którą cesjonariusz rości sobie wobec kolei żelaznej.

Powyższe tezy zostały podane do wiadomości Dyrekcji Kolei Państwowych okólnikiem Ministerstwa Komunikacji (Depart. Finansowy) z dnia 28 sierpnia 1928 r. Nr. II. 6028/7 (L. D. V. 884/6/29).

Patrz wykładnię przy art. 52 nr. 105, 198 i 225.

„	„	„	„	58	„	122.
„	„	„	„	67	„	73.
„	„	„	„	72	„	217, 228.
„	„	„	„	82	„	185.

Patrz nowela I przy art. 54.

Art. 67.

Z pośród pism, wymienionych w art. 66, wyjątek stanowią pisma stwierdzające:

- 1) umowę o sprzedaż rzeczy ruchomych, z wyjątkiem lasu na wyrąb, którą bądź sprzedawca, bądź kupu-

jący zawiera w zakresie swego przedsiębiorstwa, podlegającego podatkowi przemysłowemu, lub ustawowo od tego podatku zwolnionego; pisma te podlegają opłacie w wysokości 0,2%.

- 2) umowę o sprzedaż niewydzielonej (idealnej) części rzeczy ruchomej, nabytej przez sprzedawcę drogą dziedziczenia, zapisu lub darowizny — osobie, mającej udział w tej rzeczy z tych samych tytułów; pisma takie podlegają opłacie w wysokości 0,5%.

Karty umowy, sporządzone przez maklera przysięgłego, a dotyczące się transakcyj giełdowych, zawartych na giełdzie towarowej (§ 26 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 grudnia 1924 r. Dz. U. R. P. Nr. 114, poz. 1019), podlegają opłacie w wysokości 50 gr.

Wkł. 68. (Art. 13, 67, 69, 72, 90 i 91). Wyrazy: „w zakresie swego przedsiębiorstwa” użyte w punkcie 1 artykułu 67, w punkcie 4 artykułu 69 w punkcie „a” artykułu 72 i w punkcie „a” artykułu 90 oznaczają czynności zwyczajne, ciągle się powtarzające (w odstępach czasu krótszych lub dłuższych), bez których prowadzenie danego przedsiębiorstwa nie byłoby możliwe. Do zakresu przedsiębiorstwa przemysłowego należą zatem:

1) nabywanie surowców, maszyn, narzędzi, paliwa, środków przewozowych (wozów, koni pociągowych, samochodów ciężarowych i t. p.) paszy dla koni pociągowych, 2) sprzedawanie towarów, wytworzonych przez dane przedsiębiorstwo przemysłowe. Natomiast nie należą do zakresu przedsiębiorstwa czynności jednorazowe (np. budowa budynku fabrycznego i zakupywanie w tym celu materiałów budowlanych; zakupno istniejącej już fabryki wraz z zapasami surowców i gotowych towarów), ani też czynności przypadkowe (np. sprzedaż maszyny zużytej lub nieodpowiadającej już aktualnemu stanowi rozwoju techniki (L. DPO. 2936/VII/27).

Wkł. 73. (Art. 67 i 72). Pisma, stwierdzające umowę o sprzedaż rzeczy ruchomych, względnie wykonanie takiej umowy, podlegają opłacie stemplowej, według stawki niższej (0,2%), przewidzianej w punkcie 1 art. 67 względnie w punkcie „a” art. 72 między innymi wówczas gdy bądź sprzedawca bądź kupujący zawarł umowę w zakresie swego przedsiębiorstwa, ustawowo zwolnionego od podatku przemysłowego. Do przedsiębiorstw ustawowa zwolnionych od podatku przemysłowego nie należą gospodarstwa rolne i leśne, nieobowiązane do płacenia podatku przemysłowego. One bowiem nie są wymienione w art. 3 ustawy z dnia 15 lipca 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 79, poz. 550), zaczynającym się od słów: „Od państwowego podatku przemysłowego są zwolnione” one są wymienione w art. 2 tejże ustawy, zaczynającym się od słów „Państwowemu podatkowi przemysłowemu nie podlegają”. Jeżeli więc umowa o sprzedaż rzeczy ruchomych została zawarta w zakresie gospodarstwa rolnego lub leśnego, nieobowiązanego do płacenia podatku przemysłowego, a kontrahent drugi — co do swego przedsiębiorstwa, w którego zakresie zawarł ową umowę — nie jest ani obowiązany do płacenia podatku przemysłowego ani od niego ustawowo zwolniony, to opłata ma być obliczona według stawki 1%, przewidzianej w art. 66 względnie w punkcie „b” art. 72 (L. DPO. 4875/VII/27).

Wkł. 137. (Art. 67). Pismo, stwierdzające umowę, na mocy której przedsiębiorstwo, podlegające podatkowi przemysłowemu lub ustawowo od tego podatku zwolnione, kupuje prawo do patentu na wynalazek (art. 19, ustęp 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. Dz. U. R. P. Nr. 39, poz. 384) lub prawo wykonywania wynalazku opatentowanego (art. 20 powołanego rozporządzenia), lub prawo do zarejestrowanego wzoru użytkowego albo zdobniczego (art. 5 powołanego rozporządzenia) lub prawo do wykonywania takiego wzoru (art. 106 powołanego rozporządzenia), podlega opłacie w wysokości 0,2%, przewidzianej w punkcie 1 art. 67 u. o. s., jeżeli korzystanie z danego patentu lub wzoru jest potrzebne do prowadzenia przedsiębiorstwa, które nabywa patent względnie prawo do wzoru (L. D. V. 10887/6/27).

Wkł. 154. (Art. 67 i 72). Osoba, która zamierza prowadzić przedsiębiorstwo, podlegające podatkowi przemysłowemu, korzysta ze stawki ulgowej w wysokości 0,2%, przewidzianej w punkcie 1 art. 67 oraz w punkcie „a” art. 72 u. o. s., jeszcze przed uruchomieniem owego przedsiębiorstwa (a zatem w czasie, gdy jeszcze nie jest obowiązana do płacenia podatku przemysłowego z tytułu tego przedsiębiorstwa), a mianowicie co do pism, stwierdzających zawarcie lub wykonanie umów tego rodzaju, jakie będą zawierane również po uruchomieniu przedsiębiorstwa, i które wówczas będą się przedstawiały jak należące do jego zakresu (wykładnia Nr. 68, ogłoszona w Nr. 17 Dziennika Urzędowego z 1927 r. patrz wyżej). Jeżeli np. dla urządzenia fabryki, będącej dopiero w stadium organizacji, zostają sprowadzone z zagranicy maszyny, narzędzia lub środki przewozowe, potrzebne do prowadzenia tej fabryki i ona należy do przedsiębiorstw tego rodzaju, które podlegają podatkowi przemysłowemu, to do pism, stwierdzających zawarcie lub wykonanie umowy z dostawcą zagranicznym, należy zastosować stawkę 0,2% — (L. D. V. 3911/6/28)).

Patrz wykładnię przy art. 66 nr. 27, 108, 200 i 227.

„	„	„	„	66	„	239.
„	„	„	„	72	„	217 i 228.
„	„	„	„	131	„	157.

Patrz nowela I przy artykule 54.

Art. 68.

Nie podlegają opłacie według rozdziału niniejszego pisma, wymienione w art. 66, jeżeli dotyczą się:

- 1) prawa do ciał kopalnych (art. 64);
- 2) sprzedaży papierów wartościowych lub ich zamiany na inne papiery wartościowe (art. 75);
- 3) przelewu praw dzierżawy lub biorącego w najem (art. 88);
- 4) działu majątku wspólnego (art. 131 i 132).

Art. 69.

Wolne są od opłaty stemplowej pisma, stwierdzające:

- 1) sprzedaż za ogólną sumę, nie przewyższającą 20 zł;
- 2) sprzedaż przedmiotów monopolu państwowego, jeżeli monopol jest bądź sprzedawcą, bądź kupującym;

3) sprzedaż monet zagranicznych, jakoteż złota i srebra w sztabach;

4) umowę sprzedaży, którą bądź sprzedawca, bądź nabywca zawarł w zakresie swego przedsiębiorstwa, podlegającego podatkowi przemysłowemu, lub ustawowo zwolnionego od tego podatku, jeżeli pismo takie jest zaopatrzone tylko w podpis jednej strony i przytem nie jest ani sporządzone, ani uwierzytelnione sądownie lub notarialnie;

5) przelew wkładki w Pocztovej Kasie Oszczędności;

6) sprzedaż materiałów budowlanych, przewidzianą w punkcie a), d) art. 4, ustawy z dnia 29 kwietnia 1925 r. o rozbudowie miast (Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 346);

7) orzeczenia, wymienione w punkcie 3 art. 66 o ile mają za przedmiot gotówkę.

Wolne są od opłaty również indosy na wekslach, przekazach, czekach, na obligach, wymienionych w art. 301 kodeksu handlowego austriackiego i w § 363 kodeksu handlowego niemieckiego na dokumentach przewozowych, na składowym dowodzie posiadania oraz indos drugi i następne na składowym dowodzie zastawniczym (warrancie).

Wkl. 223. (Art. 69). W myśl ustępu ostatniego art. 69 są wolne od opłaty wszelkie indosy na wekslach, a zatem także indosy po proteście z powodu niezapłacenia lub po upływie czasokresu ustanowionego dla protestu (art. 19 prawa wekslowego z dnia 14 listopada 1924 r. Dz. U. R. P. Nr. 100, poz. 926) (L. D. V. 6328/6/29).

67 nr. 68.

Patrz wykładnię przy art. 134 „ 69 i 204.

„ nowela I przy artykule 54.

Art. 70.

Za podstawę wymiaru opłaty od pism, niniejszym rozdziałem objętych, bierze się wartość rzeczy ruchomej (art. 6—10).

Przy zamianie rzeczy ruchomej na ruchomości przyjmuje się jako podstawę wymiaru wartość świadczenia tylko jednej strony, a gdy wartości nie są równe — kwotę wyższą. Przy zamianie nieruchomości w Polsce lub prawa do ciał kopalnych (art. 64, punkty 1 i 3) w Polsce wydobywanych na rzecz ruchomą, której wartość jest wyższa, należy uiścić oprócz opłaty przewidzianej w rozdziale dziesiątym, względnie jedenastym, nadto opłatę od różnicy wartości według postanowień rozdziału niniejszego. Jeżeli nieruchomość względnie kopalnia znajduje się zagranicą, to opłatę uiszcza się od całej wartości rzeczy ruchomej w myśl rozdziału niniejszego.

Przy sprzedaży wierzytelności pieniężnej bez wymienienia ceny w piśmie, sprzedaż stwierdzającym, bierze się za podstawę wymiaru nominalną kwotę wierzytelności.

Patrz wykładnię przy art. 58 nr. 122.

„ „ „ „ 66 „ 160 i 239.

Art. 71.

Do uiszczenia opłaty od karty umowy (art. 67, ustęp ostatni) jest obowiązany makler, może jednak od każdej ze stron żądać zwrotu połowy opłaty.

Opłatę od sprzedaży drogą licytacji, dokonanej przez przedsiębiorcę zawodowo zajmującego się licytacjami, ma uiścić przedsiębiorca i może ją potrącić z ceny sprzedaży; opłata należy się choćby licytacji nie stwierdzono pisemnie.

W obu powyższych wypadkach należy uiścić opłatę gotówką, bez urzędowego wymiaru (art. 25) podwyżkę stemplową (art. 42) oblicza się w wysokości 25-krotnej.

Opłatę od sprzedaży ruchomości drogą licytacji, dokonanej przez sąd lub przez urząd administracyjny, wymierza sądowy organ wykonawczy (art. 30, ustęp ostatni) względnie urząd administracyjny, który licytacji dokonał. Opłatę taką, jak również opłatę od orzeczenia sądowego, na mocy którego rzecz ruchoma zostaje sprzedana z wolnej ręki (art. 66, punkt 3), należy uiścić niezwłocznie po dokonaniu sprzedaży do rąk organu urzędowego, dokonywającego sprzedaży. Minister Skarbu może zarządzić uiszczenie opłat od sprzedaży, dokonywanych przez urzędy administracyjne, zapomocą znaczków stemplowych.

W razie nieuiszczenia opłaty od sprzedaży licytacyjnej, dokonanej urzędownie, względnie opłaty od sądowej sprzedaży z wolnej ręki, uważa się sprzedaż za niedoszłą do skutku.

Opłatę od orzeczenia sądowego, na mocy którego rzecz ruchoma, będąca własnością dłużnika w toku postępowania egzekucyjnego przechodzi na własność wierzyciela, należy uiścić w ciągu trzech tygodni od dnia zawiadomienia nabywcy o orzeczeniu.

r. w. s. § 107.

Makler przysięgły na giełdzie towarowej ma w księdze maklerskiej uwidoczniać w osobnej kolumnie kwotę, opłaty stemplowej, należnej od karty umowy w myśl ostatniego ustępu art. 67. Do kolumny tej stosuje się przepisy o rejestrze, zawarte w §§ 42—45.

r. w. s. § 108.

Przedsiębiorstwa, zajmujące się zawodowo licytacjami (przedsiębiorstwa sklepów komisowych, o ile dokonywają sprzedaży komisowej drogą licytacji oraz przedsiębiorstwa lombardowe), mają prowadzić rejestr opłat stemplowych według załączonego wzoru 8 i zapisywać do niego każdą sprzedaż zaraz po zawarciu umowy sprzedaży.

Jeżeli przedsiębiorca prowadzi dla swoich celów i przechowuje przez lat pięć (§ 44, ustęp ostatni) księgę, w której wszystkie sprzedaże drogą licytacji są wymienione w porządku chronologicznym i która wymienia wszystkie dane, zawarte we wzorze 8, a w szczególności zawiera kolumnę dla uwidocznienia opłaty stemplowej, to prowadzenie rejestru opłat stemplowych nie jest potrzebne.

r. w. s. § 109.

Opłata stemplowa od sprzedaży ruchomości drogą licytacji, dokonanej przez urząd administracyjny, ma być uiszczona niezwłocznie po dokonaniu sprzedaży — do rąk organu urzędowego, który licytację przeprowadził. Można ją uiścić bądź znaczkami stemplowymi, bądź gotówką. Organ urzędowy, który przeprowadził licytację, może także w razie uiszczenia opłaty do jego rąk gotówką zakupić za tę gotówkę znaczki stemplowe i po-

stąpić, jak gdyby opłata została uiszczona znaczkami stemplowymi.

Znaczki stemplowe mają być naklejone na protokół licytacji i skasowane pieczęcią urzędową. Poniżej należy umieścić uwagę: „Skasowano znaczki stemplowe w kwocie zł. gr.”; uwaga ta ma być zaopatrzona w podpis z wymienieniem stanowiska służbowego.

W razie uiszczenia opłaty gotówką i niezakupienia znaczków stemplowych, urząd administracyjny, w którego aktach pozostaje protokół licytacji, wnosi opłatę do kasy skarbowej, załączając deklarację. W deklaracji należy podać datę licytacji i liczbę sprawy oraz sprawę zwięźle określić. Pokwitowanie, otrzymane od kasy skarbowej, należy załączyć do protokołu, a na protokół uwidocznić uiszczoną kwotę oraz pozycję dziennika przychodu, wymienioną w pokwitowaniu.

Patrz wykładnię przy art. 17 nr. 135 l.

„ „ „ „ 138 „ 100.

B. Rachunki i inne pisma, stwierdzające wykonanie umowy.

Art. 72.

Pismo, stwierdzające całkowite lub częściowe wykonanie przez sprzedawcę umowy o sprzedaż rzeczy ruchomej, jeżeli wymienia należność za rzecz sprzedaną, podlega opłacie w wysokości:

a) 0,2% od sumy należności, jeżeli bądź sprzedawca, bądź nabywca zawarł umowę sprzedaży w zakresie swego przedsiębiorstwa, podlegającego podatnikowi przemysłowemu lub ustawowo zwolnionego od tego podatku — z wyjątkiem przypadków kupna lasu na wyrąb;

b) 1% od sumy należności — w innych przypadkach.

Do pism, wyżej określonych, należą: rachunek, potwierdzenie odbioru towaru, wymieniałe zarazem należność za towar, potwierdzenie odbioru ceny sprzedaży z zaznaczeniem, że otrzymano ją za dostarczone towary i t. p.

Forma pisma i sposób umieszczenia na niem nazwiska lub firmy wystawcy nie mają znaczenia; również nie ma znaczenia, że pismo takie oznaczono jako odpis.

Jeżeli wykonanie umowy przez sprzedawcę stwierdzono kilkoma pismami wyżej wymienionymi, to stosuje się art. 3.

Postanowienia powyższe stosuje się również do pokwitowania, którym sprzedawca potwierdza odbiór ceny sprzedaży, otrzymanej z góry (przy zawarciu umowy lub przed rozpoczęciem jej wykonania).

Opłatom, przewidzianym w artykule niniejszym, podlegają również wyżej wymienione pisma, wystawione zagranicą, a przeniesione do Polski.

Opłaty, przewidziane w niniejszym artykule, oblicza się bez zastosowania ustępu pierwszego art. 14.

r. w. s. § 110.

Jeżeli co do tej samej należności sporządzono kilka pism, wymienionych w art. 72 (kilka rachunków, kilka potwierdzeń odbioru), to stosuje się art. 3. Opłata należy się zatem od pisma pierwszego (o ile ono nie jest zwolnione od opłaty w myśl art. 73).

W razie wykonywania umowy sprzedaży częściami (częściowego dostarczania towarów, częściowego płacenia ceny) i sporządzania pism (rachunków i t. p.), z których każde stwierdza wykonanie pewnej części zobowiązania, należy przy każdym takim piśmie uiszczyć opłatę, odpowiadającą odnośnej części.

Nie podlega opłacie rachunek pozorny, t. j. pismo, z którego treści — bądź samej przez się, bądź w związku z inną korespondencją handlową — wynika, że celem jego jest jedynie poinformowanie odbiorcy o cenie towaru, że zatem pismo to ma charakter oferty. Samo zaopatrzenie rachunku w napis „rachunek pozorny”, lub analogiczne określenie w języku obcym (np. pro forma, facture simulé, Vorfaktur) nie wystarcza do uznania, że rachunek nie podlega opłacie.

Do art. 72 oraz ustępu drugiego art. 90.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 15 XI 1927.

(Dz. U. R. P. Nr. 106, poz. 914, obowiązuje od dnia 1 stycznia 1928 r.)

§ 2. Do rachunków i innych pism, wymienionych w art. 72 oraz ustępie drugim art. 90 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o opłatach stemplowych (Dz. U. R. P. Nr. 98, poz. 570) sporządzonych w czasie od dnia 1 stycznia 1928 r., a stwierdzających wykonanie zawartych przed dniem 1 stycznia 1927 r. umów sprzedaży ruchomości lub umów o świadczenie usług, stosuje się powołaną ustawę, jak gdyby umowa, której wykonanie pisma te stwierdzają, została zawarta w czasie obowiązywania powołanej ustawy.

§ 191 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 20 listopada 1926 r. zawierającego przepisy wykonawcze do ustawy o opłatach stemplowych (Dz. U. R. P. Nr. 123, poz. 713) nie ulega zmianie. (§ 191 r. w. s. jest umieszczony przy art. 73).

Wkl. 5. (Art. 72). T. zw. „bloczki kasowe” czyli „paragony” wydawane kupującemu w handlu detalicznym t. j. wykazy, wymieniałe zakupione towary, cenę jednostkową i cenę łączną oraz datę zakupną, a nie wymieniałe ani firmy sprzedawcy ani nazwiska kupującego, nie są rachunkami w rozumieniu art. 72 u. o. s. Umieszczona na odwrotnej stronie bloczku kasowego reklama kupiecka nie nadaje mu charakteru rachunku.

Również nie są rachunkami w rozumieniu art. 72 kartoniki, wydawane z aparatów kontroli kasowej („kas rejestracyjnych”) wymieniałe tylko należność lub należność i firmę (L. DPO. 420/VII/27).

Wkl. 6. (Art. 72 i 90). Rachunek jest w myśl art. 72 i 90 u. o. s. pismem, stwierdzającym wykonanie umowy. Nie jest więc rachunkiem w rozumieniu art. 72 i 90 pismo, sporządzone przez urząd państwowy lub samorządowy, stwierdzające wysokość należności za czynność urzędową, której wykonanie jest publiczno-prawnym obowiązkiem danego urzędu np. rachunek okręgowego lub miejscowego urzędu miar, stwierdzający należność za legalizację narzędzi mierniczych (L. DPO. 420/VII/27).

Wkl. 28. (Art. 72, 90 i 8). Celem obliczenia opłaty stemplowej od rachunku wystawionego zagranicą, w którym należność jest podana w walucie zagranicznej, należy w myśl art. 8 ustawy o opłatach stemplowych prze-rachować tę walutę na złote według najniższego kursu giełdowego z dnia poprzedzającego sporządzenie ra-

chunku, jeżeli w miejscowości, w której ma mieszkanie lub siedzibę odbiorca rachunku (t. j. osoba, do której rachunek jest wystosowany), znajduje się giełda; jeżeli w owej miejscowości giełdy nie ma, jak również gdy dana waluta nie była w dniu, poprzedzającym sporządzenie rachunku, notowana na giełdzie miejscowej, oblicza się podstawę wymiaru według najniższego kursu, notowanego na giełdzie polskiej, najbliższej terytorjalnie miejscu zamieszkania (siedzibie) odbiorcy, w ostatnich trzech dniach poprzedzających sporządzenie rachunku. (L. DPO. 218/VII/27).

Wkł. 29. (Art. 72 i 90). Jeżeli umowa o sprzedaż ruchomości lub o świadczenie usług, którą i choćby tylko jeden z kontrahentów zawarł w zakresie swego przedsiębiorstwa, podlegającego podatkowi przemysłowemu, została stwierdzona pismem, podpisanem tylko przez sprzedawcę — względnie tylko przez kontrahenta, który zobowiązał się do świadczenia usług — (pismem ani sporządzonym ani uwierzytelnionym sądownie lub notarialnie) i jeżeli pismo to zawiera zarazem pokwitowanie z odbioru zaliczki, uiszczonej na poczet ceny sprzedaży (lub wynagrodzenia za usługi), to takie pokwitowanie zasadniczo podlega — w myśl ustępu piątego art. 72 ustawy o opłatach stemplowych — opłacie, przewidzianej w ustępie pierwszym tegoż artykułu.

Ponieważ jednak, według niewątpliwej intencji ustawodawcy, ustęp piąty artykułu 72 ma na celu opodatkowanie tych transakcyj, przy których pokwitowanie z odbioru ceny sprzedaży, otrzymanej zgóry, jest jedynym pismem, stwierdzającym wykonanie umowy, przeto Ministerstwo Skarbu zezwala na podstawie art. 177 u. o. s. aby te przedsiębiorstwa, które wykonanie zawieranych przez siebie umów sprzedaży towarów (względnie umów o świadczenie usług), stwierdzają stale rachunkami, nie uiszczały opłaty, przewidzianej w ustępie pierwszym art. 72, już przy pokwitowaniu z uiszczenia zaliczki, lecz czyniły to dopiero z okazji sporządzenia rachunku. Pokwitowanie z odbioru zaliczki można zatem sporządzić bez uiszczenia opłaty, opłatę zaś od rachunku należy obliczyć od pełnej kwoty należności, w rachunku wymienionej.

Jeżeli w przypadku, o którym mowa w ciągu miesiąca po zupełnym wykonaniu umowy przez sprzedawcę (względnie przez osobę, która zobowiązała się do usług), nie został wystawiony rachunek albo jeżeliby rachunek, względnie rachunki częściowe (wszystkie razem wzięte), obejmowały tylko część wykonanej całości, to należy przed upływem owego miesiąca uiszczyć opłatę od pokwitowania z odbioru zaliczki (L. DPO. 218/VII/27).

Wkł. 32. (Art. 72). Rachunki dodatkowe, t. j. pisma, sporządzone po wystawieniu rachunku właściwego, a stwierdzające zmniejszenie należności obliczonej w rachunku właściwym — a mianowicie zmniejszenie z tytułu bonifikacji („rabatu”, „sconta” i t. p.) albo z powodu ustalenia wagi lub ilości towarów, mniejszej niż podana w rachunku albo z powodu zwrócenia części towarów przez kupującego sprzedawcy — nie podlegają opłacie stemplowej, gdyż stwierdzają nie należność sprzedawcy za dostarczone towary, lecz należność kupującego, wynikającą z okoliczności, które zaszyły już po wykonaniu umowy sprzedaży (L. DPO. 2034/VII/27).

Wkł. 33. (Art. 72). Jeśli rachunek, stwierdzający wykonanie umowy o sprzedaż lub o świadczenie usług, wystawiła zagranicą firma zagraniczna i wystosowała go do osoby zamieszkałej w Polsce, która ani nie jest obowiązana do płacenia podatku przemysłowego (unormowanego ustawą z dnia 15 lipca 1925 r. Dz. U. R. P. Nr. 79, poz. 550), ani nie jest zwolniona od tego podatku, to rachunek taki podlega opłacie stemplowej w wysokości 1% od sumy należności (art. 72, punkt „b” u. o. s.). Okoliczność, że rachunek taki wystawiła firma, która podlegałaby podatkowi przemysłowemu, gdyby miała siedzibę w Polsce nie ma znaczenia (L. DPO. 2215/VII/27).

Wkł. 82. II (Art. 72 i 74). Rachunek kupiecki (faktura), wystawiony przez wysyłającego, a dołączony w myśl § 16 rozporządzenia z dnia 13 grudnia 1920 r. o postępowaniu celnym (Dz. U. R. P. z 1921 r. Nr. 11 poz. 64) do deklaracji celnej i zastępujący deklarację nadawcy, przewidzianą w § 12 tegoż rozporządzenia (w brzmieniu ustalonym w rozporządzeniu z dnia 7 sierpnia 1924 r. Dz. U. R. P. Nr. 71, poz. 695), zasadniczo nie podlega opłacie stemplowej — jako przeznaczony do celów urzędowych.

Jeżeli jednak — po skutecznieniu ostatecznej odprawy celnej towaru — strona prosi o wydanie jej takiego rachunku (punkt 6 okólnika z dn. 27 maja 1925 r. Dz. Urz. Min. Skarbu Nr. 17, poz. 458) to ma uiszczyć opłatę stemplową, przewidzianą w art. 72 u. o. s. o ile nie uiszczone już przedtem tej opłaty od innego egzemplarza lub odpisu tego rachunku (art. 3 u. o. s.). W tym więc przypadku urząd celny uzależnia wydanie rachunku od uprzedniego uiszczenia przez stronę należnej opłaty stemplowej, względnie od przedstawienia urzędowi celnemu tego egzemplarza (odpisu) rachunku, na którym znajduje się dowód uiszczenia opłaty. Opłata ma być uiszczona bez względu na to, czy w chwili wydania rachunku stronie upłynęły już trzy tygodnie od dnia otrzymania rachunku przez stronę lub przez jej pełnomocnika (przed dołączeniem go do deklaracji celnej) czy też termin ten jeszcze nie upłynął. (Art. 21, ustęp ostatni u. o. s.).

Opłatę o której mowa, jeżeli nie przewyższa 100 zł. uiszcza się zapomocą znaczków stemplowych, które urząd celny kasuje zapomocą swojej pieczęci; urząd celny ma nadto uwidocznienie datę skasowania w ten sposób, aby część tej adnotacji znajdowała się na znaczkach stemplowych, a część na otaczającym je papierze (art. 74, ustęp trzeci oraz § 18, punkt „g” r. w. s.).

W przypadku, gdy należna opłata stemplowa wynosi więcej niż 100 zł. urząd celny, zażąda od strony przedłożenia kwitu jakiegokolwiek kasy skarbowej, stwierdzającego uiszczenia opłaty w gotówce; strona może postąpić w ten sposób również wówczas, gdy opłata nie przewyższa 100 zł. ale wynosi więcej niż 50 zł. (§ 18, punkt „g” r. w. s.). Jeżeli jednak w siedzibie urzędu celnego nie ma kasy skarbowej, to urząd celny ma pobrać opłatę stemplową (przewyższającą 100 zł., a na życzenie strony również opłatę nie przewyższającą 100 zł. ale wynoszącą więcej niż 50 zł. i zarachować ją w sposób wskazany w obowiązujących przepisach rachunkowo-kasowych dla władz i urzędów celnych.

Urząd celny winien uwidocznic na odpisie rachunku, który strona dostarcza wzamian za otrzymany oryginał, wysokość opłaty uiszczonej oraz sposób uiszczenia; w tym celu umieszcza na odpisie następującą adnotację: „Od rachunku zgodnego z niniejszym odpisem uiszczono opłatę stemplową zł. gr. znaczkami stemplowymi” (względnie: „gotówką w Kasie Skarbowej w poz. dz. przych. — względnie „gotówką w Urzędzie Celnym: poz. dz. przych.”).

Wkl. 92. (Art. 72 i 90). Do uiszczenia opłaty stemplowej od rachunku, sporządzonego w Polsce, jest obowiązany — w myśl art. 74 u. o. s. — wystawca rachunku. Strony mogą się jednak umówić, że opłatę od rachunku ma uiścić odbiorca. Taka umowa normuje jedynie stosunek prywatno-prawny między stronami i nie ma znaczenia dla stosunku publiczno-prawnego między Skarbem Państwa a wystawcą rachunku: Skarb może żądać opłaty jedynie od wystawcy, którą wystawca ządaniu temu nie może przeciwstawić umowy, zawartej z odbiorcą. Z tego wynika, że (o ile nie zachodzi wyjątkowy stan rzeczy, opisany w wykładni Nr. 50, ogłoszonej w Nr. 14 Dz. Urz. umieszczona przy art. 25.) wystawca musi mimo zawarcia umowy, wyżej wymienionej, uiścić opłatę przed doręczeniem rachunku odbiorcy, może jednak w treści rachunku prócz właściwej kwoty fakturowej wymienić opłatę stemplową.

W przypadku takim do podstawy wymiaru opłaty stemplowej od rachunku nie wlicza się kwoty, wymienionej w rachunku jako opłata stemplowa. W myśl bowiem art. 72 i 90 u. o. s. za podstawę wymiaru opłaty od rachunku służy jedynie należność za rzecz sprzedaną (cena sprzedaży) względnie wynagrodzenia za świadczone usługi.

Jeżeli więc np. rachunek wymienia kwotę 7000 zł. jako należność za sprzedane towary a nadto kwotę 14 zł. jako opłatę stemplową, to wystawca rachunku ma uiścić tytułem opłaty stemplowej 14 zł. (t. j. 0,2% od 7 000 zł.) a nie 14 zł. 10 gr. (jakby wypadło według sumy 7 014 zł. (L. DPO. 8307/VII/27)).

Wkl. 95. (Art. 72). Zestawienie sort tytoniowych, wystawiane ściśle według wzoru C do § 2 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 24 grudnia 1924 (Dz. U. R. P. z r. 1925 Nr. 7, poz. 53) t. j. bez podawania cen, nie podlegają opłacie stemplowej wobec braku jednego ze znamion wymienionych w art. 72 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o opłatach stemplowych (Dz. U. R. P. Nr. 98, poz. 570), a mianowicie wobec niewymienienia „należności za rzecz sprzedaną” (L. DPO. 8076/VII/26).

Wkl. 109. (Art. 72). Rachunki, wystawiane przez państwowe szkoły zawodowe, a stwierdzające należność za towary, które sporządzono w wytwórni szkolnej i które szkoła następnie sprzedawała odbiorcy rachunku, podlegają opłacie w wysokości 0,2% od sumy należności.

Wkl. 131. (Art. 72). Jeżeli w rachunku, wystawionym przez cukrownię lub jej komisanta, a stwierdzającym należność za cukier, sprzedany odbiorcy rachunku, wymieniono oddzielnie należność z tytułu podatku spożywczego i oddzielnie resztę należności za sprzedany cukier, to opłatę stemplową w wysokości 0,2%, przewidzianą w punkcie „a” art. 72 u. o. s., należy obliczyć od

sumy obu tych pozycji. Jeżeli w przypadku sprzedaży cukru przez cukrownię lub jej komisanta sprzedawca doręczył kupującemu dwa rachunki, z których jeden wymienia tylko należność z tytułu podatku spożywczego, a drugi resztę należności za sprzedany cukier, to jeden i drugi rachunek podlega opłacie stemplowej w wysokości 0,2%, przewidzianej w punkcie „a” art. 72 u. o. s.

W myśl bowiem powołanego art. 72 podlega opłacie stemplowej każde pismo, stwierdzające całkowite lub częściowe wykonanie przez sprzedawcę umowy o sprzedaż rzeczy ruchomej, jeżeli wymienia należność za rzecz sprzedaną. Przez „należność za rzecz sprzedaną” należy rozumieć tę sumę, do której uiszczenia zobowiązuje się kupujący wzamian za zobowiązanie się sprzedawcy do dostarczenia rzeczy — o ile to zobowiązanie kupującego jest w zwyczajnym toku rzeczy warunkiem, od którego sprzedawca uzależnia swoje zobowiązanie. Do „należności za rzecz sprzedaną” należy więc nie tylko kwota, wyrażająca zysk sprzedawcy, ale nadto wszystkie wydatki, które w zwyczajnym toku rzeczy ponosi sprzedawca przed sporządzeniem kontraktu sprzedaży. Ponieważ zaś w myśl ustępu pierwszego art. 8 rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 września 1927 r. o opodatkowaniu cukru (Dz. U. R. P. Nr. 81, poz. 700) do uiszczenia podatku od cukru, wyprodukowanego w Polsce, obowiązana jest osoba, wprowadzająca cukier do wolnego obrotu, a zatem w szczególności cukrownia, przeto wyłączenie podatku spożywczego z podstawy wymiaru opłaty stemplowej, przewidzianej w art. 72 u. o. s., byłoby równie bezzasadne, jak np. wyłączanie wydatków na zakupno surowca, lub na robociznę, lub na pokrycie podatku przemysłowego (L. D. V. 3365/6/27).

Wkl. 138 III. 2) (Art. 72). Rachunek, wystawiony przez hurtowego sprzedawcę soli na należność za sprzedaną sól, podlega opłacie stemplowej w wysokości 0,2% od sumy należności.

Wkl. 217. (Art. 72, 90 i 119). Pismo zaopatrzone w nagłówek: „Wyciąg z konta” albo „Wyciąg z rachunku bieżącego” lub zaopatrzone po stronie lewej w nagłówek „Winien” a po stronie prawej w nagłówek: „Ma” (lub w nagłówki analogiczne), a wymieniające bądź: 1) należność wystawcy pisma wobec odbiorcy za sprzedane rzeczy ruchome lub świadczone usługi, bądź 2) należności odbiorcy pisma wobec wystawcy za sprzedane rzeczy ruchome lub świadczone usługi, bądź 3) zarówno należności wystawcy wobec odbiorcy (ad 1), jako też wyżej określone należności odbiorcy wobec wystawcy (ad 2), jest pismem, przewidzianem w art. 72 względnie w art. 90 (ustępie drugim) u. o. s., t. j. stwierdzającym „wykonanie przez sprzedawcę umowy o sprzedaż rzeczy ruchomej” względnie „wykonanie umowy o świadczenie usług przez osobę która się do nich zobowiązała” i wymieniającą należność za rzecz sprzedaną, względnie za świadczone usługi. Pismo zatem, o którym mowa, podlega opłacie w wysokości 0,2% względnie 1% przewidzianej w art. 72 i 90 (ustępie drugim) przyczem w przypadku, wymienionym wyżej pod 3) ma być uiszczona opłata zarówno od sumy należności, która służy wystawcy pisma wobec odbiorcy, jako też od sumy należności, która służy odbiorcy pisma wobec wystawcy.

Jeżeli pismo o którym mowa: a) zostało wydane przez przedsiębiorstwo, trudniące się czynnościami bankowymi albo jeżeli zostało wydane przez przemysłowca lub kupca innemu przemysłowcowi lub kupcowi i zarazem b) bądź zostało ujęte w formę podaną wyżej pod 3) bądź — wymieniając tylko należności za sprzedane rzeczy ruchome lub za świadczone usługi, które służą wystawcy pisma albo tylko należności za sprzedane rzeczy ruchome lub za świadczone usługi, które służą odbiorcy pisma — zarazem przeciwstawia tym należnościom należności drugiej strony wynikające nie ze sprzedaży rzeczy ruchomych, lub z umowy o świadczenie usług, ale z tytułów innego rodzaju (np. z tytułu wpłacenia pewnych kwot na poczet należności za sprzedane rzeczy ruchome), a zatem stwierdza saldo debetowe względnie kredytowe — to podlega (niezależnie od opłaty, przewidzianej w art. 72 względnie 90) nadto opłacie w wysokości 20 gr. od arkusza, przewidzianej w art. 119 u. o. s..

Pismo, o którym mowa, nie podlega jednak opłacie, przewidzianej w art. 72 względnie 90 (ustępie drugim), o ile należności, wymienione w takim piśmie, zostały już poprzednio stwierdzone pismem, wymienionem w art. 72 względnie 90 (ustępie drugim), o ile należności, wymienione w takim piśmie, zostały już stwierdzone pismem, wymienionym w art. 72 wzgl. 90, ustępie 2) u. o. s. i od tego pisma poprzedniego uiszczono opłatę w myśl art. 72, względnie 90; o tyle bowiem (w myśl ustępu czwartego art. 72) stosuje się art. 3. Pismo, o którym mowa nie podlega też opłacie, przewidzianej w art. 72 względnie 90 (ustępie drugim), o ile od umowy sprzedaży względnie o świadczenie usług, o której wykonanie się rozchodzi, uiszczono już opłatę, przewidzianą w art. 66 lub 67 lub 90 (ustępie pierwszym); o tyle bowiem pismo, o którym mowa, jest wolne od opłaty stemplowej na mocy art. 73 punktu 2 u. o. s. (L. D. V. 7325/6/28).

Wkl. 230. (Art. 72). Perjodyczne „zestawienie rachunkowe” sporządzane przez aptekarzy i doręczone przez nich Kasom Chorych, a wymieniające środki lecznicze, wydane członkom Kasy Chorych oraz należności za te środki, podlegają — w myśl art. 72 u. o. s. opłacie w wysokości 0,2% od sumy należności (L. D. V. 7942/6/29).

Wkl. 234. (Art. 72). Potwierdzenie odbioru ceny sprzedaży z zaznaczeniem, że otrzymano ją za dostarczone towary, jeżeli nie zostało wręczone kupującemu, ale jest przez niego podpisane (pozostaje u sprzedawcy jako dowód przychodowy), należy do pism, stwierdzających wykonanie przez sprzedawcę umowy o sprzedaż rzeczy ruchomej i podlega opłacie według zasad, podanych w art. 72 u. o. s. (L. D. V. 6075/6/29).

Wkl. 241. (Art. 72, 90, 136). Jeżeli w myśl przepisów, obowiązujących w pewnej gminie — w szczególności na mocy przepisów, przewidzianych w art. 9 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 marca 1928 r. o zaopatrywaniu ludności w wodę (Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 310) lub w myśl przepisów dawniejszych, obowiązujących na mocy art. 420 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. Nr. 23, poz. 202) — właściciel pewnej nierucho-

mości jest **obowiązany** do przyłączenia tej nieruchomości do sieci wodociągowej gminnej, to nakaz płatniczy (rachunek), którym gmina żąda uiszczenia opłaty za pobór wody z wodociągu miejskiego, nie podlega opłacie, a mianowicie w myśl zasady, wyrażonej w wykładni Nr. 6, ogłoszonej w Nr. 6 Dziennika Urzędowego Ministerstwa Skarbu z r. 1927.

Pokwitowanie z uiszczenia opłaty za pobór wody, w przypadku wyżej wymienionym, jest wolne od opłaty stemplowej na mocy art. 137 (punktu 5) u. o. s..

Jeżeli natomiast w myśl przepisów, o których mowa wyżej, co do pewnej nieruchomości **nie istnieje obowiązek** przyłączenia jej do sieci wodociągowej gminnej, ale przyłączenie takie mimo to nastąpiło, to nakaz płatniczy (rachunek) podlega opłacie w wysokości 0,2% przewidzianej w art. 72 punkcie „a”, u. o. s.. Pokwitowanie z uiszczenia tej opłaty — o ile nie zachodzą okoliczności wymienione w punktach: 1 lub 3 art. 137 u. o. s. — podlega opłacie w wysokości 20 gr., przewidzianej w art. 136 u. o. s..

Zasady podane w dwóch pierwszych ustępach niniejszej wykładni, stosuje się — na mocy art. 90 (ustępu drugiego) u. o. s. w związku z art. 72 u. o. s. — do opłat za korzystanie z kanalizacji gminnej, jeżeli w myśl przepisów, obowiązujących w pewnej gminie, a w szczególności w myśl art. 8 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 marca 1928 r. o usuwaniu nieczystości i wód opadowych (Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 311) właściciel pewnej nieruchomości **jest obowiązany** do przyłączenia tej nieruchomości do sieci kanalizacyjnej gminnej. (D. V. 10042/6/29).

Patrz wykładnię przy art.	3 nr. 107.
„ „ „ „	66 „ 27, 108, 200, 220, 227 i 77.
„ „ „ „	67 „ 68, 73 i 154.
„ „ „ „	90 „ 81, 156, 188, 189 i 242.
„ „ „ „	137 „ 20.
„ nowela Nr. I przy art. 54.	

Art. 73.

Nie podlegają opłacie, przewidzianej w rozdziale, pisma, objęte artykułem 72, a stwierdzające:

- 1) należność, nie przewyższającą 20 zł.;
- 2) wykonanie umowy sprzedaży, od której już uiszczono opłatę, przewidzianą w art. 66 lub 67;
- 3) wykonanie umowy o sprzedaż przedmiotów monopolu państwowego, jeżeli monopol jest bądź sprzedawcą, bądź nabywcą;
- 4) wykonanie umowy o sprzedaż papierów wartościowych, zagranicznych środków płatniczych, lub złota i srebra w sztabach;
- 5) wykonanie umowy sprzedaży materiałów budowlanych, przewidzianej w punktach a), d) art. 4 ustawy z dnia 29 kwietnia 1925 r. o rozbudowie miast (Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 346);
- 6) należność Banku Polskiego;
- 7) należność spółdzielni, określonej w ustępie trzecim art. 103 za towary, sprzedane członkowi, lub za towary, przez spółdzielnię od kogokolwiek kupione albo otrzymane w komis, o ile sprzedaż, względnie kupno, mieści się w granicach podstawowej działal-

ności spółdzielni, określonej jej statutem. Uwolnienie to nie dotyczy rachunków między związkiem, spółdzielni a spółdzielniami, należącymi do związku;

8) należność związku rewizyjnego (art. 68 i 70 ustawy z dnia 29 października 1920 r. o spółdzielniach Dz. U. R. P. Nr. 111, poz. 733), wynikłą z działalności związkowej.

Wolne są od opłaty rachunki aptekarzy, umieszczone na receptach lub na odpisach recept, załączonych do lekarstw.

r. w. s. § 191.

Rachunek lub inne pismo, stwierdzające wykonanie umowy o sprzedaży ruchomej lub umowy o świadczenie usług (art. 72 i ustęp drugi artykułu 90), a sporządzone po wejściu w życie ustawy o opłatach stemplowych, nie podlega opłacie (art. 73, punkt 2) również wówczas, gdy pismo, stwierdzające zawarcie umowy sprzedaży albo umowy o świadczenie usług, sporządzono przed dniem 1 stycznia 1927 r. a opłatę od niego uiszczono według przepisów dotychczasowych.

Do art. 73.

Patrz § 2 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 15 XI 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 106, poz. 914) uwidoczniiony przy art. 72.

Wkl. 138 III. 1) (art. 73). Rachunek, wystawiony przez Biuro Sprzedaży Soli lub przez osobę, utrzymującą wolny skład soli (rozp. Min. Skarbu z dn. 5 lipca 1927 r. Dz. U. R. P. Nr. 69, poz. 613), jest wolny od opłaty stemplowej na mocy punktu 3 art. 73.

Wkl. 237. (Art. 73 i 90). „Działalność związkowa”, o której jest mowa w punkcie 8 art. 73 u. o. s., obejmuje nie tylko dokonywanie rewizji spółdzielni, należących do związku rewizyjnego, ale też doskonalenie urządzeń spółdzielczych i przejawia się w dostarczaniu spółdzielniom przez związek ksiąg i formularzy do prowadzenia rachunków, pieczętek, plakatów propagandowych, czasopism i broszur treści spółdzielczej i t. p.. Są zatem wolne od opłaty stemplowej nie tylko rachunki, stwierdzające należność za przeprowadzenie rewizji, ale także wymieniane należność za dostarczenie wyżej wymienionych przedmiotów. (L. D. V. 9024/6/29).

Patrz wykładnię przy art. 66 nr. 27, 108, 200, 220 i 227.

„ „ „ „ 72 „ 217.

„ „ „ „ 90 „ 81.

„ nowela I przy art. 54.

Art. 74.

Do uiszczenia opłaty od pisma (art. 72) sporządzonego w Polsce jest obowiązany wystawca; ma ją uiścić przed doręczeniem pisma odbiorcy.

Opłatę od pisma, sporządzonego zagranicą, ma uiścić strona w Polsce zamieszkała w ciągu trzech tygodni od dnia otrzymania pisma.

Skasowanie znaczków stemplowych może nastąpić nie tylko przez przepisanie początkowymi lub końcowymi wyrazami tekstu (art. 23), lecz także przez przepisanie daty skasowania oraz nazwiskiem lub firmą kasującego.

Podwyżkę stemplową (art. 42) oblicza się w wysokości 25-krotnej.

Do uiszczenia opłaty od rachunku, wystawionego przez spółdzielnię (art. 1 ustawy z dnia 29 października 1920 r. Dz. U. R. P. Nr. 111, poz. 733), a wystosowanego do centrali handlowej, są obowiązane solidarnie spółdzielnie i centrala; opłata ma być uiszczona przed upływem dwóch tygodni od doręczenia rachunku centrali.

r. w. s. § 111.

Za centralę handlową (art. 74, ustęp ostatni) uważa się organizację, której zadaniem podstawowym, wyrażonym w statucie, jest pośrednictwo handlowe w interesie spółdzielni.

Wkl. 44. (Art. 74 i 90). Opłata od rachunku stwierdzającego wykonanie umowy sprzedaży, staje się wymagalna z chwilą doręczenia rachunku kupującemu.

Opłata od rachunku, stwierdzającego wykonanie umowy o świadczenie usług, staje się wymagalna z chwilą doręczenia rachunku osobie, wobec której wystawca zobowiązał się do usług.

Opłata zatem nie należy się dopóki rachunek znajduje się w ręku wystawcy lub w ręku osoby trzeciej, której wystawca wręczył rachunek z poleceniem, aby go doręczyła kupującemu, względnie osobie, wobec której wystawca rachunku zobowiązał się do usług. W szczególności więc: jeżeli umowę o kupno towarów zawarł kupujący nie ze sprzedawcą bezpośrednio, lecz z jego pełnomocnikiem („przedstawicielem handlowym”) a następnie — po wykonaniu umowy — sprzedawca przesyła rachunek nie bezpośrednio kupującemu lecz przedstawicielowi handlowemu, to opłata nie należy się dopóki rachunek znajduje się w ręku przedstawiciela handlowego.

Jeżeli sprzedawca przesłał pierwopis rachunku kupującemu a odpis przedstawicielowi handlowemu (który zawarł umowę sprzedaży z kupującym jako pełnomocnik sprzedawcy), to przedstawiciel handlowy — z tytułu posiadania tego odpisu — nie jest obowiązany ani do uiszczenia opłaty od rachunku ani do udowodnienia, że opłatę od pierwopisu uiszczono (L. DPO. 2725/VII/27).

Patrz wykładnię przy art. 25 nr. 50.

„ „ „ „ 72 „ 82II, 92 i 217.

„ „ „ „ 90 „ 81.

„ „ „ „ 138 „ 100.

ROZDZIAŁ TRZYNASTY.

OBRÓT PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH.

Art. 75.

Opłacie stemplowej, przewidzianej w rozdziale niniejszym podlegają:

a) umowy o sprzedaż papierów wartościowych, lub o ich zamianę na inne papiery wartościowe, nie wyłączając umów o dostawę takich papierów;

b) pisma, wymienione w punktach 2 i 3 art. 66, o ile tyczą się papierów wartościowych.

Za sprzedaż uważa się również oddanie papieru wartościowego wierzycielowi celem spłacenia długu pieniężnego, a za zamianę — oddanie papierów wartościowych.

wych i otrzymanie wzamian za nie częściowo sumy pieniężnej, a częściowo innych papierów wartościowych.

Jeżeli umowę sprzedaży lub zamiany zawarł komisant na rachunek komitenta, to opłacie podlega wykonanie umowy, zawartej między komisantem a komitentem.

Jeżeli choć jeden z kontrahentów, którzy zawarli umowę sprzedaży lub zamiany, względnie umowę komisową, wykonywa czynności bankierskie, jak również jeżeli umowę zawarto za pośrednictwem maklera przysięgłego, opłata należy się bez względu na to czy czynność prawna została stwierdzona pismem, czy sporządzona ustnie.

W innych przypadkach opłacie podlega pismo, stwierdzające czynność prawną. Za takie pismo uważa się również świadectwo którym wystawca stwierdza, że papier wartościowy pochodzi od niego (świadectwo pochodzenia).

Przepisów rozdziału niniejszego nie stosuje się do kuksów dawnego typu (art. 64, punkt 1).

r. w. s. § 112.

Umowy i pisma, wymienione w art. 75. podlegają opłacie według rozdziału trzynastego również wówczas, gdy mają za przedmiot świadectwo tymczasowe.

Wkł. 93. (Art. 75). Cesja dowodu zastawowego, stwierdzającego oddanie w zastaw papierów wartościowych (ujęta w wyrazy: „Ustępuję niniejszy dowód zastawowy ze wszystkimi prawami i zobowiązaniami na własność p.”), zawiera sprzedaż papierów wartościowych, w zastaw oddanych, i podlega opłacie stemplowej w myśl rozdziału trzynastego u. o. s. (L. DPO. 8482/VII/27).

Patrz wykładnię przy art. 76 nr. 43, 168 i 209.

Art. 76.

Za pisma stwierdzające umowę (art. 75, punkt a) uważa się również:

a) indos, umieszczony na imiennym papierze wartościowym;

b) pismo, którym bądź posiadacz imiennego papieru zawiadamia instytucję emitującą o przelew, bądź instytucja ta przelew przyjmuje.

Do pism powyższych stosuje się art. 3.

Przeписanie własności papieru wartościowego w księdze instytucji emitującej może nastąpić tylko w razie uprzedniego uiszczenia opłaty. Instytucja emitująca, która dokonała przepisania własności mimo nieuiszczenia opłaty, jest obowiązana solidarnie z podatnikiem (art. 80) do uiszczenia opłaty i podwyżki (art. 42 i art. 80, ustęp ostatni).

Artykułu niniejszego nie stosuje się, jeżeli przejsie własności imiennego papieru wartościowego nie następuje na skutek sprzedaży lub zamiany, lecz wynika z innego tytułu.

Wkł. 43, 168 i 209. (Art. 76) I. Opłata stemplowa w myśl rozdziału trzynastego u. o. s. staje się wymagalna (w myśl art. 1 oraz punktu „a” art. 76 u. o. s. również wówczas, gdy imienny papier wartościowy został przez właściciela papieru wartościowego zaopatrzony w indos in blanco i wręczony innej osobie. (Wyjątki od tej zasady są podane niżej w ustępie VI).

II. Jeżeli osoba A zaopatrzyła imienny papier wartościowy w indos in blanco i wręczyła go osobie B, a następnie B zaopatrzywszy papier wartościowy w dalszy indos in blanco — wręczył go osobie C, to opłacie w myśl rozdziału trzynastego podlega nie tylko pierwszy, lecz także drugi indos. (Wyjątki tej zasady są podane niżej w ustępie VI).

III. Opłata od indosu (pełnego lub in blanco) umieszczonego na imiennym papierze wartościowym, należy się (o ile nie zachodzą wyjątki podane niżej w ustępie VI) bez względu na to, czy kontrahenci (lub jeden z nich) wykonywają czynności bankierskie, względnie czy umowę zawarto za pośrednictwem maklera przysięgłego (art. 75, ustęp czwarty) lub czy warunków tych w przypadku poszczególnym niema.

IV. Jeżeli osoba A zaopatrzywszy imienny papier wartościowy w indos in blanco, wręczyła go osobie B, a następnie B, zawarłszy z osobą C umowę o sprzedaż tego papieru wartościowego lub o zamianę na inny papier wartościowy (art. 75, punkt „a” oraz ustęp drugi) wręcza go osobie C nie zaopatrzywszy w dalszy indos, to ta sprzedaż lub zamiana podlega opłacie w myśl rozdziału trzynastego, gdy zachodzi jeden z warunków, wymienionych w ustępie czwartym art. 75 t. j. gdy choć jeden z kontrahentów wykonywa czynności bankierskie lub gdy umowę zawarto za pośrednictwem maklera przysięgłego.

V. Jeżeli osoba A zaopatrzywszy imienny papier wartościowy w indos in blanco, wręczyła go osobie B, a następnie B oddaje ten papier wartościowy C do sprzedaży komisowej i w tym celu wręcza go osobie C, nie zaopatrzywszy w dalszy indos i wreszcie C sprzedaje tenże papier osobie D (w imieniu własnym, a na rachunek osoby B), również nie zaopatrzywszy go w dalszy indos, to — o ile zachodzą warunki, wymienione w ustępie czwartym art. 75 — opłata w myśl rozdziału trzynastego należy się dwukrotnie: od umowy o sprzedaż, zawartej między osobami C i D, od wykonania umowy komisowej (art. 75, ustęp trzeci).

V a. Opłatę stemplową od indosu, sporządzonego przez wypełnienie atramentem formularza, wydrukowanego na papierze wartościowym, można uiścić również przez zaklejenie znaczkami stemplowymi początkowych wyrazów formularza (np. „akeję niniejszą ustępuję p.”) i skasowanie ich przez wypisanie atramentem wyrazów zaklejonych.

Umieszczenie znaczków stemplowych w miejscu przeznaczonym na podpis i skasowanie ich podpisem nie jest prawidłowym sposobem uiszczenia (§ 33, ustęp czwarty, r. w. s.); w razie zastosowania tego sposobu będzie wymierzona podwyżka w wysokości 25-krotnej (art. 42 oraz art. 80, ustęp ostatni, u. o. s.), nie zostanie zaś wymierzona opłata pojedyncza.

VI. Opłata w myśl rozdziału trzynastego nie należy się:

1) jeżeli indos ma na celu przejsie własności nie z tytułu sprzedaży lub zamiany, lecz z innego tytułu np. celem wypłacenia zapisu albo celem wniesienia papieru wartościowego do spółki tytułem wkładu rzeczowego.

2) jeżeli właściciel imiennego papieru wartościowego — zaopatrzywszy go w indos in blanco — wręczył go innej osobie tytułem oddania w zastaw.

W przypadku oddania w zastaw opłata w myśl rozdziału trzynastego staje się wymagalna (na mocy art. 75, ustępu drugiego) dopiero wówczas, gdy wierzyciel A — celem zaspokojenia swej pretensji — a) bądź wypełnił indos in blanco (nazwiskiem własnym lub innej osoby), b) bądź — zaopatrzwszy papier wartościowy w dalszy indos pełny lub in blanco) — wręczył go innej osobie (osobie B) z tytułu sprzedaży lub zamiany na inny papier wartościowy, c) gdy wierzyciel (A) wręczył papier wartościowy innej osobie (osobie B) z tytułu sprzedaży lub zamiany nie zaopatrzwszy go uprzednio w dalszy indos.

W przypadku wymienionym pod „b” należy uiścić opłatę w myśl rozdziału trzynastego dwukrotnie: od przejścia własności na wierzyciela i od przejścia własności na osobę B. W przypadku, o którym mowa pod „c” należy w każdym razie uiścić opłatę od przejścia własności na wierzyciela; opłatę zaś od przejścia własności na osobę B tylko w takim razie, jeżeli zachodzi jeden z warunków, wymienionych w ustępie czwartym, art. 75 (t. j. gdy choć jeden z kontrahentów wykonywa czynności bankierskie lub gdy umowę o sprzedaż lub zamianę zawarto za pośrednictwem maklera przysięgłego).

VII. Jeżeli instytucja emitująca, której przedstawiono imienny papier wartościowy celem przepisania własności, stwierdza, że od czasu poprzedniego uwidocznienia osoby właściciela we właściwej księdze umieszczono na papierze wartościowym szereg indosów, to przepisanie jest zasadniczo uzależnione od stwierdzenia, że opłaty stemplowe uiszczono od wszystkich indosów.

W razie stwierdzenia, że od czasu poprzedniego uwidocznienia właściciela we właściwej księdze umieszczono na papierze wartościowym:

- a) indos, niezaopatrzony w dowód uiszczenia opłaty, i przy tymże indosie,
- b) adnotację: „..... nabył (a) dn. :::: rej.”, oraz, że osoba wymieniona na początku adnotacji, wykonywa czynności bankowe, instytucja emitująca:

- 1) nie uzależnia przepisania własności papieru wartościowego od uprzedniego uiszczenia opłaty, gdy data, wymieniona w adnotacji, jest identyczna z datą indosu,
- 2) uzależnia przepisanie od uprzedniego uiszczenia opłaty od indosu, gdy data adnotacji jest inna niż data indosu lub gdy indos jest bez daty.

Te same zasady obowiązują w razie zaopatrzenia indosu w adnotację: „..... nabył (a) dn. rej. :::: maklera N. N.”, wymieniającą na początku osobę, która wykonywa czynności bankowe, lub w adnotację „umowa z dn. rej. :::: maklera N. N.” i zaopatrzoną w podpis maklera.

Instytucja emitująca nie uzależnia przepisania własności papieru wartościowego od uprzedniego uiszczenia opłaty od indosu, jeżeli indosantem jest osoba wykonująca czynności bankowe w Polsce.

Też, podane w ustępie drugim niniejszego działu VII. opierają się na następujących stanach faktycznych:

- 1) Osoba A, zapisana w księdze instytucji emitującej jako właściciel danego papieru wartościowego (a nie wykonująca czynności bankowych) sprzedawała ten

papier w dniu 2 stycznia 1928 r. bankowi B i w tym celu zaopatrzyła papier w indos in blanco. W dniu 20 stycznia 1928 r. Bank B sprzedał ów papier osobie C (nie wykonywającej czynności bankowych), która wypełniła indos in blanco swoim nazwiskiem i zwróciła się do instytucji emitującej o przepisanie własności. Ponieważ bank B w myśl art. 80 (ustępu trzeciego) u. o. s. uiścił opłatę stemplową od nabycia papieru wartościowego, gotówką, bez wymiaru urzędowego, przeto indos, o którym mowa, nie jest zaopatrzony w znaczek stemplowy, a instytucja emitująca, opierając się na treści indosu (pełnego) i wychodząc na tej podstawie z założenia, że osoba A sprzedała papier osobie C, odmówiłaby przepisania własności. Tej konsekwencji zapobiega adnotacja (zaczynając się od słów: „Bank B nabył”), zaopatrzoną w datę 2 stycznia 1928 r. (identyczną z datą indosu); dowodzi bowiem, że od osoby A nabył papier Bank B. Ponieważ podana w adnotacji (po skrócie „rej.”) pozycja „rejestrów opłat stemplowych od obrotu papierów wartościowych” (§ 116 r. w. s., umieszczony przy art. 80), umożliwia władzy skarbowej stwierdzenie, czy bank B uiścił opłatę stemplową od nabycia papieru wartościowego, przeto adnotacja, o której mowa, zwalnia — na mocy niniejszej wykładni — instytucję emitującą od tego stwierdzenia; instytucja emitująca może więc dokonać przepisania własności na podstawie owej adnotacji.

- 2) Osoba A, zapisana w księdze instytucji emitującej jako właściciel danego papieru wartościowego (a nie wykonująca czynności bankowych), sprzedawała ten papier w dniu 2 stycznia 1928 r. osobie C (nie wykonywającej czynności bankowych) i w tym celu zaopatrzyła papier w indos in blanco, w którym jako data indosu jest wymieniony dzień 2 stycznia 1928 r. Od tego indosu nie uiszczono opłaty stemplowej. W dniu 20 stycznia 1928 r. osoba C sprzedała papier wartościowy, o którym mowa, bankowi B, który uiścił opłatę stemplową od nabycia gotówką i umieścił przy indosie in blanco, o którym mowa wyżej, adnotację: „Bank (firma) nabył dn. 20 stycznia 1928 r. rej.”. Wreszcie w dniu 10 lutego 1928 r. B sprzedał papier wartościowy osobie D (nie wykonywającej czynności bankowych), która wypełniła indos in blanco swoim nazwiskiem i zwróciła się do instytucji emitującej o przepisanie własności. Ponieważ data indosu i data adnotacji są różne, przeto instytucja emitująca jest obowiązana uzależnić przepisanie własności od uprzedniego uiszczenia opłaty od indosu.

Wymieniona w ustępie trzecim niniejszego działu

VII adnotacja „..... nabył (a) dnia rej. maklera N. N.” tyczy się przypadku, w którym osoba, wykonująca czynności bankowe nabyła papier wartościowy za pośrednictwem maklera. Po skrócie „rej” należy wymienić pozycję księgi maklerskiej (§§ 118 i 119 r. w. s., umieszczone przy art. 80).

Wymieniona w tymże ustępie trzecim adnotacja: „Umowa z dn. rej. :::: maklera N. N.” tyczy się przypadku, w którym za pośrednictwem maklera przyszła do skutku umowa o nabycie papieru war.

tościowego między dwiema osobami, z których żadna nie wykonywa czynności bankowych.

Teza, podana w ustępie czwartym niniejszego działu VII wypływa z postanowienia art. 80 (ustępu trzeciego) u. o. s., w myśl którego bank, który podpisał indos in blanco (względnie inny bank, który drogą tego indosu nabywa papier wartościowy) obowiązany jest uiszczyć opłatę od owego indosu gotówką, bez wymiaru urzędowego.

W razie uiszczenia opłaty od indosu w należnej kwocie, ale w sposób nieprawidłowy, w szczególności drogą skasowania znaczka stemplowego podpisem indosanta (patrz wyżej dział V a), nie stoi na przeszkodzie — ze stanowiska opłat stemplowych przepisaniu własności papieru wartościowego w księdze instytucji emitującej. Art. bowiem 76 u. o. s. uzależnia przepisanie własności od uiszczenia opłaty, a nie od uiszczenia należnej ewentualnie podwyżki.

VIII. Jeżeli na imiennym papierze wartościowym umieszczono szereg indosów i od żadnego z nich nie uiszczono opłaty stemplowej, to władza skarbową może od każdego indosanta lub indosatarjusza wymagać tylko tej opłaty stemplowej, która należy się od umów, zawartych przez danego indosanta, względnie indosatarjusza.

Pr z y k ł a d :

a) pierwszy właściciel imiennego papieru wartościowego (A) sprzedaje go osobie B i w tym celu wręcza go tej osobie, zaopatrzwszy w indos in blanco.

b) Następnie B sprzedaje papier osobie C i w tym celu wręcza go jej, zaopatrzwszy w indos in blanco.

c) Wreszcie C sprzedaje papier bankowi „D” i w tym celu wręcza go temu bankowi, nie zaopatrzwszy w indos.

A, B, C i D mają mieszkanie lub siedzibę w Polsce. A, B i C nie wykonywują czynności bankierskich. Umowy wyżej wymienione, zawarte bez pośrednictwa maklera.

W przypadku powyższym: A jest obowiązany do uiszczenia opłaty tylko od indosu „a”; B jest obowiązany do uiszczenia opłat od indosów: „a” i „b”; C jest obowiązany do uiszczenia opłaty od indosu „b”; D jest obowiązany do uiszczenia opłaty od umowy „e”. Obowiązek osób A, B i C opiera się na punkcie „2 d” artykułu 80 u. o. s. obowiązek banku „D” na punkcie „2 b” tegoż artykułu (L. DPO. 2780/VIII/27, L. D. V. 5028/6/28, L. D. V. 2185/6/29).

Wkł. 103. (Art. 76). Kuksy są (na mocy art. 79 u. o. s.) w zakresie opłat stemplowych unormowanych w rozdziale trzynastym u. o. s. zrównane z akcjami. Wobec tego wszystkie postanowienia rozdziału trzynastego, dotyczące się akcji, stosuje się również do kuksów. W szczególności więc w myśl ustępu przedostatniego art. 76 u. o. s. przepisanie własności kuksu w księdze gwareckiej, przewidziane w § 105 pruskiej ustawy górniczej, może nastąpić tylko w razie uprzedniego uiszczenia opłaty, jeżeli w przypadku poszczególnym należy się opłata w myśl rozdziału trzynastego (L. D. V. 9573/6/27).

Art. 77.

Wolne są od opłaty stemplowej:

1) obrót obligów Państwa Polskiego, listów zastawnych Państwowego Banku Rolnego, tymczasowych zobowiązań tego banku do dostarczenia listów zastawnych oraz obrót wylosowanych papierów wartościowych i płatnych kuponów od papierów wartościowych;

2) sprzedaż zagranicznych środków płatniczych lub ich zamiana na inne zagraniczne środki płatnicze;

3) zamiana papierów wartościowych na inne odcińki papierów tego samego rodzaju, jeżeli łączna wartość nominalna jednych i drugich jest ta sama;

4) zamiana świadectwa tymczasowego na dowód ostateczny;

5) zamiana papierów wartościowych wskutek ich konwersji;

6) wymiana akcji z powodu powiększenia lub zmniejszenia kapitału zakładowego albo z powodu fuzji spółek akcyjnych;

7) kupno przez instytucję kredytową własnych listów zastawnych lub innych obligacji własnych, wypłaconych tytułem pożyczki, jeżeli następuje bezpośrednio po ich wydaniu dłużnikowi;

8) spłata pożyczki, otrzymanej od instytucji kredytowej w jej własnych obligacjach (listach zastawnych i t. d. obligacjami tego samego rodzaju;

9) zamiana listów Państwowej Renty Ziemskiej na listy zastawne, przewidziane w art. 33 ustawy z dnia 28 grudnia 1925 r. o wykonaniu reformy rolnej (Dz. U. R. P. z 1926 r. Nr. 1, poz. 1).

r. w. s. § 113.

Umowa, mająca na celu zamianę papieru wartościowego, wymienionego w punkcie 1 art. 77, na papier, niewymieniony w powołanym przepisie (np. zamiana obligacji państwowych na akcje, zamiana papieru wartościowego wylosowanego na niewystosowane odcińki papierów wartościowych tego samego lub innego rodzaju) podlega opłacie. Należy uiszczyć opłatę tylko jednokrotną, a mianowicie od nabycia papierów niewymienionych w punkcie 1, art. 77. Wartość tych ostatnich bierze się za podstawę wymiaru.

Art. 78.

Za podstawę wymiaru przyjmuje się:

a) przy sprzedaży — łączna wartość wszystkich zobowiązań kupującego; nie dolicza się jednak wartości odsetek bieżących, ani też wartości kuponów już płatnych, ale jeszcze nieodejętych;

b) w razie stwierdzenia umowy zapomocą świadectwa pochodzenia (art. 75, ustęp ostatni) — wartość papierów (art. 8); w braku daty na świadectwie pochodzenia i niemożności jej ustalenia przyjmuje się, iż świadectwo zostało sporządzone w dniu dojścia do rąk władzy skarbowej;

c) w innych przypadkach — wartość papierów (art. 8).

Przy zamianie należy uiszczyć opłatę dwukrotną, a mianowicie od nabycia papierów wartościowych przez każdego z kontrahentów.

r. w. s. § 114.

Punkt a) artykułu 78 stosuje się również do sprzedaży komisowej, względnie do kupna komisowego (art. 75, ustęp trzeci). Łączną wartość wszystkich zobowiązań osoby trzeciej z którą komisant zawiera umowę w imieniu własnym na rachunek komitenta, sprzedając jej papiery komitenta — względnie łączną wartość zobowiązań komisanta wobec osoby trzeciej, przyjętych na rachunek komitenta przy komisowym kupnie — bierze się za podstawę wymiaru opłaty: zarówno od umowy między komisantem a osobą trzecią (art. 75, ustęp pierwszy) jak od wykonania umowy komisowej (art. 75, ustęp trzeci).

Art. 79.

Opłata wynosi:

a) o ile chodzi o akcje, kuksy lub inne papiery wartościowe o niestałym oprocentowaniu — 0,2%,

b) o ile chodzi o papiery wartościowe o stałym oprocentowaniu 0,05%. Jeżeli jednak obaj kontrahenci wykonywają czynności bankierskie, to stopa wynosi w przypadkach, przewidzianych w punkcie a) — 0,05%, w przypadkach, przewidzianych w punkcie b) — 0,01%.

Jeżeli — poza przypadkami, wymienionymi w ustępie poprzednim umowa, zawarta za pośrednictwem maklera przysięgłego, nie jest transakcją giełdowa (§ 26 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 grudnia 1924 r. Dz. U. R. P. Nr. 114, poz. 1019), jak również, gdy kontrahenci, z których żaden nie wykonywa czynności bankierskich, zawarli umowę bez pośrednictwa maklera przysięgłego, to opłata wynosi w przypadku, przewidzianym w punkcie a) — 0,5%, w przypadku zaś przewidzianym w punkcie b) — 0,1%.

Minister Skarbu może obniżyć stawki opłat, wymienione w niniejszym artykule, nie więcej jednak niż do połowy w wypadkach:

a) gdy się to okaże potrzebne w celu ożywienia obrotu papierów wartościowych,

b) na zasadzie wzajemności, jeżeli jeden z kontrahentów ma mieszkanie lub siedzibę w kraju, a drugi zagranicą.

U w a g a. Stawka 0,2%, przewidziana w art. 79 w ustępie pierwszym pod lit. „a” u. o. s., została rozporządzeniem Ministra Skarbu z dnia 20 XI 1929 r. (Dz. U. R. P. Nr. 83, poz. 620), obniżona do dnia 31 grudnia 1930 r., na 0,1%.

Patrz wykładnię przy art. 76 nr. 103.

Art. 80.

Do uiszczenia opłaty, przewidzianej w niniejszym rozdziale, są obowiązani:

1) makler przysięgły, jeżeli pośredniczył przy sprzedaży lub zamianie;

2) w braku takiego pośrednictwa:

a) ten z kontrahentów, który ma mieszkanie lub siedzibę w Polsce, jeżeli drugi z nich znajduje się zagranicą;

b) ten z kontrahentów, który wykonywa czynności bankierskie, jeżeli drugi z nich czynności takich nie wykonywa, a obaj mają mieszkanie lub siedzibę w Polsce;

c) zbywca gdy obie strony wykonywują w Polsce czynności bankierskie;

d) obaj kontrahenci solidarnie, jeżeli obaj znajdują się w Polsce, a żaden z nich nie wykonywa czynności bankierskich;

e) nabywca — w przypadkach wymienionych w punkcie b) art. 75.

Makler (punkt 1) może od każdego z kontrahentów żądać zwrotu połowy opłaty.

Makler oraz osoby, wykonywające czynności bankierskie, uiszczają opłatę gotówką, bez wymiaru urzędowego (art. 25) i bez zastosowania art. 14; nabywca w przypadkach, wymienionych w punkcie b) art. 75, uiszcza opłatę według zasad, podanych w art. 14 i 71, wszyscy inni według zasad ogólnych (art. 14, 20—24 oraz 27—32).

Minister Skarbu władny jest ustalić sposób stwierdzenia transakcyj papierami wartościowymi, dokonywanych przez osoby, zajmujące się czynnościami bankierskimi oraz przez maklerów.

Podwyżkę stemplową (art. 42) oblicza się w przypadkach, przewidzianych w rozdziale niniejszym, w wysokości 25-krotnej.

r. w. s. § 115.

Jeżeli nie tylko komisant, lecz także komitent, wykonywa w Polsce czynności bankierskie, to do uiszczenia opłaty jest obowiązany: komitent, gdy chodzi o zlecenie sprzedaży, — komisant, gdy chodzi o zlecenie kupna. W razie zamiany papierów wartościowych na inne papiery wartościowe, winien uiścić podatek zarówno komitent jak komisant — pierwszy od wartości papierów, które dostarcza komisantowi, drugi od wartości papierów, które dostarcza komitentowi.

r. w. s. § 116.

Osoby, wykonywające czynności bankierskie, jeżeli zajmują się sprzedażą i kupnem papierów wartościowych, są obowiązane prowadzić rejestr według załączonego wzoru 9.

Do rejestru tego należy zapisywać wszelkie umowy, przy których osoba, prowadząca rejestr, jest obowiązana do uiszczenia opłaty stemplowej w myśl punktu 2 artykułu 80.

Zamianę papierów wartościowych na inne papiery wartościowe (art. 78, ustęp ostatni) należy zapisać do rejestru pod dwiema pozycjami; jedna z nich jest przeznaczona dla papierów wartościowych, które ma dostarczyć jeden z kontrahentów, druga dla tych, które ma dać współkontrahent. Łączność obu pozycji należy zaznaczyć w kol. 11 rejestru. Jeżeli kontrakt zamiany zawarły bez udziału maklera dwie osoby, wykonywające czynności bankierskie, to każda z nich ma tę umowę zapisać do swego rejestru pod dwiema pozycjami. Kolumny 9 i 10 należy w każdym rejestrze wypełnić tylko przy pozycji, obejmującej papiery wartościowe, które mają być wydane drugiemu kontrahentowi.

Również należy utworzyć dwie pozycje, gdy przedmiotem tej samej umowy są papiery o stałym oprocentowaniu oraz papiery o niestałym oprocentowaniu.

Wypełnia się bądź tylko kolumnę 3, bądź tylko 5. Wypełnienie kolumny 4 nie jest konieczne, jeżeli nabywca nie wykonywa czynności bankierskich.

Wypełnia się bądź tylko kolumnę 6, bądź tylko 7 rejestru, według tego, czy kurs giełdowy oznacza się co do sztuki, czy co do jednostki wartości nominalnej.

Przy zamianie należy w kolumnie 11 podać, na podstawie jakich danych ustalono wartość, wymienioną w kolumnie 9.

r. w. s. § 117.

Zapisywanie do rejestru (§§ 43 i 116) ma nastąpić zasadniczo w części rejestru, obejmującej miesiąc, w którym nastąpiło przyjęcie oferty.

Jeżeli kontrahent, który ma zapisać umowę do rejestru, był oferentem, to zapisanie ma nastąpić w części rejestru, obejmującej miesiąc, w którym oferent otrzymał zawiadomienie o przyjęciu oferty, lub stwierdził w inny sposób, że oferta została przyjęta.

Gdy do rejestru ma być zapisane wykonanie umowy, zawartej między komisantem, a komitentem (art. 75, ustęp trzeci), obowiązują zasady następujące:

a) jeżeli do uiszczenia opłaty jest obowiązany komisant, to ma wykonanie umowy zapisać do części rejestru, obejmującej miesiąc, w którym przyjął ofertę osoby trzeciej, względnie w którym otrzymał zawiadomienie o przyjęciu swojej oferty przez osobę trzecią (lub stwierdził w inny sposób, że osoba trzecia ofertę przyjęła);

b) jeżeli do uiszczenia opłaty obowiązany jest komitent, to ma wykonanie umowy zapisać do części rejestru, obejmującej miesiąc, w którym otrzymał zawiadomienie o zawarciu umowy z osobą trzecią.

r. w. s. § 118.

Makler nie prowadzi rejestru opłat stemplowych. Ma natomiast uwidocznnić kwotę opłaty stemplowej w księdze maklerskiej, w osobnej kolumnie. Do kolumny tej stosuje się przepisy o rejestrze oraz o uiszczaniu opłat, zawarte w §§ 43—45.

Co do umów o zamianę, makler ma wymienić oddzielnie każdą z dwóch opłat, obliczonych w myśl ustępu ostatniego artykułu 78, podać co do każdej z nich wartość, którą przyjął za podstawę wymiaru, oraz wyjaśnić, według jakich danych wartość tę ustalił.

Gdy przedmiotem tej samej umowy są papiery o stałym oprocentowaniu oraz papiery o niestalem oprocentowaniu, to makler ma wymienić oddzielnie opłatę, obliczoną co do jednego rodzaju papierów i oddzielnie co do rodzaju drugiego.

r. w. s. § 119.

Osoba, wykonywająca czynności bankierskie, jak również makler przysięgły, mają co do każdego przypadku, który ma być zapisany do rejestru (§§ 116 i 117), względnie do księgi maklerskiej (§ 118), wystawić zaświadczenie, w którym należy wymienić: imię i nazwisko (firmę) kontrahenta dla którego pismo jest przeznaczone, rodzaj papierów wartościowych, ilość sztuk względnie wartość nominalną (§ 116, ustęp przedostatni), cenę jednostkową i ogólną, pozycję rejestru, względnie księgi maklerskiej i kwotę opłaty stemplowej. Przy zamianie należy nadto wymienić dane, na podstawie których ustalono wartość.

Pismo ma być zaopatrzone w datę wystawienia i podpisane.

Wymienienie nazwiska (firmy) kontrahenta, dla którego pismo jest przeznaczone, nie jest konieczne, jeżeli wystawca wykonywa czynności bankierskie, drugi zaś kontrahent czynności tych nie wykonywa.

Osoba, wykonywająca czynności bankierskie, ma pismo o którym mowa, sporządzić w dwóch egzemplarzach. Jeden egzemplarz ma zatrzymać, drugi zaś wręczyć lub przesłać drugiemu kontrahentowi zaraz po zapisaniu do rejestru.

Makler ma sporządzić to pismo w trzech egzemplarzach. Jeden egzemplarz ma zatrzymać, dwa inne wręczyć (przesłać) obu kontrahentom, najpóźniej w ciągu 10 dni, po upływie miesiąca kalendarzowego, w którym umowę zawarto.

Egzemplarze zatrzymane (lub odpisy, przewidziane w ostatnim zdaniu niniejszego paragrafu) należy przechowywać — uporządkowane według dat wystawienia — przez lat pięć po upływie roku kalendarzowego, w którym odnośne dokumenty sporządzono.

Osoba, wykonywająca czynności bankierskie, ma przechowywać według zasad powyższych egzemplarz, otrzymany od drugiego kontrahenta lub od maklera.

Sporządzenie pisma, o którym mowa w ustępach poprzednich niniejszego paragrafu, nie jest potrzebne, w razie wręczenia (przesłania) drugiemu kontrahentowi (obu kontrahentom) w terminie wskazanym wyżej (w ustępie czwartym względnie piątym niniejszego paragrafu) karty umowy lub rachunku, o ile dokumenty te zawierają wszystkie dane wyżej wymienione. Osoba, wykonywająca czynności bankierskie, względnie makler, winni zatrzymać odpis karty umowy lub rachunku.

Patrz wykładnię przy art. 76 nr. 43, 168 i 209

” ” ” ” 138 „ 100.

ROZDZIAŁ CZTERNASTY.

PISMA, TYCZĄCE SIĘ PRAW RZECZOWYCH NA RZECZY CUDZEJ.

Art. 81.

Pismo stwierdzające umowę o ustanowienie, względnie o przeniesienie:

- 1) służebności gruntowej;
- 2) prawa użytkowania;
- 3) prawa używania lub mieszkania albo służebności ograniczonej;
- 4) ciężaru rzeczowego —

podlega opłacie stemplowej w wysokości 1% od wartości (art. 6—10) prawa na rzeczy cudzej, o ile nie mają zastosowania przepisy o opodatkowaniu spadków i darowizn.

Pisma wyżej wymienione, tyczące się nieruchomości, położonej zagranicą, podlegają opłacie w wysokości 0,1%.

Artykuł niniejszy nie dotyczy ciężarów rzeczowych, wymienionych w punkcie 3 art. 64.

Wkl. 213. (Art. 81, 84 i 87). Oświadczenie, którym właściciel nieruchomości, położonej na obszarze, na którym obowiązuje kodeks cywilny niemiecki, wnosi na zapisanie do księgi wieczystej „dożywotniej wymowy”, obejmującej: a) korzystanie z pewnej części danej nieruchomości, a mianowicie: mieszkanie oraz używanie

części budynków gospodarczych, b) periodyczne świadczenia w naturze np. dostarczanie pożywienia, opału i t. p., c) periodyczne świadczenia w gotówce — podlega w myśl art. 87 ustępu ostatniego u. o. s. dwóm opłatom, a mianowicie:

- 1) opłacie w wysokości 1% od wartości prawa, wymienionego wyżej pod a), jako prawa ograniczonej służebności osobistej (§ 1090 kod. cyw. niem. oraz art. 81, p. 3 u. o. s.);
- 2) opłacie w wysokości 0,5% od wartości świadczeń, wymienionych wyżej pod b) i c), a mianowicie na mocy art. 84 u. o. s..

Oświadczenie, o którym mowa, nie podlega jednak opłacie stemplowej (a mianowicie na mocy art. 87 ustępu ostatniego, zdania drugiego u. o. s.) wówczas, gdy zawarty w oświadczeniu wniosek o wpis w księdze wieczystej opiera się na darowiźnie lub zapisie. Ten warunek uwolnienia od opłaty stemplowej musi być jednak udowodniony pisemnym aktem darowizny względnie testamentem, okoliczność, że osoba, na rzecz której „wymowa” zostaje ustanowiona, jest z właścicielem nieruchomości, ustanawiającym „wymowę”, złączona węzłem rodzinnym lub do rodzinnego zbliżonym, oraz że pismo, zawierające ów wniosek, nie stwierdza zobowiązania do świadczenia wzajemnego — okoliczności te same przez się nie nadają oświadczeniu, o którym mowa, znamion aktu darowizny. (L. D. V. 980/6/29).

Patrz wykładnię przy art. 56 nr. 212.

Art. 82.

Pismo stwierdzające umowę o ustanowienie zastawu lub hipoteki tytułem kaucji podlega zasadniczo opłacie w wysokości 0,1% od sumy kaucji.

Opłacie w wysokości 3 zł. podlega pismo, stwierdzające ustanowienie kaucji:

- 1) na zabezpieczenie kredytu wekslowego;
- 2) służbowej;
- 3) na zabezpieczenie prawidłowego wykonania obowiązków opiekuna lub kuratora;
- 4) kaucji, zapobiegającej uchyleniu się obwinionego od śledztwa i kary;
- 5) kaucji na zabezpieczenie należności ubocznej (odsetek za zwłokę, kosztów sądowych i t. p.) przy wierzytelności, wynikającej z pisma, podlegającego opłacie — jeżeli opłatę od tego pisma uiszczono;
- 6) kaucji na zabezpieczenie wierzytelności, mogących wyniknąć z otwartego kredytu — jeżeli uiszczono opłatę, przewidzianą w ustępie drugim art. 134.

Wkl. 98. (Art. 3 i 82). Deklaracja, złożona bankowi przez klienta, której klient oświadcza, że składa bankowi papiery wartościowe, wymienione w deklaracji, celem zabezpieczenia otwartego kredytu, podlega opłacie w wysokości 3 zł. jeżeli od pisma, stwierdzającego umowę w przedmiocie otwarcia kredytu, uiszczono opłatę — w wysokości 0,1%, względnie 3 zł. — przewidzianą w art. 134.

Jeżeli w takiej deklaracji klient oświadczył nadto, że celem zabezpieczenia otwartego kredytu ustanawia prawo zastawu również na papierach wartościowych, które w przyszłości złoży bankowi, to:

- a) następuje deklaracje klienta, w których on, powołując się na deklarację pierwotną, składa dodatkowo

papiery wartościowe na zabezpieczenie otwartego kredytu, nie podlegają opłacie;

- b) również nie podlegają opłacie pisma banku, w których on potwierdza odbiór papierów wartościowych, złożonych przez klienta dodatkowo — w szczególności: stwierdzenie złożenia zakupionych na zlecenie klienta papierów wartościowych na zabezpieczenie otwartego kredytu (L. DPO. 2822/VII/27).

Wkl. 185. (Art. 82). Jeżeli sporządzono pismo, stwierdzające umowę w przedmiocie otwarcia kredytu i uiszczono od niego opłatę, przewidzianą w art. 134 (ustępie drugim) u. o. s. a następnie sporządzono drugie pismo, w którym osoba korzystająca z kredytu — podając istotną treść umowy w przedmiocie otwarcia kredytu — oświadcza że na zabezpieczenie wierzytelności, mogących wyniknąć z tego kredytu „ceduje” osobie, która udzieliła kredytu, swoją wierzytelność wobec osoby trzeciej, to owo drugie pismo przedstawia się w myśl art. 6 (ustępu pierwszego) u. o. s. jako pismo, stwierdzające umowę o ustanowienie zastawu tytułem kaucji i podlega opłacie stemplowej w wysokości 3 zł. na mocy art. 82 (punkt 6) u. o. s..

Art. 66 u. o. s. nie ma w tym przypadku zastosowania, gdyż nie następuje ani sprzedaż wierzytelności ani zamiana jej na inną rzecz ruchomą, ani też przelew wierzytelności celem spłacenia długu, istniejącego już w chwili sporządzenia aktu cesji (L. D. V. 6779/6/28).

Przykład:

1. P. P. (firma) utrzymuje stosunki handlowe z Bankiem Gospodarstwa Krajowego, (Oddział w Poznaniu, Bydgoszczy, Katowicach) i korzysta w tymże Banku z kredytu.

Dla upewnienia wszelkich pretensyj, jakie Bank Gospodarstwa Krajowego wobec p. ma, lub w przyszłości mieć będzie — a mianowicie, że wszelkie pretensje z pożyczek, weksli, odsetek prowizji, wykładów i kosztów, jak również za wszelkie pretensje, któreby temuż Bankowi (z jakiegokolwiek tytułu prawnego, przeciw p. powstać miały — oddaje p. Bankowi Gospodarstwa Krajowego, (Oddział w Poznaniu, Katowicach, Bydgoszczy) na własność następujące przedmioty, znajdujące się w mieszkaniu

P. zaruca, że wyżej wymienione przedmioty są je.... wyłączną własnością. Obie strony zgodne są co do tego, że wspomniane przedmioty z dniem dzisiejszym przeszły na własność i w posiadanie Banku Gospodarstwa Krajowego, Oddział w

Bank Gospodarstwa Krajowego, Oddział w przejąwszy powyższe przedmioty w efektywne posiadanie, wypożycza niniejszem p. wspomniane przedmioty bezpłatnie na czas nieograniczony, lecz zastrzega sobie prawo zabrać każdego czasu powyższe przedmioty w swe bezpośrednie posiadanie, po uprzednim 24-godzinnym wypowiedzeniu umowy wygodzenia i sprzedać je z odpowiednim stosowaniem przepisów prawnych o zastawie.

P. zobowiązany jest zabezpieczyć wspomniane przedmioty od ognia, odpowiednio do dzisiejszych warunków i opłacać punktualnie premję ogniową i zrzeka się prawa do jej zwrotu przez Bank Gospodarstwa Krajowego, Oddział w

Wszelkie pretensje swe z umowy ubezpieczeniowej, dotyczące przedmiotów, które p. Bankowi Gospodarstwa Krajowego, Oddział w prze-właszczył. Także, o ile umowy ubezpieczeniowe dopiero w przyszłości zawarte zostaną p. odstępuje niniejszem Bankowi Gospodarstwa Krajowego, Oddział w uwiadamiając o tem zobowiązanych do zapłaty.

Wszelkie koszty wydania i transportu, wzgl. składowe, ewentualnej sprzedaży i koszty stempla ponosi p. dnia 192.... r.

Pismo, sporządzone według powyższego wzoru, uważa się w myśl art. 6 ustawy stempłowej za stwierdzające umowę o ustanowieniu zastawu i podlega opłacie przewidzianej w art. 82, (o ile strona, otrzymująca pożyczkę w Banku, przywłaszcza ruchomości na rzecz Banku, bez podania wartości w odnośnej umowie, a Bank po otrzymaniu zaspokojenia zwraca je właścicielowi, to umowa oblig z art. 114—115).

2. Hypoteka, zabezpieczająca skapitalizowaną rentę inwalidzką, w formie aktu notarialnego lub sądowego podlega opłacie 0,1%.

Patrz wykładnię przy art. 84 nr. 133 II.

Art. 83.

Pismo, stwierdzające umowę między wierzycielem a dłużnikiem o ustanowienie zastawu ruchomego dla wierzytelności, już istniejącej, podlega opłacie według zasad, podanych w ustępach pierwszym i drugim art. 115.

Pismo wyżej wymienione jest wolne od opłaty w przypadku ustanowienia zastawu ruchomego dla wierzytelności, już poprzednio stwierdzonej pismem, podlegającym opłacie, jeżeli opłatę od tego pisma uiszczono. r. w. s. § 120.

Opłata od pisma, stwierdzającego umowę między wierzycielem a dłużnikiem o ustanowienie zastawu ruchomego dla wierzytelności już istniejącej, wynosi (stosownie do pierwszego ustępu art. 115) 0,3% od sumy wierzytelności — w razie udzielenia pożyczki pod zastaw towarów osobie, wykonywającej sprzedaż towarów tego rodzaju i z tego powodu podlegającej podatkowi przemysłowemu, lub ustawowo zwolnionej od tego podatku.

W innych przypadkach opłata wynosi (stosownie do drugiego ustępu art. 115) zasadniczo 0,5% od sumy wierzytelności. Od tej zasady zachodzą wyjątki w razie zastawienia papieru wartościowego przez osobę, nie zajmującą się zawodowo sprzedażą papierów wartościowych, wtedy bowiem za podstawę wymiaru bierze się nie sumę wierzytelności, lecz wartość zastawionego papieru (art. 8), a opłata wynosi:

1) gdy przedmiotem zastawu są akcje, kuksy lub inne papiery wartościowe o niestałym oprocentowaniu:

0,05% — jeżeli zarówno wierzyciel jak i dłużnik wykonywają czynności bankierskie (art. 79, ustęp drugi);

0,2% — jeżeli tylko jedna ze stron (bądź wierzyciel, bądź dłużnik) wykonywa czynności bankierskie (art. 79, ustęp pierwszy punkt „a”);

0,5% — jeżeli ani wierzyciel ani dłużnik nie wykonywa czynności bankierskich (art. 79, ustęp trzeci);

2) gdy przedmiotem zastawu są papiery wartościowe o stałym oprocentowaniu (listy zastawne, obligacje fundowane, obligacje spółek akcyjnych) — z wyjątkiem wymienionych w ustępie ostatnim niniejszego paragrafu:

0,01% — jeżeli zarówno wierzyciel jak i dłużnik wykonywają czynności bankierskie (art. 79, ustęp drugi);

0,05% — jeżeli tylko jedna ze stron (bądź wierzyciel bądź dłużnik) wykonywa czynności bankierskie (art. 79, ustęp pierwszy, punkt „b”);

0,1% — jeżeli ani wierzyciel ani dłużnik nie wykonywa czynności bankierskich (art. 79, ustęp trzeci).

Nawet w razie zastawienia papieru wartościowego przez osobę, nie zajmującą się zawodowo sprzedażą papierów wartościowych, ustala się opłatę w wysokości 0,5% od sumy wierzytelności, jeżeli kwota, w ten sposób obliczona, wynosi mniej niż obliczona według zasad, podanych w ustępie poprzednim.

Nie podlegają opłacie pisma, stwierdzające oddanie w zastaw — przez osobę nie zajmującą się zawodowo sprzedażą papierów wartościowych — obligacyj Państwa Polskiego, listów zastawnych Państwowego Banku Rolnego, tymczasowych zobowiązań tego banku do dostarczenia listów zastawnych, wylosowanych papierów wartościowych, płatnych kuponów od papierów wartościowych, oraz zagranicznych środków płatniczych.

Art. 84.

Pismo stwierdzające umowę między wierzycielem a dłużnikiem o ustanowienie hipoteki albo zastawu nieruchomości (art. 2085 — 2091 kodeksu cywilnego francuskiego; art. 1627 i następne prawa cywilnego rosyjskiego) dla wierzytelności już istniejącej albo o ustanowienie długu gruntowego lub rentowego (§§ 1191—1203 kodeksu cywilnego niemieckiego), podlega opłacie w wysokości 0,5% od kwoty wierzytelności.

Opłata nie może jednak przewyższać 3 zł. w przypadku ustanowienia hipoteki albo zastawu nieruchomości dla wierzytelności, już poprzednio stwierdzonej pismem, podlegającym opłacie, jeżeli opłatę od tego pisma uiszczono. Przepis ten tyczy się również obciążenia nieruchomości długiem gruntowym lub rentowym, który już obciążał inną nieruchomość, jeżeli uiszczono opłatę od ustanowienia długu gruntowego lub rentowego.

Wkl. 133 II. Jeżeli przy udzielaniu pożyczki dłużnik — bądź nie sporządzając obligu (skryptu dłużnego) bądź prócz obligu oddzielnie sporządzonego — wystawia pismo, którem ustanawia hipotekę, celem zabezpieczenia pożyczki, to pismo takie podlega opłacie stempłowej według zasad, podanych w art. 84 oraz w ustępie drugim art. 86 u. o. s..

W razie ustanowienia hipoteki, celem zabezpieczenia nie tylko sumy pożyczonej, lecz także należności ubocznych (odsetek, kosztów sądowych) należy uiścić:

a) w przypadku niesporządzenia obligu: 0,1% od kwoty, o którą suma hipoteki przewyższa sumę pożyczoną (art. 82, ustęp pierwszy u. o. s.);

b) w przypadku sporządzenia oddzielnego obligu i uiszczenia od niego należnej opłaty, przewidzianej w art. 114, względnie w art. 116, u. o. s. lub w art. 28

rozporządzenia Prezyd. R. P. z dnia 13 kwietnia 1927 r. o komunalnych kasach oszczędności Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 339: 3 zł. (art. 82, punkt 5 u. o. s.),

Patrz wykładnię przy art. 81 nr. 213.

Art. 85.

Pismo, stwierdzające umowę, na mocy której nie dłużnik, lecz osoba trzecia ustanawia zastaw lub hipotekę dla wierzytelności już istniejącej, podlega opłacie, przewidzianej w art. 83 względnie 84.

Jeżeli jednak wierzytelność stwierdzono pismem, podlegającym opłacie, i uiszczono opłatę od tego pisma, to opłata od ustanowienia zastawu lub hipoteki wynosi 0,1% od kwoty wierzytelności.

Art. 86.

Opłatom, przewidzianym w art. 82—84, nie podlegają pisma, podlegające opłacie w myśl innych rozdziałów części drugiej niniejszej ustawy, a zawierające też ustanowienie zastawu lub hipoteki na zabezpieczenie wierzytelności, stwierdzonej takim pismem, albo ustanowienie kaucji na zabezpieczenie należności ubocznych (odsetek za zwłokę, kosztów sądowych i t. p.).

Pisma stwierdzające umowy, wymienione w art. 82—85, nie podlegają opłacie, jeżeli tyczą się zabezpieczenia wierzytelności, co do których ustawa niniejsza (art. 120) zwalnia oblig od opłaty stemplowej.

Patrz wykładnię przy art. 84 nr. 133 II.

Art. 87.

Za stwierdzenie umów, wymienionych w art. 82, 83 i 85 uważa się również pisma, któremi wierzyciel potwierdza odbiór rzeczy, oddanej mu w zastaw, z wyjątkiem pism tego rodzaju, wydawanych przez Bank Polski.

Na obszarze, na którym obowiązuje kodeks cywilny niemiecki, za stwierdzenie umów, wymienionych w art. 81—85, uważa się również wniosek o wpis prawa rzeczowego w księdze wieczystej lub w rejestrze okrętowym. Przepisu powyższego nie stosuje się, gdy wniosek opiera się na darowiźnie lub zapisie (§ 2174 kodeksu cywilnego niemieckiego), albo gdy wnioskowi odmówiono. W razie stwierdzenia umowy nie tylko przez wniosek, lecz także pismem innego rodzaju stosuje się art. 3.

Patrz wykładnię przy art. 81 nr. 213.

ROZDZIAŁ PIĘTNASTY.

DZIERŻAWA I NAJEM RZECZY.

Art. 88.

Pisma stwierdzające umowę o dzierżawę lub najem rzeczy przedłożenie takiej umowy albo przelew (cesję) praw dzierżawy lub biorącego w najem podlegają opłacie stemplowej w wysokości 1% od wartości zobowiązań dzierżawy lub biorącego w najem, względnie cesjonariusza. Jeżeli jednak chodzi o dzierżawę lub najem nieruchomości, położonej zagranicą, to opłata wynosi 3 zł.

Nie podlegają opłacie według rozdziału niniejszego pisma, stwierdzające dzierżawę prawa wydobywania ciał kopalnych lub przelew tego rodzaju praw dzierżawnych (art. 64, ustęp drugi)..

Wolne są od opłaty umowy o dzierżawę, przewidziane w art. 4 ustawy z dnia 29 kwietnia 1925 r. o rozbudowie miast (Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 346; ustęp ten bez znaczenia patrz nowela I — przy art. 54).

Wolne są od opłaty — z zastrzeżeniem wzajemności — państwa obce co do najmu pomieszczeń przeznaczonych do urzędowania przedstawicielstw dyplomatycznych lub konsularnych. Wolni są również — z zastrzeżeniem wzajemności — szefowie i funkcjonariusze przedstawicielstw dyplomatycznych państw obcych, będący obywatelami państwa wysyłającego i należący do uznanego personelu eksterytorjalnego, oraz szefowie zawodowych przedstawicielstw konsularnych państw obcych, będący obywatelami państwa wysyłającego — co do najmu pomieszczeń, przeznaczonych według treści umowy na mieszkania wyżej wymienionych osób, członków ich rodzin i służby osobistej. Takie zwolnienie może Minister Skarbu przyznać państwu obcemu, względnie jego funkcjonariuszom również, gdy chodzi o misje zagraniczne, czasowo czynne w Polsce.

W przypadkach przewidzianych w ustępie poprzednim wynajmujący ma uiścić połowę opłaty, jeżeli sam nie jest zwolniony od obowiązku uiszczenia.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 31 marca 1927 r.

w sprawie opłat stemplowych od umów o dzierżawę lub najem przedmiotów, znajdujących się na obszarze, na którym obowiązuje kodeks cywilny niemiecki.

(Dz. U. R. P. Nr. 34, poz. 303).

Na podstawie art. 176 (zdania ostatniego) ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o opłatach stemplowych (Dz. U. R. P. Nr. 98, poz. 570) zarządzam co następuje:

§ 1. Jeżeli przed dniem 1 stycznia 1927 r. sporządzono pismo, stwierdzające umowę o dzierżawę lub najem nieruchomości położonej na obszarze, na którym obowiązuje kodeks cywilny niemiecki, a podany w tem piśmie koniec okresu, przez który stosunek dzierżawy lub najmu ma trwać, przypada na dzień późniejszy niż dzień 31 grudnia 1926 r. to osoby, które zawarły umowę, są solidarnie obowiązane złożyć — najpóźniej do końca czerwca 1927 r. — odpis owego pisma urzędowi skarbowemu (§ 16 rozporządzenia z dnia 20 listopada 1926 r. Dz. U. R. P. Nr. 123, poz. 713 w brzmieniu ustanowionem w § 3 rozporządzenia z dnia 17 marca 1927 r. Dz. U. R. P. Nr. 31, poz. 274).

W razie jednoczesnego złożenia pierwopisu lub drugiego odpisu urząd skarbowy zaświadczy zgłoszenie na pierwopisie, względnie na drugim odpisie.

W razie niezgłoszenia w terminie, przewidzianym w ustępie pierwszym niniejszego paragrafu, zostanie wymierzona kara pieniężna w wysokości od 5 do 300 zł. (art. 43 ustawy o opłatach stemplowych z dnia 1 lipca 1926 r. Dz. U. R. P. Nr. 98, poz. 570).

§ 2. Od pisma, wymienionego w § 1 należy uiścić opłatę stemplową, przyjmując za podstawę wymiaru wartość zobowiązań dzierżawy lub biorącego w najem, za czas od dnia 1 stycznia 1927 r. do dnia, w którym stosunek dzierżawy, względnie najmu ustaje. Nie włącza się jednak do podstawy wymiaru tych świadczeń

ubocznych, które wydzierżawiającemu, względnie wynajmującemu, należą się w naturze (świadezeń ubocznych niepieniężnych).

Wysokość opłaty ustala się według rocznej kwoty zobowiązań dzierżawy lub biorącego w najem, w myśl pozycji 48 pruskiej taryfy stempłowej (w brzmieniu, ustalonym w § 5 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 14 lipca 1922 r. Dz. U. R. P. Nr. 62, poz. 557 i w § 9, punkcie 4, rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 28 kwietnia 1924 r. Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 392); stawka opłaty nie może jednak wynosić więcej niż 1%.

§ 3. Opłatę, wymienioną w § 2 uiszcza się ratami rocznie, które należy wносить do kasy skarbowej gotówką, bez urzędowego wymiaru. Każdą ratę, z wyjątkiem ostatniej, należy uiszczyć w ciągu miesiąca stycznia przyjmując za podstawę obliczenia wartość zobowiązań dzierżawcy lub biorącego w najem za rok ubiegły; ratę pierwszą (za rok 1927) należy uiszczyć w styczniu 1928 r. Ratę ostatnią należy wnieść w ciągu miesiąca po ustaniu stosunku dzierżawy względnie najmu.

Kasie Skarbowej należy złożyć w dwóch egzemplarzach deklarację, ułożoną według załączonego wzoru. Jedną deklaracją można objąć większą ilość umów o dzierżawę lub najem, jeżeli przy wszystkich ta sama osoba jest obowiązana do uiszczenia opłaty.

W razie nieuiszczenia raty we właściwym terminie zostanie wymierzona podwyżka w wysokości 5-krotnej kwoty nieuiszczonej albo uiszczonej po upływie właściwego terminu (art. 42 ustawy o opłatach stempłowych).

Podatnik może też uiszczyć opłatę (§ 2) od razu przy zgłoszeniu pisma, podlegającego opłacie (§ 1); w takim razie na żądanie podatnika wymierzy opłatę urząd skarbowy (art. 23, punkt „a”; art. 24, punkt „a” ustawy o opłatach stempłowych).

Rata może być też uiszczona przed nadejściem terminu, wymienionego w ustępie pierwszym niniejszego paragrafu.

§ 4. §§ 1—3 nie stosuje się do umów o dzierżawę lub najem, od których przed dniem 1 stycznia 1927 r. uiszczono opłatę w całości.

§ 5. §§ 1—3 nie stosuje się do umów o dzierżawę lub najem, przy których kontrahentem jest Skarb Rzeczypospolitej albo będące odrębnymi osobami prawnymi: zakład państwowy lub przedsiębiorstwo państwowe.

Opłatę od pism, stwierdzających takie umowy, oblicza się według pozycji 48 pruskiej taryfy stempłowej (w brzmieniu, ustalonym w § 5 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 14 lipca 1922 r. Dz. U. R. P. Nr. 62, poz. 557 i w § 9 punkcie 4 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 28 kwietnia 1924 r. Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 392) z uwzględnieniem § 5 (ustępu 6) pruskiej ustawy o podatku stempłowym (w brzmieniu obwieszczenia z dnia 30 czerwca 1909 r. Zb. pr. str. 535); podstawę wymiaru ustala się w sposób, podany w ustępie pierwszym § 2. Opłata w ten sposób obliczona, nie może jednak wynosić więcej niż 1% od kwoty przyjętej za podstawę wymiaru.

Urząd działający imieniem Skarbu Rzeczypospolitej, względnie imieniem zakładu państwowego lub przedsiębiorstwa państwowego, jeżeli występuje jako dzierżawca lub biorący w najem, potrąca odpowiednie kwoty od

należności drugiego kontrahenta. Jeżeli zaś wymieniony urząd występuje jako wydzierżawiający lub oddający w najem, to ma wezwać dzierżawcę, względnie biorącego w najem, aby przy każdej racie czynszu dzierżawnego względnie przy każdej racie komornego, wniósł do tej samej kasy państwowej odpowiednią kwotę tytułem opłaty stempłowej.

Urząd wnosi raty opłaty stempłowej do kasy skarbowej corocznie w styczniu. Urząd prowadzi wykaz według wzoru, załączonego do § 3 — z tą zmianą, że w kolumnie 3 należy zawsze wymienić drugiego kontrahenta; wykazu tego nie składa kasie skarbowej.

Jeżeli Urząd występuje jako wydzierżawiający lub oddający w najem, to może zaniechać poboru opłat stempłowych i wnoszenia ich do kasy skarbowej. Ma jednak w takim razie zgłosić odnośne pismo urzędowi skarbowemu w sposób, podany w § 1; urząd skarbowy wyda pisemną decyzję, w której wezwie dzierżawcę, względnie biorącego w najem, do uiszczenia rat opłaty w sposób wskazany w § 3.

§ 6. Od umów, zarówno pisemnych jak ustnych, zawartych przed dniem 1 stycznia 1927 r. a mających za przedmiot dzierżawę lub najem nieruchomości, położonych na obszarze, na którym obowiązuje kodeks cywilny niemiecki, jeżeli umowy te były wykonywane w 1926 r. należy uiszczyć ratę opłaty za rok 1926, o ile jej dotychczas nie uiszczono, najpóźniej do końca czerwca 1927 r. Tę ratę należy obliczyć i uiszczyć według odnośnych przepisów pruskiej ustawy o podatku stempłowym.

W razie nieuiszczenia raty za rok 1926 do końca czerwca 1927 r. zostanie wymierzona podwyżka w wysokości 5-krotnej kwoty nieuiszczonej albo uiszczonej po upływie powyższego terminu (art. 42 ustawy o opłatach stempłowych).

§ 7. §§ 1—6 stosuje się również do umów o dzierżawę lub najem uprawnień, do których stosuje się przepisy prywatno-prawne o nieruchomościach, jak również do dzierżawy prawa polowania o ile prawa powyższe tyczą się nieruchomości, położonych na obszarze, na którym obowiązuje kodeks cywilny niemiecki.

§ 8. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

U W A G I :

1. Umowy o dzierżawę lub najem nieruchomości, stwierdzone pisemnie przed dniem 1 stycznia 1927 r. podlegają opłacie stempłowej, jeżeli wartość zobowiązań dzierżawcy, względnie biorącego w najem, za cały czas trwania stosunku dzierżawy, względnie najmu, — z wyłączeniem świadezeń ubocznych, płatnych w naturze (świadezeń ubocznych niepieniężnych) — przewyższa 180 zł. i zarazem wartość roczna owych zobowiązań przewyższa 440 zł.

2. Opłatę oblicza się według następującej taryfy:

Jeżeli roczna wartość zobowiązań dzierżawcy względnie biorącego w najem wynosi:

ponad	lecz nie więcej niż	to stawka opłaty wynosi
440 zł.	490 zł.	1/10%
490 „	610 „	2/10%

610	„	1 230	„	3/10%
1 230	„	2 460	„	4/10%
2 460	„	3 690	„	5/10%
3 690	„	4 920	„	6/10%
4 920	„	6 150	„	7/10%
6 150	„	7 380	„	8/10%
7 380	„	8 610	„	9/10%
8 610	„	—	„	1%

Wkł. 96. (Art. 9 i 88). Kontrakty o dzierżawę posiadłości, stanowiącej gospodarstwo rolne, są obecnie zawierane po największej części w ten sposób, że czynsz dzierżawny (tenuta dzierżawna) jest ustanowiony nie w sumie pieniężnej lecz w pewnej ilości zboża. Ten typ zasadniczo ujawnia się w następujących trzech odmianach.

1) Odmiana pierwsza: Ilość zboża, wymieniona w kontrakcie, ma być wydawana wydzierżawiającemu w naturze.

2) Odmiana druga: Czynsz dzierżawny ma być płacony w pieniądzu, a mianowicie w kwocie, która według kursu giełdy zbożowej przedstawia równowartość danej raty czynszu w czasie jej płatności (w dniu płatności albo według najwyższego kursu w miesiącu, poprzedzającym termin płatności i t. p.).

3) Odmiana trzecia jest kombinacją dwóch pierwszych, a polega na tem, że czynsz dzierżawny ma być płacony bądź w naturze bądź w pieniądzu (których sumę ustala się w sposób, podany przy odmianie drugiej) — a mianowicie według wyboru, dokonywanego przy każdej racie bądź przez dzierżawcę bądź przez wydzierżawiającego.

Przy odmianie pierwszej należy uiścić opłatę stemplową niezwłocznie t. j. w terminie, przewidzianym w art. 20 względnie w art. 28 (ustępie drugim) lub w art. 30 (ustępie trzecim) u. o. s. Za podstawę wymiaru bierze się wartość ilości zboża, należnej tytułem czynszu dzierżawnego za cały czas dzierżawy (wartość łącznej sumy wszystkich rat czynszu) a mianowicie tę wartość, jaką przedstawia owa łączna ilość w dniu sporządzenia pisma, stwierdzającego kontrakt dzierżawy.

Przy odmianie drugiej i trzeciej stosuje się art. 9 i 22. Opłata ma być uiszczana w miarę wykonywania zobowiązania; oblicza się ją oddzielnie co do każdej raty czynszu dzierżawnego.

Przy odmianie drugiej bierze się za podstawę wymiaru sumę pieniężną, wyrażającą daną ratę. Tak samo postępuje się przy odmianie trzeciej, o ile rata na skutek dokonanego wyboru ma być uiszczona w pieniądzu. O ile zaś przy odmianie trzeciej rata czynszu dzierżawnego na skutek dokonanego wyboru ma być uiszczona w naturze, bierze się za podstawę wymiaru równowartość raty t. j. tę kwotę pieniężną, która zostałaby uiszczona (według kursu w kontrakcie określonego) gdyby uprawniony do wyboru dzierżawca ofiarował świadczenie pieniężne, względnie gdyby uprawniony do wyboru wydzierżawiający zażądał świadczenia pieniężnego (L. DPO. 7748/VII/27).

Wkł. 161. (Art. 88). Pismo, stwierdzające umowę, według której dzierżawca ceduje komis prawa, wynikające z kontraktu dzierżawy, wzamian za sumę pieniężną, którą cesjonariusz płaci dotychczasowemu dzierżawcy i zarazem „podstawia cesjonariusza we wszelkie zobowiązania, wynikłe z kontraktu dzierżawy” podlega opłacie w wysokości 1% od zobowiązań cesjonariusza, a zatem od sumy wynikającej ze zliczenia: 1) kwoty pieniężnej, którą cesjonariusz płaci dotychczasowemu dzierżawcy, 2) tenuty dzierżawnej i innych świadczeń, do których dotychczasowy dzierżawca jest obowiązany na rzecz wydzierżawiającego na mocy kontraktu dzierżawy — za czas od dnia cesji do dnia wygaśnięcia kontraktu dzierżawy (L. D. V. 3297/6/28).

Wkł. 244. (Art. 10, 11, 88). Jeżeli w kontrakcie dzierżawy, zawartym na czas dłuższy, niż lat 5 (np. na lat 12), podano wprowadzić roczną kwotę tenuty dzierżawnej (np. 10 000 zł.), ale zarazem wydzierżawiający oświadczył, że otrzymał tenutę dzierżawną za cały czas trwania dzierżawy (w przykładzie powyższym 120 000 zł.), to opłata w wysokości 1%, przewidziana w art. 88 u. o. s. (w powyższym przykładzie 1 200 zł.) ma być uiszczona **w całości** przed podpisaniem kontraktu (art. 28, ustęp drugi i art. 30, ustęp trzeci u. o. s.), względnie w ciągu trzech tygodni po sporządzeniu kontraktu (art. 20 oraz art. 29 ustęp przedostatni u. o. s.). Art. 11 u. o. s. nie ma zastosowania, gdyż powołany w nim punkt „b” art. 10 u. o. s. tyczy się świadczeń **perjodycznych**; w niniejszym przypadku zaś dzierżawca zobowiązał się do świadczenia **jednorazowego**, które nie stało się perjodycznem na skutek tego, że strony podały w kontrakcie, ile wynosi iloraz, wynikający z podziału kwoty, otrzymanej przed sporządzeniem kontraktu, przez ilość lat, przez którą ma trwać stosunek dzierżawny. (L. D. V. 5912/6/29).

Patrz nowela I przy art. 54.

Art. 89.

Umowa o najem skrzynki depozytowej (safe) lub o przedłużenie najmu podlega opłacie w wysokości 10% od umówionej ceny za cały czas trwania stosunku najmu — bez względu na to, czy została zawarta pisemnie czy ustnie.

Opłatę ma uiścić osoba, wynajmująca skrzynkę depozytową, gotówką bez urzędowego wymiaru (art. 25).
r. w. s. § 121.

Osoba, wynajmująca skrzynki depozytowe, ma prowadzić rejestr według załączonego wzoru 10.

r. w. s. § 122.

Osoby, zajmujące się wynajmowaniem skrzynek depozytowych, mają do rejestru (wzór 10 do § 121), założonego na rok 1927, zapisać przedewszystkiem te umowy, zawarte przed dniem 1 stycznia 1927 r., które mają obowiązywać (wyłącznie lub częściowo) po tym terminie. W kolumnie 5 należy wymienić tylko cenę najmu, przypadającą za czas od dnia 1 stycznia 1927 r.

ROZDZIAŁ SZESNASTY.

PISMA, TYCZĄCE SIĘ UMÓW O ŚWIADCZENIE USŁUG.

Art. 90.

Pisma, stwierdzające umowę o świadczenie usług — z wyjątkiem dokumentów przewozowych (art. 92 i 93) podlegają opłacie stemplowej:

a) w wysokości 0,2% umówionego wynagrodzenia, jeżeli choćby jeden z kontrahentów zawarł umowę w zakresie swego przedsiębiorstwa, podlegającego podatkowi przemysłowemu lub ustawowo od tego podatku zwolnionego;

b) w wysokości 1% — w innych przypadkach. Patrz § 2 rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 15 XI 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 106, poz. 914) uwidoczony przy art. 72.

Rachunki i tym podobne pisma, wymienione w art. 72, a stwierdzające wykonanie umowy o świadczenie usług przez osobę która się do nich zobowiązała, podlegają opłacie stemplowej według zasad, podanych w art. 72—74.

r. w. s. § 191.

Rachunek lub inne pismo, stwierdzające wykonanie umowy o sprzedaż rzeczy ruchomej lub umowy o świadczenie usług (art. 72 i ustęp drugi artykułu 90), a sporządzone po wejściu w życie ustawy o opłatach stemplowych, nie podlega opłacie (art. 73, punkt 2) również wówczas, gdy pismo, stwierdzające zawarcie umowy sprzedaży albo umowy o świadczenie usług, sporządzono przed dniem 1 stycznia 1927 r. a opłatę od niego uiszczono według przepisów dotychczasowych.

(Art. 90). Nota dyskontowa t. j. pismo, którym bank zawiadamia klienta o jego należności z tytułu zdyskontowania weksli, nie podlega opłacie stemplowej, jeżeli wymienia jedynie sumę wekslową, stopę dyskontową, kwoty ulegające potrąceniu z sumy wekslowej tytułem odsetek oraz tytułem wydatków przez Bank poniesionych (np. porto) tudzież należną klientowi resztę; pismo bowiem treści powyższej nie jest wymienione w żadnym z postanowień części drugiej u. o. s., a w szczególności nie jest rachunkiem, stwierdzającym wykonanie umowy o sprzedaż lub o świadczenie usług.

Jeżeli zaś nota dyskontowa wśród kwot, ulegających potrąceniu z sumy wekslowej, wymienia nadto prowizję bankową (pod nazwą „prowizja” lub inną, np. „damno”) w kwocie, przewyższającej 20 zł., to podlega opłacie — w myśl art. 90 u. o. s. — w wysokości 0,2% od sumy prowizji (L. DPO. 68/VII/27).

(Art. 90). Pisma, stwierdzające umowy, które urząd ziemski zawiera z mierniczymi o wykonanie czynności mierniczych, związanych ze scaleniem gruntów, podlegają w myśl art. 90 ustawy o opłatach stemplowych opłacie w wysokości 0,2% od umówionego wynagrodzenia. Uiszczenie tej opłaty ma nastąpić w sposób wskazany w instrukcji wydanej przez Ministra Skarbu w porozumieniu z Najwyższą Izbą Kontroli dnia 15 listopada 1928 r. — w sprawie opłat stemplowych od pism wiążących się z umowami, zawieraniem przez urzędy państwowe, oraz przez zakłady i przedsiębiorstwa państwowe, ogłoszonej w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Skarbu (Nr. 36 z 1928 r., poz. 410, L. DPO. 10160/VII/26).

(Art. 90). Zestawienie należności z tytułu zwrotnego poszukiwania z powodu nieprzyjęcia wekslu lub niezapłacenia sumy wekslowej (art. 47 i 48 prawa wekslowego z dnia 14 listopada 1924 r. Dz. U. R. P. Nr. 100, poz. 926) — w szczególności wykaz, wymienający: procent prawny, koszt protestu, koszt zawiadomienia po-

przednika i wystawcy tudzież inne koszty „prowizję komisową” (art. 47, punkt 4 i art. 48, punkt 4 prawa wekslowego) oraz dyskonto (art. 47, ustęp ostatni prawa wekslowego) — nie podlega opłacie jako niewymienione w części drugiej ustawy o opłatach stemplowych; w szczególności zestawienie takie nie jest rachunkiem, stwierdzającym wykonanie umowy o sprzedaż ruchomości lub o świadczenie usług, a zatem nie podlega opłacie, przewidzianej w art. 72 i 90 ustawy o opłatach stemplowych (L. DPO. 395/VII/27).

Wkł. 57. (Art. 90, 136 i 137). Pismo, którym bank zawiadamia klienta o uznanie jego rachunku z tytułu wpływu gotówki z inkasa weksli i w którym wymienia ulegające potrąceniu kosztu obce i prowizję, podlega opłacie w wysokości 0,2% od sumy prowizji.

Pismo klienta, którym on zadłuża bank (jako inkasenta) kwotą zainkasowaną i stwierdza, że inkasent już nie posiada wekslu, przesłanego mu w swoim czasie do inkasa, nie podlega opłacie.

Pismo, którym klient potwierdza odbiór gotówki, wypłaconej mu przez bank z tytułu inkasa weksli, podlega opłacie w wysokości 20 gr. jeżeli kwota pokwitowana przewyższa 50 zł. Punkt 11 art. 137 w tym wypadku niema zastosowania, gdyż punkt ten tyczy się — przy inkasie weksli pokwitowania, które wręcza inkasent dłużnikowi wekslowemu; pokwitowanie zaś, które klient wręcza bankowi, nie stwierdza „uiszczenia sumy należnej na mocy wekslu”, lecz stwierdza uiszczenie należności, wynikłej z umowy o oświadczenie usług (L. DPO. 192/VII/27).

Wkł. 81. (Art. 90). Pismo, które komitent wystosowuje do komisanta (komisjonera) i którym uznaje należność komisanta z tytułu prowizji, podlega opłacie w wysokości 0,2% od kwoty prowizji, jeżeli przedtem ani nie zostało sporządzone pismo, stwierdzające zawarcie umowy komisowej, — bądź podpisane przez obie strony, bądź sporządzone albo uwierzytelnione sądownie lub notarialnie, — ani też nie został wystawiony przez komisanta rachunek, stwierdzający jego należność.

Artykuł bowiem 90 u. o. s. postanawia, że „rachunki i tym podobne pisma, wymienione w art. 72 a stwierdzające wykonanie umowy o świadczenie usług przez osobę, która się do nich zobowiązała”, podlegają opłacie stemplowej „według zasad, podanych w art. 72—74”. Pismo, zaś o którym mowa, jest odpowiednikiem wymienionego w art. 72 potwierdzenia odbioru towaru, wymienającego zarazem należność za towar”. (L. DPO. 5575/VII/27).

Wkł. 138 III. 3 (Art. 90). Pismo, wystosowane do Biura Sprzedaży Soli przez osobę, utrzymującą wolny skład soli, w którym wystawca wykazuje swoją należność z tytułu prowizji, podlega opłacie w wysokości 0,2% od sumy należności.

Wkł. 149. (Art. 90). Celem obliczenia opłaty stemplowej od rachunku, wystawionego przez spedytora (ekspedytora), wlicza się do podstawy wymiaru tylko należność za usługi, przez spedytora wykonane, nie wlicząc należności za przewóz, który spedytor sam skutecznie nie oddając towaru do przewozu innemu przewoźnikowi.

Natomiast nie wlicza się do podstawy wymiaru należności tytułem zwrotu wydatków, które spedytor fak-

tycznie poniósł za nadawcę lub za odbiorcę, jako to wydatków na pokrycie należności celnych, ubezpieczenie towaru, przewoźnego zapłaconego faktycznie innemu przewoźnikowi; również nie wlicza się do podstawy wymiaru kwoty, należnej spedytorowi tytułem danych na towar zaliczek.

Powyższą tezę stosuje się wówczas, jeżeli kwoty, które mają być wliczone do podstawy wymiaru, są w rachunku wymienione oddzielnie od kwot, których się do podstawy wymiaru nie wlicza. W razie wymienienia obu grup należności w jednej kwocie, stosuje się art. 13 u. o. s. (L. D. V. 9869/6/26).

Wkł. 156. (Art. 90, 136 i 137). Rachunek notariusza, doręczony klientowi, a stwierdzający należność z tytułu honorarium, nie podlega opłacie — z przyczyn, wyjaśnionych w wykładni Nr. 6, ogłoszonej w Nr. 6 Dziennika Urzędowego z 1927 r. (umieszczona przy art. 72), — o ile chodzi o honorarium za czynność, do której wykonania notariusz był ustawowo obowiązany i jeżeli razem honorarium za tę czynność jest przewidziane w powszechnie obowiązującej taryfie notarialnej, a w danym rachunku jest wymienione w kwocie, nie przewyższającej stawki taryfowej.

Natomiast podlegają opłacie stemplowej w wysokości 0,2% od kwoty honorarium (na mocy art. 90, punktu „a”, u. o. s.):

- a) rachunki, wymieniałe honorarium należne za czynność, do której notariusz nie jest ustawowo obowiązany, którą więc wykonał na mocy umowy;
- b) rachunek wymieniałe wprawdzie należność za czynność, do której wykonania notariusz był obowiązany ustawowo, należność jednak, niewymienioną w powszechnie obowiązującej taryfie notarialnej;
- c) rachunek, wymieniałe wprawdzie należność za czynność, do której wykonania notariusz jest obowiązany ustawowo, należność jednak przewyższającą stawkę taryfową.

W przypadkach bowiem, wymienionych pod a), b), c), należność została ustalona umową a wobec tego dany rachunek jest pismem, stwierdzającym wykonanie umowy o świadczenie usług.

Do pokwitowań notariusza z odbioru honorarium, jeżeli pokwitowanie takie nie zostało poprzedzone rachunkiem, stosuje się wszystkie wyżej podane zasady, dotyczące rachunków (art. 90, ustęp drugi, w związku z art. 72, ustępem drugim, u. o. s.). Jeżeli zaś notariusz doręczył klientowi rachunek, stwierdzający należność z tytułu honorarium, a następnie po zapłaceniu tej należności sporządził pokwitowanie, to pokwitowanie takie:

- 1) jest wolne od opłaty stemplowej — na mocy art. 137 (punktu 6) — w przypadkach, w których w myśl wykładni niniejszej rachunek nie podlega opłacie, jak również w przypadkach, wymienionych wyżej w punktach „b” i „c”;
- 2) podlega opłacie w wysokości 20 gr., o ile pokwitowana należność przewyższa 50 zł., (art. 136 oraz art. 137 p. I u. o. s.) w przypadkach, wymienionych wyżej w punkcie „a” (L. D. V. 5001/6/28).

Wkł. 186. (Art. 90 i 91). Umowa między przedsiębiorstwem przemysłowym, mającym siedzibę w Polsce,

ze spedytorem zagranicznym o uskutecznienie przewozu towarów, eksportowanych przez owo przedsiębiorstwo zagranicę, mieści się — w myśl wykładni Nr. 68 ogłoszonej w Nr. 17 Dz. Urz. Min. Skarbu z r. 1927 (umieszczonej przy art. 67) w zakresie tego przedsiębiorstwa przemysłowego, które zawiera umowę ze spedytorem zagranicznym. Umowa taka zatem względnie rachunki spedytora, stwierdzające wykonanie tej umowy, podlegają w myśl art. 90 (punkt „a” oraz ustępu drugiego) u. o. s. oraz zgodnie z wykładnią Nr. 149 ogłoszoną w Nr. 15 Dz. Urz. Min. Skarbu z r. 1928 (patrz wyżej) opłacie stemplowej w wysokości 0,2% od należności za usługi, przez spedytora wykonane (L. D. V. 8588/6/28).

Wkł. 189. (Art. 90). Zestawienie, sporządzone przez Bank Hipoteczny i wręczone dłużnikowi hipotecznemu przy sposobności wypłacania pożyczki hipotecznej, a wymieniałe kwoty, potrącone przez Bank z waluty pożyczkowej (procenty za pierwszy okres ustalony w planie umorzenia, zwrot wydatków: na oszacowanie nieruchomości, na sporządzenie listów zastawnych, na opłatę stemplową od tych listów, na spłatę długów, skonwertowanych zapomocą odnośnej pożyczki hipotecznej nie podlega opłacie stemplowej, gdy nie jest rachunkiem, stwierdzającym wykonania umowy o sprzedaż lub o świadczenie usług (art. 72 i 90 ustęp drugi u. o. s.). Tytuły się to w szczególności także tej części zestawienia, w której są wymienione wydatki na oszacowanie nieruchomości i na sporządzenie listów zastawnych, choćby nawet kwota tych wydatków była oznaczona w zestawieniu w pewnym stosunku procentowym do kwoty pożyczki; umowa bowiem o oszacowanie nieruchomości oraz o sporządzenie listów zastawnych zawartą zostaje przez Bank nie z dłużnikiem hipotecznym, lecz z rzeczoznawcą do szacowania nieruchomości względnie z drukarnią wobec czego odnośna pozycja zestawienia przedstawia się bądź jako żądanie zwrotu rzeczywistych wydatków (a nie jako świadczenie wzajemne za świadczone usługi lub za sprzedaną rzecz) bądź jako część składowa oprocentowania pożyczki (L. D. V. 2699/6/28).

Wkł. 188. (Art. 90). Pismo, wystawione przez adwokata, treści następującej: „Tytułem honorarium za przeprowadzoną przezemnie sprawę likwiduję sobie zł.” należy do wymienionych w art. 90 (ustęp drugi) u. o. s. pism, stwierdzających wykonanie umowy o świadczenie usług przez osobę, która się do nich zobowiązała”. Pismo takie podlega więc w myśl powołanego przepisu w związku z cytowanym w nim artykułem 72 u. o. s. a mianowicie z punktem a) tego ostatniego artykułu, opłacie w wysokości 0,2% od kwoty honorarium (L. D. V. 9402/6/28).

Wkł. 191. (Art. 90, 91 i 111). Pismo, stwierdzające umowę, na mocy której zakład ubezpieczeń porucza komuś pełnienie funkcji agenta ubezpieczeniowego, podlega opłacie w wysokości 0,2% według zasad, podanych w ustępie pierwszym art. 90 u. o. s. oraz w punkcie 4 art. 91 u. o. s.

Nota buchalteryjna, sporządzona przez zakład ubezpieczeń i wymieniałe należność z tytułu wynagrodzenia za pełnienie funkcji agenta ubezpieczeniowego, podlega opłacie stemplowej według zasad, podanych w ustępie drugim art. 90 u. o. s..

Legitymacja, którą zakład ubezpieczeń wydaje swemu agentowi i w której jedynie stwierdza, że osoba w legitymacji wymieniona jest agentem zakładu, wydającego legitymację oraz, że „zostaje upoważniona w myśl statutu oraz udzielonej jej instrukcji do przyjmowania wniosków w przedmiocie ubezpieczeń, jak również do pobierania zadatków na poczet ubezpieczeń i wydawania odnośnych kwitów zadatkowych”, podlega w myśl art. 111 u. o. s. — jako pełnomocnictwo do odbioru pieniędzy opłacie w wysokości 1 zł. (L. D. V. 2403/6/27).

Wkł. 201. (Art. 90). Rachunki, wystawione przez Ajencje celne Polskich Kolei Państwowych, a stwierdzające należność ajencji za jej czynność wykonaną w ramach jej zakresu działania, podlegają opłacie w wysokości 0,2% od wymienionych w rachunku należności tytułem komisowego oraz tytułem opłat za roboty fizyczne (rozporządzenia z dnia 9 sierpnia 1927 r. Dz. U. R. P. Nr. 78, poz. 685 i 686), z wyłączeniem jednak:

a) wydatków pocztowych (§ 13 rozporządzenia, poz. 685, b) opłaty w wysokości 1% względnie 20 gr. od kwot, wyłożonych przez ajencję celną na rachunek odbiorcy (§ 15 p. 1, tegoż rozporządzenia) oraz c) wydatków nieprzewidzianych (§ 17 tegoż rozporządzenia).

Innych należności, wymienionych ewentualnie w rachunku, (jako to: cło, opłaty manipulacyjne, statystyczne, za dezynfekcje składowe, zwrot wydatków na plomby) nie wlicza się do podstaw wymiaru opłaty od rachunku, gdyż podstawę tę stanowi w myśl art. 90 u. o. s. należność za usługi, wykonane przez ajencję celną (L. D. V. 680/6/29).

Wkł. 242. (Art. 90, 91). List banku do klienta, zawierający przyrzeczenie udzielenia gwarancji pod warunkiem zapłacenia bankowi prowizji, jest ofertą, a zatem nie podlega opłacie.

Jeżeli następnie klient wyraża pisemnie zgodę na warunki, zaproponowane mu przez bank, to przychodzi do skutku umowa o świadczeniu usług. Pismo, stwierdzające tę umowę, podlega w myśl art. 90 (punktu a) opłacie stemplowej w wysokości 0,2% od kwoty prowizji, jeżeli nie jest zwolnione od opłaty na mocy punktu 4 art. 91.

Jeżeli umowa między dłużnikiem (lub przyszłym dłużnikiem), a poręczycielem o udzielenie poręki nie została stwierdzona pisemnie (w szczególności, gdy wymieniona wyżej oferta banku została przyjęta ustnie), jak również, gdy pismo stwierdzające tę umowę jest wolne od opłaty na mocy punktu 4 art. 91 u. o. s., to opłacie w wysokości 0,2% od kwoty prowizji podlega — w myśl art. 90 (ustępu drugiego) w związku z punktem „a” art. 72 — pismo stwierdzające wykonanie umowy, t. j. bądź rachunek poręczyciela, wymieniaczy jego należność z tytułu prowizji, bądź pokwitowanie poręczyciela z odbioru prowizji bądź pismo dłużnika, uznające należność poręczyciela z tytułu prowizji (L. D. V. 1326/6/28).

Patrz wykładnię przy art.	3	nr. 107.
„ „ „ „	42	„ 2.
„ „ „ „	52	„ 245.
„ „ „ „	66	„ 27, 108, 200,
		220 i 227.

Patrz wykładnię przy art.	67	„ 68.
„ „ „ „	72	„ 6, 28, 29, 92,
		217 i 241.
„ „ „ „	73	„ 237.
„ „ „ „	74	„ 44.
„ „ „ „	137	„ 20.

i patrz § 2 rozp. Minist. Skarbu z dnia 15 listopada 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 106, poz. 914).

Patrz nowela I przy art. 54.

Art. 91.

Wolne są od opłaty pisma, stwierdzające:

- 1) umowę między służbodawcą a pracownikiem;
- 2) umowę z majstrem o przyjęcie ucznia;
- 3) umowę między komisantem a komitentem o sprzedaż, kupno, lub zamięną papierów wartościowych (art. 75, ustęp trzeci);
- 4) umowę, wymienioną w punkcie a) art. 90, jeżeli pismo jest zaopatrzone tylko w podpis jednej strony i przytem nie jest sporządzone ani uwierzytelnione sądownie lub notarialnie;
- 5) wykonanie umów, wymienionych w punktach 1—3 niniejszego artykułu.

Wolne są od opłaty rachunki szpitali, nie będących przedsiębiorstwami zarobkowymi, w przedmiocie kosztów leczenia.

Wkł. 34. (Art. 91, ustęp drugi). Rachunki, wystawione przez Państwowy Zakład Hygieny w Warszawie, a stwierdzające należność za leczenie w Oddziale Pasteurowskim tego zakładu, są wolne od opłaty stemplowej (L. DPO. 1285/VII/27).

Wkł. 35. (Art. 91, 136 i 137). Pismo banku do klienta, którem bank potwierdza odbiór weksli, czeków, przekazów lub dokumentów przewozowych, przesłanych bankowi do inkasa, wymieniając ilość odnośnych dokumentów i ich znamiona, jest wolne od opłaty stemplowej, a mianowicie w myśl punktu 4 art. 91 u. o. s.. Pismo bowiem takie stwierdza umowę o świadczenie usług, zawartą przez wystawcę pisma w zakresie jego przedsiębiorstwa, podlegającego podatkowi przemysłowemu, a jest zaopatrzone tylko w podpis wystawcy.

Pismo, którem bank potwierdza odbiór weksli, złożonych mu do dyskonta, podlega opłacie stemplowej w wysokości 20 gr. jeżeli wartość weksli przewyższa 50 zł. (art. 136 i 137 punkt 1 u. o. s.). (L. DPO. 2025/VII/27).

Wkł. 36. (Art. 91). Jeżeli wytwórca przesyła surowiec lub wykonany przez siebie półfabrykat innemu samodzielnemu przedsiębiorcy celem przerobienia (np. gdy tkalnia przesyła materiały włókiennicze do wykończalni lub do farbiarni) to pismo, sporządzone przez przedsiębiorcę, który ma dokonać przeróbki, stwierdzające otrzymanie materiałów, przeznaczonych do przerobienia, jest wolne od opłaty stemplowej, a mianowicie w myśl punktu 4 art. 91 u. o. s.. Pismo bowiem to stwierdza umowę o świadczenie usług, zawartą przez wystawcę pisma w zakresie jego przedsiębiorstwa, podlegającego podatkowi przemysłowemu, a jest zaopatrzone tylko w podpis wystawcy (L. DPO. 2052/VII/27).

Wkł. 174. (Art. 91). W myśl art. 91 (punktów 3 i 5) u. o. s. są wolne od opłaty stempłowej pisma, stwierdzające umowę między komisantem a komitentem o sprzedaż lub kupno weksli i czeków, jak również pisma, stwierdzające wykonanie takich umów (L. D. V. 8210/6/28).

Patrz wykładnię przy art. 66 nr. 27, 108, 200, 220 i 227.

„ „ „ „ 72 „ 217.
„ „ „ „ 90 „ 186, 191 i 242.
„ nowela I przy art. 54.

Art. 92.

Bilet lub inny dokument, uprawniający do jazdy statkiem morskim, wystawiony przez przedsiębiorcę okrętowego, mającego siedzibę w Polsce lub tu działającego przez swe przedstawicielstwo albo przez pełnomocnika lub komisanta, a wręczony bądź w Polsce bądź zagranicą osobie w Polsce zamieszkałej — podlega opłacie w wysokości 2% od sumy wynagrodzenia za przewóz statkiem, jakoteż ewentualnie za inne jeszcze usługi, do których przedsiębiorca okrętowy się zobowiązuje (przewóz koleją żelazną, żywienie podróżnego i t. p.).

Do uiszczenia opłaty są obowiązani solidarnie: przedsiębiorca okrętowy i jego pełnomocnik lub komisant. Opłatę należy uiścić gotówką, bez wymiaru urzędowego (art. 25).

Nie podlegają opłacie bilety, uprawniające do jazdy statkami żeglugi przybrzeżnej.

r. w. s. § 122.

Opłata, przewidziana w art. 92 należy się:

- a) gdy przedsiębiorca okrętowy (względnie jego przedstawicielstwo albo pełnomocnik lub komisant) zawarł na obszarze Polski umowę o przewiezienie statkiem morskim osoby, w Polsce zamieszkałej — bez względu na to, czy wydanie biletu okrętowego następuje w kraju, czy zagranicą;
- b) gdy osoba, w Polsce zamieszkała otrzymała na obszarze Polski bądź bilet okrętowy (względnie prepaid) bądź pismo, upoważniające do odbioru takiego biletu (prepaidu), a przedsiębiorca okrętowy ma siedzibę w Polsce, lub działa tu przez swe przedstawicielstwo, albo przez pełnomocnika lub komisanta; nie stanowi różnicy czy umowę o przewóz zawarto na obszarze Polski, czy zagranicą.

Przedsiębiorstwo żeglugi morskiej, mające siedzibę w Polsce, względnie działający w Polsce przedstawiciel, albo pełnomocnik, lub komisant zagranicznego przedsiębiorstwa żeglugi morskiej, ma prowadzić rejestr według załączonego wzoru 11.

Jeżeli przedsiębiorstwo żeglugi morskiej (polskie lub zagraniczne) posiada w Polsce centralę i zakłady filjalne, to rejestr ma prowadzić tylko centrala; rejestr taki ma obejmować również wszystkie te przypadki, w których zawarcie umowy o przewóz, względnie odstąpienie od niej za wzajemną zgodą stron (stornowanie; kolumna 9), nastąpiły za pośrednictwem zakładów filjalnych. Jeżeli zaś przedsiębiorstwo zagraniczne posiada w Polsce przedstawicieli (pełnomocników, komisantów), którzy nie pozostają w stałym stosunku z centralą, znajdującą się w Polsce, lecz korespondują wprost z cen-

tralą zagraniczną, to rejestr ma prowadzić każdy przedstawiciel względnie pełnomocnik lub komisant.

Nie zapisuje się do rejestru tych przypadków, w których nastąpiło stornowanie umowy, jeżeli przetem przedsiębiorstwo okrętowe zwróciło klientowi całą kwotę pobraną zaliczkowo. Jeżeli natomiast przedsiębiorstwo okrętowe przy stornowaniu umowy pewną kwotę zatrzymało, to przypadek taki należy do rejestru zapisać.

Rejestr prowadzi się zeszytami, z których każdy obejmuje jeden miesiąc.

Każdy zeszyt rejestru ma obejmować wszystkie te przypadki, w których w danym miesiącu nastąpił odjazd podróżnego (kol. 8 rejestru) oraz wszystkie w danym miesiącu dokonane stornowania z zatrzymaniem kwoty pobranej zaliczkowo lub jej części (kol. 9).

Należy wypełnić w każdym razie kolumny 1—4 oraz 10 i 17. Kolumnę 5, względnie 6, oraz 8 tudzież 11—13 wypełnia się w razie odjazdu podróżnego. Kolumnę 7 wypełnia się, jeżeli nastąpiło udzielenie podróżnemu wizy przez Urząd Emigracyjny, a mianowicie nie tylko w razie odjazdu podróżnego, lecz także w razie stornowania z potrąceniem pewnej kwoty na rzecz przedsiębiorstwa. W tym ostatnim przypadku wypełnia się kolumny 9 i 14. Wypełnia się bądź kolumnę 7, bądź 8 i stosownie do tego kolumnę 9.

Do podstawy wymiaru (kol. 12 rejestru) nie wlicza się takich kwot, złożonych przez podróżnego przedsiębiorstwu okrętowemu, które służą na pokrycie danin publicznych np. amerykańskiego podatku pogłównego (Head Tax), należności za dezynfekcję przymusową.

Przerachowanie waluty obcej (kol. 15 i 16) ma nastąpić według najniższego kursu giełdy warszawskiej z dnia bezpośrednio poprzedzającego odejście okrętu (kol. 8) względnie stornowania umowy (kol. 9).

Zapisanie do rejestru ma nastąpić najpóźniej w dniu następującym bezpośrednio po tym dniu, w którym prowadzący rejestr otrzymał wiadomość o odejściu okrętu, względnie stornowaniu.

Jeżeli w przypadku poszczególnym podróżny ma odbyć podróż morską kilkoma statkami, to dla zastosowania postanowień niniejszego paragrafu, dotyczących się daty odejścia statku, decydującym jest dzień odejścia pierwszego statku, na którym podróżny rozpoczyna podróż.

Uiszczenie opłat, zapisanych do jednego zeszytu rejestru, ma nastąpić w dwóch ratach, a mianowicie: 1) sumę opłat, zapisanych do rejestru za dany miesiąc w tymże miesiącu, należy uiścić do 10 dnia miesiąca następnego, 2) sumę opłat zapisanych do rejestru za dany miesiąc w miesiącu następnym (z powodu otrzymania wiadomości o odejściu okrętu lub o stornowaniu — dopiero w ostatnim dniu miesiąca danego albo po upływie tego miesiąca) należy uiścić do 10 dnia drugiego miesiąca następującego po danym miesiącu (np. opłaty, które do rejestru za styczeń zapisano dopiero w lutym, należy uiścić do dnia 10 marca).

W deklaracji według wzoru 2 (§ 44) należy po wyrazie „od” wpisać wyrazy „biletów okrętowych (art. 92 ustawy o opłatach stempłowych), rata pierwsza” (względnie „druga”) „za miesiąc 19... r.”.

W rejestrze należy — stosownie do postanowień, zawartych w poprzednich dwóch ustępach niniejszego paragrafu — dokonywać podsumowania dwukrotnie i obok każdej sumy wymienić w kolumnie 18 datę uiszczenia oraz pozycję dziennika przychodu, prowadzonego przez kasę skarbową.

Rejestr za każdy miesiąc, uzupełniony w sposób, podany w ustępie poprzednim, należy złożyć urzędowi skarbowemu (§ 16) najpóźniej w dniu 10 drugiego miesiąca, następującego po tym miesiącu, którego rejestr dotyczy. Pozycje rejestru, dotyczące się emigrantów, urząd skarbowy sprawdza przez porównanie z księgami i aktami urzędu emigracyjnego; przepis ten nie uchyła prawa urzędu emigracyjnego do badania pism i ksiąg przedsiębiorstwa okrętowego, w jego centrali i w zakładach filjalnych.

r. w. s. § 193.

Art. 92 ustawy o opłatach stemplowych oraz § 122 niniejszego rozporządzenia będą stosowane we wszystkich przypadkach, w których odjazd z portu nastąpił w czasie od dnia 1 stycznia 1927 r.

Jeżeli w przypadku takim przedsiębiorstwo okrętowe uiszcza od umowy o przewóz, zawartej przed dniem 1 stycznia 1927 r. — opłatę w wysokości $\frac{1}{2}\%$ w myśl pozycji 27 taryfy opłat stemplowych, wprowadzonej rozporządzeniem b. Gen. Gubernatora warszawskiego z dnia 19 lipca 1916 r. (Dz. Rozp. Nr. 40, poz. 127), to może tę opłatę potrącić od należności, obliczonej według art. 92 i § 122. W tym celu ma w rejestrze opłat stemplowych (wzór 11) przy odnośnej pozycji, w kolumnie 18; wymienić kwotę opłaty $\frac{1}{2}\%$ -owej oraz datę i pozycję, pod którymi ta kwota została zapisana do rejestru, prowadzonego według norm dotychczasowych, tudzież podać, czy to zapisanie opłaty $\frac{1}{2}\%$ -owej nastąpiło swego czasu do rejestru, prowadzonego przez centralę, czy też przez zakład filjalny i gdzie ów zakład filjalny ma siedzibę. Kwoty opłat $\frac{1}{2}\%$ -owych, uwidocznione w kol. 18, należy podsumować i sumę odjąć od sumy, obliczonej w kolumnie 17.

W razie zastosowania zasad powyższych należy rejestry zakładów filjalnych, obejmujące opłaty $\frac{1}{2}\%$ -owe przechowywać w centrali — celem umożliwienia kontroli stemplowej.

r. w. s. § 194.

Jeżeli w czasie od dnia 1 stycznia 1927 r. nastąpiło stornowanie umowy o przewóz statkiem morskim, to należy uiszczyć opłatę według zasad, podanych w § 122, tylko w tych przypadkach, w których pierwsze zadatkowanie należności za przewóz nastąpiło również w czasie od dnia 1 stycznia 1927 r.

Wkl. 11. (Art. 92). Przedsiębiorstwa okrętowe wydają swym klientom dokumenty, ułożone według następującego wzoru: „Kwit zadatkowy. Pan obywatel polski, zamieszkały w zamówił na podstawie kwitu zadatkowego Nr. filji w dla następujących osób $3\frac{1}{2}$ kart okrętowych 2 klasy na przejazd z Gdańska na New Yorku okrętem, odchodzącym z Gdańska dnia, a mia-
nowicie:

3 karty okrętowe dla dorosłych po do-	
larów na sumę	dolarów
1 kartę okrętową dla dzieci po dolarów	
na sumę	„
ameryk. podatek pogłówny za 2 osoby	
po razem	dolarów
Razem należy się dolarów	„
Zadatkowano	„
Pozostaje do zapłacenia	dolarów

Dokument powyższy, jakkolwiek nazwany „kwitem zadatkowym”, nie jest pismem, stwierdzającym jedynie umowę przygotowaną (art. 134 u. o. s.), lecz — zawierając wszelkie istotne punkty umowy — jest „dokumentem, uprawniającym do jazdy statkiem morskim”, a jako taki podlega opłacie, przewidzianej w art. 92 u. o. s. Wobec tego zaś bilet okrętowy (karta okrętowa), wydany w zamian kwitu zadatkowego, nie podlega opłacie (art. 3). Opłata, o której mowa, ma być uiszczona według zasad, podanych w § 122 r. w. s. (L. DPO. 108/VII/27).

Wkl. 12. (Art. 92). Przedsiębiorstwa okrętowe, zawierające na obszarze Polski umowę o przewiezienie statkiem morskim osoby, w Polsce zamieszkałej, wydają nieraz klientowi pisma następującej treści: „Pokwitowanie P. wpłacił w naszym biurze w dniu dzisiejszym dolarów jako należność za bilet kolejowy z do Oryginalny bilet kolejowy będzie wydany za zwrotem niniejszego pokwitowania”.

Ministerstwo Skarbu wyjaśnia w związku z powyższym, że 1) należność za przejazd koleją żelazną ma być wliczona do podstawy wymiaru opłaty 2%-owej, przewidzianej w art. 92 u. o. s. tylko w takim razie, jeżeli według treści dokumentu, uprawniającego do jazdy statkiem morskim, przedsiębiorca okrętowy zapewnia klientowi również przewóz koleją żelazną; jeżeli zaś w piśmie, stwierdzającym zawarcie umowy o przewóz statkiem morskim, nie ma wzmianki o przewozie koleją żelazną, to należność za ten ostatni przewóz nie wchodzi w rachubę przy ustaleniu opłaty 2%-owej;

2) pokwitowanie według wzoru, wyżej przytoczonego, podlega opłacie, przewidzianej w art. 136 u. o. s. (L. DPO. 9856/VII/26).

Art. 93.

List przewozowy lub inny tego rodzaju dokument, sporządzony przez wysyłającego, a wręczony przewoźnikowi (przedsiębiorcy przewozowemu), podlega opłacie stemplowej:

- a) w wysokości 1 zł. od każdego arkusza, o ile chodzi o przesyłki kolejowe co najmniej półwagonowe;
- b) w wysokości 10 gr. od każdego arkusza, o ile chodzi o wszelkie inne przesyłki, zarówno kolejowe jak i niekolejowe.

W razie niewystawienia dokumentu, wymienionego w ustępie pierwszym, takiej samej opłacie podlega pismo, którym przewoźnik stwierdza, że otrzymał rzecz do przewozu (dowód ładunkowy, receptis, kwit bagażowy i t. p.).

Dokument przewozowy, sporządzony zagranicą, podlega opłacie, jeżeli odbiór przesyłki następuje w Polsce.

Wolne są od opłaty dokumenty przewozowe, o ile chodzi o przesyłki pocztowe i o abonamentowe przesyłki mleka.

r. w. s. § 123.

Kolejowy list przewozowy, za którym nadano dwa lub więcej przedmiotów, podlega opłacie jednokrotnej. Opłata wynosi:

- 1) 10 gr. od każdego arkusza, jeżeli przesyłka jest:
 - a) na kolejach normalnotorowych mniejsza niż pół-wagonowa,
 - b) na kolejach wąskotorowych mniejsza, niż wagonowa,
- 2) 1 zł. od każdego arkusza, jeżeli przesyłka jest na kolejach normalnotorowych co najmniej półwagonowa, a na kolejach wąskotorowych wagonowa.

Za przesyłkę półwagonową uważa się na kolejach normalnotorowych tę, której waga wynosi 5000 kg., a za wagonową na kolejach wąskotorowych tę, której waga wynosi 3000 kg. (p. 2 części II., taryfy towarowej kolei normalnotorowych, stanowiącej załącznik do Nr. 112 Dz. U. R. P. z 1927 r. oraz p. 2 części drugiej taryfy towarowej kolei wąskotorowych, stanowiącej załącznik do Nr. 22, poz. 201 Dz. U. R. P. z 1928 r.).

Opłacie jednokrotnej podlega także list przewozowy, za którym nadano na kolei wąskotorowej przesyłkę wagonową, załadowaną do dwu lub więcej wagonów (Cz. I taryfy towarowej kolei wąskotorowych Nr. 22, poz. 201, Dz. U. R. P. z 1928 r., str. 6, punkt „e” odchylen od art. 56 — w brzmieniu ustalonym w § 1, dziale A, rozporządzenia Ministra Komunikacji z dnia 23 czerwca 1928 r., Dz. U. R. P. Nr. 65, poz. 602).

Opłacie w wysokości 10 gr., względnie 1 zł., podlega również każdy arkusz dodatkowy (§ 6 punkt 9 d, regulaminu przewozu przesyłek towarowych na kolejach żelaznych załączonego do Nr. 89, poz. 783 Dz. U. R. P. z 1928 r. oraz art. 6, § 6 punkt „e” Konwencji Międzynarodowej, ogłoszonej w Nr. 73, poz. 667 Dz. U. R. P. z 1928 r.).

Wtórnik listu przewozowego (§ 8 punkty 6 i 7 powołanego regulaminu przewozu) nie podlega opłacie (art. 93, ustęp drugi).

Do dokumentów kolejowych wręczanych kolei przez wysyłającego i podlegających opłacie, nie mających jednak charakteru listu przewozowego, należą: wykaz co do przesyłki czasopism (Dz. U. R. P. z 1925 r. Nr. 128, poz. 913, str. 1757, punkt 8), wykaz przesyłkowy na przewóz stały pieczywa (Część II taryfy towarowej kolei normalnotorowych — Dz. U. R. P. z 1927 r. Nr. 112, poz. 953, str. 14, punkt 62 lit. c) i list ekspresowy (Regulamin przewozu osób, bagażu i przesyłek ekspresowych, Dz. U. R. P. z 1928 r. Nr. 89, poz. 783, § 52).

Wkl. 58. (Art. 93, ustęp ostatni). Bilety na przewóz mleka kolejami wąskotorowymi (Cz. II. punkty 50—62 taryfy towarowej polskich kolei wąskotorowych Dz. U. R. P. z 1925 r. Nr. 43, poz. 300) są wolne od opłaty (L. DPO. 2018/VII/27).

Wkl. 82 IV. (Art. 93 i 94). Konosamenty morskie (§§ 642 i 643 niemieckiego kodeksu handlowego) t. j. dokumenty przewozowe, wystawione przez kierownika okrętu, podlegają opłacie stempłowej w wysokości 10 gr. od arkusza; drugi i dalsze egzemplarze konosamentu są

wolne od opłaty (art. 3 u. o. s.). Od konosamentu, wystawionego zagranicą, opłatę uiszcza odbiorca przesyłki w kraju przed jej odebraniem. (L. DPO. 463/VII/27).

Wkl. 138 IV. 4) (Art. 93). Kolejowy list przewozowy, dotyczący się przesyłki soli, której nadawcą jest Biuro Sprzedaży Soli, podlega opłacie stempłowej według zasad, podanych w art. 93 i 94 u. o. s. oraz w §§ 123 i 124 r. w. s. (L. D. V. 6986/6/27).

Patrz wykładnię przy art. 94 nr. 96.

Art. 94.

Jeżeli miejsce nadania rzeczy do przewozu i miejsce jej odbioru leżą na obszarze Polski, to do uiszczenia opłaty są obowiązani solidarnie wysyłający i odbiorca; opłata ma być uiszczona przed odebraniem przesyłki. Przy wysyłce rzeczy zagranicę opłatę ma uiszczyć wysyłający przed wręczeniem listu przewozowego przewoźnikowi, względnie przed otrzymaniem dokumentu, wystawionego przez przewoźnika. Opłatę od dokumentu przewozowego, wystawionego zagranicą, ma uiszczyć odbiorca przed odebraniem przesyłki.

W każdym wypadku do uiszczenia opłaty — solidarnie z osobami wymienionymi w ustępie poprzednim — jest obowiązany przewoźnik, który może uzależnić przyjęcie rzeczy do przewozu lub jej wydanie od uprzedniego uiszczenia opłaty.

Rozporządzenie może unormować sposób uiszczenia opłaty za pomocą znaczków stempłowych oraz postanowić, że opłatę ma uiszczyć przewoźnik gotówką bez urzędowego wymiaru (art. 25); w takim razie wysyłający i odbiorca nie są — wobec Skarbu Państwa — obowiązani do uiszczenia opłaty. Przewoźnik może w tym wypadku uzależnić przyjęcie lub wydanie przesyłki od uiszczenia opłaty do jego rąk.

r. w. s. § 124.

Opłatę od dokumentów przewozowych, wymienionych w art. 93, o ile te dokumenty dotyczą się przesyłek kolejowych, ma uiszczyć przedsiębiorstwo kolejowe gotówką, bez urzędowego wymiaru. Przedsiębiorstwo to ma sumę opłat za każdy miesiąc kalendarzowy wnieść do kasy skarbowej najpóźniej w ciągu trzech miesięcy następnych (np. za styczeń do końca kwietnia), załączając deklarację według wzoru 2. Jako przypadające za dany miesiąc kalendarzowy uważa się:

- 1) opłaty od tych dokumentów przewozowych, które w danym miesiącu zostały sporządzone w Polsce i przy których przedsiębiorstwo kolejowe uzależniło przyjęcie przesyłki od uiszczenia opłaty do jego rąk;
- 2) opłaty od tych dokumentów przewozowych, sporządzonych w Polsce, przy których przedsiębiorstwo kolejowe uzależniło wydanie przesyłki od uiszczenia opłaty do jego rąk i przy których wydanie nastąpiło w danym miesiącu;
- 3) od tych dokumentów przewozowych, sporządzonych zagranicą, na podstawie których nastąpiło w danym miesiącu wydanie przesyłki.

Przedsiębiorstwo kolejowe, które uzależnia przyjęcie lub wydanie przesyłki od uiszczenia opłaty do jego rąk (art. 94, zdanie ostatnie) ma stwierdzić uiszczenie opłaty na dokumencie przewozowym.

Wyjątek od zasad powyższych stanowią bezpośrednie listy przewozowe na przesyłki do stacji, położonych zagranicą. Opłatę stemplową od takiego listu przewozowego ma uiszczyć nadawca, zapomocą znaczków stemplowych, naklejonych na liście przewozowym; znaczki te kasuje stacja nadawcza zapomocą pieczęci ekspedycyjnej (datownika).

Przepisy ustępu poprzedniego nie dotyczą się bezpośrednich listów przewozowych na przesyłki do stacji, położonych na obszarze Wolnego Miasta Gdańska.
r. w. s. § 125.

Opłatę od dokumentów przewozowych, wymienionych w art. 93, a dotyczących się przesyłek niekolejowych należy uiszczyć zapomocą znaczków stemplowych, które winny być skasowane bądź tekstem dokumentu bądź przez przepisanie firmą przewoźnika i datą przyjęcia przesyłki lub datą jej wydania.

Wkł. 96. (Art. 94 u. o. s. i § 124 r. w. s.). Opłaty od dokumentów przewozowych, wymienionych w art. 93, o ile te dokumenty są wręczane organom Polskich Kolei Państwowych lub przez te organa sporządzane, mają być uiszczane przez poszczególne dyrekcje kolei państwowych. Każda dyrekcja uiszcza te opłaty co do wszystkich dokumentów przewozowych, wręczonych organom, podlegającym danej dyrekcji (z wyjątkiem oczywiście wymienionych w ustępie ostatnim § 124 r. w. s.) względnie przez te organa sporządzonych. Uiszczenie następuje w tej Kasie skarbowej, która znajduje się w siedzibie danej dyrekcji kolei państwowych. Dyrekcja Kolei Państwowych w Gdańsku uiszcza opłaty, o których mowa, w Polskiej Kasie Rządowej na rachunek Kasy Skarbowej w Grudziądzu (L. DPO. 2467/VII/26).

Patrz wykładnię przy art. 93 nr. 82.IV i 138.IV

„ „ „ „ 138 „ 100.

ROZDZIAŁ SIEDEMNASTY.

PISMA, STWIERDZAJĄCE UMOWĘ SKŁADU.

Art. 95.

Pismo, stwierdzające umowę o przyjęcie na skład rzeczy ruchomych przez osobę, trudniącą się zawodowo przechowywaniem rzeczy cudzych (świadcstwo depozytowe, składowy dowód posiadania i t. p.) podlega opłacie:

a) w wysokości 0,02% od nominalnej wartości papierów wartościowych, przyjętych na przechowanie;

b) w wysokości 50 gr. w razie przyjęcia na przechowanie innych rzeczy ruchomych, gdy ich wartość nie przewyższa 1000 zł.; w wysokości 1 zł., gdy wartość rzeczy jest wyższa.

Pisma wyżej wymienione, wystawione przez Bank Polski, są wolne od opłaty.

Wkł. 143. (Art. 95). Jeżeli osoba A, oddawszy papiery wartościowe lub inne rzeczy ruchome na skład osobie B, trudniącej się zawodowo przechowywaniem rzeczy cudzych, następnie poleca pisemnie osobie B, aby owe rzeczy przechowywała na rzecz osoby trzeciej (C) i na skutek tego polecenia osoba B wystosowuje do A i do C pisma, w których oświadcza, że będzie te rzeczy przechowywała na rzecz C, to każde z tych trzech pism stwierdza umowę o przyjęcie na skład rzeczy ruchomych przez osobę, trudniącą się zawodowo przechowywaniem

rzeczy cudzych. Pierwsze z tych trzech pism podlega opłacie, przewidzianej w art. 95 u. o. s., drugie i trzecie jest wolne od opłaty na mocy art. 3 u. o. s. Również podlega opłacie w myśl art. 95 u. o. s. pierwsze z dwóch pism, jeżeli osoba A udzieliła osobie B ustnie polecenia wyżej wymienionego i następnie osoba B wystosowuje do A i C pisma, zawierające oświadczenie o przechowywaniu na rzecz C (L. D. V. 1886/6/27).

Wkł. 166 i 192. (Art. 3, 136 i 95). Potwierdzenie odbioru, wystawione przez spółkę akcyjną a stwierdzające odbiór akcyj, złożonych celem uzyskania prawa uczestnictwa w walnem zgromadzeniu spółki (art. 59, ustęp drugi, prawa o spółkach akcyjnych, wydanego rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. Dz. U. R. P. Nr. 39, poz. 383), lub celem uzyskania praw, określonych w ustępie ostatnim art. 56 powołanego rozporządzenia, podlega w myśl art. 136 (w związku z art. 137, punktem 1) u. o. s., opłacie w wysokości 20 gr, jeżeli wartość złożonych akcyj przewyższa 50 zł.

Takiej samej opłacie podlega pokwitowanie, którem akcjonariusz potwierdza zwrot akcyj, złożonych w sposób powyższy.

Zaświadczenie, wydane na dowód złożenia akcyj u notariusza albo w instytucji kredytowej (art. 59, ustęp ostatni powołanego rozporządzenia) podlega, w myśl art. 95 u. o. s. opłacie w wysokości 0,02% od nominalnej wartości złożonych akcyj.

Pokwitowanie, którem spółka akcyjna potwierdza odbiór zaświadczenia, wymienionego w ustępie poprzednim niniejszej wykładni jak również pokwitowanie, którem akcjonariusz potwierdza zwrot takiego zaświadczenia, nie podlega opłacie (art. 136 u. o. s. w brzmieniu ustalonym w art. 1, punkcie „c” rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 października 1927 r. Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 804).

Jeżeli bank klientowi, posiadającemu akcje w depozycie tegoż banku, wydaje zaświadczenie, przewidziane w ustępie ostatnim art. 59 prawa o spółkach akcyjnych, to zaświadczenie takie zasadniczo podlega w myśl art. 95 u. o. s. opłacie w wysokości 0,02% od nominalnej wartości akcyj, wymienionych w zaświadczeniu; zaświadczenie to nie podlega jednak opłacie, a mianowicie na mocy art. 3 u. o. s. jeżeli już przedtem bank wydał klientowi bądź zaświadczenie, przewidziane w ustępie ostatnim art. 59 prawa o spółkach akcyjnych bądź innego rodzaju świadectwo depozytowe i od tego poprzedniego zaświadczenia uiszczono opłatę, przewidzianą w art. 95 u. o. s. (L. D. V. 4993/6/28 i L. D. V. 9955/6/28).

ROZDZIAŁ OSIEMNASTY.

UBEZPIECZENIA I UMOWY O RENTĘ DOŻYWOTNIĄ.

Art. 96.

Wpłaty, przyjęte przez zakłady ubezpieczeń (art. 98) z tytułu stosunków ubezpieczeniowych, podlegają opłacie stemplowej w wysokości 2%; wypłaty zaś, dokonane przez te zakłady i z tegoż tytułu, podlegają opłacie w wysokości 1%.

Za podstawę wymiaru przyjmuje się roczną sumę wpłat, względnie wypłat.

Do wpłat zalicza się wszelkie świadczenia, które zakład ubezpieczeń otrzymał w ciągu roku operacyjnego od ubezpieczających.

Z ogólnej kwoty wpłat potrąca się jednakże:

a) sumy, zwrócone wskutek niedojścia do skutku ubezpieczeń albo wskutek rozwiązania lub zmiany stosunku ubezpieczeniowego (stornowania całkowitego lub częściowego);

b) kwoty, wypłacone członkom zakładu ubezpieczeń wzajemnych (nieakcyjnego) tytułem udziału w zysku (bonusu);

c) kwoty, wypłacone przez ubezpieczających na pokrycie danin publicznych, obciążających zakład ubezpieczeń, w szczególności też składek na rzecz straży ogniowych;

d) zapłacone przez ubezpieczających odsetki za zwłokę lub za rozłożenie składek na raty, kary umowne oraz koszty ustalenia szkód i postępowania przed sądem rozjemczym.

Do wypłat zalicza się wszelkie wydatkowania w ciągu roku operacyjnego z tytułu stosunków ubezpieczeniowych, z wyjątkiem kwot, wymienionych w punktach a), b) ustępu poprzedniego.

Jeżeli wpłaty dokonywa się przez oddanie zakładowi ubezpieczeń nieruchomości na własność, to opłatę stemplową uiszcza się według przepisów rozdziału dziesiątego.

Opłatom stemplowym, przewidzianym w artykule niniejszym, podlegają wypłaty i wpłaty niezależnie od tego, czy są, czy nie są stwierdzone pismem.

r. w. s. § 127.

Do podstawy wymiaru opłaty w wysokości 1%, przewidzianej w art. 96 wlicza się nie tylko wypłaty tytułem sumy ubezpieczenia względnie renty, lecz także wszelkie inne świadczenia zakładu ubezpieczeń na rzecz ubezpieczających lub uposażonych, dokonywane na mocy stosunku ubezpieczeniowego (z wyjątkiem świadczeń wymienionych w punktach „a”, „b” art. 96) np. sumy wykupu, rezerwy premjowe, wypłacone na skutek rozwiązania umowy ubezpieczenia przed umówionym terminem, wypłacone udziały w zyskach (z wyjątkiem bonusu, wypłaconego przez nieakcyjny zakład ubezpieczeń wzajemnych).

r. w. s. § 128.

Nawet w razie pisemnego stwierdzenia wpłaty lub wypłaty ma być uiszczona jedynie opłata, przewidziana w art. 96, a nie należy się opłata od pokwitowania (art. 136, ustęp trzeci). Tyczy to również potwierdzenia odbioru kwot, wymienionych w punktach „a”, „b”, „c”, „d”, art. 96.

Dokumenty umowne, mające związek ze stosunkiem ubezpieczeniowym — stwierdzające zawarcie, przedłużenie, zmianę lub rozwiązanie umowy ubezpieczenia (np. polisy, polisy dodatkowe, dokumenty w przedmiocie redukcji sumy ubezpieczenia) podlegają opłacie stemplowej tylko wówczas, gdy je sporządzono, lub uwierzytelniono sądownie lub notarialnie; opłatę należy w tych razach uiszczyć według zasad, podanych w art. 139 (niezależnie od opłaty, przewidzianej w art. 96).

Wkl. 172. (Art. 96—100). Ubezpieczenie papierów wartościowych od strat na kursie i od wylosowania podlega — ze względu na art. 97 (punkt 1) ustawy o opłatach stemplowych — opłatom stemplowym według zasad, podanych w art. 96 oraz 99 i 100 powołanej ustawy tudzież w §§ 126—128, 133 i 134 rozporządzenia wykonawczego z dnia 20 listopada 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 123, poz. 713) w brzmieniu, ustalonym co do § 134 w § 9 rozporządzenia z dnia 17 marca 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 31, poz. 274) (L. D. V. 7557/6/28).

Wkl. 205. (Art. 96, 97 i 136). W razie pisemnego stwierdzenia wpłaty lub wypłaty z tytułu ubezpieczenia, zwolnionego od opłaty stemplowej na mocy art. 97, nie należy się opłata ani w myśl art. 96, ani w myśl art. 136. Ustęp bowiem trzeci art. 136 wyłącza ze swego zakresu pokwitowania wpłat lub wypłat, wymienionych w art. 96, a zatem pokwitowania wszelkich wpłat, przyjętych przez zakłady ubezpieczeń z tytułu stosunków ubezpieczeniowych oraz wszelkich wypłat, dokonanych przez te zakłady z tegoż tytułu (L. D. V. 2197/6/29).

Art. 97.

Wpłaty i wypłaty, wymienione w art. 96 są wolne od opłaty stemplowej, jeżeli są dokonywane z tytułu:

1) ubezpieczenia przymusowego lub nawet dobrowolnego, zawartego z instytucją ubezpieczeń przymusowych, powołaną do życia przez ustawę. Podlegają jednak opłacie wpłaty i wypłaty w zakresie wszelkich, czy to przymusowych czy dobrowolnych ubezpieczeń (od ognia, gradu, ubezp. transportowych i t. d.), zawieranych z zakładami ubezpieczeń przymusowych od ognia oraz w zakresie ubezpieczeń, przewidzianych w §§ 843, 1029 i 1198 niemieckiej ordynacji ubezpieczeniowej z dn. 19 lipca 1911 r. (Dz. Pr. Rzeszy Niem., str. 509);

2) takiego ubezpieczenia dobrowolnego, które zwalnia od ubezpieczenia przymusowego;

3) umowy między pracodawcą a pracownikiem, zapewniającej pracownikowi lub jego rodzinie emeryturę, pensję wdowią lub sierocą;

4) umowy między pracodawcą lub pracownikiem a osobą trzecią, która zapewnia pracownikowi lub jego rodzinie emeryturę, pensję wdowią lub sierocą, jeżeli umowa taka stanowi wykonanie obowiązku, przewidzianego w kontrakcie służbowym;

5) ubezpieczenia w „zarejestrowanej kasie zapomogowej” (ustawa austriacka z dnia 16 lipca 1892 r. Dz. P. P. Nr. 202) w „kasie majsterskiej” (§ 115 b i nast. austriackiej ustawy przemysłowej Dz. P. P. Nr. 109 z 1907 r.), albo w kasie zapomogowej, zorganizowanej przez cech lub związek cechów (§§ 81 b lub 104 i niemieckiej ustawy przemysłowej;

6) reasekuracji;

7) ubezpieczenia, zawartego poza granicami Polski przez zagraniczny oddział polskiego zakładu ubezpieczeń.

r. w. s. § 129.

Wpłaty i wypłaty, wymienione w art. 96, są wolne od opłat — jako dokonywane z tytułu ubezpieczenia przymusowego lub z tytułu ubezpieczenia dobrowolnego, zawartego z instytucją ubezpieczeń przymusowych, po-

wołaną do życia przez ustawę (art. 97, punkt 1), w przypadkach następujących:

1) w zakresie ubezpieczenia na wypadek choroby — gdy są dokonywane na mocy ustawy z dnia 19 maja 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 44, poz. 272), obowiązującej na całym obszarze Rzeczypospolitej z wyjątkiem górnośląskiej części województwa śląskiego (art. 103 powołanej ustawy oraz rozporządzenie z dnia 27 lipca 1920 r. Dz. U. R. P. Nr. 88, poz. 578) — w szczególności też w przypadkach, przewidzianych w art. 8 i 13 powołanej ustawy — albo na mocy §§ 165 — 536 niemieckiej ordynacji ubezpieczeniowej z dnia 19 lipca 1911 r. (Dz. Pr. Rzeszy Niem., str. 509), obowiązującej w górnośląskiej części województwa śląskiego — w szczególności też w przypadkach, przewidzianych w §§ 176, 313 i 495 niem. ordynacji ubezpieczeniowej;

2) w zakresie ubezpieczenia na wypadek bezrobocia i ubezpieczenia na wypadek braku pracy — gdy są dokonywane na mocy ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 650), względnie na mocy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 listopada 1927 r. o ubezpieczeniu pracowników umysłowych (Dz. U. R. P. Nr. 106, poz. 911), powołane akty ustawodawcze obowiązują na całym obszarze Rzeczypospolitej (art. 40 ustawy i art. 170 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej);

3) w zakresie ubezpieczenia od wypadków — gdy są dokonywane: a) na mocy ustaw austriackich, wymienionych w art. 1 ustawy z dnia 30 stycznia 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 148), a obowiązujących w myśl powołanej ustawy z r. 1924 na obszarze b. dzielnicy austriackiej i rosyjskiej — w szczególności też w przypadkach, przewidzianych w art. V i VI ustawy austriackiej z dnia 20 lipca 1894 r. (aust. Dz. P. P. Nr. 168), jak również w przypadku, gdy zrzeszenie przedsiębiorców, wymienione w § 58 ustawy austriackiej z dnia 28 grudnia 1887 r. (aust. Dz. P. P. Nr. 1 z 1888 r.) przyrzeka drogą umowy korzyści, przewyższające minimum ustawowe; b) na mocy §§ 537 — 1225 niemieckiej ordynacji ubezpieczeniowej z dnia 19 lipca 1911 r. (Dz. Pr. Rzeszy Niem., str. 509), obowiązującej na obszarze województw poznańskiego i pomorskiego oraz górnośląskiej części województwa śląskiego — w szczególności też w przypadkach, przewidzianych w §§ 550 — 552, 927 — 929, 1061 i 1064 niem. ordynacji ubezpieczeniowej; c) na mocy ustawy z dnia 8 listopada 1921 r. w przedmiocie zaopatrzenia pracowników polskich kolei państwowych w b. zaborze austriackim w razie nieszczęśliwych wypadków (Dz. U. R. P. z 1922 r. Nr. 2, poz. 5); d) na mocy ustawy z dnia 26 listopada 1925 r. w sprawie uzupełnienia odszkodowania osób dotkniętych skutkami nieszczęśliwych wypadków przy pracy w b. dzielnicy rosyjskiej lub na wychodźstwie w Rosji (Dz. U. R. P. Nr. 125, poz. 892),

4) w zakresie ubezpieczenia na starość, na wypadek niezdolności do pracy oraz ubezpieczenia członków rodziny na wypadek śmierci ubezpieczonego:

a) na obszarze b. dzielnicy austriackiej na mocy ustawy z dnia 28 lipca 1889 r. o bractwach górniczych (aust. Dz. P. P. Nr. 127) wraz z późniejszymi jej zmianami i uzupełnieniami, w brzmieniu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 339)

w szczególności też w przypadkach, przewidzianych w § 11 tej ustawy;

b) na obszarze województw poznańskiego i pomorskiego oraz górnośląskiej części województwa śląskiego na mocy §§ 1226 — 1500 niemieckiej ordynacji ubezpieczeniowej z dnia 19 lipca 1911 r. (Dz. Pr. Rzeszy Niem., str. 509) — w szczególności też w przypadkach, przewidzianych w §§ 1243, 1244 i 1472 — 1483 tej ordynacji, na mocy ustawy o bractwach górniczych (Zb. Ustaw pruskich z 1912 r., str. 137) — w szczególności w przypadkach, przewidzianych w §§ 13 i 17 tej ustawy oraz na mocy rozporządzenia Ministra b. Dzielnicy Pruskiej z dnia 10 września 1920 r. w przedmiocie kasy emerytalnej robotników kolei żelaznych w b. dzielnicy pruskiej (Dz. Urz. Nr. 56, poz. 455);

c) na całym obszarze Rzeczypospolitej: na mocy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 listopada 1927 r. o ubezpieczeniu pracowników umysłowych (Dz. U. R. P. Nr. 106, poz. 911) — w szczególności też w przypadkach, przewidzianych w art. 9 i 10 powołanego rozporządzenia.

r. w. s. § 131.

Umowy ubezpieczenia, zwalniające od ubezpieczenia przymusowego (punkt 2 artykułu 97) są przewidziane:

1) w zakresie ubezpieczenia na wypadek choroby — w §§ 503 — 516 niemieckiej ordynacji ubezpieczeniowej z 1911 r.; 2) w zakresie ubezpieczenia na starość, na wypadek niezdolności do pracy oraz ubezpieczenia na rzecz wdów i sierot: a) dla obszaru b. dzielnicy austriackiej — w §§ 64 i 65 ustawy austriackiej z dn. 16 grudnia 1906 r. (aust. Dz. P. P. Nr. 1 z 1907 r.) w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 10 czerwca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 59, poz. 370), b) dla obszaru województw poznańskiego i pomorskiego oraz górnośląskiej części województwa śląskiego — w §§ 1360 — 1380 niemieckiej ordynacji ubezpieczeniowej z 1911 r. oraz w §§ 372 — 386 niemieckiej ustawy o ubezpieczeniu urzędników prywatnych z dn. 20 grudnia 1911 r. (Dz. Pr. Rzeszy Niem., str. 989).

Wpłaty i wypłaty, dokonywane na mocy umów zwalniających od ubezpieczenia przymusowego, nie podlegają opłacie nawet wówczas, gdy rozmiar ubezpieczenia umówionego przewyższa rozmiar ubezpieczenia przymusowego.

Patrz wykładnię przy art. 96 nr. 172 i 205.

Art. 98.

Za zakłady ubezpieczeń w rozumieniu art. 96 — 100 uważa się:

1) przedsiębiorstwa, mające siedzibę lub przedstawicielstwo w Polsce, a prowadzące czynności ubezpieczeniowe jako zajęcie główne lub nawet uboczne;

2) zrzeszenia, obowiązane do wypłacania członkom, względnie ich rodzinom, emerytur lub zapomóg na wypadek niezdolności do pracy, starości lub śmierci albo zapomóg posagowych, w szczególności — na obszarze, na którym obowiązuje kodeks cywilny austriacki — wspólny zakład zaopatrzenia (1287 powołanego kodeksu);

3) zrzeczenia, oparte na wzajemnym zobowiązaniu się członków do ponoszenia wspólnie pewnych określonych strat, dotyczących poszczególnych członków.

r. w. s. § 132.

Zrzeszenie, którego statut tylko upoważnia zarząd zrzeszenia do wypłaty zapomóg, ale go do takich wypłat nie zobowiązuje, którego członkowie zatem (względnie ich rodziny) nie mają prawa żądania świadczeń, wymienionych w punkcie 2 art. 98 nie są zakładami ubezpieczeń w rozumieniu rozdziału osiemnastego ustawy o opłatach stemplowych.

Patrz wykładnię przy art. 96 nr. 172.

Art. 99.

Wpłaty względnie wypłaty, przewidziane w art. 96 podlegają opłacie stemplowej nie tylko wówczas, gdy są uiszczane kasowo, ale także w tych wypadkach, gdy są uiszczane rachunkowo (przez potrącenie). Jeżeli jednak przy zawarciu nowej umowy ubezpieczenia rozwiązuje się stosunek ubezpieczeniowy, poprzednio istniejący, a uiszczono składki (rezerwę premjową) zalicza się na poczet należności, wynikającej z nowej umowy, to tego rodzaju wpłaty przez zaliczenie nie podlegają opłacie stemplowej.

Wpłaty i wypłaty dokonywane w walucie zagranicznej, powinny być zapisane do ksiąg zakładu ubezpieczeń w tejże walucie, z przeliczeniem co miesiąc na walutę polską — według najniższego kursu giełdy warszawskiej w ostatnim dniu miesiąca, a w braku notowania w tym dniu — według kursu ostatnio notowanego.

Minister Skarbu może zezwolić aby za podstawę do obliczenia opłaty zamiast rachunku kasy (wpłat i wypłat zrealizowanych) były przyjmowane rachunki wierzycieli i dłużników (wpłat i wypłat należnych).

r. w. s. § 133.

Zakład ubezpieczeń ma co do wpłat i wypłat, dokonywanych w walucie obcej, uwidocznić w księgach: kurs, przyjęty celem przerachowania na walutę polską oraz datę notowania kursu.

Patrz wykładnię przy art. 96 nr. 172.

Art. 100.

Obowiązek uiszczenia opłat, przewidzianych w art. 96 — 99 ciąży na zakładzie ubezpieczeń, który może żądać od ubezpieczającego, względnie od uposażonego, zwrotu uiszczonych opłat albo wpłacenia zgóry zakładowi odpowiedniej kwoty.

Przypadające opłaty uiszczą się gotówką bez wymiaru urzędowego (art. 25) a mianowicie:

a) tytułem zaliczki za każdy miesiąc: w ciągu pierwszego tygodnia miesiąca następnego — jedną dwunastą część całkowitej należności za poprzedni rok operacyjny;

b) resztę należności za każdy rok operacyjny: w ciągu tygodnia po zatwierdzeniu rachunków rocznych.

Nowopowstałe zakłady ubezpieczeń do czasu zatwierdzenia pierwszego zamknięcia rachunków obliczają zaliczki według faktycznych obrotów miesięcznych.

r. w. s. § 134.

Zarówno zaliczki (punkt „a” art. 100), jako też resztę należności rocznej (punkt „b”), należy uiszczać — w sposób, wskazany w § 44 niniejszego rozporządzenia — w tej kasie skarbowej, w której okręgu ma siedzibę centrala polskiego zakładu ubezpieczeń, względnie główne przedstawicielstwo zakładu zagranicznego (art. 69 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 26 stycznia 1928 r., Dz. U. R. P. Nr. 9, poz. 64).

Aż do zatwierdzenia rachunków rocznych za poprzedni rok operacyjny można uiszczać zaliczkę (punkt „a” art. 100) tymczasem w kwocie, równającej się dwunastej części całkowitej należności za rok przedostatni. Należy jednak w takim razie — w ciągu tygodnia po zatwierdzeniu rachunków za rok bezpośrednio poprzedzający — uiszczyć różnicę między sumą zaliczek, obliczonych ściśle według punktu „a” art. 100 a sumą uiszczoną faktycznie — jeżeli ta ostatnia jest niższa.

Zaraz po uiszczeniu zaliczki (punkt „a” artykułu 100) lub wyrównania zaliczek (ustęp drugi niniejszego paragrafu) lub reszty należności rocznej (punkt „b” art. 100) ma zakład ubezpieczeń donieść o wpłacie urzędowi skarbowemu (§ 16) i wyjaśnić sposób obliczenia. Do doniesienia o uiszczeniu reszty należności rocznej należy załączyć sprawozdanie rachunkowe za ostatni rok operacyjny, a w wyjaśnieniu sposobu obliczenia należy powołać się na odpowiednie działy tego sprawozdania.

Zaliczka za dany miesiąc może być uiszczona do końca miesiąca następnego, jeżeli zakład ubezpieczeń oblicza zaliczki bądź według faktycznych obrotów za dany miesiąc bądź według wpłat i wypłat, należnych w danym miesiącu.

r. w. s. § 195.

Zaliczkę (punkt „a” art. 100) za miesiąc styczeń 1927 r. oraz na następne miesiące tegoż roku należy uiszczać w wysokości jednej dwunastej części należności całorocznej, obliczonej według obrotów ostatniego z tych okresów operacyjnych, co do których zamknięcia rachunków zostały zatwierdzone przed upływem danego miesiąca.

Jeżeli okres operacyjny, według którego obliczono zaliczkę, nie jest okresem ostatnim, to należy w ciągu tygodnia po zatwierdzeniu rachunków za okres ostatni wyrównać ewentualną różnicę w sposób, podany w § 134 (ustępie drugim) niniejszego rozporządzenia.

Zakłady ubezpieczeń, niedawno założone, które do czasu wejścia w życie ustawy o opłatach stemplowych nie zdążyły jeszcze dokonać zatwierdzenia rachunków za pierwszy okres operacyjny, mają do czasu, gdy to zatwierdzenie nastąpi, obliczać zaliczkę według faktycznych obrotów miesięcznych.

Patrz wykładnię przy art. 96 nr. 172.

Art. 101.

Pismo, stwierdzające umowę ubezpieczenia, zawartą z zagranicznym zakładem ubezpieczeń, nie mającym zezwolenia na działalność w Polsce, podlega opłacie w wysokości 2% od sumy ubezpieczenia — jeżeli dotyczy przedmiotu, znajdującego się w Polsce, albo jeżeli ubezpieczający ma mieszkanie lub siedzibę w Polsce.

Pismo, stwierdzające umowę o rentę dożywotnią, podlega opłacie w wysokości 2% od wartości tej rzeczy,

którą otrzymuje osoba zobowiązująca się do płacenia renty.

Jeżeli jednak wzamian za rentę daje się na własność nieruchomość (art. 12) znajdującą się w Polsce, to opłatę uiszcza się według przepisów rozdziału dziesiątego, choćby była niższa od wskazanej w ustępie poprzedzającym. Jeżeli oprócz dania nieruchomości umówione zostało inne jeszcze wynagrodzenie, to od wartości tego dodatkowego wynagrodzenia należy nadto uiszczyć opłatę w ustępie drugim przewidzianą.

Gdy do płacenia renty dożywotniej zobowiązuje się zakład ubezpieczeń, wymieniony w art. 98, to zamiast artykułu niniejszego stosuje się art. 96 — 100.

r. w. s. § 135.

Jeżeli w przypadku zawarcia umowy o rentę dożywotnią obaj kontrahenci mają udział w nieruchomości, znajdującej się w Polsce — z tytułu dziedziczenia, zapisu, lub darowizny — i przytem kontrahent, nabywający prawo do renty daje drugiemu kontrahentowi — wzamian za rentę — swój udział w owej nieruchomości to należy uiszczyć od wartości udziału w nieruchomości (wraz z przynależnościami), danego wzamian za rentę — 0,5% (art. 58, ustęp drugi), a od wartości rzeczy innego rodzaju, danych jednocześnie wzamian za rentę — 2%.

ROZDZIAŁ DZIEWIĘTNASTY.

SPÓŁKI I INNE ZRZESZENIA.

Art. 102.

Opłacie stemplowej w wysokości 2% podlegają:

a) pismo, stwierdzające umowę o zawiązanie spółki akcyjnej lub komandytowo-akcyjnej, mającej siedzibę w Polsce;

b) uchwała o powiększeniu kapitału zakładowego spółek tego rodzaju — bądź drogą emisji nowych akcji, bądź drogą zwiększenia wkładów spółników osobiście odpowiedzialnych (firmowych) w spółce komandytowo-akcyjnej, bądź drogą dopłat innego rodzaju.

Za podstawę wymiaru opłaty bierze się: przy zawiązaniu spółki kapitał zakładowy, t. j. wartość nominalną wszystkich akcji, z dolicezeniem sum, które pierwsi nabywcy akcji, wydanych za gotówkę, wpłacają ponad wartość nominalną, względnie z dolicezeniem czystej wartości wkładów spółników osobiście odpowiedzialnych (firmowych) oraz dopłat innego rodzaju.

Przy powiększeniu kapitału za podstawę wymiaru bierze się wartość nowych akcji, względnie też wartość nowych wkładów spółników osobiście odpowiedzialnych, obliczone w sposób, wyżej wskazany, oraz wartość dopłat innego rodzaju.

Opłatę stemplową od pisma, stwierdzającego umowę o zawiązanie spółki akcyjnej lub komandytowo-akcyjnej, uiszcza się według zasad ogólnych (art. 24, punkt b; art. 27, 28, 30 punkt 3), a na obszarze obowiązywania kodeksu cywilnego austriackiego: jedynie gotówką na podstawie wymiaru, dokonanego przez urząd skarbowy (art. 24, punkt b); w razie nieuiszczenia należnej opłaty w przepisany termin obowiązuje do uiszczenia tylko spółka, a nie spółnicy. Opłatę od uchwały o powiększeniu kapitału zakładowego winna uiszczyć spółka gotówką na podstawie wymiaru, dokonanego przez

urząd skarbowy (art. 24, punkt b) w ciągu miesiąca od dnia, rozpoczynającego okres, wyznaczony do przyjmowania wpłat. Jeżeli powiększenie kapitału zakładowego nie doszło do skutku, izba skarbową zarządzi zwrot opłaty; stosuje się przytem art. 49.

Zapisanie powiększenia kapitału zakładowego do rejestru handlowego może nastąpić dopiero po przedstawieniu zaświadczenia urzędu skarbowego o uiszczeniu opłaty albo zezwolenia na odroczenie terminu płatności (art. 177).

Patrz nowele.

r. w. s. § 136.

Postanowienia ustępów: drugiego i trzeciego art. 102, dotyczące się akcji, stosuje się również, jeżeli spółka akcyjna lub komandytowo-akcyjna prócz akcji wypuszcza papiery obiegowe innego rodzaju, dające prawo do udziału w zyskach — o ile osoby, otrzymujące te papiery, wnoszą wzamian za nie wpłaty do majątku spółki.

r. w. s. § 137.

O ile akcje zostają wydane nie za gotówkę, lecz wzamian za wkłady rzeczowe, wlicza się do podstawy wymiaru (ustępy: drugi i trzeci art. 102) tylko wartość nominalną tych akcji, choćby ona była niższa od wartości wkładów rzeczowych, obliczonej według art. 6—12.

r. w. s. § 138.

Przez czystą wartość wkładów, które wspólnicy „osobiście odpowiedzialni (firmowi)” wnoszą do spółki komandytowo-akcyjnej (ustępy drugi i trzeci art. 102), rozumieć należy różnicę między wartością wkładów (art. 6—12) a długami spółników osobiście odpowiedzialnych, które spółka przejmuję.

r. w. s. § 139.

Akcie lub wymienione w § 136 papiery obiegowe oraz świadectwa tymczasowe nie podlegają opłacie stemplowej.

r. w. s. § 196.

Postanowienia art. 102, dotyczące się powiększenia kapitału, jak również ustęp pierwszy artykułu 169, będą stosowane również w tych przypadkach, w których uchwała o powiększeniu kapitału zakładowego spółki akcyjnej lub komandytowo-akcyjnej została powzięta przed dniem 1 stycznia 1927 r., a okres, wyznaczony do przyjmowania wpłat, rozpoczął się w 1927 r. Jeżeli w takim wypadku przed dniem 1 stycznia 1927 r. uiszczono opłatę w całości lub w części, w kwocie wyższej od tej, któraby się należała w myśl art. 169, a powiększenie kapitału zakładowego doszło do skutku, to zwrot nadwyżki nie nastąpi.

Wkł. 13. (Art. 102). Wyrazy „opłaty stemplowej od emisji akcji”, użyte w art. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10 grudnia 1926 r. w sprawie pobierania w roku 1927 nadzwyczajnego 10%-owego dodatku (Dz. U. R. P. Nr. 121, poz. 697) oznaczają opłaty, przewidziane w art. 102 u. o. s. od pisma, stwierdzającego umowę o zawiązanie spółki akcyjnej lub komandytowo-akcyjnej oraz od uchwały o powiększeniu kapitału zakładowego spółek tego rodzaju (L. DPO. 1031/VII/27).

Wkł. 140. (Art. 102 i 179). § 196 r. w. s. nie ma zastosowania, jeżeli walne zgromadzenie Spółki, odbyte przed dniem 1 stycznia 1927 r., które zatwierdziło pierwszy bilans otwarcia w złotych, uchwaliło też przelanie funduszków odrębnych lub ich części do kapitału zakładowego, jak również gdy zatwierdzenie bilansu otwarcia w złotych nastąpiło przed dniem 20 stycznia 1926 r., a oddzielna uchwała w przedmiocie przelania funduszków odrębnych zapadła najpóźniej w dniu 20 lipca 1926 r. W tych bowiem przypadkach ma zastosowanie art. 4 ustawy z dnia 22 grudnia 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 6, poz. 30 z r. 1926), a zatem nie należy się opłata stemplowa, choćby zatwierdzenie uchwały przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu oraz Skarbu nastąpiło po dniu 31 grudnia 1926 r. (L. D. V. 1728/6/28).

Wkł. 203. (Art. 102 i 105). Przez przerachowanie, zwolnione od opłaty stemplowej w myśl art. 17 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o przerachowaniu bilansów przedsiębiorstw publicznych i prywatnych (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 352), należy rozumieć również przelanie części nadwyżki na kapitał zakładowy, przewidziane w art. 6 tegoż rozporządzenia (L. D. V. 1271/6/29).

202. 235. Opłaty stemplowe, wiążące się z pismami i czynnościami prawnymi, wymienionymi w prawie o spółkach akcyjnych z dn. 22 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 39 poz. 383) ¹⁾ (L. D. V. 1403/6/29).

Art. — art. prawa o spółkach akcyjnych.

1) (art. 2). Akt notarialny, zawierający statut spółki akcyjnej. Opłata stemplowa wynosi 3 zł. (Art. 139 u. o. s.).

2) (art. 4). a) Podanie o zatwierdzenie statutu lub zmiany statutu. Opłata stemplowa wynosi 3 zł., oraz po 50 gr. od każdego załącznika. (Art. 140, 145 u. o. s.).

b) Zatwierdzenie statutu albo zmiany statutu. Opłata stemplowa wynosi 100 zł. (Art. 156, punkt 4 u. o. s.).

3) (art. 4). a) Podanie o zezwolenie zagranicznej spółce akcyjnej lub komandytowo-akcyjnej na działalność na obszarze Rzeczypospolitej. Opłata stemplowa wynosi 3 zł., oraz po 50 gr. od każdego załącznika. (Art. 140, 145 u. o. s.).

b) Zezwolenie spółce takiej na działalność na obszarze Rzeczypospolitej. Opłata stemplowa wynosi 100 zł. (Art. 156, punkt 4. u. o. s.).

c) Rozpoczęcie działalności przez zagraniczną spółkę akcyjną lub komandytowo-akcyjną na obszarze Rzeczypospolitej. Opłata stemplowa wynosi 2% ²⁾ od kapitału przeznaczonego do działalności w Polsce. (Art. 109, u. o. s.).

d) Faktyczne powiększenie kapitału, przeznaczonego do działalności w Polsce. Opłata stemplowa wynosi 2% ²⁾ od podwyżki kapitału, przeznaczonego do działalności w Polsce. (Art. 109, u. o. s.).

4) (art. 6, punkty 3 i 4). Rachunek, stwierdzający należność tytułem wynagrodzenia za usługi, świadczone przy powstaniu spółki. Opłata stemplowa wynosi zasadniczo 1% od sumy należności; opłata wynosi jednak tylko 0,2% od sumy należności, jeżeli świadczenie odnośnych usług mieści się w zakresie przedsiębiorstwa, podlegającego podatkowi przemysłowemu. (Art. 90, ustęp drugi w związku z art. 72, u. o. s.).

5) (art. 7). Rachunek biegłych rewidentów, stwierdzający ich należność tytułem wynagrodzenia za zbadanie sprawozdania założycieli. Opłata stemplowa wynosi 1% od sumy należności. (Art. 90, ustęp drugi w związku z art. 72 punktem „b”, u. o. s.).

6) (art. 8). Akt o zawiązaniu spółki akcyjnej drogą objęcia wszystkich akcji przez założycieli samych lub łącznie z osobami trzecimi. Opłata stemplowa wynosi:

a) 2% ³⁾ bez dodatku 10%-go od wartości nominalnej wszystkich akcji i innych tytułów uczestnictwa w dochodach lub podziale majątku spółki (art. 6 punkt 1, prawa o spółkach akcyjnych), z doliczeniem sum, które pierwsi nabywcy akcji, wydanych za gotówkę, wpłacają ponad wartość nominalną — w szczególności też z doliczeniem dodatkowych dopłat przy akcjach uprzywilejowanych (art. 39 ustęp ostatni, prawa o spółkach akcyjnych). (Art. 102 oraz art. 2 rozp. Prez. Rzplitej z dn. 19/XII 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 114, poz. 972), u. o. s.).

b) niezależnie od opaty, wymienionej pod a):

Patrz nadto Nr. 43, punkt c).

2% od wartości nieruchomości (art. 12, ustęp ostatni u. o. s.), 1% od wartości prawa wydobywania ciał kopalnych w Polsce (art. 64, punkt 1 u. o. s.), oraz 0,5% od wartości praw do części ciał kopalnych, w Polsce wydobywanych (art. 64, punkt 3 u. o. s.), — o ile nieruchomości lub prawa do ciał kopalnych są wnoszone tytułem wkładów niepieniężnych.

Zasady podane pod b), stosuje się również wówczas, gdy przedmiotem wkładu niepieniężnego jest przedsiębiorstwo jako całość, a w skład przedsiębiorstwa wchodzi nieruchomości lub prawa do ciał kopalnych. (Art. 106, u. o. s.).

Jeżeli zawiązanie spółki akcyjnej ma na celu przekształcenie spółki innego rodzaju na spółkę akcyjną, to należy uiszczyć tylko połowę opłat, obliczonych według zasad podanych pod a) i b); o ile jednak do spółki nowej — prócz majątku spółki dotychczasowej — zostają wniesione inne jeszcze wkłady (pieniężne lub niepieniężne), to do tych wkładów stosuje się zasady, podane pod a) i b), bez zmiany. (Art. 7 u. o. s.).

Jeżeli zgoda na zawiązanie spółki akcyjnej drogą objęcia akcji przez założycieli samych lub łącznie z osobami trzecimi, zostaje wyrażona w kilku aktach, to opłata wymieniona wyżej pod a) może być uiszczona w ten sposób, że przy każdym akcie uiszcza się tylko część opłaty, odpowiadającą części akcji, objętej danym aktem. W razie uiszczenia całej opłaty (wymienionej pod a) przy pierwszym akcie następne nie podlegają opłacie. (Art. 3, u. o. s.).

Opłata wymieniona pod b), ma być uiszczona od każdego aktu, stwierdzającego wniesienie wkładów niepieniężnych, wymienionych pod b), a podpisanego przez właściciela tych wkładów, przyczem za podstawę wymiaru bierze się wartość wkładów, wnoszonych przez osobę, która akt podpisała.

7) (art. 8). Pismo, stwierdzające umowę o nabycie dla spółki, przed zarejestrowaniem, przedmiotów i praw majątkowych za gotówkę, podlego opłatom stemplowym według zasad, podanych w rozdziałach dziesiątym do czternastego u. o. s.

8) (art. 11). Pismo, stwierdzające ustanowienie kaucji na zabezpieczenie roszczeń do założycieli spółki akcyjnej. Opłata stemplowa wynosi 0,1% od sumy kaucji. (Art. 82 ustęp pierwszy u. o. s.).

9) (art. 13). Zapis na akcje przy założeniu spółki. Opłata stemplowa wynosi 0,2% od ceny emisyjnej subskrybowanych akcji. (Art. 134 u. o. s.).

10) (art. 14). Potwierdzenie wpłaty na akcje dokonane po sporządzeniu zapisu na akcje. Opłata stemplowa wynosi 20 gr. (Art. 136 u. o. s.).

11) (art. 16, 17, 25). Potwierdzenie odbioru kwoty, zwróconej subskrybentowi na skutek niedojścia spółki do skutku lub nieprzyznania akcji. Opłata stemplowa wynosi 20 gr. (Art. 136 u. o. s.).

12) (art. 20). Protokół zgromadzenia organizacyjnego. Opłata stemplowa wynosi 2%⁴⁾ bez dodatku 10%-owego od wartości nominalnej wszystkich akcji i innych tytułów uczestnictwa w dochodach lub w podziale majątku spółki (art. 6, punkt 1 prawa o spółkach akcyjnych), z doliczeniem sum które pierwsi nabywcy akcji, wydanych za gotówkę, wpłacają ponad wartość nominalną, w szczególności też z doliczeniem dodatkowych dopłat przy akcjach uprzywilejowanych (art. 39, ustęp ostatni, prawa o spółkach akcyjnych. (Art. 102, oraz art. 2 rozp. Prez. Rzpltej. z dn. 19.XII 1927 r. (Dz. U. R. P. nr. 114, poz. 972) u. o. s.).

Opłata wynosi tylko 1% (a do końca 1929 r. — 0,5%) bez dodatku 10%-owego, jeżeli zawiązanie spółki akcyjnej ma na celu przekształcenie spółki innego rodzaju na spółkę akcyjną; o ile jednak do spółki nowej — prócz majątku spółki dotychczasowej — zostają wniesione inne jeszcze wkłady (pieniężne lub niepieniężne), to do akcji, wydanych wzamian tych wkładów, stosuje się zasadę ogólną, podaną w ustępie poprzednim. (Art. 107 u. o. s.).

(Art. 22). Jeżeli jednak zgromadzenie zostało odroczone, to protokół podlega opłacie. Opłata stemplowa wynosi 3 zł. (Art. 139 u. o. s.).

Patrz nadto Nr. 43, punkt c).

13) (art. 23, punkt 3). Pismo stwierdzające umowę o wniesieniu wkładu niepieniężnego — w przypadku zebrania kapitału akcyjnego przy pomocy publicznej subskrypcji. Opłata stemplowa wynosi 2% od wartości nieruchomości (art. 12, ustęp ostatni u. o. s.), 1% od wartości prawa wydobywania ciał kopalnych w Polsce (art. 64, punkt 1 u. o. s.), oraz 0,5% od wartości praw do części ciał kopalnych w Polsce wydobywanych (art. 64, punkt 3 u. o. s.). (Art. 106 u. o. s.).

Powyższe stawki stosuje się również wówczas, gdy przedmiotem wkładu niepieniężnego jest przedsiębiorstwo jako całość, a w skład przedsiębiorstwa wchodzi nieruchomości lub prawa do ciał kopalnych.

Jeżeli zawiązanie spółki akcyjnej ma na celu przekształcenie spółki innego rodzaju na spółkę akcyjną, to należy uiścić tylko połowę opłat, wyżej wymienionych; o ile jednak do spółki nowej — prócz majątku spółki dotychczasowej — zostają wniesione inne jeszcze wkłady (pieniężne lub niepieniężne), to do tych wkładów stosuje się stawki, wyżej wymienione, bez zmiany. (Art. 107 u. o. s.).

Patrz nadto Nr. 43, punkt c).

14) (art. 23, ustęp ostatni). Podanie, przy którym zarząd spółki składa Ministerstwu Przemysłu i Handlu odpis statutowi i aktów o zawiązaniu spółki oraz objęciu akcji. Wolne od opłaty. (Art. 142, punkt 1, u. o. s.).

15) (art. 28). Zamiana akcji imiennych na akcje na okaziciela lub odwrotnie. Wolna od opłaty. (Art. 77 punkt 3, u. o. s.).

16) (art. 31, 37, 39, 41). Świadcstwa tymczasowe oraz akcje, nie podlegają opłacie, (jako niewymienione w części drugiej u. o. s.).

17) (art. 31). Potwierdzenie wpłaty częściowej na świadcstwo tymczasowem lub na akcji imiennej. Opłata stemplowa wynosi 20 gr. (Art. 136 u. o. s.).

18) (art. 34). Umowa o przeniesienie własności akcji, a w szczególności piśmienne oświadczenie w przedmiocie przeniesienia akcji imiennych lub świadcstw tymczasowych, podlega opłacie, według zasad podanych w rozdziale trzynastym (art. 75 — 80 u. o. s.), oraz w wykładniach nr. 43 (Dz. Urz. nr. 11 z 1927 r.), i nr. 168 (Dz. Urz. nr. 23 z 1928 roku).

19) (art. 38 oraz 173 punkt 4). Wymiana uszkodzonych akcji, świadcstw tymczasowych lub kuponów dywi-

dendowych na nowe egzemplarze. Wolne od opłaty. (Art. 77 punkt 3 u. o. s.).

20) (art. 41). Wydanie akcji użytkowych wzamian akcji, umorzonych przez losowanie. Wolne od opłaty. (Art. 77 punkt 3, u. o. s.).

21) (art. 42). Świadcstwa założycielskie. Opłata stemplowa wynosi 1% od sum, wypłacanych właścicielom świadcstw założycielskich tytułem uczestnictwa w rozdziale czystego zysku spółki. (Art. 90 w związku z art. 6 (ustępem ostatnim) 9 i 22 u. o. s.).

22) (art. 44). Potwierdzenie wpłaty na akcje; potwierdzenie z uiszczenia odsetek zwłoki lub kary umownej, jeżeli nie mieści się w tem samym piśmie, które stwierdza wpłatę na akcje, a kwota uiszczona przewyższa 50 zł. Opłata stemplowa wynosi 20 gr. (Art. 136 i 137 punkt 1 u. o. s.).

23) (art. 45 i 172 punkt 2). Sprzedaż przez publiczną licytację akcji lub świadcstw tymczasowych, wydanych wzamian akcji unieważnionych, podlega opłacie według zasad, podanych w art. 75, oraz 78—80.

24) (art. 45 ustęp czwarty). Potwierdzenie odbioru należności akcjonariusza, opieszałego, jeżeli należność przewyższa 50 zł. Opłata stemplowa wynosi 20 gr. (Art. 136 u. o. s.).

25⁵⁾ (art. 56 (ustęp ostatni), i 59 (ustęp drugi). Potwierdzenie odbioru, wystawione przez spółkę akcyjną, a stwierdzające odbiór akcji, złożonych celem uzyskania prawa uczestnictwa w walnem zgromadzeniu spółki lub celem uzyskania praw, określonych w ustępie ostatnim art. 56 prawa o spółkach akcyjnych — jeżeli wartość złożonych akcji przewyższa 50 zł. Opłata stemplowa wynosi 20 gr. (Art. 136 i 137 (punkt 1), u. o. s.).

26⁵⁾ (art. 56 (ustęp ostatni i 59 (ustęp drugi). Pokwitowanie, którem akcjonariusz potwierdza zwrot akcji, złożonych w sposób, podany pod Nr. 25. Opłata stemplowa wynosi 20 gr. (Art. 136 i 137 (punkt 1) u. o. s.).

27⁵⁾ (art. 59 (ustęp ostatni). Zaświadczenie, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza w instytucji kredytowej. Opłata stemplowa wynosi 0,02% od nominalnej wartości złożonych akcji. (Art. 95 u. o. s.).

Zaświadczenie takie, wydane przez instytucję kredytową, jeżeli akcje wymienione w zaświadczeniu, znajdowały się w depozycie instytucji kredytowej przed wydaniem zaświadczenia i instytucja ta wydała poprzednio tej samej osobie bądź zaświadczenie, przewidziane w ustępie ostatnim art. 59 prawa o spółkach akcyjnych, bądź innego rodzaju świadectwo depozytowe i od tego poprzedniego zaświadczenia uiszczono opłatę, przewidzianą w art. 95 u. o. s., nie podlega opłacie. (Art. 3 u. o. s.).

28⁵⁾ (art. 59 (ustęp ostatni). Pokwitowanie, którem spółka akcyjna potwierdza odbiór zaświadczenia, wymienionego pod Nr. 27, jak również pokwitowanie, którem akcjonariusz potwierdza zwrot takiego zaświadczenia, nie podlega opłacie. (Art. 136 (w brzmieniu, ustalonym w art. 1, punkt „c” rozp. Prez. Rzpltej z dn. 7.X 1927 r. Dz. U. R. P. nr. 90 poz. 804) u. o. s.).

29) (art. 65). a) Pełnomocnictwo, upoważniające do uczestnictwa w walnem zgromadzeniu akcjonariuszów, podlega zasadniczo opłacie stemplowej w wysokości 3 zł. (Art. 111 u. o. s.),

b) upoważniające do uczestnictwa w walnem zebraniu akcjonariuszów Banku Polskiego, wolne od opłaty. (Art. 112 (punkt 4) u. o. s.).

30) (art. 73). Protokół walnego zgromadzenia, o ile nie stwierdza żadnych czynności prawnych, wymienionych w rozdziałach: dziesiątym do dwudziestego ósmego u. o. s. Opłata stemplowa wynosi 3 zł. (Art. 139 u. o. s.).

30a) (art. 91 i 92). Protokół walnego zgromadzenia, sporządzony w formie aktu notarialnego (art. 73 pr. o spółkach akcyjnych), stwierdzający wybór członków rady nadzorczej lub komisji rewizyjnej. Opłata stemplowa wynosi 0,2% od wynagrodzenia należnego za pełnienie funkcji i rady nadzorczej względnie komisji rewizyjnej (gdyż tworzenie władz spółki jest czynnością zwyczajną, ciągle się powtarzającą, bez której prowadzenie przedsiębiorstwa nie byłoby możliwe; por. wykładnię 68, ogłoszoną w Nr. 17 Dziennika Urzędowego z r. 1927. (Art. 90 punkt „a“ u. o. s.).

Mają zastosowanie art. 9 i 22 u. o. s.

31) (art. 110, ustęp drugi). Podanie, przy którym zarząd spółki składa Ministerstwu Przemysłu i Handlu ogłoszony bilans, rachunek zysków i strat, sprawozdanie i protokół walnego zgromadzenia. Wolne od opłaty stemplowej. (Art. 142 (punkt 1) u. o. s.).

32) (art. 114, 115). Uchwała o podwyższeniu kapitału akcyjnego w drodze emisji nowych akcji. Opłata stemplowa wynosi 2%¹⁾ bez dodatku 10%-owego od wartości nominalnej nowych akcji, z doliczeniem sum, które pierwsi nabywcy akcji, wydanych za gotówkę wpłacają ponad wartość nominalną, w szczególności też z doliczeniem dodatkowych dopłat przy akcjach uprzywilejowanych (art. 39, ustęp ostatni, prawa o spółkach akcyjnych). (Art. 102 oraz art. 2 rozp. Prez. Rzplitej z dn. 19/XII 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 114, poz. 972). u. o. s.).

Patrz nadto Nr. 43, punkt a).

33) (art. 120). Zapis na akcje przy nowej emisji. Opłata stemplowa wynosi 20 gr. (Art. 136 u. o. s.).

34) (art. 121 punkt 4). Pismo, stwierdzające umowę o wniesieniu wkładu niepieniężnego wzamian za akcje nowej emisji. Opłata stemplowa wynosi 2% od wartości nieruchomości (art. 12, ustęp ostatni u. o. s.), 1% od wartości prawa wydobywania ciał kopalnych w Polsce (art. 64, punkt 1 u. o. s.), oraz 0,5% od wartości praw do części ciał kopalnych w Polsce wydobywanych (art. 64, punkt 3 u. o. s.). (Art. 106 u. o. s.).

Patrz nadto Nr. 43, punkt b).

35) (art. 121, punkt 7). Potwierdzenie wpłaty na nowe akcje, dokonanej po sporządzeniu zapisu na nowe akcje. Opłata stemplowa wynosi 20 gr. (Art. 136 u. o. s.).

36) (art. 123). Wymiana lub ostemplowanie dotychczasowych akcji na skutek obniżenia kapitału akcyjnego. Wolne od opłaty. (Art. 77, (punkt 3) u. o. s.).

37) (art. 125). a) Umorzenie akcji w drodze losowania lub wykupu;

(Art. 126) b) Nabycie przez spółkę akcyjną własnych akcji, podlegają opłatom stemplowym według zasad, podanych w rozdziale trzynastym (art. 75—80 u. o. s.).

38) (art. 127). Podanie, przy którym zarząd spółki składa Ministerstwu Przemysłu i Handlu odpisy protokółów walnego zgromadzenia w przedmiocie podwyższenia lub obniżenia kapitału zakładowego wraz z odpisem wniosku podwyższenia lub obniżenia w rejestrze handlowym. Wolne od opłaty stemplowej. (Art. 142 (punkt 1) u. o. s.).

39) (art. 133). Podanie, przy którym likwidatorowie składają Ministerstwu Przemysłu i Handlu bilans otwarcia likwidacji. Wolne od opłaty stemplowej. (Art. 142, (punkt 1) u. o. s.).

40) (art. 135 i 136). Pokwitowanie z uiszczenia wpłaty (stosunkowej dopłaty) potrzebnej do pokrycia zobowiązań lub celem zwrotu sum, wpłaconych na akcje uprzywilejowane. Opłata stemplowa wynosi 20 gr. (Art. 136 u. o. s.).

41) (art. 138). Dokumenty ustalające rozdział pomiędzy akcjonariuszów majątku spółki rozwiązanej, jeżeli ten majątek dzieli się w stosunku do dokonanych przez

każdego akcjonariusza wpłat na kapitał akcyjny. Wolne od opłaty stemplowej. (Art. 132, u. o. s.).

42) (art. 140). Podanie, przy którym likwidatorzy składają sprawozdanie likwidacyjne Ministerstwu Przemysłu i Handlu. Wolne od opłaty stemplowej. (Art. 142, (punkt 1) u. o. s.).

43) (art. 142, 143). a) Uchwała o podwyższeniu kapitału akcyjnego w drodze emisji nowych akcji, celem przejęcia majątku innej spółki akcyjnej. Opłata stemplowa wynosi 1%²⁾ bez dodatku 10%-owego od wartości nominalnej tych akcji, które spółka przejmująca wydaje akcjonariuszom spółki przejętej. (Art. 107 w związku z art. 102 oraz art. 2 rozp. Prez. Rzplitej z dn. 19/XII 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 114, poz. 972), u. o. s.).

Jeżeli ponadto są wydane akcje za gotówkę, to do nich stosuje się Nr. 32 niniejszej wykładni.

b) Pismo, stwierdzające umowę o wniesienie majątku spółki przejętej wzamian za akcje spółki przejmującej. Opłata stemplowa wynosi 1% od wartości nieruchomości (art. 12, ustęp ostatni u. o. s.), 0,5% od wartości prawa wydobywania ciał kopalnych w Polsce (art. 64, punkt 1, u. o. s.), oraz 0,25% od wartości praw do części ciał kopalnych, w Polsce wydobywanych (art. 64, punkt 3, u. o. s.). (Art. 107, w związku z art. 106, u. o. s.).

(Art. 142 punkt 2 oraz 148). c) W razie połączenia spółek akcyjnych (fuzji) przez zawiązanie nowej spółki akcyjnej, na którą przechodzi majątek wszystkich łączących się spółek wzamian za akcje nowej spółki — stosuje się zasady, podane wyżej pod a) i b), jakgdyby fuzja dokonała się przez podwyższenie kapitału akcyjnego (określone wyżej pod a) tej spółki, która przed fuzją posiadała kapitał największy. (Art. 107, ustęp przedostatni, u. o. s.).

Patrz wykładnię przy art. 154. nr. 72.

¹⁾ Oprócz kwot, wymienionych w kolumnie pod nagłówkiem „Wysokość opłaty stemplowej“, należy uiszczyć dodatek 10%-owy (rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 19 XII 1927 r., Dz. U. R. P. Nr. 114, poz. 972), o ile w niniejszym zestawieniu (Nr. porz. 6, 12, 32 i 43) nie zaznaczono, że dodatek ten nie należy się.

²⁾ ³⁾ ⁴⁾ ⁵⁾ Do końca 1929 r. — 1% (art. 169 u. o. s.).

⁶⁾ Tezy, podane pod nr. 25—28, są powtórzeniem wykładni nr. 166 i 192, ogłoszonych w nr. 22 i 34 Dz. Urz. z 1928 r.

⁷⁾ Do końca 1929 r. — 0,5% (art. 169 u. o. s.).

Art. 103.

Opłacie stemplowej w wysokości 2% podlegają wpłaty na udziały, dokonane przez członków spółdzielni (ustawa z dnia 29 października 1920 r. Dz. U. R. P. Nr. 111, poz. 733), bez względu na to, czy zostały stwierdzone pokwitowaniem, czy przyjęte bez pokwitowania.

Opłatę ma uiszczyć spółdzielnia gotówką bez wymiaru urzędowego (art. 25) od ogólnej sumy wpłat, dokonanych w ciągu roku obrachunkowego. Za wpłaty uważa się też sumy, przypadające członkowi z tytułu podziału zysków, a zaliczone na poczet jego udziałów. Opłata winna być uiszczona w ciągu dwóch miesięcy po zatwierdzeniu sprawozdania rocznego przez walne zgromadzenie lub przez zebranie przedstawicieli, a jeżeli one się nie odbyły w przepisany terminie, to w ciągu dwóch miesięcy po upływie terminu statutowego.

Wolne są od opłaty stemplowej wpłaty na udziały w tych spółdzielniach, które według swych statutów mogą zawierać umowy, wchodzące w zakres ich podsta-

wowej działalności, tylko ze swymi członkami albo nawet nie z członkami, jeżeli nadpłaty i zwroty, przypadające na osoby, nie będące członkami, są przelewane w całości do funduszu zasobowego lub do innych funduszków, nie podlegających podziałowi między członków. Nie uchyla uwolnienia od opłaty: a) zawieranie umów z osobami, które nie są członkami, jeżeli bez tych umów nie dałoby się spełnić podstawowe zadania spółdzielni; b) wykonywanie przez spółdzielnię takich czynności, w których ona występuje w charakterze pełnomocnika innej osoby.

Uwolnienie od opłaty, przewidziane w ustępie poprzednim, ustaje z dniem zarejestrowania zmiany statutu, na skutek której spółdzielnia traci warunki uwolnienia, jak również z dniem rozpoczęcia czynności, przekraczających zakres, wyżej przewidziany.

r. w. s. § 140.

Pokwitowanie, którem spółdzielnia stwierdza wpłatę na udział, nie podlega opłacie stempowej (art. 136, ustęp trzeci).

Oświadczenie (deklaracja) o przystąpieniu do spółdzielni oraz deklaracje co do dalszych udziałów (art. 17 ustawy o spółdzielniach — Dz. U. R. P. z 1920 r. Nr. 111, poz. 733), jak również pismo, stwierdzające przyjęcie do spółdzielni (art. 20 ustawy o spółdzielniach), są zasadniczo wolne od opłaty stempowej; podlegają opłacie tylko w przypadkach, przewidzianych w art. 139.

r. w. s. § 141.

Na mocy ustępu trzeciego art. 103 (zdania pierwszego oraz ustępu ostatniego tegoż artykułu — wolne są od opłaty stempowej wpłaty na udziały w spółdzielni:

1. która swą podstawową działalność według statutu i faktycznie ogranicza tylko do swych członków,

2. która podstawową działalność rozciąga wprawdzie na osoby, nie będące jej członkami, jeżeli członkowie — poza dywidendą od udziałów w granicach, określonych ustępem drugim art. 57 ustawy o spółdzielniach — do żadnego dalszego udziału w zyskach nie są dopuszczeni,

3. która, rozciągając działalność podstawową na osoby, nie będące jej członkami, przelewa do funduszu zasobowego (art. 56 ustawy o spółdzielniach) lub do funduszków, które według statutu nie podlegają podziałowi między członków (art. 81, ustęp trzeci, ustawy o spółdzielniach) kwoty, obliczone co do nieczłonków na tych samych zasadach, jakie posłużyły do ustalenia nadpłat i zwrotów, przyznanych członkom.

Za nadpłaty i zwroty uważa się sumy, przyznane członkom z zysku według podziału, dokonanego w myśl przepisu, zamieszczonego w statucie na mocy ustępu trzeciego art. 57 ustawy o spółdzielniach.

r. w. s. § 142.

Na mocy postanowienia, zawartego w ustępie trzecim art. 103, w punkcie „a”, nie uchylają uwolnienia od opłaty, np.: zakupywanie towarów przez spółdzielnię spożywców lub przez spółdzielnię, której zadaniem jest dostarczanie członkom surowców, narzędzi i t. p.; zakupywanie materiałów budowlanych przez spółdzielnię budowlaną; sprzedawanie towarów, dostarczanych spółdzielni rolniczej, lub magazynowej przez jej członków, albo towarów, wytworzonych przez spółdzielnię przemysłowo-wytwórczą; przyjmowanie wkładów pieniężnych

lub lokowanie w bankach funduszków zbędnych.

Na mocy punktu „b” tegoż ustępu trzeciego spółdzielnia nie traci uwolnienia np. na skutek zajmowania się sprzedażą obligów Państwa Polskiego, realizacji przekazów, wyjednywania pożyczek w bankach państwowych, wypłacania w imieniu tych banków sum pożyczkowych dłużnikom.

Art. 104.

Minister Skarbu może na wniosek związku rewizyjnego zezwolić, aby spółdzielnie, należące do związku, uiszczały opłaty, przewidziane w art. 103, za pośrednictwem tegoż związku; zezwolenie jednak może być każdego czasu odwołane.

Minister Skarbu określi terminy uiszczania opłat przez związek rewizyjny, sposób sprawdzania prawidłowości obliczeń oraz odpowiedzialność związku i poszczególnych spółdzielni związkowych za nieuiszczenie opłat.

Sądy są obowiązane przysyłać izbom skarbowym, właściwym według siedziby spółdzielni, odpisy wyroków, orzekających kary za przekroczenia przepisów ustawy o spółdzielniach z dnia 29 października 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 111, poz. 733).

r. w. s. § 143.

Jeżeli spółdzielnie, należące do związku rewizyjnego, uiszczały opłaty, przewidziane w art. 103, za pośrednictwem związku, to Minister Skarbu może na wniosek związku rewizyjnego zwolnić go od obowiązku uiszczenia opłat za spółdzielnie, które nie dostarczyły związkowi odpowiednich kwot w ciągu terminu im wyznaczonego. O ile związek skorzysta z takiego zezwolenia, winien złożyć władzy skarbowej wykaz spółdzielni opieszałych.

Jeżeli nie uiszczono opłaty, którą należało uiścić za pośrednictwem związku rewizyjnego, to do uiszczenia podwyżki (art. 42 ustawy o opłatach stempowych) są obowiązane: a) tylko związek rewizyjny, jeśli nie wskazał spółdzielni opieszałej, b) tylko spółdzielnia opieszała, jeżeli związek ją wskazał. Do zapłacenia zaś kwoty nieuiszczonej (art. 42, ustęp ostatni) jest obowiązana tylko spółdzielnia.

r. w. s. § 197.

Udzielone przed wejściem w życie ustawy o opłatach stempowych zezwolenia, na mocy których spółdzielnie uiszczały opłaty od wpłat na udziały lub od obligów za pośrednictwem związku rewizyjnego, zachowują moc aż do dalszego zarządzenia Ministra Skarbu, względnie do zrzeczenia się przez związek prawa, wynikającego z takiego zezwolenia.

Art. 105.

Pisma, stwierdzające umowę o zawiązanie spółki, niewymienionej w poprzednich artykułach niniejszego rozdziału lub o powiększenie kapitału zakładowego takiej spółki, podlegają opłacie w wysokości 2% od sumy kapitału zakładowego, względnie od sumy, o którą kapitał ten się powiększa.

Do pism wyżej wymienionych zalicza się też: protokół ogólnego zebrania spółników, zapisanie do księgi uchwał tudzież podanie o wpis umowy lub uchwały do rejestru handlowego.

Zapisanie zawiązania spółki lub powiększenia kapitału zakładowego do rejestru handlowego może nastąpić tylko w razie dostarczenia sądowi dowodu uiszczenia opłaty stemplowej w kwocie, ustalonej drogą wymiaru urzędowego (art. 17), albo zaświadczenia urzędu skarbowego z uiszczenia należnej opłaty albo zezwolenia na odroczenie terminu płatności (art. 177).

Pismo, stwierdzające umowę o przedłużenie pierwotnego terminu trwania spółki, jest wolne od opłaty, o ile przy zawiązaniu spółki oraz przy powiększeniach kapitału zakładowego uiszczono opłatę, przewidzianą w niniejszym artykule.

Do uiszczenia opłat, przewidzianych w niniejszym artykule, jest obowiązana spółka solidarnie z osobami, tworzącymi zarząd spółki w dniu, w którym opłatę należy uiszczyć.

Patrz nowe.

Patrz wykładnię przy art. 102 nr. 203.

"	"	"	"	107	"	79.
"	"	"	"	154	"	72.

Art. 106.

Pismo, stwierdzające, umowę o wniesienie nieruchomości (art. 12), znajdującej się w Polsce, tytułem wkładu rzeczowego do spółki, wymienionej w art. 102 lub 105, podlega opłacie w wysokości 2% od wartości nieruchomości. W razie wniesienia tytułem wkładu rzeczowego prawa wydobywania ciał kopalnych w Polsce (art. 64, punkt 1), opłata od pisma, stwierdzającego wniesienie, wynosi 1%, w razie zaś wniesienia prawa do części ciał kopalnych, w Polsce wydobywanych (art. 64, punkt 3) — 0,5% od wartości wniesionego prawa.

Opłaty powyższe należy uiszczyć niezależnie od opłat, przewidzianych w art. 102 i 105.

Patrz nowe.

r. w. s. § 144.

Umowa, na mocy której spółka akcyjna lub komandytowo-akcyjna „kupi” pewne przedmioty, a cenę kupna wypłaca swymi własnymi akcjami, nie jest kontraktem sprzedaży, lecz jest jednym z postanowień kontraktu o zawiązanie spółki, względnie podlegają opłacie według rozdziału dziesiątego, ustalając, że dany spółnik wnosi tytułem swego wkładu nie gotówkę, lecz przedmioty innego rodzaju (art. 6, ustęp pierwszy). Pismo zatem, stwierdzające umowę taką, — o ile ona ma za przedmiot nieruchomości lub prawa do ciał kopalnych — nie podlega opłacie według rozdziału dziesiątego, względnie jedenastego, lecz stosuje się do niej art. 106.

O ile wkładem rzeczowym, nie są ani nieruchomości, ani prawa do ciał kopalnych, lecz tworzą go przedmioty innego rodzaju, pismo, stwierdzające umowę o wniesienie wkładu rzeczowego, nie podlega opłacie, przewidzianej w art. 106.

Wkł. 155. (Art. 54 i 106). Opłata stemplowa, przewidziana w art. 106 u. o. s. o ile dotyczy się nieruchomości, jest jak wynika z art. 53 (punkt 1) u. o. s. surogatem opłat, przewidzianych w rozdziale dziesiątym u. o. s. Zasady więc, wypowiedziane w rozdziale dziesiątym, mają zastosowanie również do opłaty przewidzianej w art. 106. W szczególności wolne jest od opłaty wnie-

sienie do spółki tytułem wkładu rzeczowego: a) budynku niewykończonego, jeżeli pismo stwierdzające wniesienia tytułem wkładu rzeczowego, sporządzono w ciągu lat ośmiu od dnia rozpoczęcia budowy (art. 54, punkt 6), b) budynku wykończonego, jeżeli pismo, stwierdzające wniesienie tytułem wkładu rzeczowego, sporządzono w ciągu lat ośmiu od dnia, w którym zaczęto budynek używać i zarazem umowa o wniesienie wkładu rzeczowego jest pierwszą po ukończeniu budowy umową o przeniesienie własności owego budynku (art. 54, punkt 7). W przypadkach, o których mowa, mają też zastosowanie: ustęp ostatni art. 54 u. o. s. oraz § 102 r. w. s. (L. D. V. 4826/6/28).

Patrz wykładnię przy art. 65 nr. 171.

" " " " 107 " 79.

" " " " 154. " 72.

Art. 107.

Od pisma, stwierdzającego umowę lub uchwałę o przekształceniu spółki, już istniejącej, na spółkę innego rodzaju, ma spółka uiszczyć opłatę, stanowiącą połowę opłat, obliczonych według art. 102—106; tyczy się to w szczególności przekształcenia drogą likwidacji spółki dotychczasowej i wniesienia jej majątku tytułem wkładu rzeczowego do spółki nowoutworzonej. Przekształcenie gwarectwa dawnego typu na gwarectwo nowego typu (art. 235-a powszechnej ustawy górniczej pruskiej) nie podlega opłacie.

Jeżeli przy przekształceniu (ustęp pierwszy niniejszego artykułu) zostają wniesione do spółki nowej — prócz majątku spółki dotychczasowej — inne jeszcze wkłady (gotówkowe lub rzeczowe), to do tych wkładów stosuje się ogólne postanowienia artykułów 102—106.

Pismo, stwierdzające powiększenie kapitału spółki (art. 102, punkt b lub art. 105), spowodowane przejęciem majątków jednej lub kilku już istniejących spółek (fuzją), podlega opłacie w wysokości połowy opłat, obliczonych według art. 102 względnie 105, oraz 106.

W razie utworzenia nowej spółki celem przejęcia majątków spółek, już istniejących, wymierza się opłatę (art. 102, punkt a, względnie art. 105, oraz art. 106) od tej części kapitału, której użyto do przejęcia, w takiej kwocie, jakaby się należała w myśl ustępu trzeciego artykułu niniejszego od przejęcia przez spółkę, posiadającą kapitał największy.

Ustępy drugi i trzeci art. 105 stosuje się również do przypadków, wymienionych w poprzednich ustępach niniejszego artykułu.

W razie połączenia spółdzielni na mocy ustawy z dnia 7 kwietnia 1922 r. o łączeniu się spółdzielni (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 265) nie będzie pobrana opłata ani od tej części kapitału, której użyto do przejęcia, ani z powodu przeniesienia majątku spółdzielni przejętej na spółdzielnię przemijającą.

Wkł. 79. (Art. 107). Przekształcenie gwarectwa dawnego typu na gwarectwo nowego typu (art. 235, a powszechnej ustawy górniczej pruskiej) nie podlega żadnej opłacie, a zatem ani opłacie przewidzianej w art. 105 ani też tej, którą normuje art. 106 (L. DPO. 5832/VII/27).

Wkł. 132. (Art. 107). W przypadku konkretnym przedsiębiorstwo fabryczne, będące własnością trzech osób, zostało wniesione jako wkład rzeczowy do nowo utworzonej spółki akcyjnej. Założyciele spółki wystąpili z wnioskiem o ustalenie, że mają zastosowanie postanowienia art. 107 u. o. s., dotyczące się przekształcenia spółki na spółkę innego rodzaju. Ministerstwo Skarbu odmówiło temu wnioskowi, gdyż petenci nie udowodnili i nawet nie twierdzili, że trzy osoby, będące współwłaścicielami przedsiębiorstwa, o którym mowa, zawarły między sobą kontrakt spółki i ponieważ przepis ulgowy, zawarty w art. 107, dotyczy się przypadku, w którym spółka już istniejąca zostaje przekształcona na spółkę innego rodzaju.

Stosunek współwłasności nie jest identyczny ze stosunkiem spółki. Wynika to w szczególności stąd, że stosunek współwłasności może powstać drogą spadkobrania (a zatem z faktu niezależnego od woli współwłaścicieli), gdy natomiast stosunek spółki wynika jedynie z zawarcia specjalnego kontraktu. Motywem zaś art. 107 jest okoliczność, że w przypadku przekształcenia spółki już istniejącej na spółkę innego rodzaju (jak również w przypadku fuzji, t. j. połączenia się spółki już istniejącej ze spółką inną) została kiedyś uiszczona opłata stemplowa od kontraktu spółki, wobec czego słusznym jest pobranie opłaty niższej w przypadku zmiany struktury spółki, od której zawiązania już w swoim czasie opłatę uiszczono. (L. D. V. 619/6/28).

Patrz wykładnię przy art. 154 nr. 72.

Art. 108.

Art. 105—107 stosuje się nie tylko do spółek, lecz i do innych zrzeszeń, których członkowie dzielą się osiągniętym zyskiem.

Przystąpienie w charakterze członka do Centralnej Kasy Spółek Rolniczych (Dz. P. P. P. Nr. 15, poz. 212 i 213 z 1919 r.) nie podlega opłacie.

r. w. s. § 145.

Art. 108 ma znaczenie według obecnego stanu ustawodawstwa jedynie dla obszaru, na którym obowiązuje kodeks cywilny niemiecki, a mianowicie dotyczy się „stowarzyszeń, których celem jest zarobkowe prowadzenie spraw gospodarczych” (§ 22 powołanego kodeksu), bez względu na to, czy uzyskały osobowość prawną, czy też jej nie posiadają (§ 54 powołanego kodeksu).

Patrz wykładnię przy art. 154 nr. 72.

Art. 109.

Spółki oraz inne zrzeszenia (art. 108), mające siedzibę zagranicą, winny przed rozpoczęciem działalności w Polsce, jako też przed każdym faktycznym powiększeniem kapitału, przeznaczonego do owej działalności, uiścić opłatę w wysokości, przewidzianej w art. 102, względnie 105, dla spółek i zrzeszeń polskich. Za podstawę wymiaru bierze się kapitał, przeznaczony do działalności w Polsce, względnie każdorazowe powiększenie tegoż kapitału.

Opłatę ewentualnie podwyżkę (art. 42) wymierza Minister Skarbu, któremu spółka (zrzeszenie) ma do-

starczyć danych, niezbędnych do obliczenia opłaty; od tego wymiaru niema środka odwoławczego w administracyjnym toku instancyj.

O ile do rozpoczęcia działalności lub powiększenia kapitału wymagane jest zezwolenie rządu, uzależnia się ogłoszenie zezwolenia od uiszczenia opłaty.

W razie nieuiszczenia opłaty w przepisany termin, lub uiszczenia tylko w części, są obowiązane do uiszczenia opłaty i podwyżki solidarnie ze spółką (zrzeszeniem): osoby, stanowiące jej przedstawicielstwo, przewidziane w przepisach prawnych polskich, a w braku takiego przedstawicielstwa osoby, które przy rozpoczęciu działalności lub powiększeniu kapitału sprawują w imieniu spółki (zrzeszenia) czynności, należące do jej zakresu działania.

Patrz nowe.

r. w. s. § 146.

Spółka zagraniczna ma wnieść podanie o wymierzenie opłaty, wymienionej w art. 109 do Ministra Skarbu.

Wniesienie przez zagraniczną spółkę akcyjną lub komandytowo-akcyjną podania o zezwolenie na rozpoczęcie działalności na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej (§ 2 rozporządzenia niniejszego) względnie o zezwolenie na powiększenie kapitału, przeznaczonego do działalności na tymże obszarze (§ 7 tegoż rozporządzenia), nie zwalnia od obowiązku wniesienia podania przewidzianego w ustępie poprzednim. Od obowiązku tego nie zwalnia także wniesienie podania o udzielenie koncesji na przewóz emigrantów, określonej w ustępie pierwszym art. 25 i w art. 27 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 11 października 1927 r. o emigracji (Dz. U. R. P. Nr. 89, poz. 799). Opłata, o której mowa, ma być uiszczona przed rozpoczęciem działalności na obszarze Rzeczypospolitej względnie przed użyciem na tym obszarze powiększonego kapitału.

r. w. s. § 146 a.

Pisma, wymienione w art. 5 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 17 listopada 1927 r. o popieraniu naftowego ruchu wiertniczego (Dz. U. R. P. Nr. 102, poz. 885), są wolne od opłat, przewidzianych w art. 102, 105, 106 i 109, w razie sporządzenia ich najpóźniej w dniu 24 listopada 1929 r.

Jeżeli spółka ma na celu prowadzenie kopalń naftowych, a nadto wykonywanie innych czynności zarobkowych, to przewidziane w art. 5 powołanego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej uwolnienie od opłat stemplowych, unormowanych w art. 102, 105 i 109, nie dotyczy się tej części kapitału spółki, która jest przeznaczona do prowadzenia tych innych czynności, a uwolnienie od opłaty stemplowej, unormowanej w art. 106, dotyczy się wkładów rzeczowych tylko o tyle, o ile obejmują te nieruchomości lub pola naftowe, na których mają być urządzone kopalnie naftowe. Strony obowiązane są podać organowi urzędowemu właściwemu do wymierzenia opłaty stemplowej (art. 17), jaka część kapitału spółki lub wkładów rzeczowych posiada warunki uwolnienia od opłaty stemplowej, wymienione w zdaniu poprzednim.

W przypadkach, wymienionych w art. 5 powołanego rozporządzenia z 1927 r., opłata ma być wymierzona nawet wówczas, gdy według treści kontraktu spółki za-

chodzą warunki zupełnego uwolnienia od opłaty. Opłata wymierzona — a w przypadku, wymienionym w ustępie drugim niniejszego paragrafu, odpowiednia część opłaty — ulega odroczeniu do upływu dwóch lat i dwóch miesięcy od dnia sporządzenia pisma, stwierdzającego umowę o zawiązanie spółki. Kwota odroczenia ulega umorzeniu w razie przedstawienia urzędowi skarbowemu — przed upływem terminu odroczenia — świadectwa okręgowego urzędu górniczego, stwierdzającego, że przed upływem lat dwóch od sporządzenia pisma, stwierdzającego umowę o zawiązanie spółki, rozpoczęto prace wiertnicze. W razie nieprzedstawienia tego świadectwa spółka ma przed upływem terminu odroczenia uiścić kwotę odroczoną; nieuiszczenie opłaty w tym terminie spowoduje wymierzenie zapomocą nakazu płatniczego (art. 33, ustęp ostatni) kwoty należnej wraz z podwyżką w wysokości 5-krotnej (art. 42).

Notariusz, mający siedzibę poza obszarem, na którym obowiązuje kodeks cywilny austriacki oraz sekretariat sądu, mającego siedzibę na obszarze, na którym obowiązuje kodeks cywilny niemiecki, mają — w razie niepobrania lub tylko częściowego pobrania opłaty, na mocy niniejszego paragrafu — przesłać urzędowi skarbowemu uwierzytelniony odpis pisma, co do którego opłata lub jej część ulega odroczeniu.

Art. 110.

Papiery obiegowe, stanowiące dowód uczestnictwa w spółce akcyjnej lub komandytowo-akcyjnej (akeje, świadectwa tymczasowe i t. p.), wypuszczone zagranicą, a przeniesione do Polski, podlegają opłacie w wysokości 2% od wartości nominalnej, niezależnie od tego, czy należność za nie została wpłacona całkowicie, czy częściowo.

Kwota, uiszczona tytułem opłaty od świadectwa tymczasowego, podlega zaliczeniu na opłatę, należną od właściwego papieru obiegowego.

Opłatę uiszcza się od każdego odcinka raz jeden — przez urzędowe skasowanie znaczków stemplowych (art. 23, punkt b) lub wniesienie opłaty w gotówce według obliczenia urzędu skarbowego (art. 24, punkt b). Opłatę ma uiścić posiadacz papieru w ciągu trzech tygodni po otrzymaniu papieru; jeżeli jednak wręcza go przedsiębiorstwu bankierskiemu przed upływem trzech tygodni, to ma uiścić przed wręczeniem.

r. w. s. § 147.

Celem uiszczenia opłaty stemplowej od zagranicznego papieru obiegowego należy wartość nominalną przeliczyć na złote:

- według najniższego kursu giełdowego z dnia poprzedzającego złożenie papieru urzędowi skarbowemu — jeżeli w siedzibie urzędu skarbowego znajduje się giełda;
- według najniższego kursu, notowanego na najbliższej terytorjalnie giełdzie polskiej w ostatnich trzech dniach przed złożeniem papieru urzędowi skarbowemu, jeżeli w siedzibie urzędu skarbowego giełdy nie ma, jak również gdy dana waluta nie była w dniu poprzedzającym notowana na giełdzie miejscowej.

Opłata ma być uiszczona znaczkami stemplowymi — jeżeli nie przewyższa 100 zł., a gotówką — gdy wynosi więcej niż 100 zł.

Na papierze wartościowym urząd skarbowy nie umieszcza pieczęci wpływu (§ 34).

Znaczki stemplowe należy umieścić ile możności na pierwszej stronie papieru obiegowego w ten sposób, aby nie zakrywały istotnych części tekstu. Jeżeli pierwsza stronica jest już zajęta przez dowody uiszczenia opłat stemplowych zagranicznych, to należy umieścić znaczki stemplowe na stronie drugiej.

ROZDZIAŁ DWUDZIESTY.

PEŁNOMOCNICTWA.

Art. 111.

Opłacie stemplowej w zasadniczej wysokości 3 zł. podlega:

- pismo, stwierdzające umowę pełnomocnictwa, podpisane przez obie strony;
- pełnomocnictwo, podpisane tylko przez mocodawcę bądź sporządzone lub uwierzytelnione sądownie albo notarialnie, bądź wręczone pełnomocnikowi lub osobie trzeciej (w szczególności też sądowi lub innemu urzędowi publicznemu), wobec której pełnomocnik ma zastępować mocodawcę;
- protokół, stwierdzający udzielenie pełnomocnictwa, spisany na skutek oświadczenia mocodawcy przez sąd lub inny urząd publiczny, wobec którego pełnomocnik ma zastępować mocodawcę.

Pełnomocnictwo (punkty 1, 2 i 3), upoważniające do zastępstwa w sprawie, należącej w pierwszej instancji do sądu powiatowego (pokoju) albo sądu przemysłowego lub kupieckiego lub sądu pracy lub urzędu rozjemczego do spraw najmu, jak również pełnomocnictwo do odbioru sumy pieniężnej, przewyższającej 500 zł. — podlegają opłacie w wysokości 1 zł.

Opłatom powyższym podlega każdy egzemplarz pełnomocnictwa oraz każdy odpis, zaświadczony bądź sądownie, bądź przez mocodawcę lub przez pełnomocnika.

Odpisy pełnomocnictw, składane w postępowaniu, należącym w pierwszej instancji do sądu powiatowego (pokoju) albo do sądu przemysłowego lub kupieckiego lub sądu pracy lub urzędu rozjemczego do spraw najmu, podlegają — bez względu na swą treść — opłacie w wysokości 1 zł.

Do uiszczenia opłaty jest obowiązany mocodawca; pełnomocnik zaś — solidarnie z mocodawcą — jeżeli pełnomocnictwo przyjął.

Skasowanie znaczków stemplowych na pełnomocnictwie może nastąpić nie tylko przez przepisanie początkowymi lub końcowymi wyrazami tekstu (art. 23), lecz także przez przepisanie daty skasowania oraz nazwiskiem lub firmą mocodawcy albo pełnomocnika.

Pełnomocnictwo, udzielone w jednym piśmie, dotyczącym jednej sprawy przez dwie lub więcej osób albo dwu lub więcej upełnomocnionych, uważa się za jedno pełnomocnictwo.

r. w. s. § 148.

Pełnomocnictwo ogólne (generalne), upoważniające do zastępstwa we wszelkich sprawach lub w sprawach pewnej kategorii, podlega opłacie w wysokości 3 zł.

Odpis takiego pełnomocnictwa, zaświadczony bądź urzędownie, bądź przez mocodawcę, lub przez pełnomocnika, podlega zasadniczo również opłacie w wysokości 3 zł. Jeżeli jednak odpis taki złożono w postępowaniu, należącym w pierwszej instancji do sądu powiatowego względnie Sądu pokoju, albo do Sądu przemysłowego, lub kupieckiego, albo do urzędu rozjemczego do spraw najmu, to podlega opłacie w wysokości 1 zł.

Wkł. 82 IX. (Art. 111). Dokument, którym przedsiębiorstwo ekspedycyjne upoważnia osobę trzecią do załatwiania w jego imieniu formalności celnych (art. 12 rozporządzenia z dnia 6 października 1920 r. Dz. U. R. P. Nr. 103, poz. 666), wręczone urzędowi celnemu, podlegają, jako pełnomocnictwa, opłacie w wysokości 3 zł.

Cesja uprawnienia do załatwienia formalności celnych podlega opłatom stemplowym według zasad, podanych w okólniku z dnia 19 maja 1927 r. (Dz. Urz. Min. Sk. Nr. 16, poz. 186).

O K Ó L N I K.

L. D. C. 1843/II/27.

Zgodnie z okólnikiem z dnia 26 III 1924 r. L. D. C. 3363/IV/24 uprawnienia do załatwienia formalności celnych mogą być cedowane przez odbiorcę towaru za pomocą adnotacji na deklaracji celnej (względnie osobnego wniosku), o ile cesja ta ma miejsce już po złożeniu deklaracji. Adnotacja, względnie wniosek winny być podpisane przez cedującego, jako też przez przyjmującego cesję, przyczem oba podpisy zaświadcza urząd celny.

W związku z tem wyjaśnia się, że powyższą adnotację, czy też wniosek, należy uważać jako pismo, stwierdzające pełnomocnictwo do załatwiania formalności celnych, które jako takie, podlega opłacie stemplowej, w wysokości 3 zł. na podstawie art. 111. pkt. 1 Ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o opłatach stemplowych (Dz. U. R. P. Nr. 98, poz. 570). Opłata stemplowa od poświadczenia własnoręczności podpisów wynosi, zgodnie z art. 158 tejże Ustawy 1 zł. od każdego podpisu.

W ten sam sposób winny być traktowane pod względem opłaty stemplowej, dotyczące towarów, przekazywanych przez niektóre firmy, przed uiszczeniem cła, do przechowania w wolnym składzie celnym. Cesja ta, podobnie jak i cesje przekazujące uprawnienia do załatwienia formalności celnych, podlegają opłacie stemplowej 3 zł. oraz po 1 zł. zaświadczonego podpisu.

Warszawa, dnia 19 maja 1927.

Wkł. 151. (Art. 111). „Pełnomocnicy”, o których mowa w art. 4 rozporządzeń Prezydenta Rz. P. z dn. 1 lutego 1927 r. o zniesieniu służebności (Dz. U. R. P. Nr. 10, poz. 74 i 75) oraz w art. 19 ustawy o scaleniu gruntów (Dz. U. R. P. z r. 1927 Nr. 92, poz. 833) nie są pełnomocnikami w rozumieniu prawa prywatnego, lecz są przedstawicielami uczestników organizacji przymusowej, powołanymi do działania drogą wyborów lub nawet (w postępowaniu scaleniowym) drogą nominacji (art. 21 ustawy o scaleniu gruntów); są zatem organami prawa publicznego. Pisma, stwierdzające legitymacje tych „pełnomocników” nie podlegają opłacie stemplowej. (L. D. V. 3896/6/28).

Wkł. 162. (Art. 111). Pełnomocnictwo, udzielone przez mocodawcę jednemu pełnomocnikowi, a upoważ-

niające do zastępstwa w kilku sprawach, podlega opłacie jednokrotnej w wysokości 3 zł., względnie 1 zł.

Pełnomocnictwo takie, upoważniające do zastępstwa w dwóch sprawach, z których jedna należy w pierwszej instancji do sądu powiatowego, a druga w pierwszej instancji do sądu okręgowego podlega opłacie w wysokości 3 zł.

Ustęp ostatni art. 111 u. o. s. może być stosowany tylko w przypadkach, gdy pełnomocnictwo tyczy się „jednej sprawy”. Nie może więc być stosowany:

- do pełnomocnictwa ogólnego (generalnego) gdyż ono tyczy się wszelkich spraw mocodawcy,
- do pełnomocnictwa, upoważniającego do zarządu nieruchomością, gdyż ten zarząd wymaga działania w imieniu mocodawcy w całym szeregu spraw (zawieranie szeregu oddzielnych umów najmu, umów o dostawę lub robotę, zastępowania mocodawcy przed sądami i władzami administracyjnymi i t. d.),
- do pełnomocnictwa szczególnego ale wymieniającego dwie lub więcej spraw.

Jeżeli więc w przypadku, wymienionym pod a, b lub c, pełnomocnictwo zostało udzielone „przez dwie lub więcej osób, albo dwu lub więcej upoważnionych”, to podlega opłacie równąjącej się iloczynowi z pomnożenia kwoty 3 zł., względnie 1 zł., przez ilość mocodawców, względnie przez ilość pełnomocników. Jeżeli więc w temsamem piśmie, pełnomocnictwo, określone wyżej pod a, b, lub c, zostało udzielone przez dwie lub więcej osób, dwu lub więcej upoważnionych, to należy kwotę 3 zł., względnie 1 zł., pomnożyć przez iloczyn, wynikający z pomnożenia ilości mocodawców przez ilość pełnomocników. Przykład: w razie udzielenia pełnomocnictwa ogólnego przez trzech mocodawców dwom pełnomocnikom, opłata wynosi 18 zł. (to jest 3 zł., pomnożone przez 6, przyczem 6 równa się iloczynowi z pomnożenia 3 przez 2). (L. D. V. 3297/6/28).

Wkł. 163 i 196. (Art. 111 i 157). W razie sporządzenia pełnomocnictwa w formie aktu notarialnego, podlegają:

- akt notarialny — opłacie w wysokości 3 zł., względnie 1 zł. przewidzianej w art. 111 u. o. s.,
- pierwszy wypis — tylko opłacie, przewidzianej w art. 157 u. o. s. to jest po 1 zł., od każdej pełnej lub zaczętej strony, przyczem kwota opłaty za cały wypis nie może być wyższą od kwoty opłaty od aktu, wymienionej wyżej w punkcie „a”,
- każdy następny wypis — opłacie w wysokości 3 zł. względnie 1 zł., przewidzianej w art. 111 u. o. s. oraz opłacie przewidzianej w art. 157 u. o. s., a bliżej określonej wyżej w punkcie „b”.

Teza podana wyżej w punkcie „b”, według której z powodu, wydania pierwszego wypisu nie należy pobrać opłaty, przewidzianej w art. 111 uzasadnia się brzmieniem ustępu trzeciego art. 111 według którego opłacie, przewidzianej w tym artykule „podlega każdy egzemplarz pełnomocnictwa”.

Z tekstu, tylko eo przytoczonego, wynika, że opłatę, przewidzianą w art. 111, należy pobrać tyle razy, ile jest egzemplarzy pełnomocnictwa. Ponieważ zaś wypis pierwszy jest pierwszym (a nie drugim) egzemplarzem pełnomocnictwa, przeto — wobec uiszczenia — w myśl punktu 2 art. 111 — opłaty od aktu notarialnego po-

nowne pobranie opłaty, przewidzianej w art. 111, ma nastąpić dopiero przy wydaniu wypisu drugiego.

Odpis pełnomocnictwa, zaświadczony przez notariusza, podlega opłacie w wysokości 3 zł. względnie 1 zł., przewidzianej w art. 111 u. o. s. oraz opłacie, przewidzianej w art. 157 u. o. s. t. j. po 20 gr. od każdej pełnej lub zaczętej strony. Kwota opłaty, należnej w myśl art. 157 u. o. s. nie może przewyższać kwoty opłaty, należnej w myśl art. 111 u. o. s. (L. D. V. 3297/6/28, L. D. V. 1394/6/28).

Wkł. 175. (Art. 111). Pełnomocnictwo, udzielone jednemu pełnomocnikowi przez kilku uczestników scalenia, a upoważniające do zastępowania mocodawców na zebraniach uczestników scalenia (art. 20 i 33 ustawy o scalaniu gruntów — Dz. U. R. P. Nr. 92 z 1927 r., poz. 833), albo wobec Okręgowej lub Głównej Komisji Ziemskiej (art. 35 i 37 powołanej ustawy) podlega opłacie stempłowej w wysokości iloczynu z pomnożenia 3 zł. przez ilość mocodawców.

Ustęp ostatni art. 111 nie ma zastosowania, gdyż każdy uczestnik scalenia może w postępowaniu scaleniowym bronić swoich interesów indywidualnych (np. stwierdzić, z powołaniem się na art. 6 ustawy o scalaniu gruntów, że działka, którą mu otrzymać na mocy projektu scalenia, nie odpowiada wartości działek dotychczas posiadanych; może żądać dopłaty pieniężnej — przewidzianej w art. 6 powołanej ustawy — w kwocie wyższej, niż wymieniona w projekcie scalenia, i t. p.); pełnomocnictwo zatem, o którym mowa, nie dotyczy jednej sprawy, lecz tyczy się kilku spraw analogicznych (L. D. V. 7041/6/28).

Wkł. 208. (Art. 111). Pełnomocnictwo, upoważniające do przewłaszczenia (powzdania, § 925 kodeksu cywilnego niemieckiego), podlega opłacie w wysokości 3 zł., przewidzianej w art. 111 u. o. s. także wówczas, gdy mieści się w piśmie, stwierdzającym czynność prawną, z której wynika obowiązek przewłaszczenia.

§ 31 niemieckiej ustawy o księgach wieczystych, zwalniający pod pewnymi warunkami takie pełnomocnictwo od opłaty stempłowej, został uchylony z dniem 1 stycznia 1927 r. na mocy art. 171 ustępu ostatniego u. o. s. (L. D. V. 1393/6/28).

Patrz wykładnię przy art. 90 nr. 191.

"	"	"	"	136	"	153.
"	"	"	"	141	"	136 l.

Art. 112.

Wolne są od opłaty stempłowej:

1. pełnomocnictwo, udzielone przez pełnomocnika dalszemu pełnomocnikowi (substytucja);

2. pełnomocnictwo, upoważniające do działania w sprawie sędowo-karnej lub w postępowaniu, przewidzianem w przepisach karnych administracyjnych lub karnych skarbowych;

3. pełnomocnictwa, udzielone przez Skarb Rzeczypospolitej, przez Bank Polski lub przez osoby, wymienione w art. 16;

4. pełnomocnictwo, upoważniające do uczestnictwa w walnem zebraniu akcjonariuszów Banku Polskiego;

5. pełnomocnictwa, składane komisjom rozjemczym dla załatwiania zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami;

6. pełnomocnictwo, udzielone pracowniczemu związkowi zawodowemu lub jego funkcyjnarjom (dekret z dnia 8 lutego 1919 r. Dz. P. P. P. Nr. 15, poz. 209) albo przez taki związek, a upoważniające do zastępowania członków związku wobec sądów;

7. odpisy pełnomocnictw (art. 111, ustęp trzeci), załączone do skargi sądowej, o ile są przeznaczone dla pozwanych;

8. pełnomocnictwa oraz odpisy pełnomocnictw (art. 111, ustęp trzeci), składane w postępowaniu, należącym w pierwszej instancji do sądów powiatowych (pokoju) albo sądów przemysłowych lub kupieckich lub sądów pracy, jeżeli wartość przedmiotu sporu nie przewyższa 100 złotych;

9. pełnomocnictwo, uprawniające do zastępstwa w postępowaniu sądowym, jeżeli mocodawcy służy w tem postępowaniu prawo ubogich;

10. upoważnienie do odbioru sumy pieniężnej, nie przewyższającej 500 zł., lub do odbioru rzeczy ruchomej innego rodzaju, bez względu na jej wartość, jak również — bez względu na kwotę — upoważnienie do odbioru sum, wypłacanych w tytule stosunku służbowego, albo wkładki w Pocztowej Kasie Oszczędności;

11. pełnomocnictwa pocztowe.

Wkł. 148. (Art. 112). Celem zastosowania punktu 8 art. 112 u. o. s. ustala się wartość przedmiotu sporu według przepisów postępowania sądowego w sprawach cywilnych. O ile zaś przepisy te nie zawierają postanowienia, na podstawie którego możnaby w przypadku konkretnym oznaczyć wartość przedmiotu sporu, to stosuje się przepisy, według których oznacza się wartość przedmiotu sporu celem obliczenia opłaty sądowej. (L. D. V. 7633/6/27).

Wkł. 169. (Art. 112). Przepis art. 112(punktu 2) u. o. s. zwalniający od opłat stempłowych „pełnomocnictwo, upoważniające do działania w sprawie sądowo-karnej”, tyczy się zarówno spraw o przestępstwa, ścigane z urzędu, jakoteż spraw o przestępstwa, ścigane z oskarżenia prywatnego (L. D. V. 4223/6/27).

Patrz wykładnię przy art. 136 nr. 153.

Art. 113.

Jeżeli pełnomocnictwo zawiera zarazem umowę o wynagrodzenie pełnomocnika, to opłatę należy uiścić stosownie do przepisów o opłatach od umów o świadczenie usług (rozdział szesnasty), jeżeli opłata w myśl rozdziału niniejszego nie jest wyższa.

ROZDZIAŁ DWUDZIESTY PIERWSZY.

O B L I G I.

Art. 114.

Opłacie stempłowej w zasadniczej wysokości 0,5% od sumy zobowiązania podlegają obligacje (listy zastawne, obligacje fundowane, obligacje spółek akcyjnych i t. p.) i inne pisma stwierdzające przyjęcie nowego lub uznanie dawnego długu (obligi, skrypty dłużne, rewersy), o ile nie są wymienione w innych artykułach części drugiej niniejszej ustawy.

Opłatę od obligacyj, wypuszczonych w Polsce, obowiązana jest uiszczyć instytucja emitująca gotówkę bez urzędowego wymiaru (art. 25) — przed wręczeniem obligacyj pierwszemu nabywcy, względnie przed wypłaceniem ceny kupna w tym wypadku, gdy instytucja kredytowa, udzieliwszy pożyczki we własnych obligacjach, kupuje te obligacje od dłużnika bezpośrednio po ich wydaniu.

Opłatę w wysokości 0,5% od obligacyj, wypuszczonych zagranicą, uiszcza się według zasad, przewidzianych co do akcyj zagranicznych w art. 110.

Do uiszczenia opłaty od obligów, niewymienionych w ustępie drugim i trzecim, są obowiązani solidarnie wierzyciel i dłużnik.

r. w. s. § 149.

Przy uiszczeniu opłaty od obligacyj, wypuszczonych w Polsce, należy w deklaracji (§ 44) podać znamiona obligacyj (ich rodzaj, numer emisji, serje, numery) oraz ich wartość nominalną.

Opłatę od obligacyj, wypuszczonych zagranicą, uiszcza się według zasad, przewidzianych co do akcyj zagranicznych w § 147.

Wkł. 86. (Art. 114). Pismo stwierdzające ustanowienie kary umownej (kary konwencjonalnej) celem zabezpieczenia wierzytelności, wynikającej z innego pisma, podlega opłacie w wysokości 0,5% od sumy kary umownej.

Jeżeli natomiast pismo, stwierdzające zobowiązanie, zawiera zarazem ustanowienie kary umownej, zabezpieczającej wykonanie owego zobowiązania, to ustanowienie kary umownej nie podlega opłacie (art. 2 u. o. s.). (L. DPO. 6248/VII/27).

Wkł. 133 I. (Art. 114 i 116). I. Jeżeli przy udzieleniu pożyczki nie zostaje sporządzony oblig (skrypt dłużny), a natomiast dłużnik wręcza wierzycielowi: a) weksel blanco obraz b) deklarację, w której oświadcza, że „na zabezpieczenie udzielonego kredytu w kwocie zł. płatnego w dniu, składa weksel blanco i upoważnia wierzyciela do wypełnienia tego wekslu w razie nieuiszczenia długu w umówionym terminie — to deklaracja ta podlega opłacie stemplowej w wysokości 0,5% względnie 0,3% w myśl art. 114, względnie w myśl art. 116 u. o. s. lub art. 28 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 kwietnia 1927 r. o komunalnych kasach oszczędności (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 339).

„Jeżeli prócz powyższej deklaracji wierzyciel otrzymuje deklarację, wystawioną przez osobę, która umieściła indos na wekslu blanco, a zawierającą upoważnienie do wypełnienia tego wekslu — to ta druga deklaracja podlega opłacie stemplowej w myśl art. 117”. (L. D. V. 11577/6/27 i 1326/6/28).

Wkł. 144. (Art. 114 i 139). Oświadczenie, złożone wobec Sądu, którem ktoś zobowiązuje się do ponoszenia kosztów utrzymania współmałżonka lub dziecka — w szczególności oświadczenie, którem ojciec nieślubny zobowiązuje się do ponoszenia kosztów utrzymania dziecka nieślubnego — podlega na mocy art. 114, w związku z ustępem ostatnim art. 130 u. o. s., opłacie w wysokości 0,5% od skapitalizowanej wartości świadczeń, stanowiących przedmiot zobowiązania, obliczonej według art. 10 u. o. s..

Oświadczenie to jest ugodą (Art. 133 u. o. s.), a wobec tego opłata, o której mowa, ma być uiszczona w ciągu trzech tygodni od doręczenia nakazu płatniczego, który — poza obszarem, na którym obowiązuje kodeks cywilny niemiecki — sporządza urząd skarbowy (art. 33, punkt 2 u. o. s.), na obszarze, na którym obowiązuje kodeks cywilny niemiecki — sekretariat sądowy (art. 30, ustęp pierwszy, punkt 3 oraz ustępy drugi i trzeci, art. 133, ustęp ostatni).

Spisanie zatem oświadczenia, o którym mowa, nie jest nigdzie (nawet na obszarze, na którym obowiązuje kodeks cywilny niemiecki) uzależnione od uprzedniego uiszczenia opłaty stemplowej.

Oświadczenie, złożone wobec sądu, którem ktoś uznaje, że jest ojcem nieślubnym, nie zobowiązując się jednocześnie do ponoszenia kosztów utrzymania dziecka, podlega na mocy art. 139 u. o. s. — opłacie w wysokości 3 zł. (L. D. V. 10136/6/26).

Patrz wykładnię przy art. 52 nr. 245.

” ” ” ” 84 ” 133 II.

” ” ” ” 117 ” 224.

” ” ” ” 136 ” 153.

Art. 115.

Opłacie stemplowej w wysokości 0,3% od sumy zobowiązania podlegają obligi, stwierdzające udzielenie pożyczki pod zastaw towarów osobie, wykonywającej sprzedaż towarów tegoż rodzaju i z tego powodu podlegającej podatkowi przemysłowemu lub ustawowo zwolnionej od tego podatku.

W innych przypadkach oblig, stwierdzający otrzymanie pożyczki pod zastaw przedmiotów ruchomych, podlega zasadniczo opłacie w wysokości 0,5% od sumy zobowiązania; w razie zastawienia papieru wartościowego opłata nie może przewyższać kwoty, obliczonej według wartości zastawionego papieru (art. 8) i według stopy, którą w myśl rozdziału trzynastego należałoby zastosować, gdyby dłużnik sprzedał ów papier wierzycielowi.

Oblig na zlecenie, wymienione w art. 301 kodeksu handlowego austriackiego i § 363 kodeksu handlowego niemieckiego jak również pierwszy indos na składowym dowodzie zastawniczym (warrancie), podlegają opłacie stemplowej według zasad, przewidzianych dla opłat od weksli w rozdziale dwudziestym drugim.

r. w. s. § 150.

Uiszczenie opłaty od obligu na zlecenie, wymienionego w ustępie ostatnim art. 115, następuje przy analogicznem zastosowaniu zasad podanych co do weksli w § 156 (ustępach: drugim i trzecim) oraz w § 157.

r. w. s. § 151.

Uiszczenie opłaty od pierwszego indosu na składowym dowodzie zastawniczym (warrancie) — o ile nie następuje „bezpośrednio” na mocy zezwolenia, udzielonego przez izbę skarbową zarządowi domu składowego (art. 25, ustęp trzeci), ma nastąpić przed umieszczeniem poświadczenia zarządu domu składowego (art. 31, ustęp drugi, rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 28 grudnia 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 114, poz. 1020), a mianowicie:

1. bądź — na podstawie wymiaru dokonanego przez urząd skarbowy (art. 23, punkt b, art. 24, punkt b) — znaczkami stemplowymi, względnie gotówką, według zasad podanych w § 35,
2. bądź — gdy opłata nie przewyższa 100 zł. — drogą skasowania znaczków stemplowych przez zarząd domu składowego; skasowanie następuje bądź przez przepisanie początkowymi lub końcowymi wyrazami poświadczenia domu składowego, bądź zapomocą pieczętki firmowej zarządu domu składowego.

W razie przedstawienia warrantu urzędowi skarbowemu celem wymierzenia opłaty stemplowej (punkt 1) urząd skarbowy nie umieszcza na warrancie pieczęci wpływu (§ 34).

Patrz wykładnię przy art. 136 nr. 153.

Art. 116.

Opłacie stemplowej w wysokości 0,3% od sumy zobowiązania podlegają pisma, stwierdzające otrzymanie pożyczki od gminnej kasy pożyczkowo-oszczędnościowej lub od instytucji drobnego kredytu. Za instytucję taką uważa się spółdzielnię, należącą do związku rewizyjnego (art. 68 i 70 ustawy z dnia 29 października 1920 r. Dz. U. R. P. Nr. 111, poz. 733), której podstawowym zadaniem statutowym jest udzielanie członkom pożyczek oraz przyjmowanie wkładów pieniężnych, dopóki wysokość kredytu, jaki może być udzielony jednemu członkowi (art. 46, punkt 2 powołanej ustawy) nie przewyższa kwoty, którą określi rozporządzenie.

Minister Skarbu może na wniosek związku rewizyjnego zezwolić, aby spółdzielnie, należące do związku i mogące udzielać pożyczek tylko swym członkom, uiszczaly opłaty (w wysokości 0,5% lub 0,3%) gotówką za pośrednictwem związku rewizyjnego. Do opłat, w ten sposób uiszczanych, stosuje się przepisy art. 104 o opłatach stemplowych od wpłat na udziały.

Minister Skarbu może zezwolić, aby spółdzielnie kasowały znaczki stemplowe na obligacjach przez przepisanie datą skasowania oraz odeiskiem swej pieczęci.

Patrz nowe.

r. w. s. § 152.

Oblig (skrypt dłużny, rewers), stwierdzający otrzymanie pożyczki od spółdzielni, należącej do związku rewizyjnego, której podstawowym zadaniem statutowym jest udzielanie członkom pożyczek oraz przyjmowanie wkładów pieniężnych, podlega opłacie w wysokości 0,3% od sumy zobowiązania, jeżeli bądź w myśl statutu, bądź na mocy uchwały walnego zgromadzenia, obowiązującej w dniu podpisania obligu, suma najwyższego kredytu, jaki może być udzielony jednemu członkowi (art. 46, punkt 2 ustawy o spółdzielniach z dnia 29 października 1920 r., Dz. U. R. P. Nr. 111, poz. 733), nie przewyższa: a) co do związków samorządnych spółdzielni i innych zrzeszeń — 8000 zł., b) co do innych członków — 1200 zł.

r. w. s. § 153.

W razie zezwolenia, aby spółdzielnie, należące do związku rewizyjnego, uiszczaly za jego pośrednictwem opłaty od obligów (art. 116, ustęp drugi), stosuje się § 143.

Spółdzielnie, należące do związku rewizyjnego, mogą — bez osobnego zezwolenia — kasować znaczki stemplowe na obligacjach datą skasowania oraz odeiskiem swej pieczęci.

Patrz r. w. s. § 197 przepis przejściowy, umieszczony przy art. 104.

Patrz wykładnię przy art. 84 nr. 133 II.

"	"	"	"	114	"	133 I.
"	"	"	"	136	"	153.

Art. 117.

Pismo, stwierdzające udzielenie poręczenia (porękę), podlega opłacie w kwocie 3 zł.; opłata od poręczenia względnie suma opłat od wszystkich poręczeń, dotyczących się tego samego zobowiązania, nie może przewyższać połowy opłaty od pisma, stwierdzającego zobowiązania, dla którego udzielono poręczeń.

Wolne są od opłaty: poręka wekslowa i poręka na czeku; poręka przy pożyczce, udzielonej przez spółdzielnię członkowi; poręka za zobowiązanie, stwierdzone obligiem, który ustawa niniejsza (art. 120) zwalnia od opłaty stemplowej.

Patrz nowe.

Wkł. 134. (Art. 117 i 139). Jeżeli, w przypadku udzielenia poręczenia (gwarancji), dłużnik składa poręczycielowi: a) weksel blanco a zarazem b) deklarację, w której upoważnia poręczyciela do wypełnienia wekslu na wypadek niewykonania zobowiązania, co do którego udzielono poręczenia i w razie pokrycia należności przez poręczyciela, to deklaracja ta podlega opłacie — według zasad, podanych w art. 139 u. o. s. — tylko wówczas, jeżeli została sporządzona albo uwierzytelniona sądownie lub notarialnie.

„Deklaracja, złożona przez osobę, która umieściła indos na wekslu, wyżej wymienionym, a zawierająca upoważnienie do wypełnienia tego wekslu, podlega opłacie w myśl art. 117 u. o. s. (L. D. V. 11577/6/27 i L. D. V. 1326/6/28).

Wkł. 51. (Art. 117). Od pisma, którym kilka osób udziela solidarnie poręczenia co do tego samego zobowiązania, należy w myśl ustępu pierwszego artykułu 2 u. o. s. uiszczyć opłatę w wysokości 3 zł. przewidzianą w art. 117 u. o. s. tyle razy, ilu jest poręczycieli. (L. DPO. 3939/VII/27).

Wkł. 224. (Art. 117). Pismo, stwierdzające porękę, na mocy którego poręczyciel zobowiązuje się solidarnie z dłużnikiem (art. 2021 kodeksu cywilnego francuskiego, § 1357 kodeksu cywilnego austriackiego § 773 punkt 1 kodeksu cywilnego niemieckiego) podlega opłacie stemplowej w myśl art. 117 a nie w myśl art. 114 u. o. s. (L. D. V. 6929/6/29).

Patrz wykładnię przy art. 114 nr. 133 I i 242.

Art. 118.

Pisma, stwierdzające przyjęcie pieniędzy na oprocentowanie przez przedsiębiorstwa, trudniące się czynnościami bankierskimi, jako to: wpisy w książeczkach wkładowych, dowody przyjęcia wkładu na rachunek bieżący, asygnaty kasowe i t. p., podlegają opłacie 20 gr.

Opłatę winien uiścić wystawca — przed wydaniem pisma odbiorcy — zapomocą znaczków stemplowych, które należy skasować przez przepisanie początkowymi lub końcowymi wyrazami tekstu albo datą skasowania i nazwiskiem lub firmą kasującego.

Wolne są od opłaty:

a) pisma, stwierdzające przyjęcie kwoty, nie przewyższającej 100 zł., jako też

b) bez względu na wysokość kwoty — pisma, wystawione przez: Pocztową Kasę Oszczędności, Bank Polski, Centralną Kasę Spółek Rolniczych, gminne kasy pożyczkowo-oszczędnościowe oraz spółdzielnie, należące do związku rewizyjnego (art. 68 i 70 ustawy z dnia 29 października 1920 r. o spółdzielniach Dz. U. R. P. Nr. 111, poz. 733).

Patrz nowele.

Wkl. 14. (Art. 118). Wyrażenie „przyjęcie pieniędzy” oznacza przyjęcie gotówki. Nie podlegają zatem opłacie, przewidzianej w art. 118, zawiadomienia, z których treści wynika, że tyczą się dokonania przelewów bezgotówkowych, polegających na książkowym przeniesieniu z rachunku jednego na rachunek klienta drugiego.

Z tego samego powodu nie podlega opłacie pismo, którym bank zawiadomił klienta, że należność klienta z tytułu zdyskontowania weksli zapisał na rachunek bieżący (L. DPO. 9914/VII/26 i L. DPO. 68/VII/27).

Wkl. 15. (Art. 118 i 119). Niektóre banki wydają swoim klientom, z którymi pozostają w stosunku rachunku bieżącego, wyciąg stwierdzający saldo debetowe, względnie kredytowe, — z okazji każdej wpłaty na rachunek bieżący względnie każdej wypłaty, rachunek ten obciążający. Oprócz tych wyciągów, wydawanych od wypadku do wypadku, banki owe doręczają klientom w pewnych zgóry oznaczonych terminach (rocznie, półrocznie, kwartalnie, miesięcznie i t. p.) wyciąg, stwierdzający saldo w ostatnim dniu odnośnego czasokresu.

Przy takim urządzeniu tylko wyciągi, sporządzane w terminach, zgóry oznaczonych, podlegają opłacie, przewidzianej w art. 119 ustawy o opłatach stemplowych.

Natomiast wyciąg, sporządzony z okazji wpłaty lub wypłaty: a) jeżeli stwierdza tylko wypłatę nie podlega opłacie stemplowej (jako niewymieniony w u. o. s.), b) jeżeli stwierdza wpłatę, podlega opłacie według zasad, podanych w art. 118.

Jeżeli przed doręczeniem wyciągu, stwierdzającego wpłatę (patrz wyżej punkt b), bank doręczył klientowi innego rodzaju zawiadomienie o wpłacie, w takim razie to inne zawiadomienie — jako „pismo pierwsze” (art. 3 u. o. s.) podlega opłacie przewidzianej w art. 118, a wyciąg, stwierdzający wpłatę (wymieniony wyżej w punkcie b) jako wtóropis nie podlega opłacie (L. DPO. 10023/VII/26).

Wkl. 37. (Art. 118, 133, 136 i 137). Jeżeli ktoś składa w banku pieniądze na rachunek innej osoby, to pismo którym bank potwierdza odbiór tych pieniędzy, podlega opłacie stemplowej według zasad, podanych w art. 118 u. o. s.

W razie sporządzenia pisma — list banku, wystosowany do osoby, na której rachunek pieniądze zostały

złożone a stwierdzający zapisanie odnośnej kwoty na rachunek adresata, nie podlega opłacie (art. 3 u. o. s.).

Również nie podlega opłacie pismo, sporządzone przez osobę, na której rachunek pieniądze zostały złożone, wystosowane do osoby, która pieniądze złożyła, a zawierające uznanie rachunku tej ostatniej odnośną kwotą; pismo bowiem takie nie zawiera potwierdzenia odbioru a zatem brak mu warunku wymagalności opłaty, wymienionego w art. 136 u. o. s.

Jeżeli bank na zlecenie osoby A wypłacił sumę pieniężną osobie B, to pismo, które osoba B wręcza bankowi i którym potwierdza odbiór owej sumy, podlega opłacie według zasad, podanych w art. 136 i 137 u. o. s.. W razie sporządzenia takiego pisma list osoby B do osoby A, zawierający uznanie rachunku osoby A odnośną kwotą, nie podlega opłacie (art. 3 u. o. s.) (L. DPO. 1391/VII/27).

Wkl. 59. (Art. 118). List banku, zawiadamiający o zadłużeniu rachunku klienta kwotą przez niego podjętą, nie podlega opłacie (L. DPO. 192/VII/27).

Wkl. 99. (Art. 118). Pismo, stwierdzające przyjęcie pieniędzy — bądź gotówką bądź czekiem — na oprocentowanie, przez przedsiębiorstwo, trudniące się czynnościami bankierskimi, a mające siedzibę zagranicą nie podlega opłacie stemplowej (L. DPO. 2822/VII/27).

Wkl. 145. (Art. 118). Wpis odsetek w książeczce wkładowej nie podlega opłacie stemplowej. Jak już bowiem Ministerstwo Skarbu wyjaśniło, w wykładni nr. 14 (ogłoszonej w nr. 6 Dz. Urz. Min. Sk. z 1927 r. patrz wyżej), wyrażenie „przyjęcie pieniędzy”, użyte w art. 118 u. o. s. oznacza przyjęcie gotówki, a wobec tego nie podlegają opłacie pisma, stwierdzające zwiększenie wierzytelności drogą księgowania, opartego na obrocie bezgotówkowym (L. D. V. 1886/6/27).

Art. 119.

Wyciąg z rachunku bieżącego (kontokorentowego), stwierdzający saldo debetowe, względnie kredytowe, wydany przez przedsiębiorstwo, trudniące się czynnościami bankierskimi oraz takież wyciąg, wydany przez przemysłowca lub kupca innemu przemysłowcowi lub kupcowi, podlega opłacie 20 gr. od arkusza.

Opłatę ma uiścić wystawca — przed doręczeniem wyciągu odbiorcy — zapomocą papieru stemplowego lub znaczków stemplowych, które należy skasować w sposób, podany w art. 118. Wyciągi z rachunku bieżącego, sporządzone przez Bank Polski, są wolne od opłaty.

Uznanie prawidłowości salda przez odbiorcę wyciągu nie podlega opłacie.

r. w. s. § 154.

Jeżeli wyciąg z rachunku bieżącego, wydany przez przedsiębiorstwo, trudniące się czynnościami bankierskimi, zawiera nie tylko odpis rachunku bieżącego za dany okres, lecz także prowizję, należną wystawcy wyciągu z tytułu prowadzenia rachunku bieżącego, to wyciąg podlega nie tylko opłacie w wysokości 20 gr. od arkusza, przewidzianej w art. 119, lecz nadto opłacie w wysokości 0,2% od kwoty prowizji (art. 90, ustęp drugi).

Wkl. 41. (Art. 119). Wyciąg z rachunku bieżącego, wystawiony przez osobę, która ma mieszkanie lub sie-

dzibę zagranicą, nie podlega opłacie stemplowej (L. DPO. 2402/VII/27).

Wkł. 120. (Art. 119). Opłacie przewidzianej w art. 119, podlega tylko wyciąg stwierdzający saldo debetowe względnie kredytowe t. j. przeciwstawiające należności wystawcy wyciągu należnościom odbiorcy.

Pismo, które przemysłowiec lub kupiec wystosowuje do innego przemysłowca lub kupca i w którym wymienia swą należność znajdującą się na rachunku bieżącym, oraz wzywa odbiorcę do uiszczenia tej należności, gdyż termin płatności już upłynął, nie podlega opłacie stemplowej (L. D. V. 4888/6/27).

Patrz wykładnię przy art. 72 nr. 217.

„ „ „ „ 118 „ 15.

Art. 120.

Wolne są od opłaty stemplowej:

1. obligacje oraz innego rodzaju obligi Skarbu Rzeczypospolitej, polskich państwowych zakładów i przedsiębiorstw, będących odrębnymi osobami prawnymi, związków komunalnych i innych związków przymusowych, Banku Polskiego, oraz fundacyj, zakładów i zrzeszeń, wymienionych w art. 16;

2. obligacje (art. 114), wydane tytułem pożyczki osobom, wymienionym w punkcie 1 niniejszego artykułu, przez instytucję emitującą;

3. obligi, stwierdzające otrzymanie pożyczki w listach zastawnych lub obligacjach fundowanych, od instytucji emitującej te listy lub obligacje;

4. obligacje oraz innego rodzaju obligi, dotyczące się pomocy kredytowej, przewidzianej w ustawach: o scalaniu gruntów, o państwowym funduszu kredytu na meljoracje rolne, o wykonaniu reformy rolnej, o nadaniu ziemi żołnierzom wojska polskiego, o rozbudowie miast, o pomocy państwowej na odbudowę budynków, zniszczonych lub uszkodzonych wskutek działań wojennych;

5. listy zastawne Państwowego Banku Rolnego;

6. obligi studentów, stwierdzające otrzymanie pożyczki, przewidzianej w art. 6 ustawy z dnia 30 października 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 118, poz. 942);

7. kupony, załączone do papierów wartościowych.

Minister Skarbu może zwolnić od opłat obligi, stwierdzające otrzymanie pożyczek, udzielanych przez zakłady zastawnicze, na zysk nieobliczone, pod zastaw przedmiotów już używanych.

Patrz nowe.

Wkł. 45. (Art. 120, 137 i 139). 1) Pokwitowania i zezwolenia na wykreślenie wpisu w księdze wieczystej, wystawione po dniu 31 grudnia 1926 r. z powodu całkowitej lub częściowej spłaty pożyczek, udzielonych przez b. Państwowy Bank Odbudowy w granicach zakreślonych w art. 5 ustawy z dnia 23 marca 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 217) są wolne od opłat stemplowych w myśl art. 137 (p. 7) i art. 139 (ustęp trzeci, p. 1) w związku z art. 120 (p. 4) u. o. s..

Powołane bowiem przepisy ustawy o opłatach stemplowych tyczą się między innymi pomocy kredytowej, przewidzianej „w ustawach o pomocy państwowej na

odbudowę budynków zniszczonych lub uszkodzonych wskutek działań wojennych”; do takich zaś ustaw należała wymieniona wyżej ustawa z dn. 23 marca 1922 r. a uwolnienie przewidziane w art. 120 (p. 4) u. o. s. obejmuje całą akcję kredytową, przewidzianą w art. 5 tej ustawy.

2) Obligacje oraz innego rodzaju obligi, dotyczące się pożyczek, udzielanych przez Bank Gospodarstwa Krajowego (jako zastępcę b. Państwowego Banku Odbudowy) w ramach § 61 statutu (rozporządzenie Min. Skarbu z dnia 28 sierpnia 1925 r. Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 640), jak również pokwitowania i zezwolenia na wykreślenie wpisu w księdze wieczystej, wystawiane z powodu całkowitej lub częściowej spłaty takich pożyczek, są wolne od opłat stemplowych — w myśl art. 120 (punktu 4), 137 (punktu 7) i 139 (ustępu trzeciego, punktu 1) u. o. s.

Uwolnienie, wymienione pod 2, obejmuje — ze względu na treść powołanego § 61 statutu — tylko pożyczki na odbudowę gospodarstw rolnych, domów w miastach i obiektów przemysłowych, zniszczonych przez wojnę, oraz pożyczki udzielane na podstawie ustawy o rozbudowie miast z dnia 29 kwietnia 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 346) (L. DPO. 1827/VII/27). (Ustawa o rozbudowie miast z 29. IV. 1925 r., nie obowiązuje natomiast R. P. Rzeczypospolitej z dn. 22. IV 1927 r. o rozbudowie miast (Dz. U. R. P. Nr. 42, poz. 372).

Wkł. 80. (Art. 120 p. 4 oraz art. 141 punkt 15). Oblig, stwierdzające otrzymanie pożyczki od Śląskiego Funduszu Meljoracyjnego, utworzonego ustawą śląską z dn. 16 grudnia 1924 r. (Dz. U. Śl. Nr. 27, poz. 103), są wolne od opłaty stemplowej. Również są wolne od opłaty stemplowej obligi stwierdzające otrzymanie pożyczki z kredytów, przyznanych ustawą śląską z dnia 12 marca 1924 r. Dz. U. Śl. Nr. 8, poz. 31) lub z Śląskiego Funduszu Gospodarczego (ustawą z dn. 1 grudnia 1926 r. Dz. U. Śl. Nr. 28, poz. 51), ale tylko w takim razie, jeżeli pożyczka została udzielona na zbudowanie domu mieszkalnego na obszarze gminy miejskiej. Podlega więc opłacie oblig, stwierdzający otrzymanie pożyczki na budowę domu mieszkalnego na obszarze gminy wiejskiej lub pożyczkę na cele inne a nie na budowę domu mieszkalnego. Podania, dotyczące się pożyczek wyżej wymienionych, wnoszone do Urzędów administracyjnych, są wolne od opłat stemplowych (L. DPO.

Patrz wykładnię przy art. 5645/VII/27).

„ „ „ „ 140 nr. 114.

„ „ „ „ 157 „ 178.

Art. 121.

Obligacje oraz innego rodzaju obligi, stwierdzające zaciągnięcie nowej pożyczki na umorzenie poprzedniej wierzytelności tego samego wierzyciela (konwersja), są wolne od opłaty, jeżeli poprzednia wierzytelność była stwierdzona pismem, od którego należą opłatę uiszczono i jeżeli kwota nowej pożyczki nie przewyższa kwoty wierzytelności poprzedniej według stanu z dnia zaciągnięcia nowej pożyczki.

Jeżeli kwota nowej pożyczki przewyższa kwotę poprzedniej wierzytelności to należy uiścić opłatę od nadwyżki.

Zasady powyższe stosuje się również: 1. do pisma, stwierdzającego umowę o uiszczenie długu pieniężnego w innej walucie; 2. do obligacji, wydanych przez wierzyciela dłużnikowi tytułem pożyczki, wymienionej w ustępie pierwszym niniejszego artykułu.

ROZDZIAŁ DWUDZIESTY DRUGI.

W E K S L E.

Art. 122.

Weksle, wystawione w Polsce, podlegają opłacie:

a) w wysokości 20 gr. przy sumie wekslowej do 50 zł.;

b) w wysokości 30 gr. od każdych pełnych lub zaczętych stu złotych sumy wekslowej, przewyższającej 50 zł., a nie przewyższającej tysiąca złotych;

c) w wysokości 3 zł. od każdego pełnego lub zaczętego tysiąca złotych sumy wekslowej, przewyższającej tysiąc złotych.

Przepis powyższy tyczy się również pism, zawierających prócz nazwy „weksel” jedynie podpis wystawcy lub akceptanta albo indos. Jeżeli w piśmie takim albo w piśmie, posiadającym jeszcze inne cechy weksłu, lecz nie wymieniając sumy wekslowej, wpisano następnie sumę wyższą od tej, która odpowiada uiszczonej opłacie, to zostanie wymierzona podwyżka stemplowa (art. 42 oraz art. 125, ustęp ostatni); podwyżka nie zostanie wymierzona, jeżeli we właściwym terminie (art. 123) uiszczono tytułem opłaty stemplowej 30 zł. (lub więcej), a przed wpisaniem sumy wekslowej dopłacono (art. 124) kwotę, jaka jest potrzebna celem uzupełnienia opłaty do wysokości, odpowiadającej sumie wekslowej.

Opłacie według zasad powyższych podlega również każdy wtóropis weksłu; takiej samej opłacie podlega każdy odpis weksłu, zaopatrzony bądź w indos, bądź w porękę wekslową. Nie podlega jednak opłacie wtóropis, na którego stronie przedniej zaznaczono, że został sporządzony celem przesłania do przyjęcia, a którego stronę odwrotną przekreślono.

Wolny jest od opłaty weksel własny nie na zlecenie, wystawiony w granicach kredytu budowlanego, przewidzianego w punkcie 1 art. 12 ustawy z dnia 29 kwietnia 1925 r. o rozbudowie miast (Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 346).

(Ustęp ten został zniesiony z dniem 9. maja 1927 r. a na jego miejsce wszedł na mocy art. 31, pkt. 5 rozp. Prez. R. P. z dnia 22 kwietnia 1927 r. o rozbudowie miast (Dz. U. R. P. Nr. 42, poz. 372) następujący ustęp:

Wolne są od opłaty stemplowej weksle własne nie na zlecenie, wystawione w ramach kredytu budowlanego, krótkoterminowego, przewidzianego w art. 16 tego rozporządzenia.

Weksel, wystawiony zagranicą, podlega opłacie według zasad, podanych w poprzednich ustępach niniejszego artykułu, gdy zachodzi którykolwiek z warunków następujących:

1. gdy miejsce płatności lub miejsce, wymienione obok nazwiska trasata, znajduje się w Polsce;

2. gdy weksel opiewa na walutę polską;

3. gdy w Polsce następuje zapłata całkowita lub częściowa;

4. gdy przed sąd polski wytoczono skargę o pretensję z weksłu.

r. w. s. § 155.

Opłatę stemplową od weksłu uiszcza się zasadniczo przez napisanie go na urzędowym blankiecie wekslowym.

Wypuszczone zostaną dwa rodzaje urzędowych blankietów wekslowych:

1. ze schematem umowy wekslowej,
2. bez tego schematu, a w każdym rodzaju 21 kategorii wartości, a mianowicie:

Za zł.	Dla sumy wekslowej	
	ponad zł.	nieprzewyższającej zł.
—,20		50
—,30	50	100
—,60	100	200
—,90	200	300
1,20	300	400
1,50	400	500
1,80	500	600
2,10	600	700
2,40	700	800
2,70	800	900
3,—	900	1 000
6,—	1 000	2 000
9,—	2 000	3 000
12,—	3 000	4 000
15,—	4 000	5 000
18,—	5 000	6 000
21,—	6 000	7 000
24,—	7 000	8 000
27,—	8 000	9 000
30,—	9 000	10 000
60,—	19 000	20 000

Blankiety wekslowe są sporządzone z papieru, zaopatrzonego w znak wodny, przedstawiający: w blankietach czterech pierwszych kategorii (groszowych) — plecionkę, złożoną z romboidów i sześcioboków, w blankietach pozostałych kategorii (złotowych) — plecionkę, złożoną z rombów i sześcioboków; przytem w blankietach złotych w każdym sześcioboku znajduje się orzeł państwowy.

Wymiar blankietów wekslowych wynosi 28 na 10,8 cm.

Blankiet wekslowy składa się z trzech części: z tekstu objaśniającego, z winiety oraz z przestrzeni, przeznaczonej na napisanie umowy wekslowej, część trzecia w blankietach wekslowych, wymienionych w ustępie drugim niniejszego paragrafu pod 1), zawiera wydrukowany schemat umowy wekslowej.

Tekst objaśniający znajduje się na lewym węższym brzegu blankietu i składa się z trzech zdań, umieszczonych równolegle do owego brzegu. Zdanie pierwsze brzmi: „Urzędowy blankiet wekslowy”; zdanie drugie: „Cena ... gr. ...” względnie „... zł.”, lub „... zł., ... gr.”; zdanie trzecie: „Dla weksli, których suma nie przewyższa ... zł.” Zdanie pierwsze i trzecie jest wykonane pismem angielskim, zdanie drugie — kursywą.

Wymiar krańcowych punktów winiety wynosi 96,5 na 36 mm. Winieta składa się z trzech tarcz: górna

i dolna są okrągłe, środkowa jest owalna. Tarcze: górna i środkowa posiadają tło ciemne, którego barwą jest właściwy kolor winiety (wymieniony w następnym ustępie niniejszego paragrafu); tarcza dolna posiada tło jasne, którego barwą jest kolor tła winiety, względnie — przy blankietach wartości od 20 gr. do 90 gr. — tło białe. W tarczy górnej jest umieszczony biały orzeł polski, wyłaniający się z ciemnego tła tarczy. W tarczy środkowej znajduje się biały napis, równoległy do węższych boków blankietów, wyłaniający się z tła; napis ten brzmi „OPŁATA STEMPLOWA GR. GR.”, względnie „ZŁ. ZŁ.” lub „.... ZŁ. Gr.”. W tarczy dolnej znajduje się napis, równoległy do szerszych boków blankietu, wykonany barwą, stanowiącą właściwy kolor winiety; napis ten brzmi: „.... GROSZY” względnie „.... ZŁOTE” lub „.... ZŁOTYCH” lub „1 ZŁOTY ... GROSZY”, lub „ZŁOTE ... GROSZY”. Wszystkie tarcze są ujęte w stylizowaną ornamentację z motywów roślinnych.

Na blankietach wartości od 20 gr. do 90 gr. włącznie winieta jest koloru granatowego. Na innych blankietach winieta jest dwukolorowa, a mianowicie: na blankietach wartości od 1 zł. 20 gr. do 2 zł. 70 gr. włącznie kolor właściwy winiety jest granatowy, a tło pomarańczowe; na innych blankietach kolor właściwy winiety jest czerwony, a tło zielone.

Schemat umowy wekslowej brzmi:

....., dnia 19... r. Na
 zapłać za ten
 weksel na zlecenie sumę

 Płatny

r. w. s. § 156.

W razie użycia blankietu urzędowego, którego wartość jest niższa od opłaty, należące się według sumy wekslowej, która ma być wpisana lub już została wpisana, należy uzupełnić blankiet urzędowy bądź drogą skasowania znaczków stemplowych przez urząd skarbowy, bądź przez uiszczenie w kasie skarbowej gotówką kwoty, wskazanej przez urząd skarbowy.

Również w razie wystawienia weksłu na blankiecie nieurzędowym, lub na zwykłym papierze należy uiścić opłatę przez skasowanie znaczków stemplowych lub przez uiszczenie w kasie skarbowej gotówką kwoty, wymierzonej przez urząd skarbowy.

Czy w przypadku poszczególnym ma nastąpić skasowanie znaczków stemplowych, czy uiszczenie gotówką, rozstrzyga się według zasad, podanych w § 35.

W razie przedstawienia urzędowi skarbowemu blankietu urzędowego, lub innego papieru celem uiszczenia opłaty od weksłu urząd skarbowy na przedstawionym mu papierze nie umieszcza pieczęci wpływu (§ 34).

r. w. s. § 157.

Jeżeli w przypadku poszczególnym kwota, która ma być uiszczona tytułem opłaty stemplowej od weksłu (bądź opłata pełna, bądź reszta należności, po potrąceniu kwoty częściowej, uiszczonej poprzednio), nie przewyższa 100 zł., to skasowanie znaczków stemplowych

może być dokonane również przez notariusza, przez Bank Gospodarstwa Krajowego, Pocztową Kasę Oszczędności, Państwowy Bank Rolny, Bank Polski oraz przez ten banki prywatne i spółdzielnie, którym Minister Skarbu na to zezwolił.

Osoby powyższe mogą kasować jedynie znaczki stemplowe, umieszczone na blankietach wekslowych (urzędowych albo nieurzędowych) oraz na pismach, zawierających co najmniej nazwę „weksel”, ewentualnie inne jeszcze cechy weksłu (art. 1 i 99 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 listopada 1924 r. o prawie wekslowem, Dz. U. R. P. Nr. 100, poz. 926); nie mogą więc kasować znaczków stemplowych, umieszczonych na zwykłym papierze weale niezapisanym, lub zaopatrzonym jedynie w podpis. Mogą kasować znaczki stemplowe na wekslach tylko przed upływem terminu, oznaczonego w art. 123.

Znaczki stemplowe umieszcza się na odwrotnej stronie weksłu (względnie blankietu wekslowego), a mianowicie na węższym brzegu papieru; jeżeli jednak na odwrotnej stronie weksłu, wystawionego zagranicą, są już indosy, to należy umieścić znaczki stemplowe bezpośrednio poniżej ostatniego indosu — tak, aby między nim a znaczkami nie było odstępu.

Znaczki stemplowe kasuje się przez wypisanie na każdym znaczku daty skasowania oraz umieszczenie pieczęci urzędowej notariusza, względnie pieczęci firmowej banku lub spółdzielni; pieczęć ma być tak wyraźna, aby dała się łatwo odczytać. Poniżej znaczków stemplowych należy umieścić następujące zaświadczenie: „Skasowano znaczki stemplowe za zł. gr., słowami dnia 19... r.” Zaświadczenie to ma być podpisane przez notariusza, względnie przez tego funkcjonariusza banku lub spółdzielni, który dokonał skasowania.

Spółdzielnia, należąca do związku rewizyjnego (art. 68 i 70 ustawy z dnia 29 października 1920 r. o spółdzielniach, (Dz. U. R. P. Nr. 111, poz. 733) może — bez osobnego zezwolenia — kasować znaczki stemplowe na wekslach trasowanych, wystawionych przez spółdzielnię oraz na wekslach własnych, jeżeli te weksle (trasowane lub własne) są płatne na zlecenie spółdzielni lub na jej rzecz. Skasowanie znaczków stemplowych, umieszczonych na wekslu własnym, płatnym na zlecenie spółdzielni, należącej do związku rewizyjnego lub na jej rzecz, ma nastąpić w dniu otrzymania weksłu przez spółdzielnię; pozatem spółdzielnia ma przestrzegać wszystkich postanowień, zawartych w poprzednich ustępach niniejszego paragrafu.

Uprawnienia, przyznane w ustępie poprzednim spółdzielniom, służą również komunalnym kasom oszczędności (rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 kwietnia 1927 r., Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 339) oraz gminnym kasom pożyczkowo-oszczędnościowym (rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 30 grudnia 1924 r. Dz. U. R. P. Nr. 118, poz. 1069).

Ustęp końcowy wprowadzony § 1 (punktem 26) rozp. Min. Sk. z dn. 25. lutego 1929 r. (Dz. U. 23/237).

r. w. s. § 158.

Dłużnikami wekslowymi (art. 46, ustęp drugi, art. 101 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 listopada 1924 r. o prawie wekslowem, Dz. U. R. P.

Nr. 100, poz. 926), obowiązany w myśl art. 125 do uiszczenia opłaty od weksłu są:

- a) akceptant weksłu trasowanego, w szczególności też akceptant przez wyręczenie (art. 24, 25 oraz 55—57 prawa wekslowego),
- b) każdy indosant weksłu trasowanego lub własnego (art. 10—19 oraz 101 prawa wekslowego), poręczyciel (art. 29—31 oraz 101 prawa wekslowego).

r. w. s. § 198.

Aż do dalszego zarządzenia mogą być używane urzędowe blankiety wekslowe, sporządzone według wzorów, opisanych w rozporządzeniu Ministra Skarbu z dnia 28 maja 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 515), z dnia 23 września 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 109, poz. 775) oraz w pierwotnym tekście § 155 rozporządzenia z dnia 20 listopada 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 123, poz. 713).

Art. 123.

Opłatę od weksłu, wystawionego w Polsce, należy uiścić przed umieszczeniem pierwszego podpisu; o ile jednak chodzi o weksel trasowany, płatny na własne zlecenie wystawcy lub na jego rzecz, opłata winna być uiszczona przed przyjęciem lub przed umieszczeniem pierwszego indosu.

Opłatę od weksłu, wystawionego zagranicą, należy w przypadkach, wymienionych w punktach 1 i 2 art. 122, uiścić w ciągu tygodnia od dnia wprowadzenia weksłu do Polski przez osobę, obowiązującą do uiszczenia opłaty (art. 125), względnie od dnia otrzymania przez osobę taką weksłu, nadesłanego z zagranicy; jeżeli jednak przed upływem tego czasu nastąpi na obszarze Polski przyjęcie, umieszczenie indosu, wypełnienie indosu in blanco lub wręczenie weksłu, zaopatrzonego w indos in blanco, innej osobie, to opłatę należy uiścić przed dokonaniem pierwszej takiej czynności.

W przypadkach przewidzianych w punktach 3 i 4 art. 122, należy uiścić opłatę przed przyjęciem zapłaty, względnie przed wytoczeniem skargi.

Patrz r. w. s. przy art. 122.

Wkł. 165. (Art. 123). Jeżeli weksel trasowany, wymieniający obok nazwiska trasata miejscowość, znajdującą się w Polsce, został zagranicą zaopatrzony w podpis wystawcy i następnie przesłany trasatowi, w Polsce zamieszkałemu, do przyjęcia, to trasat jest obowiązany do uiszczenia opłaty stemplowej, zanim podpisze weksel w charakterze akceptanta. Przewidziany w art. 123 u. o. s. termin jednego tygodnia „od dnia otrzymania weksłu przez osobę, obowiązującą do uiszczenia opłaty” w wypadku niniejszym nie ma zastosowania, gdyż trasat — jako niewymieniony w art. 125 u. o. s. nie jest obowiązany do uiszczenia opłaty; staje się obowiązany dopiero z chwilą, gdy weksel podpisał; wtedy bowiem staje się dłużnikiem wekslowym (§ 158 r. w. s.). Ma natomiast w przypadku niniejszym zastosowanie zdanie drugie ustępu drugiego art. 123, w myśl którego opłata ma być uiszczona przed przyjęciem (t. j. przed umieszczeniem na weksłu oświadczenia, przewidzianego w art. 24 prawa wekslowego z dn. 14 listopada 1924 r. Dz. U. R. P. Nr. 100, poz. 926).

Jeżeli weksel trasowany, wymieniający obok nazwiska trasata miejscowość, znajdującą się w Polsce,

zaopatrzony zagranicą w podpis wystawcy oraz w jeden lub więcej indosów, został przesłany osobie w Polsce zamieszkałej, jako indosatarjuszowi, to osoba ta jako posiadacz weksłu (art. 15 prawa wekslowego), a zatem jako obowiązana do uiszczenia opłaty stemplowej w myśl art. 125 u. o. s. — ma uiścić opłatę w ciągu tygodnia od otrzymania weksłu; jeśli przed upływem tego tygodnia, nastąpiło przyjęcie weksłu lub jeśli indosatarjusz, o którym mowa, przed upływem owego tygodnia zaopatrzył weksel w dalszy indos lub wypełnił indos in blanco lub (nie wypełniając indosu in blanco) wręczył weksel innej osobie, to opłata ma być uiszczona przed dokonaniem którejkolwiek z tych czynności. (L. D. V. 6052/6/28).

Art. 124.

Opłatę od weksłu uiszcza się zasadniczo przez napisanie go na urzędowym blankiecie wekslowym. Jeżeli nie użyto blankietu urzędowego, albo gdy chodzi o uzupełnienie blankietu urzędowego niedostatecznej wartości, uiszcza się opłatę przez skasowanie znaczków stemplowych lub gotówką na podstawie wymiaru, dokonanego przez urząd skarbowy (art. 24, punkt b). Skasowania znaczków dokonywają urzędy skarbowe (art. 23, punkt b); poza przypadkami dopłaty, przewidzianej w ustępie drugim art. 122, mogą też kasować znaczki stemplowe na weksłach: notariusze, banki państwowe, Bank Polski i te banki prywatne oraz spółdzielnie, którym Minister Skarbu udzieli odpowiedniego zezwolenia; notariusz nie może żądać wynagrodzenia za kasowanie znaczków stemplowych na weksłach.

Patrz r. w. s. przy art. 122.

Art. 125.

Do uiszczenia opłaty od weksłu wystawionego w Polsce, jak również od weksłu, wystawionego zagranicą, a wymienionego w punkcie 1 lub 2 art. 122, są obowiązani solidarnie: wystawca, remitent (art. 1, punkt 6 oraz art. 99, punkt 5 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 listopada 1924 r. o prawie wekslowym, Dz. U. R. P. Nr. 100, poz. 926), wszyscy dłużnicy wekslowi oraz posiadacz weksłu (art. 15 i 101 powołanego rozporządzenia) — każda jednak z tych osób tylko wówczas, jeżeli weksel znajdował się w jej ręku na obszarze Polski.

Jeżeli osoba, obowiązana do uiszczenia opłaty w myśl ustępu poprzedniego, otrzymała weksel nieopłacony lub niedostatecznie opłacony, to ma uiścić opłatę, zanim umieściła na weksłu swój podpis albo wypełniła indos in blanco, lub wręczyła innej osobie weksel, zaopatrzony w indos in blanco; remitent zaś i posiadacz weksłu w każdym razie w ciągu tygodnia od dnia, w którym weksel otrzymał.

Osoba, która przedstawia do zapłaty weksel nieopłacony lub niedostatecznie opłacony lub wytacza przed sąd polski skargę o pretensję z takiego weksłu, ma — jeżeli nie należy do osób, wymienionych w ustępie pierwszym niniejszego artykułu — uiścić opłatę przed przyjęciem zapłaty (całkowitej lub częściowej), względnie przed wytoczeniem skargi.

Podwyżkę stemplową (art. 42) oblicza się w przypadkach, przewidzianych w rozdziale niniejszym, w wysokości 25-krotnej.

Patrz r. w. s. przy art. 122.

Wkł. 238. (Art. 125). Art. 17 prawa wekslowego (Dz. U. R. P. z r. 1924 Nr. 100, poz. 926) głosi: „Jeżeli indos zawiera wzmiankę „waluta do odebrania”, „do inkasa”, „per procura” lub też inną wzmiankę oznaczającą tylko pełnomocnictwo (indos zastępczy), natenczas posiadacz może wykonywać wszystkie prawa z weksłu; nie może go jednak indosować inaczej, jak tylko ze skutkami indosu zastępczego”.

Osoba, która posiada weksel na mocy wyżej określonego indosu zastępczego, nie należy do wymienionych w art. 125 u. o. s. osób, obowiązanych do uiszczenia opłaty od weksłu. W myśl bowiem powołanego art. 125 u. o. s. jest obowiązany do uiszczenia opłaty — między innymi — posiadacz weksłu, wymieniony w art. 15 i 101 prawa wekslowego; nie jest więc obowiązany do uiszczenia opłaty posiadacz weksłu, wymieniony w art. 17 prawa wekslowego.

Teza powyższa dotyczy się nie tylko pierwszego indosatarjusza zastępczego, lecz także wszystkich następnych indosatarjuszy, gdyż na nich — jak to wynika z przytoczonego wyżej art. 17 prawa wekslowego — weksel zostaje indosowany tylko ze skutkami indosu zastępczego (L. D. V. 3657/6/29).

Patrz wykładnię przy art. 123 nr. 165.

ROZDZIAŁ DWUDZIESTY TRZECI. PRZEKAZY CZEKI I ZLECENIA WYPŁATY.

Art. 126.

Przekaz, zawierający zlecenie wypłaty sumy pieniężnej lub zlecenie wydania papierów wartościowych albo innych rzeczy zamiennych, podlega opłacie stemplowej w wysokości 0,3% od sumy pieniężnej, względnie od wartości papierów lub innych rzeczy zamiennych, jeżeli bądź przekazujący, bądź osoba, której przekaz wykonać zlecono, jest handlującym w rozumieniu kodeksu handlowego.

Wolne są od opłaty:

1. przekazy, zawierające zlecenie wypłaty z rachunku bieżącego (on call);
2. przekazy, płatne nie później niż w tydzień po dacie wystawienia, jeżeli ta data nie jest późniejsza, niż dzień doręczenia przekazu uprawnionemu;
3. przekazy pocztowe i telegraficzne;
4. przekazy, przy których przekazującym jest Bank Polski.

Art. 127.

Opłatę od przekazu, przenośnego zapomocą indosu, a wystawionego w Polsce w tym przypadku, gdy przekaz jest płatny na własne zlecenie wystawcy, należy uiszczyć przed przyjęciem przekazu, względnie przed umieszczeniem pierwszego indosu; w innych przypadkach — przed wręczeniem przekazu osobie, uprawnionej do odbioru. Do uiszczenia opłaty są obowiązani solidarnie: wystawca przekazu i wszyscy indosanci, oraz posiadacz przekazu. Opłatę należy uiszczyć zapomocą znaczków stemplowych, skasowanych w sposób, podany

w punkcie a) art. 23, lub w sposób, przepisany dla weksli w art. 124; nadto stosuje się do przekazów przenośnych zapomocą indosów ustęp drugi art. 125.

Opłatę od przekazów innego rodzaju, aniżeli wymienione w ustępie pierwszym artykułu niniejszego, należy uiszczyć: przed wypłatą należności z przekazu, jeżeli przekaz płatny jest w Polsce, a przed podpisaniem przez wystawcę, o ile przekaz jest płatny zagranicą. Do uiszczenia opłaty od przekazu, płatnego w Polsce, są obowiązane solidarnie: osoba, uprawniona do odbioru należności, i osoba, której przekaz wykonać zlecono; do uiszczenia opłaty od przekazu, płatnego zagranicą, jest obowiązany wystawca. Opłatę uiszcza się przez przepisanie znaczka stemplowego datą oraz nazwiskiem lub firmą kasującego.

r. w. s. § 159.

Do opłaty od przekazu przenośnego zapomocą indosu, a wystawionego w Polsce (art. 127, ustęp pierwszy), jak również od czeku (art. 128) mają analogiczne zastosowanie zasady podane w § 156 (ustępach: drugim i trzecim) oraz w § 157.

Art. 128.

Czek (rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 listopada 1924 r. Dz. U. R. P. Nr. 100, poz. 927) podlega opłacie stemplowej — według zasad, podanych w ustępie pierwszym art. 126, oraz w ustępie pierwszym art. 127 — tylko w przypadkach następujących:

1. jeżeli wystawca czeku wręczył go innej osobie przed dniem, oznaczonym datą wystawienia;
2. jeżeli w czeku na rzecz określonej osoby lub na jej zlecenie wystawca jest zarazem trasatem; nie podlega jednak opłacie czek, w którym wystawcą i trasatem są dwa oddziały tego samego przedsiębiorstwa.

Zlecenie wypłaty (asygnacja), która ma być wykonana przez samego wystawcę lub przez inny oddział przedsiębiorstwa wystawcy, podlega opłacie stemplowej w wysokości 0,3% od sumy zlecenia, jeżeli odbiorca otrzymał zlecenie niedatowane albo data zlecenia jest późniejsza, niż dzień doręczenia zlecenia odbiorcy, lub jeżeli zlecenie ma być wykonane nie za okazaniem, lecz w oznaczonym terminie. Do uiszczenia opłaty są obowiązani solidarnie wystawca i odbiorca; należy ją uiszczyć przed podpisaniem zlecenia, kasując znaczki stemplowe bądź w sposób, podany w punkcie a) art. 23, bądź datą oraz nazwiskiem lub firmą kasującego.

Patrz r. w. s. § 159 przy art. 127.

Art. 129.

Podwyżkę stemplową (art. 42) oblicza się w przypadkach, przewidzianych w rozdziale niniejszym, w wysokości 25-krotnej.

ROZDZIAŁ DWUDZIESTY CZWARTY. PISMA, TYCZĄCE SIĘ UMÓW MAJĄTKOWYCH MAŁŻEŃSKICH.

Art. 130.

Pismo, stwierdzające umowę o wspólność majątkową małżeńską — między żyjącymi lub na wypadek śmierci — podlega opłacie w wysokości 1% od wartości pod-

danego wspólności majątku, istniejącego w dniu zawarcia umowy, po potrąceniu długów majątek ten obciążających, jeżeli wartość ta przewyższa 10 000 zł. Od pism, stwierdzających umowę o wspólność majątkową, obejmującą majątek teraźniejszy, którego wartość nie przewyższa 10 000 zł. lub jedynie majątek przyszły (dorobkowy), albo inne umowy majątkowe małżeńskie, należy uiścić opłatę w wysokości 10 zł.; opłacie tej nie podlegają pisma, stwierdzające umowy, które bądź podlegają podatkowi spadkowemu lub podatkowi od darowizn, bądź są od tych podatków zwolnione.

Ustępu poprzedniego nie stosuje się do umów o ponoszenie kosztów utrzymania współmałżonka lub dzieci (umów alimentacyjnych), które podlegają opłacie według art. 114.

Wkł. 214. (Art. 130). Pismo, stwierdzające: 1) umowę, na mocy której ktoś darowuje nieruchomości synowi lub córce (lub także przyszłej synowej albo przyszłemu zięciowi) oraz 2) umowę, na mocy której obdarowany syn i jego narzeczona albo obdarowana córka i jej narzeczony ustanawiają wspólność majątkową małżeńską — podlega:

a) ze względu na umowę ad 1) — podatkowi od darowizn (o ile nie zachodzą warunki uwolnienia od tego podatku) oraz

b) ze względu na umowę ad 2) — opłacie stempłowej w wysokości 1% lub 10 zł., przewidzianej art. 130 u. o. s..

Z postanowienia, zawartego w art. 130, a wyrażonego słowami: „opłacie tej nie podlegają pisma, stwierdzające umowy, które bądź podlegają podatkowi spadkowemu lub podatkowi od darowizn, bądź są od tych podatków zwolnione” nie można wywnioskować, że umowa ad 2) jest zwolniona od opłaty stempłowej. Pomijając już, że przytoczony tekst oddzielony jest od zdania poprzedniego średnikiem, że zatem wiąże się tylko z opłatą w wysokości 10 zł., o której mowa w zdaniu poprzednim, a wobec tego żadną miarą nie może dotyczyć opłaty w wysokości 1%, należy podkreślić, że opłacie w kwocie 10 zł. podlegają nie tylko pisma, stwierdzające umowę o wspólność majątkową małżeńską, lecz także pisma, stwierdzające „inne umowy majątkowe małżeńskie”. Umowy majątkowe małżeńskie, których treścią nie jest ustanowienie wspólności majątkowej, nie raz podlegają podatkowi spadkowemu lub podatkowi od darowizn, np. w zakresie prawa obowiązującego na obszarze dawnego Królestwa Kongresowego — umowy o darowiznę, unormowane w art. 1082 — 1100 kodeksu cywilnego francuskiego w zakresie prawa cywilnego rosyjskiego — umowa o wyposażenie córki lub innej krewniej (§ 1001 powołanego prawa, Zb. Pr. tom. X cz. I, wyd. z r. 1914); w zakresie prawa austriackiego — umowa o posag (§§ 1218 — 1220 kod. cyw. oraz § 31 punkty 1 i 5 ces. rozp. z dnia 15 września 1915 r. Dz. U. R. P. Nr. 278, w brzmieniu, podanem w art. 172 u. o. s.). Te właśnie umowy majątkowe małżeńskie, podlegające podatkowi spadkowemu lub podatkowi od darowizn, nie podlegają opłacie w wysokości 10 zł., przewidzianej w art. 130 u. o. s. Ponieważ pismo, stwierdzające umowę o wspólność majątkową małżeńską, nie podlega podatkowi spadkowemu ani podatkowi od darowizn, przeto podlega opłacie, przewidzianej w art. 130.

Również z ustępu drugiego art. 2 u. o. s. nie wynika że umowa ad 2) jest zwolniona od opłaty stempłowej. Powołany bowiem przepis zwalnia od opłaty czynność uboczną, która „nie mogłaby istnieć sama przez się, bez drugiej (głównej)”. Umowa o wspólność majątkową nie jest czynnością uboczną w stosunku do umowy o darowiznę, stwierdzonej tem samem pismem. Wspólność majątkowa bowiem mogłaby być umówiona także bez owej darowizny: mogłaby obejmować majątek dorobkowy, a nawet majątek teraźniejszy, który narzeczeni posiadali przed darowizną; nawet w przypadku darowizny wspólność może ograniczyć się do majątku dorobkowego, a o ile obejmuje majątek teraźniejszy, nie ogranicza się do przedmiotów darowanych, w przypadku obdarowania tylko narzeczonego albo tylko narzeczonej obejmuje również majątek kontrahenta nieobdarowanego. Wogóle więc związek między dwoma kontraktami, o których mowa, nie jest koniecznością logiczną, lecz jest wyłącznie przypadkowy (L. D. V. 10712/6/27).

Patrz wykładnię przy art. 114 nr. 144.

ROZDZIAŁ DWUDZIESTY PIĄTY.

PISMA, STWIERDZAJĄCE DZIAŁ MAJĄTKU WSPÓLNEGO.

Art. 131.

Opłacie stempłowej, ustanowionej w rozdziale niniejszym, podlegają:

1. pisma, stwierdzające umowę o dział majątku wspólnego, na mocy której bądź każdy ze współwłaścicieli otrzymuje część majątku w naturze (część fizyczną), bądź też jeden lub kilku współwłaścicieli otrzymują cały majątek lub część majątku w naturze, a innych współwłaścicieli spłacają;

2. sprzedaż drogą licytacji celem zniesienia wspólności, jeżeli majątek wspólny nabywają z licytacji: jeden ze współwłaścicieli lub niektórzy z nich;

3. orzeczenie sądowe, dokonywające działu majątku wspólnego.

Pisma powyższe nie podlegają opłacie, jeżeli mają za przedmiot:

a) dział wspólności, która wynikła wyłącznie z dziedziczenia, zapisu lub darowizny;

b) podział wspólnoty gruntowej, podlegający zatwierdzeniu przez władze ziemskie.

Wkł. 157. (Art. 131, 58 i 67). Przy współwłasności, która wynikła wyłącznie z dziedziczenia albo z zapisu lub darowizny, zdarza się, że jeden ze współwłaścicieli jednym faktem zawiera z każdym z pozostałych współwłaścicieli umowę, na mocy której „kupi” od każdego z pozostałych współwłaścicieli jego część, lub na mocy której każdy z pozostałych współwłaścicieli „ustępuje” owemu jednemu swoję część za pewną cenę. W myśl art. 6 (ustępu pierwszego) u. o. s. akt taki należy, celem zastosowania u. o. s. uważać za „pismo”, stwierdzające umowę o dział majątku wspólnego, na mocy której jeden ze współwłaścicieli otrzymuje cały majątek, a innych współwłaścicieli spłaca (art. 131, punkt 1 u. o. s.). Ponieważ zaś pismo takie ma za przedmiot „dział wspólności, która wynikła wyłącznie z dziedziczenia, zapisu lub darowizny”, przeto jest wolne od

opłaty na mocy art. 131 (ustępu drugiego punktu „a” u. o. s.).

Natomiast jeżeli przy współwłasności, która wynika wyłącznie z dziedziczenia, zapisu lub darowizny jeden ze współwłaścicieli staje się właścicielem całości drogą sporządzenia kilku pism, z których każde stwierdza umowę o kupno części idealnej, zawarta między, owym współwłaścicielem a jednym tylko, lub kilkoma z pomiędzy pozostałych współwłaścicieli, to art. 131 u. o. s. nie ma zastosowania i każde z takich pism podlega opłacie w wysokości 0,5%, przewidzianej w art. 58 (ustępie drugim) względnie w art. 67 (punkcie 2) u. o. s. W szczególności więc, gdy nieruchomości należy do pięciu współspadkobierców (do osób A, B, C, D, E) i osoba A, umowami, stwierdzonymi jednym pismem, kupuje części idealne, należące do B, C, D (na skutek czego nieruchomości należy już tylko do A i E) to pismo, stwierdzające te umowy, podlega opłacie w wysokości 0,5%, na mocy art. 58 (ustępu drugiego) u. o. s. Jeżeliby następnie A nabył od E jego część idealną i na skutek tego stał się właścicielem całości, to pismo, stwierdzające to nabywanie, podlega również opłacie w wysokości 0,5%, na mocy art. 58 (ustępu drugiego) u. o. s.; w tym bowiem wypadku część idealna nieruchomości, nabyta przez sprzedawcę drogą dziedziczenia zostaje sprzedana osobie mającej udział w tejże nieruchomości z tego samego tytułu, a zatem co do obu kontrahentów zachodzą warunki zastosowania art. 58 (ustępu drugiego).

Jeżeliby naodwrot — po nabyciu przez osobę A części idealnych należących do B, C, D, zniesienie wspólności zostało ostatecznie dokonane drogą umowy, na mocy której E nabywa od A jego $\frac{4}{5}$ części nieruchomości (np. za 40 000 zł.), to należałoby zastosować art. 131 i 132 u. o. s., a mianowicie w myśl art. 132 (ustępu trzeciego u. o. s. tudzież § 161 r. w. s. ustalić nadwyżkę w kwocie 40 000 zł., a podstawę wymiaru w kwocie 24 000 zł. równającej się $\frac{3}{5}$ częściom kwoty 40 000 zł.) i wymierzyć opłatę stemplową w wysokości 4% t. j. w kwocie 960 zł. art. 58 (ust. drugi) u. o. s. w tym przypadku nie ma zastosowania, gdyż warunki zastosowania tego przepisu zachodzą tylko co do kupującego, który ma udział w nieruchomości z tytułu dziedziczenia; nie zachodzą zaś co do sprzedawcy, który część idealną będącą przedmiotem sprzedaży (45) nabył nie tylko drogą dziedziczenia ale też drogą kupna (L. D. V. 5227/6/28).

Patrz wykładnię przy art. 58. nr. 179.

Art. 132.

Opłatę oblicza się co do każdego uczestnika działów, otrzymującego część fizyczną, której wartość jest wyższa niż wartość części idealnej, należącej do niego przed działem; przy obliczeniu wartości nie potrąca się długów. Obliczenia tego dokonywa się oddzielnie co do rzeczy nieruchomości (art. 12), a oddzielnie co do przedmiotów innego rodzaju; nieruchomości, znajdujące się zagranicą, nie wchodzi w rachubę.

Opłata wynosi:

a) 4% od nadwyżki w wartości rzeczy nieruchomości;

b) 1% od nadwyżki w wartości przedmiotów innego rodzaju.

Gdy wspólność wynika częściowo z dziedziczenia, zapisu lub darowizny, a częściowo z innych tytułów, to ustala się nadwyżkę w sposób, wskazany w ustępie poprzednim. Opłatę wymierza się tylko od tej części nadwyżki, która odpowiada stosunkowi, w jakim wartość udziałów, nie wynikłych z dziedziczenia, zapisu lub darowizny (lecz opierających się na innych tytułach) pozostaje do wartości całego majątku, podlegającego działowi.

Nie oblicza się opłaty co do nabywcy, należącego do osób, wymienionych w art. 16. Osoby te są wolne od solidarnego obowiązku uiszczenia opłat, obliczonych co do innych nabywców.

Postanowienia artykułu niniejszego stosuje się odpowiednio w razie przyznania całego majątku wspólnego jednemu z uczestników działu lub niepodzielnie niektórym uczestnikom.

Do orzeczenia sądu polubownego, którym dokonano działu majątku wspólnego (art. 131, punkt 3) stosuje się art. 60.

r. w. s. § 160.

W przypadku wspólności, nie wynikającej ani z dziedziczenia, ani z zapisu, ani z darowizny, ale opierającej się wyłącznie na innych tytułach (np. na kupnie, spółce), należy przedewszystkiem ustalić co do każdego uczestnika wartość brutto jego udziału (części idealnej):

- a) w nieruchomościach, położonych w Polsce,
- b) w innego rodzaju przedmiotach (z wyjątkiem nieruchomości położonych zagranicą).

Następnie przez porównanie wartości części idealnej z wartością (brutto), części fizycznej, ustala się co do każdego uczestnika — osobno w zakresie nieruchomości i osobno w zakresie przedmiotów innego rodzaju — czy zachodzi nadwyżka (t. j. czy uczestnik otrzymał na skutek działu więcej z majątku wspólnego niż miał przed działem), czy też przydzielona mu część fizyczna równa się części idealnej, lub jest od niej mniejsza. (Jest możliwe, że co do tego samego uczestnika działów okaże się nadwyżka w zakresie nieruchomości, a brak nadwyżki w przedmiotach innego rodzaju — lub odwrotnie).

Następnie sumuje się wszystkie ustalone w sposób powyższy nadwyżki w zakresie nieruchomości i od tej sumy wymierza się 4%. Od sumy zaś nadwyżek w zakresie przedmiotów innego rodzaju wymierza się 1%.

Przykład:

Trzy osoby (A, B, C) kupiły trzy budynki wraz z znajdującymi się w nich nieruchomościami za 300 000 zł., z czego na budynki przypada 240 000 zł., na ruchomości 60 000 zł. Budynki obciążone długami hipotecznymi w wysokości 90 000 zł., czysta wartość całego majątku, podlegającego działowi, wynosi zatem 210 000 zł.

Każdy z nabywców przyczynił się do ceny kupna kwotą 70 000 zł. wobec czego wszystkie nabyte przedmioty należały do każdego z nich w jednej trzeciej części.

Następnie współwłaściciele dzielą się w ten sposób, że A otrzymuje jedną z nieruchomości, wartości 100 000 zł. (obciążoną długiem w wysokości 40 000 zł.), B drugą nieruchomość, wartości 90 000 zł. (dług 30 000 zł.), C trzecią — wartości 50 000 zł. (dług 20 000 zł.), prócz tego

otrzymuje A niektóre ruchomości, których wartość wynosi 25 000 zł., B dalszą część ruchomości, które są warte 10 000 zł., C resztę — wartości 25 000 zł. (Przytem cenę wyrównania otrzymuje C od A gotówką 15 000 zł.).

Celem obliczenia opłaty stwierdzamy, że wartość brutto części idealnej, należącej do jednego z współwłaścicieli, wynosi: co do nieruchomości — 80 000 zł. (trzecia część z 240 000 zł.), co do ruchomości — 20 000 zł. (trzecia część z 60 000 zł.). Z tego wynika, że w zakresie nieruchomości otrzymali więcej, niż mieli: A o 20 000 zł., B o 10 000 zł.; w zakresie ruchomości zaś A i C — każdy o 5 000 zł. Nadwyżka wynosi zatem łącznie: w zakresie nieruchomości 30 000 zł., w zakresie ruchomości 10 000 zł.

Należy więc wymierzyć opłatę w wysokości 4% od 30 000 zł. t. j. 1200 zł. i w wysokości 1% od 10 000 zł. t. j. 100 zł., razem 1300 zł.

r. w. s. § 161.

Gdy wspólność wynika częściowo z dziedzienia, zapisu lub darowizny, a częściowo z innych tytułów, to ustala się nadwyżkę w sposób, wskazany w § 160. Opłatę wymierza się tylko od tej części nadwyżki, która odpowiada stosunkowi, w jakim wartość udziałów, nie wynikłych z dziedzienia, zapisu lub darowizny (lecz opierających się na innych tytułach) pozostaje do wartości całego majątku, podlegającego działowi.

Przykład:

Cztery osoby (A, B, C, D) kupiły wspólnie sześć nieruchomości, z których jedna znajduje się w Warszawie, druga w Łodzi, trzecia we Lwowie, czwarta w Krakowie, piąta w Poznaniu, szósta w Wilnie. Każda z tych osób złożyła $\frac{1}{4}$ część ceny kupna, wobec czego owe nieruchomości należały do każdego ze współwłaścicieli w $\frac{1}{4}$ części. Następnie zmarła osoba A, a spadek po niej przypadł w połowie jej dwóm synom (E, F). Potem E kupił od osoby B jej udział w owych sześciu nieruchomościach. Nakoniec współwłaściciele (C, D, E, F) dzielą się w ten sposób, że C otrzymuje nieruchomości: łódzką i wileńską, E lwowską, krakowską i poznańską, F warszawską; D otrzymuje spłatę w gotówce. Wartość poszczególnych nieruchomości jest w dniu sporządzania pisma, stwierdzającego umowę o dział, następująca: nieruchomości warszawskiej 500 000 zł., łódzkiej 400 000 zł., lwowskiej 300 000 zł., krakowskiej 200 000 zł., poznańskiej i wileńskiej po 100 000 zł. Wartość łączna wynosi zatem 1 600 000 zł., z czego C otrzymuje 500 000 zł., E 600 000 zł., F 500 000 zł. Z wartości łącznej w kwocie 1 600 000 zł. przypada 400 000 zł. na udziały wynikające ze spadkobrania, reszta (1 200 000 zł.) na udziały, wynikające z kupna.

Celem obliczenia opłaty stwierdzamy:

- co do osoby C — że wartość brutto jej udziału w majątku wspólnym wynosi 400 000 zł., że zatem na skutek otrzymania części fizycznej wartości 500 000 zł. ujawniła się nadwyżka w kwocie 100 000 zł.;
- co do osoby E — że wartość brutto jej udziału wynosiła: z tytułu spadku połowę z 400 000 zł., a zatem 200 000 zł. i z tytułu kupna: 400 000 zł., razem 600 000 zł., że zatem — wobec otrzymania

części fizycznej wartości również 600 000 zł. — nadwyżki niema;

- co do osoby F — że wartość brutto jej udziału (opierającego się wyłącznie na spadkobranu) wynosiła 200 000 zł., że zatem — na skutek otrzymania części fizycznej wartości 500 000 zł., jest nadwyżka w kwocie 300 000 zł. Suma nadwyżek wynosi zatem 400 000 zł.

Ponieważ zaś — jak już stwierdziliśmy wyżej — wartość udziałów, opierających się na kupnie, wynosi $\frac{3}{4}$ całości, przeto należy uiszczyć tytułem opłaty 4% od 300 000 zł. t. j. 12 000 zł.

Patrz wykładnię przy art. 58 nr. 179.

„ „ „ „ 131 „ 157.

ROZDZIAŁ DWUDZIESTY SZÓSTY.

PISMA, STWIERDZAJĄCE UGODĘ (UKŁAD POJEDNAWCZY).

Art. 133.

Uгода, zawierająca uznanie zobowiązania, które wynikło z uprzednio sporządzonej czynności prawnej, pismem nie stwierdzonej, podlega takiej opłacie stemplowej, jaka się należy od pisma, stwierdzającego ową uprzednio sporządzoną czynność prawną.

Jeżeli uprzednio sporządzona czynność była już stwierdzona pismem, od którego uiszczono należną opłatę stemplową, to ugodę uważa się tylko za ponowne stwierdzenie owej czynności i stosuje się art. 3.

Uгода, powodująca powstanie nowego zobowiązania, podlega takiej opłacie, jaka winna być uiszczona od pisma, stwierdzającego powstanie tego nowego zobowiązania.

Uгода, zawierająca uznanie zobowiązania, które wynikło nie z czynności prawnej, lecz z innego tytułu, podlega opłacie, która należy się od obliwu według przepisów art. 114.

Wolne są od opłaty ugody, zawarte w sądowym postępowaniu spornym, z wyjątkiem ugód, powodujących przejście własności nieruchomości lub prawa do ciał kopalnych. Te ostatnie podlegają opłatom według przepisów rozdziału dziesiątego, względnie jedenastego ustawy niniejszej.

Opłatę od ugody, wymierzoną przez kancelarię sądową (art. 30, punkt 3) należy uiszczyć w ciągu trzech tygodni od dooreczenia nakazu płatniczego.

Patrz wykładnię przy art. 114 nr. 144.

ROZDZIAŁ DWUDZIESTY SIÓDMY.

PISMA, STWIERDZAJĄCE UMOWY PRZYGOTOWAWCZE ORAZ PUNKTACJE.

Art. 134.

Pismo, stwierdzające umowę przygotowawczą, zobowiązującą do zawarcia w przyszłości umowy ostatecznej, podlega opłacie w wysokości 0,2% od sumy, która ma być podstawą wymiaru opłaty od umowy ostatecznej. Jeżeli jednak opłata od umowy ostatecznej jest niższa, aniżeli 0,2%, to od umowy przygotowawczej należy uiszczyć tę niższą opłatę.

Pismo, stwierdzające umowę w przedmiocie otwarcia kredytu, podlega — o ile chodzi o kredyt wekslowy — opłacie w wysokości 3 zł., w innych przypadkach — opłacie w wysokości 0,1% od sumy kredytu. Nie podlega opłacie pismo, stwierdzające przyrzeczenie udzielenia pożyczki w kwocie ściśle określonej.

Za pismo, stwierdzające umowę przygotowawczą, uważa się również pokwitowanie z otrzymania zadatku.

Wkł. 16. (Art. 134). Kwity zadatkowe (art. 1686 ros. prawa cywilnego), dotyczące się umowy o sprzedaż nieruchomości, podlegają w myśl art. 134 u. o. s. opłacie w wysokości 0,2%, która nie podlega potrąceniu przy wymiarze opłaty w wysokości 4% należnej od pisma, stwierdzającego umowę ostateczną (L. DPO. 110/VII/27).

Wkł. 69. (Art. 134, ustęp drugi). I. Umowa, na mocy której jedna strona przyrzeka udzielać stronie drugiej pożyczek w ten sposób, że wysokość każdej poszczególniej pożyczki oznacza korzystający z kredytu, że jednak każdorazowy stan zadłużenia nie może przekroczyć pewnej kwoty, zgóry oznaczonej jest „umową w przedmiocie otwarcia kredytu” i podlega opłacie (w wysokości 3 zł. lub 0,1%) przewidzianej w ustępie drugim art. 134 u. o. s.

Przykład:

Osoba A w dniu 1 czerwca otworzyła osobie B kredyt w wysokości 100 000 zł. Osoba B skorzystała z tego kredytu po raz pierwszy w dniu 3 czerwca, podnosząc 80 000 zł. W dniu 20 czerwca spłaciła 30 000 zł. W dniu 15 lipca podniosła 40 000 zł. W dniu 1 września spłaciła 90 000 zł. W dniu 1 października podniosła 100 000 zł. Łączna suma otrzymanych pożyczek wynosi do dnia 1 października 220 000 zł. (80 000 plus 40 000 plus 100 000 zł.) a mimo to umówiona maksymalna suma zadłużenia nie została przekroczona. Opłatę należy uiścić (zgóry) od tej sumy maksymalnej t. j. od 100 000 zł.

Również wtedy istnieje „umowa w przedmiocie otwarcia kredytu”, gdy jedna strona otwiera drugiej kredyt, nie oznaczając zgóry maksymalnej kwoty każdorazowego stanu zadłużenia. W tym przypadku (o ile chodzi o kredyt wekslowy; p. niżej dział III niniejszego okólnika) ma zastosowanie art. 9 u. o. s.. Należy więc uiścić opłatę: po raz pierwszy od kwoty pierwszej pożyczki; po raz drugi przy tej pożyczce, której wysokość spowodowała podwyższenie stanu zadłużenia ponad sumę pożyczki pierwszej, przyczem za podstawę wymiaru przyjmuje się różnicę między pożyczką ostatnią a pożyczką pierwszą; po raz trzeci — przy tej pożyczce, która spowoduje zwiększenie stanu zadłużenia ponad sumę, która spowodowała wymierzenie opłaty drugiej itd.

Przykład:

Korzystający z kredytu (którego kwota nie została zgóry oznaczona) otrzymał pierwszą pożyczkę w dniu 1 czerwca w kwocie 30 000 zł. W dniu 1 lipca spłacił 25 000 zł. (stan zadłużenia 5 000 zł.). W dniu 15 lipca otrzymał drugą pożyczkę w kwocie 15 000 zł. (stan zadłużenia 20 000 zł.). W dniu 1 sierpnia otrzymał trzecią pożyczkę w kwocie 8 000 zł. (stan zadłużenia 28 000 zł.). W dniu 10 sierpnia otrzymał pożyczkę czwartą w kwocie 10 000 zł. (stan 38 000 zł.). W dniu

1 września spłacił 15 000 zł. (stan 23 000 zł.). W dniu 1 października otrzymał pożyczkę piątą w kwocie 10 000 zł. (stan 33 000 zł.). W dniu 15 października otrzymał szóstą w kwocie 20 000 zł. (stan 53 000 zł.). Opłatę należy uiścić przy pożyczce pierwszej: od 30 000 zł.; przy pożyczce czwartej: od 8 000 zł. i przy pożyczce szóstej od 15 000 zł.

Charakterystyczną cechą obu powyższych typów umowy w przedmiocie otwarcia kredytu jest to, że suma pożyczek, które zostaną udzielone na mocy umowy jednego lub drugiego typu, nie jest zgóry znana. Charakterystyczną cechą typu pierwszego jest ponadto okoliczność że suma udzielonych pożyczek może wielokrotnie przewyższyć maksymalną kwotę każdorazowego stanu zadłużenia (wynosi bowiem w przykładzie wyżej przytoczonym 220 000 zł. przy sumie stanu zadłużenia wynoszącej 100 000 zł.).

Przeciwieństwem „umowy w przedmiocie otwarcia kredytu” jest przyrzeczenie udzielenia pożyczki w kwocie ściśle określonej (art. 134 ustęp drugi, zdanie drugie). Przy takim bowiem przyrzeczeniu strony postanawiają, że ma być udzielona pożyczka jedna, której wysokość zgóry oznaczają (nie mamy więc do czynienia z szeregiem pożyczek, których ilość i wysokość nie jest zgóry znana i co do których strony oznaczają jedynie maksymalną kwotę stanu zadłużenia). Typem pisma, stwierdzającego przyrzeczenie tego rodzaju, jest promesa w przedmiocie udzielenia pożyczki hipotecznej.

II. Ministerstwo Skarbu zezwala na mocy art. 177 aby w przypadkach, w których umowę w przedmiocie otwarcia kredytu zawiera — w charakterze udzielającego kredyt — osoba prawna, wykonywająca czynności bankierskie, opłata w wysokości 0,1% była uiszczona dopiero przy pierwszym skorzystaniu z kredytu. To odroczenie płatności jest uzależnione od uiszczania opłat o których mowa w sposób, podany w art. 25 u. o. s.. Osoby prawne, wykonywające czynności bankierskie które dotychczas nie postarały się o zezwolenie na „uiszczenie bezpośrednie” co do opłat od umów w przedmiocie otwarcia kredytu (art. 25, ustęp trzeci u. o. s. § 40 r. w. s.) mogą zastosować ten sposób uiszczania na podstawie niniejszej decyzji; mają jednak przedstawić Izbie skarbowej wzór „rejestrów opłat stemplowych” do zatwierdzenia (§ 41 r. w. s.).

III. Przepis art. 134 (ustępu drugiego), w myśl którego pismo, stwierdzające umowę w przedmiocie otwarcia kredytu, podlega — o ile chodzi o kredyt wekslowy — opłacie w wysokości 3 zł. ma zastosowanie tylko wówczas, gdy według umowy należy przy każdorazowym korzystaniu z kredytu złożyć weksel, wymieniający sumę wekslową, bądź wystawiony przez korzystającego z kredytu, bądź przez niego przyjęty, bądź wymieniający korzystającego z kredytu, jako remitenta.

Natomiast w przypadkach, w których brak powyższych warunków, w których więc weksle mają służyć jedynie na zabezpieczenie otwartego kredytu, należy uiścić opłatę w wysokości 0,1% od sumy kredytu (według zasad, podanych w działach I i II niniejszego okólnika). Taki stan rzeczy zachodzi: a) gdy osoba korzystająca z kredytu składa weksel, tylko raz jeden (przy zawarciu umowy w przedmiocie otwarcia kredytu lub przy pierwszym skorzystaniu z kredytu), weksel, pozo-

stający w posiadaniu udzielającego kredyt przez cały czas trwania stosunku otwartego kredytu, b) gdy weksle (wszystkie lub niektóre) są wekslami blanco (nie zawierają sumy wekslowej), c) gdy osoba, korzystająca z kredytu, składa weksle, uzyskane drogą skupu (przeniesione na nią drogą indosu remitenta lub dalszego indosu).

Pismo, wystosowane przez osobę A do osoby B, w którym pierwsza oświadcza, że gotowa jest dyskontować weksle, przedstawiane przez osobę B, do wysokości ... zł., nie stwierdza umowy w przedmiocie otwarcia kredytu, a zatem nie podlega opłacie w wysokości 0,1%, przewidzianej w art. 134 (ustępie drugim) u. o. s.. Pismo to jest wolne od opłaty na mocy art. 134, (ustęp pierwszy) u. o. s. w związku z ustępem ostatnim art. 69 tejże ustawy.

Pismo, wystosowane przez osobę A do osoby B, w którym pierwsza oświadcza, że składa weksel blanco „na zabezpieczenie wszystkich swoich zobowiązań” wobec osoby B i że na wypadek nieuiszczenia w terminie przypadających należności z tytułu jakiegokolwiek swego zobowiązania wobec osoby B zgadza się, aby weksel został wypełniony sumą, osobie B należną — podlega opłacie w wysokości 0,1% według zasad, podanych wyżej w dziale I niniejszego okólnika dla typu drugiego umowy w przedmiocie otwarcia kredytu. (L. DPO. 2899/VII/27 i L. D. V. 11167/6/28).

Porównaj wykładnie 133 i 242 przy art. 114.

Wkl. 152. (Art. 134). Jeżeli uiszczono opłatę w wysokości 0,1% względnie 3 zł., przewidzianą w ustępie drugim art. 134 u. o. s. od pisma, stwierdzającego umowę w przedmiocie otwarcia kredytu i wymieniającego zarazem termin, do którego ma trwać stosunek otwartego kredytu, to pismo, stwierdzające przedłużenie terminu tego, a sporządzone najpóźniej w dniu, następującym bezpośrednio po upływie terminu pierwotnego, zasadniczo nie podlega opłacie jako „zmieniające istniejący już stosunek, przy którego pisemnem stwierdzeniu uiszczono należną opłatę stemplową” (art. 4 u. o. s.). Podlega jednak opłacie w wysokości 3 zł., przewidzianej w art. 139 u. o. s., jeżeli je sporządzono lub uwierzytelniono sądownie lub notarialnie albo (na obszarze, na którym obowiązuje prawo cywilne rosyjskie), zgłoszono do rejestracji.

Pismo, stwierdzające przedłużenie pierwotnego terminu trwania otwartego kredytu, a sporządzone później niż w dniu następującym bezpośrednio po upływie terminu pierwotnego, podlega opłacie, przewidzianej w ustępie drugim art. 134 u. o. s. (L. D. V. 4235/6/28).

Wkl. 158. (Art. 134). Oferta, podpisana jedynie przez oferenta, a zawierająca zarazem pokwitowanie z otrzymania zadatku, jest pismem stwierdzającym umowę przygotowawczą i podlega w myśl art. 134 u. o. s. opłacie w wysokości 0,2% od sumy, która ma być podstawą wymiaru opłaty od umowy ostatecznej, określonej w ofercie, (względnie opłacie w tej samej wysokości, jaka będzie się należała od umowy ostatecznej, jeżeli opłata od umowy ostatecznej jest niższa aniżeli 0,2 %) (L. D. V. 4812/6/28).

Patrz wykładnię przy art. 82 nr. 98 i 185.

“ “ “ “ 84 „ 133 II.

“ “ “ “ 92 „ 11.

“ “ “ “ 135 „ 17.

Art. 135.

Punktacje, t. j. pisma, tymczasowo stwierdzające istotne punkty umowy, a wiążące kontrahentów tak, jak umowa ostateczna, podlegają opłacie, ustanowionej dla tego rodzaju umowy, jaką stwierdzają punktacje.

Opłatę, uiszczoną przy spisaniu punktacyj, potrąca się od opłaty, należnej od umowy ostatecznej w razie jej spisania.

r. w. s. § 199.

Ustęp drugi art. 135 stosuje się również wówczas, jeżeli punktacje sporządzono przed wejściem w życie ustawy o opłatach stemplowych, pismo zaś, stwierdzające umowę sporządzono w czasie obowiązywania tej ustawy.

Jeżeli opłata, uiszczona według przepisów dotychczasowych, wynosi więcej niż opłata, która stała się wymagalna w czasie obowiązywania ustawy o opłatach stemplowych, zwrot nadwyżki nie nastąpi.

Wkl. 17. (Art. 135). Art. 135 ustawy o opłatach stemplowych zawiera dokładną definicję „punktacyj”, określając je jako „pisma, tymczasowo stwierdzające istotne punkty umowy, a wiążące kontrahentów tak, jak umowa ostateczna”. Wobec tego przy ocenie, czy dane pismo ma być — celem zastosowania u. o. s. — zaliczone do punktacyj, należy oprzeć się jedynie na przytoczonej definicji; posługiwanie się w tym celu jakimkolwiek innym materiałem nie jest dopuszczalne.

Przyrzeczenia sprzedaży nieruchomości (art. 1589 i 1590 kodeksu cywilnego francuskiego; art. 1680—1682 prawa cywilnego rosyjskiego: tom X cz. I Zb. Pr. ces. ros.) — jakkolwiek w języku potocznym, używanym na obszarze b. dzielnicy rosyjskiej nazywane jest „punktacją” — nie należy do punktacyj w rozumieniu u. o. s.. Przyrzeczenie sprzedaży bowiem nie wiąże kontrahentów tak, jak umowa ostateczna: nie zobowiązuje ani do oddania rzeczy na władność, ani nawet do zawarcia umowy ostatecznej; w razie niedotrzymania przyrzeczenia sprzedaży powstaje jedynie obowiązek wynagrodzenia szkody. Przyrzeczenie sprzedaży podlega zatem — jako umowa przygotowawcza — opłacie, przewidzianej w art. 134. (L. DPO. 110/VII/26).

ROZDZIAŁ DWUDZIESTYÓSMY.

POKWITOWANIA.

Art. 136.

Pokwitowania z odbioru pieniędzy i papierów wartościowych podlegają zasadniczo opłacie 20 gr.

Jeżeli jednak pokwitowanie zawiera zarazem zezwolenie na wykreślenie wpisu w księdze wieczystej, to podlega opłacie według art. 139.

Jeżeli pismo, stwierdzające czynność prawną, wymienioną w art. 72, 90, 93, 95, 96, 103, 114, 115, 116, 118 lub 134, ujęto w formę pokwitowania, to rozdział niniejszy nie ma zastosowania i pismo takie podlega opłacie stosownie do rodzaju tej czynności prawnej, którą stwierdza.

Wkl. 18. (Art. 136 oraz art. 137, punkty 1 i 12). Pokwitowanie, którym nadawca przesyłki kolejowej, obciążonej zaliczeniem, potwierdza odbiór zaliczenia (art. 72 punkt 3, postanowienie wykonawcze II Przepisów

Przewozowych, załączonych do Nr. 42, poz. 293 Dz. U. R. P. z 25 r.) podlega opłacie w wysokości 20 gr., jeżeli kwota zaliczenia przewyższa 50 zł. Jeżeli zaliczenie nie przewyższa 50 zł. pokwitowanie jest wolne od opłaty stemplowej. Punkt 12 art. 137 nie ma zastosowania, gdyż czynność pobrania zaliczenia i wypłacenia go nadawcy tylko luźnie wiąże się z przewozem: nie jest czynnością przewozową, ale jest czynnością bankierską (inkaso, przekaz). (L. DPO. 80/VII/27).

Wkł. 19. (Art. 136 i 137). Pokwitowania, stwierdzające uiszczenie komornego (czynszu najmu) podlegają opłacie w wysokości 20 gr. jeżeli kwota pokwitowania przewyższa 50 zł.; jeżeli tej kwoty nie przewyższa, pokwitowanie jest wolne od opłaty (art. 136 oraz art. 137, punkt 1).

Pokwitowania komornego mają być wydane z ksiąg grzbiotowych z pozostawieniem talonu (§ 46 i 47 r. w. s., umieszczono przy art. 26). (L. DPO. 420/VII/27).

Wkł. 30, 89. (Art. 136 i 137). Pokwitowanie z odbioru weksli, wręczonych odbiorcy celem uiszczenia należności, stwierdzonej rachunkiem, od którego opłatę uiszczonego, podlega — w myśl art. 136 i 137 (punktu 1) u. o. s. opłacie w wysokości 20 gr. jeżeli wartość weksli przewyższa 50 zł.

Jeżeli w pokwitowaniu takim wymieniono kwotę, która ulega potrąceniu tytułem dyskonta, to celem ustalenia wartości weksli, potrąca się ową kwotę od nominalnej wartości weksli.

Ustęp pokwitowania zawierający wymienienie i obliczenie dyskonta, ewentualnie też prowizji, którą pobierze bank w razie zdyskontowania odnośnych weksli, nie podlega opłacie.

Nota dyskontowa, którą wierzyciel — po zdyskontowaniu weksłu, wręzonego mu celem pokrycia jego należności — wystosowuje do dłużnika i w której wymienienia sumę wekslową, zapisaną na dobro rachunku dłużnika, oraz kosztu dyskontowe, zapisane na ciężar rachunku dłużnika, nie podlega opłacie stemplowej; pismo bowiem treści powyższej nie jest wymienione w żadnym z postanowień części drugiej u. o. s., a w szczególności nie jest rachunkiem, stwierdzającym wykonanie umowy o sprzedaż lub o świadczenie usług. (L. DPO. 218/VII/27 i L. DPO. 4828/VII/27).

Wkł. 61. (Art. 136 i 138). Pokwitowanie wystawione zagranicą dla zagranicznego korespondenta banku, mającego siedzibę w Polsce, a następnie przesłane do Polski, nie podlega opłacie, ponieważ odbiorca mieszka zagranicą, a wobec tego niema w Polsce osoby, obowiązanej do uiszczenia w myśl art. 138 u. o. s. (L. DPO. 192/VII/27).

Wkł. 146. (Art. 136). Pokwitowanie, wystawione przez osobę, która wręczyła bankowi weksel inkasa, a stwierdzające odbiór tego weksłu, zwróconego przez bank po zaprotestowaniu z powodu niezapłacenia, podlega opłacie przewidzianej art. 136.

Pokwitowanie, z odbioru weksłu blanco t. j. pisma, nie wymienającego sumy, ale pozatem posiadającego wszystkie inne cechy weksłu lub niektóre z nich, nie podlega opłacie stemplowej. „Weksel blanco” bowiem nie może być uważany za weksel w rozumieniu art. 1 lub 99 prawa wekslowego (Dz. U. R. P. z 1924 r. Nr. 100, poz. 926), a wobec tego nie może być zaliczony do pa-

pierów wartościowych. Pokwitowanie z odbioru weksłu blanco nie mieści się więc w ramach art. 136 (w brzmieniu, ustalonym rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 7 października 1927 roku. Dz. U. R. P. nr. 90, poz. 804). (L. D. V. 1886/6/27).

Wkł. 153. (Art. 136). Jeżeli sporządzono oblig (art. 114—116), stwierdzający umowę pożyczki i następnie dłużnik w osobnym piśmie potwierdza odbiór kwoty, wymienionej w obligu, to pismo takie nie podlega opłacie stemplowej. Do istoty bowiem obligu, stwierdzającego pożyczkę, należy stwierdzenie w nim, że dłużnik otrzymał sumę pożyczoną (walutę pożyczkową). Do pisma, zatem, które ponownie stwierdza fakt otrzymania waluty pożyczkowej, nie ma zastosowania rozdział dwudziesty ósmy u. o. s. (a mianowicie na mocy ustępu drugiego art. 136, który wyraźnie wyłącza z zakresu tego rozdziału pisma, wymienione w art. 114 — 116); pismo takie, — jako zgodne co do treści z obligiem jest wolne od opłaty na mocy art. 3 u. o. s.

Potwierdzenie odbioru kwoty, wypłaconej z tytułu zdyskontowania weksłu, jeżeli ta kwota przewyższa 50 zł., podlega opłacie w wysokości 20 gr., przewidzianej w art. 136. Nie ma zastosowania punkt 11, artykułu 137, (który zwalnia od opłaty „pokwitowanie, stwierdzające uiszczenie sumy należnej na mocy weksłu”), gdyż suma, wymieniona w wekslu, nie należy się jeszcze osobie, która przedstawiła weksel do dyskonta, (bo jeszcze nie nadszedł termin płatności) i nie należy się od tej osoby, która weksel do dyskonta przyjęła.

Ustęp poprzedni stosuje się również wówczas, gdy weksel przedstawił do dyskonta nie remitent (t. j. osoba, na której zlecenie, lub na której rzecz weksel jest płatny) ani też indosatarjusz, ale akceptant weksłu trasowanego lub wystawca weksłu własnego, składając zarazem upoważnienie, wystawione przez remitenta lub indosatarjusza. To upoważnienie — gdy suma należna z tytułu zdyskontowania weksłu, przewyższa 500 zł. — podlega opłacie w wysokości 1 zł., gdy należność nie wynosi więcej niż 500 zł., upoważnienie jest wolne od opłaty (art. 111, ustęp drugi oraz art. 112, punkt 10) (L. D. V. 1878/6/28).

Patrz wykładnię przy art.	25	nr.	50.
„ „ „ „	72	„	241.
„ „ „ „	90	„	57, 156.
„ „ „ „	92	„	12.
„ „ „ „	95	„	166 i 192.
„ „ „ „	96	„	35, 205.
„ „ „ „	118	„	37.
„ „ „ „	137	„	31.
„ „ „ „	160	„	135 X.

Art. 137.

Wolne są od opłaty stemplowej pokwitowania:

1. stwierdzające odbiór pieniędzy lub papierów wartościowych, których wartość nie przewyższa 50 zł.;
2. stwierdzające zwrot pieniędzy, złożonych na oprocentowanie przedsiębiorstwu, trudniącemu się czynnościami bankierskimi (art. 118), jeżeli zwrócona kwota nie przewyższa 100 zł.;
3. umieszczone w tekście tej umowy, której wykonanie stwierdzają (art. 2), oraz umieszczone na rachunkach, a dotyczące należności, stwierdzonej rachunkiem;

4. wydawane w obrocie wewnętrznym jednego i tego samego przedsiębiorstwa, w szczególności też między jego oddziałami;

5. dotyczące się uiszczenia daniny publicznej lub kary pieniężnej albo zwrotu nienależnie uiszczonej daniny lub kary;

6. stwierdzające odbiór wynagrodzenia za świadczenia, stanowiące obowiązek publiczno-prawny;

7. stwierdzające spłatę kapitału lub odsetek w przypadkach pomocy kredytowej, przewidzianych w punkcie 4 art. 120;

8. wydane przez Skarb Rzeczypospolitej, przez Bank Polski oraz przez osoby, wymienione w art. 16;

9. stwierdzające odbiór kwot, należnych z tytułu stosunku służbowego;

10. stwierdzające odbiór od spółdzielni: udziału, dopłaty i udziału w zyskach, jak również uiszczenie dopłaty na rzecz spółdzielni;

11. stwierdzające uiszczenie sumy, należnej z powodu sprzedaży zagranicznych środków płatniczych lub złota i srebra w sztabach lub papierów wartościowych albo na mocy: weksłu, czeku, przekazu przenośnego zapomocą indosu (art. 127), składowego dowodu zastawniczego (warrantu), lub obligu na zlecenie (art. 301 kodeksu handlowego austriackiego i § 363 kodeksu handlowego niemieckiego);

12. dotyczące się obrotu pocztowego i telegraficznego, jako też przewozu kolejami żelaznymi i statkami;

13. dotyczące się obrotu oszczędnościowego i czekowego Poczтовой Kasy Oszczędności, Centralnej Kasy Spółek Rolniczych, gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych i spółdzielni, należących do związku rewizyjnego (art. 68 i 70 ustawy z dnia 29 października 1920 r. Dz. U. R. P. Nr. 111, poz. 733);

14. dotyczące się stosunków prawnych między spółdzielnią a jej członkami, o ile te stosunki mieszczą się w granicach działalności podstawowej, określonej statutem.

Patrz nowele.

r. w. s. § 162.

Na mocy punktu 14 artykułu 137 są wolne od opłaty: a) pokwitowania, dotyczące się należności spółdzielni za towary, dostarczone lub dostarczyć się mające członkowi, albo należności członka za towary, sprzedane spółdzielni, lub jej oddane do komisowej sprzedaży (choćby członek był spółdzielnią), w szczególności znaczki, wydawane przez spółdzielnię celem kontroli zakupów członkowskich, jako też pokwitowanie w przedmiocie sumy wypłaconej przez spółdzielnię członkowi wzamian za towar jej zwrócony; b) pokwitowania, które spółdzielnia kredytowa wydaje członkom w przedmiocie całkowitej lub częściowej spłaty pożyczki, lub w przedmiocie uiszczenia odsetek.

Pokwitowania, wymienione w punkcie a), są wolne od opłaty tylko wówczas, gdy sprzedaż lub zakupno towaru przez spółdzielnię mieści się w granicach jej działalności określonej statutem.

Wkł. 20. (Art. 137, punkt 3). Pokwitowanie umieszczone na rachunku, stwierdzającym wykonanie umowy o sprzedaż ruchomości (art. 72) lub o świadcze-

nie usług (art. 90, ustęp drugi), jeżeli dotyczy się należności, stwierdzonej rachunkiem, — nie podlega opłacie również wtedy, gdy dany rachunek sporządzono przed dniem 1 stycznia 1927 r. na obszarze b. dzielnicy pruskiej i wobec tego rachunek w myśl przepisów, które na obszarze tym obowiązywały do końca 1926 r.; nie podlega opłacie (L. DPO. 420/VII/27).

Wkł. 31. (Art. 137, punkt 1). Punkt 1 artykułu 137 u. o. s. odnosi się do wszelkich przedmiotów, wymienionych w ustępie pierwszym art. 136, a zatem także do pieniędzy i papierów wartościowych.

Pokwitowania więc z odbioru gotówki, nie przewyższającej 50 zł. i tak samo pokwitowania z odbioru papierów wartościowych, których wartość (art. 8 u. o. s. nie przewyższa 50 zł. są wolne od opłaty (L. DPO. 1315/VII/27).

Wkł. 65. (Art. 137, punkt 6). Pokwitowania z odbioru sum, przyznanych ze Skarbu Państwa właścicielom zwierząt zabitych z powodu chorób zaraźliwych, na zlecenie władzy państwowej lub padłych skutkiem szczepień ochronnych, zarządzonych przez te władze, są wolne od opłat stemplowych (L. DPO. 2775/VII/27).

Wkł. 70. (Art. 137, p. 6). Pokwitowania świadków i znawców słuchanych w postępowaniu sądowym, z odbioru ich należności za udział w postępowaniu sądowym jakoteż pokwitowania notariuszów, mających siedzibę na obszarze, na którym obowiązuje kodeks cywilny austriacki, z odbioru ich należności za pełnienie funkcji komisarza sądowego — są wolne od opłaty stemplowej (L. DPO. 1453/VII/27).

Wkł. 74. (Art. 137, p. 9). Pokwitowania z odbioru pensji należnej z tytułu posiadania orderu Virtuti Militari (art. 5 ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 409) lub zaopatrzenia, należnego na mocy ustawy z dnia 23 marca 1922 r. w przedmiocie zaopatrzenia weteranów powstańców narodowych oraz wdow po nich (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 212), są wolne od opłaty stemplowej. (L. DPO. 5495/VII).

Wkł. 82 VIII. (Art. 137, punkt 5). Pokwitowania wystawiane przy odbiorze zabezpieczenia celnego złożonego przy odprawie celnej warunkowej (§ 46 rozporządzenia z dnia 13 grudnia 1920 r. o postępowaniu celnym, Dz. U. R. P. z 1921 r. Nr. 11, poz. 64 § 54 instrukcji rachunkowo-kasowej z dnia 12 września 1922 r. Dz. Urz. Min. Skarbu Nr. 24, poz. 407) są wolne od opłaty. (L. DPO. 468/VII/27).

Patrz wykładnię przy art. 72 nr. 241.

"	"	"	"	90	"	57 i 156.
"	"	"	"	91	"	31 i 35.
"	"	"	"	95	"	166.
"	"	"	"	118	"	37.
"	"	"	"	120	"	45.
"	"	"	"	136	"	18, 19, 30 i 89, 153.
"	"	"	"	140	"	176.

Art. 138.

Do uiszczenia opłaty jest obowiązana osoba, wydająca pokwitowanie, a przy pokwitowaniach, wystawionych zagranicą — odbiorca.

O ile opłaty nie pobiera notariusz lub sąd (art. 27, 28, 30, 31), należy ją uiścić przy podpisaniu pokwito-

wania — względnie w ciągu trzech tygodni po odbiorze pokwitowania z zagranicy — zapomocą skasowania znaczków stemplowych przez ich przepisanie początkowi lub końcowi wyrazami tekstu albo datą skasowania i nazwiskiem lub firmą kasującego, a w przypadkach wydawania kwitów z książki grzbietowej — w sposób, przewidziany w art. 26.

Podwyżkę stemplową (art. 42) oblicza się w wysokości 25-krotnej.

Wkł. 100. (Art. 138 i 164). Postanowienie, zawarte w art. 138 w myśl którego do uiszczenia opłaty stemplowej od pokwitowania, wystawionego w Polsce, jest obowiązana osoba, wydająca pokwitowanie — podobnie jak wszelkie inne przepisy, zawarte w części pierwszej lub drugiej u. o. s. a postanawiające, kto jest obowiązany do uiszczenia opłaty (np. art. 15, art. 74) — normuje jedynie stosunek publiczno-prawny w którym wierzyicielem jest Skarb Państwa, a którego przedmiotem jest wniesienie opłaty stemplowej do kasy państwowej. Natomiast przepisy te wcale nie normują stosunku prywatno-prawnego między osobą, która w myśl tych przepisów jest obowiązana do uiszczenia opłaty, a innemi osobami. Wynika to ze słów „wobec Skarbu Państwa”, użytych w art. 15. Jeżeliby więc w wypadku poszczególnym nasunęły się pytania następujące: a) czy osoba, która w myśl części pierwszej lub drugiej u. o. s. jest obowiązana do uiszczenia opłaty stemplowej, ma prawo żądać od innej osoby, aby ta ostatnia opłatę stemplową w całości lub częściowo wniosła do kasy państwowej,

b) czy osoba, która w myśl części pierwszej lub drugiej u. o. s. jest obowiązana do uiszczenia opłaty stemplowej, ma prawo — uiszczywszy opłatę — żądać od innej osoby zwrotu uiszczzonej kwoty lub jej części, c) czy i jak dalece jest skuteczną umowa, zawarta (bądź przed wejściem w życie u. o. s. bądź potem) między osobą, obowiązana do uiszczenia opłaty stemplowej, a inną osobą, na mocy której ta ostatnia obowiązała się do uiszczenia opłaty — to wszystkie te pytania należałoby rozstrzygnąć na podstawie prawa prywatnego.

Art. 164 u. o. s. jak również: końcowe zdanie ustępu pierwszego art. 71 (od słów „może jednak” po wyrazy: może ją potrącić z ceny sprzedaży” w ustępie drugim art. 71, ustęp drugi art. 80 zdanie ostatnie art. 94, zdanie poboczne w ustępie pierwszym art. 100 (od wyrazów „który może”) są normami prywatno-prawnymi. Zastosowanie tych norm w razie sporu należy nie do władzy skarbowej, ale do sądów powszechnych (L. DPO. 9048/VII/27).

Patrz wykładnię przy art. 25 nr. 50.

” ” ” ” 136 ” 61.

ROZDZIAŁ DWUDZIESTY DZIEWIĄTY.

PISMA, NIEWYMIENIONE W ROZDZIAŁACH POPRZEDNICH.

Art. 139.

Pisma, stwierdzające czynności prawne, unormowane przez prawo prywatne, a niewymienione w rozdziałach dziesiątym do dwudziestego ósmego, jak również pisma, wymienione w punkcie b) art. 4, podlegają

opłacie według artykułu niniejszego, jeżeli je sporządzono lub uwierzytelniono sądownie lub notarialnie albo zgłoszono do rejestracji (na obszarze, na którym obowiązuje prawo cywilne rosyjskie).

Opłata wynosi zasadniczo 3 zł. O ile jednak wartość przedmiotu może być określona i jest w treści pisma wyrażona sumą pieniężną, nie przenoszącą 1000 zł., ale wyższą niż 100 zł., to opłata wynosi 1 zł.; o ile zaś suma ta nie przenosi 100 zł. — opłata nie należy się.

Wolne są od opłaty:

1. zezwolenia na wykreślenie wpisu w księdze wieczystej w przypadkach, wymienionych w art. 137;
2. wszelkie pisma, wymienione w ustępie pierwszym niniejszego artykułu, jeżeli wystawcą pisma jest wyłącznie Bank Polski.

Patrz nowele.

Wkł. 82 VI. (Art. 1 i 139). Deklaracje, które strona otrzymująca z zagranicy przesyłki pocztowe z darami, obowiązana jest złożyć urzędowi pocztowemu (pocztowo-celnemu) według wzorów 1 B lub 2 załączonych do okólnika z dnia 15 lutego 1927 r. L. D. C. 789/II/27 (Dz. Urz. Min. Skarbu Nr. 7, poz. 87) nie podlegają opłatom stemplowym, ponieważ pisma tego rodzaju — nie sporządzone ani nie uwierzytelnione sądownie lub notarialnie — nie są wymienione w części drugiej ustawy o opłatach stemplowych. (L. DPO. 463/VII/27).

Wkł. 121. (Art. 139). 1) Rozporządzenie ostatniej woli (testament, kodycył), sporządzone przed sądem lub notariuszem, jak również rozporządzenie ostatniej woli, na którym sąd lub notariusz zaświadczył własnoręczność podpisu, podlega opłacie w myśl art. 139 u. o. s.

2) Deklaracja, uwierzytelniona notarialnie lub sądownie, w której ktoś stwierdza istnienie stanu faktycznego, pociągającego za sobą skutki prawne według prawa prywatnego np. datę urodzenia, zaślubin, śmierci, stosunek pokrewieństwa lub inne fakta, uzasadniające prawo do spadku, podlega opłacie w wysokości 3 złote (L. D. V. 5674/6/27).

Wkł. 135 II. (Art. 139). Deklaracja, którą strona, otrzymująca z zagranicy przesyłki pocztowe z darami, obowiązana jest złożyć urzędowi pocztowemu (pocztowo-celnemu), a wymieniona w numerze 82 (ustępie VI) wykładni do ustawy o opłatach stemplowych, (ogłoszonej w Dz. Urz. Min. Sk. Nr. 20, poz. 228), nie podlega opłacie stemplowej także wówczas, gdy jest sporządzona lub uwierzytelniona sądownie lub notarialnie; nie ma ona bowiem znaczenia dla prawa prywatnego. (L. DPO. V. 83/16/28).

Wkł. 139. (Art. 139). Gdy ktoś wręcza drugiej osobie a) weksel, wymieniający sumę wekslową, ale nie zawierający daty płatności, oraz b) deklarację, upoważniającą do uzupełnienia wekslu datą płatności — to deklaracja podlega opłacie — według zasad, podanych w art. 139 u. o. s., tylko wówczas, jeżeli została sporządzona albo uwierzytelniona sądownie lub notarialnie. (L. D. V. 1877/6/28).

Wkł. 170. (Art. 139). Przewidziane w art. 3 ustawy z dnia 31 lipca 1924 r. (Dz. U. R. Nr. 79, poz. 766), urzędownie stwierdzone żądanie rodziców dzieci narodowości niepolskiej o zapewnienie nauki w języku macierzystym, nie podlega opłacie stemplowej, gdyż pi-

smo tego rodzaju nie jest wymienione w rozdziałach: dziesiątym do dwudziestego ósmego u. o. s., a także nie należy się opłata, przewidziana w art. 139 u. o. s., ponieważ pismo, o którym mowa, stwierdza czynność prawną, unormowaną przez prawo publiczne (L. D. V. 6293/6/28).

Wkł. 181. (Art. 139). Zawiadomienie o zamiarze założenia Stowarzyszenia (art. 22 Przepisów tymczasowych o stowarzyszeniach i związkach, obowiązujących na obszarze dawnego Królestwa Kongresowego, a ogłoszonych w numerze 4 Dziennika Urzędowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z 1919 r. pod poz. 41 oraz art. 11 rozporządzenia Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich o stowarzyszeniach i związkach, ogłoszonego w numerze 25 Dziennika Urzędowego Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich z 1919 r. pod poz. 255) względnie projekt statutu Stowarzyszenia (art. 23 powołanych Przepisów tymczasowych oraz art. 18 powołanego rozporządzenia), jeżeli są zaopatrzone w notarialne zaświadczenie autentyczności podpisów, umieszczonych na zawiadomieniu lub na projekcie statutu, podlegają w myśl art. 139 u. o. s. opłacie stempłowej w wysokości 3 zł. Jeżeli w tej samej sprawie zaświadczenie, o którym mowa, zostało umieszczone zarówno na zawiadomieniu jak na projekcie statutu, to opłata, przewidziana w art. 139 u. o. s., ma być — zgodnie z art. 3 u. o. s. uiszczona tylko raz jeden (L. D. V. 6944/6/28).

Wkł. 215. (Art. 139). Przewidziane w §§ 1395, 1396 oraz 1398 — 1400 Kodeksu cywilnego niemieckiego oświadczenia męża, dotyczące się umów majątkowych, zawieranych przez żonę, o ile zostały sporządzone notarialnie lub sądownie, lub, jako pisma, sądownie lub notarialnie uwierzytelnione, podlegają opłacie przewidzianej w art. 139. Powołane bowiem przepisy kodeksu cywilnego niemieckiego mają na celu ochronę praw męża do „mienia wniesionego” (a mianowicie ochronę zarówno w stosunku do żony jakoteż w stosunku do osób trzecich), względnie też mają na celu umożliwić wierzycielom żony zaspokojenie wierzytelności z „mienia wniesionego”. Oświadczenie więc, o których mowa, — jakkolwiek mogą istnieć tylko w związku z odpowiednią czynnością żony — to jednak zmierzają do innego celu niż czynność żony i stwierdzają stosunek prawny między mężem z jednej strony, a żoną i osobą trzecią z drugiej strony, a zatem stosunek prawny inny, niż wynikający z czynności żony, przy którym podmiotami stosunku prawnego są żona i osoba trzecia, oświadczenia te podlegają więc opłacie stempłowej niezależnie od ewentualnej opłaty której podlega pismo, stwierdzające czynność żony.

Z powyższego wynika również, że oświadczenie męża, o którym mowa, podlega opłacie stempłowej, przewidzianej w art. 139, bez względu na to czy mieści się w piśmie oddzielnem, czy też w tem samem piśmie, które stwierdza czynność żony. (L. D. V. 3768/6/29).

Patrz wykładnię przy art. 52 nr. 194, 211.

„	„	„	„	114	„	144.
„	„	„	„	117	„	134.
„	„	„	„	120	„	45.
„	„	„	„	134	„	152.
„	„	„	„	154	„	72.

ROZDZIAŁ TRZYDZIESTY.

PODANIA.

Art. 140.

Opłacie stempłowej podlegają podania, wnoszone do urzędów państwowych oraz protokoły, spisane przez te urzędy, a zastępujące podania.

Podania, wnoszone do urzędów samorządowych w sprawach, należących do ich zakresu działania, nie podlegają opłatom w myśl niniejszej ustawy nawet w tych wypadkach, gdy dla rozstrzygnięcia sprawy jest niezbędny udział władzy państwowej.

Z postanowień części pierwszej ustawy niniejszej stosuje się do opłat od podań jedynie art.: 18, 34, 38, 39, 50 i 51.

Wkł. 21. (Art. 140 i 154). Podania wnoszone do Państwowego Banku Rolnego, oraz świadectwa, przezeń wydawane — w szczególności także wówczas, gdy chodzi o działalność tego Banku jako likwidatora wierzytelności b. rosyjskich państwowych ziemskich banków: Szlacheckiego i Włościańskiego (rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 26 stycznia 1922 r. Dz. U. R. P. Nr. 10, poz. 71) — nie podlegają opłatom stempłowym, przewidzianym w rozdziale trzydziestym i trzydziestym pierwszym u. o. s.. Opłatom bowiem, unormowanym w powołanych dwóch rozdziałach, podlegają podania wnoszone do urzędów państwowych (art. 140), względnie świadectwa, wydawane przez urzędy państwowe (art. 154); banki państwowe zaś nie są urzędami, lecz przedsiębiorstwami państwowymi. (L. DPO. 9995/VII/26).

Wkł. 38. (Art. 140 — 147, 154, 156 i 160). Opłaty stempłowe od podań i świadectw, dotyczących się produkcji i obrotu napojów alkoholowych (L. DPO. 9568/VII/26).

GORZELNIE:

(Rozp. Min Skarbu z dn. 3 sierpnia 1925 r. o urządzeniu i kontroli gorzelni Dz. U. R. P. Nr. 84 poz. 579).

1) Zezwolenie na budowę lub odbudowę gorzelni (§ 3 rozp.), podanie i zezwolenie wolne od opłaty st. (Art. 141 p. 13b i art. 154, ustęp drugi).

2) Zgłoszenie planów gorzelni i jej urządzenia wewnętrznego przed rozpoczęciem budowy (§ 4 rozp.) wolne od opłaty st. (Art. 141 p. 13b).

3) Weryfikacja (§§ 20—44 rozp.) podanie oraz zatwierdzenie protokołu weryfikacyjnego, wolne od opłaty st. (Art. 141 p. 13b i art. 154, ustęp drugi).

4) Zgłoszenie o zamierzonej produkcji spirytusu (§§ 44 i 50 rozp.) oraz zaświadczenie, iż przeciw rozpoczęciu produkcji niema przeszkód (§ 51 rozp.), wolne od opłaty st. (Art. 141 p. 13b i art. 154 ustęp drugi).

5) Zgłoszenie zmian w produkcji spirytusu (§ 52 rozp.), wolne od opłaty st. (Art. 141 p. 13b).

6) Zgłoszenie zmian w postępowaniu technicznem lub w naczyniach podczas ruchu gorzelni (§ 61 rozp.), wolne od opłaty st. (Art. 141 p. 13b).

7) Deklaracja celem otrzymania patentu akcyzowego (§ 90 rozp. wykon. z dn. 10 marca 1925 r. Dz. U. R. P. Nr. 31 poz. 218), wolna od opłaty st. (Art. 142 p. 1).

8) Urządzenie oddziału rektyfikacyjnego przy gorzelni (§ 77 rozp.) — podanie i zezwolenie wolne od opłaty st. (Art. 141 p. 13b i art. 154 ustęp drugi).

9) Wytwórnice wyższych alkoholi (§ 136 rozp.).
a) zgłoszenie do weryfikacji opłata st. wynosi 10 zł.¹⁾. (Art. 146 p. 1b).

b) zatwierdzenie protokołu weryfikacyjnego, opłata st. wynosi 3 zł. (Art. 154).

10) Przydział, powiększenie lub przeniesienie kontyngentu zakupu (art. 6 ustawy o monopolu spirytusowym: Dz. U. R. P. z r. 1925 Nr. 102 poz. 720) — podanie i decyzja wolne od opłaty st. (Art. 141 p. 13b i art. 154, ust. drugi).

11) Przydział, podwyższenie lub przelanie prawa odpędu (art. 49—58 powoł. ustawy) — podania (w szczególności też odwołania) oraz decyzje wolne od opłaty st. (Art. 141 p. 13b i art. 154, ust. drugi).

12) Uznanie gorzelni za rolniczą (§§ 73—74 rozp. wykon. z dn. 10 marca 1925 r. Dz. U. R. P. Nr. 31 poz. 218) — podanie i decyzja, wolne od opłaty st. (Art. 141 p. 13b i art. 154 ust. drugi).

DROŻDŻOWNIE:

(Rozp. Min. Skarbu z dn. 3 sierpnia 1925 r. o urządzeniu i kontroli gorzelni Dz. U. R. P. Nr. 84 poz. 579).

13) Zezwolenie na budowę lub odbudowę drożdżowni (§§ 3, 112 i 118 rozp.) a) podanie, opłata st. wynosi 3 zł.¹⁾ (Art. 145).

b) zezwolenie, opłata st. wynosi 20 zł. (Art. 156 p. 5).

14) Zgłoszenie planów drożdżowni i jej urządzenia wewnętrznego — przed rozpoczęciem budowy (§§ 4 i 112 rozp.), opłata st. wynosi 3 zł.¹⁾. (Art. 145).

15) Weryfikacja (§§ 20—44 oraz 119 rozp.) a) podanie, opłata st. wynosi 10 zł.¹⁾. (Art. 146 p. 1).

b) zatwierdzenie protokołu weryfikacyjnego, opłata st. wynosi 3 zł. (Art. 154).

16) a) Zgłoszenie o zamierzonej produkcji drożdży (§§ 48, 50, 118 i 121 rozp.) opłata st. wynosi 3 zł.¹⁾. (Art. 145).

b) zaświadczenie, iż przeciw rozpoczęciu produkcji niema przeszkód (§§ 51 i 118 rozp.), opłata st. wynosi 3 zł. (Art. 154).

17) Zgłoszenie zmian w produkcji drożdży (§§ 52 i 112 rozp.) — podanie wolne od opłaty st. (Art. 142 p. 1).

18) Zgłoszenie zmian w postępowaniu technicznym podczas ruchu drożdżowni (§§ 61 i 112 rozp.), wolne od opłaty st. (Art. 142 p. 1).

19) a) Zgłoszenie zmian w naczyniach (§§ 61 i 112 rozp.) — podanie, opłata st. wynosi 10 zł.¹⁾. (Art. 146 p. 1).

b) zatwierdzenie uzupełnionego protokołu weryfikacyjnego, opłata st. wynosi 3 zł. (Art. 154).

20) Deklaracja, celem otrzymania patentu akcyzow. (§ 90 rozp. wykon. z dn. 10 marca 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 31, poz. 218), wolne od opłaty st. (Art. 142 p. 1).

21) Zgłoszenie o przeznaczeniu odpadków i pozostałości (§ 177 p. 2 rozp.), wolne od opłaty st. (Art. 142 p. 1).

22) Urządzenie osobnej składowni drożdży (§ 26 rozp.): a) podanie, opłata st. wynosi 3 zł.¹⁾. (Art. 145).

b) zezwolenie, opłata st. wynosi 3 zł. (Art. 154).

23) Zgłoszenie wywozu drożdży do osobnej składowni (§ 126 rozp.), wolne od opłaty st. (Art. 142 p. 1).

Wywóz drożdży zagranicę (§ 128 rozp.).

24) a) podanie o zezwolenie, opłata st. wynosi 3 zł.¹⁾. (Art. 145).

b) zezwolenie, opłata st. wynosi 3 zł. (Art. 154)

REKTYFIKACJE I WOLNE SKŁADY WYROBÓW SPIRYTUSOWYCH.

(Rozp. Min. Skarbu z dn. 21 grudnia 1925 r. o oczyszczaniu i magazynowaniu spirytusu Dz. U. R. P. Nr. 132, poz. 946).

25) Zezwolenie na budowę rektyfikacji (§ 5 rozp.) — podanie i zezwolenie, wolne od opłaty st. (Art. 141 p. 13b i art. 154 ustęp drugi).

26) Zgłoszenie planów rektyfikacji przed rozpoczęciem budowy (§§ 5 i 6 rozp.), wolne od opłaty st. (Art. 141 p. 13b).

27) Weryfikacja (§§ 5 i 6 rozp.) — podanie oraz zatwierdzenie protokołu weryfikacyjnego, wolne od opłaty st. (Art. 141 p. 13b i art. 154, ustęp drugi).

28) Zgłoszenie o zamierzonym uruchomieniu rektyfikacji (§ 11 rozp.), wolne od opłaty st. (Art. 141 p. 13b).

29) Zgłoszenie zmian w rektyfikacji (§§ 5 i 6 rozp.), wolne od opłaty st. (Art. 141 p. 13b).

30) Zgłoszenie zmian w technicznym postępowaniu i naczyniach podczas ruchu (§ 5 rozp.), wolne od opłaty st. (Art. 141 p. 13b).

31) Deklaracja celem otrzymania patentu akcyzowego (§ 90 rozp. wykon. z dn. 10 marca 1925 r. Dz. U. R. P. Nr. 31, poz. 218), wolne od opłaty st. (Art. 142 p. 1).

32) Urządzenie wolnego składu spirytusu (§§ 21, 28—30 rozp.), lub wolnego składu wyrobów wódczanych (§§ 37 i 44 rozp.):

a) podanie o zezwolenie, opłata st. wynosi 10 zł.¹⁾. (Art. 146 p. 1).

b) zezwolenie, opłata st. wynosi 20 zł. (Art. 156 p. 5).

33) Weryfikacja wolnego składu (§§ 31 i 32 rozp.):

a) podanie, opłata st. wynosi 10 zł.¹⁾. (Art. 146 p. 1).

b) zatwierdzenie protokołu weryfikacyjnego, opłata st. wynosi 3 zł. (Art. 154).

34) Podwójne oczyszczenie spirytusu (§ 51 rozp. wykon. z dn. 10 marca 1925 r. Dz. U. R. P. Nr. 31, poz. 218) — podanie i zezwolenie, wolne od opłaty st. (Art. 141 p. 13b i art. 154, ustęp drugi).

WYRÓB WÓDEK GATUNKOWYCH.

(Rozp. Min. Sk. z dn. 12 marca 1925 r. o wyrobie i sprzedaży wódek niemonopolowych Dz. U. R. P. Nr. 28 poz. 201).

35) Utworzenie fabryki wódek gatunkowych (art. 15—19 ustawy o monop. spirytus. Dz. U. R. P. z r. 1925, Nr. 102, poz. 720 oraz § 6 rozp.):

a) podanie o koncesję, opłata st. wynosi 3 zł.¹⁾. (Art. 145).

b) koncesja, wysokość opłaty st. wynosi 20 zł. (Art. 156 p. 5).

36) a) Zgłoszenie gotowości fabryki wódek gatunkowych do ruchu (§ 8 rozp.), wysokość opłaty st. wynosi 10 zł.¹⁾. (Art. 146 p. 1).

b) zezwolenie na uruchomienie fabryki wódek gatunkowych (§ 27 rozp.), wysokość opłaty st. wynosi 3 zł. (Art. 154).

37) a) zgłoszenie zmian w urządzeniu fabryki (§ 30 c. rozp.), wysokość opłaty st. wynosi 10 zł.¹⁾. (Art. 146 p. 1).

b) zatwierdzenie uzupełnionego protokołu weryfikacyjnego, wysokość opłaty st. wynosi 3 zł. (Art. 154).

38) Zarejestrowanie wódki gatunkowej (§ 42 rozp.):

a) podanie, wysokość opłaty st. wynosi 3 zł.¹⁾. (Art. 145).

b) zaświadczenie, wysokość opłaty st. wynosi 3 zł. (Art. 154).

39) Deklaracja celem otrzymania patentu akcyzowego (§ 90 rozp. wykon. z dn. 10 marca 1925 r. Dz. U. R. P. Nr. 31, poz. 218), wolna od opłaty st. (Art. 142 p. 1).

40) Odroczenie należności za sprzedany spirytus (§§ 59 i 60 rozp. wykon. z dn. 10 marca 1925 r. Dz. U. R. P. Nr. 31, poz. 218) — podanie, wysokość opłaty st. wynosi 3 zł.¹⁾. (Art. 145).

41) Podanie o pracę lub odszkodowanie dla urzędników lub robotników przedsiębiorstw spirytusowych, którzy z powodu wprowadzenia monopolu stracili zajęcie (§ 3 ustęp 4 ustawy o monopolu spirytusowym Dz. U. R. P. z roku 1925, Nr. 102, poz. 720, oraz rozp. z dn. 31 października 1925 r., Dz. U. R. P. Nr. 117, poz. 841), wolne od opłaty st. (Art. 141 p. 13c).

SKAZANIE I SPRZEDAŻ SPIRYTUSU NIEPRZEZNACZONEGO DO PICIA.

(Rozp. Min. Sk. z dn. 23 stycznia 1926 r. D. U. R. P. Nr. 24, poz. 143).

42) Zezwolenie na powrotne wydobywanie spirytusu ze spirytusu skażonego (§ 5 rozp.), — podanie i zezwolenie, wolne od opłaty st. (Art. 141 p. 13b i art. 154 ustęp 2).

43) Zaświadczenie urzędu skarbowego celem otrzymania ogólnego środka skażającego (§ 6 p. 4 rozp.), wolne od opłaty st. (Art. 154, ustęp 2).

44) Skażanie spirytusu oraz wyrób ogólnego środka skażającego (§ 6 p. 6 rozp.) — podanie o uprawnienie oraz świadectwo, stwierdzające uprawnienie, wolne od opłaty st. (Art. 141 p. 13b i art. 154 ustęp 2).

45) Przydział spirytusu na cele przemysłowe, niewymienione w załączniku II. A. do powoł. rozporządzenia (§ 10 p. 3 tegoż rozp.):

a) podanie o przydział, opłata st. wynosi 3 zł.¹⁾. (Art. 145).

b) zezwolenie, opłata st. wynosi 3 zł. (Art. 154).

46) Przerabianie spirytusu skażonego środkiem szczególnym (§ 11 rozp.):

a) podanie o zezwolenie, opłata st. wynosi 3 zł.¹⁾. (Art. 145).

b) zezwolenie, opłata st. wynosi 3 zł. (Art. 154).

47) Protokół skażenia spirytusu środkami szczególnymi (§ 16 p. 2 i § 30 rozp.), wolny od opłaty st. (Art. 142 p. 1, i art. 106 p. 1).

48) Przydział spirytusu nieskażonego do celów przemysłowych (§§ 21 i 22 rozp.):

a) podanie o przydział, opłata st. wynosi 3 zł.¹⁾. (Art. 145).

b) zezwolenie, opłata st. wynosi 3 zł. (Art. 154).

49) Wyrób octu ze spirytusu (§ 30 rozp.), oraz eteru etylowego i estrów (§ 31 rozp.):

a) podanie o zezwolenie, opłata st. wynosi 10 zł.¹⁾. (Art. 146, p. 1).

b) zezwolenie, opłata st. wynosi 20 zł. (Art. 156, p. 5).

WYRÓB I OPODATKOWANIE PIWA⁴⁾.

(Ust. z dn. 12 czerwca 1924 r. Dz. U. R. P. Nr. 65 poz. 635 i rozporządzenie wykonawcze z dn. 25 sierpnia 1924 r. Dz. U. R. P. Nr. 90 poz. 850).

50) a) Zgłoszenie pomieszczeń i urządzenia browaru jak również zmian w tem urządzeniu (art. 16 i 18 ustawy i §§ 29, 30 i 41 rozp. wykon.), opłata st. wynosi 10 zł.¹⁾. (Art. 146, p. 1).

b) drugi egzemplarz zgłoszenia poświadczony i wydany stronie, opłata st. wynosi 3 zł. (Art. 154).

51) Wyrób piwa niskoprocentowego (art. 5 p. 2 ustawy):

a) podanie o zezwolenie, opłata st. wynosi 3 zł.¹⁾. (Art. 145).

b) zezwolenie, opłata st. wynosi 3 zł. (Art. 154).

52) Podanie o zwrot podatku od piwa, zwróconego do browaru (art. 8 ust. i § 10 rozp.), wolne od opłaty st. (Art. 142, p. 7).

53) Kredytowanie podatku spożywczego od piwa (art. 10 ustawy i §§ 13 i 14 rozp.):

a) podanie o udzielenie kredytu, wolne od opłaty st. (Art. 142, p. 7).

b) poświadczenie (boleta) na sumę kredytową, wolne od opłaty st. (Art. 160, p. 1).

c) odwołanie od orzeczenia izby skarbowej w przedmiocie kredytu, opłata st. wynosi 2 zł.²⁾. (Art. 147).

54) Podanie o zniszczenie piwa pod nadzorem skarbowym (§ 10 punkt 2 rozp.), wolne od opłaty st. (Art. 142 p. 1).

55) Wyrób piwa z innych materiałów niż normalne (art. 12 p. 5 ustawy i § 22 rozp.):

a) podanie o zezwolenie, opłata st. wynosi 3 zł.¹⁾. (Art. 145).

b) zezwolenie, opłata st. wynosi 3 zł. (Art. 154).

56) Dodawanie soli do wody piwowarskiej (§ 18 rozp.):
a) podanie o zezwolenie, opłata st. wynosi 3 zł.¹⁾. (Art. 145).

b) zezwolenie, opłata st. wynosi 3 zł. (Art. 154).

57) Używanie w browarze własnych odpadków, powstałych przy wyrobie piwa (§ 19 rozp.):

a) podanie o zezwolenie, opłata st. wynosi 3 zł.¹⁾. (Art. 145).

b) zezwolenie, opłata st. wynosi 3 zł. (Art. 154).

58) Dodawanie drożdży lub krążków dolnej fermentacji (§ 21 rozp.):

a) podanie o zezwolenie, opłata st. wynosi 3 zł.¹⁾. (Art. 145).

b) zezwolenie, opłata st. wynosi 3 zł. (Art. 154).

59) Ustanowienie zastępcy (art. 14 ustawy i § 26 rozp.):
a) doniesienie o mianowaniu zastępcy, opłata st. wynosi 3 zł.¹⁾. (Art. 145).

b) orzeczenie urzędu skarbowego o dopuszczenie do zastępstwa, opłata st. wynosi 3 zł. (Art. 154).

60) Zgłoszenie zmiany w osobie przedsiębiorcy browaru (§§ 37 i 40 rozp.), jak również potwierdzenie zgłoszenia na drugim jego egzemplarzu, wolne od opłaty st. (Art. 160, p. 1).

61) a) Doniesienie o zamierzonym pozbyciu naczyń browarnianych (§ 42 rozp.), opłata st. wynosi 10 zł.¹⁾. (Art. 146, p. 1).

b) potwierdzenie pozbycia naczynia, opłata st. wynosi 3 zł. (Art. 154).

62) Używanie urządzeń browarnianych do innych celów niż zgłoszone (§ 43 p. 1 rozp.):

a) podanie o zezwolenie, opłata st. wynosi 3 zł.¹⁾. (Art. 145).

b) zezwolenie, opłata st. wynosi 3 zł. (Art. 154).

63) Zgłoszenie warki piwnej lub zmiana tego zgłoszenia (art. 20 ustawy oraz §§ 45 i 46 rozp.) — podanie i zaświadczenie, wolne od opłaty st. (Art. 142, p. 1 i art. 160, p. 1).

64) Doniesienie o zepsuciu się lub zniszczeniu w browarze zatartego siodu, cukru, brzezki lub piwa (§ 56 rozp.), wolne od opłaty st. (Art. 142, p. 7).

65) Wydanie z browaru brzezki lub piwa przed ukończeniem fermentacji (§ 62 rozp.):

a) podanie o zezwolenie, opłata st. wynosi 3 zł.¹⁾. (Art. 145).

b) zezwolenie, opłata st. wynosi 3 zł. (Art. 154).

66) Weryfikacja zakadu, przeznaczonego do wyrobu wina, moszczu lub miodu syconego (art. 11 ustawy i § 31 rozp.):

a) zgłoszenie do weryfikacji, opłata st. wynosi 10 zł.¹⁾. (Art. 146, p. 1).

b) drugi egzemplarz zgłoszenia, poświadczony i wydany stronie, opłata st. wynosi 3 zł. (Art. 154).

67) Zgłoszenie zmian w rozkładzie pomieszczeń, urządzeń i naczyń wytwórni, tudzież w jej kierownictwie (art. 11 p. 6 ustawy), opłata st. wynosi 10 zł.¹⁾. (Art. 146 p. 1).

WYRÓB, OPODATKOWANIE I PRZECHOWANIE WINA, MOSZCZU I MIODU SYCONEGO⁴⁾.

(Ustawa z dn. 1 lipca 1925 r. Dz. U. R. P. Nr. 75, poz. 225 i rozp. wykon. z dnia 10 sierpnia 1925 r. Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 586).

68) Zgłoszenie zmiany w osobie przedsiębiorcy (art. 11 p. 7 ustawy) jak również zatwierdzenie tego zgłoszenia, wolne od opłaty st. (Art. 142, p. 1 i art. 160 p. 1).

69) Oznajmienie wyrobu (§ 33 rozp.), wolne od opłaty st. (Art. 142, p. 1).

70) Podanie o udzielenie kredytu na podatek spożywczy od wina (§ 15 rozp.), opłata st. wynosi 3 zł.¹⁾. (Art. 145).

71) Zgłoszenie o zamiarze wyrabiania wina lub miodu do użytku domowego (§ 6 rozp.), wolne od opłaty st. (Art. 142, p. 1).

72) Zezwolenie na wydanie wina, moszczu lub miodu do badań naukowych (§ 9 rozp.) — podanie i zezwolenie, wolne od opłaty st. (Art. 144, p. 1 i art. 160, p. 3).

73) Sprowadzanie z zagranicy wina lub moszczu do wyrobu wódki (§ 10 p. 2 rozp.):

a) podanie o zezwolenie, opłata st. wynosi 3 zł.¹⁾ (Art. 145).

b) zezwolenie, opłata st. wynosi 3 zł. (Art. 154).

74) Zezwolenie na nieskażanie solą wina, przeznaczanego do wyrobu wódki (§ 10 p. 2 rozp.):

a) podanie o zezwolenie, opłata st. wynosi 3 zł.¹⁾ (Art. 145).

b) zezwolenie, opłata st. wynosi 3 zł. (Art. 154).

75) Urządzenie wolnego składu wina, moszczu lub miodu syconego (art. 7 ustawy i § 23 rozp.):

a) podanie o zezwolenie, opłata st. wynosi 10 zł.¹⁾ (Art. 146 p. 1).

b) zezwolenie, opłata st. wynosi 20 zł. (Art. 154 p. 5).

76) Hurtowa sprzedaż napojów alkoholowych lub choćby tylko napojów spirytusowych (art. 75 ustawy o monopolu spirytusowym: Dz. U. R. P. z r. 1925 Nr. 102, poz. 720):

a) podanie o zezwolenie, opłata st. wynosi 10 zł.¹⁾ (Art. 146, p. 1).

b) zezwolenie, opłata st. wynosi 20 zł. (Art. 156, p. 5).

SPRZEDAŻ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH.

77) Handel detaliczny win i wódek bez wyszynku (art. 76, p. 1 „a”, oraz art. 79 powoł. ustawy):

a) podanie o zezwolenie, opłata st. wynosi 10 zł.¹⁾ (Art. 146, p. 1).

b) zezwolenie, opłata st. wynosi 20 zł. (Art. 156, p. 5).

78) Handel detaliczny win i wyrobów kolonialnych ze sprzedażą wszelkich napojów alkoholowych (bez wyszynku), (art. 76, p. 1 „b” oraz art. 79 powoł. ustawy):

a) podanie o zezwolenie, opłata st. wynosi 10 zł.¹⁾ (Art. 146, p. 1).

b) zezwolenie, opłata st. wynosi 20 zł. (Art. 156, p. 5).

79) Handel detaliczny piwa (bez wyszynku), (art. 76, p. 1 „c” i art. 79 powoł. ustawy):

a) podanie o zezwolenie, opłata st. wynosi 10 zł.¹⁾ (Art. 146, p. 1).

b) zezwolenie, opłata st. wynosi 20 zł. (Art. 156, p. 5).

80) Jadłodajnie wszelkiego rodzaju, połączone z wyszynkiem napojów alkoholowych (art. 76, p. 2 „a”, oraz art. 79 powoł. ustawy):

a) podanie o zezwolenie, opłata st. wynosi 10 zł.¹⁾ (Art. 146, p. 1).

b) zezwolenie, opłata st. wynosi 20 zł. (Art. 156, p. 5).

81) Urządzenie bufetu stałego (art. 76, p. 2 „b”, oraz art. 79 powoł. ustawy):

a) podanie o zezwolenie, opłata st. wynosi 10 zł.¹⁾ (Art. 146, p. 1).

b) zezwolenie, opłata st. wynosi 20 zł. (Art. 156, p. 5).

82) Urządzenie bufetu jednodniowego (art. 76, p. 2 „b” oraz art. 79 powoł. ustawy) — podanie, opłata st. wynosi 3 zł.¹⁾ (Art. 145).

83) Winiarnie i piwiarnie (art. 76, p. 2 „c”, oraz art. 79 powoł. ustawy):

a) podanie o zezwolenie, opłata st. wynosi 10 zł.¹⁾ (Art. 146, p. 1).

b) zezwolenie, opłata st. wynosi 20 zł. (Art. 156, p. 5).

84) Zezwolenie na sprzedaż w browarze piwa obcego (art. 26 ustawy z dn. 12 czerwca 1924 r. Dz. U. R. P. Nr. 65, poz. 635 i § 71 rozp. z dn. 25 sierpnia 1924 r. Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 580):

a) podanie o zezwolenie, opłata st. wynosi 10 zł.¹⁾

(Art. 146, p. 1).

b) zezwolenie, opłata st. wynosi 20 zł. (Art. 156, p. 5).

85) Hurtowa sprzedaż piwa (art. 75 i 79 ustawy o monopolu spirytusowym):

a) podanie o zezwolenie, opłata st. wynosi 10 zł.¹⁾ (Art. 146, p. 1).

b) zezwolenie, opłata st. wynosi 20 zł. (Art. 156, p. 5).

86) Hurtowa sprzedaż wina (art. 75 i 79 ustawy o monopolu spirytusowym):

a) podanie o zezwolenie, opłata st. wynosi 10 zł.¹⁾ (Art. 146, p. 1).

b) zezwolenie, opłata st. wynosi 20 zł. (Art. 156, p. 5).

87) Zgłoszenie sprzedaży piwa niskoprocentowego (okólnik Min. Skarbu z dn. 31 grudnia 1926 r. L. 20.902/A., ogłoszony w n-rze 9 Dziennika Urzędowego Min. Skarbu pod poz. 106):

a) pierwsze zgłoszenie na obszarze b. dzielnicy rosyjskiej, opłata st. wynosi 10 zł.¹⁾ (Art. 146, p. 1).

b) pierwsze zgłoszenie poza obszarem b. dzielnicy rosyjskiej, oraz dalsze zgłoszenia na całym obszarze państwa wolne od opłaty st. (Art. 142, p. 1).

88) Hurtowa sprzedaż spirytusu skażonego, połączone z prawem rozlewu, jak również sprzedaż detaliczna takiego spirytusu (§ 8 p. 1 rozp. z dn. 23 stycznia 1926 r. Dz. U. R. P. Nr. 24, poz. 143) — podanie i zezwolenie, wolne od opłaty st. (Art. 141, p. 13b i art. 154, ustęp 2).

89) Deklaracja celem otrzymania patentu akcyzowego (§ 91 rozp. wykon. z dn. 10 marca 1925 r. Dz. U. R. P. Nr. 31, poz. 218), wolna od opłaty st. (art. 142, p. 1).

PRZEWÓZ W KRAJU SPIRYTUSU ORAZ WYROBÓW WÓDCZANYCH, JAK RÓWNIEŻ PRZYWÓZ Z ZAGRANICY I WYWÓZ ZAGRANICĘ SPIRYTUSU I WYROBÓW SPIRYTUSOWYCH.

(Rozp. z dn. 18 stycznia 1926 r. Dz. U. R. P. Nr. 15, poz. 86).

90) a) List konwojowy na przewóz spirytusu i wyrobów spirytusowych (§ 2 rozp.), wolny od opłaty st. (Art. 142, p. 1 i art. 169, p. 1).

b) świadectwo przewozowe, wystawione przez przedsiębiorcę (§ 3 rozp.), wolne od opłaty st. (Jak świadectwa przywatne).

91) Zgłoszenie do odprawy przesyłki, idącej za listem konwojowym (§ 13 rozp.), wolne od opłaty st. (Art. 142, p. 1).

92) Zawiadomienie o zmianie miejsca przeznaczenia przesyłki podczas jej przewożenia (§§ 20 i 34 rozp.), wolne od opłaty st. (Art. 142, p. 1).

93) Zawiadomienie o potrzebie przełania lub przepakowania przesyłki podczas przewozu (§ 22 rozp.), wolne od opłaty st. (Art. 142, p. 1).

94) Zawiadomienie o uszkodzeniach podczas transportu (§ 24 rozp.), wolne od opłaty st. (Art. 142, p. 1).

95) Zgłoszenie nadejścia przesyłki, idącej za listem konwojowym (§ 25 rozp.), wolne od opłaty st. (Art. 142, p. 1).

96) Przewóz z zagranicy spirytusu i wyrobów spirytusowych (§§ 37 i 40 rozp.):

a) podanie o zezwolenie, opłata st. wynosi 3 zł.¹⁾ (Art. 145).

b) zezwolenie, opłata st. wynosi 3 zł. (Art. 154).

97) Wywóz zagranicę spirytusu i wyrobów spirytusowych (§§ 45 i 51 rozp.):

a) podanie o zezwolenie, opłata st. wynosi 3 zł.¹⁾ (Art. 145).

b) zezwolenie, opłata st. wynosi 3 zł. (Art. 154).

98) Podanie o zwrot opłaty monopolowej od spirytusu i wyrobów spirytusowych, wywiezionych zagranicę (§ 57 rozp.), wolne od opłaty st. (Art. 142, p. 7).

99) Wolny zakup spirytusu eksportowego (§ 61 rozp.):

a) podanie o zezwolenie, opłata st. wynosi 3 zł.¹⁾ (Art. 145).

b) zezwolenie, opłata st. wynosi 3 zł. (Art. 154).

100) Przedsiębiorstwa, trudniące się zawodowo eksportacją i przewozem napojów alkoholowych (art. 78 ustęp ostatni o monopolu spirytusowym):

a) podanie o zezwolenie, opłata st. wynosi 3 zł.¹⁾ (Art. 145).

b) zezwolenie, opłata st. wynosi 20 zł. (Art. 156, p. 5).

101) Deklaracja celem otrzymania patentu akcyzowego (§ 91 rozp. wykon. z dn. 10 marca 1925 r. Dz. U. R. P. Nr. 31, poz. 218), wolna od opłaty st. (Art. 142, p. 1).

Wkł. 66. (Art. 140, 154 i 171). Zatwierdzenie legitymacji turystycznej przez władzę administracyjną pierwszej instancji, przewidziane w art. 4 Konwencji Turystycznej pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Republiką Czechosłowacką (Dz. U. R. P. z 1926 r. Nr. 57, poz. 333) nie podlega opłacie stemplowej, gdyż u. o. s. w art. 154 (ustępie drugim) wyłącza ze swego zakresu „dowody osobiste, zawierające zezwolenie na wyjazd zagranicę”. Zatwierdzenie to nie podlega też opłacie, przewidzianej w art. 1 ustawy z dnia 17 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 69, poz. 672), gdyż według art. XVI (ustępu 6) aneksu A do protokołu krakowskiego, załączonego do oświadczenia rządowego z dnia 19 grudnia 1925 r. Dz. U. R. P. Nr. 133, poz. 952) zatwierdzenie o którym mowa ma być dokonane bezpłatnie.

Podanie o zatwierdzenie legitymacji turystycznej nie podlega opłacie stemplowej, a mianowicie, w myśl powołanego art. XVI (ustępu 6) oraz ustępu ostatniego art. 171 u. o. s. utrzymującego w mocy postanowienia, zawarte w umowach między państwowych.

Wkł. 82 III. (Art. 140, 145 i 154). Podanie o wydanie oryginalnych dokumentów handlowych, dołączonych do deklaracji celnej (p. 6 okólnika z dn. 27 maja 1925 r. Dz. Urz. Min. Skarbu Nr. 17, poz. 458) podlega opłacie stemplowej w wysokości 3 zł. oraz po 50 gr. od każdego załącznika bez względu na to, czy prośba taka będzie zgłoszona przez złożenie pisemnego wniosku, czy też przez sporządzenie adnotacji na samej deklaracji celnej. Zaświadczenie zgodności odpisów, pozostających w urzędzie celnym z dokumentami oryginalnymi, wydanych stronie, nie podlega opłacie stemplowej, gdyż nie jest wydane stronie. (L. DPO. 463/VII/27).

Wkł. 88. (Art. 140, 145 i 154). Podania: a) o zezwolenie na przywóz i przewóz zwierząt i produktów pochodzenia zwierzęcego z zagranicy, jak również b) o zezwolenie na przywóz względnie wywóz zwierząt — w obrocie wewnętrznym — z obszarów, dotkniętych zaraźliwymi chorobami zwierzęcymi, podlegają w myśl art. 145 u. o. s. opłacie w wysokości 3 zł. i po 50 gr. od każdego załącznika.

W razie przychylnego załatwienia takiego podania wydane zezwolenie podlega w myśl art. 154 u. o. s. opłacie w wysokości 3 zł. (L. DPO. 7023/VII/27).

Wkł. 101. (Art. 140 i 154). Do Izb notarialnych, istniejących na obszarze na którym obowiązuje kodeks cywilny austriacki, należy stosować wszelkie postano-

wienia u. o. s. dotyczące się „związków przymusowych” oraz „urzędów samorządowych”. Nie mają zaś zastosowania do izb notarialnych postanowienia u. o. s. dotyczące się notariuszów.

Wobec tego podania, wnoszone do izb notarialnych i świadectwa, przez nie wydawane, nie podlegają opłatom stemplowym. W szczególności nie podlegają opłatom stemplowym: zaświadczenia w przedmiocie parafowania repertorium notariusza (§ 112 austriackiej ordynacji notarialnej); świadectwa wydawane kandydatom notarialnym, stwierdzające odbycie praktyki w kancelarii zmarłego notariusza lub czas urzędowania w charakterze substytuta, zatwierdzenie przez Izbę notarialną świadectwa odbytej praktyki, wydanego przez notariusza kandydatowi notarialnemu (L. DPO. 8726/VII/27).

Wkł. 111. (Art. 140 i 154). Podania, wnoszone — zgodnie z właściwymi przepisami — do urzędów samorządowych oraz świadectwa, wydawane przez te urzędy, nie podlegają opłatom stemplowym, przewidzianym w rozdziale trzydziestym względnie trzydziestym pierwszym ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o opłatach stemplowych (Dz. U. R. P. Nr. 98, poz. 570) także wówczas, gdy sprawa należy do poruczonego zakresu działania urzędu samorządowego. Zasadę tę stosuje się również do tych podań wniesionych zgodnie z właściwymi przepisami do urzędu samorządowego, które następnie urząd ten przesyła urzędowi państwowemu celem merytorycznego załatwienia (art. 140, ustęp drugi), np. do odwołań od wymiaru państwowego podatku od nieruchomości, wnoszonych w myśl § 19 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 17 czerwca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 523).

Jeżeli według obowiązującego przepisu ustawowego podanie pewnego rodzaju może być wniesione bądź do urzędu państwowego bądź do urzędu samorządowego, to kwestja, czy należy się opłata stemplowa (na rzecz Państwa) czy też opłaty tej pobierać nie należy, (a natomiast należy pobrać opłatę samorządową, o ile przez dany związek przymusowy została wprowadzona) rozstrzyga się według tego, do jakiego podanie zostało wniesione faktycznie.

Jeżeli według obowiązujących przepisów podanie należało wnieść do urzędu państwowego, a faktycznie wniesiono je do urzędu samorządowego, to — w razie zwrócenia podania petentowi przez urząd samorządowy i ponownego wniesienia przez stronę do urzędu państwowego, jak również w razie bezpośredniego przesłania przez urząd samorządowy urzędowi państwowemu — ten ostatni zażąda uiszczenia opłaty stemplowej. (L. D. V. 11140/6/27).

Wkł. 112. (Art. 140, 141, 142, 144, 145, 154, 156 i 160).

Opłaty stemplowe od podań i świadectw, przewidzianych w rozp. Prezydenta Rzp. z dn. 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowym. (Dz. U. Nr. 53, poz. 468). — (Dz. Urz. Min. Sk. Nr. 36/27).

Art. = art. rozp. Prezydenta o prawie przemysłowym.

1) (art. 4, ustęp drugi). a) Podanie cudzoziemca, nie mogącego udowodnić wzajemności przez powołanie się na umowę międzynarodową, o dopuszczenie do nabycia uprawnień prz. Opłata stemplowa wynosi 3 zł.¹⁾ (Art. 145 u. o. s.).

¹⁾ Każdy załącznik podania podlega opłacie stemplowej w wysokości 50 gr. (art. 145 u. o. s.).

²⁾ Załączniki odwołania wolne są od opłaty (art. 147 u. o. s.).

³⁾ Co do sprzedaży piwa patrz nr. porządkowe 76, 79—85, 87 i 89.

⁴⁾ Co do sprzedaży wina patrz nr. porządkowe 76—78, 80—83, 86 i 89 niniejszego wykazu.

b) decyzja, wydana na skutek powyższego podania, dopuszczająca cudzoziemca do nabycia uprawnień przemysłowego. Opłata stemplowa wynosi 20 zł. (Art. 156, p. 5 u. o. s.).

2) (art. 7). a) Doniesienie o rozpoczęciu prowadzenia przemysłu ze stałą siedzibą, z wyjątkiem doniesienia o rozpoczęciu prowadzenia rzemiosła (art. 144 rozp. o prawie przemysł. i Nr. 36 niniejszej wykładni), wolne od opłaty stemplowej. (Art. 142, p. 1 u. o. s.).

b) potwierdzenie przez władzę przemysłową odbioru zgłoszenia, wymienionego pod a), wolne od opłaty stemplowej. (Art. 160, p. 1 u. o. s.).

3) (art. 9). Podanie o udzielenie koncesji²⁾ na prowadzenie przemysłu wymienionego w art. 8 rozp. o prawie przemysłowym. Opłata stemplowa wynosi 3 zł.¹⁾ (Art. 145 u. o. s.).

b) koncesja, wydana na skutek podania, wymienionego pod a) z wyjątkiem koncesji na handel starzyzną art. 8, punkt 10 rozp. o prawie przemysł. i Nr. 3, lit. c, niniejszej wykładni). Opłata stemplowa wynosi 20 zł. (Art. 156, p. 5 u. o. s.).

c) koncesja na handel starzyzną. Opłata stemplowa wynosi 3 zł. (Art. 156, p. 5, u. o. s., oraz § 175 r. w. s.).

4) (art. 14, 25 oraz 26, ustęp ostatni). a) Podanie o zatwierdzenie projektu urządzenia zakładu przemysłowego, lub zmiany tegoż urządzenia, jeżeli załatwienie podania wymaga oględzin na miejscu²⁾. Opł. stempl. wynosi 10 zł.¹⁾ (Art. 146 u. o. s.).

(Art. 18, 25, 26, ustęp ostatni, i 28). b) decyzja zatwierdzająca projekt urządzenia zakładu przemysłowego lub istotniej zmiany tegoż urządzenia. Opłata stemplowa wynosi 3 zł. (Art. 154 u. o. s.).

(Art. 19). c) podanie oddzielne, zawierające zarzuty natury prywatno-prawnej przeciw zatwierdzeniu projektu urządzenia lub projektu istotniej zmiany urządzenia. Opłata stemplowa wynosi 3 zł.¹⁾ (Art. 145 u. o. s.).

(Art. 19). d) oświadczenie wniesione do protokołu rozprawy komisyjnej (art. 21 rozp. o pr. przemysł.), a zawierające zarzuty natury prywatno-prawnej, przeciw zatwierdzeniu projektu urządzenia lub projektu istotniej zmiany urządzenia. Opłata stemplowa wynosi 3 zł.¹⁾ (Art. 140 i 145 u. o. s.).

5) (art. 24). Powiadomienie o uruchomieniu zakładu przemysłowego. Wolne od opłaty stemplowej. (Art. 142, p. 1 u. o. s.).

6) (art. 29). Odwołanie do decyzji władzy przemysłowej w sprawach dotyczących się zatwierdzenia projektu urządzenia zakładu przemysłowego. Opłata stemplowa wynosi 3 zł.¹⁾ (Art. 145 u. o. s.).

7) (art. 36, ustęp pierwszy). Zawiadomienie o zaniechaniu prowadzenia przemysłu, oraz zawiadomienie o zmianie lokalu, przeznaczonego do prowadzenia przemysłu nie wymagające koncesji. Wolne od opłaty stemplowej. (Art. 142, p. 1 u. o. s.).

8) (art. 36, ustęp drugi). a) Podanie o zezwolenie na zmianę lokalu, przeznaczonego do prowadzenia przemysłu, wymagającego koncesji²⁾. Opłata stemplowa wynosi 3 zł.¹⁾ (Art. 145 u. o. s.).

b) pozwolenie na zmianę lokalu, przeznaczonego do prowadzenia przemysłu, wymagającego koncesji. Opłata stemplowa wynosi 3 zł. (Art. 154 u. o. s.).

9) (art. 37). Doniesienie o otwarciu filii (z wyjątkiem, gdy chodzi o filię przemysłu koncesjonowanego). Wolne od opłaty stemplowej. (Art. 142, p. 1 u. o. s.).

W przypadku, gdy chodzi o otwarcie filii zakładu przemysłowego koncesjonowanego, stosuje się Nr. 3 niniejszej wykładni.

10) (art. 38). Odwołanie od decyzji, zabraniającej prowadzenia przemysłu przez zastępcę. Opłata stemplowa wynosi 3 zł.¹⁾ (Art. 145 u. o. s.).

11) (art. 39). Podanie o wydanie legitymacji na zbieranie zamówień lub skupywanie towarów. Opłata stemplowa wynosi 3 zł.¹⁾ (Art. 145 u. o. s.).

b) legitymacja. Opłata stemplowa wynosi 3 zł. (Art. 145 u. o. s.).

12) (art. 40, ustęp drugi). Doniesienie, na czyj rachunek będzie wykonywany przemysł koncesjonowany lub rzemieślniczy po śmierci uprawnionego. Wolne od opłaty stemplowej. (Art. 142, p. 1 i u. o. s.).

13) (art. 40 ustęp przedostatni). Zgłoszenie prowadzenia przemysłu koncesjonowanego lub rzemieślniczego na rachunek masy upadłości (konkursowej, lub spadkowej). Wolne od opłaty stemplowej. (Art. 142, p. 1 u. o. s.).

14) (art. 41). a) Podanie o zatwierdzenie cennika w przemyśle gospodnim. Opłata stemplowa wynosi 3 zł.¹⁾ (Art. 145 u. o. s.).

b) zatwierdzenie cennika w przemyśle gospodnim. Opłata stemplowa wynosi 3 zł. (Art. 154 u. o. s.).

15) (art. 44). Informacje co do produkcji i urządzeń zakładów przemysłowych. Wolne od opłaty stemplowej. (Art. 142, p. 1 u. o. s.).

16) (art. 46). a) Podanie o licencję (pozwolenie) na przemysł okrężny²⁾. Opłata stemplowa wynosi 3 zł.¹⁾ (Art. 145 u. o. s.).

b) licencja (pozwolenie) na przemysł okrężny, poza przypadkami, przewidzianymi w punktach 2, 3 i 4 art. 52 rozp. o prawie przemysłowym (w szczególności też licencja, udzielona osobie, która jeszcze nie skończyła 21 roku życia). Opłata stemplowa wynosi 3 zł. (Art. 154 u. o. s., oraz § 175, r. w. s.).

c) licencja (pozwolenie) na przemysł okrężny, udzielona mimo istnienia przeszkód, przewidzianych w punktach 2, 3 i 4 art. 52 rozp. o prawie przemysłowym. Opłata stemplowa wynosi 20 zł. (Art. 156, p. 5 u. o. s.).

17) (art. 53, ustęp ostatni). a) Doniesienie o rozpoczęciu prowadzenia przemysłu okrężnego, ograniczonego do targów. Wolne od opłaty stemplowej. (Art. 142, p. 1 u. o. s.).

b) potwierdzenie odbioru zgłoszenia o rozpoczęciu prowadzenia przemysłu okrężnego, ograniczonego do targów. Wolne od opłaty stemplowej. (Art. 160, p. 1 u. o. s.).

18) (art. 54). a) Podanie właściciela licencji na przemysł okrężny o rozszerzenie jej ważności poza obszar województwa, na który została wydana. Opłata stemplowa wynosi 3 zł.¹⁾ (Art. 145 u. o. s.).

b) decyzja zezwalająca na to rozszerzenie. Opłata stemplowa wynosi 20 zł. (Art. 156, p. 5 u. o. s.).

19) (art. 55). a) Podanie o osobne zezwolenie (wizę) miejscowej władzy przemysłowej, na prowadzenie przemysłu okrężnego w pewnej gminie. Opłata stemplowa wynosi 3 zł.¹⁾ (Art. 145 u. o. s.).

b) zezwolenie, wydane na skutek podania, wymienionego pod a). Opłata stemplowa wynosi 3 zł. (Art. 154 u. o. s.).

20) (art. 58). a) Podanie o pozwolenie na przybranie pomocnika przez prowadzącego przemysł okrężny. Opłata stemplowa wynosi 3 zł.¹⁾ (Art. 145 u. o. s.).

21) (art. 72 i 160). a) Podanie o zezwolenie na rozszerzenie okręgu korporacji lub cechu poza obszar powiatu administracyjnego, w którym korporacja lub cech ma siedzibę. Opłata stemplowa wynosi 3 zł.¹⁾ (Art. 145 u. o. s.).

b) zezwolenie, wydane na skutek podania wymienionego pod a). Opłata stemplowa wynosi 3 zł. (Art. 154 u. o. s.).

c) zezwolenie na takie rozszerzenie. Opłata stemplowa wynosi 3 zł. (Art. 154 u. o. s.).

22) (art. 74, 99, 104, 109, 160 i 167). a) Podanie o zatwierdzenie statutu lub zmian statutu korporacji, związku korporacyj, cechu lub związków cechów — w szczególności o zatwierdzenie nowego statutu korporacji, związku korporacji, cechu lub związku cechów, istniejących przed wejściem w życie rozporządzenia o prawie prze-

mysłowem²⁾. Opłata stemplowa wynosi 3 zł.¹⁾. (Art. 145 u. o. s.).

b) zatwierdzenie²⁾. Opłata stemplowa wynosi 3 zł. (Art. 154 u. o. s.).

c) odwołanie od decyzji, odmawiającej zatwierdzenia statutu korporacji, związku korporacji, cechu, związków cechów lub zmiany tegoż statutu²⁾. Opłata stemplowa wynosi 3 zł.¹⁾. (Art. 145 u. o. s.).

23) (art. 75, 104, 160, 167). a) Podanie o zatwierdzenie statutu dodatkowego korporacji, związku korporacji, cechu, związku cechów lub zmian takiego statutu²⁾. Opłata stemplowa wynosi 3 zł.¹⁾. (Art. 145 u. o. s.).

b) zatwierdzenie²⁾. Opłata stemplowa wynosi 3 zł. (Art. 154 u. o. s.).

c) odwołanie od decyzji, odmawiającej zatwierdzenia statutu dodatkowego²⁾. Opłata stemplowa wynosi 3 zł.¹⁾. (Art. 145 u. o. s.).

24) (art. 84, 160). a) Podanie o zezwolenie korporacji lub cechowi na: nabycie, zbycie lub obciążenie nieruchomości, na zaciągnięcie pożyczki, zbycie ruchomości posiadających wartość historyczną, artystyczną lub naukową. Opłata stemplowa wynosi 3 zł.¹⁾. (Art. 145 u. o. s.).

b) zezwolenie wydane na skutek podania wymienionego pod a). Opłata stemplowa wynosi 3 zł. (Art. 154 u. o. s.).

25) (art. 93, 102, 160 i 167). a) Podanie do władzy nadzorczej o poświadczenie, że pewna osoba jest starszym korporacji lub cechu albo należy do zarządu związku korporacji lub związku cechów. Opłata stemplowa wynosi 3 zł.¹⁾. (Art. 145 u. o. s.).

b) poświadczenie, określone w punkcie a). Opłata stemplowa wynosi 3 zł. (Art. 154 u. o. s.).

26) (art. 94 i 160). Reklamacje oraz odwołanie w sprawie ważności wyborów dokonanych w korporacji lub cechu. Opłata stemplowa wynosi 3 zł.¹⁾. (Art. 145 u. o. s.).

27) (art. 95, 107, 160 i 167). Podanie oraz odwołanie, wniesione do władzy nadzorczej w sprawach, dotyczących się korporacji lub cechu (w szczególności także w sprawach wymiaru i poboru opłat korporacyjnych), jak również w sprawie likwidacji spraw rozwiązanych związku korporacji lub związku cechów.

a) zasadniczo²⁾. Opłata stemplowa wynosi 3 zł.¹⁾. (Art. 145 u. o. s.).

b) w sprawie kar porządkowych (art. 95 ustęp piąty rozp. o prawie przemysłowem) lub w sprawie zawieszenia w urzędowaniu (art. 95, ustęp przedostatni). Wolne od opłaty stemplowej. (Art. 142, 15 u. o. s.).

28) (art. 96, 106, 160 i 167). Odwołanie od decyzji rozwiązującej korporację, związek korporacji, cech lub związek cechów. Opłata stemplowa wynosi 3 zł.¹⁾. (Art. 145 u. o. s.).

29) (art. 98 i 160). a) Podanie gminy o zatwierdzenie projektu użycia majątku korporacji rozwiązanej lub rozwiązanego cechu. Wolne od opłaty stemplowej. (Art. 144, p. 2 u. o. s.).

b) zatwierdzenie. Wolne od opłaty stemplowej. (Art. 160, p. 3 u. o. s.).

30) (art. 105 i 167). Podanie, którem zarząd związku korporacji lub związek cechów:

a) przesyła władzy nadzorczej wykaz korporacji, należących do związku. Wolne od opłaty stemplowej. (Art. 142, p. 1 u. o. s.).

b) zawiadamia tę władzę o zmianie w składzie zarządu lub o zmianie siedziby zarządu. Wolne od opłaty stemplowej. (Art. 142, p. 1 u. o. s.).

c) udziela władzy nadzorczej odpis zamknięcia rachunkowego. Wolne od opłaty stemplowej. (Art. 142, p. 1 u. o. s.).

d) zawiadamia władzę przemysłową wojewódzką o zwołaniu zgromadzenia związku. Wolne od opłaty stemplowej. (Art. 142, p. 1 u. o. s.).

31) (art. 112). Podanie o przywrócenie przemysłowcowi prawa trzymania uczniów. Opłata stemplowa wynosi 3 zł.¹⁾. (Art. 145 u. o. s.).

b) decyzja, przywracająca to prawo. Opłata stemplowa wynosi 3 zł. (Art. 154 u. o. s.).

32) (art. 115). Odwołanie od zarządzeń wydanych na podstawie art. 111, 113 i 114 rozporządzenia o prawie przemysłowem. Opłata stemplowa wynosi 3 zł.¹⁾. (Art. 145 u. o. s.).

33) (art. 122 i 124). a) świadectwo, wydane uczniowi przez pryncypała, stwierdzające przebyty czas nauki. Wolne od opłaty stemplowej. Jako wydane przez organy nie państwowe.

b) świadectwo ukończenia nauki przemysłowej, wystawione przez zarząd korporacji. Wolne od opłaty stemplowej, jako wydane przez organy niepaństwowe.

c) uwierzytelnienie przez urząd gminy świadectwa, stwierdzającego przebyty czas nauki, a wydanego przez pryncypała. Wolne od opłaty stemplowej, jako wydane przez organy niepaństwowe.

34) (art. 134). Podania, dotyczące się spraw, należących do zakresu działania instruktora korporacji przemysłowych. Wolne od opłaty stemplowej. (Art. 142, p. 14 u. o. s.).

35) (art. 135, ustęp przedostatni). Podanie, zawierające zrzeczenie się uprawnień przemysłowego. Wolne od opłaty stemplowej. (Art. 142, p. 1 u. o. s.).

36) (art. 144). a) Zgłoszenia rozpoczęcia prowadzenia rzemiosła z równoczesnym wykazaniem zawodowego uzdolnienia²⁾. Opłata stemplowa wynosi 3 zł.¹⁾. (Art. 145 u. o. s.).

(Art. 147). a) karta rzemieślnicza. Opłata stemplowa wynosi 3 zł. (Art. 154 u. o. s.).

37) (art. 192). Odwołanie od nakazu karnego, wydanego przez izbę rzemieślniczą. Wolne od opłaty stemplowej. (Art. 142, p. 15 u. o. s.).

38) (art. 131 i 196). W przypadku, gdy podanie, które według niniejszej wykładni, podlega opłacie, wniesiono do magistratu, obowiązują zasady następujące:

a) Podanie takie nie podlega opłacie stemplowej na rzecz Państwa (art. 140, ustęp 2-gi u. o. s.), jeżeli według obowiązujących przepisów należało je wnieść do magistratu albo mogło być wniesione bądź do władzy państwowej bądź do magistratu.

b) Jeżeli natomiast według obowiązujących przepisów podanie należało wnieść do władzy państwowej, a faktycznie wniesiono je do magistratu, to w razie zwrócenia podania petentowi przez magistrat i ponownego wniesienia przez stronę do władzy państwowej, jak również w razie bezpośredniego przesłania do władzy państwowej przez magistrat, władza państwowa zażąda uiszczenia opłaty stemplowej.

39) (art. 196). Podania, o zatwierdzenie statutów i zmian statutów korporacji lub związku korporacji, wymienione w art. 196 (ustępie drugim punktu 2) rozporządzenia o prawie przemysłowem, wnoszone do wojewódzkich sądów administracyjnych, na obszarze województw: poznańskiego i pomorskiego i rozpatrywane w postępowaniu sporno-administracyjnym, oraz świadectwa, wydawane na skutek tych podań, wolne od opłat stemplowych, podlegają jednak opłatom osobnym w myśl przepisów, zawartych w rozporządzeniu pruskich Ministrów Spraw Wewn. i Skarbu z d. 27 lutego 1884 r. (Dz. rozp. dla og. wewn. admin. Nr. 30, i w rozp. Min. Skarbu,

¹⁾ Każdy załącznik podania podlega opłacie w wysokości 50 gr., (art. 145 u. o. s.).

²⁾ Wyjątek w przypadku, gdy podania wniesiono do magistratu (patrz Nr. 38 niniejszej wykładni).

Spraw Wewn. z d. 28 marca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 31 poz. 314). (Art. 141 p. 1 u. o. s.).

Wkł. 113. (Art. 140, 154 i 16). Podania, wnoszone do urzędów państwowych przez korporacje, związki korporacji, cechy i związki cechów (art. 69, 100, 160, 167), rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowym (Dz. U. Nr. 53, poz. 468), jak również świadectwa, wydawane dla nich przez urzędy państwowe, podlegają opłatom stemplowym według przepisów ogólnych; osobom tym nie przysługuje również osobiste uwolnienie w zakresie opłat stemplowych od umów przewidziane w art. 16. (L. D. V. 11283/6/27).

Wkł. 114. (Art. 140, 144, p. 2, 120 i 16). Podania, wnoszone do urzędów państwowych przez Izby rzemieślnicze (art. 168 rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 7 czerwca 1927 r., o prawie przemysłowym, (Dz. U. Nr. 53, poz. 468), jak również świadectwa, wydawane im przez urzędy państwowe, z wyjątkiem świadectw, wymienionych w art. 157 u. o. s. — są wolne od opłat stemplowych.

Nie podlegają również opłatom stemplowym podania, wnoszone do Izby rzemieślniczych.

Obliży izb rzemieślniczych są wolne od opłaty (art. 120, p. 1, u. o. s.). Nie służy izbom rzemieślniczemu uwolnienie osobiste od opłat stemplowych w zakresie umów, obustronnie obowiązujących, przewidziane w art. 16, u. o. s. (L. D. V. 11283/6/27).

Wkł. 176, 222. (Art. 137, 140, 142, 144, 145, 154 i 160). W sprawie opłat stemplowych od podań i świadectw, przewidzianych w rozporządzeniu ministerjalnym z dnia 27 stycznia 1928 r. o ruchu pojazdów mechanicznych na drogach publicznych (Dz. U. R. P. Nr. 41, poz. 396) obowiązują zasady, podane poniżej w formie tabeli. (L. D. V. 6696/6/28).

Rozporządzenie o ruchu pojazdów mechanicznych na drogach publicznych.

§ = Paragraf rozporządzenia o ruchu pojazdów mechanicznych na drogach publicznych.

1) (§ 14). a) Podanie o zaświadczenie dopuszczalności typu. Opłata stemplowa wynosi 3 zł.¹⁾ (Art. 145 u. o. s.).

(§ 15). b) Zaświadczenie o dopuszczalności typu. Opłata stemplowa wynosi 3 zł. (Art. 154 u. o. s.).

2) (§ 16). a) Podanie o wydanie dowodu rejestracyjnego. Opłata stemplowa wynosi 3 zł.¹⁾ (Art. 145 u. o. s.).

(§ 19). b) Dowód rejestracyjny. Opłata stemplowa wynosi 3 zł. (Art. 154 u. o. s.).

3) (§ 25, ustęp 3). a) Pisemne oświadczenie celem uzyskania przedłużenia dowodu rejestracyjnego. Opłata stemplowa wynosi 3 zł.¹⁾ (Art. 145 u. o. s.).

(§ 25). b) Zaświadczenie, o przedłużeniu dowodu rejestracyjnego. Opłata stemplowa wynosi 3 zł. (Art. 154 u. o. s.).

4) (§ 27). a) Podanie, którym właściciel pojazdu mechanicznego przedstawia powiatowej władzy administracji ogólnej dowód rejestracyjny lub jego przedłużenie, wolne od opłaty stemplowej. (Art. 142, punkt 23 u. o. s.).

b) Zaświadczenie o tem przedstawieniu, wolne od opłaty stemplowej. (Art. 160, punkt 1 u. o. s.).

5) (§ 28, ustęp pierwszy). a) Zaświadczenie o zmianie danych, zamieszczonych w dowodzie rejestracyjnym, zasadniczo wolne od opłaty stemplowej. (Art. 142, punkt 23 u. o. s.).

(§ 28, ustęp drugi). b) Zaznaczenie zgłoszonych zmian w dowodzie rejestracyjnym — zasadniczo, wolne od opłaty stemplowej. (Art. 160, punkt 1, u. o. s.).

(§ 28, ustęp trzeci). c) Zawiadomienie, że ma być przeznaczony do użytku publicznego, pojazd, który dotychczas na ten cel nie był używany. Opłata stemplowa wynosi 3 zł.¹⁾ ²⁾. (Art. 145 u. o. s.).

(§ 28, ustęp trzeci). d) Zaznaczenie w dowodzie rejestracyjnym zmiany, wymienione pod c). Opłata stemplowa wynosi 3 zł.¹⁾. (Art. 154 u. o. s.).

6) (§ 29, ustęp pierwszy). a) Podanie o zarejestrowanie pojazdu z powodu przeniesienia miejsca stałego postoju do innego województwa. Opłata stemplowa wynosi 3 zł.¹⁾. (Art. 145 u. o. s.).

(§ 29, ustęp drugi). b) Zaznaczenie w dowodzie rejestracyjnym zmiany miejsca stałego postoju. Opłata stemplowa wynosi 3 zł. (Art. 154 u. o. s.).

7) (§ 32). a) Podanie o specjalne pozwolenie na czasowe dopuszczenie pojazdu do ruchu. Opłata stemplowa wynosi 3 zł.¹⁾. (Art. 145 u. o. s.).

(§ 32). b) Pozwolenie, wydane na skutek podania, wymienionego pod a). Opłata stemplowa wynosi 3 zł. (Art. 154 u. o. s.).

8) (§ 35). Zgłoszenie pojazdu o specjalnem przeznaczeniu, przejeżdżającego po drogach publicznych tylko okolicznościowo, a nie mogącego rozwinąć szybkości większej niż 10 kilometrów na godzinę, wolne od opłaty stemplowej. (Art. 142, punkt 23 u. o. s.).

9) (§ 59, 66, 67 (ustęp pierwszy i 2), 68, 74). a) Podanie o pozwolenie na prowadzenie pojazdów. Opłata stemplowa wynosi ¹⁾ ³⁾ 3 zł. (Art. 145 u. o. s.).

(§ 57, 63, 66, 67 (ustęp 1 i 2) 68, 76). b) Pozwolenie na prowadzenie pojazdów. Opłata stemplowa wynosi 3 zł. (Art. 154 u. o. s.).

10) (§ 64). Podanie o ponowne dopuszczenie do egzaminu celem wykazania kwalifikacji do samodzielnego prowadzenia pojazdów. Opłata stemplowa wynosi 3 zł.¹⁾. (Art. 145 u. o. s.).

11) (§ 70 i 77). a) Podanie o przedłużenie pozwolenia na prowadzenie pojazdów. Opłata stemplowa wynosi 3 zł.¹⁾. (Art. 145 u. o. s.).

(§ 71 i 77). b) Przedłużenie pozwolenia na prowadzenie pojazdów. Opłata stemplowa wynosi 3 zł. (Art. 154 u. o. s.).

12) (§ 81). Podanie o zwrócenie pozwolenia na prowadzenie pojazdów, czasowo odebranego. Opłata stemplowa wynosi 3 zł.¹⁾ (Art. 145 u. o. s.).

13) (§ 83). a) Podanie o pozwolenie na urządzenie wyścigów pojazdów na drogach publicznych. Opłata stemplowa wynosi 3 zł.¹⁾. (Art. 145 u. o. s.).

b) Pozwolenie na urządzenie wyścigów pojazdów na drogach publicznych. Opłata stemplowa wynosi 3 zł. (Art. 154 u. o. s.).

14) (§ 90). a) Podanie o dopuszczenie do ruchu na drogach publicznych pociągu drogowego o dwóch lub większej ilości wozów przyczepnych. Opłata stemplowa wynosi 3 zł.¹⁾ (Art. 145 u. o. s.).

(§ 89 i 91). b) Pozwolenie, wydane na skutek podania, wymienionego pod a). Opłata stemplowa wynosi 3 zł. (Art. 154 u. o. s.).

15) (§ 94). Podania i świadectwa, wymienione wyżej pod Nr. porz. 2, 3, 6, 7, a dotyczące się pojazdów wojskowych, wolne od opłaty stemplowej. (Art. 144 punkt 1, oraz 160 punkt 3 u. o. s.).

16) (§ 94). Podania i świadectwa, wymienione wyżej pod Nr. porz. 9—12, o ile mają za przedmiot prowadzenie pojazdów wojskowych przez wojskowych zawodowych i odbywających czynną służbę wojskową. Opłata stemplowa wynosi 3 zł.¹⁾. (Art. 145 u. o. s.).

17) (§ 95). a) Podanie o wydanie międzynarodowego świadectwa drogowego, wniesione do wojewódzkiej władzy administracji ogólnej. Opłata stemplowa wynosi 3 zł.¹⁾. (Art. 145 u. o. s.).

b) Międzynarodowe świadectwo drogowe, wydane przez wojewódzką władzę administracji ogólnej. Opłata stemplowa wynosi 3 zł. (Art. 154 u. o. s.).

18) (§ 96). Potwierdzenie — przez Komisarza Rządu miasta stołecznego Warszawy — na międzynarodowym świadectwie drogowym wydanym przez Automobilklub Polski w Warszawie. Opłata stemplowa wynosi 3 zł. (Art. 154 u. o. s.).

19) (§ 102). a) Kwit urzędu celnego, dotyczący się zabezpieczenia cła — co do pojazdu, który przybył z zagranicy bez międzynarodowego świadectwa drogowego, wolny od opłaty stemplowej. (Art. 137 punkt 8 u. o. s.).

b) Stwierdzenie przez policję terminu wyjazdu takiego pojazdu. Opłata stemplowa wynosi 3 zł. (Art. 154 u. o. s.).

20) (§ 111). Odwołania. Opłata stemplowa wynosi 3 zł.¹⁾ (Art. 145 u. o. s.).

21) (§ 120). Dowód rejestracyjny, wydany wzamian za pozwolenie na kursowanie pojazdu, udzielone na mocy przepisów dawniejszych, a ważny do tego samego terminu, do którego zostało udzielone pozwolenie dawniejsze, wolny od opłaty stemplowej. (Art. 160 punkt 1, w związku z art. 142, punktem 23 u. o. s.).

22) (§ 121). Pozwolenie na prowadzenie pojazdów, wydane wzamian za także pozwolenie udzielone na mocy przepisów dawniejszych, a ważne do tego samego terminu do którego zostało udzielone pozwolenie dawniejsze, wolne od opłaty stemplowej. (Art. 160, punkt 1, w związku z art. 142, punktem 23, u. o. s.).

23) Doniesienie o zamierzonym rozpoczęciu ruchu autobusów publicznych (§ 8 rozporządzenia min. z dnia 17 kwietnia 1929 r. (Dz. U. R. P. Nr. 55 poz. 439), jeżeli zostało wniesione osobnym podaniem, a nie jest złączone z wnioskiem o wydanie dowodu rejestracyjnego (§ 6 rozp. min. z dnia 27 stycznia 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 41 poz. 296), jak również zawiadomienia o zamierzonych zmianach miejsc postoju, rozkładu jazdy i taryfy, tudzież o zaniechaniu lub wstrzymaniu ruchu (§ 9 punkt „b”, „c”, powołanego rozp. min. z 1929 r. są wolne od opłaty stemplowej na mocy art. 142 (punkt 1) u. o. s.).

24) Potwierdzenie uskutecznionego doniesienia o zamierzonym rozpoczęciu ruchu (§ 8 ustęp 3 powołanego rozp. min. z r. 1929 jest wolne od opłaty stemplowej na mocy art. 160 (punkt 1) u. o. s.). (L. D. V. 7237/6/29).

Wkł. 182. (Art. 140, 145 i 154). Podanie o zezwolenie na zmianę uprawy leśnej na inny rodzaj użytkowania (art. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 24 czerwca 1927 r. zagospodarowaniu lasów, nie stanowiących własności Państwa: Dz. U. R. P. Nr. 57, poz. 504) podlega opłacie stemplowej w wysokości 3 zł., oraz po 50 gr. od każdego załącznika; zezwolenie, udzielone na skutek tego podania, podlega opłacie w wysokości 3 zł.

Podanie o zatwierdzenie planu urządzenia gospodarstwa leśnego, względnie programu gospodarczego (art. 8, 9 i 10 powołanego rozporządzenia) jak również podanie o zatwierdzenie zmian lub uzupełnień planu lub programu (art. 12 powołanego rozporządzenia) podlega opłacie stemplowej w wysokości 3 zł., oraz po 50 gr.

¹⁾ Od każdego załącznika do podania należy się opłata stemplowa w wysokości 50 gr. (art. 145 u. o. s.).

²⁾ Nie podlegają opłacie stemplowej podania wniesione do Magistratu w myśl § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 19 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 45, poz. 426) oraz świadectwa, wydawane w myśl tegoż § przez Magistrat.

³⁾ Podania, przewidziane w § 74 rozporządzenia z dnia 27 stycznia 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 41, poz. 396), o ile w myśl § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 45, poz. 426) są wnoszone do magistratu, nie podlegają opłacie stemplowej.

od każdego załącznika. „Zaświadczenie zatwierdzenia”, wydane na skutek powyższych podań (art. 10, ustęp ostatni), oraz art. 12, zdanie ostatnie), podlega opłacie w wysokości 3 zł. (L. D. V. 7018/6/28).

Patrz wykładnię przy art. 145 nr. 182 VII.

Art. 141.

Ustawy niniejsze nie stosuje się do podań, wnoszonych:

1. do sądów (powszechnych i szczególnych) w tych rodzajach postępowania, których tyczą się postanowienia o opłatach sądowych;

2. do polskich przedstawicielstw dyplomatycznych i konsulatów;

3. do urzędów państwowych w Polsce za pośrednictwem konsulatów polskich; podania takie podlegają przepisom o opłatach konsularnych (art. 25 ustawy z dnia 11 listopada 1924 r. Dz. U. R. P. Nr. 103, poz. 944);

4. do państwowych urzędów miar o dokonanie czynności legalizacyjnych lub rzeczoznawczych;

5. do Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej w sprawach, dotyczących się ochrony wynalazków, wzorów lub znaków towarowych;

6. do archiwów państwowych;

7. do Tymczasowego Wydziału Samorządowego we Lwowie oraz do podwładnych mu organów;

8. w postępowaniu przed urzędami rozjemczymi do spraw najmu (art. 14 — 22 ustawy z dnia 11 kwietnia 1924 r. Dz. U. R. P. Nr. 39, poz. 406);

9. w postępowaniu, dotyczącym się operatów pomiarowych (katastralnych);

10. w postępowaniu, dotyczącym się uregulowania struktury drobnych gospodarstw rolnych (sealania gruntów, podziału wspólnot, likwidacji lub ścisłego określenia rozmiaru serwitutów, zamiany gruntów) oraz w postępowaniu urzędów ziemskich, przewidzianem w art. 31 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 706);

11. w postępowaniu, przewidzianem w ustawie elektrycznej z dnia 21 marca 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 34, poz. 277);

12. w sprawie zezwolenia na publiczne wyświetlanie obrazów i reklam;

13. w gospodarczych sprawach urzędów państwowych, a w szczególności podań, dotyczących się:

a) stosunku do kolei żelaznych, poczty, telegrafu, telefonu, pocztowej kasy oszczędności i innych urządzeń użyteczności publicznej, o ile te przedsiębiorstwa i urządzenia są własnością Państwa lub pozostają pod jego zarządem,

b) zezwolenia na produkcję lub sprzedaż przedmiotów monopolowych,

c) wynagrodzenia szkody lub zwrotu wydatków, poniesionych celem zapobieżenia szkodzie,

d) majątków prywatnych, pozostających pod zarządem Państwa.

r. w. s. § 163.

Przepis punktu 2 art. 141 tyczy się również: a) takich podań, wystosowanych do polskich urzędów konsularnych, które wniesiono nie do urzędu konsularnego

bezpośrednio, lecz za pośrednictwem urzędu państwowego, mającego siedzibę w Polsce; b) do podań złożonych w urzędzie konsularnym, a wystosowanych do urzędu państwowego, mającego siedzibę w Polsce. Podania takie podlegają opłatom konsularnym (§ 17 rozporządzenia ministerjalnego z dnia 1 kwietnia 1928 r., Dz. U. R. P. Nr. 49, poz. 474 oraz ustęp 5 uwag do poz. 52 taryfy, załączonej do tegoż rozporządzenia). W przypadkach, wymienionych w punkcie a) stosuje się taryfę opłat konsularnych (a nie ustawę o opłatach stemplowych) do wszelkich podań, należących do zakresu działania urzędów konsularnych, a zatem nietylko wówczas, gdy petent (w napisie podania lub jego treści) wystąpił z wnioskiem, aby podanie zostało przesłane urzędowi konsularnemu, ale także wówczas, gdy urząd, mający siedzibę w Polsce, do którego podanie wniesiono, mimo braku takiego wniosku, odstąpił podanie właściwemu urzędowi konsularnemu.

W myśl punktu 13 art. 141 są wolne od opłaty podania w sprawach pożyczek państwowych.

Wkł. 22. (Art. 141 punkt 13 b oraz art. 154). W sprawach o nadanie kolektur Polskiej Państwowej Loterii Klasowej, zarówno podanie jak i nadanie kolektury wolne jest od opłaty stemplowej w myśl art. 141 p. 13 b. względnie art. 154 ustępu drugiego u. o. s. (L. DPO. 963/VII/27).

Wkł. 47. (Art. 141 p. 13 oraz art. 154). Podania o zezwolenia na sprzedaż znaczków pocztowych, jak również podania o zezwolenie na sprzedaż znaków stemplowych oraz zezwolenia (licencje) na sprzedaż powyższych znaków wartościowych są wolne od opłat stemplowych (L. DPO. 2859/VII/27).

Wkł. 62. (Art. 141, punkt 13 c). Podanie o wypłacenie odszkodowania za zwierzęta, zabite z powodu chorób zaraźliwych z polecenia władz państwowych lub pańskie wskutek szczepień zarządzanych przez te władze, jak również odwołania od orzeczeń, wydanych w tych sprawach, nie podlegają opłatom stemplowym (L. DPO. 2775/VII/27).

Wkł. 63. (Art. 141, punkt 13 lt. „a” oraz art. 154). Pisemne zgłoszenie w sprawie upoważnienia do zakupu i założenia radiostacji odbiorczej i korzystanie z niej (§ 16 rozporządzenia z dnia 10. października 1924 r. Dz. U. R. P. Nr. 99, poz. 915 w brzmieniu rozporządzenia z dnia 31 lipca 1926 r. Dz. U. R. P. Nr. 87, poz. 483) oraz upoważnienie wydane na skutek takiego zgłoszenia nie podlegają opłatom stemplowym (L. DPO. 4561/VII/27).

Wkł. 64. (Art. 141 punkt 13). Podanie przedsiębiorstwa państwowego będącego odrębną osobą prawną, do władzy przełożonej, nie podlega opłacie jeżeli zostało wniesione do owej władzy jako do władzy nadzorczej (L. DPO. 192/VII/27).

Wkł. 104. (Art. 141, punkt 13 a). Podania do Zarządu Poczt i Telegrafów o przyłączenie do państwowej sieci telefonicznej w charakterze abonenta nie podlegają opłacie stemplowej (L. D. V. 10058/6/27).

Wkł. 115. (Art. 141). Podania o wypłacenie pewnej kwoty ze Skarbu Państwa tytułem wynagrodzenia szkody, powstałej przez sprzeniewierzenie, którego dopuścił się urzędnik państwowy, są wolne od opłaty na mocy art. 141 (punkt 13 c.) u. o. s. (L. D. V. 2491/6/27).

Wkł. 136 I. (Art. 141 i 154). Nie podlegają opłatom stemplowym, a mianowicie na mocy punktu 13 art. 141 oraz ustępu drugiego art. 154 u. o. s.:

- 1) podania o zezwolenie na hurtową lub detaliczną sprzedaż wyrobów tytoniowych (§ 1 rozp. Min. Skarbu z dn. 19 września 1927 r. Dz. U. R. P. Nr. 88, poz. 794),
- 2) podania o zezwolenie na sprzedaż tytoniowych wyrobów specjalnych i importowanych (rozp. Min. Skarbu z dnia 18 września 1925 r. Dz. U. R. P. Nr. 98, poz. 699),
- 3) zezwolenia (koncesje), wydawane na skutek podań, wymienionych pod 1) i 2),
- 4) zażalenia przeciw odmówieniu lub cofnięciu koncesji jak również odwołania przeciw cofnięciu koncesji (§§ 2, 3 i 4 rozp. Min. Skarbu z dnia 19 września 1927 r. Dz. U. R. P. Nr. 88, poz. 794),
- 5) podania koncesjonariuszów, wnoszone do władz skarbowych lub zakładów monopolowych, dotyczące sposobu wykonywania sprzedaży wyrobów tytoniowych oraz zmian w wykonywaniu sprzedaży np. w sprawie zmiany lokalu, fuzji przedsiębiorstw, zatwierdzenia zastępcy),
- 6) oferty na dostawę surowców i wyrobów tytoniowych,
- 7) podania o informacje w sprawach warunków dostaw surowców i wyrobów tytoniowych,
- 8) podania (zawiadomienia) w sprawie oferowania dostawy surowców lub wyrobów tytoniowych,
- 9) podania o zezwolenie na przywóz z zagranicy próbek surowców lub wyrobów tytoniowych w celu zafiarowania Polskiemu Monopolowi Tytoniowemu oraz zezwolenia, wydawane na skutek takich podań art. 5, punkt „b” i art. 8 ustawy z dnia 1 czerwca 1922 r. o monopolu tytoniowym, Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 409 oraz § 1 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 12 marca 1925 r. o przywozie tytoniu z zagranicy (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 238),
- 10) podania o zezwolenie na wywóz zagranicę próbek surowców i wyrobów tytoniowych, jak również na wywóz nie przyjętych przez Dyрекcję Polskiego Monopolu Tytoniowego dostaw surowców i wyrobów tytoniowych oraz zezwolenia, wydawane na skutek takich podań,
- 11) zawiadomienia o transportach, surowców i wyrobów tytoniowych, skierowanych do państwowych fabryk lub magazynów tytoniowych, a pozostających w związku z umowami o ich dostawę, zawartymi przez Dyрекcję P. M. T.,
- 12) podania (korespondencje) w sprawach dotyczących sposobu wykonania umów o dostawę surowców i wyrobów tytoniowych (np. terminów dostaw, obliczeń zapłaty, sposobu przekazywania należności pieniężnych, przyjęcia dostaw zakwestjonowanych, zaświadczeń o uszkodzeniu dostawionych towarów),
- 13) zawiadomienia o ustanowieniu zastępców (reprezentantów) firm.

(Pełnomocnictwo, wystawione przez firmę dla jej zastępcy, podlega opłacie w wysokości 3 zł. w myśl art. 111 u. o. s.),

- 14) odwołania oraz przedstawienia w sprawie kar umownych (§§ 8 i 9 okólnika Dyрекcji Polskiego Monopolu Tytoniowego z dnia 21 grudnia 1926 r.

ogłoszonego w Dz. Urz. Min. Skarbu z r. 1927 Nr. 2, poz. 18),

- 15) podania o zezwolenie na uprawę tytoniu oraz zezwolenia, wydawane na skutek takich podań (art. 6 i 7 ustawy o monopolu tytoniowym),
- 16) podania plantatorów o udzielenie im zaliczek na rachunek należności za tytoń, dostarczony Polskiemu Monopolowi Tytoniowemu, lub o udzielenie długoterminowych pożyczek na pokrycie wydatków inwestycyjnych, połączonych z uprawą tytoniu,
- 17) podania (oferty) o zezwolenie na jednorazowe nabycie partii wyrobów tytoniowych i na wywiezienie ich zagranicę, jak również zezwolenia, wydawane na skutek takich ofert,
- 18) podania (oferty) o umieszczanie reklam na opakowaniach wyrobów tytoniowych, lub wewnątrz opakowań,
- 19) oferty prasy na umieszczanie artykułów propagandowych,
- 20) podania w sprawie kaucji lub gwarancji, wymaganych lub już ustanowionych na zabezpieczenie pretensyj Monopolu Tytoniowego (w szczególności też podania tego rodzaju, wnoszone nie przez koncesjonariusza, lecz przez osobę postronną, która za niego złożyła kaucję lub udzieliła gwarancji),
- 21) podania o wydanie zaświadczenia, że pewna osoba pozostaje w stosunkach handlowych z Dyrekcją Polskiego Monopolu Tytoniowego — oraz samo zaświadczenie.

Wkł. 138 I. (Art. 141, 142 i 154). Nie podlegają opłatom stemplowym a mianowicie na mocy punktu 13 art. 141 oraz ustępu drugiego art. 154 względnie na mocy punktu 15 art. 142 u. o. s.:

- 1) podanie o zezwolenie na prowadzenie hurtowego handlu solą oraz zezwolenie, wydane na skutek tego podania (§§ 11—13 rozporządzenia Min. Skarbu z dnia 19 lutego 1925 r. Dz. U. R. P. Nr. 19, poz. 142),
- 2) podanie o zezwolenie na prowadzenie hurtowego handlu solą przez zastępcę oraz zezwolenie na ustanowienie zastępcy (§ 14 rozp. Min. Skarbu z dnia 19 lutego 1925 r. Dz. U. R. P. Nr. 19, poz. 142),
- 3) odwołanie od decyzji w sprawie odebrania zezwolenia na hurtową sprzedaż soli (§ 22 powołanego rozp. Min. Skarbu), jak również od orzeczenia w sprawie grzywny, nałożonej z powodu naruszenia przepisów o sprzedaży soli (§ 20 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 30 grudnia 1924 r. Dz. U. R. P. Nr. 117, poz. 1043),
- 4) podanie hurtowego sprzedawcy soli o ulgi w spłacie albo o obniżenie lub umorzenie należności za nabytą sól,
- 5) podanie o zezwolenie na nabycie w Biurze Sprzedaży Soli przepisowo skażonej soli, oraz zezwolenie, wydane na skutek tego podania (§ 5 rozp. Min. Skarbu z dnia 19 lutego 1925 r. Dz. U. R. P. Nr. 19, poz. 142),
- 6) podanie o zezwolenie na nabycie soli po cenach niższych (§ 4 rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 30 grudnia 1924 r. Dz. U. R. P. Nr. 117, poz. 1043 i § 11 rozp. Min. Skarbu z dn. 25 listopada 1927 r.

Dz. U. R. P. Nr. 114, poz. 978) oraz zezwolenie, wydane na skutek tego podania,

- 7) podanie o zezwolenie na prowadzenie wolnego składu soli (§ 4 rozp. Ministra Skarbu z dn. 5 lipca 1927 r. Dz. U. R. P. Nr. 69, poz. 613), oraz zezwolenie, wydane na skutek takiego podania,
- 8) doniesienie o zmianach wewnętrznych w pomieszczeniach i urządzeniach wolnego składu soli (§ 5 rozporządzenia, powołanego pod 8),
- 9) podanie o uruchomienie wolnego składu soli bez zabezpieczenia (§ 6 tegoż rozp.), względnie o obniżenie zabezpieczenia już złożonego lub zwolnienie od tego zabezpieczenia,
- 10) podanie o zmianę obszaru, na który rozciąga się działalność wolnego składu soli.

Wkł. 147. (Art. 141). Na mocy punktu 13 art. 141 u. o. s. nie podlegają opłacie stemplowej wszelkie listy, wystosowane do urzędów państwowych, a dotyczące spraw, w których urząd występuje nie jako organ władzy t. j. jako stróż porządku prawnego, lecz w których działa imieniem Skarbu Państwa jako podmiotu prywatno-prawnego. Nie podlegają więc opłacie stemplowej wszelkie listy, które mogłyby być wystosowane również do osoby fizycznej jako takiej; że właśnie Skarb Państwa jest osobą, do której wystosowane zostaje pismo, omawiające prywatno-prawny stosunek między Skarbem a tym, od kogo pismo pochodzi — okoliczność ta jest czysto przypadkowa i niema znaczenia istotnego.

W szczególności więc nie podlegają opłacie stemplowej np. podania, wnoszone do organów Zarządu lasów państwowych, a dotyczące się zawarcia lub wykonania umowy o sprzedaż drzewa; podania do Prokuratorji Generalnej R. P., dotyczące się procesu cywilnego pomiędzy Skarbem Państwa (zastąpionym przez Prokuratorję Generalną) a petentem (w szczególności podania o wyasygnowanie kosztów, przyznanych petentowi przez sąd); podania do urzędu skarbowego o wyłączenie z pod egzekucji przedmiotów, będących własnością petenta a zajętych celem ściągnięcia podatku, należnego od strony trzeciej (L. D. V. 2576/6/28).

Patrz wykładnię przy art. 52 nr. 194.

"	"	"	"	120	"	120.
"	"	"	"	140	"	112, 38.
"	"	"	"	158	"	26.

Art. 142.

Wolne są od opłat stemplowych podania:

1. zawierające wnioski w sprawach publicznych albo wiadomości, udzielone w sprawie publicznej w myśl obowiązującego przepisu lub na żądanie władzy; w szczególności wolne są od opłat stemplowych podania w sprawach budowy szkół, regulacji rzek, zabudowania górskich potoków, melioracji rolnych, budowy mostów i t. p.;

2. dotyczące się wyborów do Sejmu i Senatu, do ciał reprezentacyjnych samorządowych i do komisji podatkowych;

3. w sprawach służby wojskowej, osobistych świadczeń wojennych i obowiązku odstępowania na rzecz Państwa w zwierząt pociągowych i wozów;

4. osób, odznaczonych za usługi publiczne, jeżeli podanie tyczy się odznaczenia;

5. osób, które pozostają lub pozostawały w służbie Państwa, związków komunalnych lub innych związków przymusowych oraz członków rodzin tych osób — w sprawach, dotyczących się stosunku służbowego, jak również podania o posady w urzędach państwowych;

6. w sprawach nauki, szkolnictwa i oświaty pozaszkolnej;

7. dotyczące się ustawowo nakazanych zwolnień, obniżek lub odroczeń w zakresie danin publicznych;

8. o zwrot daniny publicznej, nienależnie pobranej, jeżeli ją uiszczono bez wymiaru urzędowego, lub w kwocie wyższej niż ustalona urzędownie;

9. w sprawie nadania ziemi na mocy ustawy o wykonaniu reformy rolnej, nadania ziemi żołnierzom wojska polskiego lub inwalidom wojennym, jako też w sprawach, dotyczących się pomocy kredytowej dla osadników i reemigrantów;

10. w sprawie przymusowego wywłaszczenia na użytki publiczny, jak również w sprawie przejęcia przez Skarb Państwa nieruchomości na cele parcelacji i osadnictwa, wnoszone przez osoby, których majątek ulega wywłaszczeniu lub przejęciu;

11. dotyczące się ubezpieczeń przymusowych;

12. w sprawach, należących do zakresu działania Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej i podwładnych temuż Ministerstwu urzędów, o ile zawierają prośbę o pracę, ochronę lub opiekę albo zgłoszenie zapotrzebowania pracowników, lub o ile dotyczą się rejestracji związków zawodowych i pracowniczych kas przechowywania, jak również w sprawach, dotyczących się umów zbiorowych;

13. wnoszone przez spółdzielnie i przez związki rewizyjne do Rady Spółdzielczej w zakresie jej właściwości, jako też wnoszone przez związki rewizyjne do innych władz państwowych w sprawach spółdzielni;

14. dotyczące się spraw, należących do zakresu działania instruktora stowarzyszeń przemysłowo - rzemieślniczych;

15. dotyczące się czynów, za które grozi kara, przewidziana w kodeksie karnym albo w przepisach administracyjnych lub skarbowych, w szczególności też występów i wykroczeń służbowych;

16. dotyczące się nabycia i utraty obywatelstwa drogą opcji, opartej na traktacie między-państwowym;

17. osób, których stan niezamożności jest niewątpliwie znany urzędowi, mającemu załatwić podanie, jeżeli uiszczenie opłaty nie jest możliwe bez dotkliwego uszczerbku majątkowego;

18. osób, dotkniętych klęską żywiołową, o zapomogi lub ulgi;

19. w sprawach pomocy państwowej na odbudowę budynków, zniszczonych lub uszkodzonych na skutek działań wojennych;

20. wnoszone na mocy ustawy o organizacji odbudowy technicznej wsi, miast i miasteczek (Dz. U. R. P. z r. 1920 Nr. 24, poz. 143): w sprawie świadczeń przymusowych, wywłaszczenia lub regulacji działek budowlanych;

21. w sprawach publicznych zgromadzeń i wykładów;

22. o zezwolenie na urządzenie widowiska lub koncertu publicznego, jeżeli dochód jest przeznaczony w całości na cele społeczne, oświatowe lub kulturalne;

23. o wydanie świadectw, których posiadanie jest nakazane przez obowiązujące przepisy ze względów publicznych, świadectw szczepienia ospy oraz świadectw ubóstwa;

24. o zezwolenie na przekazanie waluty obcej zagranicę, jeżeli kwota, która ma być przekazana, nie przewyższa 200 zł.;

25. o wydanie wyciągów i innych świadectw z aktu stanu cywilnego;

26. o zaświadczenie na wtóropisie, odpisie lub tłumaczeniu (art. 3), iż opłatę od pisma pierwszego uiszczono.

r. w. s. § 164.

W myśl punktu 1 są wolne od opłaty podania, wnoszone w postępowaniu, unormowanym ustawą z dnia 1 lipca 1926 r. o aktach (metrykach) urodzenia dzieci nieznanymi rodziców na obszarze byłego zaboru rosyjskiego (Dz. U. R. P. Nr. 72, poz. 413).

W myśl punktu 9 (a mianowicie na mocy postanowienia, wyrażonego słowami: „w sprawach, dotyczących się pomocy kredytowej dla osadników”) są wolne od opłaty wszelkie podania w sprawie pomocy finansowej, udzielonej na podstawie działu VIII ustawy z dnia 28 grudnia 1925 r. o wykonaniu reformy rolnej (Dz. U. R. P. z 1926 r., Nr. 1, poz. 1).

Załatwienie podania mimo nieuiszczenia lub niedostatecznego uiszczenia opłaty stemplowej, a mianowicie na tej podstawie, że uiszczenie opłaty nie jest możliwe bez dotkliwego uszczerbku majątkowego (art. 142, punkt 17), urząd, załatwiający podanie, winien umotywiać zapomocą notatki na referacie załatwienia.

Wkl. 48. (Art. 142 p. 15 i art. 147 u. o. s.). Przy ustalaniu wysokości opłaty stemplowej od podania, w którym petent żąda zmiany decyzji, wydanej w przedmiocie daniny publicznej (podatku, opłaty, cła) miarodajną jest suma sporna, o ile tyczy się właściwej daniny publicznej, z wyłączeniem wymierzonej tą samą decyzją kary pieniężnej, względnie podwyżki stemplowej (L. DPO. 1999/VII/27).

Wkl. 52. (Art. 142 punkt 3). Podania wnoszone przez osoby podlegające powszechnemu obowiązкови służby wojskowej o zezwolenie na zawarcie małżeństwa przed odbyciem służby w wojsku stałem lub uznaniem ich za niezdolnych do tej służby (art. 83 ustawy z dnia 23 maja 1924 r. o powszechnym obowiązku służby wojskowej Dz. U. R. P. Nr. 61, poz. 609) oraz § 549 rozporządzenia z dn. 21 marca 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 37, poz. 252) podlegają opłacie stemplowej w wysokości 3 zł. oraz po 50 gr. od każdego załącznika, przewidzianej w art. 145 u. o. s. Punkt 3 artykułu 142 nie ma zastosowania, gdyż podania, o których mowa, nie tyczą się ani obowiązku służby wojskowej ani sposobu jej odbywania (L. DPO. 2557/VII/27).

Wkl. 82 I. (Art. 142 punkt 1). Deklaracja celna (§§ 12, 15 i 35 rozporządzenia z dnia 13 grudnia 1920 r. o postępowaniu celnym Dz. U. R. P. z 1921 r. Nr. 11, poz. 64) jak również deklaracja pierwotna wysyłającego (§ 16 powołanego rozporządzenia) są wolne od opłaty (L. DPO. 463/VII/27).

Wkl. 82 V. (Art. 142 punkt 1). Manifesty okretowe, zgłoszenia luków i skrytek oraz spisy prowizji

przedkładane przez kapitana (szypra) okrętu (statku) organom celnym, są wolne od opłaty. (L. DPO. 463/VII/27).

Wkł. 97. (Art. 142 i 145). W myśl art. 151 i 161 u. o. s. opłata stemplowa od podania jak również opłata stemplowa od świadectwa może być uiszczona nie tylko zapomocą znaczków stemplowych, lecz także gotówką w kasie skarbowej.

Jeżeli do podania (w szczególności do podania o wydanie świadectwa) załączono pokwitowanie kasy skarbowej z uiszczenia opłaty stemplowej od podania wzgl. od świadectwa, to celem obliczenia wysokości opłaty od podania nie liczy się owego pokwitowania jako załącznika, gdyż wyraźne lub milczące oświadczenie petenta iż uiszczył w kasie skarbowej opłatę od podania wzgl. od świadectwa, jest na mocy punktu 1 art. 142 u. o. s. wolne od opłaty, jako „wiadomość udzielona w sprawie publicznej w myśl obowiązującego przepisu”.

Jeżeli więc np. do podania załączono trzy załączniki z których jednym jest wyżej określone pokwitowanie kasy skarbowej, to należy tytułem opłaty przewidzianej w punkcie 2 art. 145 uiszczyć tylko 1 zł. (t. j. dwa razy po 50 gr.) a nie 1 zł. 50 gr. (L. DPO. 84/8/VII/27).

Wkł. 116. (Art. 142). Podania, zawierające obwinienie urzędnika o występki lub wykroczenia służbowe, są w myśl art. 142, p. 15 u. o. s. wolne od opłaty — bez względu na to, czy obwinienie okazało się zgodnym z prawdą, czy bezpodstawnym. Dodatkowe ściąganie opłaty, w razie bezpodstawności obwinienia nie jest dopuszczalne; o zastosowaniu bowiem art. 142, decyduje jedynie treść podania, a nie sposób jego załatwienia. (L. D. V. 2491/6/27).

Wkł. 127. (Art. 142). Podania, wnoszone do urzędów wojewódzkich o przydzielenie na wychowanie lub do pracy osób młodocianych, wychowywanych na koszt Państwa w zakładach wychowawczo-opiekuńczych, są wolne od opłaty stemplowej na mocy punktu 12 art. 142 u. o. s. (L. D. V. 200/6/28).

Wkł. 128. (Art. 142). Podania o nadanie stanowiska notariusza, jak również podania notariuszów, mające za przedmiot ich czynności urzędowe (np. podanie o udzielenie urlopu), są wolne od opłaty stemplowej na mocy punktu 5 art. 142 u. o. s. Notariusze bowiem, będąc ustawowo obowiązani do wykonywania czynności, które mieszczą się również w zakresie działania sądów, należą do osób, pozostających w służbie Państwa. (L. D. V. 288/6/28).

Wkł. 135 III. (Art. 142, punkt 1). Adnotacja, umieszczona w deklaracji celnej, stwierdzająca rodzaj odprawy celnej, przepisanej ustawą albo opartej na specjalnym zezwoleniu, uzyskanem poprzednio na skutek podania, wniesionego do właściwej władzy — np. adnotacja: „Do odprawy celnej w obrocie uszlachetniającym na podstawie pozwolenia Ministerstwa Skarbu (Dyrekcji Cei) z dnia L.:”. — nie podlega opłacie stemplowej.

Wkł. 135 IV. (Art. 142, punkt 1). Podanie, którem ajencja celna donosi, że zamierza przesyłkę, nadeszłą z zagranicy, a nieprzyjętą przez adresata, wywieźć z powrotem zagranicę, jest wolne od opłaty stemplowej.

Wkł. 135 V. (Art. 142, punkt 7 i 160 1). Podanie, którem Automobilklub Polski składa urzędowi celnemu wyjściowemu tryptyk dla czasowego wjazdu samochodu do Polski, celem uzyskania potwierdzenia na karcie Nr. III ostatecznego wyjazdu samochodu (§ 11 rozporządzenia z dnia 24 czerwca 1926 r. Dz. U. R. P. Nr. 69, poz. 404), jak również potwierdzenie, wydane na skutek tego podania, są wolne od opłaty.

Wkł. 135 VI. (Art. 142 i 145). Wniosek przedsiębiorcy, posiadającego koncesję na wolny skład celny, o przekazanie towarów, nadeszłych z zagranicy, do wolnego składu celnego:

- a) jest wolny od opłaty — na mocy art. 142 (punktu 1) u. o. s. — gdy został ujawniony w formie deklaracji celnej, dotyczącej się towaru, nadesłanego pod adresem owego przedsiębiorcy,
- b) podlega opłacie w wysokości 3 zł., przewidzianej w art. 145 u. o. s., gdy opiera się na cesji upoważnienia do załatwienia formalności celnych, wystawionej na rzecz owego przedsiębiorcy przez osobę, pod której adresem towar nadszedł.

Wkł. 135 VII. (Art. 142 i 147). Podania, zawierające żądanie zmiany decyzji, wydanej w przedmiocie cła albo dodatkowych opłat celnych lub opłat wewnętrznych, przewidziane w art. 16 rozporządzenia Ministrów Skarbu oraz Przemysłu i Handlu z dnia 11 czerwca 1920 r. o taryfie celnej (Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 314; w brzmieniu ustalonym w § 3 rozporządzenia z dnia 18 grudnia 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 2, poz. 12) oraz w § 32 (ustępie piątym) rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 13 grudnia 1920 r. o postępowaniu celnym (Dz. U. R. P. z r. 1921 Nr. 11, poz. 64) i ustępie ostatnim okólnika z dnia 3 lipca 1924 r. L. DPO. 5207/II/24 (ogłoszonego w Dzienniku Urzędowym Min. Skarbu z r. 1924 Nr. 21, poz. 451) podlegają opłatom następującym:

- a) jeżeli suma sporna nie przewyższa 50 zł. — podanie jest wolne od opłaty,
- b) przy sumie spornej ponad 50 zł., do 100 zł. podlega opłacie w wysokości 50 gr.,
- c) przy sumie spornej przewyższającej 100 zł., podlega opłacie w wysokości 2 zł.

Jeżeli podanie zawiera wyłącznie wniosek o zmianę decyzji w sprawie grzywny, wymierzonej w związku z należnością, to jest wolne od opłaty stemplowej — na mocy art. 142 (punktu 15) u. o. s.

Przez „sumę sporną” rozumie się kwotę należności celnej lub opłaty wewnętrznej, której zwrotu petent żąda; nie dolicza się celem ustalenia „sumy spornej” tej części należności, którą petent wyraźnie lub milcząco uznaje, ani też grzywny, której uchylenia petent żąda. (L. D. V. 83/6/28).

Wkł. 141. (Art. 142, punkt 15). Podania, dotyczące się wyłącznie podwyżek, przewidzianych w art. 42 u. o. s. (w szczególności odwołania, przewidziane w ustępie trzecim art. 42) są wolne od opłaty stemplowej (L. D. V. 2188/6/28).

Wkł. 177. (Art. 142). Przewidziane w art. 16 ustawy o wykonaniu reformy rolnej (Dz. U. R. P. z 1926 r. Nr. 1, poz. 1) podanie o ustalenie obszaru, nie podlegającego przymusowemu wykupowi, jest wolne od opłaty stemplowej na mocy art. 142 (punktu 10) u. o. s. (L. D. V. 10756/6/27).

Wkł. 183 I. (Art. 142). Podania osób uprawnionych do zaopatrzenia ze strony Państwa na podstawie ustawy „o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i ich rodzin oraz o zaopatrzeniu rodzin po poległych i zmarłych lub zaginionych bez własnej winy, których śmierć względnie zaginięcie pozostaje w związku przyczynowym ze służbą wojskową” (Dz. U. R. P. z r. 1921 Nr. 32, poz. 195; z 1922 r. Nr. 67, poz. 608; z 1924 r. Nr. 21, poz. 223; z 1925 r. Nr. 30, poz. 209 i z 1927 r. Nr. 54, poz. 475 tudzież nr. 89, poz. 798), jak również podania członków rodzin inwalidów, poległych, zmarłych lub zaginionych, o ile podania te tyczą się spraw, unormowanych powołaną ustawą, wolne są od opłaty stemplowej w myśl punktu 5 art. 142 ustawy o opłatach stemplowych. W szczególności wolne są od opłaty podania: o zarejestrowanie roszczenia inwalidzkiego:

o wystawienie książki inwalidzkiej lub innego poświadczenia inwalidztwa;

wszelkie podania zmierzające do ustalenia wysokości zaopatrzenia — w szczególności też podania o badanie przez komisję wojskowo-lekarską, nie wyłączając podań o badanie ponowne, (np. w przypadku przewidzianym w art. 7, ustępie ostatnim, powołanej ustawy, z dnia 18 marca 1921 r. Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 195), podania o kapitalizację renty oraz wszelkie środki odwoławcze w sprawach roszczeń inwalidzkich (nie wyłączając odwołań od orzeczeń komisji wojskowo-lekarskich, jakoteż prośb o ponowne rozpatrzenie sprawy inwalidzkiej, już w ostatniej instancji rozstrzygniętej);

o leczenie i doleczanie chorób (kalectwa);

o protezowanie i naprawę protez (aparatów ortopedycznych);

w sprawie szkolenia;

o uznanie za usprawiedliwione niezgłoszenie się do ponownego badania przed wygaśnięciem prawomocności orzeczenia wojskowo-lekarskiej komisji rewizyjnej (§ 28 rozporządzenia z dnia 10 stycznia 1923 r. Dz. U. R. P. Nr. 20, poz. 132 w brzmieniu ustalonym w § 1 rozporządzenia z dnia 6. 9. 1929 r. Dz. U. R. P. Nr. 53, poz. 429);

o zwrot kosztów podróży i utrzymania (§ 110 powołanego rozporządzenia z r. 1923);

o uznanie za zaginionego (§ 1 rozporządzenia z dnia 1 sierpnia 1924 r. Dz. U. R. P. Nr. 74, poz. 739);

o przyznanie zapomogi pogrzebowej (§ 137 powołanego rozporządzenia z 1923 r.).

Wkł. 190. (Art. 142). Podania osób bezdomnych o udzielenie schronienia lub mieszkania są wolne od opłaty stemplowej na mocy art. 142 (punkt 12) u. o. s. (L. D. V. 7600/6/28).

Wkł. 193. (Art. 142). Podanie o zwrot kwoty, uiszczonej tytułem należności celnych, w przypadku, gdy zwrot tej kwoty należy się z powodu ulgi celnej, uzyskanej przez petenta po uiszczeniu owej kwoty, jest wolne od opłaty na mocy art. 142 (punktu 8) u. o. s. (L. D. V. 6894/6/28).

Wkł. 218. (Art. 142, punkt 1). Podanie, zawierające zawiadomienie o rozpoczęciu czynności względnie o zamianie siedziby mierniczego przysięgłego (§§ 26 i 27 rozporządzenia z dn. 28 czerwca 1926 r. Dz. U. R. P. Nr. 71, poz. 412) albo też o rozpoczęciu względnie przerwie praktyki u mierniczego przysięgłego (§ 36 powołanego rozporządzenia), jest wolne od opłaty stemplo-

wej, ponieważ urząd wojewódzki, po otrzymaniu powyższego podania, poprzestaje na zapisaniu zgłoszenia do właściwego rejestru, nie zawiadamiając o tem interesowanego (L. D. V. 4138/6/29).

Wkł. 236. (Art. 142). Podania, wnoszone do władz administracyjnych, a zawierające doniesienia o popełnieniu czynów karygodnych, wymienionych w art. 241, 243 ustawy wodnej (Dz. U. R. P. Nr. 62, poz. 574 z 1928 r.) są wolne od opłat stemplowych na mocy punktu 15 art. 142 u. o. s., choćby podanie takie zawierało zarazem wnioski o wydanie nakazu lub zakazu, mającego na celu sprowadzenie stanu rzeczy zgodnego z ustawą (L. D. V. 4968/6/29).

Wkł. 240. (Art. 142). Pisemny wniosek strony, zgłaszającej towar do odprawy celnej, o uznanie deklaracji celnej nadawcy za dokument handlowy — który to wniosek w myśl okólnika Ministerstwa Skarbu z dn. 14 czerwca 1929 r. L. D. IV. 879/3/29 (Dz. Urz. Min. Sk. Nr. 17, poz. 188) umieszcza bądź w swojej deklaracji bądź na deklaracji celnej nadawcy — jest wolny od opłaty stemplowej na mocy art. 142, punkt 1 u. o. s. (L. D. V. 9436/6/29).

Patrz wykładnię przy art. 17 nr. 135 I.

„ „ „ „ 25 „ 232.

„ „ „ „ 29 „ 76.

„ „ „ „ 140 „ 38, 112, 176 i 222.

„ „ „ „ 141 „ 138.

„ „ „ „ 160 „ 135 X.

Art. 143.

Podanie, od którego opłatą uiszczono, wniesione do urzędu niewłaściwego, a następnie skierowane dokąd należy, nie podlega ponownej opłacie.

Patrz wykładnię przy art. 140 nr. 38.

„ „ „ „ 152 „ 71.

Art. 144.

Uwolnienie osobiste od opłat, przewidzianych w rozdziale niniejszym, służy:

1. Skarbowi Rzeczypospolitej oraz osobom, wymienionym w art. 16;

2. związkom komunalnym i innym związkom przymusowym na obszarze Rzeczypospolitej;

3. kościołom i gminom wyznaniowym, przez Państwo Polskie uznanym;

4. Bankowi Polskiemu;

5. gminnym kasom pożyczkowo-oszczędnościowym;

6. państwom obcym — z zastrzeżeniem wzajemności.

Uwolnienie, służące fundacjom, zakładom i zrzeszeniom (punkt 1), tyczy się również podania o zatwierdzenie statutu.

Wkł. 83. (Art. 144). Pisma, wnoszone do Urzędów państwowych przez zakłady ubezpieczeń przymusowych np. Kasy Chorych, Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych z siedzibą w Warszawie (rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 maja 1927 r. Dz. U. R. P. Nr. 46, poz. 410), Zakład Pensyjny dla funkcjonariuszów z siedzibą we Lwowie (rozporządzenie z dnia 6 sierpnia 1921 r. Dz. U. R. P. Nr. 76, poz. 524), Ubezpieczalnia Krajowa w Poznaniu (rozporządzenie Ministra b. Dzielnicy Pruskiej z dnia 2 sierpnia 1920 r.

Dz. Urz. Min. b. Dz. Pr. nr. 45, poz. 380), Zakład Ubezpieczenia od wypadków z siedzibą we Lwowie (ustawa z dnia 30 stycznia 1924 r. Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 148 oraz rozporządzenie z dnia 7 czerwca 1924 Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 512), Zakład Ubezpieczenia Urzędników Prywatnych w Poznaniu (rozporządzenie z dnia 26 maja 1926 r. Dz. U. R. P. Nr. 55, poz. 322) zarząd główny i zarządy obwodowe Funduszu bezrobocia (art. 17—26 ustawy z dn. 18 lipca 1924 r. Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 650) są wolne od opłaty stemplowej na mocy art. 144 p. 2 jako wniesione przez związek przymusowy, L. DPO. 5682/VII/27).

Patrz wykładnię przy art. 140 nr. 38, 112, 114, 176 i 222.

„ „ „ „ 145 „ 23.

Art. 145.

Tytułem opłaty od podania należy uiścić zasadniczo:

1. w każdym przypadku 3 zł.;
2. po 50 gr. od każdego załącznika, jako też od każdego dalszego egzemplarza lub odpisu podania, wraz z niem złożonych. Opłata od załącznika należy się bez względu na to, czy jest nim oryginał czy odpis i czy od niego uiszczono już poprzednio jakąkolwiek opłatę, czy nie uiszczono. Jeżeli jednak załącznikami do podania są papiery wartościowe, to nie podlegają opłacie jako załączniki.

Podanie ponowne, przy którym jedynie zostają złożone załączniki, potrzebne do załatwienia pierwszego podania, nie podlega opłacie; od załączników opłaca się jednak po 50 gr. od sztuki.

Wkł. 23. (Art. 145 i 154). W sprawach o zezwolenie na urządzenie loterii fantowej podlegają: a) podanie: opłacie stemplowej w wysokości 3 zł. (oraz w wysokości 50 gr. od każdego załącznika) w myśl art. 145 u. o. s., b) zezwolenie: opłacie stemplowej w wysokości 3 zł. w myśl art. 154 u. o. s.) jeżeli jednak podanie zostało wniesione przez fundację, zakład lub zrzeszenie, prawnie istniejące i posiadające siedzibę w Polsce, których zadaniem stanowi wyłącznie wykonywanie kultu religijnego albo działalność naukową, oświatową lub dobroczynną, to tak podanie jak i zezwolenie wolne są od opłat stemplowych w myśl art. 144 (p. 1) względnie art. 160 (p. 3) u. o. s. (L. DPO 963/VII/27).

Wkł. 42. (Art. 145 i 154). Zgłoszenia przemysłowców wolnych i rękodzielniczych dokonywane na obszarze b. zaboru austriackiego w myśl §§ 11 i 14 austrj. ustawy przemysłowej (Dz. P. P. Nr. 199 z 1907 r.) podlegają opłacie stemplowej w myśl art. 145 u. o. s. w kwocie 3 zł. a nadto w kwocie 50 gr. od każdego załącznika.

Karty przemysłowe (§§ 13 i 14 powołanej ustawy przemysłowej) podlegają opłacie w kwocie 3 zł. w myśl art. 154 u. o. s. (L. DPO. 2144/VII/27).

Wkł. 82 VII. (Art. 145). Podania o odprawę celną warunkową, składane w myśl art. 12 rozporządzenia z dnia 11 czerwca 1920 o taryfie celnej (Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 314) oraz w myśl §§ 42 do 44 rozporządzenia z dnia 13 grudnia 1920 r. o postępowaniu celnem (Dz. U. R. P. z 1921 r. Nr. 11, poz. 64) jak również podania o odroczenie terminu, wyznaczonego dla powrotu towaru, warunkowo odprawionego (§ 47 powo-

łanego rozporządzenia z dnia 13 grudnia 1920 r. o postępowaniu celnem) podlegają opłacie stemplowej w wysokości 3 zł. oraz w wysokości po 50 gr. od każdego załącznika. Wnioski ustne o odprawę warunkową (zgłaszane np. w ruchu podróży lub w małym ruchu granicznym) nie podlegają opłacie, gdyż nie powodują spisania protokołu, przewidzianego w ustępie pierwszym art. 140 u. o. s. (L. DPO. 463/VII/27).

Wkł. 94. (Art. 145, 146, 154, 156). 1) Podanie o koncesję na kolej prywatną użytku publicznego (art. 1 ustawy z dnia 14 października 1921 r. Dz. U. R. P. Nr. 88, poz. 646) podlega w myśl art. 145 u. o. s. opłacie w wysokości 3 zł. oraz po 50 gr. od każdego załącznika.

2) Dokument koncesyjny, wydany na skutek podania, wymienionego pod 1), podlega w myśl art. 156 (punktu 5) u. o. s. opłacie w wysokości 20 zł.

3) Podanie, którym koncesjonariusz — po wybudowaniu linii kolejowej prywatnej użytku publicznego — prosi o zezwolenie na prowadzenie ruchu na tej linii, podlega w myśl art. 146 (punktu 1) u. o. s. opłacie w wysokości 10 zł. oraz po 50 gr. od każdego załącznika) gdyż załatwienie takiego podania wymaga oględzin na miejscu).

4) Zezwolenie na prowadzenie ruchu, wydane na skutek podania, wymienionego pod 3) podlega w myśl art. 154 u. o. s. opłacie w wysokości 3 zł.

5) Podanie o zezwolenie na budowę kolei prywatnej, przeznaczonej do potrzeb własnych osoby, która zamierza kolej budować (art. 22 powołanej ustawy z 1921 r.) podlega w myśl art. 145 u. o. s. opłacie w wysokości 3 zł. oraz po 50 gr. od każdego załącznika.

6) Zezwolenie, udzielone na skutek podania wymienionego pod 5), podlega w myśl art. 154 u. o. s. opłacie w wysokości 3 zł.

7) Podanie którym właściciel kolei prywatnej, przeznaczonej do jego własnych potrzeb po jej wybudowaniu prosi o zezwolenie na prowadzenie ruchu, podlega w myśl art. 146 (punktu 1) u. o. s. opłacie w wysokości 10 zł. oraz po 50 gr. od każdego załącznika (gdyż załatwienie takiego podania wymaga oględzin na miejscu).

8) Zezwolenie, na prowadzenie ruchu, wydane na skutek podania, wymienionego pod 7) podlega w myśl art. 154 u. o. s. opłacie w wysokości 3 zł.

Wkł. 136 II. (Art. 145 i 154). Opłata stemplowa a) od podania w wysokości 3 zł., oraz po 50 gr. od każdego załącznika względnie b) od świadectwa (zezwo- lenia) w wysokości 3 zł., ma być uiszczona w sprawach:

- 1) o zezwolenie na przywóz z zagranicy wyrobów tytoniowych do osobistego użytku (art. 5 punkt „b” i art. 8 ustawy z dnia 1. czerwca 1922 r. o monopolu tytoniowym, Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 409 oraz § 1 rozporządzenia Min. Skarbu z dnia 12 marca 1925 r. o przywozie tytoniu z zagranicy — Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 238),
- 2) zezwolenie na tranzyt wyrobów tytoniowych, (art. 5, punkt „c” ustawy o monopolu tytoniowym).

Wkł. 136 III. (Art. 145 i 156, punkt 5). Opłaty stemplowe od podania w wysokości 3 zł., oraz po 50 gr. od każdego załącznika tudzież w wysokości 20 zł. od zezwoleń mają być uiszczane w sprawach o udzielenie koncesji na prawo przewozu tytoniu (art. 5, punkt „c” ustawy o monopolu tytoniowym). (L. D. V. 11470/6/27).

Wkl. 138 II. (Art. 145 i 154). Opłacie stemplowej w wysokości 3 zł., oraz po 50 gr. od każdego załącznika podlega podanie, a opłacie w wysokości 3 zł., podlega zezwolenie w sprawach następujących:

- 1) o zezwolenie na przywóz soli z zagranicy (§ 2, punkt 2, oraz § 5 rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 30 grudnia 1924 r. Dz. U. R. P. Nr. 117, poz. 1043),
- 2) o zezwolenie prywatnym producentom soli na wywóz soli własnej zagranicę (§ 2 rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 30 grudnia 1924 r. Dz. U. R. P. Nr. 117, poz. 1043).

Wkl. 159. (Art. 145 i 154). Podanie (lub wnioski ustny, ustalony protokółarnie) o stwierdzenie tożsamości towarów celem uzyskania ulg celnych, uzależnionych od decyzji Ministerstwa Skarbu, podlega opłacie stemplowej w wysokości 3 zł., opłacie w wysokości 3 zł. podlega również zaświadczenie tożsamości towarów, wydane na skutek takiego podania lub na skutek wniosku ustnego, choćby niestwierdzonego protokółarnie (L. D. V. 3584/6/28).

Patrz wykładnię przy art. 140 nr. 38, 82 III, 88, 112, 176, 182 i 222.

„ „ „ „ 142 „ 52, 97, 135 V
 „ „ „ „ 157 „ 167.

Art. 146.

Opłacie w wysokości 10 zł. w każdym przypadku oraz w wysokości 50 gr. od każdego załącznika, dłuższego egzemplarza i odpisu (według zasad, podanych w art. 145) podlegają:

1. podania o zezwolenie na prowadzenie przedsiębiorstwa zarobkowego, albo na urządzenie lub zmianę instalacji w zakładzie takiego przedsiębiorstwa, jeżeli załatwienie podania według obowiązujących przepisów wymaga oględzin na miejscu;
2. podania o nadanie uprawnień górniczych;
3. podania o wpis do księgi wodnej.

Wkl. 39. (Art. 146 p. 1 i art. 156 p. 5). Podanie o udzielenie koncesji na otwarcie i prowadzenie wolnego składu celnego (art. 7 lit. f. ustawy z dn. 31 lipca 1924 r., w przedmiocie uregulowania stosunków celnych (Dz. U. Nr. 80, poz. 777) podlega opłacie w wysokości 10 zł.; koncesja udzielona na skutek takiego podania, podlega opłacie stemplowej w wysokości 20 zł. (Dz. U. Min. Sk. Nr. 9/27).

Wkl. 187. (Art. 146, 154 i 156). Podania o udzielenie pozwolenia władzy wodnej, przewidzianego w art. 45, ustawy wodnej z dnia 19 września 1922 (Dz. U. R. P. Nr. 102, poz. 936), podlegają w myśl art. 146 (punktu 3) u. o. s. opłacie w wysokości 10 zł. gdyż w myśl § 9 rozporządzenia ministerjalnego z dnia 7 maja 1924 r. w przedmiocie urządzenia i prowadzenia ksiąg wodnych wraz ze zbiorami map wodnych i dokumentów (Dz. U. R. P. Nr. 44, poz. 468) pozwolenie takie ma być z urzędu wpisane do księgi wodnej.

Pozwolenie udzielone na mocy powołanego art. 45 ustawy wodnej podlega zasadniczo opłacie w wysokości 3 zł. przewidzianej w art. 154 u. o. s.. Jeżeli jednak przedmiotem takiego pozwolenia jest stałe prowadzenie

przedsiębiorstwa zarobkowego, a w szczególności, gdy pozwolenie tyczy się urządzenia zakładu kąpielowego, przeznaczonego do publicznego użytku (art. 45, punkt 7 ustawy wodnej) albo urządzenia stałego przewozu (art. 45, punkt 8 ustawy wodnej), to podlega opłacie w wysokości 20 zł. przewidzianej w art. 156 (punkcie 5) u. o. s. (L. D. V. 8714/6/28).

Patrz wykładnię przy art. 140 nr. 38.

„ „ „ „ 145 „ 94.

Art. 147.

Podanie, w którym petent żąda zmiany decyzji, wydanej w przedmiocie daniny publicznej (podatku, opłaty, cła), podlega opłacie w wysokości 2 zł.. Jeżeli jednak suma sporna nie przewyższa 100 zł., to opłata przy sumie spornej, przewyższającej 50 zł., wynosi 50 gr.; przy sumie zaś, nie przekraczającej 50 zł., podanie jest wolne od opłaty.

Od załączników, egzemplarza drugiego i następnych oraz odpisów opłata nie należy się.

Wkl. 197. (Art. 147). Podania o zastosowanie art. 49 u. o. s. podlegają opłacie stemplowej według zasad, przewidzianych w art. 147 u. o. s. (L. D. V. 11355/6/28).

Patrz wykładnię przy art. 140 nr. 38.

„ „ „ „ 142 „ 48 i 135 VII.

Art. 148.

Podanie, wniesione do urzędu państwowego przez jedną osobę, choćby dotyczyło dwu lub więcej przedmiotów, podlega jednokrotnej opłacie według stopy najwyższej.

Podanie, wniesione przez dwie lub więcej osób albo przez ustawowego zastępcę lub pełnomocnika dwu lub więcej osób, podlega opłacie jednokrotnej wtedy tylko, gdy pochodzi od współwłaścicieli i dotyczy ich majątku wspólnego lub jeżeli wyrażone w podaniu żądanie opiera się na tych samych tytułach prawnych. W braku powyższych warunków opłatę należy uiścić tyle razy, ile osób wymieniono w podaniu w charakterze petentów.

Art. 149.

Na żądanie osoby, składającej podanie, będzie wydane pokwitowanie z przyjęcia podania, wymieniające: imię i nazwisko lub firmę petenta, krótką treść podania oraz kwotę uiszczoną opłaty stemplowej. Pokwitowanie takie podlega opłacie 20 gr.

r. w. s. § 165.

Celem uiszczenia opłaty od podania zapomocą znaczków stemplowych należy na pierwszej stronie, a w razie wniesienia w dwu lub więcej egzemplarzach: na pierwszej stronie jednego egzemplarza, nakleić znaczki stemplowe, których wartość równa się sumie opłat, należących się od wszystkich egzemplarzy, tudzież od odpisów podania oraz od wszystkich załączników.

W razie uiszczenia opłaty gotówką w kasie skarbowej i wydania petentowi osobnego kwitu kasowego — kasa nie umieszcza już pokwitowania na samem podaniu.

r. w. s. § 166.

Urzędnik biura podawczego winien w razie uiszczenia opłaty zapomocą znaczków stemplowych (art. 151, zdanie pierwsze) skasować te znaczki, jeżeli nie nasuwa się podejrzenie, iż je podrobiono lub przerobiono albo usunięto z nich oznaki skasowania poprzedniego. W celu skasowania należy albo a) na każdym znaczku stemplowym wycisnąć pieczęć urzędową w ten sposób, aby część pieczęci znajdowała się na znaczku, część zaś poza nim na papierze albo b) każdy znaczek stemplowy przekreślić na krzyż, bądź atramentem bądź zapomocą pieczętki (kasownika) w ten sposób, aby końce linii znajdowały się poza znaczkami, na papierze.

O ile przyjęcie podania lub otwarcie koperty, w której ono się mieści, następuje poza biurem podawczym, kasuje znaczki stemplowe urzędnik, przyjmujący podanie lub otwierający kopertę, albo urzędnik przezeń upoważniony.

Znaczki stemplowe, skasowane w sposób podany w poprzednich dwóch ustępach, ulegają ponownemu skasowaniu zapomocą wypisania daty skasowania atramentem na znaczkach przez urzędnika, któremu poruczono załatwienie podania lub przez urzędnika przezeń upoważnionego — z wyłączeniem jednak urzędnika biura podawczego (ustęp pierwszy niniejszego paragrafu).

Opłata w kwocie 20 gr. za pokwitowanie z przyjęcia podania (art. 149) ma być uiszczona przez naklejenie znaczków stemplowych na tem pokwitowaniu i skasowanie ich w sposób, podany w ustępie pierwszym niniejszego paragrafu.

Wkl. 206. (Art. 149). Pokwitowanie z przyjęcia podania podlega opłacie 20 gr. także wówczas, gdy podanie nie podlega opłacie (L. D. V. 1808/6/29).

Art. 150.

Za załatwienie podań, wniesionych do urzędów państwowych, a nie wymienionych w art. 141, nie mogą być pobierane żadne opłaty, nieprzewidziane w niniejszej ustawie (w szczególności też opłaty tytułem zwrotu kosztów papieru lub druku).

Postanowienie powyższe nie zmienia jednak obowiązujących przepisów w przedmiocie zwrotu kosztów podróży, oględzin (w szczególności też badań lekarskich, chemicznych i t. p.), oraz ogłoszeń.

Art. 151.

Opłatę uiszcza się przez naklejenie znaczków stemplowych na pierwszej stronie podania. Można ją uiścić także gotówką w kasie skarbowej i dołączyć do podania kwit kasowy lub uzyskać pokwitowanie kasy na samem podaniu.

Przy wniesieniu podania drogą telegraficzną umieszcza się znaczki stemplowe lub kwit kasowy na blankiecie telegramu. Urząd, przyjmujący telegram, wymienia kwotę uiszczoną opłaty w tekście telegramu lub zaznacza, że opłaty nie uiszczono; przy ustaleniu należności za telegram liczy się również wyrazy, dotyczące opłaty stemplowej.

r. w. s. § 167.

Przy wniesieniu podania drogą telegraficzną (art. 151, ustęp drugi), urząd przyjmujący telegram uzupeł-

nia tekst telegramu, umieszczając po podpisie nadawcy uwagę: „Stempel zł.”.

Urząd przyjmujący telegram kasuje znaczki stemplowe odciskiem stempla kalendarzowego.

Urzędy, powołane do przyjmowania telegramów, nie odmawiają przyjęcia telegramów nieostemplowanych. Nie jest też ich rzeczą badać, czy poszczególne podanie telegraficzne podlega opłacie i w jakiej wysokości. Mają jednak przy telegramach, zawierających podania, wystosowane do urzędów państwowych a niezaopatrzone w znaczki stemplowe, zwrócić uwagę nadawcy, że podanie odnośne — jeśli podlega opłacie — nie będzie załatwione. O ileby nadawca mimo tej uwagi nie chciał zaopatrzyć telegramu w znaczki stemplowe, urząd przyjmujący telegram stwierdzi to, umieszczając po podpisie nadawcy uwagę: „Stempla odmówiono”.

Uwagi, wymienione w ustępach pierwszym i trzecim niniejszego paragrafu, mają być telegrafowane narówni z tekstem właściwym. Przy obliczaniu ilości wyrazów, celem ustalenia należności za telegram, wlicza się również wyrazy, z których składają się wspomniane uwagi.

Wkl. 129. (Art. 151 i 152). Zdarza się, że od podania wniesionego drogą telegraficzną, nie uiszczono opłaty stemplowej w sposób podany w ustępie drugim art. 151 u. o. s. (t. j. przez umieszczenie znaczków stemplowych lub kwitu kasowego na blankiecie telegramu) i że na skutek tego tekst telegramu nie zawiera adnotacji urzędu, przyjmującego telegram, stwierdzającej uiszczenie opłaty, że jednak następnie urząd, do którego wniesiono podanie telegraficzne otrzymuje pocztą drugie podanie, którego treść istotna nie różni się od treści podania telegraficznego (które więc nie zawiera żadnych dalszych wniosków oprócz już ujawnionych w podaniu telegraficznym). Jeżeli to drugie podanie jest zaopatrzone w znaczki stemplowe, odpowiadające opłacie należnej według treści podania, to tem samem została uiszczona opłata od podania telegraficznego. Nie należy więc z powodu nieuiszczenia odrazu opłaty od podania telegraficznego wdrażać postępowania, przewidzianego w art. 152 u. o. s. (L. D. V. 936/6/28).

Patrz wykładnię przy art. 142 nr. 97.

Art. 152.

Podaniu, podlegającemu opłacie, jeżeli jej wcale nie uiszczono lub uiszczono niedostatecznie, urząd nadaje bieg właściwy dopiero po uiszczeniu należnej opłaty. Urząd wzywa petenta, względnie jednego z petentów, do uiszczenia kwoty, której brakuje. Przeciw temu wezwaniu niema środka odwoławczego.

Urząd ma jednak załatwić podanie mimo nieuiszczenia lub niedostatecznego uiszczenia opłaty:

a) jeżeli za niezwłocznem załatwieniem przemawiają względy publiczne lub względ na poważny interes petenta;

b) jeżeli wniesienie podania stanowi czynność, dla której jest ustanowiony termin prekluzyjny;

c) jeżeli podanie wniosła osoba, zamieszkała zagranicą, bez pośrednictwa konsulatu polskiego.

W przypadkach, przewidzianych w punktach a), b), urząd wzywa, petenta, względnie jednego z petentów, aby w ciągu dwóch tygodni od dnia doręczenia wezwa-

nia uiścić opłatę stemplową wraz z kosztami doręczenia; w razie bezskutecznego upływu tego terminu urząd zarządza przymusowe ściąganie kwot, wymienionych w wezwaniu wraz z kosztami egzekucyjnymi; sposób ściągania określi rozporządzenie.

W przypadku, przewidzianym w punkcie c), urząd przesyła odpowiedź na podanie właściwemu konsulatu polskiemu, który ją doręcza petentowi za uprzednim pobraniem opłaty konsularnej.

r. w. s. § 168.

Jeżeli od podania, wniesionego przez osobę, która ma zamieszkanie lub siedzibę na obszarze Polski, wcale nie uiszczono opłaty lub uiszczono ją niedostatecznie, to należy — o ile § 170 nie postanawia inaczej — postąpić w sposób następujący:

Urzędnik, któremu poruczono załatwienie podania, umieszcza na niem uwagę „Kancelarja wezwie do uiszczenia opłaty zł. ... gr. (wzór 12).”

Kancelarja sporządza wezwanie na druku w formie karty pocztowej, ułożonym według wzoru 12 i wysyła je pocztą, poczem umieszcza poniżej polecenia uwagę: „Wysłano dnia”.

Adresat winien przy odbiorze zawiadomienia uiścić pojedynczą opłatę pocztową, przypadającą według taryfy za kartkę pocztową (§ 2 rozporządzenia Ministra Pocht i Telegrafów z dnia 17 sierpnia 1928 r., Dz. U. R. P. Nr. 80, poz. 702). Jeżeliby odmówił uiszczenia, to poczta zwraca pismo jako niedoręczone urzędowi wysyłającemu, który ma pismo to przechować przy podaniu.

W razie dodatkowego uiszczenia opłaty kancelarja notuje na podaniu datę dostarczenia znaczków stemplowych lub nadesłania kwitu kasy skarbowej i kasuje znaczki stemplowe w sposób, wskazany w ustępie pierwszym § 166, względnie przykleja kwit kasowy do podania. Urzędnik, któremu poruczono załatwienie podania, kasuje znaczki stemplowe w sposób wskazany w ustępie przedostatnim § 166.

r. w. s. § 169.

Zasadniczo nie należy przedsięwziąć żadnych czynności urzędowych, zmierzających do załatwienia podania, zanim petent nie uczyni zadość wezwaniu w przedmiocie dodatkowego uiszczenia opłaty (§ 168). W przypadkach jednak, w których wstrzymanie załatwienia groziłoby niebezpieczeństwem niemożności załatwienia przychylnego, wolno wydać zarządzenie tymczasowe — oczywiście z równoczesnym wystosowaniem zawiadomienia w myśl § 168.

Załatwienie tymczasowe mimo nieuiszczenia lub niedostatecznego uiszczenia opłaty urząd winien umotywić — zapomocą notatki, umieszczonej na referacie załatwienia.

r. w. s. § 170.

Odpowiedź ostateczna na podanie (czyli właściwe załatwienie podania) może nastąpić zasadniczo tylko w razie uiszczenia opłaty. Od tej zasady zachodzą wyjątki:

a) jeżeli za załatwieniem mimo nieuiszczenia opłaty przemawiają względy publiczne lub wzgląd na poważny interes petenta;

b) jeżeli wniesienie podania stanowi czynność, dla której jest ustanowiony termin prekluzyjny.

W przypadkach, wymienionych wyżej w punktach a), b), należy załatwienie mimo nieuiszczenia opłaty stemplowej umotywić zapomocą notatki na referacie załatwienia oraz umieścić na tymże referacie uwagę:

„Kancelarja wezwie do uiszczenia opłaty zł. ... gr. oraz kosztów doręczenia ... gr. (wzór 13).”

Kancelarja sporządza w dwóch egzemplarzach wezwanie na druku w formie kartki pocztowej, ułożonym według wzoru 13 i doręcza jeden z tych egzemplarzy za dowodem doręczenia. W przypadku doręczenia za pośrednictwem poczty należy wezwanie wysłać jako przesyłkę poleconą za zwrotnym poświadczeniem odbioru. Adresat winien przy odbiorze wezwania uiścić pojedynczą opłatę pocztową, przypadającą według taryfy za kartkę pocztową, za polecenie i za zwrotne poświadczenie odbioru. Jeżeliby odmówił uiszczenia opłat, poczta pomimo to wezwanie doręcza za pokwitowaniem na zwrotnym poświadczeniu odbioru i na pocztowym dowodzie odbioru, a nieuiszczoną opłatę pocztową ściąga w drodze administracyjnej.

Drugie egzemplarze wezwań według wzoru 13 kancelarja przechowuje w osobnej okładce pod napisem „Podania nieostemplowane”. Nadchodzące dowody doręczenia należy dołączać do odnośnych wezwań.

Po dostarczeniu przez petenta znaczków stemplowych, względnie kwitu kasy skarbowej, kancelarja postępuje w sposób, podany w § 168.

Jeżeli petent mimo upływu dwóch tygodni od doręczenia mu wezwania nie dostarczył znaczków stemplowych ani kwitu kasowego, kancelarja umieszcza na egzemplarzu wezwania, pozostałym w urzędzie, uwagę: „Opłaty do dnia nie uiszczono”, zaopatruje tę uwagę w podpis i w pieczęć urzędową, poczem ów egzemplarz wezwania wraz z dowodem doręczenia przesyła temu urzędowi skarbowemu (§ 16), w którego okręgu petent ma mieszkanie lub siedzibę; urząd skarbowy zarządza następnie przymusowe ściąganie opłaty wraz z karą za zwłokę (ustawa z dnia 31 lipca 1924 r., Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 721), którą oblicza się za czas od upływu czterech tygodni po doręczeniu wezwania.

r. w. s. § 171.

Jeżeli wcale nie uiszczono opłaty od podania, wniesionego — bez pośrednictwa polskiego urzędu konsularnego — przez osobę, zamieszkałą zagranicą, lub uiszczono opłatę niedostatecznie, to podanie ma być mimo to załatwione, a odpowiedź na podanie ma być przesłana temu urzędowi konsularnemu Rzeczypospolitej Polskiej, w którego okręgu petent ma mieszkanie lub siedzibę; urząd, który załatwił podanie, podaje urzędowi konsularnemu kwotę, której nie uiszczono. Urząd konsularny doręcza odpowiedź petentowi za pobraniem opłaty konsularnej, przewidzianej w pozycji 60 (ustępie 1b) taryfy opłat konsularnych (Dz. U. R. P. z 1928 r. Nr. 49, poz. 474).

Wkł. 71. (Art. 152 i 143). Obowiązek wezwania petenta do uiszczenia opłaty stemplowej od podania ciąży na tym urzędzie, do którego podanie winno być wniesione według właściwych przepisów. Jeżeli podanie, od którego nie uiszczono należnej opłaty, wniesiono do

urzędu niewłaściwego, to urząd ten może odstąpić podanie urzędowi właściwemu bez uprzedniego wezwania petenta do uiszczenia opłaty (L. DPO. 3788/VII/27).

Wkł. 106. (Art. 152). Jeżeli nie uiszczono opłaty stemplowej od podania którym petent jedynie ponagla załatwienie podania, poprzednio wniesionego, to należy w takim razie wdrożyć postępowanie, przewidziane w art. 152 u. o. s. oraz w §§ 168 i 169 r. w. s., a zatem żądać od petenta uiszczenia opłaty stemplowej, jeżeli urząd do którego wniesiono podanie ponaglaające, zamierza doręczyć petentowi na skutek ponaglenia pismo urzędowe, któregoby petent nie otrzymał, gdyby ponaglenia nie wniósł. Należy więc żądać dostarczenia opłaty do podania ponaglaającego, jeżeli, np. urząd chce zawiadomić petenta, że celem załatwienia podania pierwotnego wdrożył dochodzenia i że dochodzenia te jeszcze nie są zakończone, albo, że przedstawił sprawę wyższej instancji, od której jeszcze decyzja nie nadeszła.

Natomiast nie należy żądać uiszczenia opłaty stemplowej od podania ponaglaającego, jeżeli urząd bądź nie przedsięwzięć żadnej czynności urzędowej, wywołanej jedynie ponagleniem, bądź wykonywa wprawdzie czynności urzędowe, którychby nie było w braku ponaglenia, ale które są czynnościami ściśle wewnętrznymi i o których urząd petenta nie zawiadamia (np. gdy ponagla inny urząd, do którego się o udzielenie informacji lub opinii, potrzebnych do załatwienia podania pierwotnego; gdy przedkłada podanie ponaglaające instancji wyższej, w której znajduje się podanie pierwotne, gdy instancja wyższa do której petent wniósł podanie ponaglaające, a która jeszcze przed otrzymaniem ponaglenia powzięła decyzję i ją przesała instancji niższej — poleca instancji niższej, aby rychło doręczyła petentowi zawiadomienie o decyzji).

W żadnym razie nie jest dopuszczalne wstrzymywanie załatwienia podania pierwotnego (od którego opłatę uiszczono) do czasu dostarczenia opłaty do podania ponaglaającego (L. D. V. 9953/6/27).

Patrz wykładnię przy art. 151 nr. 129.

Art. 153.

Opłata, nienależnie od podania uiszczona, zostanie zwrócona na wniosek petenta, złożony — nie później niż w ciągu miesiąca od dnia uiszczenia — temu urzędowi, do którego wniesiono podanie, względnie temu, od którego otrzymano wezwanie do uiszczenia opłaty (art. 152).

Urząd przesyła wniosek wraz ze swą opinią tej izbie skarbowej, w której okręgu ma siedzibę, celem wydania decyzji co do zwrotu opłaty. Zwrot opłat, nienależnie uiszczonych od podań, skierowanych do Ministerstwa Skarbu, zarządza to Ministerstwo.

r. w. s. § 172.

Urząd, do którego wniesiono podanie, względnie ten urząd, który wystosował wezwanie do uiszczenia opłaty, przysyłając izbie skarbowej wniosek o zwrot opłaty, ma dołączyć podanie — ewentualnie też inne akta, będące w związku, jeżeli zdaniem urzędu potrzebne są do rozstrzygnięcia. Izba Skarbowa zawiadamia o rozstrzygnięciu petenta oraz urząd, który przesał wniosek o zwrot i zarazem zwraca temu urzędowi jego akta.

ROZDZIAŁ TRZYDZIESTY PIERWSZY.

Ś W I A D E C T W A.

Art. 154.

Świadcetwa, wydawane przez urzędy państwowe, nie wyłączając sądów i notariuszów, podlegają zasadniczo opłacie w wysokości 3 zł.

Świadcetwa szkolne, dowody osobiste, zawierające zezwolenie na wyjazd zagranicę, protesty weksli, czeków i innych dokumentów, sporządzone przez urzędy pocztowe, jako też świadectwa, wydawane w postępowaniach, wymienionych w art. 141, nie podlegają opłatom stemplowym, przewidzianym w ustawie niniejszej.

Poza przypadkami, przewidzianymi w ustępie poprzednim, za wydanie świadectwa przez urząd państwowy nie ma być pobrana żadna opłata, nie przewidziana w niniejszej ustawie (w szczególności też tytułem zwrotu kosztów papieru lub druku); postanowienie to nie dotyczy kosztów ogłoszeń.

Z postanowień części pierwszej niniejszej ustawy stosuje się do opłat od świadectw jedynie art. 18, 38, 39, 50 i 51.

Wkł. 25. (Art. 154). Zezwolenie na wyrób, reperaturę i sprzedaż narzędzi mierniczych, udzielane przez Główny Urząd Miar w myśl rozporządzenia Ministra Przemysłu i Handlu z dn. 14 maja 1919 r. (Dz. P. P. Nr. 57, poz. 346) — ponieważ udzielenie ich uwarunkowane jest tylko posiadaniem kwalifikacyj moralnych i technicznych — podlegają opłacie stemplowej w kwocie 3 zł. w myśl art. 154 u. o. s. (L. DPO. 486/VII/27).

Wkł. 40. (Art. 154). Tłumacze przysięgli (art. 421 — 429 ustawy rosyjskiej, organizacji władz sądowych. Tom XVI, część I, wyd. z r. 1914; §§ 281 do 292 austr. ces. patentu z dnia 9 sierpnia 1894 r. Dz. p. p. Ur. 208; §§ 9 i 10 ogólnego zarządzenia o zaprzysięganiu rzeczoznawców z dn. 15 lutego 1900 r. Dziennik Urz. pruskiego Min. Spraw. str. 48) nie są urzędami państwowymi w rozumieniu art. 154 u. o. s.

Wydawane przez nich zaświadczenia zgodności tłumaczenia z oryginałem nie podlegają więc opłacie stemplowej. (Dz. Urz. Min. Sk. Nr. 9/27).

Wkł. 72. (Art. 154, 157—159). Poświadczenie (Beurkundungen) wymienione w dziale III części V austriackiej ustawy notarialnej z dnia 25 lipca 1871 r. Dz. U. R. P. Nr. 75) podlegają opłatom stemplowym według zasad następujących:

Poświadczenie zgodności odpisu z pierwopisem (§§ 77 ust. not.) podlega opłacie w wysokości 20 gr. od każdej pełnej lub zaczętej stronicy (art. 157 u. o. s.) — z ograniczeniem, wynikającym z ustępu ostatniego art. 157 u. o. s..

Poświadczenie zgodności tłumaczenia z oryginałem (§ 78 ust. not.) podlega opłacie w wysokości 3 zł. bez względu na rozmiary tłumaczenia (art. 154 u. o. s.).

Poświadczenie własnoręczności podpisu (§ 79 ust. not.) nie podlega opłacie (art. 158 u. o. s.).

Poświadczenie daty okazania dokumentu (§ 80 ust. not.) oraz świadectwo życia (§ 81 ust. not.) podlegają opłacie w wysokości 3 zł. (art. 154 u. o. s.).

Protokół, stwierdzający oświadczenie, złożone przez notariusza imieniem strony (§ 83 ust. not.), protokół ogólnego zebrania (§ 87 ust. not.) oraz protokoły, przewidziane w § 86 ust. not. podlegają opłacie według zasad podanych w art. 139 u. o. s. o ile nie mają zastosowania art. 102 lub 105—108 u. o. s. Zaświadczenia, wydawane na podstawie takich protokołów (§§ 84, 85, 87 i 88 ust. not.) podlegają opłacie w wysokości 1 zł. każdej stronie pełnej lub zaczętej (art. 157); opłata od zaświadczenia nie może jednak — w myśl ustępu ostatniego art. 157 — wynosić więcej niż opłata od protokołu.

Protesty (§ 89 ust. not.) podlegają opłacie stempłowej w myśl art. 159 u. o. s. utrzymanego w mocy w art. 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 30 kwietnia 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 43, poz. 381) (L. DPO. 3811/VII/27).

Wkl. 87. (Art. 154). Zaświadczenie, umieszczone przez notariusza na księdze handlowej, a stwierdzające oparowanie jej, podlega opłacie stempłowej w wysokości 3 zł. (L. DPO. 6248/VII/27).

Wkl. 123. (Art. 154). Karty rowerowe § 1 rozporządzenia z dnia 20 maja 1925 r. Dz. U. R. P. Nr. 55, poz. 397), wydawane przez urzędy państwowe, podlegają opłacie stempłowej w wysokości 3 zł. Natomiast nie ma być pobierana opłata w wysokości 1 zł., przewidziane w § 3 powołanego rozporządzenia.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych podało powyższą wykładnię do wiadomości urzędów wojewódzkich okólnikiem z dnia 12 listopada 1927 r. Nr. A. P. 10790/27/karty. (L. D. V. 12136/6/27).

Wkl. 135 VIII. (Art. 154). Zaświadczenie, stwierdzające warunkową odprawę celną (patrz ustęp VII wykładni Nr. 82, ogłoszonej w Dz. Urz. Min. Sk. z r. 1927 Nr. 20, poz. 228 umieszczonej przy art. 142), — w szczególności zaświadczenie, przewidziane w okólniku z dnia 25 czerwca 1927 r. (Dz. Urz. Min. Sk. Nr. 19, poz. 223), a dotyczące się krajowych przedmiotów osobistego użytku, wywiezionych czasowo zagranicę przez podróżnych — podlegają opłacie stempłowej w wysokości 3 zł.

Wkl. 142. (Art. 154 — 159). Świadcstwo, stwierdzające dwa lub więcej stanów faktycznych, podlega opłacie wielokrotnej tylko w przypadkach wyjątkowych, wymienionych w art. 155, 158 i 159 u. o. s.. Poza temi przypadkami, świadcstwo, o którym mowa — i tak samo świadcstwo, stwierdzające dwa lub więcej uprawnień — podlega opłacie jednokrotnej; w szczególności więc pozwolenie na broń, wymieniające kilka sztuk broni (tego samego rodzaju lub różnych rodzajów), podlega opłacie w wysokości 3 zł., przewidzianej w art. 154 u. o. s. (L. D. V. 7022/6/27).

Wkl. 243. (Art. 154). Poświadczenie zgodności tłumaczenia z oryginałem, wydane przez notariusza, podlega opłacie w wysokości 3 zł., bez względu na rozmiary tłumaczenia (L. D. V. 10116/6/29).

Patrz wykładnię przy art. 52 nr. 194.

140 „ 21, 38, 66,
82 III, 88, 101,
111, 112, 113,
176 i 222, 182.

„ „ „ „

Patrz wykładnię przy art. 141 nr. 22, 47, 63,
136 I, 138 I.
„ „ „ „ 145 „ 23, 42, 94,
136 II, 138 II,
159.
„ „ „ „ 146 „ 187.
„ „ „ „ 157 „ 167.
„ „ „ „ 158 „ 26.
„ „ „ „ 160 „ 183 II.
„ „ „ „ 171 „ 118.

Art. 155.

Wyciągi i inne świadectwa z akt stanu cywilnego (z ksiąg metrykalnych) podlegają od każdego zaświadczonego faktu urodzin, zaślubin lub śmierci:

a) opłacie w wysokości 3 zł., jeżeli są wydawane poza obszarem, na którym obowiązuje kodeks cywilny niemiecki, o ile koszty utrzymania urzędu stanu cywilnego ponosi Państwo;

b) opłacie w wysokości 1 zł. w innych przypadkach.

Wolne są od opłaty — pod warunkiem wzajemności — wyciągi i inne świadectwa z akt stanu cywilnego, dotyczące się wymienionych w art. 88 osób urzędowych, wchodzących w skład przedstawicielstw dyplomatycznych i konsularnych oraz członków ich rodzin.

r. w. s. § 173.

Opłacie stempłowej w wysokości 1 zł., przewidzianej w punkcie b) artykułu 155, podlegają: 1) wyciągi i inne świadectwa z ksiąg metrykalnych, prowadzonych na obszarze województw: poznańskiego i pomorskiego oraz górnośląskiej części województwa śląskiego (prócz opłaty stempłowej należy uiścić opłatę w myśl ustawy niemieckiej z dn. 6 lutego 1876 r., Dz. Pr. Rzeszy str. 23, względnie w myśl rozporządzenia, wydanego na mocy ustawy z dnia 22 listopada 1921 r., Dz. U. R. P. Nr. 101, poz. 721; 2) wyciągi i inne świadectwa z ksiąg metrykalnych, prowadzonych na pozostałym obszarze Państwa, jeżeli Państwo nie ponosi kosztów utrzymania urzędu stanu cywilnego, wydającego świadectwo.

Patrz wykładnię przy art. 142 nr. 183 I.

„ „ „ „ 154 „ 142.
„ „ „ „ 160 „ 183 II i III.

Art. 156.

Opłatom wyższym ponad zasadniczą (art. 155) podlegają:

1. akt nadania obywatelstwa polskiego. Opłata wynosi 50 zł.

2. akt zezwolenia na zmianę nazwiska. Opłata wynosi 200 zł.

Władza, nadająca obywatelstwo lub zezwalająca na zmianę nazwiska, może zwolnić petenta od opłaty całkowite lub częściowo ze względu na jego stan majątkowy lub ze względów natury publicznej.

3. zezwolenie na nabycie nieruchomości przez obco-krajowca — 1% od minimalnej sumy nabycia (art. 3 ustawy z dnia 24 marca 1920 r. Dz. U. R. P. Nr. 31, poz. 178), nie więcej jednak jak 500 zł.

4. zatwierdzenie statutu spółki akcyjnej lub komandytowo-akcyjnej albo zmian w statucie, jak również ze-

zewolenie spółce zagranicznej na działalność w Państwie Polskim lub na powiększenie kapitału. Opłata wynosi 100 zł.

5. zezwolenie na stałe prowadzenie przedsiębiorstwa zarobkowego, wymagającego koncesji. Opłata wynosi 20 zł.

Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu może obniżyć opłatę dla niektórych kategorii przedsiębiorstw do 3 zł.

6. zezwolenie na przedłużenie godzin wstępu do lokalu publicznego (restauracji i t. p.) ponad czas, przewidziany w przepisach policyjnych, udzielone na czas dłuższy niż trzy doby. Opłata wynosi 50 zł.

7. akt nadania górniczego. Opłata wynosi 25 zł.

8. karty łowieckie, wydane na czas dłuższy niż jeden dzień. Opłata wynosi 10 zł.

Wolne są od opłaty karty łowieckie, wydawane funkcjonariuszom zarządów lasów państwowych oraz straży łowieckiej prywatnej zatwierdzonej i zaprzysiężonej przez władzę państwową.

r. w. s. § 174.

Punkt 1 artykułu 156 dotyczy się tylko tych przypadków, w których nadanie obywatelstwa zależy wyłącznie od uznania władzy (art. 8 i 9 ustawy z dn. 20 stycznia 1920 r., Dz. U. R. P. Nr. 7, poz. 44, oraz art. 14 rozporządzenia z dn. 7 czerwca 1920 r. Dz. U. R. P. Nr. 52, poz. 320).

Poświadczenie obywatelstwa polskiego, służącego pewnej osobie z mocy ustawy (art. 11 powołanego rozporządzenia z 1920 r.) podlega opłacie w wysokości 3 zł. przewidzianej w art. 154; poświadczenie takie jest wolne od opłaty, jeżeli dotyczy się obywatelstwa nabytego drogą opeji, opartej na traktacie międzypaństwowym (punkt 1 artykułu 160 w związku z punktem 16 artykułu 142).

r. w. s. § 175.

Koncesja na handel starzyzną (art. 8, punkt 10 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowym, Dz. U. R. P. Nr. 53, poz. 468), jak również licencja na przemysł okrężny, udzielana osobie, która nie skończyła jeszcze 21 roku życia (art. 52, punkt 1 powołanego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej), podlegają opłacie w wysokości 3 zł.

Koncesja na przemysł gospodni (art. 8, punkt 6, powołanego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej) podlega opłacie w wysokości 10 zł., jeżeli ma za przedmiot hotel, dom zajezdny lub pensjonat z ilością pokoi, wynoszącą nie więcej niż pięć.

Wkł. 49. (Art. 156, p. 5). Za koncesję w rozumieniu punktu 5 art. 156 u. o. s. uważać należy te zezwolenia na prowadzenie przedsiębiorstwa zarobkowego, których udzielenie zależy od swobodnego uznania właściwego Urzędu państwowego, które więc w swej istocie są koncesjami, bez względu na to, jak są nazwane w odnośnych przepisach prawnych. Przeciwnieństwem koncesyj są te zezwolenia na prowadzenie przedsiębiorstwa zarobkowego, które muszą być udzielone w razie istnienia przepisanych warunków.

Przedsiębiorstwo jest stałem we wszystkich tych przypadkach, w których zezwolenie na prowadzenie przedsiębiorstwa nie ogranicza się do wykonania jednej

czynności zarobkowej lub pewnej ściśle oznaczonej liczby takich czynności. Zezwolenie, wydane na jeden rok, jest więc zezwoleniem na stałe prowadzenie przedsiębiorstwa. (L. DPO. 2986/VII/27).

Wkł. 124. (Art. 156, punkt 4). Opłata stemplowa w wysokości 100 zł. należy się również od zezwoleń na założenie spółek akcyjnych i komandytowo - akcyjnych, mających siedzibę na obszarze obowiązywania kodeksu cywilnego niemieckiego oraz na zmianę ich statutu, udzielanych na podstawie rozporządzenia Rady Związkowej z dnia 2 listopada 1917 r. (Dz. Pr. Rz. Niem. str. 987) (L. D. V.11712/6/27).

Patrz wykładnię przy art. 140 nr. 38, 112.

" " " " 145 " 94, 136 III.

" " " " 146 " 39, 187.

" " " " 154 " 142.

Art. 157.

Opłacie w wysokości 1 zł. od każdej stronicy pełnej lub zaczętej podlegają: wypisy z aktów notarialnych oraz sporządzone przez urzędy państwowe drugie i dalsze egzemplarze dokumentów urzędowych, równobrzmiące z egzemplarzem pierwszym i zaopatrzone w podpis równorzędny. Takiej samej opłacie podlegają odpisy i wyciągi, sporządzone i poświadczone przez urzędy państwowe, z wyjątkiem tych, które sporządza i poświadcza notariusz; te ostatnie podlegają opłacie po 20 gr. od każdej pełnej lub zaczętej stronicy.

Poświadczenia zgodności z pierwopisem wtóropisów, odpisów i wyciągów, sporządzonych nieurzędownie (przez same strony), podlegają:

a) w razie poświadczenia przez notariusza — opłacie po 20 gr. od każdej pełnej lub zaczętej stronicy;

b) w razie poświadczenia zgodności przez inny urząd państwowy — opłacie w wysokości 50 gr. od każdej pełnej lub zaczętej stronicy.

Jeżeli pierwopis podlega opłacie stemplowej w myśl niniejszej ustawy, to kwota opłaty, przewidzianej w niniejszym artykule, nie może przewyższać opłaty, należnej od pierwopisu.

r. w. s. § 175 a.

Opłata, przewidziana w art. 157 nie może przewyższać kwoty, obliczonej w ten sposób, że powierzchnię wszystkich stronic, ustaloną w centymetrach kwadratowych, dzieli się przez 875, a liczbę, tą drogą otrzymaną, mnoży się przez właściwą stawkę, wymienioną w art. 157. Jeżeli z podziału przez 875 wynika liczba cała z ułamkiem, to zaokrągla się ją wzwyż do najbliższej liczby całej.

Wkł. 135 IX. (Art. 157). Dokonane przez urząd celny poświadczenie zgodności z pierwopisem odpisu za rządzenie władzy, dotyczącego się dwóch lub więcej przesyłek dla jednego odbiorcy, który to odpis sporządziła strona celem dołączenia do drugiej (względnie dalszej) deklaracji celnej (§ 16, ustęp drugi tymczasowej instrukcji manipulacyjnej z dnia 12 czerwca 1923 r. Dz. Urz. Min. Sk. Nr. 13, poz. 370), podlega opłacie stemplowej w wysokości 50 gr. od każdej pełnej lub zaczętej stronicy odpisu. (L. D. V. 83/6/28).

Wkł. 167. (Art. 157). Duplikat świadectwa przemysłowego (art. 39, ustawy z dnia 15 lipca 1925 r. o państwowym podatku przemysłowym Dz. U. R. P. Nr. 79, poz. 550), podlega opłacie w wysokości 1 zł. Prócz opłaty stempłowej nie pobiera się żadnej dalszej opłaty (art. 154, ustęp trzeci u. o. s.).

Przepis powołanego art. 39, na mocy którego wydanie duplikatu świadectwa przemysłowego następuje „za zwrotem kosztu formularza” został uchylony postanowieniem, zawartem w ustępie ostatnim art. 171 u. o. s..

Podanie o wydanie duplikatu świadectwa przemysłowego podlega opłacie stempłowej w wysokości 3 zł. na mocy art. 145 u. o. s. (L. D. V. 7178/6/27).

Wkł. 178. (Art. 157). Wypisy z aktów notarialnych oraz odpisy i wyciągi, sporządzone i poświadczone przez urzędy państwowe lub sporządzone nieurzędowo, a urzędowo poświadczone podlegają opłacie stempłowej w pełnej kwocie, przewidzianej w art. 157 u. o. s., także w tych przypadkach, w których pierwopis nie podlega opłacie stempłowej. Np. wypis z aktu notarialnego, zawierającego oblig, który stwierdza otrzymanie pożyczki w listach zastawnych podlega opłacie stempłowej przewidzianej w art. 157 u. o. s., mimo, że ów oblig jest wolny od opłaty stempłowej na mocy art. 120 (punktu 3) u. o. s. (L. D. V. 2661/6/28).

Wkł. 199. (Art. 157). Opłacie przewidzianej w art. 157 u. o. s. podlegają między innymi „wypisy z aktów notarialnych”. Ze względu na to ujęcie (określenie przedmiotu opłaty w liczbie mnogiej) podlega opłacie, o której mowa, każdy wypis z aktu notarialnego, a zatem zarówno wypis pierwszy jakoteż wypisy dalsze. (L. D. V. 10183/6/27).

Patrz wykładnię przy art. 111 nr. 163 i 196.

„	„	„	„	140	„	114.
„	„	„	„	142	„	183.
„	„	„	„	154	„	72, 142.

Art. 158.

Poświadczenie własnoręczności podpisu lub znaku ręcznego przez urząd państwowy — z wyjątkiem poświadczenia dokonanego przez notariusza — podlega opłacie w wysokości 1 zł.; opłatę pobiera się od każdego poświadczonego podpisu; suma opłat za poświadczenie podpisów, umieszczonych na tym samym dokumencie, nie może jednak przewyższać 3 zł.

Poświadczenie własnoręczności przez notariusza nie podlega opłacie stempłowej. Poświadczenie zdolności osobistej, dokonane jednocześnie z poświadczeniem własnoręczności podpisu (znaku ręcznego), nie podlega opłacie.

Wkł. 26. (Art. 158). Opłatom, przewidzianym w tym artykule, nie podlegają poświadczenia własnoręczności podpisu lub znaku ręcznego, dokonywane przez urzędy państwowe na pocztowych dokumentach oddawczych (przy doręczaniu pocztowych przesyłek rejestracyjnych jako to: przesyłek poleconych, listów wartościowych, paczek, przekazów), gdyż w myśl art. 154 (ustępu drugiego) w związku z art. 141 (punktem 13 a) u. o. s. ustawa ta nie ma zastosowania do wymienionych poświadczeń (L. DPO. 8555/VII/26).

Wkł. 130. (Art. 158). W myśl art. 158 u. o. s., suma opłat za poświadczenie podpisów, umieszczonych na tym samym dokumencie, nie może przewyższać 3 zł. W przypadku poświadczenia umieszczonych na obligu (skrypcie dłużnym) podpisów dłużników i poręczycieli należy przytoczone postanowienie stosować oddzielnie do podpisów dłużników i oddzielnie do podpisów poręczycieli, gdyż skrypt dłużny i poręczenie są to dwa dokumenty oddzielne, a tej ich odrębności nie usuwa okoliczność, że obydwa są napisane na tym samym papierze. Jeżeli więc na skrypcie dłużnym, podpisanym przez czterech solidarnych dłużników, znajdują się podpisy dwóch poręczycieli, to łączna opłata za poświadczenie tych sześciu podpisów wynosi 5 zł. t. j. 3 zł. plus 2 zł. (L. D. V. 3831/6/27).

Patrz okólnik przy wykładni nr. 82/IX umieszczony przy art. 111.

Patrz wykładnię przy art. 154 nr. 72 i 142.

Art. 159.

Protesty weksli, czeków i innych dokumentów, sporządzone przez notariusza, podlegają opłacie, gdy suma dokumentu przewyższa 250 zł., a mianowicie: przy sumie wyższej niż 250 zł., a nie przewyższającej 500 zł., — w wysokości 50 gr., przy sumie ponad 500 zł., a nie przewyższającej 1000 zł., — w wysokości 1 zł., przy sumie ponad 1000 zł. do 2000 zł., — w wysokości 2 zł., a przy sumie wyższej niż 2000 zł., — w wysokości 3 zł.

Opłatę oblicza się od każdego zaprotestowanego dokumentu, choćby protest dwóch lub więcej dokumentów był objęty jednym aktem.

Patrz wykładnię przy art. 154 nr. 72 i 142.

Art. 160.

Wolne są od opłaty:

1. świadectwa, wydawane w sprawach, wymienionych w punktach 1—24 art. 142;
2. zaświadczenia o dokonaniu zgłoszeń, przewidzianych w art. 21 (ustępie przedostatnim) i w art. 22;
3. świadectwa, wydawane osobom, wymienionym w art. 144.

Uwolnienia te nie dotyczą opłat, przewidzianych w art. 157.

r. w. s. § 176.

Jeżeli urząd, wydający świadectwo, nie żąda opłaty stempłowej, gdyż świadectwo jest wolne od opłaty na mocy art. 160, to ma zaznaczyć w aktach powód uwolnienia od opłaty.

Wkł. 135 X. (Art. 160). Kwity wywozowe, wydawane przez urzędy celne na podstawie rozporządzeń, opartych na art. 7 lit. „d” ustawy z dnia 31 lipca 1924 r. w przedmiocie uregulowania stosunków celnych (Dz. U. R. P. Nr. 80, poz. 777), a stwierdzające należność zwrotu cła z tytułu wywiezienia zagranicę gotowego wyrobu, są wolne od opłaty na mocy art. 160 (punktu 1) w związku z art. 142 (punktem 7) u. o. s..

Pokwitowanie z odbioru powyższych kwitów, wystawiane przez osoby uprawnione do ich podjęcia, nie pod-

legają opłacie stempłowej, jako niewymienione w art. 136 u. o. s. w brzmieniu ustalonym w art. 1 (punkcie „e”) rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 października 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 804). (L. D. V. 83/6/28).

Wkl. 183 II. (Art. 155 i 160). Świadcetwa następujące:

- 1) świadectwa, mające na celu ustalenie związku przyczynowego pomiędzy kalectwem, względnie chorobą, a służbą wojskową, a wymienione w § 4 rozporządzenia z dnia 10 stycznia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 20, poz. 132) w brzmieniu, ustalonym w § 1 rozporządzenia z dnia 6 lipca 1929 r. (Dz. U. R. P. Nr. 53, poz. 429),
- 2) dowody stwierdzające, że inwalida, który ubiega się o przyznanie dodatku kwalifikacyjnego, ukończył przed służbą wojskową odpowiedni zakład naukowy, względnie, że przed służbą wojskową lub w czasie tej służby pełnił czynności lub zajmował stanowiska, wymagające większej zawodowej sprawności lub znacznego stopnia umiejętności zawodowej (§ 14 powoł. rozporządzenia z 1923 r.),
- 3) zaświadczenie właściwego dowódcy oddziału wojskowego (formacji, zakładu), że zmarły poległ, względnie, że dostał się do niewoli, bez własnej winy, jak również świadectwa, stwierdzające, że śmierć znajduje się w związku przyczynowym ze służbą wojskową (§ 125 powołanego rozporządzenia z 1923 r. w brzmieniu ustalonym w § 1 rozporządzenia, z dnia 22 czerwca 1928 (Dz. U. R. P. Nr. 72, poz. 654),
- 4) zatwierdzenie przez władze administracyjne świadectw, wystawionych przez urzędy gminne w myśl § 126 i 127 powołanego rozporządzenia z 1923 r. w brzmieniu ustalonym w § 1 powołanego rozporządzenia z r. 1928), a stwierdzających istnienie warunków zaopatrzenia co do wdów, sierot i rodziców, jak również wymienione w powołanych dwóch paragrafach świadectwa lekarza urzędowego,
- 5) potwierdzenie przez państwową władzę administracyjną, że i z jakich powodów inwalida nie mógł zgłosić się do ponownego badania przed upływem prawomocności orzeczenia wojskowo-lekarskiej komisji rewizyjnej (§ 28 powołanego rozporządzenia z roku 1923, w brzmieniu ustalonym w § 1 rozporządzenia z dnia 6 7 1929 r. Dz. U. R. P. Nr. 53, poz. 429),
- 6) wymienione w § 137 powołanego rozporządzenia z 1923 r. zaświadczenia dowództwa oddziału (zakładu), względnie lekarza urzędowego, potrzebne celem uzyskania zapomogi pogrzebowej względnie też potwierdzenia przez władze administracyjne zaświadczeń zakładów pogrzebowych i urzędów gminnych wymienionych w powołanym § 137 są wolne od opłaty stempłowej na mocy art. 160 (p. 1) w związku z punktem 5 art. 142 ustawy o opłatach stempłowych.

W myśl zasady, podanej wyżej w dziale I umieszczonym przy art. 142, wkl. 183 I), świadectwa te nie podlegają żadnej opłacie z powodu załączenia ich do podań, wymienionych w dziale I.

Wyciągi z akt stanu cywilnego potrzebne do uzasadnienia wniosków, zawartych w podaniach, wymienionych wyżej w dziale I. zasadniczo podlegają opłatom,

wymienionym w art. 155 u. o. s.. Mają być jednak wydane bez pobrania opłaty stempłowej osobom, których stan niezdolności jest niewątpliwie znany urzędowi stanu cywilnego, jeżeli uiszczenie opłaty nie jest możliwe bez dotkliwego uszczerbku majątkowego (punkt 1 art. 160 w związku z punktem 17 art. 142).

Wkl. 183 III. Świadcetwa, wydawane na skutek podań, wymienionych wyżej w ustępie I. — w szczególności też książki inwalidzkie lub inne poświadczenia inwalidztwa — są wolne od opłaty stempłowej na mocy art. 160 (punktu 1) u. o. s.. Uwolnienie to jednak nie dotyczy duplikatów powyższych świadectw. Duplikat taki podlega (w myśl art. 157 u. o. s. w związku z ustępem ostatnim art. 160 tejże ustawy) opłacie w wysokości 1 zł., od każdej strony pełnej lub zaczętej; atoli w myśl § 10 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 17 marca 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 31, poz. 274) opłata od duplikatu nie może przewyższać kwoty złotych, „obliczonej w ten sposób, że powierzchnię wszystkich stron, ustaloną w centymetrach kwadratowych dzieli się przez 875; jeżeli z podziału przez 875 wynika liczba cała z ułamkami to zaokrągla się ją wzwyż do najbliższej liczby całej”. (L. D. V. 11737/6/27).

Patrz wykładnię przy art. 29 nr. 76.

„	„	„	„	140	„	38, 112, 114,
						176 i 222.
„	„	„	„	142	„	135 V i 183 I.
„	„	„	„	154	„	23.

Art. 161.

Opłatę od świadectw uiszcza się zapomocą znaczków stempłowych, albo gotówką w kasie skarbowej. Wyjątek stanowią świadectwa, wydawane przez notariusza, mającego siedzibę poza obszarem, na którym obowiązuje kodeks cywilny austriacki; opłatę od tych świadectw uiszcza się gotówką do rąk notariusza (art. 28).

W razie uiszczenia opłaty gotówką w kasie skarbowej urząd, wydający świadectwo, ma na niem wymienić kwotę opłaty, datę i miejsce jej uiszczenia oraz pozycję dziennika kasowego. Wydanie świadectwa lub umieszczenie w gazecie urzędowej ogłoszenia, zastępującego świadectwo, jest uzależnione od uprzedniego uiszczenia opłaty; przeciw decyzji w tym przedmiocie niema środka odwoławczego.

Osobie, zamieszkałej zagranicą, może być wydane świadectwo mimo nieuiszczenia opłaty, za pośrednictwem właściwego konsulatu polskiego, który doręcza świadectwo za uprzednim pobraniem opłaty stempłowej. Rozporządzenie określi walutę, w której opłata ma być uiszczona i ewentualnie kurs przeliczenia.

Do zwrotu nienależnie uiszczonych opłat od świadectw stosuje się przepisy art. 153.

r. w. s. § 177.

W razie uiszczenia opłaty zapomocą znaczków stempłowych urząd, wydający świadectwo, nakleja znaczki stempłowe na świadectwie i kasuje zapomocą pieczęci urzędowej.

Wyjątek stanowią świadectwa, wymienione w art. 156. Znaczki stempłowe, dostarczone do tych świadectw, mają być naklejone na właściwym akcie, pozostającym w urzędzie, który wydaje świadectwo; jeżeli urząd ten

zapisuje świadectwa tego rodzaju do specjalnego rejestru, to znaczki stemplowe mogą być również umieszczane w tym rejestrze. Uiszczenie opłaty zapomocą znaczków stemplowych, umieszczonych na akcie lub w rejestrze, ma być poświadczone na świadectwie.

r. w. s. § 178.

W razie doręczenia świadectwa za pośrednictwem polskiego urzędu konsularnego osobie, zamieszkałej zagranicą, mimo nieuiszczenia lub niedostatecznego uiszczenia opłaty, urząd, który świadectwo sporządził, podaje należną kwotę urzędowi konsularnemu, który pobiera tę kwotę jako opłatę konsularną (pozycja 60, punkt 2, taryfy opłat konsularnych, załączonej do rozporządzenia z dnia 1 kwietnia 1928 r., Dz. U. R. P. Nr. 49, poz. 474).

Wkł. 117. (Art. 161 u. o. s. § 177 r. w. s.). Zdarza się, iż osoby, wnoszące podanie o wydanie świadectwa urzędowego, naklejają na tem podaniu nie tylko znaczki stemplowe, należne tytułem opłaty od podania, ale także dolne znaczki stemplowe, tytułem opłaty od świadectwa.

W przypadkach takich, Urząd, wydający świadectwo nie ma żądać ponownego dostarczenia znaczków stemplowych, celem ich naklejania i skasowania na wydać się mającem świadectwie, ma natomiast na świadectwie umieścić klauzulę następującą: „Opłatę stemplową w kwocie zł. uiszczono znaczkami stemplowymi, skasowanymi na podaniu L.....” (L. D. V. 9216/6/27).

Patrz wykładnię przy art. 142 nr. 97.

PRZEPISY KOŃCOWE.

Art. 162.

Ustęp pierwszy art. 60 pruskiej ustawy z dnia 21 września 1899 r. o postępowaniu w sprawach niespornych (Zb. Praw str. 249) otrzymuje brzmienie następujące:

„Uwierzytelnienie podpisu lub znaku ręcznego jest dopuszczalne tylko w razie umieszczenia ich pod już napisanym tekstem dokumentu”.

Art. 163.

W art. 1367 prawa cywilnego rosyjskiego (tom X cz. I Zb. ccs. ros. wyd. z 1914 r.) ulega skreśleniu w nawiasie, umieszczonym przy końcu tekstu, wyraz „uwaga”.

Art. 1371 tegoż prawa otrzymuje brzmienie następujące:

„Wykupujący winien zwrócić nabywcy opłatę stemplową, uiszczoną od aktu, na mocy którego majątek został nabyty”.

Uwaga do tegoż artykułu ulega skreśleniu.

Punkt 2 art. 1439 rosyjskiej ustawy postępowania sądowego cywilnego (wyd. z 1914 r.) otrzymuje brzmienie następujące: „2) kwotę, równającą się opłacie stemplowej, którą uiszczono od aktu kupna (prawo cywilne, art. 1367, punkt 3 i art. 1371)”.

Art. 164.

Strony, zawierające umowę, mogą umówić się, która z nich ma uiścić opłatę stemplową od umowy, lub w jakiej mierze każda strona ma się przyczynić do uiszczenia opłaty. W braku takiego postanowienia w umowie ma każda strona uiścić połowę opłaty. Jeżeli jednak w myśl art. 16, 55 lub 88 należy się Skarbowi Państwa tylko połowa opłaty, to w braku odmiennego postanowienia w umowie jest obowiązana do uiszczenia tylko ta strona, na której ciąży obowiązek uiszczenia w myśl powołanych postanowień.

Posiadaczowi pisma albo odpisu lub tłumaczenia, wymienionego w punkcie c) art. 15, względnie odbiorcy wekslu lub przekazu (art. 125, ustęp drugi i art. 127, ustęp pierwszy), służy prawo regresu przeciw osobom, które były obowiązane do uiszczenia opłaty, zanim pismo doszło do jego rąk. Prawo regresu obejmuje całą kwotę opłaty, uiszczoną przez posiadacza (odbiorcę) pisma w granicach należności.

Przepisy powyższe normują jedynie stosunek prywatno-prawny między stronami i nie mają znaczenia dla stosunku publiczno-prawnego między Skarbem Państwa a obu stronami umawiającymi się; ten ostatni stosunek ocenia się wyłącznie według przepisów części pierwszej i drugiej ustawy niniejszej.

Patrz wykładnię przy art. 138 nr. 100.

Art. 165.

Ileokroć w ustawie niniejszej jest użyte wyrażenie „księga wieczysta”, należy przez nie rozumieć również księgi: hipoteczną, gruntową, górnictw, naftową i kolejową.

Przepisy niniejszej ustawy, dotyczące wpisu do księgi wieczystej, stosuje się na obszarze obowiązywania kodeksu cywilnego austriackiego również do złożenia dokumentu (§§ 434, 436, 451 powołanego kodeksu według noweli III).

Patrz wykładnię przy art. 20 nr. 54.

Art. 166.

Ustęp pierwszy art. 65 będzie stosowany również do tych umów w przedmiocie praw do ciał kopalnych (punkty 1 lub 2 art. 64), które zawarto przed wejściem niniejszej ustawy w życie.

Nie nastąpi zwrot opłat, które uiszczono od umów takich, zgodnie z przepisami dotychczasowymi, przed wejściem niniejszej ustawy w życie.

Art. 167.

O ile od pism, wymienionych w punkcie 4 art. 69 lub w punkcie 4 art. 91 (listów handlowych i t. p.), a sporządzonych przed wejściem niniejszej ustawy w życie, nie uiszczono do tego terminu opłaty, należnej się według przepisów dotychczasowych, ani nie wymierzono owej opłaty nakazem płatniczym, wydanym przed ogłoszeniem niniejszej ustawy, to opłata ulega umorzeniu.

Art. 168.

Opłacie, przewidzianej w art. 89, podlega również umowa o najem skrzynki depozytowej, zawarta przed dniem 1 stycznia 1927 r., a mająca jeszcze obowiązywać po tym terminie. Za podstawę wymiaru opłaty od takiej

umowy przyjmuje się tylko tę część ceny najmu, która przypada za czas po dniu 31 grudnia 1926 r.

r. w. s. § 192.

Osoby, zajmujące się wynajmowaniem skrzynek depozytowych, mają do rejestru (wzór 10 do § 121), założonego na rok 1927, zapisać przedewszystkiem te umowy, zawarte przed dniem 1 stycznia 1927 r., które mają obowiązywać (wyłącznie lub częściowo) po tym terminie. W kolumnie 5 należy wymienić tylko cenę najmu, przypadającą za czas od dnia 1 stycznia 1927 r.

Art. 169.

Oplaty, przewidziane w art. 102, 103, 105 i 110, będą pobierane w wysokości 1%, o ile staną się wymagalne do końca 1929 r.

Minister Skarbu władny jest do końca 1928 r. przyznawać w przypadkach przekształcenia lub fuzji spółek, zasługujących na szczególne uwzględnienie, ulgi dalej idące, niż przewidziane w art. 107, lub zupełne zwolnienie od opłat.

r. w. s. § 196.

Postanowienia art. 102, dotyczące się powiększenia kapitału, jak również ustęp pierwszy artykułu 169, będą stosowane również w tych przypadkach, w których uchwała w powiększeniu kapitału zakładowego spółki akcyjnej lub komandytowo-akcyjnej została powzięta przed dniem 1 stycznia 1927 r., a okres, wyznaczony do przyjmowania wpłat, rozpoczął się w 1927 r. Jeżeli w takim wypadku przed dniem 1 stycznia 1927 r. uiszczono opłatę w całości lub w części, w kwocie wyższej od tej, którąby się należała w myśl art. 169, a powiększenie kapitału zakładowego doszło do skutku, to zwrot nadwyżki nie nastąpi.

Art. 170.

Opłata od papierów wartościowych zagranicznych, przewidziana w art. 110 oraz w ustępie przedostatnim art. 114, nie należy się:

1. jeżeli papier wartościowy wypuszczono przed dniem 1 listopada 1918 r. na obszarze Rosji lub monarchji austriacko-węgierskiej, albo

2. przed dniem 15 lipca 1922 r. na obszarze Rzeszy Niemieckiej,

3. jeżeli papier wartościowy, wydany poza obszarami, wymienionymi w punktach 1 i 2, zaopatrzono przed dniem 1 listopada 1918 r. w urzędowy dowód uiszczenia opłaty na rzecz państwa rosyjskiego lub państw, które wchodziły w skład monarchji austriacko-węgierskiej albo papier taki zaopatrzono przed dniem 15 lipca 1922 r. w urzędowy dowód uiszczenia opłaty na rzecz Rzeszy Niemieckiej;

4. jeżeli przed wejściem ustawy niniejszej w życie papier wartościowy zagraniczny zaopatrzono w urzędowy dowód uiszczenia opłaty na rzecz Skarbu Państwa Polskiego.

Minister Skarbu władny jest pod warunkiem wzajemności zwolnić od opłaty stemplowej zagraniczne papiery wartościowe, które na skutek zmiany monetarnej wypuszczono:

a) zamiast zagranicznych papierów wartościowych, wymienionych w ustępie poprzednim, lub

b) zamiast zagranicznych papierów wartościowych, zaopatrzonych po wejściu ustawy niniejszej w życie w urzędowy dowód uiszczenia opłaty na rzecz Skarbu Państwa Polskiego.

Art. 171.

Z dniem wejścia ustawy niniejszej w życie przestają obowiązywać przepisy następujące:

1. austriacka ustawa o stemplach i taksach z dnia 27 stycznia 1840 r. (Zb. ust. sąd. Nr. 404);

2. austriacka ustawa należytościowa z dnia 9 lutego 1850 r. (Dz. P. P. Nr. 50) — o ile art. 172 i 173 nie zawierają postanowień odmiennych;

3. ustęp ostatni § 149 austriackiej ustawy notarialnej z dnia 25 lipca 1871 r. (Dz. P. P. Nr. 75);

4. rosyjski zbiór ustaw o opłatach (tom V Zb. Praw ces. ros. wyd. z 1903 r.);

5. pruska ustawa o podatku stemplowym w brzmieniu obwieszczenia z dnia 30 czerwca 1909 r. (Zb. Pr. str. 535);

6. postanowienia pruskiej ustawy o kosztach sądowych (Zb. Pr. z 1910 r. str. 183), jak również niemieckiej ustawy o kosztach sądowych (Dz. Pr. Rz. Niem. z 1878 r. str. 141; z 1881 r. str. 178; z 1898 r. str. 659; z 1909 r. str. 475; z 1916 r. str. 1263), dotyczące podatku stemplowego;

7. postanowienia art. 1683 i 1684 rosyjskiego prawa cywilnego (tom X, część I Zb. Praw ces. ros. wyd. z 1914 r.), o ile dotyczą opłat stemplowych;

8. art. 462, 1162 i 1394 oraz uwaga do art. 1439 rosyjskiej ustawy postępowania sądowego cywilnego (wyd. z 1914 r.), jak również te postanowienia art. 1170, 1176 i 1573 tejże ustawy, które dotyczą opłat;

9. rozporządzenie b. Gen. Gubernatora warszawskiego z dnia 19 lipca 1916 r. o poborze opłat stemplowych (Dz. Rozp. Nr. 40, poz. 126 i 127);

10. niemiecka ustawa stemplowa w brzmieniu, ustanowioną z dnia 26 lipca 1918 r. (Dz. Pr. str. 799);

11. dekret z dnia 7 lutego 1919 r. w przedmiocie opłat od podań oraz od świadectw urzędowych (Dz. P. P. Nr. 14, poz. 145);

12. ustawa z dnia 8 czerwca 1920 r. o podatku od skrzynek depozytowych (safes) (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 305);

13. ustawa z dnia 16 lipca 1920 r. o opłatach stemplowych od ubezpieczeń (Dz. U. R. P. Nr. 75, poz. 509);

14. punkt 13 obwieszczenia Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 3 czerwca 1921 r. (Monitor Polski Nr. 136, poz. 192);

15. ustawa z dnia 2 lipca 1921 r. o podatku giełdowym (Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 500);

16. ustawa z dnia 26 października 1921 r. o opłatach stemplowych od weksli (Dz. U. R. P. z r. 1922, Nr. 38, poz. 313);

17. ustawa z dnia 28 października 1921 r. o opłatach stemplowych od rachunków i poświadczeń odbioru sum pieniężnych lub innych przedmiotów wartościowych (Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 676);

18. dekret Nr. 446 Prezesa Tymczasowej Komisji Rządzącej Litwy Środkowej z dnia 27 grudnia 1921 r.

w przedmiocie podatku stemplowego (Dz. Urz. T. K. Rz. Nr. 1 z r. 1922);

19. ustawa z dnia 7 kwietnia 1922 r. w przedmiocie podwyższenia i zrównania stawek przy niektórych opłatach stemplowych (należytościach) (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 315) oraz rozporządzenia, wydane na mocy art. 6 tej ustawy;

20. ustawa z dnia 26 września 1922 r. w przedmiocie ustalenia wartości celem wymiaru opłat stemplowych (Dz. U. R. P. Nr. 89, poz. 807);

21. ustawa z dnia 26 września 1922 r. w przedmiocie skutków prawnych zatajenia części ceny w umowach o sprzedaż lub zamianę (Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 827);

22. ustawa z dn. 11 grudnia 1924 r. w przedmiocie opłat stemplowych, które mają płacić spółdzielnie (Dz. U. R. P. z 1925 r. Nr. 1, poz. 2);

23. następujące przepisy, obowiązujące na obszarze górnośląskiej części województwa śląskiego:

a) niemiecka ustawa o opłatach stemplowych od weksli w brzmieniu obwieszczenia z dnia 21 lipca 1909 r. (Dz. Pr. str. 825);

b) niemiecka ustawa o podatku od nabycia nieruchomości z dnia 12 września 1919 r. (Dz. Pr. str. 1617);

c) niemiecka ustawa o podatku od ubezpieczeń z dn. 8 kwietnia 1922 r. (Dz. Pr. str. 400);

d) rozporządzenia, wydane na podstawie art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 134, poz. 1109);

24. wszystkie nowele do przepisów, wyżej przytoczonych, z wyjątkiem wymienionych w art. 172 i 173.

Nadto tracą moc obowiązującą z dniem wejścia ustawy niniejszej w życie wszelkie inne przepisy dotychczasowe w przedmiotach, unormowanych ustawą niniejszą — z wyjątkiem postanowień o opłatach stemplowych, zawartych w umowach międzypaństwowych, w ustawie z dnia 31 lipca 1924 r. o pobieraniu od zaległości w podatkach bezpośrednich oraz należytościach stemplowych kar za zwłokę, odsetek za odroczenie, tudzież kosztów egzekucyjnych (Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 721), — w § 16 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 9 grudnia 1924 r. o zmianie ustroju Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. R. P. Nr. 107, poz. 967), i w ustawie z dnia 25 listopada 1925 r. o popieraniu polskiej żeglugi morskiej (Dz. U. R. P. Nr. 125, poz. 891).

r. w. s. § 200.

Na obszarze górnośląskiej części województwa śląskiego pozostaje w mocy tymczasowo (w myśl ustępu ostatniego art. 171 oraz ze względu na art. 1 § 2, ustęp 1 konwencji niemiecko-polskiej, dotyczącej Górnego Śląska z dnia 15 maja 1922 r., Dz. U. R. P. Nr. 44, poz. 361), § 29 niemieckiej ustawy osadniczej, ogłoszonej rozporządzeniem Ministra Reform Rolnych z dnia 21 października 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 112, poz. 796).

Wkł. 46. (Art. 176). Na mocy art. 171 u. o. s. przestały obowiązywać z dniem 1 stycznia 1927 r. nie tylko normy, wyszczególnione w ustępie pierwszym powołanego artykułu, pod liczbami 1—24, lecz także (w myśl ustępu drugiego tegoż artykułu) „wszelkie inne przepisy dotychczasowe w przedmiotach, unormowanych ustawą o opłatach stemplowych”, z wyjątkiem nielicznych postanowień, wyraźnie utrzymanych w mocy

w ustępie drugim art. 171. Przestały więc obowiązywać nie tylko ustawy poświęcone wyłącznie opłatom stemplowym (np. rosyjska ustawa o opłatach stemplowych, pruska ustawa o podatku stemplowym, polska ustawa z 1921 r., o opłatach stemplowych od weksli i t. d. Nadto bowiem we wszystkich przypadkach, w których pewna ustawa (poświęcona głównie i prawie wyłącznie nie opłatom stemplowym, ale innemu przedmiotowi) zawiera w jednym lub w kilku artykułach przepisy o opłatach stemplowych; te przepisy opłat stemplowych dotyczące, przestały obowiązywać z dniem 1 stycznia 1927 r., jakkolwiek cała reszta tekstu ustawy obowiązuje nadal.

Tak np. zostały z dniem 1 stycznia 1927 r. uchylone postanowienia o opłatach stemplowych, zawarte: w ustawie z dnia 29 kwietnia 1925 r. o rozbudowie miast (Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 346); w art. 8 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 września 1926 r. o utworzeniu przedsiębiorstwa: „Polskie Koleje Państwowe” (Dz. U. R. P. Nr. 97, poz. 568); w § 21 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 czerwca 1924 r. o „Pocztowej Kasie Oszczędności” (Dz. U. R. P. Nr. 55, poz. 545); w art. 85 statutu Banku Polskiego, ustalonego rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 4 września 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 531).

Wprawdzie niektóre z postanowień, formalnie uchylonych na mocy art. 171 u. o. s., zostały przejęte przez ustawę o opłatach stemplowych, a zatem faktycznie obowiązują nadal. Atoli i w tych przypadkach — o ile chodzi o pisma i czynności prawne, sporządzone w Polsce po dniu 31 grudnia 1926 r., albo o pisma, sporządzone zagranicą, co do których po owym dniu zaszyły okoliczności, przewidziane w art. 21, 110, 114, wreszcie o podania, otrzymane przez urząd państwowy, poczynawszy od dnia 1 stycznia 1927 r. i o świadectwa, od tego czasu wydane — nie wolno powoływać się na przepisy dawniejsze, lecz źródłem prawa o opłatach stemplowych są jedynie: ustawa o opłatach stemplowych z dnia 1 lipca 1926 r., oraz normy, wyraźnie utrzymane w mocy w ustępie drugim art. 171. (Dz. Urz. Min. Sk. Nr. 12/27).

Wkł. 118. (Art. 171, 140 i 154). Art. LV. ustawy austriackiej, wprowadzającej ordynację adwokacką z dnia 6 listopada 1868 r. (aust. Dz. P. P. Nr. 96) przestał obowiązywać z dniem 1 stycznia 1927 r.

Podanie o wpis na listę adwokatów (§ 7 powołanej ordynacji) oraz zawiadomienia o wpisaniu na tę listę nie podlega opłatom stemplowym (art. 140 ustęp drugi oraz art. 154 u. o. s. L. D. V. 2554/6/27).

Patrz wykładnię przy art. 111 nr. 208.

„ „ „ „ 140 „ 66.

„ „ „ „ 154 „ 167.

Art. 172.

Na obszarze województw: krakowskiego, lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego oraz powiatów: bielskiego i cieszyńskiego województwa śląskiego zachowuje moc obowiązującą austriackie cesarskie rozporządzenie z dnia 15 września 1915 r. o należytościach od przeniesień majątku pod tytułem darmym (Dz. P. P. Nr. 278) w brzmieniu, ustalonem w art. 43 i 44 ustawy z dnia 29 maja 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 49, poz. 299)

wraz z §§ 12, 14—16 i 18 ustawy z dnia 18 czerwca 1901 r. (Dz. P. P. Nr. 74) w brzmieniu, ustalonym w art. 45 powołanej ustawy z 1920 r., oraz w § 2 rozporządzenia z dnia 18 grudnia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 134, poz. 1114).

Do należytości od przeniesień majątku pod tytułem darmym stosuje się ogólne przepisy o należytościach stemplowych i bezpośrednich (§ 45 ustęp 1 powołanego cesarskiego rozporządzenia).

W § 1 powołanego cesarskiego rozporządzenia otrzymuje punkt 3 ustępu 1 brzmienie następujące:

„Nabycie na podstawie kontraktu małżeńskiego, o ile przeniesienie majątku następuje w myśl kontraktu małżeńskiego dopiero na skutek śmierci jednego z małżonków; przepis ten nie tyczy się wspólności majątku na wypadek śmierci”.

§ 31 powołanego cesarskiego rozporządzenia uzupełnia się następującym punktem 5:

„5. ustanowienie posagu przez żonę (narzeczoną) lub przez inną osobę, nie obowiązującą do ustanowienia posagu”.

Uchyła się ustęp 4 § 14 oraz § 18 powołanego cesarskiego rozporządzenia, jak również w § 45 tegoż rozporządzenia:

- a) w ustępie 2: w punkcie 1 — zdanie ostatnie (dotyczące pozycji taryfowej 42); w punkcie 6 zdanie ostatnie (dotyczące pozycji taryfowych z 1862 r.); punkt 9;
- b) ustęp 3.

Art. 173.

Na obszarze województw: krakowskiego, lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego oraz powiatów: bielskiego i cieszyńskiego województwa śląskiego zachowuje moc obowiązującą austriackie cesarskie rozporządzenie z dnia 15 września 1915 r. o należytościach sądowych (Dz. P. P. Nr. 279) w brzmieniu, ustalonym w art. 1—4 oraz 6—10 ustawy z dnia 12 czerwca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 56, poz. 562), z następującymi zmianami:

1. uchyła się:

a) §§ 13, 19 i 45 powołanego cesarskiego rozporządzenia;

b) następujące postanowienia taryfy, załączonej do tegoż rozporządzenia: uwagę 1 do pozycji 6; uwagę 1 do pozycji 7; uwagi 2 i 3 do pozycji 8; zdanie drugie uwagi do pozycji 9 i 10; zdanie drugie uwagi 2 do pozycji 15; uwagę 3 do pozycji 15; uwagę do pozycji 20; uwagę 3 do pozycji 24;

2. uwaga 3 do pozycji 2 oraz uwaga 1 do pozycji 23 powołanej taryfy otrzymują brzmienie następujące:

„W razie sprzedaży licytacyjnej należy oprócz należytości w myśl pozycji niniejszej uiścić opłatę stemplową (rozdział dziesiąty do trzynastego ustawy o opłatach stemplowych)”;

3. uwaga 1 do pozycji 8 oraz uwaga 1 do pozycji 24 powołanej taryfy otrzymują brzmienie następujące:

„Niezależnie od zastosowania niniejszej pozycji taryfowej stosuje się do ugody sądowej postanowienia art. 133 ustawy o opłatach stemplowych”;

4. do należytości sądowych, unormowanych powołanym cesarskim rozporządzeniem, będą stosowane ogólne przepisy o należytościach stemplowych i bezpośrednich

(§ 48 ces. rozp.) oraz § 50 tegoż rozporządzenia — z wyjątkiem punktów 3, 10 i 16.

Z przepisów, wymienionych w powołanym § 50 w punkcie 1, będą stosowane do należytości sądowych tylko ustępy 1 i 2 § 13 oraz §§ 20, 33, 47, 92, 93 i 97 austriackiej ustawy należytościowej z dn. 9 lutego 1850 r. (Dz. P. P. Nr. 50; z wymienionych w punkcie 4 tylko § 14 ustawy z dnia 13 grudnia 1862 r. (Dz. P. P. Nr. 89) oraz § 2 uwag wstępnych do postanowień taryfowych wraz z § 1 rozporządzenia z dnia 26 maja 1875 r. (Dz. P. P. Nr. 83).

Uchyła się punkt 13 § 50 wraz z powołanym w tym punkcie § 9 art. 1 ustawy z dnia 27 lutego 1907 r. (Dz. P. P. Nr. 59).

Art. 11 ustawy z dnia 12 czerwca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 56, poz. 562) otrzymuje brzmienie następujące:

„Do podań i załączników, wnoszonych do sądów i urzędów wymiaru sprawiedliwości, a niewymienionych w taryfie, dołączonej do cesarskiego rozporządzenia z dnia 15 września 1915 r. (aust. Dz. P. P. Nr. 279), mają zastosowanie art. 140, 142—145 oraz 148—153 ustawy o opłatach stemplowych.

Art. 154, 157, 158, 160 i 161 ustawy o opłatach stemplowych — z wyłączeniem postanowień, które dotyczą notariuszów — mają zastosowanie również do świadectw, niewymienionych w taryfie, dołączonej do cesarskiego rozporządzenia, a wydawanych stronom w ich sprawach prywatnych przez sądy i urzędy wymiaru sprawiedliwości.

Poświadczenie zgodności z pierwowpisem odpisu, przeznaczanego dla zbioru dokumentów księgi wieczystej, jest wolne od opłaty stemplowej.

Protesty weksli, czeków i innych dokumentów, sporządzonych przez sąd, podlegają opłacie zasadniczej, równej co do wysokości takiej kwocie, jaka według taksy przypada za tę samą czynność notariuszowi, oraz opłacie dodatkowej w wysokości, przewidzianej w art. 159 ustawy o opłatach stemplowych. Jeżeli sądowi złożono dokument celem sporządzenia protestu, a osoba, przeciw której protest miał być skierowany, uczyniła zażalenie, do niego wystosowanemu i do protestu nie doszło, to od protokołu, stwierdzającego ten stan rzeczy, należy uiścić tylko połowę opłaty, przewidzianej w zdaniu poprzednim.

Art. 174.

Art. 74 przepisów tymczasowych o kosztach sądowych (rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 marca 1924 r. Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 284) otrzymuje brzmienie następujące:

„Do podań i świadectw urzędowych w sprawach, nieobjętych art. 1—73, stosowane będą art. 140, 142—145, 148—154, 157, 158, 160 i 161 ustawy o opłatach stemplowych — z wyłączeniem postanowień, które dotyczą notariuszów”.

Art. 175.

Powództwa, oparte na art. 1 ustawy z dnia 26 września 1922 r. w przedmiocie skutków prawnych zatajenia części ceny w umowach o sprzedaż lub zamianę (Dz. U.

R. P. Nr. 90, poz. 827), ulegają umorzeniu z urzędu, o ile nie zostały rozstrzygnięte prawomocnym wyrokiem.

Art. 176.

Wykonanie art. 162 i 163 powierza się Ministrowi Sprawiedliwości.

Wykonanie innych postanowień niniejszej ustawy należy do Ministra Skarbu w porozumieniu z innymi właściwymi ministrami. Minister Skarbu wyda również przepisy przejściowe, niezbędne celem usunięcia kolizyj, które mogą powstać w sprawach poszczególnych na skutek wprowadzenia w życie ustawy niniejszej.

Art. 177.

Minister Skarbu może zezwolić na odroczenie płatności opłaty, w szczególności na uiszczenie ratami. Może przytem w przypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie, obniżyć odsetki za odroczenie (art. 3 ustawy z dnia 31 lipca 1924 r. Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 721) lub zupełnie zwolnić od tych odsetek.

Minister Skarbu może przekazać uprawnienia powyższe izbom skarbowym.

Artykuł niniejszy będzie stosowany również do opłat stemplowych, które stały się wymagalne przed wejściem ustawy niniejszej w życie.

r. w. s. § 181.

Izba Skarbowa może zezwolić na odroczenie płatności:

- a) opłaty pojedynczej, nie przewyższającej 500 zł., a należącej się od pisma, wymienionego w art. 52 albo w punktach 1 lub 2 art. 53, stwierdzającego umowę między krewnymi lub powinowatymi w linii prostej albo między rodzeństwem;
- b) opłaty pojedynczej, nie przewyższającej 100 zł. — w przypadkach nie wymienionych w punkcie „a”;
- c) podwyżki stemplowej, nie przewyższającej 1000 zł. — we wszystkich tych przypadkach: na czas nie dłuższy niż rok, licząc od dnia, w którym opłatę stemplową, względnie podwyżkę należy uiścić w myśl art. 20, 21, 28, 30—33, 42 i 59.

W razie odroczenia płatności na mocy art. 177 (przez Ministra Skarbu lub przez izbę skarbową) urząd skarbowy (§ 16) na żądanie posiadacza pisma, które podlega opłacie odroczonej, umieści na tem piśmie poświadczenie o odroczeniu płatności. Poświadczenie takie podlega opłacie stemplowej w kwocie 3 zł. (art. 154).

Patrz wykładnię przy art. 20 nr. 54.

„ „ „ „ 143 „ 69.

Art. 178.

Minister Skarbu władny będzie — o ileby poszczególne przepisy ustawy niniejszej uległy zmianie — ogłosić w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej nowy tekst ustawy z kolejną numeracją artykułów, niezależną od użytej w niniejszej ustawie.

Art. 179.

Postanowienia rozdziałów pierwszego do dwudziestego dziewiątego ustawy niniejszej będą stosowane (o ile w art. 166—168 nie postanowiono inaczej) w tych przypadkach, w których pismo lub czynność prawną sporządzono po wejściu tej ustawy w życie.

Do pism, sporządzonych zagranicą, będzie stosowana ustawa niniejsza, jeżeli po jej wejściu w życie zaszły okoliczności, przewidziane w art. 21, 110 i 114.

Rozdział trzydziesty stosuje się do podań, otrzymanych po wejściu ustawy niniejszej w życie przez urząd państwowy, do którego je adresowano; rozdział trzydziesty pierwszy — do świadectw, wystawionych po wejściu tej ustawy w życie.

Patrz wykładnię przy art. 102 nr. 140.

Art. 180.

Ustawa z dnia 26 września 1922 r. w przedmiocie ustalenia wartości celem wymiaru opłat stemplowych (Dz. U. R. P. Nr. 89, poz. 807) nie będzie stosowana do spraw, wszczętych na mocy tej ustawy, a nie rozstrzygniętych prawomocnie do dnia ogłoszenia ustawy niniejszej. Minister Skarbu władny jest na prośbę podatników zezwalać na umorzenie opłat dodatkowych, wymierzonych na mocy powołanej ustawy, a nieuiszczonych do dnia ogłoszenia ustawy niniejszej.

Art. 181.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie w dniu 1 stycznia 1927 r. z wyjątkiem punktów 20 i 21 art. 171 oraz art. 175, które wchodzi w życie z dniem ogłoszenia niniejszej ustawy.

Ustawa niniejsza obowiązuje na całym obszarze Rzeczypospolitej.

Przepisy niniejszej ustawy, dotyczące się zagranicy, stosuje się również do obszaru Wolnego Miasta Gdańska.

Część IV.

Ogłoszenia

Polsko-Amerykańska
Spółka Samochodowa

„Motor”

Sp. z ogr. por.

Sokolska 4.

KATOWICE

Telefon 262 i 1528

BROWAR OKOCIM

POLECA SVOJE PIWA:

**M A R C O W E
E K S P O R T O W E
P O R T E R**

W SEZONIE ZIMOWYM:
ŚWIĘTOJAŃSKIE

**Najwyższą
wydajność silnika
jego sprawność
i bezpieczeństwo
zapewnia stosowanie**

Mobiloil

VACUUM OIL COMPANY S. A.

CZECHOWICE - WARSZAWA.

Górnośląskie Towarzystwo Akcyjne dla budowl przemysłowych

K a t o w i c e

Telefon 150, 161. ul. Powstańców 46.

!! ZABEZPIECZYSZ !!

być Sobie i Swoim najbliższemu, jeśli kupisz
los Państwowej Loterii Klasowej w naj-
starszej i najszcześniejszej Kolekturze
na Śląsku:

W. Kaftal i Ska.

Katowice, Św. Jana nr. 16

ODDZIAŁY: Król. Huta ul. Wolności 26,
Bielsko Wzgórze 21.

Konto w P. K. O. nr. 304.761

Co drugi los wygrywa!

Dzięki wyjątkowemu szczęściu, Kolektura

W. K A F T A L i Ska

cieszy się zasłużonym powodze-
niem nie tylko w całym kraju, ale i za-
granicą, a nawet w krajach zamorskich.
Listowne zamówienia załatwiamy prędko
i akuratnie odwrotną pocztą.

Polska Wytwórnia Sygnałów Kolejowych

„ROPAG“

S Z O P I E N I C E

Szkołna 14.

Telefon Nr. 56

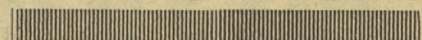
WYKONUJE: bloki elektryczne i kompletne
urządzenia stawidłowe, jak i do zabezpiecze-
nia bocznice (torów przemysłowych), wyko-
lejnice do przepisowego zamykania bocznice
wraz z latarniami, zamki kluczowe do zwrot-
nic, pojedyncze i kontrolne, zapory drogowe
do zabezpieczenia przejazdów, latarnie kole-
jowe, sanki hamulcowe, kliny podkładowe
i posuwacze ręczne do wagonów również
latarnie karbidowe do robót nocnych o sile
światła 750—2000 świec i pochodnie parafi-
nowe do tegoż celu oraz przyjmuje wszel-
kie roboty wchodzące w zakres mechaniki
precyzyjnej.

**BEZPŁATNE INFORMACJE, PROJEKTY,
KOSZTORYSY JAK I PORADA FACHOWA.**

„RORI“

FABRYKA KARTONAŻY

CIESZYN

D O S T A R C Z A M Y

w wykwiernym wykonaniu **po
cenach konkurencyjnych**
pudełka recepturowe,
okrągłe, wysuwalne, owalne, słoiki
impregnowane na masę, etykiety
i sygnaturki, torebki, kapsułki itp.
Prócz tego wszelkiego rodzaju
pudełka opakunkowe dla fabryk
kosmetycznych, chemicznych itp.

Specjalność: PUDEŁKA APTECZNE
Własna litografia i drukarnia!

Czasopismo Górnośląskiego Związku Przemysłowców Górniczo-Hutniczych, Z.z.
Zeitschrift des Oberschlesischen Berg- und Hüttenmännischen Vereins, Z.z.

Istnieje od 1862 r. w Katowicach Istnieje od 1862 r.

**Najstarsze i najpoważniejsze
techniczno - gospodarcze czasopismo
fachowe dla całej Europy Wschodniej
w y c h o d z i m i e s i ę c z n i e.**

**Najpoważniejszy organ ogłoszeniowy
dla wszystkich dostawców
przemysłu górniczo-hutniczego.**

J. Klonowski
K a t o w i c e

**Poleca swoje znane
likieri, koniaki i wódki.**

H. KOETZ NAST., Sp. Akc.

MIKOŁÓW (Woj. Śląskie)

Przesuwnice Obrotnice przegubowe

**dla parowozów i wagonów w najnowocześniejszym wykonaniu.
Dotychczas dostarczono przeszło 300 obrotnic i przesuwnic**

Budowa kotłów parowych i aparatów, przegrzewacze — Ruszty ruchome systemu „Placzek” D. R. P. — Gazomierze, zbiorniki na olej — Nadziemne budowy żelazne i budowa mostów — Instalacje węglownicze dla kotłów — Instalacje transportowe — Wózki dobowe, wózki wywrotne — Wyciągi i krany — Koleje łańcuchowe, cyrkulacje automatyczne — Kołowroty wyciągowe, maszyny wyciągowe, klatki wyciągowe — Zwrotnice, rozjazdy — Wałę drogowe parowe i motorowe
Odlewy z leizny szarej aż do 10 000 kg wagi

Zjednoczone Towarzystwo przemysłu drzewnego-Wschód

Spółka Akcyjna.

w Katowicach, Juliusza Ligonia 22

Telefon Nr 72, 1-16 i 18-75

Adr. telegr.: „Zjednodrzewo“

Własna produkcja drzewa tartego, sosnowego,
świerkowego i jodłowego :: Hurtowny handel
drzewem kopalnianem :: Tartaki i heblarnie

„ROBUR“

ZWIĄZEK KOPALŃ GÓRNOŚLĄSKICH

Powstańców 49

KATOWICE

Powstańców 49

Telefon Katowice: Międzymiastowe 2627 do 2630 — Miejskowe 2631 do 2634

Adres telegraficzny: „ROBUR KATOWICE“

Dostarcza:

pierwszorzędnego węgla kamiennego z własnych kopalń

Gotthard, Paweł, Lithandra, Wawel, Wolfgang, Hr. Franciszek, Eminencja, Pokój, Śląsk,
Niemcy, Donnersmark, Blücher, Emma, Anna, Römer, Charlotte, Hillebrand i Wirek (Menzel)

pierwszorzędnego koksu z własnych koksowni: Emma, Wolfgang i Pokój

pierwszorzędnych brykietów z własnych brykietowni: Emma i Römer

Roczne wydobyte wynosi około 40% ogólnego wydobycia Górn. Śląska.

Własne urządzenie portowe w Gdyni pod firmą:

**„POLSKAROB“ Polsko - Skandynawskie Towarzystwo Transportowe,
Spółka Akcyjna w GDYNI.**

Zastępstwa w kraju:

„Silemin“ Sp. z ogr. odp., Warszawa, Moniuszki 8,
„Silesia“ Tow. z ogr. por., Poznań, Gwarna 8,
„Schlaak & Dąbrowski“ Tow. z ogr. por., Bydgoszcz,
Bernardyńska 5,
„Polskie Tow. Handl.“ Sp. Akc., Kraków, Sławkowska 1,
„Silesiana“ Sp. z ogr. odp., Lwów, Legjon w 1,
„Silcarbo“ Sp. z ogr. odp., Kraków, Dietlowska 107,
„Konsorcjum“ Sp. z ogr. odp., Łódź, Przejazd 62.

Towarzystwo Akcyjne dla fabrykacji śrub i wyrobów kutych **Brevillier Ska. i A. Urban Synowie**

Reprezentacja i centralne biuro w **Ustroniu** (Śląsk Cieszyński). — Fabryka wyrobów kutych i odlewnia żelaza w **Ustroniu** — Fabryka śrub i nitów w **Sporyszu** obok **Żywca** (Małopolska)

Telefony: dla Reprezentacji i centralnego biura: **Ustroń** nr. 20 — dla fabryki i odlewni w **Ustroniu**: **Ustroń** nr. 3 — dla fabryki śrub i nitów w **Sporyszu**: **Żywiec** nr. 4

Adres telegr.: dla Reprezentacji i centralnego biura: **Brevillierurban Ustroń** — dla fabryki i odlewni w **Ustroniu**: **Huta Ustroń** — dla fabryki śrub i nitów w **Sporyszu**: **Śrubarnia Żywiec**.

Fabryka wyrobów kutych w Ustroniu wykonuje: kute części do wagonów, zwrotnice, rozjazdy i krzyżownice kolejowe, części składowe do urządzeń sygnalowych samochodów i samolotów, kowadła, imadła (forma styryjska i równoległa), drągi wiertnicze i inne artykuły dla kopalń naftowych (kryzy, flansze), haki do rur, głowice oraz blachy i lemiesz do pługów, osie do wozów, stalowe dusze do żelazek do prasowania, materiały dla nawierzchni kolejowych i wszelkiego rodzaju wyroby kute.

Odlewnia żelaza w Ustroniu wykonuje: wszelkie odlewy z żelaza lanego.

Fabryka śrub i nitów w Sporyszu wykonuje: śruby do nawierzchni kolejowych, gwoździe do szyn kopalnianych, śruby do drzewa, śruby z naśrubkami, naśrubki, nity, zatyczki, podkładki, haki do izolatorów i wszelkie inne rodzaje śrub.

Skład chirurgicznych instrumentów z nierdzewiejącej stali R. K. 3
oraz ołówków własnego wyrobu

w Ustroniu

Oddział sprzedaży wyrobów fabryki w **Ustroniu**: **Bielsko**, Inwalidzka 2.

Sprzedaż wyrobów fabryki w Sporyszu przez:

Zjednoczone Polskie Fabryki Śrub Sp. z o. o.
w BIELSKU, ul. Inwalidzka 2

Zakłady Hohenlohego

HOHENLOHE-WERKE

Spółka Akcyjna

WEŁNOWIEC G.-ŚL.

Telegramy: Hohenlohe Wełnowiec Górny Śląsk

Tel. Zarządu Główn.: Katowice nr. 440-447

Oddział I. Węgiel

Węgiel płomienny z kopalń: Maks, Wujek, Zjednoczona Hohenlohe-Fanny. Brykiety z kopalni „Wujek” o znaku H. W.

Wyłączna sprzedaż węgla przez firmę

„FULMEN” Górnośląski Handel Węgla,

Spółka z ogr. odp. Katowice, ulica Juliusza Ligonia nr. 3, 5, 7

Telefon nr. 497, 498, 807, 2271, 2272

Oddział II. Metale

Blacha cynkowa — Cynk H. H. Korona (podwójnie rafinowany), — Cynk Hohenlohe (rafinowany i nierafinowany)

Pył cynkowy — Oryginalny ołów hutniczy

Oddział III. Kwasy

Kwas siarkowy (60° Be) techn. czysty. Kwas siarkowy od 92—100%. Oleum 12 i 20%.

Goleszowska Fabryka Portland Cementu

S. A.

GOLESZÓW

Śląsk Cieszyński

Nr. telefonu Cieszyn 86.

Nr. telefonu Cieszyń 86.

poleca swój cement najlepszej, a przewyższającej znacznie normy jakości oraz Ia. wapno budowlane. Roczna produkcja: cementu 260000 ton, wapna 20000 ton. Jako specjalność: **Siccofix-Cement** z powodu jego zalet nieprzepuszczania wody do nieprzemakalnych betonów. Siccofix-cement jest przerabiany jak zwykły Portland-cement.

Najlepsze referencje!

Najlepsze referencje!

FERRUM

S P Ó Ł K A A K C Y J N A

K a t o w i c e I I .

Stacja kolej.: Katowice Bogucice. Adr. telegr.: „Ferrum-Katowice”

Własne biura i reprezentacje w kraju: Warszawa, Poznań, Kraków, Gdańsk

zagranicą: Amsterdam, Barcelona, Berlin, Kjobenhavn, London, Milano, Oslo,

Paris, Wien, Zürich, Tokio, Mexico

ODDZIAŁ I: Odlewy kształtowe ze stali Siemens-Martina do 10 ton wagi jednej sztuki w szczególności części do budowy maszyn, wagonów, parowozów itp.

ODDZIAŁ II: Osie do wozów ciężarowych surowo kute z obtoczonymi końcami i buksami oraz drobniejsze wyroby kute wszelkiego rodzaju.

ODDZIAŁ III: Śruby, nakrętki, nity, stworznie, haki żelazne izolatorowe, trzony i wszelkie wyroby żelazne dla potrzeb kolejnictwa i telegrafów.

ODDZIAŁ IV: Rury gładkie i bandażowe spawane gazem wodnym ponad 300 mm średnicy dla kanalizacji, gazu i wodociągów. Specjalność: rurociągi wysokoprężne do turbin.

GODULLA Spółka Akcyjna

C H E B Z I E Górny Śląsk

Telefon: Król. Huta 340 — 343

:::

Telefon: Katowice 193, 339 .-. Ruda 77

Produkty:

Węgiel — Koks

Produkty uboczne z węgla kamiennego: Siarczan amonu, smoła dziegieć, benzol

C e g ł y

Firma Sprzedarzy węgla: „R O B U R“, Katowice, ulica Powstańców 49
Związek Kopalń Górnośląskich Spółka z Ograniczoną Poręką. Firma sprzedaży
koku i produktów ubocznych

„CARBOCHEMIA“ Sp. z o. p., Katowice, Powstańców 5. Sprzedaż cegły:
G O D U L L A Spółka Akcyjna, Chebzie Śl.

WIREK KOPALNIE Sp. Akc.

N O W A W I E Ś

Siedziba administracji: CHEBZIE Górny Śląsk

Telefon: Król. Huta Nr. 761. 340 - 343 .-. Katowice Nr. 193 i 339 .-. Ruda Nr. 77

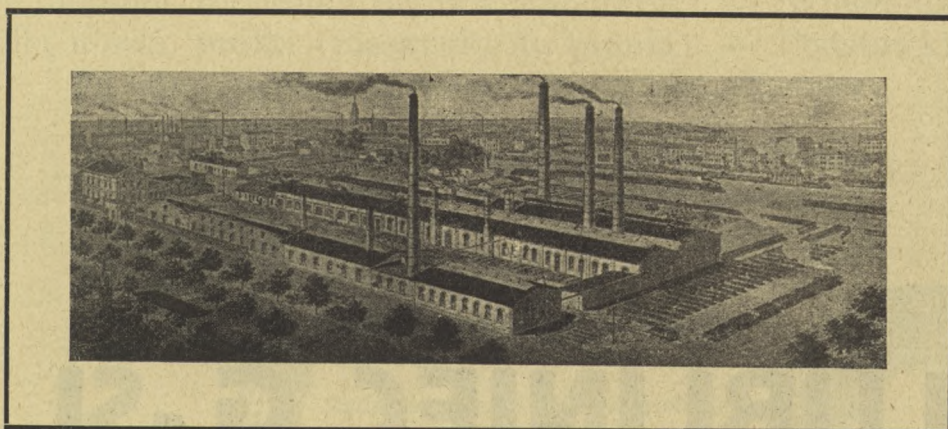
W Ę G I E L

z kopalń szyb Hillebrand i kopalnia Wirek (Menzel)

Sprzedaż przez

„R O B U R“ Katowice, Powstańców 49

FITZNEROWSKA
FABRYKA
ŚRUB
I NITÓW
SP.ZO.P.

HUTA - LAURY Poczta: SIEMIANOWICE ŚL.

PRZĘDZALNIA LUBLINIEC

Les Fils de Motte Meillassomx et Cie

Filature de laines

à Roubaix - Filja w Lublińcu

LUBLINIEC G.-ŚL.

Adres telegr. „ETTOM“

Telefon 55.

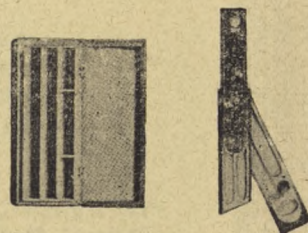
Fabryka Wyrobów Drzewnych

Hr. Larisch-Mönnicha

JAWORZE Śląsk

Obraz sanek

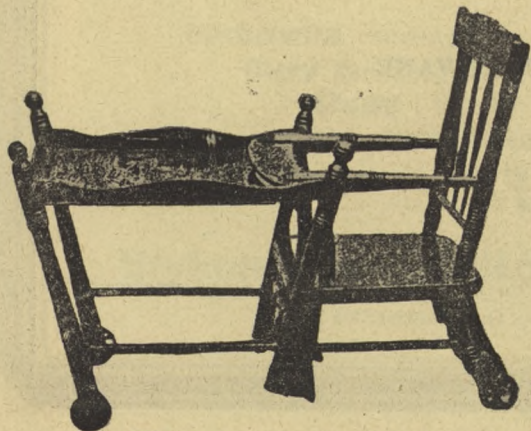

Obraz piórników

poleca swe wyroby znanej jakości jak:

Sanki sportowe i dla dzieci solidnie budowane, we wszelkich wypróbowanych typach — Tace dla gospodarstwa i do salonów pierwszorzędnych — Deski klozetowe (sedesy) z drzewa bukowego, dębowego, jesionowego i w wykonaniu luksusowem — Krzesła składane dla dzieci lakierowane w naturze i na białło — Piórniki szkolne różnych sort, kałamarze, bibułarze, — Leżaki z płótnem, krzeselka polowe (taboretki), — Wieszadła dla ubrań, pralki (maszynki do prania). — Podstawki do lamp elektrycznych i t. p. wyroby drzewne.

Na Pow. Wystawie Kraj. w Poznaniu otrzymaliśmy odznaczenie za solidne i praktyczne wykonanie naszych wyrobów!

Obraz krzesła dla dzieci

Żądajcie oferty i ilustrowane cenniki!

Próbne zamówienie przekona wszystkich o solidności i bezkonkurencyjnych cenach towarów naszych.

Obraz siedzenia klozetowego

Rybnickie Gwarectwo Węglowe

ulica Powstańców 50

KATOWICE

ulica Powstańców 50

Kopalnie węgla kamiennego: „Anna” pod Pszowem
„Emma” pod Radlinem
„Römer” pod Niedobczycami.

Węgiel koksujący, gazowy, płomienny

Sortymenty do 70 mm płukane. Klasa jakościowa Ia Konwencji węglowej.
Wartość opałowa 7400—7800 kal.

Brykietownie „Kopalnia Ema” „Kopalnia Römer”

Brykiety R. G.

Brykiety orzechowe.

1 kg, 3 kg, 6 kg. z płukanego mialu węglowego, klasa jakościowa I
Wartość opałowa 7500 kal.

Koksownia kopalni Ema.

Koks wielkopiecowy, opałowy, siarczan amonu.

Centrale sprzedaży

węgla, brykietów i koksu:

„Robur”, Związek Kopalń Górnośląskich, Sp. z ogr. por. Katowice, ul. Powstańców 49,
benzolu, amoniaku, produktów smołowych, wytworów zakładów impregnacyjnych oraz papy dachowej:
Związek Koksowni, Sp. z ogr. por. Katowice, ul. Powstańców 49.

FABRYKA MASZYN, KOTLARNIA

BUDOWA PRZYRZĄDÓW

A. WAWERDA · SZARLEJ

Wszelkie konstrukcje z żelaza i blachy / Urządzenia transp. / Wyroby kowalskie, prasow. i wytłacz.

APARATY KONTROLNE DO MAREK
dla kopalń i hut

SPECJALNOŚĆ: BLACHY DZIURKOWANE
dla wszelkich potrzeb

TELEFON: SZARLEJ nr. 52 / Adres dla telegr.: Wawerda Szarlej / Stacja główna: Szarlej / Stacja wąskotor.:
Szarlej, bocznica własna / Przekazy: P. K. O. Katowice 304 149

KAROL KORN

Budowlana Sp. Akc.

BIELSKO, ulica Mickiewicza 21

Filja: KATOWICE, ul. Kościuszki 42

**Telefon centralnego biura Nr. 2070 i 2071. Telefon tartaku
parowego Nr. 2072. — Telefon stolarni budowlanej Nr.
2073. — Telefon filji Nr. 2396. — P.K.O. Warszawa 180 051**
:-: **Adres telegraficzny Budkorn, Bielsko.** :-:

**Wykonuje wszelkie roboty budowlane, żelbetonowe, inżynier-
skie i architektoniczne. Posiada własną stolarnię budowlaną
-- i artystyczną, tartak parowy, cegielnię i kamieniołomy. --**

Pierwsza Śląska Fabryka Wyrobów Cementowych i Kamienia Sztucznego **BRACIA SCHANZER • SKOCZÓW**

Telefon 10

Śląsk Cieszyński

Telefon 10

Specjalność:

Specjalność:

Dachówka cementowa

Rury kanalizacyjne

Słupy i schody żel-betonowe i teracowe

Posadzka jedno i wiele barwna

Płyty chodnikowe i krawężniki

Nagróbki i wszelkie inne wyroby betonowe i teracowe

Wykonanie podłóg teracowych i ksyrolitowych

KSIĄŻĘCY

ZARZĄD FIDEIKOMISOWY

W BIELSKU

TELEFON 1345.

Górnośląska Centrala Żelaza

Sp. z ogr. odp.

W KATOWICACH

ul. Julj. Ligonia 36. Telefony Nr. 14-85 i 22

Składnica: Katowice-Bogucice (bocznica „Tartak“)

D O S T A R C Z A :

Żelazo sztabowe, dźwigary, blachy, oraz wszelkie wyroby walcownicze.
Śruby, nity, odlewy stalowe i żeliwne, narzędzia, druty, gwoździe druciane, gwoździe do szyn oraz wszelkie przybory dla hut i kopalń.

ROK ZAŁ.
1869

TELEFON
NR. 6

K. MIARKA
SPÓŁKA WYDAWNICZA
— Z OGR. POR. —
MIKOŁÓW
— WOJ. ŚLĄSKIE —

WYDAWNICTWO DZIEŁ
LUDOWYCH
DZIEŁ ILUSTRACYJNYCH
KSIĄŻEK RELIGIJNYCH
I HISTORYCZNYCH
KSIĄŻEK DO NABOŻEŃSTWA
PODRĘCZNIKÓW SZKOLNYCH
ROZMAITYCH KALENDARZY

**BIBLIOTEKA
PISARZY POLSKICH**

ZAKŁADY GRAFICZNE
H. Miarka
SP. WYD. Z OGR. POR.
MIKOŁÓW
WOJEW. ŚLĄSKIE

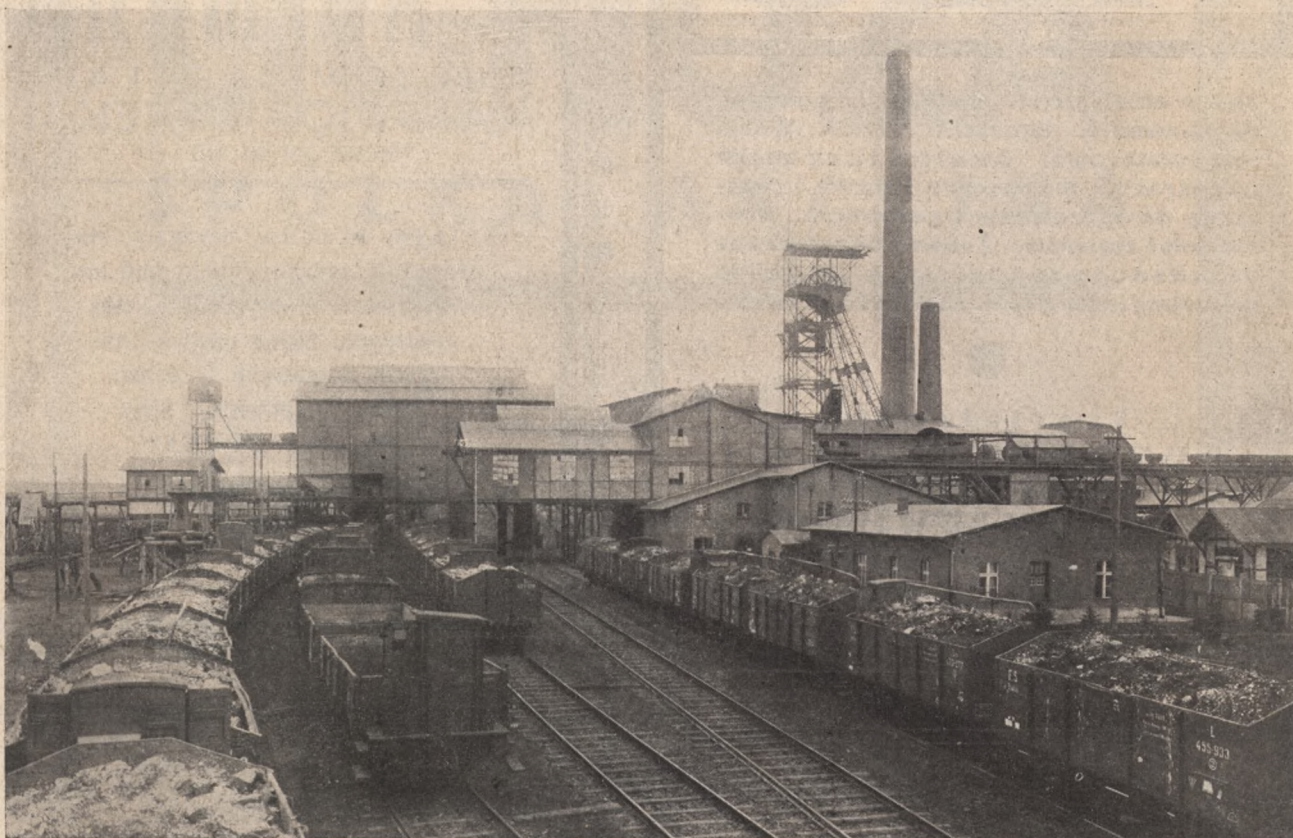
WYKONUJĄ SZYBKO I GUSTOWNIE
WSZELKIE DRUKI
DLA BIUR, BANKÓW,
INSTYTUCJI RZĄDOWYCH I PRYWATNYCH.

SZCZEGÓLNIĘ POLECAMY
offsetowy

ROK ZAŁ. 1869.
TELEFON NR. 6.

druk

„Waleska“ Kopalnia węgla Sp. Akc. w Łaziskach Średnich.

„Waleska“ Kopalnia węgla Sp. Akc. w Łaziskach Średnich jest jedną z najstarszych kopalń na Górnym Śląsku.

Kopalnia posiada 2 szyby a mianowicie: „Małgorzata“ o głębokości 231 m. i „Yvonne“ 153 m. Obecnie są eksploatowane następujące pokłady:

Wojciech,

Henryk,

Zjednoczony Gustaw-Henryk,

Gustaw.

Wartość opałowa węgla wynosi 6900 – 7100 kalorii.

Znajdujące się 2 suche sortownie posiadają zdolność przesortowania 200 ton węgla na godz.

Kopalnia zatrudnia około 800 osób, w tem 45 urzędników. Prawie wszyscy urzędnicy i część robotników korzysta z mieszkań służbowych znajdujących się w domach kopalnianych, których kopalnia posiada 45.

Węgiel wysyła się do kraju, Austrii, Czechosłowacji, Węgier, Szwajcarii, Włoch oraz do krajów zamorskich.

Kopalnia posiada własną bocznice kolejową połączoną ze stacją Łaziska. Połączenie telefoniczne odbywa się przez Urząd pocztowy w Mikołowie pod nr. 9, 46 i 136.

AEG

Silniki elektryczne. Elektryczne maszyny do spawania. Wiertarki ręczne. Wózki akumulatorowe. Analizatory spalin „Ranarex“. Elektryczne żelazka i przyrządy do ogrzewania i gotowania. Pręstawniki rtęciowe. Żeliwne okapturzone urządzenia rozdzielcze. Wszelkie materiały instalacyjne. Żarówki „Osram“.

Specjalność:
AUTOMATY „ELFA“
zamiast bezpieczników topikowych.
WIELKI SKŁAD W MIEJSCU.

Najkorzystniejsze
źródło zakupu dla sprzedawców.

L. ALTMANN

HURTOWNIA ŻELAZA
KATOWICE, RYNEK 11

TELEFON 24, 25 i 26

Żelazo, blacha, dźwigary, rury,
narzędzia i przybory dla kopalń, hut,
warsztatów maszynowych i elek-
trycznych. Skład naczyń i na-
rzędzi domowych i kuchen-
nych. Lodownie. Stoje
oryginalne „WECK“.

Bank Przemysłowców

Spółka Akcyjna w Poznaniu
założony w roku 1861

Oddział w Katowicach
Pocztowa 16 Telefon 120, 563

Załatwia wszelkie czynności w zakresie bankowości wchodzące, jako to: inkaso i dyskonto weksli, sprzedaż i kupno obcych walut i papierów wartościowych, przekazy w kraju i zagranicę, akredytywy i t. p., oraz przyjmuje na oprocentowanie:

Wkłady oszczędnościowe

w Złotych i obcych walutach na bardzo dogodnych warunkach. Wypożycza się stalowe skarbonki oszczędnościowe.

Polecamy schowki (safes) w naszym obszernym skarbcu.

„SIEMENS“

Sp. z ogr. odp.

ODDZIAŁ W KATOWICACH
UL. POWSTAŃCÓW 50
TELEFON 218, 491, 492, 493, 2500

LIGNOZA

SPÓŁKA AKCYJNA

F A B R Y K I:

w Krywałdzie.

pow. Rybnicki,

w Pniowcu,

pow. Tarnogórski,

w Starym Bieruniu,

pow. Pszczyński.

**Wszelkie materiały wybuchowe, środki zapalcze oraz
papiery drzewne i bezdrzewne różnych gatunków.**

Generalna Dyrekcja: Katowice, ul. Dworcowa 13

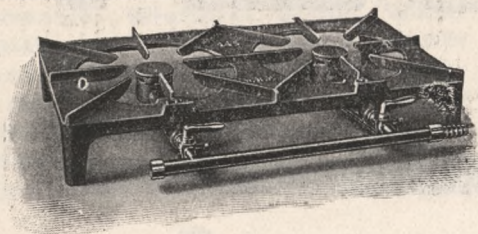
Telefon: 1355, 1520.

Telefon Nr. 529 i 1029.

Król. Hucka Gazownia

Tow. Akc.

Król. Huta, ul. Cmentarna 23
Sklep własny przy ulicy Wolności nr. 74.

poleca:

papę dachową

pierwszorzędnej jakości
marki:

„Odrodzenie.”

wyrabianą z najlepszych
surowców, ponadto

s m o ł e

do konserwowania dachów

oraz

koks gazowy

z pieców komorowych,
nadający się do ogrze-
wań centraln. i kuźni.

Oferty wraz z prób-
kami wysyłamy od-
wrotnie. — — —

**Dla odsprzedających
odpowiedni rabat.**

Pierwsza Król. Hucka Fabryka Wag W. MAINKA

Kompletne przedłużenia pomostów wag torowych

zwiększające nośność wagi, według
własnych, prawnie zastrzeżonych
systemów — nadto

Nowe wagi

dla przemysłu górniczo-hutniczego,
systemu decymalnego, przesuwal-
nego i nowoczesnego systemu o
wyłączalnych ciężarach, oraz

Montowanie wag

wszelkiego rodzaju, reparacje, prze-
budowy, przestawianie, sprawdza-
nie dodatkowe wykonuje fachowo
i na dogodnych warunkach.

Królewska Huta

Tel. 1381 Adres telegr.: Wagma Tel. 1381

„DAKEM”

Gdańsko-Katowickie Towarzystwo
dla Handlu Żelazem i Meta-
lami z o. o. w Katowicach

Nr. telefonu 488, 489 i 490

Adr. telegraf.: „DAKEM”

Konta bankowe:

Disconto Gesellschaft Katowice

Bank Drezdeński, Katowice.

P. K. O. Nr. 302035.

„Składnice własne Szyb Alfreda”
poczta Welnowiec koło Katowic G. - Śl.

Adres boczniczy:

Stacja: Karoliny, bocznicza „Szyb Alfreda”

Franciszek Zappe

Górnośląska Budowa
RUROCIĄGÓW,

Królewska Huta G.-Śl.

ul. Kazimierza 1. : ul. Wolności 14.

Projektowanie i wykonywanie kom-
pletnych instalacji rurociągowych, ru-
rociągow blaszanych i konstrukcji
żelaznych. (Spawalnica autogeniczna
i elektryczna), Skład wszelkich czę-
ści dla instalacji rurociągowych.

Fabryka i magazyny: Chorzów koło dworca

Telefon nr. 10

::

Telefon nr. 10

The Henckel von Donnersmarck-Beuthen Estates, Limited Tarnowskie Góry (Karkuszowiec)

ZAKŁADY PRZEMYSŁOWE W POLSCE.

Zakłady przemysłowe położone w Polsce składają się z kopalń węgla kamiennego, zakładów wapiennych i fabryk chemicznych.

KOPALNIA RADZIONKÓW.

Obszar pola górniczego obejmuje 23.857.00 m², 2 szyby wyciągowe, 2 szyby powietrzne, załoga 1.600 osób, produkcja 2.500 ton dziennie i możliwość podniesienia produkcji na 3.500 ton dziennie, 79 domów rodzinnych o około 475 mieszkaniach, dom noclegowy dla 600 osób, — — — kantyna dla urzędników i robotników. — — —

KONSUM GÓRNICZO-HUTNICZY.

W pobliżu kopalni oraz we wsi Radzionków znajdują się cztery składnice sprzedaży, które zaopatrują urzędników i robotników w wszelkie artykuły pierwszej potrzeby oraz artykuły spożywcze po przystępnych cenach.

ZAKŁADY WAPIENNE NAKŁO.

Wapiennik Nakło wyrabia wysokowartościowe wapno, zawierające ponad 92% CaO o dużej wydajności dla celów budowlanych i przemysłowych oraz wapno nawozowe. Zakład posiada normalno- i wąskotorową boczną kolejową i obejmuje 5 pieców wapiennych, wyrabiających miesięcznie 2000 ton wapna kredowego i 300 t. wapna mączkowego. Łomy wapienne są czynne zimą i latem.

ANGIELSKA SP. AKC. „THE HUGOHÜTTE CHEMICAL WORKS LTD.” HUGOHÜTTE ZAKŁADY CHEMICZNE SPÓŁKA AKCYJNA.

Spółka założoną została w marcu 1922 roku. Przedsiębiorstwo posiada około 9,5 ha gruntów. Fabryka jako taka obejmuje 4½ ha. Załoga 200 osób.

Spółka produkuje:

boraks	siarczan miedzi	alun
kwasek borowy	tlenek cyny	siarczan glinu
litopon (biel kryjąca)	azotan baru	chlorek baru

farby kolorowe, malarskie i lakiernicze o niedoścignionej dobroci.

PIERWSZORZĘDNY HOTEL

„SAVOY“

w Katowicach obok dworca

W każdym pokoju płynąca zimna i ciepła woda.
Centralne ogrzewanie. .: Garaże automobilowe.

Przy hotelu pierwszorzędną

WINIARNIA i RESTAURACJA

pod kierownictwem pierwszorzędnych
kuchmistrzów.

SALE DO ZEBRAŃ
TOWARZYSKICH.

ul. Marjacka 4-6. Tel. 474 i 475

„WOLBROM“

FABRYKA
WYROBÓW GUMOWYCH
W WOLBROMIU

WSZELKIE WYROBY
GUMOWE TECHNICZNE
i CHIRURGICZNE

SKŁAD FABRYCZNY
W KATOWICACH
UL. JAGIELLOŃSKA 5.
T E L E F O N 121.

CZAS TO PIENIĄDZ MÓWI STARE PRZYSŁOWIE.

Przeto są stale w bufecie gorące
zakąski jak: Nereczki, wątróbki,
parówki w sosie pomidorowym,
fileciki wieprzowe, kielbasa po pol-
sku, kielbasa smażona, pierożki
z mięsem, bigos myśliwski, gulasz
węgierski, maczanki, flaczki po
warszawsku.

5 minut wystarczy aby zjeść i wypić

Przyjmuje zamówienia na: bale
rauty, pikniki, wesela, ucztę kole-
żeńskie, jubileusze, barburki i t. p.
Komponuję wszelkiego rodzaju
menu, przystosowując się według
wyczału każdej narodowości.
Każde zamówienie wykonuje się
bez różnicy na odległość, dostar-
czając takowe specjalnymi autami.

Restauracja „Teatralna“
KATOWICE

Rynek 12 Józef Dulowski Tel. 2383

HOTEL MONOPOL KATOWICE

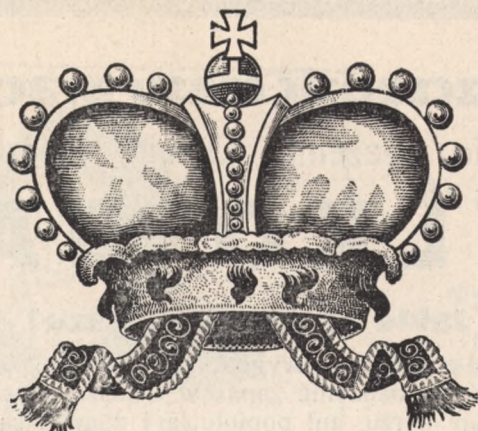
NAPRZECIW DWORCA. TEL. 1350-1308

BIEŻĄCA CIEPŁA
i ZIMNA WODA.

ŁAZIENKI NA
KAŻDYM PIĘTRZE.

TELEFONY WE
WSZYSTKICH
P O K O J A C H.

PIERWSZORZĘDNA KAWIARNIA
POD WŁASNYM ZARZĄDEM.
CODZIENNE KONCERT

**Żadajcie tylko
pierwszorządne
piwa szlachetne**

BROWARU KSIĄŻĘCEGO

W TYCHACH G.-ŚL.

Kto chce zaoszczędzić czasu pracy i pieniędzy

niechaj używa do pieczenia, kąpieli, prasowania i gotowania

— **TYLKO GAZ** —

Jakie są korzyści gazu?

1. Uzbytecznia żmudne, niewygodne wzniesienie ognia.
2. Uzbytecznia gromadzenie zapasów i noszenie węgla.
3. Nie powoduje kurzu, ani popiołu, ani dymu i sadzy.
4. Nie wytwarza nieznosnego upału w kuchni.
5. O każdej porze dnia i nocy jest gotowy do użytku.
6. Daje się łatwo regulować, zatem zaoszczędza paliwa.
7. Podwyższa smaczność potraw.
8. Płatny jest wstecz, podczas gdy za węgiel płaci się zgóry.

Kuchnie, piekarniki etc.

Górnośląska Centrala Gazowa, Wielkie Hajduki
— Telefon 168 i 179 —

Oddział w Katowicach, ul. Wojewódzka (gazownia) — Tel. 24-07
Sprzedaż i wystawa: Katowice, ul. Pocztowa 10 — Tel. 22-49

Syndykat dla Produktów Smółowcowych

Sp. z o. o.

Katowice, ul. Powstańców Nr. 49. Tel. 611, 851, 1490

Sprzedaż wspólna produktów smółowcowych firm:

Związek Koksowni Sp. z o. o.

Katowice

Carbochemia Sp. z o. o.

Katowice

dostarcza

smoły z węgla kamiennego: destylowane i preparowane, szczególnie zaś smołę do smołowania dróg.

sporządzaną według typów angielskich w gatunkach:

Nr. I do nawierzchniowego smołowania

Nr. II do wglębnego smołowania

Nr. III z domieszką bitumów

Pak twardy:

w blokach
w kawałkach
do kabli

Gudron.

Lepnik:

zwykły
specjalny do klejenia worków

Lakier do żelaza.

Oleje smołowcowe:

impregacyjny

kreozotowy

opałowy
do pędzenia motorów
antracenowy filtrowany
tłuszczowy I i II
do produkcji sadzy
do absorpcji benzolu
do absorpcji naftaliny
Rütgersa B
do czyszczenia surowy i czysty

Karbolineum:

zwykłe i ogrodowe

Naftalin:

surowy-prasowany
czysty w łuskach
czysty w kryształach
czysty w kulkach

Antracen:

surowy i 40%-owy

Pirydyna:

czysta
zasady pirydynowe stary test
zasady pirydynowe nowy test
zasady pirydynowe ciężkie

Chinolin.

Żywica kumaronowa:

jasna i ciemna
lak kumaronowy

Kwas karbolowy:

krystaliczny i płynny
surowy 15/20% - 80%

Krezol:

surowy Ph. G. 4 - Ph. G. 6

Metakrezol.

Ortokrezol.

KUPUJCIE
MYDŁO MŁOTEK I PERLIK

J. LUKASCHIK

FABRYKA MYDEŁ

Tarnowskie Góry

Rok założenia 1845

Tel. 21.

Tel. 21.

Wyrabia

MYDŁA RDZENNE

Specjalność:

„Mydło Młotek i Perlik“

Proszek mydlany 10%-wy.

Proszek mydlany „Polonia“

30%-wy.

Mydło szare-maziste

MYDŁA TOALETOWE.

Górnoślaska Fabryka Czekolady i Cukrów

„HANKA” SP. AKC.
w SIEMIANOWICACH ŚL.

wyrabia i dostarcza w dowolnych ilościach znane z swej dobroci i taniości

wyroby czekoladowe i cukrowe.

Fabryka Celulozy i Papieru „NATRONAG” Spółka Akcyjna w KALETACH

wyrabia:

Ia niebieloną celulozę sodową.

Natronowe papiery pakowe o wysokiej wytrzymałości z czystej celulozy sodowej, naturalnie brązowe i kolorowe, niegładzone, jednostronnie gładzone i satynowane, papiery kablówkowe, od 18 gr. na m² wzwyż., papiery krepowe i parafinowane.

Worki papierowe z czystej celulozy sodowej do opakowania cementu i nawozów sztucznych.

Obszar 34 ha 17 a 52 m kw.
Ilość robotników: 1.000 osób.
Produkcja: celulozy 55.000 kg. dziennie
papieru 50.000 kg. „
4 warki celulozy
2 maszyny odwadniające
3 „ papiernicze o obciętej szeroko-
ści roboczej 2,30 m i 3,20 m.

3 kotły Babco-Wilcox 40 atm.
6 maszyn parowych
2 turbiny parowe
siła pędna 4.000 K. M.
27 domów rodzinnych, około 123 miesz-
kań.
Kantyna dla urzędników i robotników.

Górnośląska Fabryka Celulozy

Spółka Akcyjna

w CZUŁOWIE na Górnym Śląsku.

Zarząd: WARSZAWA — Moniuszki 4.

Pierwsza Krajowa Fabryka

Ligniny chemicznie czystej p. n.

„CELWA”

poza to fabryka produkuje:

celulozę sulfitową,
papiery pakowe,
odług sulfitowy.

„Ligota” Przemysł Drzewny

Spółka Akcyjna.

Zakłady Przemysłu
Drzewnego, tartak,
fabryka wyrobów
stolarskich i fabryka
: skrzyń :

KATOWICE — LIGOTA

- Telefon Nr. 1854, 1871 -

Adres telegr.: Lipede Katowice.

„OŁÓW“ T-wo Przemysłowe Jung i Lindig, S-ka Akcyjna STRZYBNICA, GÓRNY ŚLĄSK

TELEFON: TARNOWSKIE-GÓRY 52.

ADRES TELEGR.: OŁÓW - STRZYBNICA.

FABRYKA WYROBÓW OŁOWIANYCH I CYNOWYCH

Rury, blacha, drut i listwy z ołowiu
miękiego i twardego, węża ołowiana
i ołów żłóbkowany do uszczelniania
rur wodociąg. i kanalizacyjnych, metal
łożyskowy, plomby, cyna do lutowania,
cyna czysta w blokach, ołów okienny.

WYKONUJEMY WSZELKIE ROBOTY SPAWALNO-OŁOWIARSKIE.

UPRASZA SIĘ O ŻĄDANIE OFERT.

Komunalna Kasa Oszczędności

Powiatu w Tarnowskich Górach

rok założenia 1886

z Oddziałem w Radzionkowie

Instytucja z pewnością prawną.

Przyjmuje wkłady oszczędnościowe począwszy
od 1,— zł.

Otwiera rachunki bieżące (konto korent).

Udziela pożyczek hipotecznych na rewersy dłużne,
wekslowych, lombardowych itd.

Przyjmuje do inkasa weksle i чеки i załatwia,
wszelkie czynności wchodzące w zakres ban-
kowości na dogodnych warunkach. Przeką-
zanie inkasowanych sum wekslowych nastę-
puje w dniu inkasa.

Waloryzacja wszystkich przedwojennych wkładów
oszczędnościowych zapewniona.

Zastępstwa: Banku Polskiego i Państwowego
Banku Rolnego, i Banku Gospodarstwa Kra-
jowego. Kolektura Państw. Loterii Klasowej.

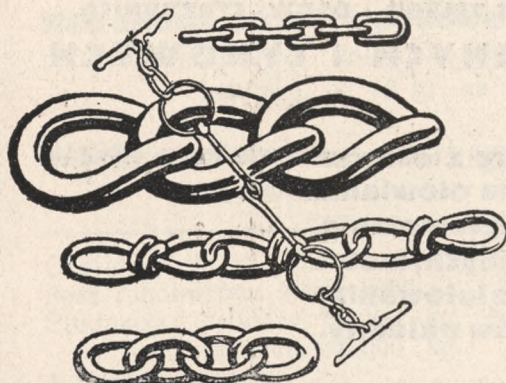
Wkłady oszczędnościowe gwarantowane całym
majątkiem powiatu tarnogórskiego i jego
wpływami podatkowymi.

Konto P. K. O. Katowice nr. 301014, Bank Polski.
Bank Gospodarstwa Krajowego Oddz. w Katowicach,
Państwowy Bank Rolny Oddział w Katowicach.

Zjednoczenie Polskich Fabryk Łańcuchów

SPÓŁKA Z OGR. ODP.

KATOWICE

Skrytka pocztowa Nr. 17.
Telefon 393. do 397. 517. 518.

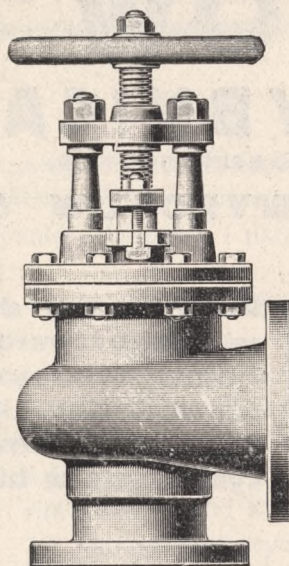
Adres telegr. „ŁAŃCUCHY” Katowice.

„SAM” SPÓŁKA AKC. Münstermann

KATOWICE

Tel. II i 577. Adr. tel. SAM

Odlewnia żelaza i bronzu
Fabryka maszyn i armatur

Ciężkie armatury
dla przewodów parowych, wod-
nych, gazowych, naftowych i to:
zasuwki i zawory, żelazne i sta-
lowe. Kurki, garnki kondenz.,
hydranty pod- i nadziemne,
studnie uliczne i hydrantowe,
stojaki i t. d. Urządzenia kana-
lizacyjne i wodociągowe:
uchwyty, aparaty nawiertni-
cze, kształtki i t. d.

Bronzy fosforowe i specjalne w odlewach
każdego rodzaju.

Bronzy kute w sztabach o wytrzymałości aż
do 100 kg./mm²

Huta Metali

RYSZARD DZIADEK

Królewska Huta

ul. 3-go Maja 34 --- Telefon 1057

Skrytka pocztowa nr. 89.

METALE

nowe stare i
ODLEWY

SPECJALNOŚĆ

Stopy łożyskowe
Cyna do lutowania.

GÓTOBUR

Górnośląskie T-wo

Budowy rurociągów

Spółka z ograniczoną odp.

własna bocznicą Tarnowskie Góry własna bocznicą

Telefon Tarnowskie Góry 84, 1111.

Telegram „Gótobur” Tarn. Góry.

Projektuje, wykonuje, montuje przewody rurowe i aparaty.

SPECJALNOŚĆ:

Rurociągi na wysokie ciśnienie dla nowoczesnych
kotłowni. Rurociągi dla celów ogrzewniczych
i chłodniczych. Kondensatory, podgrzewacze,
przegrzewacze, systemy przeciwpądowe. Rury
żebrowane, radiatory stalowe. Rury blaszane, spa-
wane. Kształtki stalowe i blaszane. Wężownice
dla przemysłu naftowego i chem. etc. Słupy z rur
stalowych, gładkie i upiękzone dla oświetlenia
ulic, tramwaji, chorągwi, radio-anten etc. Wy-
konanie zbiorników spawanych samorodnie lub
elektrycznie. Konstrukcje żelazne, elektrycznie
spawane.

Naprawy przy pomocy samorodnego i elektr. spawania pod gwarancją.

„PROGRESS” Zjednoczone Kopalnie Górnośląskie Sp. z o. p. Katowice, ul. Stawowa 13

Adres telegraficzny: Progress, Katowice.

Telefon Nr. 1167, 2523, 2180, 1369, 776.

Wyłączne biuro sprzedaży węgla następujących towarzystw:

Górnośląskie Zjednoczone Huty Królewska i Laura Sp. Akc.
Górnictwo-Hutnicza Katowice, z kopalniami:

Eugenia, Hrabina Laura
Dębieńsko.

Katowicka Spółka Akcyjna dla Górnictwa i Hutnictwa w Katowicach, z kopalniami:

Florentyna, Ferdynand,
Mysłowice.

oraz koksownią:

Huta Hubertus.

The Henckel v. Donnersmarck-Beuthen Est. Ltd. Karłuszowice
z kopalnią:

Radzionków.

Śląskie Kopalnie i Cynkownie Spółka Akcyjna, Lipiny

z kopalniami: Matylda, Andaluzja.

Węgiel kamienny tylko pierwszorzędnej jakości. Specjalne gatunki dla opału domowego i wszelkiego rodzaju przemysłu. Pierwszorzędny węgiel gazowy. Udział w ogólnym wydobyciu węgla na Górnym Śląsku 23^{0/0}

Polskie Kopalnie Skarbowe na Górnym Śląsku

Spółka Dzierżawna, Spółka Akcyjna w Katowicach

Société Fermière des Mines Fiscales de l'Etat Polonais

en Haute Silésie, Société Anonyme à Katowice

Królewska Huta (Górny Śląsk)

Rynek 9-15

Adr. telegr. „Skarboferme“ Król.-Huta. Telefon Nr. 636-640

Sprzedaż węgla

z kopalń

**„Król” (Królewska Huta)
Bielszowice i Knurów**

**Koksu i siarczanu - amonu
z Koksowni w Knurowie**

Największy
Dom Konfekcyjny
Damski i Dziecięcy

Baender

KATOWICE

UL. 3. MAJA 3

:-:

TELEFON 61

Nasze pasaże wystawowe
są godne uwagi. : Często
zmiana modeli.

Scharla i Szymański

Towarzystwo Akcyjne

Królewska Huta

Parowa Fabryka Likierów

WINIAKI
NALEWKI
LIKIERY
WÓDKI
S O K I

HURTOWNIA WIN I PIWA
KANTOR I FABRYKA ULICA
OGRODOWA 3. - TELEFON NR. 493

Dom Towarowy „BOBREK”
KATOWICE

UL. POPRZECZNA 10. : TELEFON 12-52

KRÓLEWSKA HUTA

UL. WOLNOŚCI 24 : TELEFON 5-26

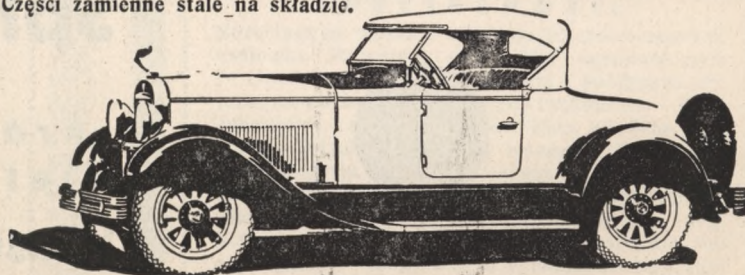
poleca

Bieliznę damską : Artykuły męskie : Towary krótkie.

Manufakturę wełnianą i bawełnianą — Zabawki dla dzieci — Galanterję —
Szkło — Porcelanę — Emalję oraz wszelkie artykuły dla gospodarstwa domowego.

„ESSEX”
„HUDSON”
I „STOOVER”

Części zamienne stale na składzie.

Najlepsze, najtańsze, najelegantsze
Dogodne warunki płatności

Generalna Reprezentacja: Inż. S. Hochermann, Sp. z ogr.odp., Katowice
ulica Wita Stwosza nr. 3 - Nr. telefonu 1804

W. FITZNER

SPÓŁKA Z OGR. ODP.

SIEMIANOWICE G.=ŚL.

Zakłady Spawania Wodno-Gazowego

Fabryka Kotłów Parowych i Warsztaty Mechaniczne

Rok zał. 1869.

Rządowy Medal Złoty za wyroby przemysłowe

Rok zał. 1869.

Budowa kotłów parowych wszelkich systemów, najnowsze kotły Garbego ze stromemi opłomkami P. R. N. Kotły Fitznera komórkowo-opłomkowe i ze stromemi opłomkami. Ruszty łańcuchowe i t. p. Przegrzewacze pary. Ekonomizery.

Urządzenia do czyszczenia wody. Przewody rurowe wysokiego i niskiego ciśnienia. Przewody kanalizacyjne, turbinowe i syfonowe.

Spawane i nitowane aparaty dla przemysłu chemicznego i jemu pokrewnych gałęzi przemysłu. Zbiorniki do wież ciśnień. Wariki do celulozy i t. p.

Specjalność: Kotły parowe wszelkich systemów, wyroby spawane z blachy żelaznej.

Katalogi i cenniki bezpłatne.

GÓRNOŚLĄSKIE ZJEDNOCZONE HUTY KRÓLEWSKA I LAURA

Spółka Akcyjna Górniczo Hutnicza

Katowice, Kościuszki Nr. 30.

Adres telegr. „Laura“ Telefon Nr. 600, 899, 2262, 2263.

dostarczają: węgiel, koks, żelazo walcowane, blachy zbiornikowe i kotłowe, blachy dachowe, blachy faliste, rury gazowe i kotłowe.

Chłodnie i wytwórnie lodu systemu Quiri-Rau,
Kompresory,
Żórawie (krany) wszelkich typów,
Transportery kubłowe i taśmowe,
Zbiorniki żelazne do wszelkich celów,
Odlewy żeliwne i stalowe, surowe i w stanie obrobionym,
Walec żeliwne utwardzone,
Miechy dla przemysłu chemicznego,

Mosty żelazne kolejowe i drogowe,
Hangary lotnicze,
Maszyny radjowe,
Konstrukcje żelazne dachowe,
Zwrotnice kolejowe,
Wagony towarowe do wszelkich celów,
Sprężyny,
Zestawy kołowe,
Części tłoczone i kute do wagonów i samochodów.

Przedstawicielstwo:

Górnośląskie Towarzystwo Przemysłowe Sp. z ogr. odp. Warszawa, Sewerynow nr. 3.

P. K. O. nr. 300.694 .: Telefon nr. 6

Komunalna
Kasa Oszczędności
POWIATU PSZCZYŃSKIEGO
w P S Z C Z Y N I E

Instytucja bankowa

prawa publicznego

o pupilarnej pewności.

.....
Rok założ. 1860
.....

Przyjmuje wkłady
za wysokim oprocentowaniem
Załatwia
wszelkie w zakres bankowości
wchodzące operacje kredytowe.

Darmstädter
u. Nationalbank

ulica Marszałka Piłsudskiego

Deutsche Bank

ulica Marszałka Piłsudskiego 12

Direktion der
Disconto - Gesellschaft

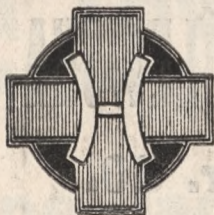
ulica Pocztowa

Dresdner Bank

ul. Dworcowa

Założono

1 8 8 9

Telefon

Nr. 213

„HIGJENA“

Sp. z ogr. odp.

Specjalna fabryka

dla **technicznych urządzeń higienicznych**
KATOWICE II, ul. Krakowska 9

Centralne ogrzewanie. — Urządzenia sanitarne.
Wodociągi i kanalizacja. — Urządzenia wentylacji.
Zużycie ciepłoty. — Ogrzewanie na odległe prze-
strzenie. — Ogrzewanie większych pomieszczeń.
Urządzenia pralni i kuchen parowych. — Urządze-
nia suszalni. — Urządzenia kąpielowe. — Urządze-
nia ustępów pojedynczych i zbiorowych. — Insta-
lacje na- i odwadniające. — Przewody rurkowe.
Wciągalnie ubrań robotniczych.

MIĘDZYNARODOWY BANK HANDLOWY

Spółka Akcyjna
KATOWICE

Kapitał akcyjny zł. 1.500.000
„ rezerwowy „ 150.000

: Tel. 691, 1858, 2446. :
Adres telegraf. „Kriecobank“

Załatwia wszelkie czynności wchodzące w za-
kres bankowości ..

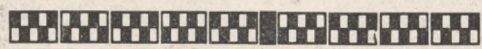
BANK UDZIAŁOWY

Spółdzielnia z ogr. odp. KATOWICE, 3. Maja 30
Telefon Nr. 1051.

K O N T O C Z E K O W E :

P. K. O. KATOWICE Nr. 303 812
R-k żyrowy w Banku Polskim Katowice
R-k żyrowy w Banku dla Spółdzielni
Warszawa (Wuer 733)

STOCK

COGNAC
MEDICINAL

MEDICINAL

PRAWDZIWY

WINNY DESTYCAT

W BUTELKACH

PŁOMBOWANYCH.

PAROWA DESTYLARNIA

CAMIS & STOCK, BARCOLA

Walcownie Metali, Spółka Akcyjna

DZIEDZICE, ŚLĄSK CIESZYŃSKI

Wykonuje blachy, taśmy, pręty, druty, rury i profile z miedzi, miedzi, cynku, aluminium i ołowiu dla każdego przemysłu metalowego najlepszej jakości, odpowiadające wszelkim wymagom nowoczesnej techniki. Dostawy uwarunkowane pod względem własności mechanicznych i składu chemicznego.

Oddział w Oświęcimiu wyrabia blachy cynkowe.

KRAIN I FESSER

KATOWICE

TELEFON NR. 124, 408, i 3196

ADR. TELEGR. „KRAINFESSER“

HURTOWNIA ŻELAZA

Wysortowany bardzo dobrze zaopatrzony skład w bieżące artykuły techniczne dla kopalń i hut.

Maszyny, lokomotywy, szyny i akcesoria do tychże, łańcuchy, łopaty, śruby, nity, blachy dziurkowane, elektryczne artykuły, kwarcyt, tarcze szmerglowe.

Pierwszorzędne zastępstwa fabryk polskich i zagranicznych.

ZASTĘPSTWA NA POLSKI GÓRNY ŚLĄSK :

„FRIEDENSHÜTTE“ SP. AKC., „BAILDONSTHL“.

Adolf Bartoniek, Rybnik G. Śl.

Telefon 1129 fabryka ul. Hutnicza 35
„ 1025 mieszkanie ul. Wiejska 4

Młotownia — Kuźnia wykrojowa
Konstrukcja żelaza. — Obrabianie metalów.

Wózki górnicze, osie do wózków górniczych,
wszelkie artykuły wytłaczane dla potrzeb
górnich i hutniczych i t. d. Pływające
pogłębiacze oraz wszelkie artykuły dla
statków jak kotwice dźwigi i t. d.

Rybnicka Fabryka Maszyn

Sp. z o. odp.

Telefon nr. 69 i 125

Rybnik G.-Śl.

Adr. tel. Rymag

Maszyny i urządzenia dla przemysłu górnego i kamieniołomów.
Automatyczne obiegi wózków kopalnianych. Urządzenia transpor-
towe. Maszyny wyciągowe dla szacht i sztolni. Wciągi (lifty)
towarowe i osobowe. — Wagi wagonowe i wozowe.
Konstrukcje żelazne. Odlewy żeliwne.

Oddział: Katowice G. Śl. ul. św. Stanisława nr. 4

Amerykański Młyn Parowy

ŻORY G. ŚL.

TELEFON 11

TELEFON 11

Adr. telegr.: „Młyn Parowy Żory“

**Przemiał zboża
i handel ziemiopłodami**

Amerykański Młyn

WODZISŁAW G. ŚL.

TELEFON 94

Adr. telegr.: „Młyn Wodzisław“

**Przemiał zboża
i handel ziemiopłodami**

LEON PIECZKA

HURTOWNIA TOWARÓW KOLONJALNYCH I PRODUKTÓW ROLNYCH

NOWA WIEŚ G. ŚL.

ULICA KAROLA MIARKI NUMER 30.

Składnica w Rybniku, ul. Jankowicka nr. 8

Bielszowice nr. 19
Telef. Nowa Wieś nr. 80 i 81
Rybnik numer 64.

Żyro- Bank Polski Królewska
Konto: Huta
Bank Polski Rybnik

KONTO CZEKOWE P. K. O. 300. 032.

GIESCHE

SPÓŁKA AKCYJNA

Węgiel kamienny — cynk
elektrolityczny — cynk suro-
wy — cynk rafinowany
(W. H. — P. H.) — cynk
prasowany — blacha cyn-
kowa — kubki cynkowe —
kadm — ołów — blacha o-
łowiana — rury ołowiane
drut ołowiany — glejta o-
łowiana — plomby ołowiane
przędza ołowiana — śrut —
minja — cyna do lutowania
kwas siarkowy wszelkich
stopniowości — oleum 20%.

ZASTĘPSTWA:

WARSZAWA — S. Krasnodębski, Zielna 24,
„Ge-Te-We”, Marszałkowska 137
(biura w Bydgoszczy i Łodzi),

GDAŃSK — Giesche Handelsgesellschaft m.b.H.,
Holzmarkt 4,

BERLIN — Bergwerksprodukte G. m. b. H.
węgiel — Potsdamerstr. 121 C.
cynk — Unter den Linden 17-18.

WIEDEŃ — Giesche Handelsgesellschaft m.b.H.,
Wien III, Invalidenstr. 7.

PRAGA — Bracia Schramek, Praga-Vinohra-
dy, Fochowa 7.

KATOWICE, Podgórna 4

ADRES TELEGRAFICZNY: „GIESCHE-KATOWICE“

Friedenshütte Sp. Akc.

Zarząd główny: Katowice, Zamkowa 3

Zakłady wytwórcze:

HUTA POKOJU w NOWYM BYTOMIU — HUTA BAILDONA w KATOWICACH — KOPALNIE WĘGLA KAMIENNEGO: „POKÓJ” w NOWYM BYTOMIU, „HR. FRANCISZEK” w RUDZIE, „WOLFGANG” w RUDZIE — „EMI-

NENCJA” w KATOWICACH — KOPALNIA RUDY ŻELAZNEJ i ŁOMY DOLOMITU w TARNOWSKICH GÓRACH — ELEKTROWNIA „MIKOŁAJ” w RUDZIE.

Wytwory:

Koks i produkty uboczne — Surówka — Stal — Żelazo walcowane wszelkich wymiarów i kształtów — Blacha — Materiały nawierzchni kolejowej — Zestawy kołowe i części tychże — Konstrukcje żelazne — Stal szlachetna do wszelkich celów, kuta, walcowana na gorąco i zimno, przeciągana, odlewy surowe i obrobione, kształtki kute — Świdry spiralne — Piły — Łopaty — Łańcuchy — Węgiel

Przedsiębiorstwa należące do Koncernu:

SUCHEDNIÓWSKA FABRYKA ODLEWÓW i HUTA LUDWIKÓW S. A. KIELCE — FERRUM S. A. KATOWICE — RUDA KRAJOWA SP. Z. O. O. KATOWICE.

Fabryka maszyn „Transport”

dawn. Jan Martin

Tel. Król.-Huta Nr. 43 i 434

Wielkie-Hajduki

Budowa kompletnych Urządzeń:

Przesiewacznice węglowe: Wywrotniki, Ruszta sortownicze, Sita sortownicze, Taśmy ładownicze i przebiegadła taśmowe, Zeskłady kubelkowe, taśmy transportowe, łamacze wzgl. Wyroby blaszane i t. d.

Płóczki węglowe: Maszyny osadowe, Sita odwadniające, Bębny sortownicze, Pompy dla wody płóczonej.

Maszyny dla Koksowni: Maszyny do wytłaczania koksu, wózki węgl. do napełnienia, Urządzenia do podnoszenia drzew.

Urządzenia przewozowe (Transportowe): Przenośniki taśmowe, przesuwne i stałe, Ślimaki przenośne, Przesuwne urządzenia sitowe, Podnośniki i przenośniki kubelkowe.

Dźwigi: Suwnice dźwigarkowe, Żorawie chwytcze, Obrotowe żorawie bramiaste, koźły do podnoszenia i t. d.

Przemysł Chemiczny: Mieszadła, Stągwie, Zbiorniki wszelkiego rodzaju, Bębny osuszające.
Konstrukcje Żelazne. **Wózki kopalniane.** **Odlewnia żelaza i metali.**

Blachy dziurkowane, wszelkiego rodzaju aż do 25 mm grubości.

Roboty blacharskie.

Montowanie i zdemontowanie.

Polskie Zakłady Przemysłu Cynkowego Spółka Akcyjna w Będzinie

Adr. teleg.: Blachocynk. Bocznicą własną. Tel. 80 i 501

Produkty:

Blacha żelazna ocynkowana do krycia dachów.
Blacha cynkowa. Blacha dziurkowana. Wiadra
żelazne ocynkowane. Bębny do karbidu, azot-
niaku i asfaltu. Skrzynie do węgla i na od-
padki i t. p. wyroby blaszane.

Produkcja roczna 30.000 ton (w tym 8.000 ton na eksport)

Jerzy Martin Sp. z o. o.

Fabryka kół zębatych

Telefon nr. 611 **Świętochłowice** Stacja Hajduki

Specjalność:

**Koła zębate wszelkiego rodzaju z fryzowa-
nemi i heblowanemi zębami. Koła czołowe,
śrubowe, ślimakowe, stożkowe, daszkowe.
Listwy zębate. Walce z daszkowemi zębami.**

Tryby do samochodów.

Sumienny budowniczy

poleca swoim klientom tylko najodpowiedniejszy ma-
teriał do krycia dachów. Materiał ten ma być wytrzy-
mały, absolutnie szczelny o estetycznym wyglądzie,
łatwy do lutowania, wymiany i reparacji. Materiałem tym jest tylko

CZYSTA BLACHA CYNKOWA

walcowana z czystego cynku, produkowanego w krajowych hutach. Wszelkich informacji udziela:

Biuro Rozdzielcze Zjednoczonych Polskich Walcowni Blachy Cynkowej w Katowicach
ul. Marjacka 11

Telefony: 12-61, 7-73

Marcus Wolf i Synowie

fabryka sukna

Bielsko, Śląsk Cieszyński

Adres telegraficzny: Wolsynowie, Bielsko. Telefon Nr. 1510 i 1016.

Rachunki bieżące: przy Banku Polskim, Oddz. w Bielsku i przy Banku Gospodarstwa
Krajowego, Oddział w Białej.

Bielsko-Bialski Browar Akcyjny

Spółka Akcyjna i fabryka likierów w Bielsku

ul. Cieszyńska 80.

Telefon 28-20 i 28-21

Poleca

najlepszej jakości piwo marcowe i porter
oraz likiery najprzedniejszych gatunków.

Górnośląskie Towarzystwo Akcyjne dla przemysłu drzewnego Tarnowskie Góry

Specjalność Fabrykacja beczek i skrzynek

Adres dla telegramów Drzewo, Tarnowskie Góry .-. Telefon
Nr. 1201 i 1202 .-. Oddział: Wschodnio-Małopolskie Domeny
Telefon Nr. 1203. .-. Konto żyrowe: Bank Polski Oddział
Królewska-Huta .-. Konto P. K. O. Katowice Nr. 301161

W. STERNBERG

Królewska Huta

: Telefon 9 i 1169 :

Tartak parowy i heblarnia

== Drzewo kopalniane ==

„Industrie – Lloyd“

Sp. Akc. Gdańsk
Oddział w Katowicach
Rynek II — Tel. 12-38

dostarcza:

wszelkiego rodzaju obra-
biarki do metali i drzewa,
kompletne urządzenia
warsztatowe oraz maszy-
ny i urządzenia hutnicze
: i odlewnicze. :

Specjalność:

Tokarki precyzyjne „Meteor“

„KOM - DRO - BIT“

Komprymowane Drogi
: Bitumiczne :

Spółka z ogr. odpow.
w Katowicach II.

Produkuje we własnej wytwórni z su-
rowców wyłącznie krajowych gotowy
sztuczny materiał asfaltowy „KOM-DRO-

BIT“, patentu D-ra inż. Dammanna.
Edukuje nawierzchnie jezdni ulicznych,
szos, dróg i chodników materiałem asf.
„KOM-DRO-BIT“ patentu D-ra inż.
Dammanna.

Zarząd Centralny:

w KATOWICACH II, ul. Florjana I. 5, nr. tel. 11-66.

Zjednoczone Niemieckie Fabryki WYROBÓW NIKLOWYCH Sp. Akc. PARUSZOWICE Górny Śląsk.

Specjalności: Zastawy stołowe z czystego niklu, alpaki i stali zlewnej platetowanej ni-
klem, miedzią, miedzią niklistą i mosiądzem.

Przedmioty aluminiowe dla potrzeb domowych oraz kuchennych z uchami lub rączkami paten-
towymi „Frigidał“ z blachy ciepło bardzo źle przewodzącej.

Piece kąpielowe z opalaniem węglowem, pięknie młotkowanym kotłem miedzianym i z czy-
sto oniklowanym nieruchomym lub ruchomym rozpylaczem wodnym. Katalogi i prospekty
wysyła się interesentom na życzenie.

ŻĄDAJCIE
WSZĘDZIE

KONIAK
SZUSTOWA

ŻĄDAJCIE
WSZĘDZIE

KONIAK
SZUSTOWA

WAFLE

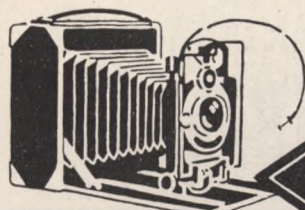
KEKSY

HERBATNIKI

NAJLEPSZEJ JAKOŚCI

BRACIA SCHRAMEK, CIESZYN
FABRYKA WAFLI, KEKSÓW I BISZKOPTÓW

OPTYK

TEL: 2418 KATOWICE

DYPLOM.

SW. JANA 13 TEL: 2418

**Aparaty fotograficzne,
aparaty kinematograficzne
dla wszelkich celów zawodowych
i amatorskich.**

**Lornetki i przyrządy
do podróży, polowania
i sportu od zł. 160.—**

Proszę żądać katalogów
i szczegółowych ofert.

PIŁKI do metali dla użytku ręczn. i maszynowego,
oraz piły do szyn w pierwszorzędnej jakości

dostarcza

„Globus” Fabryka pił i narzędzi

właściciel: Fryderyk W. Jüttner

Katowice, ul. Wojewódzka 29. Telefon 2078.

„SOLA”

FABRYKA SKÓR, OŚWIĘCIM

Telefon nr. 129

Adr. Telegr. „Sola”, Oświęcim

Składy komisowe:

w Katowicach, w Poznaniu, w Krakowie, w Łodzi,
w Częstochowie, w Będzinie i we Lwowie.

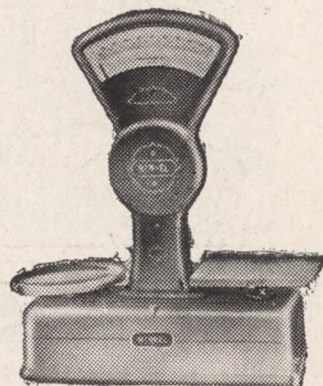
„Kopalniak”

Spółka Akcyjna dla przemysłu drzewnego.

Katowice, ul. Poprzeczna 2

Fabryka maszyn do krajania
wędlin i stołowych wag uchylnych

Van Berkel's Patent, Rotterdam

Centralna organizacja sprzedaży na R. P. Polskę

van Berkel i Ska. Sp. z o. o.

Katowice, ul. Młyńska 11, tel. 31-54

Towarzystwo Handlowo-Przemysłowe

Mieczysław Zagajski

Spółka Akcyjna

Katowice, ul. Mickiewicza 12, tel. 22-80

dostarczamy:

cement szybkotwardniejący

bauxytowy dla pilnych

robót betonowych.

Zakłady Ceramiczne Nowa-Wieś

Zagajski i Koplowitz

Sp. z ogr. odp.

Zarząd w Katowicach,

ul. Mickiewicza 12. .: Telefon nr. 22-80

dostarczamy:

najlepszą cegłę górnośląską
i pył kamienny dla kopalń

Oberschlesische Discontobank

Spółka Akcyjna.

Telefon nr. 394 :: Adres telegr. Obersbank

Konta czekowe:

Katowice nr. 302 025

Breslau nr. 30 470

Żyro konto

Bank Polski Królewska Huta.

Królewska Huta,

ulica Sobieskiego nr. 1.

Załatwia wszelkie czynności
bankowe

Adres telegr. **Fulmen** Katowice
Telefon: 497. 498 807. 2271

FULMEN

Górnośląski Handel Węgla

Sp. z ogr. odp.

KATOWICE

ul. Juliusza Ligonia Nr. 3-5-7

**Pierwszorzędny węgiel kamienny
i brykiety**

Wyłączna sprzedaż węgla z kopalń
Zakładów Hohenlohego, Hohenlohe-
werke, Spółka Akcyjna i Czernic-
kiego Towarzystwa Węglowego
Spółka Akcyjna

KOPALNIE:

**Wujek, Kramsta, Maks, Karolina
i Hoym-Laura.**

Byrekcja Kopalń Księcia Pszczyńskiego

ulica Powstańców 46

KATOWICE

ulica Powstańców 46

Telefony: Nr. 666, 667, 668, 669, 701, 790, 2496.

Adres telegraficzny; Plessersgruben Katowice.

Węgiel Kamienny z Kopalń:

Książę Marja, Stacja Murcki — Książę, Stacja Kosztowy — Szyby Boer, Stacja Kostuchna —
Szyby Piast, Stacja Kosztowy — Zjedn. Brada — Książę I, Stacja Brada — Zjedn. Brada
Książę II, Stacja Łaziska Zjedn. Aleksander, Stacja Łaziska.

Wyroby Cementowe — Cegła Własnej Produkcji.

Organizacje Sprzedaży

w Kraju.

1. LWÓW: Unitas, Sp. z ogr. odp. plac Halicki 15.
2. WARSZAWA: Pszczyńskie Towarzystwo Handlowe, ul. Natolińska 13.
3. BYDGOSZCZ: Unitas Sp. z ogr. odp. ul. Cieszkowskiego 10.
4. KALISZ: Unitas Sp. z ogr. odp. ul. Kazimierowska 1.
5. POZNAŃ: Unitas Sp. z ogr. odp. ul. Przemysłowa 21.
6. STRZAŁKOWO: Unitas Sp. z ogr. odp.

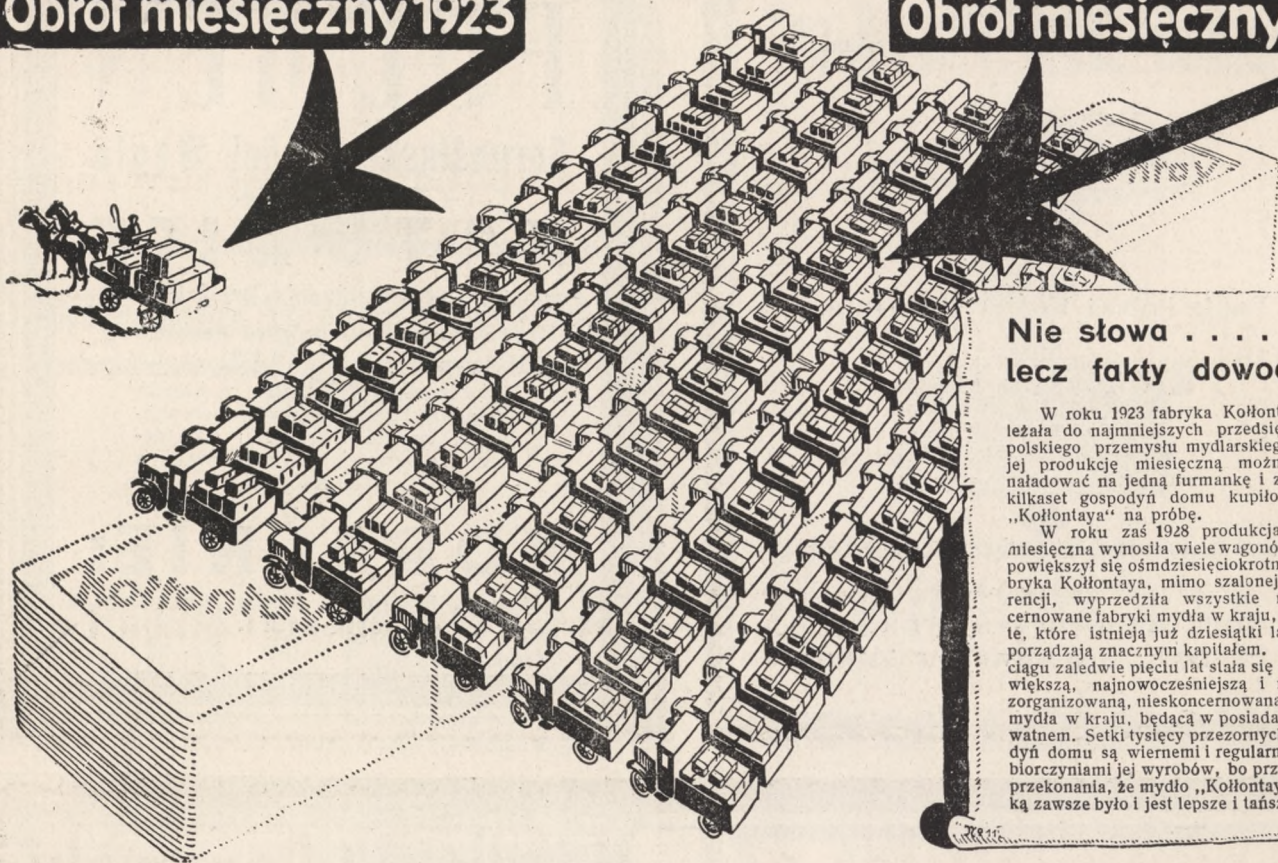
Zagranicą:

1. BRESLAU: Oberschlesische Kohlenhandels-Ges. Fürst von Pless, Schweidnitzer Stadtgraben 28 i Filje w:
2. LIEGNITZ: Sophienstr. 1.
3. BUDAPEST: V. Szabadsagter 6, 1/7.
4. PRAHA II: Plessers Kohlenverkauf G. m. b. H., Vaclavske nam 53.
5. WIEN: Plessers Kohlenhandels-Gesellschaft m. b. H., Linke Wienzeile 52.
6. GDAŃSK: Baltische Kohlenhandels-Gesellschaft m. b. H., Krebsmarkt 2.

„KOŁONTAY”

Obrót miesięczny 1923

Obrót miesięczny 1928

Nie słowa . . .
lecz fakty dowodzą!

W roku 1923 fabryka Kołontaya należała do najmniejszych przedsiębiorstw polskiego przemysłu mydlarskiego, całą jej produkcję miesięczną można było naładować na jedną furmankę i zaledwie kilkaset gospodyń domu kupiło mydło „Kołontaya” na próbę.

W roku zaś 1928 produkcja jednomiesięczna wyniosła wiele wagonów, obrót powiększył się ośmdziesięciokrotnie. Fabryka Kołontaya, mimo szalonej konkurencji, wyprzedziła wszystkie nieskonnornowane fabryki mydła w kraju, a nawet te, które istnieją już dziesiątki lat i rozporządzają znacznym kapitałem. W przeciągu zaledwie pięciu lat stała się ona największą, najnowocześniejszą i najlepiej zorganizowaną, nieskonnornowaną fabryką mydła w kraju, będącą w posiadaniu prywatnym. Setki tysięcy przezornych gospodyń domu są wiernymi i regularnymi odbiorczyniami jej wyrobów, bo przyszły do przekonania, że mydło „Kołontay” z pralką zawsze było i jest lepsze i tańsze.

„GE-TE-WE”

Górnośl. Towarzystwo Węglowe

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością

Biuro Sprzedaży Koncernu Węglowego

GIESCHE S. A.

Węgiel z Kopalń: Giesche i Cleophas

KATOWICE

ULICA MICKIEWICZA NR. 36

TELEFONY NR. 5-92 i 18-96

Oddziały: Warszawa, Łódź i Bydgoszcz

PE-TE-HA

Polskie Biuro Techniczno - Handlowe

SP. Z OGR. POR.

POZNAŃ, UL. PODGÓRNA 10 a

TELEFON 16 - 00, 20 - 16

KATOWICE, MICKIEWICZA 12

TELEFON 1417

Węgiel, koks,
smoła, karbid,
materiały wybuchowe.

E. Kascha's Nast. Józef Besuch

ODLEWNIA ŻELAZA I METALI

FABRYKA MASZYN

ROK ZAŁ. 1904

ROK ZAŁ. 1904

MIKOŁÓW WOJ. ŚL.

Odlewy do 3000 kg. wagi sztuki,
w stanie surowym i obrobionym.

Budowa gotowych urządzeń trans-
misyjnych, tarcz prasowych, tarcz
rzemiennych, kół zębatach jakoteż
kompletnych trybów zębatach
z zębami gryzionymi

Dostawa tarczownic małych konstruk-
cji żelaznych i i. . Stopy metalowe we
wszystk. aliazach surowe i obrobione

Czernickie Tow. Węglowe Sp. Akc. **KOPALNIA HOYM**

Pocztą i stacja kolej.: Niewiadom, pow. rybnicki

oferuje

**I a górnośląski węgiel kamienny,
plukany i zwykły**

kalorji 7200 — 7800, popiołu 4 — 5%

Produkcja dzienna ca. 2.500 ton.

**Firma sprzedawcza:
„FULMEN“**

Górnośląski Handel Węgla, Sp. z og. odpow.

Katowice, ul. Juliusza Ligonia 3,5,7

Telefony 497, 807, 2271, 2272.

H. SCHWIDEWSKI KATOWICE

Telefon 68

Szosa Wełnowska

Telefon 3190

Stacja benzynowa — benzyna —
benzol — oleje i smary. Amery-
kańskie oleje samochodowe

Wyłączna sprzedaż pneumatyków,
gum pełnych i półpneumatyków

„PIRELLI“
NA POLSKĘ I GDAŃSK

Stacja benzynowa
otwarta w dzień i w nocy.

M. Adler i J. Panowski

Spółka z ograniczoną poręką.

Odlewnia żelaza i fabryka maszyn
(Założono w roku 1842)

Huta Pawła, Żory G. Śląsk
Adres telegr.: „HUTAPAWŁA. - Telefon 10.

Rachunek żyrowy w Banku Polskim
w Rybniku.

Rachunek czekowy w P. K. O.
w Katowicach nr. 300 824

Piece, blachy ruszty i t. p.
Świdrowane buksy wozowe

Pokrywki szybów, gullys, skrzynie dla
dołów ściekowych, ruszty rynsztokowe,
płyty pokrywowe i kanalizacyjne, hy-
dranty, nakrywki uliczne, sztafgajzy i t. p.

Słupy okrągłe i kwadratowe
Poręcze gładkie i ozdobne dla okien wy-
stawowych, podkłady i t. p.

odlewy maszynowe
w stanie surowym i obrobionym dla hut
i kopalń

Ruszty do parowozów, klocki hamulcowe,
mażnice, podkłady i t. p.

Górnośląski Handel Żelaza

Spółka z ograniczoną odpow.

Telefony: 160, 185 i 186

Składnica i biuro sprzedaży
Górnośl. Zjednoczonych Hut Kró-
lewskiej i Laury Tow. Akcyjne.
Firma Związkowa: Biuro sprze-
daży polskich walcowni rur.

KRÓLEWSKA HUTA

ulica Piastowska 4.

...Pchnąć przedsiębiorstwo na nowe tory —
— to zmechanizować jego czynności...

Jedynie maszynami Burroughs

uznanymi na całym świecie za naj-
lepsze, zmechanizujesz swoją
RACHUNKOWOŚĆ...

Czy znasz

amerykańskie maszyny „Burroughs”?

Żądaj bezpłatnego, nieobowiązującego do
kupna pokazu!!!

Spółka Akc. „Burroughs” Maszyny do liczenia

WARSZAWA, ul. Miodowa 2. — Telefon:
189-45 i 429-32.

KATOWICE, ul. Teatralna 7. — Tel. 18-35.

„KOOPERACJA ROLNA“

Spółdzielnia z odpowiedzialnością udziałami w Warszawie,
Związek Syndykatów Rolniczych w Polsce.

Oddział w Katowicach,

ulica Mickiewicza 10, Telefon: 3-26, 15-21, 12-28, 20-58

**Maszyny rolnicze, Nasiona, Nawozy sztucz-
ne, Ziemniopłody, Węgiel koks.**

Wyłączne zastępstwo na Polskę światowej sławy traktorów

„DEERING“

rolniczych, obniżających kosztą uprawy roli o 80%, oraz
przemysłowych, z przyczepkami, o sile pociągowej do
15 ton. Prospekty na żądanie przesyłamy odwrotnie.

KAZIMIERZ SCHAEFER
WIELKIE PIEKARY
 (Wojew. Śląskie)

ZAKŁAD SZTUKI KOŚCIELNEJ

Fabryka figur Świętych Pańskich,
 — narodowych i fantazyjnych. —
 Wytwórnia obrazów ramowanych, ra-
 mek fotograficznych, luster, krzyży,
 ściennych dębowych i listwowych.
HURTOWNIA DEWOCJONAŁÓW I
ARTYKUŁÓW ODPUSTOWYCH.

Specjalności:

Komplety: „STACJI DROGI KRZYŻOWEJ”, „JA-
 SELEK GWIAZDKOWYCH” (żłóbki
 Betlehemskie), „GROBÓW WIELKA-
 NOCNYCH”.

Tel. Szarlej 12. Konto czek. PKO. Katowice 300 843.

HUTA
BISMARCKA
WIELKIE HAJDUKI

Najpierwszy z pierwszych
„REMINGTON“

wszechświatowej sławy maszyna do pisania.
 Około 5 000 000 Remingtonów w użyciu na
 kuli ziemskiej, tj. więcej niż maszyn wielu
 innych systemów razem wziętych. Żądajcie
 bezpłatnych nieobowiązujących do kupna
 demonstracji.

Jenerałni Reprezentaci
T-wo Block-Brun, S.A.
KATOWICE, ul. 3 Maja 15, Tel. 548.

FABRYKA
BRACIA DEUTSCH
BIELSKO, ŚL. POLSKI,

Biura sprzedaży: Warszawa, Królewska 18,
Katowice, Łódź, Poznań, Lwów i Gdańsk,

poleca swoje wyroby krajowe pierwszorzędnej jako-
 ści marki „Lenko”: Szpagat wszelkich grubości,
 przedzę szewską, rymarską i wigoniową, liny ko-
 konopne, manilowe i sisalowe oraz wszelkie wyroby
 powroźnicze, konopie czesane do celów technicz-
 nych, worki jutowe do zboża, cukru, mąki i chmie-
 lu, worki jutowe podklejane papierem do przetwo-
 rów chemicznych, sienniki jutowe i konopne, płótna
 jutowe do pakowania, do celów tapicerskich i płót-
 na jutowe filtracyjne, bandaże jutowe do izolacji,
 płótna konopne filtracyjne, brezenty, płótna żagło-
 we, płótna do krycia dachów wagonowych, płótna
 na namioty, płótna hangarowe, pasy popędowe
 z sierści wielbłądziej, bawełniane, konopne, węże
 parciane, gurdy do elewatorów mącznych i zbożo-
 wych, przedzowe i szpagatowe, taśmy i tasiemki
 dla celów tapicerskich, jutowe, konopne, lnane i ba-
 wełniane, ścierki do czyszczenia maszyn, do szoro-
 wania itp.

Fabryka Skór
Dawida Spitzera

Spółka z ogr. por.

SKOCZÓW

Śląsk Cieszyński (Polska)

Założone w roku 1859.

— Telegramy: —
Fabryka skór. — Nr. Telefonu 4.

„RUWA”

Śląskie Tow. Elektryczne

Spółka z ogr. odp.

BIELSKO,

ulica Kolejowa 19.

Projekty, wykonania i kontrola urządzeń
elektrycznych.

Adres telegraficzny: „RUWA” Bielsko.

Telefony 1184 i 1894

Rachunkowe przekazy:
Śląski Zakład Kredytowy, Bielsko
P. K. O. Warszawa, Nr. 181.021

Fabryka Konserw
i wyrobów mięsnych

Rudolf Vogl

Bielsko - Śląsk

Telefon 1638-1538

Fabryka: Wyspiańskiego 15,
Skład detaliczny: Rynek 30.

poleca

swoje najprzedniejsze wyroby jako
konserwy mięsne i specjalność
kiełbas

Jüttner i Bolek

Budowniczowie

Bielsko, ul. Blichowa 74.

Zakłady Przemysłowe:

Tartak Parowy, Cegielnia parowa,

= Stolarsnia parowa =

Własny tor przemysłowy

Wykonuje wszelkie w zakres budownictwa
wchodzące roboty

Biuro budowlane Telefon 1744

Tartak i stolarnia „ 1910

Cegielnia „ 1186

Bank Ludowy

Spółdz. zapisana z nieograniczoną odpowiedzialnością

w P s z c z y n i e

Telefon 67

Rok zał. 1907

Zastępstwo Banku Polskiego dla inkasa weksli

Oddział: **Mikołów.**

Telefon 86.

**Przyjmuje wkłady za wysokim
oprocentowaniem w złotych
— i walucie obcej. —**

**Udziela p o ż y c z k i i załatwia
wszelkie czynności bankowe.**

2000 członków odpowiada całym majątkiem za spółdzielnię

Śl. Kapiel Borowinowa, Ustroń

Nad Wisłą w Śląskich Beskidach
354 m. n. b. m. Wskazania lecznice
Artretyzm, reumatyzm, choroby kobiece
ischias, anemja, neuralgia, eksudaty
i t. p.

Lekarz zakładowy Dr. F. Sniegoń

Własne pokłady borowiny. Mo-
dne urządzenia. Dom i hotel kura-
cyjny. Park, plac tenisowy, kino. —
Codziennie koncerty. — Dancingi.
Śliczne, zdrowe położenie, Ceny
umiarkowane.

Trwanie sezonu od 15-go maja do
30-go września. W pierwszym i ostat-
nim sezonie zniżka cen. Informacji
udziela

Dyrekcja Kapieli.

Gustaw Molenda i Syn

**Fabryka s u k n a, wyrobów
wełnianych i czesankowych.**

Bielsko, Śląsk Polski

Składy sprzedaży detaliczn. znajdują się
w Warszawie, przy ul. Nalewki 29
w Poznaniu, pl. Świętokrzyski 1
w Białymstoku, ul. Sienkiewicza 16
w Wilnie, przy ulicy Wielkiej 36
w Gdańsku, przy ul. Langgasse 37

KAMIEŃ

Śląska Wytwórnia sztucznego kamienia

Sp. z o. p.

Bielsko n. Śl.

Wykonuje :

Wyprawy fasadowe / Stopnie
Posadzki ksyolitolowe i teracowe
Okłady ściennie w sztucznym
kamieniu / Rzeźby figuralne
i ornamentalne / Sztukaterje
Sztuczny marmur / Modele
wszelkiego rodzaju / Pomniki jak
i wszelkie inne roboty wchodzące
w zakres tej gałęzi przemysłu.

kompl urządzenie wiertnicze Craellus

Händel i Schabon

Artykuły Górniczo-Hutnicze

Telefon 695

KATOWICE

Kochanowskiego 3.

Maszyny górnicze i pompy
Napędy do rynien drgawkowych
Maszyny wiertnicze diamentowe
syst. „CRAELIUS“

DOM HANDLOWY I TECHNICZNY

PILOT

TELEF. 434, 17-69

ROK ZAŁOŻ. 1922

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością

CENTRALA: KATOWICE, RYNEK NR. 8

I. SKŁAD: KATOWICE, WOJEWÓDZKA 50

II. SKŁAD: KATOWICE, MICKIEWICZA 44

PRZEDSTAWICIELSTWA I SKŁADY KONSYGNACYJNE.
Łożyska kulkowe **S. R. O., Schmidt-Rost Oerlikon-Zürich** i **Francuskie Tow. Akc. „Perun“**
Aparaty i wszelkie części do spawania **Stowarzyszenie Mechaników Polskich z Ameryki**, wszelkie maszyny do obróbki metali i drzewa, oraz narzędzia - **St. Weigt i Ska**, Fabryka maszyn i odlewnia, kwaso i ognioodporne odlewy dla przemysłu chemicznego, formierskie i pomocnicze maszyny do odlewania, kotły do centralnego ogrzewania - **„Sirius“**, Spółka Akcyjna Fabryka pomp osrodkowych - **„Wiepofan“**, Tow. Akc., fabryka maszyn i odlewnia - **Tow. Akc. Kawęczynskich Zakładów Cegielnianych Kazimieža Grancowa**, rury kamionkowe, cegła szamotowa - **„Elektrobudowa“** motory elektryczne

Dostarczamy tak ze składu jak i na zamówienie: Radjatory, rury żebrze kotły armatury do centralnego ogrzewania, jak też

Armatura wodna, gazowa i parowa

DOSTAWA maszyn, narzędzi i materiałów dla wszelkich celów przemysłowych
Oferty na żądanie załatwiamy odwrotnie i bezpłatnie!

Śląski Zakład Kredytowy S. A.

W B I E L S K U

Oddział w Katowicach :: Ekspozytura w Cieszynie

Adres telegraficzny: „Credit“

Telefon: Nr. 1147, 1459, 1697,

————— załatwia wszelkie w zakres bankowości wchodzące transakcje —————

Oddział Towarowy w Bielsku ul. Kolejowa L 16.

dostarcza hurtownie

—— **W Ę G I E L I C U K I E R.** ——

ŚLĄSKI BANK ESKONTOWY

Spółka Akcyjna w Bielsku

Rok założenia 1893 - Adres telegr.: „Eskontowy“ - Telefon 1036.

O D D Z I A Ł Y:

Kraków, Cieszyn, Ekspozytura w Skoczowie.

D Z I A Ł T O W A R O W Y:

**Hurtowny handel węglem, solą, cukrem
: i materjami budowlanemi :**

Kapsle do butelek

Kapsle do butelek

Kapsle do butelek i słoików we wszystkich wielkościach i kolorach dla przemysłu likierniczego, wódczanego, piwnego, winnego, miodosytniczego, chemicznego, do wód mineralnych i t.p.

===== dostawa po najniższych cenach: =====

Śląska fabryka wyrobów metalowych

„MEWA“

ul. Strzelnicza 35 **BIELSKO** ul. Strzelnicza 35

Telefon: nr. 1863. - Adres telegraficzny: Mewa-Bielsko

===== Prosimy żądać próbkowanych ofert. =====

Kapsle do butelek

Kapsle do butelek

FABRYKA KAPELUSZY JAN BIESTER I SYN W BIELSKU.

ADRES DLA LISTÓW: BIELSKO,
SKRZYŃKA POCZTOWA 25.
ADRES DLA DEPEZ: BIESTER, BIELSKO

TELEFON 1585, 2585.

POCZTOWA KASA OSZCZĘDNOŚCI
WARSZAWA Nr. 180.230.

E. v. Münstermann BIELSKO

Fabryka Armatur, Odlewnie Bronzu Fosforowego, Metali i Żelaza
(Rok założenia 1895)

Generalne przedstawicielstwo na Górnym Śląsku
i skład gotowych armatur
W. SCHRÖDER, Hurtownia Sprzedaż armatur,
KATOWICE, ul. Gliwicka 6, Tel. -Nr. 308

Adres telegraficzny:

Münstermann — Bielsko

Telef. Nr. 1110

Armatura wszelkiego rodzaju dla przewodów parowych, gazowych i wodociagowych z żelaza, z żelaza z garniturem metalowym, ze stali, z metalu, z kwasotrwalego bronzu fosforowego oraz nikielbronzu.

Armatura specjalna na wysokie ciśnienie oraz przegrzaną parę.

Gazomierze, wentyle redukcyjne do gazu, oraz **manometry dyferencjalne do przewodów gazu ziemnego.**

Kwalitatywne odlewy z oryginalnego bronzu fosforowego dra. Künzla w najodpowiedniejszych stopach specjalnych, dla wszelkich gałęzi przemysłu, do 15,000 kg. wagi jednej sztuki.

Bronz kujny najwyższej wytrzymałości, odlewy z leżny czerwonej, z mosiądzu oraz nikielbronzu

Odlewy żelazne każdego rodzaju.

Pierwsza Polska Rafinerja Olejów Jadalnych i Fabryka Tłuszczów Roślinnych PAWEŁ HOFFMANN i Ska, BIELSKO.

Specjalność margaryna mleczna

DIANA ♦ ILONA ♦ BLAUBAND

ILONA

Premjowana na wystawach w Warszawie,
we Lwowie i Rzymie.

Specjalność:

„SOYA“ olej jadalny „PARVEOL“ tłuszcz roślinny
„ILONA“ masło orzechowe

Telefon Nr. 2052.

SKŁADY FABRYCZNE:

Warszawa, Bielańska 9 — Telefon Nr. 510 11

Katowice, Wojewódzka 38 — Telefon Nr. 2354

Bielsko, Kazimierza W. 4 — Telefon Nr. 2166

Poznań, Jasna 14 — Telefon Nr. 7740

Adres telegr.: „HOFFMANNCO“, BIELSKO.

Konto P. K. O. Katowice Nr. 302.617.

Konto P. K. O. Warszawa Nr. 180.687.

Górnośląskie Przedsiębiorstwo Drzewne

Spółka Akcyjna

Katowice, ul. Marjacka 22.

Adr. Telegr.: „Gódrzew“
: Telefon Nr. 23—58 :

Drzewo kopalniane, okragłe,
oraz wszelkiego rodzaju materiał rżnięty.

Górnośląskie
Biuro Spedycyjne

A. i E. Meitlis

KATOWICE

: Mickiewicza 6 :

: Telefon 1120 :
P. K. O. Katowice 305.486.

„Podolia“ Śląska Centrala Węglowa

KATOWICE, Stawowa 5,

Nr. telefonu 252 i 749.

Biuro sprzedaży węgla koncernu

GIESCHE S. A.

na Województwo Poznańskie i Małopolskę.

Emil Piesch i Karol Strzygowski

**Fabryka sukna, wyrobów wełnianych
czesanki i sukna wojskowego.**

W BIELSKU, ŚLĄSK

Rok zał. 1820 wzgl. 1856.

Telefon Nr. 1211, 1369, i 2172.

„TOR”

SPÓŁKA AKCYJNA DLA BUDOWLI NAD- I PODZIEMNYCH

TELEFON 786

KATOWICE

GLIWICKA 17

Składnica taboru i warsztaty: KATOWICE-LIGOTA

**Przedsiębiorstwo budowlane dla robót ziemnych, kolejowych,
drogowych i betonowych. Budowa wodociągów i kanalizacji.**

Jankowski i Lüttke Mikołów G.Śl.

Telefon 36

Właściciel: Karol Jankowski

Telefon 36

**Elektryczny zakład wyrobów glinianych wyrabia
cegły licowe, sufitowe, promieniowe i rury drenowe.**

FR. MIKESKA

Górnośląski Przemysł Spirytusowy Sp. Akc.

W RYBNIKU ● TELEFON: RYBNIK NR. 1

**Hurtownia win krajowych
i zagranicznych - Jeneralne
zastępstwo firmy Boutillier,
Delauriere & Co. - Cognac
we Francji.**

„PIAST” ŚLĄSKA FABRYKA MUSZTARDY E. CIEŚLA I SKA., RYBNIK

TELEFON 10-61

ULICA WIEJSKA 4

TELEFON 10-61

Największa Fabryka Musztardy na Górn. Śląsku.

Pierwszy Mikołowski Młyn Elektryczny

Export

Właściciel: Karol Jankowski

Import

KONTO BANK.: KATOWICKIE
TOW. BANKOWE, KATOWICE
P. K. O. KATOWICE nr. 303864

— TELEFON No. 36. —

**Skup i przemiał zboża
Dostawa
produktów mącznych w każdej ilości**

Elektrownia Okręgowa

miasta Cieszyna

dostarcza swym odbiorcom prądu
— silniki oraz wszelkie aparaty
elektryczne na dogodnych
warunkach.

Maks Borinski

Katowice, ul. św. Jana 2.

— Telefon nr. 2447. —

PIERWSZORZĘDNE ARTYKUŁY DAM-
SKIE — FANTAZYJNA KONFEKCJA
WEŁNIANA — ARTYKUŁY MĘSKIE

Specjalność:

SKÓRZANE RĘKAWICZKI JELENIOWE

Balcke i S-ka

Budowa kondensacji i chłodziń kominowych.

Katowice, ul. 3-go Maja 25.

URZĄDZENIA do przysposobiania wody zasilającej
do kotłów parowych: Stacje destylacyjne,
oczyszczanie wody podług systemu termiczno-
chemicznego, urządzenia gazochronne i do od-
gazowania kondensatu.

CHŁODNICE kominowe i tężniowe.

URZĄDZENIA do zakwaszania (szczepienia) wody
chłodzącej, chroniące przed tworzeniem się
kamienia w skraplaczach powierzchniowych.

URZĄDZENIA kondensacyjne o najwyższej spraw-
ności.

POMPY tłokowe i wirowe, sprężarki powietrzne
i pompy próżniowe najnowszych typów, oraz
motorowe pompy i sikawki pożarnicze.

Żądajcie ofert i prospektów.

Zakłady Kamieniołomowe

Spółka z ogr. odpowiedzialnością.

Adres telegr.: „Kamieniołomy“

Zarząd, Katowice Słowackiego 24
Ł O M Y, Wisła 4.

Eksploatacja kamieniołomów:

kostki brukowe wszelkich wymiarów, krawężniki,
szaber, dziki bruk, łom.

— Telefon 13-21, 13-22, 13-23. —

P. K. O. Katowice Nr. 303.916.

St. Grabianowski i S-ka

S. A. w Katowicach.

♦♦
ODDZIAŁY:

KATOWICE: ul. Słowackiego 24. — Telefon 1321,
1322, 1323.

POZNAŃ: Plac Wolności 14a. — Telefon 4010, 4011.
BYDGOSZCZ: ul. Dworcowa 66. — Telefon 912.

Zarząd w Katowicach:

Adres telegraficzny
dla Zarządu i wszystkich oddziałów: „MONGRAB“.

R. KOEHLER I Sk-a, MYSŁOWICE, G. ŚL., ULICA ZACHĘTY

Adres telegraficzny KOEHLERSKA, Mysłowice

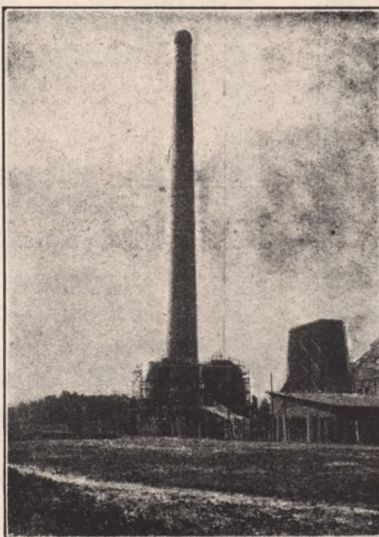
SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ.

Telefon numer 1037

Przedsiębiorstwo Specjalne Budowy Kominów Obmurowań Kotłowych i Pieców Przemysłowych . . .

Kominy murowane i żelazobetonowe aż do największych rozmiarów Fundamenty kotłowe i maszynowe. Obmurowywanie kotłów parowych wszelkich sytemów, zwłaszcza kotłów wodnorurkowych o ru-

rach stromych oraz komorowych i sekcyjnych jak również palenisk na pył węglowy, gaz ziemny lub ropę oraz urządzenia do chwytania lotnego popiołu, koksiku i t. p.

Aмерыkańskie podwieszane stropy płaskie do palenisk ruchomych

Kosztorysy i wszelkie
wyjaśnienia na żądanie

Sosnowieckie Tow. Kop. Węgla i Zakładów Hutniczych Kop.
„Modrzejów” Komin wysok. 90 razy 3,50 m średnicy

Zjednoczenie Polskich Emaljarni

Spółka z ogranicz. odpowiedzialn.

Katowice

ulica Słowackiego 20

Telefon NR. 23-72

ADRES TELEGRAFICZNY:

MALUNJA

P.K.O. Katowice 306-141

Cegielnia parowa Kopalnia Hugona

KOPIOWITZ i Ska.

Bykowina, Pow. Katowice

Telefon Król. Huta 644

Poleca

la cegły klinkerowe,
jak i cegłę pustą, klinową i t. d.

MAKSYMILJAN WITRZENS

Szlifiarnia szkła

CIESZYN (Śląsk Cieszyński)

Stalmacha 10.

Fabryczna 13.

Cieszyn Czeski

Fabryczna 13.

szlifuje kryształy ołowiane w najpiękniejszych wzorach oraz wykonuje glazury szklane.

**Sprzedaż hurtowna i detaliczna
po cenach niskich.**

**Jedyny zakład szlifierski na
szkło w Polsce.**

MIECZYSLAW CIMOSZKO

Inżynier dyplomowany

KATOWICE, ul. Teatralna 10, tel. 28-62

Przedstawiciel:

Fabryki Lin i Drutu
dawn. A. DEICHSEL Sp. Akc.

W SOSNOWCU

Huty francuskiej
stali szlachetnych

JACOB HOLTZER
w Unieux (Francja)

„Fako“ Tow. Budowlane

Sp. z ogr. por. KATOWICE

Tel. 1244 :: Adres Telegr. „Fako“ Katowice.

Oddział budowy nad i podziemnej:

Budynki fabryczne wszelkiego rodzaju —
Budowy żelbetonowe — kompl. Kotłownie
oraz Elektrownie — Maszynownie włącznie
z fundamentami turbin itd. — Fundamenty
wież chłodnicowych.

Oddział budowy specjalnej:

Wmurowania kotłów wszelkich systemów
Pionowe stropy wiszące dla palenisk dla
miała węglowego — Piece szklarskie, wa-
pienne, żarowe oraz do hartowania — Budo-
wa kominów.

Adolf Goiny,

**Fabryka pilników
Katowice G.=Śląsk**

Konto bankowe:

Darrstädter i Nationalbank Katowice.

Telefon Nr. 1234.

Specjalność:

Nacinanie pilników i raszpli, ostrzenie pił
cyrkularnych wszelkich gatunków oraz na-
tychmiastowa dostawa nowych pilników we
wszystkich rozmiarach ze skład.

Natychmiastowa dostawa.

Towarzystwo Handl. Sp. z o. o.

„Tehag“

Katowice, Matejki 1-3.

Biurowie sprzedaży wyrobów Górnośląskich Zjednoczonych
Rut Kórlewskiej i Laury, Towarzystwo Akcyjne.

Adres telegr.: „Tehag“ — Katowice
Telefon N-ry: 2510, 2511 i 2512.

SPRZEDAŻ:

wszelkich wyrobów walcowni, a mianowicie:
żelaza sztabowego, dźwigarów, szyn, blach,
rur gazowych i kotłowych, blach falistych,
bednarki, kłozetów kopalnianych w wykona-
niu czarnem i pocynkowanym.

Telefon Nr. 34.

P. K. O. 300.901

Pierwsza śląska fabryka

: parasoli i lasek :

**Ska z ogr. odp. w Skoczowie
(Śląsk Cieszyński)**

wyrabia parasole i laski od
najtańszych do najlepszych
- gatunków -

**Wyroby odznaczone złotym medalem
: na P. W. K. 1929 roku :**

Wszelk. artykuły z zakresu kołodziejskiego.

PAWEŁ CZECH

właściciel FRANCISZEK CZECH

Fabryka wyrobów drzewnych,
tartak i cegielnia parowa

MIKOŁÓW

**Fabryka
i tartak**
Wilkowyje, p. Tychy
Telefon Mikołów nr. 53
Telefon Tychy nr. 9

Zarząd
MIKOŁÓW
ulica Miarki 8.
Telefon MIKOŁÓW Nr. 155.

**Cegielnia
parowa**
Kotułowice
p. Mikołów
Tel. Mikołów nr. 154

Formy do obuwia i t. d.

..

Formy do obuwia i t. d.

Style wszelkiego rodzaju dla hut i kopaliń.

BUDOWNICZY

JERZY SCHALSCHA

BIURO ARCHITEKTONICZNE

KATOWICE, Plac Wolności 6. :: Nr. Telefon 234 :: P. K. O. N. 301003.

Budownictwo naziemne. = Budowa domów mieszkalnych i osiedli.
Wykonanie budynków przemysłowych. Budowle betonowe i żelazo-
betonowe = Filja w Trzebinji.

LEON DYGMACZEWSKI

MISTRZ BRUKARSKI

KATOWICE ULICA LOMPY 2

Budowa dróg bitych i brukowanie ulic ze zalewaniem cementu. Wszelkie roboty ziemne i odwodniania pól. Wykonanie wszelkiego rodzaju chodników z betonu oraz płyt różn. pomiaru i kamieni mozaikowych według wzoru:

Telefon 3007. Konto bankowe Nr. 775 Miejska Kasa Oszczędności, Katowice, Poczta 2. **Telefon 3007.**

Uwaga! na znak ochronny!

Od wielu lat używany i jako najlepszy uznany!
Niezbędny dla sportowców, i turystów, wzmacnia
nerwy i ożywia, doskonały środek do masowania!

Wszędzie do nabycia!

Wyrabia
Górnośląska Wytwórnia Chemiczna
dawniej
F. REICHEL, Spółka Akcyjna, KATOWICE
ulica Jagiellońska 5.

Fabryka Palenisk Mechanicznych Tow. Z. O. P.

(Wanderrost-Werke G. m. b. H. — Mikołów Woj. Śl.)

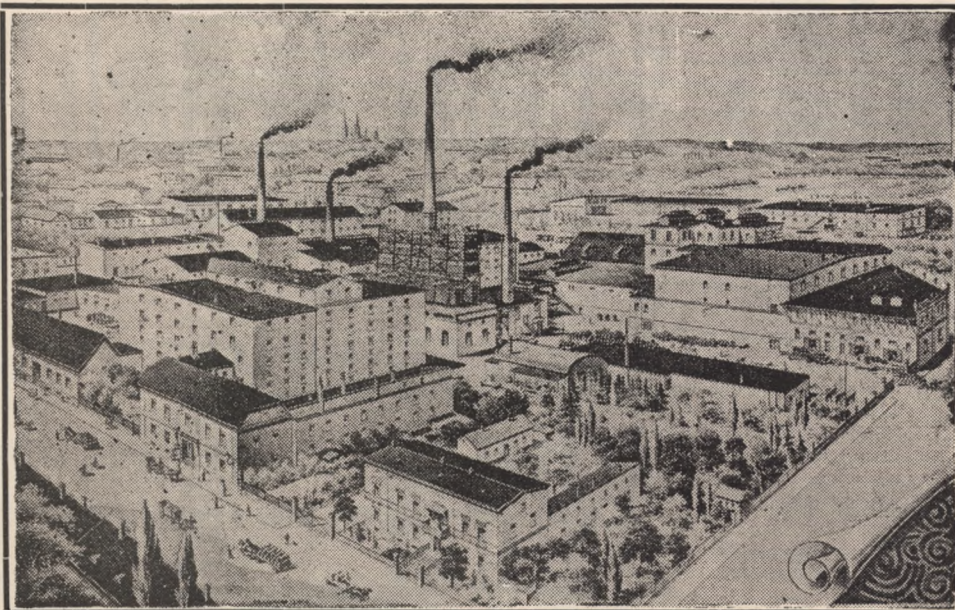
Przedstawiciel: Inż. Wł. Budziński, Warszawa ul. Smolna 25, tel. 39—32.

Żyło-Konto: Darmstädter u. Nationalbank Katowice. — P. K. O. Katowice Nr. 303.405 — Tel.: Mikołów 2.

Adres dla telegramów: Wanderrostwerke Mikołów.

Wyroby: Budowa rusztów ruchomych podług własnych patentów z podwiewem i bez podwiewu. :: Odlewy maszynowe, budowlane, surowe i obrabiane.

BROWAR RYBNICKI **HERMANN MÜLLER**

poleca

Piwo jasne pełne — Piwo jasne dubeltowe
Piwo ciemne dubeltowe — Piwo słodowe.

S. Orgler

nasłupca

Handel drzewa

towarzystwo z ogr. odpowiedzialn.

Tarnowskie Góry

za gazownią

Tel. 22

..

Tel. 22

Górnośląskie Towarzystwo dla Handlu Metalem

Oberschlesische Metallhandelsgesellschaft

Właśc.: BRACIA SPREU

KATOWICE, ul. św. Jana 10 - Tel. nr. 2343 - Adres telegr.: Metallspreu.

D o s t a r c z a m y :

**Aluminium, Mosiądz, Tombak, Miedź, Nikiel, Taśmy, Blachy, Druty,
Pręty, Rury, Profile, Cyń, Cyń do lutowania, Ołów, Metal biały.**

Noczyński, Sp. z ogr. odp. Katowice

ul. Marjacka 18 a. — Tel. 520 i 1243 — Rachunki przekazowe P. K. O. 304,266.

Specjalna Pracownia Zawodowej Odzieży Ochronnej.

**Ubrania nieprzemakalne dla górników, do robót ziemnych = Specjalne ubranie
do rewizji kotłów (comainaison), dla mechaników, szoferów, motocyklistów etc.**

Ubrania kwasoodporne dla przemysłu chemicznego = Ubrania azbestowe.

Dostawa artykułów technicznych dla kopalń i hut.

E. Lamla

FABRYKA

Zdrowotno techn. urządzeń

: i aparatów :

Katowice, Sobieskiego 13.

TELEFON 1433.

Ernst Gerlich

Hurtownia Tow. Kolonialnych

KATOWICE,

: ul. Stawowa 16 :

☞ Telefon Nr. 364 i 2370. ☜

KAROL RIESENFELD
B I E L S K O

Z A K Ł A D Y

E K O N O M I A

BIELSKO, Woj. ŚLĄSKIE
NASZE APARATY OCZYSZCZAJĄ
w POLSCE OKOŁO 500.000.000
LITRÓW WODY DZIENNIE

O C Z Y S Z C Z A N I E

Zmiękczenie
Filtrowanie
Odżelazianie
Odmangan.
Destylacja
Sterylizacja
Odpowietrzanie
Analizy etc.

WODY

w Warszawie

Inż. B. Rudziński

Wilcza 39-4

Telefon 322-63

Pierwsza Polska Fabryka Konserw Mięsnych i Wędlin W CIESZYNIE

Telefon nr. 47 / Skrytka poczt. 161 / Adres telegr.:
Konserwa, Cieszyn / Konta bankowe: Śląski Zakład
Kredytowy, Cieszyn / Śląski Bank Eskontowy,
Cieszyn / Komunalna Kasa Oszczędności, Cieszyn

wyrabia pierwszorzędnej jakości I-a szynki i wędliny
Praskie szynki kuracyjne — Najprzedniejsze mieszaniny
i specjalności — Najprzedniejsze przysmaki wątrobiane
Cieszyńskie salami — Konserwy eksportowe jak: Szynka
praska kuracyjna — Kielbaski cieszyńskie — Kielbaski
debreczyńskie — Kielbaski śląskie — Sardelki — Ita-
ljany „Uggêe” — Pasztety wątrobiane — Gulasze wo-
łowe i cielęce — Wędzonka z kapustą — Zupa flaczkowa
Hachee — Płucka — Podgardlina — Ozór — Sa-
łata z wołowych pyszczków — Kolanka w auspiku i inne

J. Ph. Glesinger.

Eksplatacja Lasów oraz przemysł drzewny

Centrala: Cieszyn, Śląsk,

T a r t a k i w P o l s c e

Hroszniów p. Krechowice, Małopolska

Harbutowice p. Skoczów, Śląsk Cieszyński.

W. GIBIEC

Fabryka wyrobów cementowych
w WAPIENICY
Koło Dworca Kolejowego

Wyrabia dachówkę

Poleca wyroby najlepszej jakości.

Inż. August Priessnitz

Architekt i budowniczy
Sądowo zaprzysiężony rzeczoznawca

◆
Bielsko, Śląsk ciesz.

— Telefon Nr. 272 —

S. Fischgrund i Syn

Telefon 112 **CIESZYN** Telefon 112

CZESKI CIESZYN

Telefon 117

Telefon 117

◆
Tartak Parowy Cieszyn

Tartak Parowy Oldrzychowice

St. TRZYNIEC

Telefon 6

◆
Eksport Drzewny

PRZEDSIĘBIORSTWO BUDOWLANE

MAKS KÖRBER

PSZCZYNA

TELEF. Nr. 22 i 54

TELEF. Nr. 22 i 54

Wykonywanie wszelkich robót nad-
i podziemnych oraz betonowych
Własne walce motorowe
najnowszego systemu

KONTA BANKOWE
DEUTSCHE BANK, ODDZ. KATOWICE
P. K. O. KATOWICE Nr. 302 011

KINO „APOLLO“

APOLLO FILM

SP. Z O. O.

KATOWICE, Poprzeczna 17/19

Telefon 2168

Telefon 2168

Pierwszorzędne programy
Doborowa orkiestra

HUGON OCHMANN

Interes komisowy bydłem i nierogacizna

W MYSŁOWICACH.

Adres telegraficzny: KATOWICE, Plac Wolności 1.
Telefon KATOWICE 1925. Telefon KATOWICE 1925.

Adres wysyłkowy dla wszelkich transportów
Hugon Ochmann, Central Targowica, Mysłowice
Telefon Mysłowice 66.

JÓZEF BORGER

**Eksport drzewny
materiał tarty i okrągły**

KATOWICE

ul. Kościuszki 26

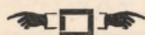
Telefon 17-84

Maks Heymann, Królewska Huta,

założony 1897. **ul. Bytomska 49** Telefon 502

Hurtownia śledzi. Fabryka
konserw rybnych i Wędzarnia

„Korona“

„Korona“

RADIO-DEBLESSEM

KATOWICE

ul. Marszałka Piłsudskiego 27. — Telefon 22-68.

Nasza Radjoklinika udziela WPanom bezpłatnych porad, jakoteż uzdrowi wasze odbiorniki, oczyści je, dostroji, wzmocni ich audycję, przebuduje na inny system; jakoteż zmontuje całkiem nowe odbiorniki po cenach przystępnych i z pełną gwarancją.

Stacja ładowania akumulatorów oczyści wasze akumulatory anodowe i żarzeniowe, napełni je chemicznie czystym kwasem, wymieni zużyte płytki na nowe, jakoteż naładuje przepisywym prądem; także montuje nowe akumulatory w dowolnych wielkościach bardzo tanio.

Skład nasz radjowy posiada stale na składzie odbiorniki światowej sławy, jak „Neutrovox“, „Schaleco“, „Mieron-Super“, „Super-Stella“, „Ingelen“ i inne.

Poleca tanio prostowniki „Stella“ po cenach znizowanych do ładowania akumulatorów i anody od zł. 40,—. Anodę elektrycz. „Stella“ od zł. 150,—.

Przyjmuje zużyte lampki radjowe przy zakupie nowych i udziela 20% rabatu, zużyte baterje anodowe z rabatem 10% jakoteż żarówki z rabatem 20% do 30%.

Dla p. p. Urzędników udziela się specjalny rabat.

Największy i najtańszy sklep przyborów automobilowych pod firma

„AUTOSPRZĘT“

KATOWICE, STANISŁAWA 4

**poleca Szan. Klijehteli wszelkie przybory
automobilowe najwyższych gatunków
po cenach umiarkowanych oraz
sprzedaż automobili marki „Z-auto“
Czeskich Zakładów Broni.**

**„Z-auto“ przy swej cenie i 24-mies. spłacie jest bardzo przystępne
swą silną i trwałą budową specjalnie dostosowany do naszych dróg**

Bocznica własna

Centralna Targowica w Mysłowicach

Spółka z ogr. odp.

Tel. nr. 85 i 1016. Adr. telegr.: Centralna Targowica
Mieszkanie **Dyr. Kazonia** Telefon nr. 59

Zarząd S-ki stanowią p. p. **Kazoń Kazimierz**,
kupiec nierogaczny, **Fruchthändler Arnold**
kupiec bydła rogatego, i **Piotrowski Józef**.
Targowica leży w najdogodniejszym punkcie
komunikacyjnym. Targi odbywają się tak
dla zapotrzebowania wewnętrznego jak
i eksportu. Własna rzeźnia eksportowa.
Targowisko na konie.

Bocznica własna

Transports Internationaux M. de BROUSSE

Siege Social

55 rue de Lyon Paris XII-e

Succursale **KATOWICE**

ul. Kochanowskiego 10.

tel. 2183

Dédouanement — Magasinage

Agence Maritime

adresse telegr.: **BROUSSEDE KATOWICE.**

ASEA

Elektryczne maszyny i przyrządy
dla wszelakich celów i wielkości.

Projektowanie i budowa wszelkiego rodzaju
elektrowni i elektrycznych urządzeń

Normalne maszyny, transformatory i przyrządy
stale na składzie.

TOWARZYSTWO ELEKTRYCZNE ASEA

Sp. z ogr. odp.

ODDZIAŁ W KATOWICACH

Telefon 3-24

ul. Marjacka 11

Adres telegraficzny: **A S E A**

Paweł Szczepan

Spadkobiercy Nast.

ŻORY (G.-ŚL.)

Telefon nr. 1.

Telefon nr. 1.

Tartak Parowy i Heblarnia

- Hurtownia drzewa -

J. L. SILBERBERG i Syn

Tel. 10-95

MYSŁOWICE

Tel. 10-95

Najstarsza fabryka wódek i likierów na Górnym Śląsku

Poleca swoje wyroby po najniższych cenach.

Specjalność:

Francuski Cognac, Pinaud. Likier Aromatic,

:-:-: Cherry i t. d. :-:-:

KAWIARNIA i RESTAURACJA **BAUERA** W BIELSKU

zupelnie odnowiona - od-
powiada najwybredniej-
szym wymogom P. T.
- - Publiczności - -

Godne zobaczenia urządze-
nie kuchenne gazowe w
wielkim stylu - automa-
tyczne elektryczne chłodnie

Pierwszorzędna polsko - francuska kuchnia.

Codziennie popołudniowe i wieczorne **koncerty**
orkiestry artystycznej.

HOTEL „Pod Brunatnym Jeleniem“

Spółka z ogr. odp.

CIESZYN, Rynek

Hotel I-szej klasy, centralne ogrzewanie,
światło elektryczne, Vacuum Cleaner, winda,
łazienki, 85 pokoi, sala dancingowa, sala kon-
certowa, duża kawiarnia i restauracja w do-
mu. Miejsce spotkania wszystkich obcych.
Wszystkie krajowe i zagraniczne gazety
ilustrowane.

CODZIENNIE KONCERT.

BRACIA HASLER FABRYKA SERÓW

KATOWICE

ulica Plebiscytowa (Heinzelstrasse) 23
Telefon 1486. P. K. O. Katowice 302 023

HOTEL POLSKI

ZYGMUNT STAŃCZYK
RESTAURACJA

Pokój do śniadań, sale do
zebrań, rautów i zabaw.
Handel win, wódek i likierów.

KRÓLEWSKA HUTA

Telefon 606

ul. Wolności 27

Obfity wybór zimnych i gorących zakąsek już od 9. rano.

Piwo Tyskie, Żywieckie i Piłzneńskie

Lokal otwarty do godz. 2-giej w nocy

HOTEL I RESTAURACJA
„WYPOCZYNEK“
„ZUR ERHOLUNG“
WŁAŚC.: ANTONI RADECKI
TELEFON 481 KATOWICE UL. JANA 10

WYDAJE SMACZNE I OBFITE ŚNIADANIA,
— — — OBIADY I KOLACJE. — — —
— KUCHNIA WARSZAWSKA I WIEDEŃSKA —
PIWNICE ZAOPATRZONE W NAJLEPSZE WINA
KRAJOWE I ZAGRANICZNE ORAZ WYBOROWE
— — — TRUNKI. — — —
BANKIETY PRZYJMUJE SIĘ TAKŻE POZA DOM.

Delta

Śląska Fabryka czekolady i Kakao

Sp. z ogr. por.

w CIESZYNIE

●
poleca wszystkim smakoszom
swoje wyroby a to:
czekoladę tabliczkową, pralinki,
deserty i t. p.
●

DYWIDAG

DYCKERHOFF i WIDMANN S-ka. A-ke.

Przedsiębiorstwo budowlane.

KATOWICE

Telefon Nr. 647.

ul. Kościuszki 12

Roboty budowlane podziemne. Fundowania pneu-
matyczne. Wszelkie budowy przemysłowe, betonowe
i żelbetowe. Pilotowanie w/g systemu „Strauss'a“.

Własne fabryki wyrobów betonowych.

Wytwórnice szupów z betonu miotanego.

JULJUSZ DOLLMANN

FABRYKA PAPY DACHOWEJ

KATOWICE-ZAŁĘŻE

Tel. 160 i 52

ul. Marcina 8

dostarcza:

MATERIAŁY BUDOWLANE

wykonuje:

ROBOTY ASFALTOWE

CUKROWNIA I RAFINERJA C H Y B I E

SPÓŁKA AKCYJNA W CHYBIU, ŚL. CIESZYŃSKI

STACJA KOLEJOWA, POCZTA I TELEGRAF CHYBIE, TEL. CHYBIE 2.

**PRODUKUJE: RAFINADĘ W KOSTKACH, GŁOWACH,
MACZKĘ I KRYSTAŁ RAFINOWANY, MELASĘ O R A Z
WYTŁOKI SUSZONE I MOKRE.**

Schwarz i Ska.

SP. z o. o.

Katowice

Specjalny skład stolarskich i siodlarskich przyborów

Telefon nr. 952.

ul. Marjacka 18.

Adres telegraficzny: „SCHWARZSKA“

ODDZIAŁ I.
TOWARY ŻELAZNE

ODDZIAŁ II.
OKUCIA BUDOWLANE

ODDZIAŁ III.
PRZYBORY STOLARSKIE

ODDZIAŁ IV.
PRZYBORY SIODLARSKE I TAPICERSKIE

ODDZIAŁ V.
OKUCIA DO TRUMIEN

Józef Socha

Hurtownia Towarów Spożywczych

Wielkie Hajduki G.-Śl.

Telefon: Królewska Huta Nr. 1294.

Biuro księgowości i Podatkowe Remisz i Richter

osobisty kierownik i właściciel

Cezary Richter

KATOWICE

Telefon 958

Plac Wolności 3, I. piętro

ZAŁATWIA:

1. Założenie, prowadzenie, zamknięcie wszelkiego rodzaju ksiąg handlowych.
2. Uporządkowanie źle lub nieodpowiednio założonej buchalterji. — 3. Uporządkowanie zaległej księgowości. — 4. Sprawdzanie ksiąg, bilansów i rachunków. — 5. Waloryzacja bilansów złotych. — 6. Zeznania, porady i odwołania a także osobiste zastępowanie u władz skarbowych. — 7. Stały abonament na prowadzenie ksiąg handlowych. — 8. Porady oraz załatwianie wszelkiego rodzaju spraw podatkowych.

Jan i Juljusz Stritzki

Budowniczy i właściciel
cegielni parowej

SKOCZÓW

Aleje Mickiewicza 96. ··· Telefon 26.

MALARZE!

żądajcie wzorów nowej kolekcji w firmie

SE-KO **FABRYKA
SZABLONÓW**

Tel. 1256 **BIELSKO (Śląsk)** Tel. 1256

Architekt Budowniczy

ALOJZY STRUNZ

BIELSKO, ŚLĄSK CIESZ.
ul. Krasieńskiego 10. Tel. 2846.

PRZYJMUJE wypracowania projektów każdego rodzaju budynków, kosztorysów, oszacowania, obliczenia statycznych i dozorowanie budowy.
WYKONYWANIE artystycznych planów wewnętrznych i zewnętrznych widoków, hal, mebli itd.
BUDOWY napowietrzne, żelbetonowe, mieszkalne i fabryczne, zamurowania kotłowni fabrycznych, budowy kominów, adaptacje, odnowienie fasady itd.

„ALTVATER“

Fabryka likierów

SIEGFRIED GESSLER

Sp. z ogr. por.

BIELSKO Śląsk Cieszyński

Telefon 1098.

**P o l e c a najszlachetniejsze
wyroby: Specjalność wyrobów!
„ALTVATER“ i „INDIA“
prawdziwe likiery ziołowe.**

Rok założenia 1882 — Rok założenia 1882

TOWARZYSTWO UBEZPIECZEŃ NA ŻYCIE

„FENIKS“ WE WIEDNIU

Dyrekcja filjalna: CIESZYN, Niemiecka 1
Filja: BIELSKO, Kolejowa 2
Reprezentacja: KRAKÓW, Gertrudy 8

Towarzystwo pracuje w Małopolsce, na Śląsku Cieszyńskim, we Francji, Belgii, Holandji, Włoszech, Hiszpanji, Niemczech, Czechosłowacji, Jugosławji, na Węgrzech, w Austrii, Bułgarji, Turcji, Rumunji, Syryi, Palestynie i Egipcie.

POLECA UBEZPIECZENIA NA ŻYCIE
WE WSZELKICH KOMBINACJACH NA
NAJUGODNIEJSZYCH WARUNKACH

ROZWÓJ TOWARZYSTWA W CYFRACH,

licząc na dolary, przedstawia się:

Rok Stan ubezpieczeń Wpływ premij Fund. Gwarane

1913	Dol.	44,977.509	Dol.	1,946.654	Dol.	12,100.561
1924	„	61,563.563	„	3,934.527	„	7,578.850
1925	„	93,575.479	„	5,384.749	„	11,005.381
1926	„	154,243.385	„	7,068.818	„	21,329.773
1927	„	199,919.962	„	9,098.801	„	27,481.212
1928	„	248,600.000	„	13,800.000	„	33,800.000

MEBLE

sypialki, jadalni, gabinety,
kuchnie, urządzenia biurowe,
komplety i pojedynczo.
Wielki wybór, ceny
przystępne poleca

**Spółka Stolarska
KATOWICE**

ul. 3-go Maja 26. — Tel. 1898

MANNEBERG i SKA

Sp. z ogr. odp. — G. m. b. H.

Hurtowy skład żelaza, wyrobów żelaznych
i emaljowanych

Królewska Huta G.-Śl.

Telefon nr. 451

ul. Wolności 36

Międzynarodowy Dom Transportowy i Komisyjny

R. FELUX i SKA

Katowice,

Telefon 1225

ul. 3 go Maja 19

Przyjmuje transporty różnego rodzaju.

Załatwia odprawę ceł inkasa i t. p. jaknaj-
rychlej i pod bardzo dogodnymi wa-
runkami.

R. NERLICH

DOM SPORTOWY

Bielsko

Tel. nr. 1934. 2549

Przybory i ekwipunek do turystyki, sportu
letniego i zimowego.

BRÓŃ i AMUNICJA.

Przybory myśliwskie i do rybołówstwa.

ŚLĄSKA FABRYKA
MUNDURÓW i ODZIEŻY CYWILNEJ

J. POŁOMSKI

RYDUŁTOWY

Telef. 69

Telef. 64

Wykonuje wszelkie rodzaje mundurów mia-
nowicie: dla Dyr. Kolei w Katowicach,
Policji Wojew. Śląsk., Sokołów, Po-
wstańców, Straży i innych or-
ganizacji. Odbieramy za-
mówienia na odzież cy-
wilną w rozmaitych
fasonach i wiel-
kościach.

G. JOSEPHY'S ERBEN

**FABRYKA MASZYN
i ODLEWNIA ŻELAZA**

w Bielsku

Buduje najnowszej konstrukcji:
maszyny do przędzenia, nitkowania, wykań-
czania i do karbonizacji,
urządzenia dla fabryk cementu, aglomeracji
rudy,
urządzenia pędne.

„MONIER” SP. AKC.

Tel. 125 i 2713

KATOWICE

Sobieskiego 3

**PRZEDSIĘBIORSTWO BUDOWLANE DLA PRAC PODZIEM-
NYCH, NAZIEMNYCH I ŻELBETONOWYCH, WYKONYWANIE
I WYPRACOWANIE PROJEKTÓW DLA ZAKŁADÓW PRZE-
MYSŁOWYCH I BUDOWLI MIESZKAŃ.**

Samochody światowej marki

S T E Y R

Generalne zastępstwo na Polskę

Inż. ZANGL • BIELSKO

Telefon nr. 1478

P. K. O. 181 034

Adres telegr. ZANGL, Bielsko

Zastępstwa w kraju:

WARSZAWA: Krakowskie Przedm. 66

POZNAŃ: Św. Marcina 54

L W Ó W: ulica Mikołaja 23

KRAKÓW: ulica Długa 52

A. ALSCHER i SYN

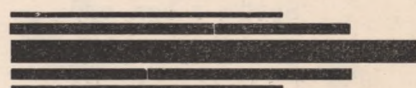
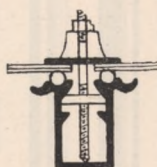
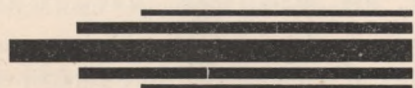
Fabryka Konstrukcji Żelaznych, Budowy Maszyn i Mostów

BIELSKO, ŚLĄSK.

Telefony Międzym. 1960 2999 :-: Adres dla telegram.: Alschersyn Bielsko.

Specjalność:

okna, dachy i świetlniki specjalnie oszklone **bez kitu.**

M. FASAL

Fabryka likierów, soków i win owocowych

TELEFON 132 CIESZYN

TELEFON 132

P. K. O. Katowice Nr. 301.976 :-: Rok założenia 1868

Spec.: Cieszyńska Gorzka marka „Wojko”, Wiśniówka,
Rokoko, Jarzębinka

soki: „Ambrosia” — Oranżada

Cytronada

„
sok malinowy
wina owocowe

Hurtownia Śledzi
Steinhauer i S-ka Sp. z o. odp.
KATOWICE, ul. Jagiellońska 14

poleca śledzie solone angielskie
i norwęgskie we wszystkich
gatunkach oraz brabandzkie
sardelki. Specjalność angielskie
matjasy.

„Wyskok“

Fabryka wódek i najprzedniejszych likierów
Spółka z ogr. odp.

BIELSKO

Telefon Nr. 413.

Adres telegramów: „Wyskok“ Bielsko.

Konta P. K. O.

Warszawa Nr. 180.287

Katowice Nr. 300.899.

Fabryka Odzieży
Langfelder i Ska.

Właściciel:

EMIL ROSENBAUM
BIELSKO,
(Śląsk Polski).

Konto żyrowe:

Śląski Bank Eskontowy Sp. Akc. Bielsko.

Schweiz. Bankverein, Zürich.

P. K. O. Katowice nr. 300.767.

TELEFON nr. 2540 i 2541.

Adres telegraficzny: „Langfelderska“ Bielsko.

Filja: Bielsko ul. Jagiellońska 8,

Filja: Rosenbaum Gdańsk Breitgasse 126.

S. W. Niemojowski

Fabryka Papieru i Wyrobów z Papieru Sp. Akc.

BIELSKO

Adres telegr.: Niemojowski, Bielsko. — Tel. nr. 2840.

FABRYKI: PAPIERU W BIELSKU,
DRZEWNIAKI i TEKSTURY W DZIEDZICACH
WYRABIAJĄ:

Papiery pakowe szare i kolorowe, papiery
torebkowe, szybrowe szpulkowe (gilzowe),
kartony szare, papiery drukowe, afiszowe,
albumowe, okładkowe, szkicowe, ustnikowe,
konceptowe, kartony korespondencyjne róż-
nokolorowe, szablonowe, muchołapkowe,
bibułę zeszytową.

Masę drzewną i tekturę białą różnej grubości.

TECHNUM

Tow. Techniczno-Przemysłowe Sp z ogr. odp.

ul. Wawelska 4.

Telefony Nr. 25-49 i 15-31. Adres telegr.: **TECHNUM** Katowice
Skrzynka pocztowa 335. Konta: P. K. O. 301. 644
Bank Drezdeński, oddział Katowice.

REPREZENTACJE:

PIŁY I ŁOPATY

Zjednoczona Fabryka żarówek Spółka Akcyjna —
Warszawa. — Częstochowskie Zakłady Wyrobów
Włókiennych Stradom Sp. Akc. Wyroby konopne
i lniane. — Inżynier Władysław Klepacki w Ostrow-
cu, Spadkobiercy. Wyroby szmatowe. — Fabryka
kabli Zahm, Stach i S-ka Dziedzice. — Wadowicki
Przemysł Druciany Wadowice. — Wilhelm Leschhorn
G. m. b. H. — Aschaffenburg. Narzędzia miern.
precyzyjne. — Sp. Akc. „Pelikan“ Warszawa, Lampy
karbidowe. — Własna fabryka odzieży ochronnej
i zawodowej. Plandeki i namioty. Ubrania górnicze.
— Składy wszelkich artykułów technicznych. —

Rok założ. 1910

Telefon 34 i 249

Bank Ewangelicki w Cieszynie

Spółdzielnia z odpowiedzialnością nieograniczoną

Centrala w własnym domu „Hotel pod
Wolem“ Cieszyn, Górny Rynek 1.

Oddziały: w Skoczowie i w Wiśle

Rachunek żyrowy w Banku Polskim.

Konto w P. K. O. nr. 302.939

Przyjmuje wkłady na oszczędność w złotych i walutach obcych przy najwyższym oprocentowaniu. Całkowite zabezpieczenie wkładów na oszczędność. Udziela pożyczki na dogodnych warunkach. Pożyczki z Funduszu Wzajemnej Pomocy na ulgowy procent. Przyjmuje do inkasa weksle i czeki oraz załatwia interesa w zakresie bankowości spółdzielczej wchodzące. — Oddział handlowy ma stale na składzie wysokoprocentowe nawozy sztuczne pod uprawę jesienną, oraz artykuły budowlane, jak papę, cement, ter i t. p.

**Najlepsza kuchnia na Śląsku
u Flanka w Katowicach i Bielsku**

J. MORAWITZ

HANDEL ŻELAZA

W BIELSKU

Konto P. K. O. Katowice 302 431 :: Tel. 2450, 2451

●

Bogato zaopatrzony skład w żelazo sztabowe, trawersy, odlewy handlowe, gwoździe, śruby, narzędzia, okucia, do drzwi i okien,
:: materiały budowlane. ::

Zał. w roku 1844

Zał. w roku 1844

J. RUND

KATOWICE

Telefon 2242

Pocztowa 2 (w ratuszu)

SUKNA

Adolf Brandstätter

Hurtownia papieru i tektur

●
BIELSKO

Adres telegr. Brandpapier

Telefon nr. 1448

O. J. Pipersberg

Wyprawa i Farbowanie Skórek Futrzanych

ALEKSANDROWICE

Skrzynka Poczтовая i Stacja Kolejowa

WAPIENICA KOŁO BIELSKA

Teł. Bielsko 2643. Adres telegr.: Pipersberg Wapienica

Składy:

Wiedeń - Paryż

Londyn - Lipsk

Mez, Vater i Synowie

FABRYKA JEDWABIU DO SZYCIA,
DZIUREK I HAFTU

BIELSKO

JEDWAB DO SZYCIA I DZIUREK, JE-
DWAB DO HAFTOWANIA I SZTUCZNY
— JEDWAB DO ROBÓT RĘCZNYCH —

DOSTARCZAJĄ W KAŻDYM GA-
TUNKU I NAJLEPSZEJ JAKOŚCI

Katowicki Handel Drzewa

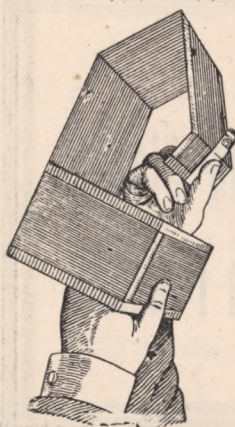
właściciel: Schiffer i Freund

KATOWICE.

Telefon 471

Telefon 471

Biuro i składnica ul. Sobieskiego/Zabrzka
Skład drzewa budowlanego, stolarskiego etc.

99 **IF AILA** 66
Polskie Zakłady Papier-
nicze Spółka z ogr. odp.

DZIEDZICE

Telefon 68

Telefon 68

Masowy wyrób tektury
— falistej i kartonów. —

RUDOLF STILLER

właśc. Wojciech Stiller
dom sanitarny

Królewska-Huta G.-Śl.

Telefon 1636.

Rynek 2.

Fabryka Zegarów „Świt“

PRZEMYSŁOWO HANDLOWA SP. AKC.

W CIESZYNIE

Rok założenia 1890

Telefon nr. 114

Nagrodzona medalem złotym na Międzynarodowej
Wystawie w Rzymie, medalem złotym i Grand Prix
w Liege.

WYRABIA i POLECA

ZEGARY

WŁASNEGO WYROBU:

stojące łańcuskowe i strunowe,
ścienne jedno- dwu- i trzy-
wagowe, sprężynowe, biurowe
:-: :-: i kuchenne. :-: :-:

ROCZNA PRODUKCJA 16 000 ZEGARÓW.

BANK LUDOWY

Sp. z nieogr. odp.

WIELKIE HAJDUKI

Telefon nr. 1002

ul. Ratuszowa 2

Jedyny bank na miejscu

przyjmuje depozyty za wysokim oprocentowaniem,
udziela kredyty, dyskontuje weksle na dogodnych
warunkach, inkasuje weksle i dokumenty, załatwia
wszelkie czynności w zakres bankowości wchodzące.

Zakupuje i sprzedaje waluty zagraniczne.

Największe składy w Polsce

„EBECO”

Katowice, ul. 3-go maja 34.

TELEFON 17-36.

poleca po najniższych cenach:

Rowery, Maszyny do szycia, Maszyny do pisania „Underwood”, Instrumenty muzyczne, Gramofony, Płyty krajowe i zagraniczne Ebeco, Elektrola, His-Masters-Voice, Parlophone Columbia, Odeon, Syrena.

ZA GOTÓWKĘ!

NA RATY!

Lazarus Moeller

Tow. z ogr. odp.

**Handel drzewa,
tartak i heblarnia.**

Tarnowskie Góry,

ul. Sienkiewicza 5 :: Telefon 25.

Filja Szarlej : Telefon 122

Polski Bank Raiffeisena

Spółdzielnia zap. z ogr. odp.

w KATOWICACH

ulica Gliwicka 3 :: Tel. 6-30 i 6-43.

**Fabryka wyrobów mięsnych
:: i śniadania ::**

Alfred Nebel

Katowice, ul. 3-go maja 14.

TELEFON 13-87.

Specjalność: Nogci wieprzowe.

Józef Goldstein

**Hurtowy skład win,
wódek i likierów.**

KATOWICE, ul. Marjacka 24.

Telefon 18-81.

TERMAK

Towarzystwo Budowy Dróg Smółcowych

Katowice

Tel. 1253 i 3053

ul. Damrota 10.

Ulice, drogi, chodniki z termaku

budowane zimną metodą systemem angielskim ze specjalnych minerałów i preparatów smołcowych, posiadają najwyższe zalety trwałości i nieprzepuszczalności, są ciche, wolne od kurzu i tanie. — — — — —

Żądajcie dokładnych prospektów i kosztorysów bezpłatnie.

ES-TE-HA

ŚLĄSKIE TOWARZYSTWO HANDLOWE
ARTYKUŁÓW SPOŻYWCZYCH

Wielkie Hajduki

Telefon nr. 398

ulica Tunelowa nr. 2

Adres telegr.: Esteha

KONTA BANKOWE:

Bank Ludowy, Wielkie Hajduki — Dresdner Bank,
Królewska Huta — P. K. O. Katowice nr.

S. KUTNER

Magazyn ubrań dla
mężczyzn i chłopców

KATOWICE

Telefon 1760

Dyrekcyjna 3

ELEKTROWNIA BIELSKO - BIAŁA

dostarcza prądu elektrycznego dla wszelkich celów, sprzedaje wszelkiego rodzaju urządzenia elektryczne (motory, lampy i t. d. jakoteż i przybory dla użytku domowego.

**Biuro i lokal sprzedaży
oraz wystawa znajdują się**

w Bielsku na Śląsku,

Tel. 1278 i 1696.

ul. Batorego 13 a.

„WEMA” Polska Fabryka Dachów Szklanych

Sp. z o. o.

Ruda Śląska

Wykonuje jako specjalności:

Dachy szklane, świetliki, oszklenia szedowe, systemem „WEMA” bez kitu, pod gwarancją nieprzemakalne, jak również opadanie skroplin do wnętrza budynku wykluczone,

Wywietrzniki dachowe, okna przewietrzne, żaluzje przewietrzne,

Listwy węglowe do tynków, szyny kotwowe jako wpustki do belek betonowych celem zawieszania pędni i t. p.

ELEKTRO-RADIO

Właśc. BOLESŁAW SPIKA

Król. - Huta

ulica Sienkiewicza, róg Kazimierza 7

Wykonanie instalacji świetlnej oraz urządzeń silnikowych — Stacja ładowania i naprawa akumulatorów radiowych i samochodowych — Wielki wybór w odbiornikach radiowych tylko selektywnych wyłączających stację lokalną i głośnikach, — Słuchawki, sprzęt radiowy oraz akumulatory w wielkim wyborze. — Elektryczne poduszki, piecyki, żelazka do prasowania, odkurzacze, froterki, aparaty elektro-medyczne stale na składzie — Gramofony oraz płyty krajowe i zagraniczne w wielkim wyborze.

PANCERPOL

Fabryka kas pancernych i konstrukcyj żelaznych

Właściciel: FRANCISZEK SDZUJ

KATOWICE

ul. Kościuszki 52

:::

Telefon nr. 938

Konta bankowe:

Katowickie Towarzystwo Bankowe w Katowicach

— — P. K. O. Katowice nr. 306 011 — —

Żądajcie oferty!

Żądajcie oferty!

J. MILNER

Katowice,

Telefon 30-17.

ul. Mieleckiego L. 6.

F
U
T
R
A

Największy i najelegantszy skład futer na Zagłębie Dąbrowskie i Górny Śląsk poleca w swoim magazynie wielki wybór gotowej konfekcji futrzanej, damskiej i męskiej — gotowe i na zamówienie oraz wszelkie gatunki skór do przybrania palt.

— Własna pracownia kuśnierska. —

F
U
T
R
A

Ceny przystępne. .: Roboty pierwszorzędne. .: Bardzo dogodne warunki spłaty.

Dr. jur. O. Rapoport i A. Lichtblau

Biuro prawno-podatkowe

Pomoc prawna.

Załatwia:

wszelkie interwencje u Władz państwowych, komunalnych, skarbowych i policyjnych - - -

KATOWICE

ul. Słowackiego 10

Telefon 13-57

F. KALESSE

FABRYKA KAS PANCERNYCH

Katowice

Telefon nr. 2061

ul. Plebiscytowa. 6—8

SPECJALNOŚĆ: Drzwi pancerne i sklepienia najnowszej konstrukcji, ogniotrwałe i nietopliwe, skład kas pancernych, bezpieczne szafy na maszyny do pisania i na papiery wartościowe. Otwieranie kas przez specjalistów.

PRZEDSIĘBIORSTWO
KAMIENIARSKIE

JÓZEFA KOSOWSKIEGO

SKOCZÓW tel. 25,
Woj. ŚLĄSKIE.

Z dolomitu, koloru biało-żółtawego pochodzenia z powiatu Chrzanowskiego oraz dolomitu koloru zielonawego z „Cisowy” na Śląsku Cieszyńskim wykonuje: całkowite fasady, cokoły, portale, gzemisy profilowane, stopnie, podesty, płyty z różną profilacją i obróbką, płyty chodnikowe i t. p.

Z granitu wołyńskiego oraz z szarogłazy pochodzenia z „Skalicy” na Śląsku Cieszyńskim dostarcza: Stopnie, krawężniki różnych profili, kostki małe i duże, mozaiki, kamienie do budowy mostów, kamienie podkładowe, tłuczeń i t. p.

Przedsiębiorstwo poleca się do brukowania ulic z dostawą materiałów kamiennych z własnych kamieniołomów jak wyżej oraz wyrobów betonowych różnego rodzaju.

Wyroby kamieniarskie nagr. srebn. medalem na I. Og. Wyst. Drogowej przy IV. Targach Wschodn. we Lwowie 1926

J. Wajand

KATOWICE, ul. Wita Stwosza 6

Telefon 10-87.

Wrębówki do węgla Mavor & Coulson
Przenośniki taśmowe „ „ „
Pasy oryginalne Dick-Balata
Taśmy transportowe.
Wężę do sprężonego powietrza.
Materiały izolacyjne i hamulcowe oryg.
ang. „Ferodo“

Parowa Cegielnia

Zarządu Dóbr
Czechowice

Śląsk Cieszyński
: Telefon Bielsko 12-69. :

R. Meth i J. Anis

Hurtownia owoców południowych i towarów kolonialnych.

KRAKÓW, Bożego Ciała 19. Tel. 4043
BIELSKO, Kolejowa 21, : Tel. 2765
P. K. O. 410.110. P. K. O. 410 i 10

TELEFON 1420

KATOWICE
UL. POPRZECZNA 14
(QUERSTR.)

poleca

codziennie żywe
karpie i liny

świeże ryby morskie i rzeczne

== kotlety rybne ==

własna wędzarnia
i piekarnia śledzi

Z znakiem ochronnym „Hansa“

4711 Eau de Cologne

Generalny przedstawiciel na Polskę

Zygfried Bochner i Ska
Dziedzice Telefon 24.

Adolf Kapellner

: I B R A T :

KATOWICE

3-go Maja 23

::

Telefon 27—14

Hurtownia rowerów, wszelkich
przyborów i części składowych
oraz maszyn do szycia i do
pisania.

Jan Widuch

Inżynier budowlany

KATOWICE,

ulica Mickiewicza Nr. 40.

Telefon 7—22.

Drogerja „SILESIA”

właśc.: HELLER EMIL

Specjalne wyroby dla kolei,
kopalń, hut, rolnictwa, i prze-
: myśłu artystycznego :
Wyrób artykułów chemicz-
nych, farb i laków.

KATOWICE, ul. Marsz. Piłsudskiego 28/30.

Telefon 6—14.

Kino Rialto

Największe Kino na Górnym
Śląsku, wyświetlające filmy
wytwórni europejskich i ame-
: rykańskich :

We wtorki i piątki zmiana
= programów =

KATOWICE, ul. św. Jana 24,

Telefon 8—31.

ZWIĄZEK CELOWY POWIATÓW

dla Eksploatacji Śląskich Kamieniołomów

KATOWICE, Piłsudskiego 45.

dostarcza ze swych kamieniołomów:

1. **g r a n i t u** w **Klesowie**, województwo poleskie
2. **p i a s k o w c a** **kwarcytowego** w **Jaworzu**, województwo śląskie materiały kamienne, jako to: krawężniki, kostkę brukową, kamienie poligonalne (półbrucek, dziki bruk), tłuczeń drogowy i kolejowy, grys do smołowania i betonów, pył kamienny do asfaltów i bitumów, tudzież kamień łamany do fundamentów dróg, budynków, na okładziny brzegów rzek i t. p.

Biuro Dyrekcji Katowice, ul. Piłsudskiego 45.

Telefon 148, 149, 2619, 167.

Telefon 148, 149, 2619, 167.

HUBERT CEBULLA

Telefon 523, 550

KRÓL.-HUTA

ul. Katowicka 16-18

Oddział I

Fabryka silników elektrycznych — Nowe motory od 0,5—40 K. M. — Reparacja wszelkich maszyn elektrycznych każdego rodzaju

Oddział II

Warsztaty mechaniczne dla reparacji samochodów i motocykli — Akumulatory

Oddział III

Produkty naftowe — Stacja benzyny i benzolu, oleje — smary — Przybory samochodowe oraz części zapasowe, opony, dętki i gumy pełne

Efemol, Motoroils

Najlepsze specjalne oleje automobilowe, benzynę, naftę, olej gazowy, oleje maszynowe, gudron, asfalt, dostarcza po cenach konkurencyjnych, jedyna na Górnym Śląsku, rafineria olejów mineralnych.

Naftamin

Spółka Akcyjna dla Przemysłu Naftowego
Katowice — Ligota

Adres telegr.: „Naftamin“ Telef. 235.

MŁYN KASZY I MAKUCHÓW MAX WEICHMANN

Hurtownia i detaliczna
sprzedaż zboża, mąki, artykułów spożywczych, makuchy i artykuły pastewne

Adres telegr.:
Max Weichmann

Katowice, Poprzeczna 15

Telefon
Nr. 78 i 79

L. BORINSKI, KATOWICE

Hurtownia
towarów kolonialnych

Rok zał. 1855
Telefon:
Nr. 27 i 537

Specjalność: Kawa palona

Dom obuwia, FISCHER

dawniej „BEKA“

3 ZALETY NASZEGO OBUWIA:

- są 1. eleganckie
- 2. trwałe i
- 3. tanie

Telefon 108

KATOWICE

ul. Pocztowa 3

DOM SANITARNY

H. HOLZMANN

Telefon 801 KATOWICE Teatralna 2

Kompletne urząd. dla lekarzy i szpitali. Fabryka instrumentów chirurgicznych. Aparaty ortopedyczne. Opaski brzuszne i rękawice. Przyrządy do sterylizowania. Meble dla celów operacyjnych. Elektro-med. aparaty. Lampy kwarcowe. Warsztat reparyacyjny. Zakład nikielowania.

DOM SANITARNY

„KABEKA“

WĘDZARNIA
i fabryka konserw rybnych

KRÓL.-HUTA
ul. Ogrodowa 29

wł. KAROL BRZOZA
TELEFON NR. 1507

KONTO BANKOWE:
ŚLĄSKI BANK LUDOWY
KRÓLEWSKA HUTA

Pocztowa Kasa Oszczędności Katowice 301-816

Malarz Artystyczno - Dekoracyjny

Willy Fischer

ROŹDZIEN-SZOPIENICE

Telefon 14

Telefon 14

▼
Pierwszorzędne wykonanie dekoracji
kościelnych, teatralnych i ściennych.

Kuno Schütz

Przedsiębiorstwo do budowania
ulic i robót podziemnych

KATOWICE, ul. Drzymały 3

Telefon 1435

poleca się do wykonywania robót
w zakres tego zawodu wchodzących

Mrachacz i Schutz

KATOWICE

ul. Słowackiego 16, Telefon 5-36 i 10-74

◆
**Hurtowy skład
towarów żelaznych**

K. JASTRZEMBSKI

architekt i budowniczy

Tarnowskie Góry

ul. Łukasika Tel. Nr. 76.

Wykonuje wszelkie projekty i prace
inżynieryjno - budowlane,
na- i podziemne.

FILJA BIURA w LUBLIŃCU.

Dom Techniczno - Handlowy

„INDUSTRIA“

właściciel Inżynier Ludwik Zmigrod

KATOWICE

ul. Marjacka 5.

Telefon 739

▼
**Dostawa dla Hut i Kopalń
Reprezentacje.**

Zakłady Przemysłowe Garbarskie

Bracia Żurek

Rybnik G. Śląsk

Rok założenia 1766

▼
Wyrabiają skóry podeszwowe,
juchtowe i rymarskie
w pierwszorzędnej jakości.

Karol Bartos

Lubliniec G. Śląsk Tel. 87

Tartak Parowy, Heblarnia i Cegielnia
Dostawa materiałów budowlanych, kantówkę
wedł. listy, deski wszystkich rozmiarów.
Dostawa każdej ilości cegły czerwono palonej
Roczna produkcja cegły 4000.000 sztuk.

H. Königsberger

KATOWICE, Pocztowa 2.

Telefon nr. 2463

Założono 1869 roku

◐
**Konfekcja damska
i Towary modne**

RADIO
HILVERSUM

KUPOJCIE ODBIORNIKI RADJOFONICZNE „ARISTONA 4“

PRZEDSTAWICIELSTWO NA BIELSKO i OKOLICĘ:

ALSCHER i ZIPSER

BIELSKO

ul. Kolejowa 11

Telefon 2383

„AUTOGEN“

Sp. z ogr. por.

Centrala sprzedaży gazów technicznych

Katowice, ul. Kochanowskiego 12a

Telefon nr. 639

Telefon nr. 639

Tlen ♦ Wodór ♦ Kwas węglowy

oraz wszelkie urządzenia i materiały do autogenicznej obróbki metali, jak to:

Palniki do spawania i cięcia,
Zawory redukcyjne, wytwór-
nice acetylenowe, butle do
tlenu, acetylenu i wodoru
wraz z zaworami

Również posiadamy stale na składzie:
druty, proszki i pasty do spawania

Generalna Reprezentacja

Mercedes-Benz

K a t o w i c e

ul. Mickiewicza 6. Telefon nr. 932.

p o l e c a :

Samochody oso-
bowe z kompre-
sorem i bez kom-
presora. Samo-
chody ciężarowe,
pożarne, komu-
- nalne i. t. p. -

Części zamienne na składzie.

„ESTRA” Ręcznie tkane DYWANY

SKŁAD KONSYGNACYJNY

ERICH ADLER
KATOWICE

UL. POPRZECZNA 7

UL. POPRZECZNA 7

JAN BADURA

WŁAŚCICIEL CEGIEŁ

KATOWICE, ul. Parkowa 3

TELEFON KATOWICE Nr. 17-45 i 17-73

poleca:

CEGŁĘ

w każdej ilości najlepszego gatunku po cenach konkurencyjnych z dostawą na budowę własnymi furmankami i samochodami.

ACOZZY
DEMBIŃSKI
Fabryka modeli i mebli
KATOWICE

ul. św. Jacka 4 Telefon 15-91
Rok zał. 1909

Specjalność :

Wykonuje modele do odlewu
do największych rozmiarów.

Wykwintne meble według poda-
nych i własnych rysunków.

Kompletne nrządzenia szkół.
Roboty stolarsko-budowlane.

Karol Reichmann

Generalny przedstawiciel
dla Woj. Śląskiego i Za-
głębia Dąbrowskiego
s a m o c h o d ó w :

ADAM OPEL, Rüsselsheim
a/M,

HENSCHEL i SOHN, Cassel
K R U P P, Essen,
**STUDEBAKER CORPORA-
TION OF AMERICA**,
South Bend,
Opony „**GOODRICH**“

K a t o w i c e
ul. Stawowa 5 Tel. 235 i 1386

„WAWEL“

właśc.: **JÓZEF PISSAREK**
Katowice - Bogucice
Tel. 10-27 Tel. 10-27
Parowa Fabryka Wódek, Likierów i Esencji

Specjalność :

: Śląski Czysty i Afrykański :
Poleca swoje pierwszorzędne
likieri jak :

Amarantino, Afrykaner, Wawel-
Superior i Boonekamp. Wina
gronowe wszelkich gatunków
: oraz koniaki i wódki. :

SKŁAD FABRYCZNY :

K a t o w i c e **Katowice II.**
ul. Kochanowskiego 12 ul. Krakowska 88.

DOM TOWAROWY
„TEXTYL“
KATOWICE

Rynek 5 i róg Zamkowej, 3-go maja 10
Tel. 11-09 Tel. 20-27

JEDYNA MIARODAJNA FIRMA W TO-
WARACH OSTATNIEJ MODY. — TO-
WARY JEDWABNE, WEŁNIANE, BA-
WEŁNIANE, LNIANE, MATERJA-
ŁY DEKORACYJNE, FIRANKI
I STORY, DYWANY I CHOD-
— NIKI, AKSAMITY —

Biuro Spedycyjno - Komisowe

Lorber & Bieberstein Katowice

Telefon Nr. 98

Teatralna Nr. 12

Ekspedycja, cłenie, magazynowa-
nie. Transporty międzynarodowe

Ryszard Kabus

Budowniczy

Katowice

biuro ul. Wojewódzka 15 / Telefon 3072

Wykonywanie robót na- i podziemnych

Specjalista żelbetonowy / Własna Cegielnia Maszynowa

MANUFAKTURY

towary modne i bielizna
hurtowo i detalicznie.

Największy skład towarów jedwabnych.

Telefon 787

BENNO KUTNER

KATOWICE, Rynek 12 :-: KRÓL. HUTA, Wolności 9

MANUFAKTUR

Mode- und Leinenwaren

en gros & en detail.

Grösstes Seidenlager

Telefon 787

L. Krzysztoforski Dziedzice, Śląsk Cieszyński

Parowa fabryka wódek polskich, likierów
i rumu. Wytwórnia win i soków owocowych.
Hurtownia win zagranicznych i octu.
Reprezentacja Arcyksiążęcego Browaru
w Żywcu.

Rok. założenia 1891. — — Telefon nr. 7.

P. K. O. Konto nr. 302.790.

Konto bankowe:

Bank Gospodarstwa Krajowego w Białej.

Zamkowe Zakłady Przemysłowe Spółka Akcyjna w Cieszynie

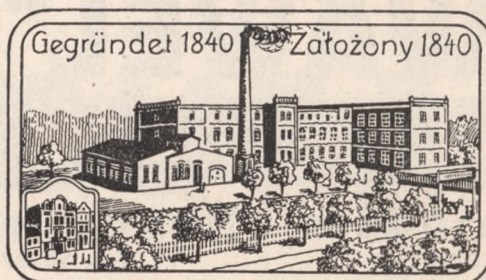
POLECAJĄ

z Browaru Zamkowego

wyborowe piwa

z Fabryki Likierów

pierwszorzędnej jakości wódki i likiery

Chemiczna Pralnia i Farbiarnia

Bracia Kollar nast., wł. Józef Fröhlich,
Rybnik.

Tel. Rybnik 41

Tel. Rybnik 41

FILJE:

Rybnik, Katowice, Mysłowice, Mikołów,
Żory, Nowa Wieś, Świętochłowice, Wodzisław,
Rydułtowy, Knurów.

Największa i najstarsza farbiarnia Woj. Śl.
Czyszczenie pierza. Nowe czyszczenie firanek.

Cennik powyższy znajduje się przy każdym
przedmiocie. Uprasza się na to uważać.

Świece kościelne, domowe, choinkowe,
luksusowe i inne przetwory
woskowe polecane

FR. SEZEMSKI

BIAŁA k. Bielska Śląsk Cieszyński

„CARBOPETROL“

Spółka z ogr. odp.

Węgiel = Koks = Przetwory ropy

Adres telegr.: CARBOPETROL Nr. telefonu 269

Konto czekowe: P. K. O. Katowice nr. 304.899

Zastępstwo na Małopolskę wschodnią: Spółka węglowa i naftowa „CARBOPETROL“ Sp. z o. o.,
Lwów ul. Leona Sapiehy 57, Tel. 3997

Zastępstwo na Wielkopolskę i Pomorze: SZOŁDRSKIE & SKA Sp. z o. o., Poznań ul. Poczтовая 11,
Tel. 51-79

THEODOR KUHNERT
KATOWICE

ul. Górnicza 6.

Telefon 1124

▼
**Kuźnia miedzi
i Budowa Aparatów**

Sp. Akc. Przemysłu Elektrycznego
„CZECHOWICE“

W CZECHOWICACH Śląsk Cieszyński

Telefon 23-43 Bielsko.

Telefon 2 Czechowice

Adres telegr. Induktor

Fabryka wszelkiego materiału instalacyjnego
a mianowicie:

OPRAWKI — PRZELĄCZNIKI — GNIAZDA
WTYCZKOWE — BEZPIECZNIKI — PATRONY
BEZPIECZNIKOWE — ARMATURY I T. P.

Architekt i Budowniczy

Józef Kozieł
BIELSKO

ulica Matejki 8 obok dworca

Telefon 1192

▼
Budowa gmachów publicznych,
domów mieszkalnych, zakładów
przemysłowych itp. Konstrukcje
żelazo - betonowe i betonowe.
— Projekty i kosztorysy. —

Rajmund Kisling
i Gustaw Skrobanek

Fabryka maszyn i odlewnia
żeliwa i metali

CIESZYN

Śrutarska I. 21

Telefon nr. 300

▼
WYRABIA:

Wiertarki słupowe, stojące i ściennie,
Imadła równoległe system Boley i Koch,
Imadła do rur i pionowy,
Kuźnie polowe, Wentylatory
— i ogniska kowalskie. —

DZIAŁ METALOWY:

Odważniki i moździerze mosiężne.

Najlepszy
zegarek szwajcar-
ski. Szczyt ele-
gancji i precyzji.

Górnośląska Fabryka Zabawek i galanterji drzewnej wł. Fryderyk Fuchs

Poleca nowości opatentowane.

Za gustowne wyroby firma została
odznaczona medalami złotymi i
srebrnymi w kraju i zagranicą.

Królewska - Huta
Wolności 28 Telefon 13-76

Café „ATLANTIC”
CUKIERNIA, KAWIARNIA i DANCING
T. Z O. P.

KATOWICE

UL. MICKIEWICZA 8 - TELEFONY: 13-38 i 26-22

Zjednoczone Polskie Fabryki Śrub

Sp. z o. o.

B I E L S K O

Inwalidzka 2 :: Telefony 27-41 i 27-42.

RESTAURACJA „OAZA”

W I S Ł A
Ś L Ą S K C I E S Z Y Ń S K I

Księgarnia Ludwika Fiszera

SKŁAD NUT - WYPOŻYCZALNIA KSIĄŻEK - PO-
MOCE SZKOLNE - MATERJAŁY PIŚMIENNE
ARTYKUŁY BIUROWE.—POLECA SWÓJ BOGATO
ZAOPATRZONY SORTYMENT KSIĄŻEK WSZEL-
KIEJ TREŚCI.

K A T O W I C E

ul. Poprzeczna 2

Telefon Nr. 1071

„Nordia-Hawe“

Fabryka konserw rybnych
i wędzarnie ryb
Dziedzice = Śląsk
TELEFON 14 i 81

Poleca swoje wyroby
bezkonkurencyjnej
j a k o ś c i:

Piklingi, szproty, sie-
lawki, codziennie świe-
żo wędzone, wyborowe
śledzie opiekane. Ryby
w galarecie. Konserwy
delikatesowe i kosu-
mowe. Majonezy.

Marcin Robak

Fabryka stolarska
w Mysłowicach

Wykonuje kompletne urządzenia Wil,
Hoteli i Pensjonatów. Posiada na skła-
dzie duży zapas mebli luksusowych
jak również i pokoju robotniczych.
Specjalny dział tworzą roboty budo-
wlane. — Fabryka urządzona według
najnowszych wymagań techniki zwraca
uwagę na ceny swe bezwzględnie kon-
kurencyjne.

„VERA“

Ogólna Spółka Rewizyjna
i Powiernicza, Sp. z ogr. odp.

KATOWICE
ulica Marjacka 17 I. p.

dla rolnictwa, przemysłu i handlu

„VERA“

Allgemeine Revisions- und
Treuhandgesellschaft m.b.H.

KATOWICE
ulica Marjacka 17 I. E.

für Landwirtschaft, Industrie
und Handel

„JEGA“

Górnosłaska Fabryka
Lakierów i Farb S. z o.o.

Królewska Huta, Hajduka 55-57

Adres telegr.: JEGA - Król. Huta. Telefon Król. Huta 18 i 202
P. K. O. Katowice Nr. 304 682. Stacja kolejowa: Hajduki, Śląsk

Najnowocześniejsza, we wytwórczości najbliższa fab. lakierów w Polsce
Wytwarza między innymi niżej podane, ogólnie znane jakościowe wyroby:

„ZELLÖL“

Lakiery i emalie nitrocelulozowe do rozpylania
i malowania

„NONSTOP“

Szybkoschnące lakiery do samochodów i powozów

„JEGALIN“

Emalia na zewnątrz, biała

„GLASURIN“

Emalia na wewnątrz, biała i kolorowa

„FERROLIT“

Emalia bursztynowa, do podłóg

„SUCCINOR“

„JEGALIT“

„17 C“

Lakiery bursztynowe...

„JEGURIT“

Środek uniwersalny do gruntowania podłóg itd.

HEFFNER i BERGER

Elektrotechniczne Zakłady
Przemysłowo - Handlowe

Dostarcza wszelkiego rodzaju ma-
terjały do instalacji światła elek-
trycznego i dla prądu słabego po
cenach fabrycznych, dla potrzeby
kopalń i przemysłu.

ODDZIAŁ:

KATOWICE, UL. MARJACKA 7

TELEFON Nr. 828

Centrala: Kraków, ul. św. Anny 3 - Tel. 4153 i 3760

KRÓLEWSKA HUTA
ULICA WOLNOŚCI 28

WĘGIEL
KOKS
PRODUKTY POKREWNE

TELEFON Nr 13-25
ADRES TELEGRAPICZNY
„POLESIA”

„POLESIA” TOW. WYROBÓW CHEMICZNYCH I MINERALNYCH Z OGR. POR.

KRÓLEWSKA-HUTA

B-CIA HOHN i SKA.

Centrala: **BIELSKO**
3-go maja 29 Telefon 1441
Oddział: **KATOWICE**
Telefon 1778 Telefon 1778

Przedstawicielstwo:

L. C. SMITH BROS. maszyny do pisania.
KARDEX - AMERYKAŃSKI system kontrolny
dla władz i przedsiębiorstw prywatnych.

Prosimy żądać bezpłatnych odwiedzin naszych fachowców.

„Polcement”

Sp. z ogr. odp.

KATOWICE

ul. Marsz. Piłsudskiego 28 Telefon Nr. 1877.

Cement

Wapno

Gips

Materiały budowlane

„ZAMUŁKA”

Towarzystwo Akcyjne

**Przedsiębiorstwo budowlane
i robót ziemnych.**

BIURO ZARZĄDU:

KATOWICE

RYNEK 12 ./. TELEFONY 3-28 i 19-95

ZAKŁADY WARSZTATOWE
i SKŁADNICA w

MAŁEJ DĄBRÓWCE

TELEFON 19-95

TELEFON 19-95

TOWARZYSTWO AKCYJNE DLA BUDOWY KOPALŃ I SZYBÓW

KRÓLEWSKA HUTA
TELEFON 11-11 GIMNAZJALNA 7

WYKONUJE WSZELKIE ROBOTY Z ZAKRESU GÓRNICTWA JAK: POGŁĘBIANIE SZYBÓW, PĘDZENIE PRZEKOPÓW, BICIE SZYBIKÓW, WYRĄB HAL MASZYNOWYCH, PODSZYBKI, PĘDZENIE TUNELI I T. P., WIERCENIA GŁĘBOKIE I POZIOME, PRZEPROWADZA WSZELKIE OBUDOWY BETONOWE WEDŁUG PATENTOWANYCH SYSTEMÓW, OSUSZANIE SZYBÓW, PRZEKOPÓW I HAL MASZYNOWYCH WEDLE WŁASNYCH WYPRÓBOWANYCH METOD.

„C Z U D A Y“ **FABRYKA PORCELANY**

SPÓŁKA AKCYJNA
WYRÓB: PORCELANA STOŁOWA

BYKOWINA POCZTA ZGODA
TEL. KRÓL. HUTA 11-73. ADR. TELEGR. „CZUDAY“ KRÓL. HUTA

SKF

S Z W E D Z K I E
Łożyska Kulkowe

Sp. z ogr. odp.

Warszawa

Biuro inżynierskie Katowice,

ulica 3-go maja 23

Telefon 24-40.

„Cogebor“

Compagnie Générale Bordelaise Sp. z o. o.

Centrala: Bordeaux 24, Cours de la Martinique

Oddział w Królewskiej Hucie

Telefon 9-57 Adres telegr.: „Cogebor“

**R-ki bankowe: P. K. O. Katowice 302.649,
Bank Śląski, Bank Związku Spółek
Zarobkowych, Katowice.**

**Import: Francuskich Win,
Koniaków, Likierów i Artykułów
Żywnościowych (Konserwy etc.)**

Cognac Prunier et Co.

Cognac L. Duparc et Co.

Generalny Przedstawiciel Likierów

Marie Brizard et Roger

**Złoty medal na wystawie gospodarczo-spożywczej
w Katowicach 1927.**

„Radiator“

Wytwórnia centralnego ogrzewania Sp. z o. o.

Katowice, ul. Szopena 1.

TELEFON 485.

Adres telegr. „Radiator Katowice“

Ogrzewanie centralne wszelkich systemów i wielkości:

Ogrzewanie parowe, ogrzewanie ciepłowodne z ubiegiem na podstawie różnicy temperatur. — Ogrzewanie oddzielnych pięter systemów Narag. — Ogrzewanie pompowe, ciepłowodne, dalekonośne, dla całego kompleksu budynków. — Ogrzewanie powietrzne. — Przygotowanie wody gorącej dla kąpieli i zasilania kotłów.

Ogrzewania dalekonośne:

Zużytkowanie ciepła pary odlotowej i międzycylindr.

Urządzenia zdrowotne:

Budowa aparatów spawane autogenem.

A. J. Walczok

BUDOWNICZY

BIELSKO :: Telefon 13-89.

Kamieniolomy i Kamieniarstwo

w STRACONCE

Rachunek bież.: P. K. O. Warszawa 180-866.

Ryszard Ast

Fabryka perfum

„VIOLETTA“

Poznań

Wały Zygmunta Starego 6.

Telefon 52-81.

„Nieprześcigniony i jedyny w swoim rodzaju“

środek samopiorący

„PERFIX“

Pamiętaj „PERFIX“ sam pierze.

Jedyna Wytwórnia

D. CZWIKLITZER, FABRYKA MYDŁA KATOWICE III.

OSWAG

SP. AKC.

ZAKŁADY CHEMICZNE

Fabryka w Wyrach wyrabia:

syntetyczny siarczan amonu.

Fabryki w Łaziskach Górnych wyrabiają:

materiały wybuchowe wszelkiego rodzaju dla górnictwa, leśnictwa i kamieniołomów.

Fabryka w Jaworznie wyrabia:

lonty różnego rodzaju i w najlepszych gatunkach.

Zarząd: WYRY koło Mikołowa

Telefon: Mikołów 93, 15, 55 i 57

Adres telegr.: „OSWAG-MIKOŁÓW“

GOCZAŁKOWICE

ZDRÓJ

POWIAT PSZCZYNA

GÓRNY ŚLĄSK

DWORZEC KOLEJOWY NA MIEJSCU
JEDNA GODZINA Z KATOWIC.

SILNA RADJOAKTYWNA SOLANKA
JODOWO - BROMOWA, ZAKŁAD
WODOLECZNICZY, KĄPIELE PA-
ROWE, DIATHERMINA, LAMPA
KWARCOWA etc.

OBSZERNY PARK SZPILKOWY, etc.
OTWARTE OD MAJA DO KOŃCA
WRZEŚNIA. DO 15. 6. I OD 1. 9. DO
KOŃCA SEZONU 25 PROC. ZNIŻKI.

Seilbahn-Aktien Gesellschaft

Wien I., Schwarzenbergplatz Nr. 18.

Przedstaw.: Inż. POKORNY, KATOWICE
Telefon 18-86 ul. Kościuszki 31

Projekty i wykonanie urządzeń transportowych każdego rodzaju: Kolejki linowe, Klatki wyciągowe, Urządzenia dowozu węgla i wywozu popiołu, żurawie, chwytaki automatyczne, Kolejki wiszące i Dźwigi.

E F E M O L MOTOROIL

Najlepsze specjalne oleje automobilowe, benzynę, naftę, olej gazowy, oleje maszynowe, gładron, asfalt, dostarcza po cenach konkurencyjnych, jedyna na Górnym Śląsku, rafineria olejów mineralnych.

== **Naftamin** ==
Spółka Akcyjna dla Przemysłu Naftowego
Katowice — Ligota

Adres telegr.: „Naftamin“ Telef. 235.

LEON DYMACEWSKI

MISTRZ BRUKARSKI

KATOWICE, ULICA LOMPY 2

Budowa dróg bitych i brukowanie ulic ze zalewaniem cementu. Wszelkie roboty ziemne i odwodniania pól. Wykonanie wszelkiego rodzaju chodników z betonu oraz płyt różn. pomiaru i kamieni mozaikowych według wzoru!

Telefon 3007. Konto bankowe Nr. 775 Miejska Kasa Oszczędności, Katowice, Poczta 2. **Telefon 3007.**

10770701

10770701

10770701

10770701

10770701

10770701

10770701

10770701

10770701

10770701

10770701

10770701

10770701

10770701

10770701

10770701

10770701

10770701

10770701

10770701

10770701

10770701

10770701

10770701

10770701

10770701

10770701

10770701

10770701

SKOROWIDZ BRANŻ.

BANKI.

- Bank Ewangelicki** Cieszyn, Górny Rynek 1, tel. 34 i 249. (Ogł. str. 63.)
- Bank Handlowy** w Warszawie S. A. Rok założenia 1870. Oddział w Katowicach ul. Jana 5. Adres telegr.: „Handlobank“ tel. 109, 1933, 2544.
- Bank Ludowy** Pszczyna, tel. 67. (Ogł. str. 35.)
- Bank Ludowy** Wielkie Hajduki, Ratuszowa 2, tel. 1002. (Ogł. str. 64.)
- Bank Przemysłowców Spółka Akcyjna** Oddział Katowice Poczta 16, telefon 120 i 563. (Ogł. str. 2.)
- Bank Śląski Sp. Akc. — Banque de Silesie S. A.** Katowice. Kapitał zakładowy zł. 5.000.000, adres telegr.: „Slabansil“, tel. 2044, 2045, 1501, 1948. Rachunek żyrowy: Bank Polski Katowice, P. K. O. 300.110.
- Bank Udziałowy Spółdzielnia z ogr. odp.** Katowice 3-go Maja 30, tel. 1051. (Ogł. str. 16.)
- Bank Związku Spółek Zarobkowych**, Oddział w Katowicach, ul. Marsz. Piłsudskiego 7, tel. 272, 525, 1539, 2283.
- Banque Franco — Polonaise, Succursale de Katowice**, ul. Dyrekcyjna 9, tel. 1199, 2066, 3023.
- Darmstädter und Nationalbank** Katowice, Marsz. Piłsudskiego 4, tel. 2199 i 398. (Ogł. str. 16.)
- Deutsche Bank** Katowice, Marsz. Piłsudskiego 12, tel. 241, 242 i 2081. (Ogł. str. 16.)
- Direktion der Discontogesellschaft** Katowice, ul. Poczta 7, tel. 834, 825, 1959 i 2475. (Ogł. str. 16.)
- Dresdner Bank** Katowice, ul. Dworcowa 3, tel. 55, 1152, 2173 i 2174. (Ogł. str. 16.)
- Komunalna Kasa Oszczędności** Pszczyna, telefon 6. (Ogł. str. 16.)
- Komunalna Kasa Oszczędności** Tarn. Góry. (Ogł. str. 11.)
- Komunalna Kasa Oszczędności** w Świętochłowicach.
- Międzynarodowy Bank Handlowy Sp. Akc.** Katowice, Marjańska 2, tel. 691, 1858, 2152 i 2446. (Ogł. str. 16.)
- Miejska Kasa Oszczędności**, Katowice Poczta 7. Instytucja bankowa prawa publicznego o popularnej pewności, tel. przez Magistrat: Dyrekcja 44, Wydział Kr. 19, Weksl. 3172.
- Miejska Kasa Oszczędności** w Królewskiej Hucie, Moniuszki 1, tel. 757.
- Oberschlesische Discontobank S. A.** Król. Huta, Sobieskiego 1, tel. 394. (Ogł. str. 29.)
- Polski Bank Raiffeisena**, Katowice, Gliwicka 3, tel. 630 i 643. (Ogł. str. 65.)
- Powszechny Bank Kredytowy Sp. Akc.** Oddział Bielsko, tel. 2274, 1209.
- Śląski Bank Eskontowy Sp. Akc.** Bielsko, tel. 1036. (Ogł. str. 37.)
- Śląski Zakład Kredytowy Sp. Akc.** Bielsko, tel. 1147, 1459 i 1697. (Ogł. str. 37.)

BROŃ I AMUNICJA.

- R. Nerlich** — Bielsko Zamkowa 1, tel. 1934 i 2549. (Ogł. str. 59.)

BROWARY.

- Bielsko-Bialski Browar Akcyjny Sp. Akc.** Bielsko, Cieszyńska 80, tel. 28—20 i 28—21. (Ogł. str. 24.)
- Browar Książęcy** w Tychach, tel. 15. (Ogł. str. 7.)
- Browar Okocimski i Zakłady Przemysłowe Sp. Akc. Jan Götz** Okocim. (Ogł. na wkładce karton.)
- Browar Rybnicki — Herman Müller** — Rybnik, tel. 12. (Ogł. str. 47.)
- Zamkowe Zakłady Przemysłowe, Sp. Akc.** Cieszyn, tel. 94. (Ogł. str. 76.)

PRZEDSIĘBIORSTWA BUDOWLANE.

- E. Brieger & Co., Budowlana Spółka z ogr. odp.** Katowice, ul. Andrzeja 14, tel. 7—78.
- Leon Dymaczewski**, Katowice, ul. Lompy 2, tel. 3007. (Ogł. str. 46.)
- Dywidag Dyckerhoff i Wudmann Sn. Akc.** Katowice, Kościuszki 12, tel. 647. (Ogł. str. 55.)
- „Fako“** Katowice, tel. 1244. (Ogł. str. 45.)
- Golasowski Alojzy**, Mysłowice, Krakowska 12, tel. 44.
- Górnośląskie Towarzystwo Akcyjne** dla budowy przemysłowych, Katowice, Powstańców 46, tel. 150 i 161. (Ogł. na str. kolor.)
- Brunon Iwański** Katowice, Marsz. Piłsudskiego 60, tel. 606.
- K. Jastrzebski**, Tarnowskie Góry, Łukasika, tel. 76. (Ogł. str. 72.)
- Jüttner i Bolek** — Bielsko, Blichowa 74, tel. 1744. (Ogł. str. 34.)
- Ryszard Kabus**, Katowice, Wojewódzka 15, tel. 3072. (Ogł. str. 76.)
- P. Koshler i Ska** Mysłowice, ul. Zachęty, tel. 1037. (Ogł. str. 43.)
- Karol Korn. Sn. Akc.** Bielsko, Mickiewicza 21, tel. 2070 i 2071. Oddział Katowice, Kościuszki 42, tel. 2396. (Ogł. na str. kolor.)
- Józef Kosowski**, Skoczów, tel. 25. (Ogł. str. 67.)
- Józef Koziel**, Bielsko, Matejki 8, tel. 1192. (Ogł. str. 77.)
- Maks Körber**, Pszczyna, tel. 22 i 54. (Ogł. str. 51.)
- „Monier“ Sp. Akc.** Katowice, Sobieskiego 3, tel. 125 i 2713. (Ogł. str. 60.)
- Inż. August Priessnitz** Bielsko, tel. 272. (Ogł. str. 51.)
- Jerzy Schalscha** — Katowice Plac Wolności 6, tel. 234. (Ogł. str. 46.)
- Kuno Schütz**, Katowice Drzymały 3, tel. 1435. (Ogł. str. 72.)
- Jan i Juliusz Stritzki** Skoczów, Aleje Mickiewicza 96, tel. 26. (Ogł. str. 58.)
- Alojzy Strunz** Bielsko, Krasińskiego 10, tel. 2846. (Ogł. str. 58.)

„Tor“ Katowice Gliwicka 17, tel. 786. (Ogł. str. 40.)
Tow. Akc. dla budowy Kopalni i szybów Król. Huta, Gimnazjalna 7, tel. 1111. (Ogł. str. 82.)
A. J. Walczok Bielsko, tel. 1389. (Ogł. str. 83.)
Jan Widuch, Katowice Mickiewicza 40, tel. 722. (Ogł. str. 69.)
„Zamułka“ T. A. Katowice Rynek 12, tel. 328 i 1995. (Ogł. str. 81.)

BYDŁEM I NIEROGACIZNĄ HANDEL.

Centralna Targowica Myłowice, tel. 85 i 1016. (Ogł. str. 53.)
Hugon Ochmann Mysłowice, Biuro Katowice, Plac Wolności 1, tel. 1925. (Ogł. str. 51.)

CELULOZA.

Górnoślaska Fabryka Celulozy Sp. Akc. w Czułowie, tel. 17. Zarząd: Warszawa, Moniuszki 4. (Ogł. str. 10.)
„Natronag“ Sp. Akc. Kalety, tel. 2. (Ogł. str. 10.)

CEMENT.

Goleszowska Fabryka Portland Cementu Sp. Ak. Golezów, tel. Cieszyn 86. (Ogł. na pap. kolor.)
„Pocement“ Katowice, Marsz. Piłsudskiego 28, tel. 1877. (Ogł. str. 81.)
Tow. Handlowo-Przemysłowe, Mieczysław Zagajski Sp. Akc. Katowice, Mickiewicza 12, tel. 2280. (Ogł. str. 28.)

CEMENTOWE WYROBY.

W. Gibiec — Wapienica. (Ogł. str. 51.)
Bracia Schanzer, Skoczów, tel. 10. (Ogł. na pap. kolor.)

CERAMICZNE ZAKŁADY.

Jan Badura, Katowice Parkowa 3, tel. 1745 i 1773. (Ogł. str. 74.)
Karol Bartos, Lubliniec, tel. 87. (Ogł. str. 72.)
Parowa Cegielnia Zarządu Dóbr Czechowice, Czechowice, tel. Bielsko 1269. (Ogł. str. 68.)
Paweł Czech — Mikołów Miarki 8, tel. 155 (Ogł. str. 46.)
Dyrekcja Kopalni Ks. Pszczyńskiego, Katowice Powstańców 46, tel. 666—669, 701, 790, 2496. (Ogł. str. 29.)
Jankowski i Lüttke — Mikołów, tel. 36 (Ogł. str. 41.)
Jütner i Bolek — Bielsko, Blichowa 74, tel. 1186. (Ogł. str. 34.)
„Kamień“ Śląska wytwórnia sztucznego kamienia, Sp. z ogr. odp. Bielsko, Strzelnicza 279, tel. 1280. (Ogł. str. 35.)
Koplowitz i Ska, Kopalnia Hugona — Bykowina, tel. Król. Huta 644. (Ogł. str. 43.)
Jan Juljusz Stritzki Skoczów, Aleje Mickiewicza 96, tel. 26. (Ogł. str. 58.)
Zagajski i Koplowitz, Sp. z ogr. odp. Katowice, Mickiewicza 12, tel. 22—80. (Ogł. str. 28.)

CHEMICZNE FABRYKI.

„Alboril“ P. Strahl i Ska Szopienice, Kolejowa 2/3, tel. 60 i 295. (Ogł. str. 11.)
Zygfryd Bochner, Dziedzice, tel. 24. (Ogł. str. 68.)
D. Czwiklitzer, Katowice — Załęże ul. Ks. Połpiecha, tel. 406. (Ogł. str. 84.)
Godulla Sp. Akc. Chebzie, tel. Katowice 193, 339, Ruda 77, Król. Huta 340—343. (Ogł. na pap. kolor.)
Górnoślaska Wytwórnia Chemiczna, Katowice Jagiellońska 5, tel. 365. (Ogł. str. 47.)
„Kollontay“ Katowice, Brynów Brynowska 27, tel. 1413 i 2583. (Ogł. str. 30.)
Lignoza Sp. Akc. Katowice, Dworcowa 13, tel. 1355, 1520. (Ogł. str. 3.)
J. Lukaschik Tarn. Góry, tel. 21. (Ogł. str. 9.)

„Naftamin“ Sp. Akc. dla przemysłu naftowego, Katowice-Ligota, tel. 235. (Ogł. str. 71.)
„Oswag“ S. A. Wiry, k. Mikołowa, tel. Mikołów 93, 15, 55 i 57. (Ogł. str. 84.)
„Polesia“ Król. Huta, Wolności 28, tel. 1325. (Ogł. str. 81.)
Syndykat dla produktów smołowcowych Sp. z o. o. Katowice, Powstańców 49, tel. 611, 851 i 1490. (Ogł. str. 8.)
The Henckel von Donnersmarck — Beuthen Estates Limited Tarn. Góry (Karlusowiec), tel. 5—11, 541 i 1036. (Ogł. str. 5.)
Zakłady Hohenlohego Sp. Akc. Welnowiec, tel. Katowice 440—447. (Ogł. na pap. kolor.)

CHŁODNICE.

Balcke i Ska Katowice 3-go Maja 25, tel. 864. (Ogł. str. 42.)

CUKROWNIE.

Cukrownia Chybie Sp. Akc. Chybie, tel. 2. (Ogł. str. 56.)

CZASOPISMA.

Czasopismo Górnośl. Związku Przemysłowców Górniczo-Hutniczych w Katowicach. (Ogł. na pap. kolor.)

CZEKOLADA.

Delta Śląska fabryka czekolady i kakao, Cieszyn Błogoc-ka 18, tel. 277. (Ogł. str. 55.)
Fabryka Czekolady „Plutos“ Sp. Akc. Warszawa, Oddział Katowice, Wojewódzka 50, tel. 1116.
„Hanka“ Sp. Akc. Siemianowice, ul. Szefflera 4—5, tel. 77 i 530. (Ogł. str. 9.)

DEWOCJONALJA.

Kazimierz Schaefer Wielkie Piekary, tel. Szarlej 12. (Ogł. str. 33.)

DROGERYJNYCH TOWARÓW HURTOWNIE I SKŁADY.

Concordia — Import — Export Sp. Akc. Katowice, Sokol-ska 4, tel. 205, 566, 2075.
„Silesia“ Katowice, Marsz. Piłsudskiego 28/30, tel. 614. (Ogł. str. 69.)

DRUKARNIE I LITOGRAFJE.

K. Miarka, Mikołów, tel. 6. (Ogł. wkładka karton.)
„Rori“ Fabryka kartonazy Cieszyn. (Ogł. na pap. kolor.)

DRZEWO.

Karol Bartos Lubliniec, tel. 87. (Ogł. str. 72.)
Józef Borger Katowice, Kościuszki 26, tel. 1784. (Ogł. str. 52.)
Fabryka wyrobów drzewnych Hr. Larisch — Mönnicha Jaworze — Śląsk, tel. 1220. (Ogł. na pap. kolor.)
S. Fischgrund i Syn Cieszyn, tel. 112. (Ogł. str. 51.)
J. Ph. Glesinger — Cieszyn, ul. Demla 6, tel. 4. (Ogł. str. 50.)
Górnoślaskie Przedsiębiorstwo drzewne, Sp. Akc. Katowice, Marjacka 22, tel. 2358. (Ogł. str. 39.)
Górnoślaskie Two Akc. dla przemysłu drzewnego, Tarnowskie Góry, tel. 1201 i 1202. (Ogł. str. 25.)
Katowicki Handel drzewa Schiffer i Freund, Katowice Sobieskiego/Zabrzka, tel. 471. (Ogł. str. 64.)
„Kopalniak“ Sp. Akc. Katowice Poprzeczna 2, tel. 372. (Ogł. str. 28.)
„Ligota“ Sp. Akc. Katowice — Ligota, tel. 1854—1871. (Ogł. str. 10.)
Lazarus Moeller, Tarnowskie Góry Sienkiewicza 5, tel. 25. (Ogł. str. 65.)
S. Orgler — Tarn. Góry, tel. 22. (Ogł. str. 47.)
W. Sternberg, Król. Huta, tel. 9 i 1169. (Ogł. str. 25.)

Paweł Szczepan Żory, tel. 1. (Ogł. str. 54.)
Zjednoczone Tow. Przemysłu drzewnego — Wschód Sp. Akc., Katowice, Juljusza Ligonja 22, tel. 72, 116 i 1875. (Ogł. na pap. kolor.)

DIWANY.

„Estra” Skład konsygnacyjny Erich Adler Katowice Poprzeczna 7. (Ogł. str. 74.)
Karol Riesenfeld Bielsko, tel. 2730, 2731. (Ogł. str. 49.)

FARBY I LAKIERY.

„Jega” Król. Huta Hajducka 55/57, tel. 18 i 202. (Ogł. str. 80.)

FILTRY.

Ekonomia Bielsko 3-go Maja 17, tel. 1160. (Ogł. str. 49.)

ELEKTRYCZNE INSTALACJE.

Asea Tow. Elektryczne Katowice Marjacka 11, tel. 324. (Ogł. str. 53.)
Heffner i Berger, Katowice Marjacka 7, tel. 828. (Ogłosz. str. 80.)
Polskie Tow. Zakładów Skody, Sp. z o. o. Oddział Król. Huta, Wolności 19, tel. 785.
„Ruwa” Śl. Tow. elektryczne Sp. z ogr. odp. Bielsko Kolejowa 19, tel. 1184 i 1894. (Ogł. str. 34.)
M. Schilt, Katowice Krakowska 2, tel. 2461. Biuro techniczne. Dostawa wszelkich materiałów elektro-technicznych dla kopalń i hut.
Sp. Akc. Przemysłu Elektrycznego „Czechowice”, Czechowice, tel. Bielsko 2343, tel. Czechowice 2. (Ogł. str. 77.)

ELEKTROWNIE.

Elektrownia Chorzów Sp. Akc. Oberschlesisches Kraftwerk Chorzów, tel. Król. Huta 184, 183, 189.
Elektrownia Bielsko Biała, Bielsko Batorego 13a, tel. 1278 i 1696. (Ogł. str. 66.)
Elektrownia Okręgowa miasta Cieszyna Mostowa 2, tel. 5. (Ogł. str. 42.)
Zjednoczona Elektryczna Spółka Akcyjna w Wiedniu z siedzibą filjalną w Bielsku.

FOTOGRAFICZNE APARATY.

Wyk, Katowice św. Jana 13, tel. 2418. (Ogł. str. 27.)

FUTRZANY PRZEMYSŁ.

Belgijsko Polski Przemysł Futrzany Sp. z ogr. odp. Bielsko, tel. 1689, 2000. Adres telegr. „Belgipol”.
O. J. Pipersberg Aleksandrowice, Poczta Wapienica, tel. Bielsko 2643. (Ogł. str. 63.)

GAZOWNIE.

Górnośląska Centrala Gazowa Wielkie Hajduki, tel. 168, 179. Oddział Katowice Wojewódzka, tel. 2407, Oddział sprzedaży Katowice Poczta 10, tel. 2249. (Ogł. str. 8.)
Król. Hucka Gazownia Tow. Akc. Król. Huta Cementarna 23, tel. 529 i 1029. (Ogł. str. 4.)

GAZY TECHNICZNE.

„Autogen” Katowice Kochanowskiego 12a, tel. 639. (Ogł. str. 73.)
Pierwsza Górnośląska Fabryka Tłenu, Sp. z ogr. odp. Wełnowiec, tel. Katowice, 810, 488, 489, 490. Adres telegr. „Igas” Wełnowiec.
A. G. Rommenhöller Sp. z ogr. odp. Fabryka Kwasu Węglowego, Katowice, Mieleckiego 8, tel. 700.

GUMOWYCH WYROBÓW FABRYKI.

„Wolbrom” Katowice Jagiellońska 5, tel. 121. (Ogł. str. 6.)

HERBATA.

Pierwsze Warszawskie Importowe Towarzystwo „E. W. I. G.” Sp. Akc. Oddział Katowice, Wojewódzka 60, tel. 1116.

HOTELE.

Hotel Polski Król Huta, Wolności 27, tel. 606. (Ogł. str. 54.)
„Monopol” Katowice obok dworca, tel. 1350 i 1308. (Ogł. str. 6.)
„Pod Brunatnym Jeleniem” Cieszyn Rynek 20, tel. 140. (Ogł. str. 54.)
„Savcy” Katowice, Marjacka 4—6, tel. 474 i 475. (Ogłosz. str. 6.)
„Wypoczynek” Katowice, Jana 10, tel. 481. (Ogł. str. 55.)

JUTA I JUTOWE WYROBY.

Bracia Deutsch — Bielsko Słowackiego 2, tel. 2081, 2082 i 2083. (Ogł. str. 33.)

KAMIENIOŁOMY.

St. Grabianowski i Ska Katowice, Słowackiego 24, tel. 1321, 1322, 1323. (Ogł. str. 42.)
Józef Kosowski, Skoczów, tel. 25. (Ogł. str. 67.)
Związek Celowy Powiatów dla Eksploatacji Śląskich Kamiieniołomów, Katowice Piłsudskiego 45, tel. 148, 149, 2619, 167. (Ogł. str. 70.)

KAPELUSZE.

Jan Biester i Syn — Bielsko, tel. 1585, 2585. (Ogł. str. 38.)

KASY PANCERNE.

F. Kalesse, Katowice Plehiscytowa 6/8, tel. 2061. (Ogł. str. 67.)
„Pancerpol” Katowice, Kościuszki 52, tel. 938. (Ogł. str. 67.)

KINOTEATRY.

„Apollo” Katowice Poprzeczna 17—19, tel. 2168. (Ogłosz. str. 51.)
Kino Rialto, Katowice, św. Jana 24, tel. 831. (Ogł. str. 69.)

KOLEKTURY.

W. Kaftal i Ska Katowice św. Jana 16, Oddziały: Król-Huta, Wolności 26, Bielsko, Wzgórze 21. (Ogł. na pap. kolor.)

KOLEJKI LINOWE.

„Seilbahn” A. G. (inż. Pokorny) Katowice Kościuszki 31, tel. 1886. (Ogł. str. 85.)

KOLONJALNYCH TOWARÓW HURTOWNIE.

L. Boriński, Katowice, ul. 3-go Maja 5, tel. 27 i 537. (Ogł. str. 71.)
B-cia Broda, Katowice Marsz. Piłsudskiego 13, tel. 1908.
„Es-Te-Ha” Wielkie Hajduki, Tunelowa 2, tel. 398. (Ogł. str. 66.)
Ernst Gerlich — Katowice, Stawowa 16, tel. 364 i 2370. (Ogł. str. 48.)
Leon Pieczka, Nowa Wieś, ul. Karola Miarki 30, Składnica w Rybniku, ul. Jankowicka 8, tel. Bielszowice 19, Nowa Wieś 80 i 81, Rybnik 64. (Ogł. str. 20.)
Józef Socha — Wielkie Hajduki, tel. Król. Huta 1294. (Ogł. str. 57.)

KONFEKCJA.

Baender — Katowice, 3-go Maja 3, tel. 61. (Ogł. str. 14.)
„Bobrek” Katowice Poprzeczna 10, tel. 1252. Król. Huta, Wolności 24, tel. 526. (Ogł. str. 14.)
Maks Boriński — Katowice św. Jana 2, tel. 2447. (Ogł. str. 42.)

- Fischer Dom obuwia**, Katowice, Poczta 3, tel. 108. (Ogł. str. 71.)
H. Königsberger, Katowice, Poczta 2, tel. 2463. (Ogł. str. 72.)
S. Kutner, Katowice, Dyrekcyjna 3, tel. 1760. (Ogł. str. 66.)
J. Milner, Katowice Mieleckiego 6, tel. 3017. (Ogł. str. 67.)

KONSERWY.

- Pierwsza Polska Fabryka Konserw mięsnych i wędlin** — Cieszyn tel. 47. (Ogł. str. 50.)
Rudolf Vogl — Bielsko Wyspiańskiego 15. Skład Rynek 30, tel. 1638 i 1538. (Ogł. str. 34.)

KSIEGARNIE.

- Ludwik Fiszer**, Katowice Poprzeczna 2, tel. 1071. (Ogł. str. 79.)

ŁAŃCUCHY.

- Friedenshütte Sp. Akc.** Katowice, Zamkowa 3, tel. 284, 994—997, 1595 i 1781. (Ogł. str. 22.)
Zjednoczenie Polskich Fabryk Łańcuchów Sp. z o. o. Katowice, tel. 393—397, 517 i 518. (Ogł. str. 12.)

ŁOŻYSKA KULKOWE.

- S. K. F.** Katowice 3-go Maja 23, tel. 2440. (Ogł. str. 85.)

MALARSKIE ZAKŁADY.

- Willy Fischer**, Roździeń-Szopienice, tel. 14. (Ogł. str. 72.)

MALARSKIE SZABLONY.

- Se-Ko** Bielsko, tel. 1256. (Ogł. str. 58.)

MANUFAKTURA-

- Benno Kutner**, Katowice Rynek 12, Król. Huta Wolności 9, tel. 787. (Ogł. str. 76.)
Gustaw Molenda i Syn Bielsko, Kamienica 198, tel. 2890 i 2891. (Ogł. str. 35.)
Emil Piesch i Karol Strzygowski Bielsko, tel. 1211, 1369 i 2172. (Ogł. str. 40.)
Karol Riesenfeld Bielsko, tel. 2730, 2731. (Ogł. str. 49.)
J. Rund Katowice. Poczta 2, tel. 2242. (Ogł. str. 63.)
„Textyl“ Katowice Rynek 5 i róg Zamkowej, 3-go Maja 10, tel. 2027, 1109. (Ogł. str. 75.)
Marcus Wolf i Synowie, Bielsko, tel. 1510 i 1016. (Ogł. str. 24.)

MASZYN I CZĘŚCI FABRYKI.

- M. Adler i J. Panowski Sp. z o. o.** Huta Pawła Żory, tel. 10. (Ogł. str. 31.)
A. Alscher i Syn Bielsko, tel. 1960, 2999. (Ogł. str. 61.)
Van Berkel i Ska z o. o. Katowice Młyńska 11, tel. 3154. (Ogł. str. 28.)
„Demag“ Sp. z ogr. odp. dla maszyn górniczych Katowice Plac Wolności 11, Adres telegr. — Demagbege skrzynka pocztowa 77.
W. Fitzner Sp. z ogr. odp. Siemianowice, Wandy 10, tel. 24 i 25. (Ogł. str. 15.)
Händel i Schabon Katowice Kochanowskiego 3, tel. 695. (Ogł. str. 36.)
Industrie — Lloyd Sp. Akc. Oddział Katowice Rynek 11, tel. 12—38. (Ogł. str. 26.)
G. Joseph'ys Erben Bielsko Fabryczna 1—6, tel. 2680—2683. (Ogł. str. 59.)
E. Kascha's Nast. Józef Besuch, Mikołów Gliwicka 6, tel. 77. (Ogł. str. 31.)
P. Kisliński i G. Skrobanek Cieszyn Śrutarska 21, tel. 300. (Ogł. str. 77.)
H. Koetz Nast. S. A. Mikołów ul. Miarki 15, tel. 7 i 95. (Ogł. na pap. kolor.)
Jerzy Martin Sp. z o. o. Świętochłowice, tel. 611. (Ogł. str. 23.)
E. v. Münstermann Bielsko, tel. 1110. (Ogł. str. 38.)
Rybnicka Fabryka Maszyn, „Rymag“ Rybnik, tel. 69 i 125, Oddział Katowice, św. Stanisława 4. (Ogł. str. 19.)

- „Sam“ Sp. Akc. Münstermann** Katowice, tel. 11 i 577. (Ogł. str. 12.)

- Starkstrom Sp. z ogr. odp.** Wielkie Hajduki, tel. Król. Huta 468.

- „Transport“ dawn. Jan Martin.** Wielkie Hajduki, tel. Król. Huta 43 i 434. (Ogł. str. 22.)

- A. Wawerda** Szarlej, tel. Szarlej 52. (Ogł. na pap. kolor.)

MASZYNY DO PISANIA I INNE.

- Two Block** — Brun, S. A. Katowice, 3-go Maja 15, tel. 548. (Ogł. str. 33.)

- „Burroughs“ S. A.** Katowice Teatralna 7, tel. 1835. (Ogł. str. 32.)

- „Ebeco“** Katowice, 3-go Maja 34, tel. 1736. (Ogł. str. 65.)

- B-cia Hohn i Ska Bielsko** 3-go Maja 29, tel. 1441. Katowice, tel. 1778. (Ogł. str. 81.)

- A. Kapellner i Brat**, Katowice, 3-go Maja 23, tel. 2714. (Ogł. str. 69.)

MASZYNY ROLNICZE.

- „Kooperacja rolna“ Spółdz. z odp. udziałami**, Oddział Katowice, Mickiewicza 10, tel. 326, 1521, 1228, 2058. (Ogł. str. 32.)

MEBLE I ZAKŁADY STOLARSKIE.

STOLARNIA PAROWA K. CZOK,

Katowice-Dąb

tel. 31-70

tel. 31-70

Wykonuje wszelkie w zakres stolarstwa wchodzące roboty, jako to: budowlane, meblowe, parkietowe, urządzenia sklepów, modele i t. d.

-
-
- Alejozy Dembiński**, Katowice, św. Jana 4, tel. 1591. (Ogł. str. 75.)

Meble na najdogodniejszych warunkach
spłaty poleca firma „Fortuna”
Katowice, Jagiellońska 5, tel. 2838.

-
- Marcin Robak** Mysłowice Bytomska 10/18, tel. 1014 i 75. (Ogł. str. 79.)

- Spółka stolarska** Katowice 3-go Maja 26, tel. 1898. (Ogł. str. 58.)

- Thonet — Mundus, Polskie fabryki giętych mebli Sp. Akc.** Centrala Bielsko, Mickiewicza 21, tel. 1541.

METALE I WYROBY METALOWE.

- Biuro Rozdzielcze Zjednoczonych Polskich Walcowni Blachy Cynkowej w Katowicach** ul. Marjacka 11, tel. 1261 i 773. (Ogł. str. 23.)

- „Gerdes“ Przemysł Fosforbronzu Sp. z o. o.** Katowice, Wojewódzka 42, tel. 50, wykonuje jako specjalność bronz fosforowy Dr. Künzla.

- Giesche Sp. Akc.**, Katowice Podgórna 4, tel. 5, 44, 152, 361 i 374. (Ogł. str. 21.)

- „Globus“** Katowice Wojewódzka 29, tel. 2078. (Ogł. str. 27.)
Górnośląskie Towarzystwo dla handlu metalem Katowice św. Jana 10, tel. 2343. (Ogł. str. 48.)

- Huta Metali, Ryszard Dziadek**, Król. Huta 3-go Maja 34, tel. 1057. (Ogł. str. 12.)

- Lachman Adolf Przedsiębiorstwo metalurgiczne**, Bielsko, Sixta 13, tel. 2508.

- Metalowe Zakłady Hutnicze Schaefer i Schael Sp. z o. o.** Katowice, Wojewódzka 42, tel. 587 i 588. Specjalność: białe metale i bronz.

„Olów“ Tow. Przemysłowe Jung i Lindig Sp. Akc. Strzybnica, tel. Tarn. Góry 52. (Ogł. str. 11.)
Polskie Zakłady Przemysłu Cynkowego Sp. Akc. w Będzinie, tel. 80 i 501. (Ogł. str. 23.)
Walcownie Metali Sp. Akc. Dziedzice, tel. 6. (Ogł. str. 17.)
Zakłady Hohenlohego Sp. Akc. Welnowiec, tel. Katowice, 440—447. (Ogł. na pap. kolor.)
Zjednoczone Niemieckie Fabryki Wyrobów Niklowych Sp. Akc. Paruszowice, tel. 61. (Ogł. str. 26.)

MLYNY.

Amerykański młyn parowy, Żory, tel. 11. (Ogł. str. 20.)
Amerykański młyn parowy, Wodzisław, tel. 94. (Ogł. str. 20.)
Pierwszy Mikołowski Młyn elektryczny, wł. Karol Janowski Mikołów, tel. 36. (Ogł. str. 41.)
Max Weichmann, Katowice, Poprzeczna 15, tel. 78 i 79. (Ogł. str. 71.)

MUSZTARDA.

„Piast“ Rybnik, ul. Wiejska 4, tel. 1061. xOgł. str. 41.)

INSTRUMENTY MUZYCZNE.

„Ebeco“ Katowice, 3-go Maja 34, tel. 1736. (Ogł. str. 65.)

MYDŁO.

„Alboril“ P. Strahl i Ska Szopienice, Kolejowa 2/3, tel. 60 i 295. (Ogł. str. 11.)
D. Czwiklitzer Katowice — Załęże Ks. Poświęcicha, tel. 406. (Ogł. str. 84.)
Jan Marcin Gross i Ska Katowice, Marjańska 19, tel. 1714. Agencja i reprezentacja firm: Przemysł tłuszczowy „Schicht“ S. A. Warszawa, „Elida“ Sp. z ogr. odp. Warszawy.
„Kollontay“ Katowice — Brynów, Brynowska 27, tel. 1413 i 2583. (Ogł. str. 30.)
J. Lukaschik — Tarn. Góry, tel. 21. (Ogł. str. 9.)

NASIONA.

„Kooperacja rolna“ Spółdz. z odp. udziałami Oddział w Katowicach, Mickiewicza 10, tel. 326, 1521, 1228 i 2058. (Ogł. str. 32.)

NAWIERZCHNIE DROGOWE.

„Kom — Dro — Bit“ — Sp. z ogr. odp. Katowice II. ul. Florjana 5, tel. 1166. (Ogł. str. 26.)
„Termak“ Katowice Damrota 10, tel. 1253 i 3053. (Ogł. str. 66.)

NAWOZY SZTUCZNE.

„Kooperacja rolna“ Spółdzielnia z odp. udziałami, Oddział w Katowicach Mickiewicza 10, tel. 326, 1521, 1228, 2058. (Ogł. str. 32.)
Państwowa Fabryka Związków Azotowych Chorzów, tel. Król. Huta, 770—778, Katowice 196—198.

ODKURZACZE ELEKTRYCZNE.

„ELEKTROLUX“ Sp. z ogr. odp.
ODDZIAŁ KATOWICE
 tel. 1069 ul. Dyrekeyjna 10

ODLEWNIE ŻELAZA.

M. Adler i J. Panowski Sp. z o. o. Huta Pawła, Żory, tel. 10. (Ogł. str. 31.)
Ferrum Sp. Akc., Katowice II., tel. 22, 23, 375, 1485. (Ogł. na pap. kolor.)
Fitznerowska Fabryka śrub i nitów Sp. z o. odp., Huta Laury — poczta Siemianowice, tel. 50 i 51. (Ogł. na pap. kolor.)

Huta Metali Ryszard Dziadek, Król. Huta 3. Maja 34, tel. 1057. (Ogł. str. 12.)
G. Josephy's Erben, Bielsko Fabryczna 1—6, tel. 2680—2683. (Ogł. str. 59.)
E. Kascha's Nast. Józef Besuch, Mikołów Gliwicka 6, tel. 77. (Ogł. str. 31.)
R. Kisling i G. Skrobanek, Cieszyn Śrutarska 21, tel. 300. (Ogł. str. 77.)
H. Koetz Nast. Sp. Akc., Mikołów ul. Miarki 15, tel. 7 i 95. (Ogł. na pap. kolor.)
E. v. Münstermann, Bielsko, tel. 1110. (Ogł. str. 38.)
„Sam“ Sp. Akc. Münstermann, Katowice, tel. 11 i 577. (Ogł. str. 12.)
Tow. Akc. dla fabrykacji śrub i wyrobów kutech. Brevillier Sp. i A. Urban Synowie, Ustroń, tel. 20. (Ogł. na pap. kolor.)

ODZIEŻ ZAWODOWA.

Langfelder i Ska, Bielsko, tel. 2540 i 2541. (Ogł. str. 62.)
Noczyński Sp. z ogr. odp. w Katowicach Marjańska 18a, tel. 520 i 1243. (Ogł. str. 48.)
J. Połomski, Rydułtowy, tel. 64 i 69. (Ogł. str. 59.)

OGRZEWANIE CENTRALNE.

„Higjena“ Sp. z ogr. odp., Katowice II. Krakowska 9, tel. 213. (Ogł. str. 16.)
„Radiator“, Katowice Szopena 1, tel. 485. (Ogł. str. 83.)

OSADNICZE PRZEDSIĘBIORSTWA.

„ślazak“ Sp. z ogr. odp. w Katowicach ul. Gliwicka 21/23, tel. 461. Działalność: przeprowadzanie osadnictwa w górnośląskiej części województwa.

OWOCE POŁUDNIOWE.

R. Meth i J. Anis, Bielsko Kolejowa 21, tel. 2765. (Ogł. str. 68.)

PALENISKA MECHANICZNE.

Fabryka palenisk mechanicznych, Tow. z ogr. por., Mikołów, tel. 2. (Ogł. str. 47.)

PAPA DACHOWA.

Juljusz Dollmann, Katowice-Załęże Marcina 8, tel. 160 i 52. (Ogł. str. 55.)

PAPIER I FABRYKI PAPIERU.

Adolf Brandstätter, Bielsko, tel. 1448. (Ogł. str. 63.)
Fala, Dziedzice, tel. 68. (Ogł. str. 64.)
Górnośląska Fabryka Celulozy Sp. Akc. w Czułowie, tel. 17 (Zarząd Warszawa Moniuszki 4). (Ogł. str. 10.)
Lignoz Sp. Akc., Katowice Dworcowa 13, tel. 1355, 1520. (Ogł. str. 3.)
„Natronag“ Sp. Akc., Kalety, tel. 2. (Ogł. str. 10.)
S. W. Niemojowski, Bielsko, tel. 2840. (Ogł. str. 62.)
„Rori“ Fabryka Kartonaży, Cieszyn. (Ogł. na pap. kolor.)

PARASOLE.

Pierwsza śląska Fabryka parasoli i lasek, Skoczów, tel. 34. (Ogł. str. 45.)

PILNIKI.

Adolf Gojny, Katowice, tel. 1234. (Ogł. str. 45.)

PODATKOWE I KSIĘGOWOŚCI BIURA.

Dr. jur. O. Rapaport i A. Lichtblau, Katowice Słowackiego 10, tel. 1357. (Ogł. str. 67.)
Remisz i Richter, Katowice Plac Wolności 3, I. piętro, tel. 958. (Ogł. str. 57.)
„Vera“, Katowice Marjańska 17 I. p. (Ogł. str. 80.)

PORCELANY FABRYKI.

„Czuday“ Sp. Akc., Bykowina p. Zgoda, tel. Król. Huta 1173. (Ogł. str. 82.)

„Giesche“ Sp. Akc., Katowice-Bogucice, tel. 191. (Ogł. str. 23.)

POŚREDNICTWO HANDLOWE.

Meyer Hermann, Katowice ul. Powstańców 5, tel. 350 i 564.

PRALNIE I FARBBIARNIE CHEMICZNE.

B-cia Kollar nast. wł. J. Fröhlich, Rybnik, tel. 41. (Ogł. str. 76.)

PRZEMYSŁOWE ZAKŁADY I BIURA TECHNICZNE.

Adolf Bartoniek Rybnik Hutnicza 35, tel. 11—29, mieszkanie Wiejska 4, tel. 10—25. (Ogł. str. 19.)

„Carbochemia“ Katowice Powstańców 5, tel. 656, 657, Koks i produkty uboczne.

Mieczysław Cimoszko, Inż. Katowice Teatralna 10, tel. 2862. (Ogł. str. 44.)

Fabryka wyrobów drzewnych Hr. Larisch — Mönnicha Jaworzno, Śląsk, tel. 1220. (Ogł. na pap. kolor.)

Fabryka zegarów „Świt“ Cieszyń, tel. 114. (Ogł. str. 64.)

Ferrum Sp. Akc. Katowice II, tel. 22, 23, 375, 1485. (Ogł. na pap. kolor.)

Fitznerowska Fabryka śrub i nitów Sp. z o. o. Huta Laury, Poczta Siemianowice, tel. 50 i 51. (Ogł. na pap. kolor.)

„Ge-Te-We“ sp. z ogr. odp. Katowice Mickiewicza 36, tel. 592 i 1896. (Ogł. str. 30.)

Huta Bismarka Wielkie Hajduki, tel. Król. Huta 241—248, 750—752, 755, 787. (Ogł. str. 33.)

„Industrie“ Katowice Marjacka 5, tel. 739. (Ogł. str. 72.)

H. Koetz Nast. S. A. Mikołów, ul. Miarki 15, tel. 7 i 95. (Ogł. na pap. kolor.)

Theodor Kuhnert, Katowice Górnicza 6, tel. 1124. (Ogł. str. 77.)

„Mewa“ Śląska Fabryka wyrobów metalowych Bielsko Strzelnicza 35, tel. 1863. (Ogł. str. 38.)

„Pe-Te-Ha“ Sp. z ogr. por. Katowice, Mickiewicza 12, tel. 1417. (Ogł. str. 30.)

„Pilot“ Dom handlowo-techniczny Katowice, Rynek 8, tel. 434 i 1769. (Ogł. str. 36.)

„Podolia“ śl. Centrala Węglowa Katowice Stawowa 5, tel. 252 i 749. (Ogł. str. 39.)

„Przetwór“ Sp. z ogr. odp. Rafinerja spirytusu w Skoczowie tel. 33.

REICHMANN WALTER, Katowice

tel. 3187

ul. św. Pawła 6

Biuro techniczno-przemysłowe.

„Ropag“ Polska wytwórnia sygnałów kolejowych Szopienice, Szkolna 14, tel. 56. (Ogł. na pap. kolor.)

„Silesia“ Zakłady Górnicze S. A. Czechowice, tel. Dziedzice 4 i 83. Technum, Katowice Wawelska 4, tel. 2549 i 1531. (Ogł. str. 62.)

„Tehag“ Katowice Matejki 1—3, tel. 2510, 2511, 2512. (Ogł. str. 45.)

Tow. Akc. dla fabrykacji śrub i wyrobów kutych Brevillier, Sp. i A. Urban Synowie Ustron, tel. 20. (Ogł. na pap. kolor.)

J. Wajand, Katowice Wita Stwosza, tel. 1087. (Ogł. str. 68.)

A. Wawerda Szarlej, tel. Szarlej 52. (Ogł. na pap. kolor.)

„Wema“ Polska Fabryka Dachów Szklanych Sp. z o. o. Ruda Śląska. (Ogł. str. 66.)

Zjednoczenie Polskich Emaljni Katowice Słowackiego 20, tel. 2372. (Ogł. str. 43.)

PRZĘDZA.

Mez, Vater i Synowie Bielsko, Sukiennicza 3, tel. 2773. (Ogł. str. 64.)

PRZĘDZALNIE.

Przędzalnia Lubliniec Les Fils de Motte Meillassoux et Caulliez Lubliniec, tel. 55. (Ogł. na pap. kolor.)

RADJOAPARATY I CZĘŚCI.

Alscher i Zipser Bielsko, Kolejowa 11, tel. 2383. (Ogł. str. 73.)

„Elektro-Radjo“ Król. Huta, Sienkiewicza róg Kazimierza nr. 7. (Ogł. str. 46.)

Radjo — Deblessem — Katowice Marsz. Piłsudskiego 27, tel. 2268. (Ogł. str. 52.)

RESTAURACJE I KAWIARNIE.

Bauer — Bielsko, tel. 1974. (Ogł. str. 54.)

„Cafe Atlantic“ Katowice, Mickiewicza 8, tel. 1338, 2622. (Ogł. str. 78.)

Flank Bielsko, Piłsudskiego 4, tel. 1677. (Ogł. str. 63.) Katowice, Mickiewicza 22, tel. 2144.

Hotel „pod brunatnym Jeleniem“ Cieszyń, Rynek 20, tel. 140. (Ogł. str. 54.)

Hotel Polski Król. Huta, Wolności 27, tel. 606. (Ogł. str. 54.)

Hotel „Wypoczynek“ Katowice, św. Jana 10, tel. 482. (Ogł. str. 55.)

„Monopol“ Katowice obok dworca, tel. 1350 i 1308. (Ogł. str. 6.)

Alfred Nebel Katowice, 3 Maja 14, tel. 1387. (Ogł. str. 65.)

Nowakowski W. Sp. z ogr. odp. Katowice 3-go Maja 23, tel. 495, 729, 727.

„Oaza“ Wisła. (Ogł. str. 78.)

Liborius Otto Katowice, Marsz. Piłsudskiego 5, tel. 650 i 1278.

„Savoy“ Katowice, Marjacka 4—6, tel. 474 i 475. (Ogł. str. 6.)

„Teatralna“ Katowice, Rynek 12, tel. 2383. (Ogł. str. 6.)

ROWERY I MASZYNY DO SZYCIA.

„Ebeco“ Katowice, 3-go Maja 34, tel. 1736. (Ogł. str. 65.)

A. Kapellner i Brat, Katowice 3-go Maja 23, tel. 2714. (Ogł. str. 69.)

RUROCIĄGÓW BUDOWA.

„Gótohur“ Górnośląskie Towarzystwo rurociągów Sp. z o. o. Tarn. Góry, tel. 84 i 1111. (Ogł. str. 12.)

Franciszek Zappe Król. Huta, Kazimierza 1, i Wolności 14, tel. 10. (Ogł. str. 4.)

SAMOCHODY I CZĘŚCI.

Auto-Koncern Sp. z ogr. odp. Katowice św. Jana 15, róg Dworcowej, tel. 3006. Adres telegr. Autokoncern Katowice.

„Autoservice“ Sp. z ogr. odp. Przedstawicielstwo Forda Katowice, ul. Damrota 2, tel. 292.

„Autosprzet“ Katowice, Stanisława 4. (Ogł. str. 52.)

Hubert Cebulla, Król. Huta, Katowice 16/18, tel. 523, 550. (Ogł. str. 70.)

FORD — SAMOCHODY OSOBOWE —

otwarte, karetki, ciężarowe, traktory Fordson rolnicze i przemysłowe, model 1928; części zamienne i przybory stale na składzie.

Inż. S. Hochermann Sp. z o. o. Katowice, Wita Stwosza, tel. 1804. (Ogł. str. 14.)

Mercedes — Benz Katowice, Mickiewicza 6, tel. 932. (Ogł. str. 73.)

„Motor“ Polsko-Amerykańska Spółka Samochodowa Sp. o ogr. odp. Katowice Sokolska 4, tel. 262 i 1528. (Ogł. na wkładce karton.)

Karol Reichmann Katowice, Stawowa 5, tel. 235 i 1386. (Ogł. str. 75.)

Inż. Zangl Bielsko, tel. 1478. (Ogł. str. 60.)

SANITARNE URZĄDZENIA.

„Higiena“ Sp. z ogr. odp. Katowice Krakowska 9, tel. 213. (Ogł. str. 16.)

H. Holzmann, Katowice Teatralna 2, tel. 801. (Ogł. str. 71.)

E. Lamla Katowice Sobieskiego 13, tel. 1433. (Ogł. str. 48.)

„Salvator“ Katowice Teatralna 10, Zakłady Chemiczno-dezynfekcyjne.

Rudolf Stiller Król. Huta, Rynek 2, tel. 1636. (Ogł. str. 64.)

SERY.

Bracia Hasler Katowice Plebiscytowa 23, tel. 1486. (Ogł. str. 54.)

SILNIKI ELEKTRYCZNE.

A. E. G. Sp. Akc. Katowice ul. Marjańska 23, tel. 1852, 173, 174 i 175. (Ogł. str. 2.)

Asea Tow. Elektryczne Katowice Marjańska 11, tel. 324. (Ogł. str. 53.)

Hubert Cebulla Król. Huta Katowicka 16/18, tel. 523, 550. (Ogł. str. 70.)

„Siemens“ Sp. z ogr. odp. Katowice, Powstańców 50, tel. 218, 491, 492, 493, 2500. (Ogł. str. 2.)

Starkstrom Sp. z ogr. odp. Fabryka elektrotechniczna Hajduki Wielkie, tel. Król. Huta 468.

Adres telegr. Starkstrom Hajduki. Fabryka transformatorów naprawa i przebudowa elektr. maszyn, transformatorów i aparatów. Rury izolacyjne z bluszcza i twardego papieru. Oprzędzenie drutów miedzianych.

SKÓR I PASÓW FABRYKI.

Kromolowski M. i Synowie. Fabryka pasów skórzanych i wyrobów technicznych ze skóry. Hurtowa sprzedaż wszelkiego rodzaju skór. Katowice Kościuszki 50, tel. 2502, Będzin Kołłątaja 29, tel. 95.

„Sola“ Oświęcim, tel. 129. (Ogł. str. 27.)

Dawid Spitzer Skoczów Sp. z ogr. p., tel. 4. (Ogł. str. 34.)

B-cia Żurek Rybnik. (Ogł. str. 72.)

SMARY, OLEJE.

„Carbopetrol“ Katowice Szopena 18, tel. 269. (Ogł. str. 77.)

Hubert Cebulla Król. Huta Katowicka 16/18, tel. 523, 550. (Ogł. str. 70.)

„Naftamin“ Sp. Akc. dla przem. naftowego Katowice-Ligota, tel. 235. (Ogł. str. 71.)

H. Schwidewski Katowice Szosa Wełnowska, tel. 68, 3190. (Ogł. str. 31.)

Syndykat dla produktów smołowcowych Sp. z o. o. Katowice Powstańców 49, tel. 611, 851 i 1490. (Ogł. str. 8.)

Thomas Maksymiljan, Fabryka smarów, tłuszczów i specjalnych olejów technicznych wszelkiego rodzaju Wielkie Hajduki Ligonia 7, tel. Król. Huta 1233, 642 i 163.

Vacuum Oil Company, Sp. Ak. Czechowice. (Ogł. na pap. kolor.)

SPEDYCYJNE BIURA.

M. de Brousse Katowice Kochanowskiego 10, tel. 2183. (Ogł. str. 53.)

Biuro spedycyjne A. Courant, Sp. z ogr. odp. Katowice Stawowa 16 a, tel. 110. Clenie — Magazynowanie — Inkaso.

R. Felux i Ska Katowice, 3. Maja 19, tel. 1225. (Ogł. str. 59.)

Lorber i Bieberstein Katowice Teatralna 12, tel. 98. (Ogł. str. 76.)

A. i E. Meitlis Katowice Mickiewicza 6, tel. 1120. (Ogł. str. 39.)

Międzynarodowe Transporty „Śląski Lloyd“ Katowice, Ekspedycja, Ubezpieczenia transportów, Magazynowanie i Clenie.

H. Werfft Międzynarodowe Transporty

KATOWICE

telefon 170.

Adres telegr. Werfft.

SPORTOWE PRZEBORY.

„SPORT“ SKŁADNICA SPORTOWA

WŁ. ANTONI SZPIEGELMANN,

Katowice

tel. 2250

3 Maja 22

STOLARSKIE, SIODLARSKIE PRZEBORY.

Schwarz i Ska Katowice Marjańska 18, tel. 952. (Ogł. str. 57.)

SZLIFIARNIE SZKŁA.

Maksymiljan Wittrzens Cieszyn Stalmacha 10. Ogł. str. 44.)

ŚLEDZI I RYB HANDEL.

Hamburska Hala Ryb Katowice Poprzeczna 14, tel. 1420. (Ogł. str. 68.)

„Kabeka“ Król. Huta, Ogrodowa 29, tel. 1507. (Ogł. str. 71.)

Maks Heymann Król. Huta, Bytomska 49, tel. 502. (Ogł. str. 52.)

„Nordia-Have“ Dziedzice, tel. 14 i 81. (Ogł. str. 79.)

Steinhauer i Ska Katowice Jagiellońska 14, tel. 250. (Ogł. str. 62.)

ŚRUBY.

„Ferrum“ Sp. Akc. Katowice II, tel. 22, 23, 375, 1485. (Ogł. na pap. kolor.)

Fitznerowska Fabryka śrub i Nitów Sp. z o. p. Huta Laury — poczta Siemianowice, tel. 50 i 51. (Ogł. na pap. kolor.)

Tow. Akc. dla fabrykacji śrub i wyrobów kutych Brevillier Sp. i S. Urban Synowie, Ustroń, tel. 20. (Ogł. na pap. kolor.)

Zjednoczone Polskie Fabryki śrub Sp. z o. o. Bielsko, Inwalidzka 2, tel. 2741 i 2742. (Ogł. str. 78.)

ŚWIECE I PRZETWORY WOSKOWE.

Fr. Sezemski Biała, Cyniarska 9, tel. 1555. (Ogł. str. 77.)

TARTAKI.

Karol Bartos, Lubliniec, tel. 87. (Ogł. str. 72.)

Józef Borger, Katowice Kościuszki 26, tel. 1784. (Ogł. str. 52.)

Paweł Czech, Mikołów Miarki 8, tel. 155. (Ogł. str. 46.)

Fabryka Wyrobów drzewnych Hr. Larisch — Mönningha Jaworze, Śląsk, tel. 1220. (Ogł. na pap. kolor.)

S. Fischgrund i Syn, Cieszyn, tel. 112. (Ogł. str. 51.)

J. Ph. Giesinger, Cieszyn ul. Demla 6, tel. 4. (Ogł. str. 50.)
 Jüttner i Bolek, Bielsko Blihowa 74, tel. 1910. (Ogł. str. 34.)
 Karol Korn Sp. Akc. Bielsko — Mickiewicza 21, tel. 2072.
 (Ogł. na pap. kolor.)
 „Ligota” Sp. Akc. Katowice-Ligota, tel. 1854 i 1871. (Ogł. str. 10.)
 Lazarus Moeller, Tarnowskie Góry Sienkiewicza 5, tel. 25. (Ogł. str. 65.)
 Nowak i Moczygemba, Rybnik ul. Rzeczna, tel. 1117.
 W. Sternberg, Król. Huta, tel. 9 i 1169. (Ogł. str. 25.)
 Paweł Szczepan, Żory, tel. 1. (Ogł. str. 54.)
 Zjednoczone Tow. Przemysłu drzewnego — Wschód, Sp. Akc. Katowice, Juljusza Ligonia 22, tel. 72, 116 i 1875. (Ogł. na pap. kolor.)

TLUSZCZE ROŚLINNE.

Paweł Hoffmann i Ska, Bielsko, tel. 2052. (Ogł. str. 38.)

UBEZPIECZEŃ TOWARZYSTWA.

„Feniks”, Bielsko, Kolejowa 2.
 Dyrekcja Cieszyn Niemiecka 1, tel. 105. (Ogł. str. 58.)

UZDROWISKA.

Goczałkowice-Zdrój, powiat Pszczyna. (Ogł. str. 84.)
 śl. Kąpiel Borowinowa, Ustroń, tel. 10. (Ogł. str. 35.)

WAFLI, BISZKOPIÓW FABRYKI.

B-cia Schramek, Cieszyn-Liburia, tel. 293. (Ogł. str. 27.)

WAG FABRYKI.

Van Berkel i Ska sp. z o. o., Katowice Młyńska 11, tel. 3154.
 (Ogł. str. 28.)
 W. Mainka, Król. Huta, tel. 1381. (Ogł. str. 4.)

WAPNO.

The Henckel von Donnersmarck - Beuthen Estates Limited,
 Tarn. Góry (Karłuszowice), tel. 5—11, 541 i 1036. (Ogł. str. 5.)

WĘGIEL — KOPALNIE WĘGLA.

Czernickie Towarzystwo Węglowe Sp. Akc. Kopalnia Hoym Sp. z ogr. odp., Niewiadom pow. rybnicki. Firma sprzedawcza „Fulmen” Katowice Juljusza Ligonia 3—5—7, tel. 497, 498, 807 i 2271. (Ogł. str. 31.)
 Dyrekcja Kopalń Ks. Pszczyńskiego, Katowice Powstańców 46, tel. 666—669, 701, 790, 2496. (Ogł. str. 29.)
 Friedenshütte Sp. Akc., Katowice Zamkowa 3, tel. 284, 994, 995, 996, 997, 1595 i 1781. (Ogł. str. 22.)
 Fulmen Sp. z ogr. odp., Katowice, Juljusza Ligonia 3—5—7, tel. 497, 498, 807, 2271. (Ogł. str. 29.)
 Giesche Spółka Akc., Katowice Podgórna 4, tel. 5, 44, 152, 361 i 374. (Ogł. str. 21.)
 Godulla Sp. Akc., Chebzie, tel. Katowice 193, 339.
 Ruda 77, Król. Huta 340—343. (Ogł. na pap. kolor.)
 Górnośląskie Zjednoczone Huty Królewska i Laura Sp. Akc., Katowice Kościuszki 30, tel. 600, 899, 2262, 2263. (Ogł. str. 15.)
 Katowicka Spółka Akcyjna dla Górnictwa i Hutnictwa, Katowice tel. 411—417.
 Polskie Kopalnie skarbowe na Górnym Śląsku Sp. Akc., Król. Huta Rynek 9—15, tel. 636—640. (Ogł. str. 13.)

„Progres” Zjednoczone Kopalnie Górnośląskie Sp. z ogr. p., Katowice Stawowa 13, Tel. 1167, 2523, 2180, 1369 i 776. (Ogł. str. 13.)

„Robur” Zw. Kopalń Górnośląskich, Katowice Powstańców 49, tel. (międzydzielcowe 2627—2630), miejscowe 2631—2634. (Ogł. na pap. kolor.)

Rybnickie Gwarectwo Węglowe, Katowice Powstańców 50, tel. 217, 231, 382, 791. (Ogł. na pap. kolor.)

„Silmontana” Katowickie Towarzystwo Węglowe, Katowice Marsz. Piłsudskiego 37, tel. 751—752. Węgiel, Koks, Brykiety z kopalń górnośląskich i dąbrowskich.

The Henckel von Donnersmarck Beuthen Estates Limited, Tarnowskie Góry (Karłuszowice), tel. 5—11, 541 i 1036. (Ogł. str. 5.)

„Waleska” Sp. Akc. w Łaziskach Średnich, tel. Mikołów 9, 46 i 136. (Ogł. str. 1.)

Wirek Kopalnia Sp. Akc., Nowa Wieś, Adm. Chebzie, tel. Król. Huta 761, 340—343, Katowice 193 i 339, Ruda 77. (Ogł. na pap. kolor.)

Zakłady Hohenlohego Sp. Akc., Wełnowiec, tel. Katowice 440—447. (Ogł. na pap. kolor.)

WIERTARKI.

A. E. G. Sp. Akc., Katowice ul. Marjańska 23, tel. 1852, 173, 174 i 175. (Ogł. str. 2.)

WÓDKI I LIKIERY.

„Altwater”, Bielsko, tel. 1098. (Ogł. str. 58.)

Bielsko-Bialski Browar Akcyjny i Fabryka Likierów Sp. Akc., Bielsko Cieszyńska 80, tel. 2820 i 2821. (Ogł. str. 24.)

Camis i Stock, Parowa destylarnia reprezentant Jakób Gross Biała Główna 52, tel. 10-57. (Ogł. str. 17.)

„Cogebor”, Król. Huta 3-go Maja 23, Katowice 3-go Maja 7. (Ogł. str. 83.)

M. Fasal, Cieszyn, tel. 132. (Ogł. str. 61.)

Józef Goldstein, Katowice Marjańska 24, tel. 1881. (Ogł. str. 65.)

H. HARTMANN, Katowice 3. Maja 2
SPECJALNY SKŁAD NAJLEPSZYCH WÓDEK I WIN
 tel. 1377 tel. 1377

J. Klonowski, Katowice ul. Sokolska 3, tel. 1743. (Ogł. na pap. kolor.)

L. Krzysztoforski, Dziedzice, tel. 7. (Ogł. str. 76.)

Meisner, Poniecki i Ska. Tow. z ogr. por. Król. Huta. Pierwsza Król.-Hucka parowa fabryka likierów. Hurtownia piwa i wina. Główny kantor Rynek 5, tel. 28—1264. Fabryka 3-go Maja 15 i 21, tel. 645.

Fr. Mikeska, Rybnik, tel. 1. (Ogł. str. 41.)

Scharla i Szymański Tow. Akc., Królewska Huta Ogrodowa 3, tel. 493. (Ogł. str. 14.)

J. L. Silberberg i Syn, Mysłowice, tel. 1095. (Ogł. str. 54.)

Szustow i Synowie Sp. Akc. Oddział Katowice, Francuska 27, tel. 21—85. (Ogł. str. 26.)

„Wawel” Katowice-Bogucice, Katowice Kochoanowskiego 12, Katowice II. Krakowska 88, tel. 1027. (Ogł. str. 75.)

Wyskok, Bielsko, tel. 413. (Ogł. str. 62.)

„Zagłoba” Sp. z ogr. por. Parowa fabryka wódek i likierów Król. Huta, 3. Maja 23/25, tel. 16.

Zamkowe Zakłady Przemysłowe Sp. Akc., Cieszyn, tel. 78. (Ogł. str. 76.)

ZABAWKI.

Fryderyk Fuchs, Królewska Huta Wolności 28, tel. 1376. (Ogł. str. 78.)

ZEGARMISTRZOWSKO-JUBILERSKIE SKŁADY.

Scheyer i Kohane, Katowice 3. Maja 7, tel. 23—12. (Ogł. str. 78.)

ŻARÓWKI.

A. E. G. Sp. Akc., Katowice ul. Marjańska 23, tel. 1852, 173, 174 i 175. (Ogł. str. 2.)

ŻELAZO.

L. Altmann, Katowice Rynek 11, tel. 24, 25 i 26. (Ogł. str. 2.)

Centrala Zakupu Złomu Polskich Hut żelaznych Sp. z ogr. odp., Katowice pl. Wolności 2, II., tel. 2060 i 2476.

„Dakem“, Katowice, tel. 488, 489 i 490. (Ogł. str. 4.)

Friedenshütte Sp. Akc., Katowice Zamkowa 3, tel. 284, 994—997, 1595 i 1781. (Ogł. str. 22.)

Górnośląska Centrala żelaza Sp. z ogr. odp., Katowice Juljusza Ligonia 36, tel. 1485 i 22. (Ogł. na pap. kolor.)

Górnośląskie Zjednoczenie Huty Królewska i Laura Sp. Akc., Katowice ul. Kościuszki 30, tel. 600, 899, 2262 i 2263. (Ogł. str. 15.)

Górnośląski Handel żelaza Sp. z ogr. odp., Król. Huta Piastowska 4, tel. 160, 185 i 186. (Ogł. str. 32.)

Huta Bismarka, Wielkie Hajduki, tel. Król. Huta 241—248, 750—752, 755 i 787. (Ogł. str. 33.)

Krain i Fesser, Katowice, tel. 124, 408, 3196. (Ogł. str. 18.)

Manneberg i Ska, Król. Huta Wolności 36, tel. 451. (Ogł. str. 59.)

„Mercuria“ Wyroby żelazne Sp. Akc., Katowice Stawowa 7, tel. 179 i 2007. Adres telegr. „Mercuria“.

J. Morawitz, Bielsko, tel. 2450, 2451. (Ogł. str. 63.)

Moschkowitza Zygmunt, sprzedaż żelaza i materiałów budowlanych. **Zygfryd Adler**, Bielsko, tel. 1477 i 1384.

Mrachacz i Schutz, Katowice Słowackiego 16, tel. 536 i 1074. (Ogł. str. 72.)

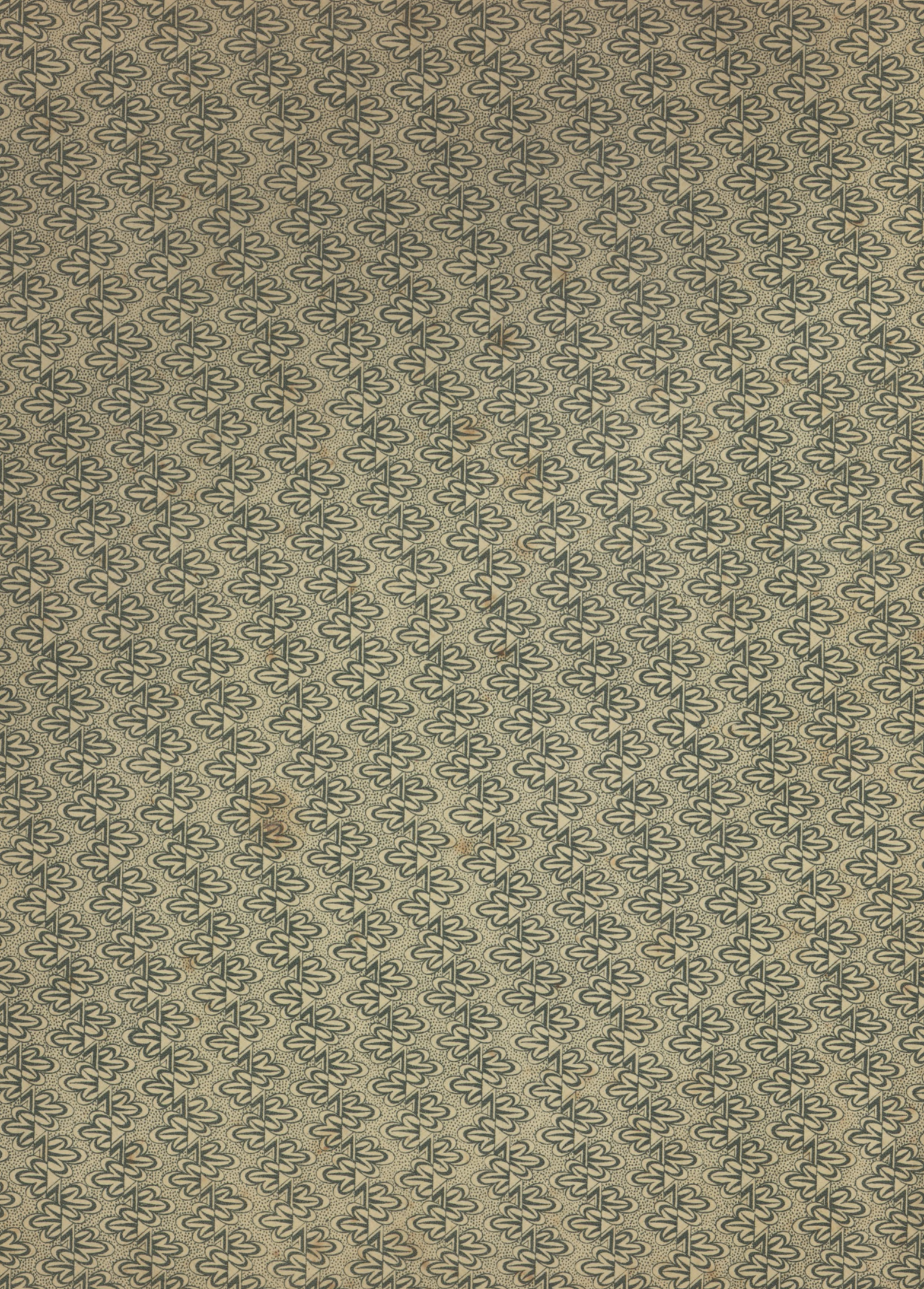

~~200, -~~

330, -

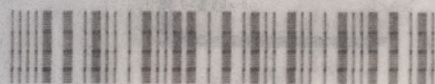
88046

10x74

Wojewódzka Biblioteka
Publiczna w Opolu

7511 S

001-007511-00-0

ZAKŁADY WYDAWNICZE MIARKI W MIKOLAJE